

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΤΟΥ ΘΩΝΙΚΟΥ ΦΙ-
ΛΑΝΔΡΩΠΙΚΟΥ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ

1906

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

2448

ΕΘΝΙΚΑ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

1906

ΕΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

„Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους“

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
1905

معارف نظارت جليله‌سنك ٢٩٢ نومرولى و فى ١٥ اغستوس سنه ٣٢١ تاريخلو
رخصتنامه‌سيله طبع اولنمشدر

Ἕκαστον ἀντίτυπον φέρει τὴν σφραγῖδα τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τὴν ὑπογραφὴν ἑνὸς τῶν μελῶν αὐτῆς.

ΤΥΠΟΙΣ ΑΡΙΣΤΟΒΟΥΛΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΟΥ
Ἐν Γαλατᾷ, Πεμπτοπαζάρῳ, ὁδὸς Τσεσμέ, ἀριθμ. 3.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΠΙΤΤΑΚΙΟΝ

ΑΠΟΣΤΑΛΕΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΙΝ ΤΟΥ Α΄ ΤΟΜΟΥ
ΤΟΥ "ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ ΤΩΝ ΕΘΝ. ΦΙΛ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ,,

† ***ΙΩΑΚΕΙΜ ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.***

Ἀριθμ. πρωτ. 1597.

Ἐντιμότατε κύριε . . . . . ., τέκνον ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὸν τῆς ἡμῶν Μετριότητος, χάρις εἴη τῇ αὐτῆς ἐντιμότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρτι ἐκδοθὲν «Ἡμερολόγιον τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων», εἰς οὗ τὸν κάλλιστον ἀπαρτισμὸν καὶ τὴν αἰσίαν συντέλεσιν σπουδαίως συνεβάλετο καὶ ἡ τῆς περιποθήτου ἡμῖν αὐτῆς Ἐντιμότητος ἀγαθὴ γνώμη καὶ φιλόκαλος διάθεσις καὶ συνεργασία, προαγόμεθα, ἐγκρίσει τῆς περὶ ἡμᾶς Ἱερᾶς Συνόδου, ἵνα ἐκφράσωμεν αὐτῇ τὴν πατριαρχικὴν ἡμῶν εὐαρέσκειαν καὶ ἐπιδαψιλεύσωμεν τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας, ἐξαιτούμενοι ἐπάξιον τὴν ἀμοιβὴν καὶ ἀντιμισθίαν τῶν ἀτρύτων αὐτῆς πόνων παρὰ Θεοῦ, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετ' αὐτῆς.

ἀπὲ Μαρτίου ιη΄.

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ εὐχέτης

ΙΩΑΚΕΙΜ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Εὐθὺς ἅμα τῇ ἐμφανίσει αὐτοῦ, ἡ φιλανθρωπία υἱοθέτησε τὸ ἔργον τοῦτο, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν τηλαυγῆ ὄψιν ἐλαξεύθη διάστερον τὸ γλυκύτατον ρῆμα ***ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.*** Ἡ ὁλομέλεια τοῦ Γένους τῷ ἐκληροδότησε τύχην ἀγαθήν. Ἀπέκτησεν ἀμέσως ἠθικὴν ἀποκατάστασιν ἐπίζηλον, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἐχορήγησαν προῖκα πλουσίαν, τὴν πνευματικὴν συμβολὴν αὐτῶν, πάντες οἱ ἐκλεκτοὶ τῶν Πιερίδων, πρὸς οὓς ἀπετάθημεν ἀρωγὴν ἐκζητοῦντες. Πρὸς ἐξασφάλισιν πανδήμου στοργῆς, ὁ ὁμογενὴς τύπος, ἡμερήσιος καὶ περιοδικός, ἀδροτάτην παρέσχεν ἐπικουρίαν, εἰλικρινῶς διακηρύξας τὴν πολύτιμον ἀξίαν τοῦ *Ἡμερολογίου* τούτου, ἐγκλείοντος ἐν ἑαυτῷ πάντα τὰ στοιχεῖα, δι' ὧν σὺν τῷ χρόνῳ θέλει δυνηθῇ ν' ἀποκτήσῃ δικαιώματα βαθύρριζα θερμουργοῦ πρωτοστασίας ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς φιλολογικῇ σταδιοδρομίᾳ.

Εἰς τοὺς καλοὺς κηδεμόνας καὶ συναντιλήπτορας, εἰς τοὺς πρώτους ἑδραιωτὰς τοῦ ὡραίου προορισμοῦ τῆς παρούσης ἐκδόσεως, ἡ ἱστορία ἡ σύγχρονος τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων θὰ ὀφείλῃ μνημόσυνον εὔφημον καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς ***Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα*** εὐχαριστίας ζωηράς. Καθόσον διὰ τῆς φιλότητος τῶν κηδεμόνων τούτων ἔσεται δυνατὸν ἡμέραν τινὰ νὰ παγιωθῇ πόρος ἀξιόλογος ὑπὲρ τῶν ἐν λόγῳ εὐαγῶν Καθιδρυμάτων, ἀλλὰ καὶ τοῖς παρέχεται τιμὴ ἐξαιρετικὴ ὅτι τὸ γόητρον αὐτῶν ἐχρησιμοποιήθη πρὸς δημιουργίαν τόσον ἐθνωφελοῦς καὶ εὐγενοῦς ἔργου. Τὴν ὑπὲρ τούτου συναντίληψιν καὶ ζωηρὰν μέριμναν ἐλπίζομεν καὶ πιστεύομεν ὅτι καὶ ἐν τῷ

μέλλοντι θέλουν παράσχει πάντες οἱ ἔχοντες ἐπιβάλλουσαν δρᾶσιν ἐν τῷ ἐκπολιτιστικῷ βίῳ τοῦ ἡμετέρου ἔθνους.

Μὲ χαρακτηριστικὴν εὐρωστίαν, μὲ τὴν φωτεινὴν ὡραιότητα τῆς πνευματικῆς ὑγείας, ἐμφανίζεται σήμερον σὺν Θεῷ καὶ ὁ Β΄ τόμος τοῦ *Ἡμερολογίου* τῶν ***Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων*** προωρισμένος ἀναλόγως τῶν συνθηκῶν, ὑφ' ἃς ἐκδίδεται, νὰ τροφοδοτήσῃ τοὺς φίλους τῆς γνώσεως. Ὅ,τι ἀληθῶς χρήσιμον, ὅ,τι οὐσιωδῶς σχετικὸν πρὸς τὴν ὑπόστασιν τῆς ἡμετέρας φυλῆς, εὐσυνείδητον γράφεται εἰς τὰς σελίδας αὐτοῦ. Περιλαμβάνει ἐργασίαν, ἥτις διὰ μὲν τὸ παρὸν ἀποτελεῖ κήρυγμα εὐεργετικόν, διὰ δὲ τὸ μέλλον χρονογραφίαν οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον ἀσήμαντον. Σκορπιστὰ διαθέουν τὴν λευκότητα τοῦ βιβλίου ὡς μαρμαρυγαὶ περιλαμπεῖς τὰ ζωντανότερα τῆς συγχρόνου ἐποχῆς φιλολογικὰ δημιουργήματα. Ἀναθάλλουσιν ἐδῶ ἀδελφικὰ καὶ ἡμερώτατα σεμνὰ ἑλικώνια κρῖνα. Τὰ βαθύσκια φυλλώματα τῆς Ἐπταλόφου καὶ τοῦ Παρνασσοῦ αἱ κορυφαὶ αἱ ἀμάραντοι συνεισφέρουσι τρυγήματα χαριτωμένα, ἐγκλειόμενα ἐδῶ οἱονεὶ εἰς παλλάδιον προσφιλές.

Τὸ παλλάδιον τοῦτο εὐφρόσυνοι προσφέροντες σήμερον εἰς τὸ δημόσιον, συγκεντρώνομεν ὅλην τὴν χαράν, τὴν ὁποίαν μᾶς παρέχει ἡ ἐκπλήρωσις ἑνὸς καθήκοντος τόσου ἱεροῦ, ἐν τῇ ἐκδηλώσει τῆς ἀναλλοιώτου εὐγνωμοσύνης τῶν ***Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων*** πρὸς τὴν Α. Α. Μ. τὸν Σουλτᾶνον Ἀπτοὺλ Χαμὴτ Χὰν τὸν Β΄, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ὁποίου καὶ τὸ ἔργον τοῦτο εὐοίωνον ἐγεννήθη καὶ ζῇ.

Ἐν δὲ τῷ σεβαστῷ προσώπῳ Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄, τοῦ τόσον φιλοστόργως καὶ πατρικῶς ἀναθρέψαντος τὸν εὐαγγελικὸν σκοπὸν τοῦ βιβλίου, χαιρετίζομεν σύμπασαν τὴν καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίαν, μὴ ἀμφιβάλλοντες ὅτι ἡ προστασία αὐτῆς πρὸς τὸ *Ἡμερολόγιον* τῶν ***Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων*** ἐν τῷ μέλλοντι θέλει ἐξυψωθῇ εἰς βαθμὸν μεγαλοψύχου χορηγίας.

Ἐπισφραγίζοντες τὸν πρόλογον ἡμῶν, κατὰ καθῆκον ἐκφράζομεν καὶ δημοσίᾳ χάριτας ἰδιαιτέρας πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας Χασὶμ πασσᾶν καὶ πρὸς τὰ ἐνδοξότατα μέλη τοῦ λογοκριτικοῦ γραφείου, ἰδίᾳ δὲ πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Ἀβρ. Βαπορίδην ἐφέντην, Γεωργάκην ἐφέντην Ὀχάνην καὶ Βαφὴρ βέην, οἵτινες μετὰ περισσῆς εὐμενείας διευκολύνουσι τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἡμετέρου *Ἡμερολογίου*.

Ἐν Γαλατᾷ Κωνσταντινουπόλεως, τῇ 15ῃ Ὀκτωβρίου 1905.

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Συντ. Ἐπιτροπῆς
Ι. Π. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΒΟΣΠΟΡΙΤΗΣ

Ἡ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ
ΣΤ. ΝΑΡΛΗΣ
Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ
Φ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ
ΛΕΩΝ Γ. ΚΑΖΑΝΟΒΑ
ΙΩ. ΣΙΩΤΗΣ

Η Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΣ
Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΙΩΑΚΕΙΜ Ο Γ΄

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

Ἔχει ἡμέρας 31.
Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 10.
Ἡ νὺξ » » 14.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν **Ὑδροχόον** τῇ 7η, ὥρᾳ 10, λ. 52 μ. μ.

Ὀθωμανικὸς ΚΙΑΝΟΥΝ-Ι-ΣΑΝΙ.

Ὁ ἀραβικὸς ΖΙΛΧΙΤΖΕ, ἔχων ἡμέρας 30, ἄρχεται τῇ 13η.

Τῇ 27η ὁλικὴ ἔκλειψις Σελήνης, ἀόρατος παρ' ἡμῖν.

Τὸ Χρηματιστήριον Κ/πόλεως κλειστὸν τῇ 1η ἐπὶ τῷ Νέῳ Ἔτει, τῇ 6η ἐπὶ τοῖς Θεοφανείοις καὶ τῇ 22ᾳ ἐπὶ τῇ πρώτῃ τοῦ Κουρμπὰν Βαϊράμ.

Α	Ν	Π		
19	14	1	Κ	**Η ΠΕΡΙΤΟΜΗ.** Βασιλείου τοῦ Μεγ.
20	15	2	Δ	Σιλβέστρα Ρώμης. Θεαγένους μ.
21	16	3	Τ	Μαλαχίου προφ., Γορδίου μ.
22	17	4	Τ	Σύναξις τῶν Ο' ἀποστόλων. ☾
23	18	5	Π	Θεοπέμπτου, Θεωνᾶ.
24	19	6	Π	**ΤΑ ΑΓΙΑ ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ.**
25	20	7	Σ	Σύναξις Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου.
26	21	8	Κ	Δομνίκης ὁσ. Γεωργ. τοῦ Χοζεβ.
27	22	9	Δ	Πολυεύκτου καὶ Εὐστρατίου.
28	23	10	Τ	Γρηγορίου ἐπ. Νύσσης, Δομετιανοῦ.
29	24	11	Τ	Θεοδοσίου Κοινοβιάρχου, Ἀγαπίου. ●
30	25	12	Π	Τατιανῆς μάρτ.
1	26	13	Π	Ἑρμύλλου καὶ Στρατονίκης μ.
2	27	14	Σ	Τῶν ἐν Σινᾷ καὶ Ραΐθῳ Πατέρων.
3	28	15	Κ	Ἰωάννου Καλυβίτου Παύλου Θηβ.
4	29	16	Δ	Προσκύνησις ἁλύσεως ἀπ. Πέτρου.
5	30	17	Τ	Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου.
6	31	18	Τ	Ἀθαναδ., Κυρίλλου Πατρ. Ἀλεξανδρ.
7	1	19	Π	Μακαρίου Αἰγυπτίου, Εὐφρασίας μ. ☽
8	2	20	Π	Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου.
9	3	21	Σ	Μαξίμου ὁμολ., Νεοφύτου, Ἀγνῆς.
10	4	22	Κ	Τελώνου καὶ Φαρισαίου. Τιμοθ. ἀπ.
11	5	23	Δ	Κλήμεντος ἱερομ., Ἀγαθαγγέλου μ.
12	6	24	Τ	Ξένης τῆς Ὁσίας.
13	7	25	Τ	Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου.
14	8	26	Π	Ξενοφῶντος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
15	9	27	Π	Ἀνακομ. λειψ. Ἰωάνν. Χρυσοστόμου. ☉
16	10	28	Σ	Ἐφραὶμ ὁσίου τοῦ Σύρου.
17	11	29	Κ	Τοῦ Ἀσώτου. Ἰγνατίου ἱερ. τοῦ Θεοφ.
18	12	0	Δ	Τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν.
19	13	31	Τ	Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀναργύρων.

ΑΡΧΑΙΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ ΠΑΝΗΓΥΡΕΙΣ

6 καὶ *7*. Αἱ ἑορταὶ αὗται ἐπανηγυρίζοντο ὑπὸ πάντων τῶν ναῶν. Ὁ πατριάρχης ἐτέλει τὸν ἁγιασμὸν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ.

17. Μεγάλη ἑορτὴ ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ, ὅπου ἐγίνετο τῇ προτεραίᾳ (16) ἡ πάνδημος προσκύνησις τῆς ἁλύσεως τοῦ ἀποστόλου Πέτρου.

30. Ἡ ἑορτὴ τῶν τριῶν ἱεραρχῶν ἐπανηγυρίζετο μετὰ τὸ ἔτος 1100, ναὸς δὲ ἴδιος πρὸς τιμὴν αὐτῶν ἴσως ἀνηγέρθη μετὰ τὸ 1200 πλησίον τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας· εἰς τοὺς τελευταίους αἰῶνας τοὺς τρεῖς ἱεράρχας ἑώρταζον παραδόξως ἐσνάφιά τινα καὶ ἐπαγγέλματα οὐδὲν κοινὸν ἔχοντα πρὸς τοὺς τρεῖς ἱεράρχας, π. χ. ἐν Σμύρνῃ ἑώρταζον οἱ πυροσβέσται.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

Α	Ν	Π		
20	14	1	Τ	*Τρύφωνος μάρτυρος.*
21	15	2	Π	Η ΥΠΑΠΑΝΤΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ.
22	16	3	Π	*Συμεών τοῦ Θεοδόχ. Ἄννης προφ.* ☾
23	17	4	Σ	*Τῶν Ψυχῶν. Ἰσιδώρου τῦ Πηλουσιώτ.*
24	18	5	Κ	*Τῆς Ἀπόκρεω. Ἀγάθης μ.*
25	19	6	Δ	*Βουκόλου ἐπισκ Σμύρνης. Φωτίου Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως.*
26				
	20	7	Τ	*Παρθενίου ἐπισκ., Κοσμᾶ ὁσίου.*
27	21	8	Τ	*Θεοδώρ. Στρατηλάτ., Ζαχαρ., Μάρθας.*
28	22	9	Π	*Νικηφόρου μάρτυρος. Ρωμανοῦ.*
29	23	10	Π	*Χαραλάμπους ἱερομ.* ●
30	24	11	Σ	*Τῶν ἐν ἀσκήσει λαμψάντων πατέρων.*
1	25	12	Κ	*Τῆς Τυρινῆς. Μελετίου Ἀντιοχείας.*
2	26	13	Δ	*Μαρτινιανοῦ ὁσίου. (Ἄρχεται ἡ Μεγ. Τεσσαρακοστή).*
3				
	27	14	Τ	*Αὐξεντίου ὁσίου.*
4	28	15	Τ	*Ὀνησίμου ἀποστόλ., Εὐσεβίου.*
5	1	16	Π	*Παμφίλου μ.*
6	2	17	Π	*Θεοδώρου μεγαλομ. τοῦ Τήρωνος.*
7	3	18	Σ	*Τῶ διὰ κολλύβ. θανόν. Θεοδ. Τύρων.* Ⓓ
8	4	19	Κ	ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ.
9	5	20	Δ	*Λέοντος ἐπισκ. Κατάνης.*
10	6	21	Τ	*Τιμοθέου, Εὐσταθίου ἐπ. Ἀντιοχείας.*
11	7	22	Τ	*Τῶν ἐν τοῖς Εὐγενίου μαρτύρων.*
12	8	23	Π	*Πολυκάρπου ἐπισκόπ. Σμύρνης.*
13	9	24	Π	*Ἡ α΄ καὶ β εὕρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.*
14				
	10	25	Σ	*Ταρασίου ἀρχιεπ. Κων)πόλεως.* Ⓣ
15	11	26	Κ	*Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ. Πορφυρίου.*
16	12	27	Δ	*Προκοπίου τοῦ Δεκαπολίτ.*
17	13	28	Τ	*Βασιλείου τοῦ ὁμολογητοῦ.*

Ἔχει ἡμέρας 28.

Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 11.

Ἡ νὺξ » » 13.

Ὁ Ἥλιος εἰς τοὺς Ἰχθῦς τῇ 6,

ὥρᾳ 1, λ. 24 μ. μ.

Ὀθωμανικὸς ΣΟΥΜΠΑΤ.

Ὁ ἀραβικὸς ΜΟΥΧΑΡΡΕΜ, ἔχων ἡμ. 29,

ἄρχεται τῇ 12ῃ.

(Νέον ἔτος Ἐγείρας 1324).

Τῇ 9ῃ μερικὴ ἔκλειψις Ἡλίου,

ἀόρατος παρ' ἡμῖν.

ΑΡΧΑΙΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ ΠΑΝΗΓΥΡΕΙΣ

2. Ἡ ἐπισημοτέρα πανήγυρις μετὰ πατριαρχικῆς λειτουργίας ἐγίνετο μεγαλοπρεπὴς ἐν τῷ ναῷ τῶν Βλαχερνῶν.

4. Ἐπὶ τῇ μνήμῃ Νικολάου τοῦ Στουδίτου, οἱ μοναχοὶ τοῦ περιωνύμου τούτου μοναστηρίου (οἱ Στουδῖται) ἐπανηγύριζον ὡς καὶ κατὰ τὰς μνήμας ἐπισήμων ἡγουμένων καὶ μοναμοναχῶν Στουδίου.

14. Μεγάλαι πανηγύρεις ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ὁσίου Αὐξεντίου ἐγίνοντο κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους, καὶ μέχρι τῶν χρόνων τῶν εἰκονομαχιῶν.

17. Μεγάλη πανήγυρις ἐν τῇ Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ.

23. Ἡ πανήγυρις ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Πολυκάρπου ἐγίνετο καὶ αὐτὴ ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων αἰώνων.

ΜΑΡΤΙΟΣ

Ἔχει ἡμέρας 31.

Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 12.

Ἡ νὺξ » » 12.

*Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν **Κριὸν** τῇ 8ῃ,*

ὥρᾳ 1, λ. 2 μ. μ.

Ὀθωμανικὸς ΜΑΡΤ.

Ὁ ἀραβικὸς **ΣΕΦΕΡ**, ἔχων ἡμέρας 30,

ἄρχεται τῇ 13ῃ.

Τὸ Χρηματιστήριον Κ/πόλεως κλειστὸν

τῇ 12ῃ ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ κατὰ Λατίνους, τῇ 25ῃ ἐπὶ τῇ αὐτῇ ἑορτῇ καθ' ἡμᾶς, τῇ 26ῃ ἐπὶ τῇ κατ' Ἀρμενίοις καὶ τῇ 30ῃ, Μ. Πέμπτῃ.

Α	Ν	Π		
18	14	1	Τ	*Εὐδοκίας ὁσιομ.*
19	15	2	Π	*Εὐθαλίας μ. καὶ τῶν σὺν αὐτῇ.*
20	16	3	Π	*Εὐτροπίου, Κλεονίκου, Βασιλίσκου μ.* ☾
21	17	4	Σ	*Γερασίμου τοῦ νέου.*
22	18	5	Κ	ΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΠΡΟΣΚΥΝΗΣΕΩΣ.
23	19	6	Δ	*Τῶν ἐν Ἀμορίῳ 42 μαρτ.*
24	20	7	Τ	*Βασιλέως ἐπισκ Χερσῶνος.*
25	21	8	Τ	*Θεοφυλάκτου ἐπισκ. Νικομηδείας.*
26	22	9	Π	*Τῶν ἐν Σεβαστείᾳ 40 μ.*
27	23	10	Π	*Κοδράτου μ. καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.*
28	24	11	Σ	*Σωφρονίου ἀρχ. Ἱεροσολυμων.* ●
29	25	12	Κ	*Ἰωάννου συγγρ. τῆς Κλίμακος.*
1	26	13	Δ	*Νικηφόρου Κ/λεως.*
2	27	14	Τ	*Βενεδίκτου ὁσιου.*
3	28	15	Τ	*Ἀγαπίου μ. καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.*
4	29	16	Π	*Σαβίνου μ. (Ψάλλεται ὁ Μέγας Κανών).*
5	30	17	Π	*Ἀλεξίου. (Ψάλλεται ὁ Ἀκάθ. Ὕμνος).*
6	31	18	Σ	*Κυρίλλου ἀρχιεπ. Ἱεροσολύμων.*
7	1	19	Κ	*Μαρίας τῆς Αἰγυπτ. Χρυσάνθου.* Ⓓ
8	2	20	Δ	*Τῶν ἐν τῇ Μονῇ ἁγ. Σάββα ἀν. π.*
9	3	21	Τ	*Ἰακώβου τῦ ὁμολογητοῦ.*
10	4	22	Τ	*Βασιλείου ἱερομάρτ.*
11	5	23	Π	*Νίκωνος ὁσιομ. καὶ τῶν 199 Μαθητ.*
12	6	24	Π	*Ζαχαρίου τῦ ὁσίου.*
13	7	25	Σ	ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ. *Τοῦ Λαζάρου.*
14	8	26	Κ	ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ.
15	9	27	Δ	*Ματρώνης ὁσ. (Ἄρχ. ἡ Μεγ. ἑβδ.).* Ⓣ
16	10	28	Τ	*Ἱλαρίωνος, Ἡρωδίωνος μ.*
17	11	29	Τ	*Μάρκου ἐπισκ., Κυρίλλου διακόνου.*
18	12	30	Π	*Ἰωάννου συγγραφέως τῆς Κλίμακος.*
19	1	31	Π	*Ὑπατίου ἱερομ.*

ΑΡΧΑΙΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ ΠΑΝΗΓΥΡΕΙΣ

6. Ἡ ἑορτὴ τῶν ἐν Ἀμορίῳ τῆς Φρυγίας (Σιβρῆ Χισσὰρ) 42 μαρτύρων ἐτελεῖτο ἐν τῷ παλατίῳ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς μετὰ τὸ 840.

9. Ἡ μεγαλειτέρα πανήγυρις ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῶν 40 μαρτύρων ἐτελεῖτο εἰς τὸν ἐπισημότερον αὐτῶν ναὸν τὸν κτισθέντα ὑπὸ Τιβερίου· τὰ λείψανα αὐτῶν ἔθηκεν ἡ Πουλχερία ἐν ἰδίῳ ναῷ.

13. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀνακομιδῆς τοῦ λειψάνου Νικηφόρου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ὅστις ἦτο καὶ ἱστοριογράφος, ἐπανηγύριζον, μετὰ τὸ 840, καὶ ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, διότι ἐκεῖ εἶχε ταφῇ τὸ λείψανον αὐτοῦ.

25. Εἰς τὰς δεσποτικὰς καὶ θεομητορικὰς ἑορτὰς ἐγίνοντο αἱ πανηγύρεις εἰς πάντας τοὺς ναούς, καθὼς καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἐπισημότερον ὅμως τὴν ἡμέραν ταύτην ἐτέλει τὴν πανήγυριν ὁ περιώνυμος ναὸς τῆς Θεοτόκου τῶν Χαλκοπρατείων, ὅπου καὶ ὁ πατριάρχης παρευρίσκετο καὶ μεγαλοπρεπὴς παρέλασις ἐγίνετο.

26. Ἡ ἑορτὴ τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ ἐπανηγυρίζετο κοινῶς εἰς πάντας τοὺς ναούς.

ISIMANOGLIO

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Α	Ν	Π		
20	14	1	Σ	*Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας.*
21	15	2	Κ	ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ. ☾
22	16	3	Δ	*Νικήτα. Ἰωσὴφ Ὑμνογράφ.*
23	17	4	Τ	*Γεωργίαμ. τοῦ ἐν Μαλεῷ. Πλάτωνος.*
24	18	5	Τ	*Κλαυδίας καὶ σὺν αὐτῇ.*
25	19	6	Π	*Εὐτυχίου ἀρχιεπ. Κων/πόλεως.*
26	20	7	Π	ΤΗΣ ΖΟΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ.
27	21	8	Σ	*Ἡρωδίωνος μ. ἐκ τῶν Ο'.*
28	22	9	Κ	Τοῦ Θωμᾶ. *Εὐψυχίς μ.*
29	23	10	Δ	*Τερεντίου μάρτ. καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.* ●
30	24	11	Τ	*Ἀντίπα ἐπισκ. ἱερομ. καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.*
1	25	12	Τ	*Βασιλείου ἐπισκ. Παρίου.*
2	26	13	Π	*Μαρτίνου Πάπα Ρώμης.*
3	27	14	Π	*Ἀρις., Πούδη, Τροφίμου ἐκ τῶν Ο'.*
4	28	15	Σ	*Κρήσκεντος μ.*
5	29	16	Κ	Τῶν Μυροφόρων. *Ἀγάπης, Εἰρήνης καὶ Χιονίας μ.*
6	30	17	Δ	*Συμεὼν τοῦ ἐν Περσίδι.*
7	1	18	Τ	*Ἰωάννου ὁσίου καὶ Ἰωάννου νεομάρτ.* ☽
8	2	19	Τ	*Παφνουτίου ἱερομ.*
9	3	20	Π	*Θεοδώρου τῷ Τριχινᾷ.*
10	4	21	Π	*Ἰανουαρίου ἱερομάρτυρος.*
11	5	22	Σ	*Θεοδώρου τοῦ Συκεώτου.*
12	6	23	Κ	Τοῦ Παραλύτου. *Γεωργίου μεγαλομ.*
13	7	24	Δ	*Ἐλισάβετ τῆς ὁσίας.*
14	8	25	Τ	*Μάρκου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ.* ♉
15	9	26	Τ	Τῆς Μεσοπεντηκοστῆς. *Βασιλέως.*
16	10	27	Π	*Συμεὼν ἱερομάρτ. συγγενοῦς Κυρίου.*
17	11	28	Π	*Τῶν ἐν Κυζίκῳ 9 μ.*
18	12	29	Σ	*Ἰάσωνος καὶ Σωσιπάτρου τῶν ἀπ.*
19	13	30	Κ	Τῆς Σαμαρείτιδος. *Ἰακώβου ἀπ.*

Ἔχει ἡμέρας 30.

Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 13.

Ἡ νὺξ » » 11.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν **Ταῦρον** *τῇ 8η,*
ὥρᾳ 0, λ. 48 π. μ.

Ὀθωμανικὸς ΝΙΣΑΝ.

Ὁ ἀραβικὸς ΡΕΒΒΙ-ΟΥΛ-ΕΒΒΕΛ,
ἔχων ἡμέρας 30,
ἄρχεται τῇ 12η.

Τὸ Χρηματιστήριον Κ/πόλεως κλειστὸν

τῇ 3η ἐπὶ τῇ Δευτέρᾳ τοῦ Πάσχα

ΑΡΧΑΙΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ ΠΑΝΗΓΥΡΕΙΣ

4. Τὴν μνήμην τοῦ ὁσίου Πλάτωνος ἡγουμένου τοῦ Στουδίου ἐτέλει ἡ μονὴ αὕτη.

6. Ἡ μνήμη Εὐτυχίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἐπανηγυρίζετο ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων.

12. Ἡ μνήμη τῆς μετακομίσεως τῆς Τιμίας Ζώνης εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐκ Ζήλας ἐπανηγυρίζετο ἐν τῷ ναῷ τῶν Χαλκοπρατείων, διότι ἐν αὐτῷ καὶ ἐφυλάττετο τὸ ἱερὸν κειμήλιον.

14. Μνήμη Ρώσσων νεομαρτύρων Ἀντωνίου, Εὐσταθίου καὶ Ἰωάννου, ἑωρτάζετο μετὰ τὸ 1350 ἔν τινι ναῷ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

24. Μνήμην ἁγίων μαρτύρων ἐν Χαλκηδόνι ἐτέλει ἡ πόλις αὕτη.

ΜΑΪΟΣ

Α	Ν	Π		
20	14	1	Δ	*Ἱερεμίου προφ.*
21	15	2	Τ	*Ἀνακ. λειψ. Ἀθανασ. τῷ Μεγ.* ☾
22	16	3	Τ	*Τιμοθέου καὶ Μαύρας τῶν μαρτύρων.*
23	17	4	Π	*Πελαγίας μάρτ.*
24	18	5	Π	*Εἰρήνης μεγαλομ.*
25	19	6	Σ	*Ἰὼβ τῷ πολυάθλῃ.*
26	20	7	Κ	Τοῦ Τυφλοῦ. *Ἀνάμν. σημ. Σταυροῦ.*
27	21	8	Δ	*Ἰωάννου Θεολόγου.*
28	22	9	Τ	*Ἡσαΐου προφ. Χριστοφόρου μ.*
29	23	10	Τ	*Σίμωνος ἀποστ. τῷ Ζηλωτῇ.* ●
30	24	11	Π	ΤΗΣ ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ. *Μωκίου ἱερ.*
1	25	12	Π	*Ἐπιφ. ἐπ. Κύπρου. Γερμ. Κ/πόλεως.*
2	26	13	Σ	*Γλυκερίας μ.*
3	27	14	Κ	Τῶν ἁγ. 318 Π. τῆς ἐν Νικ. α' Οἰκ. Συν.
4	28	15	Δ	*Παχωμίου τῷ μεγάλῳ.*
5	29	16	Τ	*Θεοδώρου τοῦ Ἡγιασμένου.*
6	30	17	Τ	*Ἀνδρονίκου καὶ Ἰουνίας.*
7	31	18	Π	*Διονυσίου καὶ Πέτρου τῶν μαρτύρων.* ☽
8	1	19	Π	*Πατρικίου ἐπισκ. Προύσης ἱερομάρτυρ.*
9	2	20	Σ	Τῶν Ψυχῶν. *Θαλλελαίου μ.*
10	3	21	Κ	ΤΗΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ. *Κωνστ. καὶ Ἑλ.*
11	4	22	Δ	*Τῆς Ἁγίας Τριάδος. Βασιλίσκη μ.*
12	5	23	Τ	*Μιχαὴλ ἐπισκόπου Συνάδων.*
13	6	24	Τ	*Συμεὼν τῷ ἐν Θαυμαστῷ ὄρει.* ♉
14	7	25	Π	*Ἡ γ' εὕρ. τῆς τιμ. κεφαλῆς τοῦ Προδρ.*
15	8	26	Π	*Κάρπου τῶν ἀποστόλ.*
16	9	27	Σ	*Ἑλλαδίου μ.*
17	10	28	Κ	Τῶν ἁγίων Πάντων. *Εὐτυχοῦς ἱερομ.*
18	11	29	Δ	*Θεοδοσίας μ. (ἀρχ. ἡ νης. τῶν ἁγ. Ἀπ.)*
19	12	30	Τ	*Ἰσαακίου τοῦ ὁσίου.*
20	13	31	Τ	*Ἑρμείου μ.* ☾

Ἔχει ἡμέρας 31.

Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 14.

Ἡ νὺξ » » 10.

Ὁ Ἥλιος εἰς τοὺς **Διδύμους** *τῇ 9η,*
ὥρᾳ 0, 34 λ. π. μ.

Ὀθωμανικὸς ΜΑΙΣ.

Ὁ ἀραβικὸς ΡΕΒΒΙ-ΟΥΛ-ΑΧΗΡ
ἔχων ἡμέρας 29,
ἄρχεται τῇ 12η.

Τὸ Χρηματιστήριον Κ/πόλεως κλειστὸν

τῇ 11η ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Ἀναλήψεως καὶ
τῇ 22ᾳ ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Ἁγίας Τριάδος.

ΑΡΧΑΙΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ ΠΑΝΗΓΥΡΕΙΣ

3. Πανήγυρις τῶν κατοίκων Γαλατᾶ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Τιμοθέου καὶ Μαύρας.

5. Εἰς πολλοὺς ναοὺς τῆς ἁγίας Εἰρήνης ἐγίνοντο πανηγύρεις, ἐπίσης δὲ ἑώρταζε τὰ ἐγκαίνια αὐτοῦ ὁ ναὸς τῆς Θεοτόκου τῶν Κύρου (ἐν τῇ ἐνορίᾳ τῶν Ἓξ Μαρμάρων).

8. Ἡ μεγαλειτέρα πανήγυρις τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐγίνετο εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ εἰς τὸ Ἕβδομον (κατὰ τὸ Μακροχώριον).

11. Τὸ γενέθλιον τῆς Πόλεως. Τελετὴ πομπώδης ἐγίνετο μετὰ λιτανείας ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ.

15. Τὴν μνήμην Νικολάου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἐπανηγύριζεν ἡ ὑπ' αὐτοῦ κτισθεῖσα μονὴ τῶν Γαλακρηνῶν (περὶ τὸ μικρὸν Βακάλκιοϊ).

21. Ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ἐτέλει μεγαλοπρεπῆ τὴν ἑορτὴν τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης. Οἱ εὐσεβεῖς εὕρισκον ἀφορμὴν νὰ πανηγυρίσωσι καὶ ἐν ἑτέρῳ ναῷ, τῷ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς.

30. Οἱ μοναχοὶ τοῦ μοναστηρίου τῶν Δαλμάτων ἑώρταζον τὴν μνήμην τοῦ ἡγουμένου αὐτῶν Ἰσαακίου διαπρέψαντος περὶ τὰ τέλη τοῦ 4ου αἰῶνος.

ΙΟΥΝΙΟΣ

Α	Ν	Π		
21	14	1	Π	Ἰουστίνα μάρτυρος τοῦ Φιλοσόφ.
22	15	2	Π	Νικηφόρ. τῦ Ὁμολογητ.
23	16	3	Σ	Λουκιανοῦ μάρτυρος.
24	17	4	Κ	Μητροφάνους ἀρχιεπ. Κ)λεως.
25	18	5	Δ	Δωροθέου ἱερ.
26	19	6	Τ	Πλαρίωνος ὁσ. τοῦ νέου.
27	20	7	Τ	Θεοδώρου ἐπισκ. Ἀγκύρας.
28	21	8	Π	Ἡ ἀνακομ. τῦ λειψ. Θεοδώρ. Στρατ.
29	22	9	Π	Κυρίλλου ἀρχιεπ. Ἀλεξανδρείας. ●
1	23	10	Σ	Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀντωνίνης τῶν μ.
2	24	11	Κ	Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα τῶν ἀπ.
3	25	12	Δ	Ὀνουφρίου καὶ Πέτρου ὁσ.
4	26	13	Τ	Ἀκυλίνης μάρτ.
5	27	14	Τ	Ἐλισαίου τοῦ προφήτου.
6	28	15	Π	Ἀμὼς τῦ προφήτου.
7	29	16	Π	Τύχωνος τοῦ Θαυματουργῦ. ☽
8	30	17	Σ	Μανουήλ, Σαβὲλ καὶ Ἰσαύρου τῶν μ.
9	1	18	Κ	Λεοντίου μάρτυρος.
10	2	19	Δ	Ἰούδα τῦ ἀποστόλου.
11	3	20	Τ	Μεθοδίου ἱερ. ἐπισκ. Πατάρων.
12	4	21	Τ	Ἰουλιανῆ μάρτυρος τῦ Ταρσέως.
13	5	22	Π	Εὐσεβίου ἱερομ. ἐπισκ. Σαμοσάτων.
14	6	23	Π	Ἀγριππίνης μάρτυρος. ☉
15	7	24	Σ	Τὸ γενέθλιον τῦ τιμίου Προδρόμου.
16	8	25	Κ	Φεβρωνίας ὁσιομάρτυρος.
17	9	26	Δ	Λαβὶδ ὁσίου τῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ.
18	10	27	Τ	Σαμψὼν ὁσίου τῦ Ξενοδόχου.
19	11	28	Τ	Ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀναργύρων.
20	12	29	Π	ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΥ ΤΩΝ ΚΟΡΥΦΑΙΩΝ ΑΠΟΣΤ.
21	13	30	Π	Η ΣΥΝΑΞΙΣ ΤΩΝ ΔΩΔΕΚΑ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ☾

Ἔχει ἡμέρας 30.

Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 15.

Ἡ νὺξ » » 9.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν ***Καρκῖνον*** *τῇ 9η,*
ὥρᾳ 8, λ. 51 π. μ.

Ὀθωμανικὸς ΧΑΖΙΡΑΝ.

Ὁ ἀραβικὸς ΔΖΕΜΑΖΙ-ΟΥΛ-ΕΒΒΕΛ,
ἔχων ἡμέρας 30,
ἄρχεται τῇ 10ῃ.

Τὸ Χρηματιστήριον Κ)πόλεως κλειστὸν

τῇ 17ῃ, ἑορτῇ Γρηγορίου τοῦ
Φωτιστοῦ κατ' Ἀρμενίους.

ΑΡΧΑΙΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ ΠΑΝΗΓΥΡΕΙΣ

2. Ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἐπανηγυρίζετο ἡ μνήμη Νικηφόρου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Οἱ ζητοῦντες τὰς πανηγύρεις μετέβαινον καὶ εἰς τὴν μονὴν αὐτοῦ (ἄνωθι τῶν χωρίων Παντειχίου καὶ Τούζλων).

4. Πανήγυρις ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἱεροῦ Μητροφάνους πρώτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

5. Πανήγυρις μεγάλη μετὰ λιτανείας ἐν τῷ Κάμπῳ (τῇ ἄνωθεν τοῦ Μακροχωρίου πεδιάδι).

14. Ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων μεγάλη πανήγυρις ἐπὶ τῇ μνήμῃ Μεθοδίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τὸ 846. Οἱ πανηγυρίζοντες τὴν μνήμην Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου μετέβαινον εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ ἐν τῷ παλατίῳ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς.

17. Οἱ πανηγυρισταὶ μετέβαινον ἐπὶ τῇ μνήμῃ Ὑπατίου εἰς τὴν μονὴν αὐτοῦ κατὰ τὸ Βοσταντζῆ Κιοπρού.

29. Ἡ μεγαλοπρεπεστέρα πανήγυρις ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καθὼς καὶ τῇ ἐπιούσῃ 30, καὶ εἰς ναοὺς αὐτῶν κατὰ τὸ Βοσταντζῆ Κιοπροῦ, Κιουτσοὺκ **Τσεκμετζέ**, Καῒς δὰγ καὶ ἀλλαχοῦ.

ΙΟΥΛΙΟΣ

Α	Ν	Π		
22	14	1	Σ	Κοσμᾶ καὶ Δαμιανῆ τῶν Ἀναργύρων.
23	15	2	Κ	Κατάθ. τῆς Τιμ. Ἐσθῆτ. ἐν Βλαχέρναις.
24	16	3	Δ	Ὑακίνθου μ. Ἀνατολίου Κ)πόλεως.
25	17	4	Τ	Ἀνδρέου τῦ Ἱεροσολυμίτου.
26	18	5	Τ	Ἀθανασίου, Λαμπαδοῦ θαυματουργ.
27	19	6	Π	Σισώη ὁσίου τῦ Μεγάλου.
28	20	7	Π	Κυριακῆς τῆς μεγαλομάρτυρος.
29	21	8	Σ	Προκοπίου μεγαλομάρτυρος. ●
30	22	9	Κ	Παγκρατίου ἱερομ. ἐπ. Ταυρομενίας.
1	23	10	Δ	Τῶν ἐν Νικοπόλει 45 μαρτύρων.
2	24	11	Τ	Ἡ κύρωσις τῦ ὄρου ὑπὸ Εὐφημίας.
3	25	12	Τ	Πρόκλου καὶ Πλαρίου τῶν μαρτύρ.
4	26	13	Π	Ἡ Σύναξις τῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ.
5	27	14	Π	Ἀκύλα τῦ ἀποσ. καὶ Ἰωσήφ.
6	28	15	Σ	Κηρύκου καὶ Ἰουλίττης μαρτ. ☽
7	29	16	Κ	Τῶν ἁγ. Θεοφ. Πατ. Ἀθηνογένους.
8	30	17	Δ	Μαρίνης μεγαλομάρτυρος.
9	31	18	Τ	Αἰμιλιανῆ μ.
10	1	19	Τ	Λίας καὶ Μακρίνης τῶν ὁσίων.
11	2	20	Π	Ἠλιοῦ προφήτου τοῦ Θεσβίτου.
12	3	21	Π	Συμεὼν τῦ διὰ Χριστὸν Σαλῦ.
13	4	22	Σ	Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς. ☉
14	5	23	Κ	Φωκᾶ ἱερομάρτ. Ἰεζεκιὴλ προφ.
15	6	24	Δ	Χρηστίνης μεγαλομάρτυρος.
16	7	25	Τ	Ἡ κοίμησις τῆς ἁγ. Ἄννης.
17	8	26	Τ	Ἑρμολάου καὶ Παρασκευῆς ὁσιομ.
18	9	27	Π	Παντελεήμονος ἰαματικοῦ.
19	10	28	Π	Προχόρου, Τίμωνος, Παρασκευᾶ ἀπ.
20	11	29	Σ	Καλλινίκης καὶ Θεοδότης μ.
21	12	30	Κ	Σίλα καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἐκ τῶν Ο'. ☾
22	13	31	Δ	Εὐδοκίμη τῦ Δικαίν.

Ἔχει ἡμέρας 31.

Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 14.

Ἡ νὺξ » » 10.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν ***Λέοντα*** *τῇ 10ῃ,*
ὥρᾳ 7, λ. 42 μ. μ.

Ὀθωμανικὸς ΤΕΜΜΟΥΖ.

Ὁ ἀραβικὸς ΔΖΕΜΑΖΙ-ΟΥΛ-ΑΧΗΡ,
ἔχων ἡμέρας 29,
ἄρχεται τῇ 10ῃ.

Τῇ 8η μερικὴ ἔκλειψις Ἡλίου

καὶ

τῇ 22ᾳ ὁλικὴ ἔκλειψις Σελήνης,

ἀόρατοι παρ' ἡμῖν.

ΑΡΧΑΙΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ ΠΑΝΗΓΥΡΕΙΣ

2. Ἡ μεγαλειτέρα πανήγυρις ἐν τῷ ναῷ τῶν Βλαχερνῶν.

9. Ὁ ναὸς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἑώρταζε τὰ ἐγκαίνια αὐτοῦ.

20. Μεγάλη πανήγυρις ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῶν προφητῶν Ἠλιοῦ καὶ Ἐλισσαιὲ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Πετρίου, μετὰ τῆς μνήμης Ἀαρὼν καὶ Μωϋσέως. — Οἱ πανηγυρισταὶ μετέβαινον εἰς ἐπωνύμους ναοὺς ἐν τῇ Ζωοδόχῳ Πηγῇ, ἐν τῷ Φενὲρ Βαξέ, ἐν τῷ βουνῷ τῆς Χρυσουπόλεως καὶ ἔξω τῶν τειχῶν εἰς τὴν μονὴν τοῦ Βαθέος Ρύακος.

25. Τὴν πανήγυριν τῆς ἁγίας Ἄννης ἐτέλουν οἱ εὐσεβεῖς ἐν τῷ ναῷ αὐτῆς ἐν τῷ Δευτέρῳ.

26. Ἡ ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Ἑρμολάου ἐπανηγυρίζετο κυρίως ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ ἐν τῷ Τσεγκέλκιοϊ.

29. Πανηγύρεις ἐπὶ τῇ μνήμῃ Καλλινίκου μάρτυρος καὶ Θεοδότης εἰς πολλοὺς ναοὺς αὐτῶν.

31. Πανήγυρις ἐν τῷ ναῷ τῶν Βλαχερνῶν διὰ τὴν μνήμην τῶν ἐγκαινίων αὐτοῦ.

SISMANOGLIO

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Α	Ν	Π		
23	14	1	Τ	*Πρόοδος Σταυρ. (Ἀρχ. ἡ νης.)*
24	15	2	Τ	*Ἡ ἀνακ. λειψ. Στεφάνη πρωτομ.*
25	16	3	Π	*Ἰσαακίου, Λαλμάτα, Φαύστ ὁσίων.*
26	17	4	Π	*Τῶν ἐν Ἐφέσῳ 7 παίδων.*
27	18	5	Σ	*Εὐσιγνίου καὶ Νόννας μαρτ.*
28	19	6	Κ	**Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ.**
29	20	7	Δ	*Λομετιανῆ ὁσιομάρτ.* ●
1	21	8	Τ	*Αἰμιλιανῆ, Τριανταφύλλη.*
2	22	9	Τ	*Ματθία ἀποστόλου.*
3	23	10	Π	*Λαυρεντίου, Ἱππολύτου.*
4	24	11	Π	*Εὐπλοῦ διακόνου καὶ μάρτ.*
5	25	12	Σ	*Φωτίου καὶ Ἀνικήτου μαρτ.*
6	26	13	Κ	*Μαξίμου, Εὐδοκίας, Εἰρήνης.*
7	27	14	Δ	*Μιχαὶα τοῦ προφήτου.* ☽
8	28	15	Τ	**Η ΚΟΙΜΗΣΙΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ.**
9	29	16	Τ	*Τῆ ἁγ. Μανδηλίου, Διομήδης μ.*
10	30	17	Π	*Μύρωνος, Στράτωνος μ.*
11	31	18	Π	*Φλώρου καὶ Λαύρου μ.*
12	1	19	Σ	*Ἀνδρέου μ. Στρατηλάτου.*
13	2	20	Κ	*Σαμουὴλ προφήτου.*
14	3	21	Δ	*Θαδδαίου ἀπ., Βάσσης μάρτ.* ☿
15	4	22	Τ	*Ἀγαθονίκης μάρτ.*
16	5	23	Τ	*Λέπτ μ. καὶ Εἰρηναίδ ἱερομ.*
17	6	24	Π	*Εὐτυχοῦς ἱερομ.*
18	7	25	Π	*Βαρθολομαίου καὶ Τίτου ἀπ.*
19	8	26	Σ	*Ἀδριανοῦ καὶ Ναθαλίας μ.*
20	9	27	Κ	*Ποιμένος ὁσίου.*
21	10	28	Δ	*Μωϋσέως τοῦ Αἰθίοπος.* ♀
22	11	29	Τ	*Ἡ Ἀποτ. τῆς κεφ. Προδρ. (νης.)*
23	12	30	Τ	*Ἀλεξάνδρου ἀρχιεπ. Κωνσ/πόλεως.*
24	13	31	Π	*Κατάθεσις τῆς Τιμίας Ζώνης.*

Ἔχει ἡμέρας 31.
Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 13.
Ἡ νὺξ » » 11.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὴν **Παρθένον** *τῇ 11η, ὥρᾳ 2, λ. 23 π. μ.*

Ὀθωμανικὸς ΑΓΟΣΤΟΣ.
Ὁ ἀραβικὸς ΡΕΔΖΕΠ,
ἔχων ἡμέρας 30,
ἄρχεται τῇ 8η.

Τῇ 6η μερικὴ ἔκλειψις Ἡλίου, *ἀόρατος παρ' ἡμῖν.*

Τὸ Χρηματιστήριον Κ/πόλεως κλειστὸν *τῇ 2ᾳ, ἑορτῇ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου κατὰ Λατίνους, τῇ 13η ἑορτῇ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος καὶ Ἀρμενίους καὶ τῇ 15η ἑορτῇ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καθ' ἡμᾶς.*

ΑΡΧΑΙΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ ΠΑΝΗΓΥΡΕΙΣ

6. Πανήγυρις πάντων τῶν ναῶν. Ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Βικεντίου ἐν τῷ Κάμπῳ ἐώρταζε τὴν μνήμην τῶν ἐγκαινίων αὐτοῦ.

9. Συρροὴ τῶν πιστῶν ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων διὰ τὸ λείψανον Ματθία τοῦ ἀποστόλου.

15. Πανηγύρεις ἐν πᾶσι τοῖς ναοῖς, ἀλλ' ἡ μεγαλοπρεπεστέρα ἤγετο ἐν τῷ ναῷ τῶν Βλαχερνῶν.

16. Μνήμη σεισμοῦ καὶ λιτανεία ἐν τῷ ναῷ τῆς Νέας Ἱερουσαλὴμ ἐν τῇ Χρυσῇ Πόρτῃ (πλησίον τοῦ Γεδίκουλε).

20. Ἐπὶ τῇ μνήμῃ Σαμουὴλ τοῦ προφήτου πανήγυρις ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ πλησίον τοῦ Ἑβδόμου (κατὰ τὸ Μακροχώριον).

25. Πανήγυρις ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῶν πατριαρχῶν Μηνᾶ, Ἐπιφανίου καὶ Ἰωάννου.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

Ἔχει ἡμέρας 30.
Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 12.
Ἡ νὺξ » » 12.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν **Ζυγὸν** *τῇ 10η, ὥρᾳ 11, λ. 24 μ. μ.*

Ὀθωμανικὸς ΕΪΛΟΥΛ.
Ὁ ἀραβικὸς ΣΑΜΠΑΝ,
ἔχων ἡμέρας 29,
ἄρχεται τῇ 7η.

Τὸ Χρηματιστήριον Κ/πόλεως κλειστὸν *τῇ 7η ἐπὶ τῇ 1η τοῦ νέου ἔτους 5667 καθ' Ἑβραίους.*

Α	Ν	Π		
25	14	1	Π	*Ἀρχὴ τῆς Ἰνδίκτ. Συμ. τῆ Στυλίτ.*
26	15	2	Σ	*Μάμαντος, Ἰωάνν. τοῦ Νηστευτοῦ.*
27	16	3	Κ	*Ἀνθίμου ἱερομ. ἐπ. Νικομηδείας.*
28	17	4	Δ	*Βαβύλα Ἀντιοχείας. Μωϋσέως προφ.*
29	18	5	Τ	*Ζαχαρίου προφήτ.* ●
30	19	6	Τ	*Ἡ ἀνάμνησις τοῦ ἐν Κολοσσαῖς θαύματος τοῦ ἀρχιεμ. Μιχαήλ.*
1	20	7	Π	*Σώζοντος μ.*
2	21	8	Π	**ΤΟ ΓΕΝΝΕΣΙΟΝ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ.**
3	22	9	Σ	*Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννης τῶν Θεοπατ.*
4	23	10	Κ	*Μηνοδώρας καὶ Νυμφοδώρας τῶν μ.*
5	24	11	Δ	*Θεοδώρας ὁσ. Εὐσταθίας μ.*
6	25	12	Τ	*Αὐτονόμου ἱερομ.* ☽
7	26	13	Τ	*Κορνηλίου Ἑκατοντάρχη.*
8	27	14	Π	**Η ΥΨΩΣΙΣ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ.**
9	28	15	Π	*Νικήτα μ. Φιλοθέη ὁσ.*
10	29	16	Σ	*Εὐφημίας μεγαλομ. τῆς Πανευφήμ.*
11	30	17	Κ	*Σοφίας μ. καὶ τῶν 3 αὐτῆς θυγατ.*
12	1	18	Δ	*Εὐμενίου ἐπ. Γορτύνης. Ἀριάδνης.*
13	2	19	Τ	*Τροφίμου, Σαββατίου, Δορυμέδοντος.*
14	3	20	Τ	*Εὐσταθίου μεγαλομ. καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.*
15	4	21	Π	*Κοδράτου ἀπ. Ἰωνᾶ προφ.* ☿
16	5	22	Π	*Φωκᾶ ἱερομ. ἐπ. Σινώπης.*
17	6	23	Σ	*Σύλληψις Προδρόμου. Ξανθίππης ὁσ.*
18	7	24	Κ	*Θέκλης τῆς πρωτομ.*
19	8	25	Δ	*Εὐφροσύνης τῆς ὁσίας.*
20	9	26	Τ	*Ἡ μετάστασις Ἰωάνν. τοῦ Θεολόγ.*
21	10	27	Τ	*Καλλιστράτου μ. καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.*
22	11	28	Π	*Χαριτωνος ὁμολ., Βαρὰχ προφ.* ♀
23	12	29	Π	*Κυριακοῦ τοῦ ἀναχωρητοῦ.*
24	13	30	Σ	*Γρηγορίου ἱερομ. τοῦ Φωτιεοῦ.*

ΑΡΧΑΙΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ ΠΑΝΗΓΥΡΕΙΣ

1. Ἑορτὴ τῶν ἐπωνύμων τῇ Θεοτόκῳ ναῶν Οὐρβικίου καὶ Χαλκοπρατείων.

4. Ἐπὶ τῇ μνήμῃ Μωϋσέως τοῦ προφήτου πανήγυρις ἐν τῷ Χρυσοτρικλίνῳ τοῦ παλατίου, διότι ἐφυλάσσετο ἐν αὐτῷ ἡ ράβδος τοῦ προφήτου.

6. Ἐπὶ τῷ θαύματι τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ πανήγυρις ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ τῷ ἐν τῷ Ἀνάπλῳ (ἴσως ἐν τῇ Στένῃ).

8. Πανηγύρεις ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν τοῖς ναοῖς Οὐρβικίου καὶ τῶν Χαλκοπρατείων.

14. Ἡ μεγαλειτέρα πανήγυρις ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ.

22. Συρροὴ τῶν πιστῶν ἐν τῷ σκευοφυλακείῳ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ὅπου ἐφυλάττετο ἡ κεφαλὴ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Κοδράτου.

27. Συρροὴ τῶν πιστῶν ἐν τῇ μονῇ τῆς ἁγίας Ἐπιχάρεως, ὅπου ἐφυλάττετο ἡ κεφαλὴ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Καλλιστράτου.

SISMANOGLIO

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

Α	Ν	Π		
25	14	1	Κ	Ἀνανίου ἀπ., Ρωμανοῦ μελῳδοῦ.
26	15	2	Δ	Κυπριανοῦ ἱερομ., Ἰουστίνης μ.
27	16	3	Τ	Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου ἱερομ.
28	17	4	Τ	Ἱεροθέου ἐπ. Ἀθηνῶν.
29	18	5	Π	Χαριτίνης μ.
1	19	6	Π	Θωμᾶ ἀπ.
2	20	7	Σ	Σεργίου καὶ Βάκχου μ.
3	21	8	Κ	Πελαγίας τῆς ὁσίας.
4	22	9	Δ	Ἰακώβου Ἀλφαίου ἀπ.
5	23	10	Τ	Εὐλαμπίου καὶ Εὐλαμπίας μ.
6	24	11	Τ	Φιλίππου ἀπ. Θεοφάνους ὁσίου.
7	25	12	Π	Πρόβου, Ἀνδρονίκου μ.
8	26	13	Π	Ἀγαθοδώρου καὶ Ἀγαθονίκης μ.
9	27	14	Σ	Ναζαρίου, Γερβασίου μ.
10	28	15	Κ	Τῶν ἁγ. 360 Πατ. τῆς Ζ΄ Οἰκ. Συν.
11	29	16	Δ	Λογγίνου τοῦ ἑκατοντάρχου.
12	30	17	Τ	Ὡσηὲ προφ., Ἀνδρέου ὁσίου.
13	31	18	Τ	Λουκᾶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ.
14	1	19	Π	Ἰωὴλ πρ., Οὐάρου μ.
15	2	20	Π	Γερασίμου τῶ ἐν τῇ νήσῳ Κεφαλληνίᾳ.
16	3	21	Σ	Ἱλαρίωνος ὁσ. τοῦ Μεγάλα.
17	4	22	Κ	Τῶν ἐν Ἐφέσῳ 7 παίδων.
18	5	23	Δ	Ἰακώβου ἀπ. τοῦ Ἀδελφοθέου.
19	6	24	Τ	Ἀρέθα μ. καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
20	7	25	Τ	Μαρκιανοῦ καὶ Μαρτυρίου τῶν μ.
21	8	26	Π	Δημητρίου μεγαλ. τοῦ Μυροβλήτου.
22	9	27	Π	Νέστορος μ.
23	10	28	Σ	Τερεντίου, Νεονίλλης μ.
24	11	29	Κ	Ἀναστασίας ὁσιομ.
25	12	30	Δ	Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας μ.
26	13	31	Τ	Ἀριστοβούλου ἐκ τῶν Ο΄, Ἐπιμάχου μ.

Ἔχει ἡμέρας 31.

Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 11.

Ἡ νὺξ » » 13.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν ***Σκορπίον*** *τῇ 11η, ὥρᾳ 8, λ. 4 π. μ.*

Ὀθωμανικὸς ΤΕΣΡΙΝΙ-ΕΒΒΕΛ.

Ὁ ἀραβικὸς RAMAZAN,

ἔχων ἡμέρας 29,

ἄρχεται τῇ 6η.

ΑΡΧΑΙΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ ΠΑΝΗΓΥΡΕΙΣ

1. Ἡ μνήμη τοῦ Ρωμανοῦ ἐν τῇ Θεοτόκῳ τῶν Κύρου, διότι ἐκεῖ ἐτάφη.

6. Ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἀποστόλου Θωμᾶ ἐπανηγύριζον οἱ ναοὶ αὐτοῦ, ἐν οἷς καὶ ὁ ἐν τῷ χωρίῳ Τσιφοὺτ Βουργάζ.

11. Πανηγύρεις ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῶν πατριαρχῶν Νεκταρίου, Ἀρσακίου, Ἀττικοῦ καὶ Σισινίου.

13. Πανήγυρις ἐν τῷ ναῷ Κάρπου καὶ Παπύλου τῷ σημερινῷ Ἁγίῳ Μηνᾷ Ψαμαθία.

18. Ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἀποστόλου Λουκᾶ πανήγυρις ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ὅπου καὶ τὸ λείψανον αὐτοῦ.

22. Ἐπανηγύριζεν ὁ ἐν τῷ Πατριαρχείῳ ναΐσκος τοῦ ἁγίου Ἀβερκίου.

26. Πανηγύρεις ἔν τισι ναοῖς, ὧν ἡ κυριωτέρα ἐν τῷ Δευτέρῳ.

29. Ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τοῦ ἀποστόλου Παύλου ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ, ὅπου καὶ ἡ πανήγυρις.

31. Ἐν τῷ Πατριαρχείῳ ὁ ναΐσκος αὐτοῦ ἑώρταζε τὰ ἐγκαίνια.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

Α	Ν	Π		
27	14	1	Τ	Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρ.
28	15	2	Π	Ἀκινδύνα μ. καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
29	16	3	Π	Ἀκεψιμᾶ, Ἰωσήφ, Ἀειθαλᾶ μ.
1	17	4	Σ	Ἰωαννικίου τοῦ Μεγ., Νικάνδρου ἱερομ.
2	18	5	Κ	Γαλακτίωνος καὶ Ἐπιστήμης τῶν μ.
3	19	6	Δ	Παύλου ἀρχιεπ. Κ)πόλεως τοῦ ὁμολογ.
4	20	7	Τ	Τῶν ἐν Μελιτινῇ 33 μ., Λαζάρου ὁσ.
5	21	8	Τ	Ἡ σύναξις Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ.
6	22	9	Π	Ὀνησιφόρου καὶ Πορφυρίου μ.
7	23	10	Π	Ἐράστου ἐκ τῶν Ο΄., Ὀρέστου μ.
8	24	11	Σ	Μηνᾶ, Βίκτορος καὶ Βικεντίου μ.
9	25	12	Κ	Ἰωάννου Ἐλεήμονος καὶ Νείλου ὁσ.
10	26	13	Δ	Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.
11	27	14	Τ	Φιλίππου ἀπ.
12	28	15	Τ	Γουρία, Σαμωνᾶ καὶ Ἀβίβου τῶν μ. (Ἄρχεται ἡ νηστ. τῶν Χριστγέν.).
13	29	16	Π	Ματθαίου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ.
14	30	17	Π	Γρηγορ. ἐπισκ. Νεοκαισαρείας.
15	1	18	Σ	Πλάτωνος καὶ Ρωμανοῦ μ.
16	2	19	Κ	Ἀβδιὰ προφ., Βαρλαὰμ μ.
17	3	20	Δ	Πρόκλου Κ)πόλεως, Γρηγορ. τῦ Δεκαπ.
18	4	21	Τ	ΤΑ ΕΙΣΟΔΙΑ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ.
19	5	22	Τ	Φιλήμονος καὶ Ἀρχιππα ἐκ τῶν Ο΄.
20	6	23	Π	Ἀμφιλοχίου ἐπισκ. Ἰκονίου.
21	7	24	Π	Κλήμεντος Πάπα Ρώμης.
22	8	25	Σ	Αἰκατερίνης μεγαλομ., Μερκουρίου μ.
23	9	26	Κ	Ἀλυπίου τοῦ Κιονίτου, Στυλιανοῦ.
24	10	27	Δ	Ἰακώβου Πέρσου μεγαλομ.
25	11	28	Τ	Στεφάν. τοῦ Νέου, Εἰρηνάρχου μ.
26	12	29	Τ	Παραμόνου καὶ Φιλουμένου τῶν μ.
27	13	30	Π	Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου.

Ἔχει ἡμέρας 30.

Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 10.

Ἡ νὺξ » » 14.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν ***Τοξότην*** *τῇ 15η, ὥρᾳ 5, λ. 3 π. μ.*

Ὀθωμανικὸς ΤΕΣΡΙΝ-Ι-ΣΑΝΙ.

Ὁ ἀραβικὸς ΣΕΒΒΑΛ,

ἔχων ἡμέρας 30,

ἄρχεται τῇ 4η.

Τὸ Χρηματιστήριον Κ)πόλεως κλειστὸν *τῇ 4η ἐπὶ τῇ πρώτῃ τοῦ Σεκὲρ Βαϊράμ.*

ΑΡΧΑΙΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ ΠΑΝΗΓΥΡΕΙΣ

3. Ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ὁσίου Ἀκεψιμᾶ ἐπανηγύριζεν ἡ ἐν Χάλκῃ μονὴ αὐτοῦ.

6. Ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς κόνεως μεγάλη πανήγυρις μετὰ λιτανείας ἀπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἕως τοῦ ναοῦ Πέτρου καὶ Παύλου (ἢ τῶν Ἀποστόλων) ἐν τῷ Τρικόγχῳ τοῦ παλατίου.

8. Πάντες οἱ ναοὶ σχεδὸν ἐπανηγύριζον ἐπὶ τῇ συνάξει τῶν Ταξιαρχῶν, ἰδίως ὁ ἐν τῷ Σωσθενίῳ καὶ ἐν τῇ Κατασκέπῃ τοῦ Βοσπόρου.

9. Πανηγύρεις τῶν μονῶν Ματρώνης καὶ Σωπάτρας, τῆς μὲν ἐν Σαλμὰ-Τομπρούκ, τῆς δὲ ἐν Μουχλίῳ.

11. Ἡ μονὴ τοῦ Στουδίου ἐπανηγύριζεν ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἐπιφανοῦς Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου.

13. Ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ἐπανηγύριζε τὴν μνήμην τοῦ Χρυσοστόμου.

14. Ἡ μονὴ τῆς Παναχράντου ἦγε πανήγυριν, διότι κατεῖχε τὴν τιμίαν κάραν Φιλίππου τοῦ ἀποστόλου.

21. Πανηγύρεις πανταχοῦ, κυρίως ἐν τοῖς ναοῖς τῶν Χαλκοπρατείων καὶ τῆς Περιβλέπτου.

30. Πανήγυρις ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Α	Ν	Π		
28	14	1	Π	*Ναὴμ προφ.*
29	15	2	Σ	*Ἀββακοὺμ προφ.*
30	16	3	Κ	*Σωφρονίου προφ.*
1	17	4	Δ	*Βαρβάρας μεγαλομ.*
2	18	5	Τ	*Σάββα τοῦ ἡγιασμένου.*
3	19	6	Τ	Νικολάου ἐπισκόπου Μύρων.
4	20	7	Π	*Ἀμβροσίου ἐπισκ. Μεδιολάνων.*
5	21	8	Π	*Παταπίου ὁσ.*
6	22	9	Σ	*Σύλληψις ἁγίας Ἄννης.*
7	23	10	Κ	*Μηνᾶ καὶ Εὐγράφου μ.*
8	24	11	Δ	*Δανιὴλ τοῦ Στυλίτου.*
9	25	12	Τ	*Σπυρίδωνος ἐπισκ. Τριμυθοῦντος.*
10	26	13	Τ	*Εὐφρατ. μ., Λεκτίας μ.*
11	27	14	Π	*Θύρσου μ.*
12	28	15	Π	*Ἐλευθερίου ἱερομ.*
13	29	16	Σ	*Ἀγγαὶου προφ.*
14	30	17	Κ	Τῶν ἁγ. Προπατόρων. *Δανιὴλ πρ.*
15	31	18	Δ	*Πλάτωνος καὶ Ρωμανοῦ μ.*
16	1	19	Τ	*Βονιφατίου μ., Ἀγλαΐας ὁσ.*
17	2	20	Τ	*Ἰγνατίου ἱερομ. τοῦ Θεοφόρου.*
18	3	21	Π	*Ἰουλιανῆς καὶ Θεμιστοκλ. μ.*
19	4	22	Π	*Ἀναστασίας μεγαλ. τῆς Φαρμακολυτρ.*
20	5	23	Σ	*Τῶν ἁγίων 10 μ.*
21	6	24	Κ	Τῶν ἀπὸ Ἀβραὰμ μέχρι Μνήστ. πατ.
22	7	25	Δ	**Η ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ.**
23	8	26	Τ	Ἡ σύναξις τῆς Θεοτόκου.
24	9	27	Τ	*Στεφάνου ἀρχιδιακ. τοῦ Πρωτομάρτ.*
25	10	28	Π	*Τῶν ἐν Νικομηδείᾳ διαμυρίων μ.*
26	11	29	Π	*Τῶν ἐν Βηθλεὲμ 14 χιλ. νηπίων.*
27	12	30	Σ	*Ἀνυσίας μ. τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ.*
28	13	31	Κ	Ἰωσὴφ Μνήστορος, Μελάνης ὁσ.

Ἔχει ἡμέρας 31.
Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 9.
Ἡ νὺξ » » 15.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν **Αἰγόκερω** τῇ 9η, ὥρᾳ 0, λ. 3 μ. μ.

Ὀθωμανικὸς ΚΙΑΝΟΥΝ-Ι-ΕΒΒΕΛ.
Ὁ ἀραβικὸς ΖΙΛΚΑΔΕ,
ἔχων ἡμέρας 29,
ἄρχεται τῇ 4η.

Τὸ Χρηματιστήριον Κ/πόλεως κλειστὸν *τῇ 12η ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως κατὰ Λατίνους καὶ τῇ 25η ἐπὶ τῇ αὐτῇ ἑορτῇ καθ' ἡμᾶς.*

ΑΡΧΑΙΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ ΠΑΝΗΓΥΡΕΙΣ

2. Οἱ πιστοὶ συνέρρεον ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Ρωμανοῦ καὶ μετὰ τὸ 1110 εἰς Φιλέαν τῶν Δέρκων εἰς τὴν μονὴν Κυρίλλου τοῦ Φιλεώτου.

6. Ἡ κυριωτέρα πανήγυρις ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, εἰδικώτερον καὶ εἰς ἄλλους ναούς, ὡς ἐν Παλατᾷ καὶ ἐν Τζιβαλίῳ, μετὰ τὰ 1300.

11. Πανήγυριν ἐτέλει ἡ ἐν Βοσπόρῳ μονὴ τοῦ περιωνύμου Δανιὴλ τοῦ Στυλίτου καὶ ἡ τοῦ ὁσίου Βασιανοῦ (ἐν τῷ Δευτέρῳ) καθὸ κατέχουσα τὸ σῶμα Λουκᾶ τοῦ νέου Στυλίτου, οὗ ἦγετο ἡ μνήμη.

12. Συρροὴ πιστῶν ἐν γυναικείᾳ τινὶ μονῇ, πλησίον τῆς μονῆς τοῦ Φιλανθρώπου, διότι ἡ γυναικεία αὕτη μονὴ κατεῖχε τὸ λείψανον αὐτοῦ.

17. Πανήγυρις εἰς τὴν μονὴν Δανιὴλ τοῦ Στυλίτου, διότι κατεῖχε τὰ λείψανα τῶν ἁγίων τριῶν παίδων.

25. Πάντες οἱ ναοὶ ἐπανηγύριζον.

26. Ἡ μεγαλειτέρα πανήγυρις ἐν Βλαχέρναις, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου ναούς, οἵτινες ἦσαν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τοῖς πέριξ σχεδὸν 100.

29. Πανήγυρις ἐν τῷ ναῷ τῶν Χαλκοπρατείων, διὰ τὴν ἑορτὴν τῶν ἁγίων Νηπίων, καὶ ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀκοιμήτων ἐν Τσιμπουκλὶ τοῦ Βοσπόρου διὰ τὸν ἅγιον Μάρκελλον, τὸν ἡγούμενον τῆς περιφήμου μονῆς ταύτης.

Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ
Μ. Χαρτοφύλαξ καὶ Χρονογράφος τῆς Μ. Ἐκκλησίας.

Η Α. ΕΞΟΧΟΤΗΣ
Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΧΑΣΙΜ ΠΑΣΑΣ

ΠΑΣΧΑΛΙΟΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1906

Ἰνδικτιῶνος 4
Ἡλίου κύκλοι 22
Σελήνης κύκλοι. 4
Σελήνης θεμέλιον 17
Κρεωφαγίας ἡμέραι 43
Τὸ Τριῴδιον ἄρχεται Ἰανουαρίου . . 22
Ἑωθινὸν ια΄. Ἦχος πλ. δ΄.
Ἡ Ἀπόκρεως Φεβρουαρίου 5
Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῷ Σαββάτῳ τοῦ Λαζάρου.
Νομικὸν Φάσκα Ἀπριλίου 1
Λατίνων Πάσχα Ἀπριλίου 2
Τὸ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ Ἀπριλίου 2
Ἡ Ἀνάληψις Μαΐου 11
Ἡ Πεντηκοστὴ Μαΐου 21
Κυριακὴ τῶν Ἁγ. Πάντων Μαΐου . . 28
Ἡ νηστεία τῶν Ἁγ. Ἀποστ. ἡμέραι 31
Ἡ μνήμη αὐτῶν ἡμέρᾳ Πέμπτῃ.
Παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων ἡμέρᾳ Κυριακῇ.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑΙ

Ἀπὸ κτίσεως κόσμου κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα 7414
» τῆς αὐτῆς κατὰ Λατίνους . . 5910
» » » καθ' Ἑβραίους . . 5666
» τοῦ κατακλυσμοῦ. 5172
» τῆς πυργοποιίας 4663
» κτίσεως Ρώμης. 2660
» τῆς γεννήσεως τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου 2260
» κτίσεως τῆς Ἀλεξανδρείας ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου 2230
» τῆς διορθώσεως τοῦ ἡμερολογίου ὑπὸ Ἰουλίου Καίσαρος 1950
» τῆς μοναρχίας τῶν Ρωμαίων ἐπὶ Αὐγούστου 1950
» κτίσεως Κων/πόλεως 1583
» τῆς μοναρχίας τῶν Γάλλων 1483
» τοῦ σχίσματος τῶν Ἀρμενίων 1328
» τοῦ χωρισμοῦ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας 851
» τῆς ἐφευρέσεως τοῦ χάρτου 848
» » τῆς ναυτικῆς πυξίδος. 726
Ἀπὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς πυρίτιδος 577
» » » τῆς τυπογραφίας. 468
» τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς 414
» τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου. 324
» τῆς ἐφευρέσεως τοῦ θερμομέτρου 268
» τῆς ἐφευρέσεως τοῦ βαρομέτρου 263
» τῆς ἐφευρέσεως τῆς δαμαλίδος 110
» τῆς ἐφευρέσεως τῶν ἀτμοπλοίων 91
» τῆς ἐφευρέσεως τοῦ σιδηροδρόμου 76
» τῆς ἐφευρέσεως τοῦ τηλεγράφου 74
» τῆς ἐφευρέσεως τοῦ τηλεφώνου 31
» τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν τοῦ Β΄. 30
» τῆς κτίσεως τῶν προκυμαιῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως 11

ΕΟΡΤΑΙ ΜΩΑΜΕΘΑΝΙΚΑΙ

Ραμαζάν, νηστεία ἑνὸς μηνός, Ραμαζὰν 1—29 (Ὀκτ. 6—Νοεμ. 5).
Χηρκαϊ-Σερίφ, Ραμαζὰν 15 (Ὀκτ. 20).
Λεϊλέϊ οὐλ-κάδρ, καθὴρ γκετζεσί, Ραμαζὰν 27 (Νοεμβρίου 1).
Βαϊράμ, Σεβὰλ 1— 3 (Νοεμβρ. 4—6).
Κουρμπὰν-Βαϊράμ, Ζελχιτζὲ 10—13 (Ἰανουαρίου 22—25).
Μουχαρρέμ, νέον σεληνιακὸν ἔτος 1323 (Φεβρουαρίου 12).
Μεβλούτ, γέννησις τοῦ Μωάμεθ, Ρεβὶ-οὐλ-ἐββὲλ 12 (Ἀπριλίου 23).
Οὔτς-ἀϊλάρ, Ρετζὲπ 1 (Αὐγούστου 8).
Λεϊλέϊ-μιρὰτς-σερίφ, Ρετζὲπ 27 (Σεπτεμβρίου 3).
Λεϊλέϊ-μπερὰτ, Σαμπὰν 15 (Σεπτεμβρ. 21)

ΗΓΕΜΟΝΙΚΑΙ ΕΟΡΤΑΙ

Η ΑΝΑΡΡΗΣΙΣ
τῆς Α. Α. Μ.
ΤΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΟΥ
ΑΒΔΟΥΛ ΧΑΜΗΤ ΧΑΝ Β΄
Αὐγούστου 19.

ΤΑ ΓΕΝΕΘΛΙΑ
τῆς Α. Α. Μ.
ΤΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΟΥ
ΑΒΔΟΥΛ ΧΑΜΗΤ ΧΑΝ Β΄
Σεπτεμβρίου 22.

ΚΑΤ' ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΝ

4. Ἀνάρρησις προέδρου Γαλλικῆς Δημοκρατίας ***Φαλλιὲρ*** 1906.
8. Γενέθλια τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας ***Ὀσκὰρ*** τοῦ ***Β΄***, 1829.
9. Γενέθλια πρίγκηπος τῆς Ἑλλάδος ***Νικολάου***, 1872.
14. Γενέθλια αὐτοκράτορος Γερμανίας ***Γουλιέλμου Β΄***, 1859.
20. Γενέθλια πρίγκηπος τῆς Ἑλλάδος ***Ἀνδρέου***, 1882.

ΚΑΤΑ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΝ

24. Γενέθλια ἡγεμόνος Βουλγαρίας ***Φερδινάνδου Α΄***, 1861.

ΚΑΤΑ ΜΑΡΤΙΟΝ

14. Ἀνάρρησις βασιλέως Ρουμανίας ***Καρόλου Α΄***, 1881.
27. Γενέθλια βασιλέως Βελγίου ***Λεοπόλδου Β΄***, 1835.

ΚΑΤ' ΑΠΡΙΛΙΟΝ

8. Γενέθλια βασιλέως Ρουμανίας ***Καρόλου Α΄***, 1839.
19. Ἀνάρρησις Σάχου Περσίας ***Μουζαφερεδίν***, 1896.

ΚΑΤΑ ΜΑΪΟΝ

4. Γενέθλια βασιλέως Ἱσπανίας ***Ἀλφόνσου ΙΓ΄***, 1886.
6. Γενέθλια αὐτοκράτορος Ρωσσίας ***Νικολάου Β΄***, 1868.
25. Ἀνάρρησις ***Γεωργίου*** τοῦ ***Α΄***, βασιλέως τῆς Ἑλλάδος, 1863.
26. Ἀνάρρησις αὐτοκράτορος Αὐστρίας ***Φραγκίσκου Ἰωσὴφ Α΄***, ὡς βασιλέως Οὐγγαρίας, 1867.

ΚΑΤ' ΙΟΥΝΙΟΝ

2. Ἀνάρρησις αὐτοκράτορος Γερμανίας ***Γουλιέλμου Β΄***, 1888.
2. Γενέθλια πριγκηπίσσης ***Σοφίας***, 1870.
21. Ἐπετηρὶς τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, 1776.

25. Ἀνάρρησις ἡγεμόνος Βουλγαρίας ***Φερδινάνδου Α΄***, 1887.

ΚΑΤ' ΙΟΥΛΙΟΝ

1. Ἐπέτειος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, 1789.
2. Γενέθλια Χεδίβου ***Ἀμπᾶς Χιλμῆ***, 1874.
16. Ἀνάρρησις βασιλέως τῆς Ἰταλίας ***Βίκτωρος Ἐμμανουήλ***, 1900.
19. Γενέθλια πρίγκηπος τῆς Ἑλλάδος ***Χριστοφόρου***, 1888.
21. Γενέθλια διαδόχου τῆς Ἑλλάδος ***Κωνσταντίνου***, 1868.

ΚΑΤ' ΑΥΓΟΥΣΤΟΝ

2. Ἀνάρρησις ἡγεμόνος Μαυροβουνίου ***Νικολάου Α΄***, 1860.
5. Γενέθλια αὐτοκράτορος Αὐστρίας ***Φραγκίσκου Ἰωσὴφ Α΄***, 1830.
18. Γενέθλια βασιλίσσης Ὁλλανδίας ***Βιλελμίνης***, 1880.
22. Γενέθλια βασιλίσσης Ἑλλάδος ***Ὄλγας***, 1851.
25. Γενέθλια Σάχου Περσίας ***Μουζαφερεδίν***, 1853.

ΚΑΤΑ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΝ

5. Ἀνάρρησις βασιλέως τῆς Σουηδίας ***Ὀσκὰρ Β΄***, 1872.
15. Γενέθλια βασιλέως Πορτογαλίας ***Καρόλου Α΄***, 1863.
24. Γενέθλια ἡγεμόνος Μαυροβουνίου ***Νικολάου Α΄***, 1841.

ΚΑΤ' ΟΚΤΩΒΡΙΟΝ

6. Ἀνάρρησις βασιλέως Πορτογαλίας ***Καρόλου Α΄***, 1889.
20. Ἀνάρρησις αὐτοκράτορος Ρωσσίας ***Νικολάου Β΄***, 1894.
27. Ἀνάρρησις βασιλέως Ἀγγλίας ***Ἐδουάρδου Ζ΄***, 1901.
29. Γενέθλια βασιλέως Ἰταλίας ***Βίκτωρος Ἐμμανουήλ***, 1869.

ΚΑΤΑ ΝΟΕΜΒΡΙΟΝ

5. Ἀνάρρησις βασιλέως Νορβηγίας ***Χάκωνος Ζ΄***, 1905.
10. Ἀνάρρησις βασιλίσσης Ὁλλανδίας ***Βιλελμίνης***, 1890.
19. Ἀνάρρησις αὐτοκράτορος Αὐστρίας ***Φραγκίσκου Ἰωσὴφ Α΄***, ὡς αὐτοκράτορος Αὐστροουγγαρίας, 1848.
27. Ἀνάρρησις βασιλέως Βελγίου ***Λεοπόλδου Β΄***, 1865.
28. Γενέθλια βασιλέως Ἀγγλίας ***Ἐδουάρδου Ζ΄***, 1841.

ΚΑΤΑ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΝ

12. Γενέθλια βασιλέως Ἑλλάδος ***Γεωργίου Α΄***, 1845.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ ΑΙΩΝΙΟΝ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΜΕΓΑΛΟΥΣ ΕΥΕΡΓΕΤΑΣ*

ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΖΑΡΙΦΗΣ

Ἐγεννήθη ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι τοῦ Βοσπόρου τῷ 1810, ἀπέθανε δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1895 ἐν ἡλικίᾳ 85 ἐτῶν.

Ἀνήκων εἰς τὸν ἐπὶ εὐποιΐᾳ διαπρεπῆ καὶ φιλογενέστατον οἶκον τοῦ Ζαρίφη παντοιοτρόπως εὐηργέτησε τὰ καθ' ἡμᾶς ***Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα*** καὶ διὰ γενναίων χρηματικῶν συνδρομῶν κατὰ καιροὺς ὑπεστήριξε, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ ἐν ἔτει 1873 κατὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ νέου ἐν Ἑπταπύργοις Φρενοκομείου ἐκ Λιρῶν Τουρκίας χιλίων [1].

Κατὰ τὰ ἔτη 1867 καὶ 1868 διετέλεσεν Ἔφορος τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων πολυτίμους παρασχὼν εἰς αὐτὰ ὑπηρεσίας.

Μετὰ δὲ τὸν θάνατόν του ἡ χήρα αὐτοῦ Ἑλένη Νικολάου Ζαρίφη, τὸ γένος Θεοδωρίδου, ἐγγονὴ δ' ἐκ μητρὸς Χατζῆ Πανανοῦ Θεοδοσίου, Ἐφόρου τῶν Κοινῶν τοῦ Γένους ἡμῶν Νοσοκομείων κατὰ τὰ ἔτη 1815 μέχρι 1820 [2],

---

* Αἱ εἰκόνες τῶν μεγάλων τούτων εὐεργετῶν τῶν Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων, καθυστερήσασαι, δημοσιευθήσονται εἰς τὸν προσεχῆ τόμον τοῦ Ἡμερολογίου, ὅπου θέλουν συνεχισθῇ αἱ βιογραφίαι καὶ τῶν ἄλλων μεγάλων εὐεργετῶν.

1. Τὸ σύνολον τῶν δωρεῶν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ 1864 μέχρι τοῦ 1895 ὑπὲρ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων ὑπερβαίνει τὰς τρισχιλίας λίρας Ὀθωμανικάς.

2. Ὁ Χατζῆ Πανανὸς Θεοδοσίου Τζιβαερτζῆς, εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ Ἐπιτρόπων τοῦ Κοινοῦ τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, (ἤτοι τῶν : Χοτζᾶ Λαμπίκη, Γεωργίου Σαρράφη, Μισὲρ Θεοδοσίου Τζικαλιώτη, Χριστοδούλου Μαυρουδῆ Τερτζίμπαση, Παναγιώτου Ἰωάννου Πιττάρη καὶ Βαρελτζίμπαση, Χατζῆ Ἀνέστη Παρασκευᾶ Σανταλτζῆ, καὶ Νικολάου Λεβίδου,) πρὸς οὓς, συνελθόντας ἐν ἔτει 1815, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μεγάλου Διερμηνέως τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους Ἰακώβου Ἀργυροπούλου, ἀνετέθη ἐθνικῇ καὶ ἐκκλησιαστικῇ ἀποφάσει, καθ' ἃ ἀναφέρεται ἐν τῷ κατὰ μῆνα Ἰούλιον τοῦ 1815, ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας Κυρίλλου ἀπολυθέντι Πατριαρχικῷ καὶ Συνοδικῷ Τόμῳ, ἡ διακανόνισις καὶ ἐξόφλησις τῶν ὑπερόγκων χρεῶν τῆς ἐν Γαλατᾷ ἱερᾶς Νοσοκομειακῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Νικολάου, εἰς τὰ ὁποῖα αὕτη ὑπέκυψεν, ἐπαπειλουμένη παρὰ τῶν διαφόρων δανειστῶν ὑπὸ «ἀπευκταιοτάτων καὶ ἀνηκέστων δεινῶν» συνειργάσθη μετ' αὐτῶν μετὰ ζήλου καὶ φιλογενείας ἀπαραμίλλου, μέχρι τοῦ ἔτους 1820, ὁπότε ἐγένετο ἡ πλήρης καὶ ὁριστικὴ τῆς ἐκκλησίας ταύτης προσάρτησις εἰς τὰ τοῦ Γένους Νοσοκομεῖα, κατὰ τὸ ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου 1820 Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Σιγγιλλιῶδες γράμμα τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε'. Εἶχε δὲ συνεφόρους ὁ Χατζῆ Πανανὸς Θεοδοσίου, κατὰ τὴν πενταετῆ ταύτην περίοδον, πλὴν τῶν ἄνω μνημονευθέντων Ἐπιτρόπων τοῦ Κοινοῦ καὶ τοὺς : Γρηγόριον Σκαρλάτον (1815, 1816 . . .), Μπαλάσην Ἀσημάκη (1815—1818), Εὐστράτιον Σεβαστόπουλον (1818 . . . .) καὶ τινας ἄλλους.

καλῶς γινώσκουσα τὰς εὐεργετικὰς διαθέσεις τοῦ ἀοιδίμου συζύγου της ὑπὲρ τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων — ὧν καὶ ἡ ἰδία ὑπῆρξε Κοσμήτρια κατὰ τὰ ἔτη 1869 καὶ 1870—καὶ ταύτας οἰκείᾳ βουλήσει ἐκπληροῦσα, κατέθεσεν εἰς ἀσφαλῆ Τράπεζαν πρὸς ὄφελος αὐτῶν χρεώγραφα ἀξίας 200,000 φράγκων καὶ δι' ἰδίας αὐτῆς πράξεως, κατατεθείσης εἰς τὴν αὐτὴν Τράπεζαν, διώρισε Διαχειριστικὴν Ἐπιτροπὴν (καθὰ δι' ἐπιστολῆς αὐτῆς ἀπὸ 4/16 Σεπτεμβρίου 1897 ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν Ἐφορίαν τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων ἡ τότε ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ μακαρίτου Κωνσταντίνου Ι. Φωτιάδου Διαχειριστικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς δωρεᾶς ταύτης) ὅπως εἰσπράττῃ τὸ ἀντίτιμον τῶν τοκομεριδίων τῶν χρεωγράφων τούτων, διὰ τοῦ ἐνταῦθα Καταστήματος Λεωνίδα Γ. Ζαρίφη, μέλους τῆς αὐτῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ παραδίδῃ εἰς τὴν Ἐφορίαν τῶν εἰρημένων Καταστημάτων, καρπουμένων ἐσαεὶ τὸ εἰσόδημα τοῦτο, εἰς μνήμην ἀΐδιον τοῦ μεγάλου τούτου εὐεργέτου τῶν ἱερῶν τοῦ Γένους ἡμῶν Φιλανθρωπικῶν Καθιδρυμάτων.

ΧΡΥΣΟΒΕΡΓΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ἐγεννήθη ἐν Στενημάχῳ τῷ 1830. Ἀπέθανεν ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1899 ἐν ἡλικίᾳ 69 ἐτῶν καὶ ἐτάφη ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῆς ἱερᾶς νοσοκομειακῆς μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ.

Ὁ ἀοίδιμος ζῶν ἔτι ἔκτισεν ἐν Πέρᾳ, ἀπέναντι τοῦ Ζαππείου Παρθεναγωγείου καὶ ἐπὶ τῆς τοποθεσίας ἑνὸς τῶν ἀρχαίων τοῦ Γένους Νοσοκομείων, (διὰ τοῦ ἀειμνήστου ἀρχιτέκτονος Ἠλία Δ. Κιουπετζόγλου) τὰ μεγαλοπρεπῆ Χρυσοβέργεια Οἰκήματα, δαπανήσας εἰς τὴν οἰκοδομὴν αὐτῶν ἄνω τῶν εἰκοσακισχιλίων λιρῶν Ὀθωμανικῶν.

Ἐκ τῶν ἐνοικίων τῶν οἰκημάτων τούτων, κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἀπὸ τοῦ μηνὸς Μαΐου 1893 σχετικοῦ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Σιγγιλλιώδους Γράμματος, χορηγοῦνται ἐτησίως 200 λίραι Τουρκίας ὑπὲρ τῶν Ὀρθοδόξων

Ἑλληνικῶν Σχολῶν τῆς πατρίδος του Στενημάχου καὶ ἕτεραι 200 ὑπὲρ τῶν ἐν Φιλιππουπόλει, τὸ δὲ καθαρὸν ὑπόλοιπον μένει πρὸς ὄφελος τῶν ἐν Ἑπταπύργοις Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων.

Ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἐχαράχθη τὸ ἑξῆς ἐπίγραμμα:

Ἔτη ὑπερπεντήκοντα ἐμπορευθεὶς τιμίως,
Ἐκ τῶν καρπῶν τῶν ἔργων του ἐπροίκισε πλουσίως,
Ναοὺς πατρίδος καὶ Σχολάς, Ἔθνους Νοσοκομεῖα,
Εὐλογητὸν τὸ ἔργον του κ' ἡ μνήμη αἰωνία.

ΙΩΣΗΦ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

(ΕΓΞΕΡΤΖΗΣ)

Ἐγεννήθη τῷ 1805. Ἀπέθανεν ἐν Κοντοσκαλίῳ Κωνσταντινουπόλεως τῷ 1865 ἑξηκοντούτης τὴν ἡλικίαν καὶ ἐτάφη ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῆς ἱερᾶς νοσοκομειακῆς μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ.

Μικρασιάτης τὴν καταγωγὴν καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐμπορευόμενος, ὑπῆρξε μέγας φιλάνθρωπος καὶ φιλογενὴς ἀνήρ.

Ἐκληροδότησεν ὁ ἀοίδιμος σημαντικὰ ποσὰ διὰ τῆς διαθήκης αὐτοῦ ὑπὲρ διαφόρων ἱερῶν σκοπῶν: φιλανθρωπικῶν, θρησκευτικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν. Καὶ πρὸς τούτοις, δι' ἰδιαιτέρου κωδικέλλου τῆς αὐτῆς διαθήκης, τὸ ὑπόλοιπον τῆς περιουσίας αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον μετὰ τὴν ἐκκαθάρισιν καὶ πληρωμὴν ὅλων τῶν ἐκ τῆς διαθήκης καὶ τοῦ κωδικέλλου ὑποχρεώσεων, συνεπείᾳ τῆς ἀπὸ 1 Νοεμβρίου 1890 ἀποφάσεως τοῦ ἐνταῦθα Αὐτοκρατορικοῦ Ρωσσικοῦ Προξενείου, ἀποτελοῦν ποσὸν λιρῶν Ὀθωμανικῶν 11811.33 1/4, ἐμετρήθη εἰς τὸ Ταμεῖον τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, τὴν 14 Δεκεμβρίου 1890, παρὰ τοῦ Εὐγενεστάτου Κυρίου Λεωνίδα Γ. Ζαρίφη, κηδεμόνος καὶ ἐκκαθαριστοῦ τῆς περιουσίας τοῦ ἀοιδίμου.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, Ὀκτώβριος τοῦ 1905.

Ε. ΚΑΒΑΔΑΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ΙΩΑΚΕΙΜ ὁ Γ', *πρόεδρος.*

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Κυζίκου κ. Ἀθανάσιος.

Μέλη:

1. Ὁ Κυζίκου ***Ἀθανάσιος.***
2. Ὁ Νικομηδείας ***Φιλόθεος.***
3. Ὁ Πισιδείας ***Γεράσιμος.***
4. Ὁ Τραπεζοῦντος ***Κωνστάντιος.***
5. Ὁ Μεθύμνης ***Στέφανος.***
6. Ὁ Χίου ***Κωνσταντῖνος.***
7. Ὁ Σηλυβρίας ***Διονύσιος.***
8. Ὁ Γάνου καὶ Χώρας ***Κωνσταντῖνος.***
9. Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης ***Σεραφείμ.***
10. Ὁ Δρυϊνουπόλεως ***Λουκᾶς.***
11. Ὁ Κολωνίας ***Πολύκαρπος.***
12. Ὁ Βελλᾶς καὶ Κονίτσης ***Κωνσταντῖνος.***

Ἀρχιγραμματεὺς Ἀρχιμανδρ. ***Ἀθανάσιος Πιπέρας.***

Ὑπογραμματεὺς Ἱεροδιάκονος ***Ἀπόστολος Τρύφωνος.***

Βοηθὸς γραμματεὺς Ἱερομ. ***Ἀθηναγόρας.***

Νομικὸς σύμβουλος ***Ἀρμόδιος Χαμουδόπουλος.***

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνεδριάζει τακτι-

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Νικομηδείας κ. Φιλόθεος.

κῶς τρὶς τῆς ἑβδομάδος, ἀσχολουμένη κατὰ Τρίτην μὲν καὶ Πέμπτην περὶ διοι-

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Πισσιδείας κ. Γεράσιμος.

κητικῶν ὑποθέσεων, κατὰ Σάββατον δὲ περὶ δικαστικῶν ὡς Ἐφετεῖον καὶ Ἀκυρωτικόν.

Δ. Ε. Μ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

1. Ὁ Κυζίκου ***Ἀθανάσιος***, *πρόεδρος.*
2. Ὁ Χίου ***Κωνσταντῖνος.***
3. Ὁ Γάνου καὶ Χώρας ***Κωνσταντῖνος.***
4. Ὁ Δρυϊνουπόλεως ***Λουκᾶς.***
5. ***Ζήσης Θ. Ζήση.***
6. ***Ἀριστείδης βέης Κυριακοῦ.***
7. ***Κορνήλιος Σπαθάρης.***
8. ***Κωνσταντῖνος Θ. Ταχιντζῆς.***
9. ***Ἰωάννης Χατζόπουλος.***
10. ***Ἄγγελος Ἰωαννίδης.***
11. ***Ἐμμανουὴλ Ρακτιβάν.***
12. ***Λέων Καζανόβα.***

Α΄ Γραμματεὺς καὶ συμβολαιογράφος ***Παναγιώτης Δ. Νικολόπουλος.***

Β΄ Γραμματεὺς ***Ἀλκιβιάδης Μαυράκης.***

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ὁ πρώην Δρυϊνουπόλεως ***Γρηγόριος,*** *πρόεδρος.*

Γ΄ Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ***Καλλίνικος.***
Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερ. Συνόδου Ἀρχιμανδρίτης ***Ἀθανάσιος Πιπέρας.***
Ὁ Μ. Ἀρχιδιάκονος ***Βενιαμίν.***
Ὁ Ἀρχιμανδρ. ***Ἀθανάσιος Λάσκαρης.***
Ὁ Ἱερομόναχος ***Μελέτιος Λουκάκης.***
Α΄ Γραμματεὺς ***Ἁρμόδιος Δ. Χαμουδόπουλος.***
Β΄ Γραμματεῖς Ἱεροδ. ***Ἀθηναγόρας*** καὶ ***Ἀντώνιος Κ. Γαζιάδης.***
Δικαστικὸς κλητὴρ ***Χριστόδουλος Βαξοβάνος.***

ΜΕΓΑΛΗ ΠΡΩΤΟΣΥΓΚΕΛΛΙΑ

Μέγας Πρωτοσύγκελλος ***Καλλίνικος.***
Α΄ Γραμματεὺς ***Ἁρμόδιος Δ. Χαμουδόπουλος.***
Β΄ Γραμματεῖς Ἱεροδιάκον. ***Ἀθηναγόρας*** καὶ ***Ἀντώνιος Κ. Γαζιάδης*** ὁ καὶ *Πριμικήριος.*

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Τραπεζοῦντος κ. Κωνστάντιος.

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Χίου κ. Κωνσταντῖνος.

ΜΕΓΑΛΗ ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΙΑ

Μέγας Ἀρχιδιάκονος ***Βενιαμίν.***
Δευτερεύων ***Ἱερόθεος Ἀνθουλίδης.***
Τριτεύων ***Ἀθηναγόρας.***
Πατριαρχικὸς Ἱεροδιάκ. ***Χρυσόστομος.***

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ

Διευθυντὴς ***Ἰωάννης Δ. Τανταλίδης.***
Β΄ Γραμματεῖς ***Μάρκος Βασιλείου*** καὶ ***Χρῆστος Παπᾶ Ἰωάννου.***
Γ΄—Γραμματεὺς ***Γεώργιος Λεμονίδης.***
Βοηθὸς ***Νεοπτόλεμος Καρατζᾶς.***

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΚΑΠΟΥΚΕΧΑΓΙΑ

Ὁ Ἐξοχ. Ἄρχων Καπουκεχαγιᾶς ***Ἀντώνιος Οἰκιάδης*** ἐφέντης.
Βοηθὸς ***Σπυράκης*** ἐφέντης ***Κωνσταντινίδης.***

ΟΘΩΜΑΝΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ
(ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ)

Αον.—Διευθυντὴς ***Ἰωάν. Χλωρὸς*** ἐφέντης.
Γραμματεῖς ***Ἀλέξανδρος Ξανθόπουλος*** καὶ ***Θεόδωρος Φαρμακόπουλος.***
Βον.—Διευθυντὴς ἐπὶ τῶν διαβατηρίων ***Σωτήριος Κωνσταντινίδης.***
Γραμματεῖς ***Π. Κέπετζης*** καὶ ***Θ. Κωνσταντινίδης.*** — ***Π. Δ. Οἰκονομίδης,*** *διεκπεραιωτὴς τῶν διαβατηρίων.*
Γον.—Γραμματεὺς ἐπὶ τῶν ἱλμουχαμπερίων ***Ἀριστόδημος Ζαχαριάδης.***
Βοηθὸς ***Κωνσταντῖνος Στυψίδης.***

ΕΘΝΙΚΟΝ ΤΑΜΕΙΟΝ

Ταμίας ***Συμεὼν Παπαδάκης.***
Λογιστὴς ***Κωνσταντῖνος Σαραφιανός.***

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ

Διευθυντὴς ***Ἰωάννης Σταυρίδης.***
Β΄ Γραμματεὺς ***Γεώργιος Βρυέννιος.***

ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΕΙΟΝ

Ἀρχειοφύλαξ Ἀρχιμανδρίτης ***Καλλίνικος Δελικάνης.***

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Σηλυβρίας
κ. Διονύσιος.

ΛΗΞΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ληξίαρχος ***Νικόλαος Παγανᾶς.***

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ

Νικ. Νικολαΐδης, *ἐλεγκτὴς τῶν ἐκκλησιαστικῶν λογαριασμῶν.*

ΕΠΙΤΡΟΠΑΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ὁ Σηλυβρίας ***Διονύσιος,*** *πρόεδρος.*
Ὁ Σάρδεων ***Μιχαὴλ Κλεόβουλος.***
Ὁ Συννάδων ***Εὐγένιος.***
Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ***Καλλίνικος.***
Ἀρχιγραμματεὺς Ἱ. Συνόδου ***Α. Πιπέρας.***
Ἀρχιμανδρίτης ***Παΐσιος Παπαπαϊσίου.***
Ἀρχιδιάκονος ***Βενιαμίν.***
Δευτερεύων Ἱερόθ. ***Ἀνθουλίδης,*** *γραμματεύς.*

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

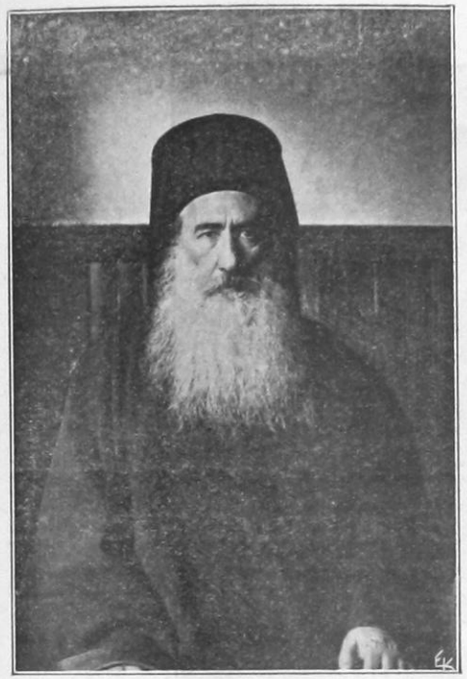
Ὁ Νικομηδείας ***Φιλόθεος,*** *πρόεδρος.*
Ὁ Σάρδεων ***Μιχαὴλ Κλεόβουλος.***
Ἀρχιμανδρίτης ***Παΐσιος Παπαπαϊσίου.***
Λέων Καζανόβα.
Ἰωάννης Σιώτης.
Ἀλέξανδρος Ζαμαρίας.
Ἄνθιμος Μαζαράκης.
Γραμματεὺς καὶ Γενικὸς Ἐπόπτης Ἀρχιμανδρίτης ***Γρηγ. Παπαδόπουλος.***
Εἰδικὸς Ἐπόπτης ***Θεόδ. Παπαθεοδώρου.***

ΕΠΙ ΤΗΣ « ΕΚΚΛΗΣ. ΑΛΗΘΕΙΑΣ »
ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ὁ Γάνου καὶ Χώρας ***Κωνσταντῖνος.***
Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ***Καλλίνικος,*** *(Ταμίας.)*
Ὁ Ἀρχιγραμμ. Ἀρχιμανδρίτης ***Ἀθανάσιος Πιπέρας.***
Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. Χαρτοφύλαξ καὶ Χρονογράφος τῆς τοῦ Χ. Μ. Ἐκκλησίας ***Μαν. Γεδεών.***

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Γάνου καὶ Χώρας
κ. ***Κωνσταντῖνος.***

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Σισανίου
κ. ***Σεραφείμ.***

Συντάκτης καὶ γραμματεὺς ***Ἰάκωβος Βασιάδης.***
Λογιστὴς ***Δημήτριος Γ. Γερακάρης.***
Εἰσπράκτωρ καὶ διεκπεραιωτὴς ***Ἀντώνιος Ζ. Σκαρπαθιώτης.***

ΕΞΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ***Καλλίνικος.***
Ταμίας ***Συμεὼν Παπαδάκης.***
Γραμματεὺς ***Νικόλαος Νικολαΐδης.***

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΩΝ

Ὁ Γάνου καὶ Χώρας ***Κωνσταντῖνος,*** *πρόεδρος.*
Ὁ Βελλᾶς καὶ Κονίτσης ***Κωνσταντῖνος.***
Ἐμμανουὴλ Ρακτιβάν.
Συμεὼν Παπαδάκης, *γραμματεύς.*

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ὁ Κολωνίας ***Πολύκαρπος,*** *πρόεδρος.*
Ἄγγελος Ἰωαννίδης.
Χαρίσιος Βαμβακᾶς.
Δημήτριος Κωνσταντινίδης.
Ἰωάννης Κονδύλης.
Ἰωάννης Ἀσπριώτης, *γραμματεύς.*

ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΝΑΟΥ

Ὁ Δρυϊνουπόλεως ***Λουκᾶς,*** *πρόεδρος.*
Γ. Βογιατζόγλους.
Στ. Ἠλιάδης, *ταμίας.*
Κ. Παπάζογλους.
Μιλτιάδης Χρηστίδης.
Σταῦρος Τεπέρογλους.
Δαυὶδ Ἀλγιαννάκης, *γραμματεύς.*
Ὁ Μέγας Ἱεροκῆρυξ Ἀρχιμανδρ. ***Γρηγόριος Κωνσταντινίδης.***
Ὁ Μέγας Ἐκκλησιάρχης Ἱεροδιάκονος ***Καλλίνικος.***

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης ***Κολωνίας***
κ. Πολύκαρπος.

ISIS MANOGLIO

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Βελλᾶς καὶ Κονίτσης
κ. Κωνσταντῖνος.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΣ ΚΛΗΡΟΣ

Ὁ Μ. Ἀρχιμανδρίτης ***Νικόδημος.***
Ὁ Μ. Σύγκελλος ***Γρηγόριος.***
Ἱερομ. ***Σωφρόνιος,*** *ἐφημέριος*
» ***Γαβριὴλ*** »
» ***Δωρόθεος*** »

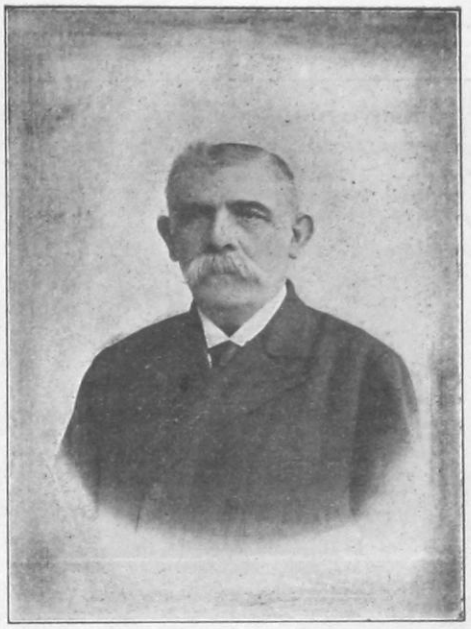
ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΙ ΧΟΡΟΙ

Ἀριστείδης Νικολαΐδης, *Πρωτοψάλτης.*
Ἰάκωβος Ναυπλιώτης, *Λαμπαδάριος.*
Κωνσταντῖνος Κλάβας, *Α' Δομέστικος.*
Δημήτριος Φωκαεύς, *Β' Δομέστικος.*
Γ. Βιολάκης, *Ἐπίτιμος Πρωτοψάλτης.*

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΤΗΣΙΟΥ ΕΡΑΝΟΥ

Ταμίας . . . . . .
Γραμματεὺς ***Σαβέριος Φουρτουνιάδης.***
Εἰσπράκτωρ ***Βασίλειος Ἀσμανίδης.***

Σημ. Τὸ Δ. Ἐθνικὸν Μικτὸν Συμβούλιον συνεδριάζει τακτικῶς δὶς τῆς ἑβδομάδος, κατὰ πᾶσαν Τετάρτην, ὡς δικαστήριον ἐπὶ ὑποθέσεων ὑλικῆς φύσεως, καὶ κατὰ πᾶσαν Παρασκευήν, ὡς διοικητικὸν σῶμα. Ἐν σπουδαίως ὑποθέσει συνεδριάζει μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. ὅτε λέγεται συνεδρίασις τῶν Δύο Σωμάτων.—Τὸ δὲ Πνευματικὸν Δικαστήριον συνεδριάζον τακτικῶς κατὰ πᾶσαν Δευτέραν δικάζει πρωτοδίκως τὰς συζυγικὰς ἢ ἐκ μνηστείας διαφορὰς ὡς καὶ τὰς ἐπὶ ἀναγνωρίσει ἢ ἀκυρώσει γάμου τοιαύτας.

Ζήσης Θ. Ζήση,
Μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

ΕΦΟΡΙΑΙ

ΕΦΟΡΙΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Νικομηδείας ***Φιλόθεος,*** *πρόεδρος.*
Χίου ***Κωνσταντῖνος.***
Κολωνίας ***Πολύκαρπος.***
Βελλᾶς ***Κωνσταντῖνος.***
Σταυρουπόλεως ***Ἀπόστολος,*** *διευθυντής.*
Ἀλ Βρυέννιος, *γραμματεύς.*

ΕΦΟΡΙΑ Μ. ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗΣ

Πισσιδείας ***Γεράσιμος,*** *πρόεδρος.*
Λ. Ζαρίφης, *ἐπίτιμος πρόεδρος.*
Ἰωάννης Σιώτης.
Ἰωάννης Χατζόπουλος.
Κ. Σ. Κέπετζης.
Π. Χρυσός.
Σάρδεων ***Μιχ. Κλεόβουλος,*** *διευθυντής.*

ΕΦΟΡΙΑ
ΖΑΠΠΕΙΟΥ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ

Μεθύμνης ***Στέφανος,*** *πρόεδρος.*
Ἀλέκο βέης Παντζίρης.
Ἐμμανουὴλ Ρακτιβάν.
Τζὼν Ἠλιάσκος.
Θεόδωρος Κουρτζῆς
Γεώργιος Νούλης.
Ἀντώνιος Σούρλας.

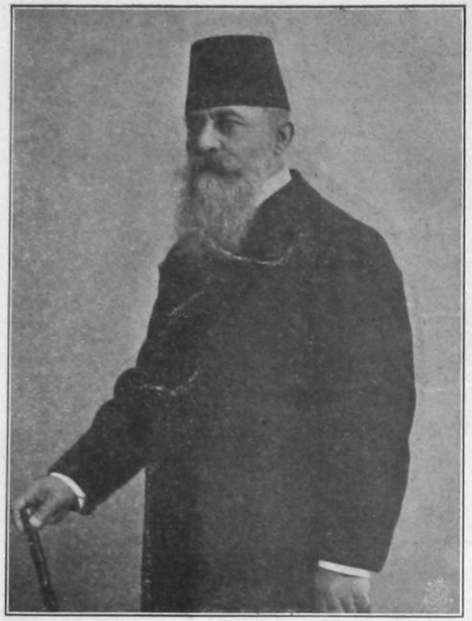
ΕΦΟΡΙΑ ΕΘΝΙΚΟΥ
ΙΩΑΚΕΙΜΕΙΟΥ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ

Πισσιδείας ***Γεράσιμος,*** *πρόεδρος.*
Ἀριστείδης βέης Κυριακοῦ.
Γεώργιος Λ. Ζαρίφης.
Σόλων Γ. Καζανόβα.
Φρ. Μεζίκης.
Ν. Βοῦρος.
Π. Κοσμίδης.

ΕΦΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΝ ΧΑΛΚΗ
ΕΛΛΗΝΟΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Ἀλέξανδρος Φωτιάδης.

ΜΕΓΑΝΟΓΛΟΥ SISMANOGLIO

Ἀριστείδης βέης Κυριακοῦ,

Μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

Τζὼν Ἠλιάσκος.
Μάρκος Πορτοκάλογλους.
Δημ. Βλαστάρης.
Ἀβρ. Μαλιάκας.
Γεράσιμος Δεστούνης.

ΕΦΟΡΙΑ
ΕΘΝ. ΦΙΛΑΝΘΡ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

Ὁ Τραπεζοῦντος ***Κωνστάντιος***, *πρόεδρος.*
Μ. Ψαλίδας, *ἀντιπρόεδρος.*
Σ. Ναρλῆς.
Ι. Χατζόπουλος.
Θ. Τζούνης.
Α. Σιφναῖος.
Χρ. Θωμαΐδης.
Ἠλ. Ἠλιάσκος.
Σ. Παντερμαλῆς.

Σ. Καζανόβα.
Σ. Νομικός.
Π. Καμπανάκης.

ΟΙΚΟΝΟΜ. ΕΦΟΡΙΑΚΟΝ ΤΜΗΜΑ

Μ. Ψαλίδας.
Σ. Ναρλῆς.
Α. Σιφναῖος.
Σ. Παντερμαλῆς.
Ἠλ. Ἠλιάσκος.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ
ΠΥΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΣΙΓΑΡΟΧΑΡΤΩΝ

Α. Σιφναῖος.
Σ. Παντερμαλῆς.
Θ. Τζούνης.
Χρ. Θωμαΐδης.

Ἰωάννης Χατζόπουλος,

Μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΕΩΝ
ΥΠΕΡ ΤΩΝ
ΕΘΝ. ΦΙΛΑΝΘΡ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

Μ. Ψαλίδας, *πρόεδρος.*
Σ. Μουράτης, *ἀντιπρόεδρος.*
Ἐμμ. Σαριδάκης, *ταμίας.*
Χ. Πατρικιάδης.
Ἀθ. Σημηριώτης.
Ι. Κορωνάκης.
Ν. Τσιμπῆς.
Δ. Μάγκος.
Θεοχ. Βεγλερῆς.

ΚΤΗΜΑΤ. ΕΦΟΡΙΑΚΟΝ ΤΜΗΜΑ

Θ. Τζούνης.
Π. Καμπανάκης.
Σ. Νομικός.
Χρ. Θωμαΐδης.

ΕΦΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΝ ΠΡΙΓΚΗΠΩ
ΕΘΝ. ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟΥ

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως κ. ***Λουκᾶς***, *πρόεδρος.*
Ὁ κ. ***Λεωνίδας Γ. Ζαρίφης***, *ἰσόβιος ἀντιπρόεδρος.*
Λέων Γ. Καζανόβα, *γεν. γραμματεύς.*
Ι. Ἰωαννίδης *βέης.*
Θρ. Ψάθης, *ταμίας.*
Ι. Κ. Χατζόπουλος.
Δ. Μάγκος.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΤΟΥ ΕΝ ΠΡΙΓΚΗΠΩ
ΕΘΝ. ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟΥ

Κ. Ψωμάδης, *διευθυντής.*
Μ. Τριαντινός, *ἐπιμελητής.*
Κ. Χρηστίδης
Ν. Συλλημερτίδης } *διδάσκαλοι*
Δημ. Ἀγαθὸς
Α. Ἰωαννίδης, *γραμματεὺς τῆς Ἐφορίας.*

Αγγελος Ἰωαννίδης,

Μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

SISMANOGLIO MEGARO

Λέων Γ. Καζανόβα,
Μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συβουλίου.

ΑΝΩΤΕΡΟΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ

α΄) Διοίκησις Νοσοκομείων:

Βασίλειος Σαββαΐδης, *διευθυντής.*
Ζᾶνος Γρ. Βασίλαρος, *γραμματεύς.*
Λεωνίδας Ἀποστολίδης, *βοηθὸς γραμματεύς.*

β΄) Ἰατρικὴ ὑπηρεσία:

Ἀλ. Μελαχροινός, Ἀν. Χρηστίδης *καὶ* ***Δημ. Εὐελπίδης,*** *ἀρχηγοὶ τῶν Παθολογικῶν Κλινικῶν.*
Τομᾶζος Σγουρδαῖος, *ἀρχιχειρουργός.*
Ἀλ. Τράντας, *ὀφθαλμολόγος.*
Ἀν. Γαβριηλίδης, *μικροβιολόγος καὶ διευθυντὴς τοῦ ἀνατομο-παθολογικοῦ ἐργαστηρίου.*

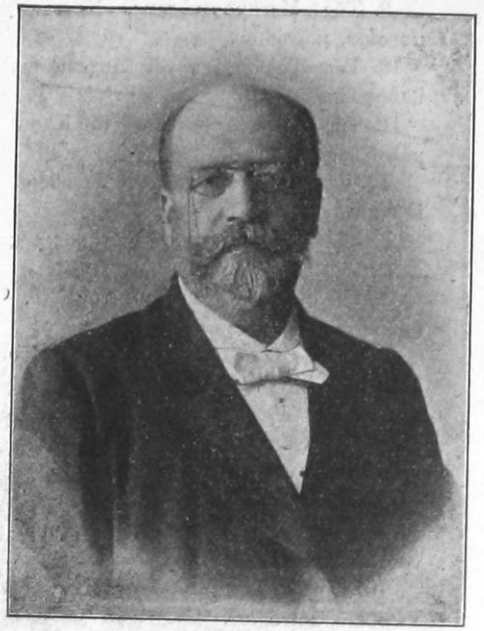
Σίμων Ἀποστολίδης, *ἀρχηγὸς τῆς Κλινικῆς τοῦ Φρενοκομείου.*
Κωνστ. Πανάδης *καὶ* ***Ι. Σώτροπας,*** *ἐπιμεληταὶ τῆς Χειρουργικῆς Κλινικῆς.*
Γεώρ. Χρυσαφίδης *καὶ* ***Ἀ. Ἀποστολίδης,*** *ἐσωτερικοὶ ἰατροί, βοηθοὶ τῆς Χειρουργικῆς Κλινικῆς.*
Γεώργιος Δαλέζιος, *ἐσωτ. ἰατρός, βοηθὸς τῆς Παθολ. Κλινικῆς.*
Ἀθ. Γιαννούλης, *ἐσωτ. ἰατρός, βοηθὸς τῆς Παθολ. Κλινικῆς.*
Ι. Καμπούρας, *ἐσωτ ἰατρός, βοηθὸς τῆς Παθολ. Κλινικῆς.*
Δημ. Κοκίδης, *ἐσωτερ. ἰατρὸς, βοηθὸς τοῦ Φρενοκομείου.*

Κορνήλιος Α. Σπαθάρης,
Μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

γ΄ Φαρμακευτικὴ ὑπηρεσία:

Ἀλ. Βασιλειάδης, *ἀρχιφαρμακοποιός.*
Π. Βεκιαρίδης, *β΄ φαρμακοποιός.*
Στέρ. Μιχαηλίδης, *γ΄ φαρμακοποιός.*

Ἐμμανουὴλ Ρακτιβάν,
Μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

ΑΙ ΕΞΑΡΧΙΑΙ

ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ

Ἐν Ἠπείρῳ.

1. Μετσόβου (ἄνευ μονῆς).

Ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ.

2. Πάτμου Σταυροπηγιακὴ μονὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

ΟΙ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΑΙ

Ὁ μακαριώτατος πάπας καὶ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης γῆς Αἰγύπτου, Πενταπόλεως καὶ Πηλουσίου, Λιβύης καὶ Αἰθιοπίας ***Φώτιος.***

Ὁ μακαριώτατος καὶ ἁγιώτατος πατριάρχης τῆς μεγάλης Θεουπόλεως Ἀντιοχείας καὶ πάσης Ἀνατολῆς . . .

Ὁ μακαριώτατος καὶ ἁγιώτατος πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων καὶ πάσης Παλαιστίνης ***Δαμιανός.***

Ὁ μακαριώτατος καὶ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος νέας Ἰουστινιανουπόλεως καὶ πάσης Κύπρου . . .

ΠΡΟΕΔΡΟΙ ΟΡΘΟΔ. ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Σιναίου ἀρχιεπίσκοπος ***Πορφύριος.***
Πετρουπόλεως καὶ Λαδόγης ***Ἀντώνιος,*** *πρωτεῦον* μέλος τῆς Ἁγιωτάτης Συνόδου τῆς Ρωσίας.
Ἀθηνῶν ***Θεόκλητος,*** πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος.
Οὐγγροβλαχίας ***Ἰωσήφ,*** πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρουμανίας.
Ἀρχιεπίσκοπος Βελιγραδίου καὶ μητροπολίτης Σερβίας ***Δημήτριος.***
Καρλοβιτσίου ***Γεώργιος Βράγκοβιτς,*** πρωθιεράρχης τῆς ἐν Αὐστρίᾳ Σερβικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.
Ἀρχιεπίσκοπος Τσερνοβιτσίου καὶ μητροπολίτης Βουκοβίνης καὶ Δαλματίας ***Βλαδίμηρος Ρέππας.***
Τρασυλβανίας *(Hermannstansdt)* ***Ἰωάννης Μετσιάνας,*** πρωθιεράρχης τῆς Αὐστροουγγρικῆς Ρωμουνικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.
Μαυροβουνίου ***Μητροφάνης,*** μητροπολίτης.

Κωνσταντῖνος Θ. Ταχιντζῆς,
Μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

Μιχαὴλ Ψαλλίδας,

Μέλος τῆς Ἐφορίας
τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων.

ΑΙ ΤΩ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩ ΘΡΟΝΩ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑΙ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΑΙ ΜΟΝΑΙ

Αἱ ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει τοῦ Ἄθωνος Μοναί.

1. Τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τῆς Μεγίστης Λαύρας, ἰδιόρρυθμος.
2. Τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τοῦ Βατοπεδίου, ἰδιόρρυθμος.
3. Τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τῶν Ἰβήρων, ἰδιόρρυθμος.
4. Τῶν Εἰσοδίων, τοῦ Χιλιανδαρίου, κοινόβιον.
5. Τῶν Γενεθλίων τοῦ Προδρόμου, Διονυσίου, κοινόβιον.
6. Τῆς Μεταμορφώσεως, τοῦ Παντοκράτορος, ἰδιόρρυθμος.
7. Τῶν ἁγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων, τοῦ Ξηροποτάμου, ἰδιόρρυθμος.
8. Τοῦ ἁγίου Γεωργίου, τοῦ Ζωγράφου, κοινόβιον.
9. Τῆς Μεταμορφώσεως, Κουτλουμουσίου, κοινόβιον.
10. Τῶν Ταξιαρχῶν, τοῦ Δοχειαρίου, ἰδιόρρυθμος.
11. Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, τοῦ Καρακάλου, κοινόβιον.
12. Τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τοῦ Φιλοθέου, ἰδιόρρυθμος.
13. Τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος, τῆς Σιμοπέτρας, κοινόβιον.
14. Τοῦ ἁγίου Νικολάου, τοῦ Σταυρονικήτα, ἰδιόρρυθμος.
15. Τοῦ ἁγίου Γεωργίου, τοῦ ἁγίου Παύλου, κοινόβιον.
16. Τοῦ ἁγίου Γεωργίου, τοῦ Ξενοφῶντος, κοινόβιον.
17. Τοῦ ἁγίου Νικολάου, τοῦ Γρηγορίου, κοινόβιον.
18. Τῆς Ἀναλήψεως, τοῦ Ἐσφιγμένου, κοινόβιον.
19. Τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, τοῦ Ρωσικοῦ, κοινόβιον.
20. Τοῦ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου, τοῦ Κασταμονίτου, κοινόβιον.

Στυλιανὸς Παντερμαλῆς,

Μέλος τῆς Ἐφορίας
τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων.

Ἠλίας Ἠλιάσκος,

Μέλος τῆς Ἐφορίας
τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων.

ΑΙ ΕΝ ΤΑΙΣ ΕΠΑΡΧΙΑΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΑΙ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΑΙ ΜΟΝΑΙ

Ἐν Κωνσταντινουπόλει.

1. Τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἐν Βαλουκλῇ.
2. Τῶν Βλαχερνῶν, ἐν Ξυλοπόρτῃ.

Ἐν Πριγκηποννήσοις.

3. Τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ἐν Πριγκήπῳ.
4. Τοῦ ἁγίου Νικολάου, αὐτόθι.
5. Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Καμαριωτίσσης, ἐν Χάλκῃ.
6. Τῆς Ἁγίας Τριάδος, αὐτόθι.
7. Τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἢ Θεοκορυφώτου, ἐν Ἀντιγόνῃ.
8. Τῆς Θείας Μεταμορφώσεως, ἐν Πρώτῃ.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καισαρείας.

9. Τῶν Ταξιαρχῶν.
10. Τοῦ Τιμίου Προδρόμου.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Θεσσαλονίκης.

11. Τῆς Θείας Μεταμορφώσεως, τῶν Βλατέων, ἐν τῇ πόλει.
12. Τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας, ἐν Γαλατίστῃ.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἰωαννίνων.

13. Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Σωσίνου.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Προύσης.

14. Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, τῆς Πελεκητῆς, ἐν Τριγλίᾳ.
15. Τῶν ἁγίων Πατέρων, Μηδηκίου, ἐν Τριγλίᾳ.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Βερροίας.

16. Τοῦ Τιμίου Προδρόμου.

Σόλων Καζανόβα,

Μέλος τῆς Ἐφορίας
τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων.

Στέφανος Ναρλῆς,
Μέλος τῆς Ἐφορίας
τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Πισσιδείας.

17. Τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἐν Μύροις.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κρήτης.

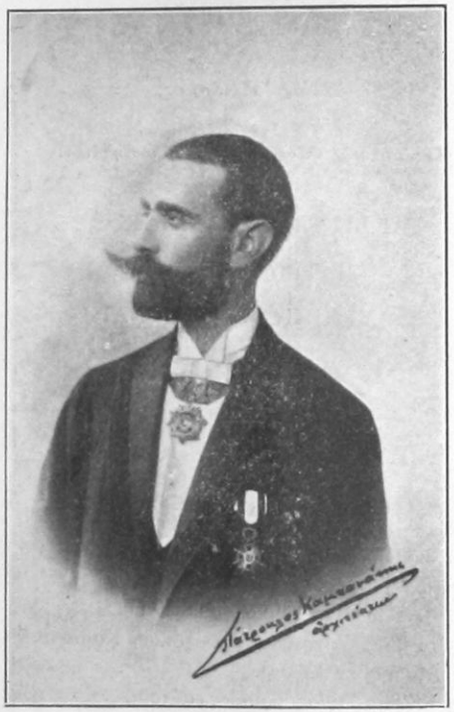
18. Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Πρέβελη, ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Λάμπης καὶ Σφακίων.
19. Τῆς Ὁδηγητρίας, ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς μητροπόλεως Κρήτης.
20. Τῆς Χρυσοπηγῆς, ἐν Κυδωνίαις.
21. Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Γουβερνέτου, αὐτόθι.
22. Τῆς Ἁγίας Τριάδος, (τῶν Τζαγκαρόλων), Ἀκρωτῆρι, αὐτόθι.
23. Τῆς Ὁδηγητρίας, Γωνιᾶς, ἐν Κισσάμῳ.
24. Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Τοπλοῦ, ἐν Σιτείᾳ.
25. Τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, Χαλέπα, ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου.
26. Τοῦ προφήτου Ἠλιού, Ρούστικα, αὐτόθι.
27. Τοῦ ἁγίου Γεωργίου, Ἀρσάνι, αὐτόθι.
28. Τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, Βώσακος, αὐτόθι.
29. Τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, Ἀρκάδι, αὐτόθι.
30. Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Χαλεβῆ, αὐτόθι.
31. Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Μαυροκεφάλου, αὐτόθι.
32. Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Καρδιωτίσσης, ἐν Χερρονήσῳ.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Τραπεζοῦντος.

33. Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Σουμελᾶ.
34. Τοῦ ἁγίου Γεωργίου, Περιστερεώτα.
35. Τοῦ Τιμίου Προδρόμου, Βαζελῶν.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ρόδου.

36. Τοῦ Ταξιάρχου Μιχαήλ, τοῦ Ρουκουνιάτου, ἐν Σύμῃ.

Πάτροκλος Καμπανάκης,
Μέλος τῆς Ἐφορίας
τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων.

Χρύσανθος Θωμαΐδης,
Μέλος τῆς Ἐφορίας
τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σερρῶν.

37. Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δράμας.

38. Τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Εἰκοσιφοινίσσης.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἴνου.

39. Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Σκαλωτῆς.
40. Τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, Τσαδῆρι.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μεθύμνης.

41. Τῶν Ταξιαρχῶν, Λειμῶνος, (ἐν Λέσβῳ).

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μεσημβρίας.

42. Τοῦ ἁγίου Νικολάου τοῦ Αἴμονος.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σάμου.

43. Τοῦ Προφήτου Ἠλιού.
44. Τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.
45. Τῆς Παναγίας τῶν Πέντε Ὀσπητίων.
46. Τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς.
47. Τῆς ἁγίας Ζώνης.
48. Τῆς Παναγίας τοῦ Βροντᾶ.
49. Τῆς ἁγίας Τριάδος, Κατραφύλλια.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀγχιάλου.

50. Τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας, ἐν Πύργῳ.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Χίου.

51. Τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Νέας Μονῆς.
52. Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, Μουνδῶν.
53. Τῶν ἁγίων Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου.

Σταῦρος Νομικός,
Μέλος τῆς Ἐφορίας
τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων.

SISMANOGLIO

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Γρεβενῶν.

54. Τοῦ ἁγίου Νικάνορος, τῆς Ζάβορδας.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Χαλδείας.

55. Τοῦ ἁγ. Γεωργίου, τοῦ Χουτουρᾶ.

Θ. Τζούνης,

Μέλος τῆς Ἐφορίας
τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἐλασσῶνος.

56. Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Ὀλυμπιωτίσσης.

57. Τῆς Ἁγίας Τριάδος τοῦ Σπαρμοῦ.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δρυϊνουπόλεως.

58. Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Καμένης.

59. Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Σπηλαίου.

60. Τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Στύλου καὶ Λίρβεως.

61. Τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ
Καρπάθου καὶ Κάσου.

62. Τοῦ ἁγ. Γεωργίου, ἐν Βάσσαις.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ
Σερβίων καὶ Κοζάνης.

63. Τοῦ ἁγ. Ἀντωνίου, Δεμεράδων.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ
Παραμυθίας καὶ Φιλιατῶν.

64. Τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Γηρομερίου.

65. Τῆς Θεοτόκου, Ραγίου.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ
Βελλᾶς καὶ Κονίτσης.

66. Τῆς Θεοτόκου, Μολυβδοσκεπάστου.

67. Τῶν Ταξιαρχῶν Γκούρας.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κολωνίας.

68. Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Καγιὰ Ντιπί.

Ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Κίτρους.

69. Τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, τῆς Τφίντζας.

70. Τοῦ ἁγ. Διονυσίου, ἐν Ὀλύμπῳ.

71. Τῶν Κανάλων.

Ἐν Πάτμῳ.

72. Τοῦ ἁγ. Ἰωάννου, τοῦ Θεολόγου.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Η Α. Υ. Ο ΜΟΥΣΤΑΦΑ ΧΑΣΙΜ ΠΑΣΑΣ

Εἶναι υἱὸς τοῦ Σεϊχουλισλὰμ Ἀχμὲτ Μουχτὰρ βέη, ἐγγόνου τοῦ πρώην Μεγάλου Βεζύρου Κοτζᾶ Γιουσοὺφ πασᾶ. Ἡ Α. Υ. ὁ Χασὶμ πασᾶς ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸ ἔτος τῆς Ἐγείρας 1269. Διωρίσθη μέλος, εἶτα πρόεδρος τοῦ Ἀκυρωτικοῦ. Μετ᾽ ὀλίγον διωρίσθη αὐτοκρατορικὸς εἰσαγγελεὺς ἐν τῷ Ἀκυρωτικῷ, ὑφυπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, δικαστικὸς ἐπιθεωρητὴς καὶ γενικὸς διοικητὴς τῆς Τριπόλεως. Δὶς ἐκ περιτροπῆς διετέλεσε μέλος τοῦ πολιτικοῦ τμήματος τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους καὶ μετὰ ταῦτα διωρίσθη ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

Ἡ Α. Υ. ὁ Χασὶμ πασᾶς εἶναι συγγραφεὺς πολλῶν ἔργων εἰς γλῶσσαν ἀραβικὴν καὶ τουρκικήν, ὧν τινα μένουσιν ἀνέκδοτα. Εἶναι τετιμημένος διὰ τῆς μεγάλης ταινίας τοῦ Ὀσμανιὲ καὶ τοῦ Μετζητιέ, τοῦ Ἰφτιχὰρ μετὰ πλακὸς ἀδαμαντοκολλήτου, καὶ διὰ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ μεταλλίου Ἰμτιάζ.

Ἡ Α. Ε. ὁ Μεχμὲτ Σουκρῆ βέης,
Ἀρχιλογιστὴς τοῦ ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργείου.

Ἡ Α. Ε. ὁ Μεχμὲτ Σουκρῆ βέης ἐγεννήθη ἐν Ἱερουσαλὴμ τῷ 1278. Εἶναι υἱὸς τοῦ Μουσᾶ πασᾶ, τοῦ προκρίτου τῆς Ἱερουσαλήμ. Ὁ Σουκρῆ βέης διετέλεσε πρῶτος ὑπάλληλος τοῦ γραφείου τῆς ἀλληλογραφίας τῆς Ἱερουσαλήμ, μετὰ ταῦτα διωρίσθη διευθυντὴς τοῦ γραφείου τῶν ἀρχείων τῆς διοικήσεως ταύτης, μέλος τοῦ συμβουλίου τῆς δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως καὶ γραμματεὺς τοῦ δημοσίου χρέους ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν. Μετετέθη ἔπειτα εἰς τὸ ἐπὶ τῆς Παιδείας ὑπουργεῖον καὶ διωρίσθη ἀλληλοδιαδόχως ὑποδιευθυντὴς τοῦ τμήματος τῶν δαπανῶν, διευθυντὴς τοῦ λογιστικοῦ γραφείου, προσωρινὸς ἀρχιλογιστὴς καὶ τέλος ἀρχιλογιστής.

Ἡ Α. Ε. ὁ Σουκρῆ βέης κατέχει πρὸς τούτοις τὴν θέσιν λογιστοῦ τοῦ ταμιευτηρίου, εἶναι μέλος τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τῆς Γεωργικῆς Τραπέζης, τῆς ἐπιτροπῆς τῶν βοηθημάτων διὰ τὰ θύματα τῶν πυρκαϊῶν, τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ τῆς ἄλλοτε καταρτισθείσης διὰ τοὺς πρόσφυγας Κρῆτας.

Ἡ Α. Ε. ὁ Σουκρῆ βέης προήχθη εἰς τὸν βαθμὸν ***Μπαλιά.*** Εἶναι τετιμημένος διὰ τῆς μεγάλης ταινίας τοῦ Μετζητιέ, τοῦ Ὀσμανιὲ τετάρτης τάξεως καὶ τῶν μεταλλίων Λιακὰτ καὶ «Χαμηγέτι Βατανιέ».

Ὁ Γεωργάκης ἐφέντης Ὀχάνης, υἱὸς τοῦ μακαρίτου Ἀντωνάκη ἐφέντη Ὀχάνη, Καποῦ Κεχαγιᾶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν ἔτει ὀθωμανικῷ τῆς Ἐγείρας 1260.

Ἐσπούδασεν ἐν τῇ ἐν Φαναρίῳ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ, εἶτα δ' ἐπεδόθη εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς τουρκικῆς, γαλλικῆς καὶ ἰταλικῆς γλώσσης, ἃς ὁμιλεῖ καὶ γράφει.

Εἰσελθὼν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως ἐν ἡλικίᾳ 17 ἐτῶν, διωρίσθη ἐν πρώτοις τῷ 1277 εἰς τὴν γραμματείαν τῆς ἐξωτερικῆς ἀλληλογραφίας ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν.

Μετατεθεὶς τὴν 18ην Ἀπριλίου 1280 εἰς τὴν Δημαρχίαν τοῦ ΣΤ΄ Τμήματος, κατέλαβε τὴν θέσιν γραμματέως-διερμηνέως τῆς ρηθείσης Δημαρχίας.

Τὴν 1ην Σεπτεμβρίου 1296 διωρίσθη καθηγητὴς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν τῷ Αὐτοκρατορικῷ Λυκείῳ τοῦ Γαλατᾶ Σεραγίου, βραδύτερον δέ, τὴν 17ην Ἰανουαρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, γραμματεὺς τῆς γαλλικῆς τοῦ ἀνωτάτου Συμβουλίου τῆς Παιδείας.

Πρὸς τούτοις, τὴν 22αν Νοεμβρίου 1302, ἀνέλαβε τὴν διδασκαλίαν τῆς γαλλικῆς γλώσσης ἐν τῷ γυμνασίῳ «Βεφᾶ» Πόλεως, ἀναλαβὼν βραδύτερον, τὴν 25ην Ὀκτωβρίου 1304, καὶ τὴν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν τῷ αὐτῷ Γυμνασίῳ.

Γεωργάκης ἐφέντης Ὀχάνης,
Μέλος τοῦ Ἐποπτικοῦ καὶ Λογοκριτικοῦ Συμβουλίου ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας.

Κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1306, ἀπετέλεσε μέλος τῆς ἐπὶ τῶν θεάτρων Λογοκριτικῆς Ἐπιτροπῆς ἑδρευούσης ἐν τῇ Δημαρχίᾳ τοῦ ΣΤ΄ Τμήματος, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας.

Διορισθεὶς ἀκολούθως τὴν 25ην Ἀπριλίου τοῦ 1307, δι' Αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος, εἰς τὸ συντακτικὸν καὶ μεταφραστικὸν Γραφεῖον τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας, διετέλεσεν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ταύτῃ μέχρι τῆς 8ης Δεκεμβρίου τοῦ 1318, ὁπότε διωρίσθη, δι' Αὐτοκρατορικοῦ ἐπίσης διατάγματος, μέλος τοῦ Ἐποπτικοῦ καὶ Λογοκριτικοῦ Συμβουλίου ἐν τῷ αὐτῷ Ὑπουργείῳ, θέσιν, ἣν κατέχει μέχρι σήμερον, διατηρῶν ἅμα καὶ τὰς ἕδρας τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς τὰς ἄνω μνησθείσας σχολάς.

Πρὸς διευκόλυνσιν τῆς σπουδῆς τῆς γλώσσης ταύτης ἐξέδωκεν Ἀναγνωστικόν, Μέθοδον διδασκαλίας τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης πρὸς χρῆσιν τῶν Ὀθωμανῶν

Α. Γ. Βαπορίδης Ἐφέντης,

Μέλος τοῦ Ἐποπτικοῦ καὶ Λογοκριτικοῦ Συμβουλίου ἐν τῷ Αὐτ. Ὑπουργείᾳ τῆς Παιδείας.

σπουδαστῶν, ἅτινα ἐνεκρίθησαν καὶ ἐπισήμως εἰσήχθησαν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας εἰς τὰς μουσουλμανικὰς σχολάς.

Προαχθεὶς τὴν 27ην Σεπτεμβρίου τοῦ 1304 εἰς τὸν β΄ βαθμὸν β΄ τάξεως, ἔλαβε τὴν 23ην Σεβὰλ τοῦ αὐτοῦ ἔτους τὸ παράσημον τοῦ Μεδζιτιέ, εἶτα δέ, τὴν 17ην Ρεβίουλ-Ἀχὶρ τοῦ 1306 ἐξουσιοδοτήθη δι' Αὐτοκρατορικοῦ φιρμανίου, ὅπως φέρῃ τὸ παράσημον «Νισάνι-Ἰφτιχὰρ» τοῦ μακαρίτου πατρός του, μεταβιβασθὲν εἰς αὐτόν, τὴν δὲ 3ην Μουχαρὲμ τοῦ 1317 προήχθη εἰς τὸν β΄ βαθμὸν α΄ τάξεως καὶ τὴν 13ην Νοεμβρίου τοῦ 1319 διωρίσθη, λόγῳ συμπληρωματικῆς ὑπηρεσίας, μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ὑπὲρ τῶν σχολῶν ἐράνων.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ

ΕΥΡΩΠΗ — ΑΣΙΑ — ΑΦΡΙΚΗ — ΑΜΕΡΙΚΗ — ΩΚΕΑΝΙΑ

ΕΥΡΩΠΗ

Γερμανικὴ Αὐτοκρατορία.— Ἀποτελεῖται ἐκ: α΄) 4 βασιλείων, τῆς Πρωσσίας (πληθ 34.470.000), τῆς Βαυαρίας (6.175.000), Σαξωνίας (4.200.000) καὶ Βυτεμβέργης (2.170.000),

β΄). 6 μεγάλων δουκάτων, τῆς Βάδης (πληθ. 1.900.000), Ἔσσης (1.200.000), Μεκλεμβούργου Σβερίνου (608.000), Μεκλεμβούργου Στέρλιτς (103.000), Σὰξ-Βεϊμάρης (363.000) καὶ Ὀλδεμβούργου (399.000).

γ΄). 5 δουκάτων, Βρουνσβίκης (465.000), Σὰξ-Μεϊνίγγης (251.000), Σὰξ-Ἀλτεμβούργης (200.000), Σὰξ-Κοβούργης-Γόθας (230.000), καὶ Ἀγχάλνης (316.000).

δ΄). 7 ἡγεμονειῶν, Σβαρτζβούργης-Σονδερχάουζεν (81.000), Σβαρτζβούργης-Ρουδολοτάτης (93.000), Βαλδέκης (58.000), Παλαιοῦ Ρεοὺς (68.000), Νέου Ρεοὺς (139.000), Σχαμβούργης-Λίππης (43.000) καὶ Λίππης (139.000).

ε΄). 3 ἐλευθέρων πόλεων, Λυβέκης (97.000), Βρέμης (225.000) καὶ Ἁμβούργου (769.000)

ς΄). Αὐτοκρατορικὴ χώρα Ἀλσατίας καὶ Λορραίνης (1.718.000).

Κυριώτεραι πρωτεύουσαι· Βερολῖνον, κάτοικοι 1.888.000, Μόναχον, κάτ. 500.000 Δρέσδη, κάτοικοι 396.000, Στουτγάρδη, κάτ. 177.000.

Αὐστρο-Οὐγγρικὴ Αὐτοκρατορία. — Ἀποτελεῖται ἐκ: α΄). 2 βασιλείων, Βοημίας (πληθ. 6.318.000) καὶ Οὐγγαρίας (16.653.000).

β΄). 20 ἐπαρχιῶν μετὰ πληθ. 23.792.000.

γ΄). τῶν στρατιωτικῶν χωρῶν μετὰ πληθ. 115.000.

Κυριώτεραι πρωτεύουσαι· Βιέννη, 1.662.000 κατοίκους, Βούδα-Πέστη, 713.000 κατ., Πράγα, 226,000 κατοίκους.

Βασίλειον Βελγίου.— Πληθυσμὸς 7.500.000, πρωτεύουσα Βρυξέλλαι, 211.000 κατ., καὶ μετὰ τῶν προαστείων 565.000 κατοίκους.

Βασίλειον Δανίας.— Πληθυσμὸς 3.200.000, πρωτεύουσα Κοπεγχάγη 378.235 κατ. καὶ μετὰ τῶν προαστείων 477.000 κατοίκους.

Βασίλειον Ἱσπανίας.— Πληθυσμὸς 19.000.000, πρωτεύουσα Μαδρίτη 512.000 κατ.

Δημοκρατία Γαλλίας.— Πληθυσμὸς 39.000.000, πρωτεύουσα Παρίσιοι 2.540.000 κατ.

Βασίλειον Ἡνωμένον Μ. Βρεττανίας καὶ Ἰρλανδίας.—Πληθ. 42.000.000, πρωτεύουσαι Λονδῖνον, 4.536.000 κατ. Ἐδεμβοῦργον, 317.000 κατ. Δουβλῖνον 373.000 κατ.

Βασίλειον Ἑλλάδος. — Πληθυσμὸς 2.500.000, πρωτεύουσα Ἀθῆναι, 160.000 κατ. καὶ μετὰ τοῦ Πειραιῶς 230.000 κατοίκους.

Βασίλειον Ἰταλίας.— Πληθυσμὸς 33.000.000, πρωτεύουσα Ρώμη, 500.000 κατοίκους.

Βασίλειον Νορβηγίας.— Πληθυσμὸς 2.500.000, πρωτεύουσα Χριστιανία, 228.000 κατ.

Βασίλειον Κάτω Χωρῶν.— (Ὁλλανδίας) πληθυσμὸς 5.200.000, πρωτεύουσα Ἀμστελόδαμον, 521.000 κατοίκους.

Βασίλειον Πορτογαλίας.—Πληθ. 5.700.000, πρωτεύουσα Λισσαβόνα, 357.000 κατοίκ.

Βασίλειον Ρουμανίας.—Πληθ. 5.500.000, πρωτεύουσα Βουκουρέστιον, 282.000 κατ.

Αὐτοκρατορία Ρωσίας.—Πληθυσμὸς 116.000.000, πρωτ. Πετρούπολις, 1.440.000 κατ.

Βασίλειον Σερβίας.— Πληθυσμὸς 2.400.000, πρωτ. Βελιγράδιον, 69.000 κατοίκους.
Βασίλειον Σουηδίας.— Πληθυσμὸς 5.000.000, πρωτ. Στοκχόλμη, 360.000 κατοίκους.
Δημοκρατία Ἑλβετίας.—Πληθυσμὸς 3.400.000, πρωτεύουσα Βέρνη, 588.000 κατοίκους.
Αὐτοκρατορία Ὀθωμανική.— Πληθυσμὸς 32.600.000, πρωτεύουσα Κωνσταντινούπολις, 1.125,000 κατοίκους.
Βουλγαρικὴ Ἡγεμονία.— Πληθυσμὸς 3.380.000, πρωτεύουσα Σοφία, 68.000 κατ.
Ἡγεμονία Μαυροβουνίου.— Πληθυσμὸς 250.000, πρωτεύουσα Κεττίγνη, 4.000 κατ.

ΑΣΙΑ

Ἀφγανιστάν.— Πληθυσμὸς 5.000.000, πρωτεύουσα Καβούλη, 60.000 κατοίκους.
Κίνα.— Πληθυσμὸς 400.000.000, πρωτεύουσα Πεκῖνον, 1.600.000 κατοίκους.
Κορέα.— Πληθυσμὸς 7.500.000, πρωτεύουσα Σεούλη, 200.000 κατοίκους.
Ἰαπωνία.— Πληθυσμὸς 45.000.000, πρωτεύουσα Τόκιον, 1.440.000 κατοίκους.
Περσία.— Πληθυσμὸς 9.000.000, πρωτεύουσα Τεχεράνη, 250.000 κατοίκους.
Σιάμ.— Πληθυσμὸς 5.000.000, πρωτεύουσα Βαγκόκη, 600.000 κατοίκους.
Ἰνδοκίνα γαλλική. — Πληθυσμὸς 23.000.000, πρωτεύουσαι Σαϊγών, 65.000 κατ. Χανόη, 150.000 κάτοικοι, Χούκ, 30.000 κάτοικοι, Πνομπέμ, κατοίκους . . . . .
Ἰνδοκίνα ἀγγλική.—Πληθυσμὸς 7.500.000, πρωτεύουσαι Ραγκούν, 180.000 κατοίκους. Μαλάκκα 20.000 κάτοικοι, Συγκαπούρη, 185.000 κατοίκους.
Ἰνδίαι.— Πληθυσμὸς 295.000.000, πρωτεύουσα Καλκούττα, 860.000 κατοίκους.
Βελουχιστάν.— Πληθυσμὸς 500.000, πρωτεύουσα Κελάτη, 15.000 κατοίκους.
Σιβηρία.— Πληθυσμὸς 9.000.000, πρωτεύουσα Ἰρκούτσκη, 50.000 κατοίκους.

ΑΦΡΙΚΗ

Ἀβησσυνία.— Πληθυσμὸς 4.500.000, πρωτεύουσα Ἀδὶς-Ἀβαβά, 50.000 κατοίκους.
Αἴγυπτος.—Πληθυσμὸς 10.700.000, πρωτεύουσα Κάιρον, 5 7.000 κατοίκους.
Τρίπολις.— Πληθυσμὸς 1.100.000, πρωτεύουσα Τρίπολις, 30.000 κατοίκους.
Τύνις.— Πληθυσμὸς 1.500.000, πρωτεύουσα Τύνις, 170.000 κατοίκους.
Ἀλγερία.— Πληθυσμὸς 4.824.000, πρωτεύουσα Ἀλγέριον, 100.000 κατοίκους.
Μαρόκκον.— Πληθυσμὸς 8.000.000, πρωτεύουσα Φέζ, 150.000 κατοίκους.
Γαλλικαὶ ἀποικίαι Δυτ. Ἀφρικῆς.—Πληθ.45.000.000, πρωτεύουσα Δακάρ,25.000 κάτ.
Γουϊνέα Ἀγγλική.—Πληθυσμὸς 1.500.000, πρωτεύουσα Λάγος.
Δημοκρατία Λιβερίας.— Πληθυσμὸς 2.000.000, πρωτεύουσα Μουροβία, 5.000 κατ.
Κόγκον Βελγικόν.— Πληθυσμὸς 14.000.000, πρωτεύουσα Βόλα.
Κόγκον Γαλλικόν.— Πληθυσμὸς 5.000.000, πρωτεύουσα Λίβρεβιλ.
Ἀγκόλα Πορτογαλική.—Πληθ.20.000.000, πρωτεύουσα Ἅγιος Παῦλος τῆς Λοάνδας.
Ἀποικία Ἀκρωτηρίου.—Τράνσβααλ, Ὀράγγη, Ζουλουλάνδη, Βασουτολάνδη, Νυασαλάνδη, Βετζουαναλάνδη, Ζαμβεζία καὶ Νατάλ, πληθ. 7.000.000, πρωτεύουσαι, Πόλις τοῦ Ἀκρωτηρίου 80,000 κατ., Ἰωαννεσβούργη 110.000 κατ., Βλεμφοντέιν 12.000 κατ., Πιετερμάριτσβουργ 20.000 κατ., Φρούριον Σαλισβουρῆ-Δουρβὰν (Πὸρτ-Νατὰλ) 30.000 κατ,
Πορτογαλικὴ Ἀνατολικὴ Ἀφρική.—Πληθυσμὸς 800.000, πρωτεύουσα Μοζαμβίκη.
Ἀγγλικὴ Ἀνατολικὴ Ἀφρική.— Πληθυσμὸς 1.000.000, πρωτεύουσα Μέγγο.
Μαδαγασκάρη.—Πληθυσμὸς 3.500.000, πρωτεύουσα Ταναναρίβη, 100.000 κατοίκους.

ΑΜΕΡΙΚΗ

Κράτος τοῦ Καναδᾶ καὶ λοιπαὶ Ἀγγλικαὶ Κτήσεις.—Πληθυσμὸς 7.500.000, πρωτεύουσα τοῦ Καναδᾶ Κουβέκη, 65.000 κατοίκους.

Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι. — Ἀποτελούμεναι ἐκ 45 πολιτειῶν καὶ 5 Τεριτορίων, πληθυσμὸς 70.000.000, πρωτεύουσα Βάσιγκτων, 278,000 κατ. Νέα Ὑόρκη 3.437.000 κατοίκους. Σικάγον, 1.800.000 κατοίκους.
Μεξικόν.—Πληθυσμὸς 12.650.000, πρωτεύουσα Μεξικόν, 350.000 κατ.
Κολομβία.—Πληθυσμὸς 3.800.000, πρωτεύουσα Βογότα, 120.000 κατ.
Βενεζουέλα. — Πληθ. 2.500.000, πρωτεύουσα Καρακάς, 72,500 κατ.
Ἰσημερινός. – Πληθ. 1.400.000, πρωτεύουσα Κουΐτον, 80.000 κατ.
Βραζιλία. — Πληθ. 16.500,000, πρωτεύουσα Ρίον-Ἰανέιρον, 835.000 κατοίκους.
Περουβία.— Πληθυσμ. 3.000.000, πρωτεύουσα Λίμα, 113.000 κατοίκους.
Βολιβία. —Πληθυσμὸς 2.300.000, πρωτεύουσα Σούκρη, 28.000 κατ.
Παραγουάη.— Πληθυσμ. 450.000, πρωτεύουσα Ἀνάληψις, 52.000 κατ.
Οὐρουγουάη.—Πληθυσμ. 830.000, πρωτεύουσα Μοντεβίδεον, 175.000 κατοίκους.
Ἀργεντινή. — Πληθ. 4.100.000, πρωτεύουσα Βουένος-Ἄϋρες, 850.000 κατοίκους.
Χιλή.—Πληθυσμὸς 3.500.000π,ρωτεύουσα Σαντιάγο, 320.000 κατ.

ΩΚΕΑΝΙΑ

Αὐστραλία. — Πληθ. 5.000.000, πρωτεύουσαι: Μελβούρνη, 500.000 κάτοικοι. Σίδνεϋ, 500.000 κάτοικοι.

Κρήνη Χαμηδιέ.

ΡΑΠΤΟΜΗΧΑΝΑΙ

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΙΓΓΕΡ

ΓΝΗΣΙΑΙ ΡΑΠΤΟΜΗΧΑΝΑΙ ΣΙΓΓΕΡ

Γενικὴ Διεύθυνσις διὰ τὴν ***Τουρκίαν, Αἴγυπτον, Ἑλλάδα*** καὶ ***Βουλγαρίαν*** : ἐν Κωνσταντινουπόλει, Μ. ὁδὸς τοῦ Πέραν.

Κεντρικὴ Ἀποθήκη : ἐν Γαλατᾷ, ὁδὸς Βιλλούρ, Σίγγερ χάν.

(Ἴδε τὰς ἀγγελίας).

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΑΓΡΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ

ΧΩΡΑΙ	Καλλιεργημ. ἐπιφάνεια. Ἑκτάρια :	Σῖτος. Ἑκατόλιτρα :	Κριθή. Ἑκατόλιτρα :	Βρόμη. Ἑκατόλιτρα :	Σίκαλις. Ἑκατόλιτρα :	Γεώμηλα. κουϊντάλια :	Κοκκινογούλια. Φορβῶν κουϊντάλια :	Κοκκινογούλια. Ζαχαροπ. κουϊντάλια :
Γερμανία	26.392.523	31 000.000	48.200.000	140.000 000	120.000.000	260.000 000	—	—
Αὐστρία	16.965.758	15.812.300	22.427.748	36.961.158	27.106.400	118.961.900	28.427.500	65.464.300
Οὐγγαρία	13.510.974	45.896.000	16.000.000	15.000.000	17.000 000	48.500.760	—	19.332.923
Βέλγιον	1.692.772	4.700.000	1.600.000	11.300.000	7.508.000	23.926.100	21.802.670	23.926.100
Βουλγαρία	2.517.052	8.000.000	1.700.000	1.700.000	1.500.000	209.000	2.540	96.000
Δανία	2.583.942	1.268.900	7.852.343	13.182 946	5.851.500	7.753.000	—	4.486.428
Ἱσπανία	22.016.738	27.406.790	18.348.432	4 600.600	6.000.000	—	—	—
Ἡνωμ. Πολιτεῖαι	—	261.961.706	38.476.523	257.883.000	10.620.000	—	124.275.223	—
Γαλλία	36.977.000	109.573.800	13.693.140	79.389.300	20.509.000	120.165.980	83.731.700	90.174.617
Ἀγγλία	19.292.830	19.413.900	24.351.546	58.122.830	—	71.560 000	—	—
Ἰταλία	15.419.000	52.000.000	1 308.000	—	—	—	—	—
Ἰαπωνία	—	7.626.330	15.587.076	—	13.500.000	2.655.690	—	—
Μεξικὸν	—	4.000 000	3.710.393	—	—	73.290	—	—
Ὁλλανδία	2.115.560	1 645 640	1 615.424	6.000.000	4.808.031	—	—	15.061.680
Ρουμανία	7.668 004	25.508 840	8.535.925	5.428.550	3.373.650	1.039 000	—	2.547.830
Εὐρωπ. Ρωσσία	106 666.453	143.676 500	74 862.150	178 805 828	257.215.830	122.000.000	—	—
Σερβία	1.501.874	2.600 000	750.000	800.000	2.500.000	284.894	—	—
Σουηδία	5.018.046	1.849.600	5.210.700	24.610.000	9.165.000	—	—	8.190.000
Νορβηγία	920.000	109.000.000	1.061.000	3.147.000	323.000	8.264.000	—	—
Οὐραγουάη	—	1.300.000	5 000	800	—	—	—	—

ΕΜΠΟΡΙΟΝ ΑΓΡΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

(Εἰς Φράγκα.)

ΧΩΡΑΙ	Σῖτος. Εἰσαγωγή :	Σῖτος. Ἐξαγωγή :	Οἶνοι. Εἰσαγωγή :	Οἶνοι. Ἐξαγωγή :	Ζάκχαρις. Εἰσαγωγή :	Ζάκχαρις. Ἐξαγωγή :	Ἀγρονομικαὶ μηχαναί. Εἰσαγωγή	Ἀγρονομικαὶ μηχαναί. Ἐξαγωγή :
Γερμανία	353 377.500	15.693.750	50.448.750	27.368.750	—	254.000 000	—	—
Αὐστρο-Οὐγγαρία	3 967.000	3.769.000	19.001.000	7.769 000	—	162.680.090	2.051.000	1.005.000
Βέλγιον	243.698.275	584.134.848	26 082.050	154.897	—	54.000.000	—	—
Βουλγαρία	10.759	16.173.264	434.718	3.609	—	—	158.460	27.850
Δανία	14.870.000	630.000	—	—	10.029.960	—	—	—
Ἱσπανία	50.090 643	19.137	112.309	76 461.916	—	—	615.208	792.952
Ἡνωμ. Πολιτεῖαι	2 091 635	483.858.715	41.096.180	2 522.865	468.000.000	—	—	81.567.170
Γαλλία	32.575 062	127.320	84.658 545	218.947.949	19.028	135.799.302	20.344.539	6.480.126
Ἀγγλία	574.315 800	492.725	—	—	480.065.775	8.769.025	4.755.100	33.847.900
Ἰταλία	198 130.500	77 950	5.992 266	41.549.995	—	—	4.321.500	211.700
Ἰαπωνία	1.831 706	11 429	—	—	85.000.000	—	—	—
Ὁλλανδία	357.711.774	278 077.697	—	—	—	—	42.982.850	27.154.453
Ρουμανία	694 190	79 593.178	90.000	130.980	—	—	14 871.000	340.950
Εὐρωπ. Ρωσσία	400 150	315 102.000	19.775.950	105.000	—	66.500.000	—	—
Σερβία	—	11.403.825	513.721	4.433	—	—	—	—
Σουηδία	26.338 972	6.200	—	—	—	—	2.158.658	8,934.404
Νορβηγία	1 258.367	—	—	—	—	—	1.198.736	1.362.061
Ἑλβετία	69.701.809	18.554	29.742.600	753.389	21.700.000	—	2.615.948	347.724

ΑΠΑΡΙΘΜΗΣΙΣ ΚΤΗΝΩΝ

ΧΩΡΑΙ	Ἵπποι:	Κτήνη μεγάλα:	Πρόβατα:	Χοῖροι:	Ὄνοι:	Αἶγες:	Ἡμίονοι:	Ρέννα:
Γερμανία	4.195.361	18 939.962	9.692.501	16.807 014	7.499	3.266 997	649	—
Αὐστρο-Οὐγγαρία	3.993.105	17.294.783	10.783.707	12 012.825	46.317	1.324.542	20.320	—
Βέλγιον	241.553	1.556.494	—	1.005.501	—	—	—	—
Βουλγαρία	343.946	1.767.974	6.868.291	461.635	81 610	1.263.772	8.264	—
Δανία	449.329	2.744.797	1.074.413	1.168.493	139	31.802	—	—
Ἱσπανία	338.788	2.243.916	14.169.640	2.064.513	684 893	2.146.054	787.550	—
Ἡνωμ. Πολιτεῖαι	18.280.007	67.822.336	61.605.811	62.876.108	—	—	3.271.121	—
Γαλλία	2.926.382	14.673.810	15.669.682	6.758.198	354 642	1.529 280	200.310	—
Ἀγγλία	2.002.861	11.437.217	30.753.950	3.499.060	—	—	—	—
Ἰταλία	773.326	5.000 000	7.000.000	1.800.000	1.000.000	1 800 000	328.161	—
Ἰαπωνία	1.541.979	1.091.369	2.400	181.176	—	59.914	—	—
Ὁλλανδία	295.009	1.665.663	770.744	746 605	1 467	179.459	500	—
Ρουμανία	864.324	2 588.526	5 655.444	1.709.205	7.186	232.515	515	—
Εὐρωπ. Ρωσσία	25.961.706	43.586.897	70.647 322	13 944 454	—	—	—	—
Σερβία	180 871	942.087	3.013 644	940 699	1.571	425 565	56	—
Σουηδία	593.050	2.582.555	1.261 493	805 805	—	79 826	—	231.960
Νορβηγία	172.999	950.901	998 819	165.348	—	212.594	—	93.575
Ἑλβετία	124.296	1.340.375	219.438	555 261	1.789	354 634	3 077	—
Οὐραγουάη	561.408	6.827.428	18.608.617	93.913	—	20.428	23 992	—

ΕΙΣΜΑΝΟΓΛΕΙΟ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

ΕΚ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙ ΕΚΛΟΓΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

ΤΥΠΟΣ ΕΚΛΟΓΗΣ

Ἄρθρον 1. Ἐν περιπτώσει χηρεύσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἡ Σύνοδος τῶν Μητροπολιτῶν, συνερχομένη μετὰ τῶν μελῶν τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου, καὶ ἐκλέγουσα Τοποτηρητὴν ἕνα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μητροπολιτῶν, φέροντα τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα, θέλει ἀναγγέλλει πρὸς τὴν Ὑψ. Πύλην διὰ κοινῆς αὐτῶν ἀναφορᾶς (μαζπατᾶ) τήν τε χήρευσιν καὶ τὸ ἄτομον τοῦ Τοποτηρητοῦ· καὶ ἀκολούθως, καθ' ὑψηλὴν ἀνακτορικὴν διαταγήν, θέλει στέλλεσθαι ὑψηλὸν διάταγμα (πουγιουρουλδὶ) περί τε τῆς ἐνεργείας τοῦ Τοποτηρητοῦ καὶ τῆς κατὰ τὸν Κανονισμὸν ἐκλογῆς Πατριάρχου.

Ἄρθρον 2. Ἀφοῦ ἐνεργηθῶσιν αἱ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ ἀποφάσεις, θέλουσι στέλλεσθαι πρὸς πάντας ἐν γένει τοὺς τῷ Οἰκουμενικῷ Θρόνῳ ὑποκειμένους Μητροπολίτας ἐπιστολαί, προσκαλοῦσαι αὐτοὺς ἵνα, ἐντὸς τὸ πολὺ τεσσαράκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν, ἐξαποστείλωσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐν δελτίῳ ἐσφραγισμένῳ, ἐντὸς ἐπιστολῆς, τὴν γνώμην τῶν περὶ οὗτινος ἐκ τοῦ συνόλου τῶν Ἱεραρχῶν ἕκαστος ἐγκρίνει ἐν τῇ ἰδίᾳ συνειδήσει, ὡς φέροντος τὰ προσδιωρισμένα καὶ εἰς διαδοχὴν τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου ἀπαιτούμενα προσόντα. Ἐκτὸς τούτων, θέλουσι στέλλεσθαι ἐπιστολαὶ πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν κατωτέρω ρηθησομένων 28 Ἐπαρχιῶν, ὅπως φροντίσωσι νὰ εὑρεθῇ ἐνταῦθα κατὰ τὴν τακτὴν ἡμέραν τῆς ἐκλογικῆς Συνελεύσεως ἀντιπρόσωπός των λαϊκός.

Ἄρθρον 3. Παρομοίως καὶ τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, καὶ οἱ τυχὸν ἐν Βασιλευούσῃ εὑρισκόμενοι λοιποὶ Μητροπολῖται πρὸ πέντε ἡμερῶν τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως, θέλουσι γράφει τὸ ὄνομα τῆς γνώμης των ἐν δελτίῳ, καὶ σφραγίσαντες θέλουσι καταθέτει αὐτὸ ὁμοῦ μετὰ τῶν σταλησομένων παρὰ τῶν ἔξωθεν Ἀρχιερέων.

Ἄρθρον 4. Πρὸ πέντε ἡμερῶν τῆς προθεσμίας τῶν τεσσαράκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν, ὁ Τοποτηρητὴς θέλει ἐκδίδει προσκλητήρια γράμματα πρὸς πάντας τοὺς ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ τούτου διωρισμένους νὰ παρευρίσκωνται ἐν τῇ ἐκλογικῇ Συνελεύσει, κληρικούς τε καὶ λαϊκούς, εἰς τὰ ὁποῖα θέλει σημειοῦσθαι ἡ ρητὴ ἡμέρα τῆς γενικῆς Συνελεύσεως, καθ' ἣν, συναθροισθέντων ἁπάντων καὶ γενομένης τῆς ἐξακριβώσεως τῶν προσώπων, τότε, κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, θέλουσιν ἀνοίγεσθαι καὶ ἀριθμεῖσθαι τὰ δελτία παρὰ τοῦ γραμματέως τῆς Συνόδου καὶ δύο ἄλλων μελῶν τῆς Συνελεύσεως, ἐνώπιον ἁπάντων τῶν μελῶν.

Ἄρθρον 5. Ἐξ ἴσου εἰσὶν ἐκλέξιμοι πάντες οἱ λαχόντες, εἴτε πολλάς, εἴτε ὀλίγας ψήφους, ἐν τοῖς δελτίοις.

Ἄρθρον 6. Ἐάν τινες ἐκ τοῦ συλλόγου τῶν λαϊκῶν μελῶν τῆς Συνελεύσεως ἤθελον προτείνει καὶ ἄλλα τινὰ ἄτομα, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα δὲν φαίνονται εἰς τὰ δελτία, εἶναι ὅμως ἄξια τοῦ Θρόνου, καὶ ταῦτα, ἐὰν ἐγκριθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἑνὸς τρίτου τοῦ συλλόγου τῶν ἐν τῇ Συνελεύσει κληρικῶν μελῶν, συγκαταριθμηθήσονται μετὰ τῶν ἐκλεξίμων.

Ἄρθρον 7. Προσδιορισθέντων οὕτω τῶν ὀνομάτων τῶν ἐκλεξίμων Μητροπολιτῶν, θέλουσι καταγράφεσθαι τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐν καταστίχῳ, καὶ θέλουσιν ὑπογράφει καὶ σφραγίζει αὐτὸ ἐν τῇ Συνελεύσει ὁ Τοποτηρητής, ἡ Σύνοδος τῶν Μητροπολιτῶν καὶ τὰ μέλη τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον 8. Ἐπειδὴ ὁ γενησόμενος Πατριάρχης, καθὼς ἐκκλησιαστικῶς εἶναι πνευματικὸς ἀρχηγός, οὕτω εἶναι καὶ πολιτικῶς μέσον τῆς Ὑψ. Κυβερνήσεως εἰς τὸ νὰ ἐκτελῇ τὰς ἀποφάσεις της ὡς πρὸς κοσμικάς τινας ὑποθέσεις τῶν ἐν τῇ Πατριαρχείᾳ του χριστιανῶν, διὰ τοῦτο, ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὸν διορισμὸν τοῦ ἱκανοῦ πρὸς τὰ πνευματικὰ καὶ ἐθνικὰ πράγματα, ἡ ἐκλογὴ ἀνήκει εἰς τοὺς πνευματικοὺς καὶ λαϊκοὺς ἀρχηγούς· ἀλλὰ διὰ νὰ μὴν ἤθελεν εὑρεθῇ ἡ Ὑψ. Κυβέρνησις εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ἐνεργήσῃ τὸ φυσικῶς ἑαυτῇ ἀνῆκον δικαίωμα τοῦ ἀποκλεισμοῦ ἐπὶ προσώπου, τὸ ὁποῖον κοινῇ ἐκλογῇ ἤθελεν ἀναγορευθῇ, διὰ τοῦτο τὸ κατάστιχον τῶν κατὰ τὸν ἐν τῷ ἀνωτέρῳ ἄρθρῳ διαγραφέντα τρόπον γενησομένων ἐκλεξίμων θέλει στέλλεσθαι παρευθὺς εἰς τὴν Ὑψ. Πύλην· καὶ ἐὰν ἐκ τῶν ἐν τῷ καταστίχῳ τούτῳ σεσημειωμένων ὀνομάτων ἤθελον τυχὸν εὑρεθῶσί τινες, οἵτινες ὡς πρὸς τὸ πολιτικὸν δὲν ἤθελον θεωρηθῇ ἱκανοί, τότε ἡ Ὑψ. Πύλη, ἐξαιροῦσα αὐτούς, θέλει εἰδοποιεῖ τὸ Πατριαρχεῖον διὰ ***τεσκερὲ*** ἐντὸς 24 ὡρῶν, ὥστε νὰ ἐνεργήσωσι τὴν ἐκλογὴν ἐπὶ τῶν λοιπῶν.

Ἄρθρον 9. Ὅταν τὸ τῆς ἐκλογῆς κατάστιχον θεωρηθῇ, ὡς ἐν τῷ ἀνωτέρῳ ἄρθρῳ εἴρηται, ἐν τῇ Ὑψ. Πύλῃ καὶ ἐπιστραφῇ, τότε ἡ γενικὴ ἐκλογικὴ Συνέλευσις συνέρχεται μίαν ἡμέραν, ὡς καὶ προλαβόντως, καὶ ἀφοῦ ὁ Τοποτηρητὴς κοινοποιήσῃ αὐτοῖς τὴν γνώμην τῆς Ὑψ. Πύλης, τότε, ἐὰν ἤθελον εἰσθαι ἄτομα ἐξῃρημένα, γίνεται ἡ ἐκλογὴ ἐπὶ τῶν λοιπῶν· δηλαδὴ σύμπασα ἡ Συνέλευσις, οἵ τε κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, θέλουσιν ἀναδεικνύει διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας τρεῖς ἐκ τῶν μὴ ἐξαιρεθέντων ἀτόμων ὑποψηφίους διὰ τοῦ μέτρου τῆς πλειοψηφίας.

Ἄρθρον 10. Πάντα τὰ μέλη τῆς Συνελεύσεως, κληρικά τε καὶ λαϊκά, ἔχουσιν ἀνὰ μίαν ψῆφον ἕκαστος.

Ἄρθρον 11. Τούτων τῶν τριῶν ὑποψηφίων τὰ ὀνόματα, παραλαβόντα τὰ κληρικὰ μέλη τῆς Συνελεύσεως, θέλουσι κατέρχεσθαι εἰς τὴν ἐκκλησίαν, παρεστώτων καὶ πάντων τῶν λαϊκῶν μελῶν τῆς Συνελεύσεως, καί, κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀνέκαθεν ἐκκλησιαστικὴν διατύπωσιν, θέλουσιν ἀναδεικνύει διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας, καὶ διὰ πλειοψηφίας, τῇ ἐπικλήσει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἕνα τῶν τριῶν ὑποψηφίων ἐπὶ διαδοχῇ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἐκτελοῦντες καὶ τὴν ἱερὰν τελετήν.

Ἄρθρον 12. Ἐν περιπτώσει ἰσοψηφίας, λύεται τὸ ζήτημα διὰ τῆς ψήφου τοῦ Τοποτηρητοῦ.

Ἄρθρον 13. Ἅμα ἐκτελεσθῇ ἡ ἐκλογὴ κατὰ τὸν διαγραφέντα τρόπον, θέλει συντάττεσθαι ἀναφορὰ κατὰ τὴν ἀρχαίαν τάξιν καὶ θέλει παρουσιάζεσθαι εἰς τὴν Ὑψ. Πύλην. Ἀφοῦ δὲ τὸ ἐκλεχθὲν ἄτομον, κατὰ πρόσκλησιν τῆς Ὑψ. Πύλης, παρουσιασθῇ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν Α. Α. Μεγαλειότητα καὶ ἐπισήμως ἀναγνωρισθῇ, ἀκολούθως δὲ ἐλθὸν εἰς τὴν Ὑψ. Πύλην γνωστοποιηθῇ, τότε θέλει ἐπανέρχεσθαι μετὰ τῆς συνήθους παρατάξεως εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ὅπου θέλουσιν ἐκτελεῖσθαι τὰ εἰθισμένα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΤΟΥ ΕΚΛΕΞΙΜΟΥ

Ἄρθρον 1. Ὁ ἐκλέξιμος διὰ τὴν διαδοχὴν τῆς Πατριαρχείας δέον νὰ εἶναι καθεστηκυίας ἡλικίας καὶ ἐκ τοῦ συνόλου τῶν Ἱεραρχῶν, ὅστις ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη τοὐλάχιστον ἐδιοίκησεν ἀμέμπτως ἐπαρχίαν τινά.

Ἄρθρον 2. Δέον νὰ ᾖναι ἀδιάβλητος τὰ ἤθη ἐν τῷ πολιτεύματι, νὰ εἶναι πεπαιδευμένος, εἰ μὲν δυνατόν, καὶ τὰ θύραθεν αὐτά, εἰ δὲ μή, τοὐλάχιστον νὰ ᾖναι κάτοχος τῶν ἐκκλησιαστικῶν γνώσεων καὶ κανόνων, καὶ ἐκ τοῦ προτέρου αὐτοῦ βίου νὰ ᾖναι ἀποδεδειγμένος ἀκριβὴς φύλαξ τῶν τε θρησκευτικῶν δογμάτων καὶ τῶν ἱερῶν παραδόσεων, καὶ δή, καὶ ὡς ἀρχηγὸς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ πατὴρ πνευματικὸς ἁπάντων τῶν τῇ θρησκείᾳ ταύτῃ πιστευόντων, ἔτι δὲ καὶ δεσμὸς ἑνότητος τῶν τε ὑπὸ τὸν Θρόνον αὐτοῦ διατελούντων Μητροπολιτῶν καὶ λοιπῶν ἀνεξαρτήτων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, νὰ ᾖναι ἱκανὸς νὰ προστατεύῃ καὶ ὑπερασπίζηται ἐνθέρμως, λόγῳ τε καὶ ἔργῳ, τὴν θρησκείαν εἰς πάντα καιρὸν καὶ τόπον καὶ περίστασιν· καθότι τοιοῦτον ἀπαιτεῖ αὐτὸν τὸ πνευματικὸν μέρος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄρθρον 3. Ἐπειδὴ ὁ Πατριάρχης, ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι μέγας πνευματικὸς ἀρχηγὸς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, εἶναι καὶ ἐπιτετραμμένος τὴν ἐκτέλεσιν ὅλων τῶν ἐν τῷ ὑψηλῷ Βερατίῳ διαλαμβανομένων ὑποθέσεων, κατὰ συνέπειαν προνομίων, τὰ ὁποῖα ὁ μέγας μὲν πορθητὴς Σουλτὰν Μεχμὲτ ἐχορήγησεν, ἄλλοι δὲ ἔνδοξοι μεγάλοι βασιλεῖς ἐκτιμήσαντες διετήρησαν, ὁ δὲ ἤδη κραταιότατος ἡμῶν Ἄναξ εὐμενῶς ἐπεκύρωσε, καὶ ἐπειδὴ κατὰ συνέπειαν τούτου εἰς ἰδιαζούσας περιπτώσεις ὁ Πατριάρχης εἶναι τὸ μέσον τῆς Ὑψ. Κυβερνήσεως εἰς τὸ νὰ πραγματοποιῇ τὰς ἀποφάσεις της, διὰ τοῦτο δέον ὁ ἐκλεχθησόμενος Πατριάρχης ὄχι μόνον νὰ ᾖναι κάτοχος τῶν ἐν τῷ ἀνωτέρῳ κεφαλαίῳ διαγραφέντων προσόντων, ἀλλὰ καὶ νὰ χαίρῃ πλήρη τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ ἐπικυρούσης Ὑψ. Κυβερνήσεως· ἔτι δὲ νὰ ᾖναι καὶ ἱκανὸς οὐχὶ μόνον κατὰ τὰ πνευματικά, καὶ νὰ γνωρίζῃ μόνον τοὺς κανόνας καὶ τὰς τάξεις, ἀλλὰ νὰ χαίρῃ καὶ τὴν κοινὴν τοῦ Ἔθνους ἐμπιστοσύνην καὶ ὑπόληψιν, καὶ ἐν συνόψει, χαρακτηρίζηται μὲ προσόντα καὶ ἀτομικὴν ὑπόληψιν, ὁποῖα ἀπαιτεῖ ἡ σεβαστὴ αὕτη θέσις· ἔτι δὲ καὶ νὰ ᾖναι τοὐλάχιστον πατρόθεν ὑπήκοος τῆς κραταιᾶς Βασιλείας ἀπ' ἀρχῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΣ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ

Ἄρθρον 1. Ἡ ἐκλογικὴ Συνέλευσις σύγκειται ἐκ κληρικῶν καὶ λαϊκῶν.

Ἄρθρον 2. Ἐκ μὲν τῶν κληρικῶν εἰσι τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου μετὰ τῶν τυχὸν ἐν Βασιλευούσῃ εὑρισκομένων λοιπῶν Μητροπολιτῶν· ὁ δὲ Μητροπολίτης Ἡρακλείας, ἐπειδὴ εἶναι ἀρχαία τάξις νὰ δίδῃ αὐτὸς τὴν τῆς Πατριαρχείας ῥάβδον, πρὸς διατήρησιν τῆς τάξεως ταύτης προσκαλούμενος, θέλει παρευρίσκεσθαι καὶ αὐτός.

Ἄρθρον 3. Τὰ δὲ λαϊκὰ μέλη εἰσὶ τὰ ἑξῆς: α΄) Τρεῖς τῶν ἐπισημοτέρων ὑπαλλήλων τοῦ Πατριαρχείου· οὗτοι δέ εἰσιν ὁ Λογοθέτης καὶ δύο ἄλλοι μετ' αὐτόν. β΄) Τὰ μέλη τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου. γ΄) Τρεῖς τῶν παλαιοτέρων φερόντων πολιτικὸν βαθμὸν ἀπὸ τοῦ α΄ μέχρι τοῦ β΄, δύο ἐκ τῶν φερόντων στρατιωτικὸν βαθμὸν Μίρι-ἀλάι καὶ τρεῖς ἐκ τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων. δ΄) Ὁ διοικητὴς τῆς Σάμου, ἐὰν εὑρεθῇ εἰς Κων/πολιν, ἢ ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ. ε΄) Οἱ τρεῖς ἀντιπρόσωποι τῶν Παραδουναβίων ἡγεμονιῶν. στ΄) Τέσσαρες ἐκ τῶν ἐπιστημόνων ἀνδρῶν, οἱ μᾶλλον ἐγνωσμένοι. ζ΄) Πέντε ἐκ τοῦ ἐμπο-

ρικοῦ συστήματος. η') Εἷς τῶν τραπεζιτῶν. θ') Δέκα ἐκ τῶν ἐγκριτοτέρων συντεχνιῶν. ι') Δύο ἐκ τῶν ἐνοριῶν Πόλεως καὶ Καταστένου. ια') Εἴκοσιν ὀκτὼ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Καισαρείας, Ἐφέσου, Ἡρακλείας, Κυζίκου, Νικομηδείας καὶ Νικαίας, Χαλκηδόνος καὶ Δέρκων, Θεσσαλονίκης, Τυρνόβου, Ἀδριανουπόλεως, Ἀμασείας, Ἰωαννίνων, Προύσης, Πελαγωνείας, Βόσνης, Κρήτης, Τραπεζοῦντος, Λαρίσσης, Φιλιππουπόλεως, Σερρῶν, Σμύρνης, Μιτυλήνης, Βάρνης, Βιδύνης, Σοφίας, Χίου, Σκοπείων, Πισσιδείας καὶ Καστα-μονῆς. Τὸ δὲ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς περιορίζεται εἰς μόνους τοὺς ὑπηκόους τῆς κραταιᾶς Βασιλείας.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΑΙΩΝ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ ΤΩΝ ΕΙΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑΝ ΕΚΛΕΞΙΜΩΝ, ΕΤΙ ΔΕ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΡΟΠΟΥ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΑΥΤΩΝ

Ἄρθρον 1. Ὁ εἰς ἀρχιερατείαν ἐκλέξιμος ὀφείλει πρῶτον νὰ ᾖναι ἐκ γενετῆς ὑπήκοος τῆς κραταιᾶς Βασιλείας καὶ ἡ διαγωγή του νὰ ὑπῆρξε πάντοτε ἀνεπίληπτος καὶ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ πρὸς τὸ Ἔθνος· δεύτερον, νὰ ἔχῃ ἐγγράφους μαρτυρίας τῆς χρηστῆς διαγωγῆς του ἐκ τῶν μερῶν, ἐν οἷς διέτριψε, πρὶν ἢ κατασταθῇ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἢ παρά τινι τῶν Ἀρχιερέων· τρίτον, νὰ ἔχῃ, κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας, τὴν ἀπαιτουμένην ἡλικίαν καὶ τὴν σωματικὴν ὁλοκληρίαν· τέταρτον, νὰ ᾖναι γνωστὸς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐκ προλαβουσῶν πιστῶν ἐκδουλεύσεων, ὑπηρετήσας ὡς κληρικὸς ἢ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἢ παρά τινι τῶν Ἀρχιερέων ἐπὶ πενταετίαν, ὥστε νὰ ἔχῃ ἱκανὰς γνώσεις τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων καὶ τὴν πρὸς διοίκησιν ἐπαρχίας ἀπαιτουμένην τριβήν· πέμπτον, νὰ ᾖναι εἰδήμων πρὸς τῇ ἑλληνικῇ καὶ τῆς ὀθωμανικῆς καὶ σλαβικῆς γλώσσης, ἀναλόγως τῇ ἐπαρχίᾳ, εἰς ἣν ἤθελε διορισθῇ.

Ἄρθρον 2. Ἐκλέξιμοι εἰς ἀρχιερατείαν ἔσονται ἀπὸ τοῦ νῦν ὅσοι φέρουσιν ἀποδεικτικὰ ὀρθοδόξων θεολογικῶν μαθημάτων ὡς τελειοδίδακτοι, ἢ καὶ ὅσοι δὲν ἔχουσι μὲν τοιαῦτα ἀποδεικτικά, εἶναι ὅμως χρηστοήθεις καὶ ἐνάρετοι, καὶ ἔχουσιν ἐντελεῖς γνώσεις τῶν θρησκευτικῶν· ἐκ τούτων δὲ ὅσοι εἰς ἀλλοδαπὴν σπουδάσαντες ἐπανῆλθον, ὀφείλουσιν ἵνα ἔλθωσιν εἰς συνδιάλεξιν μετὰ τῶν καθηγητῶν τῆς ἐνταῦθα Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ ἐπικυρωθῇ παρ' αὐτῶν ἡ ἱκανότης των. Ὅσοι δὲ ἐξ αὐτῶν πάλιν δὲν ἔχουσιν ἀποδεικτικά, οὗτοι ἐξεταζόμενοι ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ κατὰ τὴν τάξιν θέλουσι λαμβάνῃ τὰ διπλώματά των, καὶ οὕτω θέλουσι θεωρεῖσθαι ἐκλέξιμοι, εἰ δ' ἄλλως, οὐχί.

Ἄρθρον 3. Θεωρεῖται ἐπίσης ἐκλέξιμος καὶ ἐξῃρημένος τῆς πενταετοῦς ἐκδουλεύ-σεως, εἴτε εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, εἴτε παρά τινι τῶν Ἀρχιερέων, πᾶς ὅστις, γνωστὸς ὢν τῇ Ἐκκλησίᾳ, χαίρει τὴν κοινὴν ὑπόληψιν ἐπ' ἀρετῇ καὶ μαθήσει, ἀλλ' ἀφοῦ πρῶτον ὑποστῇ ἐξετάσεις, κατὰ τὸ προλαβὸν ἄρθρον.

Ἄρθρον 4. Ἡ ἐκλογὴ καὶ ἀποκατάστασις Ἀρχιερέως εἰς χηρεύουσαν ἐπαρχίαν γίνεται ψήφῳ καὶ δοκιμασίᾳ τῆς Συνόδου τῶν Μητροπολιτῶν, κατὰ τὴν ἀνέκαθεν ἐπικρατοῦσαν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν· διὰ τοῦτο ἡ Σύνοδος, προτροπῇ καὶ ἀδείᾳ τοῦ Πατριάρχου, θέλει ἐγγράφει εἰς κατάστιχον πάντας τοὺς ἔχοντας τὰ ἀπαιτού-μενα προσόντα· καὶ ἐν περιπτώσει θέλει ἐκλέγει ἐξ αὐτῶν τρεῖς ὑποψηφίους διὰ τὴν χηρεύουσαν ἐπαρχίαν, προτιμῶσα πάντοτε, μεταξὺ τῶν ἐχόντων τὰ ἴσα προσόντα, τοὺς τὰς πλείους καὶ πιστοτέρας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐκδουλεύσεις ἔχοντας· καὶ παρευθὺς κατερχομένη εἰς τὴν ἐκκλησίαν, θέλει ἐκτελεῖ τὴν ἱερὰν τελετήν, ἀναδεικνύουσα ὁριστι-κῶς διὰ μυστικῆς ὡσαύτως ψηφοφορίας τὸν ἕνα τῶν τριῶν ὑποψηφίων· ἐν περιπτώ-σει δὲ ἰσοψηφίας, ὑπερισχύει ἡ ψῆφος τοῦ Πατριάρχου.

Ἄρθρον 5. Ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεως Ἀρχιερέως τινός, ἡ Σύνοδος τῶν Μητρο-πολιτῶν δὲν θέλει προχωρεῖ εἰς ἀντικατάστασιν διαδόχου, πρὶν ἢ ἀφιχθῇ ἐνταῦθα ἐπίση-μος εἴδησις, ὑπογεγραμμένη παρά τε τῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν τῆς πόλεως ἐκείνης, ἀναγγέλλουσα τὴν ἀποβίωσιν.

Ἄρθρον 6. Ἐπειδή, καθὼς ὁ Πατριάρχης, οὕτω καὶ ἕκαστος τῶν Ἀρχιερέων, ὑπάρχει, κατὰ τὰς διακελεύσεις τῶν ἱερῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, ἰσόβιος εἰς τὴν λαχοῦσαν αὐτῷ ἐπαρχίαν, εἰμὴ μόνον ἐὰν προβῇ εἰς πράξεις, προκαλούσας τὴν παῦσιν αὐτοῦ, κατὰ τοὺς νόμους τῆς Κυβερνήσεως, οἷον προδοσίαν πρὸς τὴν κραταιὰν Βασι-λείαν, ἀδικίαν καὶ καταπίεσιν πρὸς τοὺς κατοίκους, καὶ λοιπὰς τοιαύτας, διὰ τοῦτο αἱ ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην ἐπαρχίαν μεταθέσεις ἀπαγορεύονται τοῦ λοιποῦ ἄνευ δεδικαιολογη-μένης αἰτίας, ἤγουν ἐὰν εἰς μίαν ἐπαρχίαν, εἴτε διὰ τὸν πληθυσμὸν αὐτῆς, εἴτε ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της, ἀπαιτεῖται διορισμὸς Ἀρχιερέως δοκίμου καὶ πολυπείρου, τότε κατὰ τὸ σπανίως μέν, ἀνέκαθεν ὅμως ἐπικρατοῦν ἔθος τῆς Ἐκκλησίας, ἡ Σύνοδος τῶν Μητροπολιτῶν μετὰ τοῦ Πατριάρχου θέλει συσκεφθῇ εἰς ἀνεύρεσιν τριῶν καταλλήλων ὑποψηφίων ἐκ τῶν ἐχόντων ἐπαρχίας Ἀρχιερέων, καὶ ἀκολούθως κατερχομένη εἰς τὴν ἐκκλησίαν, θέλει ἐκτελεῖ τὴν εἰθισμένην τάξιν (τῶν ψήφων), ἀναδεικνύουσα τὸν ἕνα τῶν τριῶν ὑποψηφίων διὰ τῆς πλειοψηφίας, οὗτινος ἐρωτωμένου ἐὰν δέχηται τὴν μετάθεσιν καὶ ἀποκριναμένου ὅτι δὲν θέλει νὰ ἀφήσῃ τὴν ὁποίαν ἔχει ἐπαρχίαν, ἡ Σύνοδος τῶν Μητροπολιτῶν θέλει προχωρεῖ εἰς ἕνα ἐκ τῶν ἄλλων ὑποψηφίων, μιᾶς μόνης ἐπιτρεπομένης μεταθέσεως, καὶ ταύτης διὰ πολὺ σπουδαίας αἰτίας, ὡς εἴρηται.

Ἄρθρον 7. Οἱ Ἀρχιερεῖς πάντες ἐν γένει ὀφείλουσι, συμφώνως τοῖς ἐκκλησια-στικοῖς κανόσι, νὰ ἑδρεύωσιν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν, περιερχόμενοι αὐτάς, κατὰ τὸ ἔθος ἑκάστης, εἰς ὡρισμένους καιρούς, καὶ ἐπισκεπτόμενοι πνευματικῶς τοὺς χριστιανούς των, χωρὶς νὰ ἐπιβαρύνωσιν αὐτούς, μήτε νὰ ἔχωσι τὴν ἄδειαν νὰ μεταχειρίζωνται εἰς τὴν ὑπαλληλίαν των Ἀρχιερεῖς Τιτουλαρίους, καὶ θεωρῶσι δι' αὐτῶν τὰς ὑποθέσεις των, ἐκτὸς μόνον βαθέος γήρατος ἢ ἀνιάτου ἀσθενείας καὶ ἐὰν ἐξ ἄλλης εὐλογοφανοῦς τινος αἰτίας, ἐκκλησιαστικῆς ἢ πολιτικῆς, ἤθελον μετακληθῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἄρθρον 8. Καθὰ ἐν τῷ ς΄ ἄρθρῳ εἴρηται, ἕκαστος τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέων εἶναι ἰσόβιος εἰς ἣν ἐκλήθη ἐπαρχίαν· ἀλλ' ἐὰν χριστιανοὶ ἐπαρχίας τινὸς παρουσιά-σωσιν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ Ἀρχιερέως των, τότε ἡ Σύνοδος τῶν Μητροπολιτῶν, ἀφοῦ μετέλθῃ πρότερον ὅλους τοὺς διαλλακτικοὺς τρόπους μέχρις εὐλόγου τινὸς διαστήματος, καὶ διὰ τῶν πλησιοχώρων Ἀρχιερέων ἐνασχοληθῇ εἰς ἐξέτασιν καὶ εἰρηνοποίησιν, ἐὰν οἱ ἀναφερθέντες ἐπιμείνωσιν ἀπαιτοῦντες τὴν διαδικασίαν, τότε θέλει μετακαλεῖται ἐνταῦθα ὁ ἐγκαλούμενος Ἀρχιερεύς, καὶ ἐὰν τὰ προτεινόμενα ἐγκλήματα ᾖναι πνευμα-τικά, ἡ δίκη θέλει γίνεσθαι ὑπὸ μόνης τῆς Συνόδου τῶν Μητροπολιτῶν, κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας· ἐὰν δὲ περιστρέφωνται εἰς ἀντικείμενα κοσμικά, τότε ὁ Πατριάρχης μετὰ τῆς Συνόδου τῶν Μητροπολιτῶν διορίζει ἐπιτροπήν, συγκειμένην ἐκ τεσσάρων ἀρχιερατικῶν καὶ τεσσάρων λαϊκῶν μελῶν τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου, οἵτινες ὁμοῦ ἐξετάσαντες τὰς καταθέσεις ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, θέλουν σχηματίσει γνώμην καὶ θέλουν ἀναφέρει ἐγγράφως (διὰ μαζπατᾶ) πρὸς τὸν Πατριάρχην τὰς ἐξαχθείσας παρατηρήσεις· καὶ τότε θέλουν προσδιορίζεσθαι αἱ ἀναγκαῖαι ποιναί, συμφώνως μὲ τοὺς νόμους τῆς κραταιᾶς Κυβερνήσεως, καὶ θέλουν ἀναφέρεσθαι εἰς τὴν Ὑψ. Πύλην· καὶ ἐὰν τὸ ἔγκλημα τοῦ Μητροπολίτου ἢ Ἐπισκόπου ᾖναι ἐκ τῶν κακουργημάτων, ἀφ' οὗ πρῶτον τὸ Πατριαρχεῖον τοῦ ἀφαιρέσῃ, κατὰ φυσικὸν λόγον, τὸν πνευματικὸν τίτλον, τὸν ὁποῖον φέρει, θέλει τιμωρεῖται καὶ κατὰ τοὺς θεσπισθέντας ποινικοὺς νόμους.

Ἄρθρον 9. Κατὰ τὴν περὶ τῶν ἐπαρχιακῶν Συμβουλίων ὁρισθεῖσαν τάξιν ὑπὸ τῆς Ὑψ. Κυβερνήσεως, οἱ κατὰ τόπους Ἀρχιερεῖς εἰσιν ὑπόχρεοι νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς πρωτευούσης τῆς ἐπαρχίας των, καὶ νὰ ἐνεργῶσι τὰ τῆς ὑπηρεσίας

των· ἐν περιττώσει δὲ ἀσθενείας ἢ ἀπουσίας του, νὰ στέλλῃ ἐπίτροπόν του ἱερωμένον, εἰς δὲ τὰ τῶν Καζάδων συμβούλια νὰ διρίζῃ ὡσαύτως ἐπιτρόπους ἱερωμένους.

Ἄρθρον 10. Οἱ Ἀρχιερεῖς δὲν δύνανται νὰ κάμωσι διαθήκην ἐπὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν περιουσίας· μετὰ τὴν ἀποβίωσιν δέ τινος ἐξ αὐτῶν, θέλουσιν ἐξαιρεῖσθαι ἐκ τῆς περιουσίας του πρῶτον τὰ τῆς κηδείας αὐτοῦ ἔξοδα, τὰ μνημόσυνα καὶ ψυχικά· ἡ δὲ λοιπὴ κινητὴ καὶ ἀκίνητος αὐτοῦ περιουσία θέλει διαιρεῖσθαι εἰς τρία ἴσα μέρη, ἐξ ὧν τὸ μὲν προσδιοριζόμενον ἐπὶ προικισμῷ τῆς Μητροπόλεως ἢ Ἐπισκοπῆς, θέλει δαπανᾶσθαι εἰς ἀγορὰν ἀκινήτων κτημάτων, προσαυξανομένων βαθμηδὸν ἐξ αὐτῶν τῶν προσόδων των, μέχρις οὗ τὰ εἰσοδήματα αὐτῶν φέρωσι τὸ ἰσόποσον τῆς ἐπιχορηγήσεως τοῦ Ἀρχιερέως. Τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἀπὸ τοῦ τρίτου τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν προερχόμενα εἰσοδήματα δαπανηθήσονται ὡσαύτως ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν κοινῶν τῆς ἐπαρχίας καταστημάτων. Τὸ δ' ἕτερον τρίτον ἀνήκει εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ ἀποθανόντος· ἀπὸ δὲ τοῦ ἑτέρου τριτημορίου τὸ μὲν ἥμισυ θέλει δίδεσθαι εἰς τὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει κοινωφελῆ τοῦ Ἔθνους καταστήματα, τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ θέλει δαπανᾶσθαι εἰς ἀγορὰν ἀκινήτων κτημάτων, ἐπὶ προικισμῷ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, μέχρις οὗ τὰ ἀπ' αὐτῶν ἀποφερόμενα εἰσοδήματα ἐξισωθῶσι τῷ ποσῷ τοῦ Πατριαρχικοῦ σιτηρεσίου. Τὰ δὲ μετὰ ταῦτα οὕτω προσποριζόμενα δαπανηθήσονται ἐπίσης εἰς ἀγορὰν ἀκινήτων κτημάτων, τῶν ὁποίων αἱ πρόσοδοι προσδιορισθήσονται εἰς ὠφέλειαν τῶν ἐνΚωνσταντινουπόλει κοινῶν τοῦ Ἔθνους καταστημάτων· ἐὰν δὲ ὁ ἀποθανὼν ἔχῃ περιουσίαν τινὰ ἐκ συγγενικῆς κληρονομίας ἀποδεδειγμένης, ἡ διαθήκη αὕτη θέλει ἔχει τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχύν· μὴ ὑπαρχούσης ὅμως διαθήκης, θέλει διανέμεσθαι καὶ ἡ περιουσία αὕτη, ὡς καὶ ἡ λοιπή, διαιρουμένη εἰς τρία μέρη, ὡς εἴρηται· καὶ ὁ κανονισμὸς οὗτος θέλει διατηρεῖσθαι ἐπὶ τῶν περιουσιῶν πάσης τάξεως Ἀρχιερέων, ἀπὸ τοῦ Πατριάρχου δηλονότι μέχρι τῶν Ἐπισκόπων αὐτῶν· ἐν τῇ ἐκτελέσει δὲ τοῦ κανονισμοῦ τούτου δέον ὑπάγεσθαι ταῖς περὶ γαιῶν διατάξεσι καὶ τοῖς βακουφικοῖς νόμοις.

Ἄρθρον 11. Τῶν ἰδιωτευόντων Πατριαρχῶν, Μητροπολιτῶν καὶ τιτουλαρίων Ἐπισκόπων αἱ μετὰ θάνατον καταλιπόμεναι περιουσίαι, μετὰ τὴν ἐξαίρεσιν τῶν ἐπὶ κηδείᾳ καὶ εἰς ψυχικὰ καὶ ἄλλα ἀπαραίτητα δαπανήματα ἀναγκαιούντων, θέλει διαιρεῖσθαι εἰς τρία ἴσα μέρη, ἐξ ὧν τὸ μὲν ἓν δοθήσεται οἷς δεῖ τῶν κληρονόμων αὐτῶν, διὰ δὲ τοῦ ἑτέρου θέλουσιν ἀγοράζεσθαι κτήματα ἐπὶ προικισμῷ τοῦ τε Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ τῶν ἐνταῦθα Ἐθνικῶν καταστημάτων ἐξ ἡμισείας, τὸ δὲ ἄλλο τρίτον θέλει ἀποκαθίσταται εἰς τὰ ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν κοινωφελῆ καταστήματα.

Ἄρθρον 12. Ἡ τοῦ ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ Θρόνῳ ἀποθνήσκοντος Πατριάρχου περιουσία θέλει διαιρεῖσθαι ἐπίσης εἰς τρία ἴσα μέρη· καὶ τὸ μὲν μένει τῷ Οἰκουμενικῷ Θρόνῳ, ἐπὶ προσκτήσει κτημάτων δαπανώμενον, τὸ δὲ δεύτερον δίδεται οἷς δεῖ ἐκ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ, ἐκ δὲ τοῦ τρίτου τὸ μὲν ἥμισυ θέλει κρατεῖσθαι πάλιν διὰ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἐπὶ προικισμῷ αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ θέλει δίδεσθαι εἰς τὰ ἐνταῦθα κοινὰ καταστήματα.

Ἄρθρον 13. Ἐν περιττώσει θανάτου κληρικοῦ τινος ἀρχηγοῦ, τέσσαρες τῶν πλησίον αὐτοῦ τυχόντων προκριτωτέρων ὀρθοδόξων κατοίκων, ὁμοῦ μετὰ τεσσάρων κληρικῶν, θέλουσι λαμβάνει τὴν φροντίδα ἵνα καταγράψωσι τὴν περιουσίαν αὐτοῦ καὶ σφραγίσωσιν ἐν ἀσφαλείᾳ καὶ ἀκολούθως θέλουσιν εἰδοποιεῖ τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ καὶ λαμβάνει τὰς ἀνηκούσας ὁδηγίας διὰ τὰ περαιτέρω. Οἱ αὐτοὶ πρόκριτοι θέλουσι λαμβάνει τὴν ἐπιστασίαν τῆς κηδείας καὶ τῶν μνημοσύνων αὐτῶν.

Ἄρθρον 14. Θέλει συνταχθῇ ἤδη κῶδιξ, ἐν ᾧ θέλουσι καταγραφῆ πάντες καὶ οἱ ἐν ταῖς λοιπαῖς τοῦ Κράτους ἐπαρχίαις εὑρισκόμενοι καὶ δι' ἀρχιερατείαν ἐκλέξιμοι κληρικοί, ὅσοι φέρουσι δηλονότι τὰ ἐπὶ τούτῳ ἀπαιτούμενα προσόντα, οἵτινες καὶ θέλουσι μετακαλεῖσθαι διὰ Πατριαρχικῶν ἐπιστολῶν· ἀκολούθως δὲ ὅσοι τοιοῦτοι ἀπὸ

καιροῦ εἰς καιρὸν ἤθελον παρουσιάζεσθαι, θέλουσι καταγράφεσθαι ὑπὸ τακτικὴν ἡμερομηνίαν, κατὰ συνέπειαν ἀναφορᾶς τῶν συνιστόντων αὐτοὺς (ἐν ᾗ θέλουσι διαλαμβάνεσθαι καὶ τὰ ἀτομικὰ αὐτῶν προσόντα), ἀφ' οὗ προηγουμένως ἤθελον ἐξετασθῇ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν σχολήν, συμφώνως τῷ περὶ ἐξετάσεως κατὰ τὰς θρησκευτικὰς γνώσεις ἀνωτέρω γεγραμμένῳ ἄρθρῳ.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΩΝ

ΓΕΝΙΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Ἄρθρον 1. Ἅπαντα τὰ Μοναστήρια, τόσον Πατριαρχικὰ ὅσον καὶ ἐνοριακά, τίθενται ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ πλησιεστέρου Ἀρχιερέως ἄνευ ἐξαιρέσεως, ὅστις θέλει ἐπαγρυπνεῖ ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῆς διαγωγῆς τῶν συνασκουμένων Πατέρων, ὡς πράττει καὶ ἐπὶ πάντων τῶν ἱερέων τῆς ἐπαρχίας του.

Ἄρθρον 2. Ὅσα Μοναστήρια ἔχουσι χωρία ἱερατευόμενα ὑπ' αὐτῶν, ὑποχρεοῦνται νὰ παύσωσι τὴν σχέσιν ταύτην· τὰ ρηθέντα χωρία συγχωνεύονται ἐν τῇ γενικῇ ποιμαντορίᾳ τοῦ Ἀρχιερέως, ὡς κατ' εὐθεῖαν ἐνορίαι τῆς ἐπαρχίας του· τὰ δὲ Μοναστήρια μένουσιν ὡς καταφύγια καλογήρων, καταλιμπανόντων τὰ τοῦ κόσμου.

Ἄρθρον 3. Ὅλα τὰ Μοναστήρια διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις· καὶ τὰ μὲν τῆς πρώτης, ἔχοντα ὑπὲρ τοὺς εἴκοσι Πατέρας, ὑποχρεοῦνται νὰ φυλάττωσιν ἀκριβῶς ὅλην τὴν μοναστηριακὴν καὶ κοινοβιακὴν τάξιν, ψαλλομένων ἀπαραιτήτως τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, καὶ τῆς θείας λειτουργίας τελουμένης κατὰ πᾶσαν ἡμέραν· τὰ δὲ τῆς δευτέρας, ἔχοντα ὑπὲρ τοὺς δέκα Πατέρας, φυλάττοντα ὡσαύτως τὴν κοινοβιακὴν τάξιν, ὀφείλουσιν, ἐκτὸς τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, νὰ ψάλλωσι τὴν θείαν λειτουργίαν τρὶς τῆς ἑβδομάδος· τὰ δὲ τῆς τρίτης, ἔχοντα ὑπὲρ τοὺς πέντε Πατέρας, καθυποβάλλονται ὡσαύτως εἰς ζωὴν κοινοβιακήν· ἀλλ' ἕως οὗ εἰσαχθῇ ἐντελὴς τάξις τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, ἡ θεία λειτουργία δὲν θέλει εἶναι ἀπαραίτητος, εἰμὴ κατὰ πᾶν Σάββατον καὶ Κυριακήν.

Ἄρθρον 4. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ Μοναστήρια ἐκεῖνα, ἅτινα, παραλυθέντα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, δὲν δύνανται ἤδη νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς οὐδεμίαν τῶν τοιούτων κλάσεων, ὁ κατὰ τόπον Ἀρχιερεύς, ἀναφερόμενος ἀφεύκτως πρὸς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, θέλει φροντίσει ὥστε τὰ τοιαῦτα Μοναστήρια νὰ καθυποβληθῶσιν εἰς τὸ ἁρμοδιώτερον μέτρον ὁποιασδήποτε διορθώσεως ἢ μεταβολῆς, ἐκτὸς τῶν ἐνοριακῶν, ἅτινα ἔχουσιν ἕνα μόνον Ἡγούμενον.

Ἄρθρον 5. Ἐπ' ὀνόματι Μοναστηρίου, ἐγκαταλελειμμένου πρὸ πολλῶν ἐτῶν καὶ κατηρημωμένου, οὔτε ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία, οὔτε ὁ κατὰ τόπον Ἀρχιερεὺς δύναται νὰ ὀνομάσῃ Ἡγούμενον. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐπιτρέπεται ἵνα δυνάμει τοῦ τίτλου τούτου, διὰ ραδιουργιῶν λαμβανομένου, σφετερίζωνται αἱ μοναστηριακαὶ πρόσοδοι, ὁ ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι τοιοῦτος Ἡγούμενος ἀκυροῦται· περὶ δὲ τῶν τοιούτων Μοναστηρίων, νύξεως διδομένης διὰ τῆς Συνόδου καὶ τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου, εἴτε παρὰ τοῦ κατὰ τόπον Ἀρχιερέως, ἢ τῶν πλησιεστέρων χωρίων, θέλει γίνει φροντίς, ὥστε ἐντὸς τριῶν ἐτῶν νὰ εὑρεθῇ ἀνωρθωμένον κατ' ἐπιστασίαν μιᾶς εἰδικῆς ἐπιτροπῆς, ἢ ἄλλως θέλουσι λαμβάνεσθαι ἄλλα μέτρα κοινωφελῆ, ὥστε αἱ μέχρι τοῦδε διαρπαζόμεναι πρόσοδοι αὐτοῦ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς ἐλάφρυνσιν τῶν ἐθνικῶν ἀναγκῶν καὶ εἰς συντήρησιν δημοσίων καταστημάτων, ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν πλησιεστέρων χριστιανῶν.

Ἄρθρον 6. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ Μοναστήρια ἐκεῖνα, ἅτινα ἔχουσι γαίας, διδομένας εἰς πάκτωσιν, καὶ μάλιστα ἐν Βλαχίᾳ καὶ Μολδαυίᾳ, διὰ νὰ ἐξασφαλισθῶσιν αἱ πρόσοδοι αὐτῶν, καὶ ἀπαλλαχθῶσι πάσης καταχρηστικῆς ἐπεμβάσεως, ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία θέλει

καταβάλλει πᾶσαν προσπάθειαν, καὶ θέλει ἐξετάζει καὶ ἐπικυροῖ τὰ περὶ ἐνοικιάσεως αὐτῶν συμφωνητικὰ ἄνευ χρηματικῆς ἀπολαύσεως, ἀντὶ δὲ πάσης προστασίας τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον θέλει λαμβάνει ἐτησίως δέκα τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῶν προσόδων, ἅτινα θέλουσι δαπανᾶσθαι εἰς ἐθνικὰς ἀνάγκας.

Ἄρθρον 7. Τὰ Μοναστήρια τοῦ Ἄθω, καίτοι ἀναγόμενα τῇ δικαιοδοσίᾳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἐπειδὴ ὅμως φυλάττεται ἐν αὐτοῖς ἱκανῶς ἡ μοναστηριακὴ τάξις, οὐδεμίαν μεταβολὴν θέλουσιν ὑποστῇ κατὰ τὸ διοικητικὸν αὐτῶν σύστημα, καὶ ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῶν σχέσεων αὐτῶν μετὰ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας· ἀλλὰ μάλιστα θέλουσι λαμβάνῃ πᾶσαν προστασίαν ἐν ταῖς ἀνάγκαις αὐτῶν καὶ θέλουν ἀπαλλαχθῇ πάσης προσφορᾶς, ἥτις ἐδίδετο πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον διὰ τὴν ἐπικύρωσιν τῶν ἡγουμενικῶν Βλαχίας καὶ Μολδαυίας καὶ ἄλλων οἱωνδήποτε ἐγγράφων· ἀντὶ δὲ πάντων τούτων τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον θέλει λαμβάνῃ ἐτησίως ἓν ποσὸν ἰσότιμον τῆς ἀξίας φλωρίων Καισαροβασιλικῶν τεσσάρων χιλιάδων.

Ἄρθρον 8. Διὰ τὸν ἐσωτερικὸν κανονισμόν, τὸ πολίτευμα τῶν Πατέρων, τὴν ἐκλογὴν καὶ ἀποκατάστασιν τῶν Ἡγουμένων, τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας καὶ τῶν καταγωγίων αὐτῶν, καὶ τὴν ἐξέλεγξιν τῶν λογαριασμῶν των, ἔσεται εἰς χρῆσιν ὁ εἰδικὸς περὶ τούτων κανονισμός.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΙΕΡΑΤΙΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΤΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

(Ἀπόσπασμα)

Ἄρθρον 1. Σύστασις. Προνοίᾳ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος συνιστᾶται ταμεῖον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν ***Ἱερατικὸν Ταμεῖον*** ὑπὲρ τῶν ἀπόρων ἱερέων καὶ διακόνων τῶν ἐνοριῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, διατελοῦν ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπίβλεψιν τῆς Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἄρθρον 2. Σκοπός. Ὁ σκοπὸς τοῦ Ἱερατικοῦ Ταμείου ἔσται διπλοῦς, ἄμεσος καὶ ἔμμεσος· καὶ ἐκεῖνος μὲν συνίσταται εἰς τὴν ἀρωγὴν καὶ βοήθειαν τῶν ἀπόρων καὶ ἀναξιοπαθούντων ἱερέων καὶ διακόνων ἕνεκεν ἀσθενείας ἢ ἄλλων λόγων εὐλόγων· οὗτος δὲ εἰς τὴν φροντίδα περὶ τῆς βελτιώσεως καὶ προαγωγῆς τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς διὰ τῆς σὺν τῷ χρόνῳ, τῶν πόρων ἐπιτρεπόντων, συστάσεως Ἱερατικοῦ Φροντιστηρίου καὶ Βιβλιοθήκης χάριν αὐτῶν.

Ἄρθρον 3. Πόροι τακτικοί. Οἱ πόροι τοῦ ταμείου εἰσὶ τακτικοὶ καὶ ἔκτακτοι· καὶ τακτικοὶ μέν εἰσι: α') αἱ μηνιαῖαι καταβολαὶ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἱερέων καὶ διακόνων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, αἱ ὁριζόμεναι ἐν τῷ ὅῳ ἄρθρῳ κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς ἐνορίας· β') δικαίωμά τι ἀνάλογον, λαμβανόμενον παρὰ παντὸς ἢ νεωστὶ διοριζομένου εἰς ἐνορίαν τινὰ ἢ μετατιθεμένου εἰς ἄλλην· γ') ἡ περιουσία τῶν ἱερέων καὶ διακόνων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς τῶν ἄνευ κληρονόμων ἀποθνησκόντων· δ') οἱ τόκοι τοῦ σχηματισθησομένου ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου καὶ ε') πᾶν ὅ,τι ἡ μὲν Π. Κ. Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ ἤθελεν ὑποδείξει, ἡ δὲ Α. Θ. Παναγιότης ἤθελεν ἐγκρίνει ὡς πόρον τοῦ ταμείου.

Ἄρθρον 4. Πόροι ἔκτακτοι. Ἔκτακτοι δὲ πόροι εἰσί: α') αἱ ὑπὸ τῆς Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, συνῳδὰ τῷ Κανονισμῷ αὐτῆς, ἐπιβαλλόμεναι ἑκάστοτε χρηματικαὶ ποιναὶ ἕνεκα παραπτώματός τινος τῶν ἱερέων ἢ διακόνων· β') τὰ ἐκ τοῦ μισθοῦ τούτων καὶ τῶν τυχηρῶν παρακρατούμενα δικαιώματα κατὰ τὸ διάστημα τῆς τινὶ ἐξ αὐτῶν ἐπιβαλλομένης τυχὸν ἀργίας· γ') ὅσα ἤθελον κατασχεθῇ ὑπὸ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας ἐκ δίσκων ἢ κιβωτίων παρὰ τῶν ἄνευ ἀδείας περιαγόντων ταῦτα· καὶ δ') αἱ προαιρετικαὶ

καὶ ἔκτακτοι συνεισφοραὶ τῶν κληρικῶν καὶ αἱ δωρεαὶ τῶν λοιπῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν, ὅσας τυχὸν ἤθελον προσφέρει ἡ ἀγαθὴ καὶ φιλάνθρωπος διάθεσις καὶ ἡ θρησκευτικὴ εὐλάβεια αὐτῶν.

Ἄρθρον 5. Καθορισμὸς τῶν μηνιαίων καταβολῶν. Τακτικῶς συνεισφέρουσιν ὡς μηνιαίαν καταβολὴν δύο μὲν τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τοῦ ὅλου ἀδιανεμήτου ποσοῦ τῶν καθαρῶν εἰσπράξεων ὁ κλῆρος τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ καὶ τοῦ Σταυροδρομίου, ὅπου τὸ ταμεῖον εἶναι κοινόν· τρία δὲ ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τοῦ μηνιαίου μισθοῦ αὐτῶν πάντες οἱ τῶν ἐνοριῶν διάκονοι. Ἐκ δὲ τῶν προϊσταμένων καὶ ἐφημερίων τῶν λοιπῶν ἐνοριῶν, οἱ μὲν προϊστάμενοι τῶν ἐνοριῶν Α΄ τάξεως, καθὰ δείκνυσιν ἡ βαθμολογικὴ κατάταξις αὐτῶν ἐν τῷ τέλει τοῦ παρόντος κανονισμοῦ, συνεισφέρουσι δέκα γρόσια κατὰ μῆνα, οἱ δὲ πνευματικοὶ καὶ ἐφημέριοι ἀνὰ ἕξ· οἱ προϊστάμενοι τῶν ἐνοριῶν Β΄ τάξεως ἀνὰ ἕξ γρόσια καὶ οἱ πνευματικοὶ καὶ ἐφημέριοι ἀνὰ τέσσαρα· οἱ δὲ προϊστάμενοι τῶν ἐνοριῶν Γ΄ τάξεως ἀνὰ τέσσαρα γρόσια, οἱ δὲ πνευματικοὶ καὶ ἐφημέριοι ἀνὰ δύο.

Ἄρθρον 6. Τὰ εἰσπραττόμενα κατὰ μῆνα καὶ καταβαλλόμενα φυλάσσονται προσωρινῶς ἐν ἰδιαιτέρῳ ταμείῳ, κατατιθεμένῳ ἐν τῇ Μεγ. Πρωτοσυγκελλίᾳ καὶ φέροντι δύο κλεῖδας, ὧν τὴν μὲν μίαν κρατεῖ ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος, τὴν δὲ ἄλλην ὁ ἑκάστοτε ταμίας.

Ἄρθρον 7. Αἱ μηνιαῖαι αὗται συνεισφοραί εἰσιν ὑποχρεωτικαί, καὶ οὐδεὶς ἱερατεύων ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ δύναται ν' ἀπαλλαγῇ αὐτῶν· τὸν δυστροποῦντα καταγγέλλει ἡ διαχειριστικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ ταμείου διὰ τοῦ προέδρου αὐτῆς εἰς τὴν Π. Κ. Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπιτροπὴν διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἄρθρον 8. Διαχειριστικὴ τοῦ ταμείου Ἐπιτροπή. Τὰ τοῦ ταμείου διαχειρίζεται πενταμελὴς εἰδικὴ ἐπιτροπή, πρόεδρον μὲν ἔχουσα τὸν ἑκάστοτε Μέγαν Πρωτοσύγκελλον, ἀντιπρόεδρον δὲ τὸν Μέγαν Ἀρχιδιάκονον, μέλη ὄντας καὶ τῆς Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ λοιπὰ μέλη δύο ἱερατικῶς προϊσταμένους καὶ ἕνα διάκονον, χρησιμεύοντα ὡς γραμματέα καὶ ὑποχρεούμενον νὰ κρατῇ καὶ τὰ λογιστικὰ τοῦ ταμείου βιβλία, τῶν τριῶν τελευταίων τούτων μελῶν λαμβανομένων ἐκ τῶν λογιωτέρων καὶ δοκιμωτέρων κληρικῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Ἄρθρον 9. Χρόνος ἐκλογῆς διαχειριστικῆς Ἐπιτροπῆς. Τὰ μέλη τῆς ἐν λόγῳ διαχειριστικῆς ἐπιτροπῆς ἐκλέγονται ὑπὸ τῆς Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ ψηφοφορίας ἐν ἰδιαιτέρᾳ αὐτῆς συνεδρίᾳ, συνερχομένης τὴν πρώτην ἑβδομάδα τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου, ὁπότε ἐκλέγεται καὶ ταμίας ἐξ τῶν διαληφθέντων ἱερατικῶν προϊσταμένων, διακρινόμενος ἐπὶ ἀκεραιότητι χαρακτῆρος, τιμιότητι καὶ ἱκανότητι περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀνατεθειμένων αὐτῷ καθηκόντων.

Ἄρθρον 10. Καθήκοντα τῆς διαχειριστικῆς Ἐπιτροπῆς. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη ὀφείλει: α') νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς ἐγκαίρου καὶ ἀνελλιποῦς εἰσπράξεως καὶ παραλαβῆς τῶν ὡρισμένων πόρων τοῦ ταμείου· β') μηδέποτε νὰ δαπανᾷ διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ταμείου πλέον τοῦ ἡμίσεος τοῦ κατὰ μῆνα εἰσπραττομένου ποσοῦ· γ') ἐκ τοῦ ἑτέρου ἡμίσεος καὶ τῶν ἐκτάκτων συνεισφορῶν νὰ σχηματίζῃ βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον τὸ ἀποθεματικὸν τοῦ ταμείου κεφάλαιον· δ') ὁσάκις τὸ ποσὸν τὸ ἐν τῷ ταμείῳ ὑπερβαίνει τὰς 10 λίρας νὰ ἐναποθέτῃ τοῦτο ὡς ἀποθεματικὸν κεφάλαιον, ὅπου καὶ τὸ ἕτερον τοιοῦτον εἶναι κατατεθειμένον· ε') νὰ ὑποδεικνύῃ δι' ἰδιαιτέρας αὐτῆς ἐκθέσεως τοὺς ἐκ τοῦ ἱεροῦ κλήρου ὄντως πενομένους καὶ χρείαν ἔχοντας τῇ Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῇ Ἐπιτροπῇ, ᾗτινι ἀπόκειται καὶ ἡ ὁριστικὴ ἀπόφασις περὶ ἀναλόγου χρηματικῆς χορηγίας· ς') νὰ μεριμνᾷ περὶ τῆς ὡς οἷόν τε ἐγκαίρου πληρωμῆς τῶν ὡρισμένων χορηγιῶν εἰς τοὺς ἀπόρους κληρικούς· ζ') νὰ μεριμνᾷ καὶ φροντίζῃ πρὸς ἐξασφάλισιν καὶ αὔξησιν τοῦ ἐν τῷ ταμείῳ εὑρισκομένου ποσοῦ· η') νὰ τηρῇ τακτικὰ λογιστικὰ βιβλία τῆς χρήσεως τοῦ ταμείου· θ') νὰ συνεδριάζῃ τακτικῶς μὲν δὶς τοῦ μηνὸς ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας καὶ συσκέπτηται καὶ ἀποφασίζῃ διὰ πλειοψηφίας περὶ παντὸς

ζητήματος ἀφορῶντος εἰς τὸ Ἱερατικὸν Ταμεῖον, ἐκτάκτως δέ, ὁσάκις προσκαλεῖται ὑπὸ τοῦ προέδρου· ι') νὰ ὑποβάλλῃ διὰ τοῦ προέδρου αὐτῆς πᾶσαν ἀπόφασιν τῇ Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῇ Ἐπιτροπῇ, μετὰ τὴν ἔγκρισιν τῆς ὁποίας περιβάλλεται τὸ κῦρος αὐτῆς καὶ ια') εἰς τὸ τέλος ἑκάστου ἔτους, λήγοντος τοῦ Αὐγούστου, νὰ δίδῃ λόγον τῆς διαχειρίσεως αὐτῆς εἰς τὴν Π. Κ. Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπιτροπὴν καὶ ὑποβάλλῃ αὐτῇ τὸν ἰσολογισμόν, ὅστις καὶ καταστρώννυται ἐν τῷ κώδηκι τῆς Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἄρθρον 11. *Χρόνος καὶ τρόπος εἰσπράξεως καὶ καθήκοντα ταμείου.* Πᾶσα εἴσπραξις διενεργεῖται κατὰ τὰ τέλη ἑκάστου μηνὸς διὰ τοῦ ταμείου ἀείποτε ἐπὶ διπλοτύπῳ ἀποδείξει, λογιζομένης τῆς συνεισφορᾶς ἀπὸ τῆς 1ης Σεπτεμβρίου ἑκάστου ἔτους· ἡ μὴ ἔγκαιρος εἴσπραξις τῶν καταβολῶν εὐθύνει τὸν ταμίαν· πᾶσα δὲ πληρωμὴ ἐγκρίνεται πρότερον καὶ ψηφίζεται ὑπὸ τῆς Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ διαβιβάζεται πρὸς ἐκτέλεσιν τῇ διαχειριστικῇ Ἐπιτροπῇ, ὑποχρεουμένῃ εἰς τὴν ἄνευ ἀναβολῆς ἐκτέλεσιν. Εἰς ἐκτάκτους μόνον περιστάσεις δύναται ἡ Μ.Πρωτοσυγκελλία δι' ἐντάλματος νὰ διαθέτῃ ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τοῦ ταμείου ποσὸν μὴ ὑπερβαῖνον τὰ 100 γρόσια κατὰ μῆνα. Πᾶσα ξένη καὶ ἐναντία τῷ σκοπῷ τοῦ ταμείου χρῆσις τῶν χρημάτων ἀπαγορεύεται αὐστηρότατα.

Ἄρθρον 12. Πᾶσα περίπτωσις μὴ προβλεπομένη ὑπὸ τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ, ὑποβάλλεται ὑπὸ τῆς διαχειριστικῆς Ἐπιτροπῆς τῇ Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῇ Ἐπιτροπῇ καὶ ζητεῖται παρ' αὐτῆς ἡ ἔγκρισις διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἄρθρον 13. Ὁ παρὼν Κανονισμός, συνταχθεὶς ὑπὸ τῆς Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ὑποβληθεὶς τῇ Αὐτοῦ Θειοτάτῃ Παναγιότητι, ἐνεκρίθη καὶ περιεβλήθη τὸ κῦρος Αὐτῆς πρὸς ἐφαρμογήν· δύναται δὲ οὗτος, προτάσει τῆς Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἵνα ἀναθεωρηθῇ μετὰ πενταετίαν ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ Π. Κ. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΕΙΔΙΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

(Ἀπόσπασμα)

Τμῆμα Α' — Τὰ τῆς κοινῆς λατρείας καὶ ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας.

Ἄρθρον 21. Ἡ Π. Κ. Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπή, διὰ τῶν ἑκάστοτε διοριζομένων μελῶν αὐτῆς α') ἐποπτεύει τὰ τῆς κοινῆς λατρείας, φροντίζουσα ὅπως αἱ τεταγμέναι ἱεραὶ τῶν προσευχῶν καὶ τῶν Μυστηρίων καὶ λοιπῶν ἐκκλησιαστικῶν τελετῶν ἀκολουθίαι ἐκτελῶνται μετὰ τῆς προσηκούσης προσοχῆς καὶ τάξεως, κατὰ τὸν ἐκκλησιαστικὸν τύπον· β') ἐξετάζει καὶ ἐπιτηρεῖ τὴν ἱερὰν εἰκονογραφίαν, ὥστε σώζεσθαι κατὰ τὸ δυνατὸν τοὺς τύπους τῆς σεμνοπρεπείας, δι' ὧν ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ κατάνυξις τῶν ἐκκλησιαζομένων εὐσεβῶν διατηρεῖται καὶ τρέφεται, ἄνευ βεβαίως βλάβης τῆς φιλοκαλίας καὶ τῆς ἱστορικῆς ἀκριβείας καὶ γ') μεριμνᾷ περὶ τῆς καθαριότητος τῶν ἱερῶν ναῶν καὶ λοιπῶν δημοσίων εὐκτηρίων οἴκων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς λειτουργῶν καὶ ὑπηρετῶν καὶ περὶ τῆς καλῆς καταστάσεως τῶν ἱερῶν σκευῶν, ἀντιμινσίων, ἀμφίων καὶ βιβλίων. Ἰδίᾳ δὲ ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν αὐτῆς, ὅπως τὰ ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς ἱερὰ ἀντιμίνσια ὦσι καθιερωμένα κατὰ τὴν τοῦ ἱεροῦ εὐχολογίου τυπικὴν διάταξιν, ἢ ἐγκαινιασμένα, καὶ φέρωσι τὴν περὶ τούτου ἐπικύρωσιν διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Πατριάρχου ἢ τῆς ἐπιθέσεως τῆς σφραγῖδος τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἄρθρον 22. Δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ, εἰ δυνατόν, προσκαλούμενοι διὰ τῆς Μεγ. Πρωτοσυγκελλίας περιοδικῶς ἐκ περιτροπῆς οἱ ἱερεῖς, διάκονοι καὶ οἱ ψάλται ἑκάστης ἐκκλησίας εἰς τὴν Ἐπιτροπήν, λαμβάνουσι τὰς προσηκούσας νουθεσίας, διδασκαλίας

καὶ παραγγελίας περὶ τῆς εὐπρεποῦς στάσεως καὶ συμπεριφορᾶς ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ, περὶ τῆς σοβαρᾶς καὶ κατανυκτικῆς ἀναγνώσεως καὶ ψαλμῳδίας κατὰ πᾶσαν ἱερὰν τελετήν, περὶ τῆς κατ' ἔννοιαν καὶ ἐν φόβῳ Θεοῦ ἐκφωνήσεως καὶ ἀντιφωνήσεως τῶν συναπτῶν, τῶν εὐχῶν καὶ ὕμνων τῆς θείας λειτουργίας καὶ περὶ παντὸς ἑτέρου συντελοῦντος, ὅπως τηρῆται ἡ ἀναγκαία πρὸς διέγερσιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος τῆς εὐλαβείας ἁρμονία.

Τμῆμα Β' — Τὰ τοῦ ἱεροῦ κλήρου.

Ἄρθρον 23. Ἡ Π. Κ. Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπή, διὰ τῶν ἑκάστοτε προσδιοριζομένων μελῶν αὐτῆς, ὀφείλει μεριμνᾶν περὶ τῆς ἱεροπρεποῦς πολιτείας τοῦ ἱεροῦ κλήρου τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, τοὺς δὲ τυχὸν παρεκτρεπομένους, προσκαλοῦσα, νουθετεῖ προσηκόντως καὶ ὑπομιμνήσκει τὰς τῶν ἱερῶν κανόνων διατάξεις, ἐν περιπτώσει δὲ ὑποτροπῆς τιμωρεῖ πρὸς παραδειγματισμὸν καὶ διόρθωσιν, ἐπιβάλλουσα αὐτοῖς διάφορα πνευματικὰ ἐπιτίμια καὶ ὑλικὰς ποινάς.

Ἄρθρον 24. Θεωρεῖ τὰς μεταξὺ τῶν κληρικῶν ἀναφυομένας διαφοράς.

Ἄρθρον 25. Φροντίζει περὶ ἀνευρέσεως ἐν τῷ κλήρῳ τῶν σεβαστοτέρων καὶ καταλληλοτέρων ἐκ τῶν πρεσβυτέρων ἢ ἱερομονάχων, καὶ συνιστᾷ αὐτοὺς τῷ Πατριάρχῃ ἐπὶ τῷ καθίστασθαι πνευματικοὺς διαρκῶς ἐν τῇ αὐτῇ ἐνορίᾳ ἢ ὅπου ἂν παρουσιασθῇ ἀνάγκη ἀποστολῆς τοιούτου.

Ἄρθρον 26. Οὐδεὶς τῶν διακόνων, ἐφημερίων, προεστώτων καὶ πνευματικῶν σταθερῶς διορίζεται, παύεται ἢ μετατίθεται ὑπὸ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας καὶ Μ. Ἀρχιδιακονίας ἄνευ τῆς εἰδήσεως τῆς Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἄρθρον 27. Ἡ Ἐπιτροπὴ δοκιμάζει τοὺς εἰς χειροτονίαν προβαλλομένους, εἰ ἔχουσι τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα, κατὰ τὸ ἐπισυνημμένον πρόγραμμα.

Ἄρθρον 28. Οὐδεὶς τῶν ἔξωθεν ἐρχομένων ἱερέων καὶ διακόνων ἀποκαθίσταται εἰς θέσιν, πρὶν ἢ παραπεμφθεὶς ὑπὸ τῆς ἁρμοδίας Ἀρχῆς ἐξετασθῇ καὶ εὑρεθῇ ἔχων πάντα τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα καὶ τὰ ἀναγκαῖα ἔγγραφα τῆς χειροτονίας αὐτοῦ.

Ἄρθρον 29. Πάντες οἱ ἐν ταῖς ἱεραῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς διωρισμένοι ἱερεῖς καὶ διάκονοι ὀφείλουσι φέρειν ἀποδεικτικὸν τῆς Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, δηλοῦν ὅτι κέκτηνται τὰ ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ ἀπαιτούμενα προσόντα· ἐπίσης ὀφείλουσι φέρειν καὶ τὸ νενομισμένον ἔγγραφον τῆς διαμονῆς αὐτῶν.

Ἄρθρον 30. Πάντες οἱ ἐπιτεταγμένοι τὸ τῆς ἐξομολογήσεως ἔργον ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ ὀφείλουσιν, ἀνὰ πᾶσαν ἑξαμηνίαν, ἐν ἡμέραις τακταῖς προσκαλούμενοι παρὰ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας, ἐμφανίζεσθαι εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν καὶ λαμβάνειν παρ' αὐτῆς τὰς προσηκούσας ὁδηγίας πρὸς ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν.

Ἄρθρον 31. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐποπτεύει τὰ τοῦ ἱεροῦ κηρύγματος, ὅπως τοῦτο γένηται τελεσφορώτερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον κατὰ τὸν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐγκριθέντα καὶ ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐπικυρωθέντα κανονισμὸν τοῦ συλλόγου τῶν ἱεροκηρύκων.

Ἄρθρον 32. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐποπτεύει τὴν πολιτείαν καὶ διαγωγὴν τῶν ἐφ' οἱῳδήποτε λόγῳ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἢ ἐξ ἄλλων αὐτοκεφάλων ἐκκλησιῶν παρεπιδημούντων ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱερωμένων καὶ μοναχῶν, καὶ περὶ τῶν μὴ προσηκόντως τῷ ἱερῷ αὐτῶν σχήματι διαγόντων ἀναφέρει τῷ Πατριάρχῃ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἄρθρον 33. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀνακρίνει καὶ κατηχεῖ τοὺς ἐξ ἑτεροδόξων καὶ ἀλλοθρήσκων προσερχομένους διὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ ὡρισμένων ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου κατηχητῶν.

Ἄρθρον 34. Ἡ Π. Κ. Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ ἐξετάζει καὶ ἀναθεωρεῖ τὰ πρὸς ἐκτύπωσιν ἱερὰ τῆς ἐκκλησίας λειτουργικὰ βιβλία καὶ λοιπὰ θρησκευτικὰ συγγράμματα, ὅσα παραπέμπονται αὐτῇ πρὸς ἐξέτασιν καὶ ἀποφαίνεται περὶ τούτων. Ἐξαιροῦνται δὲ μόνον ὅσα διδακτικὰ βιβλία ἐκδίδονται πρὸς χρῆσιν τῶν σχολείων, ἅτινα ὑπάγονται ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν καὶ ἔγκρισιν τῆς Π. Κ. Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἄρθρον 35. Τὰς ἐπὶ τοῦ κρινομένου συγγράμματος παρατηρήσεις ὑποβάλλουσι τὰ διοριζόμενα μέλη τῇ Ἐπιτροπῇ, ἥτις, ἐξετάζουσα ταύτας καὶ ἐπιδοκιμάζουσα χορηγεῖ ἔγγραφον ἔγκρισιν, ὑπογεγραμμένην ὑπὸ πάντων τῶν μελῶν καὶ σεσημασμένην τῇ σφραγῖδι τῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ φέρουσαν τὴν τοῦ Πατριάρχου ἐπιβεβαίωσιν.

Ἄρθρον 36. Τὰ πρὸς ἀναθεώρησιν παρουσιαζόμενα τῇ Ἐπιτροπῇ χειρόγραφά εἰσι δεκτά, μόνον ἐὰν ὦσι καθαρῶς καὶ εὐαναγνώστως γεγραμμένα.

Ἄρθρον 37. Τὰ ἐν αὐτοῖς παρατηρητέα ἁμαρτήματα κυρίως εἰσὶ τὰ πρὸς τὴν θρησκείαν, τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν κυβέρνησιν προσκρούοντα, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον καὶ γενικώτερον αἱ περὶ τὴν φράσιν ἐλλείψεις. Καὶ εἰ μὲν τὸ γενικὸν πνεῦμα τοῦ συγγράμματος ἀντιστρατεύεται οὐσιωδῶς πρὸς τὴν θρησκείαν, ἢ τὴν ἠθικήν, ἢ τὰ πολιτικὰ καθεστῶτα, ἢ πραγματεύεται ὀλιγώρως καὶ ψυχρῶς ἀντικείμενα σπουδαῖα καὶ ἱερά, εἴτε παχυλὴν ἀμάθειαν καταδείκνυσι, τὸ ἔργον ἀποδοκιμάζεται· εἰ δὲ τὰ τοιαῦτα κατά τε τὴν ὕλην καὶ τὸ εἶδος πλημμελήματά εἰσιν ἐπουσιώδη (καθὼς καὶ τὰ λεκτικά), καταδεικνύονται τῷ συγγραφεῖ, ἵνα, διορθώσας αὐτά, ὑποβάλῃ αὖθις τὸ σύγγραμμα τοῦτο τῇ Ἐπιτροπῇ.

Ἄρθρον 38. Ὁσάκις ἐγκρίνηται ἡ δημοσίευσις συγγράμματός τινος, ἀντίγραφον αὐτοῦ, γινόμενον δαπάνῃ τοῦ ἐνδιαφερομένου, φέρον δὲ τὴν σφραγῖδα τῆς Ἐπιτροπῆς εἰς πᾶσαν σελίδα, δίδοται τῷ συγγραφεῖ πρὸς δημοσίευσιν. Ἐὰν δὲ μὴ ἐγκριθῇ, ἐπιστρέφεται αὐτῷ τὸ πρωτότυπον.

Ἄρθρον 39. Ἐὰν τὸ ἐγκριθὲν βιβλίον μὴ ᾖ οὐσιωδῶς σύμφωνον πρὸς τὸ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐγκριθὲν πρωτότυπον, καταγγέλλεται τὸ τοιοῦτον πρὸς τὸν Πατριάρχην διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἄρθρον 40. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐφιστᾷ τὴν ἑαυτῆς προσοχὴν εἰς τὰ ἄνευ ἀδείας ἐκκλησιαστικῆς ἐκδεδομένα ἢ ἐκδιδόμενα βιβλία καὶ ἐν οἷς ἂν εὕρῃ τι ἀντιβαῖνον τῇ εὐσεβείᾳ, φροντίζει δι' ἁρμοδίων μέσων περὶ τῆς τῶν πιστῶν προφυλακῆς ἀπὸ τῆς ἐκ τούτων βλάβης.

Ἄρθρον 41. Τὰ ὑπὸ φιλευσεβῶν ἐκδοτῶν ἢ συγγραφέων στελλόμενα τῷ Πατριαρχείῳ πρὸς διανομὴν βιβλία παραλαμβάνουσα, διανέμει κατὰ τὴν βούλησιν τῶν ἐκδοτῶν. Ὡσαύτως καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Πατριαρχείου ἐπὶ τῷ διανεμηθῆναι δωρεὰν ἐκδιδόμενα.

Ἄρθρον 42. Ἐκ τῶν κατ' ἔγκρισιν τῆς Ἐπιτροπῆς ἐκδεδομένων βιβλίων, ἀνὰ ἓν μὲν ἀντίτυπον τούτων ἀποστέλλεται εἰς ἕκαστον τῶν τακτικῶν μελῶν αὐτῆς, ἀνὰ ἓν δ' εἰς τὰς βιβλιοθήκας τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, ὡς καὶ τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΙΣ ΙΕΡΩΣΥΝΗΝ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΝ ΔΙΑΓΩΓΗΝ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΩΝ

α') Ἄνευ ὡρισμένης ἐκκλησίας καὶ ἄνευ ἐγγράφου αἰτήσεως ἐνορίας, οὐδεὶς γίνεται παραδεκτὸς πρὸς χειροτονίαν. Καὶ εἰ μὲν ἡ κενωθεῖσα θέσις πληρωθήσεται διὰ νεοχειροτονήτου, οἱ ἐγκριτότεροι τῶν κατοίκων μετὰ τοῦ κλήρου καὶ τῶν Ἐπιτρόπων συνερχόμενοι, ἐκλέγουσιν ἐκ τῶν ἐνοριτῶν αὐτῶν ἢ ἐξ ἄλλης ἐνορίας ἐν ἐλλείψει, τὸν καταλληλότερον καὶ προβάλλουσι δι' ἀναφορᾶς τῷ Πατριάρχῃ, ἐξαιτούμενοι τὴν αὐτοῦ χειροτονίαν. Εἰ δὲ ἡ κενωθεῖσα θέσις πληρωθήσεται διὰ μεταθέσεως, τοῦτο ἐνεργεῖται αὐτεπαγγέλτως ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς

διὰ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας ἢ Μ. Ἀρχιδιακονίας, διοριζομένου κατ' ἐκλογὴν τοῦ ἱκανωτέρου ἐκ τῶν διαθεσίμων ἱερέων ἢ διακόνων.

β') Ὁ προβαλλόμενος εἰς ἱερωσύνην πρέπει 1) νὰ ἔχῃ τὰ ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων ὁριζόμενα προσόντα ἡλικίας, σωματικῆς ἀκεραιότητος, ἀνεπιλήπτου διαγωγῆς καὶ θρησκευτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν γνώσεων. 2) Νὰ παρουσιάζῃ πιστοποιητικὸν τῆς καλῆς αὐτοῦ διαγωγῆς παρὰ τῶν προκρίτων τῆς ἐνορίας αὐτοῦ. 3) Νὰ φέρῃ ὁμοίως ἀπολυτήριον Ἱερατικῆς ἢ Ἑλληνικῆς Σχολῆς· ἐν ἐλλείψει δὲ τοιούτου, ὑποβάλλεται εἰς ἰσοδυνάμους ἐξετάσεις, μείζονος προσοχῆς καταβαλλομένης εἰς τὰ ἱερὰ μαθήματα.

γ') Αὐστηρότερον ἐξετάζονται καὶ ἰδίως εἰς τὴν ἱερὰν Τελετουργικήν, οἱ εἰς τὸ τοῦ Πρεσβυτέρου ἀξίωμα προαχθῆναι ἐφιέμενοι.

δ') Οἱ Πρεσβύτεροι, οἱ διορισθησόμενοι Πνευματικοί, πρέπει νὰ ὦσι καθεστηκυίας ἡλικίας καὶ σεβάσμιοι, ἐγνωσμένης καὶ μεμαρτυρημένης ἀρετῆς καὶ πείρας.

ε') Πλὴν τῶν προεκτεθεισῶν γνώσεων, ὀφείλουσιν ἔχειν γνῶσιν καὶ τοῦ Ἐξομολογηταρίου.

ΔΙΑΤΙΜΗΣΙΣ

ΤΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΤΑΜΕΙΟΝ ΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑΙ

Πᾶσα αἴτησις ἀφορῶσα εἰς οἱανδήποτε ὑπόθεσιν . . . . . γρ. 10

Αἴτησις ἀγοραπωλησίας ἐπὶ ποσοῦ μεγαλειτέρου τῶν 2000 γροσίων . . . γρ. 10

Διαμαρτύρησις ἐπὶ ἐκλογῶν καὶ λοιπῶν πράξεων . . . . . γρ. 20

Ἐγγραφὴ γεννήσεως, βαπτίσεως, γάμου καὶ θανάτου . . . . . γρ. 20, 10, 5

ΑΔΕΙΑΙ ΓΑΜ.
Α' γάμος Γρ. 1000, 600, 300, 100, 50
Β' » » 1500, 1000, 600, 200, 100
Γ' » » 2500, 1500, 1000, 300, 150

Παρεμπόδισις γάμ. 500, 300, 150, 100, 50

Παρεμπόδισις ἀγοραπωλ. κτήματος γρ. 50

Κατάσχ. ἢ ἄρσις κατασχέσ. γρ. 100, 50, 30

Συστατικὸν ἱερέως προϊσταμένου εἰς ἐνορίαν (κατὰ τὴν ἐνορίαν) γρ. 300, 200, 100

Συστατικὸν ἐφημερίου. . . γρ. 60, 50, 40

Συστατικὸν ἱεροδιακόνου γρ. 150, 100, 50

Ἔγκρισις πρὸς ἔκδοσιν βιβλίου μέχρι δέκα τυπογραφ. φύλλων δι' ἕκαστον γρ. 20
διὰ δὲ τὰ περιπλέον ἀνὰ . . . . » 10

Ἐπίθεσις σφραγῖδος ἐπὶ ἐγκριθέντος βιβλίου . . . . . γρ. 50

Ἐγκύκλιος πρὸς σύστασιν βιβλίων, συλλογὴν ἐράνων κλπ. γρ. 300, 200, 100

Ἐπικύρωσις κανονισμῶν ἐπαρχιῶν, κοινοτήτων, νοσοκομείων, ἐκκλησιαστ. ἐπιτροπῶν, σχολῶν κλπ. γρ. 300, 200, 100

Ἔκδοσις καταστίχου ἢ ἐπιστολῆς περὶ χρημάτων μέχρι 10 χιλιάδων . . γρ. 50
ἐπέκεινα τούτων. . . . . » 100

Ἐπιστολὴ περὶ κτημάτων. . . . . » 100

» συστατικὴ ἢ τηλεγράφημα ἐξερχόμενον . . . . . γρ. 50, 30, 20

Πᾶσα ἐπιστολὴ ἀφορῶσα εἰς οἱανδήποτε ἄλλην ὑπόθεσιν . . . . . γρ. 50
Ἀποδείξεις συστατικαὶ νέων ἐπιτρόπων ἐκκλησ. (κατὰ τὴν ἐνορ.) γρ. 200, 100, 75
Ἀποδείξεις συστατικαὶ ἐφορειῶν σχολῶν γρ. 70, 40, 20
Ἐξέλεγξις λογαριασμῶν ἐκκλησιῶν (κατὰ τὴν ἐνορίαν) . . . . . γρ. 500, 300, 200
Ἐξέλεγξις λ σμῶν σχολῶν γρ. 80, 60, 40
Πληροφορίαι πρὸς διαφόρους ἀρχὰς περὶ ἰδιωτικῶν ἀντικειμένων. . . . . γρ. 30
Γράμμα Μεγ. Πρωτοσυγκελλίας πρὸς ἐνορίας περὶ ἰδιωτικῶν ὑποθέσεων γρ. 20
Ἔγγραφον ἀποστολῆς ἐξάρχου περὶ ἐνοριακῶν ὑποθέσεων . . . γρ. 100, 60, 40
Ἔγγραφον ἀποστολῆς ἐξάρχου εἰς ἐπαρχίαν περὶ ἐπαρχιακῆς ἢ ἰδιωτικῆς ὑποθέσεως. . . . . γρ. 500, 300, 200
Ἐκθέσεις αὐτῶν . . . . . γρ. 100
Ἔγγραφον καταγραφῆς, ἐξασφαλίσεως καὶ παραλαβῆς περιουσιῶν κατωτέρων κληρικῶν ὑπὲρ τῶν κληρονόμων αὐτῶν γρ. 1000, 500, 300
Ἔγγραφον ὁρκοδοσίας . . . . . γρ. 30

Ἀναγνώρισις Μικτάρη (κατὰ τὴν ἐνορίαν) . . . . . γρ. 200, 100, 50
Ῥῆτραι . . . . . γρ. 300, 200, 100
Πιστοποιητικὰ (ἰλμιχαμπέρια) ζωῆς, ταὐτότητος, θρησκείας, ὑπηκοότητος, ἁρμοδιότητος πρὸς κηδεμονίαν. . . γρ. 20
Ἐπιβεβαίωσις ἰδιότητος ἐφορειῶν, ἐπιτροπῶν καὶ λοιπῶν πρὸς παραλαβὴν χρημάτων . . . . . γρ. 50, 30
Μετάφρασις ἢ ἐπικύρωσις μεταφράσεως τουρκιστὶ προικοσυμφ. γρ. 300, 200, 100
Μετάφρ. ὁμοίως διαθήκης » 500, 300, 150
Ταχρίρια πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην περὶ οἱωνδήποτε ὑποθέσεων γρ. 200, 100, 50
Ταχρίρια πρὸς ἔκδοσιν ὑψηλῶν φιρμανίων ἐκκλησίας ἢ σχολῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τετραγωνικῶν πήχεων, μέχρι μὲν 400 πήχεων. . . . . γρ. 200
ἀπὸ 400 — 600. . . . . » 400
ἐπέκεινα δὲ τῶν 600 . . . . . » 800
Ἀντίγραφα ἀναφορῶν, ὁρκοδοσιῶν, ἰλμουχαμπερίων καὶ προσαγομένων πρὸς ὑπστήριξιν δίκης ἀνὰ . . . . . γρ. 20
Ἀντίγραφα ἐπιστολῶν καὶ ρητρῶν » 30

ΠΡΑΞΕΙΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΑΙ

Ἀγωγαί, ἐγγυητικὰ καὶ ἀντίγραφα αὐτῶν . . . . . γρ. 10
Ὑπόμνημα, ἀνακοπή, ἔφεσις, ἀναψηλάφησις, ἀναίρεσις, προτάσεις καὶ ἀντιπροτάσεις διὰ τὸ α΄ φύλλον αὐτῶν συνήθους μεγέθους ἐκ 4 σελίδων καὶ 30 γραμμῶν ἑκάστης . . . . . γρ. 20
Δι᾽ ἕκαστον τῶν ἑπομένων τῶν αὐτῶν διαστάσεων καὶ περιεκτικότητος ἀνὰ γρ. 10
Ἀντίγραφα τῶν ἄνω ἐγγράφων ἀνὰ » 20
Προσαγόμενον πρὸς ὑποστήριξιν δίκης ἢ αἰτήσεως . . . . . γρ. 5
Κλῆσις διαδίκου ἢ μάρτυρος . . . . » 10
Διορισμὸς πληρεξουσίου ἐπὶ ἀκροατηρίου καὶ κατάθεσις πληρεξουσίου . . . γρ. 30
Πρακτικὰ συνεδρ. καὶ διασκέψεως » 20
Ἐπικύρωσις κανονισμῶν . . . . . » 200
Ἀπόφασις Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου διὰ μὲν τὸ α΄ φύλλον προκαταβαλλόμενα . . . . . γρ. 100, 50
διὰ δὲ τὰ ἑπόμενα ἀνὰ . . . . . γρ. 10

Ἀπόφασις Ἱερᾶς Συνόδου διὰ μὲν τὸ πρῶτον φύλλον προκαταβαλλόμενα γρ. 200, 100, 50
διὰ δὲ τὰ ἑπόμενα ἀνὰ . . . . . γρ. 20
Ἀπόφασις Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἀφορῶσα χρήματα ἢ πράγματα ἀξίας ἀνὰ γρ. 2 %
ἐπὶ τοῦ ἐπιδικασθησομένου ποσοῦ· τὸ ¼ δὲ τούτου, ἤτοι ½ %, προκαταβολικῶς ἐπὶ τοῦ διεκδικουμένου ποσοῦ, ἢ γρ. 60 προκαταβαλλόμενα, ἐὰν τὸ ἀναλογικὸν δικαίωμα ᾖ ἔλαττον τοῦ ποσοῦ τούτου.
Πᾶσα ἄλλη ἀπόφασις μὴ ἀφορῶσα χρήματα ἢ πράγματα ἀξίας, διὰ μὲν τὸ α΄ φύλλον προκαταβαλλόμενα γρ. 100, 50
διὰ δὲ τὰ ἑπόμενα ἀνὰ . . . . . γρ. 20
Ἀντίγραφον ἀποφάσεως, εἴτε ἀποσπάσματος, πρακτικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου διὰ τὸ α΄ φύλλον . . . . . γρ. 20
διὰ δὲ τὰ ἑπόμενα ἀνὰ . . . . . » 10
Ἀντίγραφον ἀποφάσεως, εἴτε ἀποσπάσματος πρακτικοῦ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ Δ. Ε.

Μ. Συμβουλίου διὰ τὸ α΄ φύλλον γρ. 40
διὰ δὲ τὰ ἑπόμενα ἀνὰ . . . . . » 20
Διαλυτήριον ἀρραβῶνος γρ. 500, 250, 100
Ἀντίγραφα αὐτοῦ ἀνὰ . . . . . γρ. 40
Διαζύγιον . . . . . γρ. 2000, 1000, 200
Ἀντίγραφον αὐτοῦ ἀνὰ . . . . . γρ. 40
Ἀκύρωσις γάμου . . . γρ. 2000, 500, 100
Ἀναγνώρισις γάμου . . » 2000, 500, 100
Ἀπόφασις τοπικῆς διαστάσεως ἢ οἱαδήποτε ἄλλη προδικαστικὴ γρ. 100, 50
Ἀπόφασις υἱοθεσίας . . γρ. 500, 200, 100
Ἔκθεσις ἐνώπιον Δικαστικῆς Ἀρχῆς, γνωμοδότησις πραγματογνωμόνων γρ. 50

Μετάφρασις ἀποφάσεως ἢ ἰλάμιον γρ. 100, 50, 30
Διὰ τὴν μετάφρασιν τῆς ἀποφάσεως προστίθεται 10γροσον χαρτόσημον, ἐπὶ δὲ τῆς τοῦ ἐπιδοτ ιρίου αὐτῆς μονόγροσον.
Ἔγγραφον καταργήσεως δίκης, πιστοποιητικὸν ἐκκρεμοδικίας καὶ πᾶν ἄλλο δικόγραφον μὴ προβλεπόμενον . . γρ. 20
Παρακαταθήκη χρημάτων, χρεωστικῶν ὁμολογιῶν, τίτλων ἰδιοκτησίας ἢ κινητῶν καὶ ἀπογραφὴ περιουσίας ἐπὶ ιῆς ἀξίας τοῦ ποσοῦ . . . . . γρ. ¼ %

ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ

Ἐπικύρωσις συμφωνητικοῦ διδασκάλου μέχρι γρ. 500 . . . . . γρ. 10
ἀπὸ 500—1000 . . . . . » 20
» 1000 καὶ ἀνωτέρω . . . . . » 40
Ἐπικύρωσις πτυχίων, ἐνδεικτικῶν καὶ λοιπῶν παρομοίας φύσεως σχολικῶν ἐγγράφων . . . . . γρ. 20
Σύνταξις ἢ ἐπικύρωσις ἐξωτερικῆς πράξεως μυστικῆς διαθήκης παρακατατεθεμένης . . . . . γρ. 600, 300, 200
Ἐπικύρωσις ἐξωτερικῆς πράξεως μυστικῆς διαθήκης μὴ παρακατατεθησομένης γρ. 400, 200, 100
Ἐπικύρωσις διαθήκης ἢ προικοσυμφώνου ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τὸ ½ τῶν ἐν τῷ ἀνωτέρω ἄρθρῳ τελῶν.
Σύνταξις ἢ ἐπικύρωσις πληρεξουσίου γρ. 50

Σύνταξις ἢ ἐπικύρωσις διαθήκης καὶ προικοσυμφώνου μέχρι τῶν 100 χιλ. γρ. 1 %
ἀπὸ 100 χιλ.—300 » » ¾ %
» 300 » —500 » » ½ %
καὶ διὰ τὰ ἐπέκεινα τῶν 500 » » ¼ %
Ἐπικύρωσις πιστοποιητικοῦ γάμου, ἀρραβῶνος, γεννήσεως, βαπτίσεως καὶ ἐλλείψεως κωλύμματος πρὸς σύναψιν γάμου δηλωτικοῦ . . . . . γρ. 150, 100, 50
Ἐπικύρωσις πιστοποιητικοῦ συγγενείας γρ. 300, 100, 50
Ἐπικύρωσις μαρτυρικοῦ οἱασδήποτε ὑποθέσεως . . . . . γρ. 80, 40
Ἐπικύρωσις δηλωτικοῦ θανάτου γρ. 50, 30
Ἀντίγραφον οἱουδήτινος τῶν ἀνωτέρω ἐγγράφων . . . . . γρ. 50, 30

ΠΡΑΞΕΙΣ ΙΛΜΟΥΧΑΜΠΕΡΙΩΝ ΚΤΗΜΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Ἀγορά, πώλησις καὶ μετατροπὴ εἰς τεφσίι ἰντικὰλ ἐπὶ τῆς ἀξίας τῆς κυβερνητικῆς ἐκτιμήσεως μέχρι τοῦ ποσοῦ 10000 γρ. ἀνὰ 5 %.
Διὰτὰ ἐπέκεινα τῶν 10000 γρ. ποσὰ ἀνὰ 3 %
Μεταγραφὴ (ἰντικάλι) ἐνεχυρίασις (ἰστιλιάλ), παραλαβή, ἀπόδοσις καὶ ἀπολύτρωσις ὑποθήκης μέχρι 10000 γρ. . . ἀνὰ 5 %

Διὰ τὰ ἐπέκεινα τῶν 10000 γρ. ποσὰ ἀνὰ 2 %
Εἰσπράττονται γρ. 10, ἐκτὸς τῶν τῆς αἰτήσεως, ἐὰν τὸ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἀναλογικὸν δικαίωμα ᾖ ἔλαττον τοῦ ποσοῦ τούτου.
Ἀνανέωσις ἰλμουχαμπερίου μετὰ παρέλευσιν δέκα πέντε ἡμερῶν 23 ¼ τῶν πληρωθέντων δικαιωμάτων· μετὰ παρέλευσιν 2 μηνῶν, τὰ ἡμίση.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ καὶ ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΙ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΤΟΥΡΚΙΚΩ ΚΡΑΤΕΙ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ

Α΄ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ

Γενικὴ Διεύθυνσις τῶν Ταχυδρομείων καὶ Τηλεγράφων, ἐν Σταμπούλ, Σαοὺκ-Τσεσμέ.
Ταχυδρομεῖον Κεντρικόν, ἐν Σταμπούλ, Γενῆ Τζαμί.
Ταχυδρομεῖον Διεθνές, ἐν Γαλατᾷ, ἀπέναντι τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ὀθωμ. Τραπέζης.
Ταχυδρομεῖον καὶ ***Τηλεγραφεῖον,*** ἐν τῷ Πέραν, Τεπὲ-Μπασῆ.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Ἐν Κωνσταντινουπόλει (Πόλει) : 1 Γεμίς. — 2 Οὖν Καπάν. — 3 Φανάριον, Βαλατᾶ. — 4 Ἐγιούπ. — 5 Μαχμοὺτ-Πασσᾶ. — 6 Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν. — 7 Δερικλὲρ-Ἀρασῆ. — 8 Φατήχ. — 9 Σεϊχουλισλὰμ - Καπησῆ. — 10 Σιρκετζῆ. — 11 Ὑψηλὴ Πύλη. — 12 Ἁγία Σοφία. — 13 Ὀκτσουλάρμπαση. — 14 Ἀκ-Σεράι. — 15 Κοντοσκάλιον. — 16 Ὑψωμαθεῖα. — 17 Μακροχώριον. — 18 Ἅγιος Στέφανος.

Ἐν Γαλατᾷ : 1 Γέφυρα Καράκιοϊ. — 2 Τὸπ-Χανέ. — 3 Ἀζὰπ-Καποῦ. — 4 Τὲρς-Χανέ. — 5 Χὰσ - Κιόι.

Ἐν τῷ Πέραν : 1 Μεγάλη ὁδὸς τοῦ Πέραν. — 2 Παγκάλτιον.

Κατάστενον. Εὐρωπαϊκὴ ὄχθη διὰ θαλάσσης : 1 Βεσίκτας (Διπλοκιόνιον). — 2 Ὀρτὰ-Κιόι (Μεσάχωρον). — 3 Κουρούτσεσμε (Ξηροκρήνη). — 4 Ἀρναοὺτ-Κιόι (Μέγα Ρεῦμα). — 5 Βεβέκιον. — 6 Ρούμελι - Ἰσσάρ. — 7 Ἐμιργιάνιον. — 8 Νεοχώριον. — 9 Θεραπεῖα. — 10 Βουγιοὺκ-Δερέ. — 11 Σαρὶ-Γερί. — 12 Γενῆ-Μαχαλέ. — 13 Ρούμελι-Καβάκ.

Ἀσιατικὴ ὄχθη διὰ θαλάσσης : 1 Σκούταρι. — 2 Κουσκουντζούκιον. — 3 Βεϊλὲρ-Βέη. — 4 Τσεγκὲλ-Κιόι. — 5 Κανδηλλί. — 6 Ἀνατὸλ-Ἰσσάρ. — 7 Κάνλιτζα. — 8 Πασσᾶ-Βαχτσέ. — 9 Βέικος. — 10 Καδὴ-Κιόι. — 11 Χαϊδὰρ - Πασσᾶ.

Σιδηροδρομικῶς : 12 Ἐρὲν-Κιόι. — 13 Μάλτεπε. — 14 Χαρταλιμή. — 15 Παντείχιον.

Ἐν ταῖς Πριγκηποννήσοις : 1 Πρώτη. — 2 Ἀντιγόνη. — 3 Χάλκη. — 4 Πρίγκηπος.

ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΝ

τῶν καταβαλλομένων ταχυδρομικῶν τελῶν δι' ἅπασαν τὴν Ὀθωμ. Αὐτοκρατορίαν καὶ διὰ τὰς χώρας, τὰς συμπεριλαμβανομένας εἰς τὴν Παγκόσμιον Ταχυδρομικὴν Ἕνωσιν.

Ἐπιστολαί : α΄) Δι' ἑκάστην δεκαπεντάδα γραμμαρίων ἢ μέρος αὐτῶν μεταξὺ δύο τουρκικῶν λιμένων ἐντὸς τοῦ Κράτους	παρ. 20
β΄) Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ἀποστολαὶ δι' ἑκάστην δεκαπεντάδα γραμμαρίων ἢ μέρος αὐτῶν	» 40
Ἐπιστολικὰ δελτάρια, ἁπλᾶ	παρ. 20
μετὰ πληρωμένης ἀπαντήσεως	» 40
Ἔντυπα παντὸς εἴδους (βάρος μέγιστον 2000 γραμμαρίων) :	
α΄) Μέχρι 30 γραμμαρίων μόνον ἐντὸς τοῦ Κράτους	» 5
Ἄνω τούτων μέχρι 50 γραμμαρ.	» 10
β΄) ***Διὰ θαλάσσης*** μεταξὺ δύο τουρκικῶν λιμένων δι' ἑκάστην 75άδα γραμμαρίων ἄνω τῶν 30	παρ. 10
γ΄) Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ἀποστολαὶ δι' ἑκάστην 50άδα γραμμαρίων ἢ μέρος αὐτῶν	» 20
δ΄) ***Δείγματα ἐμπορευμάτων*** (Echantillons ou marchandises sans valeur) μέγιστον βάρος 200 γραμμαρίων	
α΄) Μέχρι 30 γραμμαρίων . . .	» 5
β΄) Ἄνω τῶν 30 » μέχρις 100	» 20
γ΄) Ἄνω τῶν 100 » μέχρι 250 δι' ἑκάστην 50άδα γραμμαρίων παρ.	10
δ΄) Ἄνω τῶν 250 γραμμαρίων δι' ἑκάστην 50άδα γραμμ., ὑπολογιζομένων ἀπὸ τὴν πρώτην 50άδα	» 20
Διὰ τοὺς τόπους τοὺς ἀποτελοῦντας μέρος τῆς Παγκοσμίου Ταχυδρομικῆς Ἑνώσεως 50 γραμμ.	» 20
Ἔγγραφα παντὸς εἴδους χειρόγραφα (Papiers d'affaires) μέγιστον βάρος 2000 γραμμαρίων :	
Μέχρι 200 γραμμαρίων	» 40
Ἄνω τῶν 200 γραμμ. δι' ἑκάστην 50άδα γραμμαρίων	» 10

Σημ. Ἐπιτόπιος ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία δὲν ὑπάρχει. Γίνονται ἐπιστολαὶ δεκταὶ διὰ Μάλτεπε, Πριγκηποννήσους, Μακροχώριον καὶ περαιτέρω.

ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΝ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΕΝΤΑΛΜΑΤΩΝ

Τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα εἰσπράττουν δικαίωμα :

Ἐπὶ ποσοῦ Γρ.	1—100	Γρ.	—	Παρ.	20	Ἐπὶ ποσοῦ Γρ.	700— 900	Γρ.	3	Παρ.	20
» » »	100—200	»	1	»	—	» » »	900—1100	»	4	»	—
» » »	200—300	»	1	»	20	» » »	1100—1300	»	4	»	20
» » »	300—400	»	2	»	—	» » »	1300—1500	»	5	»	—
» » »	400—500	»	2	»	20	» » »	1500—1700	»	5	»	20
» » »	500—700	»	3	»	—	» » »	1700—1900	»	6	»	—
						» » »	1900—2000	»	6	»	20

ΟΡΟΙ

Τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα δὲν ἐκδίδουσιν ἐντάλματα διὰ ποσὰ ὑπερβαίνοντα τὰ 2000 γρόσια. Τὰ αὐτὰ γραφεῖα δύνανται νὰ περιορίσωσι τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐνταλμάτων, ἅτινα ἐνδεχόμενον ν' ἀποσταλῶσιν ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἀποστολέως πρὸς τὸν αὐτὸν παραλήπτην.

Τὸ ἰσότιμον τοῦ ἐντάλματος δέον νὰ καταβάλληται τοῖς μετρητοῖς ὑπό τε τοῦ ἐπιστέλλοντος εἰς τὸ ταχυδρομεῖον καὶ ὑπὸ τούτου εἰς τὸν πρὸς ὃν ἀποστέλλεται.

Ὁ ἐμβάζων χρήματα παραδίδει αὐτὰ εἰς τὸ ταχυδρομεῖον· τοῦτο δίδει εἰς τὸν ἐπιστέλλοντα δωρεὰν ἰδιαίτερον χάρτην, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀναγράφει τὸ ἀποστελλόμενον ποσόν, τὸ δὲ ταχυδρομικὸν γραφεῖον προσκολλᾷ ἐπ' αὐτοῦ εἰς χαρτόσημα τὸ δικαίωμα, ὅπερ εἰσέπραξεν, ἀνάλογον πρὸς τὸ ἀποστελλόμενον ποσόν. Ὁ ἐπιστέλλων, πληρώνων δικαίωμα ἑνὸς γροσίου, δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ ἀπόδειξιν παραλαβῆς παρὰ τοῦ ὑπαλλήλου, εἰς ὃν κατεβλήθησαν τὰ χρήματα.

Ὅταν ἀφιχθῇ τὸ ἔνταλμα εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, τὸ ἐκεῖ ταχυδρομεῖον εἰδοποιεῖ τὸν ἐνδιαφερόμενον, ὅστις, ἵνα παραλάβῃ τὸ εἰς αὐτὸν ἀποστελλόμενον ποσόν, ὑποχρεοῦται ν' ἀποδείξῃ τὴν ταὐτότητά του.

Οἱ στρατιῶται καὶ οἱ σπουδασταὶ ὀφείλουσι νὰ παρουσιάζωσι πρὸς τοῦτο ἔγγραφον (πιστοποιητικὸν ταὐτότητος), φέρον τὴν σφραγῖδα τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν αὐτῶν ἢ τῶν διευθυντῶν τῆς οἰκείας σχολῆς.

Ἐν ᾗ περιπτώσει ἤθελεν ἐπέλθῃ σύγχυσίς τις ὡς πρὸς τὸ ποσὸν ἢ τὸν τρόπον, δι' οὗ ἐγράφη τὸ ἔνταλμα, τὸ ἀντίτιμον δὲν θὰ πληρωθῇ εἰς τὸν πρὸς ὃν ἀποστέλλεται, πρὶν ἢ διευκρινισθῇ τὸ ζήτημα, κατόπιν συνεννοήσεως τῶν δύο ταχυδρομικῶν γραφείων.

Ἐν ᾗ περιπτώσει ἔνταλμά τι ἤθελεν ἀπολεσθῇ, τὸ ἀντίτιμον πληρωθήσεται ὑπὸ τοῦ τα-

χυδρομικοῦ γραφείου, εἰς ὃ ἀπεστάλη· ἐὰν τὸ πρόσωπον, πρὸς ὃ ἀπεστάλη τὸ ἔνταλμα, ἤλλαξε διαμονήν, τὸ ἔνταλμα ἀποσταλήσεται εἰς τὴν νέαν αὐτοῦ διεύθυνσιν ἄνευ νέων τελῶν.

Τὰ ἐντάλματα ἰσχύουσιν ἐπὶ δύο μῆνας· ἐν ᾗ περιπτώσει τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν δὲν ζητηθῇ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, τὸ ἔνταλμα ἐπιστρέφεται εἰς τὸ γραφεῖον, ὁπόθεν ἀπεστάλη, καὶ παραδίδεται εἰς τὸν ἀποστέλλοντα.

Ὁ ἐπιστέλλων δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἀποσταλέντος χρήματος, ἐὰν τοῦτο δὲν παρεδόθη εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον. Τὰ ἐπὶ τούτῳ ἔξοδα θὰ εἶναι εἰς βάρος αὐτοῦ.

Τὰ ἐπὶ δύο ἔτη μὴ ἀποδιδόμενα εἰς τὸν ἐπιστέλλοντα ἢ εἰς τὸν πρὸς ὃν ἀποστέλλονται ἐντάλματα ἀκυροῦνται, τὸ δὲ ἀντίτιμον αὐτῶν καταγράφεται εἰς ὄφελος τοῦ ταχυδρομικοῦ γραφείου.

ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΝ ΟΘΩΜΑΝΙΚΟΥ ΤΗΛΕΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

(Μετζηδιὲς πρὸς 19 γρόσια)

Α' ***Μεταξὺ δύο σταθμῶν τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν περιχώρων*** : δι' ἕκαστον τηλεγράφημα ἐξ 20 λέξεων 2 $^1/_2$ γρόσια· δι' ἑκάστην δεκάδα λέξεων περιπλέον ἢ μέρος αὐτῶν 1 $^1/_4$ γροσίου.

Β' ***Μεταξὺ δύο σταθμῶν, κειμένων ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Νομαρχίας Κωνσταντινουπόλεως ἢ τοῦ Σανδζακίου Νικομηδείας*** : δι' ἑκάστην λέξιν 20 παράδες, πλέον 2 $^1/_2$ γρόσια καθ' ἕκαστον τηλεγράφημα.

Γ' ***Μεταξὺ δύο οἱωνδήποτε ἄλλων σταθμῶν τῶν πόλεων τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους*** : δι' ἑκάστην λέξιν 1 γρόσιον, πλέον 5 γρόσια καθ' ἕκαστον τηλεγράφημα.

Δ' ***Διὰ τὸ Ἐξωτερικόν,*** κατὰ λέξιν, διά :

	ΦΡ. ΕΚ.		ΦΡ. ΕΚ.		ΦΡ. ΕΚ.
Ἀγγλίαν.....	0.71	Ἑλλάδα, νησιωτικ.		Νορβηγίαν.....	0.72
Αἴγυπτον (Κάτω)...	1.25	(μέσον Τενέδου)..	0.42	Ὁλλανδίαν.....	0.60
» (Μεσαίαν)	1.50	Εὐέλπιδα Ἄκραν..	6.45	Οὐγγαρίαν.....	0.34
» (Ἄνω)...	1.75	Ἰάβαν.....	5.17	Περσίαν.....	1.60
Αὐστρίαν.....	0.34	Ἰαπωνίαν.....	7.70	Πορτογαλλίαν.....	0.69
Αὐστραλίαν.....	4.84	Ἰνδίας Βρεττανικὰς	3.48	Ρουμανίαν.....	0.26
Βέλγιον.....	0.60	Ἱσπανίαν.....	0.65	Ρωσσίαν (Εὐρωπαϊ-	
Βιρμανίαν.....	3.73	Ἰταλίαν.....	0.48	» κὴν)	0.72
Βοσνίαν.....	0.27	Καναδᾶν	1.85	» (Ἀσ. α' ζώνην)	1.15
Βοστώνην.....	1.85	Κεϋλάνην.....	3.60	» (» β' »)	1.45
Βουλγαρίαν.....	0.38	Κίναν.....	7.30	Σερβίαν.....	0.27
Βραζιλίαν.....	4.63	Κοχινχίνην.....	4.22	Σιγγαπούρην.....	4.49
Γαλλίαν καὶ Κορσ.	0.56	Λουξεμβοῦργον....	0.60	Σικάγον.....	2.15
Γερμανίαν.....	0.55	Μάγχης Νήσους...	0.71	Σουηδίαν.....	0.69
Γιβραλτάρην.....	0.69	Μαδαγασκάρην....	9.60	Σουμάτραν	6.78
Δανίαν.....	0.60	Μαδέρας Νήσους..	1.74	Τράνσβαλ.....	6 45
Ἑλβετίαν.....	0.51	Μαλάκαν.....	4.49	Τρίπολιν (Ἀφρι-	
Ἑλλάδα, ἠπειρωτ.		Μαρόκον.....	0.83	κῆς).....	0.88
(μέσον Αἰκατερίν.)	0.28	Μαυροβούνιον.....	0.67	Τύνιδα.....	0.67
Ἑλλάδα, νησιωτικ.		Μελίτην.....	0.69	Φιλαδέλφειαν (Ἀμε-	
(μέσον Αἰκατερίν.)	0.32	Μεξικὸν.....	2.80	ρικῆς	2.05
Ἑλλάδα, ἠπειρωτ.		Νατάλην.....	6.25	Χεδζάζην.....	2.75
(μέσον Τενέδου)..	0.38	Νέαν Ὑόρκην.....	1.85	Ὑεμένην.....	3.75

Β' ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ

ΑΓΓΛΙΚΟΝ. ***Κεντρικὸν γραφεῖον***: Γαλατᾶ, Καράκιοϊ, Γενῆ-Χάν.—***Γραμματοκιβώτια Πέραν*** : Βιβλιοπωλεῖον Mac Gil (Δίοδος Τοῦνελ, 5), Ὑποκατάστημα τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ὀθωμανικῆς Τραπέζης (Μεγ. Ὁδός, 190), Ξενοδοχεῖα Λονδίνου, Βριστόλ, Ροαγιάλ, Πέρα-Πάλας, Ἀγγλικὴ Σχολὴ (Μεγ. Ὁδός, 353), Λέσχαι Κων/πόλεως (ὁδὸς Καβριστάν, 46), Ἀνατολῆς (Μεγ. Ὁδός, 142).—*Γαλατᾶ* : Αὐτοκρατορικὴ Ὀθωμανικὴ Τράπεζα.

ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΝ. ***Κεντρικὸν γραφεῖον***: Γαλατᾶ, ὁδὸς Μαχμουδιέ, Καμόνδο-Χάν.—***Γραφεῖα Πέραν*** : Μεγ. Ὁδός, 438. — *Σταμπούλ* : Καμόνδο-Χάν.

ΓΑΛΛΙΚΟΝ. ***Κεντρικὸν γραφεῖον*** : Γαλατᾶ, ὁδὸς Βοεβόδα. — ***Γραφεῖα Πέραν*** : Δίοδος Ἀνατολῆς, 15, 16.—*Σταμπούλ* : Καμόνδο-Χάν.—***Γραμματοκιβώτια Πέραν*** : Κατάστημα Bon Marché, Ξενοδοχεῖα Grand Hôtel, Français et Continental, Πέρα Πάλας.—*Γαλατᾶ* : Γραφεῖα τῶν Messageries Maritimes.—*Σταμπούλ* : Μπαγτσὲ-Καπού, 49.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ. ***Κεντρικὸν γραφεῖον***: Γαλατᾶ, ὁδὸς Βοεβόδα, 29.—***Γραφεῖα Πέραν*** : Δίοδος Παναγίας.—*Σταμπούλ* : Χαβουζλοὺ-Χάν.—***Γραμματοκιβώτια Πέραν*** : Λέσχαι Ἀνατολῆς, Κων/πόλεως, Τευτονίας (Τεκέ), Γερμανικὸν Νοσοκομεῖον, Γερμανικὴ Σχολὴ (ὁδὸς Γενῆ-Γιόλ), Bazar Allemand, Κατάστημα Kéller (Δίοδος Χατζοπούλου), Ξενοδοχεῖα Λονδίνου, Πέρα-Πάλας, Paulik, Δίοδος Τοῦνελ (πρὸ τῆς Πέστης).—*Γαλατᾶ* : Σταθμὸς Τοῦνελ.

ΡΩΣΣΙΚΟΝ. ***Κεντρικὸν γραφεῖον*** : Γαλατᾶ, Κιρὲτς - Καποὺ καὶ ὁδὸς Βοεβόδα. — ***Γραφεῖον Σταμπούλ*** : Μπαγτσὲ - Καπού.

Ο ΝΕΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΔΕΜΑΤΩΝ

ΕΠΙΚΥΡΩΘΕΙΣ ΔΙ' ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΥ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

Τὸ βάρος τῶν δεμάτων.

Ἄρθρον 1. Οἱ κύριοι τῶν ἀντικειμένων, ὧν αἱ διαστάσεις δὲν ὑπερβαίνουν τὰς ποσότητας τὰς ὡρισμένας διὰ τοῦ 8 ἄρθρου καὶ τὸ βάρος τῶν 40 χιλιογράμμων, ἐὰν δηλώσωσιν ὅτι ταῦτα εἶναι ἀξίας, θὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀξίας ἀντικείμενα, εἰ δὲ μή, ὡς ἁπλᾶ ταχυδρομικὰ δέματα καὶ ὡς τοιαῦτα θὰ μεταφέρωνται.

Ὁ τρόπος τῆς γραφῆς τῶν διευθύνσεων.

Ἄρθρον 2. Ἐπὶ τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων θὰ ὦσι γεγραμμέναι ἡ πόλις ἢ ἡ κωμόπολις, εἰς ἣν εὑρίσκεται ὁ παραλήπτης, τὸ ὄνομα, τὸ ἐπίθετον, τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ, εἰ δυνατὸν δέ, ἡ ὁδός, ἐν ᾗ εὑρίσκεται ἡ κατοικία του, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτῆς· ἡ διεύθυνσις αὕτη θὰ γράφεται τουρκιστί· ὁ θέλων ἐπιπροσθέτως δύναται νὰ γράφῃ αὐτὴν γαλλιστὶ ἢ καὶ εἰς ἄλλας γλώσσας. Δὲν θὰ γίνωνται δεκτὰ τὰ δέματα ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων ἡ διεύθυνσις ἐγράφη διὰ μολυβδοκονδύλου ἢ ἐγράφησαν μόνον τὰ ἀρχικὰ γράμματα τῶν λέξεων, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ἡ διεύθυνσις.

Ὁ τρόπος τοῦ δεσίματος τῶν δεμάτων.

Ἄρθρον 3. Τὰ ταχυδρομικὰ δέματα θὰ δένωνται κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ προφυλάττωσιν ὡς δεῖ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ βλάπτεται κατὰ τὴν μεταφοράν, νὰ μὴ ἀνοίγεται καὶ χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ οὐδεμία βλάβη εἰς τὸ ὅλον τοῦ δέματος ὡς ἀρχῆθεν κατηρτίσθη. Τὰ ρευστὰ καὶ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εὐκόλως ρευστοποιοῦνται, θὰ

τίθενται εἰς διπλᾶ δοχεῖα. Τῶν μὲν πρώτων τὰ δοχεῖα θὰ ὦσι φιάλαι, ὑάλινα δοχεῖα (καβανὸζ) καὶ κυτία, τῶν δὲ δευτέρων μετάλλινα, εἴτε στερεὰ ξύλινα κυτία καὶ τὰ τοιαῦτα, τὸ δὲ μεταξὺ τῶν δοχείων (διπλῶν) κενὸν θὰ πληροῦται διὰ ροκανιδίου ἢ βάμβακος καὶ παρομοίων πραγμάτων.

Ἡ ἐπισφράγισις τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων.

Ἄρθρον 4. Τὰ ταχυδρομικὰ δέματα, ἀφοῦ ἐξετασθῶσιν ἐν τοῖς ταχυδρομείοις, ἐκ τούτων τὰ μὲν ***ἀξίας*** ἀφεύκτως, τὰ δὲ μὴ ***ἀξίας*** ἀναλόγως τῆς ἐπιθυμίας τῶν ἀποστολέων αὐτῶν θὰ ἐπιγράφωνται διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀποστολέως ἢ διὰ σφραγῖδος αὐτοῦ φερούσης ἰδιαίτερον διακριτικὸν σημεῖον. Καὶ τὰ μὲν καὶ τὰ δὲ θὰ ἐπισφραγίζωνται διὰ τῆς ταχυδρομικῆς σφραγῖδος ἢ τῆς μολυβδίνης τοιαύτης.

Τὸ ποσὸν τῆς ἀξίας.

Ἄρθρον 5. Τὰ ἀξίας δέματα ἐν τῷ ὡρισμένῳ μέτρῳ τοῦ τε βάρους καὶ τῶν διαστάσεων γίνονται δεκτὰ ὁσωνδήποτε γροσίων ἤθελον εἶσθαι ταῦτα.

Ἡ παρ' ἀξίαν δολία ἐκτίμησις.

Ἄρθρον 6. Ἐὰν ἐπὶ σκοπῷ δολιότητος τὰ δέματα δηλωθῶσιν ὡς ἔχοντα ἀξίαν ἀνωτέραν τῆς πραγματικῆς, ὁ ἀποστολεὺς ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἀποστερεῖται τοῦ δικαιώματος τῆς διεκδικήσεως ἀποζημιώσεως, ἐν ἀνάγκῃ ἐνεργηθήσεται κατ' αὐτοῦ δικαστικὴ καταδίωξις. Ἐὰν κατὰ τύχην εἴτε ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων γνωστοποιηθῇ ἔν τινι τῶν ταχυδρομείων ὅτι τὸ περιεχόμενον δέματος ἐξετιμήθη παρὰ τὴν πραγματικήν του ἀξίαν, τότε θὰ εἰδοποιηθῇ ἀμέσως ἡ διεύθυνσις τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων πρὸς ἐνέργειαν τῶν δεόντων καὶ θὰ ἀποσταλῇ εἰς αὐτὴν ὁ φάκελλος τῆς γενομένης ἐξεταστικῆς ἐνεργείας, ἐὰν ἐγένετο τοιαύτη.

Σημείωσις ἀξίας δέματος.

Ἄρθρον 7. Ἡ ἀξία ἑκάστου ταχυδρομικοῦ δέματος, οὗτινος ἐδηλώθη τὸ ἀντίτιμον, θὰ σημειοῦται ἐπ' αὐτοῦ δι' ἀριθμῶν καὶ διὰ γραμμάτων. Αἱ δὲ διορθώσεις καὶ τὰ ξυσίματα δὲν θὰ ἦναι παραδεκτά.

Ὁ ἀποστολεὺς δύναται νὰ προσθέσῃ τὴν ἀξίαν τοῦ δέματος καὶ εἰς ἄλλου εἴδους νόμισμα.

Τὸ ἀνώτατον μέτρον τῶν διαστάσεων τῶν δεμάτων.

Ἄρθρον 8. Αἱ τρεῖς διαστάσεις τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων τῶν ἀνταλλασσομένων μεταξὺ δύο ταχυδρομικῶν γραφείων συγκοινωνούντων ἀποκλειστικῶς διὰ σιδηροδρόμου ἢ δι' ἀτμοπλοίου δὲν θὰ ὑπερβαίνωσι δι' ἕκαστον τὰ 80 ἑκατοστόμετρα, οὐχ ἧττον γίνονται δεκτὰ ἀλεξιβρόχια, ῥάβδοι, χάρται, σχέδια καὶ ἄλλα ἀντικείμενα μέχρις ἑνὸς μέτρου μήκους ἐπὶ τῷ ὅρῳ τὸ πλάτος καὶ πάχος νὰ μὴ ὑπερβαίνωσι τὰ 40 ἑκατοστόμετρα.

Τὰ μεταξὺ ἄλλων ταχυδρομικῶν γραφείων ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἀνταλλασσόμενα ταχυδρομικὰ δέματα δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνωσι 40 ἑκατοστόμετρα εἰς μῆκος, 30 εἰς πλάτος καὶ 20 εἰς πάχος.

Περὶ μεταφορᾶς τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων.

Ἄρθρον 12. Ἡ μεταφορὰ τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων προπληρώνεται ὡς ἑξῆς:

1ον. Μεταφορὰ τῶν δεμάτων μεταξὺ τῶν μερῶν, τῶν ὁποίων τὰ μεταγωγικὰ μέσα συνίστανται εἰς σιδηροδρόμους ἢ ἀτμόπλοια.

Πρώτη ζώνη. Τέσσαρα γρόσια διὰ τὰ ταχυδρομικὰ δέματα, τὰ ζυγίζοντα 5 χιλιόγραμμα καὶ τὰ μεταφερόμενα διὰ θαλάσσης ἢ διὰ σιδηροδρόμου. (Ὁ Εὔξεινος μετὰ τοῦ Μαρμαρᾶ, ἡ Μεσόγειος μετὰ τοῦ Μαρμαρᾶ, ἡ Ἐρυθρᾶ θάλασσα καὶ πᾶσα σιδηροδρομικὴ γραμμὴ θεωρουμένη ὡς μία καὶ μόνη ζώνη).

Δευτέρα ζώνη. Διὰ τὰ ἀντικείμενα τὰ μεταφερόμενα διὰ θαλάσσης ἢ σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, γρόσια 7,

διὰ τὰ ταχυδρομικὰ δέματα, τὰ ἔχοντα βάρος ἄνω τῶν 5 χιλιογράμμων γρόσια 7.

2ον Μεταφορὰ εἰς τὰ μέρη, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ὑπάρχει σιδηροδρομικὴ γραμμή.

ΒΑΡΟΣ	1 ΖΩΝΗ	2 ΖΩΝΗ	3 ΖΩΝΗ	4 ΖΩΝΗ	5 ΖΩΝΗ
Μέχρι 250 γραμμαρίων	4	4	4	4	4
Ἀπὸ 250 γραμ. μέχρι 500	4	4	5	7	8
» *500* » » *1 χιλιογράμ.* . . .	4	6	8	10	12
» *1 χιλιογράμ.* » *2* »	8	12	16	20	24
» *2* » » *3* »	12	18	24	30	36
» *3* » » *4* »	16	24	32	40	48
» *4* » » *5* »	20	30	40	50	60
Διὰ τὰ ταχυδρομικὰ δέματα τὰ ἔχοντα βάρος ἀνώτερον κατὰ χιλιόγραμμον.	4	6	8	10	12

Τὸ ἐσωτερικὸν ἑνὸς νομοῦ θεωρεῖται ὡς μία ζώνη, οἱ ὅμοροι νομοὶ ὡς δευτέρα ζώνη, τὰ μέρη εἰς τὰ ὁποῖα ἀπαντᾷ ἕτερος νομὸς ὡς τρίτη ζώνη, τὰ μέρη εἰς τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν δύο νομοὶ ὡς τετάρτη ζώνη καὶ τὰ πλήρη ἀπομεμακρυσμένα μέρη θεωροῦνται ὡς πέμπτη ζώνη.

Διὰ τὰ ταχυδρομικὰ δέματα ἀξίας ὡρίσθησαν ἀσφάλιστρα 2 γρόσια διὰ τὴν 1 ζώνην καὶ 3 γρόσια διὰ τὰς λοιπὰς ζώνας.

Διὰ τὰ ταχυδρομικὰ δεματα τὰ μεταξὺ τῶν ταχυδρομικῶν γραφείων τῶν κειμένων ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ἢ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ, εἰς μέρη μεταξὺ τῶν ὁποίων δὲν ὑπάρχουν οὔτε ἀτμόπλοια οὔτε σιδηρόδρομοι, ἐφαρμόζεται δεύτερον τιμολόγιον.

Ἡ μεταφορὰ καὶ τὸ δικαίωμα ἀσφαλίστρων τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων, ἅτινα θὰ σταλῶσι διὰ τῶν ταχυδρομικῶν γραφείων, θὰ πληρώνωνται ἐπὶ τῇ βάσει ἐκείνης τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, ἥτις στοιχίζει ὀλιγώτερον. Ἀλλ' ἐν ᾗ περιπτώσει ὁ ἀποστολεὺς ὑποδείξῃ εἰδικὴν γραμμήν, ὀφείλει νὰ πληρώσῃ τὴν μεταφορὰν καὶ τὸ δικαίωμα τῶν ἀσφαλίστρων τῆς ὑποδεικνυομένης γραμμῆς. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δέον ὁ ἀποστολεὺς νὰ σημειώσῃ ἐπὶ τῆς δέλτου τῆς ἀποστολῆς τὴν εἰδικὴν ταύτην γραμμήν.

Διὰ τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα, εἰς ἃ δὲν εἶναι εἰσηγμένη ἡ ὑπηρεσία τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων, ὡρίσθη 1 γρόσιον ἀπὸ 100 γροσίων διὰ τὰς ἀποστολὰς χρημάτων μέχρι 500, μὴ λαμβανομένου ὑπ' ὄψει τοῦ βάρους.

Ἄρθρον 13. Ἡ μεταφορὰ τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων πληρώνεται εἰς γραμματόσημα, ἅτινα ἐπιτίθενται εἰς τὴν ἐπὶ τῆς δέλτου ἐπιφυλαχθεῖσαν θέσιν.

Ἄρθρον 14. Ἀμέσως μετὰ τὴν ἄφιξιν τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων, οἱ ταχυδρομικοὶ ὑπάλληλοι ἀποστέλλουσιν ἀνεξόδως εἰς τὸν παραλήπτην εἰδοποιητήριον ἔγγραφον. Τὸ δέμα θὰ παραδοθῇ εἰς τὸν τελευταῖον τοῦτον ἅμα ὡς ἀπευθυνθῇ οὗτος εἰς τὸ ταχυδρομεῖον, ὀφείλει δὲ νὰ ὑπογράψῃ ἢ νὰ ἐπιθέσῃ τὴν σφραγῖδα αὐτοῦ εἰς τὸ ὄπισθεν μέρος τῆς δέλτου τῆς ἀποστολῆς. Οἱ παραλῆπται, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι γνωστοὶ εἰς τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα, ὀφείλουσι νὰ παρουσιάζωσι τῶν χαμηδιέ των ἢ ἄλλα σχετικὰ ἔγγραφα ἢ τὴν μαρτυρίαν γνωστοῦ προσώπου πιστοποιοῦντος τὴν ταὐτότητά των. Ἡ μαρτυρία αὕτη δύναται νὰ γραφῇ εἰς τὸ ὄπισθεν μέρος τοῦ δελτίου τῆς ἀποστολῆς. Ἐν ᾗ περιπτώσει ὁ ἀποστολεὺς ἀνήκῃ εἰς τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς ἢ εἰς τὸν τῆς θαλάσσης ἢ εἰς τὴν χωροφυλακὴν ἤ, τέλος, εἶναι μαθητὴς εἰς τὰς πολιτικὰς ἢ στρατιωτικὰς σχολάς, ὀφείλει νὰ παρουσιάσῃ πιστοποιητικὸν φέρον τὴν ἐπίσημον σφραγῖδα τοῦ οἰκείου ἀρχηγοῦ ἢ τὴν τοῦ διευθυντοῦ τῆς σχολῆς, πιστοποιοῦντος τὸ ἀληθὲς τῆς ὑπογραφῆς ἢ τὴν σφραγῖδα αὐτοῦ.

Ἄρθρον 15. Ἐὰν ὁ παραλήπτης ἤλλαξε κατοικίαν καὶ εἰς τὴν νέαν του διαμονὴν

δὲν ὑπάρχῃ ὑπηρεσία ταχυδρομικῶν δεμάτων, τὸ ἐπ' ὀνόματί του ἀφιχθὲν δέμα θὰ ἀποσταλῇ εἰς τὴν νέαν του κατοικίαν, τῶν ἐξόδων ἐπιβαρυνόντων αὐτόν.

Ἄρθρον 16. Ἐὰν τὰ ταχυδρομικὰ δέματα, τῶν ὁποίων δὲν εὑρέθησαν οἱ παραλῆπται καὶ ἅτινα κρατοῦνται εἰς τὸ ταχυδρομεῖον, ἐπεστράφησαν εἰς τοὺς ἀποστολεῖς, οὗτοι θὰ πληρώσωσι καὶ αὖθις τὴν μεταφοράν, τὴν ὁποίαν ἐπλήρωσαν πρότερον.

Ἄρθρον 17. Ἐὰν ταχυδρομικὸν δέμα ἀπωλέσθη ἢ ἐβλάβη ἕνεκα λόγων οὐχὶ ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως τοῦ ταχυδρομείου ἢ τέλος ἐκλάπη, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καταβληθήσεται ἀποζημίωσις εἴτε εἰς τὸν ἀποστολέα, εἴτε εἰς τὸν παραλήπτην. Πρὸς καταβολὴν τῆς ἀποζημιώσεως ταύτης, δέον ἡ βλάβη ἢ ἡ ἀπώλεια τοῦ ταχυδρομικοῦ δέματος νὰ μὴ ὀφείλεται εἰς τὴν ὀλιγωρίαν τοῦ ἀποστολέως ἢ εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀντικειμένου, πρὸς δὲ ἡ ἀποζημίωσις νὰ μὴ ὑπερβαίνῃ τὴν ὀθωμανικὴν λίραν.

Ἄρθρον 18. Ἡ ἀποζημίωσις αὕτη πληρώνεται μετὰ τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς ἀπωλείας καὶ μετὰ παρέλευσιν 9 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς αἰτήσεως. Δέον αἱ αἰτήσεις νὰ παρουσιάζωνται ἐν διαστήματι ἑνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐπιδόσεως τοῦ δέματος. Πᾶσα αἴτησις μετὰ παρέλευσιν τῆς προθεσμίας ταύτης θὰ ἀπορριφθῇ.

Ἄρθρον 19. Τὰ τέλη τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων εἰσπράττονται εἰς γραμματόσημα, ἅτινα προσκολλώμενα ἐπὶ τοῦ οἰκείου τόπου ἐν τῇ σημειώσει ἀποστολῆς ἀκυροῦνται διὰ τῆς σφραγῖδος τοῦ ταχυδρομείου, τῆς φερούσης τὴν ἡμερομηνίαν.

Ἄρθρον 20. Ὁ ἀποστέλλων ταχυδρομικὸν δέμα δύναται πληρώνων 40 παράδες, νὰ ζητήσῃ ὅπως πληροφορηθῇ περὶ τῆς ἐπιδόσεως εἰς τὸν παραλήπτην τοῦ δέματος, ὅπερ ἀποστέλλει. Ἐὰν ἡ αἴτησις αὕτη γείνῃ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐπιδόσεως τοῦ δέματος εἰς τὸ ἀποστέλλον ταχυδρομικὸν γραφεῖον, τοῦτο θὰ προσκολλᾷ γραμματόσημον ἑνὸς γροσίου ἐπὶ τῆς σημειώσεως ἀποστολῆς, θὰ γράψῃ ἐπὶ τῆς σημειώσεως καὶ τοῦ δέματος ἀποστολῆς τὰς λέξεις «ἰλμουχαμπέριον ἐπιστροφῆς» ἢ θὰ θέσῃ τὴν σφραγῖδα τοῦ ἰλμουχαμπερίου ἐπιστροφῆς καὶ θὰ συντάξῃ τὸ ἰλμουχαμπέριον τοῦτο, ὅπερ θὰ ἐπισυνάψῃ τῇ σημειώσει ἀποστολῆς. Ἐὰν ὁ ἀποστέλλων προβῇ εἰς τὴν εἰρημένην αἴτησιν μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τοῦ δέματος εἰς τὸ ἀποστέλλον ταχυδρομικὸν γραφεῖον, τοῦτο θὰ συντάξῃ ἰλμουχαμπέριον ἐπιστροφῆς, θὰ προσκολλήσῃ ἐπ' αὐτοῦ τὸ γραμματόσημον, ὅπερ θὰ λάβῃ, καὶ θὰ ἀκυρώσῃ τοῦτο. Τὸ ταχυδρομικὸν γραφεῖον, ὅπερ θὰ παραλάβῃ τὸ δέμα, θὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸν παραλήπτην πρὸς ὑπογραφὴν τοῦ ἰλμουχαμπερίου, θὰ θέσῃ ἐπὶ τοῦ οἰκείου μέρους τοῦ ἐγγράφου τούτου τὴν σφραγῖδα ἡμερομηνίας καὶ εἶτα θὰ ἀποστείλῃ τὸ ἰλμουχαμπέριον εἰς τὸ ἀποστέλλον ταχυδρομικὸν γραφεῖον ὡς ἐπίσημον ἔγγραφον. Τὸ τελευταῖον τοῦτο γραφεῖον, κατὰ τὴν γενομένην αἴτησιν τοῦ ἀποστείλαντος, θὰ ἐπιδώσῃ αὐτῷ τὸ ἰλμουχαμπέριον ἔναντι ἀποδεικτικοῦ παραλαβῆς.

Ἄρθρον 21. Ὅταν τὸ ταχυδρομικὸν δέμα παραδίδεται εἰς ταχυδρομικὸν γραφεῖον, ὁ οἰκεῖος ὑπάλληλος θὰ καταγράψῃ εἰς βιβλίον διπλοτύπου τὰ δέοντα χαρακτηριστικὰ τοῦ δέματος, θὰ ἀποσπᾷ ἐκ τοῦ βιβλίου τούτου τὸ ἐπισυνημμένον ἰλμουχαμπέριον ἐπιδόσεως καὶ θὰ παραδίδῃ τοῦτο εἰς τὸν ἀποστέλλοντα. Τὰ στελέχη τοῦ βιβλίου πληρούμενα συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου καὶ ὑπογραφόμενα ὑπὸ τοῦ οἰκείου ὑπαλλήλου θὰ φυλάσσωνται ἐν τῷ ταχυδρομικῷ γραφείῳ μετὰ πάσης ἐπιμελείας.

Ἄρθρον 22. Τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν δεμάτων θὰ καταγράφωνται ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ἀποστολῶν.

Ἄρθρον 23. Τὸ ἀποστέλλον ταχυδρομικὸν γραφεῖον, καταγράφον τὰ δέματα ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἀποστολῶν, θὰ ἀποστέλλῃ αὐτά. Τὰ ἄνευ ἀξίας ταχυδρομικὰ δέματα καὶ αἱ οἰκεῖαι σημειώσεις ἀποστολῆς, ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ τὰ ἰλμουχαμπέρια ἐπιστροφῆς, θὰ παραδίδωνται ἀνοικτὰ εἰς τοὺς ταξειδεύοντας ὑπαλλήλους ἢ τοὺς ταχυδρόμους· ἐλλείψει τοιούτων ὑπαλλήλων, τιθέμενα ἐντὸς ἰδιαιτέρου σάκκου ἀναλόγως τοῦ μέρους εἰς ὃ κεῖνται τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα, ἅτινα θὰ παραλάβωσιν αὐτά, θὰ παραδίδωνται

ἀπέναντι ἀποδεικτικοῦ παραλαβῆς εἰς τὸν πλοίαρχον ἢ εἰς τὸν πράκτορα. Τὰ ταχυδρομικὰ δέματα ἀξίας θὰ παραδίδωνται ἓν πρὸς ἓν εἰς χεῖρας τῶν ταξειδευόντων ὑπαλλήλων ἢ τῶν ταχυδρόμων, οἵτινες θὰ σφραγίσωσι τὰ βιβλία τῶν ἐπιδόσεων. Τὰ τοιαῦτα δέματα, παραδιδόμενα εἰς τοὺς πλοιάρχους ἢ τοὺς πράκτορας, θὰ δίδωνται ἰδιαιτέρως δι' ἕκαστον ταχυδρομικὸν γραφεῖον, δι' ὃ προορίζονται. Ἀπέναντι ἀποδείξεων αὐτῶν εἰς τοὺς πλοιάρχους ἢ τοὺς πράκτορας θὰ λαμβάνωνται παρὰ τούτων δηλωτικά.

Ἄρθρον 24. Κατὰ τὴν ἄφιξιν τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων τὰ παραλαμβάνοντα γραφεῖα θὰ ἐξετάζωσι τὰ σχετικὰ ἔγγραφα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σημειώσεων τοῦ καταλόγου τῶν ἀποστολῶν, θὰ ζυγίζωσι τὰ δέματα, θὰ παραβάλλωσι τὸ βάρος τούτων πρὸς τὰς σημειώσεις, αἵτινες εὑρίσκονται ἐπὶ τῶν ἐτικετῶν καὶ τῶν σημειώσεων ἀποστολῆς, καὶ θὰ ἐξελέγχωσι τὰς ἐπ' αὐτῶν σφραγῖδας. Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἤθελε διαπιστωθῇ ὅτι ἐπὶ τῶν εἰς τὰ δέματα ἀναγομένων ἐγγράφων ὑπάρχει λάθος ἢ λησμονηθεῖσα σημείωσις, ὅτι δέματά τινα δὲν ὑπάρχουν ἢ ὅτι διεπράχθη παράνομος πρᾶξις, τὸ πρᾶγμα θὰ σημειωθῇ ὑπὸ τῶν ρηθέντων ὑπαλλήλων ἐπὶ τοῦ καταλόγου τῶν ἀποστολῶν, ἡ δὲ σημείωσις αὕτη θὰ ὑπογραφῇ ὑπ' αὐτῶν.

Ἄρθρον 25. Ὁ παρὼν κανονισμὸς τεθήσεται ἐν ἰσχύι ἀπὸ τοῦ μηνὸς Αὐγούστου 1905.

Γραφεῖα ἐκτελοῦντα τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων, ἐνταλμάτων καὶ ἐπιστολῶν δεδηλωμένης ἀξίας.

Ἀβρὰτ Χισὰρ	Δενιζλῆ	Κῶς	Σάιδα
Ἅγιοι 40	Δεμὶρ-Τὰς	Λαοδίκεια	Σάμος
Ἅγιον Ὄρος	Δεμὶρ-Χισὰρ	Λέρος	Σαλιχλῆ
Ἅγιος Ἰωάννης Μεδούης (τουρκιστί: Σηγκὶν)	Δζέδδα	Λέφκε	Σαπάνδζα
	Διδυμότειχον	Λουλὲ-Βουργὰζ	Σαράι-Κιόι
Ἄγκυρα	Δικιλῆ	Μαγνησία	Σαρὶ-Κιόι
Ἄδανα	Δοϊράνη	Μαινεμένη	Σέρραι
Ἀδᾶ-Παζὰρ	Δράμα	Μερσίνη	Σηλυβρία
Ἀδριανούπολις	Δυρράχιον	Μέτραι	Σινώπη
Ἀϊδίνιον	Ἐσκὶ-Σεχὶρ	Μητροβίτσα	Σκάλα-Νόβα
Ἄκρη	Ζιβέφτσε	Μιτυλήνη	Σκόπεια
Ἀκ-Χισὰρ	Ἡράκλειον (Μαρμαρᾶ)	Μόλυβον	Σκούταρι
Ἀλὰ-Σεχὶρ (Φιλαδέλφεια)	Θεῖρα	Μοναστήριον	Σμύρνη
	Θεσσαλονίκη	Μουδανία	Σοὺρ (Συρίας)
Ἀλεξανδρέττα	Ἰάφα (Ἰόππη)	Μουσταφᾶ-Πασσᾶ	Σουφλίον
Ἀμισὸς	Ἴγκεν	Μυριόφυτον	Σταμποὺλ
Αὐλὼν	Ἱερουσαλὴμ	Ναζλῆ	Σύμη
Ἀφιὼν-Καρὰ-Χισὰρ	Ἰκόνιον	Νικομήδεια	Σώκια
Βαβᾶ-Ἐσκὶ	Ἰνὲ-Γκιὸλ	Ξάνθη	Σῶμα
Βαϊνδήριον	Ἰνέπολις	Ὀδεμήσιον	Ταρσὸς
Βέρροια	Ἰωάννινα	Ὀρδοὺ	Τένεδος
Βηρυττὸς	Καβάλλα	Οὐζοὺν-Κιοπροῦ	Τραπεζοῦς
Βιλετζὶκ	Καϊφᾶ	Οὐσάκιον	Τρίπολις (Βαρβαρίας)
Βοδενὰ	Καλλίπολις	Πάνορμος	» (Πόντου)
Βολτσιτερὴ	Κάλυμνος	Πάργα	» (Συρίας)
Βουρλὰ	Καρὰ-Ἀγὰτς (Πόρτο-Λάγο)	Παρθένιον	Τσεσμὲ
Γαλατᾶς		Πάφρα	Τσορλοῦ
Γεβγελῆ	Κασσαμπᾶς	Περίστασις	Φερεδζὶκ
Γκέβζε	Κερασοῦς	Πρέβεζα	Φιρούζοβκι
Γκέυβε	Κιοπρουλοῦ	Πρέσοβα	Φλώρινα
Γκιουμουλτζίνα	Κίος	Πριστίνα	Φώκαια
Δαμασκὸς	Κὶρκ-Ἀγὰτς	Προῦσσα	Χίος
Δαρδανέλλια	Κοτύαιον	Ραιδεστὸς	Χοδέιδα.
Δεδὲ-Ἀγὰτς	Κυδωνίαι	Ρίζα (Λαζιστὰν)	
		Ρόδος	

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΧΑΡΤΟΣΗΜΟΥ ΝΟΜΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΕΛΟΥΣ ΚΑΤ' ΑΠΟΚΟΠΗΝ

Ἄρθρον 9. Τὰ κάτωθι ἀναγραφόμενα ὁμόλογα καὶ λοιπὰ ἔγγραφα ὑποβάλλονται ἕκαστον εἰς τὸ κατ' ἀποκοπὴν τέλος τοῦ χαρτοσήμου.

Πρώτη παράγραφος.

Ἔγγραφα καὶ ὁμόλογα ἀνταλλασσόμενα μεταξὺ κυβερνητικῶν τμημάτων καὶ ἰδιωτῶν.

1. Φιρμάνια προνομίων μεταλλείων γρόσια 200.
2. Τὰ λοιπὰ φιρμάνια ὑποβάλλονται εἰς φόρον ἀναλογοῦντα πρὸς τὸ ἥμισυ ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν τοῦ ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου τῆς ἐπιχειρήσεως.
3. Ἄδειαι πρὸς ἔρευναν μεταλλείων γρόσια 20.
4. Ἄδειαι πρὸς ἵδρυσιν λατομείων γρ. 5.
5. Ἐπίσημοι ἄδειαι πρὸς ἵδρυσιν ἐργοστασίων ἢ βιομηχανικῶν καθιδρυμάτων γρόσια 100.
6. Διὰ τὰ ὁμόλογα, ἅτινα λαμβάνονται παρὰ τῶν ἐγγυητῶν τῶν παρουσιαζομένων ὑπὸ τῶν προκαταβαλλόντων χρηματικὸν ποσὸν ὡς ἀρραβῶνα ἐν ὥρᾳ πλειστηριασμοῦ ἢ μειοδοσίας, διὰ τὰς σχετικὰς σημειώσεις ἐπὶ τῶν εἰρημένων ἐγγράφων καὶ διὰ τὰ ὁμόλογα καὶ τὰ ἐγγυητικὰ τὰ περιλαμβάνοντα ὡρισμένον ποσόν.

Μέχρι μὲν 10,000 γροσίων 5 γρόσια, ἄνω τῶν 10,000 μέχρι 20,000 γροσίων 10.

Διὰ τὰ ἄνω δὲ τῶν 20,000 γροσίων 20.

7. Τίτλοι ἰδιοκτησίας διὰ πάντα τὰ κτήματα καὶ γαίας ἀξίας μέχρι 5,000 γροσίων 20 παράδες.

Ἄνω τῶν 5,000 μέχρι 10,000 γρ. 1 γρ.

Ἄνω τῶν 10,000 γροσίων 3 γρόσια.

8. Κλήσεις διὰ κοινὰς πολιτικὰς καὶ ἐμπορικὰς δίκας (ἐκτὸς τῶν κλήσεων τῶν ἀναγεγραμμένων ἐν τῷ περὶ ἐξαιρέσεων τετάρτῳ κεφαλαίῳ), 1 γρόσιον.
9. Αἰτήσεις διδόμεναι εἰς θρησκευτικὰ δικαστήρια 1 γρόσιον.
10. Ἐκθέσεις, σημειώσεις, παρατηρήσεις, διδόμεναι γραπτῶς εἰς τὸ δικαστήριον ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων μερῶν γρόσια 3.
11. Ἕκαστον ἀντίγραφον διαμαρτυρήσεως καὶ ἐνστάσεως γρόσια 3.
12. Αἰτήσεις κατασχέσεως 2 γρόσια.
13. Ἀποφάσεις, ῥῆτραι, ἐκθέσεις ἐπιδιδόμεναι εἰς ἰδιώτας ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους, ὑπὸ δικαστηρίων, ὑπὸ συμβουλίων, ὑπὸ ἐπισήμων ἐν γένει συνελεύσεων, μὴ ἐμφαίνουσαι ὡρισμένον χρηματικὸν ποσόν, καὶ ἀποφάσεις διαιτητῶν μὴ ἀναγράφουσαι ὡρισμένον χρηματικὸν ποσόν, 10 γρόσια.
14. Ἐκθέσεις διδόμεναι ὑπὸ τῶν ἐκτιμητῶν συνεπείᾳ διαβήματος τῶν ἐνδιαφερομένων πρὸς ἐνέργειαν νέας ἐκτιμήσεως τῶν ἀκινήτων καὶ τροποποιήσεως τῆς ἀξίας αὐτῶν καὶ ἐκθέσεις καὶ μαζβατᾶδες διδόμενοι πρὸς ἐκτίμησιν τοῦ ποσοῦ τοῦ ἐνοικίου γρόσια 5.
15. Ἀποδείξεις παραλαβῆς διδόμεναι εἰς τὰ ἐκτελεστικὰ τμήματα τῶν δικαστηρίων διὰ τὴν εἴσπραξιν τῶν ποσῶν, ἅτινα ἀναγράφονται ἐν τῇ δικαστικῇ ἀποφάσει, 20 παράδες.
16. Ἀποδείξεις παραλαβῆς διδόμεναι ὑπὸ ἰδιωτῶν εἰς ἐπίσημα κυβερνητικὰ τμήματα ἐν βιβλίῳ ἢ δι' ἰδιαιτέρου χάρτου, ἐμφαίνουσαι δὲ τὴν παραλαβὴν οἱουδήποτε ἀντικειμένου, καὶ ἐξοφλητικά, 20 παράδες.
17. Πιστοποιητικά, καταρτιζόμενα ὑπὸ τῶν μουχταρῶν πρὸς κύρωσιν τῶν γάμων μὴ μωαμεθανῶν, 10 γρόσια.
18. Πιστοποιητικά, δηλωτικὰ καὶ ἐπικυρωτικὰ διδόμενα ἐπισήμως εἰς ἰδιώτας ὡς ἰλμουχαμπέρια, 2 γρόσια.
19. Πιστοποιητικὰ διδόμενα πρὸς δήλωσιν ὅτι ἔφθασαν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον πραγματεῖαι ἐξαγόμεναι ἐκ τῶν χωρῶν τῆς Αὐτοκρατορίας ἢ μεταφερόμεναι ἐντὸς τοῦ Κράτους ἀπὸ σημείου εἰς ἕτερον, ἀποτελούμενα δὲ ἐξ ἰδιαιτέρου χάρτου ἢ ἐκ σημειώσεως γραφείσης κάτω ἢ ὄπισθεν ἄλλων ἐγγράφων, 3 γρόσια.
20. Οἱ τεσκερέδες Χαμηδιὲ 1 γρόσιον.
21. Κατακυρώσεις ἐν πλειστηριασμῷ ἢ μειοδοσίᾳ, 3 γρόσια.
22. Ἰλμουχαμπέρια διδόμενα ὑπὸ τῶν μουχταρῶν ἢ ἰμαμῶν εἰς τοὺς δανειζομένους χρήματα παρὰ τῆς Γεωργικῆς Τραπέζης, 1 γρόσιον.
23. Χοτζέτια, ἅτινα θὰ δίδωνται εἰς τοὺς κηδεμόνας τῶν ὀρφανῶν ὑπὸ τῶν ἱεροδικείων διὰ τὰ κτήματα τῶν ἀποθνησκόντων, ὅταν ταῦτα ἔχωσιν ἀξίαν κατωτέραν τῶν χιλίων γροσίων, 1 γρόσιον.
24. Ἄδειαι γάμων διδόμεναι ὑπὸ ἐμμίσθων δικαστῶν, 10 γρόσια.
25. Ἄδειαι γάμων διδόμεναι ὑπὸ ἀμίσθων δικαστῶν, 1 γρόσιον.
26. Πᾶσαι αἱ κοινοποιήσεις, ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ τετάρτῳ κεφαλαίῳ ἀναφερομένων, 10 παράδες.
27. Τεσκερέδες, διδόμενοι ὑπὸ τῶν ἰμαμῶν καὶ τῶν μουχταρῶν, πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς ταὐτότητος τῶν πωλητῶν ζώων, ὅταν κατὰ τὴν πώλησιν ταύτην οἱ πωληταὶ διατελῶσιν ἄγνωστοι, 10 παράδες.
28. Σημειώσεις πλειστηριασμοῦ τῆς Γεωργικῆς Τραπέζης, 5 παράδες.
29. Τεσκερέδες καὶ τακρίρια διδόμενα ὑπὸ τῶν κυβερνητικῶν ὑπαλλήλων δι' ἰδιωτικὰς αὐτῶν ὑποθέσεις, 3 γρόσια.
30. Ἑκάστη σημείωσις ἐν τοῖς βιβλίοις τῆς ἐκτιμήσεως, 1 γρόσιον.
31. Ἑκάστη σημείωσις γινομένη ὑπὸ τῶν κατασκευαστῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν ἢ ὑπὸ τῶν καπήλων ἐν τοῖς βιβλίοις, ἐν οἷς καταγράφουσι τὸ ἀγοραζόμενον ὑλικόν, οἷον σταφίδας, σῦκα, φοίνικας καὶ τὰ τοιαῦτα, ἅτινα χρησιμεύουσιν εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς ρακῆς, 2 γρόσια.
32. Ἑκάστη σημείωσις γραφομένη ἐν τοῖς βιβλίοις τῆς ἐκτιμήσεως, ἀφορῶσα δὲ εἰς τὴν κατασκευασθεῖσαν ποσότητα οἴνου ἢ ρακῆς, 2 γρόσια.
33. Ἄδειαι ἐκδόσεως βιβλίων καὶ περιοδικῶν, 10 γρόσια.
34. Ἀποδείξεις (καποῦ-πουσουλασῆ), διδόμεναι ὑπὸ τῶν διευθύνσεων τῶν τελωνείων, 10 παράδες.
35. Πρωτότυπα τῶν τηλεγραφημάτων, ἅτινα προορίζονται εἰς κυβερνητικὰ τμήματα δι' ἰδιωτικὰς ὑποθέσεις, 1 γρόσιον.
36. Ἀριθμοκατάλογοι τῶν πωλητῶν χαρτοσήμων διὰ τὴν ὑπ' αὐτῶν ἀγορὰν χαρτοσήμων καὶ ἀριθμοκατάλογοι αὐτῶν διὰ τὴν ἔκτακτον σήμανσιν, 1 γρόσιον.
37. Ἄδειαι πωλήσεως χαρτοσήμων, 25 γρ.
38. Ἀποδείξεις παραλαβῆς ἐνταλμάτων, 20 παράδες.
39. Ἀποδείξεις παραλαβῆς ταχυδρομικῶν ἢ τηλεγραφικῶν τελῶν, 10 παράδες.
40. Ἰλμουχαμπέρια παρακαταθηκῶν ἐν πλειστηριασμῷ ἢ μειοδοσίᾳ, 3 γρόσια.
41. Τιμολόγια (φατοῦραι) μὴ ἐξοφληθέντα, παρουσιαζόμενα εἰς κυβερνητικὰ τμήματα, 10 παράδες.
42. Πτυχία σχολῶν ρουσδιὲ 5 γρόσια
» » ἰδαδιὲ 10 »
» » ἀνωτέρ. 20 »
43. Ἐκθέσεις περὶ θαλασσίων συμβεβηκότων, 3 γρόσια.

Δευτέρα παράγραφος. *Ἔγγραφα καὶ ὁμόλογα, ἀνταλλασσόμενα μεταξὺ ἰδιωτῶν.*

44. Ἀποδείξεις παραλαβῆς, ἐξοφλητικὰ ἔγγραφα ἢ ἐπιστολαὶ καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀνταλλασσόμενα μεταξὺ ἰδιωτῶν ἐπὶ ἰδιαιτέρου χάρτου ἢ διὰ σημειώσεως ἐν περιθωρίῳ διὰ ποσὸν ὑπερβαῖνον τὰ 40 γρόσια, 20 παράδες.
45. Ἐπιτροπικὰ καταρτιζόμενα γραπτῶς ἢ καταχωριζόμενα ἐν βιβλίῳ συνεπείᾳ προφορικῆς δηλώσεως, μὴ ἀναφέροντα ποσόν, ἢ μέχρι τοῦ ποσοῦ 1000 γροσίων, 10 γρόσια.

Διὰ τὰ ἀναφέροντα ποσὸν ἄνω τῶν 1000 γροσίων, 20 γρόσια.

46. Συνυποσχετικὰ καταρτιζόμενα, ἵνα γείνῃ ἔκκλησις εἰς διαιτητὰς ἢ εἰς πραγματογνώμονας, ἀναγράφοντα δὲ ἢ μὴ ὡρισμένον ποσόν, ἐκθέσεις καταρτιζόμεναι ὑπὸ τῶν πραγματογνωμόνων καὶ συμβιβαστικά, 20 γρόσια.
47. Μετοχαὶ καὶ ἑκάστη σελὶς τῶν καταστίχων, ἐν αἷς ἐγγράφεται ἡ μεταγραφὴ τῶν μετοχῶν, 10 παράδες.
48. Χρηματικὰ ἐντάλματα, 20 παράδες.
49. Πιστωτικαὶ ἐπιστολαὶ μέχρι 10000 γροσίων, 5 γρόσια.

Ἀπὸ 10000 γρ. μέχρι 50000 γρ. 10 γρόσια.

Ἀπὸ 50000 γρόσια καὶ ἄνω 20 γρόσια.

50. Γραμμάτια ταμείου περὶ χρηματικοῦ ποσοῦ ἢ χρεωγράφων μὴ φέροντα τόκον, πληρωτέα ὅμως ἅμα τῇ παρουσιάσει, καὶ ἰλμουχαμπέρια παρακαταθηκῶν, 3 γρόσια.
51. Ἀριθμοκατάλογοι ἀγορᾶς ἢ πωλήσεως συναλλαγμάτων, χρεωγράφων, ἀναγράφοντες ἢ μὴ ποσόν τι, 1 γρόσιον.
52. Τιμοκατάλογοι καταρτιζόμενοι ὑπὸ τῶν ἐπικαταλλακτῶν ἐν τῷ Χρηματιστηρίῳ, 2 παράδες.
53. Σημειώσεις, λογαριασμοὶ τρέχοντες καὶ ἁπλοῖ τραπεζιτικῶν, ἐμπορικῶν καὶ μηχανικῶν καταστημάτων, ἐκτὸς τῶν διὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν ὑπηρεσίαν, 20 παράδες.
54. Ἀριθμοκατάλογοι, ἀναγράφοντες τοκομερίδια τῷ φέροντι μετοχῶν καὶ χρεωγράφων, 20 παράδες. (Ἐξαιροῦνται οἱ ἀριθμοκατάλογοι ἐπισυναπτόμενοι εἰς ἰλμουχαμπέρια παρακαταθηκῶν, ἐφ' ὧν προσκολλᾶται χαρτόσημον 3 γροσίων).
55. Συμβόλαια ἀσφαλειῶν διὰ μεταφορὰν διὰ ξηρᾶς ἢ διὰ θαλάσσης, 1 γρόσιον.
56. Συμβόλαια ἀσφαλειῶν κατὰ γεωργικῶν κινδύνων, οἷον παγετοῦ, πλημμύρας, χαλάζης καὶ λοιπῶν, ὡς καὶ κατὰ ἐπιδημιῶν ζῴων, 2 γρόσια.
57. Συμβόλαια ἀσφαλειῶν κατὰ πυρκαϊᾶς, 3 γρόσια.

Τὰ τέλη τῶν ὑπ' ἀριθμοὺς 55, 56 καὶ 57 παραγράφων δὲν εἰσπράττονται ἐπὶ συμβολαίων, μὴ ἀνερχομένων εἰς τὸ ποσὸν ἑκατὸν λιρῶν.

58. Συμβόλαια ἀνοικτῶν ἀσφαλειῶν καὶ ἀσφαλιστικῶν συνδρομῶν διὰ μεταφοράν, γρόσια 5.
59. Συμβόλαια ἀσφαλειῶν ἐπὶ τῆς ζωῆς, 25 γρόσια.

Αἱ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Ἀβνὰν γνωσταὶ δηλώσεις, αἵτινες συντάσσονται ὑπὸ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἑταιρειῶν, θὰ ὑποβάλλωνται εἰς τὰ αὐτὰ κατ' ἀποκοπὴν τέλη, ὡς καὶ τὰ συμβόλαια ἀσφαλειῶν τὰ ἀριθμούμενα ἐν ταῖς παραγράφοις ἀπὸ 55 μέχρι 59.

Ἐξαιροῦνται αἱ Ἀβνὰν περὶ ἀλλαγῆς τῶν ἐν τοῖς ἀσφαλιστικοῖς συμβολαίοις ἀναγραφομένων οἰκιῶν καὶ κτημάτων, ἢ περὶ ὑποβιβάσεως τῶν ἀσφαλίστρων ἢ ἐπιστροφῆς τοῦ ἀντιτίμου.

60. Προσωρινὰ πιστοποιητικὰ συντασσόμενα δι' ἀσφαλείας, 1 γρόσιον.
61. Συνυποσχετικά, καταρτιζόμενα πρὸς προσδιορισμὸν διαιτητῶν δι' ἀσφαλείας, 5 γρόσια.
62. Ἐκθέσεις συντασσόμεναι ὑπὸ διαιτητῶν καὶ πραγματογνωμόνων δι' ἀσφαλείας. Δι' ἀποζημιώσεις μέχρι 100 λιρῶν γρόσια 5, ἀπὸ 100 μέχρι 500 λιρῶν 10 γρόσια, ἀπὸ 500 λιρῶν καὶ ἄνω 20 γρόσια.
63. Δηλωτικαὶ καὶ κατάλογοι ἐπιβιβασθεισῶν πραγματειῶν, 3 γρόσια.
64. Συμβόλαια ταύλων, 2 γρόσια.
65. Φορτωτικαὶ ἀτμοπλοϊκῶν ἑταιρειῶν καὶ πᾶσαι ἄλλαι ἀποδείξεις φορτώσεως πραγματειῶν, 1 γρόσιον κατ' ἀντίτυπον.

66. Κατάλογοι παραδόσεως, διδόμενοι εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας πραγματειῶν μὴ ἀποβιβαζομένων εἰς τὰς τελωνειακὰς ἀποθήκας, 1 γρόσιον.
67. Διαταγαὶ (ὅρδινο) ἀποστολῶν καὶ παραδόσεως, 10 παράδες.
68. Ἀποδείξεις παραλαβῆς, διδόμεναι ὑπὸ τῶν σιδηροδρομικῶν ἑταιρειῶν, 20 παρ.
69. Εἰσιτήρια ταξειδιωτῶν καὶ πραγματειῶν ἀξίας ἄνω τῶν 40 γροσίων, 20 παράδες.
70. Εἰσιτήρια θεατρικῶν παραστάσεων καὶ μουσικῶν συναυλιῶν:

Ἀπὸ 20 μέχρι 40 γροσίων, 1 γρόσιον.

Ἄνω τῶν 40 γροσίων, 2 γρόσια.

71. Συμβόλαια συνδρομῶν τῶν ἑταιρειῶν ὑδάτων καὶ ἄλλων παρομοίων ἑταιρειῶν, 1 γρόσιον.
72. Ἀποδείξεις συνδρομῶν ἐφημερίδων, 20 παράδες.
73. Ὑπολογισμοὶ ἀφορῶντες εἰς οἰκοδομὰς παντὸς εἴδους ἰδιωτικὰς καὶ σχεδιαγράμματα τῶν οἰκοδομῶν, δι' ἕκαστον ἀντίτυπον 3 γρ.
74. Ἔγγραφα κατασχέσεως, ἀναγραφόμενα ἐν τοῖς ἄρθροις 705 καὶ 752 καὶ ἐπιοῦσι τοῦ ἀστικοῦ κώδηκος, 2 γρ.
75. Ὁμόλογα εἰκονικότητος, γρ. 20.

Τρίτη παράγραφος. *Περὶ εἰδοποιήσεων καὶ ἀγγελιῶν.*

76. Ἔντυποι ἢ μὴ εἰδοποιήσεις, προγράμματα, ἀγγελίαι μετὰ τιμολογίου, ἐγκύκλιοι, γεγραμμέναι ὑπὸ ἰδιωτῶν ἐπὶ χάρτου, ὑφάσματος ἢ ἄλλου ἀντικειμένου ἢ διανεμόμεναι ἐντὸς φακέλλων, 2 παράδ.
77. Εἰδοποιήσεις γραφόμεναι ὑπὸ τῶν κυβερνητικῶν τμημάτων ἐπὶ ἁπλοῦ ἢ χονδροῦ χάρτου, χάριν τοῦ γενικοῦ συμφέροντος, 5 παράδες.
78. Εἰδοποιήσεις καταρτιζόμεναι ὑπὸ ἰδιωτῶν ἐπὶ ἁπλοῦ ἢ χονδροῦ χάρτου, ἢ δι' οἱουδήποτε ἄλλου μέσου, ἀναρτώμεναι δὲ ἢ προσκολλώμεναι ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τῶν δημοσίων μερῶν, 5 παράδες.
79. Ἐπὶ ἑκάστου τετραγωνικοῦ μέτρου διαφημιστικῶν πινακίδων ἀποτελουμένων ἐξ ἀντικειμένων ἐκτὸς τοῦ χάρτου καὶ τοῦ χονδροῦ χάρτου, καταρτισθεισῶν δὲ δι' ἁπλῆς γραφῆς ἢ διὰ χρωμάτων, ἀναρτωμένων δὲ εἰς τὰς αὐλαίας θεάτρων ἢ καλυπτουσῶν αὐτάς, εἰς τοὺς τοίχους, τὰ δημόσια μέρη καὶ πάντα τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας, δι' ἕκαστον τετραγωνικὸν μέτρον αὐτῶν γρόσια 5 ἐτησίως.

Ἐπὶ τῶν πινακίδων, τῶν ἐχουσῶν ἐπιφάνειαν μικροτέραν τοῦ ἑνὸς τετραγωνικοῦ μέτρου καὶ μεγαλειτέραν τῶν 50 ἑκατ. τετραγ., 1 γρόσιον ἐτησίως.

Ἐπὶ τῶν ἐχουσῶν ἐπιφάνειαν μικροτέραν τῶν 50 τετραγ. ἑκατ. ἐτησίως 20 παράδες.

80. Ἔγγραφα μὴ ἀφορῶντα εἰς μίαν ὑπόθεσιν, ἀλλὰ περιέχοντα εἰδοποιήσεις πολλῶν ἀντικειμένων, 1 γρόσιον.
81. Ἔντυπα καὶ περιοδικὰ βιβλιάρια, περιέχοντα τιμοκαταλόγους πραγματειῶν, διαφόρων ἀντικειμένων καὶ βιβλίων, παράδες 10 ἐτησίως.
82. Βιβλία περιέχοντα συλλογὰς διευθύνσεων ἐμπορικῶν καταστημάτων καὶ ἄλλων, 5 γρόσια.
83. Ἐπιγραφαὶ καὶ πινακίδες, ἀνηρτημέναι ἐπὶ τῆς προσόψεως τῶν προθηκῶν ἢ ἄλλου μέρους καταστημάτων, μαγαζείων καὶ λοιπῶν κτιρίων, ἐν οἷς διενεργεῖται ἐμπόριον, ἢ οἱαδήποτε ἄλλη τέχνη, ἐτησίως 20 γρόσια.
84. Εἰδοποιήσεις δημοσιευόμεναι δι' ἐφημερίδων, παντὸς εἴδους περιοδικῶν, συλλογῶν καὶ ἄλλων, δι' ἓν ἔτος ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως, ἐπὶ τῶν πρωτοτύπων αὐτῶν:

Διὰ μίαν φορὰν 1 γρόσιον, διὰ δέκα φορὰς γρόσια 2, δι' εἴκοσι φορὰς γρόσια 3, διὰ πεντήκοντα φορὰς γρόσια 5 καὶ πλέον τῶν πεντήκοντα, γρόσια 20.

Τετάρτη παράγραφος. *Διάφορα.*

85. Διαθῆκαι, 50 γρόσια.
86. Συμβόλαια καὶ τὰ τοιαῦτα οὐδὲν ἀναγράφοντα ποσόν, 10 γρόσια.
87. Ἐνοικιαστήρια συμβόλαια διὰ κτήματα φέροντα ἐνοίκιον ἐτησίως μέχρι 2,000 γρ., δι' ἕκαστον ἀντίτυπον ἐτησίως 2 γρόσια.

ΜΕΓΑΡΟ ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΙΟ

'Από 2000 γρ. μέχρι τῶν 10000, γρόσια 5.
'Από 10 χιλ. μέχρι 20 χιλ. γροσίων, 10 γρ.
Διὰ τὰ ἄνω τῶν 20 χιλιάδων γροσίων, 20 γρόσια.

88. 'Αντίγραφα καὶ περιλήψεις ἐπισήμων κειμένων, ὑποβαλλομένων ἢ μὴ εἰς τὸν φόρον χαρτοσήμου, 5 γρόσια.
89. 'Αναφοραὶ πρὸς τὴν Α. Α. Μ. τὸν Σουλτάνον, 3 γρόσια.
90. Αἰτήσεις καὶ ἀναφοραὶ δι' ἄδειαν ἀπουσίας, σύνταξιν, παραίτησιν, διδόμεναι εἰς τὰ κυβερνητικὰ τμήματα, 1 γρόσιον.
91. Γραμμάτια καὶ ταχρίρια, γραφόμενα ὑπὸ τῶν ἀνωνύμων ἑταιρειῶν εἰς τὰ κυβερνητικὰ τμήματα, 3 γρόσια.
92. 'Εγγυητικὰ καὶ ἐνεχειριαστικὰ οὐδὲν ἀναγράφοντα ποσόν, 1 γρόσιον.
93. Πιστοποιητικὰ καὶ δηλωτικὰ παντὸς εἴδους, μὴ ἀναγράφοντα ποσόν τι, ἀνταλλασσόμενα δὲ μεταξὺ ἰδιωτῶν ἢ ἐπιδιδόμενα ὑπὸ ἰδιωτῶν εἰς κυβερνητικὰ τμήματα καὶ γραφεῖα, 3 γρόσια.
94. Τὰ «τερτζουμάϊ χὰλ βαρακασῆ», ἤτοι βιογραφικαὶ σημειώσεις τῶν κυβερνητικῶν ὑπαλλήλων, 5 γρόσια.
95. 'Αντίγραφα μεταφράσεων ἐγγράφων, ἐκτὸς ἐκείνων, ἅτινα ἀναγράφονται ἐν τῷ ἀριθμῷ 16 τῶν ἐξαιρέσεων, 5 γρόσια.
96. Παιγνιόχαρτα (τὸ δέμα τῶν 52),10 παρ.
97. Παιγνιόχαρτα (τὸ δέμα τῶν 32), 5 παρ.

Ἄρθρον 10. Πάντα τὰ ἔγγραφα τὰ μὴ ἀναγραφόμενα ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ καὶ μὴ ὑπαγόμενα εἰς τὸ κατ' ἀναλογίαν τέλος, παρουσιαζόμενα δὲ ἐπισήμως εἰς τὰ δικαστήρια καὶ εἰς τὰ κυβερνητικὰ τμήματα, ὡς καὶ αἱ περιλήψεις καὶ τὰ ἀντίγραφα αὐτῶν ὑποβάλλονται εἰς τέλος κατ' ἀποκοπὴν ἑνὸς γροσίου.

Ἄρθρον 11. 'Επὶ τῶν περιλήψεων καὶ ἀντιγραφῶν τῶν ἐγγράφων τῶν ὑποβαλλομένων εἰς τέλος χαρτοσήμου τῶν πέντε καὶ περισσοτέρων γροσίων καὶ παρουσιαζομένων ἐπισήμως εἰς τὰ δικαστήρια καὶ τὰ κυβερνητικὰ τμήματα, εἰσπράττεται τέλος 5 γροσίων, ἐπὶ δὲ τῶν περιλήψεων καὶ ἀντιγράφων τῶν ἐγγράφων, ἅτινα ὑποβάλλονται εἰς τέλος ὀλιγώτερον τῶν 5 γροσίων, εἰσπράττεται τὸ διὰ τὸ πρωτότυπον αὐτῶν ὁριζόμενον τέλος.

Ἄρθρον 12. Τὰ ὁμόλογα, ἅτινα ὑπάγονται εἰς τὸ κατ' ἀποκοπὴν τέλος, ἀναγράφουσι δὲ ποσὸν ἑκατὸν ἢ ὀλιγωτέρων γροσίων, ὑποβάλλονται εἰς τέλος 10 παρ., ἐξαιρουμένων τῶν ἀποδεικτικῶν παραλαβῆς καὶ τῶν ἐξοφλητικῶν διὰ ποσὸν ὀλιγώτερον τῶν τεσσαράκοντα γροσίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΤΕΛΟΣ ΚΑΤ' ΑΝΑΛΟΓΙΑΝ

Μέρος Α'.—*Περὶ ποσοῦ τῶν τελῶν.*

Ἄρθρον 13. Πάντα τὰ ἔγγραφα, ἐκτὸς ἐκείνων, ἅτινα ἀναγράφονται ἐν τοῖς κεφαλαίοις τῶν ἐξαιρέσεων καὶ τῶν κατ' ἀποκοπὴν τελῶν, τὰ ὁμόλογα καὶ τὰ ἀποδεικτικὰ ἐξαγωγῆς καπνοῦ ὑποβάλλονται εἰς τὸ κατ' ἀναλογίαν τέλος ἀναλόγως τοῦ ἐν αὐτοῖς ἀναγραφομένου ποσοῦ ἢ τοῦ συνόλου τῶν ἀριθμῶν, τοὺς ὁποίους περιέχουσι. Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος τέλος ὡρίσθη ὡς ἑξῆς: Εἰσπράττονται διὰ τὰ ποσὰ 100 γροσίων καὶ κατωτέρω 10 παράδες, διὰ τὰ ποσὰ ἄνω τῶν 100 γροσίων μέχρι 1000 γροσίων 20 παράδες, διὰ τὰ ποσὰ ἄνω τῶν 1000 γρ. μέχρι 2000 γρ. 40 παράδες, διὰ τὰ ποσὰ ἀπὸ 2000 γρ. μέχρι 10000 γρ. ἓν γρόσιον διὰ κάθε 2000 γρ. καὶ τὰ κλάσματα αὐτῶν. Διὰ τὰ ποσὰ ἀπὸ 10000 γρόσια μέχρι 100000 γροσίων 100 παράδες διὰ κάθε 5000 γρ. καὶ τὰ κλάσματα αὐτῶν. Διὰ τὰ ποσὰ ἄνω τῶν 100000 γροσίων 5 γρόσια διὰ κάθε 10000 γρ. καὶ τὰ κλάσματα αὐτῶν.

Μέρος Β'.— *Ἐμπορικὰ γραμμάτια.*

Ἄρθρον 14. Αἱ συναλλαγματικαί, τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια, τὰ γραμμάτια τῷ φέροντι, ἐντάλματα, αἱ ἐπισυναλλαγματικαὶ καὶ πᾶν εἶδος γραμματίου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου δύναται νὰ γείνῃ διαπραγμάτευσις, ἀγορὰ ἢ πώλησις, ἐκδιδόμενα ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἢ ἐκ μέρους χώρας τινὸς τῆς Αὐτοκρατορίας, ἔνθα δὲν ἰσχύει ὁ παρὼν νόμος τοῦ χαρτοσήμου, ὑποβάλλονται ὡς ἐκεῖνα, ἅτινα καταρτίζονται ἐντὸς τοῦ Κράτους, εἰς τὸ κατ' ἀναλογίαν τέλος συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ προηγουμένου ἄρθρου.

Τὰ αὐτὰ ἐμπορικὰ γραμμάτια, συρόμενα ἐκ ξένης χώρας εἰς ἄλλην ξένην καὶ τιθέμενα εἰς κυκλοφορίαν ἐν Τουρκίᾳ, ὑποβάλλονται εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ τέλους τούτου συμφώνως πρὸς τὴν σχετικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 13.

Τὸ τέλος, ὅπερ μέλλει νὰ εἰσπραχθῇ ἐπὶ τῶν ἐν τῇ προηγουμένῃ παραγράφῳ ἀναφερομένων ἐμπορικῶν γραμματίων, πληρωθήσεται πρὸ πάσης διαπραγματεύσεως ἢ πληρωμῆς ἐν Τουρκίᾳ ὑπὸ ἐκείνου, ὅστις κατὰ πρῶτον ποιεῖ χρῆσιν τοῦ γραμματίου.

Ἄρθρον 15. Τῶν συναλλαγματικῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἐμπορικῶν γραμματίων τῶν ἐκδιδομένων εἰς πρώτην ἢ δευτέραν ἢ πλείονας ὑποβάλλονται εἰς τὸ τέλος τοῦ χαρτοσήμου μόνον τὰ εἰς κυκλοφορίαν τιθέμενα. Καὶ ἐν τούτοις ἡ πληρωμὴ τοῦ τέλους διὰ τὸ μὴ ἐν κυκλοφορίᾳ ἀντίγραφον δὲν δύναται νὰ προσαχθῇ ὡς δικαιολογία πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς πληρωμῆς τοῦ τέλους διὰ τὸ ἐν κυκλοφορίᾳ τοιοῦτον.

Ἄρθρον 16. Αἱ συναλλαγματικαὶ ἢ ἄλλα διαπραγματεύσιμα ἐμπορικὰ γραμμάτια, ἅτινα δὲν θὰ ἔφερον χαρτόσημον, δὲν δύνανται νὰ ἀπολαύσωσι τοῦ πλεονεκτήματος τῆς ἀλληλεγγύης, τὴν ὁποίαν καθορίζουσι τὰ ἄρθρα 76 καὶ 78 τοῦ ὀθωμανικοῦ ἐμπορικοῦ κώδηκος. Οἱ ὀπισθογράφοι θὰ ἀπαλλάσσωνται πάσης ἐγγυήσεως, ὁ δὲ φέρων δὲν θὰ δύναται νὰ ἐνάγῃ ἐν περιπτώσει μὴ ἀποδοχῆς συναλλαγματικῆς ἢ τὸν σύροντα. 'Εν περιπτώσει ἀποδοχῆς θὰ δύναται νὰ ἐνάγῃ μόνον τὸν ἀποδέκτην καὶ τὸν σύροντα, ἐκτὸς ἐὰν ὁ τελευταῖος ἀποδείξῃ ὅτι εἶχε τὴν πρόβλεψιν κατὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας, τοῦθ' ὅπερ ἀπαλλάσσει αὐτὸν πάσης εὐθύνης. 'Εν ᾗ περιπτώσει τὰ ῥηθέντα ἔγγραφα εἶναι ἐν μέρει μόνον χαρτοσεσημασμένα, ὁ φέρων θὰ στερῆται τοῦ δικαιώματος τῆς ἀγωγῆς μόνον διὰ τὸ ποσὸν τὸ μὴ καλυπτόμενον ὑπὸ τοῦ χαρτοσήμου.

ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΙ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

Κατὰ τὴν παρὰ μουσουλμάνοις ἀνέκαθεν κρατοῦσαν συνήθειαν, οἱ κτίτορες ἱερῶν τεμενῶν καὶ οἱ θεμελιωταὶ ἱεροσπουδαστηρίων ἐθεώρουν ὡς χρέος αὐτῶν ἀπαραίτητον νὰ μεριμνῶσι καὶ περὶ ἱδρύσεως δημοσίων βιβλιοθηκῶν, αἵτινες ἐλογίζοντο ὡς ἐξαρτήματα, ἢ, κάλλιον εἰπεῖν, συμπληρώματα τῶν τοιούτων ἱερῶν οἰκοδομημάτων, ἐφρόντιζον δὲ νὰ πλουτίζωσιν αὐτὰς διὰ τῶν διασημοτέρων τουρκικῶν, ἀραβικῶν καὶ περσικῶν συγγραμμάτων, ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων, κατὰ τὸ πλεῖστον δὲ χειρογράφων. Τοιαύτας δὲ βιβλιοθήκας εἰς χρῆσιν τοῦ κοινοῦ προωρισμένας, ἵδρυον καὶ ἄλλοι, μὴ κτίτορες ἱερῶν τεμενῶν ἢ ἱεροδιδασκαλείων καὶ ἐγκαθίστων αὐτὰς εἰς τὰ ὑπάρχοντα τοιαῦτα ἱερὰ οἰκοδομήματα ἢ εἰς ἄλλα κατάλληλα πρὸς τὸν σκοπὸν μέρη. Βιβλιοθῆκαι τοιαῦται

ὑπάρχουσιν ἔν τε τῇ Πρωτευούσῃ καὶ ἐν ἄλλαις τῆς Ὀθωμ. Αὐτοκρατορίας πόλεσιν, ἱδρυθεῖσαι ὑπὸ ἀοιδίμων Σουλτάνων ἢ ἄλλων μελῶν τῆς Αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας, καὶ ὑπὸ διαφόρων τοῦ Κράτους μεγιστάνων ἢ ἄλλων προσώπων, διαφλεγομένων ὑπὸ τοῦ πόθου τοῦ συμβάλλειν εἰς τὴν διανοητικὴν τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν ἀνάπτυξιν.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπάρχουσι τεσσαράκοντα καὶ ἐννέα τοιαῦται δημόσιαι βιβλιοθῆκαι, ἀριθμοῦσαι, ἐν ὅλῳ, 72,573 τόμους. Ἐν πολλαῖς τῶν βιβλιοθηκῶν τούτων εὑρηνται ἔργα μεγάλης ἀξίας καὶ ἀληθεῖς θησαυροὶ τῆς ἀνατολικῆς φιλολογίας, ἔτι δὲ διάφορα ἐργαλεῖα πρὸς διδασκαλίαν τῆς ἀστρονομίας, γεωμετρικὰ σχήματα, χρήσιμα εἰς διδασκαλίαν τῆς γεωμετρίας καὶ ποικίλα ἄλλα ἐργαλεῖα, χρήσιμα εἰς διδασκαλίαν τῆς ὑδρογραφίας, ἔνιαι δ' αὐτῶν, ὡς π. χ. ἡ παρὰ τὸ ἱερὸν τέμενος Βαγιαζὴτ μεγάλη βιβλιοθήκη, περικλείει καὶ πλεῖστα διάσημα συγγράμματα, ἐν διαφόροις εὐρωπαϊκαῖς γλώσσαις γεγραμμένα. Ἑκάστη τῶν ἐν λόγῳ βιβλιοθηκῶν φέρει ἴδιον ὄνομα, ἢ τὸ ὄνομα τοῦ ἱδρυτοῦ ἢ τὸ τοῦ μέρους, ἐν ᾧ ἡ βιβλιοθήκη εὕρηται. Διὰ τὰς πλείστας δ' ἐξ αὐτῶν ὑπάρχουσι καὶ τακτικοὶ περιγραφικοὶ κατάλογοι τῶν ἐν αὐταῖς εὑρισκομένων βιβλίων. Λεπτομερὴς καταγραφὴ τῶν ἐν τῇ Πρωτευούσῃ δημοσίων βιβλιοθηκῶν ὑπάρχει κατακεχωρημένη ἐν τῷ Ἐπισήμῳ τοῦ Κράτους ἡμερολογίῳ. Ἐκ τῆς περιγραφῆς ταύτης μετεγλωττίσαμεν τὰς κατωτέρω παρατιθεμένας πληροφορίας, ἃς ἐταξινομήσαμεν κατὰ τὴν χρονολογικὴν σειρὰν τῆς ἱδρύσεως τῶν βιβλιοθηκῶν δι' ὅσας ἐξ αὐτῶν ἡ χρονολογία τῆς ἱδρύσεως τυγχάνει γνωστή.

Ἰδοὺ αἱ ἐν τῇ Πρωτευούσῃ βιβλιοθῆκαι :

1. Βιβλιοθήκη τῆς Ἐσμὶ-Χὰν Σουλτάνας. Ἱδρύθη ὑπὸ τῆς πριγκηπίσσης ταύτης ἐν ἔτει 909 τῆς Ἐγείρας παρὰ τῷ ἐν Ἐγιοὺπ μαυσωλείῳ τοῦ Μεχμὲτ πασᾶ καὶ περιέχει 441 τόμους.

2. Βιβλιοθήκη τῆς Νούρ-ι-Μπανοῦ Σουλτάνας. Ἱδρύθη κατὰ τὸ ἔτος 991 τῆς Ἐγείρας ἐν τῷ ἐν Χρυσουπόλει ἱερῷ τεμένει Βαλιδέ--ι-Ἀτὴκ καὶ περιέχει 157 τόμους.

3. Βιβλιοθήκη τοῦ Μεχμὲτ πασᾶ Κιοπριλῆ. Ἱδρύθη πλησίον τῆς στήλης Τσεμπερλῆτάς, κατὰ τὸ ἔτος 1088 τῆς Ἐγείρας, ὑπὸ τοῦ διασήμου ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ ἱστορίᾳ Μεγάλου Βεζύρου Μεχμὲτ πασᾶ Κιοπριλῆ, περιέχει δὲ 3,118 τόμους.

4. Βιβλιοθήκη τοῦ ἀρχιευνούχου Γιακοὺπ-ἀγᾶ. Ἱδρύθη ὑπὸ τούτου κατὰ τὸ ἔτος 1091 τῆς Ἐγείρας, ἐν τῷ ἐν Χρυσουπόλει ἱερῷ τεμένει Βαλιδέι-Ἀτήκ, καὶ περιέχει 31 τόμους.

5. Βιβλιοθήκη τοῦ Ἀτὴφ ἐφέντη. Ἱδρύθη ὑπὸ τούτου ἐν ἔτει 1104 τῆς Ἐγείρας κατὰ τὴν συνοικίαν Σέιχ-Βεφὰ καὶ περιέχει 2,857 τόμους.

6. Βιβλιοθήκη τοῦ Ἀλῆ πασᾶ Τσορλιλῆ. Ἱδρύθη ὑπὸ τούτου κατὰ τὸ ἔτος 1120 τῆς Ἐγείρας, ἐν τῷ κατὰ τὴν συνοικίαν Ἐργὰτ-παζὰρ κειμένῳ ἱεροδιδασκαλείῳ καὶ περιέχει 455 τόμους.

7. Βιβλιοθήκη τοῦ Ἐμὴρ Χότζα Κεμανκές. Ἱδρύθη ὑπὸ τούτου κατὰ τὸ ἔτος 1135 τῆς Ἐγείρας ἐντὸς τοῦ ἐν Χρυσουπόλει ἱεροῦ τεμένους Βαλιδέ-ι-Ἀτὴκ καὶ περιέχει 702 τόμους.

8. Βιβλιοθήκη τοῦ Γενῆ-Τζαμῆ. Ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Ἀχμὲτ Χὰν τοῦ Γ' κατὰ τὸ ἔτος 1137 τῆς Ἐγείρας, ἐν τῷ παρὰ τὸ ἱερὸν τέμενος Γενῆ-Τζαμῆ μαυσωλείῳ καὶ περιέχει 1544 τόμους.

9. Βιβλιοθήκη τοῦ Ἀλῆ πασᾶ Χεκὴμ ὀγλοῦ. Ἱδρύθη ὑπὸ τούτου ἐν ἔτει 1145 τῆς Ἐγείρας, κατὰ τὴν συνοικίαν Δαοὺτ-πασᾶ καὶ περιέχει 946 τόμους.

10. Βιβλιοθήκη τοῦ Ἀσὴρ ἐφέντη. Ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ Μουσταφᾶ ἐφέντη, διευθυντοῦ τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων, κατὰ τὸ ἔτος 1154 τῆς Ἐγείρας, κατὰ τὴν θέσιν Ἀλατσᾶχαμάμ, ἐν τῇ συνοικίᾳ Βαχτσὲ-καποῦ, περιέχει δὲ 2,264 τόμους.

11. Βιβλιοθήκη τοῦ Βεσὴρ-ἀγᾶ. Ἱδρύθη ἐν ἔτει 1155 τῆς Ἐγείρας ὑπὸ τοῦ Βεσὴρ-ἀγᾶ, ἀρχιευνούχου, πλησίον τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, περιέχει δὲ 690 τόμους.

12. Βιβλιοθήκη τοῦ Φατήχ. Ἱδρύθη ἐν τῷ ἱερῷ τεμένει τοῦ κατακτητοῦ ἐν ἔτει 1155 καὶ περιέχει 6330 τόμους.

13. Βιβλιοθήκη τοῦ Ραγὴπ πασᾶ. Ἱδρύθη ὑπὸ τούτου κατὰ τὴν ὁδὸν Κόσκα ἐν ἔτει 1155 τῆς Ἐγείρας καὶ περιέχει 1641 τόμους.

14. Βιβλιοθήκη τῆς Μίχρ-ι-Σὰχ Σουλτάνας. Ἱδρύθη ἐν τῷ κατὰ τὸ Ἐγιοὺπ κειμένῳ μεγάλῳ ἱερῷ τεμένει ἐν ἔτει 1158 τῆς Ἐγείρας ὑπὸ τῆς Βασιλομήτορος Μίχρ-ι-Σὰχ Σουλτάνας, περιέχει δὲ 727 τόμους.

15. Βιβλιοθήκη τοῦ Ἀμουτζᾶ Χουσεῖν πασᾶ. Ἱδρύθη ὑπὸ τούτου ἐντὸς τοῦ κατὰ τὴν συνοικίαν Σεράτζ-χανὲ διδασκαλείου, ἐν ἔτει 1168 τῆς Ἐγείρας καὶ περιέχει 542 τόμους.

16. Βιβλιοθήκη Νούρ-ι-Ὀσμανιέ. Ἱδρύθη ἐν ἔτει 1169 τῆς Ἐγείρας ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Ὀσμάν, ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἱεροῦ τεμένους Νούρ-ι-Ὀσμανιέ, περιέχει δὲ 5,053 τόμους.

17. Βιβλιοθήκη τοῦ Βελιγεδδὶν ἐφέντη. Ἱδρύθη ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τεμένους τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζήτ, ἐν ἔτει 1175 τῆς Ἐγείρας, ὑπὸ τοῦ Σεϊχουλ-Ἰσλάμη Βελιγεδδὶν ἐφέντη, περιέχει δὲ 3,484 τόμους.

18. Βιβλιοθήκη τοῦ Καζασκέρη Μεχμὲτ ἐφέντη, Δαμὰτ-ζαδέ. Ἱδρύθη ἐν ἔτει 1189 τῆς Ἐγείρας, ἐντὸς τοῦ κατὰ τὴν συνοικίαν Τζεχὰρ-σενπίχ κειμένου Δὰρ-οὐλ-μεσνεβῆ, περιέχει δὲ 2,354 τόμους.

19. Βιβλιοθήκη Χαμηδιέ. Ἱδρύθη ἐν ἔτει 1194 τῆς Ἐγείρας ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Ἀβδοὺλ-Χαμὴτ-Χὰν τοῦ Α', ἐντὸς τοῦ κατὰ τὴν συνοικίαν Βαγτσὲ-καπησῆ κειμένου διδασκαλείου, περιέχει δὲ 2,252 τόμους.

20. Βιβλιοθήκη τοῦ Σελὴμ-ἀγᾶ. Ἱδρύθη ἐν ἔτει 1196 τῆς Ἐγείρας, κατὰ τὴν συνοικίαν Ἀτλαμᾶ Τάς, ἐν Χρυσουπόλει, ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῶν ἀνακτορικῶν μαγειρείων Χατζῆ Σελὴμ-ἀγᾶ, περιέχει δὲ 1320 τόμους.

21. Βιβλιοθήκη Λαλελῆ. Ἱδρύθη ἐν ἔτει 1217 τῆς Ἐγείρας, ἀριθμεῖ δὲ 3,864 τόμους.

22. Βιβλιοθήκη Σελημιγιέ. Ἱδρύθη ἐν ἔτει 1221 τῆς Ἐγείρας ὑπὸ τοῦ Περτὲβ πασᾶ ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ προσκυνήματος Νακσῆ, κειμένου κατὰ τὴν συνοικίαν Σελημιγιὲ τῆς Χρυσουπόλεως, ἀριθμεῖ δὲ 655 τόμους.

23. Βιβλιοθήκη τοῦ Χαλὲτ ἐφέντη. Ἱδρύθη ὑπὸ τούτου ἐν ἔτει 1244 τῆς Ἐγείρας ἐν τῷ κατὰ τὴν συνοικίαν Κουλὲ-καπησῆ Μεβλεβηχανέ, περιέχει δὲ 1090 τόμους.

24. Βιβλιοθήκη Ἁγίας Σοφίας. Ἱδρύθη ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τεμένους τῆς Ἁγίας Σοφίας κατὰ τὸ ἔτος 1250 τῆς Ἐγείρας καὶ ἀριθμεῖ 5,307 τόμους.

25. Βιβλιοθήκη Χοσρὲβ πασᾶ. Ἱδρύθη ἐν ἔτει 1255 τῆς Ἐγείρας, κατὰ τὴν συνοικίαν Ἐγιούπ, ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Βεζύρου Χοσρὲβ πασᾶ καὶ περιέχει 934 τόμους.

26. Βιβλιοθήκη τοῦ Ἐσὰτ ἐφέντη. Ἱδρύθη κατὰ τὸ ἔτος 1262 τῆς Ἐγείρας ὑπὸ τοῦ Νεκὴπ-ουλ-Ἐσρὰφ Ἐσὰτ ἐφέντη, παρὰ τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ, περιέχει δὲ 3,943 τόμους.

27. Βιβλιοθήκη Σουλεϊμανιγιέ. Ἱδρύθη ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τεμένους Σουλεϊμανιγιέ, κατὰ τὸ ἔτος 1280 τῆς Ἐγείρας καὶ περιέχει 1160 τόμους.

28. Βιβλιοθήκη Βαλιδές. Ἱδρύθη κατὰ τὴν συνοικίαν Ἀκ-σεράι, κατὰ τὸ ἔτος 1288 τῆς Ἐγείρας, ἐντὸς τοῦ αὐτόθι ἱεροῦ τεμένους τῆς Βασιλομήτορος, εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα αὐτοῦ.

29. Βιβλιοθήκη Κιουτουπχανέ-ι-οὐμουμή. Ἱδρύθη κατὰ τὸ ἔτος 1300 τῆς Ἐγείρας παρὰ τὸ ἱερὸν τέμενος τοῦ Σουλτὰν Βαγεζὴτ καὶ περιέχει 9,452 τόμους.

Σημείωσις. *Ἡ χρονολογία τῆς ἱδρύσεως τῶν ἑπομένων βιβλιοθηκῶν δὲν ἀναφέρεται ἐν τῇ ἐπισήμῳ καταγραφῇ.*

30. Βιβλιοθήκη τοῦ Γιαχγιᾶ ἐφέντη. Ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ Νεκὴπ-ουλ-Ἐσρὰφ Μεχμὲτ Σιδὶκ ἐφέντη ἐντὸς τοῦ διδασκαλείου τοῦ Γιαχγιᾶ ἐφέντη καὶ ἀριθμεῖ 492 τόμους.

31. Βιβλιοθήκη τοῦ ἱεροῦ τεμένους τοῦ Ἐγιούπ. Εὕρηται ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τούτου τεμένους καὶ ἀριθμεῖ 199 τόμους.

32. Βιβλιοθήκη τοῦ Σέιχ-Μεράτ. Εὕρηται ἐντὸς τοῦ Δαρ-ουλ-Μεσνεβῆ, κατὰ τὴν συνοικίαν Ἰζεχαρσενπὶχ καὶ ἀριθμεῖ 595 τόμους.

33. Βιβλιοθήκη τοῦ Ἰσμαὴλ-ἀγᾶ Καλκανδελενλῆ. Ἱδρύθη ὑπὸ τούτου ἐντὸς τοῦ διδασκαλείου Ἀγιὰχ-κουρσουνλῆ, κειμένου παρὰ τὸ ἱερὸν τέμενος τοῦ Φατὴχ, ἀριθμεῖ δὲ 188 τόμους.

34. Βιβλιοθήκη τοῦ Φεϊζουλλὰχ ἐφέντη. Ἀριθμεῖ 373 τόμους.

35. Βιβλιοθήκη τοῦ Καρᾶ Μουσταφᾶ πασᾶ. Ἱδρύθη ὑπὸ τούτου ἐντὸς τοῦ ὁμωνύμου διδασκαλείου καὶ ἀριθμεῖ 484 τόμους.

36. Βιβλιοθήκη τοῦ ἱεροῦ τεμένους τοῦ Χεκὶμ ὀγλοῦ. Εὕρηται ἐντὸς τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ Χεκὶμ ὀγλοῦ ἱδρυθέντος ἱεροῦ τούτου τεμένους καὶ ἀριθμεῖ 19 τόμους.

37. Βιβλιοθήκη τοῦ Κουγιουτζῆ Μεράτ πασᾶ. Εὕρηται ἐντὸς τοῦ μαυσωλείου τοῦ μεγιστᾶνος τούτου, κειμένου κατὰ τὴν συνοικίαν Βεζνετζηλὲρ καὶ ἀριθμεῖ 21 τόμους.

38. Βιβλιοθήκη τοῦ Χατζῆ Μουσταφᾶ ἐφέντη. Εὕρηται ἐντὸς τοῦ διδασκαλείου Μουσταφᾶ ἐφέντη, χρηματίσαντος διευθυντοῦ τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων, ἀριθμεῖ δὲ 176 τόμους.

39. Βιβλιοθήκη τοῦ Τσελεπῆ Ἀβδουλλὰχ ἐφέντη. Ἱδρύθη ὑπὸ τούτου κατὰ τὴν συνοικίαν Καδῆ-Τσεσμεσῆ, ἀριθμεῖ δὲ 409 τόμους.

40. Βιβλιοθήκη Δουκιουμλοῦ Μπαμπᾶ. Εὕρηται ἐν τῷ παρὰ τῷ ἱερῷ τεμένει τοῦ Σουλτάνου Ἀχμὲτ Τεκιὲ τοῦ Δουκιουμλοῦ Μπαμπᾶ καὶ ἀριθμεῖ 619 τόμους.

41. Βιβλιοθήκη τοῦ Κιλὶντ Ἀλῆ πασᾶ. Εὕρηται ἐντὸς τοῦ ὁμωνύμου ἱεροῦ τεμένους καὶ ἀριθμεῖ 1076 τόμους.

42. Βιβλιοθήκη τοῦ Ρουστὲμ πασᾶ. Εὕρηται ἐντὸς τοῦ παρὰ τῷ ἱερῷ τεμένει τοῦ Μαχμοὺτ πασᾶ διδασκαλείου καὶ ἀριθμεῖ 560 τόμους.

43. Βιβλιοθήκη τοῦ Μαχμοὺτ πασᾶ Βελῆ. Ἱδρύθη ὑπὸ τούτου ἐντὸς τοῦ ὁμωνύμου διδασκαλείου καὶ ἀριθμεῖ 518 τόμους.

44. Βιβλιοθήκη τοῦ Ἐσὰτ ἐφέντη. Εὕρηται ἐντὸς τοῦ διδασκαλείου τοῦ κατὰ τὴν συνοικίαν Τζεχάρσην-πὶχ-παζαρῆ διδασκαλείου Σέιχ Ἐσὰτ ἐφέντη καὶ ἀριθμεῖ 187 τόμους.

45. Βιβλιοθήκη τοῦ ἱεροῦ τεμένους Μεχμὲτ-ἀγᾶ. Εὕρηται ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τούτου τεμένους καὶ ἀριθμεῖ 202 τόμους.

46. Βιβλιοθήκη τοῦ Ἰβραχὶμ πασᾶ Δαμάτ. Εὕρηται ἐντὸς τοῦ ὁμωνύμου διδασκαλείου, κειμένου παρὰ τῷ ἱερῷ τεμένει τοῦ Σὲχ-ζαδέ, ἀριθμεῖ δὲ 1175 τόμους.

47. Βιβλιοθήκη Σερβιλῆ. Ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου τῆς συντεχνίας τῶν κρεωπωλῶν Μουσταφᾶ ἀγᾶ, ἐντὸς τοῦ διδασκαλείου Σερβιλῆ, πλησίον τοῦ ἱεροῦ τεμένους τοῦ Φατὴχ, ἀριθμεῖ δὲ 358 τόμους.

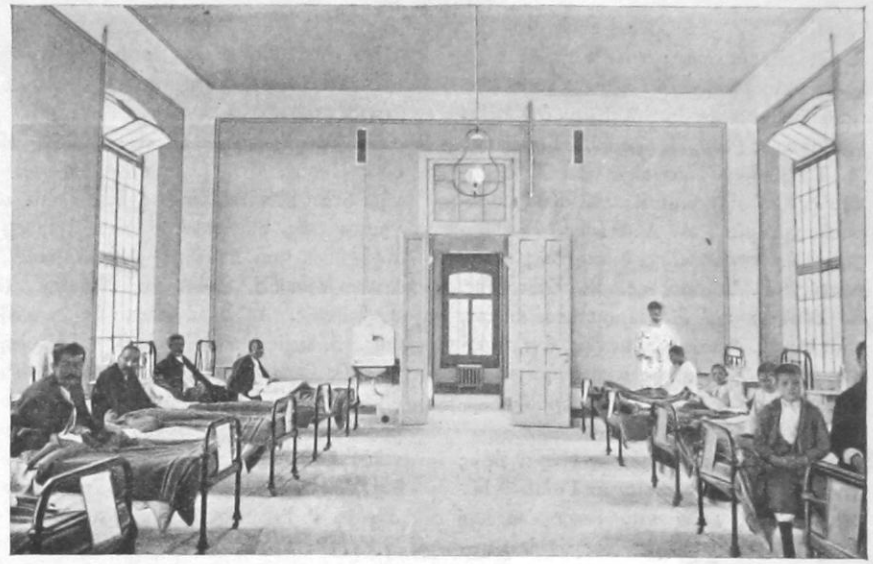
48. Βιβλιοθήκη τοῦ Βεσὶρ-ἀγᾶ. Ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ ἀρχιευνούχου Βεσὶρ-ἀγᾶ κατὰ τὴν συνοικίαν Χαϊδὲρ Μπαμπᾶ, ἐν Ἐγιούπ, ἀριθμεῖ δὲ 200 τόμους.

49. Βιβλιοθήκη τοῦ Χουσαμεδδὶν Καρὰ-τσελεπῆ-ζαδέ. Εὕρηται ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τεμένους τοῦ-Σὲχ-ζαδὲ καὶ ἀριθμεῖ 359 τόμους.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω βιβλιοθηκῶν, ὑπάρχει καὶ ἡ τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Μουσείου τῶν ἀρχαιοτήτων, ἀριθμοῦσα ὑπὲρ τὰς 25,000 τόμων εἰς διαφόρους γλώσσας. Ἡ σπουδαία αὕτη βιβλιοθήκη ὁλονὲν πλουτίζεται, χάρις εἰς τὰς ἀκαμάτους πρὸς τοῦτο προσπαθείας τοῦ φιλομούσου καὶ διακεκριμένου ἀρχαιολόγου Ἐξοχωτάτου Χαμδῆ βέη, διευθυντοῦ τοῦ Μουσείου.

Ἐν Νεοχωρίῳ τοῦ Βοσπόρου, καὶ Αὔγουστον 1904.

Α. Ε. ΚΟΠΑΣΗΣ

Ἐσωτερικὴ ἄποψις αἰθούσης Χειρουργικῆς Κλινικῆς.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΑΓΓΛΙΑΣ. Πρεσβεία ἐν Πέραν, Τεπὲ-Μπασῆ. Προξενεῖον ἐν Γαλατᾷ, ἀπέναντι τῆς Ὀθωμανικῆς Τραπέζης. Sir Nicolas Roderick O'Conor, πρεσβευτής. Harry Charles Augustus Eyres, γενικὸς πρόξενος. A. T. Waugh, πρόξενος.

ΑΜΕΡΙΚΗΣ. Πρεσβεία ἐν Πέραν, ὁδὸς Καπριστάν. Προξενεῖον ἐν Πέραν, Δίοδος Δάνδρια. John G. A. Leishman, ἔκτακτος ἀπεσταλμένος. Charles M. Dickinson, γενικὸς πρόξενος.

ΑΥΣΤΡΟΟΥΓΓΑΡΙΑΣ. Πρεσβεία καὶ Προξενεῖον ἐν Πέραν, ὁδὸς Τὸμ-Τόμ. Baron Henri de Calice, πρεσβευτής. Le Chev. Louis de Zepharovitch, πρόξενος.

ΒΕΛΓΙΟΥ. Πρεσβεία καὶ Προξενεῖον ἐν Πέραν, Σιρὰ-Σελβί, 57 - 59. Le Comte Errembault de Dudzele, ἔκτακτος ἀπεσταλμένος. Le Comte E. van der Steen de Jehay, σύμβουλος. Et. Soubre, ὑποπρόξενος.

ΓΑΛΛΙΑΣ. Πρεσβεία, Μεγάλη ὁδὸς Πέραν, 379. Προξενεῖον ἐν Πέραν, ὁδὸς Τὸμ-Τόμ. M. Constans, Sénateur, πρεσβευτής. Μπώπ, σύμβουλος. Cillière, γενικὸς πρόξενος.

ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ. Πρεσβεία ἐν Πέραν, Ἀγιᾶς-πασᾶ. Προξενεῖον ἐν Πέραν, ὁδὸς Σακὶζ-ἀγάτς. Le Baron Marschall de Bieberstein, πρεσβευτής. Le Baron de Wangenheim, σύμβουλος. W. Stemrich, γενικὸς πρόξενος.

ΔΑΝΙΑΣ. Τὰ διπλωματικὰ συμφέροντα τῆς Δανίας εἰσὶν ἀνατεθειμένα εἰς τὴν Πρεσβείαν τῆς Σουηδίας.

ΕΛΛΑΔΟΣ. Πρεσβεία ἐν Πέραν, Ἀγᾶ-Χαμάμ. Προξενικὸν Γραφεῖον αὐτῆς, Μ. ὁδὸς Πέραν. Ἰωάννης Γρυπάρης, ἔκτακτος ἀπεσταλμένος καὶ πληρεξούσιος ὑπουργός. ***Γραφεῖον Βασ. πρεσβείας :*** Ἀρμάνδος Ποτέν, α΄ γραμματεύς. Πέτρος Ι. Δεληγιάννης, 6΄ γραμματεύς. Π. Κοντογιάννης, στρατιωτικὸς ἀκόλουθος. Γ. Ἐλπίδης, ἀρχειοφύλαξ. ***Διερμηνευτικὸν γραφεῖον :*** Α. Ναούμ, α΄ διερμηνεύς. Γ. Τσορμπαδζόγλους, Γ. Λαγουδάκης, 6΄ διερμηνεῖς. Ι. Παππᾶς, Σταῦρος Λιάτης, γ΄ διερμηνεῖς. Μ. Τσικούρας, Α. Ἄψης, Μ. Γιαννόπουλος, βοηθοὶ διερμηνεῖς ***Προξενικὸν γραφεῖον :*** Ἐπαμεινώνδας Φίλων, γενικὸς πρόξενος διευθυντής.

Στάμος Παγανέλης, πρόεδρος τοῦ Προξενικοῦ Δικαστηρίου. Γκίκας Χρυσούλης, πάρεδρος δικαστής. Α. Καραπᾶνος, α΄ γραμματεὺς τοῦ Προξενικοῦ Γραφείου. Μ. Τσαμαδός, Μεσσαλᾶς καὶ Χ. Σιμόπουλος, 6΄ γραμματεῖς. Κ. Κουρουσόπουλος, ταμίας. Α. Λεμπέσης, λιμενάρχης. Εὐρ. Θεοφανίδης, δικαστικὸς γραμματεύς. Γ. Ἀλμπέρτης, Κ. Φωτιάδης, Δ. Σέμψης καὶ Π. Παρασκευόπουλος, γραφεῖς. Σ. Μπαλίλης, ἰατρός, ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἐν τῷ ἀνωτάτῳ διεθνεῖ Ὑγειονομικῷ Συμβουλίῳ.

ΙΣΠΑΝΙΑΣ. Καγκελλαρία ἐν Πέραν, ὁδὸς Τηλεγράφου. Προξενεῖον ἐν Γαλατᾷ, Μικρὸν Ἐθνικὸν Χάνιον. Senor don José Maria Bernaldo de Quiros Marquis de Camposagrado, ἔκτακτος ἀπεσταλμένος. Ricardo Espejo ey Chaparro, πρόξενος α΄ τάξεως. Joseph de Toledo, ὑποπρόξενος.

ΙΤΑΛΙΑΣ. Πρεσβεία ἐν Πέραν, Μνηματάκια. Προξενεῖον ἐν Πέραν, ὁδὸς Πολωνίας. Marquis Imperiali, πρεσβευτής. Κόμης Δζουζέπος Τσάκης, γεν. πρόξενος.

ΟΛΛΑΝΔΙΑΣ. Πρεσβεία καὶ Προξενεῖον, Μεγ. ὁδὸς Πέραν, 393. G. de Weckerlein, ἔκτακτος ἀπεσταλμένος. Van Uije Pieterse, πρόξενος.

ΠΕΡΣΙΑΣ. Πρεσβεία ἀπέναντι τοῦ Ὑπουργείου τῶν Δημοσίων Ἔργων. Προξενεῖον ἐν Σουλτὰν Χαμάμ, Χότζα Χάν. Πρίγκηψ Μιρζᾶ Ριζᾶ Χάν, πρεσβευτής. Μιρζᾶ Δζαφὲρ Κουλῆ βέης, πρόξενος.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑΣ. Τὰ διπλωματικὰ καὶ προξενικὰ συμφέροντα τῆς Πορτογαλίας εἰσὶν ἀνατεθειμένα εἰς τὴν Πρεσβείαν καὶ τὸ Προξενεῖον τῆς Ἰταλίας.

ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ. Πρεσβεία ἐν Πέραν, Σιρᾶ-Σελβί, 39. Προξενεῖον ἐν Πέραν, ὁδὸς Πολωνίας, 35. A. E. Lhovary, ἔκτακτος ἀπεσταλμένος. G. Bengesco, γενικὸς πρόξενος.

ΡΩΣΣΙΑΣ. Πρεσβεία καὶ προξενεῖον, Μ. ὁδὸς Πέραν, 462. I. Zinoview, πρεσβευτής. Svhetchine, σύμβουλος. D. Nélidow, α΄ γραμματεύς. Scherbatsky, Prince Troubatzkoy, Onou καὶ Evreinoff, 6΄ γραμματεῖς. Prince Mourouzi, ἀκόλουθος. Maykow, α΄ διερμηνεύς. A. Mandelstam, 6΄ διερμηνεύς. S. Stolitza καὶ Nicolaeff, γ΄ διερμηνεῖς. Dr Caracanowsky, ἰατρός. Le Général d'Etat-major Kalnine, στρατιωτικὸς ἀκόλουθος. Le Capitaine de vaisseau Bierguell, ναυτικὸς ἀκόλουθος. N. Stcherbo, ὑπακόλουθος. Ἰωνᾶς, Ἀρχιμανδρίτης τῆς Πρεσβείας. P. Panafidine, γενικὸς πρόξενος.

ΣΕΡΒΙΑΣ. Πρεσβεία καὶ Προξενεῖον ἐν Πέραν. Georges Simitch, ἔκτακτος ἀπεσταλμένος. D. Tchohadjitch, γραμματεὺς καὶ α΄ διερμηνεύς. L. Leschyanine, στρατιωτικὸς ἀκόλουθος.

ΣΟΥΗΔΙΑΣ. Μεγάλη ὁδὸς Πέραν, 485. Baron Beek-Friis, ἔκτακτος ἀπεσταλμένος. Dr F. R. Martin, α΄ διερμηνεύς. Comte Birger Mörner, ὑποπρόξενος.

ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ. Πέραν, ὁδὸς Μεκτέπ, 3. S. Matanovitch, ἐπιτετραμμένος. Djuro Bogdanovitch, διερμηνεύς.

ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑΣ. Πραktορεῖον, Πέραν, ὁδὸς Καπριστάν. G. D. Natchevitch, διπλωματικὸς πράκτωρ. M. Popoff, καγκελλάριος.

ΣΑΜΟΥ. Ἡγεμονικὸν γραφεῖον ἐν Γαλατᾷ, Χάνιον Νομικοῦ, 22 καὶ 23. Ἀλέξανδρος Γάγκος, πράκτωρ. Παναγιώτης Πασχαλίδης, γραμματεύς.

ΛΑΤΙΝΟ-ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΚΑΓΚΕΛΛΑΡΙΑ. Ἐν Γαλατᾷ, Χαμδῆ Πασᾶ Χάν. 8 καὶ 9. Othon Varthaliti, διευθυντής.

ΕΘΝΙΚΑ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΕΚ ΤΗΣ ΛΟΓΟΔΟΣΙΑΣ ΤΩΝ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΦΟΡΙΑΣ ΑΥΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ 1904

Κληροδοτήματα, νέοι πόροι, δωρεαί, ἀνάγκαι τῶν Καταστημάτων.

Λοξάνδρας Ἀμβροσίου Μαυρογορδάτου Χειρουργικὴ Κλινικὴ γυναικῶν. Κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου 1903 σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ συγγιλίου καὶ κατὰ τὰ σχέδια τὰ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐνιαίου σχεδίου τῶν διαφόρων κλάδων τοῦ Νοσοκομείου, ἤρξατο ἡ οἰκοδομὴ τῆς Κλινικῆς ταύτης, περιλαμβανούσης 32 κλίνας δωρεὰν περιθαλπομένων ἐν τῇ Χειρουργικῇ γυναικῶν, ἀναλώμασι τῶν τέκνων τῆς Εὐγενεστάτης κυρίας Λοξάνδρας Ἀμβροσίου Μαυρογορδάτου.

Ἐκ παραλλήλου δὲ καὶ ἡ Ἐφορία, ἀναλώμασι τῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων προέβη εἰς τὴν ἀνέγερσιν τμήματος Χειρουργικῆς Κλινικῆς ἀνδρῶν, δωρεὰν περιθαλπομένων, ὅπερ περιλαμβάνει 48 κλίνας.

Ταὐτοχρόνως ἡ Ἐφορία ἤγειρεν ἄνωθεν τῆς μνησθείσης Χειρουργικῆς Κλινικῆς τῶν γυναικῶν, δαπάναις τῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, τμῆμα Χειρουργικῆς γυναικῶν ἐπὶ πληρωμῇ, συγκείμενον ἐκ πέντε δωματίων.

Ἅπαντα δὲ τὰ τμήματα ταῦτα ἄρξονται τῆς εὐεργετικῆς αὐτῶν λειτουργίας ἐντὸς τοῦ ἔτους 1905 [1].

Φθισιατρεῖα καὶ μολυσματικὰ τμήματα. Ἡ Ἐφορία, πεισθεῖσα περὶ τῆς ἀπολύτου ἀνάγκης οἰκοδομῆς ἰδιαιτέρων τμημάτων διὰ τοὺς φθισιῶντας, ἐπρονόησεν, ὅπως ὑπὸ ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων χαραχθῇ σχέδιον εἰδικοῦ τμήματος, ἐπὶ γηπέδου ἐν τοῖς πέριξ τῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων κειμένου, περιλαμβάνοντος ὀκτὼ τοιαῦτα Νοσηλευτήρια πρὸς θεραπείαν τῶν φθισιώντων καὶ ἐξ ἄλλων μολυσματικῶν νοσημάτων πασχόντων, ἀλλ' ἡ οἰκοδομὴ καὶ λειτουργία τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος τμήματος ἐξηρτήθη ἐκ τῆς εὑρέσεως τῶν ἀπαιτουμένων κεφαλαίων.

Ὁ ἀνεξάντλητος ἐν ἀγαθοεργίαις οἶκος τῶν Μαυρογορδάτων, λαβὼν γνῶσιν τῆς ἀνάγκης ταύτης, προσῆλθεν ἀρωγὸς τῇ Ἐφορίᾳ, ὁ δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκπροσωπῶν τὸν ἀριτρεπῆ τοῦτον οἶκον φιλογενέστατος κύριος Θεόδωρος Α. Μαυρογορδάτος, διὰ γράμματος αὐτοῦ ἀπὸ 18 Σεπτεμβρίου 1904 πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, τοῦ ὁποίου ἀντίγραφον ἀνεκοινώθη ὑπ' Αὐτῆς διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ πιττακίου ὑπὸ χρονολογίαν 24 Σεπτεμβρίου ἰδίου ἔτους 1904 πρὸς τὴν

1. *Τὰ ἐγκαίνια τῶν ἄνω Κλινικῶν ἐτελέσθησαν ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τὴν 13 Μαρτίου 1905.*

Ἐφορίαν τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, εὐηγγελίσατο, ὅτι ἡ μήτηρ αὐτοῦ Λοξάνδρα Α. Μαυρογορδάτου ἀναλαμβάνει τὴν «εἰς μνήμην τοῦ μακαρίτου υἱοῦ αὐτῆς Νικολάου Α. Μαυρογορδάτου» ἀνέγερσιν ἑνὸς ἐκ τῶν ἐν τῷ ἐνιαίῳ σχεδίῳ ὀκτὼ Νοσηλευτηρίων, δυναμένου νὰ περιλάβῃ 28 κλίνας φθισιώντων ἀπόρων ἀνδρῶν, δωρεὰν νοσηλευομένων, καὶ ὅτι ἕτερον παρόμοιον Νοσηλευτήριον, προωρισμένον εἰς νοσηλείαν 28 ἀπόρων γυναικῶν, ἐπίσης δωρεὰν περιθαλπομένων, ἀναλαμβάνουσι νὰ ἱδρύσωσιν «εἰς μνήμην τῶν ἀοιδίμων Ἰωάννου καὶ Ἀλεξάνδρας Σκυλίτση» ἡ θυγάτηρ καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτῶν Ἰωάννα (Ζενῆ) καὶ Παντολέων Μαυρογορδάτος.

Τῶν ἀνωτέρω προτάσεων εὐγνωμόνως καὶ μετ' εὐχαριστιῶν ἀποδεκτῶν γενομένων ὑπὸ τῆς Ἐφορίας, ἀπεφασίσθη, ὅπως ἀρχίσωσιν αἱ ἐργασίαι ἐντὸς τοῦ ἐπιόντος ἔτους 1905[1].

Κληρονομία Ἀλεξάνδρου Γεωργιάδου. Ἡ Ἐφορία εὑρίσκεται εἰς τὴν εὐάρεστον θέσιν ν' ἀνακοινώσῃ, ὅτι ἡ ὑπόθεσις τῆς κληρονομίας τοῦ ἀοιδίμου Ἀλεξάνδρου Γεωργιάδου μετὰ τῆς χήρας αὐτοῦ ἐκανονίσθη.

Διὰ τοῦ γενναίου τούτου καὶ ὄντως βασιλικοῦ κληροδοτήματος τὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα προικίζονται δι' ἐτησίας προσόδου χιλίων ὡς ἔγγιστα λιρῶν Τουρκίας, ἥτις θέλει σπουδαίως συντελέσει εἰς τὴν ἀνακούφισιν τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν.

Ἡ Ἐφορία, εὐγνωμονοῦσα πρὸς τὴν μακαρίαν μνήμην τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρός, ἀνεκήρυξεν αὐτὸν Μέγαν Εὐεργέτην τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, τὸ δὲ σχετικὸν τιμητικὸν δίπλωμα ἄρτι ἀπέστειλεν εἰς τὴν Εὐγενεστάτην αὐτοῦ χήραν κυρίαν Ταρσῆν, δεόντως κεκυρωμένον ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τὸ ὁποῖον εὐηρεστήθη νὰ συνοδεύσῃ καὶ διὰ σεπτοῦ πιττακίου Αὐτῆς.

Κληροδότημα Ἀνδρέου Π. Ρίτσου. Τῇ 12 Μαΐου 1904 ἐτελεύτησεν ὁ ἀοίδιμος Ἀνδρέας Π. Ρίτσος, τὴν δὲ 9 Ἰουνίου ἰδίου ἔτους, ἀποσφραγισθείσης ἐπισήμως τῆς ἀπὸ 24 Νοεμβρίου 1902 μυστικῆς διαθήκης αὐτοῦ, ἐνώπιον τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου καὶ κηρυχθείσης ἐγκύρου καὶ ἐκτελεστῆς, ἡ Ἐφορία τῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων ἀπεδέξατο εὐγνωμόνως τοὺς ὅρους αὐτῆς. Διὰ τῆς διαθήκης ταύτης ὁρίζονται τὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα κληρονόμοι τοῦ μακαρίτου, ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ νὰ καταβάλωσιν εἰς διαφόρους συγγενεῖς αὐτοῦ ἐφ' ὅρου ζωῆς τῶν διακοσίας λίρας ἑτησίως.

Ἡ ἐκκαθάρισις ἐπερατώθη αἰσίως ὑπὸ τοῦ κυρίου Γεωργίου Ἀποστολίδου, ἐκτελεστοῦ τῆς διαθήκης, καὶ τοῦ κυρίου Ἠλ. Κ. Ἠλιάσκου, ἀντιπροσώπου τῶν ἐκ διαθήκης κληρονόμων τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, καὶ τῇ φιλοτίμῳ συμπράξει τῶν συγγενῶν τοῦ ἀοιδίμου διαθέτου. Οὕτω ὁ κύριος Ἠλ. Κ. Ἠλιάσκος παρέδωκε τὸ ἀνῆκον τοῖς Φιλανθρωπικοῖς Καταστήμασι κληροδότημα τῶν τετρακισχιλίων λιρῶν, αἵτινες καὶ κατετέθησαν εἰς ἀσφαλεῖς Τραπέζας, ἐνδεδυμέναι εἰς ἀσφαλῆ χρεώγραφα, ὅπως ἐκ τοῦ εἰσοδήματος αὐτῶν ἐκπληρῶνται αἱ πρὸς τοὺς συγγενεῖς τοῦ ἀοιδίμου ἐπιβαλλόμεναι ὑποχρεώσεις.

Κληροδότημα Αἰκατερίνης Βελλογιάννη. Διὰ τῆς ἀπὸ 30 Ὀκτωβρίου 1902 μυστικῆς διαθήκης αὐτῆς ἡ κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1904 ἀποθανοῦσα ἀείμνηστος Αἰκατερίνη Βελλογιάννη, τὸ γένος Ἀντωνιάδου, ἐκληροδότησεν ὑπὲρ τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων λίρας Τουρκίας πεντακοσίας, αἵτινες καὶ ἐμετρήθησαν εἰς τὸ Ταμεῖον αὐτῶν διὰ τοῦ ἐνταῦθα κυρίου Θ. Α. Μαυρογορδάτου, φιλοτίμῳ φροντίδι τοῦ γενικοῦ κληρονόμου τῆς μακαρίτιδος κυρίου Εὐγενίου Μ. Ἀντωνιάδου, τῆς ἐκκαθαρίσεως τῆς κληρονομίας γενομένης διὰ τοῦ ἐνταῦθα κυρίου Γ. Ἀποστολίδου.

Ἡ Ἐφορία εὐγνωμόνως ἀπεδέξατο τὸ ὡς ἄνω κληροδότημα, τιμῶσα δὲ τὴν μνήμην

1. *Οἱ θεμέλιοι λίθοι τῶν ἄνω μνημονευομένων δύο Νοσηλευτηρίων ἐτέθησαν ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τὴν 13 Μαρτίου 1905.*

τῆς ἀειμνήστου διαθέτιδος, ὡς καὶ πάντων τῶν προμνησθέντων ἀοιδίμων εὐεργετῶν τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, ἀπεφάσισεν ἵνα τὰ ὀνόματα αὐτῶν μνημονεύωνται κατὰ τὴν Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν λειτουργίαν, ἥτις τελεῖται κατ' ἔτος ἐν τῇ ἱερᾷ νοσοκομειακῇ μονῇ τῆς Ζωοδ. Πηγῆς, ἀΐδίου μνήμης καὶ εὐγνωμοσύνης ἕνεκεν.

Πυρεῖα πρὸς ὄφελος τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων. Ἡ Ἐφορία, μεριμνῶσα πρὸς ἐξεύρεσιν νέων πόρων τῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, ἐπέτυχε τὴν ἔκδοσιν ἐπισήμου Κυβερνητικῆς ἀδείας πρὸς ἐκμετάλλευσιν τῆς προσόδου ***πυρείων,*** πωλουμένων πρὸς ὄφελος αὐτῶν, ἀπεκδέχεται δὲ τὴν ὑπὸ τοῦ φιλανθρώπου δημοσίου προτίμησιν τῶν πυρείων τούτων, διακρινομένων διὰ τὴν ἀρίστην αὐτῶν ποιότητα καὶ ἡ ἐκ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν ὁποίων ὠφέλεια εἶναι προωρισμένη ὑπὲρ τῶν δωρεὰν νοσηλευομένων ἀπόρων ἀδελφῶν ἡμῶν.

Λευκώματα Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων καὶ Ἡμερολόγια. Ἡ Ἐφορία ἀπονέμει δημοσίᾳ τὰς εὐχαριστίας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ Λευκώματος καὶ τοῦ ἐτησίου Ἡμερολογίου τῶν Φιλανθρ. Καταστημάτων ἐρίτιμον Ἐπιτροπὴν διὰ τοὺς κόπους καὶ τὰς προσπαθείας, ἃς κατέβαλε πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ.

Χάρις εἰς τὰς ἀόκνους προσπαθείας καὶ τὸν ζῆλον τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης, ἀποτελουμένης ἐκ τῶν ἀξιοτίμων κυρίων Λ. Καζανόβα, Ι. Σιώτη, Σ. Ναρλῆ καὶ τοῦ παραιτηθέντος κυρίου Κ. Σπανούδη, καὶ τὴν εὐγενῆ τοῦ δημοσίου ὑποστήριξιν, προέκυψεν ὠφέλεια ἐκ Λ. Τ. 313.80, αἱ ὁποῖαι μετὰ τῆς ἐκ Λ. Τ. 100 χορηγηθείσης πιστώσεως ἐκ τοῦ Ταμείου τῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, ἀπετέλεσαν κεφάλαιον πρὸς ἔκδοσιν τοῦ ἐτησίου Ἡμερολογίου αὐτῶν.

Ἡ Ἐφορία ἐλπίζει ὅτι διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Ἡμερολογίου τούτου, τὸ ὁποῖον περιέχει ἐκλεκτὴν καὶ ἐνδιαφέρουσαν ὕλην, θέλει καταστήσει γνωστοτέραν τὴν εὐεργετικὴν δρᾶσιν τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων εἰς τὸ ἐξωτερικόν, καθὼς καὶ εἰς τὰς ἀπομεμακρυσμένας Ἐπαρχίας τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους καὶ θέλει προσπορίσει εἰς αὐτὰ ἱκανὴν ὑλικὴν καὶ ἠθικὴν ὠφέλειαν.

Ἀτυχῶς, ἕνεκα λόγων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως τῆς τε Ἐφορίας καὶ τῆς εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ἔκδοσις καὶ ἡ κυκλοφορία τοῦ Ἡμερολογίου δὲν ἐπετεύχθη ἐγκαίρως.

Οὐχ ἧττον ἀπὸ τοῦδε ἐλήφθησαν τὰ κατάλληλα μέτρα, ὅπως ἡ ἔκδοσις τοῦ προσεχοῦς Ἡμερολογίου γείνῃ ἐν ἁρμοδίῳ χρόνῳ.

Ἑστιατόριον παρὰ τὰ Φιλανθρ. Καταστήματα. Εἰς τὰ προσοδοφόρα κτήματα τῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων διὰ τῆς μικρᾶς σχετικῶς δαπάνης Λ. Τ. 130 προσετέθη, προνοίᾳ τῆς Ἐφορίας καὶ ἀδείᾳ τῶν Σεβ. Πατριαρχείων, ἑστιατόριον, ἱκανοποιητικὴν ἀποφέρον πρόσοδον.

Κηροποιεῖον τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Τὸ τμῆμα τοῦτο, ἐπὶ τὸ τελειότερον καταρτισθέν, ἀνθαμιλλᾶται πρὸς τὰ ἄριστα τῶν ἐργοστασίων τοῦ εἴδους του, παρασκευάζον παντὸς εἴδους λαμπάδας καὶ κηρία, ὧν ἡ χρῆσις ἐσυστήθη καὶ διὰ Πατριαρχικῶν συστατικῶν ἐγκυκλίων εἰς τὰς διαφόρους ἐκκλησίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ κλίματος. Ἐκ δὲ τῶν μέχρι τοῦδε ἀποτελεσμάτων προοιωνίζεται ἐπιτυχὴς ἡ ἐκμετάλλευσις καὶ τῆς προσόδου ταύτης.

Ἀνάγκαι πληρωθεῖσαι κατὰ τὸ 1904. Κατὰ τὸ 1904 ἤρξατο ἡ πλήρωσις διαφόρων ἀναγκῶν τῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, οἷον ἡ οἰκοδομὴ τῆς Χειρουργικῆς πτέρυγος τῶν γυναικῶν ἀναλώμασι τῶν τέκνων τῆς Εὐγενεστάτης κυρίας Λοξάνδρας Α. Μαυρογορδάτου, ἡ οἰκοδομὴ τῆς Χειρουργικῆς πτέρυγος τῶν ἐπὶ πληρωμῇ γυναικῶν ἀναλώμασι τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων καὶ ἡ οἰκοδομὴ τῆς μεσημβρινῆς Χειρουργικῆς πτέρυγος τῶν ἀνδρῶν, δαπάναις τῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ ἐργασίαι αὗται δὲν εἶχον περατωθῆ μέχρι τέλους τοῦ ἔτους 1904 γενήσεται περὶ αὐτῶν λόγος ἐν τῇ λογοδοσίᾳ τοῦ ἐπιόντος ἔτους 1905.

Ἀνάγκαι ὑφιστάμεναι. Ὑφίστανται εἰσέτι διάφοροι ἀνάγκαι τῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος καὶ ἐν προηγουμέναις λογοδοσίαις, εἰσὶ δὲ αἱ ἀκόλουθοι:

1. Ἡ πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ὅλου Χειρουργικοῦ τμήματος ἀπαιτουμένη οἰκοδομὴ τῆς βορείου Χειρουργικῆς πτέρυγος τῶν ἀνδρῶν.

2. Ἡ ἀνακαίνισις ὅλων τῶν παλαιῶν παθολογικῶν αἰθουσῶν τοῦ Νοσοκομείου, αἵτινες οὐδόλως ἀνταποκρίνονται εἰς τοὺς ὅρους τῆς ὑγιεινῆς καὶ ἐν γένει τοὺς ὑπὸ τῆς ἐπιστημονικῆς νοσηλείας ἀπαιτουμένους.

3. Ἡ οἰκοδομὴ καταλλήλων Νοσηλευτηρίων διὰ τοὺς φυματιῶντας [1].

4. Ἡ οἰκοδομὴ μολυσματικῶν τμημάτων.

5. Ἡ κατεπείγουσα ἀνακαίνισις τοῦ ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ τοῦ 1894 καταστραφέντος κτιρίου τοῦ Ὀρφανοτροφείου, ὅπως ἐγκατασταθῶσιν ἐν αὐτῷ οἱ γηροκομούμενοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες, οἵτινες σήμερον ἐνδιαιτῶνται ἐν ὅλως ἀκαταλλήλοις οἰκήμασιν.

6. Ἡ οἰκοδομὴ Φαρμακείου καὶ Δαμαλιδοκομείου, Μικροβιολογικοῦ καὶ Ἀνατομοπαθολογικοῦ ἐργαστηρίου μετὰ τῶν σχετικῶν ἀποθηκῶν καὶ ἐξαρτημάτων.

7. Ἡ ἀγορὰ καὶ ἐγκατάστασις συσκευῆς ἀκτίνων Reintgen ἐν τοῖς Φιλανθρωπικοῖς Καταστήμασιν, ὑπὲρ ὧν οἱ κληρονόμοι τῆς ἀοιδίμου Ἐρυφίλης Ι. Βερνουδάκη διέθεσαν τὸ ποσὸν 2,000 φράγκων, τὰ ὁποῖα χρησιμεύσουσιν ὡς πυρὴν πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἀπαιτουμένου κεφαλαίου ἐκ φράγκων 10,000 περίπου.

8. Ἡ ἀνέγερσις καταλλήλων τμημάτων διά τε τοὺς ἀσθενεῖς, φρενοβλαβεῖς καὶ γηροκομουμένους, οἵτινες ἐπιθυμοῦσιν ὅπως περιθάλπωνται ἐπὶ πληρωμῇ. Τὰ τμήματα ταῦτα, ὡς ἀπέδειξεν ἡ πεῖρα, συντελοῦσιν ἐπαισθητῶς εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῶν Ἐθν. Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, τοῦθ' ὅπερ διευκολύνει τὴν παροχὴν δωρεὰν νοσηλείας εἰς μεγαλείτερον ἀριθμὸν πασχόντων ἀπόρων.

9. Ἡ ἀπόκτησις γηπέδων τινῶν γειτνιαζόντων τοῖς Φιλανθρωπικοῖς Καταστήμασι διὰ τὴν μέλλουσαν αὐτῶν ἐπέκτασιν.

Ἀνάγκαι τινὲς τῆς Ι. Μονῆς τῆς Ζ. Πηγῆς *(Βαλουκλῆ)*, ***ἃς αἱ πρόσοδοι ἀνήκουσιν εἰς τὰ Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα.*** Ἐξακολουθοῦσιν ὑφιστάμεναι αἱ αὐταὶ ἀνάγκαι τῆς Ἱερᾶς Νοσοκομειακῆς Μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, περὶ ὧν καὶ ἐγένετο λόγος ἐν ταῖς λογοδοσίαις τῶν προηγουμένων ἐτῶν, εἰσὶ δὲ αἱ ἀκόλουθοι:

1. Ἡ ρυμοτομία καὶ ὁ καλλωπισμὸς τοῦ ἱεροῦ νεκροταφείου τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς καὶ ἡ ἀνακαίνισις τῶν τοίχων τοῦ περιβόλου αὐτοῦ, οἵτινες εἶναι ἑτοιμόρροποι ἀπὸ τοῦ σεισμοῦ τοῦ 1894.

2. Ἡ εὐρυνσις τοῦ περιβόλου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς.

3. Ἡ οἰκοδομὴ καταλλήλων κελλίων διὰ τὸ προσωπικόν, εὐρυτέρου ἐπιτροπικοῦ, αἰθουσῶν ὑποδοχῆς, μνημοσύνων καὶ ξενῶνος διὰ τοὺς προσκυνητάς.

4. Ἡ οἰκοδομὴ κωδωνοστασίου, ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως τοῦ ὁποίου οἱ κώδωνες τῆς ἐκκλησίας εἰσὶν ἀνηρτημένοι ἐπὶ τῶν δένδρων.

5. Ἡ ἀνακαίνισις τοῦ καταρρέοντος νεκροφυλακείου καὶ ὀστεοφυλακείου ἐντὸς τοῦ Κοιμητηρίου τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς.

1. *Ἡ ἀνέγερσις δύο ἐκ τῶν ὀκτὼ τμημάτων τῶν ὁριζομένων ἐν τῷ ἐνιαίῳ σχεδίῳ διὰ τοὺς φθισικοὺς ἤρξατο δαπάναις τοῦ φιλογενεστάτου οἴκου Μαυρογορδάτου, ὡς καὶ προηγουμένως ἀναφέρεται.*

ΠΙΝΑΞ ΙΑ'

Ἀνάλυσις τῆς Μερίδος «Δωρεαὶ Ἔκτακτοι»

	Δ.	Τ.	Δ.	Τ.
Δωρεαὶ εἰς χρήματα :				
Παρὰ Θ. Α. Μαυρογορδάτου ἐτήσ. χορήγ. διὰ μισθοδ. ἰατροῦ Χειρουργικῆς	120	—		
» *Λοξάνδρας Α. Μαυρογορδάτου*	10	—		
» *κληρονόμων Κ. Ζωγράφου*	10	—		
» *Ἀριστείδου βέη Κυριακοῦ*	50	—		
» *κληρονόμων Γ. Τσιτσοπούλου*	10	—		
» *ἀνωνύμου δι' Εὐαγγ. Παπάζογλου*	20	—		
» *κληρονόμων Βασιλείου Κάλφα ἐξ Ἀμασείας*	11	05		
» *Σοφούλη Ἐπαμεινώνδα*	4	42		
» *Α. Μ. Ἀντωνιάδου*	1	52		
» *ἀνωνύμου δι' Α. Μ. Ἀντωνιάδου*	1	35		
» *Ι. Κιοσέογλου*	2	—		
» *Χ'' Σεραφεὶμ Ἀρνοπούλου*	3	11		
» *οἰκογενείας Λαγουδάκη*	2	—		
» *ἀνωνύμου δι'' Ἀποστόλου Σιφναίου*	1	76		
» *Ταμπουρῆ δι'' Ἠλ. Κ. Ἡλιάσκου*	2	—		
» *Ν. Μακρῆ » » »*	2	—		
» *Τζοάνη » » »*	1	—		
» *Βελόγλου » » »*	1	—		
» *Α. Ἀντωνιάδου*	0	84		
» *κυρίας Κατηνάκη ἐκ Ροστοβίου*	1	—		
» *Γεωργίου Κοσμᾶ*	1	50		
» *διαφόρων ἀντὶ δώρου εἰς γάμον*	1	24		
» *Παντ. Παπαδοπούλου διὰ Ι. Παπαδοπούλου*	0	93		
» *ἀνωνύμου δι' Εὐσταθίου*	0	37		
» *Ἀλ. Τροχάνη*	0	88		
» *διαφόρων διὰ τῶν Κυριῶν Κοσμητριῶν*	18	55	278	52
Δωρεαὶ εἰς εἴδη :				
Παρὰ κυρίας Φ. Μ. Ζαρίφη διάφορα ὑφάσματα.	25	35		
» *Ἀδελφῶν Μεταξᾶ 12 Κιβ. κονιὰκ*	11	11		
» *Κοινότητος Πύργου ξυλάνθρακες ὀκάδες 2640*	8	92		
» *Κ. Ψωμιάδου ὄπιον ὀκάδες 2 1/2*	2	70		
» *Π. Παπουτσάκη σόδα ὑγρὰ ὀκάδες 185*	0	90		
» *ἀνωνύμου περιπόδια ζεύγη 600*	15	—		
» *Ζέλη περιπόδια ζεύγη 20*	0	50		
» *Ἀδελφῶν Πίντσα ἔλαιον διγρὰ ὀκάδες 2*	0	10		
» *Β. Προδρομίδου ὑφάσματα*	2	41	66	99
Δωρεαὶ εἰς τρόφιμα :				
Παρὰ Καλλίφρονος ὡὰ 1000	1	66		
» *Λαζάρου ὡὰ 1000*	1	62		
» *Κοινότητος Πύργου λαχανικὰ*	2	40		
» *Ἠλ. Κ. Ἡλιάσκου λουκούμια ὀκάδες 50*	3	68		
» *Καλλίφρονος κρόμμυα ὀκάδες 78*	0	33		
» *Ἀνωνύμου ἔλαιον ὀκάδες 13 1/2*	0	50	10	19
Δωρεαὶ εἰς ἔπιπλα :				
Παρὰ Ἀδελφῶν Κανέλλων νάρθηκα Bonnet	10	—		
» *Jost Chariot roulant*	20	—	30	—
			385	70

Ὁ Λογιστὴς

Δημ. Δ. Τρωϊάνος.

ΕΘΝΙΚΑ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Ἀπολογισμὸς τῆς διαχειρίσεως ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου μέχρι Δεκεμβρίου 1904.

ΠΡΟΣΟΔΟΙ

	Λ.	Τ.
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΣ ΚΤΗΜΑΤΩΝ— *Καθαρὸν προϊὸν δουλευθέντων ἐνοικίων*	5.732	57
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΣ Ζ. ΠΗΓΗΣ— *Καθαρὸν προϊὸν εἰσπραχθ. ἐσόδων της*	3.320	45
ΠΡΟΣΟΔΟΙ ΜΟΝΙΜΟΙ—		
Ἐπιχορήγ. Α. Ο. Κυβερν.— *Ἀξίαν ἄρτου καὶ κρέατος Λ. Τ.* 1182.18		
» *ἐξωτερικοῦ.*— *Ἐτήσιον χορήγ. Ἑλλ. Κυβερ.* » 428.39		
» *Μον. Καπνῶν.*— *Ἐτήσιον χορήγ. εἰς καπνὰ* » 116.94		
Τόκοι ἐκ δωρεῶν καὶ κληροδ. - *Ἐκ χρεογρ. μέχρι 31 Δεκ.* » 699.87		
Τόκοι ἐκ καταθέσεών μας . . . . . » 1.098.75		
Εἰσόδημα σιγαροχάρτου.— *Ἐκ δικαιώματος ταινιῶν* . » 504.51	4.030	64
ΠΡΟΣΟΔΟΙ ΑΥΞΟΜΕΙΟΥΜΕΝΑΙ		
Ἐκκλ. Ἁγ. Νικολάου.—*Καθαρὸν προϊὸν εἰσπραχθέν-των ἐσόδων της* » 72.83		
Ἐπιτροπὴ Ἐλεῶν.—*Καθαρὸν προϊὸν εἰσπρ. ἐσόδων της* » 1.316.46		
Νοσήλια φρενοβλ.—*Τὰ ἐκ νοσηλίων τῶν ἐπὶ πληρωμῇ* » 1.974.20		
Νοσοκομειακ. κῆπος.—*Καθαρὸν προϊὸν παραγωγῆς του* » 158.44		
Λαμαλοστάσιον » » » » 111.39		
Δωρεαὶ ἔκτακτοι.—*Τὰ ἐκ δωρεῶν διαφόρων* . . . . . » 385.70		
Πρόσοδοι διάφοροι.—*Τὰ ἐκ διαφόρων προσόδων* . . . » 15.86	4.034	88
ΠΡΟΣΟΔΟΙ ΔΙΑ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ		
Δικαίωμα εἰσόδου.-*Τὰ ἐξ εἰσόδου ἀσθενῶν καὶ φρενοβλ.* » 917.93		
Νοσήλια ἀσθενῶν—*Τὰ ἐκ νοσηλίων τῶν ἐπὶ πληρωμῇ* » 3.048.93		
Δικαιώματα κηδειῶν.— *Τὰ ἐκ κηδειῶν καὶ χρημά-των θανόντων* . . . . . » 239.87		
Συνάξεις ἐκκλησιῶν.—*Τὰ ἐκ δίσκων τῶν δύο ἐκκλη-σιῶν τῶν Καταστημάτων* . . » 54.84		
Εἰσφοραὶ διαφόρων.— *Τὰ παρὰ διαφόρων* . . . . . » 35.14		
Πρόσοδοι διάφοροι.—*Τὰ ἐκ διαφόρων προσόδων* . . . » 283.43	4.581	14
Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 31 Δεκεμβρίου 1904.	21 699	68

ΔΑΠΑΝΑΙ

	Λ.	Τ.
Τροφοδότησις.—*Ἀξίαν καταναλωθέντων τροφίμων*	6.839	16
Διάφορα εἴδη.— » » *διαφόρων εἰδῶν*	4.146	22
Γενικὰ ἀντιμίσθια.—*Μισθοὺς προσωπικοῦ Καταστημάτων καὶ Γε-νικοῦ Γραφείου*	5.644	75
Γενικὰ ἔξοδα.—*Γενικοῦ Γραφείου καὶ Ἐσωτερικῆς Διευθύνσεως*	487	95
Ἐπισκευαὶ Καταστημάτων.—*Ἐπισκευὰς τῶν ἐν Ἐπαυργίᾳ κτιρ.*	515	01
Ἀσφάλιστρα » *Ἀσφάλιστρα* » » »	44	80
Τόκοι δανείων.—*Τόκους δανείων μέχρι 31 Δεκεμβρίου*	698	21
Χορηγήματα.—*Εἰς διαφόρους*	80	26
Ὑδροθεραπευτήριον καὶ Πλυντήριον.—*Διάφορα χρειώδη*	41	42
Ἐθνικὸν Ὀρφανοτροφεῖον.—*Ἐτήσιον χορήγημα*	1.800	—
Ταμεῖον συντάξεων » »	100	—
Ἀποσβέσεις.—*Παραπηγμάτων 10 %₀ ἐτησίως*	50	—
Κάλυψις ἀφειλῆς ἀναξιοχρέων ἀπελθόντων ἐνοικιαστῶν	105	37
	20.553	15
Πλεόνασμα προσόδων.	1.146	53
	21.699	68

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Γεν. Γραφείου
Ε. Καβάδας.

Ὁ Λογιστὴς
Δημ. Δ. Τρωϊάνος.

ISTANBUL

Δὲν πιστεύω ὅτι ὑπάρχει εἷς ὑπερβολὴν ὁ λέγων ὅτι τὰ καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικὰ Φιλανθρωπικὰ Κατάστηματα ἐπιτυγχάνουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸν σκοπόν, τὸν ὁποῖον ἐπεδίωξαν οἱ ἱδρυταὶ αὐτῶν, ἀνακουφίζοντα τὸν πάσχοντα ἄνθρωπον καὶ ἐν τῷ σώματι καὶ ἐν τῇ ψυχῇ. Τὰ Κατάστηματα ταῦτα ἔχουν ἐξελιχθῆ εἰς ἀληθῆ ἐκπαιδευτήρια, ἐν οἷς ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ τέχνη τοῦ θεραπεύειν ἐδιδάχθησαν καὶ διδάσκονται ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὑπὸ ἀνδρῶν ἐπιστημόνων καὶ ἐμπείρων τῆς ἐπαγγελματικῆς των ἀποστολῆς, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἰδιωτικὰ ἰατρεῖα, ἐν οἷς ἡ ἐξάσκησις τῆς ἰατρικῆς τέχνης ἀποτελεῖ ἐπάγγελμα καὶ ἐν οἷς ὁ ἀσθενὴς ἀναζητεῖ τὸν ἰατρὸν ἐπὶ πληρωμῇ, ἐνῷ ἐν τοῖς Καταστήμασι τούτοις ὁ ἀσθενὴς ἐκλέγει τὸν ἰατρὸν ἐλεύθερος καὶ ἀπαλλαγμένος πάσης ὑλικῆς ἐπιβαρύνσεως.

Τὰ Ἑλληνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱδρύθησαν τῷ 1831 ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος, ἐπὶ τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν ἐκάστοτε Ἐθνικῶν Ἐπιτρόπων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξ ἐκλογῆς ἐν ἔτει 1861 ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Διευθύνσεως αὐτῶν ὁ ἐκλεκτὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ καὶ ἀοίδιμος Εὐεργέτης Γεώργιος Ζαρίφης, ὅστις ἐπὶ τριακονταετίαν ἐπὶ τοσοῦτον ἐπέδωκε τὰ Καταστήματα ταῦτα εἰς ἀκμὴν καὶ ἀνάπτυξιν, ὥστε ἐν ὀλίγοις ἔτεσιν ἐκτίσθησαν τὰ ἐπιβλητικὰ κτίρια τοῦ Ἐθνικοῦ Φιλανθρωπικοῦ Ἱδρύματος ἐν Ἐπαυργίᾳ, τὸ ὁποῖον ἐπεξετάθη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ περιλάβῃ ἐν ἀνάγκῃ ἕως 1000 ἀσθενεῖς, ἐνῷ τὸ Ἐθνικὸν Ὀρφανοτροφεῖον ἐν Χάλκῃ ἐστεγάσθη εἰς ἐπιβλητικὸν κτίριον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐκτρέφονται καὶ ἐκπαιδεύονται ἄνω τῶν 300 ὀρφανῶν παίδων καὶ κορασίων.

Νοτία πρόσοψις τοῦ συνόλου τῆς Χειρουργικῆς Κλινικῆς.

1. Ἐξ ὑπαρχῆς ἐπεδιώχθη ὁ σκοπὸς οὗτος ἐν τῷ Ἱδρύματι, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀρχικὸν κτίριον ἐν Ἐπαυργίᾳ ἐχωροῦσε μόνον 70 ἀσθενεῖς, τὸ δὲ ἐν Χάλκῃ ὀρφανοτροφεῖον 100 ὀρφανούς.

γάζουσι περὶ τὰ 1200 καθ' ἑκάστην πρόσωπα ἐξ ἑκατέρου τῶν φύλων. Τῶν οἰκοδομῶν τούτων αἱ μὲν παλαιαὶ ἀναστήματα τυγχάνουσι προπατορικῶν κόπων, αἱ δὲ νεώτεραι καὶ αἱ νέαι εἶναι κτίσματα γενναίων τοῦ Ἔθνους χορηγῶν.

Καὶ μὴ λογιζομένων τῶν ἐγγὺς κειμένων δύο ἰδιοκτήτων λαχανοκήπων, ἡ περίμετρος τῶν Καταστημάτων εἶναι ἀρκούντως μεγάλη, ἀντιλαμβάνεται δὲ τοῦ πράγματος καλλίτερον ὁ ἀναγνώστης, μανθάνων ὅτι, διὰ νὰ τὰ περιέλθῃ ἔξωθεν τοῦ περιβάλλοντος αὐτὰ τοίχου, ἀπαιτοῦνται 35′ λεπτὰ τῆς ὥρας. Μῆκος 600 μέτρων τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς, ἐφ' ἧς ἐκτενὴς ἁπλοῦται ὁρίζων πρὸς τὴν πόλιν, ἡδέως ἐπαναπαύων τὸ βλέμμα, καὶ ἥτις ἀποτελεῖ τὴν πρόσοψιν, ἡ δὲ δυτική, ἡ πρὸς τὸ Μακροχώριον, ὑπερβαίνει τὰ 800. Ἀπὸ τῆς βορείου πλευρᾶς τὸ ἁγίασμα τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς μόλις ἀπέχει 10 λεπτὰ καὶ περὶ τὰ 20 ἡ νοτία ἀπὸ τῆς θαλάσσης. Βλέπουσιν ἐντεῦθεν τὰ Καταστήματα τμῆμα τῆς γραμμῆς τῶν Ἀνατολικῶν σιδηροδρόμων (τεμνούσης τὸν ἕτερον τῶν λαχανοκήπων ἐγγὺς τοῦ Νηματουργείου), μέρος τοῦ προποντιδικοῦ λεκανοπεδίου καὶ τὰ κατέναντι βιθυνικὰ ὄρη. Αἱ οἰκοδομαὶ καλύπτουσιν ἐπιφάνειαν γῆς 17,000 τετραγωνικῶν μέτρων, ἡ ὑδρονομικὴ ὑπηρεσία ὡς πρὸς τὴν διοχέτευσιν τοῦ ὕδατος ἱκανὴν ἔκτασιν, οὐ σμικρὰν ἡ τοῦ ἀεριόφωτος (1145 μέτρα), μέλλουσα νὰ ἐπεκταθῇ εἰς τὰ ἀνεγειρόμενα κτίρια, φυτεία δὲ πλουσία ὡραΐζει τὰ τοπία, ἀποτελοῦσα ποῦ μὲν λόχμας ἐκ πευκῶν καὶ παντοίων ἄλλων δένδρων, ποῦ δὲ συστάδας ἀκακιῶν, ἀγρίων καστανεῶν καὶ φιλυρῶν καὶ δενδροστοιχίας ἀλλαχοῦ, ροδωνιαί τε δὲ καὶ ἀνθοφόρων φυτῶν καὶ θάμνων πληθύς, ἀναλόγως τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους, τέρπουσι μεγάλως τὸν ὀφθαλμόν, καὶ τοῦ τερπνοῦ τούτου θεάματος ἀπολαύουσι περισσῶς τῶν ἀρρώστων οἱ δυνάμενοι, εἴτε διαναπαυόμενοι ὑπὸ τὰς παχυσκίους πεύκας, εἴτε περιπατοῦντες.

Ἐκπλήσσεται ὁ τὸ πρῶτον ὁρῶν ὅλον τὸν ὑπαίθριον τοῦτον συνοικισμόν, προσεοικότα μακρόθεν πρὸς κυβερνητικὰ συνεργεῖα ἢ ἐργαστήρια, ἡ δὲ ἔκπληξις μετατρέπεται εἰς θαυμασμόν, ὅταν μάθῃ ὅτι ἐλεημόνων καὶ φιλοπτώχων καρδιῶν φιλοτιμία καὶ προσπάθεια συνετέλεσαν καὶ συντελοῦσι, καὶ τοῦ Ἔθνους συνεργοῦντος, τὰ μοναδικὰ ταῦτα ἐργαστήρια τῆς ἀνθρωπίνης ἀλληλεγγύης, ἔνθα ἀσκεῖται ἐκπρεπῶς ἡ χριστιανικωτάτη τῶν ἀρετῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ θαυμασμοῦ μεταπίπτει εἰς χαράν, ὅταν ἰδίοις ὄμμασιν ἴδῃ ὅτι τὸ μέγα τοῦτο ἀκεσίνοσον χωρίον εἶναι τὰ περίπυστα Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα, ὧν τὴν εἰκόνα, τελείως μὲν μέχρις οὐ πρὸ πολλοῦ ἐλλείπουσαν, τὸ πρῶτον δὲ διὰ τοῦ Λευκώματος πέρυσι παρασταθεῖσαν, καὶ ταύτην οὐ κατὰ πάντα τελείαν, ὅλως συγκεχυμένην εἶχε μέχρι τοῦδε ἐν τῇ φαντασίᾳ, ὡς ἕκαστος ἠδύνατο. Καὶ ὅταν ἐπισκεφθῇ αὐτὰ καὶ περιεργασθῇ τὰ ἐν αὐτοῖς ἐπιμελῶς καὶ ἐμπεριστατωμένως, ὦ, τότε διαθρύπτεται ἡ φιλοτιμία του καὶ τὰ εὐγενέστερα καὶ τὰ χριστιανικώτερα γεννῶνται ἐν ἑαυτῷ συναισθήματα. Καὶ εἰ μὲν δύναται, αὐθόρμητος ἀναλαμβάνει ἰδίοις ἀναλώμασι ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς ἀνάγκης τὴν πλήρωσιν· ὀλίγος δ' ὤν, δι' οὗ αὐτὸς οἶδε τρόπου [1] συναντιλαμβάνεται, καὶ ἐὰν καρδίας μόνον διαθέτῃ θησαυρόν, τότε εὐλογεῖ μὲν τοὺς τῶν καλῶν ἐργάτας, εὔχεται δὲ εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ ἀριθμοῦ τούτων, καὶ μακαρίζει τοὺς ἐν τοῖς

ρολογίου, ὅτι δηλαδὴ κατέχουσιν ἔκτασιν 10,000 τετραγωνικῶν μέτρων. Τὸν δὲ ἀκριβῆ καθορισμὸν τῶν 16,500 μέτρων, ὡς καὶ τὸν κατωτέρω τῶν 17,000 τετραγ. μέτρων, ὀφείλω εἰς τὴν προθυμίαν τοῦ φίλου κ. Μ. Βλασιάδου, ἀρχιτέκτονος τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων.

1. *Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἀνέγνων ἄλλοτε ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου Λογοδοσίας τῶν Καταστημάτων «Ἐτυπώθη δωρεὰν ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τῆς «Βυζαντίδος». Τοῦτο ἔπραξεν ὁ δημοσιογράφος ἐκεῖνος ὡς τυπογράφος, μὴ θέλων καὶ ὡς τοιοῦτος νὰ ὑστερήσῃ. Ἕτεροι, ἄτομα ἢ κοινότητες, ἐξαποστέλλουσιν αὐθορμήτως καὶ ἄνευ ἐπικλήσεως εἰς τὰ Νοσοκομεῖα, οὗτος μὲν ἐδώδιμα, οἰκοδομήσιμον ξυλείαν ἢ καύσιμον ὕλην ἐκεῖνος, ἕτεροι ἀντικείμενα ἱματισμοῦ. Πολλοὶ ἔμποροι ἐν ταῖς πρὸς τὰ Καταστήματα συναλλαγαῖς αὐτῶν αὐθόρμητοι καὶ οὗτοι στέργουσιν εἰδικὴν ὑπὲρ τούτων ἔκπτωσιν, ἀφαιροῦσαν ὅλον πολλάκις τὸ κέρδος. Εἶναι συγκινητικὴ καὶ ἡ τοιουτότροπος διατράνωσις τῶν φιλοπτώχων διαθέσεων καὶ ἀξία συστάσεως καὶ ἡ τοιαύτη ὑποστήριξις.*

Καταστήμασι στεγαζομένους ἐκ παραλλήλου πρὸς τοὺς οὕτως ἢ ἄλλως συντελοῦντας εἰς τὴν ἀνάδειξιν αὐτῶν.

*

Δικαιοῦται νὰ φρονῇ εὐλόγως πᾶς τις ὅτι ὁ ἔξω τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁμογενὴς κόσμος ἐκ φήμης μόνον γνωρίζει, ὡς εἰκός, τὰ Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα, δὲν εἶναι δὲ ἴσως τολμηρὸς ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι καὶ ὁ τῆς πρωτευούσης ἀνεπαρκεστάτην ἰδέαν αὐτῶν ἔχει· διότι δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ γνωρίζωμεν πρὸς ποίαν διεύθυνσιν τῆς πόλεως κεῖνται ταῦτα, δὲν ἀρκεῖ νὰ ἀκούωμεν μόνον μετὰ συμπαθείας τὸ ὄνομα αὐτῶν, δὲν πρέπει νὰ ἐπαναπαυώμεθα εἰς τὸ νὰ προσφέρωμεν μόνον μετὰ προθυμίας ὑπὲρ αὐτῶν τὸν ὀβολὸν ἡμῶν, ζητούμενον, πρέπει καὶ νὰ τὰ βλέπωμεν ἐκ τοῦ πλησίον, διὰ νὰ τὰ ἀγαπῶμεν περισσότερον, νὰ τὰ περιεργαζώμεθα, νὰ μανθάνωμεν πᾶσαν περὶ αὐτῶν δυνατὴν πληροφορίαν, νὰ ἐπικοινωνῶμεν πρὸς αὐτὰ καλλίτερον, νὰ δεικνύωμεν μὲ ἄλλους λόγους ζωντανόν, οὕτως εἰπεῖν, τὸ ὑπὲρ αὐτῶν ἐνδιαφέρον. Νῦν βλέπουσι συνήθως αὐτὰ οἱ ἀρρώστους ἐν αὐτοῖς ἔχοντες, οἱ δὲ λοιποὶ σπανιώτατα τὰ ἐνθυμοῦνται κἄποτε· ἐὰν ἐφανταζόμεθα ἡλίκου ἀγαθοῦ πρόξενοι γινόμεθα συμπεριφερόμενοι μετὰ μείζονος ζέσεως πρὸς τὰ σεμνώματα ταῦτα τοῦ Ἔθνους, βεβαίως θὰ ἐφροντίζομεν νὰ ἐπανορθώσωμεν τὸ ἀκούσιον τοῦτο ἀδίκημα. Πλησιάζοντες λόγου χάριν πρὸς τοὺς ἐν αὐτοῖς νοσηλευομένους, ξένοι μὲν πρὸς ξένους, οἷον εἰπεῖν, ἀδελφοὶ ὅμως πρὸς ἀδελφοὺς κατ' ἀλήθειαν, καὶ παρηγοροῦντες αὐτούς, θὰ ἐπεχέομεν βάλσαμον εἰς τὰς αἱμασσούσας αὐτῶν πληγάς· θὰ ὑπεγλυκαίνομεν τὴν πικρίαν τῶν καρδιῶν αὐτῶν· θὰ ἀνεπτεροῦμεν τὸ καταπεπτωκὸς ἠθικόν των. Ἐγκαρδιοῦντες δὲ τοὺς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῶν καὶ τῶν πολλαπλῶν ἀναγκῶν τῶν Καταστημάτων τεταγμένους, θὰ ὑπεξεκαίομεν τὸν ζῆλόν των· μὲ δύο καλὰ λόγια θὰ τοὺς καθιστῶμεν εὐγνώμονας, καὶ τὴν ἡμετέραν πρὸς αὐτοὺς προσήνειαν θὰ μετετρέπομεν εἰς συμπάθειαν τούτων πρὸς τοὺς πάσχοντας θερμοτέραν καὶ ἀποτελεσματικωτέραν. Τί τούτου καλλίτερον; Προδήλου λοιπὸν οὔσης τῆς ὠφελείας τῶν Καταστημάτων ὑλικῶς τε καὶ ἠθικῶς ἐκ συστηματικῆς πρὸς αὐτὰ ἐπικοινωνίας, διατί πᾶς ἕκαστος ἡμῶν νὰ μὴ ρυθμίζῃ ἀναλόγως τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του, ὥστε καὶ τὰ Νοσοκομεῖά μας νὰ μὴ μένωσι λησμονημένα [1]; Ὁ καὶ δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τοιοῦτόν τινα τρόπον ἐπισκεπτόμενος τὰ Νοσοκομεῖά μας μέγα τι ποιεῖ. Δὲν ἀπαιτεῖται βεβαίως μεγάλη θυσία πρὸς τοῦτο· ἀπαιτεῖται ὅμως προθυμία καὶ ἀπόφασις, τοιαύτη δὲ ἀπόφασις καλὸν νὰ λαμβάνηται γενικῶς. Τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, δὶς ἢ τρὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ τοῦτο ποιοῦντα, καλὸν νὰ μιμῶνται οἱ ἅγιοι Συνοδικοὶ καὶ ὁ λοιπὸς ἀνώτερος κλῆρος, πᾶς ἕκαστος· τοὺς Ἐφόρους, καὶ ὑπὸ τοῦ ἀξιώματος ὑποχρεωμένους, οἱ Ἐθνικοὶ Σύμβουλοι, ὡσαύτως πᾶς ἕκαστος. Καλὸν τὰ Νοσοκομεῖα, τὰ σεμνώματα ταῦτα ὄντως τοῦ Ἔθνους, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ τμήματα τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, νὰ βλέπωσι καὶ τὴν ἐκλεκτὴν κοινωνίαν καὶ τὴν τῶν ἀστῶν· καὶ τοὺς μικρούς, ἀλλὰ καὶ τοὺς μεγάλους, τοὺς τρανούς· καὶ τὸν ἐπιστήμονα καὶ τὸν ἔμπορον· τὸν ναυτίλον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐπιτηδευματίαν· τὸν χειρώνακτα καὶ τὸν λόγιον· τὸν καθηγητήν, ἀλλὰ καὶ τὸν δημοσιογράφον, τοῦτον μάλιστα, διὰ νὰ εἶναι καὶ εἰς θέσιν τὰς ἀρίστας πάντοτε νὰ ἔχῃ περὶ τῶν Καταστημάτων ἐμπνεύσεις καὶ τὰς εὐγενεστέρας ἀφορμάς, κἂν τε ἐν οἴκῳ, κἂν τε ἐν δήμῳ ποιεῖται τὸν περὶ αὐτῶν λόγον, ὅστις ἐν ἐπιγνώσει θὰ γίνηται τότε. Ὅταν δὲ διὰ τοιούτων συνεκτικῶν δεσμῶν ἐνισχυθῇ ἡ ἡμετέρα ἀλληλεγγύη, μὴ ἀμφιβάλλετε ὅτι ἀγαστὴν ἐπετελέσαμεν πρόοδον, ἔστε βέβαιοι ὅτι ἐκέρδισαν μέγαλως τὰ Φιλανθρωπικά

1. *Ἡ εἴσοδος τοῦ Νοσοκομείου εἶναι ἐλευθέρα κατὰ Κυριακήν, Τετάρτην καὶ Παρασκευὴν ἀπὸ τῆς μεσημβρίας μέχρι τῆς 3 ὥρας μετὰ μεσημβρίαν. Καὶ ἡ τῶν ἀρρώστων ἑπομένως ἐπίσκεψις, τῶν τε δωρεὰν καὶ τῶν ἐπὶ πληρωμῇ νοσηλευομένων, κατὰ τὰς ὥρας ταύτας μόνον εἶναι ἐπιτετραμμένη.*

μας Καταστήματα— ἐπειδὴ περὶ τούτων ὁ λόγος — ταὐτὸν εἰπεῖν ὅτι ὠφελήθη μεγάλως ἡ καθ' ἡμᾶς κοινωνία.

Τὰ Ἐθνικὰ Νοσοκομεῖα, δηλ. τὸ Νοσοκομεῖον καὶ τὸ Φρενοκομεῖον, περιλαμβάνουσιν ἱκανῶς ἀνεπτυγμένα τμήματα παθολογικῶν, χειρουργικῶν, ὀφθαλμικῶν καὶ φρενικῶν νοσημάτων, παρὰ πᾶσαν ὅμως τὴν πανθομολογουμένην σημασίαν των καὶ παρὰ τὰς ἀναριθμήτους πρὸς τὴν κοινωνίαν ὑπηρεσίας, ἐπιδέονται καὶ ἄλλων οὐκ ὀλίγων, ἵνα καὶ πᾶσα νόσος ἔχῃ ἐν αὐτοῖς τὴν θέσιν της, ἵνα ἀποβῶσιν ὅσον οἷόν τε τέλεια. Τμήματα ἢ αἴθουσαι ἐπὶ παραδείγματι νευρικῶν νοσημάτων, παιδικῶν καὶ χρονίων, εἶναι ἀπαραίτητα, ἵνα καὶ οἱ τοιοῦτοι ἄρρωστοι θεραπεύωνται ἢ ἀνακουφίζωνται, καὶ πρὸ παντὸς Μαιευτήριον χάριν τῶν ἐπιτόκων γυναικῶν τῆς ἀπόρου παρ' ἡμῖν τάξεως, διὰ νὰ σώζωνται ἀπὸ τοῦ θανάτου πολλαὶ μητέρες καὶ περισσότερα βρέφη. Θὰ εὐχηθῇ μετ' ἐμοῦ ὁ ἀναγνώστης ὅπως ἐν οὐ μακρῷ καὶ αἱ ἀνάγκαι αὗται, καὶ εἴ τις ἄλλη, ἐκλίπωσιν.

Ὡς ἔχουσι νῦν τὰ πράγματα, τὸ μὲν Νοσοκομεῖον περιέχει 465 κλίνας, τὸ Φρενοκομεῖον 400 καὶ 130 τὸ Γηροκομεῖον. Ἐκ τῶν 465 τοῦ Νοσοκομείου κλινῶν αἱ 105 εἶναι προωρισμέναι εἰς ἀρρώστους νοσηλευομένους ἐπὶ πληρωμῇ. Ἴσως ξενισθῇ τις πῶς ὑπάρχει νοσηλεία ἐπὶ πληρωμῇ ἐν Καταστήματι ἱδρυμένῳ πρὸς παροχὴν νοσηλείας δωρεάν, ὁμολογητέον δὲ ὅτι παραπλήσιον ἐρώτημα δὲν φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως ἀβάσιμον· ἀλλ' ὅταν ἀποβλέψῃ εἰς τὸ ὅτι τὴν μὲν ἐπὶ πληρωμῇ νοσηλείαν ζητεῖ αὐτὸ τὸ δημόσιον, δὲν περιορίζεται δὲ ἡ δωρεάν, θὰ καθησυχάσῃ τὴν ἀνησυχίαν του. Κατ' ἐμὲ κριτὴν μάλιστα, δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι καὶ ὠφελεῖ τὸ ὅλον Νοσοκομεῖον ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἐπὶ πληρωμῇ νοσηλείας, ὅταν ἐπιζητῆται αὕτη χωρὶς νὰ μειωθῇ τὸ παράπαν ἡ πρώτη, καὶ ἐφ' ὅσον ἐννοεῖται ἀποτελεῖ νέαν τούτου πρόσοδον· τίς δὲ οἶδεν ἂν μὴ εἶναι ἐπὶ τέλους δυνατόν, στρογγυλουμένης οὐσιωδῶς σὺν τῷ χρόνῳ τῆς προσόδου ταύτης, καὶ ἀνάπτυξιν νὰ προσλάβῃ ἡ δωρεὰν νοσηλεία;

*

Ὑπηρεσίαι ἢ ἐξαρτήματα στενῶς πρὸς τὸ Νοσοκομεῖον συνδεδεμένα ὑπάρχουσιν οὐκ ὀλίγα. Καὶ δὴ συνεπήχθησαν (ἐκ τῶν ἐνόντων ὡς πρὸς τὰ κτίρια) δύο ἐπιστημονικὰ ἐργαστήρια, τῶν ὧν οὐκ ἄνευ θεωρούμενα παντὸς ἀρτίου νοσοκομείου, πρὸ τριετίας μὲν Χημικόν, πρὸ διετίας δὲ Ἀνατομοπαθολογικὸν καὶ Μικροβιολογικόν, ἀμφοτέρων δὲ αἱ ὑπηρεσίαι, διεξαγόμεναι ὑπὸ εἰδικῶν ἐπιστημόνων, εἶναι πολύτιμοι. Θὰ ὧσι τέλεια τὰ ἐργαστήρια ταῦτα, ὅταν ἀποκτήσωσι καὶ τὴν κατάλληλον οἰκοδομὴν ἕκαστον. Ἐπίκειται δὲ ἡ ἐγκαθίδρυσις ἐν τῷ Νοσοκομείῳ καὶ συσκευῆς τῶν ἀκτίνων Ραϊντκεν, χορηγίᾳ εὐεργέτου τῶν Καταστημάτων.

Μετὰ τὰ ἐργαστήρια ταῦτα ἔρχεται φυσικῶς τὸ Φαρμακεῖον· τοῦτο ἐξυπηρετεῖ οὐ μόνον τὸ Νοσοκομεῖον καὶ τὰ λοιπὰ τμήματα τῶν Καταστημάτων, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπόρους τῶν πέριξ, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ τῶν ἀπωτέρων συνοικιῶν. Τὸ κτίριον παλαιόν, μικρὸν καὶ ὅλως δυσανάλογον πρὸς τὰς σημερινὰς ἀνάγκας. Διασώζει τὸ Φαρμακεῖον τοῦτο ἰγδίον ἐξ ὀρειχάλκου, φέρον αὐτολεξεὶ κεχαραγμένα: ΤΟΥ ΝΟCΟΚΟΜΕΙΟΥ ΓΑΛΑΤΑ 1826.

Ὁ Ἐξεταστικὸς σταθμός, νεόδμητος, ἔξω τοῦ περιβόλου τῶν Καταστημάτων κείμενος, διαιρεῖται εἰς δύο. Ὡς ὑπάρχουσι νόσοι ἐπιβάλλουσαι κατάκλισιν καὶ νόσοι συρόμεναι, αἱ ἄλλως λεγόμεναι «τοῦ ποδαριοῦ», οὕτω καὶ τοῦ σταθμοῦ τὸ μὲν ἓν μέρος χρησιμεύει εἰς τὴν πρὸ τῆς ἐγγραφῆς ἐξέτασιν τῶν δεομένων νοσοκομειακῆς νοσηλείας, τὸ δὲ ἕτερον εἰς παροχὴν δωρεὰν ἰατρικῆς συμβουλῆς καὶ φαρκάκων πολλάκις, ἑκάστου τῶν ἐξωτερικῶν ἰατρῶν ἐξετάζοντος ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος ἐκ περιτροπῆς ἐπὶ ὥραν τοὺς προσερχομένους. Ἡ θέσις τοῦ Ἐξεταστικοῦ σταθμοῦ ἔξω τοῦ περιβόλου τῶν Καταστημάτων, ὑπὸ σκληρᾶς ἀνάγκης ὑπαγορευθεῖσα, εἶναι τὰ μάλιστα ἐξυπηρετική.

Τὸ Δαμαλοκομεῖον παρέχει τὸ γάλα 15 γαλακτοφόρων δαμάλεων ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ

διατηρουμένων 20 κτηνῶν. Ὅτι τὸ γάλα τοῦτο ποιοτικῶς εἶναι ἀνεπίληπτον, οὐδεμία ἀμφιβολία· ποσοτικῶς ὅμως δὲν εἶναι καὶ τὸ ἀπαιτούμενον, διότι πρὸς τῷ τοῦ Δαμαλοκομείου (30,000 ὀκάδες κατ' ἐνιαυτὸν) ἀγοράζεται ἀκόμη ἔξωθεν ἓν πέμπτον τοῦ ποσοῦ τούτου καί τι πλέον. Τὸ Δαμαλοστάσιον πεπαλαιωμένον· ἀνάγκη νέου οὐ μόνον κατ' ἐπιστήμην, ἀλλὰ καὶ κατὰ χῶρον πρὸς αὔξησιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δαμάλεων δι' ἐπαρκῆ τοῦ γάλακτος παραγωγήν.

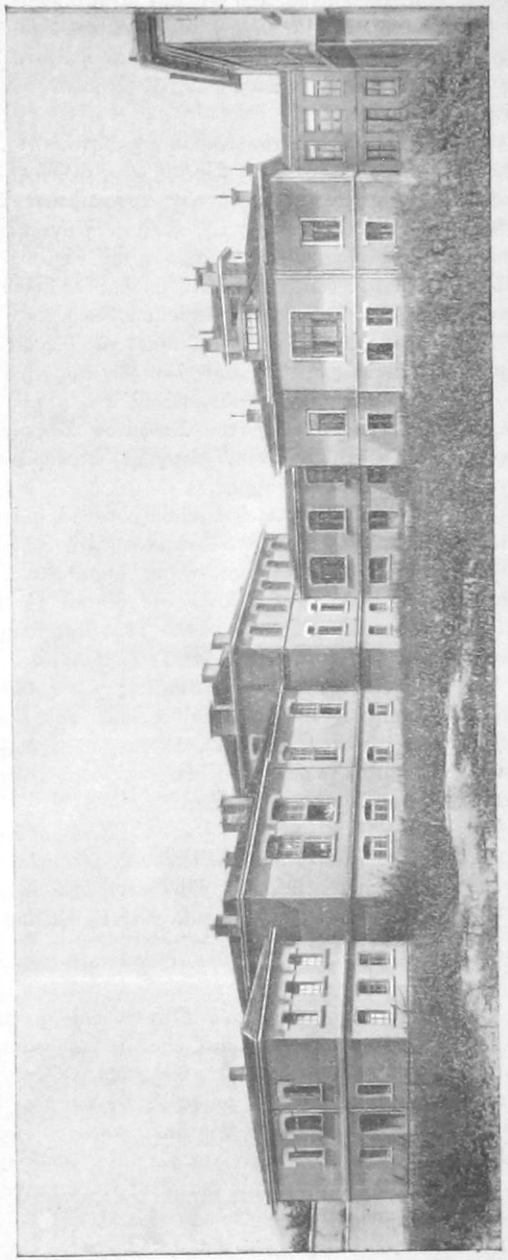
Ὁ Ὀρνιθών· οὗτος ἔχει ἐπὶ τοῦ παρόντος τόσην σημασίαν, ὅσην τὰ κατ' ἐνιαυτὸν χορηγούμενα τρισχίλια περίπου ὠά. Ὅταν ἀποβλέψῃ τις εἰς τὸ ὅτι ἐκλείπει πᾶσα ὑποψία ὡς πρὸς τὴν ποιότητα τῶν ὠῶν ἰδιοσυντηρήτου ὀρνιθῶνος, θὰ ἀνομολογήσῃ τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναπτύξεως καὶ τούτου, καὶ χωρὶς νὰ ἐπιμείνῃ καὶ εἰς ἕτερον οὐχ ἧττον σπουδαῖον λόγον, ὅτι δηλ. ἡ συντήρησις ἐπαρκοῦς ὀρνιθῶνος οὐ μόνον ἐξασφαλίζεται περισσῶς διὰ τῆς ἀποφυγῆς τῆς δαπάνης πρὸς ἀγορὰν τῶν ἀπαιτουμένων τεσσαρακοντακισχιλίων καὶ πέραν κατ' ἔτος ὠῶν, ἀλλὰ καὶ ὀρνίθια θὰ δύναται νὰ παρέχῃ οὗτος, ἀγοραζόμενα νῦν ἔξωθεν.

Τὸ Μαγειρεῖον εἶναι καὶ παλαιὸν καὶ μικρόν. Δαπανᾷ ἡμερησίως $^1/_3$ τόννου γαιάνθρακος καὶ ξυλάνθρακος 10 ὀκάδας.

Ὁ ἕτερος Λαχανόκηπος, ὁ σιδηροδρομότμητος, ὁ ἐν ἐκκαρπώσει, χορηγεῖ πάνυ ἐπωφελῶς τὰ εἰς τὰ Καταστήματα δαπανώμενα κατ' ἐνιαυτὸν λαχανικά, ἀγοραζομένων ἔξωθεν ὀλίγων τινῶν μόνον, ὅσα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παραχθῶσιν ἐπὶ τόπου.

Τὸ Γανωτήριον· γανόνονται δὶς τῆς ἑβδομάδος τὰ χαλκᾶ τοῦ Μαγειρείου σκεύη.

Τὸ Μηχανοστάσιον εἶναι τὸ τμῆμα ἐκεῖνο, ὁπόθεν κινεῖται πᾶσα ἡ δι' ἀτμοῦ ἐκτελουμένη ἐργασία, πλύσιμον ἱματι-

Μαυρογορδάτειον Ἐγχειρητήριον μετὰ τοῦ γυναικείου Μαυρογορδατείου τμήματος.

σμοῦ, ἀπολυμάνσεις, ὕδρευσις, ὑδροθεραπεία, θέρμανσις κλπ. Δαπανᾶται συλλήβδην ὑπὸ τῆς κινητηρίου ταύτης δυνάμεως τὸ θέρος τόννος σχεδὸν γαιάνθρακος καθ' ἑκάστην. Ἡ δαπάνη τοῦ γαιάνθρακος τὸν χειμῶνα εἶναι μικροτέρα.

Τὸ Πλυντήριον (μηχανικὸν), ἐφωδιασμένον διὰ δύο στραγγιστηρίων καὶ στεγνωτηρίου, ἐργάζεται καθ' ἑκάστην ἐργάσιμον ἡμέραν, πλὴν τοῦ Σαββάτου, προωρισμένου εἰς ἀνάπαυσιν καὶ εἰς καθαρισμὸν τῶν ἀτμολεβήτων. Δαπανᾷ ἡμερησίως σχεδὸν $^2/_3$ τοῦ τόννου γαιάνθρακος.

Αἱ Ὑδροθῆκαι, δύο τὸν ἀριθμόν, χωρητικότητος 42 κυβικῶν μέτρων, ἤτοι ὀκάδων 32,760, ἀποτελοῦσι μετὰ τὰ δύο φρέατα, ἀφ' ὧν πληροῦνται, τὰς πηγάς, ἀπὸ τῶν ὁποίων κατανέμεται πανταχόσε τῶν Νοσοκομείων τὸ ἀπαιτούμενον ὕδωρ. Τὸ θέρος αἱ Ὑδροθῆκαι πληροῦνται τρὶς τῆς ἡμέρας, ἡ ἄντλησις γίνεται δι' ἀτμοῦ, ὁ δὲ δαπανώμενος ἄνθραξ ἀνέρχεται εἰς $^1/_3$ σχεδὸν τοῦ τόννου. Καθ' ἑκάστην δαπανῶνται τὸ θέρος 147 κυβικὰ μέτρα ὕδατος, δηλαδὴ ὀκάδες 114,600. Δὲν εἰσέρχεται εἰς τοὺς ὑπολογισμοὺς τούτους τὸ δαπανώμενον πόσιμον ὕδωρ.

Τὸ Ὑδροθεραπευτήριον ἱκανοποιεῖ τὰς θεραπευτικὰς ἀνάγκας τῶν Καταστημάτων, δέχεται δὲ καὶ τοὺς ἔξωθεν χάριν λουτρῶν προσερχομένους.

Τὸ Ἀπολυμαντήριον, ἐφωδιασμένον διὰ μεγάλου ἀπολυμαντικοῦ κλιβάνου, προσφορᾶς τοῦ ἀοιδίμου εὐεργέτου Στεφάνου Ζαφειροπούλου, ἀπολυμαίνει πᾶν ἱμάτιον ἀρρώστου. Οἱ ἔχοντες ἔξωθεν ἀνάγκην ἀπολυμάνσεως ἱματίων καταφεύγουσιν εἰς τὸ ἐθνικὸν τοῦτο Ἀπολυμαντήριον.

Τὸ Ἱματιοφυλάκιον, εἰς ὃ ἀναβιβάζονται τὰ ἱμάτια ἀπὸ τοῦ Πλυντηρίου δι' ἀτμοκινήτου ἀνελκυστῆρος, ἐξυπηρετεῖ οὐσιωδεστάτην τῶν Καταστημάτων ἀνάγκην.

Ὡσαύτως ὑπηρεσίας ἀπαραιτήτους παρέχουσι τὸ Ραφεῖον, τὸ Στρωμνοποιεῖον, τὸ Κουρεῖον, τὸ Ξυλουργεῖον, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ τὸ Σιδηρουργεῖον, διότι καὶ τοιούτου εὐμοιροῦσι τὰ Καταστήματα, ἔστω καὶ ἀπεριποιήτου, ὡς καὶ Θερμοκηπίου, καίτοι τοῦτο κατ' ἀνοχὴν δύναται νὰ ἀποκληθῇ τοιοῦτο.

Τὸ Βαλανεῖον λειτουργεῖ ἀκοιμήτως χάριν τῶν ἀρρώστων, οἵτινες πλὴν ἰατρικῆς ἀντενδείξεως λούονται, ἀφοῦ καὶ καρῶσι καὶ ξυραφισθῶσιν οἱ τὴν κόμην καὶ τὸν πώγωνα ἀπεριποίητον φέροντες. Πάντες οἱ ἄρρωστοι μετὰ ταῦτα, ἀποβαλόντες τὰ ἴδια ἱμάτια καὶ τὰ τοῦ Νοσοκομείου νεόπλυτα καὶ καθαρὰ περιβληθέντες, καταλαμβάνουσιν ἕκαστος τὴν οἰκείαν κλίνην.

Τὸ Ἁμαξοστάσιον, ὁ Σταῦλος, τὸ Νεκροστάσιον εἶναι νεόδμητα κτίρια μὲ τὸν προορισμόν του ἕκαστον. Προσθετέον ἐν τέλει τὸν Ναόν, τιμώμενον εἰς μνήμην τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους. Φέρεται ἐπὶ ἐνεπιγράφου πλακὸς ἄνω τῆς θύρας τῆς δυτικῆς πλευρᾶς ὅτι ἱδρύθη ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Γρηγορίου τοῦ ΣΤ′ (1838).

*

Ὁ κατ' ἰδίαν βίος τῶν ἐν τοῖς Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστήμασι διαιτωμένων περιλαμβάνει τὸν βίον τῶν νοσηλευομένων καὶ λοιπῶν περιθαλπομένων καὶ τὸν βίον τῶν περιθαλπόντων, ἦγουν τοῦ προσωπικοῦ [1]. Καὶ περὶ μὲν τοῦ πρώτου, ἐξαρτωμένου ἐξ ἰατρικῶν διατάξεων, ἀπροσδιόνυσος ἐνταῦθα ὁ λόγος· περὶ τοῦ δευτέρου ὅμως δύνανται νὰ ρηθῶσιν ὀλίγα τινά, ἀφοῦ τὰ σήμερον γραφόμενα ἀποβλέπουσιν εἰς τὸ νὰ κατασταθῶσι τὰ Καταστήματα ὁπωσοῦν γνωστὰ εἰς τοὺς πολλούς. Τὸ προσωπικὸν λοιπόν, παρέχον τὰς ὑπηρεσίας αὐτοῦ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ διέποντος αὐτὸ Κανονισμοῦ, διαμένει ἐντὸς

1. *Τῶν περιθαλπομένων ἐν γένει ὁ ἀριθμὸς ὑπερβαίνει καθ' ἑκάστην τοὺς 970, εἶναι δὲ οὗτοι ἄρρωστοι, φρενοβλαβεῖς καὶ γηροκομούμενοι· οἱ δὲ περιθάλποντες ὑπερβαίνουσι τοὺς 200, ἐν οἷς 16 μετὰ τοῦ Διευθυντοῦ ἀποτελοῦσι τὸ ἰατρικὸν προσωπικὸν καὶ 3 φαρμακοποιοὶ μετὰ δύο βοηθῶν.*

ἡμέρας τε καὶ νυκτός, πλὴν τῶν ἐξωτερικῶν ἰατρῶν καὶ ἐξ ὑπαμοιβῆς τῶν δύο ἐπιμελητῶν, καὶ εἶναι κατ' ἀκολουθίαν ἔνοικον καὶ οἰκόσιτον, δὶς τοῦ μηνὸς μόνον σχολάζον ἐπὶ εἰκοσιτετράωρον ἔξω τῶν Καταστημάτων καὶ οὐδὲν ἄλλο γνωρίζον ἑορτολόγιον. Ἑπομένως ἡ νοσοκομειακὴ ἑβδομὰς ἀποτελεῖται ἐκ 15 ἡμερῶν. Ὅταν ὁ νοσοκομειακὸς ὑπάλληλος λέγῃ, «ἔχω δεκαπενθημερίαν», ἀκριβῶς εἰπεῖν ἀνάπαυσιν μετὰ δεκαπενθήμερον ἐργασίαν, ἐννοεῖ ὅ,τι ἄλλος λέγων «ἔχω Κυριακήν»· ἀλλ' ἂν διπλασιάζηται ἡ ἑβδομάς του, δὲν διπλασιάζεται καὶ ἡ Κυριακή του, οὕτως ὥστε δύο ἡμέραι νὰ λογίζωνται ὡς πρὸς τὴν ἀνάπαυσίν του μία, διὰ τοῦτο καὶ τιμωρεῖται πᾶσα ἄνευ ἀποχρῶντος λόγου ὑπερβασία τοῦ τεταγμένου χρόνου πρὸς ἀνάπαυσιν ἢ πρὸς οἰκογενειακὰς ἢ ἀτομικὰς ἀνάγκας, ὡς τιμωρεῖται καὶ ἐπάνοδος μὴ συνάδουσα τυχὸν πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς νηφαλιότητος, διότι διὰ τὸν ἐντὸς τῶν Καταστημάτων νυχθήμερον περιορισμὸν οὐδόλως ἄπορον ἡ πρώτη κατὰ τὴν ἔξοδον γνωριμία ὑπαλλήλου τινὸς ἢ ἑνίων ὑπαλλήλων νὰ γίνηται μὲ τὸν ὁρίβαντα τοῦ καπήλου. Αἱ πειθαρχικαὶ ἢ σωφρονιστικαὶ ποιναὶ ἐξ οὐδεμιᾶς ποτε ἔλειψαν κοινωνίας, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον δύνανται νὰ λείψωσιν ἐκ μεγάλων νοσοκομείων, παμπόλλας ἐχόντων τὰς ἀπαιτήσεις· δίκαιον ὅμως νὰ προστεθῇ ὅτι ἀραιὰ γίνεται χρῆσις ποινῶν, τῶν ἀφορμῶν φιλοτίμως ἀποφευγομένων. Τὸ δὲ καθαρῶς νοσοκομειακὸν προσωπικόν, τὸ τεταγμένον δηλαδὴ ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν νοσηλευτικὴν ὑπηρεσίαν, τὴν νύκτα ἀναπαύεται, ἑνὸς νοσοκόμου ἀγρυπνοῦντος ἐν ἑκάστῃ αἰθούσῃ ἐκ περιτροπῆς δι' ἐνδεχομένην ἀνάγκην, καθόσον καὶ τὰ νοσήματα φαίνονται εὔδοντα τὴν νύκτα.

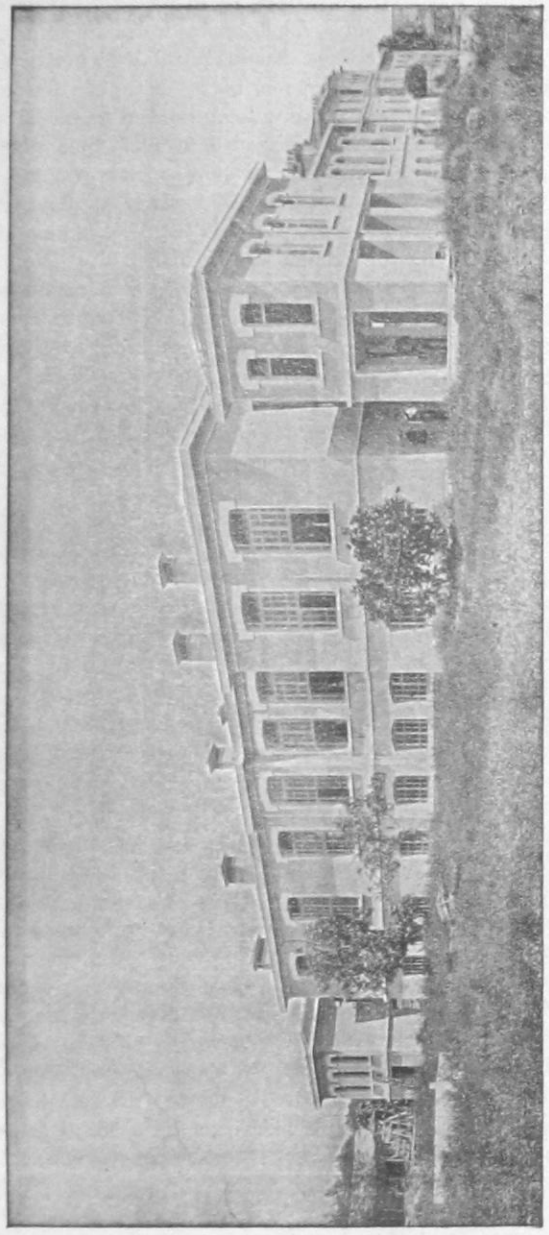
*

Ἡ ἐξάσκησις τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων ἀποτελεῖ ἐν ταῖς ἐπισήμοις ἡμέραις μίαν τῶν ἐκδηλοτέρων ἐκφάνσεων τοῦ νοσοκομειακοῦ βίου. Ναὶ μὲν σπανίως πληροῦται ὁ μικρὸς τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους ναὸς φιλακολούθων, ἀλλ' ὁπόταν ἡ πρὸς τὸ ἐκκλησιάζεσθαι ἀτροθυμία, σύμπτωμα γενικῆς ἐκλύσεως, παρατηρῆται ἐξ ἴσου ἐν ταῖς πόλεσι καὶ ἐν τοῖς χωρίοις, ὅπου τὰ ἤθη ἁπλούστερα, παράξενον θὰ ἦτο νὰ παραξενευθῇ τις, διότι ἐν τῷ νοσοκομειακῷ ναῷ αἱ ἱερουργίαι εἶναι δυνατὸν νὰ διεξάγωνται καὶ μὲ ἐκκλησίασμα μόλις ἀριθμούμενον πολλάκις εἰς τὰ δάκτυλα τῆς μιᾶς χειρός, ἐνῷ εἶναι παρατηρημένον ἐξ ἄλλου ὅτι κατὰ τὰς ἐπισήμους ἡμέρας καὶ τὰς ἐπισήμους τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑορτὰς ὁ ναΐσκος πληροῦται. Οἴκοθεν ἐννοεῖται ὅτι ὁ λόγος ἀποβλέπει τὸ ἐλεύθερον προσωπικὸν καὶ τοὺς ἀρρώστους ἐκείνους, οὓς ἡ νόσος δὲν κρατεῖ προσπεπασσαλευμένους ἐπὶ τῆς κλίνης.

Ἐξυπηρετεῖται ὁ νοσοκομειακὸς ναὸς ὑπὸ τοῦ τακτικοῦ ἐφημερίου, ἔχοντος βαθμὸν ἀρχιμανδρίτου, ψάλλουσι δ' ἐν αὐτῷ αὐτοσχέδιοι ἱεροψάλται, καὶ ἐνίοτε καὶ αὐτὸς ὁ ἱερεύς, ὁσάκις δὲν συμπέσῃ νὰ ὑπάρχωσιν ἐν τοῖς νοσηλευομένοις, τοῖς μὴ καταδεδικασμένοις νὰ ὦσι διαρκῶς κλινήρεις, οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος, διὰ τὴν ἄγνοιαν δὲ πολλάκις τῶν αὐτοσχεδίων τούτων ψαλτῶν καὶ τὴν ἀδυναμίαν τῆς ἐνορίας νὰ διατηρῇ μισθωτούς, εὐνόητον ὅτι δὲν λείπουσι χασμῳδίαι· καὶ παρ' ὅλα ταῦτα ὅμως παραμένει πάλιν ἡ μεγαληγορία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ὑμνῳδίας, ἐνίοτε δὲ μάλιστα αἱ τελεταὶ παρουσιάζουσί τι τὸ ἐξαιρετικῶς συγκινητικόν. Κατὰ τὴν λιτανείαν λόγου χάριν τοῦ Ἐπιταφίου ἡ περιφορὰ γίνεται ἀνὰ τὰς αἰθούσας τοῦ Νοσοκομείου καὶ τοῦ Φρενοκομείου, δυσερμήνευτος δὲ εἶναι ἡ ἐντύπωσις τοῦ κατὰ πρώτην φορὰν βλέποντος τὸν ἀτελείωτον ἀριθμὸν τῶν ἀρρώστων, οἵτινες, ἀνακαθισθέντες ἤδη ἐπὶ τῆς κλίνης, ἀναμένουσι μὲ κηρία ἀνημμένα, διανεμηθέντα αὐτοῖς ἐκ τοῦ ναοῦ, τὴν ἐμφάνισιν τῆς τελετῆς, σταυροκοπούμενοι πρὸ τῶν ἱερῶν λαβάρων καὶ τοῦ διερχομένου Ἐπιταφίου. Ἡ τελετὴ τῆς περιφορᾶς διαρκεῖ ἐπὶ ὥραν.

Αἱ ἑορταὶ τοῦ Πάσχα δὲν παρέρχονται χωρὶς νὰ μεταδώσωσιν ἐκ τῆς γενικῆς χαρᾶς καὶ εἰς τὰ πρόσωπα τῶν νοσηλευομένων, οἵτινες, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχουσιν ἰατρικὰ

κωλύματα, ἑορτάζουσι τὸ Πάσχα καθ' ὃν καὶ οἱ περιθάλποντες τρόπον· ἤτοι διανέμονται αὐτοῖς ὠὰ καὶ τσουρέκια πασχάλια, διότι καὶ οὗτοι πρέπει τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ νὰ εὐφρανθῶσιν.

Ἐξωτερικὴ ἄποψις Χειρουργικῆς Κλινικῆς ἀνδρῶν.

Ἅπαξ τοῦ ἔτους ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους πανηγυρίζει ὁ ναός, τελουμένης ἀρχιερατικῆς λειτουργίας μετὰ δύο δίσκων κολλύβων, ὧν ὁ μὲν εἰς μνημόσυνον τοῦ ἑορταζομένου ἁγίου, ὁ δὲ εἰς μνημόσυνον τῶν ἐν τοῖς νοσοκομείοις ἀποθανόντων ἀδελφῶν ἡμῶν. Ἄλλοτε τὸ κόλλυβον τοῦτο μετεφέρετο εἰς τὸ Νεκροταφεῖον, ὅτε ἔκειτο τοῦτο ἐγγὺς τοῦ Νοσοκομείου, καὶ ἐπὶ τῶν τάφων τῶν ἀναπαυομένων ἐψάλλετο τὸ νενομισμένον τρισάγιον. Δευτέρα ἀρχιερατικὴ λειτουργία τελεῖται τῇ 1 Ἰουλίου ἐν τῷ κατὰ τὸ Παλαιὸν Ὀρφανοτροφεῖον ναῷ τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων. Προσελκύονται δὲ πανηγυρισταὶ οὐκ ὀλίγοι εἰς τὸν νοσοκομειακὸν ναόν, ἐξαιρετικῶς ἐπιτρεπομένης κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς εἰσόδου, ἥτις τὸν λοιπὸν χρόνον διατελεῖ ἀπηγορευμένη, καθ' ὅσον, ὡς ἐν ἀρχῇ ἐρρήθη, ἅπας οὗτος τῶν Καταστημάτων ὁ κόσμος ἀποτελεῖ ἰδίαν κοινωνίαν, ἴδιον ἔχουσαν βίον καὶ ὑφιστῶσαν κατὰ ἴδιον καταστατικὸν χάριν τοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ, οὗ ταῦτα στοχάζονται, καὶ ὅστις ἐστὶν ἡ ἀνακούφισις τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος. Κατὰ πόσον δὲ πράγματι ἐπιτυγχάνεται ὁ σκοπὸς οὗτος, ἀρκεῖ ἁπλῇ εἰς τὸ παρελθὸν ἀναδρομή.

Οἱ ἀριθμοί, οὓς ἔχω πρὸ ὀφθαλμῶν, περιλαμβάνουσι περίοδον 53 ἐτῶν, ἄρχονται ἄρα ἀπὸ τοῦ 1852. Τὸ ἔτος ἐκεῖνο εἰσῆλθον εἰς τὸ Νοσοκομεῖον 1760 ἄρρωστοι, ὁ μικρότερος δὲ τῶν ἐτησίως εἰσελθόντων

ἀρρώστων ἀριθμὸς (1584) φαίνεται κατὰ τὸ 1854, καὶ ὁ μεγαλείτερος (6151) κατὰ τὸ1903, ἤτοι ἀκριβῶς μετὰ πεντηκονταετίαν. Ἵνα νοηθῇ ἡ προϊοῦσα σὺν τῷ χρόνῳ αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀρρώστων, λαμβάνω τὸν μέσον ὅρον αὐτῶν κατὰ δεκαετίαν. Καὶ κατὰ μὲν τὴν ἀπὸ τοῦ 1852 μέχρι τοῦ 1861 δεκαετίαν ὁ μέσος ὅρος τῶν ἐτησίων ἀρρώστων εἶναι 1731· κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ 1862 ἕως τοῦ 1871 αὐξάνει ὁ ἀριθμὸς εἰς 2083· κατὰ τὴν τρίτην (1872—1881) εἰς 3057· κατὰ τὴν τετάρτην (1882—1891) εἰς 2954, κατὰ τὴν πέμπτην (1892—1901) εἰς 4190, καὶ κατὰ τὰ ἑπόμενα τρία ἔτη (1902—1904) ὁ μέσος ὅρος τῶν ἐτησίων ἀρρώστων εἶναι 6047. Σημειωτέον ὅτι, ἐνῷ οἱ ἐτήσιοι ἀριθμοὶ τῶν ἀρρώστων ποικίλλουσιν ἀπὸ 3500—3800, τῷ 1878 ἀνέρχονται αὖφνης εἰς 5743 καὶ κατέρχονται αὖθις διὰ μιᾶς τῷ 1879 εἰς 3583, χωροῦντες τῷ 1880 εἰς 3844, τῷ 1881 εἰς 3544 καὶ τῷ 1882 εἰς 3076, πλὴν τῶν ἐτῶν 1883, 1884 καὶ 1885, ὅτε εἶναι κάτω τῶν 3000 (2877, 2719, 2929)· ἀπὸ δὲ τοῦ 1889 ἀνέρχονται εἰς 4000, ἀπὸ τοῦ 1895 εἰς 5000 καὶ ἀπὸ τοῦ 1903 εἰς 6000. Κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη ἡ κατ' ἐνιαυτὸν νοσηλεία ἀρρώστων μετὰ καὶ τῶν ἐν τέλει ἑκάστου ἔτους καταλειπομένων εἰς τὸ διάδοχον ὑπερβαίνει τὰς 6500. Ὁ ἀριθμὸς τῶν πρὸ 40 καὶ πρὸ 30 ἐτῶν νοσηλευομένων γυναικῶν ἦν κάτω τῶν 100 κατ' ἔτος ἢ καὶ ὀλίγον ὑπερέβαινε τοὺς 100· σήμερον ὑπερβαίνει τὰς 1000 καὶ κατὰ μίαν ἢ δύο ἑκατοντάδας. Ἄρα ἐδεκαπλασιάσθη ὁ ἀριθμὸς τῶν νοσηλευομένων γυναικῶν, ὑπερεδιπλασιάσθη δὲ ὁ τῶν ἀνδρῶν.

Ἡ φορὰ τῶν πραγμάτων ἐπιβάλλει ἀπὸ τοῦδε μερίμνας πρὸς δυνατὴν αὔξησιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν διατιθεμένων κλινῶν, διότι ὁλονὲν αὐξάνει ὁ ἀριθμὸς τῶν νοσούντων καὶ εἰς τὸ Νοσοκομεῖον καταφευγόντων. Καὶ ἂν μὲν τὸ πρᾶγμα ἐξηρτᾶτο μόνον ἐκ τῆς ἀγορᾶς κλινῶν τινων, τὸ κακὸν θὰ ἐξέλειπεν εὐκόλως, ἀτυχῶς ὅμως τοὺς διοικοῦντας τὰ Καταστήματα πτοεῖ αὐτὴ ἡ τῶν ἀρρώστων συντήρησις, καὶ ὅταν ὅλοι μας ἐπιθυμῶμεν ταύτην κατορθωτήν, ὀφείλομεν πάντες νὰ ὑποβοηθῶμεν τὰς καταβαλλομένας προσπαθείας.

Αἱ κατὰ καιρὸν Ἐφορίαι τῶν Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων, εἰς ἃς εἶναι ἀνατεθειμένη ἡ διοίκησις αὐτῶν, φιλοτίμως ἐργάζονται πρὸς ἐπίτευξιν ὅσῳ τὸ δυνατὸν εὐαρέστων ἀποτελεσμάτων, καὶ εἰς αὐτὰς δέον νὰ ἀποδοθῇ ἐν μεγάλῳ βαθμῷ ἡ παρατηρουμένη ἀπό τινων ἐτῶν νέα καὶ εὐάρεστος φάσις τῶν νοσοκομειακῶν πραγμάτων· εἰς τὴν προϊοῦσαν δὲ ταύτην ἐξέλιξιν, ἐκδήλως σημειωθεῖσαν διὰ τοῦ καταρτισμοῦ διαρκοῦς ὀργανωτικῆς ἐξ ἐπιλέκτων προσώπων ἐπιτροπῆς, περιελήφθη ἀπὸ τοῦδε ἡ ἐπὶ τῇ βάσει ἐνιαίου τῶν Καταστημάτων χάρτου ἐπιδίωξις τῆς βαθμιαίας ἀνακαινίσεως τοῦ Νοσοκομείου διὰ τῆς ἱδρύσεως νέων πρὸς τὴν νοτίαν πλευρὰν (ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν Ψύλλων) Παθολογικῶν Κλινικῶν καὶ τῆς συμπληρώσεως τῆς νεοδμήτου Χειρουργικῆς Κλινικῆς μετὰ καὶ τῶν νέων Μολυσματικῶν τμημάτων, ὡς καὶ τοῦ Φρενοκομείου διὰ τῆς ἀνεγέρσεως οἰκίσκων τινῶν. Περιττὸν εἰπεῖν ὅτι ἡ ἀνακαινιστικὴ αὕτη ἐργασία θὰ περιλάβῃ βαθμιαίως καὶ ἐκ τῶν ὡς ἄνω ἀπαριθμηθέντων ἐξαρτημάτων τὰ πεπαλαιωμένα καὶ τὰ ἀκατάλληλα, καὶ πρώτιστα πάντων τὸ Φαρμακεῖον, τὸ Διευθυντήριον, τὸ Μαγειρεῖον, καὶ εἴ τι ἕτερον.

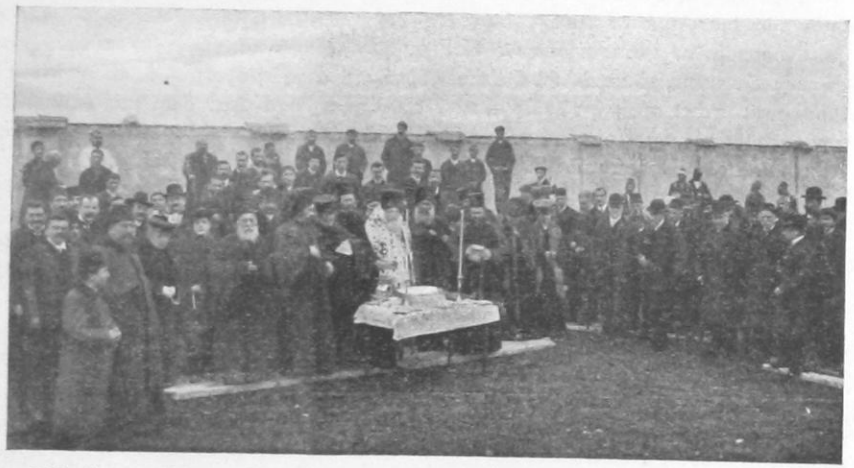
Ἀλλ' ἂν ἡ τοῦ Νοσοκομείου ἀνακαίνισις φαίνεται οὖσα ἔργον ἀπωτέρου μέλλοντος, ὅπερ πᾶς τῶν Καταστημάτων φίλος εὔχεται νὰ εἶναι βραχύτατον, τοῦ παρόντος ὅμως καὶ τοῦ μέλλοντος εἶναι ἀτυχῶς αἱ ζημίαι αἱ ἀσυγγνώστως προκαλούμεναι ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ὑπ' ἐκείνων, οἵτινες, ἀσπίδα λαμβάνοντες τὸ σεμνὸν τῶν Καταστημάτων ὄνομα καὶ πρόσχημα τὸ γενικὸν καλόν, ἴδια πάθη καὶ συμφέροντα ὑπηρετοῦσι, διασύροντες δι' ἐμπαθῶν ἐπικρίσεων καὶ χλευασμῶν τοὺς τὰ Καταστήματα διοικοῦντας, καὶ ἑπομένως αὐτὰ τὰ Καταστήματα, ἔτι δὲ καὶ διὰ κακολογιῶν ἀδίκων, καὶ παραφωνοῦντες οὕτως ἐν μέσῳ τῆς εὐγενοῦς ἁμίλλης καὶ τῆς ἐργασίας πρὸς ἔξαρσιν τοῦ γοήτρου αὐτῶν, ὑπὲρ ὧν ἀλλαχόθεν τηλικοῦτον διατρανοῦται ἐνδιαφέρον καὶ τοσαῦται καταβάλλονται προσπάθειαι καὶ θυσίαι.

ΖΑΝΟΣ ΓΡ. ΒΑΣΙΛΑΡΟΣ

Η ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑΣ

Ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ ὁ Πρωθιεράρχης τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καθαγιάζει πανηγυρικῶς τὸ ἐπιτελούμενον ἐντὸς τῶν φιλανθρωπικῶν ἀσύλων τοῦ Ἐπταπυργίου εὐρὺ καὶ εὐαγγελικὸν τῆς εὐποιΐας ἔργον. Κατ' ἔθος εὐλαβὲς μία τοῦ ἔαρος Κυριακὴ ἀφιεροῦται εἰς τὴν φιλανθρωπικὴν ταύτην ἑορτήν, ἐν ᾗ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐπισκοπεῖ τὴν χορηγουμένην εἰς τοὺς πάσχοντας ἀδελφοὺς ἡμῶν νοσηλευτικὴν ἐπικουρίαν καὶ ἐπικαλεῖται τοῦ Ὑψίστου τὴν ἀντίληψιν καὶ τῆς Ἐκκλησίας τὰς εὐλογίας πρὸς τὰ εὐαγῆ ταῦτα τοῦ Γένους ἱδρύματα, ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν ὁποίων εὑρίσκουσιν ἄσυλον καὶ παντοειδῆ βοήθειαν καὶ ἴασιν ἢ τὴν κατὰ τὰς τελευταίας αὐτῶν ἡμέρας ἀδελφικὴν καὶ φιλάνθρωπον παραμυθίαν καὶ περίθαλψιν οἱ ἐκ τῆς βασιλευούσης καὶ τῶν λοιπῶν τῆς Αὐτοκρατορίας πόλεων ἐκ διαφόρων προσβαλλόμενοι σωματικῶν καὶ φρενικῶν νόσων, καὶ οἱ ἐκ τοῦ γήρατος καταληφθέντες καὶ οἱ δημοσίας ἐν γένει χρῄζοντες περισυλλογῆς καὶ θεραπευτικῆς ἐπικουρίας ὁμογενεῖς.

Τὸ ἔργον τοῦτο τῆς κοινῆς εὐποιΐας εὐοδοῦται καὶ προάγεται ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ ὑπὸ τὴν θέρμην τῆς γενναιόφρονος φιλογενείας τῶν ἐγκρίτων τοῦ

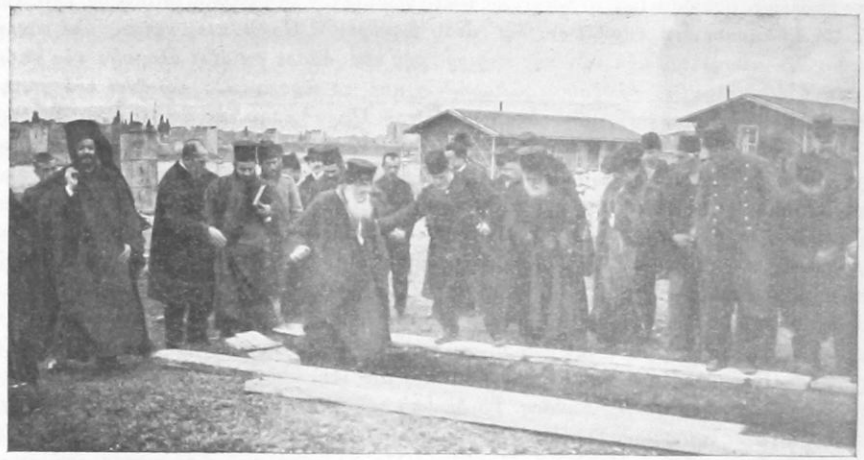

Τελετὴ καταθέσεως θεμελίου λίθου τοῦ Μαυρογορδατείου Φθισιατρείου.

Γένους υἱῶν. Ἡ ἐπιστημονικὴ τελειότης καὶ ἡ ἄλλη καλλιπρεπὴς εὐπρέπεια καὶ ὁ ἀεννάως ἐπὶ τὸ ἀρτιώτερον συμπληρούμενος διοικητικὸς περὶ τὴν διεύθυνσιν, τὴν διαχείρισιν καὶ τὴν ἐποπτείαν ὀργανισμὸς τῶν Φιλανθρωπικῶν ἡμῶν Καταστημάτων ἀποτελεῖ σήμερον ὅ,τι ἀνθρωπίνως ἠδύναντο οἱ ἀπὸ σειρᾶς ἤδη ἐτῶν διέποντες αὐτὰ νὰ συγκροτήσωσι πρὸς εὐπρόσωπον αὐτῶν παράστασιν καὶ πρὸς λυσιτελῆ ἐκπλήρωσιν τοῦ μεγάλου αὐτῶν κοινωνικοῦ προορισμοῦ. Τὸ Γένος τὸ ὀρθόδοξον, τὸ εὐτυχῆσαν νὰ συγκαταλέγῃ μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτοῦ τὴν πλειάδα τῶν μεγατίμων τῆς φιλανθρωπίας χορηγῶν, ὧν πάντες γινώσκουσι, καὶ τὴν ἐπιβάλλουσαν φυσιογνωμίαν καὶ τὰ μεγάτιμα ὀνόματα, τὸ Γένος, τοῦ ὁποίου τιμὴν καὶ ἀγλάισμα ἀποτελεῖ ὁ κατακτήσας τὴν ἐθνικὴν εὐγνωμοσύνην οἶκος τῶν Μαυρογορδάτων, ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ σήμερον ἐνώπιον τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν ξένων κατὰ τὸ ἐνὸν τελείως καὶ ἀρτίως ὠργανωμένην τὴν φιλανθρωπικὴν ἐντὸς τῶν ἀσύλων τούτων ὑπηρεσίαν, εὑρύτατα καὶ εὐπρεπέστατα θεραπευτικὰ

τμήματα, ἁμιλλώμενα, κατὰ τὴν ὁμολογίαν ἀμερολήπτων καὶ ἀλλογενῶν ἐπιστημόνων, πρὸς τὰ τελειότατα ὁμοειδῆ τῆς Ἑσπερίας ἱδρύματα. Καὶ ἔχει πρὸ πάντων νὰ παρουσιάσῃ ὡς εὔγλωττον καὶ ἀψευδὲς τεκμήριον τῆς ἐπιτελουμένης ἐν αὐτοῖς συστηματικῆς καὶ ἀσφαλοῦς προόδου τὴν γοργῶς αὐξάνουσαν κίνησιν τῆς νοσηλευτικῆς ὑπηρεσίας, τὴν πληθώραν τῶν προσερχομένων ἀσθενῶν, τὴν ἑδραιουμένην σὺν τῷ χρόνῳ καὶ διὰ τῆς προοδευτικῆς τῶν θεραπευτηρίων τούτων ἐξελίξεως ἐμπιστοσύνην ἐν τῇ συνειδήσει ὄχι τῶν κοινῶν στρωμάτων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκλεκτοτέρων κατηγοριῶν τῆς κοινωνικῆς ἡμῶν συστάσεως.

Ὑπὸ τὰς συνθήκας ταύτας δύο ἔχει τις νὰ ὑπολογίζῃ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀσφαλῶς ἐντὸς τῶν πτυχῶν τοῦ προσεχοῦς καὶ τοῦ ἀπωτέρου μέλλοντος ἀπόψεις τῶν φιλανθρωπικῶν τούτων ἀσύλων, τὰ ὁποῖα ἐμφανίζουσιν ὅ,τι σεμνὸν καὶ ἱερὸν καὶ ὑπερόχως κοινωφελὲς καὶ κοινωνικῶς ἀνεκτίμητον ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡ ὁμογενὴς ἐν τῇ μεγαλοπόλει ταύτῃ κοινωνία, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πιθανωτάτων τούτων ἀπόψεων νὰ ρυθμίζῃ τὴν περαιτέρω ἐπιστημονικῶς τελειοτέραν καὶ κατὰ τὰς διαστάσεις εὐρυτέραν

Ὁ Πατριάρχης κατερχόμενος εἰς κατάθεσιν τῶν θεμελίων λίθων.

αὐτῶν διοργάνωσιν· τὸν προϊόντα σημαντικὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν χειρουργικῶν καὶ παθολογικῶν καὶ φρενοπαθῶν ἀσθενῶν ἐκ πάσης κοινωνικῆς τάξεως καὶ τὴν διὰ τοῦ χρόνου ἐπικράτησιν καὶ ἐξάπλωσιν τῆς ἀγαθῆς ὑπολήψεως τῶν ἀσύλων τούτων ἐν μέσῳ τῶν λοιπῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει τοῦ προορισμοῦ τούτου ἱδρυμάτων. Εὐχηθῶμεν νὰ μὴ διαλίπῃ ὁ Θεὸς τοῦ Ἐλέους κατευοδῶν τὸ ἔργον τοῦτο τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἁγιωτάτης καὶ εὐγενεστάτης τῶν ἐντολῶν του καὶ ἐγείρων ἐν ἡμῖν τοὺς γενναίους καὶ δαψιλεῖς χορηγοὺς τῶν ἐθνικῶν δώρων τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης.

*

Τὴν εὐαγγελικὴν λοιπὸν ταύτην ἡμῶν δρᾶσιν ἐπευλογεῖ κατ' ἔτος ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τῆς ἐνασκήσεως αὐτῆς ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Ἡ φιλανθρωπικὴ πανήγυρις ἄρχεται διὰ κατανυκτικῆς καὶ μεγαλοπρεποῦς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς λειτουργίας ἐν τῷ ἱερῷ προσκυνήματι τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, μεθ' ἣν, κατ' ἔθος εὐλαβές, ψάλλεται ἐν μέσῳ τῆς ἀρρήτου συγκινήσεως τῶν παρισταμένων λογάδων καὶ τοῦ

SISMANOGLIO MEGARON

κατακλύζοντος συνήθως τὸν ἱστορικὸν ναὸν ὀρθοδόξου πληρώματος, ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῶν περὶ Αὐτὴν Συνοδικῶν ἀρχιερέων ἐπὶ τῶν κολλύβων τὸ καθιερωθὲν ἔκπαλαι μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν Εὐεργετῶν τῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων. Καὶ μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ναοῦ ἔξοδον ἀπαγγέλλει ὁ Ἀρχιθύτης τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας τρισάγιον ἐπὶ τῶν τάφων τῶν ἐκεῖ κεκοιμημένων ἀοιδίμων προκατόχων του.

Ἡ Ζωοδόχος Πηγή, τὸ περιλάλητον εἰς τὰ πέρατα τῆς Ἀνατολῆς σέβασμα, τὸ ἱερὸν καὶ πολυσύχναστον κέντρον τῆς εὐλαβείας τοῦ ὀρθοδόξου κόσμου, τὸ ἱστορικὸν καὶ ἰαματικὸν εἰς τὴν ἀληθῆ πίστιν προσκύνημα τῶν γενεῶν τοῦ χριστιανικοῦ πλήθους τῆς βασιλευούσης καὶ τῶν περὶ αὐτήν, πόσας δὲν ἐγείρει εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ προσκυνητοῦ ἱστορικὰς καὶ ἱερὰς ἀναμνήσεις! Ἵδρυμα τῆς εὐσεβείας τῶν πατέρων μας ἔχει ἱστορίαν χιλιάδων ἐνιαυτῶν. Θαυμασίως περιγράφει τὸ σεμνὸν προσκύνημα καὶ τὴν περικαλλῆ αὐτοῦ τοποθεσίαν ὁ ἱστορικὸς Προκόπιος: ***«Ἄγχι δέπη τῶν χρυσῶν καλουμένων Πυλῶν δάσος ἐστὶ κυπαρίσσων ἀμφιλαφές, λειμὼν τεθηλὼς ἄνθεσι, Παράδεισος εὐφορῶν τὰ ὡραῖα, πηγὴ ἀψοφητὶ βλύζουσα γαληνὸν καὶ πότιμον τὸ ὕδωρ, ἱεροπρεπῆ ἐπιεικῶς πάντα»***. Ὁ δὲ χαρίεις καὶ εὐρυμαθὴς συγγραφεὺς τῆς τριτόμου ***Κωνσταντινουπόλεως***, ὁ παραθέτων τὸ ποιητικὸν τοῦτο χωρίον τοῦ Βυζαντινοῦ ἱστορικοῦ, ἐπιλέγει: ***«Χίλια τριακόσια ἔτη παρῆλθον, ἀφ' ὅτου ἔγραφεν ὁ Προκόπιος ταῦτα, καὶ τίποτε σχεδὸν δὲν παρήλλαξεν ἐκ τῶν τῆς περιγραφῆς του· δάσος σκιάζει ὁλόγυρα τὸν ναόν, ἡ πηγὴ ἐξακολουθεῖ βλύζουσα ἀθορύβως καὶ τὸ ἱεροπρεπὲς τῷ ὄντι τοῦ τόπου μεταβιβάζει τὰς αἰσθήσεις τῶν εὐλαβῶν εἰς τοῦ Παραδείσου τὰς ἀπολαύσεις»***.

Ἀπὸ αἰώνων λοιπῶν προστρέχει ἐκεῖ ὡς εἰς πηγὴν ἀείρροον παραμυθίας καὶ θρησκευτικῆς κατανύξεως ὁ ὀρθόδοξος λαός. Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ θαυματουργοῦ ὕδατος ἀνάγεται ἤδη εἰς τὸν τέταρτον μετὰ Χριστὸν αἰῶνα, μεστὴ δὲ λαμπρότητος καὶ ἰαμάτων δι' ὅλης τῆς ἀπὸ τῶν χρόνων ἐκείνων βυζαντινῆς περιόδου εἶναι ἡ ἱστορία καὶ τοῦ ἁγιάσματος καὶ τοῦ ναοῦ. Τῆς δὲ νῦν μεγαλοπρεποῦς ἐκκλησίας τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς μετὰ τοῦ ὑπογείου εὐκτηρίου προσκυνήματος, ὅπου ἀναβλύζει τὸ ἁγίασμα, τὰ θεμέλια ἐτέθησαν τῇ 19ῃ Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1833, τὰ δὲ ἐγκαίνια ἐτέλεσεν ὁ Πατριάρχης Κωνστάντιος ὁ Β΄ τῇ 2ᾳ Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους 1835. Ἱστορικῶς εἶναι γνωστὸν ὅτι αἱ πρόσοδοι τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἦσαν ἤδη ἀπὸ τοῦ ΙΗ΄ αἰῶνος ἀφιερωμέναι εἰς τὴν ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει Μονὴν τῆς Λαύρας. Τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ Σάθα παρατιθέμενον ὑπόμνημα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἱστορικοῦ Σεργίου τοῦ Μακραίου μαρτυρεῖ ὅτι μετά τινας αἰῶνας καὶ μέχρι τοῦ ἔτους 1795 ἡ Μονὴ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς μετὰ τοῦ ἁγιάσματος ἀνῆκεν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς μητροπόλεως Δέρκων, παρεδόθη δὲ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τὸ πρῶτον κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Δέρκων Μακαρίου τοῦ Μπαλασάκη.

*

Ἡ ἐφετεινὴ κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς 22ας Μαΐου ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ ἐτησία συνάθροισις ἔφερε χαρακτῆρα τοῦ συνήθους μεγαλοπρεπέστερον καὶ πανηγυρικώτερον. Μετὰ τοῦ εὐλαβοῦς καὶ ἐτησίου τούτου ἔθους συνέπεσε καὶ ἄλλο γεγονὸς εὐφρόσυνον. Ἔμελλε νὰ ἐγκαινισθῇ μία πτέρυξ τῆς ὁλονὲν εὐρυνομένης καὶ συμπληρουμένης Χειρουργικῆς Κλινικῆς, ἐγερθεῖσα δαπάνῃ τῶν Καταστημάτων καὶ κατ' αἴτησιν τοῦ μεγάλου τῆς Κλινικῆς ταύτης χορηγοῦ καὶ ἱδρυτοῦ Θεοδώρου τοῦ Μαυρογορδάτου, ἀφιερωθεῖσα δὲ εἰς μνήμην τοῦ ἀειμνήστου Γεωργίου Ζαρίφη, εἰς ὅν, πρὸς τοῖς ἄλλοις, μεγάλας καὶ πολλὰς ὀφείλουσιν ἀγαθοεργίας τὰ Φιλανθρωπικὰ ταῦτα τοῦ Γένους ἄσυλα.

Ἐν μιᾷ τῶν ὡραιοτέρων αἰθουσῶν τοῦ καλλιπρεπεστάτου τούτου τῆς Χειρουργικῆς Κλινικῆς κτιρίου ἐψάλη ἡ ἀκολουθία τῆς καθαγιάσεως τῆς νέας ταύτης πτέρυγος ἐπὶ

παρουσίᾳ πολλῶν τοῦ Γένους λογάδων, ἐν οἷς οἱ κ. κ. Λεωνίδας Ζαρίφης, Εὐστάθιος Εὐγενίδης, Τζὼν Χατζόπουλος καὶ Λ. Καζανόβας, τῶν ἐφόρων τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, τῶν ἀξιοτίμων κοσμητριῶν, τοῦ ἰατροῦ διευθυντοῦ αὐτῶν κ. Β. Σαββαΐδου μετὰ τῶν ἐσωτερικῶν ἰατρῶν καὶ τοῦ ἀνωτέρου προσωπικοῦ, καὶ ἄλλων προσώπων ἐπιλέκτων. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐκφωνεῖ τότε κατάλληλον καὶ συγκινητικὴν πρὸς τὴν σεμνὴν ὁμήγυριν προσλαλιὰν καὶ διὰ τῶν σεπτῶν του χειρῶν διασχίζει τὸν πέπλον, τὸν καλύπτοντα τὴν ἐπιστέφουσαν τὴν εἴσοδον τῆς ἐγκαινισθείσης πτέρυγος χρυσῆν ἀναθηματικὴν ἐπιγραφήν, ἥτις ἔχει ὡς ἑξῆς:

Γεωργίῳ Ζαρίφῃ, Μεγάλῳ Εὐεργέτῃ τῶν πολλῶν αὐτοῦ εὐεργεσιῶν ἐκτίνοντες χάριν. 1901.

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀποκαλύπτεται ἡ ἐπὶ τῆς εἰσόδου ἄλλης πτέρυγος δευτέρα ἀναθηματικὴ ἐπιγραφή, ἐν ᾗ ἀναγινώσκονται αἱ λέξεις:

Ἀνδρέᾳ Συγγρῷ, Μεγάλῳ Εὐεργέτῃ τῶν πολλῶν αὐτοῦ εὐεργεσιῶν ἐκτίνοντες χάριν. 1903.

Ἐν μέσῳ τῆς εὐφροσύνου συγκινήσεως τῶν παρισταμένων, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης αἴρει τότε χεῖρας ἱκέτιδας εἰς δεήσεις ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ φιλολάου Σουλτάνου, εὐδοκίᾳ καὶ ἐπινεύσει τοῦ Ὁποίου τὰ γενναῖα ταῦτα ἐπιτελοῦνται καὶ εὐεργετικὰ ἔργα ἐν τῷ περιβόλῳ τῶν ἀσύλων τούτων τῆς κοινωνικῆς ταλαιπωρίας. Ὁ πολυσέβαστος Πρωθιεράρχης δέχεται παρὰ τῶν λογάδων ἐκδηλώσεις εὐγνωμοσύνης εὐλαβεῖς καὶ ἐνθέρμους εὐχάς, ὅπως ἐπὶ ἔτη μακρὰ ἐπιδαψιλεύῃ εἰς τοιαῦτα θεοφιλῆ ἔργα τὰς εὐχὰς τῆς Ἐκκλησίας καὶ μετ' ὀλίγον εἰς τράπεζαν παρακάθηται πλουσίαν ἡ σεμνὴ ἱεραρχία μετὰ τῶν ἐγκρίτων λαϊκῶν.

Παραθέτομεν ἐνταῦθα τὴν ἀπέριττον καὶ συγκινητικὴν κατὰ τὰ ἐπιδόρπια πρόποσιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἥτις ὑπὸ τὴν χαρακτηριστικὴν αὐτῆς καὶ αὐτοσχέδιον ἀφέλειαν σημειοῖ μετ' εὐστοχίας ἐπικαίρου μίαν ἀναντίρρητον περὶ τῶν αἰσθημάτων τοῦ ὁμογενοῦς λαοῦ ἀλήθειαν. Ἰδοὺ ἡ ἐπιτραπέζιος προσφώνησις τοῦ Πατριάρχου:

«Εἶναι ἆρά γε ἀνάγκη νὰ ἐπαναλάβω τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς σημερινῆς ἑορτῆς καὶ τὸ ἄθροισμα ἡμῶν περὶ τὴν τράπεζαν ταύτην; Νομίζω ὅτι δὲν ὑπάρχει τοιαύτη ἀνάγκη, διότι ἕκαστος ἡμῶν γνωρίζει ὅτι ἐθεσπίσθη ἀπὸ ἐτῶν ἱκανῶν ὅπως τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τελῆται ἐν τῷ ναῷ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, κατόπιν Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς λειτουργίας, μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν Εὐεργετῶν τῶν Φιλανθρωπικῶν Καθιδρυμάτων ἡμῶν, ζώντων καὶ τεθνεώτων. Ἀρχόμεθα ἀπὸ τοῦ ναοῦ καὶ ἀπὸ τῆς δεήσεως πρὸς τὸν Θεόν, ὑπὲρ τῶν ἀποιχομένων καὶ ἐργασαμένων καὶ ὑπὲρ τῶν παρόντων καὶ ἐργαζομένων ἐν τοῖς Καταστήμασι τούτοις, καταντῶμεν δὲ εἰς τὴν ἑστίασιν ταύτην, ἥτις ἔρχεται εἰς ἀνακούφισιν τῶν κόπων ἡμῶν.

»Εἶναι λοιπὸν ἡ ἡμέρα αὕτη ἑορτὴ τῶν Εὐεργετῶν τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων. Ἐν τοῖς Εὐεργέταις πρωτεύει ἡ Α. Α. Μ. ὁ φιλεύσπλαγχνος ἡμῶν Ἄναξ, εὐδοκίᾳ τοῦ Ὁποίου ἡ Σεβαστὴ Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις παρέχει κρέας καὶ ἄρτον ἡμερήσιον ἱκανὴν ἀντιπροσωπεύοντα ἀξίαν. Κατὰ συνέπειαν, ἐπειδὴ εἴθισται νὰ γίνωνται προπόσεις κατὰ τὴν παροῦσαν ἑστίασιν ὑπὲρ τῶν Εὐεργετῶν τῶν Καταστημάτων, ἡ πρώτη αὐτῶν ἀνήκει τῇ Α. Α. Μ. τῷ Σουλτάνῳ.

»Ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι πολλοὶ οἱ Εὐεργέται τῶν Καταστημάτων, ὁμολογῶ δ' ὅτι εἰς τὴν κατάταξιν αὐτῶν ἐνοχλοῦμαι κἄπως. Οἱ παρέχοντες σπουδαῖα ποσὰ πρὸς ἀνέγερσιν νέων Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων εἶναι ὄντως Εὐεργέται. Ἐὰν σήμερον ὁ δίσκος τῆς ἐκκλησίας συνέλεξε ποσὸν 1000 γροσίων, βεβαίως τὰ δύο τρία αὐτοῦ προσηνέχθησαν ὑπὸ τοῦ λαοῦ καὶ τὸ ἓν τρίτον ὑπὸ τῶν δυναμένων νὰ προσφέρωσι πλειότερα. Αἱ προσφοραὶ τοῦ λαοῦ, ἡ πεντάρα αὐτοῦ, συναθροιζομένη παρέχει τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῆς ἐτησίας δαπάνης τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων. Ἕτερον εἰσόδημα

αὐτῆς εἶναι καὶ αἱ εἰσπράξεις τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἀνερχόμεναι ἐτησίως εἰς τέσσαρας περίπου χιλιάδας λιρῶν. Ἐν γένει δὲ ὁ λαὸς ἡμῶν διὰ μεγάλης περιβάλλει τὰ Καταστήματα ταῦτα στοργῆς, παραδείγματα δὲ τούτου πλεῖστα ὑπάρχουσι. Τελευταίως ἔτι γέρων 80ούτης ἀπὸ τεσσαρακονταετίας ἐργαζόμενος ἔν τινι ἀτμομύλῳ καὶ μετὰ μεγάλης φειδοῦς διάγων, ὅτε ἠσθάνθη τὸ τέρμα τοῦ βίου του ἐγγίσαν, τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν συνέλεξεν, ὡς ἔλεγε, τρώγων σκόρδον καὶ ψωμί, ὑπὲρ τῶν Ἐθνικῶν Καταστημάτων ἐσκέφθη νὰ καταλίπῃ. Πρὸς σύνταξιν τῆς διαθήκης ἐκάλεσε τὸν συμβολαιογράφον τῶν Πατριαρχείων, ὅστις, θέλων, φαίνεται, νὰ κολακεύσῃ τὸν καλὸν γέροντα, ἔγραψε πολλοὺς ὅρους τιμητικοὺς δι' αὐτόν. Ἀλλ' ὁ γέρων ἀπέκρουσε τὰς ματαίας ταύτας τιμάς. «Τίποτε δὲν θέλω, εἶπεν, οὐδενὸς ἔχω ἀνάγκην. Μοὶ ἀρκεῖ εἷς ἱερεύς. Τὸ χρῆμα, τὸ ὁποῖον συνέλεξα, τὸ συνέλεξα μὲ τὰς οἰκονομίας μου, διὰ νὰ τὸ ἀφιερώσω ὑπὲρ τῶν πτωχῶν ἀδελφῶν μας».

Ὁ Πατριάρχης μετὰ τοῦ κυρίου Θ. Μαυρογορδάτου καταθέτοντες τὸν θεμέλιον λίθον τοῦ Μαυρογορδατείου Φθισιατρείου.

»Τοιαῦτα παραδείγματα ἔχοντες, δέον νὰ φρονῶμεν ὅτι ἔχομεν λαὸν εὐσεβῆ καὶ φιλογενῆ, καὶ ὅτι ἡ διηνεκὴς αὐτοῦ βοήθεια θέλει συντηρεῖ τὰ Καταστήματα ἡμῶν καὶ τοὺς ναούς. Ταῦτα λέγων, δὲν θέλω ν' ἀποκλείσω τὰς μεγάλας δωρεάς, θέλω ἁπλῶς νὰ εἴπω ὅτι ὁ λαὸς ἡμῶν εἶναι φιλογενής, εὐσεβὴς καὶ φιλάνθρωπος.

»Εὔχομαι ὅπως τὰ αἰσθήματά του ταῦτα ἐξακολουθήσωσιν ὑφιστάμενα εἰς τὸ διηνεκές.

»Μετὰ τὰ εἰρημένα ταῦτα ἐγείρω πρόποσιν ὑπὲρ τῶν Εὐεργετῶν τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, καὶ ἰδίᾳ ὑπὲρ τοῦ πρώτου αὐτῶν, τῆς Α. Α. Μ. τοῦ τρισεβάστου ἡμῶν Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν τοῦ Β'.»

Ἀπαντῶν εἰς ταῦτα ὁ Σεβασμιώτατος Συνοδικὸς μητροπολίτης Τραπεζοῦντος κ. Κωνστάντιος, πρόεδρος τῆς Ἐφορίας τῶν Καταστημάτων, ἐγείρει πρόποσιν ὑπὲρ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος διὰ τῶν ἑξῆς:

«Ἡ Ἐφορία τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, καθηκόντως παρακολουθοῦσα ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν δρᾶσιν αὐτῆς, ὁμολογεῖ σήμερον θαρρούντως ἐνώπιον τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος ὅτι ἡ γενναία συνδρομή, καὶ ἰδίᾳ ἡ ἡγεμονικὴ ὄντως δωρεὰ τοῦ ἀξιοτίμου κ. Θ. Μαυρογορδάτου καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, πολλὰς ἐλλείψεις τῶν Καταστημάτων ἡμῶν συνεπλήρωσεν. Ἀλλ' ἐπίσης θαρρούντως ὁμολογεῖ ὅτι τὰ Καταστήματα ἡμῶν ἔχουσι καὶ ἄλλας ἐπειγούσας ἐλλείψεις. Ἡ Ἐφορία, ἐλπίζουσα ὅτι καὶ ἄλλοι ὁμογενεῖς θέλουσιν ἀναλάβει τὴν συμπλήρωσιν αὐτῶν, πέποιθεν ὅτι καὶ ἡ Ὑμετέρα Θειοτάτη Παναγιότης θέλει ὑποστηρίξει τὴν Ἐφορίαν ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν καθηκόντων αὐτῆς. Εὐχαριστοῦσα δ' Αὐτῇ δι' ὅσα ὑπὲρ τῶν Καταστημάτων εἰργάσατο

καὶ δι' ὅσα ἐν τῷ μέλλοντι θέλει πράξει, ἐγείρει κύπελλον καὶ εὔχεται ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἐπὶ μακρὰ ἔτη διατηρῇ Αὐτὴν ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ διαφυλάττῃ Αὐτὴν ὑγιᾶ καὶ ἀσινῆ».

Ἡ φιλανθρωπικὴ πανήγυρις ἐπεφύλασσεν ἀκόμη καὶ ἄλλας εὐφροσύνους στιγμάς. Ὁ ἔφορος ἰατρὸς τῶν Καταστημάτων κ. Στέφανος Ναρλῆς ἀναγινώσκει ἐκ τῆς λογοδοσίας τῆς Ἐφορίας τὰς οὐσιωδεστέρας τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως περικοπὰς καὶ μετὰ χαρᾶς ἐνωτίζεται ἡ ὁμήγυρις ὅτι τ' ἀποτελέσματα ἀπέβησαν ἐνθαρρυντικὰ καὶ εὐοιώνιστα. Τῷ ὄντι δὲ αἱ μὲν πρόσοδοι τῶν Καταστημάτων ἀνῆλθον εἰς Λίρ. Τουρκ. 21,199.68, αἱ δὲ δαπάναι εἰς Λίρ. Τουρκ. 20,553.15, καταλείπεται δὲ περίσσευμα ἐκ Λιρ. Τουρκ. 1,146.53. Ἡ κατάστασις κρίνεται ὁμοθύμως καὶ δικαίως ὡς ἄκρως εὐάρεστος καὶ εἰλικρινῆ ἀπονέμονται ὑπὸ τοῦ Πρωθιεράρχου καὶ τῆς περὶ Αὐτὸν χορείας τῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν συγχαρητήρια εἰς τὴν Ἐφορίαν διὰ τὰς ἀόκνους καὶ λυσιτελεῖς αὐτῆς προσπαθείας πρὸς τὴν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως εὐόδωσιν τῆς εὐρυτάτης ταύτης καὶ πολυμεροῦς φιλανθρωπικῆς ἐνεργείας, ὡς καὶ πρὸς τοὺς μετὰ ζήλου φιλογενοῦς τὸ ἱερὸν αὐτῶν ἔργον ἐπιτελοῦντας ἰατρούς.

Ὁ Πατριάρχης χρίων τὸν θεμέλιον λίθον τοῦ Μαυρογορδατείου Φθισιατρείου.

Μία τῶν συγκινητικωτέρων τῆς ἡμέρας ταύτης εἰκόνων εἶναι ἡ πρὸ τῶν ἀσθενῶν παρέλασις τοῦ Πατριάρχου μετὰ τῶν περὶ Αὐτόν. Ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἀπευθύνονται εἰς τοὺς ὑπὸ τὴν στέγην τῶν ἱδρυμάτων τούτων τῆς εὐποιΐας νοσηλευομένους ρήματα ἀγάπης καὶ παραμυθίας καὶ ἐνσταλάζεται εἰς τὴν σωματικὴν καὶ τὴν ἠθικὴν αὐτῶν ὀδύνην τὸ ἅγιον τῆς ἀνακουφίσεως βάλσαμον, τὸ ἐπιχεόμενον εἰς τὰς ψυχὰς ἐκ τῆς παρουσίας καὶ τῆς πατρικῆς μερίμνης τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου.

Καὶ ἐπισφραγίζεται τοιουτοτρόπως ἡ πατροπαράδοτος αὕτη τῆς φιλανθρωπίας ἑορτή, ἡ διαιωνίζουσα τὰ εὐλαβῆ καὶ γνησίως χριστιανικὰ ἤθη τῆς πρακτικῆς φιλογενείας, ἡ εὐγενὴς ἑορτὴ τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης. Ὁ μάρτυς καὶ ὁ θεατὴς αὐτῆς λησμονεῖ ἐπί τινας ὥρας ἑαυτόν, ἀναπτέει ἔξω πάσης ἀτμοσφαίρας ἐγωϊστικῆς καὶ ἀπέρχεται ἠθικῶς κρείττων ἑαυτοῦ ὑπὸ τὴν κατανυκτικὴν ἐκείνην καὶ βαθεῖαν ἐπὶ τῆς ψυχῆς ἐπίδρασιν, ἥτις προσεγγίζει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ εὐγενέστατον τῶν ἀληθῶς πεπολιτισμένων κοινωνιῶν ἰδεῶδες, τὸ ὁποῖον περικλείει ἡ μεγάλη λέξις καὶ ἡ κατ' ἐξοχὴν φιλανθρωπικὴ σημασία τοῦ **ἀλτρουϊσμοῦ**.

ΦΩΤΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΕΩΝ

Παρὰ πάσας τὰς προσπαθείας τῶν διεπόντων τὰ ἡμέτερα Καθιδρύματα καὶ τὸν ζῆλον τῶν ἐνταῦθα καὶ ἀπανταχοῦ ὁμογενῶν, ἐλλείψει ἐπαρκῶν μονίμων πόρων τὰ τῆς δυστυχίας ταῦτα καταφύγια, διὰ προαιρετικῶν συνδρομῶν καὶ δωρεῶν τὸ πλεῖστον συντηρούμενα, ἀρχομένου τοῦ 1877 διῆλθον πρωτοφανῆ οἰκονομικὴν κρίσιν, τοῦτο μὲν ἐκ τῶν ὑπερόγκων δαπανῶν, ἃς ἀπῄτει ἡ συντήρησις τῶν Καταστημάτων, τοῦτο δὲ ἐκ τῆς ἐπαισθητῆς ἐλαττώσεως τῶν συνήθων αὐτῶν εἰσοδημάτων, καὶ ἰδίως τῆς ὑποτιμήσεως τῶν ἐνοικίων τῶν κτημάτων. Ἡ τότε Ἐφορία, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν ἀειμνήστων Γεωργίου Ζαρίφη, Χρηστάκη ἐφέντη Ζωγράφου, Γεωργίου Κορωνιοῦ, Γεωργίου Καζανόβα, Ἰωακεὶμ Ἀναστασιάδου καὶ Κυριακοῦ Χατζοπούλου, καὶ τῶν κκ. Εὐσταθίου Εὐγενίδου καὶ Βασιλείου Σουβατζόγλου, μὴ ἐπιθυμοῦσα καὶ μὴ δυναμένη μήτε τὸν εὐεργετικὸν κύκλον τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων νὰ περιορίσῃ, μήτε διὰ τῶν συνήθων μέσων καὶ πόρων νὰ ἐξοικονομήσῃ τὰς ἀνάγκας τῶν ὑπὸ τὴν διοίκησιν καὶ ἐποπτείαν αὐτῆς καθιδρυμάτων καὶ ἐν ἄκρᾳ ἀμηχανίᾳ διατελοῦσα, ἀφ' οὗ πρὸ ἔτους εἶχεν ἐπικαλεσθῆ τὴν ἀρωγὴν τῆς Σεβ. Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως δι' αἰτήσεως αὐτῆς περὶ αὐξήσεως τῆς ἐκ κρέατος καὶ ἄρτου ἐπιχορηγήσεως, ἔθηκεν εἰς ἐνέργειαν σχέδιον συλλογῆς συνδρομῶν παρὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ πλουσίων ὁμογενῶν, οἵτινες καὶ ἀποβλέποντες εἰς τὸν ἐν τοῖς Φιλανθρωπικοῖς Καταστήμασι τελεσιουργούμενον ἱερώτατον σκοπὸν ὑψίστης φιλανθρωπίας, ἐφιλοτιμήθησαν νὰ προσέλθωσιν ἀρωγοί. Καὶ αἱ μὲν ἐν Κωνσταντινουπόλει περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1878 συλλεγεῖσαι συνδρομαὶ ἀνῆλθον εἰς δισχιλίας περίπου λίρας, αἱ δὲ ἐν Μασσαλίᾳ εἰς φράγκα χρυσᾶ εἴκοσι καὶ τρεῖς χιλιάδας. Τότε δὲ καὶ ὁ μακαρίτης Ἀνδρέας Νομικὸς διετύπωσε σχέδιον συλλογῆς προαιρετικῶν ἐράνων παρ' ἁπάντων τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν. Κατὰ τὸ σχέδιον τοῦτο ἔδει νὰ καταρτισθῇ δεκαεξαμελὴς Ἐπιτροπεία ἐκ νέων τῶν ἀρίστων οἰκογενειῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐνεργοῦσα ἐξ ὀνόματος καὶ διὰ λογαριασμὸν τῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων νὰ ἀναλάβῃ ὑπὸ τὴν ἀποκλειστικὴν αὐτῆς ἐπίβλεψιν καὶ διεύθυνσιν τὴν ὑπηρεσίαν ὅσων ἤθελεν ἐγκρίνει κιβωτίων, περιαγομένων ὑπὸ ἐμμίσθων ὑπαλλήλων, περιερχομένων καθ' ἑκάστην μὲν μίαν τῶν συνοικιῶν τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν προαστείων, κατὰ δὲ πᾶν Σάββατον τὰς ἀγορὰς Πόλεως καὶ Γ'αλατᾶ. Καὶ ἐνεκρίθη μὲν τὸ σχέδιον τοῦτο καὶ προὐτάθησαν μέλη τῆς δεκαεξαμελοῦς ταύτης Ἐπιτροπείας συμπολῖται ἐγκριτότατοι, διακρινόμενοι ἐπὶ ζήλῳ φιλανθρωπικῷ, ἀλλ' ἀτυχῶς, ἕνεκεν ἀνυπερβλήτων δυσχερειῶν, ὁ καταρτισμὸς τῆς Ἐπιτροπείας ταύτης ἐματαιώθη. Ἀλλ' ἡ Ἐφορία τῶν Καταστημάτων, ἕνεκα τοῦ πολυμεροῦς τῶν ποικίλων αὐτῆς ἀσχολιῶν καὶ μεριμνῶν, χάριν τῆς σκοπιμωτέρας καὶ ἀποτελεσματικωτέρας διεξαγωγῆς τοῦ ἔργου τῆς φιλανθρωπίας, δὲν ἐβράδυνεν ὅπως τὸ λίαν δυσχερὲς ἔργον τῆς διοργανώσεως, περισυλλογῆς καὶ εἰσπράξεως ἐράνων ὑπὲρ τῶν Καθιδρυμάτων τούτων ἀναθέσῃ εἰς ἰδιαιτέραν Ἐπιτροπείαν, ἥτις ὑπὸ τὴν ἄμεσον αὐτῆς ἐξέλεγξιν καὶ ἐποπτείαν διατελοῦσα καὶ ἀποτελουμένη ἐξ ἀνδρῶν εὐυπολήπτων καὶ γνωριζόντων καλῶς τὴν κατάστασιν τῆς ἀγορᾶς τῆς ὁμογενοῦς κοινωνίας, θὰ ἠδύνατο διὰ τῆς εἰδικότητος, ἣν προϊόντος τοῦ χρόνου θὰ ἀπέκτα, νὰ ἐξυπηρετήσῃ τελεσφορώτερον τὸ στάδιον τοῦτο τῆς ἐνεργείας τῆς Ἐφορίας, τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἐξεύρεσιν καὶ εἴσπραξιν ἐλεῶν. Καί, ἀφοῦ ἐπὶ μῆνα τεθὲν πρὸς δοκιμὴν ὑπὸ τῆς Ἐφορίας εἰς ἐνέργειαν τὸ σύστημα τῆς περιαγωγῆς Κιβωτίων Ἐλέους εἰς ὅλας τῆς συνοικίας τῆς πρωτευούσης, ἔδωκε θαρρυντικὰ ἀποτελέσματα, ἀπεφασίσθη τῇ 4ῃ Ὀκτωβρίου 1877 ὁ σχηματισμὸς εἰδικῆς Ἐπιτροπείας ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἐπιτροπὴ Κιβωτίων Ἐλέους», εἰς ἣν ἐδόθη πληρεξουσιότης ὅπως ἐκμεταλλευθῇ εἰς μεγαλειτέρας διαστάσεις τὴν πρόσοδον ταύτην, συνάγουσα, ἀριθμοῦσα καὶ

παραδίδουσα καθ' ἑβδομάδα εἰς τὴν Ἐφορίαν τὰς καθαρὰς προσόδους. Καὶ ἐξελέγησαν μέλη τῆς τοιαύτης Ἐπιτροπείας οἱ Παῦλος Στεφάνοβικ Σκυλίτσης, πρόεδρος, Δημήτριος Πινιατέλης, Δημοσθένης Εὐγενίδης, Ἀνδρέας Νομικός, Ἀντώνιος Ράλλης, Α. Χρυσοβελώνης καὶ Νικόλαος Ρομπότης. Ἐγένοντο δὲ καὶ αἱ κατάλληλοι ἐνέργειαι, ἵνα ἐκδοθῶσι πατριαρχικαὶ ἐγκύκλιοι πρὸς τοὺς προεστῶτας τῶν ἐκκλησιῶν καὶ πρωτομαγίστορας τῶν συντεχνιῶν, προτρεπτικαὶ ὅπως αἱ ὀρθόδοξοι ἑλληνικαὶ κοινότητες καὶ συντεχνίαι μὴ ἀποπέμπωσι κενοὺς τοὺς ἐπὶ τῶν κιβωτίων ὑπαλλήλους, ἀλλὰ προσφέρωσιν αὐτοῖς ὅ,τι ἕκαστος προαιρεῖται ὑπὲρ τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων. Τὸ ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς, σκοπούσης τὴν εἰσπραξιν προαιρετικῶν ἐράνων μεταξὺ πασῶν τῶν τάξεων τῶν ὁμογενῶν διὰ τῆς περιαγωγῆς κιβωτίων ὑπὸ ἐπὶ τούτῳ εἰσπρακτόρων, ἀπέβη λίαν τελεσφόρον, ἐπεκταθὲν καὶ κατὰ τὰς ἐπαρχίας τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους.

Ἀλλὰ τῇ 3ῃ Ἰουνίου τοῦ 1882 ἡ ἐπωνυμία τῆς Ἐπιτροπῆς, ὡς μὴ ἐκφράζουσα ἀκριβῶς τὴν ἔννοιαν τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς, ἐπὶ τῆς προεδρείας τοῦ κ. Ζήση Θ. Ζήση ἐτροποποιήθη ὧδε: «Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν Ἐράνων ὑπὲρ τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων», ὁπότε ἤρξατο ἡ μεταλλαγὴ τῆς διεκπεραιώσεως τοῦ ἔργου αὐτῆς, τῆς ἀντικαταστάσεως δηλονότι τῶν κιβωτίων διὰ διπλοτύπων ἀποδείξεων, τεθέντος τοῦ συστήματος τούτου εἰς ἐφαρμογὴν ἀπὸ τῆς 1ης Σεπτεμβρίου τοῦ 1882. Τότε δὲ ἀμέσως δι' ἐκκλήσεως αὐτῆς ἀπετάθη καὶ πρὸς τὰς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἑλληνικὰς παροικίας, αἰτουμένη καὶ τὴν συναντίληψιν τῆς ἀκραιφνοῦς φιλογενείας καὶ φιλανθρωπίας τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὁμογενῶν διά τε τὸν ἐθνικὸν καὶ φιλανθρωπικὸν χαρακτῆρα καὶ σκοπὸν τῶν εὐαγῶν τούτων τοῦ Γένους σεμνωμάτων, ἐν οἷς εὑρίσκουσιν ἀνακούφισιν καὶ ἴασιν τοσοῦτοι ταλαίπωροι ἡμῶν ἀδελφοί. Οὕτω δὲ ἕνεκα τῆς ὁλονὲν τελειοποιήσεως τῶν Καταστημάτων καὶ τῆς ἐξαπλώσεως τῆς εὐεργετικῆς αὐτῶν δράσεως, ἡ πρὸς ταῦτα ἐκτίμησις καὶ ἐμπιστοσύνη τοῦ καθ' ἡμᾶς δημοσίου ηὔξανε, συνεπιφέρουσα καὶ τὴν ἐξ ἁπασῶν τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Κράτους προσέλευσιν πλειοτέρων ἀσθενῶν καὶ ἄλλων δυστυχῶν, καὶ τὴν αὔξησιν τῶν πρὸς τὰ Καταστήματα ὑποχρεώσεων ἀτόμων τε καὶ κοινοτήτων. Τῇ δὲ 24ῃ Δεκεμβρίου τοῦ 1886, ἐφορευόντων τῶν Λεων. Γ. Ζαρίφη, προέδρου, Γ. Παπαδούκα, Κ. Νικολοπούλου, Ν. Βλέσσα, Θ. Α. Κουσούδη, Γ. Ἀποστολίδου καὶ Ι. Π. Κούππα, προεδρεύοντος δὲ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Θ. Α. Κουσούδη, ἐγένετο ὁ πρῶτος Κανονισμὸς τῆς Ἐπιτροπῆς μὲ τὴν σημερινὴν προσωνυμίαν. «Ἐπιτροπὴ Ἐλεῶν ὑπὲρ τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων». Κατὰ τὸν Κανονισμὸν τοῦτον, ὁ πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς δὲν ἦτο ἀναγκαῖον νὰ ἀποτελῇ μέλος τῆς Ἐφορίας. Ἀλλ' ὅτε τῷ 1889 ὑπὸ τῶν σεβαστῶν Πατριαρχείων ἀπῃτήθη ὅπως ὅλων τῶν ἐθνικῶν ἱδρυμάτων προεδρεύῃ συνοδικὸς ἀρχιερεύς, τῇ 7ῃ Ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἐφορευόντων τῆς Α. Σ. τοῦ Νικοπόλεως Ἱερωνύμου καὶ τῶν Παύλου Στεφάνοβικ, Νικολάου Ψυχάρη, Νικολάου Βλέσσα, Κωνσταντίνου Νικολοπούλου, Γεωργίου Ἀποστολίδου, Ἀντωνίου Μάγκου, Ἰωάννου Ἀναστασιάδου, Ἀλεξάνδρου Στ. Ράλλη καὶ Γεωργίου Καζανόβα, ἀναθεωρηθέντος αὖθις τοῦ τῆς Ἐπιτροπῆς Κανονισμοῦ, ἀνεγράφη ἐν αὐτῷ ὅτι τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ἐλεῶν θὰ προεδρεύῃ ἓν μέλος τῆς Ἐφορίας καὶ ὑπὸ τὴν ἰδιότητα ταύτην ἐξελέγη τότε ὁ Ἀλέξ. Στ. Ράλλης. Τέλος δὲ ὁ Κανονισμός, ἀνασυνταχθεὶς ἐκ νέου ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐλεῶν, πολύτιμα ἀντλούσης ἐκ τῆς μακρᾶς αὐτῆς πείρας διδάγματα, καὶ ἐπιθεωρηθεὶς ὑπὸ τῆς εἰδικῆς ἐπὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων Ἐπιτροπείας, ἀπαρτιζομένης ἐκ τῶν κ. κ. Μιχαὴλ Ψαλίδα, Λέοντος Γ. Καζανόβα, Ἰωάννου Σιώτη καὶ Ζαχαρία Φυτίλη, ἐπεκυρώθη ὑπὸ τῆς Ἐφορίας ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 20ῆς Φεβρουαρίου 1904.

Μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς (1877) μέχρι τῆς σήμερον διετέλεσαν κατὰ περιόδους οἱ μᾶλλον ἐπὶ φιλογενείᾳ καὶ ζήλῳ φιλανθρωπικῷ διακρινόμενοι παράγοντες τῆς ἐκλεκτοτέρας ἡμῶν κοινωνίας. Ἡ δὲ σήμερον ἐν ἐνεργείᾳ Ἐπιτροπὴ ἀπαρ-

τίζεται ἐκ τῶν κ. κ. Μιχ. Ψαλίδα, προέδρου, Θεοχάρη Βεγλερῆ, γενικοῦ γραμματέως, Νικολάου Τζιμπῆ, Δημητρίου Α. Μάγκου, λογιστοῦ, Ἐμμανουὴλ Σαριδάκη, Σοφοκλέους Μουράτη, Ἀθανασίου Σημηριώτου, Χαραλάμπους Πατρικιάδου καὶ Ἰωάννου Κορωνάκη, ἔχουσα εἰδικὸν μὲν γραμματέα καὶ διευθυντὴν τοῦ Γραφείου αὐτῆς τὸν Γεώργιον Π. Γεωργιάδην μετὰ βοηθοῦ γραφέως Θεοδώρου Γρίβα, ἐξωτερικοὺς ἀπεσταλμένους τοὺς Κωνσταντῖνον Χρήστου καὶ Νικόλαον Κάριον, καὶ ἐσωτερικοὺς εἰσπράκτορας τοὺς Δημήτριον Γρηγοριάδην καὶ Γεώργιον Παππαδόπουλον.

Ἡ ἡμετέρα Ἐπιτροπεία, εἰς ἣν ἀνετέθη ἀπὸ Μαρτίου τοῦ 1903 καὶ ἡ εἴσπραξις τῆς προσόδου τῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν προαστείων ὑπὲρ τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτὰς περιαγομένων δίσκων, ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς μέχρι τῆς 31ης Δεκεμβρίου 1904, ἐντὸς εἰκοσιεπταετίας, ἐμέτρησεν εἰς τὸ γενικὸν ταμεῖον τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, παρὰ τὰς ἀντιξόους καιρικὰς περιστάσεις, καθαρὸν προϊὸν τῶν ἰδίων αὐτῆς ἐνεργειῶν ἐκ τοῦ ὀβολοῦ τῆς χήρας καὶ τοῦ ταλάντου τοῦ πλουσίου ποσὸν οὐκ εὐκαταφρόνητον, ὑπολογιζόμενον εἰς Λίρας Τουρκίας τριάκοντα ὀκτὼ χιλιάδας καὶ ἑκατὸν εἴκοσι καὶ δύο (ἀριθμ. 38,122), ἤτοι κατὰ μέσον ὅρον ἐτησίως περὶ τὰς χιλίας καὶ πεντακοσίας λίρας, πλὴν τῶν κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὰ Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα πολλαχόθεν διαβιβασθεισῶν διαφόρων ἄλλων συνδρομῶν καὶ δωρεῶν. Τὸ ποσὸν τοῦτο εὐγλώττως μαρτυρεῖ πῶς τὰ πράγματα ἐδικαίωσαν τὴν ἰδέαν τῆς Ἐφορίας πρὸς ἵδρυσιν τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐλεῶν, καταστάσης σὺν τῷ χρόνῳ πολυτίμου καὶ βοηθοῦ εἰς τὴν ἐξεύρεσιν πόρων, ἀναλόγων πρὸς τὰς βαρείας τῶν Καταστημάτων ἀνάγκας, ὁπόσην συμβολὴν ἡ Ἐπιτροπεία αὕτη παρέσχεν, οὐ μόνον ὑλικῶς προσερχομένη ἐπίκουρος εἰς τὸν ὑψηλὸν καὶ ἐξόχως φιλάνθρωπον σκοπόν, τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκουσι τὰ ἱερὰ ταῦτα τῆς φιλανθρωπίας ἄσυλα, ἀλλὰ καὶ ἠθικῶν ὠφελειῶν γενομένη πρόξενος διὰ τῆς καλλιεργείας στενωτέρων δι' ἰδίων ἀπεσταλμένων σχέσεων τῶν ἐπαρχιῶν πρὸς τὰ Καταστήματα καὶ τῆς γνώσεως τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν.

Ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐλεῶν ὑπὲρ τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, τοιαῦτα ἄχρις ὥρας ἐπιτελέσασα καὶ σκοπὸν καὶ κύριον αὐτῆς ἔργον ἔχουσα τὴν συστηματικὴν ὀργάνωσιν καὶ εἴσπραξιν τακτικῶν συνδρομῶν παρὰ πάσαις ταῖς τάξεσι τῶν φιλανθρώπων ἔν τε τῇ πρωτευούσῃ, ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ, δικαιοῦται νὰ ἐλπίζῃ εἰς πᾶσαν συνδρομὴν καὶ ὑποστήριξιν, ἔστω καὶ ἐλαχίστην, τοῦ εὐσεβοῦς καὶ φιλανθρώπου ἡμῶν λαοῦ. Πέποιθε δ' ὅτι οἱ ἁπανταχοῦ ὁμογενεῖς, λαμβάνοντες ὑπὸ σπουδαίαν ὄψιν τὰς ἐπιτακτικὰς ἀνάγκας τῶν ὁσημέραι ἐπεκτεινομένων Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, ἐν οἷς τὸ πλεῖστον δωρεὰν νοσηλεύονται καὶ περιθάλπονται ὑπὲρ τοὺς δεκακισχιλίους δεινοπαθοῦντες ἀδελφοὶ ἡμῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων, θὰ συντελέσωσιν, ὅση αὐτοῖς δύναμις, πρὸς εὐόδωσιν τοῦ κοινωφελοῦς καὶ θεαρέστου τούτου σκοποῦ, διὰ γενναίας καὶ φιλανθρώπου ἀρωγῆς, ὑποστηρίζοντες τὸ ἔργον τῆς ὑπὲρ τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων Ἐπιτροπῆς Ἐλεῶν.

Γ. Π. Γ.

ΤΑ ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΑΙΚΣΠΕΙΡΟΥ

*** *Τὸν δυστυχῆ τὸν ἄνθρωπον ἡ τύχη τὸν ἀφίνει*
νὰ ἐπιζῇ 'ς τὰ πλούτη του συνήθως καὶ νὰ βλέπῃ
μὲ ζαρωμένον μέτωπον, μὲ μάτια βουλημένα,
γεράματα τρισάθλια.

Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Τίς δὲν ἤκουσε τὸ ὄνομά της καὶ δὲν γνωρίζει τὴν μητρόπολιν τῶν ἑλληνικῶν σχολῶν, τὴν ἄσβεστον ταύτην ἑστίαν τῆς πνευματικῆς ζωῆς τοῦ Γένους, τὸ περίοπτον καὶ μεγαλοπρεπὲς κτίριον, τὴν ***Πατριαρχικὴν Μεγάλην τοῦ Γένους Σχολήν;***

Ὅστις αἰσθάνεται τοὺς παλμοὺς τῆς καρδίας τῶν λαῶν, ὅστις διακρίνει τὸ μάγον χρῶμα τῆς μεγαλοφυΐας των, ὅστις ἀκούει τοὺς ἐνθουσιαστικοὺς φθόγγους τῆς ἠχηρᾶς σάλπιγγος τῆς ἱστορίας τοῦ πολιτισμοῦ τῶν αἰώνων, ἐννοεῖ βεβαίως τί συμβολίζει ὁ τίτλος τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ τούτου καθιδρύματος, ἐννοεῖ τὴν ἱστορικὴν σπουδαιότητα τῆς πολυτίμου κληρονομίας τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀειμνήστων καὶ εὐσεβῶν τοῦ Γένους πατέρων.

Ὁ Μητροπ. Σάρδεων Μιχαὴλ Κλεόβουλος,
Σχολάρχης
τῆς Π. Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς.

Ὅτε τὸ ἡμέτερον Γένος, μοιραίως ἐκ τῆς μακραίωνος πνευματικῆς δραστηριότητος ἐξαντληθέν, ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀναπεσὸν ἐκοιμήθη, ἡ ***Μεγάλη Σχολὴ τοῦ Γένους*** ἦτο ἡ βαθεῖα καὶ ἀνεπαίσθητος ἀναπνοή του καὶ ἡ ἀμυδρὰ τοῦ πνεύματός του ἀκτίς.

Καὶ ὅτε πάλιν κατῆλθεν εἰς τὸ ἐκπολιτιστικὸν στάδιον τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης, ἡ ***Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολὴ*** ἦτο τὸ σπινθηροβόλον νεανικὸν βλέμμα του καὶ ἡ φωτοβόλος τῆς πνευματικῆς του ζωῆς λαμπάς.

Ἐν ἅπασι τοῖς κοινωνικοῖς στρώμασι τοῦ Γένους καὶ τότε καὶ ἔκτοτε ἠρίθμει ἐπιφανῆ καὶ διαπρεπῆ τέκνα, κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς ἄρχοντας, πατριάρχας καὶ ἡγεμόνας, ἐπιστήμονας καὶ λογίους, ἐμπόρους καὶ τεχνίτας, οἵτινες διὰ τῆς κοινωνικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς ὑπεροχῆς των, διὰ τῆς φήμης καὶ τοῦ γοήτρου των, διὰ τοῦ πνευματικοῦ καὶ ὑλικοῦ πλούτου των, κατεσκεύασαν ἠρέμα καὶ κατὰ μικρὸν διὰ τὰ γράμματα κιβωτὸν ἀσφαλείας, ὕψωσαν διὰ τὴν Σχολὴν ἀπόρθητον κατὰ τῶν προσβολῶν τοῦ πανδαμάτορος

χρόνου πύργον ἱστορικῆς ὑποστάσεως, πατροπαραδότων συμπαθειῶν καὶ ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης πρὸς αὐτήν. Διὰ τοῦτο ἡ ἱστορία τῆς ***Πατριαρχικῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς*** εἶναι ἀναπόσπαστον καὶ κεφαλαιῶδες τμῆμα τῆς πατρίου ἱστορίας, τόσον ἐνδιαφέρουσα καὶ διδακτική, ὅσον καὶ ἡ ἱστορία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Η ΣΥΣΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΜΕΓΑΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Πότε καὶ ὑπὸ τίνος ἱδρύθη ἡ μεγαλώνυμος δὲν γνωρίζομεν. Πυκνὴ ἀχλὺς ἀγνοίας καλύπτει τὰς πηγὰς οὐ μόνον τῆς πρώτης συστάσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς μετὰ ταῦτα ἱστορικῆς ἀλληλουχίας τῆς μακροχρονίου συντηρήσεώς της. Διότι δὲν σώζονται πάντα τὰ ἐπίσημα ἱστορικὰ ἔγγραφα περὶ τῆς Σχολῆς ἢ σωζόμενα δὲν ἐξεδόθησαν ἀκόμη. Τὰ ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Χαρτοφύλακος κ. Μ. Γεδεὼν τῷ 1903 ἐκδοθέντα «Γράμματα Πατριαρχικὰ περὶ τῆς ***Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς***» δὲν εἶναι ἀρχαιότερα τοῦ 17ου αἰῶνος καὶ δὲν συνεχίζουσιν ἀδιακόπως τὸ ἱστορικὸν νῆμα τῆς Σχολῆς. Ἐπίσης δὲν ὑπάρχουσι περὶ αὐτῆς αὐθεντικαὶ μαρτυρίαι ἱστοριογράφων ἢ χρονογράφων τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς, μαρτυρίαι ἀρχαιότεραι τῶν χρόνων τῆς ἁλώσεως. Ἐὰν λοιπὸν ἡ ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἱδρυθεῖσα ***Οἰκουμενικὴ Σχολὴ*** καὶ ὑπὸ τοῦ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου μετὰ ταῦτα καταστραφεῖσα καὶ πάλιν μετ' οὐ πολὺν χρόνον ἀνασυστᾶσα καὶ εἶτα κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως διαλυθεῖσα καὶ ἐπανασυστᾶσα ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ Γενναδίου Β΄ τοῦ Σχολαρίου εἶναι ἡ αὐτὴ ***Πατριαρχικὴ Ακαδημία,*** ἡ κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον αὐτῆς ὄνομα ***Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή,*** τοῦτο εἶναι ἁπλῆ εἰκασία.

Ἀλλ' ἐνῷ τόσον δυσθήρατος παρίσταται ἐν τῷ ψηλαφητῷ σκότει τοῦ ἱστορικοῦ χάους ἡ ἀλήθεια τῆς ἀρχικῆς συστάσεως καὶ τῆς πρώτης ἡλικίας τῆς Σχολῆς, ἅπλετον ἐν τούτοις φῶς καταυγάζει μετὰ ταῦτα ἀπὸ τοῦ 18ου καὶ 19ου αἰῶνος τὸν ὁρίζοντά της καὶ φαεινὸς σελαγίζει μεσουρανῶν ἀστὴρ δόξης καὶ μεγαλείου. Ἀναγνωρίζεται πανδήμως ἡ ὕπαρξις αὐτῆς ὡς ἐθνικὴ ἀνάγκη, καθορίζονται καὶ ἐξασφαλίζονται τακτικοὶ πόροι, ἱδρύεται ἐν αὐτῇ βιβλιοθήκη, συντάσσεται κανονισμός, καθορίζονται τὰ καθήκοντα τῶν ἐφόρων, τῶν καθηγητῶν καὶ τῶν μαθητῶν, καὶ προσκαλοῦνται ἵνα διδάξωσιν ἐν αὐτῇ καὶ διευθύνωσιν αὐτὴν οἱ ἐπιφανέστατοι λόγιοι τοῦ ἡμετέρου Γένους καὶ οἱ δᾳδοῦχοι τῆς ἑλληνικῆς σοφίας, ὁ Μαυροκορδάτος Ἀλέξανδρος (1665), ὁ Μάνας Ἀργεῖος Ἰάκωβος (1704—1720), ὁ Βούλγαρις Εὐγένιος (1760—1763), ὁ Μηνιάτης Ἠλίας (1704), ὁ Πρώιος Δωρόθεος (1804—1807), ὁ Κούμας Κωνσταντῖνος (1814—1815), ὁ Λογάδης Νικόλαος (1830 — 1835), ὁ Κύπριος Σαμουὴλ (1820 — 1836 — 1843) καὶ ὁ Βρυέννιος Φιλόθεος (1867 — 1875).

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Ἡ ἐθνικὴ ἀνάγκη, ἣν προώριστο νὰ θεραπεύσῃ ἡ ***Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή,*** ὑπῆρξεν ἐν τῇ μακρᾷ αὐτῆς σταδιοδρομίᾳ διάφορος κατὰ τὴν διάφορον ἀντίληψιν τῶν προστατῶν, τῶν διαμορφωτῶν καὶ διοργανωτῶν αὐτῆς. Οὕτω ἀπὸ τοῦ ΙΕ΄ μέχρι τοῦ ΙΗ΄ αἰῶνος σκοπεῖ αὕτη νὰ ἐκπαιδεύσῃ ἀνωτέρους κληρικοὺς καὶ ἀξιωματικοὺς τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἀνωτέρους ὑπαλλήλους τῶν ἡγεμόνων Μολδαβίας καὶ Βλαχίας. Ἐπεδίωκε λοιπὸν ἡ Σχολὴ τότε ἀνωτέραν εἰδικήν τινα ἀκαδημαϊκὴν μόρφωσιν καὶ πρακτικὸν σκοπόν, ἂν καὶ θεωρητικῶς δὲν ἀνταπεκρίνετο εἰς τοῦτο. Διότι πρόγραμμα εἰδικῆς ἀκαδημαϊκῆς μορφώσεως δὲν ἐκανόνιζε τὸν εἰδικὸν αὐτῆς προορισμόν, οὐδὲ κατάλληλον καὶ διαρκὲς διδασκαλικὸν προσωπικὸν ἐξεπλήρου τὸν πρακτικὸν αὐτῆς σκοπόν. Ἀλλὰ καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀποκτήσῃ ἡ Σχολὴ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους τοῦ ἐπιστημονικοῦ παιδαγωγικοῦ χάους τὸν ἐκπαιδευτικὸν τύπον τῆς εἰδικῆς Ἀκαδημίας, καθόσον οὐδὲ παρὰ τοῖς εὐρωπαϊκοῖς λαοῖς ἦτο οὕτος ἤδη διακεκριμένος καὶ ἐφηρμοσμένος. Δὲν γνωρίζομεν ἄλλως τε ποῖα μαθήματα ἐδιδάσκοντο κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐν αὐτῇ, ὥστε θετικῶς νὰ συμπεράνωμεν τὸ ἐκπαιδευτικὸν εἶδος. Τὸ πρόγραμμα τῶν ἐν ταῖς παραδουναβίοις ἡγεμονίαις ***αὐθεντικῶν*** λεγομένων ***Ἀκαδημιῶν,*** τὰς ὁποίας Ἕλληνες ἡγεμόνες ἵδρυσαν καὶ ἐν αἷς Ἕλληνες λόγιοι ἐδίδασκον, ἴσως ἦτο ὑπόδειγμα καὶ ἀντίγραφον τοῦ προγράμματος τῆς ***Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας*** τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ κατὰ τὸ χρυσόβουλλον τοῦ τῆς Βλαχίας ἡγεμόνος Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου, τὸ ἀπολυθὲν ἐν ἔτει 1776, ἐδιδάσκοντο ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τὰ ἑξῆς μαθήματα: Οἱ Ἕλληνες καὶ Λατῖνοι συγγραφεῖς, τὰ ἠθικὰ τοῦ Ἀριστοτέλους, ἡ Ἰταλικὴ καὶ ἡ Γαλλικὴ γλῶσσα, ἡ ἀριθμητικὴ καὶ ἡ γεωμετρία, ἡ γεωγραφία καὶ ἡ ἱστορία, ἡ φιλοσοφία καὶ ἡ ἀστρονομία καὶ τὰ ποιητικὰ καὶ ρητορικὰ γυμνάσματα.

*

Ἀλλ' ὡς ἐν Εὐρώπῃ ἐκ τῶν πανεπιστημιακῶν ἑδρῶν καὶ τῶν Ἀκαδημιῶν προῆλθον σὺν τῷ χρόνῳ, ἐκλαϊκευομένης τῆς κλασικῆς παιδεύσεως, τὰ Γυμνάσια καὶ τὰ Σχολεῖα, τὰ κατ' ἐξοχὴν ἐξανθρωπιστικὰ πνευματικὰ φυτώρια, οὕτω καὶ παρ' ἡμῖν ἐκ τῶν ἰδιορρύθμων ἐκείνων Ἀκαδημιῶν τῆς Μοσχοπόλεως, τῆς Κερκύρας, τῆς Σμύρνης, τῆς Ἀλεξανδρείας, τῶν Κυδωνιῶν, τῆς Ἀδριανουπόλεως, τοῦ Ἄθωνος, τῆς Κοζάνης, τῶν Ἰωαννίνων, τῆς Λαρίσσης, τῶν Μηλεῶν, τῆς Δημητσάνης, τῆς Τραπεζοῦντος κλπ., καὶ ἐκ τῶν ἀρχαίων αὐτοκρατορικῶν Σχολῶν, διαφωτιζομένου ὁλονὲν τοῦ ὁρίζοντος ὑπὸ τοῦ ἀνατείλαντος καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἡλίου τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, προέκυψαν τὰ κλασικὰ Γυμνάσια καὶ τὰ Λύκεια· ἡ Πατριαρχικὴ Ἀκαδημία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀποβάλλουσα τὸν ἀρχικόν αὐτῆς χαρακτῆρα, μετεσχηματίζετο εἰς κλασικὸν Γυμνάσιον. Ὁ μετασχηματισμὸς καὶ ἡ συστηματοποίησις τῆς Σχολῆς ἄρχεται κυρίως ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς σχολαρχίας Σαμουὴλ τοῦ Κυπρίου (1820—1830, 1836—1844). Ἡ μεταβατικὴ αὕτη ἐποχὴ τῆς κλασικοποιήσεως τῆς μεγαλωνύμου διαρκεῖ μέχρι τοῦ 1863 ἔτους, ὅτε, σχολαρχοῦντος τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Ἀλεξάνδρου τοῦ Λασκάρεως, μονιμοποιεῖται καὶ κατοχυροῦται τὸ συντελεσθὲν νέον αὐτῆς καθεστὼς καὶ δι' εἰδικοῦ κανονισμοῦ, ἐπονομάζοντος αὐτὴν «τὸ ἀνώτατον ἐν Κωνσταντινουπόλει κεντρικὸν ἐκπαιδευτήριον τῆς ὑψηλοτέρας ἐγκυκλίου ἐκπαιδεύσεως». Κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην τῆς ἱστορίας τῆς Σχολῆς περίοδον ἐδιδάσκοντο τὰ ἑξῆς μαθήματα: 1) ἡ Στοιχειώδης Θεολογία καὶ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία· 2) ἡ Ἑλληνικὴ Φιλολογία· 3) ἡ Φιλοσοφία· 4) ἡ Ρητορική· 5) ἡ Γενικὴ Ἱστορία· 6) τὰ Μαθηματικά· 7) ἡ Λατινικὴ γλῶσσα· 8) ἡ Τουρκικὴ καὶ 9) ἡ Γαλλική.

Εἰς μάτην ὁ διάδοχος τοῦ Ἀλεξάνδρου Λασκάρεως Ἀρχιμανδρίτης Εὐστάθιος Κλεόβουλος, νοσταλγῶν πρὸς τὴν ἀρχαίαν ***Πατριαρχικὴν Ἀκαδημίαν,*** καὶ ἀψηφῶν τὸν ἀκατάσχετον μεταρρυθμιστικὸν τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς ἐποχῆς του καὶ τῆς Σχολῆς ροῦν, εἰσῆγε τὰ πανεπιστημιακὰ μαθήματα, τὴν Καλλιλογίαν, τὴν Συγκριτικὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς Φιλολογίας, τὴν Ἐπιστολογραφίαν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ, τὴν Λατινικὴν Θεματογραφίαν, τὰς Στοιχειώδεις γνώσεις τῆς Φιλολογίας καὶ τοῦ Δικαίου τῶν Ὀθωμανῶν, τὴν θεωρίαν τῆς ποιήσεως, τὴν ἐπιγραμματοποιΐαν, τὴν Ἑλληνικὴν ἀρχαιολογίαν καὶ τὴν Μυθολογίαν. Γοργότερον τῶν ἀκαδημαϊκῶν πόθων καὶ τῶν ἀπατηλῶν ὀνείρων τοῦ παρελθόντος ἐβάδιζον τὴν φυσικὴν πρὸς τὰ πρόσω πορείαν τὰ πράγματα. Ὁ προσωποποιῶν γνησίως τὸ μεταρρυθμιστικὸν πνεῦμα τῆς ἐποχῆς του, ὁ περιώνυμος ἐκδότης τῆς «Διδαχῆς τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Κλήμεντος», ὁ σοφὸς ἱεράρχης καὶ διδάσκαλος Φιλόθεος Βρυέννιος, καταργεῖ ἀμέσως, ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς σχολαρχίας αὐτοῦ (1868), τὰ ὑπὸ τοῦ Κλεοβούλου εἰσαχθέντα μαθήματα καὶ ἀντ' αὐτῶν ἐνισχύει καὶ συμπληροῖ τὰ γυμνασιακά, τὴν Χημείαν καὶ τὴν Φυσικὴν Ἱστορίαν, τὰς Συνθέσεις καὶ τὰ Θρησκευτικά. Οὕτω διακρίνει

εὐστοχώτερον πάντων τὰ ὅρια τῆς μέσης καὶ γυμνασιακῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ λύει ὁριστικῶς τὸ μεγαλοσχολικὸν ζήτημα τὸ ἐπασχολῆσαν ἐπὶ ἥμισυν αἰῶνα τὸν καθηγητικὸν σύλλογον. Ἡ ***Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολὴ*** περιλαμβάνει τοῦ λοιποῦ ἅπαντα τὰ σχολικὰ ἔτη τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ἢ τοῦ κλασικοῦ εὐρωπαϊκοῦ Γυμνασίου. Τὸ προκαταρκτικὸν αὐτῆς τμῆμα, τὸ κατ' ἄλλον τύπον τῆς ἐθνικῆς ἐκπαιδεύσεως ἑλληνικὸν τριτάξιον σχολεῖον καὶ κατὰ τὴν Βρυέννιον μεταρρύθμισιν τετρατάξιον, ἀπόλλυσιν ἐν τῇ μεταρρυθμιστικῇ ζυμώσει τὴν αὐτοτέλειάν του καὶ συναποτελεῖ μετὰ τοῦ τεταταξίου Γυμνασίου, προϊόντος τοῦ χρόνου, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἀδιαίρετον καὶ ἀδιάτμητον σχολικὸν ὀργανισμόν, οὗτινος τὸ πρόγραμμα ἐπὶ τῆς σχολαρχίας Φιλοθέου τοῦ Βρυεννίου ἔχει ὡς ἕπεται :

ΤΜΗΜΑ Α΄.

ΤΑΞΙΣ Α΄ (ἡ ἀνωτάτη). ***Θρησκευτικὰ*** (Ἱερὰ Κατήχησις κατ' ἔκτασιν). ***Ἑλληνικὰ*** (τραγικοὶ καὶ λυρικοὶ ποιηταὶ μετὰ συντόμου θεωρίας περὶ ποιήσεως καθόλου). ***Λατινικὰ***

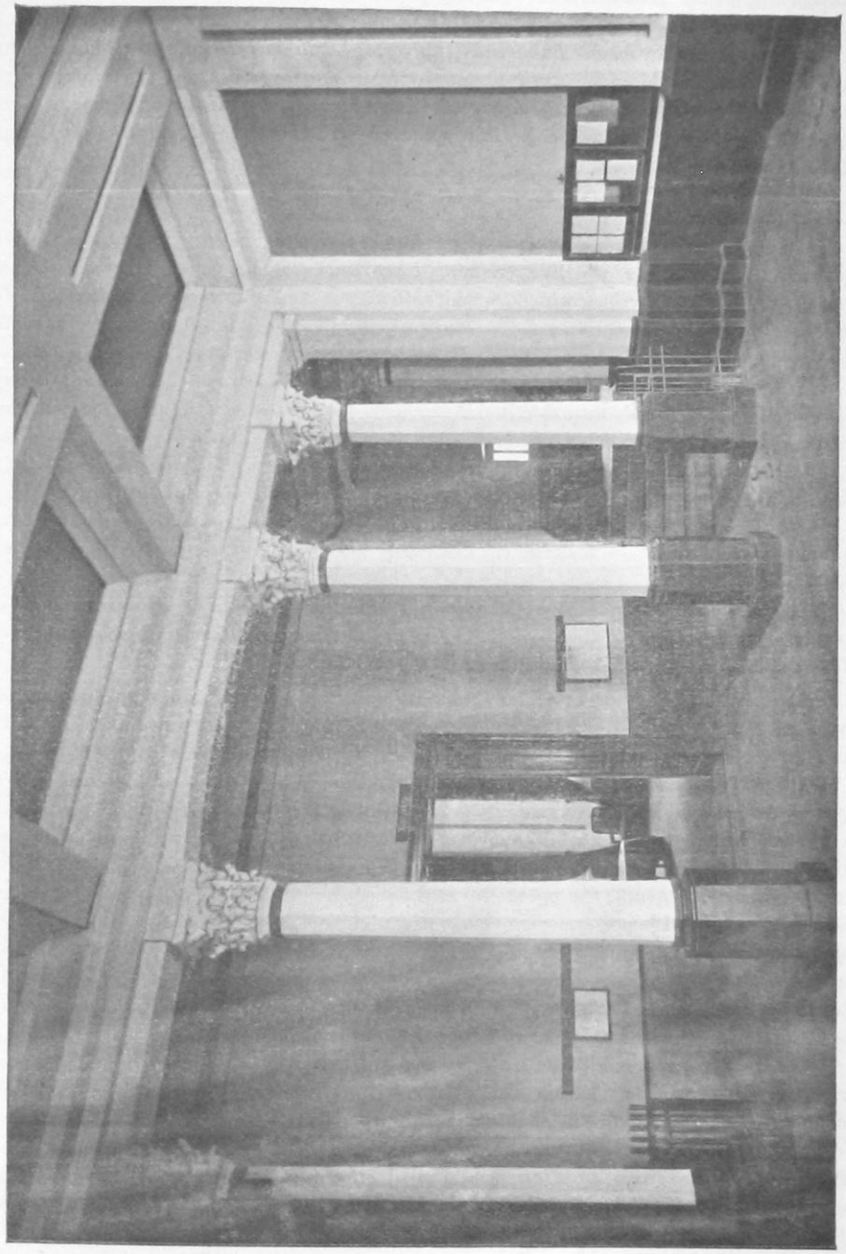

Πατριαρχικὴ Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή.

(Τάκιτος, Βιργίλιος καὶ Ὁράτιος). ***Ἱστορία*** (ἡ νεωτέρα). ***Φιλοσοφία*** (Ἱστορία τῆς Φιλοσοφίας). ***Φυσικὴ Πειραματική. Χημεία. Ρητορικὴ*** (μετὰ τῶν ρητορικῶν γυμνασμάτων). ***Φυσικὴ Ἱστορία. Ἐπιγράμματα. Ὀθωμανικά.***

ΤΑΞΙΣ Β΄. ***Θρησκευτικὰ*** (Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία). ***Ἑλληνικὰ*** (Ὁμήρου Ἰλιὰς καὶ Ὀδύσσεια, Θεόκριτος καὶ Μετρική). ***Φιλοσοφία*** (Λογικὴ καὶ Ἠθική). ***Ἱστορία*** (ἡ νεωτέρα). ***Ρητορικὴ*** (μετὰ ρητορικῶν γυμνασμάτων). ***Μαθηματικὰ*** (Τριγωνομετρία καὶ Κοσμογραφία). ***Λατινικὰ*** (Σαλούστιος καὶ Ὀβίδιος). ***Ὀθωμανικά. Γαλλικά.***

ΤΑΞΙΣ Γ΄. ***Θρησκευτικὰ*** (Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία). ***Ἑλληνικὰ*** (Θουκυδίδης καὶ Ἡρό-

Ἡ κυρία εἴσοδος τῆς Πατριαρχικῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς.

SISMANOGLIO MUSEUM

δοτος). **Ἐπιστολογραφία** (ἐν τῇ καθαρευούσῃ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ). **Φιλοσοφία** (εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Φιλοσοφίαν, Ἀνθρωπολογίαν, Ψυχολογίαν). **Λατινικὰ** (Κικέρων καὶ Συντακτικόν). **Ἱστορία** (ἡ μέση). **Μαθηματικὰ** (Ἄλγεβρα). **Ὀθωμανικά. Γαλλικά.**

ΤΑΞΙΣ Δ΄. (ἡ κατωτάτη). **Θρησκευτικὰ** (Ἐξήγησις τῶν καθ' ἑκάστην ἀναγινωσκομένων περικοπῶν τοῦ Ἀποστόλου). **Ἑλληνικὰ** (Πλάτωνος Ἀπολογία Σωκράτους, Δημοσθένους περὶ Στεφάνου, καὶ Αἰσχύνου κατὰ Κτησιφῶντος). **Θεματογραφία** καὶ **συνθέσεις** ἐν τῇ καθαρευούσῃ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ. **Λατινικὰ** (Κορνήλιος Νέπως, Κοΐντιος Κούρτιος μετὰ γραμματικῶν καὶ τεχνολογικῶν). **Μαθηματικὰ** (Γεωμετρία). **Ἱστορία** (ἡ ἀρχαία). **Ὀθωμανικὰ** καὶ **Γαλλικά.**

ΤΜΗΜΑ Β΄.

ΤΑΞΙΣ Α΄ (ἡ ἀνωτέρα). **Θρησκευτικὰ** (ἐξήγησις τῶν καθ' ἑκάστην Κυριακὴν ἀναγινωσκομένων περικοπῶν τοῦ Εὐαγγελίου). **Ἑλληνικὰ** (Δημοσθένους Ὀλυνθιακοὶ καὶ Φιλιππικοὶ καὶ Ξενοφῶντος ἀπομνημονευμάτων ἀνάγνωσις). **Συντακτικόν, θεματογραφία** καὶ **συνθέσεις** ἐν τῇ λαλουμένῃ γλώσσῃ. **Μαθηματικὰ** (Θεωρητικὴ Ἀριθμητική). **Ἱστορία** (ἡ νεωτέρα). **Ἑλληνικὴ Ἀρχαιολογία. Γεωγραφία** (Φυσικὴ καὶ Μαθηματική). **Γαλλικά.**

ΤΑΞΙΣ Β΄ **Θρησκευτικὰ** (Ἐπίτομος Ἱερὰ Κατήχησις). **Ἑλληνικὰ** (Ἰσοκράτους Πανηγυρικός. Πλουτάρχου Θεμιστοκλῆς καὶ Λυκούργου κατὰ Λεωκράτους μετὰ στοιχειώδους Συντακτικοῦ). **Γραφικαὶ ἀσκήσεις** ἐν τῇ ὁμιλουμένῃ γλώσσῃ. **Ἱστορία** (ἡ Ῥωμαϊκὴ καὶ ἡ τοῦ Μεσαίωνος· ἰδίᾳ ἡ Βυζαντινή). **Γεωγραφία** (Πολιτική). **Μυθολογία** (Ἑλληνική). **Στοιχειώδης Γεωμετρία. Ὀρθογραφικαὶ ἀσκήσεις. Πρακτικὴ Ἀριθμητική.**

ΤΑΞΙΣ Γ΄ **Ἱερὰ Ἱστορία** τῆς Καινῆς Διαθήκης. **Ἑλληνικὰ** (ἁπλῶν κειμένων ἑρμηνεία μετὰ τεχνολογίας). **Ἱστορία** (ἡ Ἑλληνικὴ καὶ ἡ τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν). **Γεωγραφία πολιτική.**

ΤΑΞΙΣ Δ΄ (ἡ κατωτάτη). **Ἱερὰ Ἱστορία** τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. **Ἑλληνικὰ** (ἁπλῶν προτάσεων ἑρμηνεία μετὰ τεχνολογίας). Ὀρθογραφικαὶ ἀσκήσεις. **Πρακτικὴ Ἀριθμητική. Πολιτικὴ Γεωγραφία. Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ** (προαιρετικόν).

Ἐπὶ δὲ τῆς σχολαρχίας Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, τροποποιηθὲν καὶ διασκευασθὲν τῷ 1880—81, συμπεριλαμβάνον καὶ τὰς ὑπὸ τοῦ προκατόχου αὐτοῦ Ἀρχιμανδρίτου Ἰωάννου Ἀναστασιάδου γενομένας ἐπουσιώδεις προσθήκας, ἔχει ὡς ἀκολούθως:

ΤΑΞΙΣ Α΄ (ἡ κατωτάτη). **Θρησκευτικὰ** (σύντομος Λειτουργική). **Ἑλληνικὰ** (ἁπλαῖ προτάσεις, Ἀστεῖα Ἱεροκλέους καὶ γνῶμαι, Αἰσώπειοι μῦθοι, Αἰλιανοῦ ποικίλη ἱστορία, ἐκ τῶν τοῦ Χρυσοστόμου κατ' ἐκλογήν, ὁ περὶ προσευχῆς ἢ ὁ εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ Ἀσώτου ἢ ὁ εἰς Εὐτρόπιον ἢ ὁ περὶ τοῦ κατὰ Θεὸν πολιτεύεσθαι, Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας τὸ περὶ διαφόρων μαχῶν). **Γραμματικὴ** (τὸ τυπικὸν αὐτῆς ὅλον καὶ μέρος τοῦ κανονικοῦ μέχρι τῆς συζυγίας τῶν βαρυτόνων). **Ἀριθμητικὴ** (αἱ τέσσαρες πράξεις ἐπὶ τῶν ἀκεραίων, τῶν κοινῶν κλασμάτων, τῶν συμμιγῶν καὶ τῶν δεκαδικῶν). **Γεωγραφία** (γενικὴ περιγραφὴ τῆς Εὐρώπης καὶ Γεωγραφία τῆς Ἑλλάδος). **Ἰχνογραφία** (γραμμικὴ Ἰχνογραφία θεωρητικὴ καὶ ἐφηρμοσμένη). **Ἀνάγνωσις** (ἐκ δοκίμων ποιημάτων πεζῶν καὶ ἐμμέτρων ἐκ τοῦ Ἐγκολπίου Λ. Μελᾶ).

ΤΑΞΙΣ Β΄. **Θρησκευτικὰ** (Ἱερὰ Ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης). **Ἑλληνικὰ** (ἐκ τῆς Ξενοφῶντος Ἀναβάσεως, Κύρου Παιδείας καὶ Ἀπομνημονευμάτων κατ' ἐκλογὴν καὶ Ἰσοκράτους ὁ πρὸς Δημόνικον λόγος). **Γραμματικὴ** (συνέχεια τοῦ κανονικοῦ μέρους αὐτῆς μετ' ἐπαναλήψεως τοῦ τυπικοῦ καὶ ἐκ τῶν ἀνωμάλων ρημάτων τὰ συνηθέστερα). **Ἀριθμητικὴ** (συνέχεια μέχρι τέλους). **Γεωγραφία** (ὅλων τῶν λοιπῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης). **Ἱστορία πολιτικὴ** (Ἑλληνικὴ ἱστορία βιογραφικῶς). **Ἰχνογραφία** (σκηνογραφία θεωρητικὴ καὶ ἐφηρμοσμένη καὶ Προσωπογραφία).

ΤΑΞΙΣ Γ΄. **Θρησκευτικὰ** (Ἱερὰ Ἱστορία τῆς Καινῆς Διαθήκης). **Ἑλληνικὰ** (Ξενοφῶντος

Ἑλληνικὰ καὶ ἀπομνημονεύματα, Ἰσοκράτους Ἀρεοπαγητικὸς ἢ Πανηγυρικός, Λυσίου Ἐπιτάφιος καὶ ὁ κατὰ Λεωκράτους). **Γραμματικὴ** (τὰ ὑπολειπόμενα ἐκ τοῦ κανονικοῦ καὶ ἀνώμαλα ρήματα, Ἐτυμολογικοῦ τὰ οὐσιωδέστερα, Συντακτικοῦ στειχειώδους τὰ περὶ συνθέσεως λόγων μετ' ἐφαρμογῆς). **Ἀριθμητικὴ** (ἐπανάληψις καὶ ἄσκησις εἰς προβλήματα). **Γεωμετρία** (Ἐπιπεδομετρία). **Μυθολογία Ἑλληνική. Ἱστορία πολιτικὴ** (συνέχεια τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Ρωμαϊκή). **Γεωγραφία** (Γεωγραφία τῶν λοιπῶν ἠπείρων). **Ὀθωμανικὰ** (συλλαβισμός, ἀνάγνωσις, γραφὴ ἐπὶ χάρτου καὶ ἐπὶ πίνακος, ἐξάσκησις καὶ ἀποστήθισις κειμένου ἁπλοῦ). **Γαλλικὰ** (ἀσκήσεις περὶ τὴν ἀνάγνωσιν, ἑρμηνεία καὶ ἀποστήθισις λέξεων, ἁπλῶν προτάσεων, κλίσις ὀνομάτων, ὁμαλὰ ρήματα).

ΤΑΞΙΣ Δ΄. **Θρησκευτικὰ** (Ἱερὰ Κατήχησις κατ' ἔκτασιν). **Ἑλληνικὰ** (Δημοσθένους Ὀλυνθιακοί, οἱ τρεῖς Φιλιππικοί, ὁ περὶ Εἰρήνης, ὁ ὑπὲρ τῆς Ροδίων, ἢ ὁ ὑπὲρ τῶν Μεγαλοπολιτῶν κατ' ἐκλογήν, Πλάτωνος Κρίτων, Ἀπολογία Σωκράτους, Μενέξενος καὶ ἀνάγνωσις ἐκ τῶν παραλλήλων βίων τοῦ Πλουτάρχου, ἐκ τοῦ Ἀριανοῦ καὶ Πολυβίου). **Γραμματικὴ** (Συντακτικοῦ συμπλήρωμα μετὰ θεμάτων καὶ ἀκριβεστέρα καὶ πληρεστέρα ἐφαρμογὴ τοῦ τεχνολογικοῦ καὶ τῶν ἀνωμάλων ρημάτων ἐκμάθησις). **Λατινικὰ** (ἁπλαῖ προτάσεις, Γραμματικῆς τὸ τυπικὸν καὶ ρήματα). **Μαθηματικὰ** (Θεωρητικὴ ἀριθμητική). **Ἱστορία** (Βυζαντινὴ καὶ Νεωτέρα Ἑλληνική). **Γεωγραφία** (Φυσικομαθηματική). **Ὀθωμανικὰ** (ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία εὐλήπτων τεμαχίων, προφορικαὶ ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν τοῦ κειμένου λέξεων καὶ φράσεων, καὶ ἀποστήθισις αὐτοῦ, Γραμματικὴ στοιχειώδης ἐπὶ πίνακος καὶ ἐπὶ χάρτου). **Γαλλικὰ** (ἑρμηνεία διαφόρων τεμαχίων, Αἰσώπειοι μῦθοι, Γραμματικῆς τὸ περὶ ἀνωμάλων ρημάτων, Θέματα καὶ ἐπιστολογραφία ἁπλῆ).

ΤΑΞΙΣ Ε΄. **Θρησκευτικὰ** (εἰσαγωγὴ εἰς τὰς Γραφὰς καὶ ἑρμηνεία ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης). **Ἑλληνικὰ** (Πλάτωνος Ἐλάσσονοι διάλογοι, Δημοσθένης, Ὁμήρου Ὀδύσσεια καὶ ἀνάγνωσις ἐκ τοῦ Ἡροδότου καὶ Αἰσχύνης). **Γραμματικὴ** (συνέχεια συμπληρώματος τοῦ Συντακτικοῦ μετὰ θεμάτων καὶ συνθέσεις). **Λατινικὰ** (Νέπως, Ἰουστῖνος, Κούρτιος, Ροῦφος καὶ Καῖσαρ, Γραμματικῆς συνέχεια καὶ τέλος καὶ Θεματογραφία). **Μαθηματικὰ** (Γεωμετρία). **Χημεία. Γενικὴ Ἱστορία** (Ἀρχαία Ἱστορία τῶν Ἀνατολικῶν λαῶν). **Ἀρχαιολογία Ἑλληνική. Ὀθωμανικὰ** (ἑρμηνεία ἐκλεκτῶν τεμαχίων διαφόρων συγγραφέων, ἀπαγγελία ἀπὸ στήθους λέξεων καὶ φράσεων τοῦ κειμένου καὶ ἀσκήσεις περὶ τὸ διαλέγεσθαι, Γραμματικὴ καὶ Θεματογραφία καὶ γραφὴ ἐπὶ πίνακος καὶ ἐπὶ χάρτου). **Γαλλικὰ** (ἑρμηνεία ἐκ τοῦ Τηλεμάχου καὶ Γραμματικὴ μετὰ Θεματογραφίας).

ΤΑΞΙΣ ΣΤ΄. **Θρησκευτικὰ** (Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία μέχρι τοῦ σχίσματος τῶν Ἐκκλησιῶν). **Ἑλληνικὰ** (Ὁμήρου Ἰλιὰς καὶ Θουκυδίδου ἱστορικὸν καὶ Δημηγορίαι, Ἐλεγειακοὶ ποιηταί, ἀνάγνωσις Ὁμήρου Ὀδυσσείας καὶ τῶν Μειζόνων διαλόγων τοῦ Πλάτωνος). **Γραμματικὴ** (ἐκτενεστέρα ἀνάπτυξις καὶ συμπλήρωσις τοῦ συνθέτου λόγου καὶ τῶν σχημάτων τῆς Ἑλληνικῆς συντάξεως μετὰ Θεματογραφίας). **Λατινικὰ** (Κικέρων καὶ Ὀβίδιος, Τεχνολογικοῦ ἐπανάληψις καὶ Συντακτικὸν μετὰ Θεματογραφίας). **Μαθηματικὰ** (Ἄλγεβρα καὶ Τριγωνομετρία). **Φιλοσοφικὰ** (εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Φιλοσοφίαν καὶ Ψυχολογία). **Φυσικὴ Ἱστορία** (Ζωολογία). **Γενικὴ Ἱστορία** (Ἱστορία Ἀρχαία Ἑλληνικὴ καὶ Ρωμαϊκή). **Ὀθωμανικὰ** (ἑρμηνεία καὶ ἀποστήθισις διαφόρων κειμένων, προφορικαὶ ἀσκήσεις ἐπ' αὐτῶν, ἐκ τῆς Γραμματικῆς οἱ ἐν χρήσει ἐν τῇ Τουρκικῇ ἀραβικοὶ κανόνες, Θεματογραφία, ἀνάγνωσις χειρογράφων λιθογραφημένων καὶ ἁπλαῖ συνθέσεις). **Γαλλικὰ** (ἑρμηνεία Βολταίρου καὶ Ρακίνα μετὰ γραμματικῶν παρατηρήσεων, ὀρθογραφικαὶ Ἀσκήσεις καὶ μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὸ Γαλλικόν).

ΤΑΞΙΣ Ζ΄. **Θρησκευτικὰ** (Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας συνέχεια καὶ τέλος). **Ἑλληνικὰ** (Θουκυδίδου προοίμιον καὶ Δημηγορίαι, Θεόκριτος καὶ Εὐριπίδης καὶ ἀνάγνωσις ἐκ τῆς

Ὁμήρου Ἰλιάδος καὶ μελικῶν ποιητῶν, Ἑλληνικὴ Γραμματολογία). ***Γραμματικὴ*** (τῆς Δωρικῆς διαλέκτου καὶ συνθέσεις ἐν τῇ Ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ). ***Ρητορικὴ*** μετὰ γυμνασμάτων ἐν τῇ καθαρευούσῃ. ***Λατινικὰ*** (Σαλλούστιος, Λίβιος, Τάκιτος καὶ Βιργίλιος καὶ Θεματογραφία, Γραμματολογία Λατινική). ***Φυσικὴ Πειραματική***. ***Φυσικὴ Ἱστορία*** (Βοτανική). ***Φιλοσοφικὰ*** (Λογικὴ καὶ Ἠθικὴ Φιλοσοφία). ***Γενικὴ Ἱστορία*** (ἡ Μεσαιωνική). ***Ὀθωμανικὰ*** (ἑρμηνεία τεμαχίων τῶν δοκιμωτέρων συγγραφέων, ἀνάγνωσις ἐφημερίδων, ἐκ τῆς Γραμματικῆς αἱ ἐν χρήσει ἐν τῇ Τουρκικῇ ἀραβικοὶ κανόνες, Ἐκθέσεις προφορικαί, Συνθέσεις, ἀντιγραφὴ τοῦ ἑρμηνευομένου κειμένου καὶ ἀνάγνωσις χειρογράφων λιθογραφημένων). ***Γαλλικὰ*** (ἑρμηνεία Σατωβριάνδου καὶ Ρουσσώ, Συντακτικόν, γενικοὶ ὀρθογραφικοὶ κανόνες καὶ Συνθέσεις).

ΤΑΞΙΣ Η΄ (ἡ ἀνωτάτη). ***Θρησκευτικὰ*** (Χριστιανικὴ Ἠθική). ***Ἑλληνικὰ*** (Σοφοκλέους, Αἰσχύλου καὶ Ἀριστοφάνους δράματα καὶ Πινδάρου ᾠδαὶ καὶ ἀνάγνωσις ἐκ τοῦ Ἡσιόδου, Ἐπιγραμματοποιΐα καὶ Ρητορικὰ γυμνάσματα ἐν τῇ Ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ). ***Γραμματολογία Ἑλληνικὴ*** (συνέχεια καὶ τέλος). ***Λατινικὰ*** (Βιργίλιος καὶ Ὁράτιος). ***Γραμματολογία Λατινική***. ***Φυσικὴ Πειραματική***. ***Κοσμογραφία***. ***Φυσικὴ Ἱστορία*** (Ὀρυκτολογία καὶ Γεωλογία). ***Φιλοσοφικὰ*** (Ἱστορία τῆς Φιλοσοφίας). ***Γενικὴ Ἱστορία*** (Νεωτέρα Ἱστορία). ***Ὀθωμανικὰ*** (ἑρμηνεία τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Τηλεμάχου ὑπὸ Κιαμὴλ πασᾶ καὶ τεμαχίων Ὀθωμανῶν ποιητῶν κατ' ἐκλογήν, Γραμματικῆς οἱ ἐν χρήσει ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ ἀραβικοὶ καὶ περσικοὶ κανόνες, διδασκαλία Ὀθωμανικῆς Ἐπιστολογραφίας, ἀνάγνωσις ἐφημερίδων καὶ λιθογραφημένων χειρογράφων). ***Γαλλικὰ*** (ἑρμηνεία Βοαλὼ καὶ Βολταίρου, Διηγήματα, Συντακτικὸν καὶ Συντακτικαὶ ἀσκήσεις, ἀνάπτυξις τῶν περὶ συνθέσεως ἐν γένει κανόνων).

⁂

Ὑπερμεσοῦντος δεκάτου ἑνάτου αἰῶνος οἱ ἐν Σταυροδρομίῳ καὶ οἱ ἐν Φαναρίῳ ἐπιστήμονες καὶ λογάδες τοῦ Γένους συζητοῦσι, ποῖον Γυμνάσιον ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς σημερινὰς ἀνάγκας τῆς κοινωνίας μας, τὸ κλασικὸν ἢ τὸ πραγματολογικόν. Ἑστία τοῦ φλέγοντος τούτου ζητήματος ἐχρησίμευσε τὸ ***Ζωγράφειον***. Ἐκ τῶν συζητούντων ὑπερίσχυσαν οἱ θετικολογοῦντες, θέντες ἐπ' αὐτοῦ ὁριστικῶς τῷ 1902 τῇ 26ῃ Μαΐου ἀνεξίτηλον τὴν σφραγῖδα τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ φρονήματός των. Τὸ ***Ζωγράφειον*** εἶναι πραγματολογικὸν Γυμνάσιον.

Ἡ ἐν Σταυροδρομίῳ ὑπεροχὴ τῶν θετικολογούντων ἐπηρέασε καὶ τὴν ***Μεγάλην τοῦ Γένους Σχολήν***. Δὲν ἠλλοίωσε μὲν οὐσιωδῶς τὸν κλασικὸν αὐτῆς χαρακτῆρα, ἀλλὰ αἱ ἐκ τῆς ἐπιροῆς τοῦ δεσπόζοντος φρονήματος ἐπενεχθεῖσαι τροποποιήσεις καὶ προσθῆκαι εἶναι τοιαῦται ὥστε ἡ Σχολὴ εἰσέρχεται δι' αὐτῶν εἰς νέαν μεταρρυθμιστικὴν τροχιὰν καὶ τρίτη δημιουργεῖται δι' αὐτὴν ***ἐκπαιδευτικὴ περίοδος***, ἡ περίοδος τοῦ ***διφυοῦς σκοποῦ***. Ἠλαττώθησαν αἱ ὧραι τῆς διδασκαλίας τῶν κλασικῶν γλωσσῶν, τῆς Ἑλληνικῆς καὶ τῆς Λατινικῆς, ὡς καί τινων ἄλλων μαθημάτων καὶ ηὐξήθησαν αἱ τῆς διδασκαλίας τῆς Γαλλικῆς καὶ τῆς Τουρκικῆς γλώσσης, τῶν Φυσικῶν καὶ τῶν Τεχνικῶν μαθημάτων. Εἰσήχθη τὸ μάθημα τῆς Καλλιγραφίας καὶ προσετέθη νέον τμῆμα, τὸ διδασκαλειακόν. Ἐπίσης ἡ ἡμερησία σχολικὴ ἐργασία ηὔξησε κατὰ μίαν ὥραν $8\,^1/_2$—$12\,^1/_2$ καὶ 1—3 διὰ τὸ γυμνάσιον καὶ κατὰ δύο ὥρας 3—5 διὰ τὸ διδασκαλεῖον.

Παραθέτομεν ἐνταῦθα τὰ ὡρολόγια τῶν δύο θεμελιωδῶν τῆς Σχολῆς προγραμματικῶν μεταρρυθμίσεων, τῆς ἐπὶ τῆς Σχολαρχίας τοῦ νῦν τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον Νικομηδείας κοσμοῦντος Φιλοθέου Βρυεννίου καὶ τῆς τῇ εἰσηγήσει τοῦ κ. Ι. Χατζοπούλου ἐπὶ τῆς ἐν ἐνεργείᾳ Σχολαρχίας τοῦ πανιερωτάτου Μητροπολίτου Ἁγίου Σάρδεων Μιχαὴλ Κλεοβούλου γενομένης, πρὸς ἀντιπαραβολὴν αὐτῶν καὶ πρὸς διάγνωσιν τῆς ὀροθετικῆς γραμμῆς, πρὸς ἣν ἀποκλίνει καὶ κατατείνει ἡ τελευταία.

Τὸ ἐν ἔτει 1873-74 ὡρολόγιον τῶν μαθημάτων τῆς Π. Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς.

Μαθήματα	Ἀνώτερον Τμῆμα. ΤΑΞΙΣ	Α΄	Β΄	Γ΄	Δ΄	Κατώτερον Τμῆμα. α΄	β΄	γ΄	δ΄	Ἀθροισ. ἑβδομ. ὡρῶν
		Ὧραι ἑνὸς ἑκάστου μαθήματος								
Θρησκευτικὰ		1	2	2	1					13
Ἑλληνικὰ		7	8	9	7	10	10	10	10	71
Λατινικὰ		3	3	3	3					12
Ἱστορικὰ		3	3	3		2	2	2		15
Φιλοσοφικὰ		2	2	2						6
Φυσ. {Φ. Περιγ. / Ἱστ. / Χημεία.		3+2			3					8
Μαθηματικὰ						3	3	3	3	18
Γεωγραφία			3			2	2	2	2	11
Ἀρχαιολογία					3					3
Μυθολογία							1			1
Ἰχνογραφία								2	2	4
Συνθέσ. (ἐπιγραμ., ρητορ. γυμν., ἐπιστολ. θεματ.		1	2	1	3	3	2	2	2	16
Ὀθωμανικὰ		3	3	3	3	2	2			16
Γαλλικὰ			3	3	3	3	2			14
		25	29	29	29	26	26	23	21	208

Τὸ ἐν ἔτει 1904-05 ὡρολόγιον τῶν μαθημάτων τῆς Π. Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς.

Μαθήματα	Ι — ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΤΑΞΕΙΣ	Α΄	Β΄	Γ΄	Δ΄	Ε΄	ϛ΄	Ζ΄	Η΄	Ἀθροισ. ἑβδομ. ὡρῶν	Μαθήματα	ΙΙ — ΤΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΥ ΤΑΞΕΙΣ	Α΄	Β΄	Γ΄	Δ΄	Ἀθροισ. ἑβδομ. ὡρῶν
		Ὧραι ἑνὸς ἑκάστου μαθήματος										Ὧραι ἑνὸς ἑκάστου μαθήματος					
Θρησκευτικὰ		2	2	2	2	2	2	2	2	16	Γεν. Παιδαγ.		2		2		4
Ἑλληνικὰ		13	11	11	11	10	8	9	9	82*	Γεν. Διδακτ.				2		2
Λατινικὰ					2	2	3	3	3	13	Παιδ. Ψυχολ.				1		1
Φιλοσοφικὰ							2	2	2	6	Εἰσαγ. εἰς τὴν Συστ. Παιδ.		1				1
Μαθηματικὰ		4	4	5	3	5	5	2		28	Ειδ. Διδακτική		2				2
Πολ. Ἱστορία		1	2	2	3	2	3	3	3	19	Ὑποδ. καὶ Διδασκ. ἀσκήσ.		4				4
Ἑλλ. Ἀρχαιολ. καὶ Μυθολογ.			1		2					3	Ἰχνογραφία	*		4			4
Κοσμογραφία					2			2	2	4	Καλλιγραφία					2	2
Φυσ. Πειραμ.						2	1	2	4	6	Γυμναστική			3''	3''	3''	6
Φυσ. Ἱστορία							1	2	2	7	Ἐκκλ. καὶ Ἐλλην. Μουσική		3	3	3	3	12
Φυσιογνωσία		2		1						6			8	7	12	9	36
Χημεία				2		2	2			6							
Γεωγραφία		3	3	2	2	1	1			12							
Ἰχνογραφία		2	1	1						4							
Καλλιγραφία		2	1	1	1	1				6							
Γαλλικὰ		2	2	5	5	5	5	5	5	34							
Τουρκικὰ		2	4	4	4	4	4	4	4	30							
		33	32	35	38	36	36	34	36	280			8	7	12	9	36

* Ἐν τῷ ὡρολογίῳ τῶν Ἑλληνικῶν συμπεριλαμβάνονται καὶ αἱ ὧραι τῶν Συνθέσεων.

** Αἱ τάξεις τῆς Γυμναστικῆς συνδιδάσκονται.

Ἐκ τῆς ἀντιπαραβολῆς αὐτῶν καταφαίνεται ὅτι ἡ Σχολὴ διὰ μὲν τοῦ κλασικοῦ τμήματος σκοπεῖ οὐ μόνον ὡς ἄλλοτε τὴν θεωρητικὴν μόρφωσιν τῶν μαθητῶν τῶν προωρισμένων νὰ σπουδάσωσιν ἐπιστήμην τινά, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῶν ὡρῶν τῆς διδασκαλίας τῶν νεωτέρων γλωσσῶν, τῶν φυσιογνωστικῶν μαθημάτων, τοῦ μαθήματος τῆς Καλλιγραφίας καὶ τῆς Ἰχνογραφίας καὶ τῆς Συνθέσεως καὶ τὸν καταρτισμὸν αὐτῶν διὰ τὸν πρακτικὸν βίον, διὰ δὲ τοῦ διδασκαλειακοῦ τμήματος σκοπεῖ τὴν παιδαγωγικὴν καὶ διδακτικὴν μόρφωσιν ἐκείνων ἐκ τῶν μαθητῶν, οἵτινες μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν των ἀποδύονται εἰς τὸ διδασκαλικὸν στάδιον. Ὁ διττὸς οὗτος σκοπὸς τῆς Σχολῆς σαφῶς δηλοῦται ἐν ἑκατέρῳ τῶν Πτυχίων, τὰ ὁποῖα αὖτη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐκδίδει καὶ τὰ ὁποῖα φέρουσι τόνδε τὸν τύπον παραλλάσσοντα ἐν κατακλεῖδι τοῦ παλαιοῦ:

Ἐπὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου . . . . . Σχολαρχοῦντος . . . . τῷ . . . . ὁρμωμένῳ καὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τέκνῳ φοιτήσαντι καὶ κόσμιον ἑαυτὸν καὶ τοῖς τρόποις χρηστὸν καὶ θεοσεβῆ παρασχόντι, ἐν δὲ ταῖς δημοσίᾳ γενομέναις δοκιμασίαις περὶ τὴν Χριστιανικὴν Ἠθικήν, Ἱερὰν Κατήχησιν, Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν, Ἑλληνικά, Λατινικά, Φιλοσοφίαν, Ρητορικήν, Γενικὴν Ἱστορίαν, στοιχειώδη Μαθηματικά, στοιχεῖα Πειραματικῆς Φυσικῆς καὶ Χημείας, Φυσικὴν Ἱστορίαν, Κοσμογραφίαν, Γαλλικά, Ὀθωμανικά, Ἑλληνικὴν καὶ Λατινικὴν Γραμματολογίαν, ἄξιον ἑαυτὸν τοῦ βαθμοῦ . . . ἐπιδειξαμένῳ, δέδοται εἰς μαρτύριον τόδε τὸ Πτυχίον, σεσημασμένον μὲν τῇ τῆς Σχολῆς σφραγῖδι, ταῖς δὲ προσηκούσαις κεκυρωμένον ὑπογραφαῖς καὶ ἔξεστιν αὐτῷ μὴ μόνον ὑψηλοτέρων ἀκροάσασθαι μαθημάτων, εἰ βούλεται, ἀλλὰ καὶ ἀκωλύτως ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ διδάσκειν.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ . . . Ἰουνίου τοῦ χιλιοστοῦ . . . . σωτηρίου ἔτους.

Οἱ Ἔφοροι. ***Ὁ Σχολάρχης.*** ***Οἱ Καθηγηταί.***

Τύπος τοῦ δοθέντος τοῖς μόνον τῶν γυμνασιακῶν μαθημάτων ἀκροασαμένοις Πτυχίου:

ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ

Ἐπὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου . . . . Σχολαρχοῦντος . . . . τῷ . . . . ὁρμωμένῳ καὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τέκνῳ ἐνδελεχῶς φοιτήσαντι καὶ κόσμιον ἑαυτὸν καὶ τοῖς τρόποις χρηστὸν καὶ θεοσεβῆ παρασχόντι, ἐν δὲ ταῖς δημοσίᾳ γενομέναις δοκιμασίαις περὶ τὴν Χριστιανικὴν Ἠθικήν, Ἱερὰν Κατήχησιν, Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν, Ἑλληνικά, Λατινικά, Φιλοσοφίαν, Ρητορικήν, Γενικὴν Ἱστορίαν, στοιχειώδη Μαθηματικά, στοιχεῖα Πειραματικῆς, Φυσικῆς καὶ Χημείας, Φυσικὴν Ἱστορίαν, Κοσμογραφίαν, Γαλλικά, Ὀθωμανικά, Ἑλληνικὴν καὶ Λατινικὴν Γραμματολογίαν ἄξιον ἑαυτὸν τοῦ βαθμοῦ . . . . ἐπιδειξαμένῳ, δέδοται εἰς μαρτύριον τόδε τὸ Πτυχίον σεσημασμένον μὲν τῇ τῆς Σχολῆς σφραγῖδι, ταῖς δὲ προσηκούσαις κεκυρωμένον ὑπογραφαῖς καὶ ἔξεστιν αὐτῷ ὑψηλοτέρων ἀκροάσασθαι μαθημάτων, εἰ βούλεται.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, Ἰουνίου . . . τοῦ χιλιοστοῦ ἐνεακοσιοστοῦ . . . σωτηρίου ἔτους.

Οἱ Ἔφοροι. ***Ὁ Σχολάρχης.*** ***Οἱ Καθηγηταί.***

Τύπος τοῦ δοθέντος Πτυχίου τοῖς σὺν τοῖς γυμνασιακοῖς καὶ τῶν παιδαγωγικῶν μαθημάτων ἀκροασαμένοις:

ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ

Ἐπὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου . . . . Σχολαρχοῦντος . . . . . τῷ . . . ὁρμωμένῳ καὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τέκνῳ ἐνδελεχῶς φοιτήσαντι κτλ. καὶ ἔξεστιν αὐτῷ μὴ μόνον ὑψηλοτέρων ἀκροάσασθαι μαθημάτων, εἰ βούλεται, ἀλλὰ καὶ ***ἀκωλύτως ἐν ταῖς καθ' ἡμᾶς ἀστικαῖς σχολαῖς διδάσκειν, ἄτε δὴ καὶ περὶ τὰ παιδαγωγικὰ ἰδίᾳ σπουδάσαντι καὶ τὰς ἐν αὐτοῖς δημοσίας δοκιμασίας . . . ὑποστάντι.***

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, Ἰουνίου . . . τοῦ χιλιοστοῦ ἐνεακοσιοστοῦ . . . σωτηρίου ἔτους.

Οἱ Ἔφοροι. ***Ὁ Σχολάρχης.*** ***Οἱ Καθηγηταί.***

Ὁ Καθηγητὴς τῶν παιδαγωγικῶν.

ΤΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ δὲν εἶναι τὸ προκαταρκτικὸν αὐτῆς τμῆμα, τὸ τριτάξιον καὶ μετὰ ταῦτα τετρατάξιον Ἑλληνικὸν σχολεῖον, τὸ συγχωνευθὲν μετὰ τοῦ Γυμνασίου καὶ συναπαρτίσαν τὸ ὀκτατάξιον, ὡς ἐρρήθη, Γυμνάσιον, ἀλλὰ τὸ ἀρχέγονον καὶ ἰδιόρυθμον ἐκεῖνο Δημοτικὸν σχολεῖον τοῦ ἡμετέρου Γένους, τὸ ***Κοινόν,*** τὸ κατὰ τὸν 15ον καὶ 16ον αἰῶνα ἐνδογενὲς δημιούργημα τοῦ ἐκπολιτιστικοῦ ὀργασμοῦ τῆς ἡμετέρας φυλῆς, οὐχὶ δὲ προϊὸν ἐπιδράσεως τῆς ἐν Γερμανίᾳ βλαστησάσης ἰδέας τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως. Τὸ Κοινὸν τοῦτο σχολεῖον, τὸ ἀπὸ τῆς συστάσεώς του ἑδρεῦον διαρκῶς ἐν Φαναρίῳ, ἐχρησίμευεν ἐπὶ μακρὸν προκαταρκτικὴ Σχολὴ τῆς Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας καὶ ἐθεωρεῖτο Παράρτημα αὐτῆς. Κοινὴ διεύθυνσις καὶ Ἐφορία διῴκουν ἀμφοτέρας τὰς σχολάς, ἀκόμη καὶ ὅταν ἡ Πατριαρχικὴ Ἀκαδημία ἐλειτούργει ἐν Κουρουτσεσμέ, διότι καὶ τότε δὶς τοῦ μηνὸς ὁ πρῶτος διδάσκαλος τῶν Γραμματικῶν ἐπεσκέπτετο τὴν ἐν Φαναρίῳ Προκαταρκτικήν.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀπὸ Κουρουτσεσμὲ καθόδου καὶ ὁριστικῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς Σχολῆς ἐν Φαναρίῳ τὸ Κοινὸν σχολεῖον τοῦ ἡμετέρου Γένους εἶχε διανύσῃ πλέον τὴν πρώτην περίοδον τῆς ἀρχαϊκῆς ὑποστάσεώς του καὶ εἰσήρχετο εἰς νέαν. Ὁ σκοπὸς καὶ τὸ πρόγραμμα τῆς Δημοτικῆς σχολῆς τῆς δευτέρας περιόδου διήνοιγον ἀπότομον χάσμα μεταξὺ τῆς Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας καὶ τῆς ἐν Φαναρίῳ Σχολῆς. Ἔπειτα ἐν τῷ μεταξὺ ἐξελαϊκεύετο ὁλονὲν τὸ Ἑλληνικὸν Σχολεῖον, ἀποστέλλον εἰς τὴν Πατριαρχικὴν Ἀκαδημίαν πολλῷ πλείους τροφίμους ἢ ἡ ἐν Φαναρίῳ δι' αὐτὴν Προκαταρκτικὴ σχολή. Ἦτο ἄλλως τε τὸ Ἑλληνικὸν σχολεῖον, ὡς σχολεῖον μέσης ἐκπαιδεύσεως, σύμφυτον προκαταρκτικὸν τοῦ Γυμνασίου τμῆμα. Οὕτω, φρονοῦμεν, ὅτι ἀνεπαισθήτως καὶ αὐτομάτως βαθμηδὸν ἐδημιουργεῖτο καὶ παρὰ τῷ Γυμνασίῳ τῆς Σχολῆς τὸ Ἑλληνικόν, τὸ ὁποῖον μετὰ ταῦτα ὡς κατώτερον τμῆμα συνεχωνεύθη μετὰ τοῦ ἀνωτέρου τμήματος καὶ ἀπετέλεσεν, ὡς προείπομεν, τὸ ὀκτατάξιον κλασικὸν Γυμνάσιον.

Ἡ χειραφέτησις λοιπὸν τοῦ ἐν Φαναρίῳ Παραρτήματος τῆς Σχολῆς ἀχρήστου αὐτῇ καταστάντος ἐπῆλθε μοιραία πιθανὸν κατὰ τὴν ἕκτην δεκαετηρίδα τοῦ λήξαντος αἰῶνος. Τῷ 1902 ἐπιτευχθείσης τῆς τρίτης τῆς Σχολῆς μεταρρυθμίσεως τὸ διδασκαλειακὸν τμῆμα χρησιμοποιεῖ τὸ πανάρχαιον καὶ ἱστορικὸν Παράρτημα τῆς Σχολῆς, τὴν ἐν Φαναρίῳ Μαράσλειον σήμερον καλουμένην σχολήν, διὰ τὰς ὑποδειγματικὰς καὶ διδασκαλικὰς ἀσκήσεις αὐτοῦ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ τῆς Σχολῆς κατὰ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀκριβῆ ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀδιάλειπτον χρονολογικὴν σειρὰν μνημονεύονται οἱ ἑξῆς: *1.* Ματθαῖος Καμαριώτης (1454 — 1489). *2.* Δημήτριος Καστρινὸς (1489 — ;). *3.* Μανουὴλ Κορίνθιος (1500 — ;). *4.* Θεοφάνης Ἐλεαβοῦλκος (1543 — 1551). *5.* Ἰωάννης Ζυγομαλᾶς (1555 — 1580). *6.* Θεοδόσιος Ζυγομαλᾶς (1580 — 1600). *7.* Φραγκῖσκος Κόκκος (1604 — 1607). *8.* Θεόφιλος ὁ Κορυδαλεύς (1621 — 1623 καὶ 1629 — 1639). *9.* Νικηφόρος Κλαροζάνης (1639 — 1641). *10.* Ἀναστάσιος Παντοδύναμος (1655 ; — 1660 ;). *11.* Ἰωάννης Καρυοφύλλης (1641 — 1655 ; καὶ 1663). *12.* Γερμανὸς Αἰτωλὸς (1663 — 1665). *13.* Ἀλέξανδρος Μαυροκορδᾶτος (1665 — 1671). *14.* Σεβαστὸς Κυμινήτης (1671 — 1682). *15.* Γεράσιμος Ἀκαρνὰν (1682 — 1684). *16.* . . . Σπανδωνῆς (1684 ; —). *17.* Γεράσιμος Ἀκαρνὰν (1691 — 1702). *18.* Διαμαντῆς Ρύσιος (1702 — 1704). *19.* Ἰάκωβος Μάνας Ἀργεῖος (1704 — 1720). *20.* Καλλίνικος Νάξιος (1704 — 1711). *21.* Ἀντώνιος ὁ Βυζάντιος (1711 — 1720 ;). *22.* Σπανδωνῆς ὁ Χαρτοφύλαξ (1720 ; — 1726). *23.* Ἰωάννης Τζανῆς, ἐξ οὗ οἱ Τζανέται Φαναριῶται (1720 — 1744). *24.* Δωρόθεος ὁ Λέσβιος (1726 — 1744). *25.* Δωρόθεος ὁ Λέσβιος προστὰς τοῦ φιλοσοφικοῦ τμήματος (1744 — 1760). *26.* Ναθαναὴλ Καλονάρης (1744 — 1748). *27.* Προκόπιος Βυζάντιος (1748 — 1751). *28.* Νικόλαος Κριτίας (1751 — 1752). *29.* Ἀνανίας ὁ Ἀντιπάριος (1751 — 1760). *30.* Εὐγένιος Βούλγαρις (1760 — 1761). *31.* Γεώργιος Βυζάντιος (1761 — 1763). *32.* Ἰωακεὶμ Πάριος (1763 — 1767). *33.* Γεράσιμος Μητρο-

πολίτης Βιξύης (1767 — 1769). *34.* Χρύσανθος Αἰτωλὸς (1769 — 1774). *35.* Ἡλίας ὁ Κύπριος (1769 —1777). *36.* Σέργιος Μακραῖος ὁ ἐξ Ἀγράφων (1774 —1793). *37.* Φώτιος ὁ Κύπριος (1793 —1795). *38.* Μακάριος (1795 —1798). *39.* Σέργιος ὁ Μακραῖος (1798—1801). *40.* Δωρόθεος ὁ Βουλισμᾶς (1801—1803). *41.* Ματθαῖος ὁ ἐξ Αἴνου (1803 —1804). *42.* Δωρόθεος Πρώιος (1804 —1807). *43.* Πλάτων Φραγγιάδης (1807—1809). *44.* Στέφανος Δούγκας (1809 —1810). *45.* Παΐσιος Ἐπίσκοπος (1810 —1814). *46.* Κωνσταντῖνος Μιχαὴλ Κούμας (1814 —1815). *47.* Πανάρετος Πελοποννήσιος (1815 —1816). *48.* Παρθένιος Ἀρχιμανδρίτης (1816 —1817). *49.* Σέργιος Μυστάκης (1817 — 1820). *50.* Σαμουὴλ ὁ Κύπριος (1820 —1830). *51.* Νικόλαος Λογάδης (1830 — 1835). *52.* Σαμουὴλ ὁ Κύπριος (1836 —1844), τὸ δεύτερον. *53.* Μελέτιος Μητροπολίτης (1844 —1845). *54.* Σαμουὴλ ὁ Κύπριος (1845 —1846), τὸ τρίτον. *55.* Μελέτιος (1846 — 1848). *56.* Δανιὴλ ὁ Λήμνου (1848). *57.* Ἰάκωβος ὁ Πιτζιπιὸς (1849). *58.* Κύριλλος Μητροπολίτης (1849). *59.* Δωρόθεος Σχολάριος (1850 —1852). *60.* Παΐσιος (1852 —1853). *61.* Δανιὴλ ὁ Μάγνης (1853—1854). *62.* Παΐσιος ὁ Περγαμηνὸς (1854 —1863). *63.* Ἀλέξανδρος Λάσκαρις (1863—1864). *64.* Ἱερόθεος Μητροπολίτης (1864). *65.* Εὐστάθιος Κλεόβουλος (1864 — 1867). *66.* Φιλόθεος Βρυέννιος (1867 — 1875). *67.* Ἰωάννης Ἀναστασιάδης (1875 — 1878). *68.* Γρηγόριος Παλαμᾶς (1878 —1888). *69.* Μιχαὴλ Κλεόβουλος (1888 —1905).

ΤΟ ΔΙΔΑΣΚΟΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ τῆς Σχολῆς ἀπετέλουν κατὰ τὴν πρώτην ἐκπαιδευτικὴν περίοδον αὐτῆς ἄλλοτε (1759) μὲν ***τέσσαρες*** καθηγηταὶ—διδάσκαλοι τότε καλούμενοι—εἷς τῶν φιλοσοφικῶν, εἷς τῶν μαθηματικῶν καὶ τῶν θεολογικῶν (ἐνίοτε) καὶ δύο τῶν γραμματικῶν χάριν τῶν πρωτοπείρων, ἄλλοτε δὲ (1769) ***δύο,*** εἷς τῶν φιλοσοφικῶν καὶ τῶν μαθηματικῶν καὶ εἷς τῶν γραμματικῶν, καὶ ἄλλοτε (1804) ***πέντε,*** εἷς τῶν φιλοσοφικῶν, τῶν μαθηματικῶν, τῆς Ἀστρονομίας καὶ τῆς Γεωγραφίας, εἷς τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς λατινικῆς φιλολογίας καὶ τῆς ρητορικῆς καὶ τρεῖς βοηθοὶ αὐτοῦ διδάσκοντες διάφορα γραμματικὰ μαθήματα καὶ ἑρμηνεύοντες πεζούς τινας συγγραφεῖς. Κατὰ δὲ τὴν δευτέραν περίοδον ἄλλοτε μὲν (1864) ***δέκα*** καθηγηταὶ ἀπετέλουν αὐτό, οἱ ἑξῆς, ὁ τῆς φιλοσοφίας (1), οἱ τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς λατινικῆς φιλολογίας (3), ὁ τῆς Ἱστορίας (1), ὁ τῆς ἑλληνικῆς Ἀρχαιολογίας καὶ Μυθολογίας καὶ τῆς Γεωγραφίας (1), ὁ τῶν φυσικομαθηματικῶν (1), ὁ τῶν Ὀθωμανικῶν (1), ὁ τῶν Γαλλικῶν (1) καὶ ὁ τῶν Θρησκευτικῶν ὁ καὶ Σχολάρχης (1), ἄλλοτε δὲ (1881) ***δέκα καὶ τέσσαρες***, οἱ ἑπόμενοι :

1) Γρηγόριος Παλαμᾶς (καὶ Σχολάρχης), διδάσκων Θρησκευτικά, 2) Ἰ. Φιλαλήθης, διδάσκων Ἑλληνικά, 3) Β. Καλλίφρων, διδάσκων Ἑλληνικά, 4) Ἰ. Δ. Ἀριστοκλῆς, διδάσκων Φιλοσοφίαν καὶ Ἱστορίαν, 5) Ἀνδρέας Σπαθάρης, Φυσικομαθηματικά, 6) Ἀναστάσιος Χουρμουζιάδης, Ἑλληνικά, 7) Αἰμ. Νοννότης, Λατινικὰ καὶ Φυσικὴν Ἱστορίαν, 8) Κωνσταντῖνος Ζαχαριάδης, Ἀρχαιολογίαν, Μυθολογίαν, Ἱστορίαν καὶ Γεωγραφίαν, 9) Ἀριστομένης Λουκίσης, Τουρκικά, 10) Θεμιστοκλῆς Σαλτέλης, Ἑλληνικὰ καὶ Λατινικά, 11) Εὐάγγελος Ἀμαξόπουλος, Ἑλληνικὰ καὶ Λατινικά, 12) Osnald Roux, ὃν διεδέχθη Ν. Μακρίδης, Γαλλικά, 13) Νικόλαος Βοῦρος, διαδεχθεὶς τὸν Κωνσταντῖνον Ὀρφανουδάκην, Φυσιογνωσίαν, Ἀριθμητικὴν καὶ Ἰχνογραφίαν, 14) Ἀβρ. Μαλιάκας, Ἑλληνικά.

Τὸ δὲ μετὰ τὴν νέαν μεταρρύθμισιν τῆς Σχολῆς διδάσκον προσωπικὸν ἀμφοτέρων τῶν τμημάτων αὐτῆς συμπληρούμενον ὁλονὲν ἀπαρτίζεται ἐξ ***εἴκοσι καὶ ἑνὸς*** καθηγητῶν, οἵτινες διορισθέντες πρὸ πολλοῦ ἢ ἀρτίως θὰ διδάξωσι κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος (1905—1906) τὰ ἑξῆς μαθήματα :

Ἐν τῷ πρώτῳ τμήματι τῷ κλασικῷ·

Σχολάρχης Μιχαὴλ Κλεόβουλος διορισθεὶς τῷ 1888 διδάξει τὰ Θρησκευτικὰ ἁπασῶν τῶν τάξεων. ***Κ. Ζαχαριάδης*** διορισθεὶς τῷ 1856 διδάξει Ἀρχαιολογίαν, Μυθολογίαν, Ἱστορίαν, Γεωγραφίαν καὶ Κοσμογραφίαν τῶν κατωτέρων τάξεων. ***Νικόλαος Βοῦρος*** διορισθεὶς τῷ 1879 διδάξει Πρακτικὴν Ἀριθμητικὴν τῶν πέντε κατωτέρων τάξεων, Φυσιογνωσίαν ὅλων τῶν τάξεων καὶ Ἰχνογραφίαν τῆς Β′ καὶ Γ′. ***Ἰωάννης Χλωρὸς*** διορισθεὶς τῷ 1884 διδάξει Ὀθωμανικὰ τῆς τάξεως τῶν τελειοφοίτων. ***Δημ. Οἰκονομίδης*** διορισθεὶς τῷ 1890 διδάξει τὰ Ἑλληνικὰ τῆς Α′ καὶ τὰ Λατινικὰ ἁπασῶν τῶν τάξεων καὶ τὰς Συνθέσεις τῆς Δ′. ***Π. Παπακωνσταντίνου*** διορισθεὶς τῷ 1895 διδάξει τὰ Ἑλληνικὰ Β′, Γ′ καὶ Δ′ καὶ τὰς Συνθέσεις. ***Α. Δελίστοβιτς*** διορισθεὶς τῷ 1896 διδάξει τὰ Γαλλικὰ τῶν πέντε πρώτων τάξεων. ***Β. Μυστακίδης*** διορισθεὶς τῷ 1899 διδάξει τὴν Ἱστορίαν τῶν τεσσάρων ἀνωτέρων τάξεων καὶ τὴν Γεωγραφίαν τῆς Ε′ καὶ ΣΤ′. ***Μ. Αὐθεντόπουλος*** διορισθεὶς τῷ 1899 διδάξει τὰ Ἑλληνικὰ καὶ τὰς Συνθέσεις τῆς Ε′ καὶ Ζ′ καὶ τὰ Φιλοσοφικά. ***Κορνήλιος Σπαθάρης*** διορισθεὶς τῷ 1901 διδάξει τὰ Φυσικομαθηματικὰ τῶν ἀνωτέρων τάξεων. ***Π. Ἀναστασιάδης*** διορισθεὶς τῷ 1902 διδάξει τὰ Ὀθωμανικὰ πασῶν τῶν τάξεων πλὴν τῆς ἀνωτέρας. ***Δ. Μοστρᾶτος*** διορισθεὶς τῷ 1903 διδάξει τὰ Ἑλληνικὰ καὶ τὰς Συνθέσεις τῆς ΣΤ′ καὶ τῆς Η′ καὶ τὴν Γραμματολογίαν τῆς Ζ′ καὶ τῆς Η′. ***Ἰωακεὶμ Βαλαβάνης*** διορισθεὶς τῷ 1903 διδάξει τὰς Συνθέσεις τῆς Α′, Β′ καὶ Γ′. ***Ν. Ἀρβανιτάκης*** διορισθεὶς τῷ 1904 διδάξει τὴν Καλλιγραφίαν τῶν πέντε κατωτέρων τάξεων καὶ τὴν Ἰχνογραφίαν τῆς Α′. ***D. Marpillero*** διορισθεὶς τῷ 1904 διδάξει τὰ Γαλλικὰ τῶν τριῶν ἀνωτέρων τάξεων. ***Α. Μαζαράκης*** διορισθεὶς τῷ 1905 διδάξει Γεωγραφίαν κατωτέρων τάξεων καὶ τὴν Ἱστορίαν τῆς Β′.

Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τμήματι τῷ διδασκαλειακῷ·

Α. Μαζαράκης διορισθεὶς τῷ 1902 διδάξει τὴν Γενικὴν Παιδαγωγικήν, Γενικὴν Διδακτικήν, Παιδαγωγικὴν Ψυχολογίαν καὶ Εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Συστηματικὴν Παιδαγωγικὴν τῆς Γ′, Εἰδικὴν Διδακτικὴν καὶ τὰς ὑποδειγματικὰς καὶ διδασκαλικὰς ἀσκήσεις τῆς Δ′. ***Ν. Βοῦρος*** διορισθεὶς τῷ 1902 διδάξει τὴν Καλλιγραφίαν τῆς Α′ καὶ τὴν Ἰχνογραφίαν τῆς Β′. ***Ἡρακλῆς Στάγκαλης*** διορισθεὶς τῷ 1905 διδάξει τὴν Γυμναστικὴν ὅλων τῶν τάξεων. ***Ἰάκωβος Ναυπλιώτης, Φ. Παπαδόπουλος*** καὶ ***Ν. Κλάβας*** διορισθέντες τῷ 1905 διδάξουσι τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Μουσικὴν ὅλων τῶν τάξεων, καὶ ***Π. Ζαχαριάδης*** τὴν Εὐρωπαϊκήν.

*

ΕΦΟΙΤΗΣΑΝ εἰς τὴν Σχολὴν κατά τινα σταθερὸν στατιστικὸν αὐτῆς πίνακα ἐν διαστήματι 44 ἐτῶν, ἤτοι ἀπὸ τοῦ 1862—1905 μαθηταὶ ***20,920.*** Ὁ πίναξ δεικνύει ἀριθμὸν αὔξοντα μέχρι τοῦ 1884, εἶτα μέχρι τοῦ 1899 φθίνοντα καὶ ἔκτοτε πάλιν αὔξοντα. Τῷ 1862 ἐφοίτησαν ***366,*** τῷ 1884 ***775,*** τῷ 1899 ***331*** καὶ τῷ λήξαντι ἔτει ***447.***

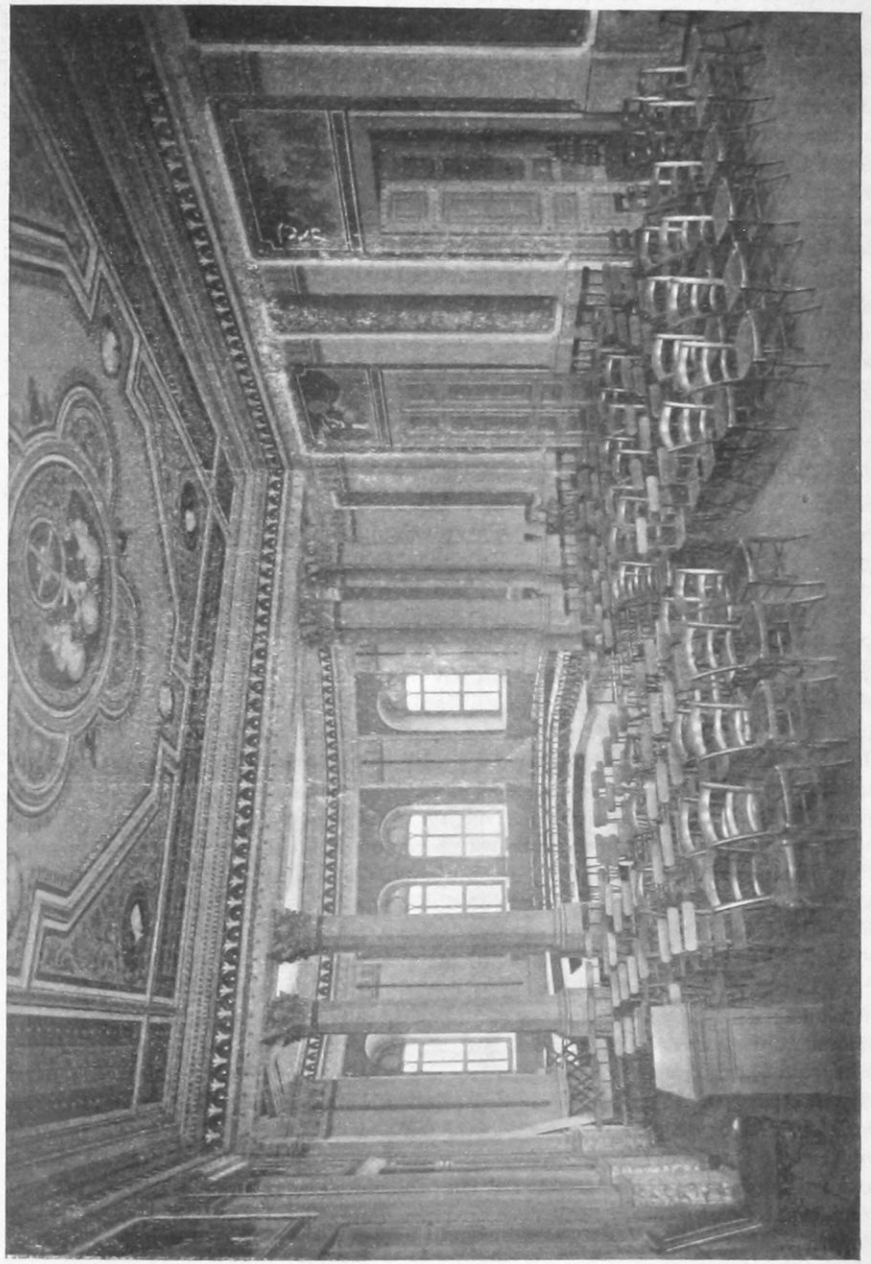
ΑΠΕΦΟΙΤΗΣΑΝ τῆς Σχολῆς ἀπὸ τοῦ 1862—1905 πτυχιοῦχοι 1463, ὧν οἱ 50 τῶν τριῶν τελευταίων ἐτῶν ἠξιώθησαν καὶ τοῦ πτυχίου τοῦ διδασκαλειακοῦ τμήματος.

ΥΠΟΤΡΟΦΟΙ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ. Ἀρχαιότατον κληροδότημα τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου (1709) ἐκ γροσίων 2,800 συνετήρει ***δέκα καὶ ὀκτὼ*** ἀπόρους μαθητὰς διατάξει τοῦ ἐπίτηδες ἀπολυθέντος πατριαρχικοῦ σιγιλλίου. Χρυσόβουλλον τοῦ τῆς Μολδαυίας Ἡγεμόνος Κωνσταντίνου Μουρούζη, τῷ 1782 ἀπολυθέν, ὁρίζει χορηγίαν τῇ Σχολῇ 1200 γροσίων κατ' ἔτος, ἤτοι δισχιλίων καὶ τετρακοσίων φράγκων, λαμβανομένων ἐκ τοῦ εἰσοδήματος τοῦ ἰδίου αὐτοῦ κτήματος «Χορταρνιτσάνη», ὅπως δίδωνται δυοκαίδεκα τοῖς εὐδοκιμωτέροις τῶν μαθητευομένων ἐκ τῆς ἀσφαλοῦς προσόδου. Ὁ θεσμὸς τῆς ὑποτροφίας ἴσχυε καὶ ἐν τοῖς κατωτάτοις χρόνοις, διότι τῷ 1865 — 1866 λογοδοτῶν ὁ διευθυντὴς τῆς Σχολῆς Εὐστάθιος Κλεόβουλος μνημονεύει δέκα ὑποτρόφων αὐτῆς. Ἡ ὑποτροφία αὕτη «ἐνομίζετο τῶν σπανίων καὶ ἐπιζήλων, ἅτε δὴ ῥᾳδίως καὶ ἀσφαλῶς εἰς τὰς πρώτας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας θέσεις καὶ τιμὰς προβιβάζουσα». Ἐλάμβανον δὲ οἱ ὑπότροφοι ἄλλοτε μὲν (1782) ἀνὰ 100 γρόσια κατ' ἔτος, ἄλλοτε δὲ (1793 —1797) ἀνὰ 200 γρόσια καὶ ἐπὶ τῆς Σχολαρχίας τοῦ Κλεοβούλου «πεντηκοντάγροσον γλισχρότητα, ἥτις οὐδεμίαν τῇ Σχολῇ περιποιοῦσα τιμὴν οὐδὲ τοῦ

σκοποῦ ἐπετύγχανεν». Ἴσως διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ διότι ἡ πανταχοῦ παρεισέρπουσα καὶ τὸ πᾶν μιαίνουσα εὔνοια καὶ χάρις καὶ ἰδιοτέλεια οὐκ ὀλιγάκις εἰσήγαγον εἰς τὸν τῶν ὑποτρόφων ἀριθμὸν ἀφυεῖς ἢ ἀμελεῖς καὶ πενιχρὰν ἐλπίδα παρεχομένους περὶ τοῦ μέλλοντος», κατήργησεν ἡ Σχολὴ τὴν ὑποτροφίαν μετά τινα ἔτη, ἐπιτρέπουσα μόνον εἰς τοὺς ἀπόρους ἀλλ' ἐπιμελεῖς καὶ χρηστοήθεις μαθητὰς ***δωρεὰν τὴν φοίτησιν***. Σήμερον ἀπαλλάσσονται τοῦ ἀντιτίμου τῶν διδάκτρων ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν εὔτακτοι καὶ τὸν βαθμὸν ***ἄριστα*** ἢ ***λίαν καλῶς*** λαμβάνοντες.

ΕΦΟΡΟΙ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ: Κατὰ τὸ ἀρχαιότερον, σχετικῶς πρὸς τὰ γνωστὰ ἡμῖν, σιγιλλιῶδες περὶ τῆς Σχολῆς γράμμα ὁρίζονται φροντίζειν καὶ μεριμνᾶν αὐτῆς ***τέσσαρες Ἔφοροι*** «ἀπὸ τῶν ἐπισήμων φρονήσει, παιδείᾳ, ἐπιμελείᾳ καὶ πλούτῳ». Κατὰ δὲ τὸ ἐν Ἰανουαρίῳ τοῦ 1759 ἀπολυθὲν σιγιλλιῶδες γράμμα ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Σεραφεὶμ τοῦ Β΄, διορίζονται ἐποπτεύειν τὰ τῆς Σχολῆς, διαχειρίζεσθαι τὰς προσόδους καὶ λόγον ὑπέχειν ἐνώπιον τῶν ἐκλεγόντων τούτους ἀρχιερέων καὶ λογάδων τοῦ Γένους ***ὀκτὼ Ἔφοροι,*** τρεῖς κληρικοὶ καὶ πέντε λαϊκοί, οἱ ἑξῆς: ὁ Μητροπολίτης Γεράσιμος Ἡρακλείας, ὁ Κυζίκου Γεράσιμος, ὁ Νικομηδείας Γαβριὴλ, ὁ Μέγας Διερμηνεὺς Γρηγόριος Γκίκας, ὁ Μέγας Σκευοφύλαξ Ἀλέξανδρος Σοῦτσος, ὁ Ποστέλνικος Νικόλαος Σοῦτσος, ὁ Σπαθάρης Μανωλάκης Τζαννέτος καὶ ὁ Σκαρλατάκης Νικολάου. Ἀλλὰ μετὰ ἓν ἔτος (1760) πάλιν διορίζονται ***τέσσαρες Ἔφοροι,*** δύο κληρικοὶ καὶ δύο λαϊκοί, ὁ Ἀδριανουπόλεως Διονύσιος, ὁ Σερρῶν Ἰωαννίκιος, ὁ Μέγας Διερμηνεὺς τῆς Ὑψηλῆς Πύλης Γρηγόριος Γκίκας καὶ ὁ ἰατρὸς Ἀθανάσιος Κομνηνὸς Ὑψηλάντης. Τῷ 1797 καθίστανται ***διαρκεῖς Ἔφοροι*** τῆς Σχολῆς ὑπὸ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Γεράσιμος καὶ ὁ Μέγας Διερμηνεὺς τῆς Ὑψηλῆς Πύλης Κωνσταντῖνος Ὑψηλάντης, ***συνέφοροι*** δὲ καὶ ***συνεπίτροποι*** ὁ Λαρίσσης Διονύσιος καὶ ὁ Εὐρίπου Ἱερόθεος, ὅ τε Κυρίτζη Μιχαλάκης Χρήστου καὶ ὁ Ἰορδανάκης Καπλάνογλους. Ὥστε οἱ Ἔφοροι τότε ἦσαν ***ἕξ***. Τῷ 1804 σιγίλλιον τοῦ Πατριάρχου Καλλινίκου ὁρίζει ***διαρκεῖς Ἐφόρους*** τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, τὸν Μέγαν Διερμηνέα (Δημήτριον Μουρούζην) καὶ τὸν Μέγαν Λογοθέτην (Ἀλέξανδρον Μάνον), τοὺς Μητροπολίτας Κυζίκου Ἰωακείμ, Νικομηδειας Ἀθανάσιον, Δέρκων Γρηγόριον, τοὺς ἄρχοντας Ἀλέξανδρον Χατζερῆν, Δημήτριον Σχινᾶν καὶ τοὺς ἐμπόρους Κωνσταντῖνον Μανδρατζόγλουν καὶ Ἀντώνιον Τζιρᾶν, ἤτοι ***δέκα*** τὸ ὅλον Ἐφόρους. Τῷ 1847 ὠνομάσθησαν ***Ἔφοροι ἕξ,*** τρεῖς κληρικοί, οἱ Μητροπολῖται Καισαρείας Παΐσιος, Δέρκων Νεόφυτος καὶ Ἀδριανουπόλεως Γεράσιμος, καὶ τρεῖς λαϊκοί, οἱ Ποστέλνικοι Σωτήριος Καλλιάδης καὶ Ἀλέξανδρος Φωτιάδης καὶ ὁ ἰατρὸς Στέφανος Καραθεοδωρῆς. Ἀπὸ τοῦ 1865 — 1874 δὲν εἶναι μὲν σταθερὸς ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἐφόρων, διότι ἄλλοτε διορίζονται ***τέσσαρες,*** ἄλλοτε ***ἑπτὰ*** καὶ ἄλλοτε ***ἕξ,*** ἐπικρατεῖ ὅμως ἐν τῷ σωματείῳ τῆς Ἐφορίας σταθερῶς τὸ λαϊκὸν στοιχεῖον. Οὕτω ἐπὶ τῆς Σχολαρχίας τοῦ Φιλοθέου Βρυεννίου (1871—72), τετραμελοῦς οὔσης τῆς Ἐφορίας, λαϊκὰ μέλη ἀναφέρονται ὁ Ἀθανάσιος Νικολαΐδης, ὁ Γ. Διαλεγμένος καὶ ὁ Βασίλειος Σαρακιώτης. Τῷ ἑπομένῳ ἔτει (1872—73), ***ἑπταμελοῦς*** γενομένης, τὰ λαϊκὰ μέλη εἶναι ***ἕξ,*** ὁ Κωνσταντῖνος Φωτιάδης Βέης, ὁ Ζανῆς Χρυσοβελώνης, ὁ Θεμιστοκλῆς Κοσσούδης, ὁ Ζανῆς Ἀλεξανδρίδης, ὁ Λεωνίδας Χρυσοβελώνης καὶ ὁ Ν. Πασπαλῆς. Τῷ 1879—1880 ἐπὶ τῆς Σχολαρχίας Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ τὰ ***πέντε*** μέλη τῆς ***ἑξαμελοῦς*** Ἐφορίας εἶναι λαϊκά, ὁ Εὐστάθιος Εὐγενίδης, ὁ Παῦλος Στεφάνοβικ, ὁ Σταῦρος Κέπετζης, ὁ Νικόλαος Σουλλίδης καὶ ὁ Ι. Κρικῶτσος. Σήμερον διοικεῖ τὴν Σχολὴν ***πενταμελὴς*** Ἐφορία ἀπαρτιζομένη ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πισσιδείας κ. Γερασίμου, Προέδρου, καὶ ὑπὸ τῶν ἀξιοτίμων κ.κ. Λεωνίδα Ζαρίφη, Ἐπιτίμου Προέδρου, Τζὼν Χατζοπούλου, Παναγ. Χρυσοῦ, Ταμίου, Ἰωάννου Σιώτου καὶ Κωνσταντίνου Κέπετζη.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ: Μέχρι τοῦ 1847 ἡ Σχολὴ ἐλειτούργει κατὰ τὰς ἀγράφους ἐκπαιδευτικὰς παραδόσεις καὶ συνηθείας καὶ κατὰ τὰς ἑκάστοτε παραινετικὰς ὁδηγίας τῶν

Αἴθουσα τελετῶν τῆς Π. Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς.

πατριαρχικῶν σιγιλλίων καὶ ἐγκυκλίων γραμμάτων. Ταύτας περισυνέλεξεν, ἐβασάνισε καὶ συνέταξεν ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν καὶ τοῦ ἰσχύοντος καθεστῶτος ***Κανονισμὸν*** Ἐπιτροπὴ τῇ 24 Μαΐου τοῦ προμνημονευθέντος ἔτους ὀνομασθεῖσα καὶ συγκροτουμένη ἐκ τοῦ Μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως Γερασίμου, τῶν ἰατρῶν Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου Καραθεοδωρῆ, Σαράντους Ἀρχιγένους καὶ Ἀλεξάνδρου Φωτιάδου. Ὁ Κανονισμὸς οὗτος ἀνασυνταχθεὶς καὶ συμπληρωθεὶς ἐφηρμόσθη τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς Σχολαρχίας Ἀλεξάνδρου τοῦ Λασκάρεως τῷ 1863. Ὅτι δὲ καὶ οὗτος ἦτο ἀτελὴς καταδεικνύει ἡ ἄνευ περιφράσεων ὁμολογία τοῦ σχολάρχου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἐν τῇ Ἐκθέσει τοῦ 1879—1880 περὶ τῆς ὑλικῆς καὶ πνευματικῆς καταστάσεως τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς. «Τὴν ἀνάγκην τῆς συντάξεως νέου Κανονισμοῦ καθισταμένην ὁσημέραι ἐπαισθητοτέραν θὰ ἔχῃ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος ἡ Ἐφορία ὡς ἓν τῶν κυριωτέρων μελημάτων» (σελ. 120). Ἕως οὗ ὅμως συνταχθῇ καὶ ἐκδοθῇ ὁ νέος Κανονισμός, παρῆλθεν ὁλόκληρος δεκαετία. Ἐν τούτοις καὶ οὗτος, ὁ ἰδὼν τὸ φῶς τῷ 1889, κατηγγέλθη τῷ 1903 ὑπὸ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ὡς ἐστερημένος τοῦ νομίμου κύρους, διότι δὲν ἐπεψηφίσθη ὑπ' αὐτοῦ. Σήμερον ἔχει ἡ Ἐφορία τῆς Σχολῆς ὑπὸ μελέτην σχέδιον νέου Κανονισμοῦ, προβλέποντος καὶ πάσας τὰς νέας διατάξεις τὰς ἀφορώσας τὰ δύο τμήματα, τὸ κλασικὸν καὶ τὸ διδασκαλειακόν.

ΤΟ ΟΙΚΗΜΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ: Ἡ συνταυτίσασα τὴν τύχην της μεγαλώνυμος μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἶχε κατασκηνώσῃ ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς ἀνασυστάσεώς της παρ' αὐτὸ «ἀντικρὺ τῆς μεγάλης πόρτας». Ἐκεῖ ἔκειτο τὸ πρῶτον οἴκημα τοῦ παλαιοῦ σχολείου ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ποστελνίκου Κωνσταντίνου Σλουτζάρη. Ἐκτὸς τούτου ἡ Μεγάλη Σχολὴ περιελάμβανε καὶ τὸν οἶκον τοῦ Κριτίου, τὸ ***νέον σχολεῖον***, τὸν οἶκον τοῦ Βουδοὺρ-Θανάση, ἀγορασθέντα παρὰ τοῦ Ὑψηλοτάτου αὐθέντου Κωνσταντίνου Βόδα Μουρούζη ἐπ' ὀνόματι ἀρχοντίσσης Ζωΐτσας ἰατροῦ Σκουλιδᾶ καὶ τὸν οἶκον τοῦ Μποζατζόλγου ἐπ' ὀνόματι τοῦ Θεοχάρη Κουρτσῆ-μπασῆ. Ὁ οἶκος τοῦ Κριτίου ἔκειτο, ὅπου σήμερον εἶνται τὰ γραφεῖα τοῦ πρωτοκόλλου καὶ τῶν Ἱλμουχαμπερίων καὶ τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου καὶ τὸ μαγειρεῖον τῆς πατριαρχικῆς οἰκίας. Κατόπιν ἠγοράσθη τῷ 1782 οἰκοδόμημά τι ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς πρὸς τὴν Πετρίου πύλην ἀγούσης, εἰς τὴν εἴσοδον τῆς παρὰ τὸ Πατριαρχεῖον ἀδιεξόδου, ἐκεῖ ἄρα, ὅπου ἔκειτο ἡ σχολὴ τοῦ Ραφάνους, ἧς τὸ οἰκόπεδον περιλαμβάνεται νῦν ἐν τῇ οἰκοδομῇ Μαρασλῆ κατὰ τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν τῷ εἰσιόντι. Διὰ τὴν ἐν ἔτει 1803 γενομένην μετοικεσίαν τῆς Σχολῆς εἰς Ξηροκρήνην ἐνδιαίτημα καὶ σκήνωμα τῶν μουσῶν αὐτῆς ἐχρησίμευσεν ὁ οἶκος τοῦ αὐθέντου Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαυροκορδάτου. Μετὰ δὲ τὴν ἐκ Ξηροκρήνης εἰς Φανάριον πάλιν κάθοδόν της ἀπὸ τοῦ 1850—52 ἐλειτούργει ἐν τῇ οἰκίᾳ Χατζῆ Πανανοῦ (σήμερον Ἐλευθερίου Ταπεινοῦ), ἀπὸ τοῦ 1852 — 1877 ἐν τῇ οἰκίᾳ τῇ κειμένῃ τότε ἀπέναντι τοῦ Ἱεροῦ Βήματος τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ 1877 —1882 ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Μητροπολίτου Νικομηδείας Διονυσίου.

Τῇ 12 τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1882 —1883 ἐτελοῦντο τὰ ἐγκαίνια τοῦ νέου οἰκοδομήματος. Ἡ Πατριαρχικὴ Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή, ἡ ἐπὶ πέντε ὅλας ἑκατονταετηρίδας ἐν παραπήγμασι καὶ σαθροῖς πολλάκις καὶ εὐτελέσι ξυλίνοις οἰκήμασι διαβιώσασα ἐγκαθιδρύεται ἐν τῷ περιβλέπτῳ καὶ κάλλει τῆς θείας τέχνης δεδοξασμένῳ νεοδμήτῳ μεγάρῳ. Ἡ στερεοποίησις ἐπὶ ἑδραίου ἐδάφους τοῦ ἐθνικοῦ γοήτρου καὶ μεγαλείου, οὗτινος φορεὺς ἐπὶ τόσους αἰῶνας ὑπῆρξεν ἡ φερωνύμως μεγάλη καὶ γεραρά, ὄνομα καὶ πρᾶγμα, τοῦ Γένους Σχολή, ἦτο κοινὸς πόθος ἁπάντων τῶν ὁμογενῶν καὶ τὸ γλυκὺ καὶ παρήγορον ἀλλ' ἀπατηλὸν καὶ φευγαλέον ὄνειρον τῶν μετ' ἀκραιφνοῦς ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἐγκαρτερήσεως καὶ ἀγάπης ὑπὲρ αὐτῆς μοχθησάντων σχολαρχῶν καὶ καθηγητῶν.

Τῷ 1864 ἐν μηνὶ Δεκεμβρίῳ ὁ καθηγητικὸς σύλλογος ἐπέδωκε τῇ Ἐφορίᾳ ὑπόμνημα, ἐν ᾧ ἐξέθετε τοὺς λόγους, οἵτινες «ἦλεγχον τῆς οἰκοδομῆς τὸ ἀπρόσφορον». Μετὰ ἐννέα ἔτη τῷ 1872 — 73 ὁ τότε σχολαρχῶν Φιλόθεος Βρυέννιος ἀνεκοίνου εἰς

τὸ ἀκροατήριον τῶν δημοσίων ἐξετάσεων ὅτι οἱ τρεῖς μεγάλοι ἐθνικοὶ εὐεργέται Χ. Ζωγράφος, Γ. Ζαρίφης καὶ Ζ. Στεφάνοβικ «ἠγγυήθησαν τὴν παλιγγενεσίαν τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς». Ἀλλ' ἡ Θεία Πρόνοια ἐπεφυλάξατο τὴν πρωτοβουλίαν καὶ τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἰδέας ταύτης τῷ νῦν τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον καταλαΐζοντι Πατριάρχῃ Ἰωακεὶμ τῷ Γ', τῷ Βατοπεδινῷ Ἀρχιμανδρίτῃ Ἀνανίᾳ καὶ τῷ μεγαλοδώρῳ καὶ κοινωφελεῖ εὐεργέτῃ Γεωργίῳ Ζαρίφῃ.

Ἐδαπανήθησαν διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ κτιρίου Λίρ. Τουρκίας 17,210. Τὰ μεγαλείτερα ποσὰ συνεισήνεγκον οἱ ἑπόμενοι: Γ. Ζαρίφης γρόσια 1,150,000, Μονὴ Βατοπεδίου γρόσια 370,000, Στέφ. Ζαφειρόπουλος 100,000, Γ. Κορωνιὸς 100,000.

Ἐπὶ τῆς προσθίας προσόψεως ἀναγέγραπται μεγάλοις καὶ χρυσοῖς γράμμασι:

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ
ΕΠΙ ΙΩΑΚΕΙΜ ΤΟΥ Γ΄

Ἐπὶ τῆς ὀπισθίας προσόψεως: ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ Κ. ΔΗΜΑΔΗΣ 1881 (τὸ ἔτος, καθ' ὃ κατετέθη ὁ θεμέλιος λίθος). Τὴν διαχείρισιν διηύθυνεν ὁ ἀξιότιμος ὁμογενὴς κ. Σταῦρος Κέπετζης.

Γενικαὶ ἐπισκευαὶ καὶ παιδαγωγικωτέρα διαρρύθμισις καὶ διακόσμησις τῶν αἰθουσῶν τῆς Σχολῆς ἐγένοντο τῷ 1904. Τότε ἀνιδρύθη ἐκ βάθρων καὶ τὸ Γυμναστήριον. Ἐδαπανήθησαν διὰ μὲν τὰς ἐπισκευὰς καὶ διὰ τὴν διακόσμησιν τῶν αἰθουσῶν χίλιαι καὶ πεντακόσιαι λίραι, ἃς ἀνωνύμως ἐχορήγει ἡ μεγάλη προστάτρια τῆς Σχολῆς οἰκογένεια τῶν Ζαριφῶν, διὰ δὲ τὸ Γυμναστήριον διακόσιαι πεντήκοντα λίραι, χορηγηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ ἀξιοτίμου ὁμογενοῦς Εὐσταθίου Εὐγενίδου. Ἀρχιτέκτων ἦτο ὁ κ. Π. Καμπανάκης. Τὴν ἐπιστασίαν καὶ τὴν διαχείρισιν διηύθυνεν ὁ ἀξιότιμος κ. Παναγιώτης Χρυσός.

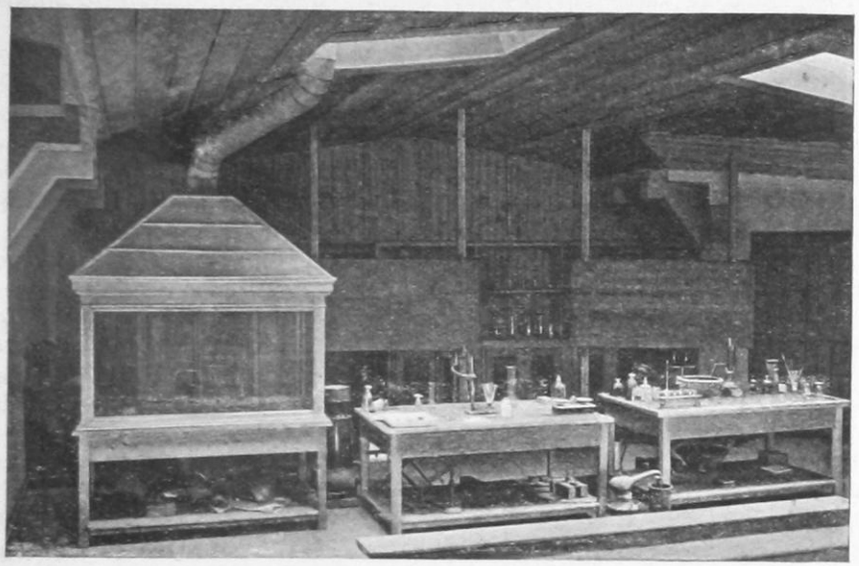
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ - ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΡΙΟΝ - ΜΟΥΣΕΙΟΝ - ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΑΙ: Ἡ σύστασις τῆς Βιβλιοθήκης φαίνεται ὅτι ὀφείλεται εἰς τὰς προσπαθείας τοῦ φιλομούσου Πατριάρχου Μελετίου τοῦ Β΄ καὶ τοῦ μεγάλου διερμηνέως Νικολάου Σούτσου, «ὅστις, κατὰ τὸ γράμμα τοῦ Πατριάρχου, ἀπολυθὲν τῇ 1 Μαρτίου 1769, προικοδοτησάμενος ἀνέθετο τῇ Σχολῇ εἰς ὠφέλειαν τοῦ Γένους καὶ μνημόσυνον αὐτοῦ διηνεκὲς τὴν αὐτοῦ ἅπασαν Βιβλιοθήκην βιβλίων ἀξιολόγων ἁπάντων ὡς ἐν ἀκριβεῖ καταλόγῳ καὶ ἰδίῳ κώδηκι φαίνεται κατεστρωμένα». Κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1805 μετηνέχθη εἰς τὸ ἐν Ξηροκρήνῃ μέγαρον τῆς Σχολῆς ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ ἀειμνήστου διδασκάλου Νικηφόρου τοῦ Θεοτόκη καὶ κατετέθη ἐκεῖ κατὰ διαθήκην αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ προσηλωθῇ τῇ τοῦ Γένους Σχολῇ ὑψέποτε ἱδρυθῇ τοιαύτη ἐν Ἁγίῳ Ὄρει. Γενομένης καταγραφῆς ὅλων τῶν βιβλίων τῆς Σχολῆς εὑρέθη ἔχουσα ἡ Βιβλιοθήκη 1075 τόμους καὶ 17 χειρόγραφα. Τῷ 1835 εἶχεν αὕτη 1500 τόμους καὶ τῷ 1865 κατὰ τὴν ἀπαρίθμησιν τοῦ Εὐσταθίου Κλεοβούλου 2052, «οἷς προσετέθησαν καὶ τὰ ἐν τῷ Κοινῷ σηπόμενα ἢ καὶ ἱεροσύλως ἀπολλύμενα βιβλία». «Ὥστε ἀπὸ τῶν προϋπαρχόντων καὶ ἐφέτος (1865) δεδωρημένων καὶ τῶν ἐκ τοῦ Κοινοῦ ἀριθμεῖ σήμερον ἡ ἡμετέρα Βιβλιοθήκη βιβλία 3823», ἔλεγεν ὁ μακαρίτης ἐκεῖνος Σχολάρχης λογοδοτῶν. Ὁ διάδοχος αὐτοῦ Φιλόθεος Βρυέννιος ἀναφέρει ἔν τινι ἐκθέσει του ὅτι ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Σχολῆς ἠρίθμει τῷ 1872 — 73 λήγοντι 4509 τόμους. Σήμερον ἡ Βιβλιοθήκη ἔχει ὑπὲρ τὰς 12,000 τόμων, ὧν οἱ πλεῖστοι εἶναι θρησκευτικῆς καὶ φιλολογικῆς ὕλης. Ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἡ Σχολὴ ἤρχισε νὰ καταρτίζῃ καὶ Βιβλιοθήκην χάριν τῶν μαθητῶν ἐν τῷ ***Ἀναγνωστηρίῳ αὐτῶν***.

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟΝ τῆς Σχολῆς ὁλονὲν πλουτίζεται διὰ νέων συλλογῶν, ἰδία τὸ ζρολογικόν, τὸ βοτανικόν, ὀρυκτολογικὸν καὶ παλαιοντολογικὸν αὐτοῦ τμῆμα ἀπὸ τοῦ 1900 διὰ τῆς ἐνδελεχοῦς καὶ συνετῆς μερίμνης τοῦ εἰδικοῦ καθηγητοῦ τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας κ. Νικολάου Βούρου.

Πρὸ τοῦ 1866 κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Εὐσταθίου Κλεοβούλου τὸ Μουσεῖον τῆς

Σχολῆς ἦτο πενιχρότατον. Ὀλίγοι παλαιοὶ γεωγραφικοὶ πίνακες καὶ σφαῖραι, ἓν θερμόμετρον, ἓν βαρόμετρον, ἓν μικροσκόπιον καί τινα ἄλλα ἄχρηστα ὄργανα ἀπήρτιζον τὴν ὅλην συλλογήν. Τότε ἐδωρήσατο τῇ Σχολῇ ὁ Μαδύτιος Στέφανος Γαϊτανάκης τὴν ἀξιόλογον συλλογὴν ἐξ 23 ὀργάνων τῆς Φυσικῆς καὶ Χημείας. Μετὰ ταῦτα ἐγένοντο καὶ ἄλλαι πολλαὶ ὑπὸ διαφόρων ὁμογενῶν δωρεαὶ εἰς ὄργανα ἢ εἰς χρήματα. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ Σχολὴ ἐκ τοῦ ταμείου τῆς καταρτισθείσης βαθμηδὸν οὐχὶ ἀσημάντου ἰδιαιτέρας περιουσίας τοῦ Μουσείου αὐτῆς ἐδαπάνα ἐνίοτε μεγάλα ποσὰ πρὸς πλουτισμὸν αὐτοῦ. Οὕτω π. χ. τῷ 1879—1880 ἡ ὑπὸ τοῦ Δέρκων Ἰωακείμ, Π. Στεφάνοβικ, Εὐστ. Εὐγενίδου, Στ. Κέπετζη καὶ Ν. Σουλλίδου ἀπαρτιζομένη Ἐφορία ἐδαπάνησε 15 χιλ. φράγκων πρὸς παραγγελίαν 142 ὀργάνων.

ΑΙ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΑΙ τῆς Σχολῆς κείμεναι ἑκατέρωθεν τῆς μεγάλης καὶ ὡραίας αἰθούσης περιέχουσι τὰς ἐν μεγάλῳ σχήματι καὶ ἐν ἐλαιογραφίᾳ ἀναμνηστικὰς εἰκόνας τῶν εὐεργετῶν καὶ καθηγητῶν τῆς Σχολῆς τῶν νεωτέρων χρόνων.

Χημεῖον τῆς Π. Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς.

ΠΟΡΟΙ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ: Ἐκ τινος σιγιλλιώδους γράμματος τοῦ Πατριάρχου Σεραφεὶμ τοῦ Β′ ἀπολυθέντος ἐν Ἰανουαρίῳ τοῦ 1759 μανθάνομεν ὅτι ἡ Σχολὴ εἶχε πόρους 1) τακτὴν χορηγίαν τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν ἀρχιερέων γρόσια 5070· 2) ἐπίδομα τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου γρόσια 750. Ἕτερον γράμμα τοῦ Πατριάρχου Μελετίου τοῦ Β′ ἀπολυθὲν τῷ 1769 ὁρίζει τοὺς ἑξῆς πόρους : Κεφάλαιον ἀποθεματικὸν γρόσια 5000. Χορηγία τῶν ἡγεμονιῶν Βλαχίας καὶ Μολδαυΐας ἐτησίως γρόσια 1500. Ἐπίδομα ναοῦ Μεγάλου Ρεύματος γρόσια 150. Ἐτησία χορηγία τῶν ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἀρχιερέων καὶ τῶν συντεχνιῶν γρόσια 2000.

Τῷ 1798 τοὺς πόρους τῆς Σχολῆς ηὔξησαν τὰ εἰσοδήματα τῆς προσαρτηθείσης αὐτῇ σταυροπηγιακῆς Μονῆς ἐν Πριγκήπῳ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Τῷ 1804 τοῦ Πατριάρχου Καλλινίκου γράμμα διέταττε ἵνα οἱ νεωστὶ χειροτονούμενοι ἢ μετατιθέμενοι ἀρχιερεῖς

διηρημένοι κατὰ τάξεις χορηγῶσιν ὑπὲρ τῆς Σχολῆς, οἱ τῆς Α′ τάξεως γρόσια 150, οἱ τῆς Β′ 100 καὶ οἱ τῆς Γ′ 50.

Τῷ 1826 ὁ Πατριάρχης Χρύσανθος προσήλου τῇ Σχολῇ κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1826 τὴν ἐν Χάλκῃ σταυροπηγιακὴν Μονὴν τῆς Θεοτόκου τῆς Καμαριωτίσης «τὴν πρόσοδον ἔχετε πρὸς οἰκονομίαν».

Οὕτω ηὔξανον ὁλονὲν διὰ νέων δωρεῶν καὶ ἐπιχορηγήσεων καὶ κληροδοτημάτων οἱ πόροι τῆς Σχολῆς, ὥστε περὶ τὰ μέσα τῆς ΙΘ′ ἑκατονταετηρίδος αἱ ἐτήσιαι εἰσπράξεις ἀνήρχοντο εἰς τὸ ποσὸν τῶν 140,000—150,000 γρ. καὶ τῷ 1873—74 εἰς 284,160.25 γρ.

Ἡ ἐν ἔτει 1882—83 ***περιουσία τῆς Σχολῆς*** καὶ τῆς Βιβλιοθήκης:

Α′ *Κινητή*. Α′ τῆς ***Σχολῆς.*** 1) 20 μετοχαὶ Σιδηροδρόμων Ρωμυλίας. 2) 60 μετοχαὶ τῆς Société Gén. de l'Empire Ottomane. 3) 38 μετοχαὶ Mouton. 4) 15 Pinardes. 5) 2 ὁμολογίαι τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος. 6) 1 ἀπόδειξις τῆς Société Gén. de l'Empire Ottomane ἀπὸ 25 Μαρτίου 1882 περὶ τῶν παρ' αὐτῇ ὑπὲρ τῆς Σχολῆς κατατεθέντων ὑπ' ἀνωνύμου 25 τίτλων τοῦ Ἑλληνικοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων. 7) 1 ὁμόλογον τοῦ ταμίου τοῦ Κοινοῦ κ. Σ. Παπαδάκη διὰ λίρας 100 καὶ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 21 Μαρτίου 1881. 8) αἱ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος καταθέσεις τῆς Ἀδελφότητος «Ξηροκρήνης».

Β′ τῆς ***Βιβλιοθήκης*** καὶ ***Ὀργανοθήκης.*** 1) 5 μετοχαὶ τροχιοδρόμων Κωνσταντινουπόλεως. 2) 5 μετοχαὶ Σιδηροδρόμων Ρωμυλίας. 3) 19 μετοχαὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων. 4) 1) ὁμόλογον τοῦ πατριαρχικοῦ τυπογραφείου διὰ λίρας ὀθωμανικὰς 150 ἔντοκον.

Β′ *Ἀκίνητος*. Τῆς ***Σχολῆς***. 1) Ἡ νέα οἰκοδομὴ αὐτῆς. 2) Τὸ παραθαλάσσιον ἐν Φαναρίῳ γήπεδον. 3) Ὁ ἐν Κουρουτσεσμὲ κῆπος μετὰ βαφείου. 4) Ὁ ἐν Κουρουτσεσμὲ καϊκχανές. 5) Ἡ παλαιὰ σχολὴ ἐν Φαναρίῳ. 6) Οἰκία ἐν Φαναρίῳ. 7) Οἰκία ἐν Βαλατᾷ. 8) Χωράφια ἐν Ἐπιβάταις. 9) Κτήματα ἐν Βασσαραβίᾳ. 10) Ἥμισυ τῶν παρὰ γουναράδων δωρηθέντων κτημάτων, ὡς ἡ σημείωσις αὐτῶν καὶ ὁ κατάλογος αὐτῶν. 11) 15 % τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Λαζαράκη Περβάνογλου δωρηθέντος ἐν Βαλιδὲ Χανίῳ κτήματος. 12) Χαβγιαράδικον ἐν Γαλατᾷ.

Ἐκ τῆς περιουσίας ταύτης τὸ μὲν ταμεῖον τῆς Σχολῆς εἰσέπραξε τὸ ἔτος ἐκεῖνο γρόσια 381,557.87, τὸ δὲ ταμεῖον τῆς Βιβλιοθήκης γρόσια 37,499.10.

Αἱ εἰσπράξεις τῆς Σχολῆς κατὰ τὸ ἔτος 1904—1905:

Ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς χρήσεως τοῦ παρελθόντος σχολικοῦ ἔτους 1903 — 1904	Λ. Τ.	47.30
Ἐξ εἰσιτηρίων καὶ πτυχίων μαθητῶν	»	559.91
Ἐκ τόκων χρεωγράφων	»	1030.67
» προσόδων Βασσαραβίας	»	1137 —
» τοῦ προσηρτημένου τῇ Σχολῇ ἱεροῦ ναοῦ ἐν Γαλατᾷ Παναγίας τῆς Καφατιανῆς	»	336.75
» νομισματικῆς ὠφελείας	»	30.17
» τῆς περιαγωγῆς δίσκων ὑπὲρ τῆς Σχολῆς ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς.	»	85.40
Ἐξ ἐνοικ. κτημάτων καὶ προσόδων τῶν ἐν Ἐπιβάταις ἀγρῶν τῆς Σχολῆς	»	108.—
Ἐκ τοῦ ἁγιάσματος τοῦ Ἁγίου Θεράποντος.	»	55.56
» » κληροδοτήματος τοῦ ἀοιδίμου Ἀνδρέου Συγγροῦ	»	12.34
» τῶν κτημάτων τῆς Συντεχνίας τῶν Γουναράδων	»	28.91
Ἐξ ἐξαργυρώσεως Ὁμολογιῶν κληρωθεισῶν εἰς τὸ ἄρτιον	»	65.70
» ἀραβῶνος τῆς ἐκποιήσεως τοῦ ἐν Ξηροκρήνῃ γηπέδου τῆς Σχολῆς	»	100.—
Ἐκ τῶν κρατουμένων ποσοστῶν λόγῳ Συντάξεως τῶν καθηγητῶν	»	140.—
Ἐξ ἐκποιήσεως οἰκοδομικοῦ ὑλικοῦ παλαιοῦ	»	7.91
Ἐκ δωρεῶν τοῦ εὐγ. κ. Ε. Εὐγενίδου πρὸς οἰκοδομὴν Γυμναστηρίου	»	200.—
» τῆς Δημαρχίας πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν ὑπὸ τῆς χαλάζης θραυσθέντων ὑάλων	»	3.01
Τὸ ὅλον	Λ. Τ.	3948.63

MEGARO GYZI ISMANOGLIO

Αἱ δὲ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο γενόμεναι δαπάναι εἰσὶν αἱ ἑξῆς :

Εἰς μισθοδοσίαν καθηγητῶν καὶ παιδονόμων ἐδόθησαν.	Λ. Τ.	3280.13
» διαφόρους ἀνάγκας τῆς Σχολῆς	»	283.15
» ἐπίστρωσιν τοῦ προαυλίου καὶ εἰς ἄλλας ἐπισκευὰς	»	412.80
» ἀγορὰν χρεωγράφων	»	67.85
» ἐπισκευὰς τῆς Σχολῆς	»	12.36
Ἤτοι ἐν συνόλῳ αἱ ὑπὲρ τῆς Σχολῆς δαπάναι ἀνῆλθον εἰς	Λ. Τ.	4056.29

ΤΟ ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΟΝ : Ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Καλλινίκου τοῦ Β΄ τοῦ Ἀκαρνᾶνος (1691) ὁ τῶν ἐπιστημονικῶν ἐλάμβανε 200 γρόσια ἐτησίως, ὁ τῶν ἐγκυκλοπαιδικῶν 150 γρόσια. Ἐπίσης ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Παϊσίου τοῦ Β΄ (1748), ὁ τῶν φιλοσοφικῶν ἐλάμβανε 500 γρόσια ἐτησίως, ὁ τῶν γραμματικῶν 250.

Τῷ 1804 ὁ πρῶτος διδάσκαλος ὁ Δωρόθεος ἐλάμβανε 2000 γρόσια ἐτησίως, ὁ δεύτερος ὁ Ματθαῖος 1000 γρόσια καὶ ὁ τρίτος ὁ Βουλισμᾶς 600 γρόσια κατ' ἔτος.

Τῷ 1822 ἀναφέρεται ὅτι ὁ διδάσκαλος Σαμουὴλ ἐλάμβανεν 150 γρόσια κατὰ μῆνα, ὁ Λογάδης 250, ὁ Ὀνούφριος 80 καὶ ὁ Ματθαῖος 150. Τῷ 1830 ὁ Λογάδης ἐλάμβανε 250 γρόσια κατὰ μῆνα, ὁ Ἀγαθάγγελος 300 γρόσια καὶ ὁ Θεοδόσιος 100.

Τῷ 1843 ὁ Σχολάρχης Σαμουὴλ ὁ Κύπριος ἐλάμβανε κατὰ μῆνα 1500 γρόσια, ὁ Ἰωάννης Φιλαλήθης 1250 γρόσια κατὰ μῆνα, ὁ Βίλκιος 1000 γρόσια, κατὰ μῆνα, ὁ Κωνσταντῖνος Φωτιάδης 750 γρόσια κατὰ μῆνα, ὁ Ἡροκλῆς Βασιάδης 500 γρόσια εἶτα 750, ὁ Ἀντώνιος Χαρίλαος 900 γρόσια (διορισθεὶς τῷ 1845), ὁ Βασίλειος Καλλίφρων διορισθεὶς τῷ 1849 προγυμναστὴς ἐλάμβανε κατὰ μῆνα γρόσια 600.

Ἐν ἔτει σχολικῷ 1882—83 ὁ Σχολάρχης Γρηγόριος Παλαμᾶς ἐλάμβανε κατὰ μῆνα γρόσια 2500, ὁ καθηγητὴς Βασ. Καλλίφρων γρόσια 1880, ὁ καθηγητὴς Ἰωάνν. Ἀριστοκλῆς γρόσια 1360, ὁ καθηγητὴς Ἀνδρέας Σπαθάρης γρόσια 1840, ὁ καθηγητὴς Ἀναστάσιος Χουρμουζιάδης 1640, ὁ καθηγητὴς Κωνσταντῖνος Ζαχαριάδης γρόσια 1320, ὁ καθηγητὴς Αἰμ. Νοννότης γρόσια 1680, ὁ καθηγητὴς Εὐάγγελος Ἀμαξόπουλος 1680, ὁ καθηγητὴς Θεμ. Σαλτέλης 1680, ὁ καθηγητὴς Ο. Roux γρόσια 1080, ὁ καθηγητὴς Νικ. Βοῦρος 840, ὁ καθηγητὴς Α. Μαλιάκας γρόσια 720, ὁ καθηγητὴς Χαφὶζ Ρεφὶ ἐφέντης γρόσια 540.

Σήμερον τινὲς τῶν καθηγητῶν μισθοδοτοῦνται γενναιότερον, ἄλλοι γλισχρότερον, ἀλλ' ἡ ἐν ἐνεργείᾳ φιλότιμος καὶ προοδευτικὴ Ἐφορία τείνει νὰ ἐξασφαλίσῃ ἅπαντι τῷ διδάσκοντι προσωπικῷ ἐξ ἴσου ἐπαρκῆ καὶ ἀξιοπρεπῆ συντήρησιν.

ΣΤΗΛΗ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΕΥΕΡΓΕΤΩΝ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ : Α΄ ***Κληρικοί.*** Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ὁ Β΄, Ἱερὰ Μονὴ Βατοπεδίου, Ἀρχιμανδρίτης Ἀνανίας, Ἱερὰ Μονὴ Ἰβήρων, Ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος Παλαμᾶς. Β΄ ***Λαϊκοί.*** Γ. Ζαρίφης, Ζ. Στεφάνοβικ, Σ. Ζαφειρόπουλος, Ν. Ζαρίφης, Μ. Στούρδζας, Π. Στεφάνοβικ, Γ. Κορωνιός, Ε. Εὐγενίδης, Ι. Χαριτωνίδης, Α. Γεωργιάδης, Α. Συγγρός.

ΠΡΟΣΤΑΤΑΙ τῆς Σχολῆς ἀνεδείχθησαν κατὰ μὲν τὴν ΙΖ΄ ἑκατονταετηρίδα ὁ ἐκ Καστοριας μέγας τῶν γραμμάτων καὶ τοῦ Γένους εὐεργέτης ἄρχων Μανωλάκης (Φίλιππος;), κατὰ δὲ τὴν ΙΗ΄ οἱ εὐγενεῖς καὶ φιλόμουσοι ἀριστοκράται ***Δημήτριος*** καὶ ***Κωνσταντῖνος Μουρούζης*** καὶ κατὰ τὴν ΙΘ΄ οἱ μεγάλοι ἐθνικοὶ εὐεργέται ***Γεώργιος*** καὶ ***Νικόλαος Ζαρίφης,*** ὁ ***Ζανῆς*** καὶ ***Παῦλος Στεφάνοβικ.*** Σήμερον προστατεύουσι τὴν Σχολὴν ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ***Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄***, ὁ ***Λεων. Ζαρίφης*** καὶ ***ὁ Εὐστ. Εὐγενίδης.***

ΤΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ἐκ τῆς συντόμου ταύτης ἱστορικῆς καὶ στατιστικῆς ἀνασκοπήσεως τῆς ***Πατριαρχικῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς*** συνάγομεν τὸ ἑξῆς διδακτικὸν διὰ τὴν μέλλουσαν ἐκπαιδευτικὴν ζωὴν καὶ πρόοδον τοῦ ἡμετέρου Γένους συμπέρασμα : Ἡ ***Μεγάλη Σχολὴ*** ἐν τῇ μακρᾷ αὐτῆς βιωτικῇ σταδιοδρομίᾳ διήνυσε προοδευτικὴν ἐποχὴν ἐξ ἀπόψεως οἰκονομικῆς καὶ ἐκπαιδευτικῆς. Τὴν οἰκονομικὴν αὐτῆς βελτίωσιν ἀποδίδομεν εἰς τὴν βαθμιαίαν ἐκλαΐκευσιν τῆς Ἐφορίας, τὴν δὲ ἐκπαιδευτικήν, εἰς τὴν διαρρύθμισιν καὶ συστηματοποίησιν τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ αὐτῆς ὀργανισμοῦ κατὰ τὰς ἀνάγκας καὶ τὰ ἰδεώδη τῆς ὁμογενοῦς κοινωνίας, εἰς τὴν καθιέρωσιν τῆς εἰδικότητος καὶ μονιμότητος τοῦ προσωπικοῦ καὶ μάλιστα τῆς διευθύνσεως. Τρεῖς διδασκαλικοὶ χαρακτῆρες, ὁ Εὐστάθιος Κλεόβουλος (1864—1867), ὁ Φιλόθεος Βρυέννιος (1867—1875) καὶ ὁ Μιχαὴλ Κλεόβουλος (1888—1905) διευθύναντες τὴν Σχολὴν ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἐγένοντο οἱ δημιουργοὶ τῆς προοδευτικῆς κλίμακος κατὰ τὸν ΙΘ΄ αἰῶνα. Διεύθυνσις συγκεντροῦσα ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῆς ἁπάσας τὰς ἀρετὰς τοῦ σχολικοῦ βίου, διοικητικὴν ἱκανότητα, ἀγνότητα ἤθους, ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν, διαύγειαν καὶ σαφήνειαν καὶ ἠρεμίαν πνεύματος, ἀνεξάντλητον ὑπομονὴν καὶ δραστηριότητα εἶναι ἰσχυρὰ δύναμις καὶ τοιαύτη ἐχειραγώγησε τὴν Σχολὴν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς τὸ στάδιον τῆς νέας προοδευτικῆς μεταρρυθμίσεως. Ὅταν δὲ ἐν τῷ ἐπιόντι χρόνῳ ἡ αὐτὴ διδασκαλικὴ προσωπικότης διευθύνῃ τὴν Σχολὴν καὶ ὅταν περὶ αὐτὴν εὐγενῶς ἁμιλλῶνται φιλοπρόοδος Ἐφορία καὶ καθηγητικὸς σύλλογος πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ μεταρρυθμιστικοῦ προγράμματος καθ' ἅπαν τὸ πλάτος αὐτοῦ, τότε θὰ ἐπιτρέπηται νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἡ Σχολὴ ἔχει μέλλον καὶ τὸ μέλλον της ἀνήκει ὡς τὸ παρελθόν της εἰς τὸ Γένος πρὸς προαγωγήν του ἐν τῷ φωτὶ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀρετῆς, διότι, κατὰ τὸν ἀοίδιμον διδάσκαλόν της Εὐστάθιον Κλεόβουλον, «οὐδὲν καλὸν τελεσιουργεῖται ἐν τῇ σκοτίᾳ· ἡ δὲ παιδεία ἐστὶν ὀφθαλμὸς ἅμα καὶ φῶς τῶν ἐθνῶν».

Πέραν, 27 VII 1905. ΑΝΘΙΜΟΣ ΜΑΖΑΡΑΚΗΣ

ΤΑ ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΑΙΚΣΠΕΙΡΟΥ

**** Πόσον ᾽μοιάζει*
μὲ νεανίαν ἄσωτον τὸ πλοῖον, ποῦ ἀφίνει
τὸν κόλπον τῆς πατρίδος του σημαιοστολισμένον,
ἐνῷ ὁ πλάνος ἄνεμος τὸ γλυκοαγκαλιάζει—
καὶ πάλιν ᾽ςὰν τὸν ἄσωτον ὀπίσω ἐπιστρέφει
μὲ ἀνεμόδαρτα πλευρὰ καὶ μὲ πανιὰ σχισμένα,
ἀφοῦ τὸ γυμνοέγδειρεν ὁ ἄνεμος ὁ πλάνος !

**** Ὦ, ἂν τὰ εἰσοδήματα*
᾽ς τὰ μέσα τῆς διαφθορᾶς δὲν εἶχαν τὴν πηγήν των·
ἂν αἱ τιμαὶ τοῦ καθενὸς εἶναι ἀγοραομέναι
μὲ μόνην τὴν ἀξίαν του, ὥ, πόσοι τότε, πόσοι
ἀντὶ νὰ εἶναι ξέσκεποι θὰ ἦσαν σκεπασμένοι,
καὶ πόσα σκύβαλα κανεὶς θὰ εἶχε νὰ χωρίσῃ
ἀπὸ τὸν σπόρον τῆς τιμῆς τὸν γνήσιον—καὶ πόση,
πόση τιμὴ θὰ ἔβγαινε ᾽ς τὴν λάμψιν τῆς ἡμέρας
ἀνάμεσ᾽ ἀπὸ τ᾽ ἄχυρα καὶ τ᾽ ἀποδιαλεγούδια
τῆς τωρινῆς μας ἐποχῆς !

ΑΙ ΕΝ ΤΩ ΚΛΙΜΑΤΙ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ

ΙΕΡΑΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ

Ε΄ Η ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ

Διαίρεσις τῆς Ἐπαρχίας. Ἡ Ἐπαρχία Νικομηδείας ἀποτελεῖται ἐκ δύο μεγάλων τμημάτων, τοῦ ***τμήματος Νικομηδείας,*** οὗ κέντρον πολιτικὸν ἡ διοίκησις Νικομηδείας (Μουτεσαριφλίκιον ὑπαγόμενον ἀμέσως εἰς Κωνσταντινούπολιν), καὶ τοῦ ***τμήματος Ἀπολλωνιάδος,*** οὗ πολιτικὸν κέντρον ἡ νομαρχία Προύσης. Ἑκάτερον τῶν δύο μεγάλων τούτων τμημάτων ὑποδιαιρεῖται εἰς ἕτερα μικρότερα.

Α΄ ΤΜΗΜΑ ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ

1. Η ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑ, *ἕδρα τοῦ Μητροπολίτου, ὁ ὁμογενὴς πληθυσμός, ναοὶ καὶ ἱερεῖς αὐτῆς.*

Ὁ Μητροπολίτης τῆς ἐπαρχίας ἑδρεύει σταθερῶς ἐν Νικομηδείᾳ, ἧς ἡ ὁμογενὴς κοινότης, ἀποτελουμένη ἐκ 210 οἰκογενειῶν, ἔχει δύο ἱερεῖς καὶ ναὸν καθεδρικὸν τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Μεγάλου Βασιλείου,* οὗ πρὸ πολλοῦ δὲ ἀνακαινισθέντα ἐκ βάθρων τῷ 1889 ὡς ἑτοιμόρροπον. Ἡμίωρον δὲ περίπου ἔξω τῆς πόλεως εὕρηται ἡ κοινῶς καλουμένη *Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος,* ἔνθα ἐπὶ γραφικωτάτης θέσεως ὑψοῦται ἕτερος περικαλλὴς ναὸς ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἁγίου, ἐκ παραδόσεως γνωριζομένου, κτισθεὶς ἐν ἔτει 1860, ἐντὸς εὐρυτάτου καὶ καλῶς περιτετειχισμένου περιβόλου, ὅπου καὶ τὰ οἰκήματα τοῦ ἰδιαιτέρου ἱερέως τῆς Μονῆς καὶ τῶν ὑπηρετῶν καὶ ἄλλα προωρισμένα διὰ τοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν πανταχόθεν ἐξ εὐλαβείας πρὸς τὸν ἅγιον προσερχομένους προσκυνητάς.

Ἐκτὸς τῶν τριῶν ἄνω μνημονευομένων ἱερέων, ἐξ ὧν οἱ δύο οἰκογενειάρχαι, ἱερομόναχος δὲ ὁ τῆς Μονῆς, ἔχει ὁ Μητροπολίτης δύο διακόνους, τὸν ἀρχιδιάκονον αὐτοῦ Κωνσταντῖνον Ἀσημιάδην, ἀπόφοιτον τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς ἐκ τῶν διακεκριμένων, καὶ τὸν δευτερεύοντα Ἀθανάσιον Μεσιτίδην, ἀπόφοιτον καὶ τοῦτον ἐκ τῶν ἀρίστων τῆς ἄλλοτε ποτὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀκμασάσης Ἱερατικῆς Σχολῆς τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι τακτικῶς περιοδεύοντες τὴν ἐπαρχίαν κηρύττουσι πανταχοῦ τὸν θεῖον λόγον.

Τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ κηρύττουσι τακτικῶς καὶ οἱ ἱερεῖς τῶν κωμοπόλεων καὶ χωρίων καὶ οἱ διδάσκαλοι τούτων, ἔχοντες μετὰ χεῖρας καὶ ἀναγινώσκοντες κατ' ἐκλογὴν τὰ Κυριακοδρόμια τοῦ Θεοτόκη, τὰ Εὐαγγελικὰ διδάγματα καὶ ἄλλας τοιαύτας συλλογὰς

ἐκκλησιαστικῶν ὁμιλιῶν καὶ λόγων Νικηφόρου τοῦ Γλυκᾶ, Γρηγορίου Γώγου καὶ λοιπῶν πρὸς διδασκαλίαν καὶ οἰκοδομὴν τῶν πιστῶν.

ΣΧΟΛΑΙ. Ἡ σήμερον μικρὰ καὶ ὀλιγάνθρωπος, ἀλλὰ φιλόμουσος καὶ φιλόκαλος ὁμογενὴς κοινότης τῶν Νικομηδέων, ἐκτὸς τῶν εἰρημένων δύο ἀξιολόγων εὐκτηρίων οἴκων, κέκτηται καὶ τέμενος τῶν γραμμάτων νεόδμητον, εὐρύχωρον καὶ ὡραῖον, ἐν ᾧ ἀπὸ εἰκοσαετίας ἐγκαθιδρυθεῖσα λειτουργεῖ Σχολὴ ἀστικὴ πεντάτακτος μὲ 4 διδασκάλους, ἕνα παιδονόμον καὶ μαθητὰς περὶ τοὺς 40. Ἐν αὐτῇ διδάσκεται ἡ τουρκικὴ καὶ ἡ γαλλικὴ γλῶσσα μετὰ τῶν ἄλλων ἐγκυκλίων μαθημάτων [1]. Ἑτέρα Σχολή, ἧς τὸ κτίριον ἤρξατο ἤδη παλαιούμενον, περιλαμβάνει τὸ νηπιαγωγεῖον καὶ παρθεναγωγεῖον τῆς κοινότητος, ἐξ ὧν τὸ πρῶτον ἀριθμεῖ θήλεα 50 καὶ ἄρρενα περὶ τὰ 30 μετὰ μιᾶς νηπιαγωγοῦ καὶ μιᾶς βοηθοῦ, 30 δὲ μαθητρίας τὸ δεύτερον μετὰ μιᾶς διδασκαλίσσης. Αἱ Σχολαὶ αὗται, ὡς καὶ ὁ μεγαλοπρεπὴς μητροπολιτικὸς οἶκος, ὁ πρὸ ὀκταετίας ἐκ θεμελίων ἀνακαινισθείς, κεῖνται ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου, ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ περιβόλου, ἔχοντα ἐν τῷ μέσῳ τὸν καθεδρικὸν τῆς μητροπόλεως ναόν.

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ τῶν Σχολῶν, τακτοποιηθεῖσα τῷ 1885 τῇ φροντίδι καὶ ἐπιστασίᾳ τοῦ Μητροπολίτου, κέκτηται ἀξιόλογον εὑρετήριον κώδηκα, περιλαμβάνοντα ἐν ἀλφαβητικῇ σειρᾷ τὰ ἐν αὐτῇ ἐναποκείμενα βιβλία, ἀνερχόμενα εἰς τόμους 624, φυλλάδια 99 καὶ χειρόγραφα 15, ἐν οἷς εὑρηνται καὶ Εὐαγγέλια μεταγενεστέρας ἐποχῆς καὶ Εὐαγγελιάρια οὐχὶ ἴσως ἄμοιρα ἀξίας τινὸς καὶ σπουδαιότητος. Ἡ φύλαξις καὶ καλὴ διατήρησις τῆς Βιβλιοθήκης, εὑρισκομένης ἐν ἰδιαιτέρᾳ αἰθούσῃ τῆς ἑλληνικῆς Σχολῆς, ὑπάρχει ἀνατεθειμένη εἰς βιβλιοφύλακα, διοριζόμενον ὑπὸ τοῦ συμβουλίου τῆς μητροπόλεως, πρὸς ὃν ἀποτείνονται καὶ λαμβάνουσιν ἐπὶ ἀποδείξει βιβλία πρὸς ἀνάγνωσιν οἱ βουλόμενοι. Περὶ τῆς ἀρχαιοτέρας Βιβλιοθήκης τῆς ἑλληνικῆς ἐν Νικομηδείᾳ Σχολῆς, πυρποληθείσης κατὰ τὸ πλεῖστον τῷ 1840 μετὰ τοῦ κτιρίου τῆς Σχολῆς, βλέπε ***Βιθυνικὰ*** ὑπὸ Μάρκου Κλεονύμου καὶ Χρ. Παπαδοπούλου, ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1867, σελ. 135.

ΠΟΡΟΙ ΤΩΝ ΣΧΟΛΩΝ. Ὅπως οἱ ἱεροὶ ναοί, οὕτω καὶ ἡ Σχολὴ τῆς Νικομηδείας καὶ τῆς ἐπαρχίας καθόλου, συντηροῦνται διὰ τοῦ ὀβολοῦ τῶν χριστιανῶν, καὶ τῶν ὀλίγων προσοδοφόρων κτημάτων, ὅπου τοιαῦτα ὑπάρχουσι, τὰ ὁποῖα αὐτὸς πάλιν κατὰ τὸ πλεῖστον ὁ ὀβολὸς τῶν πτωχῶν, ἐν μέρει δὲ αἱ κατὰ καιροὺς παρ' ἐνίων ἐξ αὐτῶν γινόμεναι δωρεαὶ καὶ εὐσεβεῖς ἀφιερώσεις, προσέθεντο εἰς τὸ γλίσχρον τακτικὸν ἑκάστης κοινότητος εἰσόδημα. Ἐκ τοῦ ἐτησίου εἰσοδήματος τοῦ γενικοῦ ταμείου τῆς ὁμογενοῦς κοινότητος Νικομηδείας ἀμφοτέρων τῶν ναῶν, τῶν προσοδοφόρων αὐτῶν κτημάτων, τῶν πανηγύρεων καὶ τῶν δίσκων, καὶ ἐκ τῶν εἰσιτηρίων, τοῦ λαχείου καὶ τοῦ εἰκοσαλίρου ἐτησίου τόκου τῆς εἰς τὰ Ἐθνικὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα ἐκ 35,000 γροσίων καταθέσεως τῶν Σχολῶν ἐκ δωρεᾶς Σταύρου Ἰακωβίδου Νικομηδέως [2], λαμβάνονται καὶ δαπανῶνται ἐτησίως ὑπὲρ τῶν Σχολῶν Λ. Τ. 240, τὰ δὲ λοιπὰ διατίθενται εἰς τὴν ἀξιοπρεπῆ συντήρησιν τῶν ἱερῶν ναῶν καὶ τῶν δουλευόντων ἐν αὐτοῖς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ. Πρόεδρος τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων εἶναι ὁ Μητροπολίτης τῆς ἐπαρχίας, καὶ τούτου ἀπόντος ὁ ἐπιτροπεύων αὐτόν. Μέλη δὲ τοῦ μὲν *Πνευματικοῦ* οἱ τρεῖς ἐν Νικομηδείᾳ ἱερεῖς καὶ ὁ ἀρχιδιάκονος τοῦ Μητροπολίτου ἢ ἀντ' αὐτοῦ εἷς ἱερεὺς τῶν γειτονευόντων χωρίων. Τοῦ δὲ *Μικτοῦ* εἷς τῶν ἱερέων τῆς Νικομηδείας καὶ τρεῖς ἐκ τῶν τεσσάρων δημογερόντων αὐτῆς. Γραμματεὺς δὲ ὁ τῆς μητροπόλεως γενικὸς γραμματεύς. Ἡμέρα τῆς συνεδριάσεως τῶν δικαστηρίων τούτων ὁρίζεται ὑπὸ τοῦ προέδρου, ὁσάκις παρουσιασθῇ ὑπόθεσις εἰς τὴν ἁρμοδιότητα αὐτῶν ἀναγομένη.

1. *Ἡ τουρκικὴ καὶ γαλλικὴ γλῶσσα διδάσκεται καὶ εἰς τὰς ἄλλας τῆς ἐπαρχίας ἀστικὰς Σχολάς, ἡ δὲ πρώτη καὶ εἰς τὰς δημοτικάς.*

2. *Περὶ τῆς δωρεᾶς ταύτης βλ.* Βιθυνικά, *σελ. 132.*

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ἀπαρτίζεται ἐκ 15 μελῶν, τοῦ Μητροπολίτου ἢ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ, προέδρου, καὶ τῶν τριῶν διοικητικῶν Σωματείων, ἤτοι τῶν 4 δημογερόντων, τῶν 4 ἐφόρων τῶν Σχολῶν καὶ τῆς ἑξαμελοῦς ἐπιτροπείας τῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν. Ἡ δικαιοδοσία τοῦ Συμβουλίου τούτου, συνεδριάζοντος ἐν τῇ μητροπόλει, ὁσάκις ἂν δεήσῃ, εἶναι εὐρεῖα· διότι εἰς αὐτὴν ὑπάγονται πᾶσαι αἱ γενικωτέρας φύσεως ὑποθέσεις τῆς κοινότητος καὶ πᾶν ζήτημα σπουδαῖον, ἀναφερόμενον εἰς τὰς σχέσεις τῆς κοινότητος πρὸς τὴν πολιτείαν, εἰς τὰ κοινὰ ἐκπαιδευτήρια καὶ εἰς πάντα ἐν γένει τὰ εὐαγῆ καθιδρύματα. Ἐκτὸς τούτου χρησιμεύει καὶ ὡς ἐπαρχιακὸν εἰρηνοδικεῖον.

Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ, τριακονταμελὴς οὖσα, ἵσταται ὑπεράνω τοῦ Συμβουλίου, συνέρχεται ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐν τῇ ἱερᾷ μητροπόλει ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μητροπολίτου ἢ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ, καὶ ἐν τρισὶ συνεδρίαις ἐξελέγχει τοὺς ἰσολογισμοὺς τῶν κοινῶν καθιδρυμάτων, ὁρίζει τὸν προϋπολογισμὸν αὐτῶν, ἐπιθεωρεῖ τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἐκπαιδευτικὴν καθόλου κατάστασιν τῆς κοινότητος, ποιεῖται τὰς νενομισμένας ἀρχαιρεσίας, διορίζουσα τὰ νέα μέλη τῶν τριῶν διοικητικῶν Σωματείων, καὶ ἐν γένει διεξάγει τὰ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς ἀναγόμενα, συμφώνως τῷ διέποντι τὰ κοινοτικὰ πράγματα γενικῷ Κανονισμῷ, ὃν καὶ ἀναθεωρεῖ καὶ μεταρρυθμίζει ἐν ἀνάγκῃ.

ΑΓΙΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΝΗΓΥΡΕΙΣ. Ἡ μεγαλειτέρα καὶ ἀξιολογωτέρα πανήγυρις τῆς ἐπαρχίας, ἐν ᾗ συρρέουσι καὶ ἐκ τῶν πέριξ ἐπαρχιῶν Νικαίας καὶ Χαλκηδόνος καὶ δὴ καὶ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως οὐκ ὀλίγοι, τελεῖται ἐν Νικομηδείᾳ τῇ 27ῃ Ἰουλίου, ἑορτῇ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος καὶ Ἰαματικοῦ Παντελεήμονος, παρὰ τῷ τάφῳ τοῦ ὁποίου ὑπάρχει καὶ ἁγίασμα. Ἡ μεγαλοπρεπὴς καὶ κομψοτάτη Βασιλική, ναὸς κάτωθεν τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ἕτερος ναός, ὅπου καὶ ὁ τάφος καὶ τὸ ἁγίασμα τοῦ Ἁγίου, ἀνακαινισθεῖσα τελευταῖον κατὰ τὴν ἕκτην, ὡς εἴρηται, δεκαετηρίδα τοῦ ΙΘ΄ αἰῶνος ἐπὶ Διονυσίου τοῦ ἐξ Ἄνδρου (1840 — 1877) [1], εὑρηται ἐντὸς ἱεροῦ ἄλσους, περιβαλλομένη ὑπὸ μαγευτικῶν τοπίων, ἅπερ κατὰ τὴν ἡμέραν μάλιστα τῆς πανηγύρεως βρίθουσι προσκυνητῶν πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Πανήγυρις συγκροτεῖται καὶ τῇ Κυριακῇ τοῦ Θωμᾶ, ἀλλ' ἡ πανήγυρις αὕτη τυγχάνει τοπική. Κατ' αὐτὴν σύμπας καὶ πάλιν ὁ ὁμογενὴς τῆς πόλεως πληθυσμὸς ἐξέρχεται καὶ διημερεύει ἐν τῷ περιβόλῳ καὶ ἐπὶ τῶν πέριξ ὑψωμάτων τῆς Μονῆς, ἅπερ καθιστᾷ τερπνότατα καὶ ἡ θέα τοῦ προβάλλοντος Ἀστακηνοῦ κόλπου.

Ἰδιαίτερα Σουλτανικὰ φιρμάνια καὶ βασιλικοὶ ὁρισμοί, περισωθέντα καὶ τηρούμενα ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς μητροπόλεως, κατασφαλίζουσι τὰς προνομίας ἐν γένει τῆς Μονῆς καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ ***τοπρὰκ-παστὶ*** καὶ ***πὰτς-παρασὶ*** κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς μεγάλης μάλιστα πανηγύρεως ἀτέλειαν τῶν ἔξωθεν ἐρχομένων ἁμαξῶν καὶ τῶν φορτηγῶν ζώων, ὡς καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ παντὸς τελωνειακοῦ δασμοῦ τῶν ὑπὸ τῶν προσκυνητῶν τῷ Ἁγίῳ προσκομιζομένων παντοίων ἀναθημάτων. Μετάφρασις ἑλληνικὴ ἑνὸς τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος αὐτοκρατορικῶν φιρμανίων ἀπαντᾷ εἰς τὰ ***Βιθυνικά***, σελ. 75 — 76, ἧς ὅμως τὸ τουρκικὸν πρωτότυπον, τὸ ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς μητροπόλεως ἀποκείμενον, διαφέρει ἐν μέρει, οὐδ' ἀληθεύει ὅτι τὸ φιρμάνιον τοῦτο «ἀνανεοῦται (ὡς ὑποσημειοῦται ἐν τοῖς ***Βιθυνικοῖς***, σελ. 68, σημ. 1) κατὰ πᾶσαν νέαν ἀνάβασιν εἰς τὸν θρόνον νέου Αὐτοκράτορος». Ἀξιοσημείωτοι δέ εἰσι καὶ οἱ περισωζόμενοι ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς μητροπόλεως ἀλλεπάλληλοι βασιλικοὶ ὁρισμοὶ περὶ τοῦ μὴ παρενοχλεῖν τοὺς χριστιανοὺς κατὰ τὰς ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν γινομένας μικρὰς καὶ ἀσημάντους ἐσωτερικὰς καὶ ἐξωτερικὰς τῶν ἱερῶν ναῶν ἐπιδιορθώσεις.

Ἄλλα ἁγιάσματα καὶ προσκυνήματα ἐντὸς μὲν τῆς πόλεως φέρονται τὸ τῆς Ἁγίας

1. *Ἑτέρα ἀνακαίνισις τοῦ ναοῦ ἀναφέρεται γενομένη ἐπὶ Παϊσίου Μητροπολίτου Νικομηδείας τῷ 1700, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῆς διασωθείσης ἐπιγραφῆς, ἣν βλέπε εἰς τὰ* Βιθυνικά, *σελ. 69.*

Κυριακῆς, τὸ τοῦ Ἁγίου *Ἑρμολάου*, ὅπου καὶ ὁ τάφος αὐτοῦ ἐκ παραδόσεως δείκνυται, καὶ ὁ τάφος τοῦ Ἁγίου *Θεοδώρου*, ὃν οἱ ἐν Νικομηδείᾳ κατὰ τὸ Σάββατον τῆς πρώτης ἑβδομάδος τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ἀθρόοι ἐπισκέπτονται. Ἔξω δὲ τῆς πόλεως τὰ τῆς Ἁγίας *Βασιλίσσης*, τῆς Ἁγίας *Παρασκευῆς*, τῆς Ἁγίας *Ἄννης* καὶ ἄλλα, εἰς παντελῆ σήμερον ἀργίαν καὶ νέκρωσιν μεταπεσόντα (βλ. ***Βιθυνικά***, σελ. 70 — 71, ἔνθα γίνεται λόγος καὶ περὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ναοῦ τῶν Ἁγίων *Δισμυρίων*, τῶν ἐν Νικομηδείᾳ ἐπὶ Διοκλητιανοῦ μαρτυρησάντων, ὧν καὶ ἅγια λείψανα ἔχει καὶ διὰ πολλῆς εὐλαβείας περιβάλλει ὁ τῶν Ἰακωβιδῶν οἶκος ἐν Νικομηδείᾳ). Ταῦτα δέ, τελουμένης θείας λειτουργίας τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς αὐτῶν, 28ῃ Δεκεμβρίου, προτίθενται καὶ ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ εἰς προσκύνησιν τοῖς χριστιανοῖς.

ΚΕΙΜΗΛΙΑ ΙΕΡΑ. Ὁ Τάφος τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, ἐφ' ᾧ ὡς πολιούχῳ αὐτῆς σεμνύνεται ἡ τοῦτον γεννήσασα καὶ ἐκθρέψασα μεγάλη καὶ λαμπρὰ πάλαι τῶν Νικομηδέων πόλις, τυγχάνει τὸ μέγιστον καὶ ἱερώτατον κειμήλιον τῆς μητροπόλεως καὶ ἁπάσης τῆς ἐπαρχίας. Ἐπὶ τῆς μεγάλης πύλης τοῦ ναοῦ ἀναγινώσκει σήμερον ὁ εὐλαβὴς προσκυνητὴς τὸ ἑξῆς ὡραῖον ἐπίγραμμα, γλυκὺ καὶ τοῦτο κελάδημα τῆς φιλομήλας τοῦ Βυζαντίου Ἠλία Τανταλίδου:

«Ὁ ναὸς οὗτος, πρέσβιστον τῶν πάλαι μαρτυρίων,
Ψυχῆς καὶ σώματος κοινὸν ἠνέωκτ' ἰατρεῖον,
Πηγὴν γὰρ ἔχει βλύζουσαν ἰάσεις ἀναργύρως,
Τὸν χοῦν τὸν αἱμοτόφυρτον τοῦ ζῶντος ἰατῆρος.
Τοῦτον εἰς κάλλος καινουργὲς ἐν πεδαρσίοις θόλοις,
Ἡ πολυμάρτυς ἤγειρε καὶ φιλομάρτυς πόλις,
Μιᾷ βουλῇ, πολλῇ χειρί, καὶ συμπροθυμουμένη
Τῷ φιλοπάτριδι αὐτῆς καὶ θερμουργῷ ποιμένι.
Ἀλλ' ὦ ναοῦχε πάνσεπτε, σοφὲ Παντελεῆμον,
Προσδέχου τὴν εὐλάβειαν καὶ φρούρει τὸν σὸν δῆμον».

Ἕτερον ἱερὸν καὶ τοῦτο κειμήλιον ἐντὸς καταχρύσου κιβωτίου σώζεται κατὰ παράδοσιν ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Βασιλείου ἡ ***δεξιὰ χεὶρ*** τοῦ μεγάλου τούτου Ἱεράρχου καὶ οἰκουμενικοῦ διδασκάλου, ἐξαιρετικῆς τιμῆς καὶ σεβασμοῦ καὶ αὐτὴ παρὰ τῶν χριστιανῶν ἀπολαύουσα. Ἐν τοῖς κειμηλίοις τοῦ ναοῦ τούτου καταλεκτέον καὶ τὸ ἐκ ξύλου καρυᾶς κατειργασμένον ἀνάγλυφον εἰκονοστάσιον (Τέμπλον) τοῦ ναοῦ, πολύτιμον τῆς τέχνης προϊόν, ἀριστουργηθὲν πρὸ ἑνὸς ἀκριβῶς αἰῶνος, τῷ 1797, ἐπὶ τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Ἀθανασίου τοῦ Κυπρίου (1791—1821), ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ στήλης, τῆς παρὰ τῇ Ὡραίᾳ Πύλῃ, ἐγκεχαραγμένη ἐπιγραφή, ἡ μετὰ τῆς χρονολογίας καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ εὐκλεοῦς Ἱεράρχου καὶ τὸ ὄνομα φέρουσα τοῦ τότε ἐπιτρόπου τῆς ἐκκλησίας Τσανῆ. Τοῦ Ἀθανασίου σώζεται ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ τοῦ ναοῦ καὶ ἡ ἀρχιερατικὴ μίτρα μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ 1794». Εἰς τὸν ἀοίδιμον καὶ διαπρεπῆ τοῦτον Μητροπολίτην, τὸν ἐπὶ τριακονταετίαν ὅλην τὴν ἐκκλησίαν τῆς παροικίας αὐτοῦ λαμπρύναντα καὶ μετὰ τῆς σεπτῆς χορείας τῶν μεγάλων Ἱεραρχῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀπαθανατισθέντα, ὀφείλεται καὶ ἡ προτελευταία τοῦ 1803 ἀνακαίνισις τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Βασιλείου, ἐξ οὗ ἔχει ὁ νεώτερος σήμερον ναὸς τὸ εἰρημένον εἰκονοστάσιον ἐν μέρει μόνον συμπληρωθὲν καὶ ἐντέχνως διασκευασθὲν καὶ ἀπαρτισθὲν πρὸς τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος τοῦ σημερινοῦ ναοῦ καὶ τῶν νέων ἐπὶ μαρμαρίνων πλακῶν ἱστορουμένων ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς Ὡραίας Πύλης μεγάλων δεσποτικῶν εἰκόνων.

Τὸ ἐπίγραμμα εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ Ἀθανασίου ἀνακαινισθέντα ναόν, ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς περισωθέν, ἔχει ὡς ἑξῆς :

«Πρῴην ἄμοιρος ἐνθέου πέλων λόγου,
Νῦν πέπλησμαι μυστικῆς εὐωδίας.
Νεὼς ἀνωχθεὶς Βασιλείου ἐνθέου
Ἐν χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ τρίτῳ
Σωτηριώδει θειογονίας ἔτει
Κεῖμαι. Προθυμίας δὲ μάρτυς
Συντόνου Ἀθανασίου Νικομηδείας
Πάσης, ἀρχιερῆος Κυπρίου εὐπατρίδου,
Ὃς μ' ἐκ βάθρων ἤγειρεν εὐπρεπῶς μάλα,
Χριστοῦ λατρευτῶν συνδρομῇ καὶ δαπάνῃ,
Αὐτοχθόνων τε ὀρθοδόξων καὶ ξένων,
Οὓς τῆς ἐπηρείας Θεὸς σώζοι πάσης. ,αωγ΄».

Εἰς τὸν ναὸν τοῦτον, ἀνοικοδομηθέντα ξύλινον, ἐδαπανήθησαν κατὰ τὴν ἐν τῷ ἀρχαιοτέρῳ κώδηκι τῆς μητροπόλεως φερομένην ἰδιόχειρον σημείωσιν τοῦ Ἀθανασίου, γρόσια τοῦ καιροῦ ἐκείνου 23,273, ἐξ ὧν ἐδόθησαν 10,273 εἰς τοὺς ἄρχοντας, εἰς ὑλικὸν δὲ καὶ ἡμερομίσθια τῶν μαϊστόρων 13,000.

ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ. Ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις μέγας εὐεργέτης τῆς ἀστικῆς ἐν Νικομηδείᾳ Σχολῆς, ἀνεγερθείσης τῷ 1880, ἀναγράφεται ὁ ἀείμνηστος μέγας εὐεργέτης τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους Γεώργιος Ζαρίφης, προσενεγκὼν πρὸς ἀνοικοδόμησιν αὐτῆς διὰ τοῦ Μητροπολίτου τῆς ἐπαρχίας κ. Φιλοθέου Λ. Τουρκ. ἑξακοσίας. Εἰς τοὺς εὐεργέτας τῶν εὐαγῶν τῆς ὁμογενοῦς κοινότητος ἱδρυμάτων συγκαταλέγονται καὶ οἱ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενόμενοι Νικόλαος Ἰατρόπουλος, Ἡλίας Καϊναδάν, Γρηγόριος Στρατηγόπουλος, Σπυρίδων Ἀντίπας, Ἰωάννης Ἐξερτσόγλους, Δημήτριος Γενίδουνιας, Βασιλάκης κάλφας Ἰωαννίδης, ὁ Ρῶσσος μοναχὸς Ἰννοκέντιος καὶ ἄλλοι. Ἐν δὲ τοῖς ζῶσιν οἱ κ. κ. Ἀθανάσιος Κωνσταντινίδης, Ἀνδρέας Πατρίκιος, Χ΄΄ Δημητράκης ἐφέντης Λαζαρίδης, οἱ ἐξοχώτατοι καὶ κάλλιστοι υἱοὶ αὐτοῦ Ἀναστασάκης ἐφέντης καὶ Σπυράκης ἐφέντης Δ. Λαζαρίδης καὶ ἄλλοι.

Τὰ περὶ τὴν Νικομήδειαν χωρία :

2. ΝΕΟΧΩΡΙΟΝ

Ἀριθμεῖ οἰκογενείας 219, ἔχει ναὸν τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Μεγάλου Ἀθανασίου* καὶ πανηγυρίζοντα τῇ 2ᾳ Μαΐου, ἱερεῖς δὲ δύο καὶ Σχολὴν δημοτικὴν μεθ' ἑνὸς διδασκάλου καὶ 70 μαθητῶν, πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν ὁποίων ἐτησίως δαπανῶνται Λ. Τ. 30. Ἐρείπια ἀρχαίων μονυδρίων καὶ παρεκκλησίων εἰς ὄνομα τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* καὶ *Ἡλιοὺ τοῦ Προφήτου* σώζονται ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τῶν ὑπερκειμένων τοῦ χωρίου βουνῶν. Ἐγγύτατα δὲ τούτου ὑπάρχει ἡ ***Λίτσα*** λεγομένη, πηγὴ θερμῶν ὑδάτων ὑπὸ τὰ ἐρείπια ἀρχαίου θόλου βυζαντινῆς ἴσως ἐποχῆς, ἣν ὡς ἰαματικὴν ἐπισκέπτονται κατὰ τὸ ἔαρ καὶ ἐκ τῶν περιοίκων πολλοί.

3. ΚΑΡΑ-ΤΕΠΕΣ

Ἔχει οἰκογενείας 205, εἰς τὰς ὁποίας ἐσχάτως προσετέθησαν ἕτεραι 30 περίπου οἰκογένειαι ὀρθοδόξων λαζῶν μετοίκων. Ἐκκλησία *Ἅγιος Δημήτριος*. Ἱερεῖς δύο. Δημοτικὴ Σχολὴ μεθ' ἑνὸς διδασκάλου, 50 μαθητῶν καὶ 8 μαθητριῶν. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 27.

4. ΜΙΧΑΛΗΤΣΙΟΝ

Οἰκογένειαι 288. Ἐκκλησία *Ἅγιος Γεώργιος*. Ἱερεῖς δύο. Σχολὴ δημοτική, διδάσκαλος εἷς, μαθηταὶ 55, κοράσια 7. Ἐτησία δαπάνη Λ.Τ. 26. Παρεκκλήσια καὶ ἁγιάσματα εἰς ἡμίωρον ἀπὸ τοῦ χωρίου ἀπόστασιν ἡ *Παναγία*, ὁ *Ἅγιος Ἰωάννης* καὶ ἡ *Ἁγία Μαρίνη*.

5. ΕΣΜΕΣ

Χωρίον ἐπὶ τῆς βορειοδυτικῆς ὄχθης τῆς Βοάνης λίμνης, κατὰ τὸ ἥμισυ ὑπὸ ὀθωμανῶν κατοικούμενον, ἔχει οἰκογενείας ἑλληνικὰς 143, ἐκκλησίαν *Ἅγιον Ἀθανάσιον*, ἱερέα ἕνα. Σχολὴν δημοτικήν, διδασκάλους δύο, μαθητὰς 60, μαθητρίας 10 καὶ δαπάνην ἐτησίαν Λ. Τ. 32. Παρεκκλήσιον ἔξω τοῦ χωρίου *Ἅγιος Λάζαρος*.

Τὸ Ἀδᾶ-παζὰρ καὶ τὰ πέριξ χωρία :

6. ΑΔΑ - ΠΑΖΑΡ

Ἕδρα ὑποδιοικήσεως (Καϊμακαμλίκιον). Ἡ ἐν αὐτῷ ὁμογενὴς κοινότης ἀποτελεῖται ἐκ 350 οἰκογενειῶν, διηρημένων εἰς δύο ἐνορίας, ὧν ἑκάστη ἔχει ἴδιον ναόν, ἐξ οὗ καὶ ἐπωνυμεῖται, καὶ ἴδιον ἱερέα, κοινὴν δὲ Σχολὴν ἀστικὴν πεντάτακτον, ἥτις, ὡς ἡ τῆς Νικομηδείας καὶ αἱ λοιπαί, εἶναι κυρίως ὀκτάτακτος, τῶν τριῶν πρώτων ἐτῶν τῆς διδασκαλίας τῶν παίδων διανυομένων ἐν τῷ νηπιαγωγείῳ, ὅπου τὸ ἑξαετὲς παιδίον ἄρχεται τῶν σπουδῶν αὐτοῦ. Ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ διδάσκουσι 4 διδάσκαλοι 130 μαθητάς. Ἔχει ἐπίσης νηπιαγωγεῖον μετὰ δύο νηπιαγωγῶν, 80 θηλέων καὶ 30 ἀρρένων, καὶ παρθεναγωγεῖον μετὰ μιᾶς διδασκαλίσσης καὶ 26 μαθητριῶν. Ἡ δαπάνη τῶν Σχολῶν, ἀνερχομένη ἐτησίως εἰς Λ. Τ. 230, λαμβάνεται ἐν μέρει ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῶν ἱερῶν ναῶν, ἐν μέρει δὲ ἐκ τῶν προσοδοφόρων κτημάτων τῶν Σχολῶν, ἅπερ ὁ ζῆλος καὶ ὁ πρὸς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἔρως τῶν κατοίκων, τουρκοφώνων τὸ πλεῖστον ὑπαρχόντων, πρὸς ἐκπαίδευσιν καὶ ἑλληνοπρεπῆ μόρφωσιν τῶν τέκνων αὐτῶν ἀφιέρωσεν. Οἱ ὑπάρχοντες ναοί, ὁ ναὸς τῆς *Παναγίας (Κοίμησις τῆς Θεοτόκου)* καὶ ὁ ναὸς τοῦ *Προφήτου Ἠλιού*, ἀνεκαινίσθησαν σχεδὸν συγχρόνως ἐπὶ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ἐν τῷ περιβόλῳ δὲ τοῦ τελευταίου εὑρηται παρεκκλήσιον καὶ ἁγίασμα τοῦ *Ἁγίου Μηνᾶ*, πολλῆς ἀπολαῦον τῆς παρὰ τῶν χριστιανῶν εὐλαβείας.

7. ΣΑΠΑΝΤΖΑ

Πολίχνη, ἐπὶ τῆς νοτιανατολικῆς ὄχθης τῆς Βοάνης λίμνης κειμένη, κατοικεῖται ὑπὸ ὀθωμανῶν, ἀρμενίων καὶ ὀρθοδόξων, ἀποτελοῦσα δῆμον (Μουδιρλίκιον) ὑπαγόμενον εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Ἀδᾶ-παζάρ. Οἱ ἐν αὐτῇ ὁμογενεῖς, ἀνερχόμενοι εἰς 37 οἰκογενείας, ἔχουσιν ἐκκλησίαν τὸ *Γενέσιον τῆς Θεοτόκου*, ἱερέα ἕνα καὶ γραμματοδιδασκαλεῖον μετὰ 24 μαθητῶν καὶ 4 μαθητριῶν, ὑπὲρ ὧν δαπανῶνται Λ. Τ. 15 ἐτησίως. Πανήγυρις πολυάνθρωπος συγκροτεῖται ἐνταῦθα τῇ 8ῃ Σεπτεμβρίου, ἐν ᾗ συνέρχονται καὶ ἐκ Νικομηδείας, Ἀδᾶ-παζάρ, τῶν πέριξ χωρίων καὶ ἐξ Ὀρτάκιοϊ καὶ ἄλλων μερῶν τῆς ἐπαρχίας Νικαίας πολλοί.

8. ΣΑΡΑΔΟΓΑΝ ἢ ΣΕΡΔΙΒΑΝ

Χωρίον μίαν ὥραν ἀπέχον τοῦ Ἀδᾶ-παζάρ, εἰς ὃ πολιτικῶς ὑπάγεται. Ἔχει οἰκογενείας 305, ναὸν εὐμεγέθη, τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Προφήτου Ἠλιού*, ἱερέα ἕνα καὶ Σχολὴν δημοτικὴν μετὰ δύο διδασκάλων, 95 μαθητῶν καὶ 16 μαθητριῶν, ὑπὲρ ὧν δαπανῶνται ἐτησίως περὶ τὰς 30 Λ. Τ. Ἁγιάσματα ἔξω τοῦ χωρίου, τὸ τῆς *Ἁγίας Κυριακῆς*, ὅπου κατ' ἔτος πολὺ κατὰ τὴν μνήμην αὐτῆς πλῆθος συρρέει καὶ ἐξ Ἀδᾶ-παζὰρ καὶ

ἀλλαχόθεν, καὶ τὸ τῆς *Ἁγίας Μαρίνης*. Ἐξωκκλήσια δέ, ὧν ἐρείπια μόνον σώζονται, τὸ τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* καὶ τὸ τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*.

9. ΕΚΙΣΤΣΑ

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου τούτου εἶναι ὀθωμανοί, μεθ' ὧν συγκατοικοῦσι 35 ὁμογενεῖς οἰκογένειαι. Ἔχουσι μικρὰν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Συμεὼν τοῦ Στυλίτου*, ἱερέα καὶ γραμματοδιδασκαλεῖον, ἐν ᾧ συνδιδάσκονται ὑφ' ἑνὸς διδασκάλου 15 ἄρρενα καὶ 7 θήλεα, δαπανωμένων ἐτησίως ὑπὲρ αὐτῶν 12 Λ. Τ.

Χωρία Λαζικά, συνοικισθέντα κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος πέρα τοῦ Σαγγάρεως ποταμοῦ κατὰ τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἐξ ἀποίκων προερχομένων ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Κολωνίας, Νεοκαισαρείας καὶ Τραπεζοῦντος, καὶ ὑπὸ τὸν δῆμον (Μουδιρλίκιον) Καράσου, εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν πρότερον μὲν τῆς Κάνδρας, σήμερον δὲ τοῦ Ἀδᾶ - παζὰρ ὑπαγόμενα, εἶναι τὰ ἀκόλουθα :

10. ΓΙΑΣΛΙ ΚΕΤΣΙΤ

Οἰκογένειαι 120. Ἐκκλησία ὁ *Πρόδρομος καὶ Βαπτιστὴς Ἰωάννης*. Ἱερεῖς δύο. Σχολὴ δημοτική· διδάσκαλοι δύο· μαθηταὶ 65· μαθήτριαι 6· ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 35.

11. ΠΑΡΑΛΙ

Οἰκογένειαι 60. Ἐκκλησία ἡ *Ἀποτομὴ τοῦ Τιμίου Προδρόμου*. Ἱερεῖς δύο. Γραμματοδιδασκαλεῖον· μαθηταὶ 40· μαθήτριαι 8· ἔξοδα Λ. Τ. 18.

12. ΤΣΑΤΑΛΟΒΑ

Τὸ χωρίον τοῦτο, ἀποτελούμενον ἐξ οἰκογενειῶν 18, ἔχει παρεκκλήσιον μικρὸν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ *Τιμίου Προδρόμου*, ὡς ἱερέα δὲ ἕνα ἐκ τῶν δύο ἱερέων τοῦ Παραλὶ καὶ τὸ σχολεῖον τούτου κοινόν.

13. ΚΑΡΑ ΠΙΛΙΤ

Οἰκογένειαι 38. Ἐκκλησία *Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος*. Ἱερεῖς δύο. Γραμματοδιδασκαλεῖον μετὰ 24 μαθητῶν καὶ ἔξοδα Λ. Τ. 9.

14. ΚΙΡΕΣΛΙ

Οἰκογένειαι 100. Ἐκκλησία ἡ *Κοίμησις τῆς Θεοτόκου*. Ἱερεῖς δύο. Γραμματοδιδασκαλεῖον· μαθηταὶ 40· ἔξοδα Λ. Τ. 16.

15. ΣΟΥΠΑΤΑΚ

Οἰκογένειαι 47. Ἐκκλησία τῶν *Ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου*. Ἱερεὺς εἷς. Γραμματοδιδασκαλεῖον· μαθηταὶ 30· ἔξοδα Λ. Τ. 14.

16. ΑΚΤΑΣ καὶ ΚΙΟΥΠΛΙΤΣ

Οἰκογένειαι 58. Ἐκκλησίαι *Ἅγιος Νικόλαος* καὶ ἡ *Κοίμησις τῆς Θεοτόκου*. Ἱερεῖς δύο. Γραμματοδιδασκαλεῖον· μαθηταὶ 25· μαθήτριαι 5· ἔξοδα Λ. Τ. 12.

17. ΚΕΣΤΑΝΕ ΠΟΥΝΑΡ

Οἰκογένειαι 88. Ἐκκλησία *Ἅγιος Κωνσταντῖνος*. Ἱερεῖς δύο. Γραμματοδιδασκαλεῖον· μαθηταὶ 42· μαθήτριαι 8· ἔξοδα Λ. Τ. 16.

18. ΚΟΥΡΟΥ ΔΕΡΕ

Οἰκογένειαι 83. Ἐκκλησία *Ἅγιος Γεώργιος*. Ἱερεὺς εἷς. Γραμματοδιδασκαλεῖον· μαθηταὶ 37· μαθήτριαι 8· ἔξοδα Λ. Τ. 16.

19. ΤΣΟΠΑΝ ΓΙΑΤΑΚ

Οἰκογένειαι 45. Ἐκκλησία *Ἅγιος Γεώργιος*. Ἱερεὺς εἷς. Γραμματοδιδασκαλεῖον μαθηταὶ 17· μαθήτριαι 5· ἔξοδα Λ. Τ. 12.

20. ΑΡΔΙΤΣ ΠΙΛΙΤ ***(Ἄνω Γενῆ Δὰγ καὶ Κάτω Γενῆ Δάγ)***

Οἰκογένειαι 76. Ἐκκλησίαι, ἢ μᾶλλον παρεκκλήσια, *Ἅγιος Κωνσταντῖνος*, *Ἅγιος Χαράλαμπος* καὶ *Ἅγιος Δημήτριος*. Ἱερεὺς εἷς. Γραμματοδιδασκαλεῖον· μαθηταὶ 35· μαθήτριαι 4. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 16.

Χωρία πρὸς μεσημβρίαν τῆς Νικομηδείας εὑρισκόμενα καὶ εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Καραμουσάλης (Καρὰ-μουσὰλ) ὑπαγόμενα, εἶναι τὰ ἑξῆς τέσσαρα:

21. ΚΟΝΤΣΕΣ

Χωρίον εὐάερον, κατοικούμενον ὑπὸ 200 οἰκογενειῶν. Τὸ χωρίον τοῦτο, ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου κείμενον, ἀποτελεῖ κατὰ τὸ θέρος τὰς Πριγκηποννήσους τῶν μερῶν τούτων· διότι καὶ ἐκ Νικομηδείας καὶ ἐξ Ἀδᾶ-παζὰρ καὶ ἀπὸ τῶν πέρα τοῦ Ἀδᾶ-παζὰρ κωμοπόλεων καὶ χωρίων τῆς ἐπαρχίας Νικαίας ἱκαναὶ κατ' ἔτος ἐν αὐτῷ παραθερίζουσιν οἰκογένειαι. Ὁ ναὸς αὐτοῦ τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἐν Ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν *Γρηγορίου Νεοκαισαρείας τοῦ Θαυματουργοῦ*. Ἐρείπια παρεκκλησίου τοῦ Ἁγίου τούτου πατρὸς σώζονται ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὑπερκειμένου τῆς κώμης βουνοῦ. Ἔχει ἕνα ἱερέα καὶ Σχολὴν δημοτικὴν μεθ' ἑνὸς διδασκάλου καὶ 45 μαθητῶν. Συντηρεῖ δὲ καὶ νηπιαγωγεῖον καὶ παρθεναγωγεῖον μὲ δύο διδασκαλίσσας καὶ 82 κοράσια, 37 δὲ ἄρρενα, ὑπὲρ ὧν ἐτησίως ἐξοδεύονται Λ. Τ. 80.

22. ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ (τουρκιστὶ ***Τεπέκιοϊ***)

Κεῖται ἐπὶ λόφου περιόπτου. Μέρος αὐτοῦ εὕρηται ἀμέσως ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ εἰρημένου κόλπου, ἥτις ἐπὶ μᾶλλον καθ' ἡμέραν συνοικίζεται. Ἀριθμεῖ οἰκογενείας 209. Ἔχει ναὸν τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου*, μεγέθει καὶ κάλλει ἐξέχοντα. Ἱερεῖς δύο. Σχολὴν δημοτικὴν νεόκτιστον, ἐν ᾗ 50 παῖδες διδάσκονται ὑπὸ δύο διδασκάλων, ἔτι δὲ νηπιαγωγεῖον καὶ παρθεναγωγεῖον μετὰ δύο διδασκαλισσῶν, 60 κορασίων καὶ 30 ἀρρένων. Δαπάνη ἐτησία Λ. Τ. 80.

23. ΦΟΥΛΑΤΣΙΚΙΟΝ

Χωρίον μεσόγειον ὀρεινόν, πεντάωρον ἀπέχον τοῦ Ἡρακλείου, ἔχει οἰκογενείας 367, ἐκκλησίαν *Ἅγιον Γεώργιον*. Ἱερεῖς δύο. Σχολὴν δημοτικήν, ἀρτίως ἐκ θεμελίων ἀνεγερθεῖσαν ἀναλώμασι τοῦ μεγάλου τῆς κώμης εὐεργέτου Ἀναστασίου Ἠλιάδου, καταβαλόντος πρὸς τοῦτο Λ. Τ. 200. Ἐν αὐτῇ φοιτῶσι μαθηταὶ 60, διδασκόμενοι ὑφ' ἑνὸς διδασκάλου, καὶ 40 κοράσια μετὰ 20 ἀρρένων νηπίων ὑπὸ μίαν νηπιαγωγόν. Δαπάνη ἐτησία Λ. Τ. 50. Ἐπὶ παρακειμένου λοφίσκου εὕρηται καὶ παρεκκλήσιον τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, ὅπου καὶ τὸ νεκροταφεῖον τοῦ χωρίου.

24. ΚΙΖΔΕΒΡΕΝΤ

Κώμη γειτνιάζουσα τῇ προηγουμένῃ. Οἰκογένειαι 392. Ἐκκλησία *Ἁγία Παρασκευή*. Ἱερεῖς δύο. Σχολὴ δημοτική. Διδάσκαλοι δύο· μαθηταὶ 130. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 40.

ISMANOGLIO

Χωρία πρὸς μεσημβρίαν τῆς Νικομηδείας, εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Γιάλοβας ὑπαγόμενα, ἐξ ὧν τὰ τέσσαρα πρῶτα ἐσωτερικά, μίαν περίπου ὥραν τῆς θαλάσσης, τὰ δὲ ἕτερα τέσσαρα κατὰ μῆκος τῆς παραλίας τῆς Προποντίδος, ἀντικρὺ τῶν Πριγκηποννήσων :

25. ΕΛΜΑΛΕΙΟΝ

Οἰκογένειαι 225. Ἐκκλησία *Ἅγιος Δημήτριος*. Ἱερεὺς εἷς. Γραμματοδιδασκαλεῖον· μαθηταὶ 60· μαθήτριαι 10. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 25.

26. ΣΑΦΡΑΝΙΟΝ

Οἰκογένειαι 92. Ἐκκλησία *Ἅγιος Δημήτριος*. Ἱερεὺς εἷς. Γραμματοδιδασκαλεῖον· μαθηταὶ 30· μαθήτριαι 12. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 20.

27. ΑΓΙΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ

Οἰκογένειαι 112. Ἐκκλησία *Ἅγιος Χαράλαμπος*. Ἱερεὺς εἷς. Γραμματοδιδασκαλεῖον· μαθηταὶ 50. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 20.

28. ΚΑΔΗΚΙΟΪ

Οἰκογένειαι 185. Ἐκκλησία ἡ *Κοίμησις τῆς Θεοτόκου*. Ἱερεὺς εἷς. Σχολὴ δημοτική· διδάσκαλοι δύο· μαθηταὶ 60· μαθήτριαι 30. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 35.

29. ΚΟΥΡΙ

Ἡ ἀρχαία Σωτηρούπολις καὶ ἔπειτα Πιθύα καὶ Πιθυούπολις, οὕτω ὀνομασθεῖσα ἐκ τῶν ἐκεῖ πλησίον εὑρισκομένων θερμῶν ὑδάτων, ***πιλοπιθύων*** καλουμένων, ἅπερ διὰ νέων ἐσχάτως οἰκοδομῶν καὶ ξενώνων ἐξωραϊσθέντα, ἱκανοὺς σήμερον προσελκύουσιν ἐπισκέπτας καὶ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἀλλαχόθεν χάριν τῶν ἰαματικῶν λουτρῶν. Οἰκογένειαι 294. Ἐκκλησίαι Ἅγιος *Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος* καὶ ἡ ἑτοιμόρροπος τοῦ *Ταξιάρχου Μιχαήλ*. Ἱερεῖς δύο. Δημοτικὴ Σχολή· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 64. Νηπιαγωγεῖον· διδασκάλισσα μία· μαθήτριαι 60· μαθηταὶ 30. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 50. Ἐπὶ τῆς παραλίας ἐγγύτατα τοῦ χωρίου εὑρηται τὸ ἁγίασμα τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς*· δέκα δὲ περίπου λεπτὰ τῆς ὥρας μακρὰν τῆς θαλάσσης φαίνονται ἐρείπια ναοῦ τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου*, ὅστις ὑφίστατο ἔτι τῷ 1769, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς περισωθείσης ἐπιγραφῆς (βλ. Παναγιώτου Μακρῆ ***Βιθυνικαὶ σκιαγραφίαι,*** ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1888, σελ. 49). Τὸ Κουρὶ εἶναι ἡ πατρὶς τοῦ μεγάλου τοῦ γένους διδασκάλου Νικολάου τοῦ Λογάδου, συγγραφέως τῆς ***Κιβωτοῦ***. Εἰς ὡριαίαν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς κώμης ταύτης ἐπὶ τῆς παραλίας ἔκειτο ἄλλοτε ἡ ***Ἑλενούπολις,*** ἡ ὑπὸ τῆς *Ἁγίας Ἑλένης*, μητρὸς τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, κτισθεῖσα, ἧς οὔτε τὸ ὄνομα, οὔτε ἄλλο τι ἴχνος τῆς ὑπάρξεως ἐπιφαίνεται. Ἡ Ἑλενούπολις φέρει σήμερον τὸ ὄνομα Γιάλοβα, ἀποτελεῖ τὴν ἕδραν τῆς ὑποδιοικήσεως καὶ κατοικεῖται ὑπὸ ὀθωμανῶν, ὀλιγίστους μόνον χριστιανοὺς ὀρθοδόξους καὶ ἀρμενίους ἔχουσα, καφεψούς, ἀρτοπώλας καὶ παντοπώλας, ἐκκλησιαζομένους ἐν τοῖς ναοῖς τῶν πέριξ χριστιανικῶν χωρίων.

30. ΤΣΙΝΑΡΙΟΝ

Χωρίον κατὰ τὸ ἥμισυ ὑπὸ ὀθωμανῶν κατοικούμενον, ἔχει ὁμογενεῖς οἰκογενείας 92. Ἐκκλησίαν τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου*, ἱερέα ἕνα. Σχολὴν δημοτικήν· διδασκάλους δύο· μαθητὰς 45· μαθητρίας 30· ἐτησίαν δαπάνην Λ. Τ. 50. Ἁγιάσματα δὲ ἐν τοῖς πέριξ αὐτοῦ εὕρηνται τὰ τῆς *Ἁγίας Τριάδος*, τοῦ *Ἁγίου Παντελεήμονος*, τοῦ *Χριστοῦ Σωτῆρος*, τοῦ *Ἁγίου Σπυρίδωνος*, τῆς *Θεοτόκου* καὶ τὸ τοῦ *Προφήτου Ἠλιού*.

31. ΑΓΙΑ ΚΥΡΙΑΚΗ

Οἰκογένειαι 230. Ἐκκλησία *Ἁγία Παρασκευὴ* καὶ παρεκκλήσιον παμπάλαιον *Ἁγία Κυριακή*. Ἱερεὺς εἷς. Σχολὴ δημοτική· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 60· κοράσια 18· ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 26. Τὸ χωρίον τοῦτο συνετήρει πρὸ διετίας καὶ νηπιαγωγεῖον μετὰ μιᾶς διδασκαλίσσης, ὅπερ σήμερον ἐλλείψει πόρων ἀργεῖ. Ἁγιάσματα φέρονται τὸ τοῦ *Ἁγίου Παντελεήμονος*, τὸ τοῦ *Τιμίου Προδρόμου* καὶ τὸ τοῦ *Ἀποστόλου Παύλου*.

32. ΚΑΤΙΡΛΙ

Οἰκογένειαι 490. Ἐκκλησίαι δύο, *Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ἀποκεφαλιστὴς* καὶ ἡ *Ἁγία Παρασκευή*. Ἱερεῖς τέσσαρες. Ἐκπαιδευτήρια : Σχολὴ ἀστική, κοινὴ εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἐνορίας τῆς κωμοπόλεως· διδάσκαλοι τρεῖς· μαθηταὶ 75. Νηπιαγωγεῖον ἕν· διδασκάλισσα μία· μαθήτριαι 60. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 150. Ἁγιάσματα καὶ παρεκκλήσια φέρονται ἐν τοῖς πέριξ τοῦ Κατιρλίου τὰ ἀκόλουθα : τοῦ *Προδρόμου*, τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου*, τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, τῆς *Ἁγίας Ἑλένης*, καὶ ὁ τοῖχος τοῦ *Προφήτου Ἠλιού*, ἔνθα κατὰ τὴν 20ὴν Ἰουλίου γίνεται σύναξις τῶν χριστιανῶν.

Ἐν τῇ κωμοπόλει ταύτῃ ἀνεφάνη κατὰ τὸ 1755—60 μοναχός τις ἐξ Ἄνδρου, ὀνόματι Αὐξέντιος, « τότε δὲ εἶδεν ἡ κωμόπολις αὕτη καὶ Πατριάρχας καὶ ἑτέρους ἐπισήμους ἄρχοντας, ἡ δὲ παραλία αὐτοῦ ἔβριθε πλοιαρίων, ἅτινα ἦσαν πλήρη ἀναπήρων καὶ ἀσθενῶν, ὡς ἡ παράδοσις λέγει, ἀπεκδεχομένων παρὰ τοῦ εἰρημένου Αὐξεντίου, ὃν ὡς Ἅγιον ἐτίμων, τὴν ἴασιν καὶ θεραπείαν αὐτῶν », (βλ. Μακρῆ ἔνθ' ἀν., σελ. 31, καὶ ***Βιθυνικά,*** σελ. 95—96, ὅπου καὶ πλατύτερον ἱστοροῦνται τὰ περὶ Αὐξεντίου). Σημειωτέον δὲ ὅτι καὶ μέχρι τῆς σήμερον οὐ διαλείπουσι τὰ γύναια, ἵνα τιμῶσι τοῦτον ὡς Ἅγιον καὶ λύχνον καίωσιν ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ.

Ἐν Κατιρλίῳ, ἀρχομένου τοῦ 19ου αἰῶνος, ἀνήγειρεν ἰδιαίτερον μητροπολιτικὸν οἶκον ἰδίοις ἀναλώμασιν ὅπως παραθερίζῃ ἐν αὐτῷ ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Ἀθανάσιος, ὡς μαρτυρεῖ τὸ σωζόμενον ἐν τοῖς κώδηξι τῆς Νικομηδείας καὶ τοῦ Κατιρλίου ἴδιον αὐτοῦ γράμμα καὶ τὸ κατόπιν τῷ 1801 ἐκδοθὲν σιγγιλιῶδες γράμμα τοῦ Πατριάρχου Καλλινίκου τοῦ Ἀκαρνᾶνος, ἅπερ τύποις ἐξέδωκεν ὁ Μακρῆς ἔνθ' ἀνωτέρω, σελ. 103 καὶ ἑξῆς. Ὁ οἶκος οὗτος, μεταποιηθεὶς ἔπειτα εἰς Σχολὴν δημοτικήν, ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ πυρὸς τῷ 1863, ἐν τῷ τόπῳ δ' αὐτοῦ ὑπάρχει σήμερον ἐκτισμένη λιθόκτιστος ἡ ἑλληνικὴ Σχολὴ τῆς χώρας.

Β' ΤΜΗΜΑ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΔΟΣ

Χωρία ὑπαγόμενα εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Κίου :

33. ΑΡΒΑΝΙΤΟΧΩΡΙΟΝ

Μίαν περίπου ὥραν μακρὰν τοῦ Κατιρλίου, ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Προποντίδος κείμενον, κατοικεῖται ὑπὸ 132 οἰκογενειῶν. Τὸ γυναικεῖον φῦλον καὶ ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ, ὡς ἐν Κατιρλίῳ καὶ Ἁγίᾳ Κυριακῇ, φέρει ἰδιότροπον ὅλως ἐνδυμασίαν, δι' ἧς καὶ διακρίνεται ἀμέσως ἀπὸ τῶν γυναικῶν τῶν ἄλλων χωρίων. Ἐκκλησία *Ἅγιος Γεώργιος*. Ἱερεὺς εἷς. Γραμματοδιδασκαλεῖον· μαθηταὶ 45. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 25. Παρεκκλήσιον βυζαντινῆς ἐποχῆς ἐπὶ τοῦ ὑπερκειμένου βουνοῦ *Ἅγιος Γεώργιος*· ἁγίασμα δὲ *Ἅγιος Νικόλαος*. Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ σώζεται κολυμβήθρα, ἐφ' ἧς εὕρηται ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή : « *Τούτη ἡ κολυμβήθρα εἶναι τοῦ* ***Ἁγίου Γεωργίου τῶν Ἀρβανιτῶν τῆς χώρας*** *1769* », καὶ σκεῦος τοῦ ἁγιασμοῦ ἐπίσης χάλκινον, ἐφ' οὗ γέγραπται : « *τοῦ* ***Ἁγίου Γεωργίου*** *τοῦ Ἀρβανιτοχωρίου· 1759* ».

34. ΑΡΜΟΥΤΛΙΟΝ

Χωρίον κατὰ τὸ στόμιον τοῦ Κυανοῦ κόλπου, δίωρον ἀπέχον τοῦ Ἀρβανιτοχωρίου, κατὰ τὸ ἥμισυ δὲ ὑπὸ ὀθωμανῶν κατοικούμενον. Οἰκογένειαι ὁμογενεῖς 174. Ἐκκλησία *Ἅγιος Νικόλαος*. Ἱερεὺς εἷς. Δημοτικὸν σχολεῖον· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 50. Νηπιαγωγεῖον· διδασκάλισσα μία· κοράσια 40· ἄρρενα 15. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 30. Ἁγίασμα *Ἅγιος Σπυρίδων*. Περὶ τὴν μίαν περίπου ὥραν μακρὰν τοῦ Ἀρμουτλίου κεῖνται θερμὰ ἰαματικὰ ὕδατα, τὰ ὁποῖα καθηγίασεν ἡ κοινὴ παράδοσις εἰς τὴν ὑπεράνω αὐτῶν ἔν τινι γηλόφῳ διαμονὴν τῶν τριῶν Ἁγίων αὐταδέλφων, Μητροδώρας, Μηνοδώρας καὶ Νυμφοδώρας, μαρτυρησασῶν ἐν τῷ μέρει τούτῳ ἐπὶ Μαξιμίνου τῷ 235. Ὅθεν καὶ μέχρι σήμερον *Ἁγιαῖς* καλοῦνται τὰ ὕδατα ταῦτα, ἤτοι ταῖς Ἁγίαις ἀφιερωμένα. Οὐ μακρὰν δὲ τῶν λουτρῶν τούτων δείκνυται ὁ τάφος αὐτῶν (βλ. Μακρῆν ἔνθ' ἀν., σελ. 38, καὶ ***Βιθυνικά***, σελ. 96).

Χωρία ὑπαγόμενα ἀμέσως ἢ ἐμμέσως εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Μουδανίων :

35. ΚΑΛΟΛΙΜΝΟΣ

Ἡ πάλαι καλουμένη ***Βέσβικος,*** νησίον τῆς Προποντίδος ἀπέναντι τοῦ Ἀρμουτλίου καὶ τοῦ Ἀργανθωνίου ἀκρωτηρίου (Ποσπουρνοῦ), ἔχει ἴδιον Μουδίρην. Οἰκογένειαι 256. Ἐκκλησίαι : *Ἅγιος Ἀθανάσιος* καὶ *Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος*. Ἱερεῖς δύο. Σχολὴ δημοτική· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 52. Νηπιαγωγεῖον· θήλεα 36· ἄρρενα 25· διδασκάλισσα μία. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 50.

Ἐνταῦθα σώζεται ἡ Μονὴ τῆς Θείας *Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος*, ἧς ὁ ναὸς βυζαντινῆς ἐποχῆς διατηρεῖται ἀκέραιος. Ἐν αὐτῇ ἐμόναναν οἱ ἀδελφοὶ *Θεοφάνης καὶ Θεόδωρος οἱ Γραπτοί*, οἱ γνωστοὶ ὑμνογράφοι τῆς Ἐκκλησίας, ἐξορισθέντες ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ εἰκονομάχου αὐτοκράτορος Θεοφίλου, ὅπου καὶ ἀπέθανεν ὁ Θεόδωρος τῷ 838. Ἑτέρα Μονὴ μετὰ ναοῦ, ἀπὸ τῶν βυζαντικῶν χρόνων καὶ τούτου κατερχομένου, εἶναι ἡ τῆς *Ὑπεραγίας Θεοτόκου*. Παρεκκλήσια δὲ ὑπάρχουσι τὸ τοῦ *Ἁγίου Παντελεήμονος* καὶ τὸ τῆς *Παναγίας Κορυφιτῆς*, οὕτω ἐπωνυμουμένης ὡς ἐπὶ κορυφῆς λόφου τοῦ παρεκκλησίου αὐτῆς κειμένου.

36. ΓΙΑΛΙ ΤΣΙΦΛΙΚΙΟΝ

Χωρίον ἐπὶ τῆς στερεᾶς, δίωρον ἀπέχον τῆς Τριγλίας καὶ εἰς τὸ Μουδιρλίκιον αὐτῆς, ὡς καὶ τὸ ἑπόμενον Βελετλέρ, ἀνῆκον. Οἰκογένειαι 250. Ἐκκλησία ἡ *Κοίμησις τῆς Θεοτόκου*. Ἱερεῖς δύο. Σχολὴ δημοτική· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 60. Νηπιαγωγεῖον· διδασκάλισσα μία· μαθήτριαι 20· μαθηταὶ 20. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 50. Ἁγιάσματα : *Ἅγιος Μόδεστος, Ἐλισσαῖος* καὶ *Τρύφων*.

37. ΒΕΛΕΤΛΕΡ

Οἰκογένειαι 120. Ἐκκλησία *Ἁγία Παρασκευή*. Ἱερεὺς εἷς. Γραμματοδιδασκαλεῖον μετὰ 40 μαθητῶν. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 12.

38. ΔΕΡΕΚΙΟΪ

Κώμη ἐξαρτωμένη πολιτικῶς ἀμέσως ἀπὸ τὸ Καϊμακαμλίκιον Μουδανίων. Οἰκογένειαι 402. Ἐκκλησία ἡ *Κοίμησις τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου*. Ἱερεῖς τρεῖς. Σχολὴ δημοτική. Διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 90. Νηπιαγωγεῖον· διδασκάλισσα μία· μαθήτριαι 50· μαθηταὶ 25. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 50. Ἁγίασμα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χωρίου *Ἁγία Παρασκευή*.

Ἕτερα χωρία πλησίον ἀλλήλων κείμενα, ἀμέσως δὲ εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Μιχαλητσίου ὑπαγόμενα :

39. ΤΣΑΜΟΥΤΣΑ

Οἰκογένειαι 102. Ἐκκλησία *Ἅγιος Γεώργιος*. Ἱερεῖς δύο. Γραμματοδιδασκαλεῖον· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 40. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 16.

40. ΤΣΕΣΝΕΪΡΙΟΝ

Οἰκογένειαι 86. Ἐκκλησία ἡ *Κοίμησις τῆς Θεοτόκου*. Ἱερεῖς δύο. Γραμματοδιδασκαλεῖον· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 34. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 16.

41. ΤΣΑΜΠΑΣΙ

Οἰκογένειαι 29. Ἐκκλησία ἡ *Ἀνάληψις τοῦ Κυρίου*. Ἱερεὺς εἷς. Γραμματοδιδασκαλεῖον· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 15. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 8.

42. ΓΟΥΛΙΟΣ

Οἰκογένειαι 112 καὶ ἄλλαι τόσαι ὀθωμανικαί. Ἐκκλησία *Ἅγιος Γεώργιος*. Ἱερεὺς εἷς. Γραμματοδιδασκαλεῖον· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 35. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 15.

43. ΑΠΕΛΛΑΔΑΤΟΙ ἢ ΠΕΛΛΑΔΑΤΟΙ

Οἰκογένειαι 150. Ἐκκλησία *Ἅγιος Χαράλαμπος*. Ἱερεῖς δύο. Γραμματοδιδασκαλεῖον· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 42. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 15.

44. ΚΙΔΙΑ

Οἰκογένειαι 192. Ἐκκλησία ἡ *Ζωοδόχος Πηγή*. Ἱερεῖς δύο. Γραμματοδιδασκαλεῖον· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 50. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 20.

45. ΣΙΡΓΙΑΝΗ

Οἰκογένειαι 58. Ἐκκλησία *Ἁγία Παρασκευή*. Ἱερεὺς εἷς. Γραμματοδιδασκαλεῖον· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 18. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 8.

46. ΠΡΙΜΙΚΗΡΙΟΝ

Κατὰ τὸ ἥμισυ ὑπὸ ὀθωμανῶν κατοικούμενον. Οἰκογένειαι 80. Ἐκκλησία *Ἅγιοι Θεόδωροι*. Ἱερεὺς εἷς. Γραμματοδιδασκαλεῖον· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 20. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 12.

47. ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΙ ἢ ΑΓΙΑ ΚΥΡΙΑΚΗ

Οἰκογένειαι 120. Ἐκκλησία *Ἁγία Κυριακή*. Ἱερεὺς εἷς. Γραμματοδιδασκαλεῖον· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 30. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 12.

48. ΑΓΙΝΑΤΟΙ

Οἰκογένειαι 120. Ἐκκλησία ὁ *Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης*. Ἱερεὺς εἷς. Γραμματοδιδασκαλεῖον· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 25. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 13.

49. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑΤΟΙ (ΤΣΑΤΑΛΑ)

Οἰκογένειαι 71. Ἐκκλησία ὁ *Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης*. Ἱερεὺς εἷς. Γραμματοδιδασκαλεῖον· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 30. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 15.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΣΜΑΝΟΓΙΟ

50. ΧΩΡΟΥΔΑ

Οἰκογένειαι 66. Ἐκκλησία *Ἁγία Παρασκευή*. Ἱερεὺς εἷς. Γραμματοδιδασκαλεῖον· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 18. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 12.

51. ΠΑΣΚΙΟΪ

Οἰκογένειαι 190. Ἐκκλησία *Ἁγία Τριάς* Ἱερεῖς δύο. Δημοτικὴ σχολή· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 65. Νηπιαγωγεῖον· διδασκάλισσα μία· μαθήτριαι 30. Ἐτησία δαπάνη Λ.Τ. 40.

Τὰ ἐννέα τελευταῖα χωρία λέγονται **πιστικά,** οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῶν πρὸ 300 περίπου ἐτῶν ἐκ Μάνης τῆς Πελοποννήσου μετοικήσαντες γνωρίζονται ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν ***Πιστικοὶ*** (ποιμένες), καίτοι σήμερον κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι γεωργοί.

52. ΑΧΤΣΕ ΠΟΥΝΑΡ

Χωρίον πολιτικῶς ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς ὑποδιοικήσεως Κερμαστῆς, ἔχει οἰκογενείας 66, ἐκκλησίαν *Ἁγίαν Παρασκευήν*, ἱερέα ἕνα, γραμματοδιδασκαλεῖον, διδάσκαλον ἕνα μαθητὰς 20, ἐτησίαν δαπάνην Λ. Τ. 10.

Ἀπολλωνιὰς καὶ τὰ μετ' αὐτῆς ἀμέσως εἰς τὴν νομαρχίαν Προύσης ὑπαγόμενα χωρία :

53. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΣ

Κωμόπολις ἐπὶ λόφου ἐκτισμένη καὶ πανταχόθεν, ἰδίως ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, ὑπὸ τῆς ὁμωνύμου λίμνης περικλυζομένη, ἀριθμεῖ ὁμογενεῖς οἰκογενείας 640 καὶ ὀθωμανικὰς περὶ τὰς 80. Ἔχει δύο ναούς, τὸν τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* καὶ τὸν τοῦ *Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου*, παρεκκλήσιον δὲ εἰς τὸν *Ταξιάρχην Ἀρχάγγελον Μιχαήλ*. Ἱερεῖς πέντε. Ἐκπαιδευτήρια: Σχολὴν ἀστικὴν μετὰ πέντε διδασκάλων καὶ μαθητῶν 270. Νηπιαγωγεῖον ἀρρένων μεθ' ἑνὸς διδασκάλου καὶ μαθητῶν 70 καὶ νηπιοπαρθεναγωγεῖον μετὰ δύο διδασκαλισσῶν καὶ 130 κορασίων. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 250.

Ἡ μεγάλη τῆς Ἀπολλωνιάδος λίμνη, εἰς ἣν ἐκβάλλει ὁ ποταμὸς Ρονδακός, εἶναι κατεσπαρμένη ὑπὸ νησιδίων, ἐν οἷς καὶ τὸ τοῦ *Ἁγίου Κωνσταντίνου*, κτῆμα τοῦτο τῆς ἐκεῖ ὁμογενοῦς κοινότητος ἐλαιόφυτον. Ἐπὶ τούτου σώζεται ναὸς τοῦ *Ἁγίου Κωνσταντίνου* βυζαντινός, ὅπου μεγάλη πανήγυρις συγκροτεῖται κατὰ τὴν 21ην Μαΐου.

54. ΑΝΑΧΩΡΙΟΝ

Κατοικούμενον τὸ πλεῖστον ὑπὸ ὀθωμανῶν. Ὁμογενεῖς οἰκογένειαι 50. Ἐκκλησία *Ἅγιος Γεώργιος*. Ἱερεὺς εἷς. Γραμματοδιδασκαλεῖον· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 15. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 8.

55. ΔΑΝΣΑΡ

Οἰκογένειαι 150. Ἐκκλησία *Ἅγιοι Θεόδωροι*. Ἱερεὺς εἷς. Γραμματοδιδασκαλεῖον· διδάσκαλος εἷς· ἄρρενα 50· θήλεα 11. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 20.

56. ΤΑΧΤΑΛΙ

Χωρίον κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ ὀθωμανῶν κατοικούμενον. Ὁμογενεῖς οἰκογένειαι 141. Ἐκκλησία *Ἅγιοι Θεόδωροι*. Ἱερεὺς εἷς. Γραμματοδιδασκαλεῖον· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 25. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 18.

57. ΑΪΛΑΤΣΙΚΙΟΝ

Χωρίον ἐν μέρει ὑπὸ ὀθωμανῶν κατοικούμενον. Ὁμογενεῖς οἰκογένειαι 184. Ἐκκλησία *Ἅγιος Δημήτριος*. Ἱερεὺς εἷς. Γραμματοδιδασκαλεῖον· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 50. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 18.

58. ΕΪΝΕΣΙ

Χωρίον τὸ πλεῖστον ὑπὸ χριστιανῶν κατοικούμενον καὶ ἀριθμοῦν ὁμογενεῖς οἰκογενείας 110. Ἐκκλησία *Ἅγιος Γεώργιος*. Ἱερεὺς εἷς. Γραμματοδιδασκαλεῖον· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 30. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 10.

59. ΚΟΥΒΟΥΚΛΙΑ

Οἰκογένειαι 382. Ἐκκλησία *Ἅγιος Γεώργιος*. Ἱερεῖς δύο. Σχολὴ δημοτική· διδάσκαλοι δύο· μαθηταὶ 100. Νηπιαγωγεῖον· διδασκάλισσα μία· κοράσια 40· ἄρρενα 30. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 64.

Χωρία εἰς τὸ μουδιρλίκιον Νικαίας ἀμέσως ὑπαγόμενα, ἐμμέσως δὲ καὶ ταῦτα εἰς τὴν νομαρχίαν Προύσης ἀνήκοντα, οἰκούμενα δὲ ὑπὸ Λαζῶν ὀρθοδόξων, ὁμοίας προελεύσεως πρὸς τοὺς κατοικοῦντας πέραν τοῦ Ἀδᾶ-παζὰρ ὁμογενεῖς αὐτῶν :

60. ΧΑΤΖΗ ΟΣΜΑΝ

Οἰκογένειαι 70. Ἐκκλησία *Ἅγιος Κωνσταντῖνος*. Ἱερεῖς δύο. Γραμματοδιδασκαλεῖον· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 40. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 10.

61. ΟΡΕΝ

Οἰκογένειαι 28. Ἐκκλησία *Κοίμησις τῆς Θεοτόκου*. Ἱερεὺς εἷς. Γραμματοδιδασκαλεῖον· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 20. Ἔξοδα Λ. Τ. 8.

62. ΣΑΡΗΣΟΥ

Οἰκογένειαι 21. Ἐκκλησία *Ἅγιος Γεώργιος*. Ἱερεὺς εἷς. Γραμματοδιδασκαλεῖον· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 15. Ἔξοδα Λ. Τ. 9.

63. ΚΑΡΠΟΥΖ ΠΟΥΝΑΡ

Οἰκογένειαι 18. Ἐκκλησία *Ἅγιος Δημήτριος*. Ἱερεὺς εἷς· Γραμματοδιδασκαλεῖον· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 13. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 7.

64. ΚΙΡΚ ΧΑΡΜΑΝ

Οἰκογένειαι 35. Ἐκκλησία *Ἅγιος Κωνσταντῖνος*. Ἱερεὺς εἷς. Γραμματοδιδασκαλεῖον· διδάσκαλος εἷς· μαθηταὶ 17. Ἐτησία δαπάνη Λ. Τ. 8.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ἡ ἐπαρχία Νικομηδείας ἀριθμεῖ ὁμογενεῖς κοινότητας 64 καὶ οἰκογενείας 10049. Ἐκ τούτων καθαρῶς ἑλληνόφωνοι κοινότητες εἶναι 51, κατὰ τὸ πλεῖστον δὲ τουρκόφωνοι 13· αἱ πρῶται ἀντιπροσωπεύουσιν οἰκογενείας 7,486, αἱ δεύτεραι 2,563.

Σημ. Τουρκόφωνοι κοινότητες ἐν τῷ τμήματι Νικομηδείας εἶναι ἓξ, ἡ τοῦ Ἀδᾶ-

παζάρ, Σαπάντζας, Ἐκίστσας, Φουλατσικίου, Κιζδεβρὲντ καὶ Ἐλμαλείου. Ἐν δὲ τῷ τμήματι Ἀπολλωνιάδος ἑπτά, ἡ τοῦ Ἐϊνεσί, Ἀϊλατσικίου, Ταχταλί, Δερέκιοϊ, Βελετλέρ, Ἀναχωρίου καὶ Δάνσαρ.

Ἔχει δὲ ἱερεῖς 73, ἐγγάμους πάντας ἐκτὸς τριῶν. Ἱεροδιακόνους δύο. Ναοὺς 76. Σχολὰς ἀστικὰς 4, δημοτικὰς 20, γραμματοδιδασκαλεῖα 39, νηπιαγωγεῖα 15, παρθεναγωγεῖα 6, διδασκάλους 83, διδασκαλίσσας 21, μαθητὰς 3484, μαθητρίας 1130. Τὸ ὅλον Σχολεῖα 84, διδασκάλους καὶ διδασκαλίσσας 104, μαθητὰς καὶ μαθητρίας 4614. Δαπάνην ὁλικὴν Λ. Τ. 2036.

Πάντες οἱ ναοὶ καὶ αἱ Σχολαί, ἐκτὸς ὀλιγίστων, ἀνεκαινίσθησαν ἐκ βάθρων κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ 19ου αἰῶνος καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ εὐκλεῶς ἀνάσσοντος Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Χαμὶτ Χὰν τοῦ Β΄.

ΣΤ΄ Η ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΝΙΚΑΙΑΣ

1. ΚΙΟΣ

Κτισθεῖσα κατ' ἀρχαιοτάτους χρόνους ὑπὸ Μιλησίων ἐν τῷ μυχῷ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, κατοικεῖται σήμερον ὑπὸ 7500 κατοίκων, ὧν 6500 ὁμογενεῖς.

Ἕδρα τῆς Αὐτοῦ Σεβασμιότητος τοῦ Γέροντος Ἁγίου Νικαίας καὶ ὑποδιοικητοῦ· ἔχει ναύσταθμον ἄλλοτε λίαν ἐνεργόν.

ΝΑΟΥΣ ἡ πόλις ἔχει τρεῖς ἐνοριακούς: τὸν τῆς ἀρχαίας μητροπόλεως ἐπ' ὀνόματι τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου*, τὸν τῆς *Ὁδηγητρίας* καὶ τὸν τοῦ *Ἁγίου Ἰγνατίου*· πρὸς δὲ καὶ δύο μονάς: τὴν τοῦ *Προφήτου Ἠλιοὺ* καὶ τὴν τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, ὧν οἱ ἱεροὶ ναοὶ χρησιμεύουσιν ὡς ἐνοριακοὶ διὰ τοὺς περιοίκους· παρὰ δὲ τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ ὑπάρχει ἱερὸν παρεκκλήσιον, ἔνθα φυλάσσεται ἀρχαία βυζαντιακὴ εἰκὼν τῆς *Θεομήτορος*, τῆς κοινῶς *Θεομάννας* ἐπιλεγομένης καὶ *Γοργοεπηκόου*, κατὰ τὴν πανήγυριν τῆς ὁποίας, τῇ 23ῃ Αὐγούστου τελουμένην, πλῆθος μέγα συρρέει ἐκ τῶν περιοίκων.

ΙΕΡΕΙΣ καὶ ἐν τοῖς πέντε ναοῖς ὑπάρχουσιν ἑπτά.

ΑΓΙΑΣΜΑΤΑ. Ἐντὸς τῆς αὐλῆς τῆς *Κοιμήσεως* ὑπάρχει τὸ τῆς *Ἀναλήψεως*, περὶ τὴν πόλιν δὲ εἰς μικρὰς ἀπ' αὐτῆς ἀποστάσεις ὑπάρχουσι δώδεκα ἕτερα ἐξοχικὰ ἁγιάσματα, ὧν ἐπισημότερα τὸ τοῦ *Σωτῆρος Χριστοῦ*, τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς* καὶ τοῦ *Ἁγίου Παντελεήμονος*.

ΣΧΟΛΑΣ ἡ ὁμογενὴς κοινότης κέκτηται τρεῖς: ἀστικὴν ἑπτατάξιον μετὰ πέντε διδασκάλων, ἑνὸς παιδαγωγοῦ, διδάσκοντος καί τινα τῶν τεχνικῶν μαθημάτων, καὶ ἑνὸς παιδονόμου, παρθεναγωγεῖον, ἱδρυθὲν τῷ 1855, ἤδη ἑξατάξιον μετὰ τεσσάρων διδασκαλισσῶν καὶ ἑνὸς παιδονόμου καὶ νηπιαγωγεῖον μετὰ τριῶν διδασκαλισσῶν καὶ μιᾶς παιδονόμου. Φοιτῶσι δ' εἰς μὲν τὴν ἀστικὴν Σχολὴν μαθηταὶ περὶ τοὺς 280, εἰς τὸ παρθεναγωγεῖον μαθήτριαι περὶ τὰς 240 καὶ εἰς τὸ νηπιαγωγεῖον 246 παιδία. Ἐκ τοῦ ὅλου δὲ προϋπολογισμοῦ τῆς κοινότητος, ἀνερχομένου εἰς χιλίας περίπου λίρας Τουρκίας, τὰ τρία ταῦτα ἐκπαιδευτήρια ἀπορροφῶσι τὰς 750.

ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ. Ἐν Κίῳ, ἕδρᾳ οὔσῃ τῆς ὅλης ἐπαρχίας Νικαίας, ὑπάρχει Πνευματικὸν Δικαστήριον, συνεδριάζον ἐν τῇ ἱερᾷ μητροπόλει, Κοινοτικὸν Συμβούλιον ἑνδεκαμελές, συνεδριάζον ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου, ὑποδιαιρούμενον εἰς πενταμελὲς μικτὸν Ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον, τριμελῆ Ἐφορίαν καὶ τριμελῆ ἐπίσης οἰκονομικὴν Ἐπιτροπήν, ἧς ἓν μέλος ἐκλέγεται ὡς ταμίας τοῦ Κεντρικοῦ κοινοτικοῦ ταμείου, ἐν ᾧ συγκεντροῦνται ἅπασαι αἱ πρόσοδοι αἱ ἀπὸ τῶν ἱερῶν ναῶν καὶ τῶν ἁγιασμάτων, ὡς καὶ τῶν κοινοτικῶν κτημάτων ἐσωτερικῶν τε καὶ ἐξωτερικῶν, εἰσπραττόμεναι. Ἐκτὸς τῶν ἄνω Σωματείων, ὑφίσταται ἐν Κίῳ ἀπὸ δύο σχεδὸν ἐτῶν καὶ εἰδικὴ ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπή, διαχειριζομένη τὴν εἰς προσοδοφόρα κτήματα περιουσίαν τοῦ ἀοιδίμου μεγάλου τῆς κοινότητος εὐεργέτου Θεοδώρου Ζαφειρίδου, διὰ διαθήκης προορίσαντος τὰς προσόδους τῆς κτηματικῆς ταύτης περιουσίας του εἰς τὴν ἵδρυσιν καὶ συντήρησιν ἐνταῦθα πρακτικῆς ἐπαγγελματικῆς σχολῆς.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νικαίας κ. Ἱερώνυμος.

Τὸ ἀρρεναγωγεῖον τῆς Κίου ἔχει τὴν τιμὴν νὰ συγκαταλέγῃ μεταξὺ τῶν κατὰ καιροὺς διευθυνάντων αὐτὸ τὸν πρεσβύτερον Ζαχαρίαν Αἰνιᾶνα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου ἑνάτου αἰῶνος, τὸν Κιανὸν Χριστόδουλον Κοκκινάκην, τὸν Γρηγόριον Ζηγαβηνόν, νῦν ἀρχιμανδρίτην, τὸν Μιχαὴλ Κλεόβουλον, νῦν Μητροπολίτην Σάρδεων, καὶ τὸν Κιανὸν Χρῆστον Ἀνδροῦτσον, νῦν καθηγητὴν τῆς Θεολογίας.

Ἀγαθοεργὰ Σωματεῖα ἐν Κίῳ ὑπάρχουσι τρία: ἡ Φιλεκπαιδευτικὴ Ἀδελφότης τῶν Κιανῶν, ἱδρυθεῖσα τῷ 1871, ἧς αἱ ἐτήσιοι πρόσοδοι, προερχόμεναι ἐκ συνδρομῶν τῶν μελῶν αὐτῆς καὶ ἐκ τόκων τοῦ ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου της, χρησιμοποιοῦνται, συμφώνως τῷ Κανονισμῷ αὐτῆς, τὰ μὲν $^2/_3$ διὰ τὰς ἐκπαιδευτικὰς τῆς κοινότητος ἀνάγκας, τὸ δὲ $^1/_3$ εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ ἀσφαλῶς κατατεθειμένου ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου της· ἡ Φιλόπτωχος Ἀδελφότης τῶν Κυριῶν, προστατεύουσα τὰς πενομένας οἰκογενείας διὰ παροχῆς ἰατρικῆς περιθάλψεως, φαρμάκων καὶ χρηματικῶν βοηθημάτων, καὶ ἡ Ἀδελφότης τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἧς ὁ σκοπὸς εἶναι ἡ συντήρησις καὶ καθωράισις τῆς ὁμωνύμου ἱερᾶς Μονῆς.

Ἡ Κοινότης Κίου ἔχει ἰδιαίτερον ταμεῖον ἐλεῶν, τροφοδοτούμενον ὑπὸ δίσκων ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς περιφερομένων, καὶ παρέχον χρηματικὰ βοηθήματα εἴς τε τοὺς ἰθαγενεῖς ἀπόρους καὶ τοὺς τυχὸν παρεπιδημοῦντας ξένους τοιούτους, πάντοτε μέν, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὰς ἑορτὰς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα.

2. ΝΙΚΑΙΑ

Ἡ περίδοξος αὕτη ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἡμῶν ἱστορίᾳ πόλις, νῦν δὲ κωμόπολις

μικρά, ἔχει δημοτικὴν Σχολὴν μὲ ἕνα διδάσκαλον καὶ 30 μαθητὰς καὶ νηπιοπαρθεναγωγεῖον μὲ 45 νήπια καὶ μίαν διδασκάλισσαν.

3. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚ ΔΕΡΒΕΝΤ

Εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς Νικαίας ἀπόστασιν· ἔχει Σχολὴν δημοτικὴν μὲ 40 μαθητὰς καὶ ἕνα διδάσκαλον καὶ νηπιαγωγεῖον μὲ μίαν διδασκάλισσαν καὶ 30 νήπια.

4. ΠΕΛΤΑΣ

Ἔχει μίαν δημοτικὴν Σχολὴν μὲ 2 διδασκάλους καὶ 70 μαθητάς, ἓν νηπιοπαρθεναγωγεῖον μετὰ μιᾶς διδασκαλίσσης καὶ 35 νηπίων.

5. ΑΣΑΑΚΙΟΪ

Ἔχει μίαν δημοτικὴν Σχολὴν μὲ δύο διδασκάλους καὶ 70 μαθητὰς καὶ ἓν νηπιαγωγεῖον μετὰ μιᾶς διδασκαλίσσης καὶ 40 νηπίων.

6. ΚΙΟΥΠΛΙΑ

Κωμόπολις ἔχουσα μίαν ἀστικὴν Σχολὴν μὲ 5 διδασκάλους καὶ 450 μαθητάς, ἓν παρθεναγωγεῖον μὲ 2 διδασκαλίσσας καὶ 50 μαθητρίας καὶ ἓν νηπιαγωγεῖον μὲ 2 διδασκαλίσσας καὶ 250 νήπια.

7. ΜΠΑΣΚΙΟΪ

Ἔχει μίαν δημοτικὴν Σχολὴν μεθ' ἑνὸς διδασκάλου καὶ 80 μαθητῶν καὶ ἓν νηπιαγωγεῖον μὲ μίαν διδασκάλισσαν καὶ 60 νήπια.

8. ΚΙΖΙΛ ΚΑΓΙΑ

Ἔχει μίαν δημοτικὴν Σχολὴν μεθ' ἑνὸς διδασκάλου καὶ 35 μαθητῶν.

9. ΑΚΤΣΕ ΣΕΧΗΡ

Ἔχει μίαν δημοτικὴν Σχολὴν μεθ' ἑνὸς διδασκάλου καὶ 40 μαθητῶν.

10. ΣΟΟΥΤΙΟΝ

Ἔχει μίαν ἀστικὴν Σχολὴν μὲ τρεῖς διδασκάλους καὶ 100 μαθητὰς καὶ ἓν νηπιοπαρθεναγωγεῖον μὲ 2 διδασκαλίσσας καὶ 60 νήπια.

11. ΒΕΖΥΡΧΑΝ

Ἔχει μίαν δημοτικὴν Σχολὴν μὲ δύο διδασκάλους καὶ 60 μαθητὰς καὶ ἓν νηπιαγωγεῖον μὲ μίαν διδασκάλισσαν καὶ 40 νήπια.

12. ΛΕΥΚΗ

Ἔχει μίαν δημοτικὴν Σχολὴν μὲ 2 διδασκάλους καὶ 100 μαθητὰς καὶ ἓν νηπιοπαρθεναγωγεῖον μὲ 2 διδασκαλίσσας καὶ 40 νήπια.

13. ΧΟΥΔΙ

Ἔχει μίαν δημοτικὴν Σχολὴν μὲ τρεῖς διδασκάλους καὶ 200 μαθητὰς καὶ ἓν νηπιοπαρθεναγωγεῖον μετὰ μιᾶς διδασκαλίσσης καὶ 120 νηπίων.

14. ΜΙΧΑΛΗΤΣΙΟΝ

Ἔχει δύο δημοτικὰς Σχολὰς μετὰ τριῶν διδασκάλων καὶ 110 μαθητῶν καὶ δύο νηπιοπαρθεναγωγεῖα μετὰ δύο διδασκαλισσῶν καὶ 100 νηπίων.

15. ΛΩΠΑΔΙ

Ἔχει μίαν δημοτικὴν Σχολὴν μὲ ἕνα διδάσκαλον καὶ 20 μαθητάς.

16. ΚΕΡΜΑΣΤΗ

Ἔχει μίαν δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ δύο διδασκάλων καὶ 60 μαθητῶν καὶ νηπιοπαρθεναγωγεῖον μετὰ μιᾶς διδασκαλίσσης καὶ 50 παιδίων.

17. ΚΟΥΜΚΙΣΑΓΗ

Ἔχει ἓν γραμματοδιδασκαλεῖον μεθ' ἑνὸς διδασκάλου καὶ 30 μαθητῶν.

18. ΑΖΑΤΖΗ

Ἔχει ἓν γραμματοδιδασκαλεῖον μεθ' ἑνὸς διδασκάλου καὶ 20 μαθητῶν.

19. ΟΡΤΑΚΙΟΪ (Βιθυνίας)

Κωμόπολις ἔχουσα μίαν ἀστικὴν Σχολὴν μετὰ 5 διδασκάλων καὶ 350 μαθητῶν, ἓν παρθεναγωγεῖον μὲ 2 διδασκαλίσσας καὶ 50 μαθητρίας, καὶ ἓν νηπιαγωγεῖον μὲ τρεῖς διδασκαλίσσας καὶ 360 παιδίων.

Ζ΄ Η ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ

(Τῆς μητροπόλεως ταύτης ἡ μονογραφία δημοσιευθήσεται τὸ ἐπιὸν ἔτος· ἐπίσης συμπεπληρωμένη καὶ ἐκτενὴς θέλει ἀναδημοσιευθῇ καὶ ἡ μονογραφία τῆς προηγηθείσης μητροπόλεως Νικαίας).

Η΄ Η ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΕΡΚΩΝ

Ἡ ἐπαρχία Δέρκων, κατέχουσα τὴν ὀγδόην τάξιν μεταξὺ τῶν δώδεκα περιβλέπτων τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου μητροπόλεων, εἰς ἣν προυβιβάσθη ἐπὶ Πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ Ε΄, τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας, ἀρχιερατεύοντος δὲ ἐν αὐτῇ τοῦ μετέπειτα καὶ τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον κλεῖσαντος Σαμουὴλ τοῦ Α΄ (τοῦ Χαντσερῆ), περιλαμβάνει τὰνῦν τεσσαράκοντα καὶ ἓν χωρία, ἐκλιπόντος ἀπό τινων ἐτῶν τοῦ περὶ τὰ Ὑδραγωγεῖα τοῦ Βελιγραδίου φερωνύμου χωρίου.

Ἐκ τῶν τεσσαράκοντα καὶ ἓν τούτων χωρίων τέσσαρα μὲν κεῖνται ἐπὶ τῆς δυτικῆς ἀκτῆς τοῦ Βοσπόρου, ἤτοι τὰ Θεραπεῖα, ὁ Βαθυρρύαξ, ὁ Γενὶ-Μαχαλὲς καὶ τὸ Φαναράκιον, τέσσαρα δὲ ἐπὶ τῆς Προποντίδος, ἤτοι τὸ Μακροχώριον, ὁ Ἅγιος Στέφανος, ὁ Μικρὸς Τσεκμετζὲς καὶ τὸ Ἀμπαρλῆ.

Ἕδρα τῆς ἐπαρχίας Δέρκων ἦν τὸ πάλαι ἡ περὶ τὸν Εὔξεινον κωμόπολις ***Δέρκοι,*** ἡ κατὰ Στράβωνα ***Φινέπολις,*** ἔνθα καὶ ἡ ὁμώνυμος λίμνη. Ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ 1655, ἐπὶ τῆς

ἀρχιερατείας Ἀθανασίου, πατριαρχεύοντος δὲ τὸ τρίτον Ἰωαννικίου τοῦ Β', ἔδρα τῆς ἐπαρχίας Δέρκων ἐγένοντο τὰ *Θεραπεῖα*.

1. ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Τὸ προάστειον τοῦτο, οὗ τὸ ἀρχαῖον ὄνομα *Κόλπος Φαρμακέως*, ἐκλείσαν τὰ ἐπιφανῆ ὀνόματα τῶν Μουρουζῶν, τῶν Ὑψηλαντῶν, τῶν Καρατζάδων, τῶν Καλλιμαχῶν, τῶν Σούτσων, τῶν Χαντσερίδων, τῶν Ἀργυροπούλων, καὶ σεμνὴ πλειὰς Ἱεραρχῶν, ὧν οὐκ ὀλίγοι μετέπειτα καὶ τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον ἐλάμπρυναν, οἷος Σαμουὴλ ὁ Χαντζερῆς, ὁ δὶς πατριαρχεύσας, Γεράσιμος ὁ Γ', Γερμανὸς ὁ Δ', ὁ δὶς ὡσαύτως πατριαρχεύσας, καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις Ἰωακεὶμ ὁ Δ'.

Τὰ Θεραπεῖα, περιλαμβάνοντα σήμερον 500 περίπου οἰκογενείας ὀρθοδόξων, ἔχουσι δύο ἐκκλησίας, τὴν μητροπολιτικὴν λεγομένην καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* τιμωμένην, κτισθεῖσαν τῷ 1796, καὶ τὴν νεωτέραν ἐπ' ὀνόματι τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς*, ἀνεγερθεῖσαν κατὰ τὸ 1860 ἐντὸς τοῦ χωρίου, τρίτην δὲ ἐν τῷ νεκροταφείῳ, τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἰσαποστόλων βασιλέων *Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης*, μετὰ δύο ἱερέων καὶ ἑνὸς διακόνου.

ΣΧΟΛΕΙΑ ἔχουσι τρία, πεντάτακτον ἀστικὴν τῶν ἀρρένων μετὰ 85 μαθητῶν καὶ τριῶν διδασκάλων, παρθεναγωγεῖον τετράτακτον, τὸ καὶ *Ἐλισαβέτειον* καλούμενον, ἀνεγερθὲν δαπάνῃ τῆς ἀειμνήστου Ἐλισάβετ Μπαλτατζῆ, μετὰ 55 μαθητριῶν καὶ τριῶν διδασκαλισσῶν, ὧν ἡ μία τῆς κοπτικῆς, καὶ νηπιαγωγεῖον, ἀνεγερθὲν τῷ 1879, δαπάνῃ τοῦ μεγάλου εὐεργέτου Γεωργίου Ζαρίφη, οὗ καὶ τὸ ὄνομα φέρει, μετὰ 154 νηπίων καὶ δύο νηπιαγωγῶν.

Οἱ πόροι, δι' ὧν συντηρεῖται ἡ τῶν ἀρρένων ἀστικὴ Σχολή, ἐν ᾗ πρὸς τοῖς ἑλληνικοῖς διδάσκονται καὶ τουρκικὰ καὶ γαλλικά, ἀποτελοῦνται ἐκ κτημάτων τινῶν προερχομένων ἐξ ἀφιερωμάτων, ἐν οἷς τελευταίως προσετέθη καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ ἀριπρεποῦς γόνου Θεραπείων κ. Κωνσταντίνου Βλαστάρη δωρηθὲν καὶ ἐν Μακροχωρίῳ κείμενον, ἐκ τοῦ ἀναλογοῦντος ἐτησίως τοῦ Ζαφειροπουλείου κληροδοτήματος καὶ ἐξ ἐκτάκτων συνδρομῶν.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω πόρων, ὑπάρχει καὶ τὸ χιλιόλιρον κληροδότημα τοῦ ἀειμνήστου μεγάλου ἐθνικοῦ εὐεργέτου Ἰωάννου Χαριτωνίδου, τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Χαριτωνίδειον κληροδότημα», διανεμόμενον ἐξ ἡμισείας μεταξὺ τῆς Σχολῆς τῶν ἀρρένων καὶ τοῦ παρθεναγωγείου, καρπουμένων τῶν τόκων αὐτοῦ, τοῦ κεφαλαίου ὄντος ἐσαεὶ ἀναπαλλοτριώτου.

Τὸ παρθεναγωγεῖον διοικεῖται ἀνεξαρτήτως ἀπὸ τῆς Ἐφορίας τῆς ἀστικῆς Σχολῆς, ὑπὸ κοσμητείας ἀποτελουμένης ἐκ δεσποινῶν καὶ δεσποινίδων, ἥτις καὶ φροντίζει περὶ τῆς συντηρήσεως αὐτοῦ, ποριζομένη τὰ μέσα τοῦτο μὲν ἐκ τοῦ ἐνεργουμένου ἐτησίου λαχείου τῶν ἐργοχείρων τῶν μαθητριῶν, τοῦτο δὲ ἐκ τῶν τόκων ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου [1].

Τὸ νηπιαγωγεῖον δὲ προστατεύεται καὶ συντηρεῖται ὑπὸ τῆς σεβαστῆς χήρας Ἑλένης Γ. Ζαρίφη, συνεχιζούσης τὸ ἔργον τοῦ ἀειμνήστου αὐτῆς συζύγου.

Τὸ κτίριον τῆς Σχολῆς τῶν ἀρρένων ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων πρὸ ὀλίγων ἐτῶν δαπάναις τῶν κκ. Λεων. Γ. Ζαρίφη καὶ Κωνστ. Βλαστάρη, τῶν δύο τούτων τῆς κοινότητος Θεραπείων εὐεργετῶν, οἵτινες εἰσὶ καὶ διαρκῆ μέλη τῆς Ἐφορίας.

Ἡ ἀρχαία τῶν Θεραπείων Σχολή, ἱδρυθεῖσα κατὰ τὸ 1803 ἐπὶ Μητροπολίτου Γ'ρηγορίου, προστασίᾳ τῶν ἀειμνήστων Μουρουζῶν, τοῦ τε ἐν Μολδαυΐᾳ τὸ δεύτερον ἡγεμονεύοντος Ἀλεξάνδρου Κ. Μουρούζη καὶ τοῦ Δημητρίου Μουρούζη, ἐν Θεραπείοις διαμένοντος, ἀνήκει εἰς τὰς σχολὰς ἐκείνας τοῦ Γένους, αἵτινες ἐλαμπρύνθησαν πάλαι διά τε τῶν μεγάλων αὐτῶν διδασκάλων καὶ τῶν μεγάλων αὐτῶν μαθητῶν.

1. *Τὴν κοσμητείαν τοῦ παρθεναγωγείου ἀποτελοῦσι νῦν αἱ ἀξιότιμοι δέσποιναι Μαρία Δ. Βλαστάρη καὶ Ἑλένη Σ. Εὐγενίδου μετὰ τῆς εὐγενοῦς δεσποινίδος Μαρίας Ἀριστείδου βέη Μπαλτατζῆ.*

Ἐναμίλλως πρὸς τὰς προσπαθείας τῶν εὐγενῶν τοῦ παρθεναγωγείου κοσμητριῶν ἕτερον γυναικεῖον Σωματεῖον ἐργάζεται ὑπὲρ τῶν ἀπόρων καὶ δυσιτυχῶν τοῦ χωρίου κατοίκων, ἡ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν εὐεργετικῶς δρῶσα «Φιλόπτωχος Ἀδελφότης τῶν Κυριῶν» καὶ πολλῶν ἀποσμήχουσα τὰ δάκρυα καὶ καταπαύουσα τοὺς στεναγμοὺς διὰ τῆς παροχῆς πάσης βοηθείας, μάλιστα δὲ κατὰ τὰς δύο μεγάλας τοῦ Χριστιανισμοῦ ἑορτάς, τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα, ὅτε καὶ ἄλλαι φιλελέημονες χεῖρες προβάλλουσιν ἀρωγοὶ τοῦ θεαρέστου ἔργου τῆς Ἀδελφότητος ταύτης, τῆς διεπομένης ὑπὸ τριμελοῦς Διοικητικοῦ Συμβουλίου, ἀπαρτιζομένου νῦν ὑπὸ τῆς εὐγενεστάτης δεσποίνης Χρηστίνης Ἀλεξάνδρου Παντζίρη βέη, ἥτις καὶ τὴν προεδρείαν ἔχουσα ἀποτελεῖ τὴν ψυχὴν τῆς Ἀδελφότητος, καὶ τῶν δεσποινίδων Μαρίας Β. Σγούτα καὶ Μαρίας Στ. Μαυροκορδάτου, τῶν ἐφαμίλλως ἐκείνῃ συναγωνιζομένων πρὸς ἀνακούφισιν τῆς πενίας καὶ δυστυχίας. Πρὸς δὲ ἀπό τινων ἐτῶν ἱδρύθη ἐν Θεραπείοις καὶ ἀθλητικὸς Σύλλογος ὑπὸ τὸ ὄνομα «Τὰ Ὀλύμπια», κέντρον κάλλιστον τῆς φιλοτίμου νεολαίας Θεραπείων.

Ἱστορικὸν κεῖται μνημεῖον τὸ μέχρι σήμερον διασωζόμενον μητροπολιτικὸν οἴκημα, ὅπερ ἀνηγέρθη ἐπὶ τοῦ Μητροπολίτου Ἀθανασίου, ἐφ' οὗ, ὡς εἴρηται, καὶ ἡ ἕδρα τῆς μητροπόλεως μετετέθη ἀπὸ τῶν Δέρκων εἰς τὰ Θεραπεῖα, ἤτοι τῷ 1655, φέρον οὕτω ἡλικίαν 250 ἐτῶν. Ἀλλὰ ἐπὶ τοῦ Μητροπολίτου Νικοδήμου, ἀποθανόντος τῷ 1731, τὸ μητροπολιτικὸν οἴκημα περιῆλθεν εἰς χεῖρας ἀλλοεθνοῦς καὶ μόλις μετὰ ἑβδομήκοντα ἔτη ἐπανῆλθεν εἰς τὴν κυριότητα τῆς ὀρθοδόξου κοινότητος, ἐξαγορασθὲν παρὰ τῶν κληρονόμων τοῦ σφετεριστοῦ καὶ ἀνακαινισθὲν ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ ἀπὸ Ἄρτης καὶ Ναυπάκτου Δέρκων Μακαρίου Βαλασάκη τοῦ Βυζαντίου, ἤτοι κατὰ τὸ ἔτος 1795. Κατὰ δὲ τὰ ἐν τῷ μεταξὺ διαρρεύσαντα ἔτη, ἤτοι ἀπὸ τοῦ 1731 μέχρι τοῦ 1795, καθ' ἃ τὴν ἐπαρχίαν Δέρκων ἐποίμαναν Σαμουὴλ ὁ Χαντζερῆς, Διονύσιος ὁ Σαμουρκάσης ὁ ἀπὸ Ἐφέσου (1764) [1], ὁ ἀπὸ Ἀγχιάλου Ἀνανίας (1773) καὶ ὁ ἀπὸ Νικομηδείας Γεράσιμος (1791), ὡς μητρόπολις ἐχρησίμευεν ἰδιωτική τις οἰκία, παρὰ τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν κειμένη. Τὸν Μακάριον διεδέξατο ὁ ἐκ Δημητσάνης τῆς Πελοποννήσου Γρηγόριος τῷ 1800, ἐφ' οὗ ἡ Μουρούζειος ἱδρύθη ἐν Θεραπείοις Σχολή, μεθ' ὃν ἡ σειρὰ τῶν ἀρχιερατευσάντων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δέρκων ἔχει ὡς ἑξῆς: Ἱερεμίας ὁ ἀπὸ Προικοννήσου (1821), Νικηφόρος ὁ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως (1825), Γερμανὸς ὁ ἀπὸ Βιδύνης (Βυζάντιος) (1836), ὁ καὶ Πατριάρχης ἀναγορευθεὶς τῷ 1845, Νεόφυτος ὁ Βεγλερῆς ὁ ἀπὸ Φιλίππων καὶ Δράμας, ἐκ Νεοχωρίου τοῦ Βοσπόρου (1841), Γεράσιμος ὁ ἀπὸ Πελαγωνείας, γόνος τῶν Θεραπείων (1853), Νεόφυτος ὁ ἀπὸ Κασσανδρείας Ἠπειρώτης (1865), καὶ Ἰωακεὶμ Κοκκώδης ὁ ἀπὸ Λαρίσσης, Χῖος (1875), ὁ καὶ εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον ἀνελθών, μετὰ ἐνεατῆ ποιμαντορίαν, ὅτε καὶ διεδέξατο αὐτὸν ὁ νῦν τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ποιμαίνων, προαχθεὶς τῷ 1884 ἀπὸ Θεσσαλονίκης μετὰ λαμπρὰν ἐν τῇ ἐπικαιροτάτῃ ἐκείνῃ ἐπαρχίᾳ δρᾶσιν, Καλλίνικος Φωτιάδης, ὁ ἐκ Δαρδανελλίων.

Ἐν τῷ μητροπολιτικῷ οἴκῳ ὑπάρχει καὶ Βιβλιοθήκη, περιέχουσα οὐχὶ εὐκαταφρονήτου ἀξίας συγγράμματα, ἐκκλησιαστικά, ἐπιστημονικὰ καὶ ἱστορικά, κληροδοτήματα τοῦ ἀειμνήστου Δέρκων Νεοφύτου. Φαίνεται δὲ ὅτι τὸ ἱστορικὸν τοῦτο χωρίον σπουδαίαν ἐν ταῖς λαμπραῖς αὐτοῦ ἡμέραις ἐκέκτητο Βιβλιοθήκην, διατηρουμένην πιθανῶς ἐν τῇ τότε

1. *Οὗτος ἐγένετο ἐν τῇ Ἱστορίᾳ διαβόητος διὰ τὴν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς Συνόδου, ἐπὶ Πατριάρχου Θεοδοσίου, ἀναφλεγείσαν ἔριδα, ἧς τὴν σφοδρότητα καταδεικνύουσι τὰ διαμειφθέντα γράμματα, ἀποτελοῦντα κάτοπτρον τῆς τότε ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως. Περὶ τοῦ φιλοταράχου καὶ πολυμηχάνου τούτου ἀρχιερέως λεπτομερεῖς εἰδήσεις εὑρίσκει πᾶς φιλίστωρ ἐν τῷ «Ἡμερολογίῳ τῆς Ἀνατολῆς» τοῦ ἔτους 1885, ἔνθα δημοσιεύονται αὐτούσια καὶ αὐτὰ τῶν περιβοήτων γραμμάτων τὰ κείμενα.*

ἀκμαζούσῃ τῶν Θεραπείων Σχολῇ. Ἀλλ' αὕτη ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ πυρὸς κατὰ τὴν ἐπισυμβᾶσαν τῷ 1844 πυρκαϊάν, τὴν καταστρέψασαν ὁλόκληρον τὸ χωρίον.

Τὸ προάστειον τοῦτο κατέχει σήμερον ὑπέροχον μεταξὺ τῶν ἄλλων χωρίων τοῦ Βοσπόρου θέσιν, περιλαμβάνον πασῶν σχεδὸν τῶν μεγ. Δυνάμεων τὰ πρεσβευτικὰ θέρετρα.

Ἐκεῖ κεῖνται τὰ καλλιπρεπῆ μέγαρα τῆς Ἀγγλικῆς, τῆς Γερμανικῆς, τῆς Γαλλικῆς καὶ τῆς Ἰταλικῆς πρεσβείας, ἐκεῖ τακτικῶς ἀπό τινων ἐτῶν παραθερίζουσι καὶ οἱ πρεσβευταὶ τῆς Ἀμερικῆς, τοῦ Βελγίου, τῆς Ὁλλανδίας, τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ρουμανίας καὶ τῆς Σερβίας. Ὥστε προσφυῶς τὰ Θεραπεῖα δύνανται νὰ κληθῶσι τὸ κατ' ἐξοχὴν προάστειον τῶν διπλωματῶν. Ἐν τῷ προαστείῳ τούτῳ κεῖνται καὶ τὰ θέρετρα τῶν μεγάλων παρ' ἡμῖν οἴκων, οἷοι ὁ τοῦ Ζαρίφη, ὁ τοῦ Θεοδώρου Μαυρογορδάτου, ὁ τοῦ Κωνσταντίνου Βλαστάρη, ὁ τοῦ Παύλου Φενερλῆ πασᾶ, ὁ τοῦ Ἀλεξάνδρου Παντζίρη βέη, ὁ τῶν Χαριτωνιδῶν καὶ ἄλλων.

2. ΒΑΘΥΡΡΥΑΞ

Ἡ ἐν τῷ προαστείῳ τούτῳ ὀρθόδοξος κοινότης, ἀκμαία ἄλλοτε καὶ πολυπληθής, μόλις συμπεριλαμβάνει σήμερον περὶ τὰς 500 οἰκογενείας. Ἔχει μίαν ἐκκλησίαν, κτισθεῖσαν κατὰ τὸ 1830 καὶ τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς* μετὰ παρεκκλησίου ἐν τῷ νεκροταφείῳ ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*. Ἐφημερεύουσι τρεῖς ἱερεῖς μεθ' ἑνὸς διακόνου. Ἡ ὀρθόδοξος κοινότης Βαθυρρύακος συντηρεῖ ἑξάτακτον ἀστικὴν Σχολὴν ἀρρένων μετὰ 110 μαθητῶν καὶ τεσσάρων διδασκάλων, παρθεναγωγεῖον ἑξάτακτον μετὰ 60 μαθητριῶν, τριῶν διδασκαλισσῶν, μιᾶς νηπιαγωγοῦ καὶ μιᾶς βοηθοῦ καὶ 155 νηπίων. Ἐν τῇ Σχολῇ τῶν ἀρρένων, ἣν διευθύνει νῦν ὁ ἱερολογιώτατος Κωνστάντιος Ρούσης, ἐκτελῶν καὶ τὸ ἔργον ἱεροκήρυκος, διδάσκονται πρὸς τοῖς ἑλληνικοῖς καὶ τουρκικὰ καὶ γαλλικά.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δέρκων κ. Καλλίνικος.

Εὐτυχὲς γεγονὸς μετέτρεψεν ὅλην τὴν κατάστασιν τῆς ἐν Βαθυρρύακι ὀρθοδόξου κοινότητος, ἀνακυψάσης οὕτω ἐκ τῆς προτέρας οἰκονομικῆς αὐτῆς καχεξίας, ἤτοι τὸ ἀπὸ τοῦ 1893 περιελθὸν εἰς τὴν κατοχὴν αὐτῆς σπουδαῖον κληροδότημα μεγάλου γόνου αὐτῆς, τοῦ ἀειμνήστου Κωνσταντίνου Σωσανοπούλου. Οὗτος, εὐνοίᾳ τύχης, εἰς Μόσχαν μεταβὰς καὶ πλουτίσας ἐγένετο μεγαλοκτηματίας. Μὴ διαλείπων δὲ ἔκτοτε νὰ ἐπικουρῇ ταῖς ἀνάγκαις τῆς γενετείρας αὐτοῦ, ἐκληροδότησεν αὐτῇ διὰ διαθήκης μετὰ θάνατον ἅπασαν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, μετατραπεῖσαν εἰς χρεώγραφα, κατατεθέντα ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ τῆς Μόσχας Τραπέζῃ. Ἡ περιουσία αὕτη,

ἀνερχομένη εἰς 40,000 λιρῶν καὶ ἐπέκεινα, ἀποφέρει ἐτησίως πρόσοδον ὑπὲρ τὰς 800 λίρας. Οὕτω δὲ οὐ μόνον τὴν ἀξιοπρεπῆ συντήρησιν τῶν εὐαγῶν τῆς πατρίδος αὐτοῦ καθιδρυμάτων διὰ παντὸς ἐξησφάλισεν ὁ ἀείμνηστος ἀνήρ, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῶν πτωχῶν καὶ ἐνδεῶν αὐτοῦ συμπολιτῶν ἐμερίμνησε, μέγα μέρος τοῦ κληροδοτήματος αὐτοῦ διαθέμενος πρὸς περίθαλψιν αὐτῶν καὶ δὴ πρὸς ἀποκατάστασιν ὀρφανῶν καὶ ἀπροστατεύτων κορασίων, ἀναδειχθεὶς οὕτω ἄλλος Ζωσιμᾶς ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. Σημειωτέον ὅμως χάριν τῆς ἱστορικῆς ἀκριβείας, ὅτι μέχρις οὗ ἡ κοινότης Βαθυρρύακος γένηται κυρία τοῦ μεγάλου τούτου κληροδοτήματος, οὐ μικραὶ παρενεβλήθησαν δυσχέρειαι ὑπὸ ἐνδιαφερομένων. Πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ κληροδοτήματος εἰργάσθη ἐκθύμως ὁ Μητροπολίτης Δέρκων, ἀρωγὸν ἔχων πολύτιμον τὸν τότε ἐν Μόσχᾳ διαμένοντα ὡς Ἐπίτροπον τοῦ Παναγίου Τάφου, νῦν δὲ Ἀρχιεπίσκοπον Νεαπόλεως Ἀρσένιον.

3. ΚΕΦΙΛΙΚΙΟΪ

Εἰς τὴν κοινότητα Βαθυρρύακος ὑπάγεται καὶ τὸ παρὰ τὴν ἐσχατιὰν αὐτοῦ κείμενον Κεφιλίκιοϊ, εἰ καὶ τοῦτο ἰδιαίτερον ἀποτελεῖ συνοικισμόν, περιλαμβάνοντα πτωχὰς οἰκογενείας, προερχομένας τὸ πλεῖστον ἐκ τοῦ διαλυθέντος χωρίου τοῦ Βελιγραδίου καὶ ἰδιαιτέραν συντηροῦντα Σχολὴν ἐκ τῶν προσόδων τοῦ ἐκεῖ ὑπάρχοντος Ἁγιάσματος τοῦ *Ἁγίου Νικήτα* καὶ τοῦ ἀναλογοῦντος ἐκ τοῦ Ζαφειροπουλείου κληροδοτήματος, τοῦ ἐλλείποντος ἀναπληρουμένου δι' ἐτησίου χορηγήματος τῆς κοινότητος Βαθυρρύακος. Ὁ διδάσκαλος τῆς Σχολῆς ἐκτελεῖ καὶ τὸ ἔργον τοῦ ψάλτου ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγιάσματος ἔνθα καὶ εἷς ἐφημερεύει ἱερεύς.

4. ΓΕΝΙ-ΜΑΧΑΛΕΣ

Περιλαμβάνει περὶ τὰς 180 οἰκογενείας ὀρθοδόξων. Ἔχει μίαν ἐκκλησίαν, κτισθεῖσαν κατὰ τὸ ἔτος 1833 καὶ τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Τιμίου Προδρόμου* μετὰ δύο ἱερέων καὶ ἑνὸς διακόνου, ἐκτελοῦντος καὶ χρέη βοηθοῦ ἐν τῇ Σχολῇ τῶν ἀρρένων, ἥτις οὕτω ἔχει δύο διδασκάλους μετὰ 148 μαθητῶν. Συντηρεῖ δὲ ἡ κοινότης αὕτη καὶ νηπιοπαρθεναγωγεῖον μετὰ μαθητριῶν καὶ νηπίων ἐν ὅλῳ 50, διδασκομένων ὑπὸ μιᾶς διδασκάλου καὶ μιᾶς βοηθοῦ. Οἱ πόροι, δι' ὧν συντηροῦνται τὰ δύο ταῦτα σχολεῖα, προέρχονται ἐκ κτημάτων τινῶν καὶ τοῦ ἀναλογοῦντος ἐτησίως ἐκ τοῦ Ζαφειροπουλείου κληροδοτήματος, τοῦ ἐλλείμματος συμπληρουμένου διὰ χορηγήματος τοῦ ταμείου τῆς ἐκκλησίας.

5. ΦΑΝΑΡΑΚΙΟΝ

Τὸ ἔσχατον τῶν ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου κειμένων τῆς ἐπαρχίας Δέρκων χωρίων, κληθὲν οὕτω ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ φωτίζοντος τὰ νύκτωρ ἐκπλέοντα ἐκ τοῦ στομίου σκάφη. Περιλαμβάνει περὶ τὰς 160 οἰκογενείας ὀρθοδόξων. Ἔχει μίαν ἐκκλησίαν, τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, συντηρεῖ μικτὴν δημοτικὴν Σχολήν, τοῦ διδασκάλου αὐτῆς ἐκτελοῦντος καὶ τὸ ἔργον τοῦ ψάλτου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου τούτου εἰσὶν ἐν γένει πτωχοί, ζῶντες ἐκ τῆς ἁλιείας, ἰδίως τῶν θύννων. Ἕνεκα δὲ τῆς ἀπό τινων ἐτῶν ἐλλείψεως τοῦ θαλασσίου τούτου προϊόντος, ἐπετάθη ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ἡ δυστυχία, ἣν συνεπλήρωσεν ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1899 ἐπισυμβᾶσα πυρκαϊά, ἡ μεταβαλοῦσα εἰς τέφραν μετὰ πολλῶν οἰκιῶν καὶ ἐργαστηρίων καὶ τὸ κτίριον τῆς Σχολῆς, διηρημένον εἰς ἀρρεναγωγεῖον καὶ νηπιοπαρθεναγωγεῖον. Ὑπὲρ τῶν παθόντων ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς καὶ τούτου τοῦ χωρίου πρῶτος ἐπῆλθεν ἐπίκουρος ὁ Ἐξοχώτατος Πρεσβευτὴς τῆς Ρωσσίας Ζηνόβιεφ, ἐγγράψας ἐν τῷ ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ τῆς μητροπόλεως ἐπικυρωθέντι καταλόγῳ 25 λίρας.

Ἀλλὰ τοῦ καταλόγου τούτου, κρίμασιν, οἷς οἶδε Κύριος, περιελθόντος εἰς χεῖρας καλοῦ τινος καὶ εὐσυνειδήτου ἀνθρώπου, αἵ τε 25 αὗται λίραι, εἰσπραχθεῖσαι ὑπ' αὐτοῦ

μετὰ ἑτέρων 100 φράγκων, συνδρομῆς τοῦ ἀειμνήστου Νικολάου Μαυροκορδάτου, Πρεσβευτοῦ τότε τῆς Ἑλλάδος, ἐξηφανίσθησαν μετὰ τοῦ δράστου, ὅστις τὰς συνδρομὰς ταύτας ἐνθηλακώσας, ἐπὶ πλέον δὲ καταβροχθίσας καὶ τρεῖς ἔτι λίρας, ἃς ἀθεοφόβως ἀπέσπασε παρὰ τῆς πρὸς συλλογὴν ἐράνων ὑπὸ τῆς παθούσης κοινότητος συστάσης Ἐπιτροπῆς, λόγῳ ἐξόδων, ᾧχετο ἀπιὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, καταζητούμενος ὑπὸ τῆς μητροπόλεως μέχρι τῆς σήμερον. Τὸ κτίριον ἐν τούτοις τῆς Σχολῆς, ἐγκαταστάσης προσωρινῶς ἐν ἰδιωτικῇ οἰκίᾳ, ὁσονούπω ἀνεγερθήσεται, ἅμα τῇ ἐκδόσει τῆς πρὸς τοῦτο Ὑψηλῆς Κυβερνητικῆς ἀδείας, ὑπὲρ ἧς ἐνεργεῖ ἡ μητρόπολις, ἥτις προνοεῖ καὶ περὶ τῆς ἀπαιτουμένης δαπάνης, ὑπὲρ ἧς 50 λίραι διετέθησαν ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ ἀειμνήστου Γεωργιάδου, ἐνεργείᾳ τοῦ ἐριτίμου Λεων. Ζαρίφη, ἐγγράψαντος πρὸς τοῦτο καὶ ἰδίαν συνδρομήν.

Ἐκ τοῦ χωρίου τούτου ὡρμᾶτο καὶ ὁ ἀοίδιμος Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ ΣΤ', ἐκεῖ δὲ εὑρηνται καὶ αἱ Συμπληγάδες πέτραι, αἱ Κυάνεαι ἄλλως, ὡς ἐκ τοῦ χρώματος αὐτῶν, καλούμεναι, ἐξ οὗ καὶ ὁ μητροπολίτης Δέρκων τιτλοφορεῖται « Ὑπέρτιμος καὶ Ἔξαρχος Βοσπόρου Θρᾳκικοῦ καὶ Κυανέων ».

Ταῦτα περὶ τῶν τεσσάρων τῆς ἐπαρχίας Δέρκων χωρίων, τῶν ἐπὶ τῆς δυτικῆς ἀκτῆς τοῦ Βοσπόρου κειμένων, τοῦ Βοσπόρου, ἔνθα τὸ προσφιλὲς ἔχουσιν ἐνδιαίτημα τοῦ ἔαρος οἱ ψάλται, αἱ γλυκύφθογγοι ἀηδόνες, καὶ ἔνθα ἡ ἀριστοτέχνις φύσις ἀφειδῶς ἐσκόρπισε τὰ κάλλη αὐτῆς, ἅτινα ὕμνησαν ἡ λιγυρὰ μοῦσα τῶν Νερουλῶν καὶ τῶν Χρηστοπούλων καὶ ἐνέπνευσαν εἰς τὸν Σκαρλάτον Βυζάντιον τὰς ἀμιμήτους ἐκείνας εἰκόνας ἐν ταῖς ὄντως ποιητικαῖς αὐτοῦ περιγραφαῖς.

6. ΜΑΚΡΟΧΩΡΙΟΝ

Ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς Προποντίδος κειμένων χωρίων πρῶτον ἔρχεται τὸ ***Μακροχώριον.*** Τὸ ὡραῖον τοῦτο προάστειον, ὁσημέραι πυκνῶς συνοικιζόμενον, τοῦτο μὲν ἕνεκα τοῦ εὐκράτου αὐτοῦ κλίματος, τοῦτο δὲ ἕνεκα τῆς ἀδιακόπου διὰ τοῦ σιδηροδρόμου συγκοινωνίας μετὰ τῆς Πόλεως, κατέστη νῦν τὸ προφιλέστερον, προσιτὸν καὶ κατὰ τὰς τέσσαρας ὥρας τοῦ ἔτους, ἐνδιαίτημα, προαγόμενον καὶ ποικιλοτρόπως ἐξωραϊζόμενον. Εἰς πρόοδον διηνεκῆ ὀργῶσα καὶ ἡ ἐν αὐτῇ ὀρθόδοξος κοινότης, περιλαμβάνει νῦν ὑπὲρ τὰς 550 οἰκογενείας. Ἔχει μίαν ἐκκλησίαν, τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, μετὰ παρεκκλησίου ἐν τῷ νεκροταφείῳ, μετὰ τριῶν ἱερέων καὶ ἑνὸς διακόνου. Συντηρεῖ φιλοτίμως ὀκτατάξιον Σχολὴν ἀρρένων, ἔχουσαν χαρακτῆρα ἡμιγυμνασίου, καὶ ἑπτατάξιον παρθεναγωγεῖον μετὰ 200 μαθητῶν, 180 μαθητριῶν, ἑπτὰ διδασκάλων καὶ ἓξ διδασκαλισσῶν. Τὸ νεόδμητον κτίριον τοῦ παρθεναγωγείου, παθὸν σπουδαίως ἐκ τοῦ σεισμοῦ τοῦ 1894 καὶ κατάπτωσιν ἀπειλοῦν, ἐπεσκευάσθη πρὸ διετίας. Εἰς τὴν πνευματικὴν ἐπίδοσιν τοῦ προαστείου σπουδαίως συνεβάλλετο ἡ πρὸ δεκαεπταετίας ὑπάρξασα Φιλεκπαιδευτικὴ Ἀδελφότης « Κοραῆς », εἰς ἣν καὶ ὀφείλεται ἡ πρόσκτησις τριῶν προσοδοφόρων κτημάτων, ἀφιερωμένων εἰς τὰ ἐκπαιδευτήρια Μακροχωρίου. Μοχλὸς δὲ τοῦ καλλίστου τούτου σωματείου ὑπῆρξεν ὁ γνωστὸς ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν ἀποικιακῶν Ἰωάννης Κωνσταντινίδης, ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων κατοίκων Μακροχωρίου, ἀκαταπονήτως ἐργασθεὶς ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τῆς Ἀδελφότητος. Ἀντὶ δὲ ταύτης, διαλυθείσης, ὡς συνήθως συμβαίνει παρ' ἡμῖν δυστυχῶς, ἱδρύθη πρό τινων ἐτῶν ἕτερον σωματεῖον, ἐπωνυμούμενον « Ἀπόστολος Παῦλος », ὅπερ διὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ συντηρουμένων Ἀναγνωστηρίου καὶ Γυμναστηρίου καὶ τῶν γινομένων διαλέξεων, ἐπιδιώκει τήν τε σωματικὴν καὶ τὴν ψυχικὴν εὐρωστίαν τῆς νεολαίας, ἧς ἐγένετο τὸ κέντρον.

Δίκαιον νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι καὶ ἡ νῦν διέπουσα τὰ τῆς ἐκκλησίας Ἐπιτροπή, ἧς προΐσταται ὁ φιλόκαλος Ἱπποκράτης ἐφέντης Ζαγανιάρης, μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ φιλοτιμίας ἐργάζεται, προικίσασα τὰς Σχολὰς καὶ τὴν ἐκκλησίαν διὰ προσοδοφόρων κτημάτων.

Γνωστὸν δὲ ὅτι τὸ προάστειον τοῦτο ηὐτύχησε νὰ καταλέγῃ μεταξὺ τῶν ἄλλων φιλογενῶν ἀνδρῶν καὶ τὴν δυάδα τῶν ἀδελφῶν Ἀναστασίου ἐφέντη καὶ Σπυρίδωνος ἐφέντη Λαζαριδῶν, οἵτινες πολλαχῶς τὴν κοινότητα εὐηργέτησαν. Ἐπὶ τῆς προεδρείας δὲ τοῦ Σπυρίδωνος Λαζαρίδου ἀνηγέρθη ἐκ θεμελίων ἡ ἐκκλησία τῆς ἐκεῖ κοινότητος, καταρρεύσασα κατὰ τὸν σεισμὸν τοῦ 1894, ἐκθύμως ἐργασθείσης πρὸς τοῦτο τῆς τότε ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἧς ἐκεῖνος προΐστατο, οὐ μόνον πρῶτος εἰσενεγκὼν σὺν τῷ πρεσβυτέρῳ αὐτοῦ ἀδελφῷ γενναίαν εἰσφοράν, ἀλλὰ καὶ παρ' ἄλλων τὴν συλλογὴν συνδρομῶν ἐνεργήσας, πρός τε ἀνοικοδόμησιν καὶ ἐξωράισιν τῆς ἐκκλησίας. Ἐν τοῖς περιξ τοῦ Μακροχωρίου ὑπάρχει πανάρχαιον καὶ πολλοῦ σεβασμοῦ ἀπολαῦον Ἁγίασμα τοῦ *Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος καὶ Ἰαματικοῦ Παντελεήμονος*, κείμενον ἐντὸς τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ πυριτιδοποιείου. Κατὰ δὲ τὴν ἐπέτειον αὐτοῦ μνήμην, ἤτοι τῇ 27ῃ Ἰουλίου, ἀφίεται, Ὑψηλῷ Αὐτοκρατορικῷ διατάγματι, ἐλευθέρα ἡ εἰς αὐτὸ εἴσοδος, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, καθ' ἃς πολυπληθεῖς συρρέουσιν οἱ εὐσεβεῖς προσκυνηταί.

7. ΑΓΙΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Τὸ προάστειον τοῦτο ἐκλήθη οὕτω ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῷ ἐκκλησίας, τιμωμένης, ὡς γνωστόν, ἐπ' ὀνόματι τοῦ πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου.

Τὸ χωρίον τοῦτο, πάλαι ἀκμάζον, ἦν τὸ προσφιλὲς ἐνδιαίτημα τῶν ὀρτυγοφίλων θηρευτῶν, ἐν οἷς ἐπρωτοστάτουν ἡ πλειὰς τῶν ἐνταῦθα ἐγκρίτων Χίων, ἐν οἷς οἱ ἀείμνηστοι Ἀλέξανδρος Πασπάτης, Δημήτριος Ταμβάκος καὶ πλεῖστοι ἄλλοι, οἵτινες ἐκεῖ εἶχον καὶ τὰ θέρετρα αὐτῶν. Περιλαμβάνει νῦν ὑπὲρ τὰς 160 οἰκογενείας ὀρθοδόξων. Ἔχει πεντάτακτον ἀστικὴν Σχολὴν μετὰ 70 περίπου μαθητῶν καὶ τριῶν διδασκάλων, καὶ νηπιοπαρθεναγωγεῖον τετράτακτον μετὰ μαθητριῶν καὶ νηπίων 80 καὶ δύο διδασκαλισσῶν. Τὸ παρελθὸν δὲ ἔτος ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τοῦ νεοδμήτου κτιρίου τῆς Σχολῆς, εἰς δύο διηρημένης. Ἔχει ἕνα ἱερέα μετὰ διακόνου, ἐκτελοῦντος καὶ χρέη βοηθοῦ ἐν τῇ Σχολῇ. Καὶ ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ὑπάρχει ἀρχαῖον Ἁγίασμα, τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Μάμαντος*, οὗ ἡ μνήμη τῇ 2 Σεπτεμβρίου, καθ' ἣν πολλοὶ συρρέουσι προσκυνηταί.

8. ΓΑΛΑΤΑΡΙΑ

Τὸ μικρὸν τοῦτο προάστειον ἀνήκει μᾶλλον εἰς τὰ μεσόγεια τῆς ἐπαρχίας Δέρκων χωρία, μικρὸν ὅμως ἀπέχον τῆς παραλίας, κατατακτέον ἐνταῦθα, ἐπερχόμενον εὐθὺς μετὰ τὸν Ἅγιον Στέφανον. Τὸ χωρίον τοῦτο, διάσημον ὡς κοινὸν ἐντευκτήριον πάντων τῶν ὀρτυγοθηρευτῶν, ὁμογενῶν τε καὶ ξένων, περιλαμβάνει 50 οἰκογενείας ὀρθοδόξων. Ἡ ἐκκλησία αὐτοῦ τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τῶν *Ταξιαρχῶν*. Τὸ νεόδμητον κτίριον τῆς Σχολῆς, ἧς ὁ διδάσκαλος ἐκτελεῖ καὶ χρέη ἱεροψάλτου, ἀνηγέρθη πρὸ διετίας διὰ συνδρομῶν, ἐν αἷς καὶ 50 λίραι ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ μακαρίτου Π. Στεφάνοβικ, συλλεγεισῶν ἐνεργείᾳ τῆς μητροπόλεως. Ἐγγὺς τῶν Γαλαταρίων κεῖται καὶ ἡ ὀνομαστὴ τοποθεσία ***Φλώρια,*** ἔνθα πολλοὶ συρρέουσι κατὰ τὸ θέρος χάριν ἀναψυχῆς, καὶ δὴ οἱ θηρευταί, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ὀρτύγων.

9. ΜΙΚΡΟΣ ΤΣΕΚΜΕΤΖΕΣ

Τὸ χωρίον τοῦτο ἀρχαιόθεν ἐκαλεῖτο ***Μύρμηξ,*** μεταγενεστέρως δὲ ***Μικρὸν Ζεῦγμα,*** ταὐτὸν τῇ τουρκικῇ ἐπωνυμίᾳ ***Τσεκμετζές,*** ἀπὸ τῆς ζευγνυούσης τὸν ἐκεῖ εἰσέχοντα κόλπον τῆς Προποντίδος γεφύρας, κατασκευασθείσης ταύτης τε καὶ τῆς τοῦ ***Μεγάλου Ζεύγματος*** (Βουγιοὺκ-Τσεκμετζέ), περὶ τὰ δέκα μίλια τοῦ ***Μικροῦ*** ἀπέχοντος, δαπάνῃ τοῦ ἀοιδίμου Σουλτὰν Σουλεϊμάν.

Τὸ χωρίον τοῦτο εἶναι διάσημον διὰ τὴν ἐν αὐτῷ λίμνην, ἔνθα ἀγρεύονται οἱ ὀνομαστοὶ κέφαλοι, ἐξ ὧν κατασκευάζεται τὸ διαπεφημισμένον καὶ πολυτιμότατον αὐγοτάριχον.

Περιλαμβάνει 20 μόλις οἰκογενείας ὀρθοδόξων. Ἡ ἐκκλησία τοῦ χωρίου τούτου, τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*, ἔπαθε σπουδαίως κατὰ τὸν σεισμὸν τοῦ 1894. Ἐγένοντο δὲ μετὰ τὴν ἐπισκευὴν καὶ ἐγκαίνια, ἅτε δὴ καταστραφείσης ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ καὶ αὐτῆς τῆς Ἁγίας Τραπέζης. Ἀντιθέτως δὲ πρὸς τὴν σμικρότητα τοῦ χωρίου, αἱ πρόσοδοι αὐτοῦ ἀφθονοῦσι, προερχόμεναι ἐκ τοῦ ἐκεῖ ξενῶνος τῆς κοινότητος, ὅστις, καταστραφεὶς ἐξ ὁλοκλήρου κατὰ τὸν σεισμόν, ἀνῳκοδομήθη ἐκ θεμελίων, φροντίδι τῆς μητροπόλεως.

10. ΑΜΠΑΡΔΗ

Τὸ ἐπὶ τῆς Προποντίδος τελευταῖον τοῦτο παράλιον χωρίον τῆς ἐπαρχίας Δέρκων, ἀπέχον μίαν περίπου ὥραν ἀπὸ τοῦ ***Μικροῦ Τσεκμετζέ,*** περιλαμβάνει 85 οἰκογενείας ὀρθοδόξων. Ἔχει ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς* καὶ μικρὰν δημοτικὴν Σχολήν. Καὶ τὸ χωρίον τοῦτο γίνεται ἐνδιαίτημα τῶν φίλων τῆς θήρας κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ὀρτύγων. Εἶναι δὲ ἰδίως ὀνομαστὸν διὰ τὴν ἁλιείαν τῶν θαυμαστῶν μπαρμπουνίων καὶ τῶν θαυμαστῶν ὀστρειδίων καὶ τῶν ἀστακῶν.

11. ΒΑΚΤΣΕΚΙΟΪ

Ἐκ τῶν μεσογείων χωρίων τῆς ἐπαρχίας Δέρκων πρῶτον ἔρχεται τὸ ***Βακτσέκιοϊ.*** Τὸ χωρίον τοῦτο κεῖται ἐπὶ μιᾶς τῶν τερπνοτέρων τοποθεσιῶν, ἔνθα καὶ τὰ τρία γνωστὰ Ὑδραγωγεῖα, ὧν τὸ περιφημότερον τὸ τοῦ Σουλτὰν Μαχμούτ. Τὸ χωρίον τοῦτο περιλαμβάνει ὑπὲρ τὰς 150 οἰκογενείας ὀρθοδόξων. Ἔχει μίαν ἐκκλησίαν, τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*, μεθ' ἑνὸς ἱερέως, δημοτικὴν Σχολὴν ἀρρένων καὶ παρθεναγωγεῖον μεθ' ἑνὸς διδασκάλου καὶ μιᾶς διδασκαλίσσης.

12. ΠΥΡΓΟΣ

Ἐκλιπόντος, ὡς εἴρηται, τοῦ Βελιγραδίου, ἔρχεται μετὰ τὸ Βακτσέκιοϊ ὁ Πύργος, τὸ μέγιστον καὶ πολυπληθέστερον τῶν μεσογείων χωρίων τῆς ἐπαρχίας Δέρκων. Περιλαμβάνει ὑπὲρ τὰς 600 οἰκογενείας ὀρθοδόξων. Ἔχει ὡραίαν μεγαλοπρεπῆ ἐκκλησίαν, τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου*, μετὰ δύο ἱερέων καὶ ἑνὸς διακόνου. Συντηρεῖ πεντάτακτον ἀστικὴν Σχολήν, μετὰ 150 μαθητῶν καὶ τριῶν διδασκάλων, ὧν ὁ διευθυντής, ἐκ τῶν τροφίμων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἐκτελεῖ καὶ τὸ ἔργον τοῦ ἱεροκήρυκος καὶ χρέη ἱεροδιακόνου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ τετράτακτον νηπιοπαρθεναγωγεῖον μετὰ 80 μαθητῶν, μιᾶς διδασκαλίσσης καὶ μιᾶς βοηθοῦ. Ἐν τῇ σχολῇ τῶν ἀρρένων διδάσκονται καὶ τουρκικὰ καὶ γαλλικά, ὡς ἐν πᾶσι τοῖς σχολείοις τῶν κεντρικῶν τῆς ἐπαρχίας Δέρκων χωρίων, τῶν ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου καὶ τῶν ἐπὶ τῆς Προποντίδος κειμένων, πρὸς ἃ ἡ πρωτεύουσα μεταξὺ πάντων τῶν μεσογείων χωρίων κοινότης τοῦ Πύργου φιλοτίμως ἀνθαμιλλᾶται. Τοῦτο φανερὸν καὶ ἐξ ἄλλων, δείκνυται καὶ ἐκ τοῦ ὡραίου κτιρίου τῆς Σχολῆς. Ἀντὶ δὲ τῆς προϋπαρξάσης «Φιλομούσου Ἀδελφότητος», λειτουργεῖ νῦν ἡ ἀντικαταστήσασα τὸ σωματεῖον ἐκεῖνο «Φιλόπτωχος Ἀδελφότης». Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ, φιλοπονώτατοι ὄντες, ἀσχολοῦνται εἰς τὴν λαχανοκομίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν, ὧν τὰ προϊόντα μεταφέρουσι καὶ πωλοῦσιν ἀνὰ τὴν πρωτεύουσαν καὶ τὰ προάστεια. Εἰ δὲ καὶ ὁ τόπος πολλάκις ἐδοκιμάσθη ὑπὸ θεομηνιῶν, ἐν τούτοις ἡ οἰκονομικὴ τοῦ χωρίου κατάστασις διατελεῖ ἱκανῶς ἀνθηρά, τῶν πρὸς συντήρησιν τῶν αὐτόθι ἐκπαιδευτηρίων πόρων προερχομένων ἐκ διαφόρων κτημάτων. Ἡ ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς ἐκκλησίας πανήγυρις κατὰ τὴν 15ην Αὐγούστου, ἔχει ἰδιάζοντα χαρακτῆρα ἕνεκα τῶν κατ' αὐτὴν τελουμένων ἐθίμων, ἐν οἷς παρέμεινε μέχρι σήμερον καὶ ἡ ζωοθυσία, σιτευτῶν βοῶν σφαγιαζομένων καὶ πᾶσι τοῖς τε κατοίκοις καὶ τοῖς προσκυνηταῖς διανεμομένων.

Ὁ νῦν τῆς ἐπαρχίας Δέρκων Ποιμενάρχης, προθυμούμενος νὰ συνεορτάζῃ τὴν πανήγυριν ταύτην μετὰ τῶν ἐκεῖ ἀγαπητῶν αὐτοῦ τέκνων, ἐθίζει, μεταβαίνων πρὸς τοῦτο

κατ' ἔτος εἰς Πύργον, νὰ παραμείνῃ ἐκεῖ καὶ μετὰ τὴν πανήγυριν ἐπὶ δύο ἡμέρας, ἵνα διευθετῇ διαφόρους ὑποθέσεις γενικοῦ ἢ μερικοῦ χαρακτῆρος, ρυθμίζων καὶ κανονίζων τὰ τῆς διαχειρίσεως τῶν κοινῶν, καὶ ἐξομαλίζων πᾶσαν τυχὸν δυσχέρειαν καὶ διαφοράν.

13. ΒΟΓΑΖΚΙΟΪ

Τὸ χωρίον τοῦτο, Ν Δ τοῦ Πύργου κείμενον, περιλαμβάνει περὶ τὰς 350 οἰκογενείας ὀρθοδόξων. Ἔχει ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς*, Σχολὴν ἀρρένων καὶ παρθεναγωγεῖον. Ἀλλὰ τῆς ἐκκλησίας πεπαλαιωμένης ἤδη οὔσης καὶ ἐπὶ λόφου, ὅπου καὶ τὸ κτίριον τοῦ ἀρρεναγωγείου κειμένης, οἰκοδομεῖται ἀπὸ ἐτῶν ἀρξαμένη καὶ ἤδη ἐν τῷ παρατοῦσθαι εὑρισκομένη νέα μεγαλοπρεπὴς ἐκκλησία, ἐπ' ὀνόματι τῆς *Ἁγίας Τριάδος* τιμωμένη, ἐντὸς τοῦ χωρίου, ἔνθα πρὸ δωδεκαετίας ἀνηγέρθη καὶ κομψὸν κτίριον τοῦ παρθεναγωγείου.

14. ΑΡΝΑΟΥΤΚΙΟΪ

Περιλαμβάνει περὶ τὰς 180 οἰκογενείας ὀρθοδόξων. Ἔχει ἐκκλησίαν, τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου*, καὶ μικρὸν δημοτικὸν Σχολεῖον. Ἡ ἐκκλησία καὶ ἐνταῦθα παλαιὰ οὖσα, ἀνηγέρθη ἐκ θεμελίων προτροπῇ καὶ φροντίδι τῆς μητροπόλεως. Ἡ οἰκοδομὴ αὐτῆς, ἀρξαμένη τῷ 1886, ἐπερατώθη τῷ 1895, ὅτε τῇ 19ῃ Αὐγούστου ἐτελέσθησαν δημοτελῶς τὰ ἐγκαίνια αὐτῆς, τελεταρχοῦντος τοῦ Μητροπολίτου Δέρκων, συλλειτουργούντων τῶν ἱερέων πάντων τῶν πέριξ χωρίων, ὅθεν ἀθρόοι συνέρρευσαν οἱ κάτοικοι, ὑπερβάντες τὰς τρεῖς χιλιάδας· τὸ δὲ προϊὸν τῶν δίσκων τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀνῆλθεν εἰς 100 περίπου λίρας, ὅπερ σπουδαιότατον διὰ τὰ πτωχὰ ἐκεῖ χωρία. Ἀλλὰ μεγάλη τῆς εὐσεβείας ἡ δύναμις. Ἐπειδὴ δὲ τὴν ἡμέραν ἐκείνην συνέπεσε καὶ ἡ ἐπετηρὶς τῆς εἰς τὸν θρόνον αἰσίας ἀναρρήσεως τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου, ὁ Μητροπολίτης, περιστοιχούμενος ὑπὸ παντὸς τοῦ μετασχόντος τῆς τελετῆς τῶν ἐγκαινίων πολυπληθοῦς πρεσβυτερίου, ἐτέλεσε μεγαλοπρεπῆ δοξολογίαν ἐπὶ τῇ πανδήμως πάντοτε πανηγυριζομένῃ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Κράτους εὐσήμῳ ταύτῃ ἑορτῇ.

15. ΑΓΙΑΣΜΑΤΑΚΙΟΝ

Περιλαμβάνει περὶ τὰς 80 οἰκογενείας ὀρθοδόξων. Ἔχει ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* καὶ μικρὸν δημοτικὸν Σχολεῖον, οὗ τὸ κτίριον νεόδμητον. Ὁ διδάσκαλος εἶναι καὶ ψάλτης τῆς ἐκκλησίας, ὡς ἐν πᾶσι τοῖς χωρίοις συμβαίνει, ἐξαιρέσει τῶν κεντρικῶν ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου καὶ τῆς Προποντίδος.

16. ΙΜΒΡΟΧΩΡΙΟΝ

Περιλαμβάνει περὶ τὰς 60 οἰκογενείας ὀρθοδόξων. Ἔχει ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου* καὶ μικρὸν δημοτικὸν Σχολεῖον, οὗ τὸ κτίριον νεόδμητον.

17. ΝΕΟΧΩΡΑΚΙΟΝ

Περιλαμβάνει περὶ τὰς 140 οἰκογενείας ὀρθοδόξων. Ἔχει ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου* καὶ μικρὸν δημοτικὸν Σχολεῖον νεόδμητον, κεῖται δ' ἐπὶ λαμπρῶς καὶ ἀπόπτου τοποθεσίας πρὸς τὸν Εὔξεινον.

18. ΔΕΡΚΟΙ

Τὸ χωρίον τοῦτο, ἡ παρὰ Στράβωνι ***Φινέπολις,*** ἔνθα πάλαι, ὡς εἴρηται, ὑπῆρχεν ἡ ἕδρα τῆς μητροπόλεως Δέρκων, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τῆς ἐπαρχίας, κατοικεῖται νῦν ὑπὸ

90 περίπου οἰκογενειῶν ὀρθοδόξων. Ἔχει ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* καὶ μικρὸν δημοτικὸν Σχολεῖον νεόδμητον.

19. ΔΑΓΙΑΚΑΔΙΝ

Περιλαμβάνει ὑπὲρ τὰς 100 οἰκογενείας ὀρθοδόξων. Ἔχει ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Γενεσίου τῆς Θεοτόκου* καὶ Σχολεῖον, οὗ τὸ κτίριον νεόδμητον, μόλις πρό τινος ἀποπερατωθέν.

20. ΔΕΛΙ-ΠΟΝΟΥΖ

Περιλαμβάνει περὶ τὰς 65 οἰκογενείας ὀρθοδόξων. Ἔχει ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου* καὶ Σχολεῖον δημοτικόν, εὐρύχωρον καὶ λαμπρὸν οἰκοδόμημα, πρὸ τριακονταετίας ἀνεγερθὲν δαπάνῃ ἀνδρὸς ἐκ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου φιλομουσοτάτου, τοῦ μακαρίτου Ἰωάννου Τσιρπανλῆ.

21. ΛΑΖΑΡΚΙΟΪ

Τὸ πτωχὸν τοῦτο χωρίον περιλαμβάνει περὶ τὰς 60 οἰκογενείας ὀρθοδόξων. Ἔχει ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου* καὶ μικρὸν δημοτικὸν Σχολεῖον. Ἡ ἐκκλησία κεῖται ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὀροπεδίου ἐντὸς πυκνοῦ ἄλσους. Ἔχει δὲ ἡ μαγευτικὴ αὕτη τοποθεσία θέαν πρὸς τὸν Εὔξεινον. Ἵνα φθάσῃ δέ τις εἰς τὸ ὕψος ἐκεῖνο, ὀφείλει νὰ διέλθῃ ἑκατὸν καὶ τριάκοντα βαθμίδας, αἵτινες ἐν ὥρᾳ χειμῶνος εἰσὶν ἀπρόσιτοι.

22. ΤΣΑΝΑΚΤΣΑ

Περιλαμβάνει 140 οἰκογενείας. Ἔχει ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* καὶ μικρὰν Σχολήν. Τὸ κλίμα ὑγιεινὸν καὶ ὁ τόπος εὔφορος. Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ἱδρύθη ἐσχάτως καὶ στρατών.

23. ΚΑΣΤΑΝΕΑΙ

Τὸ χωρίον τοῦτο χρησιμεύει ὡς σταθμὸς τῶν ἀπὸ Σηλυβρίας καὶ Μετρῶν εἰς τὰ μεσογειότερα χωρία χάριν ἐμπορίου μεταβαινόντων ἢ ἐκεῖθεν κατερχομένων. Ἔχει ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου* καὶ πεντάτακτον δημοτικὴν Σχολὴν ἀρρένων μετὰ δύο διδασκάλων, ὧν εἷς διδάσκει καὶ τουρκικά, καὶ νηπιοπαρθεναγωγεῖον μετὰ μιᾶς διδασκάλου καὶ βοηθοῦ. Περὶ τὴν ἀρχαίαν ἐκκλησίαν ἀνηγέρθη ἐκ θεμελίων νέα, λιθόκτιστος, ἅτε δὴ ὑπάρχοντος ἐκεῖ λατομείου. Ἡ οἰκοδομή, ἀρξαμένη ἀπὸ Νεοφύτου τοῦ ἀπὸ Κασσανδρείας μόλις πρὸ διετίας ἐπερατώθη, ὅτε ἐγένοντο καὶ τὰ ἐγκαίνια. Ἀπὸ ἀρχιτεκτονικῆς ἀπόψεως, κομψότητος καὶ στερεότητος, εἶναι ἡ λαμπροτέρα ἐκκλησία τοῦ τμήματος ἐκείνου τῆς ἐπαρχίας Δέρκων. Τὸ χωρίον τοῦτο κατοικεῖται ὑπὸ 180 οἰκογενειῶν.

24. ΟΚΛΑΛΗ

Περιλαμβάνει 120 οἰκογενείας περίπου. Ἔχει ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* καὶ δημοτικὸν Σχολεῖον νεόδμητον.

25. ΑΚΑΛΑΝΗ

Περιλαμβάνει ὑπὲρ τὰς 110 οἰκογενείας. Ἔχει Σχολεῖον δημοτικόν, οὗ τὸ κτίριον νεόδμητον, πρὸ ἐννεατίας ἀνεγερθέν. Εἶναι διάσημον τὸ χωρίον διὰ τὸ παρὰ τὴν ἐκκλησίαν ἀναβλύζον διαυγέστατον καὶ ἐλαφρὸν ὕδωρ, ἐξ οὗ καὶ μεταφέρουσι πρὸς πόσιν οἱ εὔποροι τῶν κατοίκων Μετρῶν καὶ Σηλυβρίας.

26. ΕΡΜΕΝΙΚΙΟΪ

Φαίνεται ὅτι τὸ χωρίον τοῦτο εἶχε τὸ πάλαι πυκνὸν ἀρμενικὸν συνοικισμὸν καὶ ἐντεῦθεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Νῦν περιλαμβάνει καθαρὸν πληθυσμὸν 100 περίπου οἰκογενειῶν ὀρθοδόξων. Ἔχει ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τῆς *Ἁγίας Τριάδος*, ἀνεγερθεῖσαν ἐκ θεμελίων, ἅτε ἐκ τοῦ σεισμοῦ τοῦ 1894 παθοῦσαν καὶ ἑτοιμόρροπον οὖσαν. Νεόδμητον ἐπίσης ἔχει καὶ τὸ Σχολεῖον, πρὸ διετίας ἀνεγερθέν. Τὸ χωρίον τοῦτο ἀφθονεῖ ὑδάτων, χρησιμοποιουμένων πρὸς κίνησιν ἀλευρομύλων.

27. ΤΣΙΦΛΙΚΙΟΪ

Τὸ χωρίον τοῦτο περιλαμβάνει περὶ τὰς 200 οἰκογενείας. Ἔχει δύο ἐκκλησίας, τὴν μὲν παλαιάν, ἐπ' ὀνόματι τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς* τιμωμένην καὶ ἔξω τοῦ χωρίου κειμένην, ἐν τῷ νεκροταφείῳ, ἔνθα κατὰ πᾶν Σάββατον τελεῖται λειτουργία, καὶ τὴν νεόδμητον, ἐντὸς τοῦ χωρίου κειμένην καὶ ἐπ' ὀνόματι τῆς θείας *Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος* τιμωμένην. Ἐπίσης νεόδμητον ἔχει καὶ τὸ κτίριον τῆς δημοτικῆς Σχολῆς, ἐγκαινισθὲν τῷ 1895. Ἐκ τοῦ χωρίου τούτου ὡρμᾶτο ὁ ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ τῆς Βάδεν ἐπὶ εἰκοσαετίαν ἐφημερεύσας ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος Κάλφογλους, ὁ πολλαχῶς μετὰ τῶν δύο ὁμοτρόπων αὐτοῦ ἀδελφῶν τὴν γενέτειραν εὐεργετήσας. Αὐτοῦ δὲ τοῦ φιλομούσου λειτουργοῦ δαπάναις ἐσπούδασαν ἐν Ἑσπερίᾳ τὴν ἰατρικὴν οἱ δύο αὐτοῦ ἀνεψιοὶ Μιχαὴλ καὶ Χρῆστος Κάλφογλους.

28. ΤΖΕΛΕΛΚΙΟΪ

Περιλαμβάνει περὶ τὰς 70 οἰκογενείας. Ἔχει ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου* καὶ μικρὸν δημοτικὸν Σχολεῖον. Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ ἀσχολοῦνται περὶ τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ἀνθρακοποιΐαν.

29. ΤΑΡΦΑ

Περιλαμβάνει περὶ τὰς 160 οἰκογενείας. Ἔχει ἐκκλησίαν κτισθεῖσαν κατὰ τὸ ἔτος 1835 καὶ τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* καὶ δημοτικὴν Σχολὴν νεόδμητον. Ἰδιαιτέρα πανήγυρις τελεῖται ἐν τῷ χωρίῳ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ἀναλήψεως, ἥτις συναγείρει πολυαρίθμους πανηγυριστὰς ἐκ τῶν πέριξ χωρίων. Ἐσχάτως ἱδρύθη καὶ ἐνταῦθα στρατών.

30. ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (τουρκιστὶ *Ἀξατλῆ*)

Τὸ χωρίον τοῦτο κεῖται ὕπερθεν τοῦ ἀρχαίου Αὐτοκρατορικοῦ πυριτιδοποιείου. Κατοικεῖται ὑπὸ 70 καὶ πλέον οἰκογενειῶν ὀρθοδόξων. Ἔχει ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* καὶ μικρὰν δημοτικὴν Σχολήν. Κληθέντος δὲ τοῦ χωρίου ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς ἐκκλησίας, προῆλθεν ἐκ παραφθορᾶς τὸ τουρκικὸν *Ἀξατλῆ*=*Ἅγιος Ἀτλῆς* (ἔφιππος), τουτέστιν Ἅγιος Γεώργιος. Ἡ ἐκκλησία ἐκτίσθη κατὰ τὸ 1845 τῇ συνδρομῇ τῶν κατοίκων καὶ τοῦ τότε Βαρουτσῆ-βασῆ Βογὸζ βέη Λαδιάν. Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ κατοικοῦσι καί τινες ἀρμενικαὶ οἰκογένειαι. Ὑπάρχει δὲ ἐκεῖ καὶ ἀρμενικὴ ἐκκλησία, κτισθεῖσα δαπάνῃ τοῦ Βαρουτσῆ-βασῆ Ὀβανὲζ βέη. Τὸ χωρίον τοῦτο σκληρῶς ἐδοκιμάσθη κατὰ τὴν 30ὴν Μαΐου τοῦ ἔτους τούτου, καταστραφείσης ἐξ ὁλοκλήρου πάσης τῆς σπορᾶς.

31. ΚΑΛΙΟ

Τὸ χωρίον τοῦτο περιλαμβάνει περὶ τὰς 80 οἰκογενείας ὀρθοδόξων. Ἔχει ἐκκλησίαν

τιμωμένην τῷ ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* καὶ μικρὰν Σχολήν, ἧς τὸ κτίριον νεόδμητον, ἀνεγερθὲν μετὰ τὸν σεισμόν, ὅτε ἐπεσκευάσθη ἡ σπουδαίως παθοῦσα ἐκκλησία.

32. ΣΑΦΡΑΣ

Τὸ χωρίον τοῦτο, τὸ ἀρχαῖον ***Ζεφύριον,*** ἐξ οὗ καὶ κατὰ παραφθορὰν τὸ τουρκικὸν ὄνομα ***Σαφρᾶς,*** κείμενον ἐπὶ ὑψηλῆς καὶ εὐαέρου τοποθεσίας, περιλαμβάνει περὶ τὰς 60 οἰκογενείας. Ἔχει ἐκκλησίαν τιμωμένην τῷ ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* καὶ δημοτικὴν Σχολήν, καλὸν οἰκοδόμημα. Εἰς ἀπόστασιν μιᾶς περίπου ὥρας ἀπὸ τοῦ χωρίου τούτου κεῖται ἡ Αὐτοκρατορικὴ Γεωργικὴ Σχολὴ τοῦ μεγάλου Χαλκαλῆ.

33. ΚΑΛΦΑΣ

Εἰς ὡριαίαν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ προηγουμένου κεῖται τὸ χωρίον τοῦτο, φημιζόμενον διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀμπέλων καὶ τῶν καλῶν σταφυλῶν, αἵτινες ὅμως σπουδαίως ἔπαθον ὑπὸ τῆς ἐπαράτου φιλοξήρας, τὴν καταστροφὴν συμπληρωσάσης τῆς φοβερᾶς θυέλλης τῆς 30ῆς Μαΐου, ὡς συνέβη ἐν πᾶσι τοῖς πέριξ ἀμπελοφύτοις χωρίοις. Περιλαμβάνει περὶ τὰς 130 ὀρθοδόξους οἰκογενείας. Ἔχει ἐκκλησίαν τιμωμένην τῷ ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου,* Σχολὴν ἀρρένων καὶ νηπιοπαρθεναγωγεῖον νεόδμητον.

34. ΝΥΜΦΑΙ

Περιλαμβάνει περὶ τὰς 30 οἰκογενείας. Ἔχει ἐκκλησίαν τιμωμένην τῷ ὀνόματι τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου* καὶ μικρὰν δημοτικὴν Σχολήν. Ἕνεκα δὲ τῆς εὐαέρου καὶ τερπνῆς αὐτοῦ τοποθεσίας, πολλοὶ ἐκ τῆς πρωτευούσης μετοικοῦντες ἄλλοτε ἐκεῖ διήρχοντο τὸ θέρος.

35. ΑΓΙΟΙ ΠΑΝΤΕΣ *(κοινῶς Ἁϊπᾶς)*

Τὸ πτωχὸν τοῦτο χωρίον περιλαμβάνει περὶ τὰς 25 οἰκογενείας. Ἔχει ἐκκλησίαν τιμωμένην τῇ μνήμῃ τῶν *Ἁγίων Πάντων,* ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ χωρίου. Ὁ ἱερεὺς εἶναι καὶ διδάσκαλος τοῦ μικροῦ Σχολείου.

36. ΓΡΥΠΕΣ (τὸ καὶ ***Τσιφοὺτ-βουργὰζ*** καλούμενον)

Τὸ πτωχότατον τοῦτο χωρίον περιλαμβάνει περὶ τὰς 20 οἰκογενείας. Ἔχει ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* καὶ μικρὸν Σχολεῖον· εὕρηται δὲ ἐκεῖ καὶ ἀρχαῖον πολλοῦ σεβασμοῦ ἁπολαῦον Ἁγίασμα ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Τιμίου Προδρόμου,* εἰς ὃ πολλοὶ ἐκ τῶν πέριξ χωρίων καὶ ἐκ τῆς πρωτευούσης συρρέουσι προσκυνηταὶ κατὰ τὴν μνήμην αὐτοῦ, τῇ 29ῃ Αὐγούστου.

37. ΛΥΤΡΑΙ

Τὸ χωρίον τοῦτο περιλαμβάνει περὶ τὰς 60 οἰκογενείας ὀρθοδόξων, ὧν μέρος ἀνήκουσιν εἰς τὴν φυλὴν τῶν Ἀθιγγάνων, ἀποτελούντων ἰδιαίτερον συνοικισμόν. Ἔχει ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* καὶ δημοτικὴν Σχολήν. Πόρους τακτικοὺς ἔχει τὰς προσόδους δύο ἀρχαίων ἁγιασμάτων, τοῦ παρὰ τὴν *Ζωοδόχον Πηγὴν* τῆς *Ἁγίας Τριάδος* καὶ τοῦ παρὰ τὴν Πύλην τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς.* Τὸ ἄσημον ἄλλοτε τοῦτο χωρίον, ὅπερ καὶ πυρκαϊὰ εἶχε καταστρέψει τῷ 1886, ἀνέκυψε καὶ ἀνωρθώθη, ἀφ' ἧς, ἕνεκα τοῦ ὡραίου κλίματος, κατέστη ἀπό τινων ἐτῶν τὸ σταθερὸν θέρετρον πολλῶν ἐκ τῆς πρωτευούσης ξένων, οἵτινες οὐ σμικρὸν συμβάλλονται, εἰσφέροντες πρὸς συντήρησιν τῆς ἐκεῖ ἐκκλησίας καὶ τῆς Σχολῆς, ὧν τὰ κτίρια, βλαβέντα ἐκ τοῦ σεισμοῦ, ἐπεσκευάσθησαν προνοίᾳ τῆς μητροπόλεως μετὰ τῶν κτιρίων πάντων τῶν ἄλλων χωρίων,

ἅτινα κείμενα ἐντὸς τῆς ἀκτῖνος τοῦ σεισμικοῦ κέντρου, ἔπαθον ἐκ τοῦ καταστρεπτικοῦ σεισμοῦ τοῦ 1894.

38. ΑΒΑΣΟΝ

Τὸ σήμερον πτωχὸν καὶ ἄσημον τοῦτο χωρίον, ἤκμαζεν ἄλλοτε, λαμπρυνθὲν καὶ διὰ τῆς ἐκεῖ ἱδρυθείσης κατὰ τὸ 1820 Σχολῆς ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Δέρκων Γρηγορίου, οὗ τὸν ὑπὲρ τῶν καλῶν ζῆλον, πολλοῖς ἐπιστέφει ἐπαίνοις τὸ ἐπὶ τούτῳ ἐκδοθὲν ἐπὶ Γρηγορίου τοῦ Ε′ Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Σιγγιλιῶδες γράμμα, σωζόμενον ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς μητροπόλεως. Γνωστὸν δὲ ἤδη ὅτι ἐπὶ τοῦ Μητροπολίτου τούτου ἀνηγέρθη καὶ ἡ ἐν Θεραπείοις Μουρούζειος Σχολή. Ὡς δὲ ἐκείνη ἀπέβη ἡ κεντρικὴ ἑστία τῶν γραμμάτων πάντων τῶν πέριξ ἐν τῷ Βοσπόρῳ χωρίων, οὕτω καὶ ὁ ἐν Ἀβάσσῳ λαμπτὴρ ἐγένετο φαεινός, μεταλαμπαδεύων τὸ φῶς τῆς πατρῴας παιδείας καὶ εἰς τὰ τέκνα τῶν πέριξ μεσογείων χωρίων. Ἐν τῷ χωρίῳ δὲ τούτῳ μετοικοῦντες διήρχοντο τὸ θέρος πολλοὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀριστοκρατῶν ἕνεκα τοῦ ὑγιεινοῦ καὶ τερπνοῦ αὐτοῦ κλίματος. Ἐτιμήθη δὲ τὸ χωρίον τοῦτο καὶ δι' ἐπισκέψεως δὶς τοῦ ἀοιδίμου Σουλτὰν Μαχμούτ, μέχρις ἐσχάτων δ' ἐσώζετο ἀκέραιος ὁ οἶκος, ἐν ᾧ ἐπὶ ἡμέρας διέμενε. Τὸ χωρίον τοῦτο περιλαμβάνει σήμερον περὶ τὰς 50 οἰκογενείας, τῶν κατοίκων δὲ οἱ μὲν οἴκοι μένοντες ἀσχολοῦνται περὶ τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς καὶ δὴ τῆς ἀμπέλου, οἱ δὲ μετέρχονται ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ ἔργον τοῦ βαφέως. Ἔχει ἐκκλησίαν κτισθεῖσαν κατὰ τὸ 1831 καὶ τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου* καὶ μικρὰν δημοτικὴν Σχολήν.

39. ΚΙΟΥΤΣΟΥΚ-ΚΙΟΪ

Τὸ χωρίον τοῦτο, κείμενον ἐπὶ τερπνοτάτης τοποθεσίας, ἤκμαζεν ἄλλοτε, προσφιλὲς ὂν ἐνδιαίτημα τῶν μεγάλων ἐν Κωνσταντινουπόλει προβατεμπόρων. Ἐνταῦθα δὲ ἐγείρεται καὶ λαμπρὸν μέγαρον τοῦ ἀειμνήστου Χρηστάκη Ζωγράφου, ὃς ἰδίαις δαπάναις διακοσμήσας τὴν ἐκεῖ ἐκκλησίαν τοῦ *Προφήτου Ἠλιού,* ἀνήγειρε καὶ λιθόκτιστον Σχολήν, προικοδοτήσας αὐτὴν δι' εἰκοσαλίρου ἐτησίας δωρεᾶς, ἣν τακτικῶς ἐχορήγει μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Περιλαμβάνει σήμερον περὶ τὰς 20 οἰκογενείας ὀρθοδόξων, ἀσχολοῦνται δὲ οἱ κάτοικοι αὐτοῦ περὶ τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ἀμπελοφυτείαν.

40. ΤΖΕΒΙΤΖΗ

Τὸ πτωχὸν τοῦτο χωρίον περιλαμβάνει περὶ τὰς 25 οἰκογενείας. Ἔχει ἐκκλησίαν τιμωμένην τῷ ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Νικολάου* καὶ μικρὸν Σχολεῖον. Ἡ ἐκκλησία εὕρηται ἐντὸς ἄλσους, ἔνθα πολυπληθεῖς αἱ ἡδύλαλοι ἀηδόνες, κατασκηνοῦσαι ἐπὶ τῶν ὑψικόμων αἰγείρων, ψάλλουσι τοῦ ἔαρος τὰ κάλλη, ἰδίᾳ κατὰ τὸν μῆνα Μάϊον. Οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων μετέρχονται τὸν παντοπώλην ἐν Ἐγιοὺπ καὶ ἐν Ἀϊβὰν Σεραΐῳ.

41. ΔΟΜΟΥΖ - ΔΕΡΕ

Περιλαμβάνει περὶ τὰς 100 οἰκογενείας. Ἔχει ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* καὶ μικρὸν Σχολεῖον. Εἰς ἡμίωρον ἀπὸ τοῦ χωρίου ἀπόστασιν, ἐντὸς κατασκίου κοιλάδος, ἀνευρέθησαν κατὰ τὸ 1884 τὰ λείψανα ἀρχαίας ἐκκλησίας, ὡς καὶ ἁγίασμα, περὶ ὃ κατ' ἔτος, τῇ 23ῃ Αὐγούστου, ἐπὶ τῇ ἀποδόσει τῆς ἑορτῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τελεῖται πανήγυρις, πολλοὺς συναγείρουσα ἐκ τῶν πέριξ χωρίων. Τὸ χωρίον τοῦτο ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι ***Γκιουμοὺς-δερέ,*** ἢ μᾶλλον ***Κουμλοῦ-δερέ,*** διὰ τὴν ἐκεῖ σωρευομένην κατὰ μεγάλην ποσότητα ἄμμον, ἥτις φημίζεται ὡς ἔχουσα ἐνέργειαν ἰαματικὴν κατὰ τῶν ρευματισμῶν. Ὡς δὲ βεβαιοῦται, πολλοὶ εὑρίσκουσιν ἐκεῖ ἀνακούφισιν ἀπὸ

τοῦ δεινοῦ τούτου νοσήματος. Οἱ πάσχοντες εἰσδύουσι μέχρι λαιμοῦ καὶ μένουσιν ἐπί τινα χρόνον γυμνοὶ ἐντὸς τῆς ἄμμου, πράττοντες τοῦτο ἐπὶ δέκα τοὐλάχιστον κατὰ συνέχειαν ἡμέρας, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ μηνὸς Αὐγούστου.

*

Ταῦτα ἐν ἁπλῇ σκιαγραφίᾳ, ὅσον δέδοται ἡμῖν, περὶ τῆς πνευματικῆς καὶ ἐκπαιδευτικῆς καταστάσεως τῆς ἐπαρχίας Δέρκων, ἥτις, περιλαμβάνουσα περὶ τὰς 5530 ὀρθοδόξων οἰκογενειῶν, ἔχει ἐν ὅλῳ 60 ἐκκλησίας μετὰ 46 ἱερέων καὶ 7 διακόνων, ὧν δύο τρόφιμοι τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, 66 Σχολεῖα, ὧν ἓν ἡμιγυμνάσιον, 32 ἀστικά, 18 κοινά, 6 παρθεναγωγεῖα καὶ 9 νηπιοπαρθεναγωγεῖα μετὰ 58 διδασκάλων καὶ 25 διδασκαλισσῶν, ἤτοι τὸ ὅλον 83, τῶν φοιτώντων εἰς τὰ σχολεῖα τῆς ὅλης ἐπαρχίας ἀνερχομένων εἰς 3333, ὧν 2262 μαθηταὶ καὶ 1071 μαθήτριαι.

Οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων τῆς ἐπαρχίας Δέρκων ζῶσιν, ἐν γένει, οἱ μὲν τῶν παραλίων ἐκ τῆς ἁλιείας, οἱ δὲ τῶν μεσογείων ἐκ τῆς καλλιεργείας τῆς γῆς καὶ τῆς ἀμπέλου. Δυσμενεῖς ὅμως περιστάσεις καὶ καιρικαὶ ἐπήρειαι, καὶ δὴ ἡ φθοροποιὸς φυλλοξήρα, ἀφανίσασα τὰς ἀμπέλους, κατέστρεψαν τὰ ἐκ τούτων ἔχοντα τὸν κυριώτερον πόρον χωρία, ὧν τὴν δυσπραγίαν ἐπέτεινεν ἡ φοβερὰ θύελλα τῆς 30ῆς Μαΐου. Παρὰ πάντα ὅμως τὰ δεινοπαθήματα ταῦτα καὶ τούτων τῶν δοκιμασθέντων μερῶν οἱ κάτοικοι, ὧν τὰ πατρῷα ἤθη καὶ ἔθιμα δὲν ἐνόθευσαν εἰσέτι αἱ νεωτεριστικαὶ ἰδέαι, ὑπὸ τῆς πίστεως, ἥτις θερμαίνει εἰσέτι τὰ στήθη αὐτῶν, καὶ ὑπὸ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίδος ἐνισχυόμενοι καὶ καρτεροῦντες καὶ διὰ τῆς φιλοπονίας καὶ τῆς λιτότητος τοῦ βίου αὐτῶν ἀντιμετωπίζοντες τὰς δυσμενεῖς περιστάσεις, φιλοτιμοῦνται νὰ μὴ ὑπολείπωνται κατὰ τὸ ἐνὸν τῶν ἄλλων τῆς ἐπαρχίας κοινοτήτων ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν καθηκόντων αὐτῶν ὡς χριστιανῶν τε καὶ ὡς πολιτῶν, ἔχοντες ἀρωγὸν καὶ προστάτην τὸν νῦν Ποιμενάρχην αὐτῶν, πατρικῶς προνοοῦντα καὶ φροντίζοντα περὶ τῶν πνευματικῶν καὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἀναγκῶν τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ, ὅπερ καὶ ἐπισκέπτεται κατὰ περιόδους, τακτικῶς τὴν ἐπαρχίαν περιερχομένου τοῦ βοηθοῦ αὐτοῦ ἐπισκόπου, καθ' ὡρισμένας ἐποχάς. Ἐν τοῖς μεγάλοις δὲ κέντροις, ὅπου καὶ τὰ μέσα ἀφθονοῦσι καὶ ἄνδρες ζήλου καὶ φιλοτιμίας ἔμπλεῳ ἐργάζονται καὶ πονοῦσι, τὰ Σχολεῖα κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ἐξήχθησαν εἰς ἀξιόλογον περιωπήν. Ἀφ' ἑτέρου σωματεῖα, περὶ ἃ φιλοτίμως συγκεντροῦται ἡ νεολαία, σκοπίμως δρῶσιν, ἄλλα μὲν τῆς ψυχικῆς, ἄλλα δὲ τῆς σωματικῆς εὐρωστίας στοχαζόμενα. Δίκαιον δὲ νὰ ὁμολογηθῇ ἐνταῦθα ὅτι καθ' ἣν ἐποχήν, ἤτοι πρὸ ἐτῶν εἴκοσι καὶ ἑνός, ὁ νῦν ἀπὸ Θεσσαλονίκης Μητροπολίτης Δέρκων Καλλίνικος ἀνελάμβανε τὴν πνευματικὴν διακυβέρνησιν τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ἄλλα μὲν τῶν χωρίων ἐστεροῦντο παντελῶς Σχολείων, ἐν ἄλλοις δὲ σεσαθρωμένα τινὰ δωμάτια, παρὰ τοῖς κελλίοις τῶν ἱερέων, αὐτόχρημα τρῶγλαι, ἐχρησίμευον ὡς διδακτήρια, διδασκάλου ὄντος τοῦ ἱερέως τοῦ χωρίου. Σήμερον δὲ καὶ τὸ ἔσχατον χωρίον ἔχει τὸ Σχολεῖόν του μετὰ ἰδιαιτέρου διδασκάλου, ἐκτελοῦντος καὶ τὸ ἔργον τοῦ ψάλτου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Ἡ δέουσα ἰδίως κατεβλήθη ἐνέργεια περὶ τὴν ἐπισκευὴν καὶ τὴν ἐκ βάθρων ἀνέγερσιν τῶν σχολείων καὶ ἐκκλησιῶν δέκα καὶ ἓξ χωρίων, φοβερῶς δοκιμασθέντων κατὰ τὸν καταστρεπτικὸν σεισμὸν τοῦ 1894. Ὑπὲρ τοῦ ἔργου δὲ τούτου ὁ γεραρὸς Μητροπολίτης ἔσχε πολύτιμον συντελεστὴν εἰς ὑλικὴν ἐπικουρίαν τὸν φιλογενέστατον κύριον Κωνσταντῖνον Βλαστάρην.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 12ῃ Αὐγούστου 1905.

Α. Π.

ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΕΝ ΧΑΛΚΗΔΟΝΙ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ

ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ

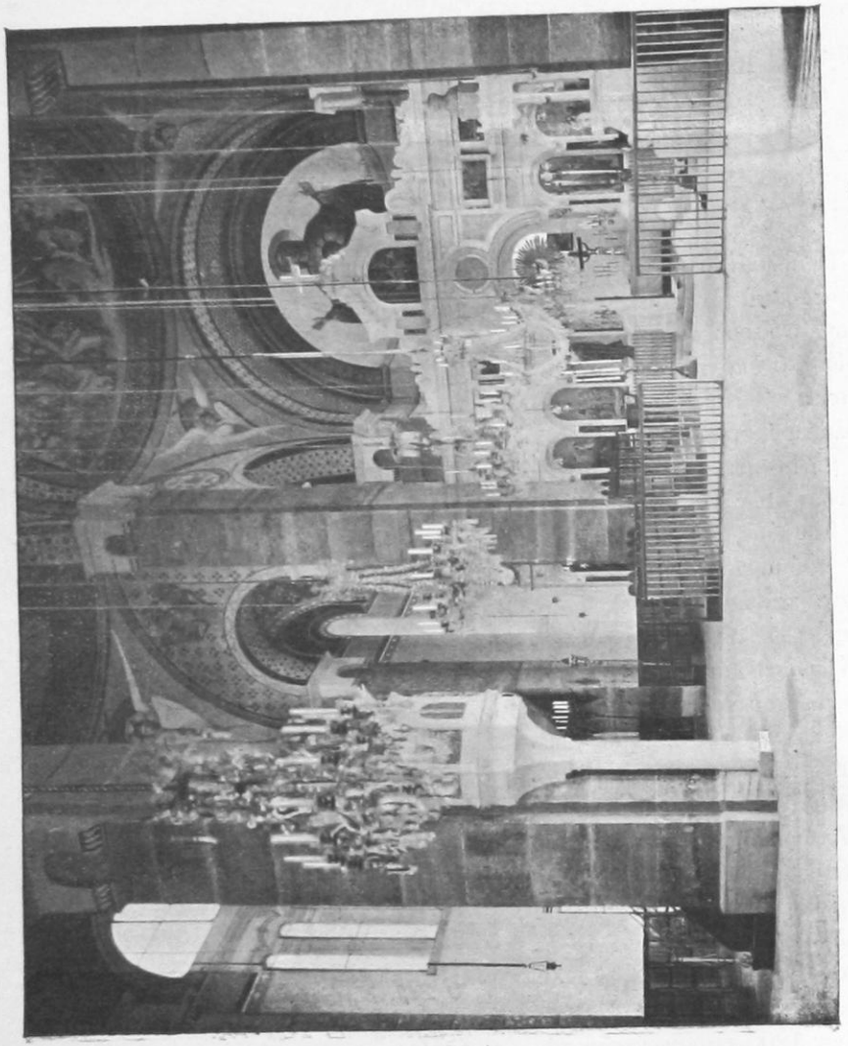
Ἡ πολυάνθρωπος ὁμογενὴς κοινότης Χαλκηδόνος ἐν πανδήμῳ πανηγύρει ἑώρτασε κατὰ τὸν παρελθόντα Ἀπρίλιον ἐκπλήρωσιν ὑπερτριακονταετοῦς αὐτῆς πόθου. Ὁ ἱερὸς ναὸς τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὁ ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου μητροπολίτου Χαλκηδόνος κυροῦ Καλλινίκου θεμελιωθεὶς τὸ πρῶτον, μὴ δυνηθεὶς δὲ ἐπὶ μακρὰν περίοδον ἐτῶν νὰ ὑψωθῇ πέραν τῶν θεμελίων, ἐνεκαινίσθη τὴν 10ην τοῦ μηνὸς τούτου ἐπιβλητικώτατα καὶ παρεδόθη εἰς δοξολογίαν τοῦ Ὑψίστου τῇ φιλοκάλῳ δραστηριότητι τοῦ γεραροῦ μητροπολίτου Χαλκηδόνος κ. Γερμανοῦ καὶ διὰ τῆς εὐγενοῦς συμπράξεως καὶ χορηγίας τῶν Χαλκηδονίων.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χαλκηδόνος κ. Γερμανός.

Ἀνιδρύθη ἀρχιτεκτοῦντος τοῦ κ. Βελισσαρίου Μακροπούλου, οὗ τὰ σχέδια προεκρίθησαν μεταξὺ πολλῶν ἄλλων κατὰ τὸν ἐνεργηθέντα διαγωνισμόν, εἶναι δὲ ρυθμοῦ καθαρῶς βυζαντινοῦ. Κατέχει ἐμβαδὸν 1200 τετραγωνικῶν πήχεων, ἔχει δὲ ὕψος ἐσωτερικὸν μὲν 27 μέτρων, ἐξωτερικὸν δὲ 30. Ὁ κεντρικὸς θόλος διαμέτρου 8 μέτρων, ἐρείδεται ἐλαφρὸς καὶ χαρίεις ἐπὶ τεσσάρων τετραγωνικῶν παραστάδων ἐκ λίθου τοῦ Χάρακος, περιβάλλεται δ' ὑπὸ τεσσάρων ἡμιθολίων, ἐρειδομένων καὶ τούτων εἰς ἄλλα μικρότερα πρὸς τὰς πλευρὰς τοῦ

ναοῦ, ἠρέμα καὶ κλιμακηδὸν ἀποκλίνοντα. Ὁ γυναικωνίτης εὕρηται ἀπέναντι ἀκριβῶς τοῦ Ἁγίου Βήματος, ὁλόκληρον δὲ τὸ οἰκοδόμημα, ἐκτισμένον ἀποκλειστικῶς διὰ λίθων τοῦ Χάρακος, μαρμάρου τοῦ Μαρμαρᾶ καὶ ὑδραυλικῆς ἀσβέστου, εἶναι στερεώτατον. Τὰ δύο κωδωνοστάσια, ἑκατέρωθεν τῆς προσόψεως

Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἐν Χαλκηδόνι νεοδμήτου ναοῦ τῆς Ἁγίας Τριάδος.

ἐγειρόμενα, κατὰ μέτρα τινὰ μόνον ὑπερέχουσι τῆς μετώπης αὐτῆς, τριγωνικῆς οὔσης καὶ ὑπὸ σταυροῦ μαρμαρίνου ἐπιστεφομένης, ἔξωθεν δὲ καὶ ἐκ τοῦ πλησίον ὁρώμενον τὸ κτίριον δὲν ἐπιτρέπει νὰ ὑποθέσῃ τις τὴν ἐσωτερικὴν εὐρυχωρίαν αὐτοῦ, δυναμένου νὰ περιλάβῃ καὶ τρισχίλια ἄτομα. Ἅμα τῇ εἰσόδῳ ἐκπλήσσεταί τις πράγματι πρὸ τῆς θέας τοῦ ναοῦ, ἔχοντος μεγάλην εὐρυχωρίαν καὶ κύρια χαρακτηριστικὰ φῶς ἄπλετον, ἁρμονίαν γραμμῶν καὶ διαύγειαν ἐν πᾶσι.

Ἐκεῖνα ὅμως, τὰ ὁποῖα ἰδιαιτέρως ἑλκύουσι καὶ διὰ τὴν καλλιτεχνίαν καὶ διὰ τὸ καθαρῶς ἑλληνικὸν τοῦ ρυθμοῦ, εἶναι τὸ Εἰκονοστάσιον (τέμπλον), ὁ Ἀρχιερατικὸς θρόνος καὶ ὁ Ἄμβων. Κατεσκευάσθησαν ταῦτα ἐκ παλλεύκου μαρμάρου τῆς Πεντέλης ἐπὶ σχεδίων ἐπιμεληθέντων ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Μεταξᾶ καὶ τοῦ μηχανικοῦ κ. Σιδερίδου, ἀποτελοῦσι δὲ πράγματι ἀριστοτεχνήματα.

Τὸ τέμπλον ἰδίως εἶναι μοναδικὸν παρ' ἡμῖν, ἐπιβάλλον διὰ τοῦ ρυθμοῦ καὶ τῆς ἁρμονίας τῶν γραμμῶν ἐν ἁμίλλῃ πρὸς τὸν θρόνον, ἐπίσης καλλιτεχνικώτατον. Τὰ ἔργα ταῦτα κατεσκευάσθησαν ὑπὸ τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν γλύπτου καὶ ἐργοστασιάρχου μαρμαροτεχνίας κ. Θεοδώρου Μ. Τόμπρου κατὰ σχέδιον τοῦ κ. Σιδερίδου, τροποποιηθὲν ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ μηχανικοῦ τῶν ἀνακτόρων κ. Μεταξᾶ.

Τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐν Χαλκηδόνι νεοδμήτου ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Τριάδος.

⁂

Ὁ λαμπρὸς οὗτος τοῦ ναοῦ κόσμος ἀποσπᾷ τὸν εὐφρόσυνον τοῦ θεατοῦ θαυμασμὸν καὶ ἐγείρει τὴν ψυχὴν διὰ τῶν ὁριζόντων τοῦ ἰδεώδους καλοῦ εἰς ἱεράν τινα καλαισθητικὴν συγκίνησιν. Τὸ περίσεμνον Εἰκονοστάσιον ἔχει κατὰ ρυθμικωτάτην κανονικότητα πρὸς τὰς διαστάσεις τοῦ ναοῦ ὕψος μὲν μέτρων 9.15, πλάτος δὲ μέτρων 16.55. Χιονῶδες τὴν λευκότητα καὶ ἀπαστρᾶπτον ἐκ στιλπνότητος ἀποτελεῖται ὁλόκληρον ἐκ καθαροῦ πεντελικοῦ μαρμάρου, τοῦ ὁποίου εὐφραίνει καὶ τὸ ὄμμα καὶ τὴν ψυχὴν ἡ ἄσπιλος ἁγνότης, καὶ τοῦ ὁποίου τὴν εἰς τὰς ἐπηρείας τῶν αἰώνων ἀντοχὴν μαρτυροῦσι τὰ ἀθάνατα

SISMANOGLIO MEGARO

λείψανα τοῦ Παρθενῶνος καὶ τῆς Ἀκροπόλεως. Ἡ ὅλη πρόσοψις, φέρουσα σεμνὰ καὶ ἀπέριττα κοσμητικὰ ἀνάγλυφα, ἰδίᾳ τῆς ἀμπέλου τὸ συμβολικὸν περὶ τὴν Ὡραίαν Πύλην κλῆμα, διακοσμεῖται ἐν τῇ πρώτῃ σειρᾷ τῶν μεγάλων εἰκόνων ἐκ στηλῶν ἐν ὅλῳ 16, ὕψους μέτρων 1.90. Τούτων αἱ δύο ἑκατέρωθεν τῆς Ὡραίας Πύλης εἰσὶν ἐξ ἐγχρώμου μαρμάρου τῆς Σκύρου (σομακῆ), περιζητήτου ἐν Εὐρώπῃ σήμερον, τιμωμένου δὲ ἐν ἀκατεργάστῳ ὄγκῳ φράγκων ὑπερχιλίων κατὰ μέτρον κυβικόν. Αἱ στῆλαι αὗται ὀρθοῦνται ἐλαφραί, περίκομψοι, ἀποστίλβουσαι ὡς κρύσταλλος, καὶ ἐπιστέφονται δι' ὡραίων κιονοκράνων κορινθιακῶν.

Περιθέουσιν ἑκατέρωθεν τὸ λοιπὸν τῆς σειρᾶς ταύτης διάστημα μεταξὺ τῶν εἰκόνων ἄλλαι ἰσομεγέθεις στῆλαι ἐκ πρασίνου μαρμάρου τῆς Τήνου, ἐπικορυφούμεναι διὰ κορινθιακῶν ἐπίσης κιονοκράνων. Ὑπεράνω τούτων ἐπὶ τῶν λοιπῶν σειρῶν τὰς εἰκόνας διαχωρίζουσι στῆλαι μικροτέρου ὕψους ἐκ τοῦ αὐτοῦ μαρμάρου τῆς Τήνου μετὰ περισσῆς καλαισθησίας διατεθειμέναι καὶ ἀποτελοῦσαι σύνολον μετὰ τῆς λοιπῆς ἐπιφανείας ἁρμονικώτατον. Ἑκατέρωθεν τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου διαγράφεται σύμπλεγμα ἀναγλύφου διακόσμου ἐκ φύλλων καὶ ἀνθέων καὶ συμβολικῶν σχημάτων τόσῳ μᾶλλον ἐξαίσιων καὶ προσοχῆς ἄξιον, καθόσον παρουσιάζει ἐλαφρὰν καί, οὕτως εἰπεῖν, ἐναέριον ἐπὶ τοῦ ἀσπίλου ἐκείνου καὶ χιονώδους μαρμάρου καλλιτεχνικὴν ἐργασίαν, ἧς τὴν γλυπτικὴν λεπτότητα καὶ τὴν ἁρμονικὴν φιλοκαλίαν ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ ἐκτιμήσῃ ὁ ὁπωσοῦν πρὸς τὴν αἰσθητικὴν μὴ ξένος παρατηρητής.

Τὸ μοναδικὸν τοῦτο καὶ ἀληθῶς ἔκπαγλον τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Τριάδος Εἰκονοστάσιον ἐξετελέσθη, ὡς εἴπομεν, ὑπὸ τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν γλύπτου κ. Θ. Ν. Τόμπρου, ὅστις διηύθυνε καὶ τὴν τοποθέτησιν αὐτοῦ δι' εἰδικοῦ προσωπικοῦ, τὸ ὁποῖον παρέλαβεν ἐξ Ἀθηνῶν.

Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἔποψιν ἁγιογραφίας ηὐτύχησεν ὁ ναὸς νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς ὑπὲρ αὐτοῦ θυσίας τῆς φιλοτίμου τῶν Χαλκηδονίων κοινότητος, κοσμηθεὶς δι' ἔργων δεδοκιμασμένης ἀξίας χρωστήρων. Οὕτω, πλὴν τῆς εἰκόνος τοῦ Παντοκράτορος, ὡραῖαι εἰκονογραφίαι στολίζουσι τὰ τέσσαρα τριγωνικὰ ἐρείσματα τοῦ θόλου, παριστῶσαι τοὺς τέσσαρας Εὐαγγελιστάς, φιλοτεχνηθεῖσαι δὲ ὑπὸ τοῦ Ἁγιορείτου ἁγιογράφου Προκοπίου καὶ τοῦ βοηθοῦ αὐτοῦ ἱεροδιακόνου Σωφρονίου. Εἰς αὐτοὺς ὀφείλεται ἐπίσης καὶ ἡ Πλατυτέρα τοῦ Ἱεροῦ Βήματος. Αἱ ἑκατέρωθεν τῆς Ὡραίας Πύλης δεσποτικαὶ εἰκόνες, αἱ κατόπιν αὐτῶν, ὧν τινες ἀντιγραφαὶ ἔργων μεγάλων ζωγράφων, ὡς καὶ τὰ διάφορα συμβολικὰ συμπλέγματα τὰ κοσμοῦντα τὰ ἡμιθόλια, ἐφιλοτεχνήθησαν ὑπὸ τοῦ ζωγράφου κ. Κεσανλῆ.

Ὁ σεπτὸς ναὸς παρουσιάζει τι τὸ ἀρρήτως ἐπιβλητικὸν καὶ ἀγλαόν. Ὑπὸ τὸ γλυκὺ καὶ ἥμερον φῶς τῶν φώτων τοῦ ναοῦ καὶ κατὰ τὰς μεγάλας τῶν ἐκκλησιαστικῶν τελετῶν ἡμέρας ἡ ἀπαστράπτουσα ἐκείνη ἐκ τῆς λευκότητος καὶ τῆς στιλβηδόνος ἐπιφάνεια ὑπὸ τὰς ἀνταυγείας τῶν ἐγχρώμων στηλῶν

ἐμφανίζει κατανυκτικόν τι μεγαλεῖον, ἐξαΐρον τὴν ψυχὴν εἰς τοὺς κόσμους τοῦ ἰδανικοῦ καὶ μεταρσιοῦν τὰ πνεύματα πρὸς τὴν πηγὴν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ τελείου. Ἐξαίσιος εἶναι καὶ ὁ Θρόνος καὶ ὁ Ἄμβων ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὑλικοῦ κατασκευασθέντες ἐπίσης ὑπὸ τοῦ κ. Θ. Ν. Τόμπρου. Ἡ περιστερὰ τοῦ Ἄμβωνος

Λιτανεία ἐπὶ τοῖς ἐγκαινίοις τοῦ ἐν Χαλκηδόνι ναοῦ τῆς Ἁγίας Τριάδος.

εἶναι ὁλόλευκος, φυσικώτατα ἀναπτύσσουσα τὰς πτέρυγας καὶ εἰκονιζομένη ὡς ἐν πραγματικῇ καὶ ἐναερίῳ πτήσει. Ἡ δὲ μίτρα τοῦ Θρόνου εἶναι καλλιτέχνημα πολυτελῶς ἐξειργασμένον κατ' ἀντιγραφὴν ἐν τῷ γενικῷ τύπῳ ἐκ τῶν ἐν τῷ Μουσείῳ Ἀθηνῶν γνωστῶν καὶ ἱστορικῶν βυζαντινῶν μιτρῶν.

Φ. Δ.

ΤΑ ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΑΙΚΣΠΕΙΡΟΥ

Εἶναι τῆς φύσεως ἡ γῆ καὶ τάφος καὶ μητέρα.
Σπλάγχνα της εἶναι μητρικὰ τὸ νεκρικόν της μνῆμα
κι' ἀπὸ τὰ σπλάγχνα της γεννᾷ πολλῶν εἰδῶν παιδάκια,
ὅπου βυζάνουν τὴν ζωὴν 'ς τὰ πλούσιά της στήθη.
Χάραις ἐξαίρεταις πολλαῖς ἔχουν πολλὰ παιδιά της,
καθένα χάριν χωριστήν, κανένα χωρὶς χάριν.
Εἶναι ἡ δύναμις πολλὴ κ' ἡ ἀρετὴ μεγάλη
κάθε βοτάνου καὶ καρποῦ, κάθε φυτοῦ καὶ λίθου.

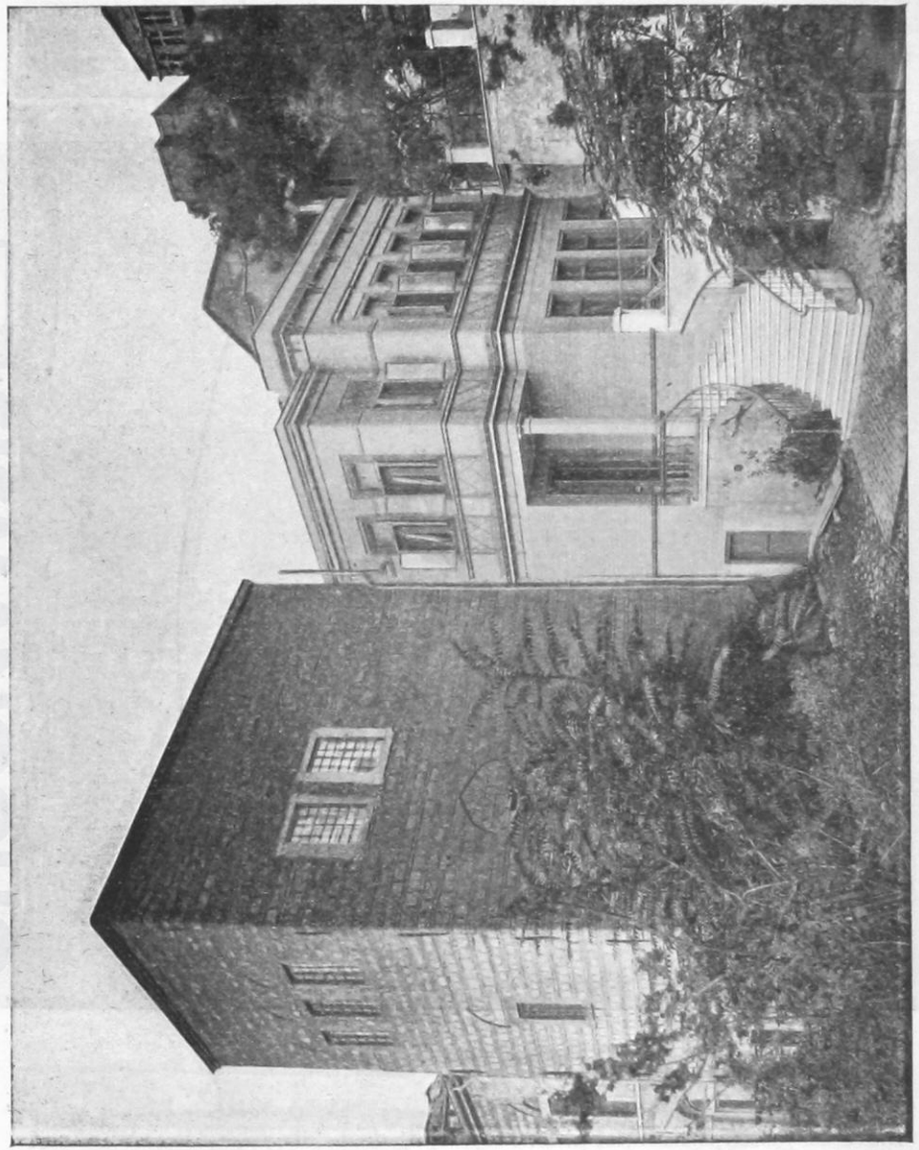
ΤΑ ΙΕΡΑ ΑΜΦΙΑ

ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΣΚΕΥΟΦΥΛΑΚΙΟΥ

ΕΦΩΤΟΓΡΑΦΗΘΗΣΑΝ ΚΑΤ' ΑΠΟΦΑΣΙΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΙΚΗΝ

Εὐθὺς ὡς εἰσέλθῃ τις εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ πορευθῇ τὴν πρὸς τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον ἄγουσαν, εὑρίσκεται πρό τινος οἰονεὶ πύργου, ἔχοντος ὄψιν ἀρχαιοπρεπῆ καὶ ἱκανῶς ὑψηλοῦ. Ὁ πύργος οὗτος ὡς ἵδρυται ἐν τῷ πατριαρχικῷ περιβόλῳ ἄνευ ἐξωτερικῆς ἐπιχρίσεως ἀμμοκονίας εἶνε πράγματι ἀρχαῖον κτίριον λιθόκτιστον ἐπὶ τετραγώνου βάσεως, πρὸς τὸ ὁποῖον προσκολλᾶται ἀπὸ μὲν τῆς νοτίου πλευρᾶς τὸ Συμβούλιον, ἀπὸ δὲ τῆς ἀνατολικῆς τὸ Πατριαρχικὸν τυπογραφεῖον καὶ ἡ βιβλιοθήκη. Ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τῆς οἰκοδομῆς ἐγηγερμένον ἐπὶ ἑδραίων θεμελίων, φέρει ἐπ' ὤμων αὐτοῦ κατὰ τοὺς λόγους τῶν εἰδημόνων ἡλικίαν ἱκανῶν ἐτῶν καὶ ἀπαρτίζεται ἐκ τεσσάρων ἀλλεπαλλήλων καὶ ἀσχέτων τῆς μιᾶς πρὸς τὴν ἄλλην αἰθουσῶν, τῆς μὲν ὑπογείου ὡς ἀποθήκης, τῆς δὲ ὡς μυροφυλακίου, τῆς ἑτέρας ὡς ἀρχειοφυλακίου καὶ τῆς τετάρτης ὡς σκευοφυλακίου, ἐν ἁπάσαις τοῦ φωτὸς εἰσερχομένου διὰ σιδηροφράκτων παραθύρων ἐπὶ τῆς βορείου καὶ δυτικῆς πλευρᾶς ἀνοιγομένων. Ἐκ τῆς ἄνω καὶ τελευταίας αἰθούσης, ἕνεκα τῆς πολυτιμότητος τῶν ἐν αὐτῇ κατατεθειμένων ἱερῶν ἀντικειμένων, ὀνομάζεται τὸ ὅλον κτίριον Σκευοφυλάκιον. Ἡ τελευταία διαρρύθμισις καὶ διασκεύασις αὐτοῦ, ὡς ἔχει σήμερον, ἐγένετο ὑψηλῇ καὶ σεπτῇ κελεύσει τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ προσκυνητοῦ ἡμῶν Δεσπότου κ. Ἰωακείμ, κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ πατριαρχείαν, δι' ὧν γινώσκει νὰ ἐξευρίσκῃ πόρων καθόλου πρὸς ἐξωραϊσμὸν τῶν Πατριαρχείων καὶ πλουτισμὸν τῶν διαφόρων αὐτοῦ μερῶν, ἀδιαλείπτως διὰ τοῦτο ἐργαζόμενος μετὰ πολλῆς τῆς ἐθνικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς δράσεως, ἔχων συναρωγοὺς τοὺς φιλογενεῖς ἐκείνους, οἵτινες πάντοτε, κατὰ τὴν πατριαρχικὴν αὐτοῦ ἐπιθυμίαν καὶ διάθεσιν, μετὰ προθυμίας προχέουσιν ἀφειδῶς ἐκ τοῦ βαλαντίου αὐτῶν τὸ χρῆμα διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους. Ἀνέρχεται δέ τις, τοῦ λόγου ὄντος ἐνταῦθα ἁπλῶς περὶ τοῦ Σκευοφυλακίου, εἰς τὴν ρηθεῖσαν αἰθουσαν διὰ κλίμακος κινητῆς ἔκ τινος στενοῦ διαδρόμου τοῦ Συμβουλίου καὶ εἰσάγεται διὰ μικρᾶς σιδηρᾶς θύρας, ἀνοιγοκλειομένης διὰ διπλῶν κλειδῶν, αἵτινες κρατοῦνται ὑπὸ δύο ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἐπὶ τούτῳ ὑπαρχούσης ἐπιτροπῆς· καὶ ἡ μὲν ὀροφὴ αὐτῆς εἶνε θολοειδής, τὸ δὲ ἔδαφος ἐστρωμένον ἐν εἴδει μωσαϊκοῦ ὑπὸ μικρῶν τετραγώνων πλακῶν.

Τοιαύτης οὔσης ταύτης τῆς αἰθούσης, τὰ ἐν αὐτῇ εὑρισκόμενα πολύτιμα ἀντικείμενα ἱερὰ ἄμφια καὶ σκεύη καὶ ἕτερα διάφορα κειμήλια εἶνε κατατεθειμένα ἐντὸς ἑρμαρίων κατὰ διαφόρους θέσεις καὶ θήκας, ὡς διετάχθησαν ἄλλοτε ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, πρὸς χρῆσιν ὡρισμένων πατριαρχικῶν λειτουργιῶν ἐν τακταῖς ἑορταῖς, καὶ προέρχονται ἄλλα μὲν ἐξ ἀφιερωμάτων πρὸς μνημόσυνον αἰώνιον τῶν ἀφιερωτῶν, εὐλαβείας χάριν καὶ σεβασμοῦ ἢ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἢ πρὸς σεβαστὰ πρόσωπα Πατριαρχῶν, φιλοτιμηθέντων τὸ κατόπιν ἵνα οἰκειοθελῶς παραχωρήσωσι ταῦτα πρὸς ἐπαύξησιν τοῦ ἱεροῦ πλούτου τῆς Ἐκκλησίας, ἢ ἐκ περιουσιῶν ἀοιδίμων Ἀρχιερέων καὶ Πατριαρχῶν, ἢ ἐξ ἱερῶν πόρων, ἐξοικονομουμένων ὑπὸ τῆς φιλοτίμου καὶ φιλοπάλου κηδεμονίας καὶ ἀγαστῆς προνοίας τῶν κατὰ καιροὺς Σεβασμιωτάτων Πατριαρχῶν πρὸς ἐξαγορὰν τοιούτων ἀντικειμένων, εἴποτε τοιαῦτα ἤθελον φανῇ, ἢ τέλος ἐκ βασιλικῶν δωρεῶν πρὸς ἔνδειξιν

Τὸ Πατριαρχικὸν Σκευοφυλάκιον καὶ τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον.

τῆς ὑψηλῆς τῶν δωρητῶν εὐμενείας καὶ εὐσεβοῦς αὐτῶν διαθέσεως πρὸς τὴν τροφὸν καὶ μητέρα πάντων τῶν Χριστιανῶν Ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν.

Πάντως τῶν καλῶν καὶ θεοφιλῶν τούτων ἡ μνήμη εἶνε δίκαιον καὶ ὅσιον ὅπως ᾖ ἀΐδιος καὶ γεραίρηται κατὰ τὸν λόγον τῆς ὀφειλομένης παντὶ ἀγαθοεργοῦντι τιμῆς. Εὐχῆς δὲ ἔργον ἤθελεν εἶσθαι ἵνα τοῖς παραδείγμασι τούτων διανίσταται τοιαύτη τις εὐλαβὴς τῶν ἐπιγιγνομένων μίμησις ἐν τῷ μέλλοντι.

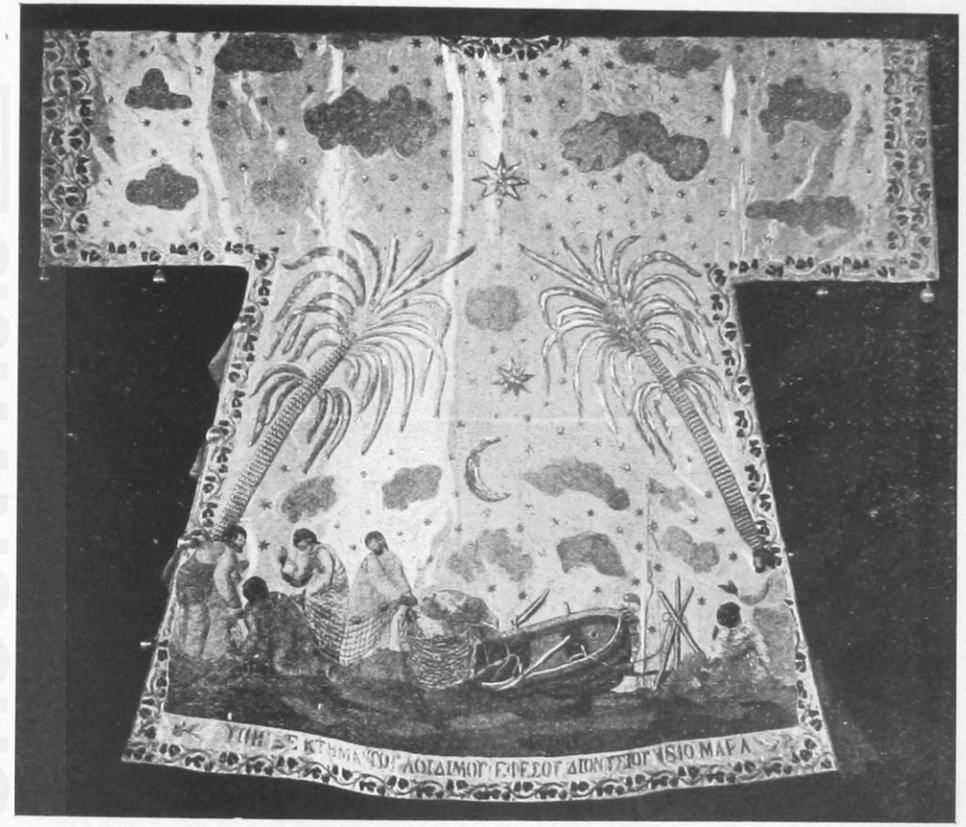
Ταῦτα ἐν σκιαγραφίᾳ περὶ τοῦ Σκευοφυλακίου· ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὰ ὅσα φιλοτέχνως καὶ μετὰ περισσῆς φιλοκαλίας ἐφωτογράφησεν ἱερὰ ἄμφια ἐξ αὐτοῦ ὁ ἐρασιτέχνης φωτογράφος κ. Ρωμύλος Σπαθάρης, ἵνα διὰ τῆς φωτογραφήσεως παρασταθῇ ἡ σημασία αὐτῶν, εἶνε:

Ὁ Σάκκος «τῆς Τιβεριάδος».

α'. Ὁ ἐκ τῆς ἐπιλεγομένης στολῆς τῆς ***Τιβεριάδος*** ἢ ***τῆς Ὀρθοδοξίας Σάκκος*** ἐκ λευκοῦ σιτίου χρυσαργυροκέντητος μετὰ πολλῆς τέχνης καὶ μεγάλης ἀξίας. Ἐξεικονίζει εὐαγγελικὴν παράστασιν ἐκ τοῦ ἁλιευτικοῦ βίου τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν θαυμάτων τοῦ Χριστοῦ, ἤτοι ἐν μὲν τῇ ὀπισθίᾳ ἐπιφανείᾳ τοὺς Ἀποστόλους ἁλιεύοντας ἐν τῇ Τιβεριάδι, ἧς τὰ ὕδατα καὶ ἡ ὄχθη κεντημένα ἐκ μετάξης χρωμάτων προσφόρων καὶ φυσικῶν κατὰ

τὸ εὐαγγελικὸν: "***Οτι δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἔλαβον καὶ ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα αὐτῶν,*** ἐν δὲ τῇ ἐμπροσθίᾳ κατὰ τὸ: ***Οὐκέτι ἐλκῦσαι ἴσχυσαν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων,*** τοῦ Ἰησοῦ ἱσταμένου εἰς τὸν αἰγιαλὸν καὶ λέγοντος: ***Βάλλετε εἰς τὰ δεξιὰ καὶ εὑρήσετε... καὶ βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον.*** Τὸ ἄνω μέρος ἀμφοτέρων τῶν ἐπιφανειῶν εἶνε κεντημένον ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ μετάξης καὶ παριστάνει φοίνικας ἔνθεν καὶ ἔνθεν πρὸς τὴν βάσιν, νέφη, ἀστέρας, ἡμισέληνον καὶ λάμποντα ἥλιον· εἰς τὰς ἄκρας ὁ Σάκκος οὗτος ἔχει ἀντὶ σειρητίου χρυσοκέντητον κληματίδα μετὰ σταφυλῶν ἀπὸ μικρῶν χανδρῶν πρασίνων, ἐρυθρῶν καὶ μαύ-

Ὁ Σάκκος «τῆς Τιβεριάδος» (ἡ ῥάχις).

ρων, φέρει δὲ πρὸς τὰ κάτω χρυσοῖς γράμμασι τὰς ἑξῆς ἐπιγραφάς: ***Ὑπῆρξε κτῆμα τοῦ ἀοιδίμου Ἐφέσου Διονυσίου, 1810, Μαρτ. Λ' καὶ ἐπεσκευάσθη ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας Διονυσίου τοῦ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως, 1888.*** Ἡ ἐπισκευὴ αὕτη δὲν εἶνε ἡ πρώτη, καθόσον τοιαύτη ἐγένετο καὶ ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας Κυρίλλου τοῦ ἀπὸ Ἀμασείας τῷ 1856.

Ἡ τεχνικὴ ἐκτέλεσις εἶνε ἐγχώριος, σπουδαία καὶ ἐπιβλητική· ἡ ἔκφρασις τῶν προσώπων, ἡ ἁρμονία τῆς παραστάσεως, ἡ σύλληψις τῶν ἰχθύων ἐν τῷ συμπλέγματι τῶν

δικτύων, τὸ πλοῖον, αἱ κῶπαι, ἡ προσάραξις, ἡ ἐκ χαρᾶς καὶ ἐκπλήξεως ἄμιλλα τῶν Ἀποστόλων πρὸς ἀνέλκυσιν τῆς ἄγρας ἐκ τῆς θαλάσσης, ἡ ἐξεικόνισις καὶ ἡ κατάταξις τῶν εἰκονιζομένων παράγουσιν ἓν σύνολον, τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλει θαυμασμὸν εἰς τὸν θεατὴν καὶ κατ' ἀνάγκην ὁμολογεῖ οὗτος ὅτι τοιοῦτος βαρύτιμος Σάκκος καὶ ἔντεχνος ἁρμόζει κατὰ τὰς λαμπρὰς καὶ μεγάλας ἑορτὰς τῷ Πατριάρχῃ τοῦ περιόπτου Οἰκουμενικοῦ θρόνου, ὅπως ἐξαρθῇ τὸ μεγαλεῖον καὶ ἡ αἴγλη τῶν ἱερῶν τελετῶν τῆς Ὀρθοδόξου

Ὁ Σάκκος «τῶν Σμάλτων».

Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας· καὶ πράγματι δὶς τοῦ ἔτους ἀμφιέννυται τὸν Σάκκον τοῦτον ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, τὸ μὲν τὴν Κυριακὴν τῆς Ὀρθοδοξίας, κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν τυπικὴν τάξιν, εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ ἐν μεγίστῃ συρροῇ εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος, τὸ δὲ κατὰ τὸν ἑσπερινὸν τῆς Δευτέρας Ἀναστάσεως ἐν τῷ λεγομένῳ *Μεγάλῳ Συνοδικῷ* ἐπὶ παρουσίᾳ πολλῶν ὑψηλῶν καὶ ἐπισήμων προσώπων. Καὶ ὁ τρόπος καὶ ὁ τόπος τῆς ἐπαμφιάσεως προσθέτει πολὺ τὸ ἐπαγωγὸν εἰς τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ πομπὴν τῶν

ἑορτῶν τούτων· ὁ δὲ ἐνθουσιασμὸς τῶν Χριστιανῶν καὶ ἡ ἔκπληξις τῶν ξένων εἶνε ἀπερίγραπτα, ὅταν λάβῃ τέλος ἡ ἐπαμφίασις καὶ ὁ Πατριάρχης εὐλογῶν τὸν περιεστῶτα λαόν, κατάρχεται ἢ τῆς λειτουργίας ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς Ὀρθοδοξίας ἢ τῆς λιτανείας ἐν τῷ ἑσπερινῷ τῆς Ἀναστάσεως.

ϐ΄. Ὁ ἐπιλεγόμενος ***Σάκκος «τῶν Σμάλτων»*** εἶναι Βυζαντινός· ἁπλῆ παρατήρησις πείθει τὸν παρατηρητὴν περὶ τούτου· διότι ἐὰν πρὸς στιγμὴν ἀφαιρέσωμεν τὰ προστεθέντα καθ' ὅλην τὴν περιφέρειαν αὐτοῦ, ὅτε ἐπεσκευάσθη τελευταῖον ἐπὶ τῆς α΄ πατριαρχείας τῆς Α. Θ. Π. Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄, θὰ καταδειχθῇ ἀμέσως τὸ σχῆμα τοῦ Σάκκου οἷον εἴθισται νὰ εἶνε παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς, δηλ. βραχὺ καθόλου καὶ τῶν χειρίδων μέχρι τῶν ἀγκώνων ἀφικνουμένων, ὡς δύναταί τις νὰ ἴδῃ τὴν ἀμφίασιν ἀρχαίων Βυζαντινῶν εἰκόνων τοῦ Παντοκράτορος. Εἶνε δὲ καθ' ὁλοκληρίαν κεντητὸς ἐπὶ ἐδάφους χρυσοῦ, ἐκ σύρματος καὶ μετάξης διαφόρων χρωμάτων, δεσπόζοντος τοῦ πρασίνου, τοῦ ὅλου κεντήματος παριστάνοντος περιπλοκάδα μετ' ἀνθέων περιλαμβάνουσαν κύκλους χρυσοκεντήτους, εἰς τοὺς ὁποίους πλαισιοῦται ἀνὰ ἓν σμάλτον ἐξεικονίζον Προφήτας καὶ Ἀποστόλους, πρὸς δὲ τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Θεοτόκον· εἰς τὰς ἄκρας ἀντὶ σειρητίου φέρει κέντημα χρυσοῦν. Ἡ τέχνη εἶνε ἀμίμητος, ἐργασία μεγάλη καὶ πολλὴ γενομένη διὰ χειρὸς σπουδαίου τεχνίτου. Νομίζει τις, ἂν καὶ φέρῃ ἡλικίαν πολλῶν αἰώνων, ὅτι νεωστὶ κατεσκευάσθη. Τόσον ἡ τέχνη εἶνε καλὴ καὶ στερεά, ἕνεκα τῆς ὁποίας ὡς καὶ διὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ ἀξία αὐτοῦ εἶνε μεγάλη. Τὸν Σάκκον τοῦτον περιεϐάλλετο ἄλλοτε ὁ Πατριάρχης τὴν Δευτέραν Ἀνάστασιν.

γ΄. Σάκκος ὁ ἐπιλεγόμενος ***τῶν ἁγίων Πάντων*** ἢ ***τῆς ῥίζης τοῦ Ἰεσσαί***· ἦτο κτῆμα καὶ ἀφιέρωμα τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Καλλινίκου, κατασκευασθεὶς ἐν Εὐρώπῃ ἐκ βαρυτίμου ὁλοσηρικοῦ, χρώματος ϐαθέος κυανοῦ μετὰ διαφόρων χρυσοκεντημάτων, παριστώντων εἰκόνας εἰλημμένας ἐκ τῆς Γραφῆς καὶ ἐκ τοῦ Μαρτυρολογίου τῆς Ἐκκλησίας· οὕτω ἐν τῇ ὀπισθίᾳ ἐπιφανείᾳ[1] κεῖται ἐκτάδην ὁ Ἰεσσαὶ καὶ ἐκ τῶν σπλάγχνων αὐτοῦ ἀναϐλαστάνει ῥάϐδος ὡς δένδρον, ἥτις συμϐολίζει τὴν κατ' ἄνθρωπον Γενεαλογίαν τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ Δαυΐδ, υἱοῦ Ἰεσσαί, φυλῆς Ἰούδα, κατὰ τὸ γραφικὸν ***καὶ ἐξελεύσεται ῥάϐδος ἐκ τῆς ῥίζης Ἰεσσαὶ καὶ ἄνθος ἐκ τῆς ῥίζης ἀναϐήσεται.*** Τὸ ἄνθος τοῦτο πράγματι, ὡς καὶ τὸ ἀσματικὸν ***ῥάϐδος ἐκ τῆς ῥίζης Ἰεσσαὶ καὶ ἄνθος ἐξ αὐτῆς, Χριστέ,*** ἔχει ὁ ἀνώτερος κλάδος ἐντὸς κύκλου, εἰκονιζομένου διὰ κεντήματος τοῦ Ἰησοῦ, ἐν ᾧ ἀφ' ἑτέρου ἐν τοῖς ἄλλοις κλάδοις ἐντὸς ὁμοιομόρφων κύκλων ἐξεικονίζονται ὁ Σολομών, ὁ Ἀαρών, ὁ Ἰεζεκιήλ, ὁ Ζαχαρίας, ὁ Ἰακώϐ, ὁ Γεδεών, ὁ Δανιήλ, ὁ Ἡσαΐας, ὁ Μωϋσῆς, ὁ Δαυΐδ. Ἡ ἐν τῷ συμπλέγματι τῶν κλάδων κατ' ἐναλλαγὴν ἐξεικόνισις τῶν Ἁγίων τούτων ἀνδρῶν τῆς Γραφῆς, Προφητῶν καὶ Βασιλέων, γενομένη ἢ καθ' ὑπόδειξιν τοῦ ἰδιοκτήτου ἢ κατὰ φαντασίαν τοῦ τεχνίτου, δὲν εἶνε ϐεϐαίως ἡ ὅλη ἀναπαράστασις τῆς Γενεαλογίας τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, διότι, ὡς ἔχει ἡ ἔκτασις τοῦ κεντήματος, δὲν εἶνε δυνατὸν ὁ χῶρος νὰ προσλάϐῃ τὰς ὑπὸ τῶν Εὐαγγελιστῶν ἀφηγουμένας Γενεαλογίας. Ὁ τεχνίτης, ἔχων ὑπ' ὄψιν ἀρχαίας ἁγιογραφίας τῆς εἰκόνος τῆς Θεοτόκου, κατ' ἐκλογὴν ἐφιλοτέχνησε τὰ πρόσωπα ταῦτα κατὰ συμϐολικὴν παράστασιν, ϐασιζόμενος ἐπὶ τῆς προφητικῆς ῥήσεως τοῦ Ἡσαΐου, καὶ ἀναφερόμενος εἰς τὰς ῥήσεις τῶν Προφητῶν περὶ τῆς Θεοτόκου· οὕτω τὰ ἱερὰ ταῦτα πρόσωπα εἶνε ἐζωγραφημένα ἕκαστον μετ' ἰδίου συμϐόλου ἐν τῇ μιᾷ χειρὶ καὶ ἰδίου εἰληταρίου ἐν τῇ ἑτέρᾳ, φέροντος τὴν ἰδιάζουσαν ῥῆσιν εἰς τὴν Παρθένον ἐκ τοῦ Προφήτου Γεδεών ***Πόκον Θεοδρόμον,*** ἐκ τοῦ Ἰακὼϐ ***Κλίμακα οὐράνιον,*** ἐκ τοῦ Δανιὴλ ***Λίθον καὶ ὄρος,*** ἐκ τοῦ Ζαχαρίου ***Λυχνίαν ἑπτάφωτον,*** ἐκ τοῦ Ἡσαΐου ***Λαϐίδα ἄνθρακα,*** ἐκ τοῦ Ἰεζεκιὴλ ***Πύλην κεκλεισμένην,*** ἐκ τοῦ Μωϋσέως ***Βάτον ἀκατάφλεκτον,*** ἐκ τοῦ Ἀαρὼν ***Ῥάϐδον ϐλαστήσασαν,*** ἐκ τοῦ Δαυὶδ ***Κιϐωτὸν σὲ προεῖδε*** καὶ ἐκ τοῦ Σολομῶνος ***Ναὸν καὶ κλίνην.*** Ἐν τῇ ἐμπροσθίᾳ

1. *Ἴδε εἰκόνα ἐν τῇ 297 σελ. τοῦ τόμου τούτου.*

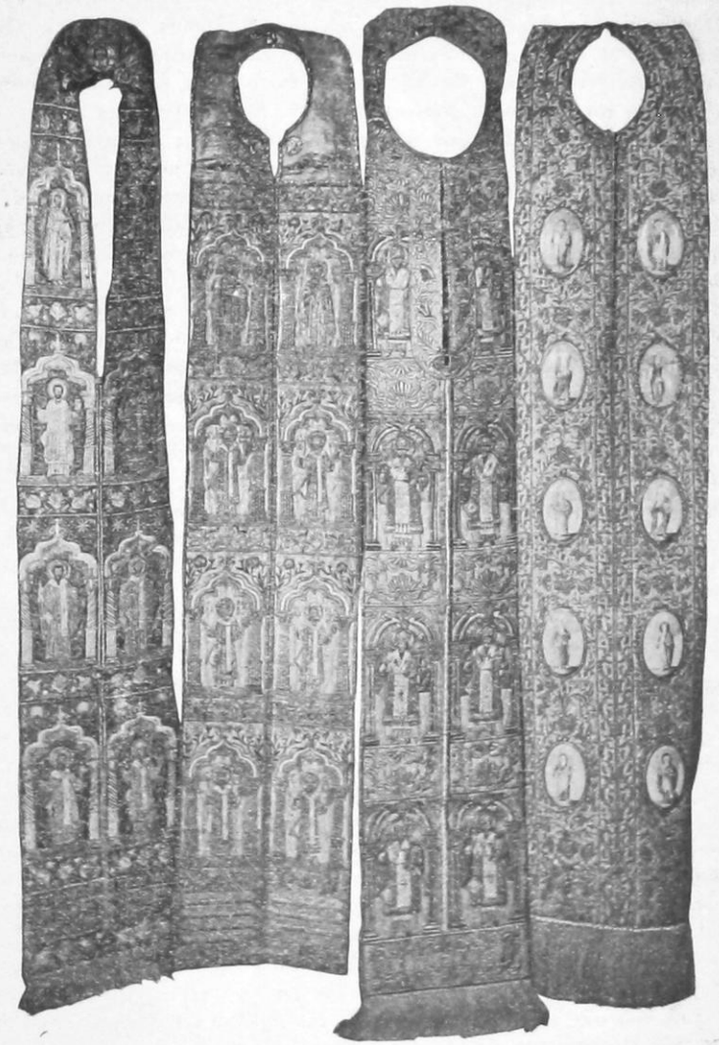
ἐπιφανείᾳ ἐξεικονίζονται οἱ Ἅγιοι Πάντες ἐντὸς καλλιτεχνικοῦ χρυσοκεντήτου πλαισίου ἐν εἴδει οὐρανοῦ ὑπὸ κιόνων βασταζομένου κατὰ θέσιν ἀνάλογον, ἄνωθεν ὑπάρχοντος τοῦ Σωτῆρος καὶ ἐκ τῶν πλαγίων τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ Προδρόμου γονυκλινῶς ἀτενιζόντων πρὸς αὐτόν. Ἄνωθεν αὐτῶν ἐντὸς κυκλοτεροῦς πλαισίου δεξιὰ μὲν ἡ Σταύρωσις, ἀριστερὰ δὲ ὁ Ἐπιτάφιος· κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ κατὰ τὸ ἴδιον κέντημα ἐξεικονίζονται ἔμπροσθεν μὲν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς χειρίδος ἡ εἰκὼν ***Ἴδε ὁ ἄνθρωπος,*** καὶ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος, ὄπισθεν δὲ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἡ Βαϊφόρος καὶ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ἡ Ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου· εἰς τὰ ἄκρα καὶ ὁ Σάκκος οὗτος φέρει ἀντὶ σειρητίου πλατὺ κέντημα χρυσοῦν καὶ ἀμφιέννυται τοῦτον ὁ Πατριάρχης κατὰ τὴν Πρώτην Ἀνάστασιν καὶ κατὰ τὰ Χριστούγεννα. Εἶνε κατὰ τὴν ἀξίαν βαρύτιμος καὶ κατὰ τὴν τέχνην θαῦμα ἰδέσθαι· τὸ σύνολον τῶν ἐξεικονιζομένων ἐν γένει ἐπὶ τοῦ Σάκκου τούτου παραστάσεων εἶνε μία ἐργασία ἔξοχος, ἀπαράμιλλος. Παράθεσις ἁρμονικὴ τῶν χρωμάτων καὶ συνδυασμὸς τούτων, συμμετρία τῶν γραμμῶν, ἔκφρασις προσώπων, λεπτότης καὶ καλλιτεχνία τοῦ κεντήματος, ταῦτα πάντα φέρουσι τὸν παρατηρητὴν εἰς τὴν θέσιν

Ἡ ἐμπροσθία ἐπιφάνεια τοῦ Σάκκου «Οἱ Ἅγιοι Πάντες» ἢ «Ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί».

ἀναμφισβήτως νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι διὰ τὸν Σάκκον τοῦτον δικαίως πρέπει νὰ ἀπονεμηθῇ γέρας καλαισθησίας καὶ τέχνης.

δ΄. Μέγα Ὠμοφόριον τῆς αὐτῆς τέχνης καὶ ἀξίας, ἧς καὶ ὁ τῆς ***Τιβεριάδος*** ἐπιλεγόμενος ***Σάκκος*** [1]. Φέρει πέντε πόλους χρυσοκεντήτους, πεφυρμένους ἐκ χρυσοῦ καὶ μεταξης χρωματιστῆς καταλλήλως, σταυροειδεῖς μετ' ἀκτίνων καὶ εἰκονίζοντας τὸν Εὐαγγελισμόν, τὴν Γέννησιν, τὴν Βάπτισιν, τὸν Ἰησοῦν ἐν τῷ Ἱερῷ διδάσκοντα καὶ τὸν

Διάφορα Ἐπιτραχήλια.

[1] *Ἴδε εἰκόνα ἐν τῇ 337 σελ. τοῦ τόμου τούτου.*

Ἰησοῦν φέροντα ἐπ' ὤμων τὸν ἀμνόν. Εἰς τὰς ἄκρας φέρει δύο ποταμοὺς καὶ ἐπὶ τῶν ὀχθῶν αὐτῶν ἀνὰ τρία δένδρα βλαστάνοντα καὶ κάτωθεν δέσμην ἀνθέων χρυσοκεντήτων μετὰ κροσσῶν χρυσῶν καὶ σειρητίου ἐν τῇ περιφερείᾳ.

ε΄. Ἐπιτραχήλιον[1] τῆς στολῆς τῆς ***Τιβεριάδος*** ἐκ λευκοῦ σιπίου ἀργυροχρυσοκέντητον μετὰ περιθωρίου ἀντὶ σειρητίων ἐκ κληματίδος χρυσοκεντήτου μετὰ σταφυλῶν ἐκ χανδρῶν καὶ φύλλων πρασίνων. Φέρει ἐπὶ μὲν τοῦ λαιμοῦ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς Ἀρχιερέα, εὐλογοῦντα, ἐπὶ δὲ τοῦ τραχήλου τοὺς τέσσαρας Εὐαγγελιστὰς χρυσαργυροκεντήτους μετὰ μαργαριτῶν ἐντὸς πόλων. Ἐπὶ τῆς ὀσφύος, ἐπὶ ἐδάφους ἐκ μετάξης κεντητοῦ, τὸν Ἐφέσου Μάρκον τὸν Εὐγενικόν, φέροντα Μανδύαν, Ἐπιτραχήλιον καὶ Ὠμοφόριον, μετὰ ῥάβδου ποιμαντορικῆς καὶ Σταυροῦ εὐλογίας εἰς τὰς χεῖρας ἀπέναντι χρυσοκεντήτου ἐκκλησίας· πρὸς τὰ κάτω δὲ ἐπίσης ἐπὶ ἐδάφους κεντητοῦ ἐκ μετάξης τὸν Μωϋσῆν πρὸς τὴν βάσιν παμμεγέθους φοίνικος κείμενον μετὰ τῶν ποιμνίων αὐτοῦ, ἄνωθεν δὲ βάτον καιομένην, ἐντὸς τῆς ὁποίας εἰκονίζεται ἡ Θεοτόκος λαλοῦσα οἱονεὶ τῷ Μωϋσῇ. Περὶ τῆς τέχνης οὐδὲν ἔχει τις νὰ προσθέσῃ εἰς ὅσα ἐλέχθησαν καὶ περὶ τοῦ ***Σάκκου τῆς Τιβεριάδος.*** Ἀλλὰ ἐπισκοπῶν τις τοῦτο παρατηρεῖ ὅτι ὁ τεχνίτης, καθ' ὑπόδειξιν βεβαίως τοῦ κτήτορος, ἔχει παραστήσει διὰ τῆς βελόνης λίαν προσφόρως καὶ ἐπιδεξίως τὰς δύο εἰκόνας, ληφθείσας ἐκ τοῦ δογματικοῦ καὶ ἱστορικοῦ κλάδου τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας· διότι ἡ μὲν ἀκατάφλεκτος βάτος ὡς καὶ τὸ ἀσματικόν: ***ὡς γὰρ ἡ βάτος οὐκ ἐκαίετο καταφλεγομένη, οὕτω παρθένος ἔτεκες καὶ παρθένος ἔμεινας,*** συμβολίζει τὸ ἀειπάρθενον τῆς Θεοτόκου, ὁ δὲ Εὐγενικὸς Μάρκος ὡς παρίσταται συμβολίζει τὴν θριαμβευτικὴν αὐτοῦ εἴσοδον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μετὰ τοὺς ἀγῶνας τῆς Φερράρας καὶ Φλωρεντίας, οὓς ὑπὲρ τῆς Ὀρθοδοξίας τοὺς χρόνους ἐκείνους ἀντέταξεν.

Ἕτερον Ἐπιτραχήλιον, τὸ ἐπιλεγόμενον τῶν ***Σμάλτων*** εἶνε ἐπὶ λευκοῦ σιτίου ὁλοχρυσοκέντητον κεκοσμημένον διὰ συμπλέγματος ἀνθέων καὶ φέρον ἐντὸς ὠοειδῶν πλαισίων ἐπὶ σμάλτων δέκα Ἀποστόλους, εἶνε δὲ τέχνης Βενετικῆς καὶ κτῆμα Ἀνθίμου τοῦ Βοδενῶν.

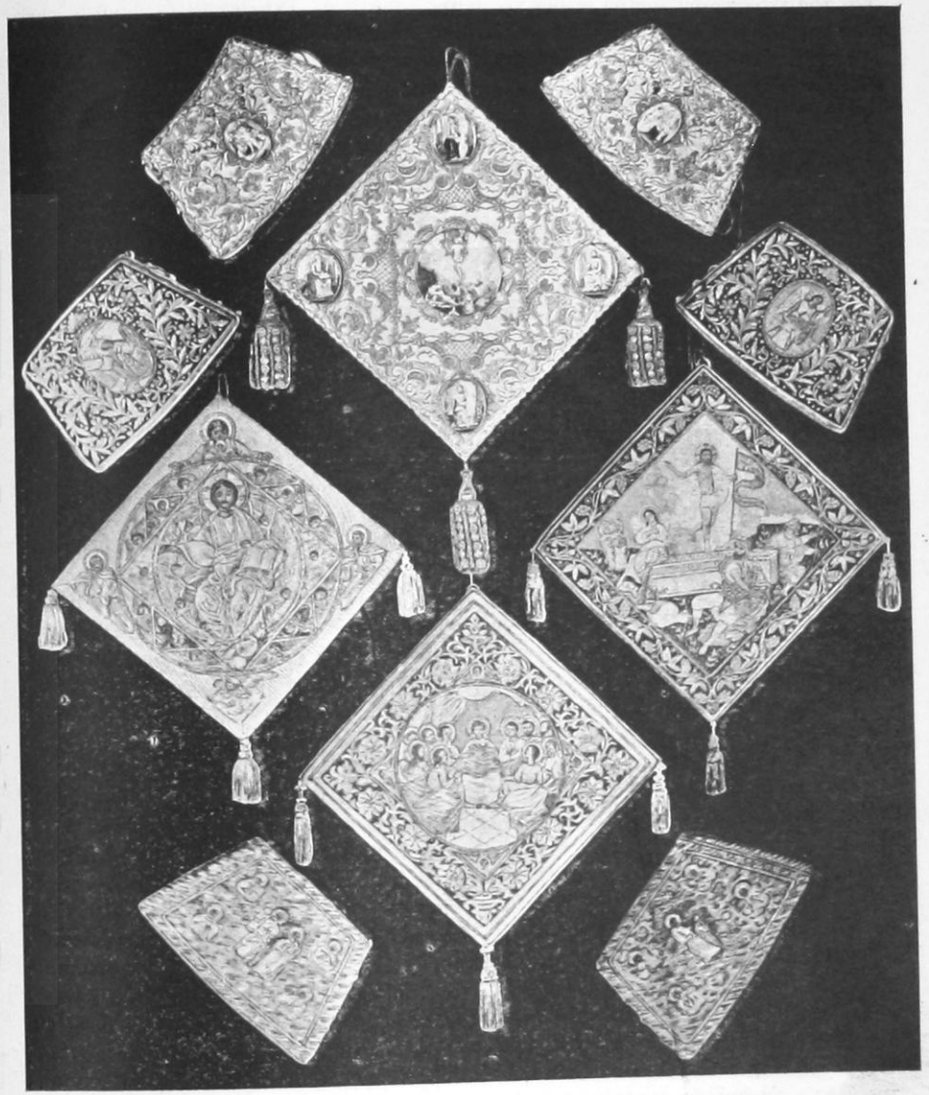
Ἕτερον διχαζόμενον καὶ ἑνούμενον εἶτα διὰ κομβίων χρυσῶν ἐπὶ ἐδάφους ἐξ ἀτλαζίου ἐρυθροῦ χρυσοκεντήτου φέρει ὀκτὼ ἐπ' αὐτοῦ ἐπίπεδα ὀρθογώνια, ὧν αἱ δύο πλευραὶ ἐκ κιόνων μετὰ κεντήματος κορινθιακοῦ ρυθμοῦ καὶ πρὸς τὰ ἄνω περατουμένων εἰς ἁψίδα ἀραβικοῦ ρυθμοῦ, καὶ οὕτω ἐντὸς αὐτῶν πλαισιοῦνται ἀνὰ δύο οἱ Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος, οἱ ἅγιοι Χρυσόστομος καὶ Σίλβεστρος, Βασίλειος καὶ Γρηγόριος, καὶ Ἀθανάσιος καὶ Κύριλλος· τὰ διάμεσα εἶνε πεποικιλμένα δι' ἀνθέων ἐκ χρυσοῦ καὶ μετάξης, ἐπὶ δὲ τοῦ αὐχένος ὄπισθεν φέρει ἀντὶ πόλου τὸν Χριστὸν εὐλογοῦντα καὶ περιφρουρούμενον ὑπὸ δύο Χερουβείμ· πρὸς τὰ κάτω φέρει τὴν ἑξῆς ἐπιγραφὴν διὰ γραμμάτων χρυσῶν: ***κτῆμα τοῦ ταπεινοῦ Μητροπολίτου Χαλκηδόνος Γαβριὴλ ἐν ἔτει ᾳχξα, Ἰουνίου λ΄.*** Τὰ ἐπίλοιπα δύο, ἐπίσης Βυζαντινά, εἶνε παρεμφερῆ καὶ ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἐργασίαν.

ς΄. Ἐκ τῶν τεσσάρων Ἐπιγονατίων, ἁπάντων χρυσοκεντήτων, τὸ μὲν ἐπὶ λευκοῦ σιπίου ἔχει πέντε σμάλτα πολύτιμα, εἰκονίζοντα τὴν Ἀνάστασιν καὶ τοὺς τέσσαρας Εὐαγγελιστάς, καὶ τὰ διάμεσα ἐκ χρυσοκεντήτων κλάδων καὶ ἀνθέων, τέχνης Βιενναίας καὶ κτῆμα Ἀνθίμου τοῦ Βοδενῶν· τὸ δὲ εἰκονίζει ἐντὸς τοῦ πρώτου τετραγώνου τὴν Ἀνάστασιν, τὸν Τάφον, τὰς Μυροφόρους, τὸν Ἄγγελον καὶ τοὺς τρεῖς φύλακας, ἐντὸς δὲ τοῦ δευτέρου τετραγώνου ὑπάρχει κλῆμα χρυσοκέντητον μετὰ μαργαριτῶν, νεωτάτης κατασκευῆς, ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀοιδίμου Δράμας Ἰωαννικίου.

Τὸ τρίτον ἐπὶ ἀτλαζίου πρασίνου εἰκονίζει τὴν Πεντηκοστήν, ἤτοι τοὺς Ἀποστόλους, ἔχοντας ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἐπὶ θρόνου τὴν Θεοτόκον καὶ προσκαρτεροῦντας τῇ προσευχῇ

1. *Ἴδε εἰκόνα ἐν τῇ 337 σελ. τοῦ τόμου τούτου.*

καὶ ἄνωθεν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον κατερχόμενον ἐπ' αὐτῶν ἐντὸς κύκλου ὑποβασταζομένου ὑπὸ τεσσάρων Ἀγγέλων εἰς τὰς γωνίας χρυσοκεντήτων καὶ περικυκλουμένου ὑπὸ κλάδων καὶ ἀνθέων ἐπίσης χρυσοκεντήτων μετὰ δύο σειρῶν χρυσῶν εἰς τὰς ἄκρας περατουμένων·

Ἐπιγονάτια καὶ Ἐπιμάνικα.

Τὸ τέταρτον ἐπὶ βάσεως ἀργυροκεντήτου φέρει εἰς μὲν τὰς τρεῖς γωνίας τρεῖς Προφήτας κρατοῦντας εἰλητάρια μετὰ γραμμάτων ἐφθαρμένων, εἰς δὲ τὴν ἄνω γωνίαν τὸν Θεὸν Πατέρα, παρ' οὗ ἐκπορεύεται τὸ Ἅγιον Πνεῦμα διὰ χειρῶν ἐφαπτόμενον κύκλου, ἐν

τῇ περιφερείᾳ τοῦ ὁποίου ἐσωτερικῶς ὑπάρχουσι κεντητὰ Ἑξαπτέρυγα φόβῳ κατακαλυπτόμενα ταῖς πτέρυξιν αὐτῶν. Ἐντὸς τοῦ κυκλικοῦ τούτου ἐδάφους ἐγγράφεται τετράγωνον, εἰς οὗτινος τὰς γωνίας εἶνε κεντητὰ τὰ τέσσαρα συμβολικὰ ζῷα τῶν Εὐαγγελιστῶν. Ἐπὶ τοῦ τετραγώνου τούτου ἕτερον τῆς αὐτῆς ἐπιφανείας ἐγγράφεται ἐν διασταυρώσει μετὰ τοῦ πρώτου, καὶ εἰς οὗτινος τὰς γωνίας εἶνε ἐπίσης κεντητὰ Σεραφείμ. Ἐντὸς τοῦ τετραγώνου τούτου ἐν κύκλῳ ὑπάρχει ὁ Ἰησοῦς Παντοκράτωρ ἐπὶ θρόνου ἐν συμπλέγματι Χερουβεὶμ καθήμενος καὶ διὰ μὲν τῆς δεξιᾶς εὐλογῶν, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς κρατῶν βίβλον ἀνοικτήν. Τὸ Ἐπιγονάτιον τοῦτο, κειμήλιον πολλῶν αἰώνων καὶ ἀρχαίας Βυζαντινῆς τέχνης, ἔχει μεγάλην ἀρχαιολογικὴν ἀξίαν, ἐκτιμηθεῖσαν ὑπὸ σπουδαίων ἀρχαιολόγων· ἅπασα ἡ ἐργασία αὐτοῦ διὰ βελόνης καλλιτέχνου κεντητοῦ γενομένη εἶνε ἐξαισία καὶ ἀπαράμιλλος, ἐκπλήσσουσα τὸν νοῦν τοῦ παρατηρητοῦ πῶς ἐν τῇ εὐρυθμίᾳ καὶ ἁρμονίᾳ τόσαι προσωπογραφίαι, καὶ διὰ τοῦ συνδυασμοῦ καὶ τῆς συσχετίσεως αὐτῶν ἐξεπονήθη ἓν ὅλον παριστῶν ***τὸν ἐν Τριάδι ἀσιγήτοις φωναῖς τῶν ἐπουρανίων τάξεων ὑμνούμενον καὶ δοξαζόμενον Παντοκράτορα*** καὶ ὑπὸ τῶν Προφητῶν προκαταγγελλόμενον. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ χρόνος μετέβαλεν ἐπ' ὀλίγον τὴν ὄψιν αὐτοῦ διὰ τῆς μεταλλαγῆς τῶν χρωμάτων, ἀλλὰ καὶ δὲν ἔφθειρεν αὐτό, ἐκτὸς ὀλιγίστων τινῶν σημείων, τὰ ὁποῖα δὲν ἦτο δυνατὸν καὶ ὡς ἐκ τῆς φύσεως καὶ ὡς ἐκ τῆς τέχνης, ὑποβαλλόμενα ἐν τῇ χρήσει, ἢ νὰ ὑποστῶσι φθοράν τινα καὶ ἀλλοίωσιν ὅλως ἀσήμαντον· τοιοῦτον σπάνιον κειμήλιον δὲν ἀντικαθίσταται.

ζ'. Μίτρα[1] ἐν εἴδει σκούφου ἀρχαία Βυζαντινὴ χρυσοκέντητος ἐπὶ ἀτλαζίου ἐρυθροῦ, ἔχουσα διαφόρους τιμίους λίθους ἐρυθροῦς, πρασίνους καὶ κυανοῦς μετὰ δικεφάλου ἀετοῦ καὶ ἐπισκευασθεῖσα ἐπὶ τῆς α' Πατριαρχείας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος Ἰωακεὶμ τοῦ Γ'.

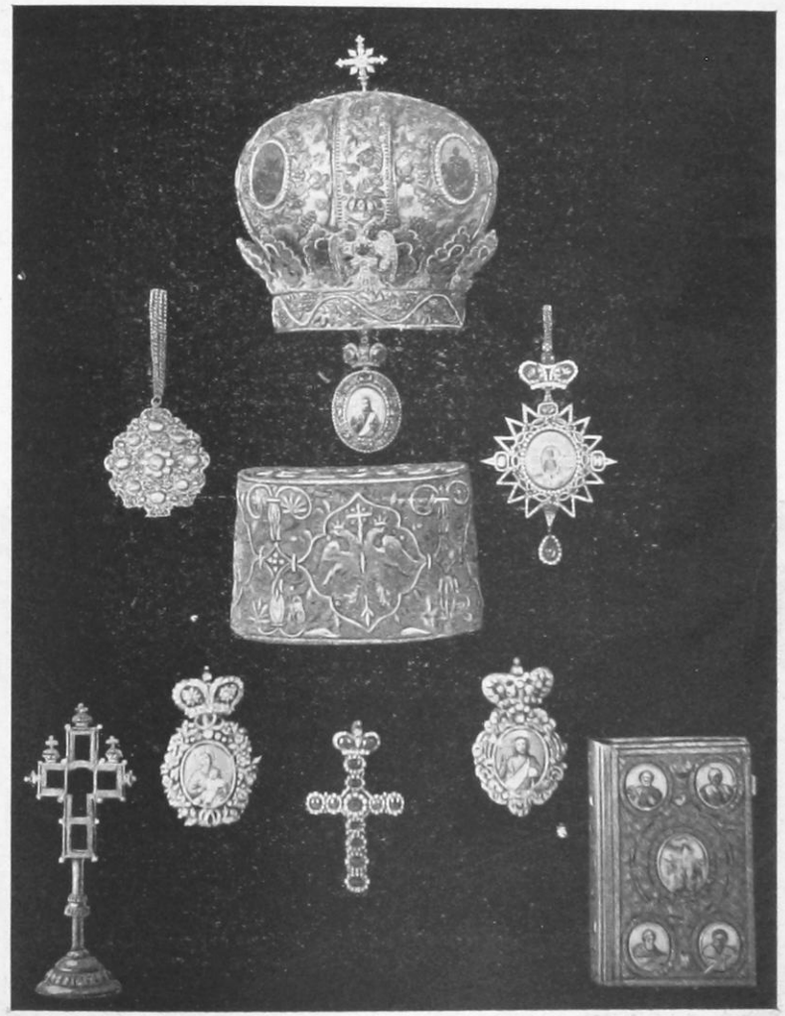
Ἑτέρα Μίτρα, κτῆμα τοῦ ἀοιδίμου Ἐφέσου Διονυσίου, συνοδεύουσα τὴν στολὴν ***τῆς Τιβεριάδος,*** νεωτέρας τέχνης ἐκ σιπίου λευκοῦ καὶ ἐσμαλτομαργαριτοχρυσοκέντητος. Τὸ διάδημα αὐτῆς ἀποτελεῖται ἐκ κληματίδος, ἧς τὸ στέλεχος ἐκ μαργαριτῶν, τὰ φύλλα ἐκ κεντήματος χρυσοῦ καὶ σμάλτου πρασινου καὶ αἱ σταφυλαὶ ἐκ λίθων μικρῶν πρασίνων καὶ ἐρυθρῶν. Ἄνωθεν τούτου ὑπάρχουσι δώδεκα στέμματα χρυσοκέντητα περιβαλλόμενα διὰ μαργαριτῶν, εἰκονίζοντα δὲ τοὺς δώδεκα Ἀποστόλους μετὰ στεφάνης ἐκ μαργαριτῶν καὶ ἀνὰ ἓν ἄνθος ἐπίσης ἐκ μαργαριτῶν ἐν μέσῳ αὐτῶν. Ἔμπροσθεν ὑπάρχει τὸ ἐπίσημον ἔμβλημα ἐξ ἀδαμάντων καὶ ἄλλων λίθων, ἤτοι ὁ δικέφαλος ἀετός. Τὸ ἄνω μέρος τῆς Μίτρας ἢ τὸ κράνος ἀποτελεῖται ἔκ τινος κύκλου μαργαριτῶν ἐπεκτεινομένων εἰς ἀκτῖνας καὶ ἐξ ἀδαμαντίνου κοσμήματος ἐν τῷ κέντρῳ αὐτοῦ, ἐφ' οὗ κοχλιοῦται Σταυρὸς μικρὸς ἐπίσης ἀδαμάντινος. Διὰ τεσσάρων δὲ στηλῶν παρομοίων τῷ διαδήματι διαιρεῖται ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια εἰς τέσσαρα μέρη, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπάρχουσιν αἱ εἰκόνες τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν ἐπὶ σιτεφίου κεχρωματισμέναι καὶ περιβαλλόμεναι ὑπὸ Στεφάνης ἐκ λίθων λευκῶν, τοῦ ἄλλου χώρου κεκαλυμμένου ἐκ κεντήματος εἴδους κληματίδος περὶ τοὺς Εὐαγγελιστὰς μετὰ χρυσῶν φύλλων καὶ ἀνθέων ἐκ διαφόρων χρωματιστῶν λίθων καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐκ κλήματος, οὗτινος τὸ στέλεχος ἐκ χρυσοῦ ἐσφυρηλατωμένου, τὰ δὲ φύλλα ἐκ πρασίνου σμάλτου καὶ χρυσοῦ κεντήματος, αἱ δὲ σταφυλαὶ ἐκ μικρῶν λίθων πρασίνων καὶ ἐρυθρῶν καὶ μαργαριτῶν. Ἡ Μίτρα αὕτη, ἐπισκευασθεῖσα τὸ τελευταῖον ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας Κωνσταντίνου τοῦ Ε', εἶνε κειμήλιον μεγάλης σπουδαιότητος τόσον διὰ τὴν καλαισθησίαν, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀξίαν καὶ τιμήν, συντεθείσης ἁπάσης τῆς ὕλης μετὰ πολλῆς ἁρμονίας καὶ χάριτος ἐπαγωγοῦ.

η'. Ἐγκόλπια 1) δύο Ἰωακεὶμ τοῦ Β', ὁ ***Ἰησοῦς καὶ ἡ Θεοτόκος*** ἐπὶ σμάλτων καὶ ἐκ χρυσοῦ περιβαλλόμενα ὑπὸ στεφάνης ἐξ ἀδαμάντων λίαν φιλοτέχνως ἐντεθειμένων ἐν τῷ συμπλέγματι αὐτῆς, συγκλειομένης πρὸς τὰ ἄνω διὰ στέμματος ἀδαμαντίνου· τὰ

1. *Ἡ παράδοσις λέγει ὅτι ἀνῆκεν εἰς τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον.*

Ἐγκόλπια ταῦτα συνοδεύει καὶ Σταυρὸς τῆς αὐτῆς τέχνης καὶ ποιότητος καὶ ἔχων εἰς τὸ μέσον ἀντὶ τοῦ Ἐσταυρωμένου μεγάλους ἐρυθροῦς λίθους προσδεδεμένους χρυσῷ καὶ ἑτέροις μικροῖς λιθαρίοις.

2) Ἕτερον Γρηγορίου τοῦ ς' ἐκ σμάλτου εἰκονίζοντος τὸν Ἰησοῦν εὐλογοῦντα καὶ κρατοῦντα τὸ σύμπαν· φέρει τριπλῆν στεφάνην, τὰς δύο ἐξ ἀδαμάντων καὶ τὴν ἐξωτέραν

Μίτραι, Ἐγκόλπια, Εὐαγγέλιον καὶ Σταυροί.

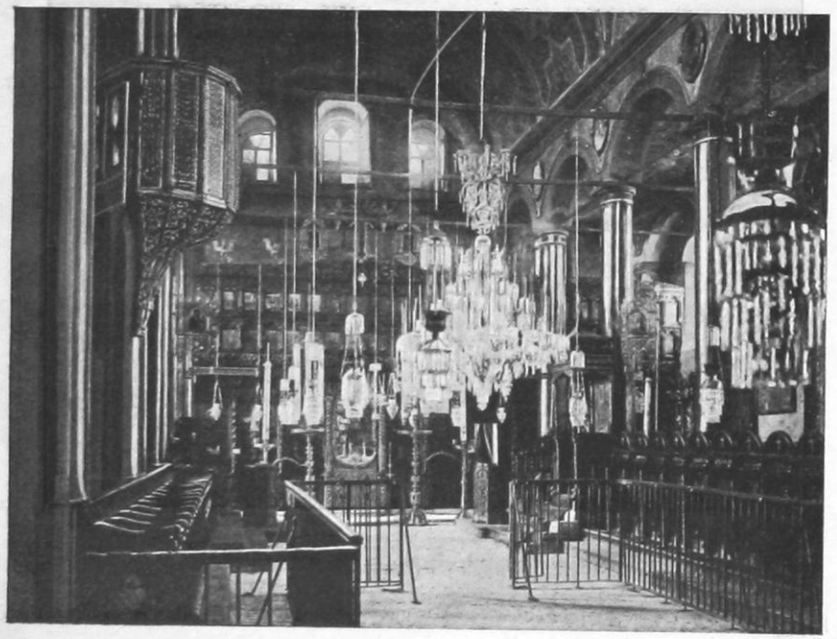
ἐκ μαργαριτῶν, ἐπὶ τῆς μέσης ἐπικειμένων λίθων τινῶν πρασίνων, καὶ συναρμόζεται πρὸς τὰ ἄνω διὰ στέμματος ἐκ μικρῶν ἀδαμάντων καὶ πρασίνων λίθων.

3) Ἕτερον Κωνσταντίου τοῦ ἀπὸ Συναίου ἀργυρεπίχρυσον ἐκ σμάλτου, εἰκονίζοντος

τὴν Θεοτόκον καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ τὴν ἀλληγορουμένην πρὸς οὐρανοὺς κλίμακα ἐντὸς κυκλοτεροῦς βάσεως, περὶ ἣν ἑτέρα βάσις ἔχουσα εἰς τὰς ἄκρας τὰ σύμβολα τῶν Εὐαγγελιστῶν, καὶ περὶ ταύτην πάλιν ἑτέρα βάσις ἔχουσα τὰ Χερουβεὶμ καὶ Σεραφείμ. Τὸ ὅλον παρουσιάζει σχῆμα ἡλίου δι' ἀκτίνων ἐκ λευκῶν λίθων μεθ' ἑτέρων μεγάλων πρασίνων λίθων καὶ διὰ στέμματος πρὸς τὰ ἄνω ἐκ τῶν αὐτῶν λευκῶν καὶ πρασίνων λίθων· ἐπὶ τοῦ ἀκτινοειδοῦς τούτου σχήματος ὑπάρχει ἑτέρα δίμορφος στεφάνη, ἐφ' ἧς ἐν εἴδει κομβίων ἐπιτίθενται λίθοι ἐρυθροὶ πεφατνωμένοι ἐντὸς ἑτέρων λευκῶν.

4) Τὸ ἕτερον Ἐγκόλπιον σχήματος πεταλοειδοῦς εἶνε τὸ ἐπιλεγόμενον τῶν ***Γουναράδων,*** ὅπερ φέρει ὁ Πατριάρχης κατὰ τὸ Πάσχα. Εἶνε ἐπεξειργασμένον ἐκ χρυσοῦ ἐσμαλτωμένου ἀπὸ τῆς μιᾶς προσόψεως μετ' εἰκόνων μικρῶν Ἑξαπτερύγων καὶ ἐν μέσῳ τῆς εἰκόνος τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἀπὸ δὲ τῆς ἑτέρας προσόψεως κεκοσμημένον διὰ ἀδαμάντων διαφόρου μεγέθους καί τινων ἄλλων λίθων μεγάλης ἀξίας. Ἔχει ἐπιγραφήν: ***κτῆμα πέφυκε τοῦ ἀρχιθύτου Νικαίας Καλλινίκου τοῦ Βυζαντίου.***

† Β.

Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Πατριαρχικοῦ ναοῦ.

ΟΙ ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ ΟΜΟΓΕΝΕΙΣ

Ἡ ἱστορία τῆς νειλορρύτου χώρας συνδέεται στενῶς μὲ τὰς πρώτας ἐκδηλώσεις τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Βραδύτερον ἡ χώρα τοῦ Φαραὼ ἤνθησεν ὑπὸ τὴν ἀκμὴν καὶ τὴν λαμπρότητα τῆς ἐποχῆς τῶν Πτολεμαίων. Κατὰ τοὺς πρώτους δὲ μετὰ Χριστὸν αἰῶνας ἡ Ἀλεξάνδρεια ὑπῆρξεν ἡ ἀκρόπολις τῆς νέας πίστεως καὶ ἀπ' αὐτῆς οἱ ἐπιφανέστεροι τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἐδίδασκον καὶ ἐρρητόρευον κατὰ τῆς αἱρετικῆς κακοδοξίας καὶ κατὰ τῶν ἐθνικῶν.

Ἡ Α. Θ. Μακαριότης
ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Φώτιος.

Ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ δὲν ἔπαυσε νὰ καλλιεργῇ ἐντὸς τῆς πλουσίας τοῦ Νείλου κοιλάδος τὰ στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἀποτελεῖ ἰσχυρότατον παράγοντα τῆς κοινωνικῆς καὶ τῆς οἰκονομικῆς προόδου ἐν Αἰγύπτῳ. Ἡ ἀναμφισβήτητος αὐτῶν φιλοπονία, ἡ εὐτολμος καὶ ἐκπολιτιστικὴ τῶν ἐπιχειρηματικότης, συνεκέντρωσαν ἀνέκαθεν εἰς χεῖράς των τὸ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον καὶ

ἡ πρακτικὴ καὶ ἀκάματος δραστηριότης των προσεκόμισε τὰ μέσα τῆς παντοίας ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ εὐημερίας, τῆς ὁποίας φυσικῶς αὐτοὶ πρῶτοι, ἀλλ' ὄχι καὶ μόνοι, ἔδρεψαν τὰς σημαντικωτάτας ὠφελείας.

Τὴν οἰκονομικὴν δὲ ταύτην δρᾶσιν καὶ τὰ προσόντα τῆς ἰδιοφυΐας της ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ δὲν ἀνέπτυξε μόνον ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Κάτω Αἰγύπτου. Ἀπὸ πολλοῦ οἱ ἐμπορικοὶ οὗτοι τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἡμερότητος σκαπανεῖς ἐξῆλθον νέους ὁρίζοντας εἰρηνικῆς ἐκμεταλλεύσεως καὶ εἰς τὴν Ἄνω Αἴγυπτον, καὶ πέραν ἀκόμη, εἰς τὰς ἀπροσίτους ἐσχατιὰς τῆς νειλορρύτου χώρας, ἥτις εἰς τοὺς Εὐρωπαίους ἦτο τότε ὅλως ἄγνωστος, οἱ Ἕλληνες ὑπείκοντες εἰς τὸ ἀπὸ αἰώνων χαρακτηρίζον τὴν φυλὴν αὐτῶν πνεῦμα τῆς ἀποδημίας καὶ τῆς βιοπάλης, εἶχον πήξει πενιχρὰ ἐν ἀρχῇ καὶ σήμερον θαυμασίως προκόπτοντα τὰ κέντρα τῆς ἐνεργείας αὐτῶν ὡς ἔμποροι, ὡς μικροβιομήχανοι, ὡς ἐπαγγελματίαι ἢ ὡς μεταπράται.

—Ἔμεινα κυριολεκτικῶς κατάπληκτος—ἔλεγε πρό τινος καιροῦ ἀνώτατος τῆς χώρας ταύτης διοικητικὸς ὑπάλληλος — ἀπαντῶν εἰς ἕκαστον βῆμα, ἐν πλήρει ἐρήμῳ, μακρὰν παντὸς πολιτισμοῦ, εἰς τόπον ἄμοιρον παντὸς συγκοινωνίας μέσου, ἐν μέσῳ τῶν δυσχερειῶν καὶ τῶν κινδύνων, οἵτινες ἀπειλοῦσιν ἐκεῖ τὸν ξένον, τοὺς Ἕλληνας ἐγκατεστημένους ἐν τῇ ἀξένῳ, ἀλλὰ παραγωγικῇ ἐκείνῃ χώρᾳ, καὶ ἐπιδιδομένους εἰς ποικίλην, ἐνίοτε δὲ καὶ σημαντικωτάτην ἐμπορίαν. Ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι τὰ τολμηρὰ καὶ νοημονέστατα ἐκεῖνα ὄργανα τῆς πρακτικῆς συναλλαγῆς μοὶ ἐφάνησαν λίαν χρήσιμα καὶ εὐτύχημα ὑπῆρξε δι' ἡμᾶς ἡ ἀπροσδόκητος αὐτῶν συνάντησις διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν προμηθειῶν ἡμῶν.

*

Δύο τινὰ ἐμποιοῦσιν αἴσθησιν ζωηροτάτην εἰς τὸν ἐπισκέπτην τῆς Αἰγύπτου. Ἡ ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς λοιπὰς ξένας ἐθνικότητας καταφανὴς ἀριθμητικὴ τῶν Ἑλλήνων ἐν αὐτῇ ὑπεροχὴ καὶ ἡ ἀπὸ αἰώνων ἤδη ἐρριζωμένη μονιμότης τοῦ στοιχείου τούτου ἐν τῇ χώρᾳ.

Δύσκολον εἶναι νὰ ἐξακριβώσῃ τις κατὰ τρόπον ἀπολύτως ἀναμφισβήτητον τὸν ἑλληνικὸν ἐν Αἰγύπτῳ πληθυσμόν. Δυνατὸν ὅμως εἶναι νὰ προσδιορισθῇ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν κατὰ προσέγγισιν, ἐλάχιστα ἀφισταμένην τῆς πραγματικῆς ἀληθείας. Ἡ ἐπίσημος στατιστικὴ τοῦ 1897, ἀναγράφουσα τοὺς ἐξ Ἑλλάδος ὁρμωμένους μόνον, ὑπολογίζει αὐτοὺς εἰς 38,208 ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἐνδημούντων 112,547 ξένων. Τοὺς δὲ ἐκ τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας προερχομένους, αἱ ἐπίσημοι στατιστικαὶ καταλέγουσι μεταξὺ τοῦ ἰθαγενοῦς τῆς χώρας πληθυσμοῦ. Ἀλλ' οἱ ἐξ Ἠπείρου καὶ Θράκης καὶ Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῶν ὑπὸ τὴν ὀθωμανικὴν κυριαρχίαν νήσων ἐν Αἰγύπτῳ ἐγκατεστημένοι Ἕλληνες εἶναι ἀσυγκρίτως πολυαριθμότεροι τῶν ἐξ Ἑλλάδος. Ἐπὶ πλέον δὲ ηὔξησε σημαντικῶς ἀπὸ τοῦ 1897 τὸ ρεῦμα τῆς εἰς Αἴγυπτον πρὸς ἐπιδίωξιν τύχης καὶ διαρκῆ ἐντοπισμὸν μεταναστεύσεως. Δύναταί τις ἄρα ἄνευ ὑπερβολῆς νὰ ὑπολογίσῃ εἰς 110 περίπου χιλιάδας ψυχῶν τὸν ἑλληνικὸν ἐν Αἰγύπτῳ πληθυσμόν, ὑπερέχοντα κατὰ 30,000 τὸν ἀριθμὸν ὅλων τῶν λοιπῶν ξένων, ὁμοῦ λαμβανομένων.

Πρέπει ἀφ' ἑτέρου νὰ σημειωθῇ ὅτι ὁ ἐν Αἰγύπτῳ Ἕλλην, ἀσυγκρίτως τῶν λοιπῶν Εὐρωπαίων ἐν τῇ χώρᾳ μονιμώτερος, δὲν διαμένει εἰς τὰς πόλεις μόνον. Θ' ἀπαντήσετε αὐτὸν καὶ εἰς τὰ πενιχρότατα χωρία, καὶ ἐπειδὴ ἐξοικειοῦται παντὸς ἄλλου εὐκολώτερον εἰς τὰ ἤθη καὶ τὸν βίον καὶ τοὺς κλιματολογικοὺς ὅρους τοῦ τόπου, εἶναι ὁ μόνος τῆς Αἰγύπτου ξένος, ὅστις κατέστη πλέον τῷ ὄντι ἀπαραίτητος εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς καὶ εἰς τὰς μετὰ τῶν ξένων συναλλαγὰς αὐτῶν.

*

Ἐξετάσωμεν ἤδη ἐν λεπτομερείᾳ τὸν μερικὸν ἑκάστης πόλεως καὶ κώμης πλη-

θυσμὸν μετὰ τῆς ἐκπαιδευτικῆς αὐτοῦ κινήσεως καὶ τῆς καταστάσεως τῶν διαφόρων ὁμογενῶν ἐν Αἰγύπτῳ κοινοτήτων, ἐπὶ τῇ βάσει ἐξηκριβωμένων καὶ αὐθεντικῶν εἰδήσεων.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

Τὴν πρώτην ἀναμφισβητήτως μεταξὺ αὐτῶν τάξιν κατέχει ἡ Ἀλεξάνδρεια, ἧς ἡ κοινότης ἀριθμεῖ ὑπὲρ τὰς 30,000 μελῶν. Τῷ 1843 οἱ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἕλληνες δὲν ἦσαν πλειότεροι τῶν τρισχιλίων. Ἡ εὐπορία των ἦτο μετριωτάτη, πλὴν ὀλίγων ἐξαιρέσεων. Παρὰ τὴν πενιχρότητα τῶν πόρων των, ἵδρυσαν ἐν τούτοις τότε Σχολὴν ἑλληνικήν, λειτουργοῦσαν διὰ δύο διδασκάλων, ὄχι πολὺ ἀδρῶς ἀμειβομένων. Ἀλλ' ἔκτοτε ἐπῆλθον οἱ χρόνοι τῆς ἀκμῆς καὶ τῆς προόδου ἐν μέσῳ τῆς ὁμογενοῦς ταύτης κοινότητος. Ταύτης προΐστατο ἐπὶ δεκαετίαν μέχρι τοῦ 1853 ὁ μεγαλόφρων ἠπειρώτης Τοσίτσας, δωρήσας μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ γήπεδα, ἐπὶ τῶν ὁποίων βραδύτερον ἐκτίσθη ὁ ναὸς καὶ τὸ ἑλληνικὸν νοσοκομεῖον καὶ ἀνεγείρας ἰδίοις ἀναλώμασι δύο Σχολὰς ἀρρένων καὶ μίαν τῶν θηλέων. Τὰ ἐκπαιδευτικὰ ταῦτα ἱδρύματα ἐλειτούργουν τῷ 1855 ὑπὸ πέντε διδασκάλους, ὁ δὲ προϋπολογισμὸς αὐτῶν ἀνήρχετο εἰς 49,428 γρόσια αἰγυπτιακά. Μετὰ πάροδον τριάκοντα ἐτῶν τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν ἀνήρχετο εἰς 13 καθηγητὰς καὶ διδασκάλους, οἱ μαθηταὶ συνεποσοῦντο εἰς 487 ἄρρενα καὶ ἰσάριθμα κοράσια περίπου, ὁ δὲ προϋπολογισμὸς εἰς 155,514 γρόσια αἰγυπτιακά. Νέος σταθμὸς προόδου σημειοῦται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1885. Ἱδρύθη τότε γυμνάσιον μετὰ τμήματος ἐμπορικοῦ, αἱ Σχολαὶ λαμπρῶς ἀνεκαινίσθησαν, πλουτισθεῖσαι καὶ διὰ πολυδαπάνων συλλογῶν. Κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1903—1904 εἰς τὰ διδακτήρια τῆς ὁμογενοῦς κοινότητος Ἀλεξανδρείας ἐφοίτων 947 μαθηταὶ καὶ 815 μαθήτριαι, ἐδίδασκον τεσσαράκοντα καὶ τρεῖς καθηγηταὶ καὶ διδασκάλισσαι καὶ ἐδαπανῶντο γρόσια αἰγυπτιακὰ 524,156. Προσθέσωμεν εἰς ταῦτα ὅτι πολλοὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ὁμογενῶν ἐκπαιδεύουσι τὰ τέκνα των εἰς τὴν ἰδίαν των πατρίδα, καὶ ἄλλοι χάριν τῶν ξένων γλωσσῶν εἰς ξένας Σχολὰς ἀποστέλλουσιν αὐτά. Ἡ γαλλικὴ ἐν τούτοις διδάσκεται εἰς πάντα τὰ ἑλληνικὰ Σχολεῖα. Τὴν σημασίαν τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου ἐν Αἰγύπτῳ μαρτυρεῖ πρὸς τούτοις καὶ τὸ γεγονός, ὅτι τέσσαρες ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὑπὸ Ἑλλήνων ἐκδίδονται ἐφημερίδες, ὧν ἡ μία γαλλιστί.

ΚΑΪΡΟΝ

Δευτερεύουσα καὶ ἐπὶ πολὺ διοικητικῶς ἀνοργάνωτος ἦτο ἡ ἑλληνικὴ κοινότης τοῦ Καΐρου, ἥτις κατὰ τὸ ἔτος 1897 περιελάμβανε 9,826 ὑπηκόους Ἕλληνας, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς δὲ τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας καὶ περὶ τὰς 10,000 ὁμογενῶν ἐκ Τουρκίας. Ὁ πληθυσμὸς οὗτος, ὅστις ὑπερβαίνει σήμερον τὰς 25,000 ὁμογενῶν, δὲν ἦτο ἀνέκαθεν συντεταγμένος εἰς κοινότητα, ἐστερεῖτο ἱδρυμάτων φιλανθρωπικῶν, ἡ δὲ ἵδρυσις τῶν Σχολείων αὐτοῦ ὠφείλετο μᾶλλον εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν καὶ ἐλευθεριότητα. Αἱ ἐλλείψεις αὗται ἐξέλιπον ἀπὸ πολλοῦ. Ἡ ὁμογενὴς κοινότης τοῦ Καΐρου ἔχει ἤδη ὀργάνωσιν τελείαν καὶ ἀνταξίαν τῆς περιωπῆς αὐτῆς, ἡ δὲ κοινοτικὴ ὑπηρεσία, ὀφειλομένη εἰς γενναίας τῶν ἐγκρίτων της μελῶν δωρεάς, εἶναι ἱκανῶς σημαντική. Ὑφίσταντο καὶ πρὸ τῆς συστηματικῆς ταύτης ὀργανώσεως δύο ἑλληνικὰ ἐν Καΐρῳ ἐκπαιδευτήρια, τὸ ὑπὸ τῆς οἰκογενείας Ἀχιλλοπούλου συντηρούμενον παρθεναγωγεῖον καὶ ἀρρεναγωγεῖον, ἱδρυθὲν ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Ἀμπέτη. Ἡ ***Ἀμπέτειος Σχολὴ*** εἶναι σήμερον τὸ ἄριστον καὶ τελειότατον τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἑλληνικῶν ἐκπαιδευτηρίων, συγκροτούμενον ἐκ πλήρους γυμνασίου καὶ ἀστικῆς Σχολῆς, ἐν οἷς φοιτῶσιν 670 περίπου μαθηταί. Ἡ Σχολή, ἀριθμοῦσα προσωπικὸν ἐκ τριάκοντα καθηγητῶν καὶ διδασκάλων, διοικεῖται ὑπὸ συμβουλίου ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τοῦ ὄρους Σινᾶ. Αἱ σημαντικαὶ τῆς Σχολῆς ταύτης δαπάναι καλύπτονται ἐκ τῶν προσόδων τῶν ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Ἀμπέτη κληροδοτηθέντων εἰς τὴν κοινότητα κτημάτων, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία ὑπολογίζεται εἰς πέντε περίποι

ἑκατομμύρια φράγκων. Εἰς τοὺς ἀπόρους τῶν μαθητῶν, ἀπηλλαγμένους διδάκτρων, χορηγοῦνται καὶ τὰ διδακτικὰ βιβλία δωρεάν. Ἀλλ' ἡ διηνεκὴς καὶ πολὺ ἐπαισθητῶς βαίνουσα αὔξησις τοῦ ὁμογενοῦς ἐν Καΐρῳ πληθυσμοῦ ἐπέβαλε τὴν ἵδρυσιν καὶ νέας πρωτοβαθμίου Σχολῆς μετὰ νηπιαγωγείου, τὰ δύο δὲ ταῦτα ἱδρύματα ἀπέκτησε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἡ κοινότης. Ἐν Καΐρῳ ἐκδίδονται δύο ἡμερήσιαι ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες καὶ μία ἑβδομαδιαία.

ΠΟΡΤ-ΣΑΪΔ καὶ ΣΟΥΕΖ

Ἡ πόλις τοῦ Πὸρτ-Σαΐδ ὀφείλει τὴν σύστασιν αὐτῆς εἰς τὴν διώρυγα τοῦ Σουέζ. Ἡ εἰς τὰ ἔργα τῆς μεγάλης ταύτης ἐπιχειρήσεως σημαντικὴ τῶν Ἑλλήνων συμβολὴ ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ Φερδινάνδου Λεσσέψ, ὅστις ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου τοῦ 1866 ἐξεχώρησεν εἰς τὴν τότε ἀρτισύστατον ἑλληνικὴν κοινότητα γήπεδον 5,000 μέτρων, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀνηγέρθη μετὰ ταῦτα ἡ κοινοτικὴ Σχολὴ καὶ ὁ ἐπ' ὀνόματι τῆς ***Μεταμορφώσεως*** τοῦ ***Σωτῆρος*** τιμώμενος ἑλληνικὸς ναός, ὅστις διατρέπει ἐν Αἰγύπτῳ ὡς ὁ καλλιπρεπέστατος τῶν Ὀρθοδόξων ἐν τῇ χώρᾳ οἴκων τοῦ Θεοῦ. Ἡ ταχέως προαγομένη ἀνάπτυξις τῆς πόλεως ταύτης, ἥτις τείνει εἰς ἅμιλλαν πρὸς τὴν ἱστορικὴν πόλιν τοῦ Ἀλεξάνδρου, συνεπάγεται καὶ τὴν τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος, ἀριθμούσης ἤδη περὶ τὰς 7,000 μελῶν, ἐκ τῶν 11,000 περίπου ξένων. Ὁ ὁλικὸς τῆς πόλεως πληθυσμὸς ὑπολογίζεται εἰς 43,000 ψυχάς. Ἐν Πὸρτ-Σαΐδ ἐκδίδεται μία ἑλληνικὴ ἐφημερίς. Ἡ ἐκπαιδευτικὴ τοῦ ὁμογενοῦς στοιχείου κίνησις προσέλαβε κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη ἀξιόλογον ἀνάπτυξιν. Ὑπάρχουσιν ἐν Πὸρτ-Σαΐδ ἀρρεναγωγεῖον μετὰ 250 μαθητῶν, παρθεναγωγεῖον, ἀριθμοῦν 208 μαθητρίας, καὶ νηπιαγωγεῖον, εἰς ὃ φοιτῶσιν 100 περίπου νήπια. Ὁ ἐκπαιδευτικὸς τῆς κοινότητος προϋπολογισμὸς συμποσοῦται εἰς 27,000 φράγκα.

Πενιχροτέρα εἶναι ἡ θέσις τῆς ὁμογενοῦς κοινότητος ἐν Σουέζ, ἥτις ἀριθμεῖ περίπου 1500 Ἕλληνας, ὧν οἱ πλεῖστοι χρησιμοποιοῦνται ὡς ὑπάλληλοι τῆς ἑταιρίας τῆς διώρυγος. Συντηρεῖ μολαταῦτα ἡ κοινότης Σχολὴν ἀρρένων καὶ θηλέων διὰ δαπάνης ἐτησίας 7 περίπου χιλιάδων φράγκων.

ΜΑΝΣΟΥΡΑ, ΤΑΝΤΑ, ΖΑΓΑΖΙΚ

Ἡ Μανσούρα ἀριθμεῖ σήμερον ἰθαγενεῖς μὲν κατοίκους 53,000, Ἕλληνας δὲ 1400 περίπου, πλὴν ἰσαρίθμων ὁμογενῶν, διεσπαρμένων εἰς τὰς κώμας τῆς περιφερείας, καὶ ἰδίως ἐν Μιτκαμάρ, Σιμπελουὲν κλπ. Ἡ ἑλληνικὴ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παροικία ἀκμάζει οἰκονομικῶς. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἐν αὐτῇ ὁμογενῶν κατέχουσιν ἰδιοκτησίας ἀξιολόγων βαμβακοφυτειῶν καὶ βαμβακεργοστασίων. Διὰ γενναίων δωρεῶν ἱδρύθησαν Σχολαὶ ἑλληνικαὶ καὶ ναὸς ἐν Μανσούρᾳ καὶ ἐν Μιτκαμάρ.

Ἡ πόλις καὶ ἡ περιφέρεια τῆς Τάντας ἀριθμοῦσι 3,600 Ἕλληνας. Πρόσφατος εἶναι καὶ ἐνταῦθα ἡ κοινοτικὴ ὀργάνωσις, ἀλλ' ἡ πρόοδος ἐγένετο ταχεῖα, ἀπὸ δὲ τοῦ 1899 ὑφίσταται ἐνταῦθα Σχολὴ ἀρρένων καὶ θηλέων. Ἐγένετο μάλιστα ἐσχάτως καὶ φιλότιμος ἐνέργεια πρὸς σύστασιν ἑσπερινῆς Σχολῆς διὰ τὰ ἄπορα παιδία.

Ἐν τῇ περιφερείᾳ Ζαγαζὶκ τὰ τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος πράγματα ὀλίγον διαφέρουσι τῶν τῆς Τάντας. Ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ περίπου 4,500 ὁμογενεῖς, ὧν οἱ πλεῖστοι εὐπορώτατοι.

ΑΝΩ ΑΙΓΥΠΤΟΣ

Ἡ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ ἐμφάνισις τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου ἔχει τὴν ἀφετηρίαν της ἀπὸ τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου. Ἡ πρώτη ἀνὰ τὴν Ἄνω Αἴγυπτον ἑλληνικὴ κοινότης ἱδρύθη ἐν Μινίεχ. Ὁ ναὸς αὐτῆς χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1866, ἀπὸ δὲ τοῦ 1899 ἱδρύθη καὶ Σχολή. Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἡ ἑλληνικὴ φυλή, ἥτις εἶδε καὶ ἐγνώρισε τὸν

ἀρχαῖον καὶ τὸν μεσαιωνικὸν αὐτῆς πολιτισμόν, ἐμφανίζεται κατόπιν ἐκλείψεως δέκα καὶ τριῶν ὅλων αἰώνων. Ὑπάρχουσιν ἀπὸ πολλοῦ σήμερον διεσπαρμένοι εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰς κώμας αὐτῆς πολυπληθεῖς ὁμογενεῖς, καὶ ἰδίως ἐν Μπενὶ-Σουῆφ, ἐν Φαγιούτ καὶ ἐν Ἀσσιούτ, τὴν παλαιὰν Λυκόπολιν, πατρίδα τοῦ Πλωτίνου, τοῦ περιωνύμου ἀρχηγοῦ τῆς Σχολῆς τῶν νεοπλατωνικῶν.

Παντοῦ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου συντελεῖται ὁμοιοτρόπως καὶ κανονικῶς. Εὐάριθμός τις ἐν πρώτοις συγκροτεῖται ὅμιλος, τοῦ ὁποίου τὸ πρῶτον ἀπὸ κοινοῦ ἔργον εἶναι ἡ ἐκ τῶν ἐνόντων σύμπηξις τοῦ εὐκτηρίου οἴκου, ὅστις φυσικῶς ἀποτελεῖ καὶ ἀπετέλεσεν ἀνέκαθεν τὸ κέντρον τοῦ θρησκευτικοῦ συνδέσμου, τὸ σύμβολον τῆς ἑνότητος τῶν τέκνων μιᾶς πίστεως καὶ μιᾶς γλώσσης. Εἰς τὸν ναὸν προστίθεται μετ' οὐ πολὺ καὶ ἡ Σχολή. Ἡ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν κοινῶν ἀναγκῶν προκαλεῖ τὴν συρροὴν τῶν δωρεῶν καὶ συγκροτεῖται τοιουτοτρόπως ἡ κοινότης. Τὰ μέλη αὐτῆς προθύμως ὑποβάλλονται ἐνίοτε καὶ εἰς θυσίας λίαν φορτικάς, ὡς ἐν Μπενὶ-Σουῆφ, ὅπου, κατ' ἀπόφασιν κοινοτικήν, εἰσπράττονται παράδες δέκα ἐξ ἑκάστου στατῆρος βάμβακος, πωλουμένου ἢ ἀγοραζομένου ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ δραστηριότης τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου ὑπερεπήδησεν ἀπὸ πολλοῦ καὶ τῆς Ἄνω Αἰγύπτου τὰ ὅρια, ἐπεκταθεῖσα καὶ εἰς τὸ Σουδάν. Περὶ δὲ τῆς Αἰγύπτου ἐν γένει προκειμένου, εἶναι ἀνάγκη νὰ σημειωθῇ ὅτι εἰς τὴν κατ' ἀνάγκην ἀτελῆ ταύτην σκιαγραφίαν, δὲν περιλαμβάνονται καὶ πλεῖσται ἄλλαι τῆς εὐφόρου χώρας κωμοπόλεις καὶ χωρία μεγάλα καὶ μικρά, ὅπου ἀφεύκτως θ' ἀπαντήσῃ τις συναλλασσόμενον καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον εὐδοκιμοῦντα τὸν Ἕλληνα ἐν μέσῳ τῶν ἰθαγενῶν.

Ὁθενδήποτε καὶ ἂν ὁρμῶνται οἱ ὁμογενεῖς οὗτοι, διακρίνονται ἀνεξαιρέτως διὰ τὴν στερρὰν αὐτῶν προσήλωσιν εἰς τὴν πατρῴαν γλῶσσαν καὶ θρησκείαν. Ὡς παράδειγμα τῆς φυλετικῆς ταύτης ἀρετῆς ἀναφέρομεν τοὺς ὁμογενεῖς τοῦ Ζεϊτούν, μικρᾶς περὶ τὸ Κάϊρον κώμης, ἥτις δὲν ἀριθμεῖ πλειοτέρας τῶν εἴκοσιν ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν. Καὶ ὅμως οἱ εὐαριθμότατοι αὐτοὶ ὁμογενεῖς δὲν ἐδίστασαν ἐσχάτως νὰ προβῶσιν εἰς ἀπόφασιν γενναίαν, περὶ ἀνεγέρσεως Ὀρθοδόξου ἐκκλησίας καὶ Σχολῆς.

ΦΩΤΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

ΤΑ ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΑΙΚΣΠΕΙΡΟΥ

⁂ *Τὸ σῶμά μας εἶναι περιβόλι καὶ περιβολάρης ἡ θέλησίς μας. Θέλεις τσουκνίδα νὰ φυτέψῃς ἢ μαρούλι; Θέλεις νὰ σπείρῃς ὕσσωπον ἢ νὰ φυτρώσῃ θυμάρι; Θέλεις νὰ ἔχῃς ἕνα μόνον εἶδος χόρτου ἢ λογῆς-λογῆς βότανα; Θέλεις νὰ τὸ ἐρημώσῃς μὲ τὴν ἀκαμωσίαν ἢ νὰ τὸ κοπρίσῃς μὲ τὸν κόπον σου; Εἰς τὴν θέλησίν σου εἶναι ὅ,τι θέλεις νὰ τὸ κάμῃς.*

⁂ *Εἶναι οἱ μαῦροι στοχασμοὶ ἀληθινὸ φαρμάκι·*
ὅποιος τὸ πίνει 'ς τὴν ἀρχὴ τὴν πίκρα δὲν τὴν νοιώθει,
ἀλλ' ὅταν φθάσῃ καὶ χυθῇ 'ς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου,
ὡσὰν θειάφι τὴν καρδιὰ τὴν καίει.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΣΧΟΛΩΝ, ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΕΤΟΣ 1904–1905

Α΄	Ἀριθμὸς Σχολῶν	Ἀριθμὸς διδάσκοντος προσωπικοῦ.	Ἀριθμὸς διδασκομένων.	Ἀριθμὸς ἀποφοίτων.	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
Ἐν ὅλῳ. . . .	72	398	13217	897	*Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν διδασκόντων προσώπων ὑποβιβάζεται εἰς 378, διότι 20 ἐξ αὐτῶν διδάσκουσι ταυτοχρόνως καὶ εἰς ἄλλας ὀρθοδόξους Σχολὰς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.*
ΣΧΟΛΑΙ ΑΝΩΤΕΡΑΙ 8 / ΣΧΟΛΑΙ ΚΑΤΩΤΕΡΑΙ 64	=72	157 / 241 =398	2612 / 10605 =13217	171 / 726 =897	*Τὸ ἐν ταῖς ἀνωτέραις Σχολαῖς διδάσκον προσωπικὸν ἐλαττοῦται εἰς 142, ἅτε διδασκόντων 15 προσώπων καὶ εἰς ἄλλας Σχολάς. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ ἐν ταῖς κατωτέραις Σχολαῖς περιορίζεται ὁ ἀριθμὸς εἰς 236, διδασκόντων 5 προσώπων καὶ ἐν ἄλλοις ἐκπαιδευτηρίοις.*
Ι. ΣΧΟΛΑΙ ΑΝΩΤΕΡΑΙ: Α΄ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ἐν Χάλκῃ 1 / *Γυμνάσια (ἀρρένων 4 καὶ θηλέων 2)* καὶ ἡμιγυμνάσιον θηλέων 1 7	= 8	14 / 143 =157	81 / 2531 =2612	11 / 160 =171	*Μεταξὺ τῶν διδασκόντων ἐν τῇ ἐν Χάλκῃ Θεολογικῇ Σχολῇ 3 τυγχάνουσι καθηγηταὶ καὶ τῆς αὐτόθι Ἑλλ. Ἐμπορικῆς Σχολῆς, εἰς ἣν ἐπίσης διδάσκουσι.*
Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΑ ΑΡΡΕΝΩΝ: *1. Μ. τοῦ Γ. Σχολὴ ἐν Φαναρίῳ* 1 / *2. Ἑλλ. Ἐμπ. Σχολὴ ἐν Χάλκῃ (μετ' ἰδιαιτέρου ἐμπορικοῦ τμήματ.)* 1 / *3. Ζωγράφειον ἐν Πέραν.* 1 / *4. Λύκειον Χ. Χατζηχρήστου ἐν Πέραν (μετὰ γαλλικοῦ τμήματος)* 1	= 4	16 / 22 / 18 / 31 =87	450 / 121 / 269 / 344 =1184	28 / 9 / 8 / 39 = 84	*Ἡ ἐν τῷ Ζωγραφείῳ Ἀστικὴ Σχολὴ συμπεριλαμβάνεται ἐν τῇ κατωτέρῳ στήλῃ τῶν ὑπ' αὐτὴν τοιούτων, ἐκ δὲ τοῦ ἐν αὐτῷ διδάσκοντος προσωπικοῦ 3 εἰσὶ καθηγηταὶ τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς.—Ἐν τῷ Λυκείῳ Χρ. Χατζηχρήστου περιέχεται καὶ τὸ προγυμνασιακὸν τμῆμα (σχολεῖον καὶ δημοτικόν), ἐκ δὲ τῶν καθηγητῶν καὶ διδασκάλων αὐτοῦ 3 εἰσὶν ἐκ τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, 5 τοῦ Ζωγραφείου, 1 τοῦ Ζαππείου, 1 τοῦ Ἰωακειμείου καὶ 1 τῶν Σχολῶν Γαλατᾶ.*
Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΑ ΘΗΛΕΩΝ: *1. Ζάππειον ἐν Πέραν μετὰ Διδασκαλείου καὶ ἰδιαιτέρου γαλλικοῦ Προγράμματος* 1 / *2. Ἰωακείμειον ἐν Φαναρίῳ* 1	= 2	25 / 17 =42	302 / 310 = 612	37 / 14 = 51	*Ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Ζαππείου, ὅπερ διδάσκει καὶ εἰς τὸ ἐν αὐτῷ προγυμν. τμῆμα, 16 εἰσὶ διδασκάλισσαι, ἐκ δὲ τῶν καθηγητῶν εἷς διδάσκει καὶ ἐν τῷ Ζωγραφείῳ καὶ ἕτερος ἐν τῷ Κ. Παρθεν. καὶ ἐν τῷ Λυκ. Χατζηχρήστου. Ἐν τῷ ἐκπαιδευτ. τούτῳ λειτουργεῖ καὶ Νηπιαγ. ἀνεγνωρισμένον, ἀπολύον διπλωματ. Νηπιαγωγούς.—Ἐν τῷ Ἰωακειμείῳ διδάσκουσι καὶ 6 καθηγ. τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, ἐκ δὲ τοῦ λοιποῦ προσωπικοῦ 9 εἰσὶ διδασκάλισσαι, αἵτινες διδάσκουσι καὶ εἰς τὸ προγυμνασιακὸν καὶ νηπιαγωγικὸν τμῆμα.*

Α΄	Ἀριθμὸς Σχολῶν.	Ἀριθμὸς διδάσκοντος προσωπικοῦ.	Ἀριθμὸς διδασκομένων.	Ἀριθμὸς ἀποφοίτων.	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
Δ΄ ΗΜΙΓΥΜΝΑΣΙΟΝ: *Κ. Παρθεναγωγεῖον 9τάξιον (μετὰ ἰδιαιτέρου γαλλικοῦ προγράμματος)*	1	14	735	25	*Ἐκ τοῦ διδάσκοντος τῆς Σχολῆς ταύτης προσωπικοῦ 10 εἰσὶ διδασκάλισσαι, ἐκ δὲ τῶν καθηγητῶν αὐτοῦ, εἷς διδάσκει καὶ εἰς τὸ Ζάππειον καὶ τὸ Λύκειον Χρ. Χατζηχρήστου.*
2. ΣΧΟΛΑΙ ΚΑΤΩΤΕΡΑΙ *(Ἀστικαὶ καὶ Δημοτικαί)*					
Ἀρρένων 38 / *Θηλέων* 26	=64	139 / 102 =241	6183 / 4422 =10605	516 / 210 =726	*Ἐκτὸς τῶν ἐν τοῖς Ἀρρεναγωγείοις μαθητῶν ὑπάρχει ἱκανὸς ἀριθμὸς νηπίων ἐκ τοῦ ἄρρενος φύλου, φοιτώντων εἰς τὰ ἐν τοῖς πλείοσι Παρθεναγωγείοις λειτουργοῦντα νηπιαγωγικὰ τμήματα καὶ ἰδίᾳ ἐν ταῖς κεντροικοτέραις καὶ μᾶλλον κατοκημέναις ἐνορίαις, ἔνθα διδάσκουσιν ἀνεγνωρισμέναι ἐπὶ τούτῳ νηπιαγ. καὶ ἄλλα πτυχιοῦχα πρόσωπα. Ἐπειδὴ δὲ τοιαῦτα νηπιαγωγικὰ τμήματα ὑπάρχουσι καὶ ἐν ἅπασι τοῖς ἀνωτέροις ἐκπαιδευτηρίοις τῶν θηλέων, προδήλως ἐντεῦθεν καὶ ὁ ἐν αὐτοῖς ἀπαντῶν σημαντικὸς ἀριθμὸς τῶν ἀρρένων νηπίων.*
Α΄ ΑΣΤΙΚΑΙ 7ΤΑΞΙΟΙ *Ἀρρένων* 9 / *Θηλέων* 5	=14	66 / 37 =103	2661 / 1654 = 4315	117 / 36 =153	*Ἐκ τῶν διδασκόντων ἐν ταῖς 7ταξίοις ἀστικαῖς Σχολαῖς, 5 διδάσκουσι καὶ εἰς ἄλλας Σχολάς, ὡς ἐν Γαλατᾷ, Διπλοκιονίῳ, Μ. Ρεύματι, Φαναρίῳ (Μαρασλῇ), Ταταούλοις καὶ ἀλλαχοῦ, 3 δὲ ἐκ τούτων τυγχάνουσι καθηγηταὶ ἀνωτέρων Σχολῶν.*
Β΄ ΑΣΤΙΚΑΙ 6ΤΑΞΙΟΙ *Ἀρρένων* 7 / *Θηλέων* 2	= 9	25 / 16 = 41	1072 / 425 = 1497	141 / 6 =147	*Ἐκ τῶν 6ταξίων ἀστικῶν Σχολῶν τῶν θηλέων μία δὲν ἀπέλυσεν ἀποφοίτους, ἅτε προαγομένη κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος εἰς 7τάξιον διὰ τῆς προσθήκης καὶ ἀνωτέρας τάξεως. Μεταξὺ τῶν διδασκάλων τῶν 6ταξίων Σχολῶν τῶν ἀρρένων συμπεριλαμβάνεται καὶ ὁ ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τῆς Σχολῆς Μαρασλῆ διδάσκων ἐν Ἐδιρνέ-καπού.*
Γ΄ ΑΣΤΙΚΑΙ 5ΤΑΞΙΟΙ *Ἀρρένων* 7 / *Θηλέων* 4	=11	22 / 12 = 34	1045 / 438 = 1483	90 / 31 =121	*Ἐν ταῖς 5ταξίοις ἀστικαῖς Σχολαῖς συγκαταλέγεται καὶ ἡ ἐν Πέραν Σχολὴ ἀρρένων Μιναρέ, ἐξάρτημα τοῦ Ζωγραφείου Γυμνασίου τυγχάνουσα· αὕτη δὲ ὡς καὶ ἡ 6ταξιος τοιαύτη ἐν τῷ Ζωγραφείῳ λειτουργοῦσα, καθὼς καὶ αἱ λοιπαὶ τοιαῦται 4ταξιοι ἀρρένων καὶ θηλέων τῆς κοινότητος τοῦ Πέραν, ἀκολουθοῦσιν ἰδιαιτέρῳ προγράμματι, ἐπικυρουμένῳ κατ' ἔτος ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων καὶ κατατιζομένῳ ἐπὶ τῇ βάσει ἐντύπου τοιούτου ἀναλυτικοῦ.*

Α΄	Ἀριθμὸς Σχολῶν.	Ἀριθμὸς διδάσκοντος προσωπικοῦ.	Ἀριθμὸς διδασκομένων.	Ἀριθμὸς ἀποφοίτων.	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
Δ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΑΙ 4ΤΑΞΙΟΙ :					*Συναριθμοῦνται μεταξὺ τῶν 4ταξίων κατωτέρων Σχολῶν τῶν Θηλέων καὶ τὰ ἐν Λίναλῃ-τσεσμὲ καὶ Ἁγ.Κωνσταντίνῳ τοῦ Πέραν Παρθεναγωγεῖα, ἅτινα κατὰ τὸ παρελθ. ἔτος ἐλειτούργουν ὡς 3ταξια, καταγηθείσης μετὰ ταῦτα τῆς δης αὐτῶν τάξεως. Τανάπαλιν δὲ τὰ Παρθεναγωγεῖα Τζιβαλίου καὶ Μουχλίου-Ποτηρᾶ ἀπὸ 3ταξίων προήχθησαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰς 4τάξια διὰ τῆς προσθήκης ἀνωτέρας τάξεως ἐν αὐτοῖς. — Ἐν ταῖς δημοτικαῖς 4ταξίοις Σχολαῖς τῶν ἀρρένων συγκαταλέγονται καὶ αἱ μικταὶ τοιαῦται Βελιγραδίου, Ἐτ-μεϊδὰν καὶ Βεβεκίου, ἔνθα φοιτῶσιν ἄρρενα ὁμοῦ καὶ θήλεα, διδασκόμενα ὑπὸ δύο προσώπων, διδασκάλου καὶ διδασκαλίσσης, τοῦ πρώτου θεωρουμένου ὡς διευθυντοῦ καὶ διδάσκοντος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ μαθήματα τῶν δύο ἀνωτέρων τάξεων.*
Ἀρρένων	8 } = 18	20 } = 48	1051 } = 2545	129 } = 238	
Θηλέων	10 }	28 }	1494 }	109 }	
Ε΄ ΔΗΜΟΤΙΚΑΙ 3ΤΑΞΙΟΙ :					*Ἐν ταῖς 3ταξίοις δημοτ. Σχολαῖς τῶν Θηλέων συγκαταριθμεῖται καὶ τὸ ἐν Σαλματομβρουνκίῳ Χατζοπούλειον Παρθεναγωγεῖον, εἰς ὃ φοιτῶσι τὰ κοράσια τῆς τε ἐνορίας ταύτης καὶ τῶν πέριξ τοιούτων· συντηρεῖται δὲ διὰ κληροδοτήματος τοῦ ἀειμνήστου Κυριακοῦ Χατζοπούλου καὶ ἐφορεύεται ὑπὸ τοῦ πληρεξουσίου τῆς οἰκογενείας τοῦ ἰδρυτοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ι.Χατζοπούλου.— Καὶ τὸ ἀπέναντι τῆς Σχολῆς ταύτης Ἀρρεναγωγεῖον συντηρεῖται καὶ ἐφορεύεται ἀπὸ τοῦ παρόντος ἔτους ὑπὸ τοῦ εὐεργέτου Ζ. Χατζοπούλου, ὅστις καὶ τὸ κτίριον τῆς Σχολῆς ἰδίᾳ δαπάνῃ ἀνήγειρε τελευταίως ἐκ βάθρων.*
Ἀρρένων	5 } = 10	5 } = 13	224 } = 635	34 } = 62	
Θηλέων	5 }	8 }	411 }	28 }	
ΣΤ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΑΙ 2ΤΑΞΙΟΙ	2	2	130	5	*Εἰς τὰς δύο 2ταξίους δημ. Σχολὰς προσελήφθησαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο διδασκάλισσαι πεπειραμέναι ἀντὶ τῶν τέως διδασκάλων. Ὡς ἐκ τῆς μεταρρυθμίσεως δὲ ταύτης ἐφοίτησεν ἱκανὸς ἀριθμὸς παίδων εἰς αὐτὰς ἐξ ἀρρένων καὶ θηλέων.— Ἡ μία ἐξ αὐτῶν δὲν ἀπέλυσεν ἀποφοίτους, ἅτε προαγομένης κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος διὰ τῆς προσθήκης καὶ ἀνωτέρας τάξεως ἐν αὐτῇ.*

Α΄	Ἀριθμὸς Σχολῶν.	Ἀριθμὸς διδάσκοντος προσωπικοῦ.	Ἀριθμὸς διδασκομένων.	Ἀριθμὸς ἀποφοίτων.	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
3. ΕΚ ΤΩΝ ΑΝΩ ΣΧΟΛΩΝ εἰσί :					*Αἱ ἀνώτεραι ἐθνικαὶ Σχολαὶ θεωροῦνται τοιαῦται ὡς ἐκλεγομένων τῶν Ἐφοριῶν αὐτῶν ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τῶν Π/χείων, τ. ἐ. εἴτε ὑπὸ τῆς Ἱ.Συνόδ., εἴτε ὑπὸ τοῦ Μ. Συμβουλίου, εἴτε καὶ ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν ἀνωτάτων τούτων Σωμάτων ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ οἰκείου Κανονισμοῦ, ὑφ' οὗ ἑκάστη τούτων διέπεται. Ἐπιβλέπονται δὲ ἀμέσως ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας διὰ τοῦ διορισμοῦ παρ' ἑκάστῃ Ἐφορίᾳ ἑνὸς ἐκ τῶν Συνοδ. Ἀρχιερέων, τοῦ καὶ προέδρου, καὶ ἑνὸς ἐκ τῶν λαϊκῶν μελῶν τοῦ Μ. Συμβουλίου, οὕτως ὥστε ἀμφότερα τὰ Σώματα ταῦτα διατελοῦσιν ἐνήμερα τῆς ἐν γένει διοικήσεως καὶ λειτουργίας τῶν Σχολῶν τούτων, ὧν καὶ ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις ἐξελέγχεται ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, καθὼς καὶ ἡ παιδευτικὴ τοιαύτη διὰ τῆς κυρώσεως ὑπ' αὐτῆς τῶν προγραμμάτων καὶ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ προσωπικοῦ αὐτῶν.— Ἡ Θεολ. Σχολὴ ὡς ἐκ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τοῦ προορισμοῦ αὐτῆς ἐξαρτᾶται ἀποκλειστικῶς παρὰ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Ἱ.Συνόδου, ἥτις καὶ διορίζει τὴν Ἐφορίαν αὐτῆς, ἀποτελουμένην ὑπὸ ὡρισμένου ἀριθμοῦ Συνοδικῶν Ἀρχιερέων.— Ὡς πρὸς τὴν διοίκησιν καὶ τὴν οἰκονομικὴν μόνον διαχείρισιν καὶ τὸ ἐν Πριγκήπῳ Ὀρφανοτροφεῖον ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀνωτέρων Ἐθνικῶν Σχολῶν, προστεθείσης κατὰ τὸ ἔτ. τοῦτο καὶ πέμπτης τάξεως ἐν αὐτῷ.*
Α΄ ΑΝΩΤΕΡΑΙ ΕΘΝΙΚΑΙ :					
1. Θεολογικὴ Σχολὴ	1				
2. Μ. τοῦ Γένους Σχολὴ	1				
3. Ἑλλην. Ἐμπορικὴ Σχολὴ	1 } = 5	= 94	=1264	= 99	
4. Ζάππειον	1				
5. Ἰωακείμειον Παρθεναγωγ.	1				
Β΄ ΚΑΤΩΤΕΡΑΙ ΕΘΝΙΚΑΙ :					*Τὸ ἐν ταῖς κατωτέραις ἐθνικαῖς Σχολαῖς διοικητικὸν σύστημα τυγχάνει περίπου τὸ αὐτὸ ὡς καὶ τὸ τῶν ἀνωτέρων Ἐθνικῶν Σχολῶν, μετὰ τῆς διαφορᾶς μόνον ὅτι δὲν προεδρεύει τῆς Ἐφορίας Ἀρχιερεύς, οὐδὲ παεδρεύει παρ' αὐτῇ μέλος ἀντιπροσωπευτικὸν τοῦ Μ. Συμβουλίου καὶ ὅτι κατὰ τὴν διδασκαλίαν ἐφαρμόζεται ἐν αὐταῖς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν Ἀστικῶν καὶ Δημοτικῶν Σχολῶν τῶν Π/χείων.— Ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τῶν Σχολῶν Νεοχωρίου εἷς διδάσκει ἐν τῇ αὐτόθι κοινοτικῇ Σχολῇ τῶν ἀρρένων καὶ ἐν τῷ Ζωγραφείῳ Παρθεναγωγείῳ.*
1. Μαρασλῆ ἐν Φαναρίῳ	1 }	8 }	240 }	12 }	
2. Ζωγράφειον Θηλέων ἐν Νεοχωρίῳ	1 } = 3	4 } = 16	122 } =517	8 } = 27	
3. Ὀρφανοτροφεῖον ἐν Πριγκήπῳ	1 }	4 }	155 }	7 }	

Α΄	Ἀριθμὸς Σχολῶν.	Ἀριθμὸς διδάσκοντος προσωπικοῦ.	Ἀριθμὸς διδασκομένων.	Ἀριθμὸς ἀποφοίτων.	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
Γ΄ ΙΔΙΩΤΙΚΑΙ:					*Καὶ αἱ ἰδιωτικαὶ Σχολαὶ ὑπάγονται ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῶν Π/χείων, ὑποβαλλόμεναι εἰς πάσας τὰς νενομισμένας διατυπώσεις ἀπέναντι τῆς ἀρμοδίας ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς εἰς ἃς καὶ αἱ λοιπαὶ κοιναὶ Σχολαὶ εἶσι δὲ ἀνεξάρτητοι ὡς πρὸς τὴν οἰκονομικὴν διαχείρισιν, συνῳδὰ ἰδιαιτέρῳ ἑκάστης τῶν Σχολῶν τούτων Κανονισμῷ, ἔνθα ἐπισυνάπτεται καὶ τὸ ἐν χρήσει δι' αὐτὰς ἀναλυτικὸν πρόγραμμα, ἐφ' οὗ συντάσσεται τὸ μερικὸν τοιοῦτον, τὸ κατ' ἔτος ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων ἐπικυρούμενον. — Ἐκ τοῦ διδάσκοντος προσωπικοῦ τῆς Σχολῆς Ν. Μέλα, 2 εἰσὶ καθηγηταὶ ἀνωτέρων Σχολῶν, ὁ μὲν τοῦ Ζωγραφείου Γυμνασίου καὶ ὁ ἕτερος τοῦ Χ. Χατζηχρήστου. Εἰς τὴν Σχολὴν ταύτην, εἰς ἣν φοιτῶσι 50 περίπου θήλεα, συναριθμοῦνται μετὰ τοῦ προσωπικοῦ καὶ δύο διδασκάλισσαι. Ἐπίσης καὶ εἰς τὸ Παρθεναγ. Ε. Σαντοριναίου, ἔνθα ἔχουσι ἱκανὸς ἀριθμὸς ἀρρένων ἐν τῷ νηπιαγωγείῳ αὐτοῦ τμήματι, διδάσκουσι καὶ τρία πρόσωπα ἀρρένων. Ἀμφότεραι δὲ αἱ Σχολαὶ αὗται δὲν ἀπέλυσαν ἀποφοίτους, καθόσον πρόκειται ἵνα σχηματίσωσιν ἀνωτέρας τάξεις κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος.*
1. Χρ. Χατζηχρήστου	1	31	344	39	
2. Ν. Μέλα, ἐν Πέρᾳ (μετὰ γαλλικοῦ τμήματος)	— = 4	9 = 54	120 = 649	— = 43	
3. Πέτρου Μουμτζῆ	1	3	75	4	
4. Εὐτ. Σαντοριναίου ἐν Πέρᾳ (μετὰ γαλλικοῦ τμήματος)	—	11	110	—	
Δ΄ ΠΑΣΑΙ ΑΙ ΛΟΙΠΑΙ ΣΧΟΛΑΙ ΤΥΓΧΑΝΟΥΣΙΝ ΕΝΟΡΙΑΚΑΙ	=60	=233	=10787	=728	*Τῶν ἐνοριακῶν Σχολῶν αἱ Ἐφορίαι ἐκλέγονται ὑπὸ τῆς οἰκείας ἐνορίας καὶ ἀναγνωρίζονται ὑπὸ τῆς κεντρ. ἐκκλ. Ἀρχῆς, καὶ ἡ οἰκονομικὴ δὲ διαχείρισις αὐτῶν ἐξελέγχεται ὑπό τε τῆς ἐνορίας, δι' ἐπὶ τούτῳ ἐκλεγομένης ὑπ' αὐτῆς ἐπιτροπῆς, ὡς καὶ ὑπὸ τῶν Π/χείων. Ἡ λειτουργία τῶν Σχολῶν τούτων διεξάγεται ἐπὶ τῇ βάσει γενικοῦ Π/χικοῦ Κανονισμοῦ τῶν Σχολῶν, ἡ δὲ ἐν αὐταῖς διδασκαλία ἐπὶ τῇ βάσει ὁμοιομόρφων ἀξιῶν καὶ 7ξίων Πατριαρχικῶν προγραμμάτων τῆς δημ. παιδεύσεως. Κατ' ἔτος ἐξελέγχονται καὶ ἐπικυροῦνται ὑπὸ τῶν Π/χείων τὰ συντασσόμενα μερικὰ ἀναλυτικὰ τῶν Σχολῶν τούτων προγράμματα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὡς εἴρηται ὁμοιομόρφων πατριαρχικῶν τοιούτων.*

Β΄	Ἀριθμὸς διδάσκοντος προσωπικοῦ	Ἀριθμὸς διδασκομένων.	Ἀριθμὸς ἀποφοίτων.	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΟΙ *ἐξ ἑκατέρου τῶν φύλων:*				*Συμφώνως τῷ διέποντι τὰς Σχολὰς **Πατριαρχικῷ Κανονισμῷ**, ἅπαν τὸ διδάσκον προσωπικόν, ἀμφοτέρων τῶν φύλων, δέον ἵνα κέκτηται ἔγγραφα σπουδῶν Διδασκαλείου, Γυμνασίου ἢ καὶ ἀνωτέρων Σχολῶν καὶ κατὰ τὸν βαθμὸν τῶν ἐγγράφων τούτων διορίζεται ἕκαστος τῶν διδασκάλων εἰς ἀνάλογον θέσιν. Ἀνανεοῦται δὲ κατ' ἔτος ὁ διορισμὸς αὐτῶν ἐγκρινόμενος ὑπὸ τῶν Π/χείων, ἅτινα πρὸς τοῦτο ἐφοδιάζουσι πάντας ὡς καὶ τοὺς νεωστὶ προσλαμβανομένους δὲ ἐπὶ τούτῳ ἀδείας.*
Πρόσωπα Ἀρρένων	240 } =398	7448 } =13217	611 } =897	
» *Θηλέων*	158 }	5769 }	286 }	
Α΄ ΕΚ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩΝ ΣΧΟΛΩΝ:				
Πρόσωπα Ἀρρένων	101 } =157	1265 } = 2612	95 } =171	
» *Θηλέων*	56 }	1347 }	76 }	
Β΄ ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤΩΤΕΡΩΝ ΣΧΟΛΩΝ:				
Πρόσωπα Ἀρρένων	139 } =241	6183 } =10605	516 } =726	
» *Θηλέων*	102 }	4422 }	210 }	

Β΄	Ἐν ὅλῳ	Διδάσκοντα ἄρρενα.	Διδάσκοντα θήλεα.	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1) ΝΕΑ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ :	55	37	18	*Πολλὰ ἐκ τῶν νέων διδασκόντων προσώπων ἀντικατέστησαν τὰ ἀποχωρήσαντα τέως τοιαῦτα.*
α΄ Ἀπόφοιτοι Πανεπιστημιακῶν Σχολῶν	5	5	—	*Ἐκ τούτων εἰσὶ 3 πτυχιοῦχοι Θεολογίας, ἐξ ὧν δύο τῆς Χάλκης καὶ εἷς τῶν Ἀθηνῶν, καὶ 2 Φιλολογίας, ἐξ ὧν εἷς τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὁ ἕτερος γαλλικῆς φιλολογίας εὐρωπαϊκοῦ Πανεπιστημίου.*
β΄ Ἀπόφοιτοι Γυμνασίων	30	22	8	*12 τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, 6 διαφόρων Γυμνασίων (Χ. Χατζηχρήστου, Ἀδριανουπόλεως, Σάμου, Τσατυλείου καὶ ἄλλων) καὶ 4 τουρκικῶν Γυμνασίων.—5 τοῦ Ἰσακειμείου, 2 τοῦ Ζαππείου καὶ 1 τῆς Παλλάδος.—Αἱ τοῦ Διδασκαλείου τοῦ Ζαππειου, τελειόφοιτοι, αἵτινες κατὰ τὸν Κανονισμὸν ἀποφοιτῶσι πρότερον τοῦ ἐν αὐτῷ Γυμνασίου, σημειοῦνται ἐν τῇ κατωτέρω οἰκείᾳ στήλῃ.*
γ΄ Ἀπόφοιτοι Διδασκαλείων	10	6	4	*2 Σερρῶν, 2 Θεσσαλονίκης καὶ Πάτμου καὶ 2 ἑτέρων Διδασκαλείων.—Αἱ τῶν θηλέων ἅπασαι ἐκ τοῦ Διδασκαλείου τοῦ Ζαππείου.*
δ΄ Ἀπόφοιτοι εὐρωπαϊκῶν γαλλ. Σχολῶν	4	3	1	
ε΄ Διδάσκαλοι τῶν καλλιτεχνικῶν	3	1	2	
στ΄ Νηπιαγωγοὶ	3	—	3	*Ἐκ τῶν Νηπιαγωγῶν, 2 τοῦ Ζαππείου καὶ 1 τῆς Παλλάδος.*

189

Β΄	Ἐν ὅλῳ	Διδάσκοντα ἄρρενα.	Διδάσκοντα θήλεα.	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
2) ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑ :	20	13	7	
α΄ Ἀπόφοιτοι Πανεπιστημιακῶν Σχολῶν	2	2	—	
β΄ Ἀπόφοιτοι Γυμνασίων	16	11	5	
γ΄ Ἀπόφοιτοι Διδασκαλείων	1	—	1	
δ΄ Ἀπόφοιτοι Νηπιαγωγείων	1	—	1	

189

Γ΄ Ἐτησία δαπάνη Λ.Τ. 30,900.

Εἰς τὴν δαπάνην ταύτην ὑπολογίζεται καὶ ἡ τροφὴ καὶ τὰ λοιπὰ ἔξοδα, εἰς ἃ ὑποβάλλονται αἱ Σχολαὶ ἐκεῖναι, ὧν οἱ τρόφιμοι εἰσιν ἐσωτερικοί.

Ἐν Φαναρίῳ, τῇ 31 Αὐγούστου 1905.

Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΩΝ

† Ἀρχιμανδρίτης ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΙ ΕΝΟΡΙΑΙ ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

[Ἐκκλησίαι.—Ἅγια λείψανα.—Κειμήλια ἐκκλησιῶν (ἁγιογραφίαι, ἄμφια, ἱερὰ σκεύη καὶ ἱερὰ βιβλία).—Ἐπιγραφαὶ ἐκκλησιῶν.—Ἁγιάσματα.—Σχολαί.—Ἐφορίαι.—Ἐπιτροπαί.—Ἀδελφότητες.]

1. ΕΝΟΡΙΑ ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙΟΥ. ***Ἐκκλησίαι*** 4: Τὰ *Εἰσόδια τῆς Παναγίας* ἐκτίσθη τῷ 1804, ἐνεκαινιάσθη Σεπτεμβρίου 18. Ἡ *Ἁγία Τριάς* ἐκτίσθη τῷ 1880, ἐνεκαινιάσθη Σεπτεμβρίου 14. Οἱ *Ἅγιοι Κωνσταντῖνος καὶ Ἑλένη* ἐκτίσθη τῷ 1861, ἐνεκαινιάσθη Ἀπριλίου 9. *Ἡ Μεταμόρφωσις*, ἐν Σισλίῳ ἐκτίσθη τῷ 1890, ἐνεκαινιάσθη τῇ 21ῃ Μαΐου. Ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῶν *Εἰσοδίων τῆς Παναγίας* ὑπάρχει ἀρχαία εἰκὼν τῆς *Παναγίας τῆς Μυρτιδιωτίσσης* καὶ δύο, ἀρχαῖα ἐπίσης, ἑξαπτέρυγα ἀγνώστου χρονολογίας· ἐπίσης ἐν τῷ ναῷ τοῦ *Ἁγίου Κωνσταντίνου* ὑπάρχει ἀρχαία εἰκὼν τῆς *Παναγίας τῶν Ἰβήρων* καὶ Ἁγίασμα ἕν, τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς*, κείμενον εἰς *Κασσὴμ-πασᾶ* ἐντὸς λαχανοκήπου, ἀνῆκον εἰς ἰδιώτας.— ***Σχολαί*** : Κοινοτικαὶ 8, αἱ ἑξῆς : Τὸ *Ζωγράφειον* Γυμνάσιον· ἡ Ἀστικὴ Σχολὴ *Παναγίας*, ἡ Ἀστικὴ Σχολὴ *Ἁγίου Κωνσταντίνου*, ἡ Ἀστικὴ Σχολὴ *Ἁγίας Τριάδος* καὶ ἡ Ἀστικὴ Σχολὴ *Μιναρέ*. Τὸ Κεντρικὸν Παρθεναγωγεῖον καὶ τὰ Παρθεναγωγεῖα *Ἁγίου Κωνσταντίνου* καὶ *Ἀϊναλῆ Τσεσμέ*. Σχολαὶ ἰδιωτικαί· τὸ *Ἐθνικὸν Ζάππειον Παρθεναγωγεῖον*, τὸ *Ἑλληνογαλλικὸν Λύκειον* (ἀρρένων) Χρ. Χατζηχρήστου. ἡ ἑλληνογαλλικὴ Σχολὴ (θηλέων) ὁ *Ἑλικὼν* καὶ τὸ Ἐκπαιδευτήριον *Μέλα*.— ***Ἐπιτροπαὶ*** ἐκκλησιῶν· *Τῶν Εἰσοδίων* : οἱ κ. Στ. Σκυλίτσης, Ταξιάρχης Ἰβράκης, Χαράλ. Μέτσης, Ἰωάνν. Σεϊτανίδης καὶ Δημ. Ἀγγελίδης. *Τῆς Ἁγίας Τριάδος* : οἱ κ. Κωνστ. Ἀραβανόπουλος, Νικ. Πανταζόπουλος, Βασίλ. Ἀβραμίδης, Νικόλ. Πετροκόκκινος καὶ Γεώργιος Εὐστρατιάδης. *Τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου* : Γεώργ. Μαυρουδῆς, Πέτρος Λαζαρίδης, Ἀθ. Καράλης, Πρόδρομος Τζιβόγλου καὶ Θ. Κωνσταντινίδης. *Τῆς Μεταμορφώσεως* : οἱ κ. Ἀλ. Κωνσταντινίδης, Νικ. Κάμφωνας, Εὐρ. Μικέλης, Χρ. Γαϊτάνης καὶ Μ. Λάγγας. ***Μουχτάρης*** Σταυροδρομίου ὁ κ. Γρ. Ι. Ἀνανιάδης.— ***Ἐφορίαι*** : Κεντρικὴ Ἐφορία Σταυροδρομίου : Εὐστάθιος Εὐγενίδης, Ἀθ. Πινιατῶρος, Σωτ. Σπυρίδωνος, Σόλων Γ. Καζανόβας, Φράντς Μεζίκης καὶ Γ. Κάρταλης. *Γραμματεὺς* Γ. Ἀντωνιάδης, *Ἐφορία Ζωγραφείου καὶ Ἀστικῶν Σχολῶν* : Ζήσης Θ. Ζήσης, Ἰ. Πρόκος, Παν. Γοῦτος, Σοφ. Μουράτης καὶ Ξεν. Ζῶτος. *Κεντρικοῦ Παρθεναγωγείου*, Λ. Γ. Ζαρίφης (ἰσόβιος πρόεδρος), Νικ. Φωτιάδης, Ἀνδρ. Γεωργιάδης, Κ. Κωνσταντινίδης καὶ Ἰ. Καράλης. *Ἐφορία Παρθεναγωγείων Ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ Ἀϊναλῆ Τσεσμέ* : Ἐμμ. Σαριδάκης, Ἀντ. Σαγρέδος, Ἀλέξ. Καραβίας, Ἀν. Γαβριηλίδης καὶ Θεόδ. Τζούνης. ***Γραμματεῖς*** *Ἐκκλησιαστικῶν Ἐπιτροπῶν* : Τῆς *Παναγίας*, Στ. Νεόκοσμος· τῆς *Ἁγίας Τριάδος*, Χρ. Ἰωαννίδης καὶ τοῦ *Ἁγίου Κωνσταντίνου*, Θεόδ. Καββαδίας.— ***Ἀδελφότητες*** : Φιλόπτωχος Ἀδελφότης *τῶν Κυριῶν* Ἀδελφότης τοῦ *Ἁγίου Μηνᾶ* Ἀδελφότης *Ζωοδόχος Πηγή* ἡ *Φιλαδελφία* Ἀδελφότης *Ἁγίου Ἐλευθερίου* ἡ τῆς *Παναγίας τῶν Ἰβήρων* «Σύμπνοια» ἡ τοῦ *Ἁγίου Νικολάου* «Ὁμόνοια». ἡ τοῦ *Ἁγίου Σπυρίδωνος* τῶν Κερκυραίων· ἡ τοῦ

Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος (τῶν ἐπαιτῶν) καὶ τὸ *Ἄσυλον τῶν μητέρων*· τούτων ἐξέχουσιν αἱ δύο πρῶται, αἱ δὲ ἄλλαι ἀποτελοῦν θρησκευτικὰ σωματεῖα. — ***Συμβούλια Ἀδελφοτήτων*** *Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος Κυριῶν* : αἱ κυρίαι Εὐφροσύνη Λ. Ζαρίφη, πρόεδρος, Ἑλένη Παντερμαλῆ, ταμίας, Μίνα Μαυρογορδάτου, Κάκια Ἠλιάσκου, Ἀγλαΐα Κάρταλη, Χρηστίνα Παντζίρη, Μαρία Κούμπερμπατς, Νίνα Φωτιάδου, Ἰω. Καπλάνογλου, γραμματεύς, Ἄννα Παππαδούκα, Χαρίκλεια Βερίση καὶ Μαρία Σγούτα. *Ἀδελφότητος Ἁγίου Μηνᾶ* : οἱ κ. Ἰωβιανὸς Λαυρακᾶς, ἱερεύς, πρόεδρος, Κωνστ. Ἀραβανόπουλος, ἀντιπρόεδρος, Α. Παππαδόπουλος, Μ. Ταβανιώτης, γεν. γραμματεύς, Λ. Λαζαρίδης, εἰδ. γραμματεύς, Μ. Στυλιανίδης, Ἰ. Μπουλές, Σ. Ἀποστόλογλους, Θ. Κοτιώνης, Στ. Δαραβίγκας. *Ἀδελφότητος Φιλαδελφείας* : οἱ κ. Φ. Καλόγηρος, πρόεδρος, καὶ Γ. Κούρτελης, γραμματεύς. *Ἀδελφότητος Συμπνοίας* : οἱ κ. Ἰ. Δ. Παππαδόπουλος, πρόεδρος, καὶ Δ. Μαρινάκης, γραμματεύς. *Ἀδελφότητος Ἁγίου Νικολάου* : οἱ κ. Χρ. Ρήγας, πρόεδρος, καὶ Π. Σταφρύδης, γραμματεύς. Τοῦ *Ἁγίου Ἐλευθερίου* : ἡ κ. Αἰκ. Παπακωνσταντίνου, πρόεδρος, καὶ Ἰ. Βαλαβάνης, γραμματεύς. Τοῦ *Ἁγίου Σπυρίδωνος* : οἱ κ. Ἐμμαν. Χόρν, πρόεδρος, καὶ Κ. Σπίγγος, γραμματεύς. *Ἀσύλου τῶν μητέρων*, Παυλίνα Σεμβέ, πρόεδρος. — *Ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος* τῆς Κοινότητος Σταυροδρομίου ὁ Ἐλαίας Ἀγαθάγγελος.

2. ΕΝΟΡΙΑ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ ***(Γαλατᾶ)***. Εἷς τῶν τεσσάρων ναῶν ἐν Γαλατᾷ ἐπ' ὀνόματι *τῆς Θείας Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ*, ἀνεγερθεὶς τῇ 10ῃ Δεκεμβρίου 1760. Κέκτηται δύο ἀρχαίας ἀξιολόγους ἁγιογραφίας, μίαν τοῦ *Παντοκράτορος*, κειμένην ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὀροφῆς τοῦ ναοῦ, καὶ ἑτέραν τῆς *Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος*, ἔργα ἀμφότερα τοῦ ΙΓ' κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μ. Χ. αἰῶνος. Ἐν τῇ ἐνορίᾳ ὑπάρχει ἓν καὶ μόνον ἁγίασμα, τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς*, κείμενον κατὰ τὴν Μεγάλην ὁδὸν Μαχμουδιέ, ἐν ὑπογείῳ ἰδιωτικῆς οἰκίας. — ***Ἐπίτροποι*** τῆς Ἐκκλησίας : οἱ κ. κ. Δημοσθένης Ἀναστασιάδης, πρόεδρος, Ἐμμανουὴλ Φιλιππάκης, ταμίας, Λαμ. Μιτυληναῖος, ἀντιπρόεδρος, Ἀντώνιος Γιαμαλῆς, Περικλῆς Σταύρου, Χαρ. Μουρούνας, Μιχαὴλ Διάγγελης, γραμματεύς, Διον. Κορόζης, μουχτάρης. — ***Ἔφοροι*** τῶν Σχολῶν Γαλατᾶ : Οἱ κ. κ. Στυλιανὸς Σαράντης, πρόεδρος, Θεόδωρος Χριστοδουλίδης, γραμματεύς, Δημ. Ἀναστασιάδης, ταμίας. Χρ. Δραγώνης καὶ Κυριακὸς Παπαδόπουλος. — *Ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος* τῆς ἐνορίας ὁ Συννάδων Εὐγένιος. — Ὁ ἱερὸς ἐν Γαλατᾷ ναὸς τῆς θείας καὶ ἱερᾶς *Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ* προσηρτημένος τυγχάνει εἰς τὰ Ἐκπαιδευτήρια τῆς Κοινότητος Γαλατᾶ, ὑπὲρ ὧν διατίθενται πᾶσαι αἱ καθαραὶ αὐτοῦ πρόσοδοι, δυνάμει σεπτοῦ πατριαρχικοῦ Συγγιλλιώδους γράμματος, ἀπολυθέντος ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1885, ἡ δὲ Ἐπιτροπὴ τοῦ ναοῦ ἐκλέγεται ὑπὸ τῆς Ἐφορίας τῶν Σχολῶν, ἐγκρίνεται δὲ ἁρμοδίως ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων. — Ἐπὶ τῆς κυρίας εἰσόδου τοῦ ναοῦ εὕρηται ἐγκεχαραγμένη ἐπὶ μαρμάρου ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή :

«Χριστοῦ ὅς γε ὁ τῶν Κήπων πάλ' ἀκήκοε νηὸς
Ὅς μακρᾷ ὥρᾳ εἰν πλεόνεσοι δάμη
Νηγατέος δ' αὖτις νῦν Κραντορίη ἐ π ι σ ύ ν σ ε ι
Ὅς ρα θεμέθλιον ἐξ ἀραγέων τέτυκται
Τοῦ πρώτου Κωνσταντί(ν)ου ἐξάρχοντος ἐν Ἱεροῖς
Σπουδῇ κρατερίῃ χρηματικῇ χορείᾳ
Ἐνοριτῶν φιλοθέων τοῦδε νεὼ θεοτερποῦς,
Οὓς σώζοι Χριστὸς πήματος οὐλομένου».

,αωλγ' μηνὶ Δεκεμβρίῳ.

3. ΕΝΟΡΙΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ***(Γαλατᾶ)***. Ἐκκλησία τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*, κτισθεῖσα τῷ 1804, Ἀπριλίου 23, σεμνυνομένη τὸ πρότερον ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Ἀντωνίου*.—Ἐν ἁγίασμα, τοῦ *Ἁγίου Ἀντωνίου*, κείμενον ἐν τῷ νάρθηκι τῆς ἐκκλησίας, ὅπου τῷ 1903

μετεφέρθη. Πηγὴ αὐτοῦ εὑρίσκεται ὑπὸ τὸ στασίδιον, ἀπέναντι τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου. — ***Ἐπίτροποι*** τῆς ἐκκλησίας οἱ κ. κ. Λ. Καζανόβας, πρόεδρος, Θ. Χριστοδουλίδης, ἀντιπρόεδρος, Κ. Μαδέλλης, ἐπίτροπος γραμματεύς, Χρ. Δραγώνης, ταμίας, Ν. Φώσκολος καὶ Δ. Παπαδόπουλος, ἐπιμεληταὶ ἐπίτροποι. Μιχ. Ζώκας, μουχτάρης *Ἁγίου Νικολάου*, καὶ Ν. Α. Χαρισιάδης, γραμματεὺς τῆς ἐκκλησίας. — ***Ἀδελφότητες*** τρεῖς: *Τῆς Μυριοφύτου*, φιλεκπαιδευτική, τῆς Γάνου ὁ *Ταξιάρχης*, φιλόπτωχος, καὶ *τῆς Σινασοῦ* ὁ *Ἅγιος Νικόλαος*, φιλόπτωχος. — ***Προεδρεῖα τῶν Ἀδελφοτήτων:*** Τῆς *Μυριοφύτου* οἱ κ. κ. Λ. Π. Λεοντίου, πρόεδρος, Ἀλέξανδρος Βουρλάκας, Ὅμηρος Πρωτοψάλτης, Δ. Κοντάκης, Γ. Λάιας, Σπ. Μαζαράκης, Α. Λαζαρίδης καὶ Εὐστρ. Λάιας. *Τῆς Γάνου:* οἱ κ. κ. Ζ. Στρατηλάκης, πρόεδρος, Π. Α. Ζαχαριάδης, γενικὸς γραμματεύς, Παν. Στυλιανοῦ, ταμίας, Ι. Σκαρλᾶτος, εἰδικὸς γραμματεύς, Ἀφεντούλης Χρήστου καὶ Ἠλίας Κουτσᾶς, σύμβουλοι. Τῆς Ἀδελφότητος *Σινασοῦ* τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον ἑδρεύει ἐν Σινασῷ, ἐνταῦθα δὲ ἐπιτροπεύεται δι' ἀντιπροσωπείας, τὴν ὁποίαν ἀποτελοῦν οἱ κ. κ. Μάρκος Νικολαΐδης, πρόεδρος, Ἰω. Παπαδόπουλος, γραμματεύς, Πρόδρομος Χ'' Ἰωσήφ, ταμίας, καὶ Στέφανος Λαζόπουλος, Πρόδρομος Κωνσταντινίδης, Χρ. Χρηστίδης καὶ Χρ. Χ'' Θεοφάνης, σύμβουλοι. — *Ἱερατικῶς Προϊστάμενος* ὁ Ἀρχιμ. Λεόντιος Λιβέριος.

4. ΕΝΟΡΙΑ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΑΦΑΤΙΑΝΗΣ *(Γαλατᾶ)*: Ἐκκλησία, ἡ ἐπιλεγομένη *Παναγία Καφατιανή*, πανηγυρίζουσα εἰς τὰς 15 Αὐγούστου. — Κειμήλιον ἔχει τὴν εἰκόνα τῆς *Παναγίας Καφατιανῆς*, τὴν ὁποίαν, κατὰ τὸν ἀοίδιμον Κωνστάντιον τὸν ἀπὸ Σιναίου, τῷ 1462 μετέφεραν οἱ κάτοικοι τοῦ Καφφᾶ, μετοικήσαντες εἰς Γαλατᾶν, παραχωρηθείσης εἰς αὐτοὺς τῆς ρηθείσης ἐκκλησίας, ἥτις, ὡς φαίνεται, ἦτο ἀφιερωμένη πρὸν εἰς τὸν *Ἅγιον Ἰωάννην τὸν Θεολόγον*, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ μέχρι τοῦδε τὸ δεξιὸν κλῖτος ἀφιέρωται. — ***Σχολὴ*** μία, ἡ Ἀστικὴ δι' ὅλην τὴν ὁμογενῆ κοινότητα Γαλατᾶ. — ***Ἀδελφότης*** μία, Θρησκευτική, ἡ *Ὀρθοδοξία*. — ***Ἐπίτροποι***: Π. Χρυσός, πρόεδρος, Ἰ. Σωφρονιάδης, ταμίας, Στ. Βασιλειάδης καὶ Σ. Ἐθνόπουλος. — ***Προεδρεῖον τῆς Ἀδελφότητος:*** Ἀρχιμ. Αἰμιλιανός, πρόεδρος, Ἰ. Τζαύρας, ἀντιπρόεδρος, Π. Λαζαρίδης, ταμίας, Κ. Γουσσόπουλος, ἰατρός, καὶ Ἀπ. Φαρμακίδης, σύμβουλοι, καὶ Φώτιος Σάββα, γραμματεύς. — *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* τῆς ἐνορίας ὁ Ἀρχιμ. Αἰμιλιανὸς Δάγγουλας.

Ἄνωθεν τῆς θύρας τοῦ κυρίως ναοῦ ὑπάρχουσιν αἱ ἑξῆς ἐπιγραφαί: *Ὁ θεῖος καὶ ἱερὸς οὗτος ναὸς ἀνεκαινίσθη ἐκ θεμελίων ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ κραταιοτάτου ἄνακτος Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Μετζήτ, ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Ἀνθίμου τοῦ Γ΄ τῷ 1840 ἔτος. Ἐγκαινιάσθη δὲ τῇ 11 Αὐγούστου·*

Οἶκος τοῦ Θεοῦ καὶ προσευχῆς ὑπάρχει. Μηδεὶς εἰσέλθῃ μνησίκακος ἐνθάδε καὶ λάβει ἀρὰν ἀντὶ τῆς εὐλογίας ὡς ὁ Ἰούδας ὁ τοῦ Χριστοῦ προδότης ρωμ΄.

Ἐπὶ δὲ τῆς πλαγίας θύρας, ἥτις μέχρι τοῦ 1896 διετέλει ὡς ἡ κυρία εἴσοδος τοῦ ναοῦ, ὑπάρχει πλάξ, εἰκονίζουσα τὴν Παναγίαν, καὶ περὶ αὐτὴν ἡ ἐπιγραφή: ***ἀνηγέρθη ὁ παρὼν ναὸς τῆς Ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου τῆς Καφατιανῆς.***

Κάτωθεν δὲ τῆς εἰκόνος σημειοῦνται τὰ ἑξῆς:

Οἱ ἐπιστάται τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας

Φιλόδωρος *Γούναρης*	***Γεώργιος*** *Γούναρης*	***Στέργιος*** *Γούναρης*	***Δανιὴλ*** *Γούναρης*
Ἡσαΐας *Χρυσοχόος*	***Λεοντάρας*** *Κερεστετσῆς*	***Δούκας*** *Κερεστετσῆς*	***Κωνσταντῆς*** *Κερεστετσῆς*

(Ἐνταῦθα ὀλίγα δυσανάγνωστα) 1734 *Ὀκτωβρίου α΄* (Καὶ ἐδῶ ὀλίγα δυσανάγνωστα)

Ὀκτωβρίου α΄ ἐγκαινιάσθη ἡ ἁγία Ἐκκλησία.

5. ΕΝΟΡΙΑ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΩΝ ΧΙΩΝ *(Γαλατᾶ)*. ***Ἐκκλησία:*** ἡ τοῦ *Ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων* εἶναι ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐκκλησιῶν καὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1699, περιελθοῦσα ὑπὸ τὴν κυριότητα τῶν Χίων, διοικεῖται ἀποκλειστικῶς ὑπὸ πολιτῶν Χίων. *Ἅγια λείψανα:* ἡ χεὶρ τοῦ *Ἁγίου Διονυσίου*, τοῦ ἐξ Αἰγίνης, καὶ ὀστοῦν τοῦ *Ἁγίου Θαλλελαίου*. *Ἱερὸν κειμήλιον:* ἀρχαιοτάτη εἰκὼν τοῦ *Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἀποκεφαλιστοῦ*. — ***Ἀδελφότητες*** 6: ἡ Ἀδελφότης *Ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων*, ἡ τῆς *Ἁγίας Ματρώνης*, ἡ τῆς *Ἁγίας Μαρκέλλης*, ἡ «*Ἐλπίς*», ἡ τῶν *Ταξιαρχῶν* «*Ἕνωσις*», ἡ τῆς *Μεταμορφώσεως* τῶν ἐπιπλοποιῶν καὶ ἡ τοῦ *Ἁγίου Νικολάου* τῶν Ἀφθονιατῶν. — ***Ἐπίτροποι*** ἐκκλησίας: Ι. Καστέλλης, πρόεδρος, Ι. Φλάμος, Γ. Χούλης, Καλδοκορέσης, Μ. Θεοτοκᾶς, Α. Νομικός, Φ. Θελούδης, Σ. Καστανάκης καὶ Δ. Πολίτης. — ***Προεδρεῖα Ἀδελφοτήτων:*** Τῆς τοῦ *Ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων*, πρόεδρος Γ. Νομικός· τῆς *Ἁγίας Ματρώνης*, Εὐκλείδης Χρύσης· τῆς *Ἁγίας Μαρκέλλης*, Ι. Μοδιάνος· τῆς *Μεταμορφώσεως*, Ἰωάννης Τριανταφυλλίδης· τοῦ *Ἁγίου Νικολάου* Ἀφθονιατῶν, Γ. Βινάκης. — *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* τοῦ *Ἁγίου Ἰωάννου* τῶν Χίων ἀπὸ τοῦ 1899, ὁ Μ. Κατηχητὴς τῶν Πατριαρχείων Ἀλέξανδρος Ζῶτος. Ἐσχάτως διεδέχθη αὐτὸν ὁ πρωθιερ. Γρ. Σπανούδης.

Σημ. Εἰς τὸν νάρθηκα καὶ τὸν περίβολον τοῦ ναοῦ τούτου ὑπάρχουν 82 τάφοι Χίων πολιτῶν μετ' ἐπιτυμβίων, χρονολογούμενοι ἀπὸ τοῦ 1842 — 1863.

6. ΕΝΟΡΙΑ ΤΑΤΑΟΥΛΩΝ*. ***Ἐκκλησίαι:*** Τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*. Ἀνηγέρθη ἐν ἔτει 1726, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς. Ἄξια ἀναγραφῆς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ εἰσὶ τὰ ἑξῆς: Τὸ ἐπίχρυσον ἐσκαλισμένον εἰκονοστάσιον, ὁ ἐπίχρυσος ἐσκαλισμένος ἄμβων καὶ τὸ προσκυνητάριον, ἐπεξειργασμένον ἐξ ὀστρέου *(σεδέφ)*. Ἱστορικῆς δὲ σημασίας ἐστὶ τὸ ἐπιστέγασμα τῆς ἐκκλησίας, ἀποτελούμενον ἐκ 5 καὶ 6 σειρῶν κεράμων, πρὸς ἐξασφάλισιν ἀπὸ τῶν δυσχερειῶν ἐπισκευῆς. — ***Παρεκκλήσια:*** Τῆς *Σηλυβριανῆς*, παραπλεύρως τοῦ δεξιοῦ κλίτους τῆς ἐκκλησίας τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*, προστεθὲν μετὰ ταῦτα, παρουσιάζον δὲ ἔξωθεν σύνολον μετὰ τῆς ἐκκλησίας. Τοῦ *Ἁγίου Χαραλάμπους*, ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς ἐκκλησίας τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*, οὗτινος ἀρχαιότερόν ἐστιν, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς, ἥτις βεβαιοῖ καὶ τὴν παράδοσιν, ὅτι τὸ παρεκκλήσιον τοῦτο κατ' ἀρχὰς ἐτιμᾶτο ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου*, μεταγενεστέρως δέ, ἐν καιρῷ θανατηφόρου ἐπιδημίας, μετήλλαξεν ὄνομα. Τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου* (1855)[1]. Τῆς *Ζωοδόχου Πηγῆς*, ἐντὸς τοῦ Ἁγιάσματος τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου*, παρὰ τὴν εἴσοδον, ἀριστερά, καὶ τοῦ *Ἁγίου Ἐλευθερίου* (1880), ἐν τῷ νεκροταφείῳ. — ***Ἁγιάσματα:*** Τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου*, ὑπὸ τὸν ὁμώνυμον ναόν, καὶ τοῦ *Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ* ΒΔ τοῦ Παπαζκιοπροῦ. — ***Ἱεραὶ εἰκόνες:*** Τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*, εἰκονίζουσα τὸν Ἅγιον ἔφιππον, κρατοῦντα ἐν τῇ δεξιᾷ λόγχην, δι' ἧς πλήττει κάτωθι εἰκονιζόμενον δράκοντα. Μήκους 1 μέτρου καὶ πλάτους 0,70. Ὁλόκληρος ἐπάργυρος. Τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*. Ἐπίσης ἔφιππος μετὰ λόγχης καὶ δράκοντος, ὡς ἄνω. Μήκους 1,07 καὶ πλάτους 0,64. Τοῦ *Ἰησοῦ Χριστοῦ* μετὰ τῆς *Θεοτόκου* ἐκ δεξιῶν καὶ τοῦ *Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου* ἐξ εὐωνύμων. Μήκους 0,84 καὶ πλάτους 0,60. Κατὰ τὴν παράδοσιν αἱ τέσσαρες αὗται εἰκόνες μετηνέχθησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*, κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀνεγέρσεως αὐτῆς, ἐξ ἀρχαίας ἐκκλησίας γειτονικῆς συνοικίας[2]. Ἕτεραι ἱεραὶ εἰκόνες,

---

* *Ἐξ ἐκτενοῦς καὶ ἐμβριθεστάτης μονογραφίας τῆς ἐνορίας Ταταούλων, τὴν ὁποίαν συνέταξεν ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Παμφίλου κ. Μελισσηνὸς Χριστοδούλου, δημοσιεύομεν ἐφέτος ἀποσπάσματά τινα. Τὰ ἕνεκεν ἐλλείψεως χώρου παραλειφθέντα — ἐπίσης ἀξιόλογα καθ' ὅλα — θὰ δημοσιευθοῦν εἰς τὸν Γ΄ τόμον τοῦ Ἡμερολογίου τῶν Ε. Φ. Καταστημάτων. (Σ. Σ. Η.)*

1. *Τὸ παρεκκλήσιον τοῦτο ἀναφέρει Σκαρλάτος ὁ Βυζάντιος, λέγων «ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου φκοδόμηται πρὸ τριῶν ἐτῶν, κάτω εἰς τὸ καλούμενον Ἁγιασματάκι, ὁ περικαλλὴς ναὸς κτλ.». (Κωνσταντ. Τόμ. Β΄ σ. 29).*

2. *Ὁ Σκαρλάτος Βυζάντιος λέγει, ὅτι ἡ εἰκὼν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου μεταξὺ ἑτέρων ἱερῶν μετηνέχθησαν ὑπὸ τῶν πρώτων οἰκιστῶν τῶν Ταταούλων κλπ.*

νεωτέρας μὲν ἐποχῆς, ἄξιαι δὲ μνείας, ἕνεκα τῆς καλλιτεχνικῆς ἐπεξεργασίας αὐτῶν: Τῆς *Θεοτόκου*, κρατούσης ἐν ἀγκάλαις τὸν Χριστὸν (1808), μήκους 1,60 καὶ πλάτους 0,74, ὁλόκληρος ἐπάργυρος. Τῆς *Ὁσίας Ματρώνης*, μήκους 1,20 καὶ πλάτους 0,84. Τοῦ *Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου*, μήκους 1,10 καὶ πλάτους 0,60, κειμένη ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου*. Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι ἡ εἰκὼν αὕτη, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου*, μετηνέχθη εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐκ *Κιερτσίου* τῆς Ρωσίας, ἠγοράσθη δὲ καὶ ἀφιερώθη ὑπὸ δύο εὐσεβῶν χριστιανῶν. Τοῦ *Ἁγίου Ἀντωνίου* (1805), μήκους 0,76 καὶ πλάτους 0,58. Τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* [ἔφιππος] (1837), μήκους 1,10 καὶ πλάτους 0,70. Τῆς *Θεοτόκου, Ῥόδον τὸ ἀμάραντον* (1848) μήκους 1,08 καὶ πλάτους 0,78, μετὰ πολλῶν μικρῶν εἰκόνων καλλιτεχνικῶν ἐν τοῖς περιθωρίοις εἰς τρεῖς σειράς, εἰκονιζουσῶν σκηνὰς ἐκ τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Γραφῆς σὺν διαφόροις ἱεροῖς ρητοῖς καὶ τῷ συμβόλῳ τῆς πίστεως ἑλληνιστὶ καὶ λατινιστί. Αἱ ἓξῆς ἐπὶ κηρωτοῦ ὑφάσματος (μουσαμᾶ): Ὁ *Νυμφίος* μετ' ἀκανθίνου στεφάνου μήκους 0,72 καὶ πλάτους 0,51. Ἡ *Ἀποκαθήλωσις* μήκους 1,22 καὶ πλάτους 0,78. Τῶν Ἁγίων Μαρτύρων *Εὐστρατίου, Ὀρέστου, Μαρδάρου, Αὐξεντίου* καὶ *Εὐγενίου*, μήκους 0,80, πλάτους 0,62, ἔργον Κωνσταντίνου Κυζικηνοῦ [1]. *Ἡ Σταύρωσις τοῦ Χριστοῦ* (1807), μήκους 2,25 καὶ πλάτους 1,80 μετὰ τῶν εἰκόνων Ἡλίου καὶ Σελήνης. Τῆς *Θεοτόκου. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Μαρίας Κλεώπα. Σαλώμης. Μαρίας Μαγδαληνῆς*. Τοῦ *Ἁγίου Λογγίνου*. Τῆς *Κουστοδίας* καὶ τῆς *Ἀναστάσεως τῶν κεκοιμημένων Ἁγίων*. Ἔργον Κωνσταντίνου Κυζικηνοῦ. Ἡ *Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος ἡ ἐν Νικαίᾳ*, μήκους 1,94 καὶ πλάτους 1,66, μετὰ πολλῶν καὶ θαυμασίων εἰκόνων, ἐν διαφόροις παραστάσεσιν. Ἀνεκαινίσθη χορηγίᾳ τοῦ Ἀργυρουπόλεως Σεραφεὶμ τῷ 1849. Τὸ *Συνέδριον δικάζον τὸν Ἰησοῦν* (1828), μήκους 1,80 καὶ πλ. 1,22. Ἐν ἀμφιθεατρικῷ σχήματι εἰκονίζονται οἱ δικάζοντες, ἑκάστου κρατοῦντος χάρτην, ἐφ' οὗ γέγραπται ἡ γνώμη του. — ***Σιδηρᾶ Ζώνη μετὰ περιλαιμίου:*** Παρὰ τὴν εἰρημένην ἀρχαίαν εἰκόνα τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*, ἧς τὴν ἰαματικὴν καὶ θαυματουργὸν χάριν ἐπικαλοῦνται πανταχόθεν μετὰ θερμῆς πίστεως συρρέοντες εὐσεβεῖς, ἰδίᾳ οἱ πάσχοντες ἐκ κεφαλαλγίας καὶ ὀδονταλγίας, ἤρτητο Σιδηρᾶ Ζώνη μετὰ περιλαιμίου, ἀποτελουμένη ἐκ δύο σταυρῶν μήκους 0,25 καὶ πλάτους 0,15 καὶ δύο καμπύλων ῥάβδων μήκους 0,25, συνηνωμένων ἐκ τῶν ἄκρων διὰ κρίκων μετὰ τῶν σταυρῶν, εἰς τρόπον, ὥστε ὁ μέν, ἐφ' οὗ ὑπάρχει ὀρειχάλκινος εἰκὼν *Σταυρώσεως τοῦ Χριστοῦ*, λαμβάνει θέσιν ἐπὶ τοῦ στήθους, ὁ δὲ ἐπὶ τῆς ῥάχεως. Ἀμφότεροι δὲ οἱ σταυροὶ δι' ὀπῶν, ἐπὶ τῆς ἄνω ἄκρας αὐτῶν, ἑνοῦνται μετὰ τοῦ περιλαιμίου, συγκειμένου ἐκ δύο ἡμικυκλικῶν σιδηρῶν ῥάβδων, ἑκάστης περιμέτρου 0,24, προσηρμοσμένων ἐκ τῶν ἄκρων δι' ὀπῶν καὶ κρίκων. Τὸ κειμήλιον τοῦτο, ὅπερ βαστάζεται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ νοσοῦντος κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀναγνώσεως τῶν εὐχῶν ὑπὸ τοῦ ἱερέως, τὸ ἄξιον περιγραφῆς διά τε τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὸ σπάνιον αὐτοῦ, προφανῶς ἀναγόμενον εἰς ἐποχήν, καθ' ἣν ἤκμαζεν ὁ ἀσκητισμός, κατὰ τὴν παράδοσιν, εὑρέθη ἐντὸς τάφου, κειμένου ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς ἐκκλησίας τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*, ὅστις μέχρι τῆς Β΄ δεκαετηρίδος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐχρησίμευεν ὡς νεκροταφεῖον, ὅπερ ἐξετείνετο καὶ ἐκτὸς τῆς ἐκκλησίας Β καὶ ΒΑ εἰς ἱκανὴν περιοχὴν καὶ πέραν τῶν μέχρι σήμερον σωζομένων τεσσάρων ἱστορικῶν φρεάτων.— ***Ἱερὰ βιβλία:*** Δύο *χειρόγραφα Εὐαγγέλια*, φυλαττόμενα ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ. Τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ 1550, τὸ δὲ ἀρχαιότερον Εὐαγγελιάριον τοῦ βυζαντινοῦ τύπου· ***Ἀρχαῖον ἐνοριακὸν βιβλίον. Σιγγίλλια*** ἐπὶ μεμβράνης μετὰ πατριαρχικῶν μολυβδοβούλλων.— ***Ἱερὸς κλῆρος.*** *Ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος* [2]. Ἱερεῖς 5, ἐξ ὧν οἱ 2 εὐπαίδευτοι. Ἱεροδιάκονοι 2. Ἀμφότεροι μουσικοί.—***Σχολαί*** : *Ἀστικὴ ἀρρένων*. Μετὰ 7 τάξεων, 8 διδασκάλων καὶ 450 μαθητῶν. *Παρθεναγωγεῖον*. Μετὰ 7 τάξεων καὶ προκαταρκτικοῦ τμήματος ἐκ νηπίων, διδασκαλισσῶν 8 καὶ μαθητριῶν καὶ νηπίων 350.—***Σωματεῖα καὶ προεδρεῖα αὐτῶν:*** *Φιλόπτωχος Ἀδελφότης* (1862). Προεδρεῖον αὐτῆς: Βασίλειος Λαγούδης, πρόεδρος, Ι. Κωζαδῖνος, ἀντιπρόεδρος, Ι. Ἀρβανιτάκης, ἀντιπρόεδρος, Ἀντώνιος Βεργιάδης, ταμίας, Ἀν. Ἀσημακόπουλος, γραμματεύς, Γ. Μαλλιόγλου, γραμματεύς, Π. Παπαδόπουλος, κοσμήτωρ. *Φιλεκπαιδευτικὴ Ἀδελφότης* (1862).—***Προεδρεῖον αὐτῆς:*** Θ. Ἡσυχίδης, πρόεδρος, Γ. Σουβατζίδης, ἀντιπρόεδρος, Ι. Φραντζέτης, ἀντιπρόεδρος, Ν. Α. Νικολαΐδης, ταμίας, Ι. Βολονάκης, γενικὸς γραμματεύς, Γ. Α. Θεοδωρίδης, εἰδικὸς γραμματεύς. Σταῦρος Ἀλεξανδρίδης καὶ Ἀχιλλεὺς Πιρνέος, σύμβουλοι. *Ἀδελφότης τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου Κυριῶν* (1872). Ἡ Ἀδελφότης αὕτη ἀνήγειρε τὸ ἐν τῷ νεκροταφείῳ παρεκκλήσιον τοῦ *Ἁγίου Ἐλευθερίου*, ὡς δηλοῦται καὶ ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς. Ἤδη δὲ μέλημα ἔχει τὸν διάκοσμον τοῦ ναοῦ τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*, χάριν οὗ μέχρι τοῦδε κατεσκεύασε 12 πολυτελεῖς ἀργυρᾶς κανδύλας, ἑκάστης βάρους μιᾶς ὀκάδος καὶ 100 δραμ., αἵτινες μετὰ πολυτελεστάτου ἀργυροῦ πολυκανδύλου, βάρους 6 ½ ὀκάδων, ἀναρτῶνται κατὰ τὰς ἐπισήμους ἑορτάς, συμβάλλουσιν εἰς τὸν ἐπιβλητικώτερον στολισμόν.—***Προεδρεῖον αὐτῆς:*** Ἑλένη Γαβριὴλ Ἰακωβίδου, πρόεδρος, Ἑλένη Θ. Στρογγυλοῦ, ταμίας, Μαρία Ἀπ. Κυριακοπούλου, γραμματεύς. *Εὐεργετικὴ Ἀδελφότης Ἐλπὶς* (1873).—***Προεδρεῖον αὐτῆς*** : . . ., πρόεδρος, Θ. Ἰωαννίδης, ἀντιπρόεδρος, Ν. Χ" Ἰωάννου, ταμίας, Ε. Ἰωαννίδης καὶ Α. Βεργιάδης, σύμβουλοι. *Γυμναστικὸς Σύλλογος Ἡρακλῆς* (1896).—***Προεδρεῖον αὐτοῦ*** : Ἰω. Καροτσιέρης, πρόεδρος, Ἰω. Κωζαδῖνος, ἀντιπρόεδρος, Παντελῆς Καστανάκης, γενικὸς γραμματεύς, Ἀνδρέας Στεφανίδης, εἰδικὸς γραμματεύς, Κίμων Γραμμενίδης, ταμίας, Σάββας Κωνσταντινίδης καὶ Δημήτριος Ζαφειρίου, ἔφοροι, Θεολόγος Σαατσόγλου, Δημήτριος Λευκόρος, Δημήτριος Σβορῶνος καὶ Παρασκευᾶς Πεκές, σύμβουλοι. *Ἀδελφότης Πρόοδος* (1899).—***Προεδρεῖον αὐτῆς:*** Γ. Λεοντίδης, πρόεδρος, Κ. Διαμαντάκης, ἀντιπρόεδρος, Ἱεροδ. Ἀθανάσιος Μηλιώτης, γενικὸς γραμματεύς, Ἰωάννης Σκληράκης, εἰδικὸς γραμματεύς, Σ. Ἀλεξανδρίδης, ταμίας, Π. Πεκές, Ἀλ. Μεϊμαρίδης καὶ Ἀλ. Ἀραμπατζόπουλος, σύμβουλοι.— ***Ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπή:*** Ἀλέξανδρος Θεοδωρίδης, Μιλ. Χρηστίδης, Κ. Σερεμετάκης, Β. Μιχαηλίδης, Θ. Στρογγυλός, ταμίας.— ***Ἐφορία:*** Εὐστράτιος Σαπουντζάκης, πρόεδρος, Μιχαὴλ Μορφιάδης, ταμίας, Ν. Καρυστηνός, γραμματεύς, Γ. Σουβατζίδης, Κ. Διαμαντάκης.—***Μουχτάρης:*** Σταῦρος Ἀλεξανδρίδης.

7. ΕΝΟΡΙΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ ***(εἰς τοὺς πρόποδας Ταταούλων).*** ***Ἐκκλησία*** μία: ὁ *Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου*, τῆς ὁποίας ἡ ἀνοικοδόμησις ἤρχισε τῷ 1877, τὰ δὲ ἐγκαίνια ἐγένοντο τῷ 1894. — ***Σχολαὶ*** δύο, μία Ἀστικὴ καὶ ἓν Παρθεναγωγεῖον.—***Ἀδελφότητες*** πέντε: τῆς *Ζωοδόχου Πηγῆς* «*Ὁμόνοια*», τῆς *Ἀναλήψεως* προαιρετική, τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* «*Ἐλπίς*», τοῦ *Ἁγίου Νικολάου* «*Σύμπνοια*», τοῦ *Ἁγίου Παντελεήμονος* «*Ἀγάπη*». — ***Ἐπίτροποι ἐκκλησίας:*** Στέργιος Ἰωάννου, Θεόδ. Σιαργκαβόπουλος, Ἰωάννης Δαρακλῆς, Κωνσταντῖνος Καλαφάτης καὶ Μ. Γκίζης.—Ἀλέξανδρος Χρ. Δημόπουλος, μουχτάρης, Δημήτριος Ἐμμανουὴλ γραμματεύς. — ***Ἔφοροι Σχολῶν:*** Ἀναστάσιος Κ. Παπαδόπουλος, Γεώργιος Ἀπότσιου, Γεώργιος Δρόλλας.—***Προεδρεῖα Ἀδελφοτήτων:*** *Ἁγίου Παντελεήμονος*, Ν. Μαστοράκης, πρόεδρος, Ν. Καπουράλης, ἀντιπρόεδρος, Ι. Δαρακλῆς, ταμίας, Ἀνδρέας Μαντᾶς, Κωνσταντῖνος Ζωγραφάκι, Γ. Μαντᾶς καὶ Ι.

1. *Τοῦ διασήμου τούτου ζωγράφου εἰκάζεται ὅτι ἔργα εἶσὶ καὶ αἱ ἐπὶ τῆς προσόψεως τοῦ γυναικωνίτου ἐξαίσιαι εἰκόνες ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης.*

2. *Ἡ ἐκλογὴ ἀρχιερατικῶς προϊσταμένου ἐν Ταταούλοις ἤρξατο ἀπὸ τοῦ 1826, ἀπὸ τοῦ ἔτους δὲ τούτου μέχρι σήμερον διετέλεσαν οἱ ἑξῆς ἀρχιερεῖς: 1) ὁ Σελευκείας Κωνστάντιος, 2) ὁ Ἀργυρουπόλεως Διονύσιος, 3) ὁ Ἀργυρουπόλεως Σεραφείμ, 4) ὁ Πρεσλάβας Βενιαμήν, 5) ὁ Λαοδικείας Παρθένιος, 6) ὁ Χαριουπόλεως Γεννάδιος, 7) ὁ Ναζιανζοῦ Πανάρετος, 8) ὁ Παμφίλου Μελισσηνός, ὁ γράφων ταῦτα, ἐκλεγεὶς τῷ 1897.*

Δόβελος. *Ἁγίου Νικολάου*, Παν. Σταθόπουλος, πρόεδρος, Ι. Ματαράγκας, ἀντιπρόεδρος, Ν. Ματαράγκας, ταμίας, Ε. Παχνῆς, Κ. Χριστοφίδου καὶ Φ. Παντσουρέλλης. *Ζωοδόχου Πηγῆς*, Γ. Σακαβίτης, πρόεδρος, Φ. Καλογερόπουλος, ἀντιπρόεδρος, Ι. Κομιανός, ταμίας, Ι. Ἀναγνωστόπουλος, Ἐπαμ. Τριανταφύλλου, Δ. Μεταξᾶς, Ἀνδρέας Λουκάκης, Νικ. Ἀνθουλάκι, Ι. Χ" Ἰωσήφ, Ι. Κυριακούλης, Θ. Ἀσμανίδης. — *Ἱερατικῶς προϊσταμένος* ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἀθανάσιος Χρηστίδης. — ***Σημ.*** Ἐπιγραφή :

Συνδρομῇ φιλοτίμῳ πάντων τῶν ὀρθοδόξων
Χριστιανῶν ξένων τε καὶ ἀστῶν καὶ Ἀδελφοτήτων,
ἀρχιτεκτονοῦντος τοῦ Πετράκη Δ. Μεϊμαρίδου,
ἤχθη εἰς πέρας ὁ σεπτότατος ναὸς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ
τῆς Θεοτόκου ἐν ἔτει 1893, ἐνεκαινιάσθη δὲ
ἐν ἔτει 1894 Πατριαρχεύοντος Νεοφύτου τοῦ Η΄.

Ἡ θαυματουργὸς εἰκὼν τῆς Εὐαγγελιστρίας ἀριθμεῖ 57 ἔτη.

8. ΕΝΟΡΙΑ ΦΕΡΙΚΙΟΪ *(συνοικία Σισλίου)*. ***Ἐκκλησίαι*** : Ἐν τῇ ἐνορίᾳ Φερίκιοϊ ὑπάρχουσι τρεῖς ἐκκλησίαι, μία ἐνοριακή, τῶν *Ἁγίων Ἀποστόλων*, κτισθεῖσα τῷ 1868, μία τοῦ νεκροταφείου, ἡ *Μεταμόρφωσις τοῦ Κυρίου*, ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ Πέραν, καὶ μία ἐν τῷ ἐν Παγκαλτίᾳ Ρωσικῷ Νοσοκομείῳ *Ἅγιος Νικόλαος*. Αἱ παλαιότεραι τῶν εἰκόνων εἶναι : 1) *Ἡ Γέννησις τοῦ Σωτῆρος* (1852). 2) *Ἅγιος Γεράσιμος*, ἀφιερωθείς, ὡς γράφεται, ὑπὸ Ἑπτανησίων τῷ 1824 καὶ ἐπισκευασθεὶς τῷ 1888. 3) *Ἅγιος Ἐλευθέριος* (1806), μετενεχθεὶς ἐκ Βανίου ὑπὸ Β. Ἰωαννίδου, ἀρχιτέκτονος, καὶ 4) *Ἅγιοι τεσσαράκοντα μάρτυρες* (1753) ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐκ Βανίου. — ***Ἁγίασμα*** ἓν, τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς*, κείμενον ἐν τοῖς κήποις τῆς Τσέντρας, ἀπεχούσης τοῦ Φερίκιοϊ δύο ὥρας καὶ πλέον. ***Σχολαὶ*** δύο, ἓν Ἀρρεναγωγεῖον καὶ ἓν Νηπιοπαρθεναγωγεῖον. ***Ἀδελφότητες τέσσαρες :*** ἡ *Φιλόπτωχος Ἁγία Βαρβάρα*, ὁ *Φιλεκπαιδευτικὸς Σύλλογος «Σωκράτης»* καὶ τὰ Φιλέορτα Ἀδελφᾶτα *Ἁγίου Μηνᾶ* καὶ *Ἁγίου Νικολάου*. – ***Ἐπίτροποι ἐκκλησιῶν:*** Πέτρος Δούμπας, πρόεδρος Ἐλευθέριος Μακρῆς, ἀντιπρόεδρος, Κ. Νατσιόπουλος, ταμίας, Α. Μοστρᾶτος, γραμματεύς, καὶ Τσαγγόπουλος, γραμματεύς. — ***Μουχτάρης*** Χρῆστος Καραγιάννης καὶ Πρωτοψάλτης Ἰωάννης Φραγκόπουλος. — ***Ἔφοροι Σχολῶν*** : Παναγ. Μερτσάρης, πρόεδρος, Νεοκλῆς Τριανταφυλλίδης, ταμίας, καὶ Μιχαὴλ Ἀσημακόπουλος. — ***Προεδρεῖα Ἀδελφοτήτων :*** *Ἁγίας Βαρβάρας*, Νικόλαος Βασιλειάδης, πρόεδρος, Παναγ. Βασιλειάδης καὶ Λέανδρος Α. Σεραφειμίδης. *Σωκράτους*, Οἰκον. Κώνστας Χ" Δημητρίου, πρόεδρος, Μάρκος Λάγγας, ἀντιπρόεδρος, Γ. Πρίγγος, ταμίας, Δ. Στόης, γραμματεύς, καὶ Β. Πιατᾶς, Π. Πασχαλίδης καὶ Θ. Βαξεβάνογλου, σύμβουλοι. *Ἁγίου Μηνᾶ*, Ἀρίστη Κ. Ταρίδου, πρόεδρος. *Ἁγίου Νικολάου*. Μυρσινιά, πρόεδρος. ***Σημ.***—Ἡ μόνη εὑρεθεῖσα ἐπιγραφὴ εἶναι ἡ ἑξῆς, κεχαραγμένη ἐπὶ πλακὸς μαρμαρίνης, ἐκτισμένης ἄνωθι τῆς ἐξωτερικῆς θύρας τοῦ κυρίως ναοῦ :

Ὁ ναὸς οὗτος τῶν σοφῶν Ἀποστόλων
Οὐκ ὢν πάροιθεν, ἐκ θεμέθλων
Δέδμηται πιστῶν ἀφθόνῳ χορηγίᾳ
Τοῦ Γρηγορίου πατριαρχοῦντος ἕκτου,
Ἐν μηνὶ Μαΐῳ
1868.

Ἡ ὀνομασία δὲ *Φερίκιοϊ*, κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ α΄ κανδηλάπτου Ἀλεξάνδρου Βυζαντίου, ἀριθμοῦντος τεσσαρακονταετῆ ὑπηρεσίαν, προέκυψεν ὡς ἑξῆς : Πρὸ ἐτῶν

πολλῶν ἔζη ἀνακτορικός τις ἰατρὸς Εὐρωπαῖος, *Φρειδερῖκος* καὶ κατὰ συγκοπὴν *Φρῖκος*, κατὰ δὲ τὴν ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν προφορὰν *Φερί*. Ὑπὸ ὑψηλῶν προσώπων ἐδωρήθησαν ἐντεῦθεν τῇ κυρίᾳ αὐτοῦ Madame Feri ὁλόκληροι γαῖαι, τότε μὲν ἀκατοίκητοι, κατόπιν δὲ ἀρξάμεναι νὰ κατοικῶνται ὑπὸ τὸ ὄνομα Feri-Keui (Φερίκιοϊ), ὅπερ ἔμελλε σὺν τῷ χρόνῳ, χάρις εἰς τὸν κατασκευασθέντα τροχιόδρομον, ν' αὐξηθῇ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ ἑνωθῇ μετὰ τοῦ Πέραν διὰ συνοικισμοῦ, πυκνοτέρου σὺν τῷ χρόνῳ καθισταμένου χάρις εἰς τὸ ὑγιεινὸν τοῦ κλίματος, καὶ νὰ ἔχῃ ἤδη ἀνάγκην ἀπόλυτον κεντρικῆς ἐκκλησίας καὶ Σχολῆς. Ἡ Κοινότης Φερίκιοϊ σήμερον ἀποτελεῖται ἐκ τῶν τμημάτων : 1) τοῦ καθ' αὑτὸ χωρίου Φερίκιοϊ, 2) τοῦ Σισλίου, 3) τοῦ Νισὰν Τασίου, 4) τοῦ Παγκαλτίου, 5) τῆς συνοικίας Νετζὶπ καὶ 6) τοῦ Σινέμκιοϊ.

Τὰς εἰδήσεις ταύτας μᾶς ἀπέστειλεν ὁ τέως ἱερατικῶς προϊστάμενος τῆς ἐνορίας Οἰκονόμος Κώνστας Χ" Δημητρίου.

9. ΕΝΟΡΙΑ ΔΙΠΛΟΚΙΟΝΙΟΥ. ***Ἐκκλησία*** μία : ἡ *Κοίμησις τῆς Θεοτόκου*, οἰκοδομηθεῖσα περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΖ΄ ἑκατονταετηρίδος, καὶ ἐπισκευασθεῖσα δίς, τῷ 1730 καὶ τῷ 1828—31. —Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὑπάρχει ἀρχαῖος Κώδηξ, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ 1740, καὶ διάφορα ἔγγραφα περὶ εἰκονικότητος κτημάτων καὶ περὶ ὁροθεσίας ἀπὸ τοῦ 1770. — ***Ἁγιάσματα*** τρία, τὸ τῶν *Ἁγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων*, κείμενον ἐν Δολμᾷ Βαγτσέ, τὸ τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς* καὶ *Ἑρμολάου*, ἐν τῇ θέσει Μολᾶ (Ἑρ-μολᾶ) ἁγιασμασῆ, καὶ τὸ τῆς *Ἁγίας Μαρίνης*, ἐντὸς κήπου, παρὰ τὴν Μάτσκαν, ἔνθα κατὰ παράδοσιν εὑρίσκετο ἡ ἀρχαία ἐκκλησία τῆς Ἐνορίας. — ***Σχολαί :*** Ἡ κοινότης διατηρεῖ τελείαν ἑπτατάξιον Ἀστικὴν Σχολὴν τῶν ἀρρένων καὶ Παρθεναγωγεῖον ἑπτατάξιον ἐπίσης· ἐν ἀμφοτέραις ταῖς Σχολαῖς φοιτῶσι 400 μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι, διδάσκουσι 14 διδάσκαλοι, καὶ δαπανῶνται πρὸς συντήρησιν 800 περίπου λίρ. Τουρκ.—***Ἀδελφότητες*** τέσσαρες, ἡ τοῦ *Εὐαγγελισμοῦ*, φιλόπτωχος καὶ φιλόμουσος, ἡ τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*, τοῦ *Ἁγίου Νικάνορος* καὶ τοῦ *Ἁγίου Τρύφωνος*. —***Ἐπίτροποι*** ἐκκλησίας : Γρηγόριος Ἀράπογλους, Ἰωάννης Κατσαούνης, Ἰορδάνης Γιαγτζόγλους, Κωνσταντῖνος Δούκας καὶ Βασίλειος Βαγλερᾶς.—***Μουχτάρης :*** Χ" Νικόλαος Μαυρομμάτης. ***Λογιστὴς*** ἔμμισθος Ἀναστάσιος Δρίζος.—***Ἔφοροι Σχολῶν :*** Γρηγοράκης ἐφένδης Χιδήρογλους, Νικόλαος Καλβοκορέσης, Δημήτριος Σπαθιώτης, ἰατρός, Κωνσταντῖνος Στεργιόπουλος, Εὐριπίδης Θεοδωρίδης. — ***Προεδρεῖα Ἀδελφοτήτων :*** Τῆς τοῦ *Εὐαγγελισμοῦ*, Γρηγόριος Χιδήρογλους, πρόεδρος, Χαράλαμπος Ράδος, ταμίας, Γεώργιος Μιχαλίτσης, γραμματεύς, Δημ. Γκιουρτζόγλους καὶ Γεώργιος Εὐγενικός, μέλη. Τῆς τοῦ *Ἁγίου Νικάνορος*, Ἰωάννης Κατσαούνης, πρόεδρος. Τῆς τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*, Κωνσταντῖνος Πολυζωΐδης, πρόεδρος. Τῆς τοῦ *Ἁγίου Τρύφωνος*, Θωμᾶς Περβάνογλους καὶ Γεώργιος Καζαγλάκης. *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* Παναγιώτης Δημητρίου, ἀπόφοιτος τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς. — ***Σημ.*** Ἄνωθεν τῆς ἀριστερᾶς πύλης τοῦ νάρθηκος ὑπάρχει ἡ ἀκόλουθος ἐπιγραφή :

Τὸν πάνσεπτον τοῦτον τῆς παναχράντου δόμον
πάλαι μὲν ἀνήγειρεν ἐν φιλοχρίστοις
ὁ Διαμαντὴς λήξεως τῆς ὁσίας,
νῦν δ' αὖ τῷ χρόνῳ τὴν πτῶσιν ἀπειλοῦντα
μεσιτείᾳ ἄρχοντος ἀξιολόγου
ἐν ἰατροῖς ἀρίστου κυρίου Θωμᾶ
τοῦ Τεσταμπούζα ἐκ Κυδωνίας Κρήτης
ἐκ βάθρων ἀνήγειραν κοιναῖς δαπάναις
οἱ χριστιανοὶ τοῦ Διπλοκιονίου,
ἐπιστατούντων μετὰ τοῦ Χατζῆ Μάρκου
τῶν λοιπῶν ἐπιτρόπων τῆς Ἐκκλησίας
εἰς διηνεκῆ μνημόσυνον πάντων ἐν ἔτει ,αψλ΄ Μαΐου λ΄.

Ἄνωθεν δὲ τῆς μεσαίας πύλης τοῦ ναοῦ ἡ ἀκόλουθος :

Ὁ ἱερὸς καὶ σεπτὸς ναὸς οὗτος ἠγέρθη ἐκ τῶν ἐνταῦθα δημοτῶν Διπλοκιονίου τοῦ ζήλου καὶ τῆς εὐσεβοῦς συνάμα προθυμίας· ἡ μνήμη δὲ ἐν οὐρανοῖς ὁπότε μετεφέρθη τῆς Θεοτόκου σέβεται, νῦν δ' ἐκπολυχρονίου· οἰκοδομήθη τρίτον δὲ δαπάναις πανδημίας.

ἐν ἔτει σωτηρίῳ ΑΩΛΓ΄—1833 *Μ. Χ. Δεκεμβρίου κδ΄.*

Ἄνωθεν δὲ τῆς πρὸς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα παρὰ τὸν γυναικωνίτην πύλης ἡ ἀκόλουθος :

Οἰκοδομήθη ὁ πάνσεπτος οὗτος ναὸς δι' ἐπι-
στασίας καὶ ἐπιμελείας τοῦ χρησιμωτάτου κὺρ Νικολάου,
υἱοῦ τοῦ ποτὲ παπᾶ Ζαχαρίου ἀπὸ χώρας Μά-
γυτος· ἐάσαντος καὶ τὸν μισθὸν τῆς δουλεύσεως αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν
ὑπὲρ μνημοσύνου αὐτοῦ καὶ ψυχικῆς σωτηρίας—ἐν ἔτει ΑΨΛ΄ Μαΐου λ΄.

Καὶ ὀλίγον κατωτέρω :

Δι' ἐξόδων γέγονεν ἡ πύλη αὕτη
υἱοῦ Λέοντος εὐλαβοῦς Δημητρίου
ἀπὸ χώρας Κονίτζκας καταγομένου
κατὰ τὸ ἀψΛ΄ *μηνὶ Μαΐῳ κ΄.*

10. ΕΝΟΡΙΑ ΜΕΣΑΧΩΡΟΥ (ἐν τῷ Βοσπόρῳ). **Ἐκκλησία** μία : τοῦ *Ἁγίου Φωκᾶ*, κτισθεῖσα τῷ 1856, τὸ δὲ παράρτημα αὐτῆς *Ἅγιος Γεώργιος* ἀνεκαινίσθη τῷ 1892. —**Ἁγίασμα** ἓν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, ἐν τῷ νεκροταφείῳ.— **Σχολαὶ** δύο, μία Δημοτικὴ καὶ ἓν Παρθεναγωγεῖον.—**Ἐπίτροποι :** Χαράλαμπος Α. Τσίτσος ὁ καὶ **Μουχτάρης,** πρόεδρος, Παναγιώτης Παρμενίδης, Γεώργιος Πολοβίνας, Εὐστάθιος Κωνσταντίνου καὶ Ἰωάννης Ἀναγνωστίδης, γραμματεύς.—**Ἔφοροι :** Γ. Λ. Βρατσᾶνος, ἰατρός, Ν. Ε. Παπάζογλους καὶ Σ. Ι. Πετρίδης.—*Ἱερατικῶς προϊστάμενος* ὁ Οἰκονόμος Κωνσταντῖνος Αὐγουστίδης.

11. ΕΝΟΡΙΑ ΜΕΓΑΛΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ. Μία **ἐκκλησία,** κεντρική, τῶν *Ταξιαρχῶν*· μία τοῦ νεκροταφείου, τοῦ *Προφήτου Ἠλιοῦ*, καὶ ἓν παρεκκλήσιον, τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς*, ἐν τῷ προαυλίῳ τῆς κεντρικῆς ἐκκλησίας. Ἡ ἐκκλησία τῶν *Ταξιαρχῶν* ἔχει ἀνοικοδομηθῆ τελευταῖον τῷ 1896 - 1899, ἐπὶ πλακὸς δὲ φέρεται ἐπιγραφὴ ὅτι ἀνεκαινίσθη τῷ 1677 ὑπὸ Μανουήλου, τοῦ ἐκ Καστορίας. Ἡ τοῦ *Προφήτου Ἠλιοῦ* ᾠκοδομήθη τῷ 1869. Καὶ τὸ ἀρχαῖον παρεκκλήσιον τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς*, ὅπου ὑπάρχει ἄγαλμα τῆς Ἀρτέμιδος. Ὁλόκληρον τὸ εἰκονοστάσιον τοῦ κεντρικοῦ ναοῦ φέρει παλαιὰς εἰκόνας μικρὰς καὶ μεγάλας. Ἔχει δύο ἱστορικὰς εἰκόνας· τῆς *Μαυρομολίτισσας*, χρονολογουμένην πρὸ τοῦ 1600, καὶ τὴν τῆς *Ζωοδόχου Πηγῆς*, ἥτις φέρει χρονολογίαν 1613.—**Ἀρχαῖα κειμήλια** ὑπάρχουν : ἓν μέγα ἅγιον ποτήριον, ἓν Εὐαγγέλιον, ἓν ζεῦγος καλυμμάτων, μία σειρὰ ἐξαπτερύγων, ἓν ἀρτοφόριον, καὶ μία κολυμβήθρα τοῦ ἁγιασμοῦ, φέρουσα χρονολογίαν τοῦ 1728. —Ἡ ἐνορία Μ. Ρεύματος ἔχει ἓξ ἁγιάσματα : τοῦ *Προφήτου Ἠλιού*, ἐν τῷ νεκροταφείῳ· τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς* ἐν τῷ προαυλίῳ τῆς ἐκκλησίας τῶν Ταξιαρχῶν· τῆς *Ἁγίας Κυριακῆς* ἐν τῇ συνοικίᾳ Κιουτσούκ.— **Ἁγιάσματα :** τοῦ *Ἁγίου Ὀνουφρίου* ἐν τῇ συνωνύμῳ συνοικίᾳ· τῆς *Ἁγίας Βλαχέρνης* ἐν τῇ συνοικίᾳ Δερὲ-σοκάκ καὶ τῆς *Ἁγίας Φωτεινῆς* ἐν τῇ συνοικίᾳ Φουρούν-σοκάκ. — **Σχολαί :** ἔχει δύο, μίαν Ἀστικὴν καὶ ἓν Παρθεναγωγεῖον. —**Ἀδελφότητας** πέντε : τῆς *Μαυρομολίτισσας*, τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*, τῆς *Ἁγίας Βαρβάρας*, τῆς *Ἁγίας Τριάδος* καὶ τοῦ *Ἁγίου Τρύφωνος*. — **Ἐπίτροποι** τῆς κεντρικῆς ἐκκλησίας : Ἀναν. Βογιαντζόγλους, Δημ. Ἀναστασιάδης, Δημοσθένης Νικολαΐδης, Φιλόστρ. Παναγιωτίδης καὶ Ἀπόστολος Ἠλιάδης.—**Μουχτάρης** Δημ. Ἰωαννίδης.—**Γραμματεῖς** : α΄ Βασίλειος Ζαμβόκας· β΄ Ἄρης Ἠλιάσκος. —**Ἔφοροι** : Δημ. Ἰωαννίδης, Κωνστ. Ἰωαννίδης, Ἡρ. Ἀθανασιάδης καὶ Σπ. Καλλιπολίτης.—**Πρόεδροι** τῶν Ἀδελφοτήτων: Γρ. Σουγιουλτζῆς (τῆς *Μαυρομολιτίσσης*), Δημ. Νικολαΐδης (τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*), Δημ. Ρήγας (τῆς *Ἁγίας Βαρβάρας*), Γεώργιος Κόββας (τῆς *Ἁγίας Τριάδος*), καὶ Δημ. Καραμῆτσος (τοῦ *Ἁγίου Τρύφωνος*). —*Ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος* ὁ Κλαυδιουπόλεως Μιχαήλ.

12. ΕΝΟΡΙΑ ΒΕΒΕΚΙΟΥ. **Ἐκκλησία** μία : ὁ *Ἅγιος Χαράλαμπος*, οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1830. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὑπάρχουν δύο ἁγιογραφίαι ἀρχαῖαι, μία μεγάλη, ὅπου φέρεται σημείωσις ἐπὶ ἀργυρᾶς πλακὸς «ὅτι ἐγένετο αὕτη τὸ ἔτος 1801», καὶ μία μικρά, ἀγνώστου χρονολογίας.— **Ἁγιάσματα** ἔχει τρία : Τῶν *Δώδεκα Ἀποστόλων* παρὰ τῇ ἐκκλησίᾳ· τοῦ *Ἁγίου Μηνᾶ* ἐν τῇ συνοικίᾳ Γενῆ-Μαχαλὲ καὶ τὸ τοῦ *Γενεθλίου τοῦ Προδρόμου* εἰς τὸ νεκροταφεῖον, τὸ κείμενον εἰς τὸ ἄκρον τοῦ χωρίου. — **Σχολὰς** ἔχει δύο : μίαν Ἀστικὴν καὶ ἓν Νηπιοπαρθεναγωγεῖον. — **Ἐφοροεπίτροποι :** Ἀντώνιος Γ. Κόχηλας, Πρόδρομος Γεωργιάδης, Γ. Α. Παπαδόπουλος, Βασίλειος Σωτηρακόπουλος, Γ. Μεϊμαρίδης, Δ. Βαξεβανίδης.—**Μουχτάρης** Γεώργιος Μιμηκόπουλος. —*Ἱερατικῶς προϊστάμενος* ὁ Ἀρχιμανδρίτης Θεόκλητος.

13. ΕΝΟΡΙΑ ΒΑΦΕΟΧΩΡΙΟΥ. **Ἐκκλησία** : μία ὁ *Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου*, οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1834. — **Ἁγιάσματα** τέσσαρα : τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* εἰς Μπαλτᾶ-λιμάν, τὸ τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς*, κείμενον πρὸς τὸ νότιον μέρος τοῦ χωρίου ἐπί τινος λόφου, τὸ τοῦ *Ἁγίου Παντελεήμονος*, ἐντὸς τοῦ Μαυροβουνιωτικοῦ Πρακτορείου, καὶ τὸ τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*, κάτωθεν τοῦ κήπου τοῦ μεγάρου Ἰσμαὴλ Πασσᾶ.— **Σχολαὶ** δύο : μία ἑπτάτακτος Ἀστικὴ καὶ ἓν Παρθεναγωγεῖον πεντάτακτον μετὰ Νηπιαγωγείου.—**Ἀδελφότης** μία, φιλόπτωχος ὁ «*Ἅγιος Χαράλαμπος*». —**Ἐπίτροποι :** Γ. Ἀντωνιάδης, Δημοσθένης Σταυρίδης, Ν. Καρακάσης καὶ Χ. Δεβετζῆς. —**Ἔφοροι :** Π. Πολίτης, ἰατρός, Φ. Στυλιανίδης, ἰατρὸς καὶ Δ. Δεβετζῆς. — **Προεδρεῖον τῆς Ἀδελφότητος :** Ὁ Ἀρχιμ. Κωνστ. Ε. Κεχαγιᾶς, πρόεδρος, Π. Πολίτης, ἰατρός, Α. Φραγκάκης, Γ. Ἀδαμαντόπουλος, Δ. Δεβετζῆς καὶ Μ. Ταρλίδης, γραμματεύς. *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* ὁ Ἀρχιμ. Κωνσταντῖνος Ε. Κεχαγιᾶς.

14. ΕΝΟΡΙΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ (ἐν **Νεοχωρίῳ**). **Ἐκκλησία** μία : ὁ *Ἅγιος Νικόλαος*, οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1818. —**Ἁγιάσματα** πέντε : τὸ τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς*, ἄνωθεν τοῦ Βιτσέντσι· τοῦ *Ἁγίου Θεράποντος*, κατὰ τὴν συνοικίαν Κεραμίτ· *Βλαχέρναι*, ἐν τῇ ἰδιοκτησίᾳ τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*, ἄνωθεν τῆς Στένης· τοῦ *Ἀρχισταθήγου Μιχαήλ*, ἐν τῇ αὐτῇ θέσει, καὶ τὸ τῆς *Ἁγίας Τριάδος*, ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Χρήστου Μπονοπάρτη. — **Σχολαί** : Ἐν τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ ὑπάρχει μόνον τὸ Ζωγράφειον Παρθεναγωγεῖον. —**Ἀδελφότης** μία, τῆς *Ἁγίας Βαρβάρας*.— **Ἐπίτροποι :** Ν. Πλακουτάρης, Ι. Μαυρατζᾶς, Παν. Κορδελίδης, Χρῆστος Κιουρτσόγλους, Χρῆστος Φυλακτός, γραμματεύς. Παῦλος Ράλλης, **Μουχτάρης. — Προεδρεῖον τῆς Ἀδελφότητος :** Ἑλένη Δρακοπούλου, Ἑλένη Μαυρατζᾶ, Εἰρήνη Δενδρινοῦ, Ἀσημένια Δρακοπούλου. —*Ἱερατικῶς προϊστάμενος* ὁ Ἀρχιμανδρίτης Κωνστάντιος Μαυρογιάννης.

15. ΕΝΟΡΙΑ ΧΑΣΚΙΟΪ. **Ἐκκλησία** μία : τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς*, οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1752, ὅπου ὑπάρχει ἀλώβητον ἐντὸς θήκης ἀργυρᾶς τὸ τίμιον λείψανον τῆς *Ἁγίας Ἀργυρῆς*.— **Ἁγιάσματα** δύο, τὸ τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς* κατὰ τὸ Καλαϊτζῆ-Βαξὲ καὶ τὸ τοῦ *Ἁγίου Παντελεήμονος* εἰς Ἀϊναλῆ Καβάκ, ἐντὸς οἰκίας, τοῦ ὁποίου τὸ εἰσόδημα νέμονται τὰ Σχολεῖα τῆς Κοινότητος.—**Σχολαὶ** δύο : μία Ἀστικὴ ἑξάτακτος καὶ ἓν Παρθεναγωγεῖον ἑξάτακτον. **Ἀδελφότητες** δύο : *Ἀπόλλων* πρὸς ὑποστήριξιν ἀπόρων μαθητῶν, διανέμων 40 - 50 ζεύγη σανδαλίων ἐτησίως καὶ βιβλία, καὶ ὁ *Ἅγιος Νικόλαος* πρὸς τειχογύρισιν τοῦ Νεκροταφείου, οὗτινος διὰ δαπάνης 300 καὶ ἐπέκεινα λιρῶν ἡ μία πτέρυξ ἐπερατώθη. — **Ἐπίτροποι** ἐκκλησίας : Μιχαὴλ Ἀηδονίδης, πρόεδρος, Θεμιστοκλῆς Παλαιογενίδης, ταμίας, Γεώργιος Σανταλτζίδης, γραμματεύς, Νικόλαος Παπαδόπουλος καὶ Γρηγόριος, μέλη. — **Προεδρεῖα Ἀδελφοτήτων :** τῆς τοῦ *Ἀπόλλωνος*, Ἀλέξανδρος Παπαδάκης, Νικόλαος Ἀριμάνδης, Χρῆστος Κωνσταντινίδης, Κωνσταντῖνος Φωτιάδης, Ἀνδροκλῆς Γαλακτίδης. *Ἁγίου Νικολάου*, Φώτιος Παλαιογενίδης, Παναγιώτης Ἁλατόπουλος, Δημήτριος Νικολαΐ-

δης, Ἰωάννης Σταυρόπουλος, Γεώργιος Σανταλτζίδης, Σταῦρος Φωτιάδης, Ἀναστάσιος Τρύφωνος καὶ Ἰσίδωρος Ξύδης. — *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* Ἀρχιμ. Μακάριος Σκλαβίδης. — ***Σημ.*** Ἐπὶ τῆς κυρίας εἰσόδου τοῦ ναοῦ τῆς πύλης ἐστὶν ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή :

Καὶ ναὸς οὗτος ἐκνεουργεῖται τέως.
Παρασκευῆς Σεβαστῆς ἁγνῆς Παρθένου,
Ὅπου πάλαι ἦν' εὐαγὴς οἶκος Μέγας,
αὐτῆς ἐκείνης τῆς καλῆς ἀθληφόρου
Ζήλῳ ἀγαστῷ συνδρομῇ καὶ ἐξόδῳ,
τῶν Χριστιανῶν οἰακίζοντος σκάφος
Οἰκουμένης δὴ τοῦ σοφοῦ Κωνσταντίνου,
ὃν καλλημάρτυς σύνγε ναυστολουμένοις
Σώζοις ἀσυνῆ καὶ λογάδην ἐσχάτως,
ἰαμβήσαντα εὐλαβείᾳ σῇ τάδε.
1833 μηνὶ Δεκεμβρίῳ.

Ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας τοῦ γυναικείου πύλης, ὄπισθεν τοῦ Ἱεροῦ, ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή :

Καθιδρύσατο τόνδε Ναὸν αἴγλη τοῦ Κωνσταντίνου δαπάναι Οὐγκροβλαχίης
Σημάντορος Μπρανκοβάνου Θεοῦ δέος
ἀθληφόρῳ Μάρτυρι Παρασκευῇ Ἁγίᾳ.
Κατὰ τὸ 1752.

16. ΕΝΟΡΙΑ ΤΖΙΒΑΛΙΟΥ. ***Ἐκκλησία*** μία, ὁ *Ἅγιος Νικόλαος*. Χρονολογία οἰκοδομῆς : 3 Μαΐου 1837 μέχρις Ἀπριλίου τοῦ 1838. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ ὑπάρχει εἰκὼν μωσαϊκὴ τῆς *Ἁγ. Θεοδοσίας*, κομισθεῖσα, κατὰ τὴν παράδοσιν, ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας.— ***Ἁγιάσματα*** : Κυρίως οὐδὲν ἁγίασμα ἐπισήμως ἀνεγνωρισμένον ὑπάρχει ἐν τῇ ἐνορίᾳ ταύτῃ. Κατὰ παράδοσιν ὅμως φέρονται ὡς ἁγιάσματα τὸ ἐν Μεφῷ-Μεϊδὰν παρεκκλήσιον, περιέχον *ἁγίασμα* καὶ ἀνῆκον εἰς τὴν Ἀδελφότητα τὴν συντηροῦσαν τὸ Τσοτύλειον Γυμνάσιον, καὶ δύο ἕτερα ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Βασιλείου*, κείμενα ἐν τῇ συνοικίᾳ Καραμπὰς-Τζατεσί, ἔνθα ὑπάρχει ὑπόγειον. Διὰ λιθίνης κλίμακος κατέρχεταί τις, ὅπου ὑπάρχει θολωτὸν περιέχον διαφόρους ἐντετειχισμένας θέσεις διὰ *Πρόθεσιν* καὶ *Ἁγίαν Τράπεζαν* καὶ ἁγίασμα ξηρόν. Τὸ ἁγίασμα τοῦτο εὑρίσκεται ἀκριβῶς εἰς τὰ θεμέλια ἀρχαίου ναοῦ καὶ κάτωθεν τοῦ *Ἁγίου Βήματος*.—Ἡ ἐνορία Τζιβαλίου ἔχει δύο Σχολάς : Ἀρρεναγωγεῖον καὶ Νηπιοπαρθεναγωγεῖον. — ***Ἐπίτροποι :*** Μ. Κυριακίδης, Ι. Γρηγοριάδης, Ἀνανίας Γεωργιάδης, Κ. Γιασημακόπουλος καὶ Ἰωάννης Τσιράγγελος. — ***Μουχτάρης*** Ἀβραὰμ Ἀβραμίδης. — ***Ἔφοροι :*** Ι. Β. Δζατζόπουλος, Μωϋσῆς Μαϊνώφ, Ρωμύλος Σπαθάρης, Ν. Ἰσαακίδης, Χρυσόστομος Παπαδόπουλος. — *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* ὁ ἱερομ. Μελέτιος Λουκάκης.—Ὁ τὰς εἰδήσεις ταύτας ἐπιστέλλων νομίζει ὅτι ὁ ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ *Ἁγίου Νικολάου* ὑπάρχων ναὸς ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Χαραλάμπους* ἐτιμᾶτο πρίν, καὶ ἰδίως ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτοῦ, ὡς ναὸς τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*. Ἔν τινι παλαιῷ Κώδηκι τῆς ἐνορίας κατὰ τὸ 1830 ὑπάρχει λεπτομερὴς τῶν συνόρων τοῦ *Ἁγίου Νικολάου* Τζιβαλίου καταγραφή. Οὐδαμοῦ εὗρεν ἀναφερόμενον καὶ ναὸν τοῦ *Ἁγίου Χαραλάμπους*. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι, ἀνοικοδομηθέντος κατὰ τὸ 1837—38 τοῦ νέου ναοῦ τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*, ὠνομάσθη ὁ ἀρχαιότερος καὶ ὑφιστάμενος ναὸς τοῦ *Ἁγίου Χαραλάμπους*.

17. ΕΝΟΡΙΑ ΜΟΥΧΛΙΟΥ. (Τὸ Μουχλίον κεῖται νοτιοδυτικῶς τοῦ Φαναρίου, τουρκιστὶ δὲ λέγεται Κεραμὶτ-Μααλεσσῆ.) — ***Ἐκκλησία*** μία καὶ μόνη, ἀρχαία βυζαντινή, ἡ *Κοίμησις τῆς Θεοτόκου*, ἡ ἐπιλεγομένη τῶν Μογγολίων· ἐνταῦθα ὑπάρχει μία ἀρχαία εἰκὼν τῆς *Παναγίας* ψηφιδωτή, ἀλλὰ σχεδὸν κατεστραμμένη.— ***Ἁγιάσματα*** δύο : ἓν τῆς *Ἁγίας Ἄννης*, ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ ναοῦ, παραπλεύρως τῶν κελλίων, καὶ ἕτερον τῆς

Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἐντὸς τοῦ κυρίως ναοῦ, ἐν ὑπογείῳ, στειρεῦσαν ἤδη.—***Σχολὴ*** μία καὶ μόνη, Ἀρρεναγωγεῖον, τελεία Ἀστικὴ σχολὴ ἑπτάτακτος. Κυρίως αἱ Σχολαὶ τῆς συνοικίας ταύτης μετὰ τῶν τῆς γείτονος συνοικίας Ποτηρᾶ ἀπὸ τοῦ 1898 λειτουργοῦσιν ἡνωμέναι ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Ἡνωμένα Ἐκπαιδευτήρια Μουχλίου - Ποτηρᾶ, διαιροῦνται δὲ εἰς Ἀστικὴν τῶν ἀρρένων Σχολὴν (μετὰ 220 μαθητῶν), ἐν Μουχλίῳ λειτουργοῦσαν, καὶ εἰς Νηπιοπαρθεναγωγεῖον μετὰ 200 μαθητῶν καὶ μαθητριῶν, λειτουργοῦν δὲ ἐν Ποτηρᾷ.— ***Ἀδελφότης*** μία, τῶν Κυριῶν, *Ἁγία Βαρβάρα*, διανέμουσα κατ' ἔτος ἐλέη χρηματικὰ εἰς τοὺς πτωχοὺς τῆς συνοικίας καὶ τῶν πέριξ συνοικιῶν καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς ἀπόρους μαθητὰς καὶ μαθητρίας τῶν Ἡνωμένων Ἐκπαιδευτηρίων Μουχλίου-Ποτηρᾶ.—***Ἐπίτροποι*** ἐκκλησίας : Δημήτριος Κανάκης, Ὀδυσσεὺς Παντζίδης, Νικόλαος Σαχίνογλους. ***Μουχτάρης,*** Συμεὼν Ἀβραμίδης.— ***Ἔφοροι*** Ἡνωμένων Ἐκπαιδευτηρίων Μουχλίου-Ποτηρᾶ, Συμεὼν Ἐφραιμίδης, πρόεδρος, Ἀριστείδης Νικολαΐδης, πρωτοψάλτης τῆς Μ. τοῦ Χ. Ἐκκλησίας, Ἰωάννης Κιεσίσογλους, Γεώργιος Εὐθυμιάδης, ταμίας, Χαράλαμπος Παπᾶς, γραμματεύς, Ἡλίας Χ" Πέτρου.— ***Προεδρεῖον*** τῆς ἐν Μουχλίῳ Ἀδελφότητος *Ἁγία Βαρβάρα* : Εὐτέρπη Παντζίδου, ταμίας, Τερψιχόρη Καραγιαννάκη σύμβουλος, Εὐριδίκη Νομίδου, σύμβουλος, Χαρίκλεια Κοσμίδου, πρόεδρος, Λούλα Ἀγγελίδου, γραμματεύς.—*Ἱερατικῶς προϊστάμενος,* Παΐσιος Π. Παϊσίου.—***Σημ.*** Ἐπὶ τῆς δεξιᾶς τῷ εἰσερχομένῳ πλευρᾶς τοῦ νάρθηκος, ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ γυναικωνίτου, ὑπάρχει ἐπιγραφή, φέρουσα χρονολογίαν ,αψλ' καὶ ἥτις ἀναγράφει τὸ Ἐξαποστειλάριον τοῦ Τιμίου Σταυροῦ «*Σταυρὸς ὁ φύλαξ πάσης τῆς οἰκουμένης, σταυρὸς ἡ ὡραιότης κτλ.*». Ἑτέρα μία ἐπιγραφὴ ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ κωδωνοστασίου, τοῦ ἀνεγερθέντος τῷ 1892, συνδρομῇ τῶν ἐνοριτῶν, ποιηθεῖσα δὲ ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Ἀνδρέου τοῦ Σπαθάρη, καθηγητοῦ τῶν φυσικομαθηματικῶν ἐν τῇ Μ. τοῦ Γ. Σχολῇ, καὶ ἔχουσα ὧδε :

Νῦν ἐγερθέντα Σαββάτων ὀψέ, εὐμενῶς δέξαι, Κόρη,
πύργον κωδώνων τορῶν πρὸ γεραιοῦ σου Ναοῦ·
μὴ δ' οἰκετῶν καταγνῷς ραθυμίαν, ἀλλ' ὑποφωσκούσης
κροῦσον ἀγγέλων πτεροῖς πρὸς ἑορτὴν ἑορτῶν.

Ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ προαυλίου τοῦ ναοῦ ὑπάρχει ἐγγεγλυμμένη προτομὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, κρατοῦντος ἐν χερσὶ δισκοπότηρον, ἀλλὰ δυστυχῶς κατὰ τὰς διαφόρους ἐπιδιορθώσεις τῶν τοίχων, τίς οἶδε πῶς καὶ πότε, οἱ ἐργάται ἐξ ἀπροσεξίας ἔθραυσαν τὰς χεῖρας μετὰ τοῦ ποτηρίου. Διὰ τὴν προτομὴν ταύτην Ἄγγλοι περιηγηταί, καθὼς ἔλεγον, ἦσαν διατεθειμένοι νὰ προσφέρωσι περὶ τὰς 200 λίρας Τουρκ., ἐὰν δὲν ἦτο ἠκρωτηριασμένη.

18. ΕΝΟΡΙΑ ΠΟΤΗΡΑ. ***Ἐκκλησία*** μία: ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* ἢ *Ἀντιφωνίτου*, κτισθεῖσα τῷ 1830.—***Ἱερὰ κειμήλια :*** Ἐν αὐτῷ ὑπάρχουσιν ἡ εἰκὼν τοῦ *Σωτῆρος Χριστοῦ* ἢ *Ἀντιφωνίτου*, χαραχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, καὶ ἡ τοῦ *Ἁγίου Ἀντωνίου* χρονολογουμένη ἀπὸ τοῦ 1791 (,αψα').—***Ἁγίασμα*** ἕν, τοῦ *Σωτῆρος Χριστοῦ* (Ἀντιφωνίτου) ἔναντι τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας.—***Σχολαί :*** Ἡνωμένα Ἐκαιδευτήρια (Νηπιοπαρθεναγωγεῖον καὶ Ἀρρεναγωγεῖον Μουχλίου).—***Ἐπίτροποι :*** Λ. Ἐλευθερόπουλος, πρόεδρος, Νεόφ. Σάββας, ταμίας, Ἐμμ. Μεζιρτζόγλους, Σταῦρος Πόλης, Ἀλέξ. Τζιώνης, γραμματεύς, καὶ Σοφοκλῆς Αὐγερίδης, Μουχτάρης.— ***Ἔφοροι τῶν Σχολῶν :*** Συμ. Ἐφραιμίδης, πρόεδρος, Χαράλ. Παππᾶ, Γεώργ. Εὐθυμιάδης, ταμίας, καὶ Ἰωάννης Κεσσίσογλους.

19. ΕΝΟΡΙΑ ΒΑΛΙΝΟΥ *(κατὰ τὴν συνοικίαν Βαλατᾶ).* Ἔχει δύο ἐκκλησίας : τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου* (ἐνοριακήν), κτισθεῖσαν τῷ 1843, καὶ τοῦ *Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου*, ἐν τῷ Σιναϊτικῷ Μετοχίῳ, τῷ 1855.—Ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεοτόκου ὑπάρχουσι τὰ ἱερὰ λείψανα τῶν *Ἁγίων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, Χαραλάμπους καὶ Τρύφωνος,* καὶ ἓν ἀρχαῖον ἱερὸν Εὐαγγέλιον (ἔκδοσις Βενετίας, τῷ ,αχαα'), λαμπρὸν ἀριστούργημα καὶ ὄντως ἀξιοθαύμαστον διὰ τὴν καλλιτεχνικωτάτην καὶ λεπτεπίλεπτον ἐπεξεργασίαν τῶν

ἀργυροσκεπῶν καὶ ἐπικεχρυσωμένων αὐτοῦ ἐξωφύλλων, παριστώντων ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν Σταύρωσιν καὶ τὰ πάνσεπτα Πάθη, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν εἰς Ἅδου κάθοδον τοῦ Κυρίου ἡμῶν, πέριξ δὲ τοὺς τέσσαρας Εὐαγγελιστὰς μετὰ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων. Ἐν δὲ τῷ Σιναϊτικῷ Μετοχίῳ ἐπὶ τῆς Προθέσεως τοῦ Ἱεροῦ Βήματος ὑπάρχει ἀρχαία εἰκών, παριστῶσα τὴν *Ἀποκάλυψιν Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου* καὶ χρονολογουμένη ἀπὸ τοῦ 1083 ἔτους. ***Ἁγιάσματα*** ἔχει δύο, τὸ τοῦ *Ἁγίου Μηνᾶ*, κείμενον παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς κλίμακος τοῦ Ἀμβωνος ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεοτόκου, καὶ τὸ τοῦ *Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου*, κείμενον ἔμπροσθεν τοῦ παγκαρίου τοῦ φερωνύμου ναοῦ τοῦ Σιναϊτικοῦ Μετοχίου. ***Ἀδελφότητες*** τρεῖς: *Ἅγιος Βασίλειος*, *Ἅγιος Σπυρίδων* καὶ *Ἅγιος Μηνᾶς*.—***Ἐπίτροποι*** τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου*: Δ. Παντελίδης, Κοραῆς Δημητρίου, μουχτάρης, Δ. Εὐθυμιάδης, Δ. Ζαφειρόπουλος, Εὐσταθ. Ε. Τοπτσόγλους, γραμματεύς. ***Προεδρεῖα Ἀδελφοτήτων***: *Ἁγίου Βασιλείου*: Μιλτ. Χρηστίδης, πρόεδρος, Γεώργιος Τσαλίδης, ἀντιπρόεδρος, Ι. Ἐγγονόπουλος, γεν. γραμματεύς, Ε. Ε. Τοπτσόγλους, εἰδ. γραμματεύς, Δ. Ζαφειρόπουλος, ταμίας, καὶ Τ. Φενερλῆς, Φ. Προβατᾶς, Β. Χ. Μαμμόπουλος καὶ Πρόδρομος Τσουρουκίδης. *Ἁγίου Μηνᾶ*: Ἑλ. Χ" Γεωργίου, πρόεδρος, Θεόδ. Νικολάου, γραμματεύς.—*Ἱερατικῶς προϊστάμενος* τῆς ἐν Βαλίνῳ ἱερᾶς ἐκκλησίας, ὁ Οἰκονόμος Γεώργιος. —Ἐπίγραμμα ὑπὸ τὸν Νάρθηκα τοῦ Ναοῦ τῆς Παναγίας:

Ναὸς ὃ δ' ἀχράντοιο κόρης Θεομήτορος Ἁγνῆς
ἀρχαῖον γῆρας νῦν ἀποδυσάμενος,
ἐκ βάθρων περικαλλὴς ἀρραγέων μάλ' ἀνηβᾷ
πολλῇσιν δαπάναις εὐσεβέων ἀνέρων,
ἀμφὶ μιν οἰκούντων, ὄκα πατράρχευεν ἀγαστῶς
Γερμανὸς πρόφρων τῇσδε ἐὼν πόλεως.
Ἦσε Θ. Ἀριστοκλῆς ᾳομγ' ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ.

Ἐπίγραμμα ὑπὸ τὸν Νάρθηκα τοῦ Ναοῦ τοῦ Σιναϊτικοῦ Μετοχίου:

Τὸν σεπτὸν αὐτὸν Προδρόμου Ἰωάννου
θείου Προφήτου τ', ἠδὲ Βαπτιστοῦ δόμον
καέντα, φαιδρὸν ἱδρύει Νικηφόρος
συνυποψήφιος ἐκ Κρήτης πέλων,
πηῶν δαπάνῃ πατριαρχείας ἔπι
ἀνδρὸς φερίστου κυρίου Παϊσίου.
ΑΨΔΙΝ ΙΟΥΝΙ. 16.

Ἐπιγραφὴ αὐτόθι ἐπὶ μαρμάρου.

Πρὸς διηνεκῆ μνήμην.

Ἡ μὲν παθοῦσα ὑπὸ τοῦ χρόνου ὀροφὴ τῆς δε ἱερᾶς τοῦ Προδρόμου ἐκκλησίας ἐπεσκευάσθη καλῶς καὶ στερεῶς ἅμα τῷ Νάρθηκι τῷ ϡωλά' ἔτει ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπικόπου Σιναίου Κωνσταντίου, ἰθύνοντος τηνικαῦτα τοὺς οἴακας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Σκάφους, αὖθις δὲ τῷ ϡονβ' ἔτει, θερμῇ προθυμίᾳ τῆς Αὐτοῦ Παναγιότητος, διεπούσης τὰ τοῦ Θεοβαδίστου Ὄρους τοῦ Σιναίου, ἐξαχθέντων τῶν ἐν τῷ Ναῷ συντριβέντων καὶ ἀηδῶν γενομένων μαρμάρων, ἐστρώθη ἄλλοις καλλίστοις καὶ τετραγώνοις τότε ἔδαφος ὅλον τοῦ Ἱεροῦ, τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους, ἱκανὸν τοῦ κατὰ μέσον Ναοῦ μέρος καὶ ὅλος ὁ Ναὸς ἅμα ταῖς Κολόναις αὐτοῦ, ὡς σεσαπησῶν τῶν παλαιῶν, φαιδρῶς καθωραΐσθη· συγχρόνως δὲ τούτοις, φθαρέντων ὑπὸ τῆς θαλάσσης καὶ τῶν τοῦ Μετοχίου θεμελίων καὶ πτῶσιν ἐπαπειλοῦντος, ἐπεσκευάσθη καὶτὸ εὐπρεπέστατα. Ἀρνε' *Κατὰ Μῆνα Νοέμβριον.*

Σημειωτέον, ὅτι κατά τινα παράδοσιν ἐπὶ Λατινοκρατίας, ἡ ἐνορία Βαλίνου διετέλει ὑπὸ τὴν κατοχὴν Γενουηνσίου τινὸς ὀνόματι Βαλίνου, πλουσίου γαιοκτήμονος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐξ οὗ ἔλαβε καὶ τὴν ἐπωνυμίαν.

20. **ΕΝΟΡΙΑ ΕΓΡΙ-ΚΑΠΟΥ** (Ἡ συνοικία Ἐγρὶ-Καποῦ κεῖται ἐν τῇ ἀκροπόλει τῶν βυζαντινῶν τειχῶν, παρὰ τὴν Χερσαίαν Πύλην, ἄνωθεν τοῦ ἱεροῦ ἁγιάσματος τῶν *Βλαχερνῶν*).—***Ἐκκλησία*** μία, ἡ ἱερὰ νοσοκομειακὴ ἐκκλησία τῆς *Παναγίας τῆς Σούδας*, οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1851 καὶ οὖσα ἐξάρτημα τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων. — Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ ἀναφέρεται ὅτι ὑπῆρχεν ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἐπὶ μεμβράνης, ὅπερ πρὸ χρόνων ἐδόθη εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.—***Ἁγιάσματα*** ἔχει τρία: τὸ τῆς *Τιμίας Ζώνης*, κείμενον κάτωθεν τοῦ Ἱεροῦ Βήματος τῆς ἐκκλησίας, τὸ τοῦ *Ἁγίου Νικήτα*, κείμενον κατὰ τὴν ὁδὸν ἐκκλησίας, καὶ τὸ τῆς *Ἀναλήψεως* (Πουρουντζοὺκ Ἁγιασμασῆ) ἐν Ἐγιοὺπ Τακεντζῆ μαχαλεσῆ. — ***Σχολαὶ*** δύο: μία Δημοτικὴ καὶ ἓν Νηπιοπαρθεναγωγεῖον. — ***Ἀδελφότητες*** δύο, ἡ τῆς *Τιμίας Ζώνης* καὶ ἡ τοῦ *Ἁγίου Νικήτα*, ἀμφότεραι Φιλόπτωχοι. —***Ἐπίτροποι*** ἐκκλησίας: Γεώργιος Σισμάνογλους, Βασίλειος Κ. Βασιλειάδης καὶ Βασίλειος Σαραφόπουλος. — ***Μουχτάρης*** Κωνσταντῖνος Ἀλεκτορίδης. Ἀριστείδης Π. Καρατζᾶς, γραμματεύς.—***Ἔφοροι***: Βασίλειος Τσιάτσης, Βασίλ. Πατζέλης καὶ Σταῦρος Λάζος. — ***Προεδρεῖα Ἀδελφοτήτων***: Τὸ τῆς *Τιμίας Ζώνης*· Ἀμαλία Θάνου, Δέσποινα Νικολάου, Αἰκατερίνη Ματζαρίδου, Χαρίκλεια Γεωργίου καὶ Αἰκατερίνη Σεργιάδου. Τὸ τοῦ *Ἁγίου Νικήτα*· Ἀριστείδης Καρατζᾶς, Βασίλειος Κ. Βασιλειάδης, Γεώργιος Μπολιτάκης, Μιχαὴλ Πολιτάρχης, Κωνσταντῖνος Σ. Παναγιωτίδης, Ἰωάννης Ζωγραφίδης καὶ Ἰωάννης Πάλλας.—*Ἱερατικῶς προϊστάμενος* ὁ Ἀρχιμανδρίτης Φώτιος Κωνσταντινίδης. — ***Σημ.*** Ἐπιγραφαὶ τῆς ἐκκλησίας:

Ὁ ναὸς τῆς ἀειμνήστου κόρης
ἐν ᾧ προδήλως ἡ Θεοῦ σκηνοῖ χάρις
ἐν ᾧ τάτ' ἄλλα ἐξελαύνεται πάθη
καὶ τῶν πονηρῶν πνευμάτων ἡ πικρία
ἄμισθον ὄντως ἰατρεῖον τυγχάνων
νεὸς Σιλωὰμ πᾶσι τοῖς ἀφιγμένοις
μέλλων ἐρείπειν καὶ ὑπείξειν τῷ χρόνῳ
νεῦσαι γαληνῇ τοῦ ὑπερτάτου κράτους
νῦν αὖ ἐπεσκεύασαι ἐκ βάθρων ἅπαξ
ἐν ᾧ προθύμως πᾶς ἕκαστος εἰσφέρει
τῶν εὐσεβούντων ἅττ' ἂν ᾖ σφίσι σθένος
ζῆλόν τε θεῖον ὃς τανῦν Πατριάρχης
Κύριλλος ἡμῖν καὶ συναρωγὴν ἄκραν
ὁ τοῦ κράτους ὢν νῦν Διερμηνεὺς μέγας
ὁ Ἰάκωβος, Ἀργυροπούλων γένους
πρὸς τοῖς δὲ μνήμης ἀξιούσθων εἰκότως
ἀνθ' ἧς ἔδειξαν ἐμμόνου συνεργίας
καὶ Ἐπίτροποι οἱ τῶν νοσοκομείων·
σὺν οἷς ἅπαντος τοῦ γένους συναινέσει
ἔζευκται οὗτος ὥσθ' ἓν εἶν' ἄμφω ἀεί.
Ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1816 Ἰανουαρίου 1.

Ἐν τῇ ἱερᾷ ἐκκλησίᾳ Ἐγρὶ-Καποῦ ἄνωθεν εἰκονοστασίου ὑπάρχουσιν αἱ ἑξῆς ἁγιογραφίαι. Εἰς τὸ μέσον:

Τὸ στερέωμα τῶν ἐπὶ σοὶ πεποιθότων, στερέωσον, Κύριε, τὴν Ἐκκλησίαν, ἣν ἐκτήσω τῷ τιμίῳ σου αἵματι. 1851.

Οὐρανὸς πολύφωτος ἡ Ἐκκλησία ἀνεδείχθη ἅπαντας φωταγωγοῦσα τοὺς πιστούς· ἐν ᾧ ἑστῶτες κραυγάζομεν· τοῦτον τὸν οἶκον στερέωσον, Κύριε. Δ|βρίου 16.

Ἐκατέρωθεν ἀριστερά: Σκηνή, ἡ λεγομένη «Ἅγια Ἁγίων». — Δεξιά, ***Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή.***

21. ΕΝΟΡΙΑ ΕΙΡΗΝΕ-ΚΑΠΟΥ ***(Ὄπισθεν τῆς πύλης τοῦ Ἀδριανοῦ).*** Ἐκκλησία: ὁ *Ἅγιος Γεώργιος* ὁ Τροπαιοφόρος (1836).—***Κειμήλια*** : Δύο ἱερὰ Εὐαγγέλια ἐπὶ μεμβράνης, καί τινα βιβλία (τὰ ἅπαντα τοῦ Χρυσοστόμου). — ***Ἁγίασμα*** ἓν, τοῦ *Ἁγίου Βασιλείου*, ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς ἐκκλησίας.—***Σχολὴ*** μία Ἀστικὴ τῶν ἀρρένων, ἑξατάξιος.—***Ἀδελφότητες*** τρεῖς: τοῦ *Ἁγίου Βασιλείου*, τῶν ἀχυροπωλῶν, τῆς *Ἁγίας Βαρβάρας*, τῶν γυναικῶν, καὶ τοῦ *Ἁγίου Σπυρίδωνος*, τῶν χρυσοχόων.—***Ἐπίτροποι***: Π. Γ Ἀγαπητίδης, πρόεδρος, Ν. Μισοφτίτσης, Μιχαὴλ Λαζάρου καὶ Στ. Γαϊτανίδης. — ***Μουχτάρης*** Φώτιος Παπαδόπουλος. —***Ἔφοροι*** τῶν Σχολῶν: Κ. Σαραφόπουλος, πρόεδρος, Ι. Σ. Δημητριάδης, ταμίας, καὶ Ἀσκλ. Σαραφόπουλος, γραμματεύς.— *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* ὁ ἀρχιμανδρίτης Νεόφυτος.

22. ΕΝΟΡΙΑ ΚΟΝΤΟΣΚΑΛΙΟΥ ***(Π. Ἐλπίς).***—***Ἐκκλησία*** μία: *Παναγία Ἐλπίς*. Ἐκτίσθη τῷ 1895, Ἰουνίου 4. — Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὑπάρχουν τεμάχια διαφόρων ἁγίων λειψάνων, ἐντὸς κιβωτίου ἐκ ξύλου καρυᾶς. — ***Ἁγιάσματα*** τέσσαρα: τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς* εἰς θέσιν Πετράδικα, τοῦ *Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου* εἰς θέσιν Κάτεργα-Λιμάνι, τοῦ *Ἁγίου Θεράποντος*, εἰς θέσιν Σαλκὶμ Ζουΐδ, καὶ τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*, πλησίον τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ. — ***Σχολαὶ*** τρεῖς: μία ἑπτάτακτος Ἀστική, ἓν ἑπτάτακτον Παρθεναγωγεῖον καὶ ἓν τρίτακτον Νηπιαγωγεῖον (Ἡνωμένα Ἐκπαιδευτήρια). —***Ἐπίτροποι*** τῆς ἐκκλησίας: Ἀναστάσιος Λελεκόπουλος, πρόεδρος, Ἀνδρέας Ἀρνόπουλος, ταμίας, Χ΄΄ Γεώργιος Καραπαυλίδης, ὑποταμίας, Βασίλειος Τσελένης, Πολυχρόνης Καρυαδάκης. Πρόδρομος Νομίδης, Μουχτάρης. Γεώργιος Καραγιαννάκης, γραμματεύς. —***Ἔφοροι*** Σχολῶν: Γεώργιος Μινέης Καλλοτίδης, ἰατρός, Ἀντώνιος Ἀναστασιάδης, ἰατρός, Χ΄΄ Κωστῆς Γιατζητζόγλους.—*Ἱερατικῶς προϊστάμενος* Ἀντώνιος Ζ. Ἀντωνίου.

Σημ. Ἐπὶ μαρμαρίνης πλακός, εὑρεθείσης κατὰ τὸ 1865 ἄνωθι τῆς θύρας τῆς παλαιᾶς ἐκκλησίας, εἶναι κεχαραγμένη ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή:

καὶ ἀνιστορήθη οὗτος ὁ θεῖος καὶ
Ναὸς τῆς Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου
ιδος, παρὰ τοῦ πανοσιωτάτου τῆς αὐτῆς
κυρίου Μακαρίου τοῦ Πελοποννησσίου
ἐν ἱερομονάχοις κυρίου Δαμασκηνοῦ
λοποννησίου. Ἐπὶ τοῦ Παναγιωτάτου
αρχου Κυρίου Καλλινίκου. Δαπάνῃ
ν ἀνωτέρω, μόχθῳ δὲ καὶ συνεργείᾳ Δεκεμβρίου ΙΒ΄.

Ἐν τῷ ναϊδρίῳ τοῦ ἁγιάσματος (νέου οἰκοδομήματος) ὑπάρχει εἰκὼν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, γλυπτὴ ἐπὶ μαρμάρου, φέρουσα γράμματα ἐφθαρμένα. Ἕτερον μάρμαρον προσκεκολλημένον φέρει τὰ ἑξῆς:

Ὁ θεῖος καὶ περικαλλὴς
Ναὸς ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτ
ῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς Ὑπεραγίας
Θεοτόκου Μαρίας σπουδῇ καὶ ἐπιστασίᾳ τῶν ἐνο
ριτῶν Ἰωαν Ἀρχ κυρίου Ἀργύρη
καὶ κυρίου Κωνσταν
καὶ Κυρίου Ἀγαπητοῦ
ἐν σοτηρίω.

Ἡ πλὰξ καταλήγει εἰς ἀνεστραμμένον ἄπιον ἐκ μαρμάρου, τὸ ὁποῖον φαίνεται ὡς κεκολλημένον, φέρον τὰ ἑξῆς: ἐν ετι 1719.

23. ΕΝΟΡΙΑ ΤΟΠ-ΚΑΠΟΥ. ***Ἐκκλησία*** μία: τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*, ἀνοικοδομηθεῖσα τῷ 1831, Νοεμβρίου 17, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὑπάρχει χειρόγραφον ἐπὶ μεμβράνης ἱερὸν Εὐαγγέλιον. — ***Σχολὴ*** μία, Δημοτικὴ τετράτακτος.—*Ἀδελφότης*, ἀγαθοεργὸς τῶν Κυριῶν ὁ *Ἅγιος Ἐλευθέριος*. —***Ἐφοροεπίτροποι*** : Εὐθ. Α. Κοντόπουλος, Ἀν. Δημητρίου, Θεοδ. Ἐμμανουήλ, Δ. Κωνσταντίνου καὶ Ἀθ. Λαζάρου. — ***Συμβούλιον τῆς Ἀδελφότητος*** : Ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος, πρόεδρος, Βασιλικὴ Ἀργυρίου, ἀντιπρόεδρος, Ὑπατία Ροδίτου ταμίας, Ζέμπο Ν. Καραγκιόζου, γραμματεύς, Γραμματικὴ Εὐρυβιάδου, Εὐφροσύνη Εὐγενίδου καὶ Γαρουφάλω Τσαμπαζίδου, σύμβουλοι. — *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* ὁ Οἰκονόμος Γεώργιος. — Ἐπιγραφὴ ἄνωθι τῆς θύρας τῆς κυρίας εἰσόδου τοῦ Ναοῦ:

Ὦ προσκυνητὰ εἰσιὼν Ναὸν φόβῳ,
γίνωσκε ἐκ βάθρων ὑπηργμένον,
εἰς κάλλος οὕτως, ἐκ προθυμίας ὅσης,
τῶν Εἰνοριτῶν καὶ ξένων ὁμογνίων,
Κωνσταντίου ἔποντος οἴακα σκάφος,
Οἰκουμένης ἄριστα καὶ σοφῶς πάνυ.
Αὐτὰρ ὦ Ἱεραρχῶν κλήϊσμα, ἐπωννυμε Νίκας
δέχνυσο τῶν ζῆλον, καὶ πάνυ ἀζμένους.

Χαωλά: Μηνὶ Ὀκτωβρίῳ
Ἀνωκοδόμηται ὑπὸ τοῦ Ἀρχιτέκτονος Κωνσταντίνου
τοῦ Πίκλην Γιολασιγμάζη Καισαριώτου.

Ἄνωθι τῆς πρὸς τὴν δεξιὰν πλευρὰν θύρας τοῦ ναοῦ:

Διὰ τὸν πόθον καὶ ζῆλον τὸν ἐνοριτὸν καὶ τοῦ Ἀρχηεραίος τῆς Ἐκκλησίας ἁγίου Σεβαστείας κὴρ σοφρονίου, καὶ τὸν ἐπιστάτην Πακάλιδον, χρίστο, ιῶ΄΄, Πέτρου, λαζάρου, Δημήτρη, στεφάνης, χρίστο. 1831 Νοεμ. 17.

Εἰς τὴν ἰδίαν πλευρὰν ἐπὶ ἑτέρας θύρας, κεκλεισμένης ἤδη, ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή:

Καὶ ἐνόρπον Παχτσηβανίδον βακάλιδον Θανὰς
καπηλας, παντελής, Ζάμπα κάπηλας Νικολάου
ᾶλ πεντιζὴς, ἀναστάσις παχτσεβάνης Ἀλέξης Γιαν-
τζὴ Θεοδόρις Ποζματσὶς φωτάκης κερεστετσὴς
Πέτρου καβζημάλης ἀποστόλης πρόην καβζημά-
λης
τὸν κτητόρον τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας ταύτης
Παύλου Θεοδόρου ιῶ. δημητρίου 1831 Νοεμ. 17.

24. ΕΝΟΡΙΑ ΤΕΚΦΟΥΡ-ΣΕΡΑΓΙΟΥ. —***Ἐκκλησία*** μία: ἡ *Κοίμησις τῆς Θεοτόκου*. Ὁ χρόνος τῆς οἰκοδομῆς ἄγνωστος. Ἀνεκαινίσθη τῇ 1η Ἰανουαρίου 1837. —***Ἁγιάσματα*** : Ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς ἐκκλησίας, ὄπισθεν τοῦ Ἱεροῦ Βήματος, ὑπάρχει ἁγίασμα τιμώμενον ἐν ὀνόματι τῆς *Ἁγίας Ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς*. — ***Σχολαί,*** μόνον ἓν Παρθεναγωγεῖον. —***Ἐπίτροποι*** ἐκκλησίας: Κωνσταντῖνος Ἰσαάκ, Κωνσταντ. Γεωργίου καὶ Ἀθανάσιος Σεραφείμ. Κωνσταντῖνος Νικολαΐδης, γραμματεύς. Φώτιος Παναγιώτου, ***Μουχτάρης,*** — ***Ἔφοροι*** Σχολῆς: Κωνσταντῖνος Παπαδόπουλος, Κωνσταντῖνος Κελαϊδίτης καὶ Σ. Ἰωαννίδης. — *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* Χριστόδουλος Ἐλευθερίου. — ***Σημ.*** Ἄνωθεν

τῆς κυρίας εἰσόδου τῆς ἐκκλησίας εὕρηται πλὰξ μαρμαρίνη, ἐφ' ἧς εἰσι γεγραμμένα τὰ ἑξῆς, ἅτινα καὶ παρατίθενται ὧδε ὡς ἔχουσι κατὰ τὴν ὀρθογραφίαν κλπ. :

Ροφετίδου καπήλον 1837
Μνήσθητή μου κύριε τὸν δούλον σου
τὸν κτητόρον Νηκολάου Ἰωάννου
Ζβορουπούλου ἀπὸ χορήον λοῦβρι
Κόστα κάλφα
Σισανι ἀπαρχίας τοβαρτζίδον.

Ἄνωθεν τῆς πρώτης ὑπάρχει καὶ ἄλλη πλάξ, ἐπὶ τῆς ὁποίας παρατηρεῖται ἡ ἑξῆς σύντομος ἐπιγραφή : ***Ἰανουαρίου 1η 1837***.—Σημειωτέον ὅτι ἀμφότεραι αὗται αἱ ἐπιγραφαί εἰσι γεγραμμέναι μὲ κεφαλαῖα γράμματα.

25. ΕΝΟΡΙΑ ΞΕ ΜΑΡΜΑΡΩΝ. ***Ἐκκλησία*** μία, *Παναγία ἡ Γοργοεπήκοος (Κοίμησις τῆς Θεοτόκου)*, κτισθεῖσα τῷ 1834· πανηγυρίζει τὴν 15ην Αὐγούστου. — ***Ἅγίασμα*** ἓν, ἐντὸς τοῦ νάρθηκος τοῦ ναοῦ, ἐπ' ὀνόματι τῆς *Θεοτόκου*. — ***Σχολαὶ*** δύο, μία ἑξάτακτος Ἀστικὴ καὶ ἓν Νηπιοπαρθεναγωγεῖον. — ***Ἀδελφότης*** μία, θρησκευτική, ὁ *Εὐαγγελισμός*. — ***Ἐπίτροποι*** ἐκκλησίας : Δημήτριος Λαμπρίδης, πρόεδρος, Ἀλέξανδρος Λαζαρίδης, Μιχαὴλ Μεκιές, Νικόλαος Πανταζίδης, Νικόλαος Παπαδόπουλος ***Μουχτάρης***. Ἀπόστολος Λαμπρίδης γραμματεύς.— ***Ἔφοροι*** Σχολῶν : Κ. Σπανούδης, Θεόδωρος Αὐγερίδης, Μιχαὴλ Φίλογλου, Παναγιώτης Μιργιλίδης καὶ Παντ. Ἀναστασιάδης.— ***Προεδρεῖον τῆς Ἀδελφότητος :*** *Ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος*, πρόεδρος, Α. Κωνσταντινίδης, Θ. Ἀλιμπέρτης καὶ Μ. Φίλογλους.— *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἱερώνυμος Χρυσοχέρης.

26. ΕΝΟΡΙΑ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΚΥΠΑΡΙΣΣΑ ***(Ὑψωμαθείων)***. ***Ἐκκλησία*** μία, ὁ *Ἅγιος Γεώργιος Κυπαρισσᾶς*, οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1834.—***Ἅγια λείψανα*** : Αἱ κνῆμαι τοῦ λειψάνου τῆς *Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας*.—***Ἱερὰ κειμήλια*** : δύο Εὐαγγέλια ἐκ μεμβράνης.—***Ἁγίασμα*** ἓν, τῆς *Μεταμορφώσεως τροῦ Σωτῆρος Χριστοῦ*, κείμενον ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ναοῦ.—***Σχολὴ*** μία, Παρθεναγωγεῖον. ***Ἀδελφότητες*** τέσσαρες : ἡ τῶν κηπουρῶν *Ἅγιος Τρύφων*, μία τῶν ἀμπατζήδων *Γενέθλιον τῆς Θεοτόκου*, ἑτέρα τῶν κουρέων *Ταξιάρχης* καὶ ἡ τῶν κυριῶν Φιλόπτωχος *Ἁγία Βαρβάρα*. — ***Ἐπίτροποι :*** Κωνσταντῖνος Κοντολέων, Εὐάγγελος Παράσχος, Ἀθανάσιος Σιμωνίδης.—***Μουχτάρης*** Βασίλειος Βραχιολᾶς.—***Ἔφοροι*** : Δημήτριος Μιχαήλ, Ἀντώνιος Παπαδόπουλος. — ***Προεδρεῖα ἀδελφοτήτων :*** τῆς τῶν *Ἀμπατζήδων*, τῆς τῶν *Κηπουρῶν* καὶ τῆς τῶν *Κουρέων* κατ' ἔτος ἐκ περιτροπῆς ἐκλέγεται ἓν μέλος ὡς πρόεδρος, ταμίας κλπ. ἐξ ἑκάστης. Τῆς τῶν Κυριῶν *Φιλοπτώχου* Αἰκατερίνη Γαβριηλίδου.—*Ἱερατικῶς προϊστάμενος*, πρωθιερεὺς Χρύσανθος.—***Σημ.*** Ἄνωθεν τῆς θύρας τοῦ ναοῦ ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς ὑπάρχουσι γεγραμμένα τὰ ἀκόλουθα :

Νεὼς τὰ πρόσθεν ἦν μεν ἐν Βυζαντίῳ
ἀλλ' ἦν λυπηρὸν πᾶσιν ἀρχαίων φίλοις
Κωνσταντῖνος δὲ Πατριαρχῶν τὸ κλέος
ἐκ τῆς παλαιᾶς τῆσδε καλλίστης θόλου
ὃς πρώτῃ ὁρμῇ καὶ ἀρωγῇ ἁπλέτῳ
ἀλλ' ᾧ τροπαίων κλῆσιν ὡς μάρτυς φέρων
καὶ Πατριάρχην καὶ ὅσους χριστωνύμων
ὁμοῦ δὲ κτίστῃ τοῦδε τῆς τεχνουργίας
ΑΩΛΔ

Ἔναντι δὲ καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλακὸς τάδε :

Ἐν Κυπαρίσσῳ τοῦ κλυτοῦ Γεωργίου
ὡς ἀγνοοῦσι ποῦ ποτ' εἶχε τὴν θέσιν
τοῦτον δὴ εἶναι εὐστόχως τεκμήρατο
καὶ Κυπάρισσον τῆς καείσης πρὸ χρόνων
καινὸν καθιστᾷ εἰς ὅπερ κάλλος βλέπεις
τήρων ὕπερθεν τῶν νοητῶν θηρίων
καὶ τὸν δι' ἰαμβίσαντα ταῦτα λωγάδην
καὶ Νικόλαον τέκτονα Νικητάδην
Μῆνα Μάϊον.

Ἑκατέρωθεν ὑπάρχουν δύο εἰκόνες ἐκ μαρμάρου καλῶς διατηρούμεναι καὶ χρωματισμοῦ λαμπροῦ, ὧν ἡ μὲν μία *Μεταμόρφωσις*, ἡ δ' ἄλλη *Ἅγιος Γεώργιος*. Ἐντὸς τοῦ κυρίου ναοῦ καὶ ἀριστερόθεν ἐπὶ τοῦ τοίχου ὑπάρχει ὡσαύτως ἑτέρα μαρμαρίνη εἰκών, τοῦ ὁμωνύμου ἁγίου. Ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ ὑπάρχει ὑψιτενὴς παλαιοτάτη κυπάρισσος, ἐξ ἧς καὶ τὸ ἰδιαίτερον ὄνομα τοῦ ἁγίου.

27. ΕΝΟΡΙΑ ΣΑΡΜΑΣΙΚΙΟΥ. ***Ἐκκλησία*** μία, κτισθεῖσα τῷ 1831, καὶ τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου τοῦ Μυροβλήτου*. — ***Σχολαί :*** μόνον ἓν Νηπιοπαρθεναγωγεῖον, λειτουργοῦν ἀπὸ διετίας, δαπάναις Ζαχ. Χατζοπούλου. — Μίαν Φιλεκπαιδευτικὴν καὶ Φιλόπτωχον ***Ἀδελφότητα,*** τὴν «*Πρόνοιαν*». — ***Ἐπίτροποι*** : Στυλιανὸς Κυριακοῦ, Νικ. Σουρνόπουλος, Πέτρος Στεφάνου, Γ. Χρηστίδης, Ν. Δημητρίου, Κωνστ. Καρατζᾶς, ***Μουχτάρης.*** Βλαδ. Μιχαηλίδης, γραμματεύς. —***Ἔφοροι*** : Βλαδ. Μιχαηλίδης, Κωνστ. Καρατζᾶς, Ἀθ. Βαλσαμάκης, Γ. Καζακίας καὶ Χ. Κ. Οἰκονομόπουλος. — ***Συμβούλιον τῆς Ἀδελφότητος :*** Ι. Μισαηλίδης, πρόεδρος, Ν. Ἰσαακίδης, ἀντιπρόεδρος, Βλαδ. Μιχαηλίδης, γραμματεύς, Ἀθηνόδ. Χρόνης, εἰδικὸς γραμματεύς, Χρ. Οἰκονομόπουλος, Σ. Κυριακοῦ, Χριστούλης Ἀγγελίδης, Α. Βαλσαμάκης, Γ. Καζακίας καὶ Ν. Πανοικίδης, σύμβουλοι.—*Ἱερατικῶς προϊστάμενος*, ὁ Οἰκονόμος Κωνσταντῖνος.

28. ΕΝΟΡΙΑ ΞΥΛΟΠΟΡΤΗΣ ***(Δόντζας)*** —Μία ἐκκλησία, ὁ *Ἅγιος Δημήτριος Κανάβης*, ἀνοικοδομηθεῖσα ἐκ θεμελίων τῷ 1730.— Ἔχει *ἱερὰ κειμήλια* ἕνα ἐπιτάφιον ἀρχαῖον, φέροντα χρονολογίαν 1650 (ᾳχν), ἕνα ἀρχαῖον κώδηκα, ἐν ᾧ ἀναφέρεται γενναία συνδρομὴ τῆς ἐνορίας πρὸς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ἕνα σαρκοφάγον ἀρχαῖον καὶ τὴν ἱστορικὴν ἱερὰν εἰκόνα τῆς *Παναγίας τῶν Βλαχερνῶν*, φυλαττομένην ἐν τῷ ναῷ τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου* ἀπὸ τοῦ 1750, εἰς ἣν καὶ ἐστοιχουργήθη ὁ *Ἀκάθιστος ὕμνος*.—***Ἁγιάσματα*** ἔχει δύο, τὸ ἁγίασμα τῶν *Βλαχερνῶν* ἐντὸς τῆς συνοικίας Ξυλοπόρτης, καὶ τὸ ἀρχαῖον ἁγίασμα τοῦ *Προφήτου Ἠλιοῦ*, ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῆς ἐκκλησίας τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου* τῆς κοινότητος.— ***Σχολαί :*** Ἔχει μίαν Ἀστικήν, πεντάτακτον, καὶ ἓν Νηπιοπαρθεναγωγεῖον.— ***Ἀδελφότητες*** δύο : ἡ Ἀδελφότης *Ἐννέα Μοῦσαι* καὶ ἡ τῶν Κυριῶν *Ἁγία Βαρβάρα*.— ***Ἐπίτροποι*** ἐκκλησίας : Γαβριὴλ Πατρίκης, Ἰ. Τερλιξόγλους, Ἰ. Χρυσοχέρης, Γ. Παπαδόπουλος καὶ Ν. Χαλκοματίδης. ***Μουχτάρης*** Δημ. Πατρίκης.—***Ἔφοροι*** τῶν Σχολῶν : Μ. Πασχαλίδης, ἰατρός, Β. Σαραφόπουλος, Γ. Σαρρῆς, Π. Τερλιξόγλους καὶ Κ. Μιχαηλίδης.— ***Προεδρεῖα τῶν Ἀδλφοτήτων :*** τῶν *Ἐννέα Μουσῶν*, οἱ κ. Μ. Πασχαλίδης, ἰατρός, (πρόεδρος), Β. Σαραφόπουλος, ἀντιπρόεδρος, Γ. Σαρρῆς, Κ. Μιχαηλίδης, σύμβουλοι, Π. Τερλιξόγλους ,ταμίας, Ν. Φωτιάδης, γεν. γραμματεύς, Α. Μουστάκας, εἰδικὸς γραμματεύς, καὶ Β. Μπαστούνης, βιβλιοφύλαξ. Τῆς *Ἁγίας Βαρβάρας :* Ἀγ. Σαρρῆς, Μ. Πατρίκης, Κ. Τερλιξόγλου, Μ. Τερλιξίδου, Μ. Μαλλῆ, Ἑλ. Σαραφοπούλου, Ζωὴ Χρυσοχέρη, Α. Σανταλτζίδου, Κ. Βιζοπούλου καὶ Α. Κουκουβανοπούλου.

Ὁ *Ἅγιος Δημήτριος*, ἐπὶ Μελετίου τοῦ Πηγᾶ ὑπῆρξε Πατριαρχεῖον (ἀπὸ τοῦ 1597-1601). Μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ΙΗ΄ ἑκατονταετηρίδος ἔσωζε πλῆρες τὸ βυζαντινὸν

αὐτοῦ σχέδιον. Τῷ 1728 ἐκάη, ἀνοικοδομηθεὶς κοινῇ δαπάνῃ τῷ 1730. Ἡ νῦν οἰκοδομὴ ἀνηγέρθη τῷ 1835.— Οἱ ἱερεῖς τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου* μέχρι τοῦ 1847 ἔψαλλον τὰς πρὸς τὴν *Θεοτόκον τῶν Βλαχερνῶν* παρακλήσεις ἐν τῷ ναῷ τῆς Ξυλοπόρτης. — Ὑπὸ τῆς ἐν ἐνεργείᾳ ἐπιτροπῆς (1904) ἐπεσκευάσθη συνδρομῇ τῶν χριστιανῶν ὁ Σωλέας τῆς νῦν οἰκοδομῆς καὶ τὸ Ἱερὸν αὐτῆς Βῆμα ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν *Ἁγίας Βαρβάρας* τῷ 1905. Ἡ παρὰ τὸν ναὸν Σχολὴ ὑπάρχει ἀπὸ τοῦ 1770. Τῷ 1889 ἀνῳκοδομήθη πρωτοβουλίᾳ τῆς Ἀδελφότητος *Ἐννέαι Μοῦσαι*. Εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐπί τινα καιρὸν ἐγκαταστάσεως τοῦ Πατριαρχικοῦ Οἴκου ἐν Ξυλοπόρτῃ, γίνεται χοροστασία τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἰς τὸν ναὸν αὐτῆς.

29. ΕΝΟΡΙΑ ΘΕΙΑΣ ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ (*Ὑψωμαθείων*). ***Ἐκκλησία*** μία : ἡ *Θεία Ἀνάληψις* (τὸ πάλαι Παναγία ἡ Χρυσαληθινή), ᾠκοδομήθη ἢ μᾶλλον ἀνεκαινίσθη τῷ 1832· τοῦτο δηλοῦται ἐν τῇ ἐπιγραφῇ, πάντως ὅμως θὰ ἦναι ἀρχαία.—Κειμήλια ἔχει ἓν ἀρχαῖον ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἐπὶ μεμβράνης καὶ Κώδικα χρονολογούμενον ἀπὸ τοῦ 1745. — Ἔν ἁγίασμα, τῆς *Θείας Ἀναλήψεως*, ὄπισθεν τοῦ Ἱεροῦ Βήματος τῆς ἐκκλησίας. — Μίαν Δημοτικὴν Σχολήν.—Μίαν Ἀδελφότητα τῶν φραγκορραπτῶν καὶ ἐμπορορραπτῶν.—***Ἐφοροεπίτροποι*** τῆς ἐνορίας : Κωνσταντῖνος Βασιλειάδης, Σωτ. Δημητριάδης καὶ Γ. Μπαστούνης. ***Μουχτάρης*** Χρῆστος Χρυσοστόμου. Γραμματεὺς Ἀθαν. Κωνσταντινίδης. — Ἐπὶ τῆς Μεγάλης Πύλης τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή :

«Ναὸν τόν δε δαμέντα χρόνῳ ᾧδ' εἴσατο αὖθις,
εἴς ὅγε κάλλος ὁρᾷς τῶν πόθος ἐνορίων».
ζῆγλος τε, σπουδή τε, χριστολατρῶν ὁμοθρήσκων.
Τοὺς Χριστὸς σώζοι, γῆθεν ἀειράμενος·
Οἰκουμένης θώκῳ Κωνστάντιος ὁππότε ἦστο
εὖ πατριαρχεύων, Θειοτέρῃ σοφίῃ.
Τὸν ἡμῖν Λόγε, δηναιὸν μάλα τήρεε σῷον,
Ὀρθοτομοῦντα λόγον σῆς γε ἀληθοσύνης :
καὶ ἀρχιτέκτονα Κωνσταντίνον ἐν ἔτει,
αωλβ ΝΡ : Δ.˜.)

Δεξιόθεν τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ὑπάρχει ἐζωγραφημένη ἐπὶ τοῦ μαρμάρου εἰκὼν τῆς *Θ. Ἀναλήψεως*, ἀριστερόθεν δὲ ἡ εἰκὼν τῆς *Θεοτόκου* τῆς ἐπωνομαζομένης *Χρυσαληθινῆς*, ἐπ' ὀνόματι τῆς ὁποίας ἐτιμᾶτο τὸ πάλαι ὁ ἱερὸς οὗτος ναός. Ἐπὶ τῆς ἰδίας εἰκόνος πρὸς τὸ κάτω μέρος εἶναι ἐζωγραφημένος καὶ ὁ *Ἅγιος Χαράλαμπος*. *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* ὁ Σύγκελλος Ἄνθιμος Ἀθανασιάδης.

30. ΕΝΟΡΙΑ ΑΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ (*Ὑψωμαθείων*). ***Ἐκκλησία*** μία : *Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης*, κτισθεῖσα τῷ 1805, Μαρτίου 25, καὶ ἀνακαινισθεῖσα τῷ 1833, Σεπτεμβρίου 20.—***Ἁγίασμα*** ἕν, τῆς *Γεννήσεως τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου*, κείμενον ἔξωθεν τῆς πύλης τοῦ Ροδίου εἰς τὸ παράλιον, ἐν τῷ προαυλίῳ οἰκίας Ὀρθοδόξων.— ***Σχολαὶ*** δύο, μία ἑπτατάξιος Ἀστικὴ (ἡ Φωτιάδειος) καὶ ἓν Παρθεναγωγεῖον (τὸ Κεντρικὸν τῶν Ὑψωμαθείων).— ***Μία Ἀδελφότης*** (Φιλόμουσος καὶ Φιλόπτωχος) ὁ *Ἑλικών*.— ***Ἐπίτροποι*** ἐκκλησίας : Α. Δ. Φωτιάδης, ἐπίτιμος πρόεδρος, Κωνσταντ. Σταυρίδης, Θ. Κ. Τσολακίδης, Φίλ. Παππαδόπουλος, Δ. Κιουπίδης καὶ Σ. Μελέγκογλους. ***Μουχτάρης*** Ι. Σταυρίδης. — ***Ἔφοροι*** τῆς Ἀστικῆς Σχολῆς : Χρῆστος Μπίλιας, Ι. Μελίδης, Κ. Γιαγτζόγλους καὶ Κ. Στεφανίδης. Τοῦ Κεντρικοῦ Παρθεναγωγείου : Κ. Χ. Πετρίδης, Α. Ἀθανασιάδης, Ι. Ἀρχοντόπουλος καὶ Χ. Κεραμόπολος. Εἰς ἀμφοτέρας προεδρεύει ὁ κ. Α. Δ. Φωτιάδης. — ***Προεδρεῖον*** τοῦ *Ἑλικῶνος :* Ἰωάννης Λεωνίδου, πρόεδρος, Κωνστ. Μιχαηλίδης, ἀντιπρόεδρος, Ν. Βλαχόπουλος, ταμίας, Φιλοκτ. Τσελέντης, γενικὸς γραμματεύς, Ραφαὴλ Περπινιάνης, εἰδικὸς γραμματεύς, Θρασ. Κασαπίδης, βιβλιοφύλαξ,

Θ. Μαστοράκης, Ἀλ. Μπέλος, Φρ. Κουρτέσης, Μ. Ἀλεξιάδης, Α. Ἀθανασιάδης καὶ Ἀρσένιος Δεσποτόπουλος. —*Ἱερατικῶς προϊστάμενος*, ὁ ἀρχιμανδρίτης Νεόφυτος. — ***Σημ.*** Ἄνω τῆς εἰσόδου τοῦ ναοῦ ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς καὶ διὰ χαρακτήρων βυζαντινῶν ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή :

Ναὸς θεῖον ὕψωμα, ὑψωμαθείων
δαπάναις ἀδρᾶις Χριστιανῶν ἀξιων
ἱδρυτ' ἐκβάθρων, φθόνε βλέπε καϊτήκου,
ἐπὶ λαμπρῶν ημερῶν Καλλινίκου,
Κωνσταντίνῳ ἀνακτιμε τιθελ:νη, ἔργον
φεριστονενδου [ν Χοῦ τίγενει.
ὀκτακοσιοις πεντε πρὸς τοισχιλιοις,
ἀπὸ σωτῆρος ἐτεσι σωτηρίοις.
λαμπρῇ μεγίστῃ καθιερωθημέν τῃ
τοῦ ἐαρινοῦ απριλλίου τῇ ἕκτη
αυτόν ὦ πιστοὶ τὸν Θεὸν καὶ σωτηρα
τὸν δεινοῖς τῶν ἀγαθῶν δοτῆρα.
ὁμοθυμαδὸν φωνῆμιᾶ καὶ γλώσση
ἱκετεύσωμεν ἅπαντας ὅπως σώση σεπτὸν
δεσπότην, συνδρομητὰς προστάτας. τοὺς
ἐπιτρόπους προεστῶτας καὶ πάντας. 1805.

Ἀνεκαινίσθη ἐπὶ ἡμερῶν τοῦ Παναγιωτάτου καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κυρίου Κυρίου Κωνσταντίνου, 1833, Σεπτεμβρίου 20, ἐπιστασίᾳ τοῦ Τιμιωτάτου Φωτίου τοῦ ποτὲ Γρηγορίου καὶ ἀρχιτέκτονος Κωνσταντίνου.

31. ΕΝΟΡΙΑ ΣΟΥΛΟΥ-ΜΟΝΑΣΤΗΡ (*Ὑψωμαθείων*). ***Ἐκκλησία*** μία : *Ἅγιος Μηνᾶς*, οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1833. – ***Ἁγίασμα*** ἕν, ἐν τῷ ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας ὑπογείῳ. — ***Ἐπίτροποι :*** Ἰωάννης Καρποῦζος, Ἰωάννης Κοντόπουλος, Παναγιώτης Βονιφακίδης, Στέφανος Πέτροβιτς· γραμματεύς, Δημήτριος Π. Μαυρίδης. ***Μουχτάρης :*** Νικόλαος Χρυσάφης. — *Ἱερατικῶς προϊστάμενος*, ὁ ἀρχιμανδρίτης Νεόφυτος Ἐξάρχου.—***Σημ.*** Ἐπάνω τῆς βορείου πύλης τῆς ἐκκλησίας ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή :

Ἦν μὲν νέως οὗτος ὧδε τοῖς πρόσθεν δόμος
Μηνᾶ ἀγαστοῦ καὶ κλέους τῶν μαρτύρων
Τοῦ δὲ φθαρέντος τῷ χρόνῳ τ' ἠρειπότος
Μικρὸν δόμησαν τοῖς δὲ ἀμφ' ἐρειπίοις
Καὶ τοῦδε αὖ καέντος ἤδη ἐκ νέου
Ἀνεκτίσαντο εἰς ὅπερ βλέπεις σχέδιον
Τὸ τηνικαῦτα τοῦ σοφοῦ Κωνσταντίου
εὐ Πατριαρχεύοντος ἐν Ῥώμῃ νέᾳ
καλὸς τ' ὁ ναὸς καλὴ ἡ προθυμία
τῶν συνδραμόντων εὐσεβῶν ἐν τῷ ἔργῳ
Καὶ τῶν ἅπαντας σῷζε ἐκ τῶν κινδύνων
Μάρτυς ἀθλητὰ καὶ λογάδην ἐσχάτως.
Ἀρχιτέκτων Κωνσταντῆς Ζολασιγμάζης

Μηνὶ Δεκεμβρίῳ
1833.

Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἱερὰ ἐκκλησία μέχρι τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ σωτηρίου ἔτους ἐτιμᾶτο ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου *Ἱερομάρτυρος Πολυκάρπου*, Ἐπισκόπου

Σμύρνης. Ἀκολούθως ὅμως ἤρξατο τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τοῦ *ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ* τοῦ θαυματουργοῦ.

32. ΕΝΟΡΙΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ (*Ὑψωμαθείων*). ***Ἐκκλησία*** μία: ὁ *Ἅγιος Νικόλαος*. — ***Ἁγίασμα*** ἓν (φρέαρ) ἐντὸς τοῦ ναοῦ, πρὸς τὸ βόρειον κλῖτος, φέρον ἄνωθεν τὴν εἰκόνα τῆς *Ζωοδόχου Πηγῆς* εἰς μέγα σχῆμα. — ***Ἐπίτροποι*** ἐκκλησίας: Κωνστ. Σιδερᾶς, ταμίας, Χ" Θεόδ Χ" Μουράτης, παγκαρτζῆς, Λουκᾶς Φουδούλογλους, Λάζαρος Ξενίδης, Γ. Δημητριάδης, γραμματεύς. — *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* Κωνστάντιος Νιτσίδης. —Ἄνωθεν τῆς κυρίας εἰσόδου τοῦ ναοῦ εὑρίσκεται πλὰξ μετὰ τῆς ἀκολούθου ἐπιγραφῆς:

Ὁ ναος οὗτος Νικολαου ἁγίου ἐκνεουργειται ποθω ζήλῳ κέ ἀγαστῷ τῶν ενοριτῶν συνδρομη και δαπάνη καὶ συναρωγῇ χριστεπωνύμων ἐπαρχιθύτου τοῦ πρωτου Κωνσταντιου σοφοῦ προσηνους καὶ κλεός βυζνι οὓς πάτερ σῷζε πειρατίων βίου και ἀνταμειβου μετὰ ποθου πλουσιως

33. ΕΝΟΡΙΑ ΣΑΛΜΑΤΟΜΒΡΟΥΚΙΟΥ. ***Ἐκκλησία*** μία: ἡ *Κοίμησις τῆς Θεοτόκου*, ὅπου καὶ εἰκὼν τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τῆς *Κυρίας τῶν Οὐρανῶν*, γραφεῖσα τῷ 1834 ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Κωνσταντίνου τοῦ ἀπὸ Σιναίου.— ***Ἁγίασμα***: ὑπάρχει ἓν μικρόν, τῆς *Ἁγίας Κυριακῆς* εἰς τὴν οἰκίαν Σκαρπαθιώτου, ἐν τῇ ὁδῷ Βαξεβάνογλου.— ***Σχολαὶ*** δύο: Ἀρρεναγωγεῖον καὶ Παρθεναγωγεῖον (Χατζοπούλεια).— ***Ἀδελφότης*** τῶν Κυριῶν μία, ἡ *Ἁγία Βαρβάρα*.— ***Ἐπίτροποι***: Γ. Νικολαΐδης, Σ. Ζεμπούλης, Α. Γκρέζος.—Δ. Ἀποστολίδης, ***Μουχτάρης***. Τὰς Σχολὰς συντηροῦσι: Ζαχαρίας Χατζόπουλος καὶ Τζὼν Χατζόπουλος.—***Προεδρεῖον τῆς Ἀδελφότητος***: Ἐλισσὼ Βαλλιᾶ, πρόεδρος, Σοφία Α. Σκαρπαθιώτου, ἀντιπρόεδρος, Οὐρανία Χαρισιάδου, ταμίας, καὶ Ἀγγελικὴ Μιχαήλ, σύμβουλος. —*Ἱερατικῶς προϊστάμενος*, ὁ ἀρχιμανδρίτης Νικηφόρος Βαλτάτος.

Ἐπιγραφὴ ἐκκλησίας:

Δέησις τοῦ Δούλου σου
Ἀβραὰμ Χαραλάμπους.

Ὁ Ναὸς οὗτος τῆς Πανάγνου Παρθένου ἠγέρθη ἤδη ἐκ θεμέθλων ἐκ Νέου, Ζήλῳ ἀγαστῷ εὐσεβῶν χριστωνύμων, ἐν Πατριάρχου ἡμέραις Κωνσταντίνου Σοφοῦ προσηνοῦς καὶ κλεὸς Βυζαντίου, οὓς σῶζε ἀγνὴ πειρατηρίων βίου. Μνήσθητι τῶν ἐνοριτῶν τῶν ἐπιστατησάντων δούλων Σου. Θεοδώρου τοῦ Χ" Ἰῶ Καμψιμάλη, Γεωργίου τοῦ Μωυσέως Γραμματικοῦ, Παναγιώτου τοῦ Ζαφίρη, Πάντζου τοῦ Λεοντίου, Μανουὴλ τοῦ Μιχαήλ, Ἀβραὰμ τοῦ Γρηγορίου, Χ" Ἰῶ. Κυριακοῦ, Πέτρου τοῦ Ἀργύρη, Ιω. Ιω. ΠΚ. καὶ Θεοδώρου Κάλφα 1834 ἀπριλίου 1.

34. ΕΝΟΡΙΑ ΒΕΛΙΓΡΑΔΙΟΥ (Συνοικία Χαδζῆ-Χαμδζά). ***Ἐκκλησία*** μία, ἀρχαία, ἀλλ' ἀγνώστου χρονολογίας, ἡ *Κοίμησις τῆς Θεοτόκου*, ἔχουσα διαφόρους (ἀρχαίας;) ἁγιογραφίας, τὸν *Ἅγιον Τάφον*, τὸν *Ἅγιον Νικόλαον*, τὴν *Παναγίαν*, τὸν *Σωτῆρα Χριστόν*, τὸν *Ἅγιον Ἰωάννην* καὶ τοὺς *Ἁγίους Κωνσταντῖνον καὶ Ἑλένην*.—Ἐν τῇ ἐνορίᾳ ταύτῃ ὑπάρχουν δύο ***Ἁγιάσματα***, τὸ τῆς *Ὑπεραγίας Θεοτόκου*, ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς ἐκκλησίας, καὶ τὸ ἐν Καζλῆ-Τσεσμὲ τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς*, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ εὑρίσκονται καὶ ἀρκεταὶ παλαιαὶ εἰκόνες· τὸ ἁγίασμα τοῦτο δὲν ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων.—Μία ***Σχολή***, μικτή. — Τρεῖς ***Ἀδελφότητες***, τῶν κηπουρῶν ὁ *Ἅγιος Τρύφων*, τῶν *Εἰσοδίων*, καὶ τῶν βυρσοδεψῶν, ὁ *Ἅγιος Γεώργιος* — ***Ἐφοροεπίτροποι*** τῆς ἐνορίας: Θεμιστ. Εὐσταθίου, Δημ. Κωνσταντίνου, Χρ. Σταυρίδης, Εὐστράτιος Θεμιστοκλέους καὶ Νικ. Εὐστρατίου. Γραμματεύς, Φιλ. Τσελλέντης. — Τὰς ἄνω ***Ἀδελφότητας*** διευθύνουσιν οἱ πρωτομαΐστορες ἑκάστης συντεχνίας. — *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* Θεοφάνης Α. Μισιρλόγλους Κυζικηνός.

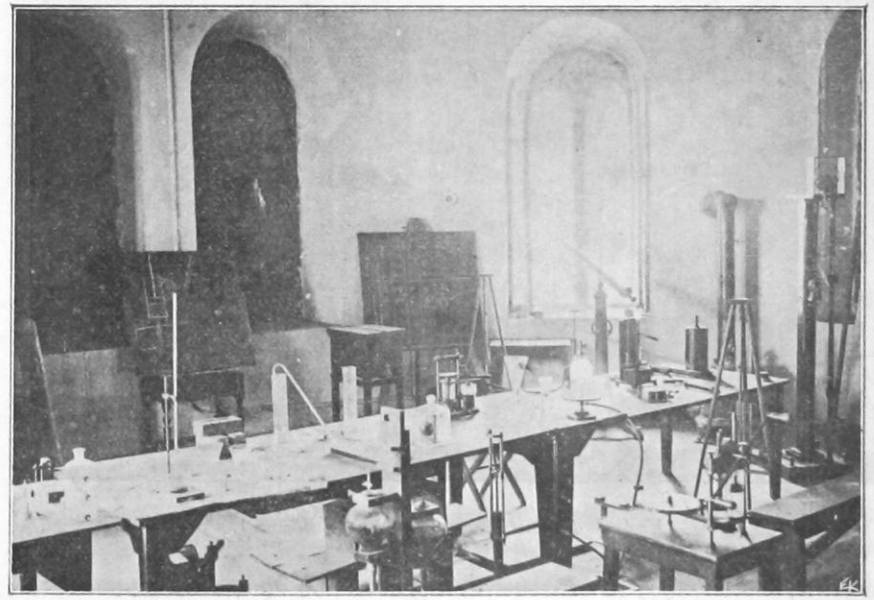
35. ΕΝΟΡΙΑ ΒΑΛΑΤΑ. ***Ἐκκλησία*** μία, ἡ τῶν *Ταξιαρχῶν* (ἀρχαιότερον *Ἅγιος Νικόλαος*

τῶν Ἀχριτανῶν) οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1833.—***Ἁγιάσματα*** δύο: τὸ τῶν *Ταξιαρχῶν*, κείμενον ἔναντι τοῦ κωδωνοστασίου τοῦ ναοῦ, καὶ τὸ τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*, ὄπισθεν τοῦ Ἁγίου Βήματος. — ***Σχολαὶ*** δύο: μία Δημοτικὴ καὶ ἓν Νηπιοπαρθεναγωγεῖον. — ***Ἀδελφότητες*** δύο: ὁ *Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος* καὶ ἡ τῶν Κυριῶν *Ἅγιος Νικόλαος*. — ***Ἐπίτροποι*** ἐκκλησίας: Ἀγγελῆς Κυριαζῆ, Δημ. Νισύριος, Ἀσκληπιὸς Δοβλετίδης, Ἀλέξ. Χρυσοχόος καὶ Β. Παπαδάκης. — Γραμματεὺς τῆς κοινότητος Σπ. Οἰκονόμου. — ***Μουχτάρης***: Στέργ. Βασιλείου. — ***Ἔφοροι***: οἱ κ. Ἀλ. Ξανθόπουλος, Γ. Ἀναστασιάδης, Ἀντ. Ἀρβανιτίδης, Ἰω. Ἰωαννίδης καὶ Δ. Τρυφίδης. — ***Προεδρεῖα Ἀδελφοτήτων***: *Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου*, Δ. Τρυφίδης, πρόεδρος, Φ. Ταπεινός, ἀντιπρόεδρος, Ἀριστ. Φράγκος, ταμίας, Ἐμμ. Παλαιοκρασᾶς καὶ Ν. Φράγκος, σύμβουλοι, Πηλεὺς Τρυφίδης, γραμματεύς. Τῶν Κυριῶν *Ἁγίου Νικολάου*: Ἀσπασία Ἐμμανουήλ, πρόεδρος, Αἰκ. Ἀντωνιάδου, ἀντιπρόεδρος, Αἰκ. Α. Δοβλετίδου, ταμίας, Εὐρ. Βροντίση καὶ Ἑλ. Δοβλετίδου, σύμβουλοι, Μαρ. Φωτοπούλου, γραμματεύς. — *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* Ἰωάννης Ρουσίδης.

Πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ ναοῦ εὑρίσκεται ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή:

Ὁ ἱερὸς οὗτος ναὸς τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν ἀνεκαινίσθη ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας Κωνσταντίου τοῦ Α΄ ἐν ἔτει σωτηρίῳ ,αωλγ΄ μηνὸς Σεπτεμβρίου τῇ ιζ΄.

36. ΕΝΟΡΙΑ ΣΩΣΘΕΝΙΟΥ. ***Ἐκκλησία*** μία: *τῶν Ταξιαρχῶν Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ*, κτισθεῖσα τῷ 1820.— ***Ἁγιάσματα*** τρία: τῆς *Ἁγίας Μαρίνης*, *τῶν Βλαχερνῶν* καὶ τῶν *Ταξιαρχῶν*.— ***Σχολὴ***: μία Δημοτική. ***Μουχτάρης***: Γεώρ. Χ" Πέτρου.—*Ἱερατικῶς προϊστάμενος* Σωτήριος Χ" Πέτρου.

Ἡ ὀργανοθήκη τῆς Π. Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς.

ΑΙ ΣΟΥΛΤΑΝΙΚΑΙ ΚΡΗΝΑΙ

ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Εἰς ὀλίγας γραμμὰς θὰ προσπαθήσω ν' ἀναπτύξω ἐν εἴδει μικρογραφικῆς ἐπισκοπήσεως ἕνα θέμα καλλιτεχνικόν, διὰ τὸ ὁποῖον λυποῦμαι πολὺ ὅτι δὲν διαθέτω τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον πρὸς σύνταξιν ἐκτενοῦς τεχνοκρισίας. Ἐλπίζω ὅμως ὅτι ἡ συντομία μου αὐτὴ δὲν θὰ ἐλαττώσῃ τὴν συμπάθειαν τῶν εὐγενῶν

Κρήνη Γκιὸκ-Σουγιοὺ (Γλυκέα ὕδατα).

μου ἀναγνωστῶν πρὸς τὸ ἀντικείμενον τῆς συντόμου πραγματείας μου.

Πρόκειται περὶ τῶν κρηνῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῶν ὁποίων τινὲς τόσον ἐπιχαρίτως ἐξωραΐζουν τὴν περικαλλῆ πρωτεύουσαν.

Ὡς γνωστόν, παρὰ τοῖς μουσουλμάνοις τὸ ὕδωρ θεωρεῖται ἱερόν. Εἶναι ἀπαραίτητον εἰς τὴν ἐνάσκησιν τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν καθηκόντων καὶ ἐκ τούτου ἡ ὑπὲρ τῶν κρηνῶν ἰδιαιτέρα μέριμνα. Ἡ οἰκοδομὴ καὶ ἡ συντήρησις αὐτῶν διεξάγεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν ἱερῶν τεμενῶν, εἰς τοὺς περιβόλους καὶ εἰς τοὺς ἐξωτερικοὺς τοίχους τῶν ὁποίων οἰκοδομοῦνται συνήθως μεγαλοπρεπεῖς καὶ εἶναι καθ' ὅλα εὐπρόσιτοι εἰς τοὺς πιστοὺς κατὰ τὰς ὥρας τῆς προσευχῆς.

Κρήνη Σὰχ - Ζαδέ.

Κατὰ τὰς ὡρισμένας αὐτὰς ὥρας βλέπει τις εἰς τὰ προαύλια τῶν τεμενῶν τοὺς εὐσεβεῖς νιπτομένους εἰς τὰς μαρμαρίνους κρήνας. Τὸ θέαμα εἶναι καὶ ἐπιβάλλον καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ περιβάλλοντος γραφικώτατον.

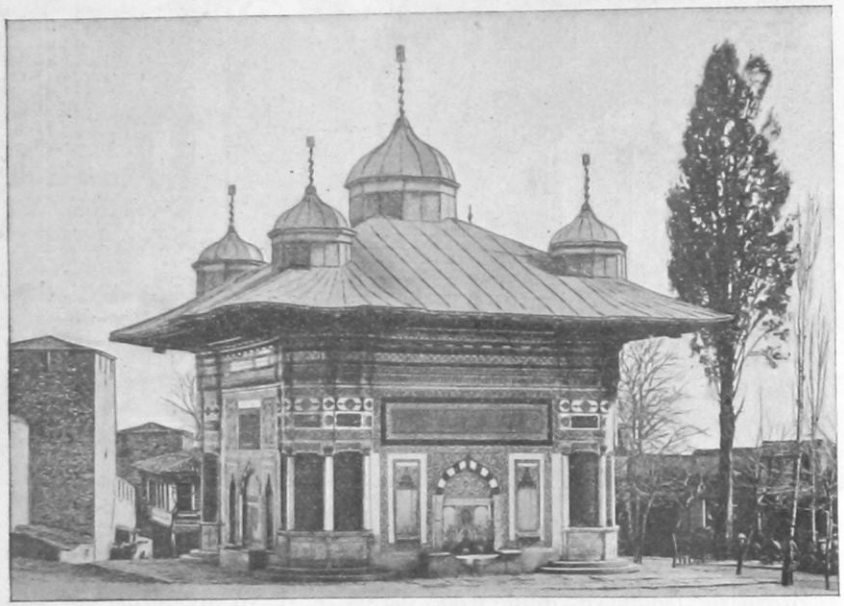
Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ ἐπεξεργασία τῶν κρηνῶν τούτων παρουσιάζει συχνάκις τύπον ἀξιόλογον ὑπὸ καλλιτεχνικὴν ἔποψιν. Συνήθως κιγκλίδες ὀρειχάλκινοι περιζώνουν αὐτάς. Τὸ ἱερὸν ὕδωρ εἶναι τελείως προφυλαγμένον καὶ οὔτε εἶναι δυνατὸν νὰ εἰσχωρήσουν ἐκεῖ τὰ πίπτοντα φύλλα τῶν κυπαρίσσων καὶ τῶν πλατάνων, ὑπὸ τὰς ὁποίας συναθροίζονται οἱ πιστοί. Εἴτε διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν εἴτε διὰ νὰ καθίσταται ὅλος ὁ ἐκεῖ χῶρος μᾶλλον δροσερὸς καὶ τερπνό-

SISMANOGLIO MEGARO

τερος, αἱ στέγαι πολλῶν κρηνῶν προεξέχουσι. Τὸ τοιοῦτον ἀρχιτεκτονικὸν σύστημα συνδυάζει μετὰ τῆς καλλιτεχνικῆς χάριτος καὶ τὴν πρακτικότητα. Οἱ δὲ ὡραῖοι μαρμάρινοι κίονες καὶ τὰ μεταξὺ αὐτῶν μαρμάρινα ἐπίσης ἔδρανα συμπληρώνουν τὴν γραφικότητα τοῦ συνόλου.

Εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῶν ἱερῶν τούτων κρηνῶν κατεβλήθη ἰδιαιτέρα ἐπιμέλεια, ἵνα πρὸς τὸ πνεῦμα αὐτῶν συναρμολογηθῇ καὶ τὸ ὅλον περιβάλλον.

Καὶ πρῶτον ὑπόδειγμα ἂς λάβωμεν τὴν κρήνην τῆς Ἁγίας Σοφίας, κτισμένην εἰς σχῆμα κανονικὸν ὀκτάγωνον. Ἐνταῦθα εὑρίσκομεν ἐκτάκτως ἐπιτυχῆ τὴν συναρμολόγησιν τῆς ὅλης οἰκοδομῆς πρὸς τὰς λεπτομερείας τοῦ σχήματος. Ἡ κατὰ τρία ὁλόκληρα μέτρα προεξέχουσα στέγη μὲ τοὺς χαριτωμένους χρωματισμούς της συντελεῖ ὅπως ἡ λευκότης τοῦ μαρμάρου καθίσταται γλυκυτέρα. Τὴν ὡραίαν στέγην συγκρατοῦσιν ὀκτὼ κίονες συνενούμενοι διὰ πεπιεσμένων τόξων ἢ θυλάκων, τῶν ὁποίων οἱ τοῖχοι κοσμοῦνται διὰ χρωμάτων

Κρήνη Σουλτὰν Ἀχμέτ.

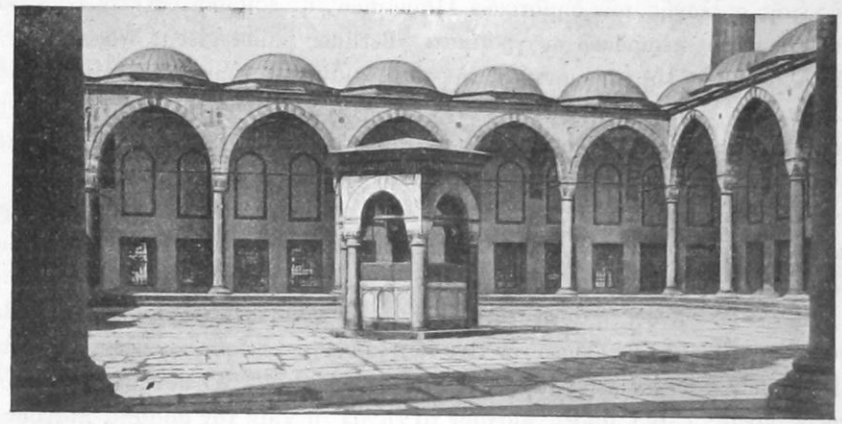
ἁρμονικωτάτων, ὅπου κυριαρχεῖ ὁ χρυσὸς ἐν συνδυασμῷ μετὰ τοῦ βαθέος ἐρυθροῦ καὶ κυανοῦ.

Αἱ ὑπὸ τὰ ὀνόματα *Σεβὰλ* καὶ *Τσεσμὲ* κρῆναι, ἀποτελοῦσιν ἑκάστη ἰδιαίτερον σύστημα ἀρχιτεκτονικῆς.

Εἰς τὰς διαφόρους ὁδοὺς καὶ συνοικίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπάρχουν ἐπίσης καὶ μεγαλείτεραι κρῆναι, αἱ ὁποῖαι ἀνεγείρονται ὑπὸ τῶν ἀρχόντων,

δωρεὰ πρὸς τὸν λαόν. Μία τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ πρό τινων ἐτῶν ἀνεγερθεῖσα ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ Αὐτοκράτορος Γουλιέλμου τοῦ Β΄ εἰς ἀνάμνησιν τῆς πρὸς τὴν Α. Α. Μ. τὸν φιλόλαον ἡμῶν Ἄνακτα ἐπισκέψεως αὐτοῦ.

Ἡ μεταξὺ *Τσεσμέδων* καὶ *Σεβὰλ* διαφορὰ συνίσταται εἰς τοῦτο: Οἱ *Τσεσμέδες*, ὡς ἐπὶ παραδείγματι ἡ παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ τεμένους Νοὺρ-ι-ὀσμανιὲ κρήνη, ὑδρεύονται ἀπὸ πηγαῖα ὕδατα, ἐνῷ οἱ *Σεβάλ*, καὶ τοιαύτη εἶναι ἡ κρήνη *Σὰχ-Ζαδέ*, κτίζονται ἐπὶ δεξαμενῆς (στέρνας) παρὰ τὰ ἱερὰ τεμένη ἢ παρὰ τοὺς τοίχους τῶν περιβόλων αὐτῶν. Καὶ εἰς τὰ δύο ταῦτα διάφορα εἴδη τῶν κρηνῶν παρατηρεῖται πάλιν ἡ προεξέχουσα στέγη καὶ ὑπάρχουν τὰ ὀρειχάλκινα κιγκλιδώματα.

Πίδαξ Σουλτὰν Ἀχμέτ.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῆς μικρᾶς ταύτης περιγραφῆς παραθέτομεν σειρὰν ἐκ τῶν ὡραιοτέρων κρηνῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, φροντίσαντες διὰ τῆς ἐκλογῆς ἡμῶν ταύτης νὰ παρουσιάσωμεν δι' ἑκάστης κρήνης καὶ ἕνα ἰδιαίτερον τύπον, διὰ νὰ καταστῇ εὐκολώτερον ἀντιληπτὴ ἡ καλλιτεχνικὴ χάρις αὐτῶν, αἵτινες ὑπὸ ἀρχιτεκτονικὴν ἔποψιν ἰδιαζόντως κοσμοῦσι τὴν φυσιογνωμίαν τῆς περικαλλοῦς Κωνσταντινουπόλεως.

Λ. Γ. ΚΑΖΑΝΟΒΑ

ΦΑΙΔΡΑΙ ΣΤΙΓΜΑΙ

Μία καλὴ ἰατρικὴ συμβουλή.—*Νέος ἰατρὸς πρὸς δεσποινίδα:* Ἀπὸ τριῶν μηνῶν παρέχω τὰς ἰατρικάς μου συμβουλὰς εἰς τὴν δεσποινίδα Πολυσαρκίδου. Προσπαθῶ μὲ κάθε ἰατρικὸν μέσον νὰ τὴν κάμω ν' ἀδυνατήσῃ, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν τὸ κατορθώνω.

Ἡ δεσποινίς: Ἂν θέλετε, νὰ σᾶς ὑποδείξω κ' ἐγὼ ἓν μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἐπιτύχετε.

Ὁ ἰατρός: Θὰ σᾶς εὐγνωμονῶ.

Ἡ δεσποινίς: Εἶναι ἁπλούστατον. Ζητήσατε τὴν χεῖρά μου καὶ σᾶς διαβεβαιώνω ὅτι ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἡ δεσποινὶς Πολυσαρκίδου θὰ λιγνέψῃ μὲ τὸ παραπάνω.

ΜΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΑΡΟΙΜΙΑ

«Μὲ τ' ἀμάξι πιάνουν τὸ λαγό».

Ὁ γνωστὸς βυζαντινολόγος κ. Αὔγουστος Ἐϊσεμβεργ ἐν ἐκτενεῖ κρίσει περὶ τῆς ἐμῆς συλλογῆς τῶν δημοτικῶν Παροιμιῶν, ἣν ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ γερμανικῷ κριτικῷ περιοδικῷ συγγράμματι «Berliner philologische Wochenschrift» (1900, ἀρ. 14-15), μνημονεύων τὴν παροιμίαν τῶν Σκυρίων: «Μὲ τὸν ἀραμπᾶ πιάνετ' ὁ λαγός», παρατηρεῖ ὅτι αὕτη φαίνεται οὖσα τῶν βυζαντινῶν χρόνων. Εὑρίσκει δὲ τὴν ἔνδειξιν τῆς παλαιότητος αὐτῆς εἰς τὴν λέξιν **ἀραμπᾶν,** ἣν ὑπολαμβάνει σημαίνουσαν τὸν ἀραβικὸν ἵππον (γερμανιστὶ Araber).

Ὁ σοφὸς Γερμανὸς παρεπλανήθη ἐκ τῆς παρηχήσεως τοῦ ἑλληνικοῦ **ἀραμπᾶ** καὶ τοῦ γερμανικοῦ Araber· ἀλλὰ κατὰ σύμπτωσιν ἔτυχε τοῦ ὀρθοῦ, διότι ἀληθῶς ἡ παροιμία εἶναι τῶν βυζαντινῶν χρόνων.

Εἶναι δὲ κοινοτάτη αὕτη εἰς πάντας τοὺς Ἕλληνας, φερομένη ἐν πολλαῖς παραλλαγαῖς, ἃς ἀναγράφω ἔν τινι τῶν προσεχῶς ἐκδοθησομένων τόμων τῶν Παροιμιῶν μου (ἐν λέξει **λαγός,** ἀρ. 34-38,48,50-52). Ὁ συνηθέστατος τύπος αὐτῆς εἶναι: «Μὲ τ' ἁμάξι πιάνουν τὸ λαγὸ» ἢ «Μὲ τὸν ἀραμπᾶ πιάνουν τὸ λαγό». Ἔχει δὲ τὴν ἔννοιαν, ὅτι ὁ μετ' ἐπιμονῆς καὶ ἐπιτηδειότητος ἐνεργῶν ἐπιτυγχάνει τοῦ σκοποῦ ἀσφαλέστερον τοῦ ἀλογίστως σπεύδοντος καὶ διὰ τῶν συνήθων μέσων ἐργαζομένου.

Ἡ παλαιοτάτη μνεία τῆς παροιμίας εὑρίσκεται ἐν λατινικῇ μεταφράσει παρὰ τῷ Γάλλῳ χρονογράφῳ μοναχῷ Ἀδεμάρῳ (988-1034). Οὗτος ἱστορεῖ ὅτι ἐπὶ τοῦ Βασιλείου τοῦ Β΄, τῷ 1018-19, οἱ Ἕλληνες, ἡττηθέντες ἐπανειλημμένως ἐν τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ ὑπὸ τῶν Νορμανῶν, καὶ κατὰ τὴν πρώτην συμβολὴν αὐτῶν καὶ κατὰ τὴν δευτέραν καὶ τὴν τρίτην, τὸ τέταρτον διὰ τῶν Ρώσων κατενίκησαν αὐτούς. Ἐκ τούτου δέ, κατὰ τὸν χρονογράφον, ἐρρήθη ἡ παροιμία, ὅτι ὁ Γραικὸς μὲ τ' ἁμάξι πιάνει τὸ λαγὸ (graecus cum carruca leporem capit [1]).

Ὅθεν κατὰ τὸ Γάλλον χρονογράφον, ἡ παροιμία ἀναφέρεται εἰς ὡρισμένον γεγονὸς τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΑ΄ αἰῶνος. Ἀλλὰ μᾶλλον φαίνεται ὅτι εἶναι ἑλληνική, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ἡ μετάδοσις αὐτῆς εἰς πολλοὺς ἄλλους γείτονας λαούς,

1. Ademari S. Cibardi, «Histor. III», 55 ἐν Monumenta German histor.—«Scriptores» τ. IV (1844). Migne, «Patrologia latina» τ. 141, στήλη 66. «Recueil des historiens Gaules». Paris 1874, τ. X, σ. 156.

ἀμέσως παρὰ τῶν Ἑλλήνων παραλαβόντας. Πιθανῶς δὲ καὶ τὸ πάλαι, ὅπως καὶ σήμερον, ὁ κύριος τύπος αὐτῆς ἦτο ἀόριστος, εἰδικεύετο δὲ κατὰ τὰς περιστάσεις ἡ γενικωτέρα ἔννοια αὐτῆς, ἀναφερομένη εἰς ἓν μόνον ἔθνος ἢ καὶ εἰς ἕνα μόνον ἄνδρα περιοριζομένη, διότι καὶ σήμερον συνηθέστατα λέγεται περὶ τοῦ ἐπιδεξίως καὶ ἐπικαίρως ἐνεργοῦντος, ὅτι μὲ τ' ἁμάξι πιάνει τὸ λαγό.

Ἐξ αἰῶνας ἀκριβῶς μετὰ τὸν Ἀδέμαρον κάμνει χρῆσιν τῆς παροιμίας ὁ ἐπίσκοπος Μυρέων Ματθαῖος ἐν τῇ ἐμμέτρῳ Ἱστορίᾳ τῆς Οὐγκροβλαχίας (1618), εἰς ἄλλο ἔθνος ἀναφέρων αὐτήν [1]. Παράφρασιν δὲ ταύτης εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν κατεχώρισεν εἰς τὸ Παροιμιαστήριον αὐτοῦ ὁ κατὰ τὸ 1730 ἀποθανὼν Ἰωαννίτης ἱερομόναχος Παρθένιος Κατζιούλης [2], ὅστις ἐν τῷ Ἐπιμέτρῳ περιέλαβε καὶ τὸν γνήσιον δημώδη τύπον, ὡς ἐπιχωριάζει ἐν Ἰωαννίνοις.

Παρὰ τῶν Ἑλλήνων παρέλαβον τὴν παροιμίαν καὶ ἄλλοι λαοί· καὶ πρῶτον μὲν οἱ τῆς Ἰλλυρικῆς χερσονήσου:

Οἱ **Ὀθωμανοὶ** λέγουσιν: «ἀραμπὰ ἰλὲ θαβ'σὰν τουτουλούρ», ἤτοι μὲ τὸν ἀραμπᾶ ὁ λαγὸς πιάνεται [3].

Οἱ **Ἀλβανοί**: «μὲ κὰπ λέπριν μὲ κέρ'», ἤτοι μὲ τὸν ἀραμπᾶ νὰ πιάνῃς τὸ λαγό [4].

Οἱ δὲ **Ρωμοῦνοι** ἔχουσι πολλὰς παραλλαγὰς τῆς παροιμίας: «Aurmari shi prinde iepurele cu carul», ἤτοι κυνηγιέται καὶ πιάνεται ὁ λαγὸς μὲ τ' ἁμάξι. «A nu vinâ iepurii cu cânii ci cu carul», ἤτοι δὲν κυνηγοῦν τοὺς λαγοὺς μὲ τοὺς σκύλους, ἀλλὰ μὲ τ' ἁμάξι. «Prinde iepurale cu carul», ἤτοι πιάνει τὸ λαγὸ μὲ τ' ἁμάξι, καὶ ἄλλας ὁμοίας [5].

Ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς λαοὺς τῆς δυτικῆς καὶ τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης δὲν εἶναι ἄγνωστος ἡ παροιμία.

Οἱ **Ἰταλοὶ** λέγουσι «Bisogna alle volte pigliar le lepri col carro», ἤτοι χρειάζεται καμμιὰ φορὰ νὰ πιάνῃς τοὺς λαγοὺς μὲ τ' ἁμάξι [6]. «Colla pazienza si prende la lepre col carro», ἤτοι μὲ τὴν ὑπομονὴ πιάνετ' ὁ λαγὸς μὲ τ' ἁμάξι [7].

Οἱ **Γάλλοι**: «Pas à pas le boeuf prend le lièvre», ἤτοι σιγὰ σιγὰ τὸ βόιδι πιάνει τὸ λαγό [8].

1. Παρὰ Legrand «Bibliothèque grecque vulgaire» τ. II, σ. 275.
2. Ἐν τῇ ἐμῇ συλλογῇ τῶν Παροιμιῶν τ. Α΄, σ. 73, ἀρ. 174.
3. «Osmanische Sprichwörter herausgegeben durch die orientalische Akademie», in Wien ἀρ. 317. Μετάφρασιν εἰς τὴν γαλλικὴν τῆς παροιμίας ἄνευ τοῦ κειμένου ἐδημοσίευσαν ὁ Guys, «Voyage Littéraire de la Grèce» 1783, τ. I, σ. 101, καὶ ὁ Decourdemanche, «Mille et un proverbes turcs», ἀρ. 77. Ὁ αὐτὸς ἐδημοσίευσε καὶ παραλλαγὴν ταύτης ἄνευ τοῦ κειμένου ἐν ἀρ. 1000.
4. G. Meyer «Albanesische Studien», τ. VI, σ. 9, ἀρ. 60.
5. Zanne «Proverbele Romanilo», ἀρ. 1909.
6. Wonder «Deutsches Sprichwörter-Lexikon», τ. II, σ. 371, ἀρ. 106.
7. Düringsfeld Reinsberg «Sprichwörter d. german u. roman. Sprachen», τ. I, σ. 287, ἀρ. 549.
8. Legais «Encyclopédie des proverbes français», σ. 105.

Οἱ ***Γερμανοί*** : «Ein weiser Mann Kann mit Ochsen und Eseln Hasen langen», ἤτοι ὁ γνωστικὸς μπορεῖ μὲ βόιδια καὶ γαϊδούρια νὰ πιάνῃ λαγούς [1]. «Man muss oft den Hasen mit der Karre fangen», ἤτοι πρέπει καμιὰ φορὰ νὰ πιάνῃς τὸ λαγὸ μὲ τ' ἁμάξι [2].

Αἱ μεταβολαί, ἃς ὑπέστη ἡ παροιμία παρὰ τοῖς λαοῖς τούτοις, ὑπεμφαίνουσιν ἀπωτέραν τὴν σχέσιν πρὸς τὴν ἑλληνικήν, ἐνῷ οἱ ἀμέσως παραλαβόντες λαοὶ τῆς ἰλλυρικῆς χερσονήσου διετήρησαν αὐτὴν ἀμετάλλακτον. Ὅτι δὲ καὶ τὴν ἔννοιαν αὐτῆς δὲν ἐνεστερνίσθησαν οἱ λαοὶ ἐκεῖνοι, γίνεται δῆλον ἐξ ἄλλων ἀντιθέτων παροιμιῶν αὐτῶν, προελθουσῶν πιθανῶς ἐκ παρανοήσεως. Τοιαῦται δ' εἶναι αἱ ἑξῆς:

Ἰταλικαί : «Non si prende col carro un lepre», ἤτοι δὲν πιάνεται μὲ τ' ἁμάξι λαγός [3]. Καὶ ἐν σικελικαῖς παραλλαγαῖς : «Lu lebru nun si pigghia cu lu carru», ἤτοι ὁ λαγὸς δὲν πιάνεται μὲ τ' ἁμάξι καὶ «Vôi pigghiari lu lebbru cu lu carru?» ἤτοι θέλεις νὰ πιάσῃς τὸ λαγὸ μὲ τ' ἁμάξι [4];

Γερμανικαί : «Auf einem Ohsenna gen Kann man keine Hasen fangen», ἤτοι μὲ τὸν ἀραμπᾶ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ πιάσῃ λαγούς [5]. «Auf eimen Wagen mit Ochsen bespannt, versch, einen Has senru fangen», ἤτοι δοκίμασε νὰ πιάσῃς λαγὸ μὲ τὸν ἀραμπᾶ [6].

Γεωργιανή : Ὅποῦ χε ἀδειὰ κυνηγοῦσε τὸ λαγὸ μὲ τ' ἁμάξι [7].

Ἡ αὐτὴ παρανόησις παρατηρεῖται καὶ εἰς τὴν ἑρμηνείαν ὁμοίας ἀρχαιοφανοῦς παροιμίας, ἣν ἔχει εἰς τὸ Παροιμιαστήριον αὐτοῦ ὁ Κατζιούλης [8]. «Τῷ βοῒ τὸν λαγὼ κυνηγετεῖν». Ἄδηλον ἂν ὁ Κατζιούλης ἔπλασεν αὐτὸς τὴν παροιμίαν, ἢ παρέφρασεν ἄγνωστόν τινα ἄλλοθεν δημώδη. Βέβαιον εἶναι ὅτι εἰς οὐδένα ἀρχαῖον συγγραφέα εὑρίσκεται.

Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ

1. Wander ἔνθ. προηγ., τ. III, σ. 401, ἀρ. 889.
2. Αὐτ. τ. II, σ. 371, ἀρ. 106. Ἡ παροιμία δὲν μοὶ φαίνεται γνησία γερμανική, πιθανῶς δ' εἶναι ἁπλῆ μετάφρασις τῆς ἀντιστοίχου ἰταλικῆς, ὑπὸ τοῦ ἐκδότου γενομένη.
3. Pianzola «Dizionario, grammatiche e diolaghi» 1789, σ. 64.
4. Pitrè «Proverbi siciliani», τ. II, σ. 172.
5. Wander ἔνθ. ἀν., τ. III, σ. 1112.
6. Αὐτ., τ. IV, σ. 1726, ἀρ. 8.
7. «Revue des traditions populaires» 1903, σ. 131. Βλ. καὶ αὐτ. 1902, σ. 552.
8. Βλ. τῆς ἐμῆς συλλογῆς Παροιμιῶν τ. Α', σ. 115.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ, ΚΑΙ ΙΔΙΩΣ ΤΟ ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙΟΝ, ΚΑΤΑ ΤΟ 1860, Η ΠΟΛΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ, Η ΙΔΡΥΣΙΣ ΤΟΥ "ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ,,

«Ἄμὲς πόκ ἤμες
»ἄλκιμοι νεανίαι».

Περὶ τὰ μέσα τοῦ πρὸ πέντε ἐτῶν λήξαντος ΙΘ' αἰῶνος ἡ κατάστασις τῆς κοινωνίας τοῦ Σταυροδρομίου, καὶ ἐν γένει τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς καὶ ἡ τῶν οἰκοδομῶν αὐτῶν καὶ τῶν ὁδῶν ἦτο πολὺ διάφορος τῆς σημερινῆς. Ὁ κατὰ τὸ 1855 ἢ 1860 ἐπισκεφθεὶς καὶ σπουδάσας τὴν Πόλιν, καὶ ἰδίως τὴν μερίδα αὐτῆς ταύτης, τουτέστι τὸ Σταυροδρόμιον, ἐπανερχόμενος τὴν σήμερον, θὰ εὕρισκεν ἐν αὐτῇ τοιαύτην ἀλλοίωσιν, τοιαύτην διαφοράν, ὥστε δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ μὴ ἐπιφωνήσῃ τὸν περίφημον ἐκεῖνον στίχον τοῦ Βιργιλίου: «Quantum mutatus ab illo!»

Ἡ γενικὴ ἄποψις τῶν συνοικιῶν, τῶν οἰκοδομῶν καὶ τῶν ὁδῶν, ἡ ἐνδυμασία τῶν ἀνθρώπων, δηλ. ἡ τῶν ἰθαγενῶν, καὶ ἰδίως ἡ τῶν γυναικῶν, οἱ τρόποι, ἡ συμπεριφορὰ ὡς καὶ ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου καὶ τῆς φυσιογνωμίας καὶ ἡ στάσις αὐτῶν, διὰ δὲ τὸν καλῶς παρατηροῦντα καὶ σπουδάζοντα ἠθικολόγον, αὐτὰ τὰ ἤθη, κατὰ μέγα μέρος, ὡς καὶ αἱ ἕξεις, ὁ τρόπος τοῦ ζῆν, τοῦ σκέπτεσθαι καὶ ἐκφράζεσθαι, παρουσιάζουσι τὴν σήμερον μεγάλην διαφορὰν ἀπὸ τῶν τῆς προρρηθείσης ἐποχῆς.

Ἐκ δὲ τῶν διαφόρων συνοικιῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐκείνη, ἥτις παρουσιάζει τὰς μεγαλειτέρας μεταβολάς, εἶναι τὸ Σταυροδρόμιον. Καὶ κατὰ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐποχήν, ὡς ἀπ' αἰώνων, τὸ Σταυροδρόμιον ἦτο ἡ συνοικία, ἐν ᾗ ἔκειντο τὰ οἰκήματα τῶν παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ πρεσβειῶν καὶ προξενείων τῶν ξένων κρατῶν (ἐκτὸς τοῦ τῆς Περσίας), αἱ οἰκίαι τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐγκαταστάντων ξένων, τὰ εὐρωπαϊκὴν καὶ εὐπρεπεστέραν παρουσιάζοντα χροιὰν καὶ διαρρύθμισιν ξενοδοχεῖα, καὶ αἱ τῶν ἐπὶ τὸ εὐρωπαϊκώτερον διαιτωμένων ἰθαγενῶν, ἰδίως τῶν Ἑλλήνων καί τινων εὐαρίθμων Ἀρμενοκαθολικῶν. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἅπασαι σχεδὸν αἱ κατοικίαι τῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα «Φραγγοπερῶται» ἢ ἁπλῶς «Περῶται» γνωστῆς καὶ ἐκ μίγματος ἰθαγενῶν καὶ ξενικῶν στοιχείων συγκεκροτημένης φατρίας, τῆς καὶ ἕξεις καὶ τρόπους καὶ ἤθη ὅλως ἰδιόρρυθμα ἐχούσης, ὡς συνήθη δὲ γλῶσσαν τὴν ἑλληνικὴν μέν, ἀλλὰ λίαν παράδοξον καὶ παρεφθαρμένην καὶ μεστὴν ξένων λέξεων καὶ ἐκφράσεων.

Ἐκτὸς τῶν προρρηθέντων ξένων καὶ τῶν διαφόρων ἰδιορρύθμων κλάσεων, τὸ Σταυροδρόμιον εἶχεν ὡς κατοίκους καὶ μέγαν ἀριθμὸν ἰθαγενῶν, Ἑλλήνων, Ἀρμενίων καὶ Ἀρμενοκαθολικῶν, ἐπὶ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον κατὰ τὸν ἀνατολικὸν ἢ καὶ ὅλως ἀσιατικὸν εἰσέτι τρόπον διαιτωμένων καὶ εἰς παρακειμένας μὲν πρὸς τὰς κεντρικάς, ἀλλ' ὅλως κεχωρισμένας ὁδοὺς οἰκοῦντας καὶ μηδόλως ἢ ἐλαχίστως τοῖς ἄλλοις *εὐρωπαΐζουσιν* ὁμοφύλοις καὶ ὁμοθρήσκοις συγχρωτιζομένους. Αἱ ἰσλαμικαὶ συνοικίαι ἦσαν καὶ τότε ὡς καὶ σήμερον

ὅλως χωρισταί. Πολλαὶ μερίδες αὐτῶν, ἰδίως ἡ πρὸς τὸ *Ταξὶμ* καὶ ἡ πρὸς τὸ *Ἀγᾶ-Χαμὰμ* τῆς μεγάλης συνοικίας *Φερουζ-ἀγᾶ*, ὡς καὶ ἡ ἄνω μερὶς τοῦ *Κασὶμ-Πασσᾶ* καὶ πολλαὶ ἄλλαι οἰκοῦνται τὴν σήμερον ὑπὸ χριστιανικῶν οἰκογενειῶν. Ἑβραϊκαὶ οἰκογένειαι δὲν κατῴκουν σχεδὸν καθόλου ἐν Σταυροδρομίῳ. Εἶχον οἱ Ἑβραῖοι ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὡς ἔχουσιν ἀκόμη καὶ τὴν σήμερον, ἰδίας ἀποκλειστικῶς συνοικίας, ὡς ἄλλοτε εἰς τὰς πόλεις τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, τὰ «Ghetto» καὶ τὰ «Judeïca». Μόνον πέντε ἢ ἓξ εὐρωπαϊζόντων πλουσίων ἰουδαίων καὶ ἄλλαι πέντε ἢ ἓξ ξέναι οἰκογένειαι ὑπῆρχον ἐν Σταυροδρομίῳ μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, ἀλλὰ καὶ αὗται ὀλίγον «συνεχρῶντο τοῖς Φιλισταίοις».

Αἱ οἰκίαι καὶ αἱ ὁδοὶ πολὺ ἀπεῖχον τῆς ἀπόψεως καὶ καταστάσεως, ἃς παρουσιάζουσι τὴν σήμερον. Καὶ αἱ μὲν οἰκίαι, ἐκτὸς τῶν μεγάρων ξένων τινῶν πρεσβειῶν, Γαλλικῆς, Ῥωσσικῆς, Ἀγγλικῆς, Αὐστριακῆς, Σουηδικῆς καὶ Ὁλλανδικῆς, τῶν προξενείων καὶ λίαν εὐαρίθμων τινῶν καλῶς ἐκτισμένων ἰδιωτικῶν λιθοκτίστων οἰκιῶν, καί τινων, ἔτι ὀλιγαριθμοτέρων, ἀρχαίων, διασωθεισῶν, ὡς λειψάνων τῆς Βυζαντινῆς, τῆς Γενουΐνσικης καὶ τῆς Βενετικῆς ἐποχῆς[1], ὅλαι αἱ ἄλλαι ἦσαν ξύλιναι, ἐκτισμέναι κατὰ τὴν γνωστὴν ἐγχώριον ἀρχιτεκτονικήν, κεκοσμημέναι δὲ ἀλανθάστως καὶ ἀμεταθέτως, διὰ τοῦ ἀπαραιτήτου, ὡς φαίνεται, ***Σαχνισί***. Τοιαῦταί εἰσι καὶ τὴν σήμερον ἔτι αἱ πλεῖσται (τὰ $9/_{10}$) τῶν οἰκιῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τοιαύτας βλέπομεν πολλὰς εἰσέτι εἰς πλείστας ὁδοὺς καὶ αὐτοῦ τοῦ Σταυροδρομίου. Τὰ μεγάλα ἐκεῖνα *χάνια*, τά, κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, κάκιστα καὶ ὅλως ἀνθυγιεινὰ συνοικήματα, τά, κατέχοντα ἐν ἑκάστῳ ὀρόφῳ διαμερίσματα διὰ χωριστὰς καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ξένας πρὸς ἀλλήλας οἰκογενείας, τὰ περίφημα τουτέστιν ***ἀπαρταμέντα*** ἦσαν τότε ἀκόμη ὅλως ἄγνωστα ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἰδίως ἐν Σταυροδρομίῳ. Ὑπῆρχον μόνον εἰς τινα μέρη τῆς Πόλεως τὰ *χάνια* διὰ τοὺς ξένους καὶ ἀγάμους ἐμπόρους, ὡς καὶ αἱ διὰ τὰς λίαν πτωχὰς οἰκογενείας ἐν ἀπομεμακρυσμέναις γωνίαις τῆς Πόλεως ρυπαραὶ καὶ βδελυραὶ ἐκεῖναι συγκατοικίαι, αἱ γνωσταὶ διὰ τῆς τουρκικῆς ἐπικλήσεως : *Ὀνταλάρ*.

Αἱ ὁδοὶ πολὺ στενώτεραι καὶ πλέον περιπεπλεγμέναι καὶ ἑλικοειδεῖς τῶν σημερινῶν, ἦσαν καὶ τότε λίαν ρυπαραὶ καὶ βορβοροσκεπεῖς. Τὰ κοσμοῦντα τὰς κεντρικὰς ὁδούς, καὶ ἰδίως τὰ τοῦ καλουμένου *Μεγάλου δρόμου*, πολυπληθῆ καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον λαμπρὰ καὶ πλούσια πρατήρια καὶ αἱ ἐμπορικαὶ ἀποθῆκαι πολὺ ἀπεῖχον τῶν σημερινῶν κατά τε τὸν ἀριθμόν, τὴν διακόσμησιν καὶ τὸν πλοῦτον. Ἁμάξας σπανίως ἀπήντα τις εἰς τὰς ὁδοὺς τοῦ Σταυροδρομίου· οὐδὲ ὑπῆρχον τότε αἱ ἀγοραῖαι ἅμαξαι. Μόνον ἰδιωτικαὶ σπάνιαί τινες μεγιστάνων καὶ λίαν εὐαρίθμων πλουσίων πολιτῶν διήρχοντο πότε καὶ πότε τὰς ὁδούς.

Οἱ τὰς ὁδοὺς πληροῦντες, καὶ μάλιστα οἱ τὴν μεγάλην λεωφόρον, κατά τινας ἰδίως ὥρας, κατακλύζοντες τὴν σήμερον διαβᾶται, ἦσαν ἀσυγκρίτως ὀλιγαριθμότεροι· πρὸ πάντων αἱ γυναῖκες. Ἐκ τῶν εἰς τὰς ὁδοὺς ἀπαντωμένων κυριῶν, ὀλίγαι ἦσαν ἐκεῖναι, αἵτινες ἔφερον ἐνδυμασίας περιποιημένας, καλλιτέχνους καὶ κομψὰς ὡς σήμερον. Μόναι αἱ ξέναι καὶ αἱ Περώτισσαι ἐνεδύοντο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὡς καὶ σήμερον, ὅλως κατὰ τὸν τρόπον τῆς Ἑσπερίας καὶ κατὰ τοὺς συρμοὺς τῆς Γαλλίας. Αἱ πλεῖσται τῶν Ἑλληνίδων, ἰδίως ὅλαι αἱ νέαι, αἱ τῆς ἀνωτέρας καὶ μέσης κοινωνίας, εἶχον καταλίπει μὲν πλέον τὸν ἀρχαῖον τρόπον τοῦ ἐνδύεσθαι, τὰς ἀρχαίας περιβολὰς καὶ τὸν ἀρχαῖον τρόπον τοῦ διακοσμεῖν τὴν κεφαλήν, δὲν ἦσαν ὅμως ἐνδεδυμέναι εἰσέτι μετὰ τῆς κομψότητος τῆς σημερινῆς.

1. *Τοιαῦται λιθόκτιστοι στερεαὶ οἰκίαι σώζονται πέντε ἢ ἓξ μέχρι τῆς σήμερον ὡς λείψανα τῆς Γενουΐνσικῆς καὶ Ἐνετικῆς τοῦ Πέρα καὶ Γαλατᾶ ἐποχῆς. Τοιαῦται π.χ. αἱ δύο μέγισται οἰκίαι αἱ παρὰ τῷ καθολικῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Πέτρου ἐν Γαλατᾷ, ἐν μιᾷ τῶν ὁποίων (τῇ πρὸς τὴν γωνίαν) ἐγεννήθη περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΗ΄ αἰῶνος ἐκ μητρὸς Ἑλληνίδος καὶ πατρὸς Γάλλου ὁ περίδοξος Γάλλος ποιητὴς* Andrée Chenier *καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ* Joseph.

Αἱ Ἀρμενίδες διετήρουν ἀκόμη κατὰ τὸ πλεῖστον τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν ἀσιατικὴν ἐνδυμασίαν· ἐπίσης καὶ ἅπασαι αἱ Ἑβραῖαι. Εἰς ἕκαστόν τις βῆμά του εἰς τὰς ὁδούς, οὐχὶ μόνον τῆς Πόλεως, ἀλλὰ καὶ τοῦ Σταυροδρομίου αὐτοῦ, ἀπήντα Ἀρμενίδας περιβεβλημένας ἐπὶ τῆς ἐνδυμασίας αὐτῶν τὸν γυναικεῖον τουρκικὸν ἐπενδύτην, τὸν *φερετζέν*, τὴν δὲ κεφαλὴν ἐχούσας κεκαλυμμένην διὰ τοῦ *γιασμάκ*, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ πρόσωπον ὡς αἱ μωαμεθανίδες. Ὑπὸ τὸν περικαλύπτοντα δὲ αὐτὰς *φερετζὲν* ἔφερον, ὡς καὶ κατ' οἶκον ἅπασαι σχεδόν, ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν τὴν ἀσιατικὴν γυναικείαν ἐσθῆτα, τὸ *ἐνταρὶ* καὶ τὰς ἀναξυρίδας, τουτέστι τὰς μακρὰς καὶ πλατείας περισκελίδας, ὡς καὶ τὰ συρτὰ ὑποδήματα. Ἅπασαι δὲ αἱ Ἑβραῖαι, ἐκτὸς ὀλιγίστων, ἀνηκουσῶν εἰς ξένας ἢ εὐρωπαϊζούσας οἰκογενείας, ἔφερον τὴν ἀρχαίαν τῶν Ἑβραΐδων τῆς χώρας ἐνδυμασίαν καὶ τὸν *φερετζὲν* μελανοῦ πάντοτε χρώματος — καὶ τὴν βαθύχροα σχεδὸν πάντοτε σκέπην τῆς κεφαλῆς ἐπὶ τοῦ τερατώδους καὶ δυσειδεστάτου ἰδιορρύθμου καὶ ὑπὸ μόνον τῶν Ἑβραΐδων φερομένου πίλου, ὃν ὁ λαὸς ἀπεκάλει κοινῶς *μπονέζα*.

Ἡ ἕξις τοῦ πρὸς ἀναψυχὴν ἢ πρὸς διασκέδασιν περιπάτου δὲν ἦτο πολὺ κοινή. Ἔτι δὲ ὀλιγώτερον ὁ πρὸς ἄσκησιν τοῦ σώματος. Μόνον κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτὰς περὶ τὴν ἑσπέραν «ὁ καλὸς κόσμος» — ὡς ἔλεγον τότε — ἐξήρχετο ἀθρόος καὶ διηυθύνετο πρὸς τὸ μόνον διὰ συνέντευξιν καὶ περίπατον καθιερωμένον μέρος, τὴν περιβόητον *Bella Vista*, ἥτις ἦτο τὸ πρὸς βορρᾶν τοῦ σημερινοῦ Δημαρχιακοῦ κήπου[1] τοῦ Ταξιμίου κείμενον στενὸν καὶ περιωρισμένον ὑπαίθριον καφενεῖον, προσέτι δὲ καὶ πρὸς τὸ μεταξὺ τοῦ καφενείου ἐκείνου καὶ τοῦ πλησιοχώρου στρατῶνος κείμενον πεδίον. Σπάνιοί τινες μόνον καὶ γενναῖοι περιπατηταὶ προεχώρουν καὶ μέχρι τοῦ οὐχὶ πολὺ ἀπέχοντος ἄλλως τε *Μικροῦ Φλαμουρίου*. Ὁ λαὸς συνήρχετο κατὰ τὰς ἑορτὰς εἰς τὸ ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ἐκεῖ πλησίον κειμένου ἀρμενικοῦ νεκροταφείου καφενεῖον, ὡς καὶ εἰς τὰ πέριξ ὑπαίθρια πολυπληθῆ τοιαῦτα.

Καφενεῖα ὑπῆρχον καὶ τότε πολλά, διεσπαρμένα εἰς διαφόρους ὁδούς, ἀλλ' ἐξόχως κατὰ τὴν μακρὰν λεωφόρον, τὴν ἀπὸ *Γιουκσὲκ Καλδιρίμ* εἰς Παγκάλτι ἄγουσαν καὶ κοινῶς *Μεγάλος δρόμος*[2] καλουμένην, ὡς καὶ εἰς τὸ *Καλιοντζῆ-Κολλούκ*. Ἦσαν δὲ ταῦτα διαφόρων κατηγοριῶν, τὰ πλεῖστα ἁπλούστατα, ἀνατολικοῦ κατὰ τὸ μᾶλλον ῥυθμοῦ καὶ διασκευῆς ὡς καὶ τὴν σήμερον· ἐλάχιστα δὲ μόνον ἐπὶ τὸ εὐρωπαϊκώτερον διατεταγμένα. Ἐξεῖχον μεταξὺ τῶν τελευταίων τούτων τὸ περιβόητον *Καφενεῖον τοῦ Βαλάωρη* — τὸ *Café Tortoni* ἢ *Café Riche* τοῦ Πέρα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. — Βραδύτερον δὲ τὸ τοῦ *Λουξεμβούργου* καὶ μόλις ἐσχάτως τὸ τοῦ *Τοκατλιάν*. Ἦσαν τότε τὰ καφενεῖα τὰ μόνα καταφύγια κατὰ τὰς ἑσπέρας (καὶ ἰδίως κατὰ τὰς μακρὰς τοῦ χειμῶνος νύκτας), τῶν ἀρρένων κατοίκων τοῦ Σταυροδρομίου καὶ πρὸ πάντων τῶν ἀγάμων. Οὐδεμία ὅμως γυνὴ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καὶ ἐν ἐποχῇ ἔτι οὐχὶ πολὺ τῆς ἡμετέρας ἀφισταμένῃ, ἀπετόλμα νὰ εἰσέλθῃ εἰς καφενεῖον, πλὴν τοῦ τοῦ Βαλάωρη. *Music Halls* καὶ *Cafés chantans* δὲν ὑπῆρχον ἀκόμη· πολὺ βραδύτερον ἱδρύθησαν τοιαῦτα.

Θέατρον ὑπῆρχε λίαν καλόν, δυνάμενον δικαίως νὰ καταταχθῇ μεταξὺ τῶν καλλιτέρων τῆς δευτέρας τάξεως εὐρωπαϊκῶν θεάτρων. Ἦτο δὲ τοῦτο τὸ καὶ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ εὐφήμως γνωστὸν ὑπὸ τὴν ἐπίκλησιν *Θέατρον Ναούμ*, ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἱδρυτοῦ καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη (μέχρι τῆς κατὰ τὸ 1870 πυροπλήσεως αὐτοῦ) διευθυντοῦ (impresario) τοῦ ἐκ Χαλεπίου Ναούμ[3]. Τὸ θέατρον τοῦτο ἦτο καθιερωμένον εἰς τὰ ἰταλικὰ ἰδίως μελοδράματα. Ἐλειτούργει τακτικῶς καθ' ἕκαστον χειμῶνα ἐπὶ ἓξ μῆνας ἀπὸ τὰ μέσα

1. *Ἱδρύθη οὗτος κατὰ τὸ 1867 — 68.*
2. *Τουρκιστὶ «Ντογροῦ-γιόλ», ἤτοι εὐθὺς δρόμος.*
3. *Πατρὸς τῆς Α. Ε. τοῦ Ναοὺμ πασσᾶ.*

Ὀκτωβρίου μέχρι τέλους Ἀπριλίου, δίδον τέσσαρας καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα παραστάσεις. Οἱ ἐν αὐτῷ ἐργαζόμενοι λυρικοὶ θίασοι ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ τῶν καλλιτέρων· κατὰ δὲ τὰς διαφόρους θεατρικὰς περιόδους (saisons) λυρικοὶ καλλιτέχναι διάσημοι καὶ εὐρωπαϊκῆς φήμης, ὡς ἡ Penco, ἡ Frezzolini, ἡ Biancolini, ἡ Rovelli, ἡ Ferni, οἱ περιβόητοι ὑψίφωνοι Negrini καὶ Bignardi καὶ ἄλλοι ὑψίφωνοί τε καὶ βαρύτονοι καὶ βαθύφωνοι, τῶν ὁποίων δὲν ἐνθυμοῦμαι τὴν στιγμὴν ταύτην τὰ ὀνόματα, ἀπετέλεσαν μέλη τῶν τοῦ θεάτρου ἐκείνου ἐτησίων θιάσων, πλὴν τῶν ἐκτάκτως διά τινας μόνον παραστάσεις παρουσιασθέντων διαβατικῶν καλλιτεχνῶν.

Ἐκτὸς τῶν τακτικῶν μελοδραματικῶν θιάσων, πολλάκις εἰς τὸ θέατρον ἐκεῖνο προσήρχοντο καὶ ἄλλοι ἁπλῶς δραματικοὶ διαβατικοὶ θίασοι, σχεδὸν πάντοτε ἰταλικοί, καὶ ἔδιδον σειρὰν παραστάσεων, αἵτινες προσείλκυον ἅπαντα τὰ ἐννοοῦντα τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν μέλη τῆς Σταυροδρομιακῆς κοινωνίας. Τῶν καθαρῶς δραματικῶς περιοδικῶν τούτων θιάσων ὁ ἐξοχώτερος ὑπῆρξεν ἀναμφιλέκτως ὁ τῆς περικλεοῦς Ristori, ἥτις, ἐπισκεφθεῖσα κατὰ τὸ 1866 — 67 καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἔδωκε δωδεκάδα παραστάσεων, εἰς ἃς συνέρρευσεν ἀθρόα ἅπασα ἡ ἐκλεκτὴ κοινωνία τοῦ Σταυροδρομίου, μηδόλως ἀποσχόντων οὐδὲ αὐτῶν τῶν μὴ ἐννοούντων τὴν Ἰταλικήν.

Κατὰ τὸ 1861 ἦλθε τὸ πρῶτον καὶ Ἑλληνικὸς δραματικὸς θίασος, ὅστις ἐπὶ πολλὰ διέμεινεν ἔτη, ἐργαζόμενος καθ' ἕκαστον χειμῶνα, ἀλλ' οὐχὶ ἐν τῷ θεάτρῳ *Ναούμ*. Γαλλικὸν δραματικὸν θέατρον ἱδρύθη τὸ πρῶτον κατὰ τὸ 1862 καὶ ἔκτοτε ἤρχισαν νὰ μᾶς ἐπισκέπτωνται γαλλικοὶ θίασοι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον *ὑποφερτοί*.

Τὰ θέατρα ταῦτα καὶ αἱ παραστάσεις αὐτῶν ἦσαν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην αἱ μόναι πνευματικαὶ τροφαὶ καὶ ψυχαγωγίαι τῶν κατοίκων τοῦ Σταυροδρομίου. Σωματεῖα φιλολογικά, γυμναστήρια πνευματικά, ἑταιρεῖαι καὶ συσσωματώσεις ἀνθρώπων, καταγινομένων εἰς τὴν φιλολογίαν καὶ εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ συνερχομένων περιοδικῶς ἵνα ἐξετάσωσι καὶ συζητήσωσιν ἀλληλοφωτιζόμενοι διάφορα θέματα φιλολογικὰ κ' ἐπιστημονικά δὲν ὑπῆρχον, πλὴν μιᾶς μόνης. Αὕτη δὲ ἦτο ἡ κατὰ τὸ 1855 καὶ τῇ πρωτοβουλίᾳ ἰατρῶν τινων τῶν κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον προσελθόντων συμμάχων τῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως Γαλλοαγγλικῶν στρατῶν, καὶ ἰδίως τοῦ ἰατροῦ Pincoffs, ἱδρυθεῖσα καὶ διὰ τῆς Ὑψηλῆς προστασίας τῆς Α. Α. Μεγ. τοῦ Σουλτάνου Ἀβδοὺλ Μετζὶτ τιμηθεῖσα Ἰατρικὴ Αὐτοκρατορικὴ Ἑταιρία. Ἀλλ' αὕτη ἦτο λίαν εἰδική, ἐκ πολλαπλῶν στοιχείων, τῶν πλείστων ξένων, συγκεκροτημένη, τῆς δὲ ἐν αὐτῇ παραδεκτῆς γλώσσης διὰ τὰς συζητήσεις καὶ τὰς ἀνακοινώσεις οὔσης μόνης τῆς Γαλλικῆς, εἰς ἐλαχίστους ἐκ τῶν ἰθαγενῶν ἦτο προσιτή. Διὸ καὶ δὲν ἐξεπλήρου τὴν λίαν ἐπαισθητὴν παρὰ τοῖς ὁμογενέσιν ἡμῶν ἔλλειψιν φιλολογικοῦ κέντρου. Οἱ ἡμέτεροι λόγιοι, ὧν ὁ ἀριθμὸς δὲν ἦτο μικρὸς κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν καὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκατελέγοντο ἄνδρες διαφόρων ἡλικιῶν, εὐρεῖαν λαβόντες καὶ ἑδραίαν κ·αὶ σοβαρὰν ἐκπαίδευσιν καὶ πολλὴν μάθησιν κατέχοντες, μεγάλως ᾐσθάνοντο τὴν ἀνάγκην τοιούτου τινός, καθαρῶς πνευματικοῦ σωματείου, ἡ δὲ ἔλλειψις αὐτοῦ ἦτο λίαν δυσφόρητος.

Ἡ πρὸς τοὺς ὁμοίους σχέσις καὶ ἀναστροφή, ἡ συνδιάλεξις καὶ ἡ συζήτησις εἶναι μία τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου, ἐξόχως δὲ τοῦ ἀναπτύξαντος τὴν διάνοιαν λογίου. Τὴν ἀνάγκην ταύτην τὴν ἰσχυρὰν καὶ ἐπείγουσαν ἀνευρίσκομεν παρ' ἅπασι τοῖς λαοῖς, ἔτι καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἐλασσόνως τὸ πνεῦμα ἀνεπτυγμένον ἔχουσιν ἀνθρώποις. Μετὰ τὴν πρὸς διατροφὴν καὶ συντήρησιν ἑαυτοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν καθημερινὴν ἐργασίαν, ὁ ἄνθρωπος, εἰς οἱανδήποτε βαθμίδα τῆς κοινωνικῆς κλίμακος καὶ ἂν ἀνήκῃ, μηδ' αὐτοῦ τοῦ ἁπλουστάτου χωρικοῦ ἐξαιρουμένου, αἰσθάνεται τὴν ἀκαταμάχητον ἐπιθυμίαν, τὴν ***ἀνάγκην*** νὰ ἀναζητήσῃ καὶ εὕρῃ τοὺς φίλους ἢ καὶ τοὺς ἁπλῶς ὁμόφρονας ἢ συντεχνίτας του, «νὰ 'πάγῃ νὰ εὕρῃ τοὺς ὁμοίους του», κατὰ τὴν] κοινὴν ἔκφρασιν, καὶ διαλεχθῇ ἐπί τινα χρόνον μετ' αὐτῶν. Τοῦτο λαμβάνει χώραν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον

κατὰ τὰς ἑσπέρας, πρὸ ἢ μετὰ τὸ δεῖπνον, ἐν ἁπάσαις ταῖς χώραις, τόσον εἰς τὰς πόλεις, ὅσον καὶ εἰς τὰ μικρότερα χωρία.

Ὅθεν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ λαμβάνῃ τὸ τοιοῦτον χώραν καὶ ἐν Σταυροδρομίῳ, ἀφοῦ, ὡς εἴπομεν, εἶναι κοινὴ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἡ ἀνάγκη αὕτη, εἰς τοὺς ἄνδρας ὅσον καὶ τὰς γυναῖκας (ὦ! παρ' αὐταῖς μάλιστα εἰς βαθμὸν . . . κἄπως ἀνώτερον). Δι' ὃ καὶ τὰς ἑσπέρας ἔβλεπέ τις, ὡς καὶ τὴν σήμερον, ὅλα ἐν γένει τὰ καφενεῖα, διὰ δὲ τὸν ὄχλον τὰ οἰνοπωλεῖα, πλήρη ἀνθρώπων συζητούντων κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἠρέμα, τῶν πλείστων δὲ ἐξ αὐτῶν μὴ παραμελούντων καὶ νὰ διαβρέχωσι κατ' ἐπανάληψιν τὰ ἐκ τῆς συζητήσεως, ὡς φαίνεται, ἀποξηραινόμενα χείλη καὶ τοὺς φάρυγγας αὐτῶν διὰ συνεχῶν δόσεων *ρακίου*. Τὸ *ρακὶ* ἀναπληροῖ παρ' ἡμῖν τὸ ὀλέθριον *ἑσπερινὸν* absinthe τῶν Παρισσινῶν καὶ τὰ οὐχ ἧττον ὀλέθρια οἰνοπνεύματα τῶν ἄλλων ἐθνῶν τῆς Ἑσπερίας καὶ τοῦ Βορρᾶ : τὸ *τζὶν* λ. χ., τὸ *βισκί*, τὴν *βότκα*, τὴν *σλίβιβιτσα* καὶ τὰ τόσα ἄλλα εἴδη τῶν eaux-de-vie, ἤτοι ὑδάτων τῆς ζωῆς, ἅτινα ἐπὶ τὸ ἀληθέστερον ἔπρεπε νὰ ὀνομασθῶσιν eaux de mort, τουτέστιν ὕδατα θανάτου.

Εἴς τινα τῶν καφενείων τούτων, τὰ ἀποκλειστικῶς σχεδὸν παρ' Ἀρμενίων συχναζόμενα, ὑπῆρχεν, ὡς καὶ σήμερον ἄλλως τε, μουσικὴ καθαρῶς ἀσιατική, δηλ. τουρκική, ἡ καλουμένη *Ἰντζὲ-Σάζ*. Διὸ ἤκουεν ὁ ἐκεῖθεν διερχόμενος σὺν ταῖς φωναῖς τῶν διαλεγομένων καὶ συζητούντων τοὺς ἤχους τετραχόρδου καὶ τυμπανίσκου μεμιγμένους μετ' ἀνθρωπίνων ᾀσμάτων κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἁρμονικῶν καὶ εὐαρέστων. Τὰ καθ' ἑκάστην ἑσπέραν ἐν τοῖς καφενείοις συνερχόμενα ταῦτα πλήθη ἀνῆκον σχεδὸν καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὰς τάξεις τῶν ἐμπόρων, μεγάλων τε καὶ μικρῶν, τῶν μεσιτῶν καὶ τῶν τεχνιτῶν.

Ἡ χαρτοπαιξία δὲν ἦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ψυχικὴ νόσος τόσον κοινὴ ὅσον τὴν σήμερον. Ὑπῆρχον ἀναμφιλέκτως καὶ τότε οἱ εὐχαριστούμενοι ἐκ τοῦ παιγνίου τούτου, ὑπῆρχον καὶ συστηματικοὶ καὶ ἐμμανεῖς χαρτοπαῖκται, ὡς καὶ χαρτοπαίκται ἐξ ἐπαγγέλματος καὶ χαρτοπαικτεῖα συστηματικὰ καὶ γνωστά, ἀλλὰ καὶ ἐπιτηρούμενα ὑπὸ τῆς Ἀστυνομίας, ὡς τὸ τοῦ περιφήμου *Καπετὰν Μιχάλη* καὶ τὸ τοῦ *Καπετὰν Εὐαγγέλη* καὶ ἄλλα ἄλλων *καπετανέων* (dei capitani senza bastimento). Ἀλλὰ τὸ πάθος, ἡ πρᾶξις, τὸ πρᾶγμα αὐτὸ τοῦτο ἦτο ἀσυγκρίτως ὀλιγώτερον ἢ τὴν σήμερον. Ὅθεν οἱ εἰς τὰ ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα, ὡς ὀνομάζουσιν αὐτὰ οἱ Γάλλοι, ἀνήκοντες, οἱ εἰς τὰς πνευματικὰς ἐργασίας ἀφιερώσαντες τὴν ζωήν των λόγιοι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ συνέρχωνται εἰς τὰ προλεχθέντα ἐντευκτήρια ταῦτα, εἰμὴ μόνον εἰς ἐκτάκτους, σπανίας καὶ ἐπιβεβλημένας περιπτώσεις καὶ ἐν περιωρισμένῳ ἀριθμῷ· οὐδὲ ἦτο δυνατὸν ἐν τοιούτῳ χώρῳ, ἐν μέσῳ τοῦ θορύβου καὶ τῆς ταραχῆς ἐκείνης νὰ συζητῶσι ζητήματα σοβαρὰ καὶ ὅλως ἀντίθετα πρὸς τὰ πέριξ αὐτῶν εἰς διαφόρους τῆς φωνῆς τόνους λεγόμενα. Ὅθεν ἦσαν, ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην, καταδικασμένοι εἰς οὐσιώδη στέρησιν.

Τὸ θέατρον; Βεβαίως ἦτο μία λίαν ψυχαγωγικὴ καὶ εὐχάριστος διατριβή. Ἀλλὰ δὲν ἀνεπλήρου ὁλοσχερῶς τὰς πνευματικὰς συνεντεύξεις καὶ τὰς συζητήσεις, περὶ ὧν πρόκειται. Ἄλλως τε δὲν ἦτο καὶ τὸ θέατρον συνεχῶς προσιτὸν τοῖς πᾶσι. Διὰ πολλοὺς τοὐλάχιστον τῶν λογίων ἦτο ἡ εὐχαρίστησις αὕτη λίαν σπανία ἕνεκα λόγων ποικίλων, ὧν οἱ οἰκονομικοὶ δὲν ἦσαν οἱ ὀλιγώτερον ἰσχυροί.

Ὅθεν ἓν ἐναπέμενε μέσον πρὸς μερικὴν καὶ λίαν περιωρισμένην τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐλλείψεως θεραπείαν, ἡ εἴς τινας οἰκίας κατὰ τὰς μακρὰς τοῦ χειμῶνος νύκτας, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ κατὰ τὰς ἑορτασίμους ἡμέρας, συνάθροισις, στενοῦ, ἐννοεῖται, καὶ περιωρισμένου κύκλου λογίων, σχέσεις τινὰς πρὸς ἀλλήλους ἐχόντων, φίλων δὲ τῶν οἰκοδεσποτῶν καὶ δυναμένων ἵνα ἐν μέρει διαλεχθῶσι περὶ πραγμάτων διαφόρων καὶ ὑψηλοτέρων τοῦ συνήθους θέματος τῶν συνομιλιῶν καὶ συνεντεύξεων.

Τοιαῦται οἰκίαι, ἐν αἷς διάφοροι συνήρχοντο διακεκριμένοι ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, ἔξοχοι ἐπὶ μαθήσει καὶ εὐφυΐᾳ, συγγραφεῖς καὶ καλλιτέχναι περίβλεπτοι, καὶ συνδιελέγοντο

περὶ θεμάτων φιλολογικῶν, ἐπιστημονικῶν ἢ καλλιτεχνικῶν ὑπῆρχον, ἐκτὸς καὶ ἀσχέτως πρὸς τὰς τακτικῶς λειτουργούσας πολυπληθεῖς φιλολογικὰς ἢ ἐπιστημονικὰς δημοσίους Ἀκαδημίας καὶ Ἑταιρείας, ἐν πολλαῖς χώραις τῆς Ἑσπερίας, ἰδίως ἐν ταῖς πρωτευούσαις καὶ πρὸ πάντων ἐν Γαλλίᾳ, γνωσταὶ δὲ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Sallons Litteraires*. Πολλαὶ ἐκ τῶν συναθροίσεων τούτων μεγάλην εἶχον φήμην κατὰ τὸν ΙΗ΄ καὶ ΙΘ΄ αἰῶνα, ὡς καί τινες τῶν σημερινῶν, ἀγαθὴν δ' ἔσχον ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν γραμμάτων καὶ ἐν γένει ἐπὶ τῶν διανοητικῶν προϊόντων τῆς ἐποχῆς αὐτῶν. Αἱ μᾶλλον γνωσταὶ καὶ περιλάλητοι ἐκ τῶν τῆς Γαλλίας ὑπῆρξαν ἡ τῆς Mlle Lespinasse κατὰ τὴν ΙΗ΄ ἑκατονταετηρίδα, ἡ τῆς Mme Helvetius, ἐν ᾗ συνήρχοντο καθ' ἑκάστην σχεδὸν ὁ Boileau, ὁ Lafontaine, ὁ Racine καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν συγχρόνων μεγάλων ἀνδρῶν, καὶ ἡ τῆς Mme Du Defland Εἶτα δὲ ἡ τῆς Mme Recamier κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΘ΄ αἰῶνος, καὶ μεταγενεστέρως ἡ τῆς πριγκιπίσσης Belgiojoso, ἡ τοῦ Jules Resseguier, αἱ μεγάλων τινῶν συγγραφέων τῆς ἐποχῆς τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου καὶ Ναπολέοντος τοῦ Γ΄, ὡς τὸ *Salon* τοῦ Charles Nodier, τὸ τῆς πριγκιπίσσης Ματθίλδης, τὸ τοῦ κόμητος d'Haussonville, τὸ τῆς Mme Beulé, τὸ τῆς Mme Poilly καὶ εἶτα τὸ τῆς Mme Adam, τὸ τοῦ Alphonse Daudet, τὰ τῶν περικλεῶν ἰατρῶν Charcot καὶ Trelat[1] καὶ ἄλλα. Ἐν δὲ τῇ Γερμανίᾳ, ὅπου ἕνεκα τῶν ἠθῶν καὶ ἕξεων εὐχαριστοῦνται ὀλιγώτερον εἰς τοιούτου εἴδους συνελεύσεις, μνημονεύονται τρία ἢ τέσσαρα τοιαύτης κατηγορίας ἐντευκτήρια, πρὸ πάντων δὲ τὸ τῆς περιλαλήτου κ. Rahel (τῆς μετέπειτα κ. Vernhagen), τὸ τοῦ ἄνακτος τῆς γερμανικῆς φιλολογίας καὶ ὑψιπέτου Goethe, ἐν Wëimar, καί τινα ἄλλα, πλὴν σπάνια.

Τοιαῦτα ἀκριβῶς ἐντευκτήρια παρ' ἡμῖν δὲν ὑπῆρχον, οὐδὲ ὑπάρχουσι. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ὅμως, περὶ ἧς πραγματευόμεθα, ὑπῆρχον φιλόξενοι οἰκίαι, οἰκοδεσποτῶν ἢ αὐτῶν τε λογίων καὶ διακεκριμένην ἐκπαίδευσιν λαβόντων, ἢ φίλων τῶν γραμμάτων καὶ τῶν εἰς αὐτὰ ἀσχολουμένων. Ἂν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν δὲν ἦτο μέγας, ὑφίσταντο ὅμως. Ἐν αὐταῖς ἐσύχναζον οἱ τῶν οἰκοδεσποτῶν λόγιοι φίλοι, καὶ συνερχόμενοι περιοδικῶς κατὰ τὰς νύκτας τοῦ χειμῶνος συνδιελέγοντο καὶ συνεζήτουν τὰ γεγονότα τῆς ἡμέρας, τὰς νέας εἰδήσεις, ἀλλὰ ἔσθ' ὅτε, σπανίως ὅμως, καὶ διάφορα σπουδαῖα ζητήματα, ἀφορῶντα τὰ γράμματα ἢ τὰς ἐπιστήμας.

Ἐν μιᾷ τῶν οἰκιῶν τούτων ἐπέπρωτο νὰ ἐπινοηθῇ, νὰ προβληθῇ καὶ ν' ἀποφασισθῇ μετὰ συζήτησιν, ἡ ἵδρυσις ἐν Κωνσταντινουπόλει φιλολογικοῦ συστηματικοῦ καὶ ἀγαθῇ τύχῃ ἑδραίου σωματείου. Ἡ οἰκία αὕτη ἦτο ἡ τοῦ κατὰ τὸ 1902 ἀποβιώσαντος πλήρους ἡμερῶν γηραιοῦ καὶ σεβαστοῦ μου φίλου Σπυρίδωνος Μαυρογένους πασσᾶ, κειμένη ἐν τῇ ὁδῷ Μεγάλου Παρμὰκ Καπῆ, ὑπ' ἀριθ. 15. Ἡ ξυλίνη, σμικρὰ καὶ πενιχρὰ ἐκείνη οἰκία ἔχει τὴν σήμερον, διά τινας τῶν παρ' ἡμῖν φίλων τῶν γραμμάτων, ἱστορικήν τινα χροιάν, ἕνεκα τοῦ γεγονότος τούτου.

Ὁ οἰκοδεσπότης Σπυρίδων Μαυρογένης ἦτο ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Μαυρογενῶν, τῆς ἐκ μικρᾶς τοῦ Αἰγαίου Πελάγους νήσου, τῆς Μυκόνου, καταγομένης, ἀλλ' εἶτα δι' ἀγχιστειῶν μεταξὺ τῶν διαπρεπῶν Φαναριωτικῶν οἰκογενειῶν καταλεχθείσης. Τῆς οἰκογενείας ταύτης ἓν μέλος περικλεές, ὁ Νικόλαος Μαυρογένης, μέγα διεδραμάτισε πρόσωπον περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΗ΄ αἰῶνος, γενόμενος, ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ τοῦ Α΄, Διερμηνεὺς τοῦ Ὀθωμανικοῦ στόλου κατ' ἀρχὰς καὶ εἶτα ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας.

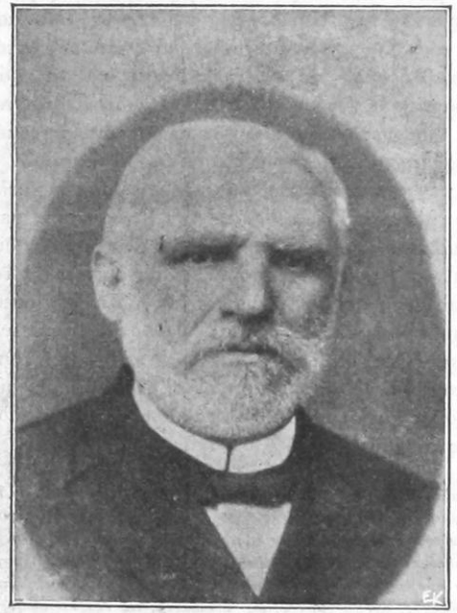
Ὁ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν Σπυρίδων Μαυρογένης, οὗτινος ἡ μήτηρ ἀνῆκεν εἰς τὴν οἰκογένειαν Καρατζᾶ, ἐγεννήθη ἐν Θεραπείοις κατὰ τὸ 1816. Μείνας ὀρφανὸς ἐκ πατρὸς εἰς τρυφερὰν ἡλικίαν, ἐξεπαιδεύθη καλῶς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἶτα δὲ μετακληθεὶς εἰς Βιέννην παρὰ τῷ θέσιν ἐπιτετραμμένου (Chargé d'affaires) τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ὀθωμανικῆς Κυβερνήσεως παρὰ τῇ αὐλῇ τῆς Αὐστρίας

1. *Τὰ τέσσαρα τελευταῖα ταῦτα ηὐτύχησε νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ ὁ γράφων τὰς ἀναμνήσεις ταύτας.*

κατέχοντος πρὸς πατρὸς θείου αὐτοῦ Ἰωάννου Μαυρογένους, διέμεινε παρ' αὐτῷ ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ἐσπούδασε τὴν ἰατρικὴν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βιέννης, ὅπου ἔσχε μεταξὺ ἄλλων διαπρεπῶν διδασκάλων καὶ τὸν πεφημισμένον Hildebrand. Ἐν ἡλικίᾳ 28 ἐτῶν, λαβὼν τὸ δίπλωμα διδάκτορος, ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου καὶ ἐτάχθη εἰς δημοσίας τῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως ἰατρικὰς ὑπηρεσίας. Κατὰ τὴν ἐποχήν, περὶ ἧς πρόκειται ἐνταῦθα, ἦτο καθηγητὴς ἐν τῇ Αὐτ. Ἰατρικῇ Σχολῇ τῆς πόλεως ἡμῶν, καὶ εἷς τῶν ἰατρῶν τῶν Αὐτοκρατορικῶν Ἀνακτόρων. Βαθεῖαν κατέχων γνῶσιν τῆς ἑλληνικῆς, ὡς καὶ τὴν γαλλικὴν καὶ τὴν γερμανικήν, καλλιεργῶν ὡς ἀληθὴς ἐπιστήμων τὴν ἰατρικήν, ἣν καὶ ἐξήσκει λίαν ἀξιοπρεπῶς ἄνευ πατάγου, οὐδὲ **ρεκλάμας,** ἦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἷς τῶν διαπρεπεστέρων, τῶν ἀληθῶν λογίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διά τε τὴν εὐρεῖαν καὶ πραγματικὴν αὐτοῦ μάθησιν, ὡς καὶ διὰ τοὺς

Σπυρίδων Μαυρογένης.

Κωνσταντῖνος Ἡροκλῆς Βασιάδης.

λίαν εὐγενεῖς τρόπους καὶ τὴν ὅλως ξένην πρὸς τὴν ἀγυρτείαν συμπεριφορὰν αὐτοῦ, τὴν χρηστότητα καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν.

Ἡ σύζυγος αὐτοῦ, θυγάτηρ πατρόθεν μὲν τοῦ μεγάλου Ποστελνίκου τίτλον κατέχοντος μακαρίτου Σωτηρίου Καλλιάδου, μητρόθεν δὲ μιᾶς τῶν ἀδελφῶν τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου Νικολάου Ἀριστάρχου, ἦτο μία τῶν μᾶλλον περιζητήτων κυριῶν τῆς ἐποχῆς της, διὰ τὴν χάριν, τὴν εὐφυΐαν καὶ τὴν συμπεριφορὰν αὐτῆς.

Ἡ οἰκογένεια τοῦ ἰατροῦ Μαυρογένους ἦτο ἐκ τῶν ἐκλεκτοτέρων καὶ τῶν μᾶλλον τετιμημένων τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας τοῦ Πέραν, καίτοι μὴ οὖσα πλουσία. Οἱ φίλοι καὶ οἱ κοινωνικὰς συνεχεῖς πρὸς αὐτὴν σχέσεις ἔχοντες ἦσαν πολυπληθεῖς, οὐ μόνον εἰς τὴν ἑλληνικὴν παροικίαν ἀνήκοντες, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ξένοι. Οἱ σχηματίζοντες ὅμως τὸν συνήθη καὶ διαρκῆ, οὕτως εἰπεῖν, κύκλον τῶν παρ' αὐτῇ συχναζόντων, ἦσαν, ἐκτὸς τῶν συγγενῶν, πέντε ἢ ἓξ ἀφωσιωμένοι καὶ στενοὶ φίλοι, ἅπαντες σχεδὸν ἀνήκοντες εἰς τὴν τάξιν τῶν εἰς τὰ γράμματα ἢ τὰς ἐπιστήμας ἀσχολουμένων ἐξ ἐπαγγέλματος ἢ ἐκ κλίσεως.

Ἦσαν δὲ οὗτοι οἱ ἑξῆς:

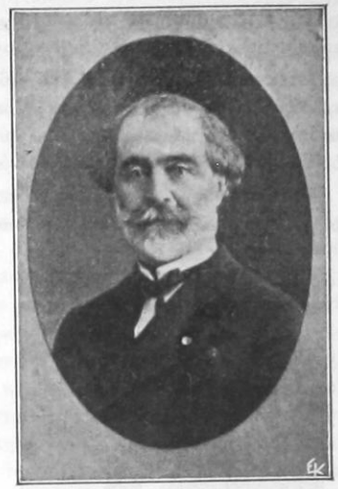
Πρῶτον ὁ Κωνστ. Καλλιάδης, ἀδελφὸς τῆς κυρίας Μαυρογένους, λίαν ἐπιμεμελημένην λαβὼν ἀνατροφήν. Ἐκπαιδευθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει κατ' οἶκον, ἐστάλη εἶτα διά τινα χρόνον εἰς Παρισίους μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν καὶ ἐπίβλεψιν τοῦ νέου μὲν καὶ ἐκείνου τὴν ἡλικίαν, πλὴν ἀρκούντως πρεσβυτέρου αὐτῶν, Ἡροκλέους Βασιάδου.

Δεύτερον ὁ Α. Παλαιολόγος, Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος, ἀνὴρ ἐκ τῶν μᾶλλον ἀνεπτυγμένων, εὐφυέστατος καὶ σοβαρός, μὲ τρόπους λίαν εὐπρεπεῖς καὶ προσηνεῖς. Ὁ μακαρίτης Παλαιολόγος ἦτο ἐκ τῶν σπανιωτέρων καὶ τῶν μᾶλλον διακεκριμένων, κατά τε τὴν ἀξίαν καὶ τὴν ἱκανότητα, ὡς καὶ διὰ τοὺς τρόπους, προξένων καὶ διπλωματικῶν λειτουργῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἐξ ὅσων ἐγνώρισα. Ταχέως φεῦ! ἐπέπρωτο Μοῖρα πονηρὰ ν' ἁρπάσῃ αὐτόν, νέον ἔτι καὶ ρωμαλέον, διὰ θανάτου τραγικοῦ καὶ αἰφνιδίου [1].

Εἶτα ὁ Ἡροκλῆς Βασιάδης, ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν οἰκεῖος τῶν Καλλιαδῶν, καθότι ὑπῆρξεν οἰκοδιδάσκαλος τῶν δύο ἀδελφῶν, συνοδεύσας αὐτοὺς ὡς προείπομεν καὶ εἰς Παρισίους, ὅπου καὶ ἐσπούδασε τὴν ἰατρικήν. Μετὰ τὴν ἐκ Παρισίων ἀναχώρησιν τῶν δύο Καλλιαδῶν, ὁ Βασιάδης μετέβη εἰς Βερολῖνον, ὅπου διέμεινεν ἐπί τινα χρόνον. Ἐπανελθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐγκατέστη ἐν αὐτῇ, ποριζόμενος λίαν μετριοφρόνως, ἀξιοπρεπῶς, καὶ ἄνευ πατάγου τὰ πρὸς τὸ ζῆν διὰ τῆς ἐξασκήσεως τῆς ἰατρικῆς, περιορισθεὶς μέχρι τοῦ τέλους τῆς ζωῆς του εἰς τὴν πενιχρὰν μέν, πλὴν στερεὰν καὶ μηδόλως ἀπαιτητικὴν οὐδ' ὑπεροπτικὴν πελατείαν τῶν συμπατριωτῶν του Ἠπειρωτῶν τῆς τάξεως τοῦ λαοῦ· Μείνας ἄγαμος μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του, διῆγε βίον τακτικόν, λιτὸν καὶ ἀπέριττον, βίον ἀληθοῦς φιλοσόφου, ἀφωσιωμένος καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὴν παιδείαν καὶ τὰ γράμματα, ὡς καὶ εἰς τὰ πνευματικὰ συμφέροντα τοῦ ἔθνους του. Ἐπ' ἐλάχιστον καταγινόμενος εἰς τὴν μελέτην τῶν φυσικῶν καὶ βιολογικῶν, ὡς καὶ τῶν ἱστορικῶν ἐπιστημῶν ἐνησχολεῖτο καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὰ γράμματα καὶ τὴν φιλολογίαν, περὶ πολλῶν δὲ ζητημάτων εἰς αὐτὴν ἀναγομένων πολλὰς ἔγραψε καὶ σπουδαίας, ἂν καὶ βραχείας μελέτας. Ἐκ τῶν ξένων γλωσσῶν κατεῖχε μὲν τὴν Γαλλικὴν καὶ τὴν Γερμανικήν, μετὰ δυσκολίας ὅμως ἐχειρίζετο αὐτὰς καὶ μάλιστα τὴν Γερμανικὴν δὲν ὠμίλει σχεδὸν διόλου. Τοιοῦτος ἐν συνόψει ὁ Κωνσταντῖνος Ἡροκλῆς Βασιάδης, ὅστις ἐγένετο ἐκ τῶν πρωτίστων μεταξὺ τῶν ἀγωνισθέντων καὶ μοχθησάντων ὑπὲρ τῆς παρ' ἡμῖν διαδόσεως τῆς μαθήσεως καὶ τοιοῦτος διέμεινε μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του. Ἀγαθὴν κατέλιπε μνήμην καὶ ζῶν ἔσχε μεγάλην δημοτικότητα. Ὅλοι ἐτίμων καὶ ἐσέβοντο αὐτὸν καὶ αὐτοὶ ἔτι οἱ διὰ τὸν πλοῦτον ἢ δι' ἄλλους λόγους ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἡμῶν τὴν πρωτοκαθεδρίαν κατέχοντες καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀβροδίαιτοι, καίτοι τοῦ Βασιάδου, ἀφιλοκερδοῦς καὶ ἀνεξαρτήτου, οὐχὶ πολὺ ἁβροὺς τοὺς τρόπους καὶ τὸ ἦθος ἔχοντος.

1. *Ἓν τινι εἰς τὴν νῆσον Χάλκην ἐκδρομῇ αὐτοῦ, ἐπεθύμησε νὰ λάβῃ θαλάσσιον λουτρόν. Εἰσελθὼν εἰς τὴν θάλασσαν μετὰ τοῦ μακαρίτου Ἰσχομάχου, Παρέδρου Δικαστοῦ, παρὰ τῷ κάτωθι τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς εὑρισκομένῳ ἐρειπίῳ τοῦ ἀνεμομύλου, ἐπνίγη. Τὸ λίαν θλιβερὸν τοῦτο γεγονὸς ἐπέπρωτο νὰ συνοδευθῇ δι' ἐνὸς κωμικωτάτου ἐπεισοδίου. Ὁ συνοδεύων τὸν ἀοίδιμον Παλαιολόγον εἰς τὸ θαλάσσιον λουτρόν, ἀλλ' εἰς ἀβαθέστερον μέρος τῆς θαλάσσης μόνον προχωρήσας, γηραιὸς καὶ ἀγαθώτατος Ἰσχόμαχος, βλέπων νὰ πνίγηται ὁ Παλαιολόγος, εὐθὺς ἐξῆλθε τοῦ ὕδατος, ἀνέβη γυμνός, ὡς εὑρίσκετο, εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ προκειμένου βράχου τοῦ Μύλου, καὶ ὑψώσας ὅσον τῷ ἦτο δυνατὸν τὴν φύσει τρέμουσαν καὶ τονθορύζουσαν φωνήν του, ἐξεφώνησε βραδέως καὶ λέξιν πρὸς λέξιν τὸ ἑξῆς, πρὸς πλοιάριον ἁλιέων ἀρκούντως μακρὰν ἐν πελάγει εὑρισκόμενον:—«Κύριοι! ὁ κ. Παλαιολόγος, Γενικὸς Πρόξενος τῆς Αὐτοῦ ἑλληνικῆς Μεγαλειότητος, πνίγεται. Δράμετε εἰς βοήθειαν αὐτοῦ! Πρὸς Θεοῦ, τρέξατε! θὰ ἀμείψωμεν ὑμᾶς ἁδρῶς!». Ἐννοεῖται ὅτι πρὶν ἢ ὁ ἀγαθὸς Ἰσχόμαχος τελειώσει τὴν δημηγορίαν του, ὁ δυστυχὴς Παλαιολόγος εἶχε πρὸ πολλοῦ πνιγῇ. Οἱ δὲ ἁλιεῖς, ἐὰν ἤκουσαν τὴν φωνὴν καὶ προσέβλεψαν πρὸς αὐτόν, μὴ ἐννοήσαντες «τί τοὺς ψάλλει», θὰ ἐξέλαβον ἴσως αὐτὸν ὡς Νηρηΐδα ἀναδύσασαν τῆς θαλάσσης καὶ διὰ τοῦ ᾄσματος αὐτῆς θέλουσαν ν' ἀπολέσῃ αὐτούς.*

Ὁ Ξενοφῶν Ζωγράφος, συνάδελφος τότε τοῦ Μαυρογένους ἔν τε τῇ Ἰατρικῇ Σχολῇ καὶ ἐν τοῖς Ἀνακτόροις, εὐφυὴς καὶ ἐπιδέξιος, εὐειδὴς καὶ εὐάρεστος τοὺς τρόπους, στωμύλος καὶ καλλιρρήμων, μεγάλην εἶχε παρὰ ταῖς ἑλληνικαῖς οἰκογενείαις, καὶ μάλιστα ταῖς πλουσίαις, ἰατρικήν τε καὶ κοσμικὴν ἐπιτυχίαν, ὡς καὶ παρά τισιν ἰσχύουσιν τότε Ὀθωμανοῖς. Φιλογενὴς τὰ μάλα καὶ πρόθυμος, συνειργάσθη πάντοτε μεταξὺ τῶν πρώτων εἰς πᾶν σχεδὸν ὅ,τι κατ' ἐκείνην καὶ τὴν μετέπειτα ἐποχὴν ἐγένετο ἀγαθὸν ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου ἑλληνικῆς κοινότητος τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ξενοφῶν Ζωγράφος.

Δὲν κατεῖχε βεβαίως ὁ Ξενοφῶν Ζωγράφος τὴν εὐρύτητα τῆς μαθήσεως τοῦ Βασιάδου, οὐδὲ τοῦ Μαυρογένους, οὐδ' εἶχε τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν ἵνα καταγείνῃ εἰς βαθείας μελέτας καὶ σπουδάς. Ἐκτὸς λόγων τινῶν, ἀπαγγελθέντων ἐν διαφόροις ἑορταῖς καὶ ὁμηγύρεσιν, οὐδὲν ἔγραψεν, οὐδὲ κατέλιπέ τι. Οἱ λόγοι ὅμως, οὓς ἀπήγγειλεν, ἦσαν τόσον εὐάρεστοι, τόσον εὐφραδεῖς καὶ ἐσθ' ὅτε τόσον πνευματώδεις, ὥστε καθίσταντο ἀληθὴς εὐχαρίστησις διὰ τοὺς ἀκροωμένους. Ὁ Ξενοφῶν Ζωγράφος δὲν ἦτο ἄνθρωπος τοῦ μονήρους καὶ ἠρέμου σπουδαστηρίου, ἀλλ' ἐξ ἐκείνων, οὓς οἱ Γάλλοι ἀποκαλοῦσι des hommes pratiques, καὶ hommes d'action

Ἰωάννης Ζωγράφος.

Ὁ Ἰωάννης Ζωγράφος, δικηγόρος, εὐφυέστατος, ἐκπαιδευθεὶς ἐν Ἀθήναις καὶ εἰς Παρισίους. Ὁ πρεσβύτερος ἀδελφὸς τούτου, Θεόδωρος, ἰατρός, λίαν σοβαρὸς καὶ σπουδαῖος, μία τῶν εὐγενεστάτων ψυχῶν ἐξ ὅσων ἐγνώρισα, ἀσχολούμενος καὶ εἰς τὴν φιλολογίαν καὶ ἀγαπῶν αὐτήν. Ἐξέδιδε τὸ μόνον κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν φιλολογικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἑλληνικὸν περιοδικόν, τὴν «Κασταλίαν», ἐν τῷ ὁποίῳ πολλοὶ νέοι, καὶ ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας, ἐδημοσίευσαν τὰ πρῶτα αὐτῶν φιλολογικὰ δοκίμια. Οἱ δύο οὗτοι ἀδελφοὶ Θ. καὶ Ι. Ζωγράφοι οὐδεμίαν εἶχον συγγένειαν μετὰ τοῦ προμνημονευθέντος Ξενοφῶντος Ζωγράφου. Ὁ πατὴρ αὐτῶν κατήγετο ἐκ Χίου.

Τέλος ὁ γράφων τὰς ἀναμνήσεις ταύτας, νεανίας κατὰ τὴν περὶ ἧς πρόκειται ἐνταῦθα ἐποχήν, πλησιάζων πρὸς τὸ εἰκοστὸν αὐτοῦ ἔτος καὶ ὅστις εἶχε πρὸ ὀλίγου γνωρίσει καὶ ἔσχε τὴν εὐτυχίαν νὰ ἀποκτήσῃ τὴν εὔνοιαν τῆς οἰκογενείας Μαυρογένους καὶ τῶν ἐν τῷ ἐκλεκτῷ ἐκείνῳ οἴκῳ συνήθως συνερχομένων φίλων, τινὲς τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ ἴδιοι αὐτοῦ στενοὶ φίλοι.

Εἰς τὰς ἑσπερινὰς τῆς οἰκίας ἐκείνης ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς εὐφυεστάτης οἰκοδεσποίνης συναθροίσεις παρευρίσκοντο πολλάκις καί τινες τῶν συγγενῶν καὶ ἄλλοι φίλοι,

ἀλλὰ παροδικῶς. Ἐνίοτε, πλὴν σπανίως, καὶ τὰ συμπαθέστατα τέκνα τῆς οἰκοδεσποίνης, τὸ λίαν νεαρὸν θυγάτριον τῆς κυρίας Μαυρογένους, καὶ οἱ λίαν νεαροὶ ἐπίσης υἱοί της, οἵτινες ἀνδρωθέντες, ἐγένοντο βραδύτερον, ὁ μὲν πρεσβύτερος εἷς τῶν μᾶλλον διακεκριμένων, εὐπαιδεύτων καὶ τετιμημένων χριστιανῶν λειτουργῶν τῆς Τουρκίας, ὁ δὲ νεώτερος εἷς τῶν διακεκριμένων ὁμογενῶν ἐμπόρων, τῶν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ.

Κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ 1860 — 61 αἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ Μαυρογένους ἑσπεριναὶ συναθροίσεις ἐγένοντο συχνάκις, παρακλήσει τῆς οἰκοδεσποίνης, ἥτις ἕνεκα τῆς ἐπισφαλοῦς καταστάσεως τῆς ὑγείας της δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξέρχηται κατὰ τὰς νύκτας, ὅπως μεταβῇ εἰς τὸ θέατρον ἢ εἰς ἄλλων φίλων οἰκίας.

Κατά τινα τῶν ἑσπερίδων τούτων ὁ Μαυρογένης ἐπρότεινεν εἰς τὴν ὁμήγυριν νὰ δοθῇ εἰς τὰς συναθροίσεις χροιὰ σπουδαιοτέρα καὶ ὠφελιμωτέρα, ἀναδεχομένου ἑκάστου τῶν συνήθως συνερχομένων νὰ συντάξῃ μικράν τινα καὶ βραχεῖαν μελέτην περὶ φιλολογικοῦ τινος ἢ ἐπιστημονικοῦ ζητήματος καὶ νὰ ἀνακοινώσῃ αὐτὴν τοῖς φίλοις, οἵτινες καὶ θὰ συνεζήτουν μετ' αὐτοῦ τὸ θέμα, προβάλλοντες ἕκαστος τὴν ἰδίαν ἐπὶ τούτου γνώμην. Ἡ πρότασις αὕτη τοῦ οἰκοδεσπότου, ἥτις ἦτο ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ γνωμικοῦ: «τὸ τερπνὸν σὺν τῷ ὠφελίμῳ», προθύμως ἐγένετο δεκτή, καὶ μετά τινας ἑσπέρας ὁ Βασιάδης πρῶτος ἤρξατο τῶν ἀναγνωσμάτων, ἀνακοινώσας τοῖς φίλοις μικρὰν μελέτην «Περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν γλωσσῶν κατὰ τὸν Πλάτωνα καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους».

Θεόδωρος Ζωγράφος.

Ἡ μελέτη αὕτη (ἣν ἐπεξεργασθεὶς βραδύτερον καὶ ἐπεκτείνας ἀνεκοίνωσεν ὁ Βασιάδης εἰς τὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον) ἠχαρίστησε πολὺ τοὺς φίλους καὶ συνεζητήθη καθ' ὅλην τὴν ἑσπερίδα. Τὸ ἀνάγνωσμα τοῦτο ἠκολούθησαν καὶ ἄλλα τοῦ ἀοιδίμου Βασιάδου ὡς καὶ μία μελέτη περὶ ἐνυπνίων τοῦ Μαυρογένους (ἣν καὶ οὗτος βραδύτερον ἐπεξεργασθεὶς ἀνεκοίνωσε τῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ) καὶ ἄλλαι. Ὁ τρόπος οὗτος τοῦ διέρχεσθαι τὰς ἑσπέρας πολλὴν ἔσχε τὴν ἐπιτυχίαν καὶ διάφοροι φίλοι τῆς οἰκογενείας Μαυρογένους προσῆλθον ἀλληλοδιαδόχως κατά τινας τῶν ἀκολουθησασῶν ἑσπερίδων καὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὰς συναθροίσεις ταύτας.

Ἑσπέραν τινὰ τοῦ προλεχθέντος μηνὸς Μαρτίου τοῦ 1861. καθ' ἣν ἦσαν συνηγμένοι ἐν τῇ συνήθει, πρὸς τὴν ὁδὸν κειμένῃ, αἰθούσῃ τῆς μικρᾶς οἰκίας, τέσσαρες φίλοι, ἐν οἷς ὁ Παλαιολόγος, ὁ Βασιάδης, ὁ Καλλιάδης, ὡς καὶ ὁ γράφων ταῦτα. καὶ οἱ οἰκοδεσπόται, ἐγένετο λόγος περὶ τῶν ἀναγνωσμάτων, περὶ ὧν ἀνωτέρω ἐλέχθη, τῆς ἐπιτυχίας αὐτῶν καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας.

Αἴφνης ὁ σύνοφρυς καὶ πάντοτε ***βλοσυρὰν τὴν ὄπα*** ἔχων Βασιάδης ἔρριψεν ἐν τῷ μέσῳ μίαν ἰδέαν, ἥτις οὐδένα μὲν ἐξέπληξε, πλὴν μᾶς ἐφάνη κατ' ἀρχὰς ὡς δυσεπίτευκτος. Ἰδοὺ δὲ αὕτη:

— «Ἀφοῦ τόσον ἐπιτυγχάνουσι τὰ ἐν γωνίᾳ καὶ παραβύστῳ γενόμενα φιλολογικὰ » καὶ ἐπιστημονικά μας αὐτὰ ἀναγνώσματα καὶ αἱ συζητήσεις, διατί δὲν ἱδρύομεν μίαν » δημοσίαν καὶ προσιτὴν εἰς ὅλους τοὺς βουλομένους φιλολογικὴν ἑταιρείαν, ὁποῖαι » ὑπάρχουν εἰς πλείστας πόλεις τῆς Εὐρώπης;»

Τινὲς τῶν παρευρισκομένων ἐξέφρασαν ἀμφιβολίας περὶ τοῦ ἐφικτοῦ καὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ πράγματος· ἄλλοι δὲ τοὐναντίον συνετάχθησαν τῇ γνώμῃ τοῦ Βασιάδου.

— «Τί κρῖμα ὅτι εἴμεθα τόσον ὀλίγοι ἀπόψε! ἀνεφώνησεν ὁ Καλλιάδης. Ἐὰν ἦσαν » παρόντες καὶ ἄλλοι φίλοι, τὸ πρᾶγμα θὰ συνεζητεῖτο ἴσως ἀποτελεσματικώτερον».

Ὁ νεώτερος τῶν παρευρισκομένων προσεφέρθη τότε νὰ ὑπάγῃ καὶ προσκαλέσῃ καὶ ἄλλους φίλους· δεκτοῦ δὲ τούτου γενομένου, ἐξῆλθε καὶ διηυθύνθη πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ Ξενοφῶντος Ζωγράφου καὶ εἶτα πρὸς τὴν τῶν ἀδελφῶν Ι. καὶ Θ. Ζωγράφων. Παραλαβὼν τὸν τελευταῖον τοῦτον ἐπέστρεψε, καὶ μετά τινα λεπτὰ κατέφθανε καὶ ὁ Ξενοφῶν Ζωγράφος.

Ἀφοῦ ἀνεκοινώθη αὐτοῖς ὁ λόγος τῆς ἰδιαιτέρας αὐτῆς προσκλήσεως, ἤρξατο ἡ συζήτησις, ἥτις διήρκεσεν οὐκ ὀλίγον, τοῦ ζητήματος ἐξετασθέντος λεπτομερῶς. Τέλος ἀπεφασίσθη παμψηφεὶ νὰ γείνουν πάντα τὰ δυνατὰ διαβήματα καὶ αἱ ἐνέργειαι πρὸς ἵδρυσιν σωματείου. καλουμένου «Ἑλληνικὴ Φιλολογικὴ Ἑταιρεία Κωνσταντινουπόλεως», σκοπὸν ἔχοντος τὴν ἀποκλειστικὴν καλλιέργειαν τῶν γραμμάτων ἐν γένει, ἰδίως δὲ τῆς φιλολογίας, καὶ συνεδριάζοντος εἰς οἴκημα καὶ εἰς ἡμέρας ἢ νύκτας ὡρισμένας. Εἰς τὰς συνεδριάσεις ταύτας, εἰς ἃς θὰ παρευρίσκωνται μόνον τὰ τακτικῶς κατὰ τρόπον ἀκριβῆ ἐγγραφησόμενα μέλη, θὰ γείνωνται ὑπὸ τῶν μελῶν κατὰ τάξιν ἀκριβῆ καὶ μετὰ προηγηθεῖσαν ἔγκαιρον προεγγραφὴν διακοινώσεις γραπταὶ ἢ προφορικαί, σοβαραὶ συζητήσεις ἐπὶ ζητημάτων καθαρῶς φιλολογικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν, ἀποκλειομένου αὐστηρῶς καὶ ἀπολύτως παντὸς ζητήματος καὶ ὑπαινιγμοῦ πολιτικοῦ ἢ θρησκευτικοῦ, ὡς καὶ πάσης φιλονεικίας καὶ ἀπρεποῦς ἐκφράσεως.

Τὸ σχέδιον τοῦτο, τὸ ἐπινοηθέν, συζητηθὲν καὶ ἀποφασισθὲν κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην τοῦ φθίνοντος Μαρτίου 1861 ὑπὸ τῶν ***ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν ἐκείνων ἀνδρῶν*** — ἀριθμοῦ κατὰ σύμπτωσιν Πυθαγορείου καὶ αἰσίου— ἀνδρῶν, οἵτινες δέον νὰ θεωρηθῶσιν ὡς οἱ πρῶτοι ἐπινοηταὶ καὶ ἱδρυταὶ τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, τῆς προτάσεως ἀνηκούσης ἐν παντὶ δικαιώματι τῷ ἀοιδίμῳ Ἡροκλεῖ Βασιάδῃ, ἀνέλαβον οὗτοι ν' ἀνακοινώσωσι τοῖς φίλοις καὶ σχετικοῖς αὐτῶν καὶ προτρέψωσιν ἵνα συνενούμενοι αὐτοῖς, συντελέσωσιν εἰς τὴν ἵδρυσιν τοῦ τοσοῦτον ἀναγκαίου εἰς τὴν ἑλληνικὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως κοινότητα Πνευματικοῦ Γυμναστηρίου.

Τοῦτο ἐξετελέσθη ἐν ἀκαρεί. Τὸ σχέδιον παρεδέχθησαν καὶ ἐνέκριναν πολλοὶ τῶν λογίων καὶ φίλων τῶν γραμμάτων, τινὲς μάλιστα μετ' ἐνθουσιασμοῦ. Κατὰ δὲ τὴν β' ἑβδομάδα τοῦ Ἀπριλίου, τῇ 17, ἡμέρᾳ Παρασκευῇ, ἐὰν μὴ μὲ ἀπατᾷ ἡ μνήμη, εἰκοσάς λογίων διαφόρων κατηγοριῶν καὶ ἐπαγγελμάτων, τῶν πλείστων ὅμως ἰατρῶν, συνῆλθον εἰς τὰς εὐρείας αἰθούσας τοῦ Χατζῆ Γεωργίου Κωνσταντινίδου. Οὗτος, τῇ προτροπῇ τοῦ φίλου του Ξενοφῶντος Ζωγράφου, συνήνεσεν οὐ μόνον νὰ λάβῃ μέρος, ἀλλὰ καὶ νὰ φιλοξενήσῃ προσωρινῶς τὴν συνάθροισιν ἐν τῇ εὐρείᾳ αὐτοῦ οἰκίᾳ, ἐν ᾗ τὴν σήμερον εἶναι ἐγκατεστημένη ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβεία τῆς Ἑλλάδος. Οἱ συνελθόντες προσήνεγκον παμψηφεὶ τὴν προεδρείαν τῆς συνελεύσεως τῷ ξενίζοντι αὐτοὺς οἰκοδεσπότῃ, ὑπείκοντες εἰς στοιχειώδες καθῆκον τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς.

Ἡ συνέλευσις δὲ ἐκείνη ὑπῆρξεν ἡ *πρώτη προκαταρκτικὴ* συνεδρία τοῦ μέχρι τῆς σήμερον, Ἀγαθῇ τύχῃ, ὑφισταμένου Ἑλληνικοῦ Φιλολογ. Συλλόγου τῆς ἡμετέρας πόλεως.

Τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀπεφασίσθη ὁριστικῶς ἡ ἵδρυσις τοῦ σωματείου ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἑλληνικὴ Φιλολογικὴ Ἑταιρεία Κων/πόλεως», ὡρίσθησαν ὁ σκοπὸς καὶ ὁ κύκλος τῆς δράσεως αὐτοῦ, ἀκριβῶς ὡς εἶχον προδιαγραφῆ ὑπὸ τῶν *ἑπτὰ φίλων*, τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ Μαυρογένους πρώτων ἐπινοητῶν τῆς ἰδέας, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη.

Εἶτα συνεζητήθη καὶ κατεστρώθη ἐν σχεδίῳ καὶ grosso modo ὁ Κανονισμός, ὁ τρόπος τῆς λειτουργίας καὶ τῆς συντηρήσεως τοῦ σωματείου. Ὁ Κανονισμὸς οὗτος, ὁ κατὰ τὴν πρώτην καταρκτικὴν συνεδρίαν διαχαραχθεὶς καὶ κατὰ τὴν δευτέραν ἐπιψηφισθείς, ἐμε-

λετήθη καὶ πάλιν μετά τινα χρόνον, —μετὰ δύο, νομίζω, ἔτη—μεταβληθεὶς δὲ τότε κατά τινα αὐτοῦ σημεῖα καὶ ἐπικυρωθείς, ἔμεινεν ἔκτοτε ὡς εἶχε μέχρι τῆς πρό τινων μόλις ἐτῶν ἀναθεωρήσεως αὐτοῦ. Ταὐτοχρόνως ἀπεφασίσθη, ἵνα τὰ ἐκ τῶν μελῶν κατάλληλα πρὸς τοῦτο πρόσωπα ἐνεργήσωσι τὰ δέοντα παρὰ τοῖς ἄρχουσι διαβήματα, πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἀπαιτουμένης ἀδείας διὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν καὶ λειτουργίαν τοῦ σωματείου Τὴν ἄδειαν ταύτην παρεχώρησαν λίαν εὐκόλως καὶ εὐμενῶς αἱ Ἀρχαὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἐν τέλει ἀπεφασίσθη ἵνα πρόεδρος μὲν τοῦ σωματείου ταχθῇ ὁ γηραιὸς καὶ μεγάλην ὑπόληψιν περιβεβλημένος, ὡς δεινὸς δὲ φιλολόγος καὶ σοφὸς φημιζόμενος Στέφανος Καραθεοδωρῆς, γραμματεὺς δὲ ὁ Κωνσταντῖνος Καλλιάδης, ὅστις, ἄλλως τε, καὶ εἰς τὴν προκαταρκτικὴν συνέλευσιν εἰργάσθη ὡς τοιοῦτος. Δύο τῶν πρώτων ἱδρυτῶν, ὧν ὁ εἷς ἐτύγχανεν εὐνοούμενος τοῦ μακαρίτου Στεφάνου Καραθεωδωρῆ, ὡρίσθησαν ἵνα μεταβῶσι παρὰ τῷ ἐριτίμῳ γέροντι καὶ ἀνακοινώσωσιν αὐτῷ τὴν εἰς ἔνδειξιν ὑπολήψεως καὶ σεβασμοῦ προσφερομένην αὐτῷ θέσιν προέδρου τῆς ἱδρυομένης ἑταιρείας.

Μετὰ δύο ἡμέρας οἱ δύο ἀντιπρόσωποι, μεταβάντες παρὰ τῷ σεβασμίῳ γέροντι, ἀνεκοίνωσαν αὐτῷ τὴν ἀπόφασιν τῶν ἐντολέων των, ἐλπίζοντες ὅτι τὸ διάγγελμα βαθεῖαν, ὡς εἰκός, ἤθελε προξενήσει αὐτῷ εὐχαρίστησιν, καὶ ὅτι ἡ ἀπάντησις θὰ ἦτο βεβαίως συναίνεσις καὶ εὐχαριστίαι, ἅτε γνωστῆς καὶ πεφημισμένης οὔσης τῆς ἀγαθότητος καὶ εὐπροσηγορίας τοῦ ἀνδρός.

Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐκφραστικωτάτην δημώδη παροιμίαν: «*Ποιὸς εἶδε τὸν Θεὸν καὶ δὲν τὸν ἐφοβήθηκε!*» Πόσην ἠσθάνθησαν ἔκπληξιν οἱ πρεσβευταί, ὅτε ὁ σεβάσμιος γέρων, μόλις ἀκούσας τὴν πρότασιν καὶ τὸ ὄνομα *ἑταιρεία* ἀνεπήδησεν ἐπὶ τῆς ἕδρας αὐτοῦ καὶ μὲ τρέμουσαν ἐκ τρόμου καὶ τῆς ὀργῆς φωνήν: «Ὄχι! ὄχι! δὲν δέχομαι τοιαύτας προτάσεις ἐγώ! οὔτε ν' ἀκούσω θέλω περὶ ἑταιρειῶν, οὔτε ν' ἀναμιχθῶ εἰς τοιαῦτα πράγματα!» Εἰς μάτην οἱ ἀπεσταλμένοι προσεπάθησαν διὰ πολλῶν διασαφήσεων καὶ παρακλήσεων νὰ ἐκθέσωσι πρὸς τὸν παρεξηγήσαντα, ὡς ἐνόμισαν, τὰ πράγματα, πρεσβύτην, καὶ νὰ καθησυχάσωσι καὶ μεταπείσωσιν αὐτόν. Οὐδὲν ἐπ' αὐτοῦ ἠδυνήθησαν. Εἶχεν, ὡς φαίνεται, ὁ ἀοίδιμος Στέφανος μεγάλην ἀντιπάθειαν, οὐχὶ ἴσως πρὸς τὰ φιλολογικὰ σωματεῖα καὶ τὰς συνελεύσεις τῶν λογίων, ἀλλ' εἰς τὴν ἐπίκλησιν *ἑταιρεία*, τὴν ὁποίαν ὡς φαίνεται ἐθεώρει κακήν.

Ἰδόντες, ἐν τέλει, οἱ δύο ἀπεσταλμένοι, ὅτι δὲν ἐπιτυγχάνεται ὁ σκοπός, δι' ὃν εἶχον σταλῇ, ἀνεχώρησαν περίλυποι καὶ συνεσταλμένοι «*ὡσὰν βρεγμέναι ὄρνιθες*».

Εἰς τὴν μετ' ὀλίγας ἡμέρας προωρισθεῖσαν ὡς συνέχειαν τῆς πρώτης, δευτέραν προκαταρκτικὴν συνάθροισιν εὐαρίθμων τινῶν μελῶν, ἐν τῷ οἴκῳ πάντοτε τοῦ Χατζῆ Γεωργίου Κωνσταντινίδου, οἱ δύο ἀπεσταλμένοι ἀφηγήθησαν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀποστολῆς των. Ἅπαντες ἐλυπήθησαν καὶ ἐξεπλάγησαν διὰ τὴν ἀρνητικὴν ἀπάντησιν τοῦ σεβαστοῦ Καραθεοδωρῆ, ἕκαστος δὲ τῶν παρισταμένων διαφοροτρόπως ἐξεδήλου τὰς ἐντυπώσεις του.

Ὁ ἓν τινι γωνίᾳ καθήμενος καὶ μηδὲν λέγων, πλὴν κατηφής, ὡς πάντοτε, Βασιάδης, ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ συστείλας τοὺς μυῶνας τοῦ προσώπου του ἤρξατο τρίβων (κατά τινα συνήθη αὐτῷ καὶ ἀναλλοίωτον ἔκφρασιν καὶ χειρονομίαν γνωστὰς πᾶσι τοῖς οἰκείοις αὐτοῦ), διὰ τοῦ μεγάλου καὶ τῶν δύο ἑπομένων δακτύλων, τὸν δεξιὸν κρόταφον καὶ τὴν παρακειμένην ὑπερόφρυον χώραν. Τοῦτο ἦτο δι' ἡμᾶς τὸ ἀλάνθαστον γνώρισμα ὅτι ὁ ἐγκέφαλος τοῦ φίλου Βασιάδου εὑρίσκεται εἰς ἀναζήτησιν ἰδέας, ἀναμνήσεως, ἢ λέξεώς τινος. Δι' ὃ καὶ ὁ Καλλιάδης εἶπεν ἀμέσως: — «Σταθῆτε! ὁ ἐγκέφαλος τοῦ Βασιάδου ἔχει τοὺς πόνους τοῦ τοκετοῦ. Νὰ ἰδοῦμε τί θὰ μᾶς γεννήσῃ».

— «Gare à la souris!» εἶπεν ἀστεϊζόμενος χαμηλοφώνως πρὸς τοὺς παρ' αὐτῷ καθημένους Μαυρογένην καὶ Ι. Ζωγράφον, ὁ γράφων τὰς ἀναμνήσεις ταύτας. Ἀλλ' ὁ Βασιάδης ἀναβλέψας καὶ χωρὶς ν' ἀνακράξῃ τὸ ἀρχιμήδειον θριαμβευτικὸν «*Εὗρον! εὗρον!*» εἶπεν:

— «Ἐὰν ἡ μόνη αἰτία τῆς ἀρνήσεως τοῦ κ. Καραθεοδωρῆ εἶναι ἡ ἀντιπάθεια αὐτοῦ »πρὸς τὴν λέξιν «*Ἑταιρεία*», αἴρεται ὁλοσχερῶς ἡ δυσκολία αὕτη. Τὴν ἐπίκλησιν ταύτην »δυνάμεθα ν' ἀντικαταστήσωμεν διὰ τῆς λέξεως «*Σύλλογος*».

Ἀνευφημίαι ἐνθουσιώδεις ὁλοκλήρου τῆς ὁμηγύρεως καὶ ἐπιδοκιμασίαι ὑπεδέχθησαν τὸ λίαν καλλιεπὲς εὕρημα τοῦ Βασιάδου καὶ χειροκροτήσεις καὶ συγχαρητήρια ἐπεδαψιλεύθησαν αὐτῷ. Ἰδοὺ λοιπὸν πῶς ἀνεγεννήθη καὶ ἐπανῆλθε παρ' ἡμῖν ἡ ἐν χρήσει ἀναμφιλέκτως παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων εὑρισκομενη, ἀλλ' ἐν ἀχρηστίᾳ ἀπὸ πολλοῦ μείνασα καὶ λησμονηθεῖσα αὕτη λέξις, καὶ τῆς ὁποίας τοσαύτη μετέπειτα ἐγένετο χρῆσις, μετὰ τὴν εὐτυχεστάτην ὑπὸ τοῦ Βασιάδου ἀνάμνησιν καὶ ἐφαρμογὴν αὐτῆς.

Ἀπεφασίσθη αὐθωρεὶ νὰ ὀνομασθῇ τὸ σωματεῖον οὐχὶ πλέον «Ἑλληνικὴ Φιλολογικὴ Ἑταιρεία», ἀλλὰ «Ο ΕΝ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ».

Εἶτα ὁ Καλλιάδης ἀνήγγειλεν ὅτι ἕνεκα ἀτομικῶν ἀσχολιῶν δὲν τῷ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐκτελῶν τὰ τοῦ γραμματέως καθήκοντα, δι' ὃ καὶ παραιτεῖται.

Ἀπεφασίσθη νὰ σταλῇ νέα πρὸς τὸν Καραθεοδωρῆ πρεσβεία, ἥτις, ἀφοῦ θὰ ὑπεδείκνυεν αὐτῷ πλαγίως καὶ ὡς ἐν παρενθέσει τὴν νέαν τοῦ σωματείου ἐπίκλησιν, θὰ παρεκάλει αὐτὸν καὶ πάλιν νὰ δεχθῇ τοὐλάχιστον ἐπί τινα χρόνον τὴν προεδρείαν.

Συνάμα ἀπεφασίσθη ν' ἀναζητηθῇ καὶ εὑρεθῇ κατάλληλον οἴκημα, αἴθουσα τουτέστι ξενοδοχείου ἢ οἰκίας, ἀρκούντως εὐρεῖα, καὶ προσληφθῇ ὑπ' ἐνοικίῳ, ἀναλόγῳ τῶν πόρων τοῦ Συλλόγου. Καὶ τέλος, ἀφοῦ ἡ πρὸς τὸν Καραθεοδωρῆ στελλομένη νέα πρεσβεία καταστήσῃ γνωστὸν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀποστολῆς της εἰς ὡρισμένα τοῦ Συλλόγου μέλη, νὰ συγκληθῇ νέα γενικὴ Συνεδρία τῶν μελῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ πάλιν τοῦ Κωνσταντινίδου. Ἡ συνεδρία αὕτη ὡρίσθη νὰ λογισθῇ β΄ τακτικὴ συνεδρία τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου.

Οἱ πρὸς τὸν Καραθεοδωρῆ σταλέντες δεύτεροι ἀντιπρόσωποι ἔσχον τὴν εὐτυχίαν νὰ πείσωσι τὸν σεβαστὸν πρεσβύτην νὰ δεχθῇ τὴν προσφερομένην αὐτῷ τιμητικὴν προεδρείαν. Δι' ὃ καὶ ἡ β΄ συνεδρία τοῦ Συλλόγου ἐγένετο κατὰ τὴν α΄ ἑβδομάδα τοῦ Μαΐου 1862 ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Χ. Γ. Κωνσταντινίδου καὶ ὑπὸ τὴν προεδρείαν αὐτοῦ πάλιν. Κατὰ τὴν συνέλευσιν ταύτην, εἰς ἣν παρῆσαν ἱκανὰ νέα μέλη, ἐν οἷς καὶ πολλοὶ ἔμποροι, κατηρτίσθη τὸ *α΄ τακτικὸν Γραφεῖον* τοῦ Συλλόγου, ἀνακηρυχθέντων Προέδρου μὲν τοῦ Στεφ. Καραθεοδωρῆ, Ἀντιπροέδρων δὲ τῶν οἰκοδεσποτῶν τῶν δύο οἰκιῶν, ἐν αἷς ἐγένοντο ἡ σύλληψις τῆς ἰδέας καὶ αἱ προκαταρκτικαὶ συνεδρίαι, τουτέστι τῶν Σ. Μαυρογένους καὶ Χ. Γ. Κωνσταντινίδου, γραμματέως δὲ τοῦ δικηγόρου Γεωργαντοπούλου, καὶ ταμίου τοῦ Δ. Πασπαλῆ. Ὁ τελευταῖος οὗτος ἐδήλωσε βραδύτερον ὅτι δὲν ἀποδέχεται τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ταμίου, ἥτις καὶ ἐδόθη εἰς ἄλλον, τοῦ ὁποίου μὲ διαφεύγει τὴν στιγμὴν ταύτην τὸ ὄνομα.

Ἡ τὴν συνεδρίαν ταύτην ἀκολουθήσασα συνῆλθεν ἐν τῷ μεγάλῳ δωματίῳ τῷ συναφεῖ πρὸς τὴν εἰς τὸν β΄ ὄροφον εὐρεῖαν αἴθουσαν τοῦ *Καζίνου Σάλα*. Τὴν αἴθουσαν καὶ τὰ δύο παρ' αὐτῇ δωμάτια εἶχε λάβει ὑπ' ἐνοίκιον ὁ Σύλλογος.

Τὸ *Καζῖνο Σάλα*, ὅπερ ἀπὸ πολλοῦ δὲν ὑπάρχει πλέον, ἔκειτο ἐν τῇ Μεγάλῃ ὁδῷ τοῦ Πέραν ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν τὴν κειμένην ἀπέναντι τοῦ καταστήματος «*Bon-Marche*». Ἦτο δὲ μεγάλη, εὐρεῖα, παλαιὰ καὶ οὐχὶ στερεὰ ξυλίνη οἰκία, ἔχουσα ἰσόγειον τιμῆμα καὶ δύο ἐπ' αὐτοῦ ὀρόφους, ὧν ἕκαστος περιελάμβανε μίαν ἀρκετὰ μεγάλην αἴθουσαν (σάλαν) καὶ τέσσαρα δωμάτια, ὧν τὰ δύο ἀρκούντως εὐρύχωρα. Ἐν τῷ πρώτῳ ὀρόφῳ τῆς οἰκίας ταύτης ἐγένοντο ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν αἱ συνεδρεῖαι τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ἰατρικῆς Ἑταιρείας. Ὁ δὲ Φιλολογικὸς Σύλλογος ἐν τῷ πρώτῳ τούτῳ οἰκήματι αὐτοῦ διέμεινε καὶ εἰργάσθη δύο περίπου ἔτη.

Αἱ συνεδριάσεις αὐτοῦ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἱδρύσεώς του ἐλάμβανον χώραν

καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα, τὴν μὲν χειμερινὴν περίοδον κατὰ τὰς νύκτας, τὰς δὲ ἄλλας τοῦ ἔτους ἐποχὰς τὴν ἡμέραν μετὰ μεσημβρίαν. Διακοπαὶ τῶν ἐργασιῶν ἐγίνοντο κατὰ τοὺς τρεῖς τοῦ θέρους μῆνας.

Συγχρόνως τῷ Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ συνεστήθη καὶ εἷς Ἰατρικὸς Ἑλληνικὸς Σύλλογος, ἀνεξάρτητος τοῦ τε Φιλολογικοῦ καὶ τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ἰατρικῆς Ἑταιρείας, ὅστις ὅμως ὀλίγα μόνον ἔζησεν ἔτη, καὶ τοῦ ὁποίου, μόνα, νομίζω, ἐπιζῶντα ναυάγια ἐσμὲν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ γηραιός μου φίλος κ. Ξενοφῶν Τριανταφυλλίδης καὶ ἐγώ.

Κατὰ τὴν αὐτὴν δὲ ἐποχὴν ἱδρύθη τῇ ἐμπνεύσει καὶ ἀντιλήψει τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμένοντος Αἰγυπτίου Φαζλῆ Μουσταφᾶ Πασσᾶ, ἀδελφοῦ τοῦ τότε Ἀντιβασιλέως Ἰσμαὴλ Πασσᾶ, « Τουρκικὴ Φιλολογικὴ Ἑταιρεία » : *Τζεμιέτ-ϊ-Ἰλμιέ-ϊ-Ὀσμανιέ*. Συνεδρίαζεν αὕτη ἐν εὐρείᾳ τῆς Πόλεως ἐν τῇ ὁδῷ Τσιτσὲκ-Παζαρὶ οἰκίᾳ. Πλὴν ὀλίγα μόνον ἔζησεν ἔτη. Τὰ μέλη τῆς ἑταιρείας ταύτης ἦσαν ὀλίγα μέν, ἀλλ' ἐκλεκτά. Ὑπῆρχον δὲ μεταξὺ αὐτῶν καί τινες χριστιανοί, κάτοχοι τῶν Ἀνατολικῶν γλωσσῶν, ἐν οἷς ἡ Α. Ε. ὁ Ἀλέξανδρος Πασσᾶς Καραθεοδωρῆ, ὁ γράφων τ' ἀπομνημονεύματα ταῦτα, ὁ βραδύτερον εἰς ὑψηλὰς τοῦ Κράτους ὑπηρεσίας ἀνελθὼν Ἀρμένιος Βαχὰν ἐφέντης, καὶ δύο ἢ τρεῖς ἄλλοι, ὧν ἐλησμόνησα τὰ ὀνόματα· πρὸς τούτοις δὲ καὶ δύο τρεῖς ξένοι (Χριστιανοί).

Ἡ πρώτη εἰς τὸν νεοσύστατον Ἑλληνικὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον γενομένη φιλολογικὴ ἀνακοίνωσις ἦτο σπουδαιοτάτη μελέτη «Περὶ τοῦ Ἀλφαβήτου» ὑπὸ τοῦ γεραροῦ Προέδρου καὶ ἦτις μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιμελείας γραφεῖσα μακροχρονίους ἀπεδείκνυεν ἐρεύνας. Ἡ ἀνάγνωσις τῆς σπουδαίας ταύτης μελέτης, ἀπ' αὐτῆς τῆς γ' συνελεύσεως τοῦ Συλλόγου ἀρξαμένη, συνεχίσθη εἰς πολλὰς ἀκολούθους συνεδρίας. Πολλαὶ ἄλλαι «Μελέται» τινές, μάλιστα λίαν σοφαὶ καὶ σπουδαῖαι, ἀνεγνώσθησαν εἰς τὸν Σύλλογον κατὰ τὸ πρῶτον ἐκεῖνο ἔτος. Τοιαῦται ἦσαν οἱ τῶν Ἡροκλέους Βασιάδου, Σπ. Μαυρογένους, Ζάνου, Ι. Ζωγράφου, Σ. Ἀριστάρχου καὶ ἄλλαι. Καὶ συζητήσεις δὲ σπουδαῖαι ἔλαβον ὡσαύτως χώραν.

Εἰς μίαν τῶν πρώτων συνεδριῶν τοῦ Συλλόγου ἀνέγνων καὶ ἐγὼ περιληπτικὴν καὶ κριτικὴν ἀνάλυσιν τῶν σοφῶν μαθημάτων «Περὶ Δραματικῆς ποιήσεως καὶ τῶν Δραματικῶν ποιητῶν» τοῦ περιδόξου Καθηγητοῦ τῆς Φιλολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων, θερμοῦ δὲ καὶ πολυτίμου φίλου τοῦ Γένους ἡμῶν, Σαὶν Μάρη Ζιραρδέν. Ἐν τέλει τοῦ ἀναγνώσματος ἐπρότεινα αὐτὸν ὡς *μέλος Ἐπίτιμον*. Ἡ πρότασις ἐγένετο προθύμως δεκτὴ καὶ οὕτω ὁ Σαὶν Μάρη Ζιραρδὲν ἐγένετο τὸ ***πρῶτον Ἐπίτιμον μέλος*** τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου. — Βραδύτερον καὶ ἄλλοι περίβλεπτοι καὶ ἔνδοξοι τῆς Δύσεως ἄνδρες ἐξελέγησαν ἐπίτιμα αὐτοῦ μέλη, ὡς καί τινες τῶν Πρωθυπουργῶν καὶ ὑπουργῶν τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας.

Ἡ ἵδρυσις τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, σπουδαίαν θεραπεύουσα ἔλλειψιν καὶ ἀνάγκην τῆς Ἑλληνικῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως κοινωνίας, ἔσχε λίαν εὐνοϊκὴν ὑποδοχήν. Ἐν βραχεῖ χρονικῷ διαστήματι κατέστη οὗτος λίαν δημοφιλής, ἀθρόα δὲ προσήρχοντο πρὸς ἐγγραφὴν τὰ μέλη.

Εἰς μίαν τῶν πρώτων αὐτοῦ συνεδριάσεων, ὁ Σύλλογος ἀπεφάσισε καὶ ἐψήφισε νὰ τακτοποιηθῇ ὁ κατάλογος τῶν μελῶν, νὰ καθιερωθῇ ἐπίσημον Μητρῷον, ἐν ᾧ ἐπισήμως καὶ τακτικῶς νὰ ἐγγράφωνται τὰ μέλη, κατατασσόμενα εἰς 4 τάξεις : Αον εἰς *ἱδρυτάς*, Βον εἰς *τακτικὰ μέλη*, Γον εἰς *ἐπίτιμα*, καὶ Δον εἰς *ἀνιεπιστέλλοντα*. Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι καὶ κυρίως ἱδρυταὶ ὡς καὶ τὰ πρῶτα προσελθόντα καὶ προσελευσόμενα μέλη μέχρι τοῦ ἑκατοστοῦ, νὰ ἐγγραφῶσιν ὡς *ἱδρυταὶ* ἄνευ διακρίσεως προτεραιότητος ἢ χρονολογικῆς τάξεως. Οἱ δὲ μετὰ τὸν ἑκατοστὸν νὰ ἐγγραφῶσιν ὡς τακτικὰ μέλη.

Οὕτω καὶ ἐγένετο.

Ὁ ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου ἐνθουσιασμὸς δὲν ἐπεδεικνύετο κατ' ἐκείνην τὴν ἡρωϊκὴν

αὐτοῦ ἐποχὴν παρὰ μόνοις τοῖς ἰδίως καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος λογίοις : τοῖς ἰατροῖς, τοῖς δικηγόροις, τοῖς διδασκάλοις καὶ καθηγηταῖς. Ἅπασα ἡ παρ' ἡμῖν κοινωνία, οἱ ἔμποροι, οἱ τραπεζῖται, καὶ δὴ οἱ κάτοχοι ἐκπαιδεύσεώς τινος, μεγάλην ἐπεδείκνυον πρὸς αὐτὸν εὔνοιαν. Ἀλλὰ καὶ ὁ Σύλλογος, κατὰ τὰ πρῶτα ἰδίως ἔτη, διὰ τῆς εὐπρεποῦς καὶ σοβαρᾶς αὐτοῦ στάσεως, διὰ τοῦ ζήλου τῶν ἰθυνόντων καὶ τῶν μελῶν αὐτοῦ, διὰ τῆς σπουδαιότητος καὶ εὐπρεπείας τῶν ἔργων καὶ τῶν συζητήσεων αὐτοῦ καὶ διὰ τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων ὑπὲρ τῆς δημοσίου ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς τῶν γραμμάτων καλλιεργείας, ὡς καὶ διὰ τῶν πρωτοβουλιῶν αὐτοῦ, ἀνεδείχθη ὄντως ἄξιος τῆς εὐνοίας ταύτης. Δι' ὃ καὶ πολλὰ διὰ τῆς ἀρωγῆς καὶ τῶν χρηματικῶν δωρημάτων καὶ τῶν βοηθημάτων τῶν ὁμογενῶν ἐμπόρων καὶ τραπεζιτῶν κατώρθωσεν ὑπὲρ τῆς παιδείας καὶ τῶν γραμμάτων ἀγαθὰ καὶ αὐτὸς οὗτος συνετηρήθη, καὶ ἴδιον οἴκημα ἀρκούντως εὐπρεπὲς ηὐτύχησε ν' ἀποκτήσῃ καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἴδιον Περιοδικὸν Σύγγραμμα λίαν σπουδαῖον ἐδημοσίευσε.

Ἀλέξανδρος Ζωηρὸς Πασσᾶς.

Μὴ νομίσῃ τις ὅμως ὅτι ἡ εὔνοια αὕτη, ὁ ἐνθουσιασμός, ἡ «εὐπορία» ὑπῆρξαν συνεχεῖς καὶ ἀδιάκοποι. Ὡς ὅλα τὰ τοῦ κόσμου τούτου, ὡς οἱ ἄνθρωποι καὶ αἱ οἰκογένειαι, οὕτω καὶ τὰ καθιδρύματα δὲν μένουσι διαρκῶς ἀδιασάλευτα καὶ εὐτυχῆ. Ἔχουσι, φαίνεται, καὶ οἱ Σύλλογοι τὰς τύχας των ὡς οἱ «libelli» τοῦ Λατίνου ποιητοῦ «Habent sua fata . . . societates».

Ὁ Φιλολογικὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως Σύλλογος εἰς διαφόρους ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του ἐποχὰς διῆλθεν ὥρας λίαν κρισίμους. Ἦλθον στιγμαί, καθ' ἃς ἡ ὕπαρξις αὐτοῦ σοβαρῶς ἐκινδύνευσε, καὶ οἱ περὶ αὐτοῦ μεριμνῶντες καὶ κηδόμενοι μετὰ λύπης πολλάκις ἐνεθυμήθησαν τὸ τοῦ Ἀμλέτου :

«To be or not to be!»

Μίαν ἰδίως δὲν λησμονῶ ἐποχήν, καθ' ἣν δὲν ἠδυνάμεθα νὰ πληρώσωμεν τὸν ἐνοίκιον μισθὸν παλαιᾶς ἐν τῇ ὁδῷ «Venedik» οἰκίας, εἰς τὸ ὑπερῷον τῆς ὁποίας συνεδριάζομεν, ἐντὸς δύο στενοχώρων, πνιγηρῶν καὶ μικροσκοπικῶν δωματίων τοῦ τετάρτου ὀρόφου. Ὁ οἰκοδεσπότης, μισέλλην καὶ ἀγροῖκος καθολικὸς Περώτης, κατόπιν πολλῶν βιαίων καὶ βαναυσοτάτων παραστάσεων, μᾶς ἐξέβαλε τέλος τῆς οἰκίας του μὲ τρόπον ἥκιστα εὐπρεπῆ.

Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου ἦτο κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ὁ μακαρίτης Κωνστ. Καραθεοδωρῆς, γενικὸς γραμματεὺς ὁ Μαυρογένης (ὅστις δὲν ἦτο τότε ἀρχίατρος, οὔτε πασσᾶς), ὁ δοῦλός σας δὲ εἰδικὸς γραμματεύς.

Ὁποίας στιγμὰς μαύρης ἀγωνίας διήλθομεν σκεπτόμενοι περὶ τῆς τύχης τοῦ Συλλόγου! Ποσάκις συνδιαλεγόμενος κατὰ τὰς κρισίμους ἐκείνας ὥρας μετὰ τοῦ φίλου μου Μαυρογένους καὶ ἀναμιμνησκόμενος τῆς πρώην τοῦ Συλλόγου εὐνοίας καὶ εὐεξίας, ἐψιθύρισα τοὺς ἀθανάτους ἐκείνους τοῦ μεγάλου Δάντου στίχους :

« Nessum maggior dolore
Che ricordarsi del tempo felice
Nella miseria ! . . . . . »

Εὑρέθησαν ὅμως ἀντιλήπτορες, καὶ μετ' οὐ πολύ, Ἀγαθῇ τύχῃ, ὁ Σύλλογος ἠδυνήθη νὰ ἐγκαταστῇ ἐν [illegible] οἰκίᾳ, καλλιτέρᾳ ἐκείνης, ἐξ ἧς εἶχεν . . . ἐκβληθῆ.

Πλὴν φεῦ! μετά τινα χρόνον νέα πάλιν καταδρομὴ τῆς Μοίρας !

« Τὸ ποτῆρι τῆς Μοίρας γεμᾶτο
Δοκιμάσαμε κ' εἴπαμε φθάνει !
Φοβερὰ τῶν ἐλπίδων μας πλάνη !
Ἤταν κι ἄλλο φαρμάκι 'ς τὸν πάτο ! . . .»

Ἡ μεγάλη καταστρεπτικὴ τοῦ 1870 ἐν Σταυροδρομίῳ πυρκαϊὰ κατέστρεψε καὶ τὴν οἰκίαν, ἐν ᾗ ἤδρευεν ὁ Σύλλογος καὶ σὺν αὐτῇ καὶ τὰ ἀρχεῖα αὐτοῦ !

Ἰδοὺ λοιπὸν αὐτὸς καὶ πάλιν ἄστεγος. Ἐκ νέου λοιπὸν ἡ ἐρώτησις : To be or not to be !

Εὐτυχῶς ἡ Ἰατρικὴ Αὐτοκρατορικὴ Ἑταιρεία, τῇ ἐπιμόνῳ ἐνεργείᾳ τοῦ κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἀντιπροέδρου αὐτῆς, καὶ τὰς ἀναμνήσεις ταύτας τὴν σήμερον γράφοντος, ἐδέχθη νὰ φιλοξενήσῃ τὸν Σύλλογον ὅλως δωρεὰν ἐπὶ πλέον τῶν ἓξ μηνῶν.

Τέλος, εὐδοκίᾳ τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τῶν ἀτρήτων διαθημάτων καὶ ἐνεργειῶν τῆς ἀκατα, πονήτου φάλαγγος τῶν ἀφωσιωμένων αὐτῷ φίλων, κυρίως τοῦ Βασιάδου, Ξεν. Ζωγράφου, Μαυρογένους, Α. Βαφειάδου καὶ λοιπῶν ἀθλητῶν τῆς *πρώτης ὥρας*, ὡς καί τινων μετὰ ταῦτα ἑνωθέντων μετ' αὐτῶν καὶ διὰ τῶν γενναίων· καὶ ἁδρῶν δωρεῶν καὶ τῶν συνδρομῶν τῶν πλουσίων ὁμογενῶν ἐμπόρων καὶ τραπεζιτῶν καὶ ὅλου ἐν γένει τοῦ παρ' ἡμῖν δημοσίου, ὁ Σύλλογος, ἀφοῦ περιεπλανήθη τῇδε κἀκεῖσε, ὡς πλάνης καὶ ἐπαίτης, συνερχόμενος πότε ἐδῶ, πότε ἐκεῖ, πολλάκις φιλοξενούμενος, ηὐτύχησεν ἐπὶ τέλους νὰ ἐγκαθιδρυθῇ εἰς ἰδιόκτητον οἴκημα.

Δυνάμεθα λοιτὸν νὰ ἐφαρμόσωμεν πληρέστατα εἰς τὸν Φιλολογικὸν ἡμῶν Σύλλογον τὴν τῆς πόλεως τῶν Παρισίων ἐμβληματικὴν ρήτραν :

«Fluctuat nec mergitur ! [1]»

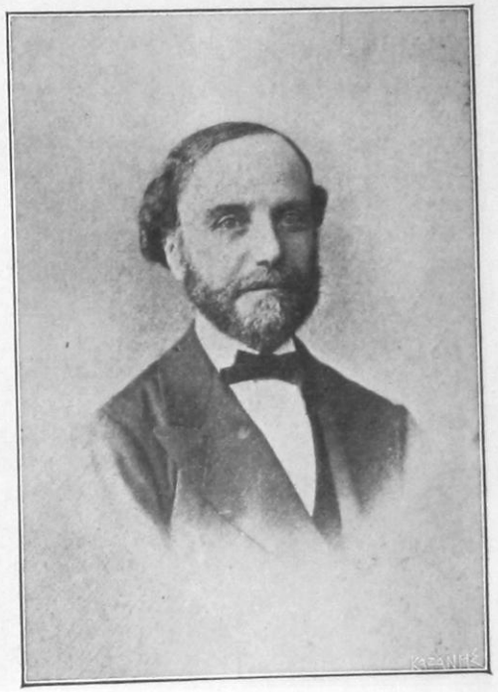
Ἔγραφον ἐν τῇ νήσῳ Ἀντιγόνῃ, κατὰ μῆνα Ἰούλιον τοῦ 1905.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΖΩΗΡΟΣ

1. *Τουτέστι: «κυμαίνεται, ἀλλὰ δὲν βυθίζεται».*

ΗΛΙΑΣ ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

Ἀπὸ τὴν χαριτωμένην Χάλκην, τὴν πευκοφύτευτον νησίδα, παθητικὴ μελῳδία ἐκπέμπειται ἀκόμα καί, ὡς ἀρωματικὸς λιβανωτὸς ἀπὸ θυμιατήριον ἀλαβάστρινον, διεισδύει ὑπὸ τὰ θολωτὰ στεγάσματα τῶν βυζαντινῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἀναβαίνει πρὸς τοὺς αἰθέρας προσφορὰ ψυχῆς εὐλαβοῦς. Εἶναι ὁ ἀμυδρὸς ἀντίλαλος τῆς θερμῆς προσευχῆς τοῦ τυφλοῦ ραψῳδοῦ, εἶναι τὸ κατανυκτικὸν παράπονον τοῦ μουσολήπτου θεολόγου. Ἀκόμα τὰ βαθύσκια δάση τῶν Πριγκηπονησίων ψιθυρίζουν τοὺς ὀβυσμένους στεναγμούς του, ἀκόμα εἰς τοὺς γλαυκοὺς αἰγιαλοὺς τῶν πρασινοπέπλων νυμφῶν τῆς Προποντίδος ὡς κύκνοι χιονώδεις λευκάζουν καὶ χάνονται ἀστραπιαίως εἰς τοὺς κόλπους τοῦ ἀπείρου τἀσύλληπτα ὄνειρα τοῦ εὐγενοῦς ποιητοῦ. Τὴν παθητικὴν μελῳδίαν, πρωτόγονον κατὰ τὴν τεχνικὴν ἐνορχήστρωσιν, ἀλλ' ἰθαγενῆ καὶ ἀγνοτάτην τὴν ἔμπνευσιν, ἀκούομεν ἀντικατοπτρίζεται μέσα εἰς τὰ σεμνὰ στιχουργήματά του. Τοὺς ὀβυσμένους του στεναγμοὺς ἀναπολοῦμεν, ὁσάκις φανταζόμεθα τὸν ὡραῖον Πιστὸν νὰ στέκετ' εὐθυτενὴς εἰς τὴν παραλίαν τῆς Χάλκης, ἀπέναντι τῆς βρυχωμένης θαλάσσης καὶ νὰ χαιρετίζῃ μὲ ψαλμοὺς ἱεροπρεπεῖς τὸν φλογισμένον Ἥλιον, ποὺ βασιλεύει ἀγέρωχος. Καὶ αἰσθανόμεθα ἕνα πόνον στοργικὸν διὰ τὴν σκοτεινὴν ζωήν, ὅπου ἐδοκιμάσθη ἡ αἰωνίως φωταυγὴς καὶ ἀνθίζουσα ψυχή του, καὶ μὲ τὸν πόνον αὐτὸν ἀτενίζομεν σιωπηλοὶ τώρα τὴν γαληνὴν φυσιογνωμίαν του, τῆς ὁποίας τὴν εἰκόνα τὸ «Ἡμερολόγιον τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων» ἀναρτᾷ σήμερον μὲ ξεχωριστὸν σεβασμὸν εἰς τὴν Πινακοθήκην τῶν ἐκλεκτῶν μας.

Ἠλίας Ταντελίδης.

Ι. Π. Ι. Β.

Κύριε Πρόεδρε,

* Οἱ συγγενεῖς, οἱ οἰκεῖοι καὶ οἱ πολλοὶ φίλοι τοῦ ἀειμνήστου Ἠλία Τανταλίδου θερμὰς ὀφείλομεν εὐχαριστίας τῷ γεραρῷ Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ καὶ τῷ σεβ. προεδρείῳ αὐτοῦ διὰ τὴν εὐμενῶς γενομένην ἀφιέρωσιν τῆς ἑσπέρας ταύτης εἰς τὴν μνήμην τοῦ βιογραφηθέντος ποιητοῦ καὶ διδασκάλου τοῦ Γένους, ὅς, ἂν μὴ ἀνέλαβεν ἐγγύθεν μέρος τῶν ἐργασιῶν καὶ τῆς διοικήσεως τοῦ Συλλόγου, ἀλλ' ὅμως μετέσχεν ἐμμέσως τῆς δράσεως αὐτοῦ, καί, ἀπὸ τοῦ ἐν Χάλκῃ ἱεροῦ ἐκείνου λόφου τῆς Ἁγίας Τριάδος συνέπραττε τοῖς ἱδρυταῖς καὶ διακαῶς ἐπόθει καὶ ηὔχετο τὴν τοῦ Συλλόγου εὐπλοΐαν. Ἐγκαρδίους εὐχαριστίας ὀφείλομεν ἐπίσης τῷ φίλῳ καθηγητῇ καὶ τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς Γραμματολογίας ἀκαμάτῳ ἀνιχνευτῇ κ. Ματθαίῳ Παρανίκᾳ, ὅς, δεύτερος διάδοχος τοῦ ἀοιδίμου γενόμενος μετὰ τὸν πολύκλαυστον Λέανδρον τὸν Ἀρβανιτάκην, ἐν τῇ κατὰ τὴν ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολὴν ἕδρᾳ τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας, καθῆκον αὐτοῦ ἐνόμισε τὸ ἀποδοῦναι φόρον τιμῆς τῷ προκατόχῳ, τὸ δ' ἔργον, ὅλως αὐθορμήτως ἀναλαβών, ἐξετέλεσε μετὰ συναδελφικῆς ὄντως ἀγάπης καὶ μετὰ τῆς οἰκείας αὐτῷ φερεπονίας, συλλέξας ἐπιμελῶς καὶ μετ' ἀκριβείας ἐκθεὶς τὰς εἰς τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀναγομένας πληροφορίας.

Κιθαρίζουσα. *[Ἔργον Θαλείας Φλωρᾶ.]*

Ἀλλὰ καὶ πᾶς φίλος τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων εὐγνωμονήσει τῷ Συλλόγῳ καὶ τῷ βιογράφῳ τοῦ ποιητοῦ, διότι, ὁ βίος ἀνδρῶν εὐνοηθέντων ὑπὸ Θεοῦ διὰ τοῦ δώρου τῆς ἐμπνεύσεως καὶ τῆς πρωτοτυπίας, καταλιπόντων δ' ἴχνη ἀνεξίτηλα τῆς ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν πολλῶν δράσεως αὐτῶν, ἐστὶν ὁμολογουμένως σελὶς ἱστορίας ἐθνικῆς, πολλῆς ἀξία προσοχῆς καὶ μελέτης. Πρὸ πάντων δέ, οἱ τὴν βασιλίδα ταύτην τῶν πόλεων γεννέτειραν ἢ θετὴν πατρίδα ἔχοντες καὶ οἱ περὶ τὰ πνευματικὰ αὐτῆς κέντρα φιλογενῶς μοχθοῦντες,

* *Εἰς φιλολογικὸν μνημόσυνον τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογ. Συλλόγου, τελεσθὲν τὸν Μάιον τοῦ 1893, ὁ κ. Μ. Παρανίκας ἀνέγνω βιογραφίαν τοῦ Ἠλία Τανταλίδου καὶ ὁ ἀνεψιὸς τοῦ ποιητοῦ ἀπήγγειλε προσφώνημα, ὅπερ παραθέτομεν ὡς ἀνέκδοτον.* **(Σ. Σ. Η.)**

οἵτινες, μετὰ τοῦ καθόλου ἑλληνικοῦ δημοσίου διὰ πολλῆς ἦγον τιμῆς καὶ ὁμοθύμου ἀγάπης τὸν ἀείμνηστον, χαίρουσιν ὅτι ἐν τῇ ἐριτίμῳ ταύτῃ ὁμηγύρει ἀνειλίχθη μία τῶν σελίδων τῆς ἐνταῦθα πνευματικῆς καλλιεργείας καὶ ὅτι στεφάνοις λόγων ἐστέφθη εἷς τῶν ποιητῶν, οὓς ἐγέννησεν ἢ ἐνέπνευσεν ἡ εὐκλεὴς αὕτη μητρόπολις.

Βεβαίως ἐνταῦθα, ὅπου παρὰ τὰς βαθυσκίους ἀκτὰς τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας χοροὶ ἀηδόνων ἑκατέρωθεν ὑμνῳδοῦσιν ἐν συμφωνίᾳ τὸ μέγα μυστήριον τῆς ἐν τῇ φύσει ἀναγεννήσεως, ὅπου τὸ κελαρύζον ρεῦμα τοῦ Βοσπόρου, χαριέντως περιδινούμενον, συναδελφοῦται ἐν πεδιαῖς μετὰ τοῦ ἁπαλοῦ κύματος τῆς Προποντίδος, ὅπου τοὺς θόλους σεπτῶν εὐκτηρίων περιχρυσοῖ ἡλιακὴ παμφαὴς ἀκτινοβολία, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ γεννηθῶσιν ἀληθεῖς ποιητικαὶ ἐμπνεύσεις εἰς καρδίας ἐπιλέκτους καὶ εἰς διανοίας φύσει καὶ μορφώσει ποιητικάς. Ὄντως δέ, ἔσχε καὶ ἡ πόλις ἡμῶν περιπύστους Ἱεροφάντας τῶν Μουσῶν, τιμήσαντας τὴν γενέτειραν καὶ τὸ ἔθνος, εἰς ὃ ἀνήκουσι. Διότι,—ἵνα περιορισθῶ εἰς μόνην τὴν πρὸ ἡμῶν ἑκατονταετίαν,—ἐνταῦθα εἶδε τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ ἐβαυκαλίσθη ὑπὸ τῶν ζεφύρων τοῦ Βοσπόρου ὁ Γαλάτης Θεόκριτος, ὁ γλυκὺς καὶ ἁρμονικώτατος Ἀνδρέας ὁ Σενιέρος, γαλουχηθεὶς ὑπὸ βυζαντίας μητρός, φυήν τε, δέμας τε καλλίστης, ἐμπνευσάσης αὐτῷ τὴν πρὸς τὴν γενέθλιον χώραν ἰδιάζουσαν ἀγάπην καὶ τὴν πρὸς τὰς Μούσας τοῦ Ἑλικῶνος θερμὴν λατρείαν, ἥτις διέφλεγε τὴν καρδίαν τοῦ ποιητοῦ καὶ μέχρι τῶν βάθρων τοῦ ἰκριώματος.

Προσωπογραφία. *[Ἔργον Θαλείας Φλωρᾶ.]*

Ἐνταῦθα ὁ Ἰάκωβος Ρίζος Νερουλὸς δι' ἐπιχαρίτων δοκιμίων ἠμιλλᾶτο νὰ δαμάσῃ τὸν ἀτίθασσον Πήγασον, δι' ὃν ἀπαιτεῖται προφανῶς θεία τις δύναμις ἀνωτέρα τῆς θελήσεως τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐνταῦθα ἐγεννήθησαν οἱ ἀδελφοὶ Σοῦτσοι ὅ,τε Ἀλέξανδρος, πλαστουργὸς τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς ποιήσεως, καὶ ὁ λυρικώτατος Παναγιώτης, ἀστέρες φαεινοὶ τοῦ ποιητικοῦ ἡμῶν στερεώματος, δημοφιλέστατοι κατασταθέντες ἐν πάσῃ χώρᾳ ἑλληνογλώσσῳ διὰ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ὃν ἡ ἔνθους αὐτῶν λύρα ἐνέπνεεν.

Ἐνταῦθα ὁ Μακεδὼν Ἀθανάσιος Χριστόδουλος ἔγραψε τὰ πλεῖστα τῶν ἀμιμήτων ρ ικῶν αὐτοῦ, εὐλόγως ἀποκομίζων τὴν φήμην νέου Ἀνακρέοντος.

Ἐνταῦθα μετὰ τοῦ ζῆν ἔλαβε καὶ τὴν ποιητικὴν ἔμπνευσιν ὁ πᾶσιν ἀγαπητὸς καὶ ὑπὸ πάντων πρὸ μικροῦ θρηνηθείς, ὁ πολυμαθὴς καὶ πολυγράφος Ἀλέξανδρος Ραγκαβῆς, ὁ τὸν *Πλοῦν τοῦ Διονύσου*, τὸν *Γοργὸν Ἱέρακα* καὶ τοσαῦτα ἄλλα δοὺς ἡμῖν ὑποδείγματα καλλονῆς εἰκόνων, λαμπρὰν περιβεβλημένων ἀμφίεσιν.

Ἐνταῦθα καὶ ὁ Ἡλίας Τανταλίδης παντοίους ἔψαλλεν ὕμνους καὶ ᾄσματα, ἀνήρχετο ἐπὶ τοῦ Πύργου τοῦ Χριστοῦ καί, τεθαμβημένος, ἐζωγράφει διὰ χρωστῆρος Ραφαηλίου ἐν τοῖς Παιγνίοις [1] τὸ μοναδικὸν *Πανόραμα τῆς Κωνσταντινουπόλεως*, ἣ μετῆρετο εἰς αἶνον τῆς παντοδυναμίας τοῦ Θεοῦ, ἀτενίζων τοὺς γλαυκούς, ἀλλ' ἐσβεσμένους ὀφθαλμούς, πρὸς τὸν οὐράνιον θόλον· κατήρχετο εἰς τὸν χειροποίητον ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ ὕμνει τὰς σεπτὰς ἑορτὰς τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως· ἢ εἰσέδυεν εἰς τὴν κατ' οἶκον ἐκκλησίαν, καί, ἐν *Ἰδιωτικοῖς Στιχουργήμασιν* [2], ἐξῆρε τὸν προορισμὸν τῆς γυναικὸς καὶ τὴν οἰκογενειακὴν ἀρετήν, ἐφωτογράφει μετ' ἀπαραμίλλου ἀκριβείας χαρακτῆρας τῆς ἐν τῇ ἐποχῇ αὐτοῦ κοινωνίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διέπλαττεν ἐν τοῖς *ἌΙσμασι* [3] τὸν τύπον τῆς παιδαγωγικῆς στιχουργίας, καὶ ἐν γένει ἔτερπε καὶ ἐδίδασκε τοὺς ζῶντας διὰ στροφῶν μεστῶν ἀγάπης καὶ εὐσεβείας, μὴ παραλείπων νὰ ραίνῃ καὶ τὸν τάφον προσφιλῶν νεκρῶν διὰ δακρύων, ἅπερ μένουσιν ἔτι ἀνεξάτμιστα ἐπὶ ἐπιτυμβίων πλακῶν.

Βιογραφοῦντες δὲ σήμερον τὸν χρονολογικῶς ὕστατον τῶν ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου διαλαμψάντων ποιητῶν κατὰ τὴν ἑκατονταετηρίδα ταύτην, δικαίαν ἀποτίνομεν ὀφειλήν, ἀναμιμνησκόμενοι τῆς φαεινῆς λάμψεως, ἥτις ἐσελάγισεν ἄλλοτε τὴν σταδιοδρομίαν τῶν ἐξόχων ἀνδρῶν, ὧν ἀνωτέρω ἐμνημόνευσα.

Εἰδικοῖς τεχνοκρίταις ἀπόκειται νὰ κατατάξωσι τὸν ποιητὴν τῶν *Παιγνίων* εἰς τὴν ἁρμόζουσαν αὐτῷ θέσιν μεταξὺ τῶν συγχρόνων. Τοῦτο μόνον ἐπιτραπήτω ἐμοὶ νὰ εἴπω μετὰ θάρρους ὅτι ἐὰν ἐμιμήθη ἔν τισι λυρικοῖς τὸν Χριστόπουλον, ἐὰν δὲν ἐτόνισεν ἁβρὰ εἰδύλλια, ὡς ὁ Σενιέρος, ἐὰν δὲν ἔθιξε κατ' ἀνάγκην χορδὰς εὐαισθήτους, ὡς ἡ ξυνωρὶς τῶν Σούτσων, ἐὰν δὲν ἔγραψε πολυπληθῆ καὶ ποικίλα, ὡς ὁ πολὺς Ραγκαβῆς, ἀλλ' ὅμως διὰ τῶν ἀμιμήτων ἐκείνων χαρακτήρων, οὓς πρωτοτύπως ὅλως ἔπλασε, τῆς *Κεράτσας*, τῆς *Γρῃᾶς*, τοῦ *Ποιητοῦ*, τοῦ *Φιλαργύρου*, τῆς *Ξελογιασμένης*, τοῦ *Χειμῶνος*, τῶν *Ἀπόκρεων*, τοῦ *Παρᾶ*, χαρακτήρων, οὓς ὁ λαὸς ἀπεμνημόνευσε, καίτερ ἅπαξ μόνον δημοσιευθέντας τῷ 1839, διὰ τῆς περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἰδέας ἀκριβολογίας, τῆς δυνάμεως, τῆς εὐρυθμίας καὶ εὐφυΐας τοῦ στίχου, δύναται ἴσως νὰ συναγωνισθῇ ἐπιτυχῶς πρὸς ἕκαστον τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων μουσοστεφῶν ὁμοτέχνων.

Ἀλλ' ἐπιτραπήτω μοι καὶ τοῦτο ἔτι νὰ παρατηρήσω ὅτι οἱουδήποτε βαθμοῦ ἀριστεῖον καὶ ἂν δοθῇ εἰς τὴν ποιητικὴν ἀξίαν τῶν ἔργων αὐτοῦ, ἰδιάζον εἶχε μέλημα καὶ ὡς ποιητὴς καὶ ὡς πεζὸς καὶ ὡς λαϊκὸς λογογράφος καὶ ὡς ἐκκλησιαστικὸς ῥήτωρ, τὴν ἀγνότητα τοῦ γλωσσικοῦ ἑλληνισμοῦ, ἥτις κατηύγαζε τὰ ὑπ' αὐτοῦ γραφόμενα, ἀπόρροια οὖσα πολλῆς ἐξ ἔρωτος μελέτης καὶ αὐτόχρημα ἀποστηθίσεως τῶν κλασικῶν ἀριστουργημάτων τῆς ἀρχαιότητος καὶ τῶν εὐγλώττων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Ὡς ἐν ταῖς πεποιθήσεσιν αὐτοῦ ἡ θρησκεία, οὕτως ἐν ταῖς συγγραφαῖς αὐτοῦ ἡ γλῶσσα, ἦσαν τὰ ἱερὰ τοῦ νοὸς καὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ Παλλάδια. Ἀποθησαυρίσας ἐκ νεότητος ἐν τῷ νῷ διὰ νυχθημέρου μελέτης καὶ διὰ τῆς ἀπεράντου αὐτοῦ μνήμης μέγα μέρος τοῦ ἀκενώτου γλωσσικοῦ προγονικοῦ πλούτου, ἠγωνίζετο ἵνα καταδείξῃ ὅτι ζήτημα γλώσσης δὲν δύ-

1. *Τὰ «Παίγνια» ἐξεδόθησαν ἐν Σμύρνῃ ἐν ἔτει 1839.*

2. *Τὰ «Ἰδιωτικὰ Στιχουργήματα» ἐξεδόθησαν ἐν Τεργέστῃ, ἐν ἔτει 1860.*

3. *Τὰ «Ἄσματα εἰς Εὐρωπαϊκὴν Μελῳδίαν» (Μέρος Α΄. «Παιδικά». — Μέρος Β΄. «Ἄσματα διὰ Σχολεῖα». — Μέρος Γ΄. «Ποικίλα»), ἐξεδόθησαν Ἀθήνῃσι 1876.*

Τῶν ποιητικῶν καὶ λοιπῶν ἔργων τοῦ ἀειμνήστου ἀπὸ πολλοῦ ποθοῦμεν καὶ μελετῶμεν τὴν ἀνατύπωσιν, πρὸ δεκάδων ἐτῶν ἐξαντληθέντων. Ἀλλ' ἡ περὶ τοιαύτας ἐκδόσεις δυσχέρεια συνεπήγαγε τὴν μέχρι τοῦδε ἀναβολὴν τῆς τοῦ πόθου ἡμῶν ἐκπληρώσεως.

ναται νὰ ὑφίσταται διὰ τὸν δυνάμενον, ὡς ἐκεῖνος, νὰ χειρίζηται τὴν ἀθάνατον γλῶσσαν ὥσπερ ἐντατὸν ὄργανον, ἐξ οὗ, ἐντείνων ἢ χαλαρῶν ἑκάστοτε ἑκάστην χορδήν, νὰ παράγῃ τὸ πρέπον ἑκάστῃ περιστάσει ἡδὺ καὶ ἁρμονικὸν μέλος. Ὁ ἀναγινώσκων Σαπφικὰς αὐτοῦ ᾠδάς, ἢ διαυγεστάτους Ἰάμβους καὶ ἡρωελεγεῖα, περὶ ὧν ὁ Φίλιππος Ἰωάννου διηπόρει πῶς οὐκ ἀνέγνω ταῦτα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ *Ἀνθολογίᾳ*, ἐκπλήττεται βλέπων τὸν ποιητὴν ἀπὸ τῆς ἀριστοκρατίας ταύτης τοῦ λόγου κατερχόμενον εἰς τὴν δημοκρατίαν τοῦ κοινοῦ ἰδιώματος καὶ ψάλλοντα ἐν καθαρᾷ δημώδει τὰ *Κάλαντα τῆς Πρωτοχρονιᾶς* ἢ σατυρίζοντα τὸν *σχολαστικὸν δάσκαλον*. Καὶ πάλιν ἐκπλήττεται βλέπων τὸν αὐτόν, ἄλλῃ τινὶ γλώσσῃ χρώμενον, οὔτε ἀρχαίᾳ, οὔτε δημώδει, ἀλλὰ καὶ ταύτῃ ἑλληνικῇ, ἁγνῇ, καθαρευούσῃ, ἐπιμεμελημένῃ, ἣν καὶ ὁ Ξενοφῶν ὡς γλῶσσαν τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ θὰ ἐξελάμβανε, καὶ ὁ τοῦ παρόντος αἰῶνος ἕλλην ἀποδέχεται ὡς σύγχρονον αὐτῷ καὶ οἰκείαν. Τὸ γλωσσικὸν τοῦτο μυστήριον κατεῖχε, σὺν ἄλλοις βεβαίως, καὶ ὁ ἀοίδιμος, γράφων τὴν μὲν ἀρχαίαν ὡς ἀρχαίαν, τὴν δὲ δημώδη ἁγνὴν καὶ ἄδολον, οὐχὶ δὲ παντοίᾳ νοθείᾳ ἠλλοιωμένην καὶ ἀγνώριστον, ὥς τινα τῶν τελευταίων ἐτῶν καινοφανῆ καὶ ἀτυχῆ δοκίμια· τὴν δὲ καθαρεύουσαν, πάνστιλπνον ὡς ἀπὸ χημικοῦ χωνευτηρίου ἐξελθὸν διάχρυσον κόσμημα[1].

Ἐνταῦθα ὀφείλω νὰ σημειώσω τὸ ὀλίγοις ἴσως γνωστὸν χαρακτηριστικὸν τοῦτο τοῦ Ἡλία Τανταλίδου, δι' οὗ ἐξηγεῖται προδήλως ἡ ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἀπουσία ὀθνείων ἰδεῶν καὶ γαλλιζούσης ἢ γερμανιζούσης ἢ ἀγγλιζούσης φράσεως, τοῦτο δ' ἐστὶν ὅτι οὐδεμιᾶς γλώσσης εὐρωπαϊκῆς μελετητὴς γενόμενος, οὐδ' αὐτῆς ἔτι τῆς γλώσσης τοῦ Ὁρατίου, μίαν καὶ μόνην εἶχε πηγὴν ἐμπνεύσεως ἰδεῶν, αἰσθημάτων καὶ γλώσσης, τὸν ἑλληνικὸν ἀρχαϊσμόν, τὴν πολυχεύμονα δηλονότι ἐκείνην πηγήν, ἀφ' ἧς πάντα τὰ ἔθνη ἀφθόνως καὶ ἀσμένως ἠρύσαντο καὶ ἀρύονται, ἀφ' ἧς ὀφείλει ν' ἀρύηται πᾶς κρατῶν ἑλληνικὸν κάλαμον ποιητοῦ, συγγραφέως, δημοσιογράφου (καὶ δὴ καὶ πατριαρχικοῦ γραμματέως), ἀλλ' ἀφ' ἧς φαίνεται ὅτι τείνομεν ν' ἀπομακρυνθῶμεν μικρὸν κατὰ μικρόν, λησμονοῦντες τὰς σοφὰς ὑποθήκας τῶν πατέρων ἡμῶν, ἃς ὁ ἐμμελέστατος Ἰωάννης ὁ Καρασούτσας, ὁ τῷ Ἡλίᾳ Τανταλίδῃ φίλτατος γενόμενος, ἄλλος οὗτος ἀριστοτέχνης καὶ τῆς ποιητικῆς εὐεπείας διδάσκαλος, ἄριστα διετύπωσεν ἐν τῇ πρὸς Λέανδρον λίαν διδακτικῇ καὶ ὡραίᾳ ἐπιστολῇ, ἐξ ἧς αἰτοῦμαι συγγνώμην ἐὰν δὲν δύναμαι νὰ παρέλθω διὰ σιγῆς τὴν ἑπομένην στροφήν:

Πρὸ πάντων εἰς τὰ ἔπη σου ὁμφὴ ἂς ἐπιπνέῃ
ἀρχαϊκή, ἡδυμελὴς ἡ λύρα εἴτε κλαίει
ὑπὸ δακτύλους Σαπφικούς, ἢ ὡς ἡ τοῦ Ἀλκαίου
ἐξ οἴστρου διθυραμβικοῦ δονεῖται καὶ γενναίου.
Καὶ κόσμει, ὅσον ἐφικτόν, τὰς νεουργοὺς ἰδέας
διὰ πτυχῶν Φειδιακῶν κατασκευῆς ἀρχαίας.
Ὁ ξένος θέλει τὸν υἱὸν τῶν Ἀχαιῶν γνωρίσει
ἐκ τῆς φωνῆς, κ' ἐνθουσιῶν τὰς χεῖρας θὰ κροτήσῃ.
Πολλὰ ὡς χθὲς εἰς τῶν σοφῶν τὰς βίβλους τεθαμμένα
ὀνόματα κ' εἰς τὸν λαὸν ἀπρόσιτα καὶ ξένα,
ἤδη κοινὰ εἰς τοὺς ἀστούς, κοινὰ εἰς τοὺς ἀγροίκους
ἀπέβησαν, κ' εἰς ἀγορὰς ἀντιλαλοῦν καὶ οἴκους.

1. *Ἀρκοῦμαι, τὸ ἐπ' ἐμοί, εἰς κεφαλαιώδη σκιαγραφίαν τοῦ ἀειμνήστου, μόνον ὡς ποιητοῦ. Ὡς δὲ λογογράφου, συντάκτου «Ἐκκλησιαστικῶν Λόγων», «Πραγματειῶν Θεολογικῶν καὶ Ἱστορικῶν», (ἴδε τὰ ἐν τῇ «Ἁρμονίᾳ» περὶ τοῦ Βουλγαρικοῦ ζητήματος), «Προλόγων» ἐν διαφόροις συγγράμμασιν (ἴδε «Ἰνδικὴν Ἀλληλογραφίαν» ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθεῖσαν), καθὼς καὶ «Ὑπομνημάτων Ἐκκλησιαστικῶν», γραφέντων κατ' ἐντολὴν Πατριαρχικήν, ἱκανὰ περὶ αὐτοῦ εἴρηκεν ὁ ἐλλόγιμος κ. Μ. Παρανίκας.*

Δια δεινῶν κρεουργηθεὶς φαρμάκων τῆς Μηδείας
Αἴσων ὁ παλαιός, καλὸς ἐξ ἦλθε νεανίας
τοῦ λέβητος, θάμβος δ' εὐθὺς κατεῖχε τοὺς ὁρῶντας.
Τοιούτου μύστις θαύματος καινοῦ εἰς τοὺς παρόντας
χρόνους ἡ γλῶσσα τὰ νεκρά, διεσπαρμένα μέλη
συνάγει, καὶ πρὸς νεαρὰν ζωὴν ἐξανατέλλει.
Πρῶτος ὁ Κοραῆς, εἰς γῆν κλεινὸς τὴν ἑλληνίδα,
διὰ χειρὸς ἐπιμελοῦς πολλὴν αἰσχρὰν ρυτίδα
ἀπέξεσε καὶ στίγματα ἀπαιδευσίας χρόνων.
Ἀλλ' ἔργον ὁ ἀγὼν ἀνδρὸς ἑνὸς δὲν ἦτο μόνον.
Ὅστις τὸν ἵππον τὸν πτηνὸν πωλοδαμνεῖ κ' ἱππεύει,
μακρὰν γνωρίζει τῶν ἐπῶν τὰ βέλη νὰ τοξεύῃ.
Οἱ ἀοιδοὶ ἐκόσμησαν τὴν γλῶσσαν τὴν ἀρχαίαν
μ' ἄνθη ἀμάραντα, τερπνά. Οἱ ἀοιδοὶ τὴν νέαν
ἐφάμιλλον τῆς παλαιᾶς θὰ καταστήσουν· μόνος
ἀρνεῖται ὁ ὠχρὸς κ' ἐχθρὸς τῶν θείων δώρων φθόνος.

Οὕτως ἐφιλοτιμεῖτο νὰ γράφῃ ὁ Ἠλίας Τανταλίδης. Ἐγκαταλείπων δ' ἄλλοις τὸ συζητεῖν καὶ ἐπιλύειν διὰ θεωριῶν ζητήματα περὶ ὁμιλουμένης ἢ ἀμιλήτου γλώσσης, *ἐμελέτα*, — μὴ βλέπων ἀτυχῶς, ἀλλ' ἀναμιμνησκόμενος ὅσα εἶδε καὶ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν αὐτοῦ ἀνέβη, — καὶ *ἔγραφεν!* ἔγραφεν ἀγνῶς πάντα τὰ εἴδη τῆς μιᾶς καὶ μόνης, ἣν ἠπίστατο, γλώσσης, τῆς ἑλληνικῆς· ἔγραφεν, ἀγωνιζόμενος, προλεαίνων τὴν ὁδὸν τῆς πρακτικῆς λύσεως τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος, καὶ λέγων τὸ τοῦ ἡδυεποῦς Νέστορος:

« Καὶ μαχόμην κατ' ἐμ' αὐτὸν ἐγώ».

Τῇ 10 Μαΐου 1893. ΙΩΑΝ. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Σ ΕΝΑ ΝΕΟ ΑΔΙΚΟΠΕΘΑΜΕΝΟ (Π. Ε. Ε.)

Ἄνθιζα φίλτρο τῆς ζωῆς κιὶ κρῖνος μοσχοβόλος
καὶ τραγουδοῦσε ὁλόχαρος γιὰ ἐμένα ὁ κόσμος ὅλος,
ὡσὰν ἦρθε ἡ Μοῖρα ἡ σκοτεινὴ καὶ μᾶρπαξε ἀπ' τὸ χέρι,
ὡς τὸν κάτου κόσμο λίφυρο τοῦ Χάρου νὰ μὲ φέρῃ.
Γύρω μου κλαῖν μαῦρες ψυχὲς σὰ νύχτες μαραμένες
κι' ἀναστενάζουν ἄνοιξες δειλὲς καὶ λυπημένες.
Μὰ ἐγώ, ποῦ ξάφνου βούλιαξα χλωμὸ 'ς τὸν Ἅδη ἀστέρι,
ἀνάφτω ἀπ' τῆς μανούλας μου τὸν πόνο μιὰ λαμπάδα
καὶ ξαναβλέπω τοὐρανοῦ τὴ γαλανὴ ὠμορφάδα.

Ι. Π. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ, Βοσπορίτης

ΕΡΜΗ ΣΤΑ ΞΕΝΑ

Ὀφθαλμοὶ παιδίσκης εἰς χεῖρας
τῆς κυρίας αὐτῆς». (Δαυΐδ).

Α΄

Διατί ἐπῆγες, ψυχή, εἰς τὸν Μέγα-Γιαλόν, ἀντικρὺ εἰς τὴν ἁπλωτήν, ἀτελείωτην ἄμμον, ἐκεῖ ὅπου ἀρχίζει τὸ μέγα βορεινὸν πέλαγος—ὅπου τὸ κῦμα ἀγριωπόν, ἔξαλλον, ἀδιαλλάκτως πληγώνει τὴν ἀκτὴν — πῶς ἐπαραμόνευσες νὰ εὕρῃς γαληνιῶσαν τὴν θάλασσαν, ὅπου ἡ Σειρὴν βαθειὰ εἰς τὰ ἄντρα ἀδελφωμένη μὲ τὴν Ἠχώ, θρηνῳδεῖ τᾷσματά της, καὶ οἱ Τρίτωνες κρυμμένοι εἰς τὰς πρασινωπὰς πτυχὰς τῶν ἀπατήτων θαλάμων, σπανίως τολμῶσι ν' ἀνακύψωσιν ἐπιπολῆς εἰς τὸ κῦμα; Ἐχρειάζετο κλίνη μαλακή, λεία θάλασσα, διὰ νὰ πέσῃς νὰ κοιμηθῇς τὸν ὕπνον τῶν αἰωνίων ὀνείρων!...

*

Βεβαίως, ἂν ἦτον ἄλλη καμμιὰ «μερακλίδισσα» ἢ «ἀσίκισσα», ἀνάμεσα εἰς τὰς νέας τοῦ θαλασσινοῦ χωρίου, ἦτον κ' ἡ Ἀρχοντούλα, τὴν ὁποίαν ὁ Γιαννάκης, χλωμήν, λεπτήν, μελαχροινήν, ἀγάπησεν ὄχι διὰ κάλλος προκλητικόν, ἀλλ' ἀπὸ μυστηριώδη ἕλξιν καὶ ἀόριστον ψυχικὴν συνάφειαν. Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ὅταν ὁ Γιαννάκης τ' Ἀργυροῦ ἦτον ἐρωτευμένος λίαν σοβαρῶς μὲ τὴν Ἀρχοντούλαν, καὶ ἠναγκάζετο, περὶ τὰ τέλη τοῦ θέρους, πρὶν ἔβγῃ ἀκόμα ὁ Αὔγουστος, ἐπειδὴ ἔληγεν ἡ ἄδειά του, νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Αἴγυπτον, τὸ τραγοῦδι, τὸ ὁποῖον τῆς ἔστελνε, πίσω ἀπ' τὸ κάσσαρο τοῦ βαποριοῦ (ὁπόθεν κἄποτε ἐν διαχύσει στενοχωρίας ἔρριπτεν ὁλοκλήρους δαμετζάνες μὲ οἶνον, σπονδὴν εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ πιθαράκια μὲ λάδι, διὰ νὰ γαληνιάσῃ τὸ κῦμα) ἦτον τὸ ἑξῆς:

«Ἡ (τ' ὄνομα τοῦ χωρίου) κ' ἡ Αἴγυπτος, Θέ μου, καὶ νάταν ἕνα!»

Κατὰ τὸ βραχὺ ἐν τούτοις διάστημα τῶν δύο μηνῶν, ὅπου ἔμενεν ὁ Γιαννάκης εἰς τὴν πατρίδα, κατὰ τριετίαν ὅταν ἤρχετο ἡ περίοδος τῆς ἀδείας του, ὅλ' αἱ ἡμέραι κ' αἱ νύκτες, εἰς τὸ μικρὸν χωρίον, ἐγίνοντο ἕνα. Ὅλος ὁ κόσμος ἠναγκάζετο νὰ συνεορτάζῃ καὶ νὰ συγχορεύῃ μαζὶ μὲ τὸν νέον συμπαθῆ μερακλῆν. Τῶν καπηλείων καὶ λοιπῶν μαγαζείων ἡ κατανάλωσις ηὔξανεν εἰς τὸ διπλάσιον· βιολιτζῆδες, λαουτιέρηδες δὲν εὐκαιροῦσαν, δὲν ἀνέπνεαν ἐπὶ δύο μῆνας. Συνήθως «τὸ ἔκανε βδομαδιάτικο». Ἐμίσθωνε δυὸ ζυγιὲς βιολιά, λαγοῦτα,

μπουζούκια, κλαρινέτα, φλάουτα, κ' ἐξενυχτοῦσεν. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἄρχιζεν ἀπὸ τὴν Πέμπτην τὸ βράδυ, ἐξακολουθοῦσε τὴν Παρασκευὴν καὶ τὸ Σάββατον, προελάμβανε τὸν Τριαδικόν, τὸν ὄρθρον τῆς Κυριακῆς, πρὶν ἐξυπνήσουν τὰ γραῖδια νὰ τρέξουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν· ἐποίκιλλε τὴν μονοτονίαν τῶν καθημερινῶν, ηὔξανε τῆς Κυριακῆς τὴν φαιδρότητα κ' ἐξύπνα ὅλους τοὺς χωρικοὺς καὶ τοὺς ἐργατικοὺς τὸ πρωῒ τῆς Δευτέρας.

*

Τέλος, τὴν ἄλλην φοράν, ὅταν ἦλθεν ἡ σειρὰ τῆς ἀδείας του, ἐτελέσθη ὁ γάμος. Ὅλον τὸ χωρίον ἐπανηγύριζεν ἐπὶ δεκαπενθήμερον. Οἱ γαμήλιοι κῶμοι, τὰ πιστρόφια, οἱ ἐπιθαλάμιοι, μόλις ἐκόπασαν τὴν τρίτην ἑβδομάδα. Ὁ Γιαννάκης ἐπῆρε τώρα τὴν ἀγάπην του μαζί του εἰς τὴν Αἴγυπτον, καί, τέλος, τὸ μικρὸν θαλασσινὸν χωρίον, καὶ ἡ χώρα τῶν Φαραὼ «ἔγειναν ἕνα», κατὰ τὴν διάπυρον εὐχὴν τοῦ νέου.

Ὁ υἱὸς τ' Ἀργυροῦ εἶχεν, ἀληθινά, πλοῦτον καὶ θησαυρὸν ἐκεῖ κάτω. Περὶ τὰς δύο λίρας εἰσόδημα τὴν ἡμέραν. Μὲ ὅλην τὴν φοβερὰν σπατάλην, τὰ περισσεύματα δὲν τοῦ ἔλειπαν, καὶ ὅταν ἀνὰ τριετίαν ἐπανήρχετο πάλιν εἰς τὸ χωρίον, μὲ τὴν γυναῖκά του, καὶ τὴν μικρὰν Δεσπούλαν, τὴν μοναχοκόρην του, ἡ Ἀρχοντούλα ἐξέπληττε μὲ τὴν πολυτέλειάν της, κ' ἐπροκάλει ὅλων τῶν γυναικῶν τὴν ζήλειαν.

Ἀφοῦ ἐπάλῃωσεν ὁπωσοῦν τὸ ἀνδρόγυνον, τελευταῖον, κατὰ Ἰούνιον τοῦ 19..., ἦλθον εἰς τὸ χωρίον συνοδευόμενοι καὶ ἀπὸ ἓν τέταρτον πρόσωπον. Κατὰ τὰ προλαβόντα ταξείδια, ἡ Ἀρχοντούλα εἶχε προσπαθήσει νὰ εὕρῃ κανὲν πτωχοκόριτσον, καὶ νὰ τὸ πάρῃ μαζί της, ὡς ψυχοκόρην ἢ ὑπηρέτριαν. Πλὴν τὸ πρᾶγμα ἦτο τόσον δύσκολον! Τὰ κορίτσια τοῦ θαλασσινοῦ χωρίου εἶχον εὐχὴν καὶ κατάραν, νὰ μὴ πηγαίνουν ποτὲ δοῦλες ἢ «παραπαῖδες».

Κάτω, εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἡ οἰκογένεια εἶχε προσλάβῃ κατὰ καιροὺς διαφόρους ὑπηρετρίας ἀπὸ τὸν τόπον. Ἀλλὰ καμμίαν δὲν εἶχον φέρῃ μαζὶ εἰς τὴν πατρίδα των. Τὴν τελευταίαν φοράν, ἡ Ἀρχοντούλα ἔφερε μαζί της μίαν μεγαλόσωμον ὡραίαν κόρην, ὡς δεκαοκτὼ ἐτῶν, ὑπερήφανα ἐνδυμένην, καὶ κἄτι παραπάνω ἀπὸ καμαριέραν ἢ γκουβερνάνταν φαινομένην.

Τὸ πρῶτον πονηρὸν σχόλιον εἰς τὴν γειτονιάν, ὅπου κατέλυεν ὁ Γιαννάκης εἰς τὴν ὡραίαν μικρὰν οἰκίαν του — ὑψηλά, στὸν ἐπάνω Μαχαλᾶν — τὸ ἐξέφερεν ἡ θειὰ Σειραῖνα ἡ Παπαδούλαινα, ἅμα εἶδε τὴν ξένην συνοδὸν τῆς Ἀρχοντούλας, διατυπώσασα ὡς ἐξῆς τὴν πρακτικὴν γνώμην της·

— Δὲ συφέρνει, πλειό, παιδάκι μ', ἡ δούλα νὰ εἶναι ὠμορφότερη ἀπ' τὴν κυρά.

Τὸ γνωμικὸν ἤχησεν ὡς προφητεία εἰς τὰ ὦτα τῆς Ἀχτώς, τῆς κυριωτέρας ἀπ' ὅλες τῆς θειάδες τῆς Ἀρχοντούλας, ἥτις πάραυτα ἤρχισε νὰ «ὁρμηνεύῃ» τὴν ἀνεψ.άν της.

— Τά, τ' ἤτανε;... Τί τὴν ἤθελες νὰ τὴν πάρῃς μαζί σου; κοτζὰμ ἀναρρούσα, κορίτζι μ'!... Τ' εἶν' αὐτήνη;... Πῶς μαθές; Σοῦ χρειαζότανε μιὰ φοβερή, ἀνεράϊδα, νὰ τὴν κουβαλήσῃς ἐδῶ, ἀπ' τὸ Πόρτο, θὰ 'πῶ;... Ἔχετε τόσες δουλιές, μαθές, καὶ δὲ συφτάνεστε; Ἢ ἔχεις τὰ πολλὰ παιδιά, γλέπεις; Χαθήκανε τὰ φτωχοκόριτσα ἐδῶ νὰ σὲ παραπιάσουνε καὶ νὰ σὲ δουλέψουνε, 'σὲ οὔλα τὰ πάντα;... Τί τὴν ἤθελες, τὴ Βδοκιά, θὰ πῶ; (ἡ Ἀχτὼ δὲν εἶχεν ἀκούσῃ ἀκόμη τὸ ὄνομα τῆς ξένης, ἀλλ' ἔσπευσεν αὐθαιρέτως νὰ τὴν ὀνοματίσῃ οὕτω). Τί σοῦ χρειαζόταν ἡ Μαρουσώ; (ἄλλο πάλιν ὄνομα τῆς ἔδιδε). Μὲ ὅσα κομμάτια θὰ σοῦ χαλνᾷ μποροῦσες νὰ χορτάσῃς μισὸ κοπάδι ἀπ' τὰ φτωχοκόριτσα τοῦ μαχαλᾶ σας!... Θέλεις πέντε τόπια τσίτι γιὰ νὰ τὴν 'νδύσῃς, κοτζὰμ ἀφοράδα ὡς 'κεῖ ἀπάνω, θὰ 'πῶ... καὶ νὰ μὴ βαστᾷ ἀπ' τὴν Τρίτ' ὡς τὴν Τετράδη... Μὲ πέντε πηχόπουλα ἀρμενόπανο μποροῦσες νὰ 'νδύσῃς ἕνα τσομπανόπουλο, φτωχὸ κορίτσι... καὶ νᾷνε σκλάβος... νὰ σοῦ λέῃ κ' εὐχαριστῶ!... Τί τὴν ἤθελες τὴ Συνοδιά, ἐγὼ θαμμάζουμαι· τί τὴν ἤθελες;

Β΄

Τὴν ἡμέραν τῶν Ἁγίων Κορυφαίων Ἀποστόλων, τὸ δειλινόν, εἷς στενὸς φίλος τοῦ Γιαννάκη, ἀχώριστος, ἐνῷ εὑρίσκοντο ὁμοῦ εἰς ἓν σχεδὸν ἐξοχικὸν καπηλεῖον, εἰς τὴν ἄκρην τῆς πολίχνης, ἀντικρὺ 'στὸ βουνόν, ἔβλεπε κἄπως ἀνήσυχον τὸν φίλον του. Ἐφαίνετο οὗτος ν' ἀλλοφρονῇ, καὶ κἄπως σύννους, ἐκύτταζε διὰ τοῦ δυτικοῦ παραθύρου ἔξω. Τὸ παράθυρον ἀντίκρυζε μὲ τὸ ἀστυνομικὸν γραφεῖον τοῦ τόπου. Αἴφνης δύο νεαροὶ «ταχτικοί», ἀσυφύλακες οἱ αὐτοί, ἐπλησίασαν, καὶ ὁ εἷς ἔκαμε νεῦμα εἰς τὸν Γιαννάκην. Ὁ νέος ἐξῆλθε, καὶ ὁ φίλος του τὸν εἶδε νὰ ὁμιλῇ ταπεινῇ τῇ φωνῇ μὲ τοὺς δύο χωροφύλακας. Μετὰ μίαν στιγμὴν καὶ οἱ τρεῖς διευθύνθησαν διὰ τοῦ στενοῦ δρομίσκου πρὸς τὸ βόρειον μέρος.

Ὁ φίλος, ἀπὸ ἀνήσυχον ἐνδιαφέρον, προέκυψε διὰ τοῦ παραθύρου καὶ εἶδε τοὺς τρεῖς νὰ σταθοῦν εἰς τὴν ἄκρην τοῦ δρομίσκου, παρὰ τὴν καμπήν, ἔξωθεν παλαιοῦ κτιρίου ἐλαιοτριβείου, καὶ νὰ συνομιλοῦν μὲ ἕνα τέταρτον, ὅστις ἦτο ἀδραγάτης, ἤτοι ἀγροφύλαξ τοῦ Δήμου, μὲ χωρικὸν ἔνδυμα, μὲ πέδιλα ἀπὸ φασκιές, καὶ ζωσμένος σελάχι μὲ πιστόλια καὶ μαχαίρας. Ὁ Γιαννάκης, ἴσως διότι ὑπώπτευε τὴν ἀνήσυχον περιέργειαν τοῦ ἐν τῷ καπηλείῳ, ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ ἰδὼν τὸν φίλον του νὰ τὸν κυττάζῃ διὰ τοῦ παραθύρου, ἔκαμε νεῦμα ὅτι θὰ ὑπάγῃ ὀλίγον παραέξω, καὶ μὲ τὴν φωνὴν ἔκραξε μόνον·

— Μὲ συγχωρεῖς!...

Πάραυτα καὶ οἱ τέσσαρες ἔγειναν ἄφαντοι ὄπισθεν τῆς καμπῆς τοῦ δρόμου.

*

Τὸ πῶς καὶ διατί ἡ Ἀρχοντούλα εἶχε πεισθῇ νὰ φέρῃ μαζί τις ἀπὸ τὸ «Πόρτο» ἐκείνην τὴν εὐμορφοκαμωμένην μεγαλόσωμον «ἀναρρούσα», εἶνε

ἄδηλον. Φαίνεται ὅτι, ὅπως ὁ σύζυγός της, ἠγάπα κι' αὐτὴ τὴν ἐπίδειξιν, καὶ ἤθελε νὰ κάμῃ ἐντύπωσιν εἰς τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς της.

Διότι, εἶνε βέβαιον ὅτι ἡ Ἀρχοντούλα ἐχάνετο ἐμπρὸς εἰς τὴν ξένην. Ἡ τελευταία ἦτο πράγματι θαλαμηπόλος κατὰ τὸν εὐρωπαϊκὸν τρόπον, κ' ἐκτὸς ὅτι ἦτον εὐμορφοπλασμένη, ἦτο φύσις φιλόκαλος, καὶ προσέτι ὁ ἀφέντης της ἐφιλοτιμεῖτο νὰ τὴν ἔχῃ πολὺ καλὰ στολισμένην, ὡς ἐπίτιμον συντρόφισσαν ἀνωτέρας περιωπῆς.

Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον διετύπωσεν ὡς ἀπόφθεγμα ἡ πεπειραμένη γειτόνισσα, ἡ Παπαδούλαινα, ἡ φιλαυτία θὰ εἶχεν ἐμποδίσῃ τὴν Ἀρχοντούλαν νὰ τὸ σκεφθῇ ἢ νὰ τὸ παραδεχθῇ. Οἱ λόγοι ὅμως, τοὺς ὁποίους ἀνέπτυξε μὲ τόσην εὐγλωττίαν ἡ θεία της, ἡ Ἀχτίτσα, τῆς ἔκαμαν, ἀληθινά, βαθεῖαν ἐντύπωσιν. Εἶνε βέβαιον ὅτι ἡ κυρὰ ἤρχισεν ἀπὸ τὴν ἰδίαν στιγμὴν νὰ ζηλεύῃ τὴν θαλαμηπόλον της. Ὅπως ἐγνώσθη ἀργότερα, δυσάρεστοι σκηναὶ συνέβησαν μεταξὺ τῶν δύο συζύγων.

Αἱ γειτόνισσαι, αἱ ἐξαδέλφαι, αἱ συγγενεῖς γύρῳ-γύρῳ, κάτι ἄκουσαν, ἄκρες-μέσαις, ἀπὸ τὰς σκηνὰς ταύτας. Ἡ κακὴ περιέργεια, ἡ ἀργολογία, ἡ πολυπραγμοσύνη, μεγάλως συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ φαρμακευθῇ ἡ διχόνοια τοῦ ἀνδρογύνου. Ὑποβολαί, μωροπιστία, ξυπνητὰ ὄνειρα, ὅλα ἔπαιξαν μέρος πλησίον τῆς ἰσχνῆς καὶ νευροπαθοῦς γυναικός! Ἐφαντάζετο ὅτι ἔβλεπε τὸν σύζυγόν της εἰς ἐρωτικὰς διαχύσεις μὲ τὴν κόρην, ὅ,τι τῆς ἔλεγαν τὸ ἐπίστευε, καὶ μάλιστα ὑπερεθεμάτιζεν αὐτή, βεβαιοῦσα ὅτι ἐγίνοντο χειρότερα παρ' ὅσα ἔλεγεν ἡ γειτονιά. Διηγεῖτο, καὶ τὸ ἐπίστευεν, ὅτι εἶδε μὲ τὰ μάτια της ἐρωτικὰς περιπτύξεις, κι' ἔκαμνεν ὅρκους. Καὶ αὐτὴ μὲν τὸ ἐπίστευεν ἄκουσα, ὅσοι δὲ τὴν ἤκουον ἐπροθυμοῦντο νὰ τὴν πιστεύσουν.

Τέλος, τὸ δεινὸν ἐκεῖνο τῆς 29 Ἰουνίου, ἡ ἀτυχὴς Βανθούλα — ἡ κόρη, ἐν τοσούτῳ, ἦτον, ὅσον ἠδύνατο, κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, νὰ κρίνῃ τις, σεμνοπρεπής, ἁπλοϊκή, ἀξιόλογος, λίαν ἐργατική, περίφημος ῥάπτρια, κ' ἔξοχος μαγείρισσα — τὸ ἀπόγευμα, λέγω, τῆς ἑορτασίμου ἐκείνης ἡμέρας, ἡ κόρη εἶχε γείνῃ ἄφαντη. Καὶ ὅταν ὁ τέως σύντροφός του ἀπὸ τὸ καπηλεῖον ἔβλεπε τὸν Γιαννάκην μαζὶ μὲ τοὺς δύο ταχτικοὺς καὶ μὲ τὸν ἀδραγάτην νὰ διευθύνωνται δρομαῖοι πρὸς τὰ Λιβάδια, ἡ νέα εἶχε φύγῃ εἰς τὰ βουνά. Οἱ τρεῖς νομᾶτοι, οἵτινες ἀπὸ δύο ὡρῶν ἐζήτουν τὰ ἴχνη της, εἶχον φέρῃ νύξεις τινὰς σχετικὰς εἰς τὸν ἀφέντην της, καὶ οὗτος τοὺς ἠκολούθησε τρέχων πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς φυγάδος. Αὐτὸς ἦτον ὁ λόγος, δι' ὃν τόσον ἀνήσυχος καὶ σύννους ἐφαίνετο πρὸ μικροῦ ὁ σπλαγχνικὸς νέος.

*

Τέλος, ἡ κόρη ἀνευρέθη, ἀλλὰ δὲν ἔμελλε ν' ἀνευρίσκεται ἐπ' ἄπειρον. Εἶχε καταφύγῃ εἰς τὴν καλύβην πτωχῶν ἀγροτῶν, εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ, ὅπου δύο βοσκοποῦλες τὴν ἐκύτταζαν ἀπλήστως, καὶ τῆς ἔδωκαν

γάλα νὰ πίῃ. Μετὰ πολλὰς παρακλήσεις, ἡ κυρία της ἐπείσθη νὰ δεχθῇ προσωρινῶς τὴν ξένην εἰς τὴν οἰκίαν της, πλὴν ἀπῄτει νὰ τὴν στείλουν παρευθὺς εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα της. Ἐφαίνετο τόσον παράλογος ἡ ἀπαίτησίς της, ἥτις ἀπεδείκνυε μόνον τὴν τρελλὴν ἀνυπομονησίαν της. Διότι ἐντὸς μηνὸς ἢ ὀλίγον περισσότερον τὸ ἀνδρόγυνον ἔμελλε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον, κ' ἐκεῖ, ἂν δὲν τῆς ἤρεσκε τῆς κυρίας ἡ καμαριέρα, καλῶς κ' εὐσχήμως θ' ἀπηλλάσσετο αὐτῆς. Ἀλλ' ἡ Ἀρχοντούλα δὲν ἤθελε ν' ἀκούσῃ ὀρθὸν λόγον. Ἔβλεπε ζωντανὰς ὀπτασίας, καὶ ἡ εἰκὼν τῶν ἐρωτικῶν περιπτύξεων εἶχε κολλήσῃ ἐμπρός της, ζωγραφιστὴ καὶ παγία εἰς τὰς κόρας τῶν ὀφθαλμῶν της.

Ἡ κόρη, εἶχε κι' αὐτὴ τοὺς λόγους της· δὲν ἤθελε νὰ ὑπάγῃ συνοδευομένη ἀπὸ ἄλλο πρόσωπον, ὁσονδήποτε εὐϋπόληπτον, ἄγνωστον τέως αὐτῇ. Ἔλεγεν· «Ὁ ἀφέντης μ' ἔφερεν, ὁ ἀφέντης θὰ μὲ πάῃ». Ἡ κυρά της ἐσκύλιαζεν, ὅταν ἤκουε τοῦτο. Τὸ ἐξήγει ὡς ἀπαίτησιν τάχα τῆς κόρης ὅπως τὴν συνοδεύσῃ κατ' ἰδίαν ὁ κύριός της. Καὶ ὅμως, ἡ ταλαίπωρος νέα, δὲν ἔλεγε τοῦτο. Ἐνόει ὅτι ὁ ἀφέντης, τουτέστι, καὶ μὲ ὅλην ἴσως τὴν οἰκογένειαν, ὅταν θὰ ἐπανέκαμπτεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, τότε μόνον θὰ τὴν προέπεμπε μέχρι τοῦ τόπου της, τῆς ἀφετηρίας ὁπόθεν τὴν εἶχε παραλάβῃ.

Ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας ἐν τῷ μεταξύ, ἡ Βανθούλα εἶχε μείνῃ εἰς τὴν οἰκίαν μιᾶς πτωχῆς χήρας, συγγενοῦς τοῦ Γιαννάκη. Ἀλλ' ἡ Ἀρχόντω δὲν ἦτο ἀναπαυμένη. Ἐφαντάζετο συνεντεύξεις, ἐν ἀσφαλείᾳ τοῦ συζύγου της, ὑπὸ τὴν ξένην στέγην κ' ἐπροτίμα νὰ ἔχῃ τὴν ξένην ὑπὸ τὰ ὄμματά της. Ὅθεν, ἐνῷ πρότερον τὴν ἐδίωκε, τώρα τὴν ἐβίαζε νὰ μένῃ πλησίον της.

Γ΄

Εἰς τὴν βορείαν παραθαλασσίαν τοῦ Μεγάλου Γιαλοῦ, ἡ οἰκογένεια εἶχε κάμῃ ἐκδρομὴν ἀναψυχῆς μιᾷ τῶν ἡμερῶν, περὶ τὰ μέσα τοῦ Ἰουλίου. Ἡ Βανθούλα ἔμαθε καλὰ τὸν δρόμον καὶ ὅλη ἡ ὡραία τοποθεσία τῆς ἐνετυπώθη εἰς τὴν μνήμην της.

Ὕστερον ἀπὸ πολλὰς σκηνὰς ἀκόμη — καὶ κατόπιν ἀπὸ τὸ πανηγῦρι τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, ὅπου ὅλον τὸ χωρίον ἐπήγαινε διὰ θαλάσσης, μὲ τὰς βρατσέρας τὰς σημαιοστολισμένας καὶ τὰ κόττερα — ἡ Βανθούλα εἶχε κάμῃ μεγάλην ἐπίδειξιν ἐκεῖ, καὶ ὅλ' οἱ νέοι τοῦ χωρίου παρ' ὀλίγον τὴν ἐρωτεύοντο (ἡ θειὰ Ἀχτίτσα ἐσκέφθη ἐν τῷ μεταξύ·

— «Δὲ βρίσκεται κανένας νὰ τὴν κλέψῃ, θὰ πῶ, νὰ τὴν ξεφορτωθῇ ἡ Ἀρχοντούλα!»

Πλήν, ἡ εὐχή της δὲν εἰσηκούσθη)· ὀλίγας ἡμέρας ὕστερον, τὴν παραμονὴν τῆς Πρωτοαυγουστιᾶς, οἱ φίλοι του εἶδαν τὸν Γιαννάκην, ὄχι ἀνήσυχον ἁπλῶς, ἀλλ' ἐξημμένον, πρησκομματιασμένον, κλαμμένον...

Τὸν εἶδαν καὶ πάραυτα τὸν ἔχασαν. Δύο ἐξ αὐτῶν, οἱ ἐνθερμότεροι, ἔτρεξαν κατόπιν του.

Συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν ἀδραγάτην, καὶ ἀπὸ δύο νομάτους τῆς χωροφυλακῆς, ἔτρεχεν, ἔτρεχε... Μόλις πρὸ μιᾶς ὥρας εἶχε μάθῃ τὴν ἐξαφάνισίν της. Καὶ κατὰ ποῦ νὰ τρέξῃ; Δύο γυναῖκες, εὑρισκόμεναι εἰς τ' ἀμπέλια τους, ὅπου εἶχαν ἀρχίσῃ τότε νὰ ρίπτουν εἰς τὴς λιάστρες τὰ σῦκα, εἶπαν ὅτι τὴν εἶδαν, καταμεσήμερο, κ' ἐσκιάχτηκαν, νὰ τρέχῃ τὸν ἀνήφορο, σὰν ἀνεράϊδα...

Ὁ Γιαννάκης ἐσκέφθη· «Ἴσως νὰ ἐπῆγε κατὰ τὸν Μέγα-Γιαλό... Ἐκεῖ θὰ θυμᾶται τὸν δρόμο...»

*

Ἡ Αἰγυπτία ἔφυγε τὸ πάλαι εἰς τὴν ἔρημον. Πολὺ πλέον δυστυχὴς ἀπὸ ἐκείνην, ἡ πτωχὴ ξένη παιδίσκη, ἡ Βανθούλα, δὲν εἶχε καρπὸν οὔτε εἰς τοὺς κόλπους οὔτε εἰς τὰ σπλάγχνα της. Καὶ δὲν ἐπαρουσιάσθη ὁ Ἄγγελος Κυρίου νὰ τῆς δώσῃ ἀσκὸν ὕδατος, διὰ νὰ δροσισθῇ... Αὐτὴ μόνη ἔπεσε νὰ εὕρῃ δρόσον εἰς τὴν ἄλμην τοῦ πελάγους, εἰς τὰ πικρὰ κύματα, ὅπου ὁ Γιάννης ὁ Πατσοστάθης, βοσκὸς ἀπὸ τὸ βουνόν, εἶδεν ἐπί τινας στιγμὰς τὴν λευκὴν ἐσθῆτα νὰ κυματίζῃ εἰς τὴν αὔραν, εἶτα νὰ βυθισθῇ εἰς τὸ κῦμα καὶ πάλιν νὰ ἐπιπλέῃ εἰς τὸν ἀφρόν.

Τὴν πρωΐαν τῆς Πρωταυγουστιᾶς μία βάρκα ἔφερε τὸ νεκρὸν σῶμα καὶ τὸ ἀπεβίβασεν εἰς τὴν προκυμαίαν... Ὤ! τί σπαραγμός! Ξένη, ἔρμη στὰ ξένα, εὗρε τὸν πικρὸν θάνατον ἑκουσίως εἰς τὴν ἄλμην τοῦ κύματος... Οἱ ἰατροὶ τοῦ τόπου εὗρον ἕρμαιον, καὶ τὸ διεξεδίκησαν. Οἱ ἱερεῖς ὄχι. Δὲν ἦτο κανεὶς ἰσχυρὸς ἐνδιαφερόμενος, διὰ νὰ ἐκβιάσῃ τὴν «ἐλαστικότητα» τῶν νόμων καὶ τῶν κανόνων, διὰ νὰ βάλῃ εἰς κίνησιν τὰ νεῦρα καὶ τὰ κόκκαλα τῶν ἀνθρωπαρέσκων, τὰ ὁποῖα μέλλει νὰ διασκορπίσῃ ὁ Θεός.

Μόνον πέντε ἢ ἓξ γερόντισσαι, πτωχαὶ χῆραι, δύο ἢ τρεῖς κόραι τοῦ λαοῦ, τρεῖς δωδεκάδες ἁγιοπαίδων, κ' οἱ δύο νεαροὶ χωροφύλακες, συνώδευσαν τὸν Γιαννάκην εἰς τὸ κοιμητήριον, ὄπισθεν τοῦ σκεπασμένου νεκροκραββάτου.

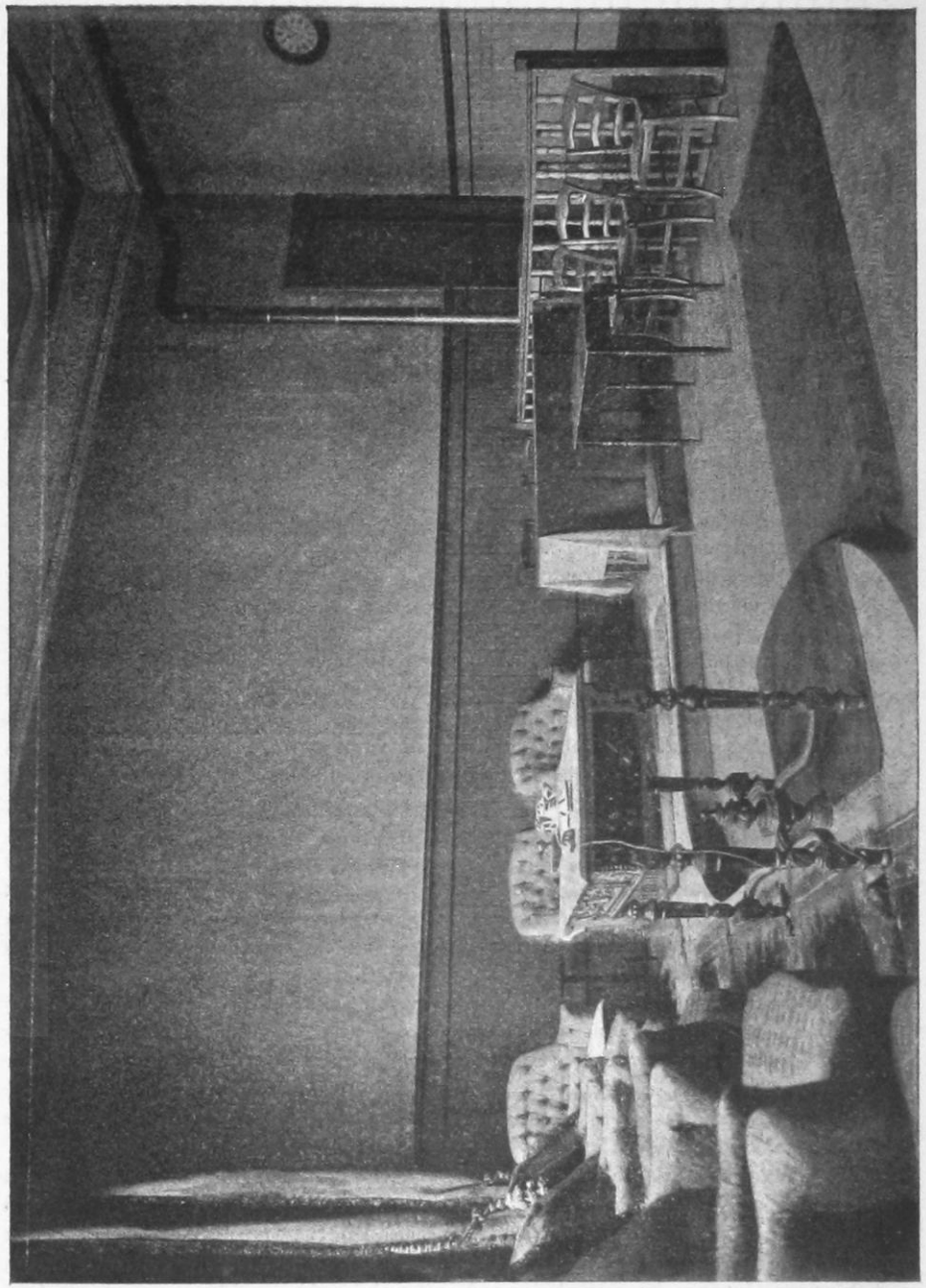
Ὁ φίλος, τοῦ ἐξοχικοῦ καπηλείου, εἶπε τὸ «Ἅγιος ὁ Θεός», τὸ «Μετὰ πνευμάτων», *Κύριε, ἀνάπαυσον τὴν δούλην σου*, τρίς, κ' ἐτελείωσε.

Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

ΤΑ ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΑΙΚΣΠΕΙΡΟΥ

**** Ἀργὰ ποῦ φεύγει ὁ καιρός, ὅταν περνᾷ μὲ λύπαις.*

**** Ὦ ἄνθρωπε, τὴ μιὰ φωτιὰ ἄλλη φωτιὰ τὴν καίει·*
τὸν πόνο σου τὸν παλαιὸν ὁ νέος τὸν μικραίνει.
Ζαλίσθης; γύρ' ἀνάποδα καὶ σοῦ περνᾷ ἡ ζάλη.
Μιὰ λύπη ἀπελπιστικὴ γιατρεύει ἄλλην λύπην.

Αἴθουσα συνεδριάσεων τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ

I

Εὐτυχία! λέξις μαγική. Καθ' ἑκάστην πλανᾶται εἰς τὰ χείλη μας θερμὴ ἀπὸ αἴσθημα καὶ μὲ τὸ αἴσθημα ἠλεκτρίζουσα πάντας, ἀλλ' ἀόριστος καὶ φασματώδης τὸ νόημα, μυρίας παραστάσεις κατὰ τὰς περιστάσεις σχεδιάζουσα, σβύνουσα καὶ πάλιν εἰκονίζουσα. Ἀλλάζει μορφὴν ὡς ὁ Πρωτεὺς καὶ χρώματα ὡς ὁ χαμαιλέων. Καὶ ὅσον αἰσθηματικωτέρα, τόσον κενωτέρα νοήματος· ὅσον δὲ κενωτέρα, τόσον ἠχηροτέρα· διότι τὰ κενὰ ἀγγεῖα ἠχοῦν πάντοτε καὶ ἀντηχοῦν περισσότερον.

Πρώτη καὶ τελευταία αὐτὴ ἀκούεται εἰς τὰς καθημερινὰς εὐχάς, τὰς ὁποίας πληροῖ καὶ ὑπερεκχειλίζει. Εἰς πᾶσαν πανήγυριν, εἰς ὅλας τὰς χαρμοσύνους ἑορτὰς ἀναπηδᾷ εἰς τὰ στόματα πάντων. Ἐν λύπαις καὶ θλίψεσι πρὸς ἐκείνην στρεφόμεθα καὶ ἐκείνην ἀναζητοῦμεν εἰς τὰ βάθη τοῦ ἀτέρμονος ὁρίζοντος, ὡς οἱ ἐν τῷ πόντῳ κλυδωνιζόμενοι τὸν ἀσφαλῆ καὶ ἥσυχον φαντάζονται λιμένα.

Ὅλαι τοῦ βίου αἱ πράξεις σκοπὸν ἔχουν τὴν εὐτυχίαν μας καὶ ὀρθῶς ἐλέχθη, ὅτι τὴν εὐτυχίαν ζητεῖ καὶ ὁ σπεύδων πρὸς αὐτοκτονίαν καὶ κρύπτων ζηλοτύπως ὑπὸ μάλης τὸ σχοινίον, δι' οὗ ἀπεφάσισε ν' ἀπαγχονισθῇ. Καὶ τρέχομεν ὅλοι εἰς ἀνεύρεσίν της διὰ νὰ τὴν συλλάβωμεν καὶ τὴν κάμωμεν ἰδικήν μας. Ἐὰν ἦτο ἡ διεύθυνσίς της γνωστή, ὅλοι σπεύδοντες διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ θὰ καθίστων ἀδύνατον τὴν πορείαν, οἱ δὲ ἀναρίθμητοι μνηστῆρες καὶ προσκυνηταὶ ὠθοῦντες καὶ ὠθούμενοι καὶ λακπατούμενοι κατὰ μυριάδας, θὰ ἔφραττον ἴσως τὴν ὁδὸν εἰς τοὺς ἐπερχομένους. Ἀλλ' εἶνε ἄγνωστος, καὶ ἕκαστος λαμβάνει μίαν διεύθυνσιν καὶ νομίζει ὅτι εὗρεν αὐτὸς τὴν ἀληθῆ καὶ τρέχει ἀσθμαίνων, τρέχει νὰ συλλάβῃ τὸ διαρκῶς ὑπεκφεῦγον φάσμα τῆς εὐτυχίας, ἕως οὗ συναντήσῃ τὸν θάνατον. Καὶ ἀποθνήσκει ἡ ἀνθρωπότης μὲ τὸ παράπονον, ὅτι ματαίως μοχθεῖ ζητοῦσα τὴν εὐτυχίαν ἐπὶ τῆς γῆς. Ἡ ἐλπὶς ὅμως, ἥτις δὲν γνωρίζει τὸν θάνατον, οὐδὲ συνεναφιάζεται μὲ τοὺς νεκρούς, πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ παγκοσμίου τούτου παραπόνου ἔπλασε τὸν παράδεισον τοῦ ἄλλου κόσμου καὶ μειδιῶσα μᾶς τὸν δεικνύει.

Ἀφίνοντες εἰς τοὺς ἐπικοὺς ποιητάς, εἰς τὸν Λουκιανὸν καὶ εἰς τοὺς θεολόγους τὴν περιγραφὴν τῆς ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ μακαριότητος, δυνάμεθα, νομίζω, πρὶν ἡ μᾶς καταλάβῃ ὁ θάνατος, νὰ ἐρωτήσωμεν τὸν ἑαυτόν μας πῶς ἐννοοῦμεν τὴν ἐπίγειον. Γνωρίζομεν τάχα τί πρᾶγμα εἶνε ἡ εὐτυχία; Μήπως εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ τὴν ἀναγνωρίσωμεν, ἐὰν τυχὸν τὴν συναντήσωμεν; Μήπως δὲν εἶνε πιθανώτερον ὅτι πλανώμεθα διώκοντες αὐτὴν μακράν, πολὺ μακράν, ἐν ᾧ ἴσως εὑρίσκεται πλησίον, πολὺ πλησίον, ἴσως ἐντὸς ἡμῶν;

Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι δὲν ὑπάρχει πρᾶγμα ποθεινότερον, ἀλλ' οὔτε ἀγνωστότερον. Διὰ τοῦ ***πόθου*** θέλομεν νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν εὐτυχίαν, παραπλανώμενοι εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καὶ λαμβάνοντες τὰ πράγματα ἀντίστροφα. Διότι φύσει ὅλοι ἐκλαμβάνομεν ὅτι ἡ εὐτυχία εἶνε ***τέκνον*** τοῦ ***πόθου,*** καὶ πάσχομεν ἀκόμη ἐν τῇ ἠθικῇ τῶν ὄντων τάξει, ὅ,τι σύμπασα ἡ ἀνθρωπότης ἔπασχεν ὡς πρὸς τὴν φυσικὴν τάξιν ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας, πιστεύουσα τὴν

γῆν ἀκίνητον, τὸν δὲ ἥλιον καὶ τὸν οὐρανὸν κινουμένους περὶ αὐτήν. Θέλομεν ἐκ τῶν πολυαρίθμων πόθων, ἤτοι ἐκ τῶν ἀκανονίστων ὀρέξεων καὶ παθῶν μας, ν' ἀποκτήσωμεν τὴν εὐτυχίαν ὡς ἐγγονὴν μονάκριβην καὶ πολυπόθητον, καὶ δὲν μᾶς φαίνεται διόλου φυσικὸν νὰ ἔχωμεν μίαν κόρην μονάκριβην, τὴν εὐτυχίαν, καὶ ἐξ αὐτῆς ν' ἀποκτῶμεν πόθους ὀλιγωτέρους καὶ μετριωτέρους ὡς ἐγγονοὺς καλλιμόρφους ἁρμονικῶς ἔχοντας πρὸς τὴν θελκτικήν των μητέρα.

Καίτοι ἡ ἀρχαία φιλοσοφία μετὰ τῶν πολυσχιδῶν της αἱρέσεων ἐμελέτησε τὸ μέγα τοῦτο πρόβλημα τοῦ βίου καὶ μεθ' ὅλας τὰς παραλλαγὰς αἱρέσεων, ἀπεφάνθη ἐν ὁμοφωνίᾳ ὅτι ἡ γενικῶς κρατοῦσα δόξα περὶ τῆς εὐτυχίας ὡς θυγατρὸς τοῦ πόθου εἶνε σφαλερά, οὐχ ἧττον ὁ κόσμος οὐδεμίαν προσοχὴν ἔδωκεν εἰς τὴν διάτορον αὐτὴν γνώμην τῶν φιλοσόφων, ὡς δὲν ἐπίστευσεν ἀρχαίων σοφῶν ἐξενεχθείσας πρὸ τοῦ Κοπερνίκου γνώμας περὶ σφαιροειδοῦς τῆς γῆς καὶ κινήσεως αὐτῆς περὶ τὸν ἥλιον, καὶ ὡς δὲν πιστεύονται ταῦτα οὐδὲ σήμερον ὑπὸ τῶν ἀμαθῶν, οἵτινες πάντοτε ἀπετέλεσαν τὴν μεγάλην πλειονοψηφίαν τοῦ κόσμου. Οὗτος διατελεῖ ἔχων τὴν πεποίθησιν ἔκπαλαι ὅτι ἡ εὐτυχία στρέφεται πέριξ τοῦ πόθου ὡς δορυφόρος ἑτερόφωτος.

Ἐκ τούτου ἡ γενικῶς διαδεδομένη ἀσάφεια περὶ τὴν ἔννοιαν καὶ ὑπόστασιν τῆς εὐτυχίας. Ἐπειδὴ δὲ ὁ βαθύνους Ἐμπεδοκλῆς ἀπεκάλεσε πᾶσαν ἀσάφειαν πραγμάτων ἢ νοημάτων ***μελάγκαρπον,*** ὡς παρέχουσαν δυσαρέστους καρπούς, οὐδὲν τὸ παράδοξον ὅτι οὐ μόνον δὲν κατορθοῦμεν νὰ εὕρωμεν τὴν εὐτυχίαν, καίτοι ζητοῦντες αὐτὴν δι' ὅλου τοῦ βίου, ἀλλὰ μάλιστα ἕνεκα τῆς ἀμαθείας καὶ ἀγνωσίας ἡμῶν αὐξάνομεν τὰ δυστυχήματα, ἀμαθῶς καὶ ἀδεξίως ἐπιδιώκοντες τὴν εὐτυχίαν.

Τὴν ἀλήθειαν ταύτην διδάσκει ψυχολογικώτατα καὶ μὲ πολλὴν ἐνάργειαν ὁ ἐξῆς χαριτωμένος μῦθος, ὃν ἔπλασεν ἡ λαϊκή, νομίζω, φιλοσοφία τῶν Σκανδιναυῶν: Ἐν ἀνδρόγυνον διανῦσαν μὲ στερήσεις καὶ μόχθους τὸν βίον ἐντὸς πενιχρᾶς καλύβης εἰσῆλθεν ἤδη εἰς τὸ γῆρας καὶ παραπονεῖται κατὰ τῆς Μοίρας, διότι πλὴν τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης κανὲν ἄλλο ἀγαθὸν δὲν ἐγνώρισεν εἰς τὸν κόσμον, ἐνῷ τόσα ἀγαθὰ χαρίζονται εἰς τόσους πολὺ ἀναξιωτέρους. Τὰ παράπονα ἐκορυφώθησαν μίαν ἑσπέραν παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων, ὅτε τὸ γεροντικὸν ζεῦγος ἐκάθητο πρὸ τῆς σπινθηριζούσης ἑστίας, ἥτις, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἄκραν πενιχρότητα τῶν ἐν τῇ καλύβῃ ἐπίπλων, σκευῶν καὶ ἐδωδίμων, ἦτο πλουσιωτάτη ἕνεκα τῆς ἀφθονίας τῶν καυσοξύλων. Ἑστία πάντοτε θερμὴ καὶ ἀγάπη θερμοτέρα ἦσαν τὰ δύο μόνα πλούσια ἐφόδια τοῦ βίου των. Ἡ Μοῖρα συνεκινήθη καὶ ἐμφανισθεῖσα διὰ μίαν στιγμὴν εἶπε νὰ ἐκφράσουν τρεῖς πόθους καὶ θὰ πραγματοποιηθοῦν ἀμέσως. Ἐνῷ ἐσκέπτοντο σοβαρώτατα νὰ ἐκλέξουν τὰς ἀρίστας τῶν ἐπιθυμιῶν των, αἴφνης ἡ γραῖα, κινουμένη ὑπὸ γαστριμαργίας, πάθους κοινοῦ εἰς παῖδας καὶ γέροντας, ἐκπέμπει αὐτομάτως τὴν εὐχήν: — «Νὰ εἴχαμεν ἕνα καλοψημένον κοῦρκον φουρνιστόν». Καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἐντὸς δίσκου ἀχνίζων καταβαίνει ἐκ τῆς ὀροφῆς καὶ τίθεται ὀρεκτικώτατος ἐπὶ τῆς μικρᾶς των τραπέζης. Ὁ γέρων ἐπὶ τῇ αἰφνιδίᾳ ταύτῃ ἐξοφλήσει τοῦ πρώτου πόθου, τὸν ὁποῖον ἀπερισκέπτως ἐξέφερεν ἡ συμβία, χολωθεὶς τὴν ἐπιπλήττει διὰ τὴν ἀνοησίαν, καὶ ἐρεθισθεὶς ἐκ δικαιολογιῶν, αἵτινες εἰς τοιαύτας περιστάσεις γίνονται ἕνεκα τῆς ἀκρισίας των χειρότεραι τοῦ σφάλματος, λέγει παράφορος ἐξ ὀργῆς: — «Νὰ κρεμασθῇ λοιπὸν ἀπὸ τὴ μύτη σου!» — Καὶ ἀμέσως, πεταχθεὶς ἀπὸ τὸν δίσκον ὁ κοῦρκος, ἐκρεμάσθη ἐκεῖ, ὀργανικῶς καὶ ἀναποσπάστως συνδεθείς. Θάμβος καὶ κατάπληξις τοῦ γέροντος πικρῶς μετανοοῦντος καὶ κλαίοντος. Ὀδυρμοὶ σπαρακτικοὶ τῆς γραίας, ἰδούσης μετὰ τρόμου τὸν ἑαυτόν της εἰς τὸν ἀντικρυνὸν καθρέπτην. Μὲ δάκρυα τότε ἄφθονα, ραίνοντα τὸ ψητὸν παράρτημα τοῦ προσώπου της, ἀναφωνεῖ ἡ γραῖα: — Τί θὰ κάμωμεν, ἄνδρα μου, τώρα; Καὶ τὸν κόσμον ὅλον ἂν μᾶς χαρίσουν, τί ὠφελεῖ; Ἐγὼ εἶμαι πλέον ἡ δυστυχεστέρα τῶν γυναικῶν. Εἶμαι τέρας δι' ὅλους, καὶ διὰ σὲ ἀκόμα, καὶ ἔγεινα τέρας, ὦ δυστυχία μου, ἐξ αἰτίας σου». Μετὰ πολλὴν σκέψιν, ἥτις καὶ αὐτὴ χρήζει

βροχῆς δακρύων, διὰ νὰ ὡριμάσῃ καλῶς τὸν καρπόν της, ὅπως συμβαίνει διὰ τὰς ἀμπέλους, τοὺς ἀγροὺς καὶ τοὺς λαχανοκήπους, ἀπεφάσισαν νὰ διατυπώσουν ὡς τελευταίαν καὶ ἀρίστην εὐχὴν τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς γραίας ἀπὸ τοῦ κούρκου. Τοῦτο ἐγένετο καὶ τελειόνει ὁ μῦθος, διδάσκων εἰς ἡμᾶς τρεῖς ἀληθείας βαρυσημάντους:

1) Πάσχομεν τελείαν ἄγνοιαν περὶ τῆς εὐτυχίας· διότι δὲν γνωρίζομεν οὔτε εἰς τί συνίσταται αὕτη, οὔτε τί θέλομεν μὲ αὐτὴν τὴν λέξιν.

2) Τὰ πάθη ἡμῶν εἶνε ἕτοιμα πάντοτε νὰ ἐπιτέσουν καὶ μᾶς φέρουν μείζονα σύγχυσιν, αὔξησιν τῆς ἀγνοίας καὶ δείνωσιν τῆς θέσεώς μας.

3) Τὴν ἀξίαν τῆς ***αὐταρκείας*** δὲν αἰσθανόμεθα, εἰμὴ ὅταν ἀπαλλαγῶμεν τῶν βλαβερῶν συνεπειῶν τῶν παθῶν μας.

Ὁ μυθοποιὸς φιλοσοφικώτατα παρέστησε γηραλέον καὶ οὐχὶ νεαρὸν τὸ ζεῦγος, ἵνα μὴ λεχθῇ ὅτι ἐλλείψει πείρας τῶν τοῦ βίου περιέστη εἰς τὴν ἀδυναμίαν τῆς λύσεως τοῦ περὶ εὐτυχίας προβλήματος.

II

Ἂς μὴ νομίσωμεν ὅμως ὅτι τιθέμενοι εἰς τὴν θέσιν τοῦ ζεύγους ἐκείνου θὰ ἐλύομεν ἐπιτυχέστερον τὸ πρόβλημα. Ἰδοὺ ἐνεφανίσθη καὶ εἰς ἡμᾶς ἡ Μοῖρα καὶ μᾶς ὑπεσχέθη τὴν ἄμεσον ἐκπλήρωσιν τριῶν εὐχῶν. Τί θὰ εὐχηθῶμεν;

Σμῆνος ἐπιθυμιῶν βομβεῖ ἀπὸ πολλοῦ ἐντὸς τῆς κεφαλῆς μας, ὡς ἐν κυψέλῃ σμῆνος μελισσῶν. Τινὲς τῶν ἐπιθυμιῶν εἶνε ζωηρότεραι καὶ ἐντονώτερον ἀκούεται ὁ βόμβος· ἄλλαι ἧττον ζωηραί, ἀλλ' ἔμμονοι· τινὲς συνεχῶς, ἄλλαι κατὰ διαλείμματα ἐμφανίζονται, ἢ ὑφίστανται μεταμορφώσεις δίκην χρυσαλλίδων· τινὲς εἶνε δυσδιάκριτοι καὶ δυσκόλως διατυποῦνται, ἀλλ' ἔχουν αἰσθητὰ τὰ κεντήματά των καὶ βομβοῦν ἀλλοπροσάλλως καὶ θορυβωδέστερον. Ἡ δόξα, αἱ τιμαί, τὸ κάλλος, τὰ πλούτη, ἡ ὑγεία, ὁ ἔρως, ἡ ἰσχύς, ἡ ἀνδρεία, ἡ τύχη, ἡ φρόνησις, ἡ εὐφυΐα, ἡ εὐγένεια, ἡ εὐτεκνία, ἡ εὐγηρία, ἡ χρηστοφιλία, ἡ δικαιοσύνη, ἡ σωφροσύνη, τὰ παράσημα, οἱ τίτλοι, αἱ πρωτοκαθεδρίαι καὶ πλῆθος ἄλλο ***μελισσάων ἀδινάων*** ἐκ πόθων καλῶν ἢ ἐκ πόθων διαστρόφων, προερχομένων ἐκ φθόνου, ἐκδικήσεως, πλεονεξίας, φιλαργυρίας, ἐπιδείξεως, ἀλαζονείας καὶ μυρίων ἄλλων παθῶν, μᾶς περιτριγυρίζουν, καὶ ἄρχεται ἀμέσως δεινὴ ἀμηχανία περὶ τῆς προτιμήσεως τριῶν μεταξὺ τῆς πληθύος αὐτῆς τῶν ἐπιθυμιῶν ἢ τῶν πόθων.

Τὴν ὑγείαν, ἐπειδὴ εἴσθε ὑγιὴς τὴν στιγμὴν αὐτήν, οὔτε κἂν σκέπτεσθε· τὴν ἐνθυμεῖσθε, ὅταν ἀσθενήσετε, καὶ τότε τὴν ἐπιθυμεῖτε καὶ τὴν κηρύττετε ὡς τὸ πρώτιστον ἀγαθόν, διὰ νὰ λησμονήσετε καὶ αὐτὴν καὶ τὴν γνώμην σας, ἅμα ὡς ἀναρρώσετε ἐντελῶς. Ἡ πρώτη καὶ μεγίστη ἀγνωμοσύνη τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ἡ λήθη καὶ ἀδιαφορια πρὸς τὴν ὑπάτην ἡδονήν, ἣν παρέχει ἡ ὑγεία, πρὸς τὴν ***εὐεστώ:*** «Οὐδὲν ἄρα ἐστιν ἥδιον τοῦ ὑγιαίνειν, ἀλλὰ σφᾶς (τοὺς ἀσθενεῖς) ἐλελήθει, πρὶν κάμνειν, ἥδιστον ὄν» (Πλάτ. Πολιτ. Θ. IX.).

Τὴν φρόνησιν; Ἀλλὰ αὐτὴν ἕκαστος νομίζει ὅτι κατέχει ὁλόκληρον. Περιεργοτάτη εἶνε ἡ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς ὑγείας ἀντίθεσις. Ἐλαχίστη ἀπώλεια τῆς ὑγείας φέρει διατάραξιν τῆς ὅλης ὑπάρξεως καὶ δὲν ἡσυχάζομεν οὔτε ἰσορροποῦμεν πρὶν ἢ ἀνακτήσωμεν τὸ ἀπολεσθέν. Ἐνῷ, προκειμένου περὶ τῆς φρονήσεως, ὅσον ὀλιγωτέραν ἔχομεν, τόσον ὀλιγώτερον αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην της, οὐδ' εὑρέθη ἄχρι τοῦδε ἀνισσόρροπος ὁμολογῶν τὴν ἀσθένειαν τῆς φρονήσεώς του καὶ ἐπιθυμῶν ν' ἀνακτήσῃ τὴν ἰσορροπίαν του. Ἔλλειψιν φρονήσεως πάσχει πάντοτε ὁ πλησίον, ὁ γείτων μας, ἀλλ' οὐδέποτε ἡμεῖς. Διὸ θέτομεν φυσικώτατα τὴν φρόνησιν ἐν ἐσχάτῃ μοίρᾳ καὶ οὔτε τὴν συλλογιζόμεθα.

Ἡ δικαιοσύνη, ἡ σωφροσύνη, ἡ ἀνδρεία, δὲν εἶνε πράγματα πολὺ ἑλκυστικά. Περὶ αὐτῶν κάμνουν πολὺν λόγον οἱ ἠθικολόγοι, ἀρχαῖοι καὶ νεώτεροι, καὶ πολλοὶ ἱεροκήρυκες· τόσον δὲ εἶνε τετριμμένα θέματα, ὥστε ἕνεκα τῆς παλαιότητος καὶ τῆς τριβῆς οὐδεὶς προσέχει, οὐδὲ θέλει νὰ ἐγγίσῃ αὐτὰ τὰ ράκη τῆς ἀρχαιότητος. Ἄλλως τε, διὰ τὴν δικαιοσύνην ἔχομεν τὰ δικαστήρια, διὰ τὴν σωφροσύνην πιθανώτατα ἱδρύθησαν τὰ σωφρονιστήρια, ἡ δὲ ἀνδρεία πρὶν τῆς ἐφευρέσεως τῆς πυρίτιδος, τῶν τηλεβόλων καὶ τῶν ναυκλάστρων, ἴσως δικαίως ἐπῃνεῖτο, ἐνῷ σήμερον ἐξομοιοῦται μὲ τὴν παλληκαροσύνην, ἥτις μᾶλλον ἀφαιρεῖ καὶ οὐδὲν προσθέτει εἰς τὰ προσόντα ἑνὸς πεπαιδευμένου καὶ φιλονόμου πολίτου.

Μεταξὺ ὅλων τῶν παθῶν ὁμολογητέον ὅτι πρωτεύουσα εἰς ζωηρότητα καὶ θόρυβον καὶ ἐπιμονὴν εἶνε ἡ φιλοπλουτία. Πάντες μεταξὺ τῶν πρωτίστων ἐπιθυμιῶν κατατάσσουν τὸν ***πλοῦτον,*** μὴ ἐξαιρουμένων μηδὲ αὐτῶν τῶν πλουσίων, οἵτινες δὲν εὑρίσκουν τὰ κεκτημένα ἀρκετὰ διὰ τὴν ὁλονὲν αὐξάνουσαν ἀπληστίαν καὶ μάλιστα διὰ τὴν θεραπείαν νέας ἀρτιγεννήτου λύπης, ἣν προξενεῖ ἡ ἰδέα ὅτι εὑρίσκονται ἄλλοι πλουσιώτεροί των. Τὴν φιλοπλουτίαν, ὡς λέγει ὁ καλὸς Πλούταρχος, δὲν τὴν σβύνει ὁ πλοῦτος, μᾶλλον τὴν ὑπεκκαίει, διότι ὁ πλοῦτος εἶνε ἐκ τῶν φαρμάκων, τὰ ὁποῖα, λαμβανόμενα πρὸς θεραπείαν, αὐξάνουν τὴν νόσον, καὶ ὁμοιάζει τὴν ***πλεονεξίαν,*** ἥτις ***διαρκῶς ζητεῖ τὸ πλέον.*** Ὁ πλοῦτος λοιπὸν θὰ εἶνε ἡ πρώτη πληρωτέα ἐπιθυμία, πτωχῶν τε καὶ πλουσίων, οὐδόλως διαφερόντων ἀπ' ἀλλήλων εἰμὴ κατὰ τὸ μέγεθος τῆς ὀρέξεως, ἣν ἔχουν οἱ πλούσιοι μεγαλειτέραν. Ἄλλως τε, ἡ γενικὴ ἀντίληψις εἶνε ὅτι τὸ χρῆμα μετατρέπεται εἰς ἡδονὰς καὶ ἀπολαύσεις τοῦ βίου μετὰ τῆς αὐτῆς εὐχερείας, μεθ' ἧς ἀλλάζομεν παρὰ τῷ ἀργυραμοιβῷ ἓν χρυσοῦν νόμισμα, λαμβάνοντες ἀντ' αὐτοῦ πληθὺν κερματίων ἀργυρῶν, χαλκίνων ἢ νικελίνων. Ἕνεκα τῆς ἀνταλλακτικῆς ταύτης ἀξίας του, τῆς παγκοίνως γνωστῆς, θὰ ἐκφέρωμεν ὡς πρώτην εὐχὴν τὴν κτῆσιν τοῦ πλούτου.

Ὑπὲρ τίνων ἔσονται αἱ ἄλλαι δύο εὐχαί μας; Τὸ κάλλος καὶ ἡ δόξα, ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις ἔπονται ἀμέσως καὶ βομβοῦν ἐντονώτερον. Ἴσως σήμερον τὸ κάλλος δὲν ταράττει τὰς φρένας τῶν ἀνδρῶν ὑποκειμενικῶς, ὅσον κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα, ὅτε ἐξ ἴσου ὑποκειμενικῶς καὶ ἀντικειμενικῶς τὰς ἐτάραττεν. Ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν γυναικῶν συνθηρευουσῶν μετὰ τῶν ἀνδρῶν τὴν εὐτυχίαν, συμβαίνει συχνότατα ὁ κυνηγὸς νὰ ἐκληφθῇ ὡς τὸ θήραμα, καὶ ἐπειδὴ ἡ γυνὴ ἐξακολουθεῖ πάντοτε λατρεύουσα καὶ ποθοῦσα τὸ κάλλος ὡς πρώτιστον γυναικεῖον ἀγαθόν, ὀφείλομεν νὰ φέρωμεν τὴν δευτέραν εὐχὴν διὰ τὸ ***κάλλος,*** χάριν τοῦ ὡραίου φύλου καὶ χάριν ἴσως βελτιώσεως τοῦ εἴδους καὶ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀσχήμου φύλου.

Ὡς τρίτην δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἀδιαφόρως οἱονδήποτε τῶν ἄλλων τριῶν πόθων, δόξης, τιμῆς καὶ ἰσχύος. Λάβωμεν τὴν *τιμήν*· διότι ταύτην οἱ χαριέστεροι καὶ πρακτικώτεροι διώκουσι, καίπερ, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην, ἐπιπολαίως σκεπτόμενοι· διότι ἡ τιμὴ κεῖται μᾶλλον παρὰ τοῖς τιμῶσιν ἢ παρὰ τῷ τιμωμένῳ (Ἠθ. Α. Ε.).

Ἀλλ' ἅμα τῇ ἐκλογῇ ἡ χαρὰ ἡμῶν ἔχει ἤδη ἐν ἑαυτῇ τὸ διαλυτικόν της στοιχεῖον, τὴν λύπην ὅτι μένουν ἀνεκτέλεστοι τόσοι ἄλλοι πόθοι. Καὶ ἰδοὺ ἡ εὐτυχία μας ἐν αὐτῇ τῇ γενέσει προβάλλει ἀτελὴς καὶ κολοβή. Ζητοῦμεν νέαν ἐμφάνισιν τῆς Μοίρας διὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ καὶ τὴν ἄλλην πληθὺν τῶν πόθων τῶν ἐντονώτερον ἤδη θορυβούντων, ὡς τὸ σμῆνος τῶν κατὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκκλησίας ἐπαιτῶν, οἱ ὁποῖοι γίνονται ἐνοχλητικώτεροι, ὅταν βλέπουν ὅτι προετιμήσαμεν ἄλλους ἐπαίτας ἀντ' αὐτῶν. Καὶ ἀναμένομεν τὴν ἐπιφοίτησιν δυνάμεως ὑπερφυσικῆς, διὰ νὰ ταράξῃ τὸ ὕδωρ τοῦ Σιλωὰμ καὶ μᾶς χαρίσῃ ἕνα ἕνα ὅλα τὰ ποθούμενα. Ἐξετάζοντες ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸν εὐτυχῆ κτήτορα τῶν τριῶν ἐκλεγέντων ἀγαθῶν, ***πλούτου, κάλλους*** καὶ ***τιμῆς,*** ἀκούομεν παρὰ τοῦ ἰδίου ὅτι ἠπατήθη καὶ δὲν εἶνε εὐτυχής· διότι ἐξέλαβεν αὐτὰ ὡς ***σκοπόν,*** ἐνῷ βλέπει ὅτι εἶνε ἁπλῶς ***ὄργανα,*** μὲ τὰ ὁποῖα, καλῶς χειριζόμενα, δύναται νὰ ψαλῇ ὁ γλυκὺς καὶ ποθητὸς ***σκοπὸς*** τῆς εὐτυχίας. Βλέποντες λοιπὸν ὅτι κυρίως ἐγένετο ἐδῶ προσθήκη τριῶν παθῶν διὰ τῆς ἀποκτήσεως τριῶν πόθων, ἀναγκαζόμεθα νὰ δεχθῶμεν, ὅτι αὐτὸς

διαφέρει τῆς γραίας τοῦ μύθου κατὰ τοῦτο μόνον, ὅτι ἔχει ἀντὶ ἑνὸς ***τρεῖς κούρκους,*** ἀλλὰ ζωντανοὺς καὶ σύροντας βιαίως ἐκ τῆς ρινὸς τὸν εὐδαίμονά μας, τὸν ἤδη τρὶς πεφυσιωμένον χάριν συμμετρίας πρὸς τοὺς τρεῖς αὐτοὺς ὁδηγούς.

III

Δύο τινὰ ἄξια πολλῆς προσοχῆς παρουσιάζει ἡ τάσις, ἣν ἔχομεν περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν πόθων, τῶν κατ' εὐθεῖαν ἀγόντων, ὡς νομίζομεν, εἰς εὐδαιμονίαν.

1) Ἅπαντες ῥέπομεν κατὰ προτίμησιν πρὸς τὰ ***ἐξωτερικὰ*** ἀγαθά, πολλοὶ εἰς τὰ τοῦ ***σώματος*** ἀγαθὰ καὶ ἐλάχιστοι εἰς τὰ τῆς ***ψυχῆς***. Ὁ πλοῦτος, ἡ δόξα, αἱ τιμαί, ἡ ἰσχὺς καὶ ἐπιρροή, ἀνήκουν εἰς τὰ ἐξωτερικά, ἅτινα οὐδόλως συντελοῦν εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς ψυχῆς, μᾶλλον δὲ τὴν παρασύρουν εἰς κινδύνους διαφθορᾶς. Διὸ περὶ μὲν τοῦ ***πλούτου*** τὸ Εὐαγγέλιον (Ματθ. 19.23) λέγει ὅτι εἶνε εὐκολώτερον νὰ διέλθῃ κάμηλος διὰ τῆς βελόνης, ἢ πλούσιος εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Περὶ δὲ τῆς ***ἰσχύος*** τῶν ἀποκτησάντων ἐπιρροὴν μεγάλην ἔν τινι πόλει ἢ χώρᾳ καὶ δυναμένων νὰ ζῶσι κατὰ βούλησιν, τὸ Εὐαγγέλιον τῆς φιλοσοφίας, τουτέστιν ὁ Πλάτων ἐν τῷ Γοργίᾳ, εἶπεν ὅτι ἐκ τούτων γίνονται οἱ σφόδρα πονηροὶ οἱ τὰ ἀνοσιώτατα ἁμαρτάνοντες καὶ ὅτι εἶνε χαλεπὸν καὶ διὰ τοῦτο ἐκτάκτου ἐπαίνου ἄξιον νὰ διαβιώσῃ δικαίως ὁ μεγάλην δύναμιν πρὸς ἀδικίαν ἔχων ἐν ταῖς χερσί· φέρει δὲ τὸν Ὅμηρον μάρτυρα τῆς ἀληθείας ταύτης· διότι ἐκεῖνος εἰσάγει ὡς παραδείγματα μεγάλων τιμωριῶν ἐν τῷ Ἅδῃ οὐχὶ τὸν Θερσίτην καὶ ἄλλους πονηροὺς ἰδιώτας, ἀλλὰ τὸν Τάνταλον, τὸν Σίσυφον, τὸν Τιτυόν, ἤτοι τοὺς ὑπερβάντας εἰς μέγεθος κακίας τοὺς πονηροτάτους τῶν ἰδιωτῶν· «ἡ γὰρ ἐξουσία τοῦ πράττειν ὅ,τι ἂν ἐθέλῃ τις οὐ δύναται φυλάττειν τὸ ἐν ἑκάστῳ τῶν ἀνθρώπων φαῦλον (Ἀριστ. Πολιτ. ΣΤ. β. 4).

Μεταξὺ τῶν σωματικῶν ἀγαθῶν κατατάσσονται ἡ ὑγεία, τὸ κάλλος, τὸ μεγαλόσωμον, ἡ ῥώμη καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἡδονῶν, αἵτινες δίκην κολάκων καὶ δορυφόρων περιστοιχίζουν τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν. Ἡ πρώτη τῆς κολακείας ἐμφάνισις λαμβάνει τὴν μορφὴν τῆς ἡδονῆς· ἀργὰ δέ, ὡς συμβαίνει μὲ πᾶσαν ἔντεχνον κολακείαν, πειθόμεθα ὅτι δεινὰ ἐπακόλουθα ἔχουν αἱ σωματικαὶ ἡδοναί, αἵτινες διὰ τοῦτο ἀπεκλήθησαν ***ἀνδραποδώδεις*** κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς ψυχικάς. Ἕνεκα τῶν τελευταίων τούτων ἀξίζει τις νὰ ζῇ, ὡς λέγεται τόσον ὡραῖα ἐν τῷ Φαίδρῳ (258 ε.) : «τίνος μὲν οὖν ἕνεκα κἂν τις ὡς εἰπεῖν ζώῃ, ἀλλ' ἢ τῶν τοιούτων ἡδονῶν ἕνεκα ; Οὐ γάρ που ἐκείνων γε ὧν προλυπηθῆναι δεῖ ἢ μηδὲ ἡσθῆναι, ὧν δὴ ὀλίγου πᾶσαι ***αἱ περὶ τὸ σῶμα ἡδοναὶ*** ἔχουσι· διὸ καὶ δικαίως ἀνδραποδώδεις κέκληνται».

Αἱ σωματικαὶ φέρουν κόρον καὶ εἶναι πεπερασμέναι· διὸ οἱ ἄρχοντες τῶν Περσῶν οἱ τὴν τρυφὴν διώκοντες ἔδιδον πολλὰ χρήματα εἰς τοὺς ἐφευρίσκοντας ***καινήν τινα ἡδονήν***. Αἱ ψυχικαὶ ὅμως, ἐν αἷς αἱ ἐκ τῆς αἰσθήσεως τοῦ καλοῦ, εἶνε ἄπειροι. Ἡ δίωξις τοῦ καλοῦ ἐν πάσῃ τέχνῃ καὶ ἡ τῆς διανοίας ἐλευθέρα πρὸς κατάκτησιν τῆς γνώσεως κίνησις παρέχουν ἡδονὰς ἀνεξαντλήτους. Ὁ δὲ βίος τοῦ ἐναρέτου, τοῦ ἐφαρμόζοντος ἐν πράξεσι τὰς ἀρίστας τῆς ψυχῆς δυνάμεις, δὲν ἔχει ἀνάγκην τῆς ἔξωθεν ἡδονῆς, ὥσπερ ***περιάπτου τινὸς*** κατὰ τὴν ὡραίαν τοῦ Ἀριστοτέλους παρομοίωσιν (Ἠθ. Α. η), διότι πᾶσα ἐνάρετος πρᾶξις ἔχει ἐν ἑαυτῇ τὴν ἡδονήν. Ἐν τούτοις ὅλοι ἐπιδιώκομεν τὰ ἐξωτερικὰ καὶ τὰ σωματικὰ ἀγαθά, τὰ γαργαλίζοντα τὰς αἰσθήσεις καὶ κολακεύοντα τὰ πάθη μας, τὰ μὲν ὡς ἁπτότερα, τὰ δὲ ὡς προσφυέστερα εἰς τὴν ἀνδραπώδη φύσιν.

2) Ἅπαντες φρονοῦμεν ὅτι ἅμα τῇ ἀποκτήσει τῶν ποθουμένων ἀγαθῶν γινόμεθα εὐτυχεῖς. Καὶ ὅμως ψευδεστάτη ἐλέγχεται ἡ δόξα αὕτη ἡ ἐρειδομένη ἐπὶ τῆς κτήσεως μόνης. Ἡ κτῆσις εἶνε μηδέν, τὸ πᾶν εἶνε ἡ ***χρῆσις*** τῶν κεκτημένων. Ἀλλὰ καὶ ἡ χρῆσις καταλήγει εἰς τὸ μηδέν, ἐὰν δὲν γίνηται ἐλλόγως, φρονίμως καὶ ***μετὰ τέχνης.***

Μωρὸς βεβαίως μᾶς φαίνεται ὁ νομίζων ὅτι αἴτιον τοῦ λαμπρῶς καὶ θαυμασίως κιθαρίζειν εἶνε ἡ κιθάρα καὶ οὐχὶ ἡ τέχνη τοῦ κιθαρίζοντος· καὶ ὅμως δὲν ἀντιλαμβανόμεθα ὅτι μωρότεροι γινόμεθα ἡμεῖς, πιστεύοντες ἀδιστάκτως ὅτι αἴτια τῆς εὐδαιμονίας εἶνε τὰ ***ἐκτὸς ἀγαθά*** (Ἀριστ. Πολ. Ζ. 8). Ὅλοι εὐχόμεθα νὰ τ' ἀποκτήσωμεν, ἀλλ' οὐδεὶς σκέπτεται ὅτι ὀφείλει πρότερον νὰ μάθῃ τὴν τέχνην τῆς χρήσεως αὐτῶν, καὶ ὅτι ἡ τέχνη αὕτη δὲν ἐκμανθάνεται ἄνευ μελέτης καθημερινῆς τοῦ γνῶθι σαυτόν. Ἡ ***βιωτικὴ*** λεγομένη τέχνη, ἡ τὴν εὐδαιμονίαν σκοποῦσα, ἀποτελεῖ ἓν ὡραῖον ἀέτωμα ὑψούμενον ἐπὶ δύο κιόνων, τοῦ ***γνῶθι σαυτὸν*** καὶ τοῦ ***γνῶθι*** τὴν ***χρῆσιν τῶν ἀγαθῶν.***

IV

Δὲν ἀρκεῖ λοιπὸν ὅτι ἀπεκτήσαμεν τὰ ἐκτὸς ἀγαθά· ὀφείλομεν νὰ ἐξετάσωμεν ἡμᾶς αὐτούς, ἐὰν εἴμεθα παρεσκευασμένοι εἰς τὴν ὀρθὴν καὶ δικαίαν χρῆσίν των. Ἀλλὰ ποῖος θέλει καὶ ποῖος τολμᾷ νὰ κάμῃ τὴν ἐξέτασιν αὐτήν ; Τὴν θεωροῦμεν ὅλως περιττήν· διότι καὶ ἐνταῦθα ψυχολογικῶς ἐπιβάλλεται ἡμῖν ν' ἀπατώμεθα, τυφλούμενοι περὶ τὸ φιλούμενον. Ἡ φιλαυτία καὶ ἡ προσπάθεια τοῦ προσποριζειν κατὰ προτίμησιν εἰς τὸ ***ἐγὼ*** πᾶν ἀγαθὸν ἔχει ὡς λόγον μυστικὸν ἀπώτατον καὶ ἔμφυτον τὴν πεποίθησιν ὅτι τὸ ἰδικόν μας ***ἐγὼ*** εἶνε ὡς δύναμις νοητικὴ οὐδενὸς ἄλλου ὑποδεεστέρα.

Νομίζομεν ὅτι κρίνομεν, ἀποφασίζομεν καὶ πράττομεν ἐν τῷ βίῳ καλλίτερον παντὸς ἄλλου. Ἔχομεν ἀδελφούς, συγγενεῖς καὶ φίλους· τοὺς ἀγαπῶμεν καὶ τοὺς ἐκτιμῶμεν διὰ τὰς γνώσεις, τὴν φρόνησιν καὶ τὴν νοημοσύνην των, ἀλλ' ὁσάκις διαφωνοῦμεν πρὸς αὐτοὺς ἐν οἱᾳδήποτε συζητήσει, αἰσθανόμεθα πάντοτε εἰλικρινῶς καὶ ἐνδομύχως ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν δίκαιον, ὅτι ἡμεῖς σκεπτόμεθα καὶ κρίνομεν καλλίτερα καὶ ὅτι ὡς πρὸς τὴν κρίσιν, τὴν ὀρθοφροσύνην καὶ τὴν φρόνησιν ἐν γένει, οὐδὲ ὁ νοημονέστερος τῶν φίλων μᾶς ὑπερτερεῖ. Ἀναγνωρίζομεν αὐτὸν πολυμαθέστερον, εὐφυέστερον, ὀξυνούστερον, ἀλλ' εἰς τὸ κρίνειν καὶ ὀρθῶς βουλεύεσθαι περὶ τῶν ἡμετέρων πράξεων ἡμεῖς ἔχομεν τὸ αὐτεξούσιον καὶ τὴν ἀνωτάτην ἀρχηγίαν, οὐδένα ἄλλον δεχόμενοι οὔτε ἀνώτερον οὔτε ἴσον. Ὅ,τι πάσχουν οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος κριτικοὶ τῶν συγχρόνων φιλολογικῶν ἔργων, οἱ ἀσυνειδήτως ὑπὸ τοῦ περιβάλλοντος παρασυρόμενοι καὶ οὐδέποτε ὑποπτεύοντες τὸ σφαλερὸν τῆς κρίσεώς των, αὐτὸ τοῦτο ἐν μεγάλῃ κλίμακι πάσχομεν ὅλοι, οὐδέποτε στέργοντες νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἐσφάλομεν ἐν τῇ βιωτικῇ ἡμῶν δράσει. Καὶ ἐάν ποτε ἐκφύγῃ τοῦ ἔρκους τῶν ὀδόντων τοιαύτη ὁμολογία, τὴν ἐξουδετεροῦμεν ὁρμεμφύτως, διότι ἀμέσως ἀποδίδομεν τὸ σφάλμα εἰς τὸν δόλον καὶ τὴν ἀπάτην τῶν ἄλλων, οὐδέποτε δεχόμεθα ὅτι ἡ εὐπιστία ἡμῶν προῆλθεν ἐξ ἀκρισίας προφανοῦς, καὶ ἐπὶ τέλους ὁ μέγας πταίστης εἶνε ἡ ***τύχη,*** ὡς θαυμάσια παρετήρησε καὶ διετύπωσεν ὁ Δημόκριτος : «Ἄνθρωποι τύχης εἴδωλον ἐπλάσαντο πρόφασιν ἰδίας ***ἀβουλίας***».

Δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ αὐτό, προκειμένου περὶ τοῦ πλησίον. Τῷ συνέβη κανὲν δυστύχημα; Αὐτὸς πταίει, διότι ἐξ ἰδίας ἀνοησίας δὲν τὸ προεῖδεν, οὔτε τὸ προέλαβεν. Ἡμεῖς θὰ τὸ προελαμβάνομεν ἀφεύκτως. Εὐδοκιμεῖ εἰς τὸ ἔργον του ; Ἐπλούτισεν; Ἀνέθρεψε καλῶς τὰ τέκνα του; Τίποτε ἐξ αὐτῶν δὲν ὀφείλεται εἰς τὴν φρόνησίν του. Ἡ προστασία τοῦ ἑνός, ἡ κολακεία πρὸς τὸν ἄλλον, ἡ ἰσχυρὰ κηδεστία, ἡ καλὴ φύσις τῶν τέκνων καὶ ἐπὶ τέλους ἡ ***τύχη*** καὶ ὅλα συνάμα, οὐχὶ ὅμως ἡ φρόνησίς του, ἔφεραν εἰς τὸ μέσον τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα.

Ἐκ τῆς ***αὐταρεσκείας,*** ἤτοι ἐκ τῆς πεποιθήσεως, ἣν ἔχομεν περὶ τῆς ὑπερτέρας ἡμῶν κρίσεως, προέρχεται ἡ τάσις τοῦ ἐπικρίνειν τὰς πράξεις καὶ τὸν βίον τοῦ πλησίον, τὸν τρόπον του περὶ τὴν χρῆσιν τοῦ πλούτου, ἐὰν ἦνε πλούσιος, τὸν τρόπον καὶ τὰς μεθόδους τοῦ χειρίζεσθαι τὴν ἀρχήν, ἐὰν ἦνε ἄρχων. Καὶ λέγομεν τὸ περίφημον ἐκεῖνο ;

— Ἂς εἶχα τὰ πλούτη του, καὶ θὰ ἐβλέπετε πόσον καλλίτερα ἐκείνου θὰ ἔζων ἐγώ.

— Ἂν ἐγὼ ἤμην ὁ ἄρχων, πόσον καλλίτερα θὰ ἐπήγαιναν τὰ πράγματα.

Ἐνῷ δὲ ἀρυόμεθα ἱκανὴν ποσότητα ἡμερησίας ἡδονῆς ἐκ τῶν ἐπικρίσεων τούτων, αἵτινες γίνονται εἰς βάρος μὲν τοῦ πλησίον, πρὸς ἔξαρσιν δὲ τῆς ἡμετέρας ἱκανότητος καὶ ὑπεροχῆς, παρηγορούμεθα ἀποδίδοντες εἰς τὴν ***τύχην*** πᾶσαν ἐπιτυχίαν, πρόοδον καὶ εὐδοκίμησιν τῶν ἄλλων. Ἀξιοθαύμαστον ἀληθῶς εἶνε τὸ λογικὸν δίκτυον, δι' οὗ περιβαλλόμεθα ὅπως διατηρήσωμεν ἄθικτον καὶ ἄτρωτον τὴν καλὴν περὶ ἡμῶν ἰδέαν, τὴν ***αὐταρέσκειάν μας***. Πᾶσαν ἡμῶν ἀποτυχίαν ἀποδίδομεν εἰς τὴν τύχην, πᾶσαν ὅμως κτῆσιν ἀγαθῶν εἰς τὴν ἱκανότητά μας. Τοὐναντίον, πᾶσαν ἀποτυχίαν τῶν ἄλλων ἀποδίδομεν εἰς τὴν ἀκρισίαν των καὶ πᾶσαν κτῆσιν ἀγαθῶν εἰς τὴν καλήν των τύχην. Ἐν ἑνὶ λόγῳ, εἴμεθα ἀξιώτεροι τοῦ γείτονος, ἀλλ' ἄτυχοι, ὁ δὲ γείτων ὀλιγώτερον ἡμῶν ἄξιος, ἀλλὰ τυχηρός. Προθύμως λοιπὸν καὶ μετά τινος ὀπισθοβούλου εὐχαριστήσεως ὁμολογοῦμεν ὅτι ἡ τύχη εὐνοεῖ τοὺς ἄλλους περισσότερον παρὰ ἡμᾶς, διότι οὕτω σώζεται ἀλώβητος ἡ αὐταρέσκεια καὶ ἡ περὶ τῆς ἡμετέρας ἱκανότητος ἰδέα καὶ παρ' ἡμῖν καὶ παρὰ τοῖς καλοκαγάθοις ἀκροαταῖς ἡμῶν. Ἡ τοιαύτη ὁμολογία οὐδόλως φέρει αἰσχύνην, οἵαν θὰ ἔφερεν ἡ ὁμολογία περὶ ἀποτυχίας ἡμῶν λόγῳ ἀνικανότητος, ἢ περὶ ἐπιτυχίας τοῦ ἄλλου λόγῳ ἱκανότητός του, ἀλλὰ παράγει γλυκύπικρον μεμψιμοιρίαν· πικράν, διότι ἡ τύχη δυσμενὴς πρὸς ἡμᾶς εὐνοεῖ ἄλλους, τοὺς ὁποίους φθονοῦμεν δι' αὐτό· γλυκεῖαν, διότι συναισθανόμεθα ὅτι μεθ' ὅλην τὴν ἀτυχίαν μας εἴμεθα ἀνώτεροι τῶν εὐτυχῶν, οὓς φθονοῦμεν.

Ὑποθέσωμεν πρὸς στιγμὴν ὅτι λείπει ἡ αὐταρέσκεια καὶ ὅτι ἀναγνωρίζομεν τὸν πλησίον ἀνώτερον ἡμῶν εἰς τὸ ὀρθῶς βουλεύεσθαι. Ἀδύνατον νὰ μεμψιμοιρήσωμεν οὔτε νὰ φθονήσωμεν τὸν προτιμηθέντα ὑπὸ τῆς τύχης, διότι φύσει δίκαιον, ἄρα λογικὸν μᾶς φαίνεται νὰ προτιμᾶται ὁ κρείττων καὶ νὰ εὐδοκιμῇ. Τὸ πολὺ θὰ ἐξεγείρετο ἄλλο εἶδος μεμψιμοιρίας, στρεφομένης οὐχὶ κατὰ τοῦ πλησίον, ἀλλὰ κατὰ τοῦ Δημιουργοῦ, καὶ θὰ ἐλέγομεν ὅτι μᾶς ἠδίκησεν ὁ Θεός, δοὺς ἡμῖν νοῦν ἀσθενέστερον. Ἀλλ' ὑπάρχει ἆρά γε εἷς μεταξὺ μυρίων ἀναγνωρίζων ἑαυτὸν διανοητικῶς ὑποδεέστερον καὶ παραπονούμενος διὰ τὴν σχετικήν του ἀτέλειαν ;

Ἡ ἀξίωσις, ὅτι ἡμεῖς μὲν διὰ τῆς ἡμετέρας ἱκανότητος καὶ δεξιότητος, οἱ δὲ ἄλλοι διὰ τῆς τύχης ἀποκτοῦν τὰ ἀγαθά, πηγάζει ἀμέσως ἐκ τῆς αὐταρεσκείας, ἀλλ' ἐμμέσως ἐκ πηγῆς ἀπωτέρας, ἐκ μιᾶς ψυχολογικῆς ἀληθείας· διότι ἐνδομύχως αἰσθανόμεθα ὅτι ἡ κατὰ τύχην ἀπόκτησις τῶν ἀγαθῶν δὲν μᾶς ἱκανοποιεῖ οὐδὲ μᾶς χαροποιεῖ ὅσον ἡ ἐκ τῶν κόπων καὶ τῆς ἰδίας ἡμῶν ἱκανότητος προερχομένη. Οἱονεὶ τότε γινόμεθα ἀληθεῖς κύριοι τοῦ πράγματος καὶ τότε τὸ ἀγαπῶμεν καὶ τὸ ἐκτιμῶμεν, ὅταν μετὰ κόπους καὶ μόχθους τὸ ἀποκτήσωμεν, ἐνῷ ἡ ἄνευ κόπου καὶ κατὰ τύχην γινομένη κτῆσις δὲν εἶνε ἀσφαλής, οὔτε φυλάσσεται ζηλοτύπως· διὸ λογίζεται προσωρινὴ ὑπὸ τῆς ἀστάτου τύχης, φερομένη ἄλλοτε πρὸς ἄλλον. «Τῇ τύχῃ κελεύει μὴ πιστεύειν καὶ βέβαιον μηδὲν πιστεύειν μηδὲ ἀσφαλὲς ἔχειν ὅ,τι ἂν παρ' αὐτῆς λάβῃ τις, μηδὲ ὡς ἴδια ἡγεῖσθαι. Οὐδὲν γὰρ κωλύει ταῦτα πάλιν ἀφελέσθαι καὶ ἑτέρῳ διδόναι. Πολλάκις γὰρ τοῦτο εἴωθε ποιεῖν» (Κέβητος πίναξ). Καὶ ὀρθῶς ἐλέχθη τὸ πάλαι τὸ περίπυστον : «ἐκ τῶν πόνων φύεσθαι τὰ ἀγαθά».

Δὲν ἕπεται ὅμως ἐκ τούτου ὅτι περιφρονοῦμεν τὰ δῶρα τῆς τύχης. Τὰ θεωροῦμεν ὡς καλῶς ἐλθόντα καὶ ἡ πολυμήχανος αὐταρέσκεια εὑρίσκει πάλιν δικαιολογίας γαργαλιστικὰς καὶ κολακευτικὰς δι' ἡμᾶς. Διότι λέγομεν : «τέλος πάντων ἦλθε καὶ εἰς ἡμᾶς ἡ τυφλὴ τύχη, δικαίως ὅμως τὴν φορὰν αὐτὴν κατόπιν τόσων ἀδίκων ἐπισκέψεών της πρὸς τόσους, ὧν οὐδεὶς καλλίτερός μας». Ὁ πτωχὸς Χρεμύλος τοῦ Ἀριστοφάνους πρὸς τὸν τυφλὸν Πλοῦτον τὸν εἰπόντα ὅτι, ἂν ἀναβλέψῃ, θὰ μεταβῇ εἰς τοὺς ***δικαίους*** καὶ ***χρηστούς***, τοὺς ὁποίους ἔχει πολὺν καιρὸν νὰ ἰδῇ, ἀπαντᾷ ὁμοίως :

— Μήπως ἐγὼ ποῦ ἔχω ὀρθάνοικτα τὰ μάτια μου, εἶδα τάχα τόσον καιρὸν αὐτοὺς τοὺς δικαίους καὶ τοὺς χρηστούς ; Ἄκουσέ με ὅμως, σὲ παρακαλῶ, μεῖνε μαζῆ μου· διότι, ὅσον καὶ ἂν ζητῇς, δὲν θὰ εὕρῃς ἄλλον καλλίτερόν μου, τοὺς τρόπους βελτίονα· ***δὲν ὑπάρχει, μὰ τὸν Δία, ἄλλος καλλίτερός μου !***

Εἴμεθα ὅλοι Χρεμύλοι· χρηστοὶ καὶ πονηροὶ ἐπαναλαμβάνομεν τὴν φράσιν του αὐτὴν πρὸς τὴν τύχην καὶ δὲν θέλομεν μήτε νὰ ἐνθυμηθῶμεν μήτε νὰ πιστεύσωμεν ὡς ἀληθῆ τὴν ἀνταπάντησιν τοῦ Πλούτου :

— «Αὐτὰ δὰ λέγουν ὅλοι· ἀλλ' ὅταν μὲ τύχουν ἄπαξ καὶ γίνουν πλούσιοι, τότε ἡ μοχθηρία των ἡ πρὶν ζαρωμένη προβάλλει εἰς τὸ μέσον αὐθαδέστατα».

V

Ἐκ τῶν εἰρημένων φαίνεται ὅτι τὸ πρόβλημα τῆς εὐτυχίας, περιπλεκόμενον μὲ πολλὰς ψυχολογικὰς τοῦ ἀνθρώπου ἀδυναμίας, ἐξ ὧν ὀλίγας ἐν συντόμῳ ἀναλύσει ὑπεδείξαμεν, καθίσταται δύσλυτον. Ἐὰν εἰς ταύτας προστεθῇ καὶ πλῆθος ἄλλο στοιχείων προερχομένων ἐκ τοῦ ἀτομικοῦ χαρακτῆρος, τῆς νοητικῆς δυνάμεως καὶ μορφώσεως ἑκάστου, ἐκ τῶν κοινωνικῶν καὶ οἰκογενειακῶν ἀναγκῶν, ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος, ἐκ τῶν περιπετειῶν τῆς τύχης, καὶ ἐν γένει ἐκ τοῦ περιβάλλοντος, τότε τὸ πρόβλημα περιπλέκεται ἀπελπιστικῶς ὡς ὁ Γόρδιος δεσμὸς καὶ παρίσταται ὡς ἄλυτον αἴνιγμα.

Οὐχ ἧττον ἐκ τῶν λεχθέντων συνάγεται κατὰ λογικὴν ἀνάγκην ἡ ἀλήθεια ὅτι τὸ κύριον καὶ οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς εὐτυχίας ματαίως ζητεῖται μεταξὺ τῶν ἐξωτερικῶν ἀγαθῶν τῶν κτηθέντων εἴτε ἐκ τύχης εἴτε διὰ τῆς ἱκανότητος ἡμῶν καὶ δέον νὰ ἀνευρεθῇ ἐν τῇ ***τέχνῃ τῆς χρήσεως τῶν ἀγαθῶν.*** Τὴν τέχνην αὐτὴν διδασκόμεθα διὰ τῆς ***εὐβουλίας*** καὶ τῆς ***φρονήσεως.*** Ἆρα ἐν ἡμῖν καὶ οὐχὶ ἐκτὸς ἡμῶν ζητητέα ἡ εὐτυχία· Οὕτως εὐτυχία εἶνε ἡ ***τέχνη τοῦ βίου,*** ἡ ἀσκουμένη ὑπὸ τῆς φρονήσεως, καὶ οὐχὶ ἡ ***καλὴ τύχη,*** ὡς δοξάζουν οἱ πολλοὶ κατὰ πλάνην, καὶ ὡς διδάσκει ἡ ἐτυμολογία λέξεως κατὰ λάθος καὶ δίκην ὀψιπλούτου λαβούσης τὴν θέσιν τῆς ἀριστοκρατικῆς εὐδαιμονίας·

Ἀξιοσημείωτοι τυγχάνουσι δύο παρομοιώσεις, δι' ὧν ὁ Ἀριστοτέλης εἰκονίζει τὴν εὐδαιμονίαν, ἐρευνῶν καὶ ἀναλύων τὰ στοιχεῖά της. Αἴτιον τοῦ λαμπρῶς κιθαρίζειν, εἶπε, δὲν εἶνε ἡ λαμπρὰ κιθάρα, ἀλλ' ἡ τέχνη τοῦ κιθαριστοῦ. Τὴν δευτέραν εἰκόνα λαμβάνει, ὡς ἀληθὴς Σωκρατικὸς φιλόσοφος, ἐκ τῶν σκυτοτόμων καὶ λέγει ὅτι ἡ εὐδαιμονία ὁμοιάζει τὴν τέχνην τοῦ κατασκευάζειν ἐκ δεδομένου τινὸς δέρματος τὸ καλλίτερον ὑπόδημα (Ἠθ. Α.).

Ἐὰν μεμψιμοιρῶμεν μὴ εὑρίσκοντες τὴν εὐτυχίαν οὐδαμοῦ καὶ συναντῶντες πανταχοῦ δυσάρεστα, τοῦτο προέρχεται ἐκ τῆς κακῆς κατασκευῆς τῶν ὑποδημάτων. Ἐκ τοῦ κακοῦ τούτου οἱ κάλοι, ἐκ τῶν κάλων οἱ πόνοι, καὶ ἐκ τῶν πόνων ὁ χωλὸς βίος καὶ αἱ μεμψιμοιρίαι. Τοὐλάχιστον, γνωρίζοντες ὅτι ἀρχὴ τοῦ κακοῦ εἶνε ἡ ἀδεξιότης ἡμῶν ἐν τῇ τέχνῃ τοῦ ὑποδηματοποιοῦ, δὲν θὰ ἐκφέρωμεν ἄδικα παράπονα κατ' ἀθώων ὡς δῆθεν αἰτίων τῆς κακοδαιμονίας μας. Δὲν θὰ μεμψιμοιρῶμεν κατὰ τῶν ἡμετέρων γονέων ὡς ἐστερημένων εὐγενοῦς καταγωγῆς, ἢ πλούτου, ἢ κοινωνικῆς θέσεως ὑπερόχου, κατὰ τῶν συγγενῶν καὶ φίλων, ὡς μὴ παρεχόντων ἀρωγήν, καὶ κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ὡς φερόντων πρόσκομμα εἰς τὴν πρόοδον ἡμῶν, κατὰ τῆς χώρας ἢ τῆς πόλεως, ἔνθα ζῶμεν, κατὰ τοῦ ἐπαγγέλματος, ὅπερ ἐξελέξαμεν, κατὰ τῶν γειτόνων καὶ ἐπὶ τέλους καὶ πρὸ πάντων κατὰ τῆς ***τύχης***.

Διαγινώσκοντες τὸ ἀληθὲς αἴτιον παύομεν κατατρίβοντες τὸν χρόνον εἰς ἄδικα παράπονα κατ' ἄλλων, συγκεντροῦμεν τὴν προσοχὴν εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ γινόμεθα ἐπιμελέστεροι καὶ δεξιώτεροι ὅπως ἐκμάθωμεν τὴν τέχνην τοῦ κατασκευάζειν ἐκ δεδομένου ἐρματος τὸ καλλίτερον ὑπόδημα καὶ ἐκ δεδομένων συνθηκῶν τοῦ βίου συναρμόσωμεν

τὸν καλλίτερον βίον πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι ἐμάθαμεν τὴν ***βιωτικὴν τέχνην,*** γινόμενοι συνετώτεροι.

Τοῦτο ἀκριβῶς διδάσκει καὶ ὁ σοφὸς Δημόκριτος διὰ τοῦ θαυμασίου ἀφορισμοῦ: «Ἄνθρωποι τύχης εἴδωλον ἐπλάσαντο πρόφασιν ἰδίας ἀβουλίας· βαιῇ γὰρ φρονήσει τύχη ἀντιμάχεται· τὰ δὲ πλεῖστα ἐν βίῳ εὐξύνετος ὀξυδερκέειν κατιθύνει». Ἀλλ' αἱ σοφώτεραι τῶν διδασκαλιῶν εἶνε αἱ δυσκολώτερον πιστευόμεναι καὶ μεταδιδόμεναι. Διὸ καὶ σήμερον ἔτι, μετὰ παρέλευσιν εἴκοσι πέντε αἰώνων, ἐξακολουθεῖ ὁ κόσμος λατρεύων τὸ εἴδωλον τῆς τύχης καὶ διὰ τῆς εἰδωλολατρείας ταύτης καλύπτων τὴν ἀβουλίαν του, διὰ νὰ μὴ διαφέρῃ ποσῶς τῶν ἀρχαίων Ἀβδηριτῶν, οἵτινες πρῶτοι ὡς συμπολῖται τοῦ φιλοσόφου ἤκουσαν τὸν ἀφορισμόν του.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατὰ Ἰούλιον 1905.

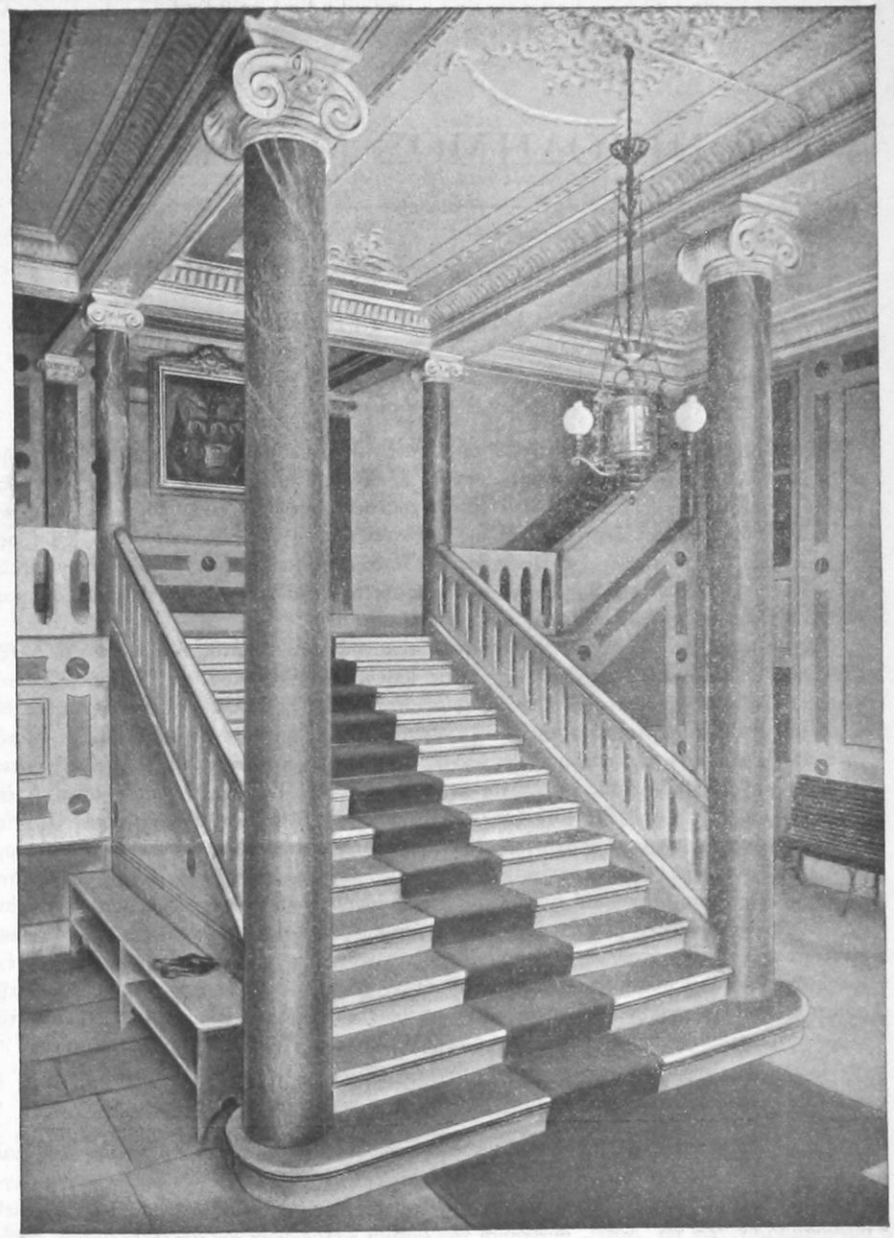
ΓΕΩΡΓ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ δ. ν.
δικηγόρος.

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ*

Ο ΞΕΝΟΣ

Ὅσο εἶχε ὁ ξένος τὴν ὑγειὰ ὅλοι τὸν ἀγαποῦσαν.
Ἦρθ' ὁ καιρὸς κὶ ἀρρώστησε, κανεὶς δὲν τὸν τηροῦσε.
Τ' ἀκοῦσαν τρεῖς ἀρχόντισσες κ' οἱ τρεῖς καλὲς κυράδες·
ἡ μιὰ τοῦ πάει τὸ νερό, ἡ ἄλλη τ' ἀφρᾶτο μῆλο,
κ' ἡ τρίτη νἢ καλύτερη πολλὲς φορὲς τοῦ λέει·
—Σήκου, ξένε μ', νὰ πιῇς νερό, νὰ φᾷς τ' ἀφρᾶτο μῆλο.
Τὸ κεφαλάκι τ' σήκωσε νὰ ἰδῇ ποιὸς τοῦ μιλοῦσε,
μὴν ἦταν ἡ μανούλα του, μὴν κ' ἦταν ἡ ἀδερφή του.
Κι' αὐτὸς ὁ μαῦρος κι' ἄτυχος, κι' αὐτὸς ὁ κακομοίρης,
τηράει ξένες ἀδερφὲς καὶ ξένες παραμάνες.
Βλέπει καὶ μιὰ ξεναδερφὴ πόπλενε τὰ σκουτιά του.
Τἄπλενε μιά, τἄπλενε δυό, τἄπλενε τρεῖς καὶ πέντε
κὶ ἀπὸ τὴς πέντε καὶ μπροστὰ στὴ στράτα τὰ πετάει.
—Πᾶρε, ξένε μ', τὰ ροῦχά σου γιατ' εἶν' κακὸς ὁ κόσμος,
γιατὶ μ' ἔδειρ' ἡ μάνα μου κ' ἡ ἀδερφή μου μοῦ εἶπε·
«Διῶξ' τον τὸν ξένο, διῶξ' τονε, στὸ σπίτι του νὰ πάῃ,
γιατ' ἔχει ἀφάλια κι' ἀρρωστιά, κανεὶς δὲν τὸν τηράει».
Τὰ ξένα θέλουν στρώματα, θέλουν προσκεφαλάδες,
θέλουν μανούλας γόνατα, θέλουν πατρὸς ἀγκάλη,
θέλουν κὶ ἀδέρφια γκαρδιακὰ νὰ μπαίνουν καὶ νὰ βγαίνουν».

* *Ἀπὸ τὴν συλλογὴν τοῦ κ. Πετρου Βασιλικοῦ μᾶς τ' ἀνεκοίνωσεν ὁ κ. Ι. Βλαχογιάννης.*

Ἡ εἴσοδος τοῦ Πατριαρχικοῦ οἴκου.

Ο ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΜΕΤΑΞΑΣ

ΤΟ ΥΠ' ΑΥΤΟΥ ΙΔΡΥΘΕΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΠΡΩΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

Ἡ θαυμασία τοῦ Γουτεμβεργίου ἐφεύρεσις, ἡ θεία τοῦ εὐεργέτου τούτου τῆς ἀνθρωπότητος τέχνη, θερμοὺς ἔσχεν, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἐν τοῖς Ἕλλησιν ὀπαδούς. Πολλοὶ τῶν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ, κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, εὑρισκομένων ἑλλήνων ἵδρυσαν ἐν διαφόροις πόλεσι τῆς Ἰταλίας τυπογραφεῖα, ἐν οἷς ἐξετυποῦντο ὁ Ὅμηρος, ὁ Εὐριπίδης, ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Πίνδαρος, ὁ Ἰσοκράτης καὶ ἄλλοι ἔνδοξοι συγγραφεῖς καὶ ποιηταὶ τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, πρὸς δὲ τὰ ἔργα τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰ εἰς τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας χρήσιμα βιβλία.

Ἐν τῇ σειρᾷ τῶν ἀναδειχθέντων ἑλλήνων τυπογράφων, πρῶτος ἀναφέρεται ὁ Ἀλέξ. Γεωργίου ἐκ Χάνδακος τῆς Κρήτης, ὅστις ἵδρυσε τυπογραφεῖον ἐν Ἐνετίᾳ περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, δεύτερος δ' ὁ Ζαχαρίας Καλλέργης ἢ Καλλιέργης, συστήσας τυπογραφεῖον ἐν Ἐνετίᾳ μὲν περὶ τὴν αὐτὴν ἐποχήν, ἐν Ρώμῃ δ' ὀλίγον βραδύτερον. Μετὰ τούτους ἤκμασαν ἐν τῇ τυπογραφικῇ τέχνῃ ὁ ἐκ Κερκύρας Νικόλαος Σοφιανός, ὅστις ἵδρυσε τυπογραφεῖον ἐπίσης ἐν Ἐνετίᾳ περὶ τὰ μέσα τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος, ὁ ἐκ Παλαιῶν Πατρῶν Ἀνδρέας Κουνάδης, συστήσας τυπογραφεῖον ὡσαύτως ἐν Ἐνετίᾳ κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχήν, καί τινες ἄλλοι, ἐν οἷς διακρίνεται ὁ Νικόδημος Μεταξᾶς, Κεφαλλήν. Οὗτος κατ' ἀρχὰς μὲν παρέμενεν ὡς τυπογράφος ἐν Λονδίνῳ, εἶτα δέ, προσκληθεὶς τοῦ σοφοῦ καὶ περικλεοῦς Πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, ἐλθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν, συνέστησεν αὐτόθι τυπογραφεῖον. Τὰ κατὰ τὸν Νικόδημον Μεταξᾶν καὶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, ἱδρυθὲν τυπογραφεῖον, ὅπερ εἶναι τὸ πρῶτον ἐν Κωνσταντινουπόλει συσταθὲν ἑλληνικὸν τοιοῦτον, θέλομεν ἐκθέσει ἐνταῦθα, ἐν πάσῃ τῇ δυνατῇ ἀκριβείᾳ, παραλαμβάνοντες τὰς σχετικὰς εἰδήσεις καὶ πληροφορίας, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἐκ τῆς ἀνεκδότου εἰσέτι συγγραφῆς ἡμῶν περὶ Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως.

I

Ὁ Νικόδημος Μεταξᾶς ἦν ἀνεψιὸς τοῦ ὁμωνύμου Ἀρχιεπισκόπου Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου, ἔζη δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος ἐν Λωνδώνῃ, τῇ τῆς Ἀγγλοβρεττανίας μητροπόλει, ὡς ἐσημείου τὸ Λονδῖνον ἐν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδομένοις ἐκεῖ συγγράμμασιν. Ἐν τῷ Ἄστει, συνδρομῇ τοῦ αὐτόθι ἐμπορευομένου ἀδελφοῦ αὐτοῦ, συνέστησε τυπογραφεῖον καὶ ἐξέδιδε βιβλία πρὸς χρῆσιν τοῦ ὁμογενοῦς ἐν Ἀνατολῇ δημοσίου, παρ' ᾧ ἀμάθεια ἐπεκράτει. Συλλαβὼν δὲ τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ κατέλθῃ εἰς Ἀνατολήν, ἵνα ὠφελιμώτερον ἐξασκήσῃ τὴν τέχνην του, συνῆψεν ἐπὶ τούτῳ ἀλληλογραφίαν μετὰ Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, ὅστις, ἀποδεξάμενος τὰς προτάσεις αὐτοῦ καὶ πᾶσαν συνδρομὴν ὑποσχόμενος αὐτῷ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἐγχειρήματος, προέτρεψεν αὐτὸν νὰ ἔλθῃ, ἄνευ βραδύτητος, εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ὁ Νικόδημος, φέρων ἐκλεκτὴν βιβλιοθήκην καὶ μικρὸν τυπογραφεῖον, ὡς λέγει ὁ ἱστορικὸς Λοβέρδος [1], μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1627 καὶ ἐπαρουσιάσθη πάραυτα πρὸ τοῦ Λουκάρεως, διὰ τῶν ἐνεργειῶν δὲ τούτου καὶ τῶν φίλων αὐτοῦ, ὡς καὶ τοῦ τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει διατρίβοντος Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Γελασίου, ἐγκαθιδρύθη ἐν καταλλήλῳ τόπῳ τὸ τυπογραφεῖον τοῦ Νικοδήμου, ὅπερ, ἄνευ ἀναβολῆς, ἤρξατο τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ. Τὸ πρῶτον ἐκτυπωθὲν βιβλίον ἦν ἔργον αὐτοῦ τοῦ Λουκάρεως περὶ Ἰουδαίων, ἐξετυπώθη δ' ὑπὸ τὸν ἑξῆς τίτλον:

« Τοῦ μακαριωτάτου καὶ σοφωτάτου πατρὸς ἡμῶν Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξαν» δρείας, τανῦν δὲ Οἰκουμενικοῦ Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου, σύντομος πραγματεία » κατὰ Ἰουδαίων ἐν ἁπλῇ διαλέκτῳ, πρὸς Γεώργιον τὸν Πάργαν.

» Ἐτυπώθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, δαπάνῃ τε καὶ ἐπιμελείᾳ τοῦ πανοσιωτάτου καὶ » λογιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις Νικοδήμου τοῦ Μεταξᾶ, ἐν ἔτει αχχζ'».

Ἐν ἀρχῇ δὲ τοῦ βιβλίου τούτου εὕρηται ἐπιστολὴ ἀριερωτήριος τοῦ Ν. Μεταξᾶ «τῷ » Εὐγενεστάτῳ καὶ Ἐνδοξοτάτῳ καὶ πάσης τιμῆς ἀξίῳ ἄρχοντι Σκαρλάτῳ τῷ Βλασίῳ».

Ἐξετυπώθη, πρὸς τούτοις, ἐν τῷ αὐτῷ τυπογραφείῳ, τὸ Σύνταγμα Γεωργίου τοῦ Σχολαρίου, τοῦ ὕστερον Γενναδίου μοναχοῦ, ἐπιγραφόμενον «Ὀρθοδόξου καταφύγιον».

Ὀλίγον ὕστερον ἐξετυπώθησαν καὶ τὰ ἑξῆς ἔργα:

1. «Τοῦ Μακαριωτάτου πατρὸς ἡμῶν Μελετίου, ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, Λιβύης, » Πενταπόλεως, Αἰθιοπίας καὶ πάσης γῆς Αἰγύπτου, περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πάπα, ὡς ἐν » εἴδει ἐπιστολῶν », σελ. 34.

2. «Γεωργίου Κορεσίου τοῦ Κ(Χ)ίου, διάλεξις μετά τινος τῶν Φράρων, περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος», σελ. 9.

Ἔτι δ' ἐξεδόθησαν ἐκ τοῦ αὐτοῦ τυπογραφείου καὶ τὰ ἑπόμενα φυλλάδια:

1. Νείλου, ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, βιβλία δύο. Τὸ πρῶτον περὶ τῶν αἰτίων τῆς ἐκκλησιαστικῆς διαστάσεως· τὸ δεύτερον περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πάπα, σελ. 1—18.

2. Τόποι ὀλίγοι τῷ αὐτῷ ἐπιχειρήματι προσείκοντες. Ἐκλεκτοὶ ἐκ ποικίλων τοῦ αὐτοῦ Νείλου συγγραμμάτων. Ἐκ διαλέξεώς τινος τῶν Λατίνων μετὰ τῶν Ἑλλήνων περὶ τοῦ ὅτι ὁ Πάπας οὐ δύναται τῆς ἀληθείας ἐκπεσεῖν, σελ. 18—19.

3. Ἀρχὴ διαλέξεώς τινος Γραικοῦ καὶ Καλδηναρίων τινῶν ἀπὸ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, σελ. 20—21.

4. Τοῦ σοφωτάτου Βαρλαὰμ λόγος περὶ τῆς τοῦ Πάπα ἀρχῆς, σελ. 22—30.

5. Περὶ τοῦ καθαρτηρίου πυρὸς βιβλίον, σελ. 31—40.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ τυπογραφείου ἐξεδόθη, βραδύτερον, καὶ τὸ ἑξῆς ἔργον:

«Γαβριὴλ τοῦ Σεβήρου, τοῦ ἐκ Μονεμβασίας, ταπεινοῦ Μητροπολίτου Φιλαδελφείας. » Ἔκθεσις κατὰ τῶν ἀμαθῶς λεγόντων καὶ παρανόμως διδασκόντων ὅτι ἡμεῖς οἱ τῆς » Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας γνήσιοι καὶ ὀρθόδοξοι παῖδες ἐσμὲν σχισμάτικοι (sic) παρὰ » τῆς ἁγίας καὶ καθόλου ἐκκλησίας», σελ. 52.

Ἔτι δὲ τεῦχος περιλαμβάνον τὰ ἑπόμενα:

α') Τοῦ αὐτοῦ Γαβριὴλ τοῦ Φιλαδελφείας, περὶ τῆς β' διαφορᾶς, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία μὲ τὴν Ῥωμαϊκήν, ἤγουν περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πάπα, σελ. 1—34.

β') Τοῦ αὐτοῦ Γαβριὴλ τοῦ Φιλαδελφείας, περὶ τῆς γ' διαφορᾶς, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ

[1] Loverdo Storia della Cefalonia.

Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία μὲ τὴν Ῥωμαϊκήν, ἤγουν περὶ τῆς ὕλης τοῦ ἐνζύμου καὶ ἀζύμου, σελ. 35—46.

γ') Τοῦ αὐτοῦ Γαβριὴλ τοῦ Φιλαδελφείας, περὶ τῆς δ' διαφορᾶς, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία μὲ τὴν Ῥωμαϊκήν, ἤγουν περὶ τοῦ καθαρτηρίου πυρός, σελ.46—53.

δ') Τοῦ αὐτοῦ Γαβριὴλ τοῦ Φιλαδελφείας, περὶ τῆς ε' διαφορᾶς, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία μὲ τὴν Ῥωμαϊκήν, ἤγουν περὶ τῆς μακαριότητος τῶν Ἁγίων» σελ. 54—56.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἐξετυπώθη καὶ ἕτερον βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον:

«Μαξίμου τοῦ Μαργουνίου, ταπεινοῦ Κυθήρων Ἐπισκόπου, διάλογος».

Τὸ βιβλίον τοῦτο δὲν φέρει μὲν σημείωσιν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως, οὐδὲ χρονολογίαν, ἀλλ' ὁ Λεγράνδος ὑποτίθησιν ὅτι καὶ τοῦτο ἐξεδόθη ἐκ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει τυπογραφείου τοῦ Ν. Μεταξᾶ περὶ τὸ 1627.

Ἐν ἀρχῇ τοῦ εἰρημένου βιβλίου ὑπάρχει ἀφιερωτήριον γράμμα τοῖς πατριάρχαις Κυρίλλῳ Κωνσταντινουπόλεως, Γερασίμῳ Ἀλεξανδρείας, Ἀθανασίῳ Ἀντιοχείας καὶ Θεοφάνει Ἱεροσολύμων, οἷς συνίστησι τὴν δημοσίευσιν τῶν ἐν τῷ προμνημονευθέντι τεύχει περιλαμβανομένων τεσσάρων πραγματειῶν Γαβριὴλ τοῦ Φιλαδελφείας, ὅπερ σημαίνει ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο εἶχε δημοσιευθῆ πρὸ τοῦ τεύχους ἐκείνου. Ὁμιλῶν δ' ὁ ἀφιερωτὴς περὶ Μελετίου τοῦ Πηγᾶ καὶ τρέπων εἶτα τὸν λόγον πρὸς Κύριλλον τὸν Λούκαριν, λέγει: «ὃν, » (Πηγᾶν) ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διαδέχεται ἡ σεβασμιότης σου, θεοσεβέστατε δέσποτα (τρε- » πτέον γὰρ τὸν λόγον πρὸς τὴν σὴν ὑψηλότητα, τοῦ καιροῦ τοῦτ' ἀπαιτήσαντος), κἂν ὁ » τῶν ὅλων πρύτανις προνοούμενος τοῦ τῶν χριστιανῶν γένους, εἰς Κωνσταντινούπολιν » μετέθηκεν, ὡς ἂ πορρωτέρω τὰς ἀκτίνας ἐπαφίσῃς, ἅτε ἐφ' ὑψηλοτέρας λυχνίας ἱστά- » μενος. Τίς οὖν ἀγνοεῖ τὸ τοῦ σοφωτάτου Κυρίλλου ὄνομα; ἐν ποίᾳ δὲ χώρᾳ ἢ πόλει » οὐχ ἡ φήμη φιλοτιμουμένη διεφήμισε τοῦτο; εἶεν».

Περὶ τοῦ τυπογραφείου δὲ τοῦ Νικοδήμου Μεταξᾶ καὶ τῶν ἐξ ἐκείνου ἐκδοθέντων βιβλίων ἀναφέρει καὶ ὁ Δοσίθεος, λέγων:

«Ἐπὶ τοῦ Κυρίλλου τούτου τοῦ Λουκάρεως ὁ εἰρημένος Νικόδημος ὁ Μεταξᾶς καί τινες ἄλλοι ἔφερον εἰς Κωνσταντινούπολιν τυπογραφίαν ἑλληνικὴν καὶ ἐτύπωσαν τοῦ Παλαμᾶ τὸ Σύνταγμα καὶ τοῦ Σχολαρίου καὶ τὸν διάλογον τοῦ Μαργουνίου περὶ τῆς ἐκπορεύσεως καί τινας ἐπιστολὰς τοῦ Ἀλεξανδρείας Μελετίου καὶ Βαρλαὰμ μοναχοῦ κατὰ τοῦ καθαρτηρίου πυρὸς καὶ τὸ τοῦ Φιλαδελφείας Γαβριὴλ περὶ τῶν πέντε διαφορῶν, ἀλλ' οἱ Λατῖνοι ἐπετήδευσαν διὰ δόσεως πλήθους χρημάτων πρὸς τοὺς ἐθνικοὺς καὶ ἔρριψαν ἐν τῇ θαλάσσῃ τὴν τυπογραφίαν [1]».

II

Τοιαύτη ἐν συντόμῳ ὑπῆρξεν ἡ δρᾶσις τοῦ τυπογραφείου τοῦ Νικοδήμου Μεταξᾶ. Τὰ ἐκ τοῦ τυπογραφείου τούτου ἐκδοθέντα βιβλία, τὰς πλάνας τῶν παπιστῶν ἐλέγχοντα, διεδόθησαν παρὰ τῷ λαῷ, ἀλλ' ἐξηρέθισαν τοὺς ἐν Ῥώμῃ. Ἐν τῇ Αἰωνίᾳ Πόλει ἤκμαζε τότε τὸ Collegium Grecorum, ὅπερ ἦν ἡ διάσημος σχολὴ ἡ ἐπονομαζομένη τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, ἧς οἱ μαθηταὶ παρελαμβάνοντο, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἐξ ἑλληνικῶν χωρῶν. Οἱ ἀπόφοιτοι τοῦ «ἑλληνικοῦ φροντιστηρίου» ἢ «ἑλληνομουσείου», ὡς ἐκαλεῖτο ἡ σχολὴ αὕτη ὑπὸ τῶν ἐν αὐτῇ «τροφίμων τῆς Ἁγίας Ἕδρας», καθίσταντο φανατικώτατοι.

Μεταξὺ τούτων καταλέγονται ὁ Πέτρος Ἀρκούδιος, ὁ Λέων Ἀλάτιος, Ἰωάννης Ματθαῖος ὁ Καρυοφύλλης καὶ ἄλλοι. Ἐκ τούτων ὁ Καρυοφύλλης, θέλων νὰ μυκτηρίσῃ τὰ ὑπὸ τοῦ Νικοδήμου Μεταξᾶ ἐκδοθέντα συγγράμματα καὶ νὰ διακωμῳδήσῃ τοὺς συγγραφεῖς αὐτῶν Βαρλαάμ, Νεῖλον, Γαβριὴλ τὸν Σεβῆρον, Γεώργιον τὸν Σχολάριον, Μελέ-

1. *Δοσιθέου, περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων, σελ. 1174.*

τιον τὸν Πηγᾶν, ὃν «πηγαδᾶν» ἀποκαλεῖ, Γεώργιον τὸν Κορέσιον καὶ Μάξιμον τὸν Μαργούνιον, οἷς προστίθησι καὶ τὸν Παλαμᾶν, λέγει ἐν ἐπιγράμματι:

«Οὐρανὸς ἑπτὰ πλάνητας ἀνισοδρόμοισι διαύλους,
ὀκτὼ δ' ἰσοδρόμους ἐνθάδε βίβλος ἔχει».

Ἐξακολουθεῖ δ' ὡς ἕπεται:

«Χείρων Βαρλαὰμ Βαλαὰμ μαντισκόπον·
Ἀνθρωποφόνου Βαρλαὰμ χείρων ὄνου.
Νεῖλος Παλαμᾶς, πηλαμᾶς ἰλὺς νόων.
Σχολάριος δ' αὖ εἰς σχολὴν εἶρει λόγους.
Πρόσθες Σεβῆρον, τὸν Σαβουραδελφέα·
Πηγὴ κακίστων Πηγαδᾶς ἦν ναμάτων.
Νοῦς μάργος ἦ νοῦ εἰργὸς ἦν Μαργούνιος.
Κορέσιος ζῶν ἐν κάρῳ σείει λόγους,
λαλῶν ἃ μὴ γνούς, ἰατρὸς ψοχοφθόρος.
Μία ξυνωρίς, ὀγδοὰς λαοπλάνων·
Σκότους ὁδηγοί, σχισμάτων διδάσκαλοι».

III

Ἀλλ' οἱ μᾶλλον ἐρεθισθέντες ἐπὶ ταῖς δημοσιεύσεσι τοῦ Μεταξᾶ λέγεται ὅτι ἦσαν οἱ Ἰησουῖται. Οἱ εἰς τὸ τάγμα τοῦτο ἀνήκοντες εἶχον ἐγκατασταθῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπὸ τοῦ 1583 ἔτους, καθὰ ἐξάγεται ἔκ τινος χειρογράφου τῆς ἐν Παρισίοις Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης, δημοσιευθέντος ὑπὸ τοῦ Αἰμιλίου Legrand ὑπὸ τὸν τίτλον «Relation de l'establissement des p. p. de la compagnie de Jesus en Levant».

Κατὰ τὰς ἐν τῷ χειρογράφῳ τούτῳ περιεχομένας πληροφορίας, ὁ Πάπας Γρηγόριος ὁ ΙΓ' ἐξαπέστειλεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, τῇ αἰτήσει τῶν Pérotes, κατοίκων τοῦ Γαλατᾶ, κατὰ τὸ ἔτος 1583, τὸν P. Julius Mancinelli μετὰ πέντε ἄλλων ἑταίρων, συστήσας αὐτοὺς δι' ἀποστολικῶν γραμμάτων εἰς τὸν τότε πρεσβευτὴν τῆς Γαλλίας ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Τουρκικῆς Αὐτοκρατορίας κ. de Germini, καὶ εἰς τὸν Βάϊλον τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας Francesco Morozini. Οἱ πατέρες ἐκεῖνοι ἔλαβον ὑπὸ τὴν κατοχὴν αὐτῶν τὸ ἐν Γαλατᾷ Μοναστήριον τοῦ ἁγίου Βενεδίκτου, τῇ 18 Νοεμβρίου 1583, ἀμφότεροι δ' οἱ εἰρημένοι διπλωμάται πολλοὺς ἐχορήγησαν αὐτοῖς διακόσμους διὰ τὴν ἐγκατάστασιν αὐτῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἐκείνῳ καὶ ἄκραν πρὸς αὐτοὺς φιλοφροσύνην ἐπεδείξαντο.

Μετά τινα καιρόν, ὁ πατὴρ Mancinelli ἀνεκλήθη εἰς Ἰταλίαν καὶ ἀπεβίωσεν ἐν Νεαπόλει κατὰ τὸ 1618. Οἱ δ' ἑταῖροι αὐτοῦ παρέμειναν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἔνθα τοὺς ἐκ τῆς ἐνσκηψάσης τότε πανώλους προσβεβλημένους περιποιούμενοι, προσεβλήθησαν καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῆς ἐπιδημίας, ἥτις ἐξέπεμψεν ἅπαντας, ὡς καὶ τοὺς βοηθοὺς αὐτῶν, εἰς τὸν Ἅδην.

Κατὰ τὸ ἔτος 1609, τῇ αἰτήσει τοῦ τότε πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας ἐν Κωνσταντινουπόλει βαρώνου de Salagnac, Ἑρρῖκος ὁ Μέγας ἐξαπέστειλεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν P. de Canillac, τὸν ἐπίσκοπον Γουλιέλμον καὶ τὸν Charles Gabin. Ἔκτοτε δ' ἐγκατεστάθησαν οἱ Ἰησουῖται διαρκῶς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ποιούμενοι διδαχὰς ἑλληνιστί, ἰταλιστὶ καὶ γαλλιστὶ πρὸς τοὺς ἐκ τῶν διαφόρων τάξεων τοῦ λαοῦ εἰς τὸ Μοναστήριον αὐτῶν προσερχομένους, ἵδρυσαν δὲ καὶ κολλέγιον, ἐν ᾧ, πλὴν τῶν ἄλλων, ἐξεπαιδεύθησαν ὁ Μητροπολίτης Βερροίας, ὁ, μετὰ ταῦτα, καὶ Οἰκουμενικὸς

ΙΣΜΑΝΟΓΛΙΟ

Πατριάρχης ἀναδειχθείς, ὁ Παχώμιος, χρηματίσας ἔπειτα μητροπολίτης Ῥόδου, καὶ ὁ Κύριλλος, Μητροπολίτης Τραπεζοῦντος.

Τὸ εἰρημένον χειρόγραφον, ὅπερ εἶναι ἔκθεσις τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Ἰησουϊτῶν, ἐπιλέγει τὰ ἑξῆς: «Ὁ Βερροίας ὑπῆρξεν εὐγνώμων διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν αὐτοῦ ἐν τοῖς σχο» λείοις ἡμῶν, πολλάκις δ' ἔγραψεν εἰς τὸν P. Dénis, διδάσκαλον αὐτοῦ, καὶ ἔδοτο » δείγματα ἀσφαλῆ τοῦ σεβασμοῦ, ὃν ἔτρεφε πρὸς τὴν Ἁγίαν Ἕδραν». Παρακατιὼν δ' ἡ αὐτὴ ἔκθεσις ἀναφέρει τάδε: «Ἡ Α. Α. Μ. ὁ Σουλτᾶνος ἐπιτρέπει εἰς τοὺς πατέρας » νὰ φέρωσι τὸ ἔνδυμα αὐτῶν ἐν ὅλαις αὐτοῦ ταῖς χώραις, ἐπιτρέψας, ἐν ταὐτῷ, τὴν » ὑπὸ τοῦ Πάπα ἱδρυσιν ἐπισκοπῶν καὶ ἀρχιεπισκοπῶν τοῦ λατινικοῦ δόγματος ἐν » Χίῳ, Σμύρνῃ, Ναξίᾳ, Σύρῳ, Σαντορίνῃ, Μήλῳ, Ἄνδρῳ καὶ ἀλλαχοῦ, ὅπου αἱ » λατινικαὶ ἐκκλησίαι ὑφίστανται ἐλευθέρως. Εὐκταῖον ὅπως οἱ λατῖνοι ἔχωσι τοσαύ» την ἐλευθερίαν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ὁλλανδίᾳ ὅσην ἔχομεν ἐν ταῖς χώραις τοῦ Σουλτάνου.

»Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν δίδομεν μικρὰς παραστάσεις, ὧν τὴν ὑπόθεσιν λαμβάνο» μεν ἐκ τῆς ἱερᾶς ἱστορίας. Οἱ μικροὶ Γραικοὶ παριστάνουσι καλῶς· καὶ ὁ λαὸς λίαν » εὐαρεστεῖται ἐκ τῶν τοιούτων παραστάσεων.

»Ἡ οἰκία ἡμῶν ἐν Γαλατᾷ εἶναι ὡραία καὶ καλῶς ᾠκοδομημένη, ἔχει δὲ θέαν ἐπὶ » τοῦ λιμένος Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ ἐκκλησία ἡμῶν εἶναι κεκαλυμμένη ὑπὸ μολύ» βδου, ἔνδοθεν δὲ διακοσμεῖται ὑπὸ μωσαϊκῶν εἰκόνων, παριστανουσῶν τὸ μυστήριον τοῦ » βίου τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Διὰ τὰς γυναῖκας καὶ τὰς δεσποινίδας ὑπάρχει ἴδιος χῶρος, ἐν » τῷ βάθει τῆς ἐκκλησίας, ἐκεῖθεν δ' ἀκροῶνται τῶν διδαχῶν καὶ τῆς θείας λειτουργίας».

Τοιαύτης οὔσης τῆς θέσεως τῶν Ἰησουϊτῶν, ἐπόμενον ἦτο, ὅτι οὗτοι, τῶν ἰδίων δογμάτων ἀμυνόμενοι καὶ τὸ πρόγραμμα αὐτῶν προασπιζόμενοι κατὰ παντὸς ὅ,τι ἐδύνατο νὰ διασείσῃ κατά τι καὶ κλονίσῃ αὐτό, δὲν ἐδύναντο νὰ μείνωσιν ἀδιάφοροι πρὸς τὰς δημοσιεύσεις τοῦ Μεταξᾶ. Κατ' ἀρχὰς προσεπάθησαν δι' ἠπίου τρόπου ν' ἀποτρέψωσι τὸν Μεταξᾶν ἀπὸ τῶν τοιούτων δημοσιεύσεων καὶ ἠθέλησαν νὰ ἑλκύσωσιν αὐτὸν πρὸς ἑαυτούς, διὸ καὶ πάνυ φιλοφρόνως τὸν προσεκάλεσαν εἰς τὸ Μοναστήριον αὐτῶν καὶ τῷ συνεβούλευσαν νὰ ἑνωθῇ μετ' αὐτῶν, διότι οὕτω, ἐν βραχεῖ χρόνῳ, θὰ διεσκεδάζοντο, ἔλεγον αὐτῷ, αἱ οὐχὶ εὐάρεστοι φῆμαι, αἵτινες περὶ αὐτοῦ ἐκυκλοφόρουν. Ἀποτυχόντος τοῦ σκοποῦ τούτου, ἐξυφάνθησαν τότε κατηγορίαι κατὰ τοῦ Μεταξᾶ, ὡς δῆθεν ὀπαδοῦ τῶν λουθηρανικῶν δογμάτων, συνεστήθη δ' ἐν ταὐτῷ εἰς τὴν Μονήν, εἰς ἣν οὗτος ὑπήγετο, ἡ ἄμεσος αὐτοῦ ἀνάκλησις, ὡς δῆθεν ὑπὲρ τοῦ προτεσταντισμοῦ ἐργαζομένου.

Τὴν μῆνιν τῶν ἀντιπάλων τοῦ Μεταξᾶ ἐκορύφωσεν ἕτερον, ἐν τῷ μεταξύ, ἐκτυπωθὲν σύγγραμμα Μελετίου, τοῦ Ἀλεξανδρείας Πατριάρχου, κατὰ τῆς ὑπεροχῆς τοῦ Ποντίφηκος τῆς Ῥώμης. Ὀλίγον βραδύτερον ἐξεδόθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ τυπογραφείου ἐγχειρίδιον τοῦ Λουκάρεως περὶ τῶν δογμάτων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ὅπερ ὁ Λούκαρις διενοεῖτο ν' ἀφιερώσῃ εἰς τὸν Ἄνακτα τῆς Ἀγγλίας, παρεσκεύαζε δὲ καὶ τὴν τῆς ἀφιερώσεως ἐπιστολήν, ἥτις ἔμελλε νὰ προστεθῇ ἔντυπος εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ βιβλίου. Οἱ ἐναντιοφρονοῦντες ἔτι μᾶλλον ἐξωργίσθησαν ἐπὶ τούτῳ, μὴ ἀνεχόμενοι τὰ τοιαῦτα φιλόφρονα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας αἰσθήματα πρὸς τὸν Μονάρχην προτεσταντικῆς Δυνάμεως. Παντοίαι οὖν διετυπώθησαν κατηγορίαι κατὰ τοῦ Λουκάρεως. Πρὸς ὑποστήριξιν δὲ τῶν κατηγοριῶν τούτων, παρερμηνεύθησαν χωρία τινὰ τοῦ περὶ Ἰουδαίων συγγράμματος αὐτοῦ, ὁ δὲ Μεταξᾶς παρεστάθη ὡς ἄνθρωπος ἐπικίνδυνος εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν.

Συνεπείᾳ τῶν κατηγοριῶν τούτων κατεσχέθησαν τὸ τυπογραφεῖον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ βιβλία, ὧν ἡ ἐπιθεώρησις διετάχθη. Ἀλλ' ἡ πολιτικὴ ἐξουσία, μετὰ πάσης ἀμεροληψίας τὰ πράγματα ἐξακριβώσασα, κατεῖδε τὸ ἀνυπόστατον τῶν διατυπωθεισῶν κατηγοριῶν.

Τὰ κατασχεθέντα βιβλία ἀπεδόθησαν, ἀφοῦ ἐπεθεωρήθησαν, ὡς μὴ περιέχοντα ἐπιλήψιμόν τι, διὰ τὸν λόγον ὅτι, «ἀφοῦ ἐχορηγήθη εἰς τοὺς ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ Αὐτοκρατο-

ρίᾳ Χριστιανοὺς τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθέρας ἐξασκήσεως τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν δογμάτων, οὐδόλως οὗτοι ἐγκληματοῦσιν—ὡς ἀνέφερεν ἡ προκληθεῖσα σχετικὴ ῥήτρα—ἐὰν καὶ διὰ τοῦ τύπου ἐκθέσωσι τὰς ἰδέας αὐτῶν». Κατανοηθείσης δὲ καὶ τῆς ἐναντίον τοῦ Μεταξᾶ δολοπλοκίας, ἐκηρύχθη οὗτος ἀθῷος.

Τοιουτοτρόπως, διὰ τῆς παρεμβάσεως τῆς Κυβερνήσεως καὶ διὰ τῆς πάνυ δικαίας καὶ ἀμερολήπτου αὐτῆς ἀποφάσεως, ἥτις περίτρανόν ἐστι δεῖγμα τῶν ἀνέκαθεν ἀνεξιθρήσκων αὐτῆς ἰδεῶν ἀπέναντι τῶν ὑπηκόων αὐτῆς ἑτεροδόξων λαῶν, ἀπεσοβήθη ἡ κατὰ τοῦ Λουκάρεως προπαρασκευασθεῖσα τότε κρίσις, ναναγησάντων τέλεον τῶν σχεδίων τῶν πολεμίων αὐτοῦ, ὧν αἱ πλεκτάναι καὶ αἱ μηχανορραφίαι ἐπισήμως τὴν φορὰν ταύτην ἀπεκαλύφθησαν.

IV

Τὸ τυπογραφεῖον, ἐν τούτοις, ἔπαυσε λειτουργοῦν, εἰς ἀμοιβὴν δὲ τῶν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἐκδουλεύσεων αὐτοῦ, ὁ Νικόδημος Μεταξᾶς προεχειρίσθη Ἀρχιεπίσκοπος Ναυπλίας, ἀλλὰ δὲν ἀπεδέχθη τὴν τοιαύτην ἐκλογήν, παρεκάλεσε δὲ τὸν Λούκαριν ν' ἀνακηρύξῃ εἰς Ἀρχιεπισκοπὴν τὴν Κεφαλληνίαν, ἥτις μετὰ τῆς Ζακύνθου ἀπετέλει, μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐπισκοπὴν ἐξαρτωμένην ἀπὸ τῆς Μητροπόλεως Κορίνθου. Διὰ Σιγιλλίου, ἡ Κεφαλληνία μετὰ τῆς Ζακύνθου καὶ τῆς Ἰθάκης ἀνεκηρύχθη εἰς Ἀρχιεπισκοπήν, διωρίσθη δὲ πρῶτος Ἀρχιεπίσκοπος αὐτὸς ὁ Νικόδημος Μεταξᾶς, μετὰ προηγουμένην συναίνεσιν καὶ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει τότε Βαΐλου τῆς Ἐνετίας Ῥενιέρου. Ὁ Μεταξᾶς, παραλαβὼν τὴν βιβλιοθήκην αὐτοῦ καὶ τὴν τυπογραφίαν, ἥτις δὲν εἶχε ῥιφθῇ εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς ὁ Δοσίθεος διηγεῖται, ἀπῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ Κεφαλληνίαν. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ὁ βίος αὐτοῦ ὡς Ἀρχιεπισκόπου δὲν ὑπῆρξεν ἥρεμος. Πολλοὶ τῶν ἀρχόντων τοῦ τόπου μυρίας παρενέβαλλον αὐτῷ δυσκολίας ἐν τῇ ἐξασκήσει τῶν πνευματικῶν καὶ ποιμαντορικῶν αὐτοῦ καθηκόντων, ὡς ὄργανον αὐτῶν ἐν ταῖς τοιαύταις ἐκνόμοις ἐνεργείαις μεταχειριζόμενοι τὸν ἐκεῖ Πρωτοπαπᾶν. Ἡ τοιαύτη κατάστασις περιῆλθεν εἰς γνῶσιν τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, ὅστις ἔλαβε τὰ κατάλληλα, πρὸς κατάπαυσιν τῶν τοιούτων ἐκτρόπων ἐνεργειῶν, μέτρα, κοινοποιήσας αὐτὰ τοῖς ἐντιμοτάτοις κληρικοῖς, τοῖς εὐλαβεστάτοις ἱερεῦσι καὶ τοῖς λοιποῖς Χριστιανοῖς τῆς Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας, διὰ συνοδικοῦ ἐγγράφου, ὅπερ ἀνευρέθη ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Μητροπόλεως Κεφαλληνίας, περιέχεται δὲ καὶ ἐν τῇ «Νομικῇ Συναγωγῇ» τοῦ Δοσιθέου, τῇ φυλαττομένῃ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ κατὰ Φανάριον ἱεροῦ Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου.

Τὸ συνοδικὸν τοῦτο ἔγγραφον ἐκπέμπει φρικτὰς ἀρὰς καὶ ἀφορισμοὺς βαρεῖς κατά τε τοῦ Πρωτοπαπᾶ ἐκείνου καὶ τῶν συναινούντων αὐτῷ, λέγον: «ἂν δ' ἄλλος ποιήσῃ » καὶ ἐναντίως φαινόμενος τῇ συνοδικῇ ταύτῃ ἀποφάσει καὶ τῇ τῆς ἀρχῆς τῶν Ἐνετῶν » ἐπιτάξει, καὶ ἄρξηται πάλιν τῶν προτέρων βουλόμενος, παρ' ἐκκλησιαστικὴν τάξιν, τὰ » τῷ ἀρχιερεῖ ἀνήκοντα μετέρχεσθαι καὶ καταφρονεῖν τῶν ἐκκλησιαστικῶν νόμων τε καὶ » κανόνων, αὐτός τε καὶ οἱ συναινοῦντες αὐτῷ ἱερωμένοι καὶ λαϊκοί, ἀφωρισμένοι ἔστω» σαν παρὰ Θεοῦ Παντοκράτορος καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ κατηραμένοι » καὶ ἀσυγχώρητοι, καὶ ἄλυτοι μετὰ θάνατον ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· καὶ » ταῖς ἀραῖς τῶν ἁγίων τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ » καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων συνόδων ὑπεύθυνοι».

V

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν δυσχερειῶν, ἃς ὁ Μεταξᾶς ἀπήντησεν ἐν τῇ ἐξασκήσει τῶν πνευματικῶν καὶ ποιμαντορικῶν αὐτοῦ καθηκόντων, ὡς Ἀρχιεπίσκοπος Ζακύν-

θου καὶ Κεφαλληνίας. Τὸ περίεργον δ' εἶναι ὅτι καὶ ἡ τυπογραφία αὐτοῦ ἔσχε καὶ ἐν Κεφαλληνίᾳ τὴν αὐτὴν τύχην, ἣν ἔσχε καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει. Οἱ πολέμιοι αὐτοῦ κατήγγειλαν αὐτὸν εἰς τὴν Ἐνετικὴν Σύγκλητον ὅτι ἐκδίδει βιβλία ἀξιοκατάκριτα.

Συνεπείᾳ δὲ τῆς τοιαύτης καταγγελίας, διετάχθη ἀμέσως ἡ κατάσχεσις τοῦ τυπογραφείου καὶ ἡ μεταγωγὴ τῶν ἐν αὐτῷ βιβλίων εἰς Ἐνετίαν, ὅπου ἐξηλέγχθησαν ταῦτα, μεταφρασθέντα εἰς τὴν λατινικήν. Μηδενὸς ὅμως τοῦ ἐπιληψίμου ἐν αὐτοῖς εὑρεθέντος, ἡ Σύγκλητος ἀτήλλαξε τὸν Μεταξᾶν τῆς κατηγορίας, ἀποδώσασα αὐτῷ καὶ τὰ κατασχεθέντα βιβλία.

Ἐν Ἐνετίᾳ δὲ διατρίβων ὁ Μεταξᾶς διὰ τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν αἰτίαν, ἐξελέγη ὑπὸ τῆς ἐκεῖ ἑλληνικῆς κοινότητος, μετὰ τὴν ἀθώωσιν αὐτοῦ, Ἀρχιεπίσκοπος Φιλαδελφείας, ἀλλὰ παραιτηθείς, μετὰ τριετίαν, ἐπανῆλθεν εἰς Κεφαλληνίαν, διατηρήσας τὸν πρότερον ἀρχιερατικὸν θρόνον Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας, ἀπεβίωσε δ' ἐν Κεφαλληνίᾳ κατὰ τὸ 1646 ἔτος.

Ἔγραφον ἐν Νεοχωρίῳ τοῦ Βοσπόρου, κατὰ Ἰούλιον τοῦ ἔτους 1905.

Α. Ε. ΚΟΠΑΣΗΣ

Μέγας Ῥήτωρ τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΧΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΝ

Ἐπειδὴ ἡ γλωσσολογία σκοπὸν ἔχει τὴν ἐξέτασιν καὶ κατανόησιν τῆς γλώσσης, ἡ δὲ δόκιμος λεγομένη φιλολογία ὑπόθεσιν ἔχει τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ ἀρχαίου κόσμου, καὶ δὴ καὶ τῆς γλώσσης αὐτοῦ, ἕκαστος θὰ προσεδόκα εὐλόγως ὅτι αἱ μαθήσεις αὗται, ὡς ἐκ τοῦ κοινοῦ σχεδὸν σκοποῦ αὐτῶν, καὶ ἐξ ἀρχῆς θὰ συνειργάζοντο ἐν ἁρμονίᾳ καὶ μετέπειτα οὐδέποτε θὰ ἀντετάσσοντο πρὸς ἀλλήλας. Καὶ ὅμως καὶ τὸ κατ' ἀρχάς, ὅτε ἀρχομένου τοῦ ΙΘ΄ αἰῶνος ἀνεφάνη ἡ γλωσσολογία, ταχέως περιῆλθεν εἰς ἔριδας πρὸς τὴν πρεσβυγενῆ φιλολογίαν, καὶ σήμερον ἔτι πολλάκις παρ' ἡμῖν συμβαίνει ν' ἀντιτάσσηται ἡ μία πρὸς τὴν ἑτέραν καὶ νὰ λέγηται περί τινος τὸ παράδοξον, ὅτι εἶναι μὲν γλωσσολόγος ἀλλ' οὐχὶ καὶ φιλόλογος ἢ τἀνάπαλιν ὅτι εἶναι φιλόλογος ἀλλ' οὐδὲν μέλει αὐτῷ τῆς γλωσσολογίας.

Ἐπειδὴ κατ' ἐμὴν γνώμην ἡ τοιαύτη ἐκδοχὴ εἶναι πλημμελὴς καὶ λίαν ἐπιβλαβὴς εἴς τε τὰς γλωσσολογικὰς καὶ φιλολογικὰς μελέτας, ἐπιτραπήτω μοι νὰ εἴπω ὀλίγας περὶ τούτου λέξεις.

Οἱ πρῶτοι γλωσσολογήσαντες εἴτε ἐπιπολαιότερον ὡς ἐρασίτεχνοι εἴτε ἐμβριθέστερον ὡς ἐπιστήμονες φιλόσοφοι, δὲν ἦσαν φιλόλογοι ἐξ ἐπαγγέλματος.

τοῦτο δὲ ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ τοῦ κακοῦ. Διότι οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι κάτοχοι μὲν ὄντες πλειόνων γλωσσῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς Ἰνδικῆς, καὶ δὴ ἀπὸ μεγάλης παρασκευῆς εἰς τὰς μελέτας αὐτῶν ὁρμώμενοι, διάφορα δὲ τῶν γλωσσῶν τούτων φαινόμενα παραβάλλοντες, ἐπετύγχανον εὐκόλως νὰ εὑρίσκωσί τινας ἀγνώστους τὸ πρὶν ἀληθείας καὶ οὕτω νὰ ἐξελέγχωσιν ἑνίας τῶν δοκίμων φιλολόγων πλάνας. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀγνοοῦντες τὴν φιλολογικὴν λεγομένην ἀκρίβειαν, ἡμιτελῶς δὲ ἢ καὶ πλημμελῶς νοοῦντες τὰ ἀρχαῖα κείμενα, περιέπιπτον πολλοῖς σφάλμασι. Ταῦτα δὲ ἐξελέγχοντες εὐκολώτατα οἱ φιλόλογοι δὲν ἠδύναντο νὰ στέρξωσι καὶ ἀναγνωρίσωσι μέθοδον τοιαῦτα ἄτοπα διδάσκουσαν.

Οὕτως οἱ μὲν γλωσσολόγοι ἐγέλων ἐπὶ τῷ περιορισμῷ τῶν φιλολόγων, οἵτινες λ. χ. ἐφρόνουν καὶ ἐδίδασκον ὅτι ἡ ἀφαιρετικὴ πτῶσις ἦτο γέννημα τῆς Λατινικῆς γλώσσης, ἢ ἡ εὐκτικὴ τῆς Ἑλληνικῆς κτλ., καίτοι αὗται ἁπαντῶσι καὶ ἐν τῇ Ἰνδικῇ γλώσσῃ καὶ τῇ ἀρχαίᾳ Περσικῇ, καὶ δὴ εἶναι Ἰαπετικῶν χρόνων· οἱ δὲ φιλόλογοι κατειρωνεύοντο τῶν γλωσσολόγων, οἵτινες γραφὰς κωδίκων ἀμφιβόλους ὡς ἀσφαλεῖς ἐξελάμβανον, πολλὰ νεώτατα ὡς ἀρχαῖα ἐθεώρουν, πολλῶν γλωσσικῶν στοιχείων πλημμελῆ ἐποιοῦντο γράφοντες χρῆσιν κτλ. Καὶ ὁ ἀγὼν οὗτος διήρκεσεν ἐπὶ πολλὰς δεκαετίας. Πρῶτος δὲ ὅστις ἐπεχείρησε νὰ διαλλάξῃ τὰ διεστῶτα ὑπῆρξεν ὁ ἀείμνηστος Γεώργιος Κούρτιος. Οὗτος γευσάμενος ἀμφοτέρων τῶν μαθήσεων, φύσει δὲ φιλόκαλος καὶ χαρίεις ἀνὴρ ἐπεβάλετο νὰ παραστήσῃ τοῖς φιλολόγοις σαφέστερον καὶ ἀμαθέστερον ὅσα διὰ συγγραμμάτων δυσπροσίτων τοῖς φιλολόγοις καὶ κατὰ τρόπον ἥκιστα φιλολογικὸν εἶχον διδάξει μέχρι τοῦ χρόνου ἐκείνου οἱ γλωσσολόγοι· οὕτω δὲ κατώρθωσε νὰ δείξῃ πᾶσιν ὅτι, εἰ καὶ ἀναντιλέκτως ἐν τοῖς ἐπὶ μέρους πολλὰ τῶν γλωσσολογούντων ἦσαν παρακεκινδυνευμένα ἢ καὶ ἄντικρυς ἐσφαλμένα, πάμπολλα ὅμως ἦσαν ἀσφαλέστατα καὶ μέγιστον συνεβάλλοντο εἰς πληρεστέραν κατανόησιν τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν καὶ εἰς ἁπλουστέραν διδασκαλίαν αὐτῶν. Τὸ πεντάκις ἐκδοθὲν Ἐτυμολογικὸν καὶ ἡ πλεονάκις ἔτι Ἑλληνικὴ γραμματικὴ αὐτοῦ μαρτυροῦσι μεγαλοφώνως πόσον δεξιῶς καὶ ἐπωφελῶς διὰ τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρὸς συνεστάθησαν τοῖς φιλολόγοις τὰ τῶν γλωσσολόγων διδάγματα.

Ἐπειδὴ δὲ σὺν τῷ χρόνῳ προϊόντι κατέστη ἔμπεδος καὶ ἐριζώθη βαθέως ἐν τῇ συνειδήσει πάντων τῶν ἐπιστημόνων ἡ μεθοδολογικὴ ἀρχὴ καθ' ἣν ἄριστα περὶ ἑκάστου πράγματος φιλοσοφεῖ ὁ ἐπιστάμενος αὐτό, οὕτω λ. χ. περὶ τῆς ἱστορίας ὁ ἱστορικός, περὶ τῶν νόμων ὁ νομομαθὴς κτλ., καὶ ὅτι εἶναι ἄτοπον νὰ λέγηται ὅτι ἄλλος μὲν ἐρευνᾷ καὶ διδάσκει τὴν ἱστορίαν, ἄλλος δὲ τὴν φιλοσοφίαν τῆς ἱστορίας, ἄλλος τοὺς νόμους καὶ ἄλλος τὴν φιλοσοφίαν τῶν νόμων κτλ., διὰ τοῦτο ἀνεπτύχθη καὶ ἐν πᾶσι τοῖς περὶ τὴν γλῶσσαν ἀσχολουμένοις ἡ πεποίθησις, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν ἄλλος μὲν νὰ γινώσκῃ ἀκριβῶς τὴν γλῶσσαν ὡς φιλόλογος καὶ ἄλλος νὰ φιλοσοφῇ περὶ αὐτῆς ὡς γλωσσολόγος, ἢ ὡς ἐλέγετο ἄλλος νὰ ἐξετάζῃ τὴν ἀκριβῆ χρῆσιν τῶν τῆς γλώσσης καὶ ἄλλος τὸν ἐπιστημονικὸν λόγον τῆς γενέσεως καὶ φύσεως αὐτῆς κτλ.,

ὅτι ἄρα κατ᾽ ἀνάγκην καὶ ἐν τῇ γλώσσῃ ἄριστα φιλοσοφεῖ μόνος ὁ ἐπιστάμενος ἄριστα τὴν χρῆσιν αὐτῆς. Οὕτως ἐκεῖνοι οἵτινες πρότερον περὶ τὸ αὐτὸ μὲν ἠσχολοῦντο πρᾶγμα καὶ τὸν αὐτὸν σχεδὸν σκοπὸν εἶχον, ἀλλ᾽ ἀπὸ διαφόρων ὁρμώμενοι ἀρχῶν ἤριζον πρὸς ἀλλήλους, ἠναγκάσθησαν νὰ συμμαχήσωσι καὶ τοῦ λοιποῦ νὰ συνεργάζωνται, καθ᾽ ὃν τρόπον Ἰνδικὸς μῦθος περὶ δύο ἐπαιτῶν, ὧν ὁ μὲν ἦτο χωλός, ὁ δὲ τυφλός, διδάσκει λέγων, ὅτι οὗτοι διάφοροι πρὸς ἀλλήλους ἐπὶ μακρὸν ὄντες καὶ δυστυχοῦντες διηλλάγησαν ἔπειτα ἐπὶ τῷ ὄρῳ, ἵνα ὁ μὲν τυφλὸς ἄρῃ καὶ φέρῃ ἐπὶ τῶν νώτων τὸν χωλόν, ὁ δὲ χωλὸς διδάσκῃ τὸν τυφλὸν περὶ τῶν τῆς ὁδοῦ, καὶ ὅτι τοῦτο ποιήσαντες εὐδοκίμησαν ἐν τῷ ἔργῳ αὐτῶν ἐξαισίως.

Τούτων πρὸ εἰκοσαετίας περίπου γενομένων οὐδεὶς δύναται σήμερον νὰ γλωσσολογῇ καὶ φιλοσοφῇ περὶ τῆς γλώσσης, ἂν μὴ εἶναι φιλολογικῶς κάτοχος τοὐλάχιστον τῆς ἐξεταζομένης γλώσσης· ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον οὐδεὶς δύναται νὰ φιλολογῇ προσηκόντως, ἤτοι νὰ νοῇ καὶ διδάσκῃ τὰ γλωσσικὰ φαινόμενα, ἂν μὴ γλωσσολογῇ. Πάντες ὁμολογοῦσιν οὐ μόνον ὅτι ὁ Ὅμηρος καὶ αἱ διαλεκτικαὶ ἐπιγραφαὶ δὲν νοοῦνται ἄνευ γλωσσολογικῆς παιδείας, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου στοιχειώδης γραμματικὴ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκτεθῇ σαφῶς καὶ καταληπτῶς ἄνευ γλωσσολογικῶν διδαγμάτων.

Ἐπιθυμῶν νὰ δείξω τοῖς ἀναγνώσταις διά τινος νέου παραδείγματος, ὅτι ἀδύνατον νὰ ἑρμηνευθῶσι διὰ τῆς γλωσσολογίας τὰ γλωσσικὰ φαινόμενα, ἂν μὴ εἶναι γνωστὰ φιλολογικῶς, ἤτοι ἂν μὴ εἶναι γνωστὴ ἡ χρῆσις αὐτῶν, καὶ ἅμα νὰ ἑρμηνεύσω παράδοξόν τι φαινόμενον τῆς γλώσσης ἡμῶν, λέγω τὰ ἀκόλουθα:

Ὅστις ποτὲ ἐπέστησε τὴν προσοχὴν αὐτοῦ ἐπὶ τὰ φωνητικὰ πάθη τῆς ἡμετέρας νέας Ἑλληνικῆς, γινώσκει ὅτι ὁ μὲν φθόγγος **ι *(ι, η, ει, υ, οι . . .)*** ἄτονος ὢν ἀποβάλλεται ἐνίοτε καὶ ἐν ὡρισμέναις περιπτώσεσι (πρβλ. τὰ εἰρημένα μοι περὶ τούτων ἐν τοῖς Μεσαιωνικοῖς καὶ Νέοις Ἑλληνικοῖς, τόμ. Α΄, σελ. 202 κ. ἑξ. 3), τὸ δὲ **ε *(αι)*** οὐχί. Οὕτω λέγεται συνήθως ***κορφή, περβόλι, στάρι, ἀρνεύω, ἀπαρθινός, τς᾽ ἄλλης*** κτλ. ἀντὶ ***κορυφή, περιβόλι, σιτάρι, εἰρηνεύω, ἐπαληθινός, τῆς ἄλλης*** κτλ. (ἰδὲ Μεσαιων. καὶ Ν. Ἑλλ., σελ. 257-8), ἀλλ᾽ οὐχὶ καὶ ***ἔφρα, φέρμαι, φέρται*** κτλ. ἀντὶ ***ἔφερα, φέρομαι, φέρεται.*** Ἀλλ᾽ ὅμως τύποι τινὲς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου τῆς προστακτικῆς ἐκφέρονται πολλάκις ἄνευ τοῦ **ε**, πρβλ. ***σύρ το, φέρ το, πᾶρ τα, στεῖλ τα, πιάς τα, σφάξ τον*** καὶ περαιτέρω, ἀποβαλλομένου τοῦ **ς** μεταξὺ συμφώνων ***σφάχ τον, κόψ το - κόφ το, σπάσ το, ὁρίστε, κοπιάστε, ρωτήστε, ἀγαπήστε*** κτλ. Ἀπορεῖται ἄρα τίς ἡ αἰτία τῆς συγκοπῆς ταύτης τοῦ **ε** ἐν τοῖς τύποις τούτοις.

Κατὰ πρῶτον θὰ ἠδύνατό τις νὰ εἰκάσῃ ὅτι τὸ πάθος τοῦτο συνάπτεται πρὸς αὐτὴν τὴν φύσιν τῆς προστακτικῆς· ἀλλ᾽ ἡ εἰκασία αὕτη δὲν φαίνεται πιθανή, ἀφοῦ ἄλλοθεν δὲν ἀποδείκνυται τοῦτο· ἔπειτα παρατηρεῖται ὅτι οἱ τύποι τοῦ ἐνεστῶτος τῆς προστακτικῆς δὲν ἀποβάλλουσι, καθ᾽ ὅσον γινώσκω, τὸν φθόγγον τοῦτον, ἤτοι δὲν λέγεται ***πιάν με, πιάν το, ἄφιν το, λοῦν το, στέλλ το, πιάντε, ἀφίντε, λοῦντε*** κτλ., ὅπως ***πιάς με, πιάς το, ἄφης το, λοῦσ το, στεῖλ το, πιάστε, ἀφήστε, λούστε.*** (Λέγεται ***κάν το γρήγορα, κάντε καλὰ*** κτλ., ἀλλὰ ταῦτα εἶναι ἐπίσης προστακτικὴ ἀορίστου, ἤτοι λέγονται ἀντὶ ***κάμ(ε) το, κάμ το,*** οὐχὶ ἀντὶ ***κάνε το, κάνετε***· ἡ δὲ τροπὴ τοῦ χειλικοῦ **μ** εἰς ὀδοντικὸν **ν** πρὸ τοῦ ὀδοντικοῦ ἐπίσης **τ** εἶναι ὁμαλωτάτη, πρβλ. ***βρέμω - βροντὴ*** ἀντὶ ***βρομ-τή, γέμω - γέντο*** κτλ.).

Πᾶσαι αὗται αἱ δυσκολίαι αἴρονται, ὅταν ἐξετασθῇ καὶ γνωσθῇ ἀκριβῶς ἡ χρῆσις αὐτῶν, ἤτοι ποῦ καὶ πῶς φέρονται ἐν τῷ λόγῳ. Οὕτω λ. χ. παρατηρῶ πρῶτον ὅτι ἐπὶ τῶν νήσων ὀλίγοι μόνον τοιοῦτοι τύποι εἶναι εὔχρηστοι, οἷον ***θές, δός, ἄφης, (πὲς*** καὶ ***πέ),*** (ἰ)***δὲς (***καὶ (ἰ)***δέ),*** ***πιάς,*** ἔπειτα τὰ πληθυντικὰ τούτων ***θέστε, δόστε, ἀφήστε, πέστε, δέστε (***καὶ ***πέτε,*** (ἰ)***δέτε),*** ***πιάστε*** καὶ κατ᾽ αὐτὰ ***κοπιάστε, ὁρίστε.*** Τοὐναντίον ἐν τῇ Στερεᾷ Ἑλλάδι, ἐν τῇ Πελοποννήσῳ καὶ ἀλλαχοῦ λέγεται καὶ ***φέρ το, σῦρ τα, σφάξ το*** καὶ ***σφάχ το, σπάσ το, δέσ το, λῦσ το*** κτλ. καὶ πληθ. ***φέρτε, σῦρτε, σφάχτε, σπάστε, δέστε, λύστε*** κτλ. Ἔπειτα ὅτι ἐκτὸς ταύτης τῆς τοπικῆς διαφορᾶς ὑπάρχει καὶ ἄλλη ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν. Οἱ νησιῶται δηλ. συνάπτουσι τοὺς βραχυτέρους τούτους τύπους μετὰ πάσης ἑπομένης λέξεως, ἣ λέγουσιν αὐτοὺς καὶ ἐν τέλει προτάσεως, ἤτοι λέγουσι ***πιάς με, πιάς μου*** (=συλλαβοῦ, βοήθησον), ***ἄφης με, πὲς πάλι, δὲς καλὰ*** κτλ., ***ἄφης, καημένε, γιὰ᾽ δὲς τί κάνει*** κτλ., οἱ δὲ ἄλλοι δὲν δύνανται νὰ λέγωσι ***φέρ με, σῦρ με, στεῖλ πίσω, φέρ καλὰ*** κτλ. ἢ ***λοῦσ, δῶσ, σπάσ*** κτλ. ἐν τέλει προτάσεως.

Αἱ διαφοραὶ δ᾽ αὗται κατά τε τοὺς τόπους καὶ τὴν χρῆσιν διδάσκουσιν ὅτι κατ᾽ ἀλήθειαν πρόκεινται ἡμῖν φαινόμενα, ἅτινα εἰ καὶ φαίνονται ὅμοια, εἶναι πράγματι διάφορα τὴν γένεσιν, διὸ καὶ δέονται ἄλλης ἑκάτερα ἑρμηνείας. Κατὰ ταῦτα λέγω περὶ τῶν νησιωτικῶν ὅτι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἔλαβον ἔκ τινων ἀρχαιόθεν παραδοθέντων τοιούτων τύπων εἰς **- ες**, οἷον ***θές, δός, ἄφες,*** γενομένου ***ἄφης*** κατὰ συμφυρμὸν ἐκ τοῦ ***ἄφες - ἄφησε,*** νέας προστακτικῆς τοῦ ***ἄφησα.*** Κατὰ ταῦτα ἐλέχθη ***πές,*** (ἰ)***δές***· κατὰ τὸ ***ἄφης*** ἐσχηματίσθη τὸ ἀντίθετον ***πιάς*** (ἤδη ἐν τῇ Ἐρωφίλῃ τοῦ Χορτάκι). Ἐκ τοῦ ἑνικοῦ δὲ τούτων ἐπλάσθη ὁ πληθ. ***θέστε,*** (ἰ)***δόστε, πέστε,*** (ἰ)***δέστε, ἀφήστε, πιάστε*** (πρβλ. ***ἄγωμε-ἄμε*** καὶ ἐκ τούτου ***ἀμέτε*** ἢ ***ἄμετε).*** Κατὰ τὸ ***πέστε (πέτε)*** ἐσχηματίσθη καὶ ὁ πληθ. τῶν συνωνύμων ***ὁρίστε*** καὶ ***κοπιάστε,*** οὐχὶ δὲ καὶ ἑνικὸς ***ὅρις, κόπιας.*** Ταῦτα τὰ νησιωτικὰ συνδέονται, ὡς εἴπομεν, μετὰ πάσης ἑπομένης λέξεως, διότι καὶ τὸ πάλαι οἱ εἰς **- ες** λήγοντες τοιοῦτοι τύποι ἠδύναντο νὰ συνάπτωνται μετὰ πάσης λέξεως. Τοὐναντίον δὲ οἱ ἄλλοι τύποι τοῦ ἑνικοῦ ἀριθμοῦ οἱ ἐν Πελοποννήσῳ καὶ ἀλλαχοῦ εὔχρηστοι, ἐπὶ δὲ τῶν νήσων ἄχρηστοι, ***πᾶρ, φέρ, σῦρ, στεῖλ, σπάσ, δέσ, λῦσ*** κτλ. δὲν λέγονται πρὸ πάσης λέξεως οὐδ᾽ ἐν τέλει προτάσεως, ὅπως ἤδη ἐλέχθη, ἀλλὰ μόνον ὅταν ἀκολουθῇ τούτοις τὸ ἄρθρον ἢ ἡ ἀντωνυμία ***τό, τόν, τήν, τοῦ, τῆς, τούς, τά, τοῦτο*** κτλ., ἤτοι λέγεται ***πᾶρ το, σῦρ τα,***

στεῖλ τον (ε), κόψ τα, κόφ το τὸ σκοινί, πᾶρ᾽ τὸ μοχαίρι κτλ., ἀλλ᾽ οὐχὶ καὶ ***στεῖλ πίσω, σῦρ γρήγορα, φέρ κάτω, σπάσ πολλά, λοῦσ μας*** κτλ., ***φέρ, πᾶρ, στεῖλ*** κτλ. Ὁ περιορισμὸς ἄρα τῆς χρήσεως τῶν συγκεκομμένων τούτων τύπων ἐν ὡρισμέναις ἐκφράσεσιν ἐλέγχει σαφῶς ὅτι οὗτοι δὲν εἶναι ἀρχαία κληρονομία, οὐδὲ στηρίζονται ἐπὶ ἀναλογικῆς ἐξαπλώσεως τῶν ἀρχαίων εἰς ***-ες*** τύπων, ὅπως παρετηρήθη περὶ τῶν ἀντιστοίχων νησιωτικῶν, ἀλλ᾽ ὅτι ἀνεπτύχθησαν καὶ ἀναπτύσσονται ἐν ταῖς ἐκφράσεσι ταύταις, καὶ δὴ ζητητέον τὸν ἰδιαίτερον λόγον, ὅστις ἐγένετο αἰτία τῆς ἀναπτύξεως τούτων ἐνταῦθα.

Οὕτως ὑπ᾽ αὐτῶν τῶν πραγμάτων ὁδηγούμενοι παρατηροῦμεν, ὅτι τὰ ἀκολουθοῦντα τοῖς συγκεκομμένοις τούτοις τύποις εἶναι ἀληθῶς ἄτονα καὶ ἐκ τούτου συνάγομεν ὅτι ἡ ἀτονία τῶν ἀκολούθων τούτων καὶ ἡ συνεκφορὰ εἶναι ἡ αἰτία τῆς ἀπωλείας τοῦ ***ε.***

Ταῦτα δὲ παρατηρήσαντες ἡρμηνεύσαμεν ἤδη τὸ φαινόμενον, ἤτοι ἀνηγάγομεν αὐτὸ εἰς νόμον τῆς γλώσσης γνωστόν, καθ᾽ ὃν τὸ ἄτονον καὶ τελικὸν φωνῆεν λέξεων συνεκφερομένων μετ᾽ ἄλλων δύναται ν᾽ ἀποβληθῇ (πρβλ. τὰ εἰρημένα ἐν Ἀκαδημικοῖς Ἀναγνώσμασι, τόμ. Β΄, σελ. 505—7, ἔνθα ἡρμηνεύθη ἡ ἐμφάνισις πολλῶν βραχέων τύπων παρὰ τοὺς ἐκτενεστέρους ***προτὶ - πρός, κατὰ-κα, τοῖσι-τοῖς, τοῖο-τοῦ*** κτλ.). Κατὰ ταῦτα λέγομεν ὅτι ἐν τῇ συνεκφορᾷ τῶν εἰς ***-ε*** ληγόντων τύπων τούτων τοῦ ἑν. β΄ προσώπου τῆς προστακτικῆς μετὰ τοῦ ἑξῆς ἀτόνου ***τό, τόν, τήν, τούς...*** καὶ δι᾽ αὐτὴν ***συνέβη*** ἡ ἀποκοπὴ τοῦ ***ε,*** ἤτοι ἐλέχθη ***φέρ το, σπάσ το, πᾶρ τα, κόψ το-κόφ το*** κτλ., ὅθεν καὶ πληθ. ***φέρτε, σπάστε, πάρτε, κόψτε, κόφτε*** κτλ., ὅπως ἀπὸ τοῦ ***πές,*** (ἰ)***δές, ἄμε*** ἐγένετο ***πέστε,*** (ἰ)***δέστε, ἀμέτε,*** καὶ ὅτι ἂν μὴ οἱ τύποι οὗτοι συνεξεφέροντο μετὰ τῶν ἀτόνων στοιχείων τούτων, οὐδέποτε θὰ ἐλέγοντο οὕτω συγκεκομμένως, τοὐναντίον δὲ οἱ νησιωτικοὶ τύποι κάλλιστα θὰ εὐχρήστουν ἐν τῷ λόγῳ.

Οὕτως εἰς ἑρμηνείαν τῶν τύπων τούτων συνεβάλετο μάλιστα πάντων ἡ χρῆσις αὐτῶν, ἤτοι ἡ ἀκριβὴς γνῶσις τῶν χωρῶν καὶ τῶν φράσεων ἐν αἷς λέγονται. Δῆλον ἄρα ἐγένετο καὶ ἐκ τούτων ὅτι ἡ ἀκριβὴς φιλολογικὴ γνῶσις τῆς γλώσσης εἶναι ἡ ἀναγκαία προπαιδεία, εἶναι τῶν ὧν οὐκ ἄνευ, πάσης γλωσσολογικῆς ἑρμηνείας τῶν φαινομένων αὐτῆς, καὶ δὴ καὶ ὅτι φιλολογία καὶ γλωσσολογία δὲν δύνανται νὰ ὑπάρχωσι καὶ καλλιεργῶνται κεχωρισμέναι, ἀλλ᾽ ὅπως ἡ φιλολογία ἄνευ γλωσσολογίας εἶναί τι ἐλλιπές, οὕτω καὶ ἀντιστρόφως ἡ γλωσσολογία ἄνευ φιλολογίας εἶναι καθαρὰ ἀγυρτεία.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ ιη Ἰουνίου 1905.

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ

ΑΝ ΕΙΝ' ΑΠΟ ΘΕΟΥ

Κάθε πρωῒ ἀπὸ τὴν ἡμέρα τοῦ Ἅη-Δημητριοῦ, ποῦ ἀρχίζει τὸ μισοχινόπωρο, ὡς τὴν ἡμέρα τῶν Ἅη-Σαράντων, ποῦ δίνει τὰ κλειδιὰ ὁ χειμώνας στὴν ἄνοιξι κ᾽ ἔρχεται τὸ κουκάλογο μὲ τὰ χελιδόνια, ἡ Μάρω, ἡ πλειὸ ζηλεμένη τσιούπρα τοῦ χωριοῦ, περνοῦσε μπροστὰ ἀπὸ τὴν πορειὰ τῆς Κολιοῦς τῆς Λέταινας ἢ γνέθοντας ἢ κλώθοντας ἢ πλέχνοντας, μὲ καμμιὰ σαρανταριὰ γιδοπρόβατα μπροστά της, ποῦ τὰ πήγαινε πέρα στὸ λόγγο νὰ τὰ βοσκήσῃ ὅλη τὴν ἡμέρα καὶ τὰ γύριζε τὴ νύχτα στὸ σπίτι της κι᾽ ἡ Κολιοῦ ἡ Λέταινα, νοικοκυρὰ πρώτη τοῦ χωριοῦ, ἔβγαινε κάθε πρωῒ ἐκείνη τὴν ὥρα στὴν πορειὰ τοῦ σπιτιοῦ της νὰ καμαρώσῃ τὴ ζηλεμένη Μάρω, ποῦ διάβαινε γνέθοντας ἢ κλώθοντας ἢ πλέχνοντας, καὶ πήγαινε τὰ γιδοπρόβατά της πέρα στὸ λόγγο νὰ τὰ βοσκήσῃ, κι᾽ ὅταν ἡ Μάρω σκαπετοῦσε τὴ ράχη μὲ τὸ κοπαδάκι της, γύριζε ἡ Κολιοῦ ἡ Λέταινα, κ᾽ ἔμπαινε σπίτι της μὲ τὴν καρδιὰ γεμάτη ἀγάπη, γεμάτη ἔρωτα γιὰ τὴ ζηλεμένη καὶ τὴν ἐφτάγνωμη Μάρω, ποῦ τὴν ἤθελε νὰ τὴν κάμῃ τσιούπρα της, ἀγαπημένη νύφη της στὸ μικρότερό της τὸ γυιό, τὸ Γιᾶννό της, τὸ λεβεντότερο παιδὶ τοῦ χωριοῦ, ἀλλὰ δὲν μποροῦσε νὰ τὰ καταφέρῃ, γιατὶ ἡ μάνα τῆς Μάρως, ἡ Στέργαινα, εἶταν ψωροπερήφανη, κι᾽ ἤθελε νὰ δώσῃ τὴ θυγατέρα της σὲ μεγαλείτερο σπίτι καὶ σὲ μεγαλείτερο χωριό, ὅπου ἡ Μάρω της θὰ φάνταζε πλειότερο καὶ στοὺς γάμους καὶ στὰ πανηγύρια καὶ στοὺς πασκαλινοὺς χορούς.

Καλὸς εἶταν κι᾽ ὁ Γιᾶννος τῆς καημένης τῆς Κολιὸ-Λέταινας, ὥμορφο καὶ τίμιο παλληκάρι, ἀλλὰ δὲν εἶχε πολὺ βιὸ καὶ πολλὴ καταντιά, κι᾽ ἡ θυγατέρα της θὰ καταδικάζονταν νὰ ζήσῃ γιὰ πάντα σ᾽ ἕνα κουτσοχώρι μὲ τοὺς ἴδιους τοὺς ἀνθρώπους, παράμερα ἀπὸ τὸν πολὺν τὸν κόσμο.

Ἔστειλε καὶ δὲν ἔστειλε προξενητᾶδες καὶ προξενῆτρες ἡ Κολιοῦ ἡ Λέταινα στὴ Στέργαινα, ἔταξε καὶ δὲν ἔταξε τάμματα γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ γυρίσουν τὸ κεφάλι τῆς Στέργαινας, ἀλλ᾽ ἡ Στέργαινα δὲν τ᾽ ἄκουε αὐτὰ... ἤθελε μεγάλο σπίτι καὶ μεγάλο χωριὸ γιὰ τὴ θυγατέρα της.

Θλίβονταν ἡ καημένη ἡ Κολιοῦ-Λέταινα, μὴ μπορῶντας νὰ ζευγαρώσῃ τὸν ἀγαπημένο της τὸ Γιᾶννο μὲ τὴν πλειὸ ζηλεμένη νυόκαλη τοῦ χωριοῦ κι᾽ ὅλων τῶν χωριῶν, ποῦ ἦταν γύρα-γύρα, θλίβονταν καὶ μαραίνονταν, ποῦ δὲ μποροῦσε νὰ κάνῃ νύφη τέτοια μονεβασιά, κι᾽ ὡς μόνη της παρη-

γοριὰ εἶχε νὰ βγαίνῃ κάθε πρωῒ στὴν πορειά της νὰ βλέπῃ τὴν χιλιοπαινεμένη Μάρω νὰ περνάῃ ἀπὸ μπροστά της ἢ γνέθοντας ἢ κλώθοντας ἢ πλέχνοντας, μὲ τὰ γιδοπρόβατά της μπροστὰ καὶ νὰ πηγαίνῃ στὸ λόγγο μ᾽ ἕνα μεγαλόπρεπο ἀργοπάτημα, σᾶν ἀρχόντισσα, κι᾽ ὅταν σκαπετοῦσε, γύριζε κι᾽ ἔμπαινε περίλυπη στὸ σπίτι της, ἀναστεναζοντας, κάνοντας τὸ σταυρό της μπροστὰ στὸ εἰκόνισμα καὶ λέγοντας:

— Ἂν εἶν᾽ ἀπὸ Θεοῦ!

Τί μεγάλος πόθος καὶ τί φοβερὸς καημὸς κρύβονταν μέσα σ᾽ αὐτὰ τὰ τέσσαρα λόγια!

Εἶχε ἀπελπιστῇ ἡ καημένη ἡ Κολιοῦ-Λέταινα ἀπὸ κάθε ἀνθρώπινο μέσο νὰ κατορθώσῃ νὰ γείνῃ πεθερὰ τῆς Μάρως, ἔπαψε κάθε προξενιὰ καὶ τάμμα κι᾽ ἀπόθεσε ὅλες τὲς ἐλπίδες της στὸ Θεὸ καὶ μόνο στὸ Θεό, λέγοντας:

— «Ἂν εἶν᾽ ἀπὸ Θεοῦ... θὰ γένῃ!»

Κάθε φορὰ ποῦ μιλοῦσε μὲ καμμιὰ γειτόνισσά της, ὅλο γιὰ τὴ Μάρω μιλοῦσε κι᾽ ἔλεγε:

Ἂς ἔβανα μιὰ Κυριακὴ τὴ Μάρω μπροστά μου, ὡς νύφη μου, νὰ πήγαινα στὴν ἐκκλησιά, καὶ γυρίζοντας ἂς πλάνταζα!... Ἂν εἶν᾽ ἀπὸ Θεοῦ...

Θλίβονταν καὶ προπαραθλίβονταν ἡ καημένη ἡ Κολιοῦ ἡ Λέταινα, ἀλλὰ πλειότερο θλίβονταν ὁ δυστυχισμένος ὁ Γιᾶννος. Ἡ καρδιά του εἶχε γείνῃ ἄργανο μέσα στὰ στήθια του, ἀπὸ τὴν ἀγάπη τῆς νεραϊδόμορφης καὶ ξωτικόμορφης Μάρως, ποῦ δὲν τὸν ἤθελε ἡ μάνα της γιὰ γαμπρό, γιατὶ δὲν ἦταν ἀπὸ μεγάλο σπίτι κι᾽ ἀπὸ μεγάλο χωριό, κι᾽ ἀπάνω στὸν πόνο του τῶρχονταν νὰ πάρῃ ἕνα δανλὶ καὶ νὰ κάψῃ καὶ τὸ σπίτι του καὶ τὸ χωριό του, τὰ αἴτια ποῦ μπόδιζαν νὰ γείνῃ ταῖρι τῆς Μάρως τῆς πεντάμορφης, τῆς χιλιοζηλεμένης. Θέριευε ὁ πόνος τῆς ἀγάπης του μέσα στὰ στήθια του, γένονταν μεγάλος σὰν τὸν Ὄλυμπο μ᾽ ὅλα τὰ κορφοβούνια του, καὶ πνίγονταν, καὶ παραιτοῦσε τὰ βώδια του ζεμένα στὴν αὐλακιὰ κι᾽ ἔτρεχε σὰ ζαρκάδι ἀπὸ ράχη σὲ ράχη μὲ τὸ ντουφέκι στὸ χέρι, σὰν κάτι νὰ εἶχε χάσει καὶ τὸ γύρευε, καὶ διάβαινε ἀπὸ τὸ λόγγο, ποῦ φύλαγε ἡ Μάρω τὰ γιδοπρόβατά της, καθισμένη σὲ βράχο ἢ σὲ ραχοῦλα, γνέθοντας ἢ κλώθοντας ἢ πλέχνοντας καὶ ψιλοτραγουδῶντας, κι᾽ ἔσμιγε ἡ ἀγγελικὴ φωνή της μὲ τὰ κυπροκούδουνα τοῦ κοπαδιοῦ, καὶ μὲ τὰ κελαρύσματα τῶν ρεματαριῶν, πῶτρεχαν ἀνάμεσα στὴν λαγκαδιά, καὶ πήγαιναν καὶ χύνονταν κάτω στὴ λακκιά, ποῦ διάβαινε ἕνα ποταμάκι ἤσυχο-ἤσυχο μὲ ἰτιὲς καὶ μὲ πλατάνια στὲς ὄχτες του καὶ χωράφια στὰ πλάγια του. Καὶ πλειότερο θλίβονταν ὁ καημένος ὁ Γιᾶννος, ποῦ δὲ μποροῦσε νὰ εἰπῇ τὸν πόνο του σὲ κανένα, οὔτε σὲ φίλους του οὔτε σ᾽ ἀδερφοξάδερφά του οὔτε καὶ σ᾽ αὐτὴ τὴ μάνα του. Κι᾽ ἀκόμα πλειότερο θλίβονταν ποῦ ἡ Μάρω δὲ γνώριζε τὸν πόνο του καὶ τὸν καημό του καὶ τὴν ἀγάπη του, τὴν ἀγάπη του τὴν ἄρρητη, καὶ δὲν ἤξερε τί τραβοῦσε γι᾽ αὐτή! Εἶταν ἀδύνατο νὰ τὸ μάθῃ ἡ Μάρω αὐτό.

Πῶς μποροῦν νὰ μιλήσουν ποτὲ τσιούπρα καὶ παιδί, ποῦ παντρολογιοῦνται; Ὁ κόσμος εἶταν ἱκανὸς νὰ τοὺς περάσῃ ἀπὸ γενιὲς δεκατέσσερες, εἶταν ἱκανὸς νὰ τοὺς βγάλῃ τραγοῦδι καὶ νὰ τοὺς καταλαλήσῃ αἰώνια. Νόμιζε ποῦ ἂν μποροῦσε νὰ εἰπῇ τὸν πόνο του, ποῦ τῶτρωγε τὰ σηκότια σᾶν ἀκοίμητο στοιχειό, θὰ μποροῦσε νὰ ξαλαφρώσῃ λίγο, καὶ νὰ τὸν ὑποφέρῃ εὐκολώτερα, ἀλλ᾽ ὁ τόπος δὲ σηκόνει τέτοια πράγματα ἐκεῖ πέρα, καὶ τὴν ἀγάπη τὴ θέλει κρυφή, τὴ θέλει θαμμένη μέσα στὰ φυλλοκάρδια. Κι᾽ ἔτσι ἔπρεπε ὁ καημένος ὁ Γιᾶννος νὰ ὑποφέρῃ τὸν πόνο του κρυφὰ ἀπ᾽ ὅλον τὸν κόσμο! Ἔπρεπε ἀπὸ τὸ φόβο τοῦ κόσμου νὰ κρύβῃ τὸν καπνὸ τῆς πυρκαγιᾶς, ποῦ ἔβοσκε ἄσπλαχνα μέσα στὰ σωτικά του καὶ τοῦ φαρμάκονε τὴ ζωὴ καὶ τοῦ μάραινε τὰ νειᾶτα, κι᾽ ὁ πόνος αὐτὸς καθεμέρα γένονταν κι᾽ ἕνα καινούργιο τραγοῦδι:

«Σ᾽ τοὺς κάμπους καὶ στὲς ποταμιές, στὲς ράχες καὶ στὰ πλάγια».

Μιὰ μέρα ροβολοῦσε ὁ Γιᾶννος τὴ ράχη μὲ τὸ ντουφέκι στὸν ὦμο. Ἐκεῖ κοντὰ ἔβοσκε ἡ Μάρω τὰ γιδοπρόβατά της, κι᾽ ἅμα τὸν εἶδε νὰ διαβαίνῃ, ἔκοψε τὸ τραγοῦδί της. Τότε ὁ Γιᾶννος ἄρχισε ἕνα καινούργιο τραγοῦδι, δικό του τραγοῦδι, ποῦ δὲν εἶχαν ἀκουστῇ ὡς τὰ τότε οὔτε τὰ λόγια του οὔτε ὁ σκοπός του:

«Εἶν᾽ ἕνας χρόνος π᾽ ἀγαπῶ μιὰν ὥρια κορασίδα,
»Καὶ δὲ μπορῶ νὰ τῆς τὸ εἰπῶ, νὰ τῆς τὸ μαρτυρήσω,
»Γιατὶ φοβοῦμαι μὴν ᾽τραπῇ καὶ μοῦ βαρυοκακιώσῃ.
»—Θέ μου, καὶ πῶς νὰ τῆς τὸ πῶ; πῶς νὰ τὸ μαρτυρήσω;
»Νὰ στείλω μῆλο δὲ μιλεῖ, κεράσι καὶ δὲν κραίνει,
»Νὰ στείλω τὴν ἀγάπη μου σ᾽ ἕνα χρυσὸ μαντῆλι,
»Εἶναι φωτιὰ ἡ ἀγάπη μου καὶ καίγει τὸ μαντῆλι
»Καὶ χύνεται καταδρομῆς κι᾽ ἀνάβει ὁ τόπος ὅλος
»Καὶ παίρνει τὸ χωριὸ φωτιὰ καὶ καίγονται τὰ σπίτια
»Καὶ καίεται κι᾽ ἡ ἀγάπη μου...»

Κι᾽ ἔτσι σέρνοντας τὸ ἠγκαιροφκιασμένο τραγοῦδί του κατέβηκε στὴ λακκιά, ἀνέβηκε στὴν ἀντικρυνὴ πλαγιὰ καὶ βγῆκε στὸ χωριό.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ τραγοῦδι τοῦ Γιάννου τῶξερε ἡ Μάρω καὶ μαζὺ μ᾽ αὐτὴ τὸ τραγουδοῦσεν ὅλο τὸ χωριό, κι᾽ ἀπὸ χωριὸ σὲ χωριὸ τῶχε μάθει ὅλη ἡ ἐπαρχία.

— Ποῦ τῶχεις μάθει, βλάμη, αὐτὸ τὸ τραγοῦδι; ρώτησε τὸ Γιᾶννο ἕνας ἀπὸ τοὺς βλάμηδές του.

— Εἴμουν στὸ ποτάμι καὶ ψάρευα, κι᾽ ἐκεῖ πῶριχνα τὸν πεζόβολό μου στὲς βαθειὲς ὀβίρες, περνοῦσε ἕνας ξενιτεμένος Ζαγορίσιος καὶ τὸ τραγουδοῦσε... Μοῦ ἄρεσε καὶ τῶμαθα στὴ στιγμή...

Τοῦ ἀπολογήθηκε ὁ Γιᾶννος μὲ προσποιητὴ ἀπάθεια.

Ἔτσι πέρασε ὁ χειμώνας, ἡ ἄνοιξη, τὸ καλοκαῖρι, ὁ χινόπωρος καὶ πῆρε κι᾽ ὁ ἄλλος ὁ χειμώνας... Εἶταν ἕνας βροχερὸς χειμώνας, ποῦ δὲν εἶχε ξαναρθῇ.

Ἡ Μάρω τὸ κοπάδι της στὸ λόγγο κι᾽ ὁ Γιάννος ἔφερνε γύρα μὲ τὸ ντουφέκι στὸν ὦμο, κάνοντας τὸν κυνηγό, γιὰ νὰ μπορῇ νὰ δικαιολογῇ τὸ πέρασμά του ἀπὸ τὸ λόγγο, ποῦ εἶταν ἡ Μάρω.

Μεθοῦσε ἀπ᾽ ἀγάπη, ὅταν περνοῦσε ἀπὸ κοντά της, καὶ τοῦ φαίνονταν, ὅτι μοσκοβολοῦσε τ᾽ ἀγέρι,πῶσερνε ἀπάνω της.

Εἶταν ἡ ὕστερη μέρα τοῦ χρόνου, ἡ παραμονὴ τῆς πρωτοχρονιᾶς. Ἐκείνη τὴν ἡμέρα εἶχε βρέξει πολύ, κι᾽ ἀπ᾽ τὸ πρωῒ ὡς τὸ βράδυ ὅλα τὰ γιδοπρόβατα βρίσκονταν κλεισμένα στὰ μαντριὰ κι᾽ ἔτρωγαν κλαρί, καὶ μοναχὰ τὸ κοπάδι τῆς Μάρως βρίσκονταν στὸ λόγγο. Τὴν εἶχε ξεγελάσῃ τὸ πρωῒ ἕνα κομμάτι ξεσυννεφιάσμένου οὐρανοῦ, καὶ βγῆκε σὰν ὅλες τὲς ἡμέρες μὲ τὰ γιδάκια της καὶ μὲ τὰ προβατάκια της καὶ τράβηξε γιὰ τὸ λόγγο, ἀλλὰ ποῦ νὰ βοσκήσουν τὰ καημένα τὰ ζωντανά! Ὅλη τὴν ἡμέρα εἶταν τρυπωμένα δῶθε-κεῖθε στὲς γροῦσπες γιὰ νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τὴ βροχή, κ᾽ ἡ Μάρω δὲν κάθονταν σᾶν ἄλλοτε, ψιλὰ στὸν ὦμορφο τὸ βράχο, ἢ στὴν ψιλορραχοῦλα, γνέθοντας ἢ κλώθοντας ἢ πλέχνοντας καὶ τραγουδῶντας, ἀλλὰ στέκονταν κάτω ἀπὸ ἕνα χοντρόκορμο καὶ πολύκλαδο δέντρο μὲ τὴν κάππα της κατσιούλα γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ βραχῇ λιγώτερο, κι᾽ ἀγνάντευε μ᾽ ἀνησυχία τὲς ρεματαριές, ποῦ χύνονταν κατεβασμένες μὲ πάταγο κι᾽ ἔκαναν ἕνα μεγάλο βοητὸ ὁλόγυρα. Νόμιζε κανεὶς ἐκείνη τὴν ἡμέρα ὅτι εἶχε ἀνοῖξει ὁ Θεὸς τοὺς καταρρᾶχτες τοῦ οὐρανοῦ καὶ λησμόνησε νὰ τοὺς κλείσῃ. Δὲν εἶχε μείνει ρεματιὰ καὶ κουτσολάκκι, ποῦ νὰ μὴ γιγαντευτῇ καὶ νὰ μὴ γείνῃ ποτάμι.

Ἡ Μάρω, ὅσο ζύγονε νὰ νυχτώσῃ, τόσο σκέφτονταν πῶς θὰ γύριζε στὸ χωριὸ μ᾽ ἐκείνη τὴν κακοκαιρία. Καὶ δὲν εἶταν τὸ χωριὸ μακρυά, ἀλλὰ πῶς νὰ μάσῃ τὰ ζωντανά της, ποῦ εἶταν τρυπωμένα σ᾽ ὅλα τ᾽ ἀπάντια, καὶ πῶς νὰ περάσῃ τὰ κουτσολάκκια, καὶ πρὸ πάντων τὸ πλεχτὸ γεφύρι τῆς λακκιᾶς, ποῦ δέχονταν ὅλες τὲς ρεματιὲς κ᾽ ὅλα τὰ κουτσολάκκια, κι᾽ ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ κι᾽ ἀπὸ τὴν ἄλλη; Ἡ λακκιὰ ἔρχονταν ἀπὸ μακρυὰ καὶ χύνονταν παρακάτω στὸ μεγάλο τὸ ποτάμι, στὸν Καλαμᾶ, καὶ καμμιὰ φορά, ποῦ κατέβαζε πολύ, μόνον ἀπὸ τὸ πλεχτὸ τὸ γεφύρι μποροῦσε νὰ περάσῃ κανεὶς περαδῶθε.

Ἐκεῖ ποῦ συλλογίζονταν αὐτά, ἡ λακκιὰ ὅλο φούσκονε καὶ κατέβαζε νερὸ θολὸ μὲ φοβεροὺς κυματισμούς. Σκεπάστηκαν λίγο-λίγο τὰ χαμηλὰ τὰ δέντρα, ποῦ εἶταν στὲς ὀχτιὲς, κι᾽ ἄρχισαν νὰ σκεπάζωνται καὶ τὰ μεγάλα, καὶ κάμποσα ἀπὸ αὐτὰ ἔσπασαν ἢ ξερριζώθηκαν καὶ παρασύρθηκαν σᾶν καλάμια τὸν κατήφορο τὸ ρέμα. Δὲν πέρασε πολλὴ ὥρα καὶ τὸ νερὸ ζύγονε στὸ πλεχτὸ γεφύρι. Κᾶποτε-κᾶποτε οἱ κυματισμοὶ τῆς νεροποντῆς τὸ ἔκρουγαν. Ἡ Μάρω παρηγοριῶνταν ὅτι τὸ νερὸ θἄρχιζε νὰ λιγοστεύῃ κι᾽ ἔτσι θὰ γλύτονε τὸ γεφύρι...

Χαμένη ὅμως ἐλπίδα!...

Τὸ νερὸ ὅλο κι᾽ αὐγατοῦσε, ὅλο κι᾽ ἀνέβαινε. Τώρα ἤρθε ἴσια-ἴσια μὲ τὸ γεφύρι, καὶ σὲ μιὰ στιγμὴ τὸ γεφύρι δὲ φαίνονταν καὶ τὰ λείψανά του, τρεῖς γρεντές, καὶ μιὰ μακρειὰ πλέχτρα τραβοῦσαν τὸν κατήφορο γιὰ τὸ μεγάλο τὸ ποτάμι!

Λαχτάρησε ἡ Μάρω, ὅταν εἶδε τὸ πνίξιμο τοῦ γεφυριοῦ, ποῦ τῆς ἔκοψε κάθε ἐλπίδα νὰ πάῃ τὸ βράδυ στὸ χωριό. Βρισκόμενη ἀνάμεσα σὲ τόσα ρέματα, ποῦ ἀπὸ τὸ τίποτε εἶχαν γείνει τὸ καθένα κι᾽ ἕνα ἀδιάβαγο ποτάμι, τῆς φαίνονταν ὅτι ὅλα ἐκεῖνα τὰ ποτάμια, ποῦ ἔπεφταν μὲ βουητὸ καὶ μὲ θυμὸ στὴ λακκιά, θἄσμιγαν ὅλα καὶ θὰ γένονταν ἕνα μεγάλο καὶ φοβερὸ ποτάμι, ποῦ θἄβγαινε ὡς τὴν κορφὴ τοῦ λόγγου, ἀπὸ τὸ μέρος ποῦ βρίσκονταν αὐτὴ μὲ τὸ κοπαδάκι της, κι᾽ ὡς τὴν κορφὴ τοῦ χωριοῦ ἀπὸ τὴν ἀντικρυνὴ τὴ μεριά, καὶ θὰ χαλοῦσε ὅλον τὸν κόσμο, ποῦ εἶταν γύρα-γύρα, καὶ μαζὺ μὲ τὸν ἄλλον τὸν κόσμο θὰ παράσερνε κι᾽ αὐτὴ καὶ τὰ γιδοπρόβατά της.

Ἄρχισε νὰ τῆς ζώνῃ δυνατὰ ὁ φόβος τὴν καρδιά, σᾶν μεγάλο φεῖδι, καὶ νὰ τρέμῃ σᾶν τὸ καλάμι, ποῦ στέκεται ὀρθὸ στὸ ρέμα. Μιὰ στιγμὴ τῆς ἦρθε νὰ ξεφωνίσῃ... Ἤλπιζε νὰ ἰδῇ κανένα νὰ ξεκαμπίσῃ ἀπὸ τὸ χωριό, τὴ μάνα της ἢ τὸν πατέρα της ἢ τ᾽ ἀδέρφια της, ἀλλὰ τοῦ κάκου! Τὸ χωριὸ φαίνονταν ἀπὸ μακρυὰ κουλουριασμένο μ᾽ ἕνα σύννεφο καὶ νὰ πυρόνεται γλυκὰ στὴν παραστιά του. Ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἀκούστηκε μιὰ ντουφεκιὰ ἐκεῖ κοντά. Χάρηκε, ἐνῷ σἄλλη περίσταση θὰ τρόμαζε. Σὲ λίγο διάβηκαν μπροστά της μὲ γληγοράδα ἀστραπῆς καμμιὰ δεκαριὰ ἀγριογούρουνα καὶ πίσω τους ἔρχονταν ἕνα μοναχὸ ἀργὰ-ἀργά, σᾶν ἄρρωστο, κι᾽ ἐνῷ τἄλλα εἶχαν πάρῃ δρόμο, αὐτὸ δὲ μποροῦσε νὰ σύρῃ τὸ κορμί του. Σὲ λίγο φανίστηκε κι᾽ ὁ Γιάννος μὲ τὸ ντουφέκι παραμάσχαλα κι᾽ ἅμα τὸ εἶδε τὸ σερνάμενο τὸ γουρούνι, τῶδωκε ἄλλη μιὰ ντουφεκιά, καὶ τὸ ξάπλωσε καταγῆς.

Βλέποντας τὸ Γιάννο ἡ Μάρω, νόμισε ὅτι εἶδε τὸν ἄγγελο, ποῦ θὰ τὴ γλύτονε. Καμμιὰ φορὰ δὲν τῆς εἶχε φανεῖ τόσο ὥμορφος καὶ τόσο λεβέντης. Κι᾽ ὁ Γιάννος βλέποντας τὴ Μάρω νόμισε ὅτι βρίσκονταν στὸν Παράδεισο κι᾽ ὅλη ἐκείνη ἡ νεροποντιὰ τοῦ εἶταν δροσιὰ μαγιάτικια.

— Ποῦ σ᾽ ἔβγαλε ὁ Θεὸς ἐδῶ! Δὲν ἔχομε ἀπόψε χωριό!... Τὸ γεφύρι πνίγηκε...

Τοῦ εἶπε ἡ Μάρω δειλά, σἄ νὰ τοῦ ζητοῦσε βοήθεια καὶ παρηγοριά.

— Μὴ φοβᾶσαι! (τῆς ἀπολογήθηκε ὁ Γιάννος χαρούμενος γιὰ ὅ,τι ἄκουσε καὶ προστατευτικά). Μὴ φοβᾶσαι! Ἐγὼ εἶμαι κοντά σου!

Καὶ πῆγε κάτω ἀπὸ τὸ δέντρο, ποῦ βρίσκονταν ἡ Μάρω, γιὰ νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὴ βροχή.

Τὰ δυὸ ἡφαίστεια ἀνταμώθηκαν. Γιάννος καὶ Μάρω βρίσκονταν κοντὰ-κοντά, ποῦ δὲν τοὺς χώριζε οὔτε μιὰ πιθαμὴ τόπος, κι᾽ ὅμως πόσο μακρυὰ βρίσκονταν ἡ ἐλπίδα τοῦ Γιάννου! Δὲ μποροῦσε νὰ τὴν κυττάξῃ στὰ μάτια... Ἔτρεμε μέσα ἡ καρδιά του καὶ ξεπετοῦσε σἄ ζωντανὸ ψάρι ἔξω ἀπὸ τὸ νερό. Νόμιζε ὅτι δὲν εἶταν στὰ ξύπνα του, νόμιζε ὅτι κοιμῶνταν κι᾽ ὠνειρεύονταν καὶ ποῦ καὶ ποῦ ἔτριβε τὰ μάτια του γιὰ νὰ βεβαιωθῇ ὅτι δὲν κοιμῶνταν.

Ἄρχισε νὰ νυχτώνῃ. Τὰ βουητὰ τῶν ρεματιῶν, ποῦ χύνονταν κάτω πρὸς τὴ λακκιά, κι᾽ ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ κι᾽ ἀπὸ τὴν ἄλλη γένονταν δυνατώτερα.

Τὸ χωριὸ δὲ φαίνονταν πλειό, καὶ σκότος χύθηκε γύρα-γύρα. Ἀπελπισία. Σὲ λίγο ὅμως ὅλη ἡ ἀντικρυνὴ ἡ ράχη γέμισε ἀπὸ φωτιές, ποῦ προχωροῦσαν σᾶν ἀστέρια ἐπίγεια. Γιὰ μιὰ στιγμὴ οἱ φωτιὲς στάθηκαν κι' ἀκούστηκαν φωνές·

— Ὠωωωωωωώρη Μάρωωωωωωωωω! Ὠωωωωωώρη Μάρωωωωω!

— Ὠωωωωῶρε Γιάννοοοοου! Ὠωωωωῶρε Γιάννοοοοου!

Εἶταν τὸ χωριό, ποῦ εἶχε σηκωθῇ σύσσωμο ἀπὸ τὲς παρακαλιὲς τοῦ σπιτιοῦ τῆς Μάρως καὶ τοῦ Γιάννου καὶ προχωροῦσε νὰ καταιβῇ στὴ λακκιὰ νὰ τοὺς περάσῃ.

— Ὄρσεεεεεεεε!

— Ὄρσεεεεεεεε!

Ἀπολογήθηκαν μαζὺ ἡ Μάρω κι' ὁ Γιᾶννος.

— Καταιβᾶτε κάτω νὰ σᾶς περάσωμε...

Φώναζε τὸ χωριό.

— Γυρίστε πίσω, γιατὶ ἡ λακκιὰ πῆρε τὸ γεφύρι!

Ἀπολογήθηκαν μ' ἕνα στόμα ὁ Γιᾶννος μὲ τὴ Μάρω.

Τὸ χωριὸ κοντοστάθηκε, ἡ λακκιὰ καὶ τὰ κουτσολάκκια βούϊζαν τρομαχτικά, κι' ἡ Κολιοῦ ἡ Λέταινα κι' ἡ Στέργαινα ξεφώνησαν ἡ κάθε μιὰ γιὰ τὸ παιδί της.

— Φουρτούνα μου, πῶς θὰ περάσῃ ἡ τσιουπρούλα μου ἔξω τέτοιον καιρό!...

— Χαλασιά μου, πῶς θὰ περάσῃ τὸ παιδάκι μου δέκα πέντε ὧρες νύχτα ἔξω τέτοιον καιρό!...

Ἡ Μάρω ἄρχισε νὰ κλαίῃ... Ὁ Γιᾶννος τὴν παρηγοροῦσε.

— Μὴ χολιάζῃς, Μάρω... Μιὰ νύχτα εἶν' αὐτὴ καὶ θὰ περάσῃ!... Δὲν παθαίνουμε τίποτε... Νὰ εἴσουν μοναχή σου, θὰ εἶταν κακό· ἀλλὰ τώρα ποῦ εἶμαι ἐγὼ ἐδῶ, μὴ φοβᾶσαι καθόλου! Ἄνθρωπος δὲν περνάει ποῦ δὲν περνάει· ὅσο γιὰ τὰ ἰσκιώματα, ποῦ περπατοῦν τὴ νύχτα τώρα τὰ δωδεκάημερα, αὐτὰ δὲ ζυγόνουν στὸ ντουφέκι τὸ γεμᾶτο... Καλὰ ποῦ τὤφερε ἡ ὁμιλία καὶ θυμήθηκα νὰ τὸ γεμίσω κι' ὅλας... εἶδες τί θὰ παθαίναμαν!

Καὶ στὴ στιγμὴ στὰ σκοτεινὰ γέμισε καὶ ταὶς δυὸ τὲς κάνες τοῦ ντουφεκιοῦ κι' ἔβαλε στὰ βυζιὰ τὰ καψούλια, λέγοντας:

— Τώρα δὲν ἔχουν ἀνάκρα τὰ διαβολικὰ νὰ μᾶς ζυγώσουν...

Εἶχε σταματήσει πλειὸ ἡ βροχή, ἀλλὰ τὰ ποτάμια ὕστερα ἀπὸ τὴ βροχὴ καταιβάζουν πλειότερο, κι' ὁ Γιᾶννος ἄρχισε νὰ σκέφτεται γιὰ φωτιά. Ἔβγαλε ἀπὸ τὸν κόρφο του τὰ πυριοβολικά του κι' ἄρχισε «τσιὰφ-τσιούφ, τσιὰφ-τσιούφ», κι' ἄναψε τὴν ἴσκνα, ἀλλὰ χρειάζονταν καὶ προσάναμμα.

— Θέλομε προσάναμμα, Μάρω...

Εἶπε ὁ Γιᾶννος.

— Στὴ ρίζα του ὁ δέντρος ἔχει μιὰ μικρὴ κουφάλα... καὶ ἂν δὲν ἔχῃ μπῇ νερό, εἴμαστε καλὰ... θ' ἀνάψῃ εὔκολα... Δός μου τὴν ἴσκνα νὰ τὴν ἀποθέσω, ποῦ ξέρω τὸ μέρος.

Ὁ Γιᾶννος ἔδωκε τὴν ἴσκνα στὴ Μάρω, ἡ Μάρω τὴν ἔβαλε στὴν κουφάλα, καὶ σὲ λίγο ἡ κουφάλα πῆρε φωτιά, κι' ἄρχισε νὰ καίῃ καὶ νὰ φωτίζῃ γύρα-γύρα. Τὰ γίδια καὶ τὰ πρόβατα, ἄλλο ἀπὸ τὴ λάμψη τῆς φωτιᾶς κι' ἄλλο ἀπὸ τὴ λάμψη τοῦ Γιάννου καὶ τῆς Μάρως κι' ἄλλο ἀπὸ τὸ σταμάτημα τῆς βροχῆς βγῆκαν ἀπὸ τὲς γροῦπες, ποῦ εἶταν τρυπωμένα, κι' ἔτρεξαν κι' αὐτὰ γύρα-γύρα στὸ δέντρο, ποῦ καίγονταν.

Οἱ δυὸ ἀποκλεισμένοι στέγνωσαν τὰ βρεμμένα τους τὰ φορέματα καὶ τὲς καταμουσκεμένες τους τὲς κάππες, ζεστάθηκαν καὶ ξεσφαλίστηκαν ἀπὸ ζέστα, ὄχι μοναχὰ ὥς τὸ πρωῒ ποῦ θὰ ξημέρωνε, ἀλλὰ καὶ γιὰ πολλὲς ἡμέρες, ἂν θὰ τὸ καλοῦσε ἀνάγκη, γιατὶ ὁ δέντρος εἶταν τόσο μεγάλος, ποῦ χρειάζονταν ἀκέρια ἑβδομάδα νὰ καῇ πέρα καὶ πέρα. Ὕστερα ἀπὸ τὸ στέγνωμα κι' ἀπὸ τὴ ζεστασιὰ ἄρχισαν νὰ πεινοῦν... Εἶταν πρόχειρο τὸ σκοτωμένο τἀγριογούρουνο, ἀλλὰ δὲν εἶχαν ἅλας... Λείπονταν τὸ καλλίτερο, τὸ πλειὸ χρειαζούμενο... Στὸ κοπαδάκι τῆς Μάρως εἶταν πεντέξη γίδες γαλάρες, ποῦ εἶχαν τὰ κατσίκια τους στὸ χωριό, στὸν τσάρκο, ἀλλὰ ποῦ νὰ τὲς ἀρμέξῃ κανείς! Κι' ἔτσι ἀποφάσισαν νὰ περάσουν τὴ βραδηὰ νηστικοί.

— Μιὰ νύχτα εἶναι... (εἶπαν)... θὰ περάσωμε.

Κι' ἔτσι πέρασαν τὴ νύχτα γύρα στὸν ἀναμμένο δέντρο, ὁ ἕνας ἀπὸ τὴ μιὰ τὴ μεριά, κι' ἡ ἄλλη ἀπὸ τὴν ἄλλη, μὲ τὰ γίδια καὶ τὰ πρόβατα πίσω τους, κι' ὅταν κατὰ τὸ πρωῒ ἄρχισαν νὰ ἀριόνουν τὰ σκοτάδια, ἔμασαν τὰ ζωντανὰ καὶ κατέβηκαν στὴ λακκιά. Τὰ κουτσολάκκια εἶχαν σταματήσει, ὁ οὐρανὸς εἶταν λαγάρα —ἂν δὲ θολώσῃ, δὲν ξαστερόνει— κι' ἡ λακκιὰ εἶχε ξεπέσει. Πέρασαν εὔκολα τὸ ρέμα ἀπάνω στὲς πέτρες, ποῦ εἶχε ἀφήσει ἡ καταιβασιά, βγῆκαν σύνταχα στὸ χωριὸ καὶ τράβησαν στὸ σπίτι του ὁ καθένας, κι' ἔμαθαν ὅ,τι εἶχε μάθει κι' ὅλο τὸ χωριό,... ὅτι ἡ Στέργαινα γιὰ ν' ἀποφύγῃ τὴν κακογλωσσιά, ποῦ θὰ ξενυχτοῦσε ἡ θυγατέρα της ἡ Μάρω στὸ λόγγο μὲ τὸ Γιᾶννο, παράτησε τὲς μεγάλες τὲς ἰδέες, ποῦχε, καὶ πῆγε νύχτα στὴν Κολιοῦ τὴ Λέταινα καὶ τῆς ἔδωκε τὸ δαχτυλίδι τῆς ἀρραβώνας, κι' ὅταν ἀπόλυκε ἡ ἐκκλησιά, ὅλο τὸ χωριὸ εὐχήθηκε τὴ Στέργαινα καὶ τὴν Κολιοῦ τὴ Λέταινα νὰ τοὺς ζήσουν καὶ νὰ τοὺς προκόψουν τ' ἀρραβωνιασμένα καὶ στὰ τίμιά τους τὰ στέφανα μὲ ὑγεία καὶ χαρά.

Καὶ μ' ὅλα ταῦτα ἡ Στέργαινα βαστοῦσε ἀκόμα κάποια δυσαρέσκεια, ἀλλ' ἡ Κολιοῦ ἡ Λέταινα εἶταν ζουρλὴ ἀπὸ τὴ χαρά της κι' ὅλο ἔλεγε:

— Εἶταν ἀπὸ Θεοῦ! Εἶταν ἀπὸ Θεοῦ! καὶ καμάρωνε μιὰ φορὰ τὸ παιδί της καὶ δέκα τὴ νύφη της.

ΧΡ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

ΑΙ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ

Εἰς πολλοὺς τῶν ξένων προξενεῖ ἐντύπωσιν ἡ τῶν ἐν Ζακύνθῳ πληθὺς ἐκκλησιῶν καὶ εἰς μικρὰν ἐνίοτε ἀπόστασιν ἀπ' ἀλλήλων ἀπεχουσῶν. Ὄχι μόνον εἰς τὴν πόλιν ὑπάρχουσι πολλοὶ ναοί, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐξοχήν. Πᾶσα ἀρχοντικὴ οἰκογένεια εἰς τὴν ἔπαυλίν της ἔχει τὸ ἐκκλησίδιόν της. Ἐπίσης εἰς τὴν χώραν τινὲς ἀριστοκρατικαὶ οἰκογένειαι ᾠκοδόμησαν ἐκκλησίας. Εἰς τὸ μέρος, ἔνθα ἐτελοῦντο στυγερὰ ἐγκλήματα, ᾠκοδόμουν ναοὺς ἐνίοτε. Ἐπίσης, ἔστιν ὅτε, ἔνθα κατὰ τὰς λαϊκὰς διαδόσεις διέμενον πονηρὰ πνεύματα, πρὸς ἀποφυγὴν τούτων, ᾠκοδόμουν ναούς. Ἐν Ἑπτανήσῳ, ἐξαιρουμένων ὀλίγων ἐκκλησιῶν jure patronato (πατρονικῷ δικαιώματι) τῆς τότε Κυβερνήσεως[1], αἱ πλεῖσται εἶναι ἐνοριακαί, οἰκοδομηθεῖσαι κοινῷ ἐράνῳ τῶν πιστῶν, αἱ δὲ λοιπαί, ὡς εἴδομεν, εἶναι ἰδιοκτησία τῶν εὐγενῶν. Σημειωτέον ὅτι οἱ ἐκ καθαροῦ συνεταιρισμοῦ οὗτοι ναοὶ ἔχουσι καὶ ἀρκετὴν περιουσίαν, διότι οἱ ἐνορῖται ἀποθνήσκοντες διέθετον μέρος τῆς περιουσίας των εἰς τὰς ἐκκλησίας, εἰς ἃς καὶ ἐθάπτοντο[2]. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Ἐνετοκρατίας ἐπετρέπετο εἰς τοὺς ἱερεῖς νὰ μετέρχωνται τοὺς συμβολαιογράφους, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐγίνοντο πολλάκις παράπονα, ὅτι κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν διαθηκῶν παρώτρυνον τοὺς διαθέτας νὰ ἀφίσωσι περιουσίας εἰς τὰς ἐκκλησίας, τῷ 1606 διάταξις, κοινοποιηθεῖσα καὶ ἐν Ζακύνθῳ τῷ 1607 παρὰ τοῦ γενικοῦ Προβλεπτοῦ Φιλίππου Πασκουαλίγκου, ἀπηγόρευσε τὸ νὰ μετέρχωνται οἱ ἱερεῖς τοὺς συμβολαιογράφους. Προσέτι δὲ διέταττεν ἄλλη διάταξις τοῦ γενικοῦ Προβλεπτοῦ Ἀντωνίου Πιζάνου, ἵνα οἱ ἁρμόδιοι μὴ δώσωσι πλέον ἀδείας εἰς τοὺς ἱερεῖς νὰ μετέρχωνται τοὺς συμβολαιογράφους. Ὥριζεν ἐπὶ πλέον ὅτι οὐ μόνον αἱ παρὰ ἱερέως γινόμεναι συμβολαιογραφικαὶ πράξεις θὰ ἦσαν ἄκυροι, ἀλλὰ καὶ οἱ παραβάται θὰ ἐτιμωροῦντο διὰ προστίμου ἐκ δουκάτων 300 ἕκαστος[3].

Ἐπειδὴ ἐπολλαπλασιάζοντο ὁσημέραι ἐν Ζακύνθῳ αἱ ἐκκλησίαι καὶ ἦτο οὕτως ἀδύνατον νὰ διατηρηθῇ ἡ πρέπουσα ἀξιοπρέπεια, ὁ Προβλεπτὴς τῆς θαλάσσης Φραγκῖσκος Γρυμάνης ἀπηγόρευσε διὰ διατάξεως τῆς 28 Φεβρουαρίου 1705 τὴν οἰκοδομὴν νέας ἐκκλησίας ἄνευ προηγουμένης ἀδείας τῆς Γερουσίας ἐπὶ ποινῇ 500 δουκάτων εἰς τὸν ἱερέα, ὅστις ἤθελε τὴν ἐγκαινιάσει, καὶ μεγαλειτέρας ποινὰς εἰς τὸν ἰδιοκτήτην[4].

*

Πρὸς ἀνάμνησιν τῆς διασώσεως τῆς νήσου ἐκ τρομερᾶς πανώλους, ᾠκοδομήθησαν ἐν τῇ πόλει τέσσαρες ἐκκλησίαι, οἷαι ἡ τῶν Ἁγίων Πάντων (1617), ἡ τῶν Ἁγίων Τεσσαράκοντα (1646), ἡ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Κομούτου (1689) καὶ ἡ τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους (1728). Αἱ ἐκκλησίαι ᾠκοδομοῦντο κοινῷ ἐράνῳ. Ὁ Ἅγιος Χαραλάμπης εἶναι ὁ προστάτης τῆς πανώλους καὶ ἡ Ἁγία Βαρβάρα τῆς νόσου εὐλογιᾶς. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τῆς Ἁγίας ταύτης ἐν τῇ νήσῳ γίνεται νηστεία, ἄλλοτε δὲ καὶ ἐλιτανεύετο ἀνὰ τὴν πόλιν καὶ ἡ εἰκὼν τῆς Ἁγίας. Ἐπίσης ἐγίνετο ἡ λιτανεία τῆς εἰκόνος τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους. Ἡ σεπτὴ εἰκὼν ἐν πομπῇ περιεφέρετο εἰς τὴν πόλιν καὶ ἔπειτα διέμενεν ἐπὶ ἀρκετὰς ἡμέρας εἰς τὴν Μητρόπολιν πρὸς προσκυνισμὸν τῶν πιστῶν. Ἀκολούθως ἐπανεφέρετο εἰς τὴν ἐκκλησίαν του[1]. Οὐδεμία τῶν λιτανειῶν τούτων τὴν σήμερον γίνεται. Ἰδοὺ αἱ ὀρθόδοξοι ἐκκλησίαι πάσης τῆς νήσου :

ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ	Ἀριθμ. ἐκκλησ.	Ὑπάρχουσαι.	Κατεχρεωμ. 2
Ἐκ μεταφορᾶς	610	441	169
Ὑπεραγίας Θεοτόκου	122	107	15
Ἁγίου Νικολάου	77	57	20
Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου	38	24	14
Ἁγίου Γεωργίου	35	20	15
Ἁγίας Παρασκευῆς	25	16	9
Ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου	23	18	5
Σωτῆρος, Παντοκράτορ., Ἐσταυρωμ., Ἀναλήψ.	20	14	6
Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου	20	13	7
Ἁγίου Ἀνδρέου	19	11	8
Προφήτου Ἠλιοὺ	18	12	6
Ταξιαρχῶν	17	12	5
Ἁγίου Δημητρίου	16	14	2
Ἁγίου Ἀθανασίου	13	8	5
Ἁγίας Μαρίνης	15	13	2
Ἁγίου Σπυρίδωνος	13	13	
Ἁγίων Κωνστ.καὶ Ἑλένης	13	6	7
Ἁγίας Τριάδος	12	10	2
Ἁγίων Θεοδώρων	11	7	4
Ἁγίου Χαραλάμπους	9	8	1
Ἁγίας Αἰκατερίνης	9	7	2
Ἁγίου Ἀντωνίου	9	5	4
Ἁγίας Βαρβάρας	8	7	1
Ἁγίου Βασιλείου	8	3	5
Ἁγίων Πάντων	7	4	3
Ἁγίας Ἄννης	6	4	2
Ἁγίας Κυριακῆς	5	4	1
Ἁγίων Ἀναργύρων	5	3	2
Ἁγίου Παντελεήμονος	5	3	2
Ἁγ. Ἰω.τοῦ Χρυσοστόμου	5	3	2
Ἁγίου Στεφάνου	4	4	
Ἁγίων 40 μαρτύρων	4	1	3
Ἁγίου Βλασίου	4	3	1
Ἁγίου Ματθαίου	3	1	2
Τριῶν Ἱεραρχῶν	3	1	2
Ἁγίου Λουκᾶ	3	2	1
Ἁγίου Νικήτα	3	1	2
Προφήτου Ζαχαρίου	3	2	1
Εἰς μεταφορὰν	610	441	169

ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ	Ἀριθμ. ἐκκλησ.	Ὑπάρχουσαι.	Κατεχρεωμ.
Ἁγίου Σάββα	2	2	
Ἁγίου Θεοδοσίου	2	1	1
Ἁγίου Θωμᾶ	2	2	
Ἁγίου Γρηγορίου	2	2	
Τριῶν Μαρτύρων	2	2	
Ἁγίου Ἐλευθερίου	2	2	
Ἁγ. Μαύρας καὶ Τιμοθέου	2	2	
Ἁγίου Γερασίμου	2	1	1
Ἁγίου Διονυσίου Αἰγίνης	2	1	1
Ἁγίου Θεοδοσίου	2	1	1
Ἁγίου Ἰγνατίου	2	1	1
Ἁγίου Πνεύματος	2	1	1
Ἁγίας Σοφίας	2	1	1
Ἁγίου Χριστοφόρου	2	1	1
Ἁγίου Ἀναστασίου	1		1
Ἁγίου Διονυσ. Ἀρεοπαγ.	1	1	
Ἁγίου Ἀλεξάνδρου	1		1
Ἁγίων Ἀλυπίου	1	1	
Ἁγίας Εἰρήνης	1	1	
Ἁγίας Εὐφημίας	1		1
Ἁγίου Θύρσου	1	1	
Ἁγίου Εὐσταθίου	1	1	
Ἁγ.Θεοφίλου τοῦ Ζακυνθ.	1	1	
Ἁγίας Θέκλης	1	1	
Ἁγίου Ἰακώβου	1	1	
Ἁγίου Ἰσιδώρου	1		1
Ἁγίας Ἀναστασίας[3]	1	1	
Ἁγίου Κυρίκου καὶ Ἁγίας Ἰουλίττης	1	1	
Ἁγίου Λαζάρου	1	1	
Ἁγ. Λέοντος Πάπα Ρώμ.	1	1	
Ἁγίας Μαρ.τοῦ Κλωπᾶ[4]	1		1
Ἁγίας Μαγδαληνῆς	1	1	
Ἁγίου Μάρκου	1	1	
Ἁγίου Ὀνοφρίου	1		1
Ἁγίας Περπετούας	1		1
Ἁγίου Στυλιανοῦ	1		1
Ἁγίας Πελαγίας	1	1	
Ἁγίου Φαντίνου	1		1
Τὸ ὅλον	662	476	186

1. Ciese e monasteri jure patronato, *δύο χειρόγραφα ἐπίσημα βιβλία παρὰ τῷ ἀρχειοφυλακείῳ Ζακύνθου.*

2. *Ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος Καταμῆς τῷ 1871 ἐνήργησε νὰ παύσῃ ἡ συνήθεια τῆς ἐν τοῖς ναοῖς ταφῆς καὶ ἱδρύθη τὸ Κοιμητήριον, ἔνθα θάπτονται πάντες οἱ Χριστιανοί.*

3. Pojago : Leggi Municipali delle isole Jonie, *Τόμ. Β', σελ. 312, 417. Τὸν κατάλογον τῶν ἐν Ζακύνθῳ ἱερέων συμβολαιογράφων ἐδημοσιεύσαμεν ἡμεῖς ἐν τῷ «Νέῳ Αἰῶνι» Ζακύνθου, 1892, ἀριθμ.21.—Ἀπὸ τοῦ 1503 ἕως 1606 μετήρχοντο τὸ ἐπάγγελμα τοῦ συμβολαιογράφου 43 ἱερεῖς.*

4. Libro Terminazioni κτλ. *παρὰ τῷ ἀρχειοφυλακείῳ Ζακύνθου.*

1. *Ἐπὶ Ἐνετοκρατίας τὴν λιτανείαν ταύτην ἠκολούθουν ὅλαι αἱ ἀρχαὶ τῆς χώρας.*

2. *Ὅταν αἱ ἐκκλησίαι καταδαφίζωνται, εἰς τὴν θέσιν τῆς Ἁγίας Τραπέζης ἐγείρουσι στήλην μετ' εἰκόνος.*

3. *Ὁ ναὸς οὗτος ἐτιμᾶτο ἐπ' ὀνόματι Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, κατὰ δὲ τὸ 1690 ἀνεκαινίσθη ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἁγίων Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας, Χαραλάμπους καὶ Παντελεήμονος.*

4. *Ὁ ναὸς οὗτος τῆς Μαρίας τοῦ Κλωπᾶ καθιερώθη κατ' ἀρχὰς τοῦ 19ου αἰῶνος ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγ. Χαραλάμπους. Κεῖται εἰς χωρίον* Μαριαίς, *ἔνθα καὶ ὁ ναὸς τῆς Ἁγ. Μαγδαληνῆς Μαρίας. Μεσαιωνικὴ*

Ὁ κατάλογος οὗτος τῶν ἐκκλησιῶν ἐγένετο τῇ βάσει τῶν ἐγγράφων τοῦ ἀρχειοφυλακείου Ζακύνθου καὶ τοῦ ἀρχείου τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ζακύνθου ἐκ σημειώσεων τοῦ κ. Ἀν. Μπισκίνη, ὅστις μετέβη εἰς τὰ χωρία καὶ κατέγραψε τὰς ὑπαρχούσας καὶ κατερειπωμένας ἐκκλησίας.

Ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν τούτων 64 εἶναι εἰς τὴν πόλιν ἀφιερωμέναι, 12 εἰς τὴν Παναγίαν, ἀπὸ τρεῖς εἰς τοὺς Ἁγίους Γεώργιον, Νικόλαον καὶ Σπυρίδωνα, ἀπὸ δύο εἰς τὴν Ἁγ.Τριάδα, εἰς τὰς Ἁγίας Αἰκατερίνην, Μαρίναν καὶ Παρασκευήν, εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀντώνιον καὶ Βασίλειον, Δημήτριον, Ἐλευθέριον, Ἰωάννην Θεολόγον, Ταξιάρχας καὶ Ἰω. Χρυσόστομον. Ἀπὸ μία δὲ εἰς τὴν Ἀνάληψιν, Ἐσταυρωμένον[1], Παντοκράτορα, Ἁγίαν Ἄνναν καὶ εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους, Ἀνδρέαν, Ἀναργύρους, Ἀναστάσιον, Διονύσιον τὸν Αἰγίνης, Ἡλιού, Ἰγνάτιον, Λάζαρον, Λουκᾶν, Παῦλον, Παντελεήμονα, Πάντας, Πέτρον, Στέφανον καὶ Τεσσαράκοντα μάρτυρας. Αἱ ἐκκλησίαι αἱ μείνασαι εἰσέτι κατερειπωμέναι ἐκ τοῦ σεισμοῦ εἶναι ὁ Ἅγιος Γεώργιος τοῦ Κομούτου, ὁ Ἅγιος Δημήτριος τοῦ Κανέπη καὶ ὁ Ἅγιος Στυλιανὸς *Στὸ Ψήλωμα*. Ἐξαιρουμένων τῶν Δυτικῶν, τῶν ὀλιγίστων Διαμαρτυρομένων καὶ τῶν Ἑβραίων, οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως Ζακύνθου εἶναι περίπου 14,000, ὥστε ἔρχεται μία ἐκκλησία ἀνὰ 218 περίπου ψυχάς[2]. Εἰς τὰ χωρία καὶ προάστεια σήμερον λειτουργοῦνται ἐκκλησίαι 312. Τὰς κατερειπωμένας 182 δὲν τὰς συμπεριλαμβάνομεν. Τῶν χωρίων καὶ προαστείων οἱ κάτοικοι εἶναι περίπου 30,600· ὥστε ἔρχεται μία ἐκκλησία ἀνὰ 98 ψυχάς. Ἂν ὅμως ἀνοικοδομηθῶσι καὶ αἱ κατερειπωμέναι, τότε θὰ ἔχωμεν 50 ψυχὰς διὰ πᾶσαν ἐκκλησίαν.

Ὡς ὁ ἀναγνώστης παρετήρησεν, αἱ περισσότεραι ἐκκλησίαι εἶναι ἐπ' ὀνόματι τῆς Παναγίας. Ἰδοὺ καὶ οἱ ἀποδιδόμενοι πρὸς αὐτὴν τίτλοι ἐν Ζακύνθῳ : Παγούλα, Κυρία τῶν Ἀγγέλων, Ὑπεράγαθος, Ἀμόλυντος, Φανερωμένη, Ἁγία Δυνατή, Ἁγία Ἐλεοῦσα, Παντοχαρά, Κυρὰ τῶν ἀπελπισμένων, Εὐαγγελίστρια, Ἀκάθιστος, Ὁδηγήτρια, Ὑπαπαντή, Βλαχέρνα, Μυρτιδιώτισσα, Ἀναφωνήτρα, Χρυσοπηγή, Ζωοδόχος Πηγή, Πάντων τῶν ἀπελπισμένων, Γοργοϋπακοοῦσα, Μιρακολόζα[3]. Ἄλλαι ἐκκλησίαι τῆς Παναγίας φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦ ἰδιοκτήτου τῆς ἐκκλησίας, ὡς Πικριδιότισσα, Παναγία τοῦ Βάλσαμου, Παναγία τοῦ Τσουρούφλη, Λαυρένδαινα. Πάλιν ἄλλαι τοῦ τόπου, ἔνθα κεῖνται, ὡς Σκοπιότισσα, Ἀκρωτηριότισσα, καὶ ἄλλαι τοῦ τόπου τῆς προελεύσεως, ὡς Μεθανεότισσα κλπ.

Πολλαὶ ἐκκλησίαι ἀφιερωμέναι εἰς ἁγίους ἔχουσιν ἐπὶ καθέδρας ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν εἰκόνα τῆς Παναγίας, ἥτις ἐνίοτε φέρει καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου τῆς ἐκκλησίας, λ. χ. ἡ Παναγία ἡ εὑρισκομένη εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου λέγεται *Ἰγνατιότισσα* καὶ αὐτὴ ἡ ἐκκλησία ἐνίοτε φέρει αὐτὸ τὸ ὄνομα. Ὑπῆρχεν ἄλλοτε τὸ ἔθος τὸ ἀπόγευμα τοῦ Πάσχα νὰ περιάγωσιν εἰς λιτανείαν τὴν Παναγίαν τῆς ἐκκλησίας ἀνὰ τὴν συνοικίαν. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κατραμῆς κατήργησε νὰ λιτανεύηται ἡ Παναγία καὶ ἀπὸ ἐκείνας τὰς ὀλίγας ἐκκλησίας, εἰς τὰς ὁποίας ἐξηκολούθει αὐτὸ τὸ παλαιὸν ἔθος. Μόνον ἕως τώρα τὸ ἀπόγευμα τοῦ Πάσχα λιτανεύεται ἡ Παναγία τοῦ Ἁγίου Λαζάρου ἡμιεπισήμως.

Ἐν Ζακύνθῳ γενικῶς εἰς τὰς οἰκίας τῶν Ὀρθοδόξων καὶ Δυτικῶν ὑπάρχει ἡ εἰκὼν τῆς Παναγίας, πρὸ τῆς ὁποίας εἶναι *ἀκοίμητο καντίλι*. Ἐν τῇ νήσῳ ὁ πρὸς τὴν Θεοτόκον σεβασμὸς εἶναι μέγιστος.

παράδοσις λέγει ὅτι Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἐκήρυξε τὸν Χριστιανισμὸν ἐν Ζακύνθῳ. Ἑτέρα παράδοσις λέγει ὅτι ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον ἡ Ἁγία Βερονίκη. Ἄγνωστον τίς πρῶτον ἐκήρυξε τὴν θρησκείαν τῆς ἀγάπης ἐν Ζακύνθῳ, διότι δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν μεσαιωνικὰς παραδόσεις μὴ στηριζομένας ἐπὶ τῆς ἱστορίας.

1. *Ὁ ναὸς οὗτος εἶναι τοῦ ἁγίου Σάββα καὶ καλεῖται τοῦ Ἐσταυρωμένου.*

2. *Εἰς τὴν πόλιν ὁ πληθυσμὸς ἐλαττοῦται, ἐνῷ εἰς τὴν ἐξοχὴν αὐξάνει. Ἀπό τινος ἤρχισαν καὶ ἐκ Ζακύνθου νὰ μεταναστεύωσιν εἰς τὴν Ἀμερικήν.*

3. *Ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ* Miracolosa = *Θαυματουργός.*

*

Ἡ μεσαιωνικὴ πόλις Ζακύνθου ἦτο εἰς τὸ φρούριον καὶ ἐλέγετο *Κάστρο* καὶ οἱ κάτοικοι *Καστρινοί*. Ἐντὸς τοῦ *Κάστρου* κατὰ σημείωσιν τοῦ 1798, ἣν εὕρομεν ἐν τῷ ἀρχείῳ τοῦ ὀρθοδόξου ἀρχιεπισκοπείου, ἦσαν αἱ ἑξῆς ἐκκλησίαι : Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος, μονὴ καὶ καθεδρικὸς ναός, ὁ Ἅγιος Νικήτας ἢ ἡ Κυρὰ Χρυσοπηγή, ὁ Ἅγιος Γεώργιος, ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, ἡ κυρὰ Λαυρέντσινα, ὁ Ἅγιος Νικόλαος καὶ ὁ Ἅγιος Βασίλειος. Ἐκ τῶν ναῶν τούτων σήμερον μόνον φαίνονται τὰ ἐρείπια τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, τὰ ὁποῖα ἀφῆκεν ὁ σεισμὸς τοῦ 1893.

Ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου ἦτο ἡ παλαιὰ μητρόπολις Ζακύνθου. Ἦτο μονὴ Καλογραιῶν, ἥτις ὠφέλησε τὸν τόπον, καθότι ἐχρησίμευε καὶ ὡς καταφύγιον τῶν ὀρφανῶν καὶ ἐκεῖ ἐπίσης ἐκλείοντο καὶ ὅσα κοράσια παρεκτρέποντο.

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος ἦτο ὁ πολιοῦχος τῆς Ζακύνθου, ὡς τὴν σήμερον εἶναι ὁ ἅγιος Διονύσιος. Ὅταν τὸ 1841 ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ λάβῃ ὅλα τὰ οἰκοδομήματα καὶ κτήματα τοῦ φρουρίου, τότε ὁ ναὸς καὶ ἡ μονὴ συνηνώθησαν τῇ ἐν τῇ πόλει μονῇ τοῦ Ἁγίου Νικολάου τῶν Ξένων ἢ τῆς Μητροπόλεως ὑπὸ τὴν προσηγορίαν «Μονὴ τῆς Μητροπόλεως Ἁγίων Νικολάου καὶ Ἰωάννου». Ὁ ἐν τῇ πόλει ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικολάου τῶν Ξένων ἦτο τῆς Ἐνετίας jure patronato. Ἡ ἐνετικὴ κυβέρνησις παρεχώρησεν αὐτὸν τῇ Ζακυνθίων κοινότητι τῷ 1621, ὅπως χρησιμεύσῃ δι' ἐφημερίαν τῶν Πρωτοπαπάδων Ζακύνθου· οὕτως ἐγένετο νέα μητρόπολις Ζακύνθου[1]. Πᾶσα ἐκκλησία ἦτο καὶ τὸ κοιμητήριον τῶν ἐνορίτων, ὡς εἴδομεν. Τοῦτο ἔδιδε ζωὴν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Οἱ ἐνορῖται περιεποιοῦντο τὴν ἐνορίαν των καὶ συνεπῶς ὁ ἐφημέριος ἦτο οἰκονομικῶς ἱκανοποιημένος. Οἱ ἐνορῖται ἐξέλεγον τοὺς ἐπιτρόπους. Ἡ ἰδιοκτησία τῶν ναῶν τῆς Ἑπτανήσου ἀπετελεῖτο ἐκ καθαροῦ, ὡς εἴπομεν, συνεταιρισμοῦ, ἢ διείπετο παρὰ τοῦ ἐν ἔτει 1754 νόμου τοῦ γενικοῦ Προβλεπτοῦ τῆς θαλάσσης Αὐγουστίνου Σαγρέδου καὶ τοῦ κανονισμοῦ τοῦ 1811. Τὴν περιουσίαν δὲ ταύτην τῶν συνεταίρων—οὕτως εἰπεῖν—συνιδιοκτητῶν δὲν ἠδύνατο νὰ δημεύσῃ ὁ ΡΝ′ νόμος μας. Ὁ τίτλος *ἐνοριακὸς ναὸς* ἐν τῇ νομοθεσίᾳ τῶν παλαιῶν ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν σημαίνει *δημοτικός*, ἐν ᾧ ἐν Ἑπτανήσῳ ὁ ὅρος *ἐνοριακὸς ναὸς* σημαίνει *ἰδιωτικός*. Ὡς ἐκ τούτου ἂν ναοὶ τῆς Ἑπτανήσου ἐγένοντο μετὰ τὴν ἕνωσιν δημοτικοί, τοῦτο ἔγεινε, διότι οἱ ἐνορῖται τὸ ἐπιθυμοῦσι. Τὴν σήμερον πολλοὶ ὀλίγοι φροντίζουσι περὶ τῆς ἰδίας των ἐνορίας.

*

Δύο λέξεις τώρα καὶ διὰ τὰς ἐκκλησίας τοῦ δυτικοῦ δόγματος. Ἐν τῇ πόλει Ζακύνθῳ ὑπάρχουσι δύο δυτικοὶ ναοί, τοῦ Ἁγ. Μάρκου (μητροπόλεως) καὶ τοῦ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν Χαρίτων (St. Maria delle grazie), καὶ ὁ τοῦ Σωτῆρος ἐν τῷ δημοτικῷ κοιμητηρίῳ[2].

Εἰς τὸ *Κάστρον* ὑπῆρχον ἄλλοτε οἱ ἑξῆς δυτικοὶ ναοί : Τοῦ Σωτῆρος (Sant Salvatore) παλαιὰ μητρόπολις, Ἁγ. Φραγκίσκου μονή, Ἁγ. Στεφάνου, Ἁγ. Βαρβάρας, Ἁγ. Λουκίας καὶ Αἰκατερίνης καὶ Ἁγ. Ἰουστίνης. Τῶν ναῶν τούτων τὴν σήμερον μόνον ἴχνη ἐρειπίων φαίνονται τοῦ ναοῦ τοῦ Σωτῆρος. Πρὸ τοῦ σεισμοῦ ὑπῆρχον ἄλλαι δύο ἐκκλησίαι, τοῦ Ἁγ. Ἀντωνίου τῆς Παδούης εἰς τοὺς κήπους καὶ τοῦ προφήτου Ἠλιοὺ εἰς τὸ *Ψήλωμα*. Εἰς τὰ χωρία ὑπῆρχον ἄλλοτε καὶ οἱ ἑξῆς ναοί : Ἁγ. Θεοδώρου, Ἁγ. Ἄννης καὶ Ἁγ. Μάρκου. Οἱ δύο τελευταῖοι ἦσαν ἰδιωτικοί· τὴν σήμερον μετεβλήθησαν εἰς ὀρθοδόξους.

Σημειωτέον ὅτι ἐντὸς ὀρθοδόξων ναῶν ὑπῆρχον *ἁλτάρια*, εἰς ἃ ἐλειτούργει δυτικὸς ἱερεύς. Ἰδοὺ αἱ ἐκκλησίαι, ἐν αἷς ὑπῆρχον δυτικὰ ἁλτάρια : Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου

---

1. *Ἡ ἀρχιεπισκοπὴ Ζακύνθου κατηργήθη ἐπὶ Τόκκων. Ἐπὶ Ἐνετοκρατίας ὑπῆρχον πρωτοπαπάδες καὶ ἦσαν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κεφαλληνίας, ἔνθα ἔμενεν ὁ Ἱεράρχης καὶ ἐκαλεῖτο Ἀρχιεπίσκοπος Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου.*

2. *Καὶ οἱ Δυτικοὶ θάπτονται ἐν τῷ δημοτικῷ κοιμητηρίῳ ὡς καὶ οἱ Διαμαρτυρόμενοι.*

εἰς τὸ φρούριον, Ἁγ. Νικολάου Μεγαλομμάτου εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Σκοποῦ, τῆς Ἀναφωνήτρας, Ἁγ. Θεοδοσίου τοῦ Δομενεγίνη, Ἁγ. Σπυρίδωνος τοῦ Χρυσοπλεύρη, Ἁγ. Ἰγνατίου τοῦ Ρώτα, Ἁγ. Δημητρίου τοῦ Μελινάδου καὶ τῆς Σκοπιωτίσσης. Ὁ νῦν τοποτηρητὴς Ζακύνθου αἰδεσιμ. κανονικὸς Χ. Σωμαρίπας θὰ ἐπιδιορθώσῃ τὸ εἰς τὴν Σκοπιώτισσαν[1] ἁλτάριον διὰ νὰ λειτουργήσῃ, ὡς ἄλλοτε ἐγίνετο.

Ἄλλοτε ὑπῆρξε καὶ ναὸς τῶν Διαμαρτυρομένων, ἀλλ' ἀπὸ ἐτῶν κατηργήθη. Καὶ ὅταν ἔλθῃ πολεμικὸν πλοῖον ἀγγλικόν, οἱ δύο τρεῖς ἐν Ζακύνθῳ εὑρισκόμενοι Διαμαρτυρόμενοι μεταβαίνουν ἐνίοτε εἰς τὸ πλοῖον διὰ νὰ λειτουργηθῶσι.

ΣΠ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΛΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

«La musica è il lamento dell'amore, o la preghiera à gli Dei».

«Ἡ μουσικὴ εἶναι τὸ παράτονον τοῦ ἔρωτος ἢ προσευχὴ πρὸς τὸν Θεόν».

Μεταξὺ τῶν πολυωνύμων παραγόντων τῆς Φυσικοθεραπείας, ἡ Μουσική, ὡς μέθοδος θεραπευτικὴ συστηματοποιημένη, ὀλίγων ἐτῶν μόλις ἀριθμεῖ βίον. Ἡ θεία τοῦ Ἀσκληπιοῦ τέχνη, ἡ ἀείποτε μέσα θετικὰ καὶ ἀναλλοίωτα εἰς τὰ ἀποτελέσματά της ἐπιζητοῦσα, ἀδίκως ἴσως παρημέλησεν ἄχρι σήμερον τὴν Μουσικήν. Ἐπιθυμοῦντες νὰ συνεισφέρωμεν μικρόν τι καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν πνευματικὴν πανδαισίαν τοῦ ***Ἡμερολογίου τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων,*** δὲν ἐθεωρήσαμεν ἄσκοπον καὶ ἄνευ ἐνδιαφέροντος νὰ ρίψωμεν ἓν βλέμμα ἐπὶ τοῦ νεωτάτου τούτου κεφαλαίου τῆς ἰατρικῆς, καὶ τῆς καθόλου αὐτοῦ ἐξελίξεως.

Ἡ πρώτη περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς Μουσικῆς ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐπιστημονικὴ ἐργασία ὀφείλεται εἰς τὸν ἰατρὸν Dogie (Arch. fur Anat. u. Physiol, 1880, σελ. 416). Ἐὰν θελήσῃ τις νὰ ἐπισκοπήσῃ ἁπάσας τὰς ὀλίγας ἄλλως τε ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μέχρι σήμερον δημοσιευθείσας ἐργασίας, δὲν θὰ δυσκολευθῇ νὰ παρατηρήσῃ ὅτι ὅλοι σχεδὸν οἱ συγγραφεῖς, ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, καταλήγουσιν εἰς τὰ αὐτὰ περίπου συμπεράσματα, διὰ τὴν ἐπίδρασιν τῆς Μουσικῆς ἐπὶ τῶν διαφόρων βιολογικῶν λειτουργιῶν τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ. Οἱ ἦχοι, ὅπως τὰ λοιπὰ φυσικὰ μέσα, παράγουσιν ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ μας μίαν βαθεῖαν ψυχικὴν καὶ φυσικὴν ἐπίδρασιν.

Ὁ Tarchanoff πρῶτος, διὰ τοῦ ἐργογράφου τοῦ Mosso, παρετήρησεν ὅτι οἱ ἦχοι ἐπιφέρουσιν ἢ καὶ ἐντείνουσι τὴν σύσπασιν τῶν μυῶν, οὐ μόνον τῆς

1. *Πρβλ. Σπ. δὲ Βιάζη :* Σημειώματα περὶ τῶν δυτικῶν ἐκκλησιῶν, Ἀρχιεπισκόπων καὶ Ἐπισκόπων Ἑπτανήσου, *ἐν «Ἁρμονίᾳ», περιοδικῷ Ἀθηνῶν, περ. Γ', ἔτος Γ', ἀριθμ. 11 καὶ ἑπόμ.*

σχέσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς ζωϊκῆς ζωῆς. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἤχων, ἰδίᾳ ὅμως μουσικοῦ τεμαχίου — ρυθμοῦ, μελῳδίας, ἁρμονίας — παρατηρεῖται σύσπασις καὶ ἐλάττωσις τοῦ εὔρους τοῦ σφυγμοῦ ἢ διαστολὴ μετ' αὐξήσεως τῆς καρδιακῆς συστολῆς. Ἅπαντα τὰ ὑποκειμενικὰ συναισθήματα, ἅτινα δοκιμάζει τις τοσοῦτον συχνὰ ἐπὶ τῷ ἀκούσματι μουσικοῦ τεμαχίου, φρίκεα ἐπὶ τῶν νώτων καὶ τοῦ τριχωτοῦ τῆς κεφαλῆς, ψυχροὶ ἱδρῶτες, γαργαλισμοί, πίεσις ἐπὶ τοῦ ἐπιγαστρίου, γέλωτες σπασμωδικοί, δάκρυα, εἰσὶν ἀποτελέσματα μυϊκῆς συσπάσεως, ὑπὸ τῶν ἤχων προκαλουμένης. Εἰς ἄτομα προδιατεθειμένα, ὁπόταν ἐπιτείνεται ἡ διέγερσις, δυνατὸν νὰ ἐπέλθωσι σπασμοί.

«Ὁ ρυθμός—ἔγραφεν ὁ Wallaschek εἰς τὸ σύγγραμμά του ***Ἡ αἰσθητικὴ ἐν τῇ μουσικῇ***—εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις συνετέλεσεν ἰδίως διὰ τῆς κανονιστικῆς αὐτοῦ δυνάμεως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδον τῆς κοινωνίας». Ὁ διάσημος καθηγητὴς Vacide, ὁ ἰδιαιτέρως ἀσχοληθεὶς εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῶν ψυχοφυσικῶν ἀντιδράσεων τῆς Μουσικῆς παρὰ τοῖς νευροπαθέσι καὶ φρενοβλαβέσιν, ἐσημείωσεν ἐπίσης τὴν ἰσχυρὰν διεγερτικὴν τοῦ ρυθμοῦ ἐπίδρασιν, καὶ τὴν μέχρι μέθης πολλάκις ἐξικνουμένην ἔντονον διέγερσιν παρὰ τοῖς ἀτόμοις ἐκείνοις. Εἷς ἔνθους ποιητής, ὁ Mauclair, ἔγραφε τελευταίως ἐν τῷ «Courrier musical» μίαν θαυμασίαν παραβολὴν τῆς Μουσικῆς πρὸς τὸν ἠλεκτρισμόν, διὰ τῶν ἑξῆς: «Τὰ στοιχεῖα τῆς ὀρχήστρας ὁμοιάζουσιν ἠλεκτρικὴν συσκευήν. Ἑκάστη μαγνητικὴ δόνησις παράγει ἀνάλογον τοιαύτην ἐν τῷ μυϊκῷ καὶ νευρικῷ τοῦ ἀκροατηρίου συστήματι. Αἱ αἴθουσαι τῶν συναυλιῶν εἶναι μηχαναὶ ἠλεκτρομαγνητικαί, ἃς διατρέχει ὁ ρυθμός. Ἡ Μουσικὴ εἶναι ἡ μόνη τέχνη, ἥτις ἀπευθύνεται μὲν εἰς τὴν ψυχήν, δύναται ὅμως νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τῶν νευρικῶν κέντρων, κατὰ τρόπον φυσικώτατον».

Τὴν ὑποκειμενικὴν ταύτην τοῦ ποιητοῦ αἴσθησιν ἐξηγεῖ φυσιολογικῶς ἡ ἰατρική. Ὁ μηχανισμός, καθ' ὃν ἡ Μουσικὴ ἐνεργεῖ ἐπὶ τῆς διανοίας καὶ προκαλεῖ τὴν ἀντίδρασιν αὐτῆς, διακρίνεται εἰς ἐνεργητικὸν καὶ παθητικόν. Ἐν τῇ ἐνεργητικῇ μορφῇ διεγείρομεν τὴν μνήμην διὰ νὰ ἐπιφέρωμεν συγκινήσεις, ἱκανὰς νὰ ἐγκεντρίσωσιν ἐγκέφαλον νεναρκωμένον, αἱμωδιῶντα καὶ ἀνίκανον πρὸς βούλησιν. Ἐν τῇ παθητικῇ μορφῇ ἡ συγκίνησις προκαλεῖται διὰ τῆς ἀπολύτου ἀπουσίας τῆς ἰδέας ἢ τῆς εἰκόνος, ἥτις δεσπόζει. Ἡ ἀνενέργεια, ἡ στιγμιαία παῦσις, ἡ παρεμπόδισις τῆς παθολογικῆς ὑπερδιεγέρσεως τοῦ ἐγκεφάλου, ἡ libération τοῦ Schoppenhauer, εἶναι ἐκείνη, ἧς τὴν ἐκδήλωσιν ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐπιφέρωμεν, πρὸς παροχὴν γαλήνης καὶ χαρᾶς εἰς τοὺς ἀρρώστους, ἔστω καὶ στιγμιαίας. Πλειστάκις παρετηρήθη, ὅτι ἀσθενεῖς ἐλησμόνησαν τὰ δεινά των, τὰς λύπας, τὰ βάσανα, τὴν ἀγωνίαν, τὰς ἀνησυχίας των διὰ τῆς ἐπιδράσεως τῆς Μουσικῆς. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἐπεβεβαίου μία μεγάλη ψυχὴ ἀφιπταμένη, τοῦ διασήμου Mozart, διὰ τῶν τελευταίων αὐτῆς λέξεων : «Ἀφήσατέ με νὰ ἀκούσω μίαν ἔτι φορὰν τοὺς γλυκεῖς ἐκείνους ἤχους, οἵτινες ὑπῆρξαν ἡ παραμυθία καὶ ἡ χαρά μου». Ἰδοὺ πῶς ἐξεφράζετο ὁ ποιητὴς Rollinat,

εἰς ἐποχήν, καθ' ἣν ἦτο προσβεβλημένος ὑπὸ βαθείας νευρασθενείας: «Ἡ μουσικὴ συγκίνησις εἶναι ἐκείνη, ἥτις μὲ καθηδύνει, ἥτις, ἁφαρπάζουσά με ἐκ τῆς σκέψεως, μὲ βαυκαλίζει δι' ἡδονῆς ἀνηκούστου, δίδει εἰς ἐμὲ τὸ ρῖγος ἀνελπίστου ὀνείρου».

Τὴν δύναμιν τῶν λόγων τούτων μόνον εἷς ψυχοπαθὴς δύναται νὰ κατανοήσῃ ἐν ἡμέρᾳ πλήρει ἀπογοητεύσεως καὶ πικρίας. Ἡ βαθεῖα τῆς Μουσικῆς ἐπίδρασις ἔχει ἀναγνωρισθῇ ἀπὸ παλαιτάτων χρόνων. Ἡ κιθάρα τοῦ Ὀρφέως, ἡ λύρα τοῦ Προφήτου Δαβὶδ καὶ τὸ ᾄσμα τῆς Σκύλλης, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ὁ πολύμητις ἔφρασσε τὰ ὦτα διὰ κηροῦ, μαρτυροῦσιν ἱκανῶς περὶ τούτου. Ἡ Ἰσμήνη τῶν Θηβῶν, κατὰ τοὺς ἱστορικούς, ἐθεράπευε τὴν ἰσχιαλγίαν διὰ τῶν ἤχων τοῦ πλαγιαύλου, ὁ δὲ Χρύσιππος τὴν ἐπιληψίαν. Νεώτεροι ἰατροί, ὡς ὁ Esquirol, ὁ Moreau de Tours, ἔκαμον χρῆσιν τῆς Μουσικῆς πρὸς θεραπείαν τῆς μανίας. Σήμερον ἡ Μουσικὴ χρησιμοποιεῖται μετ' ἐπιτυχίας εἰς τὴν θεραπείαν τῶν ψυχώσεων καὶ τῶν νευρώσεων. Ἡ κυρία ἔνδειξις αὐτῆς στηρίζεται ἐπὶ τῆς δυναμογόνου αὐτῆς ἐνεργείας. Δυνάμεθα, ἀναλόγως τῆς παρουσιαζομένης περιπτώσεως, νὰ μεταχειρισθῶμεν αὐτὴν ὡς διεγερτικὴν καὶ τονωτικὴν ἢ ὡς καθησυχαστικὴν καὶ καταπραϋντικήν. «Δὲν ὑπερβάλλομεν τὴν ἀλήθειαν—ἔγραφεν ὁ Birmann —ἐὰν παραδεχθῶμεν, ὅτι μέγα μέρος τοῦ ἀκροατηρίου τῶν Δομινικανικῶν συναυλιῶν εἶναι ἐστρατολογημένον μεταξὺ τῶν ψυχοπαθῶν ἐκείνων, οἵτινες ζητοῦσι διέγερσιν καὶ λήθην παρὰ τῇ Μουσικῇ ἐκείνῃ, ἣν ἡ ἐπιστήμη θέλει νὰ χρησιμοποιήσῃ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς μας μεθοδικῶς.

Παρὰ τῇ τέχνῃ ταύτῃ τῶν ἀναμνήσεων καὶ τῶν ὀνειροπολημάτων ἔρχεται ὅλη ἡ χορεία τῶν ἀδυνάτων, τῶν ἀνησύχων, τῶν ἐρωτευμένων, τῶν μυστικιστῶν, τῶν ψυχοπαθῶν, διὰ νὰ ζητήσῃ γαλήνην καὶ λήθην.

Ἡ Μουσικὴ ἀνταποκρίνεται κάλλιον εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν ψυχοπαθῶν ἰδεολόγων, τῶν ἀοριστολόγων, τῶν ἀμφιταλαντευομένων, τῶν ἀναποφασίστων, τῶν δειλῶν ἐκείνων, οἵτινές εἰσι κάκιστα παρασκευασμένοι διὰ τὸν ἀδήριτον τοῦ βίου ἀγῶνα. Ἡ Μουσικὴ τῶν συναυλιῶν, ἡ κἄπως μακρὰ πολλάκις διὰ τὴν εὐδιάρρηκτον προσοχὴν τῶν τοιούτων ἀρρώστων, δὲν ἐγράφη βεβαίως πρὸς θεραπείαν αὐτῶν. Ἐκφράζει ἁπλῶς κατάστασιν ψυχῆς, πάθος, ὄνειρον, λύπην ἢ χαρὰν τοῦ συνθέτου, προκαλοῦσα καὶ θίγουσα τὴν εὐαισθησίαν, ἀναλόγως τῆς μουσικῆς ἀνατροφῆς καὶ τῆς ἐν γένει μορφώσεως τῶν ἀτόμων. Γενικῶς Μουσικὴ μὲ ρυθμὸν ζωηρὸν καὶ ποικίλον, μὲ ἐναλλαγὴν τόνου καὶ συμφωνίας, μὲ ἐντόνους καὶ ἀποτόμους διακυμάνσεις, Μουσική, ἐν ᾗ δεσπόζει τὸ mode majeur, εἶναι διεγερτική, ἐνῷ ἡ πραϋντικὴ τοιαύτη χαρακτηρίζεται ὑπὸ ρυθμοῦ ὁμοιομόρφου, ὑπὸ σειρᾶς μονοτόνων ἤχων καὶ συμφωνίας, μὲ mode mineur. Τὰ ἔγχορδα ὄργανα δύνανται ἐπί τινων νευροπαθῶν νὰ προκαλέσωσιν ἐντονωτάτην συγκίνησιν, ἐνῷ τοὐναντίον τὰ ξύλινα τοιαῦτα εἶναι γλυκύφωνα, εὐάρεστα καὶ λίαν κατάλληλα. Πρέπει κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ μεταχειριζώμεθα αὐλὸν (hautbois), εἴτε εἰς re bemol, εἴτε εἰς ut, εἴτε εἰς si bemol ἢ πλαγίαυλον, κλαρινέτταν, βαρύαυλον (basson).

Ἡ ἅρπα εἶναι ἐπίσης λίαν πρόσφορος πρὸς πρόκλησιν διανοητικῆς ἰσορροπίας. Ἐξ ὅλων ὅμως τῶν ὀργάνων τὸ κλειδοκύμβαλον, ἐπειδὴ ἔχει πολλὰς ποικιλίας ἤχου, εἶναι τὸ κυριώτερον τῆς μελοθεραπείας ὄργανον. Ἀναλόγως δυνάμεθα νὰ συνδυάσωμεν βιολί, ἅρπαν, πιάνο καὶ φλάουτο.

Ἂς ἐλπίσωμεν ὅτι ἐν λίαν προσεχεῖ μέλλοντι θὰ τεθῇ εἰς χρῆσιν καὶ παρ' ἡμῖν ἡ μελοθεραπεία, ἥτις εἰς πλείστας περιστάσεις εἶναι ἱκανὴ νὰ διευκολύνῃ ἢ νὰ ἐπιφέρῃ τὴν θεραπείαν τῶν ἐλαττωματικῶν πνευμάτων, ἅτινα δυσκόλως συμβιβάζονται πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ σημερινοῦ κοινωνικοῦ βίου.

Ἐν Κιουπλίοις, τῇ 18/1/VII, 1905. ΜΩΥΣΗΣ Μ. ΜΩΥΣΕΙΔΗΣ

Κρήνη ἀναμνηστική,
ἀνεγερθεῖσα ὑπὸ τῆς Α. Μ. τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Γουλιέλμου τοῦ Β'.

ΣΤΑ ΜΙΚΡΟΠΟΥΛΙΑ

ΤΟ ΑΜΑΡΤΗΜΑ ΜΟΥ

I

Ἤμην μικρὸ παιδί, ὅταν ἔπιανα μικροπούλια εἰς τὸ νησὶ τῆς Πριγκήπου. Εἶχον ἐκλέξει μίαν ὡραίαν κατωφέρειαν εἰς τὸ δάσος τοῦ «Χριστοῦ», ἡ ὁποία ὀλίγον βλέπει πρὸς τὸ «Διάσκελο» καὶ περισσότερον πρὸς τὴν «Γλῶσσαν». Ἀναφέρω τὰς τοποθεσίας μὲ τὴν κυριολεξίαν των. Τὸ μέρος αὐτὸ τοῦ βουνοῦ ἔχει ὑψηλὰ εἰς τὴν κορυφὴν πυκνὰ τὰ πεῦκά του, ἀλλὰ πρὸς τὰ κάτω εἶναι γυμνὴ σχεδὸν ἡ ράχις του, σκεπασμένη μόνον μὲ μερικὰ χαμόδενδρα. Καὶ εἰς τὴν ἀπέναντι πλευράν, ἀριστερᾷ ὀλίγον, ἀρχίζει νὰ ὑψόνεται τὸ μεγαλείτερον βουνὸ τῆς νήσου, τὸ ὁποῖον ἁγιάζει τὸ μοναστῆρι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Κουδουνᾶ. Ὁ ὁρίζων ἐδῶ εἶναι ὁλάνοικτος εἰς τὴν κατωφέρειάν του καὶ χάνεται εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ «Ἁγίου Νικολάου» ἀριστερᾷ καὶ εἰς τὴν θάλασσαν τῆς «Γλώσσας» δεξιᾷ. Ἡ «Γλῶσσα», χαμηλὴ καὶ εὔμορφη χερσόνησος μὲ μερικὰ ἀμπέλια καὶ χωράφια εἰς τὴν πλάτην της ρίπτεται εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Νότου. Εἶναι μοναδικὴ ἡ θέσις. Ὅστις ἔτυχε νὰ κυνηγήσῃ μικροπούλια καὶ νὰ μάθῃ ποῦ καὶ πῶς στήνουν τῆς ἰξόβεργαις θὰ ὁμολογήσῃ ὅτι αὐτὸ τὸ μέρος ἐκπληροῖ ὅλους τοὺς ὅρους τῆς στρατηγικῆς!

Ἐστήναμεν τῆς ἰξόβεργαις πρωῒ-πρωΐ. Ἐπροτιμῶμεν τὰ χαμόδενδρα καὶ τοὺς ὑψηλοτέρους κλώνους των. Ἐστήναμεν ὅμως καὶ εἰς μερικὰ χαμόκλαδα πυκνὰ διὰ μερικὰ πουλιά, ποῦ ἀρέσκονται στὰ χαμηλά. Ὁλόγυρα καὶ σκορπιστὰ εἴχαμεν πολλοὺς κλωβοὺς μὲ σπίνους, καρδερίναις, σκαθιά, φλώρια, ἀλλὰ πρὸ παντὸς σκαθιά. Καὶ ἡμεῖς ἐπροσμέναμεν μακρόθεν. Ἡ ἀτμοσφαῖρα ἦτο καθαρά. Ἡ γλυκυτάτη αὔρα τοῦ βουνοῦ μόλις ἔπνεε καὶ τὸ ἄρωμα, ποῦ ἔχυνον τὰ πεῦκα, οἱ βάτοι καὶ τὰ μυρωμένα τὰ φλυσκούνια, μᾶς ἐμέθουν. Ὁλόγυρά μας ἄφινε συχνὰ πυκνὰ ἕνα γοργὸ τεττέρισμα ὁ τζίτζικας, εἴτε κάπου ἔβλεπες τὴν πεταλοῦδα νὰ τρέχῃ νὰ ζητῇ ὅπου ἡ μέλισσα ὡς πλέον τεχνίτρα ἐρρόφησε τὸ μέλι. Μυστικὴ ἁρμονία τῆς φύσεως, τὴν ὁποίαν ἐκφράζουν παράξενοι τόνοι, ἀλλὰ μουσικοί· εἴσθε σεῖς οἱ ψίθυροι τῶν φύλλων, αἱ φωναὶ τῶν πουλιῶν, οἱ βόμβοι τῶν ἐντόμων καὶ σὺ ἡ ἀόριστος εὐωδία τοῦ δάσους, ποῦ ἐθέσατε πρῶται βωμὸν λατρείας εἰς τὴν ψυχήν μου!

Ἔξαφνα ἕνα κοπάδι περνᾷ. Τσίου, τσίου, τσίου!

Ἀμέσως εἴμεθα εἰς προσοχήν. Τὰ πουλιὰ τῶν κλωβῶν προσκαλοῦν τοὺς συντρόφους των καὶ ἡμεῖς ἐμιμούμεθα τὰς φωνάς των. Τὸ κοπάδι τότε ἀνακόπτει τὸν ὁρμητικὸν δρόμον του, διαγράφει ἕνα μικρὸν γῦρον εἰς τὸν ἀέρα καὶ ἀποτόμως πίπτει εἰς τὰ χαμόδενδρα. Ὦ τῆς χαρᾶς τότε! Ἡ καρδιά μας κτυπᾷ, τὰ μάτια μας παρακολουθοῦν μὲ ἀκρίβειαν ποῖο πουλὶ ἐκάθησε στὸν κλῶνο, ποῖο μετεπήδησε στὴν ἰξόβεργα καὶ ποῖο ἐξ ἀρχῆς ἐκόλλησε. Τὸ κοπάδι φεύγει κατόπιν, ἀλλὰ φεύγει ἀποδεκατισμένο. Πολλοί του σύντροφοι ματαίως ἀνοίγουν τὰ πτερὰ καὶ κτυποῦν τὸν ἀέρα. Εἶχον πιασθῇ στὰ ἰξόβεργα.

II

Εἰς τὸ ἐκεῖθε μοναστῆρι τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἐκκλησιαζόμην κάθε Κυριακὴν τακτικά. Τὸ ἀκρογιάλι του χυμένο εἰς τὸν κόλπον ἔχει ἥσυχα νερά, ποῦ μόλις ρυτιδόνονται καὶ εἶναι γεμᾶτο ἀπὸ κοχλίδια καὶ καθαρώτατα χαλίκια, τῆς τρέλλας μου τότε παιχνίδια. Εἴξευρα νὰ ρίπτω τὸ πλατὺ πετράδι εἰς τὴν ράχιν τῆς θαλάσσης καὶ ἐκεῖνο νὰ βουτᾷ καὶ νὰ πηδᾷ πέντε-ἓξ φορὰς ὡς νὰ βυθίσῃ. Ὁ ἡγούμενος ἦτο γηραλέος, ἰσχνὸς καὶ ἀξιοσέβαστος κληρικός, ὅστις τὰς Κυριακὰς μὲ προσεκάλει νὰ λέγω εἰς τὴν λειτουργίαν τὸν Ἀπόστολον. Ἡ προτίμησις αὐτὴ ἐγαργάλιζε τὴν φιλαυτίαν μου ν' ἀγαπῶ περισσότερον τὸ μοναστῆρι. Κατὰ τὸν δεκαπενταύγουστον ἔπρεπε νὰ μεταλάβω καὶ νὰ ἐξομολογηθῶ. Ὑπῆγα Σάββατον ἑσπέρας εἰς τὸν ἑσπερινὸν καὶ εἰς τὸ τέλος κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸν πνευματικόν.

— Δὲν κατάλαβες νάκαμες κανὲν ἁμάρτημα, παιδί μου;

— Δὲν ἐνθυμοῦμαι, γέροντα.

— Ἀγαπᾷς τὸν πατέρα σου, τὴν μητέρα σου, τὰ ἀδέλφια σου;

— Ὅλους τοὺς ἀγαπῶ.

— Καὶ ἀκούεις ὅ,τι σὲ λέγουν;

— Ναί· ἀπήντησα, ἀλλὰ μὲ κάποιαν δυσκολίαν.

— Ἄλλην ἁμαρτίαν δὲν ἔκαμες, παιδί μου;

— Δὲν εἰξεύρω γέροντα...

— Πῶς! ἐγὼ ξεύρω μίαν ποῦ ἔκαμες.

Ἔγινα κατακόκκινος. Τὸ μικρὸ τραπέζι, ποῦ ἦτο ἐμπρός μου μὲ τὸν Σταυρὸν καὶ τὸ Εὐαγγέλιον, ἐστροφογύριζε στὰ μάτια μου. Ἡ καρδιά μου ἐκτύπα δυνατὰ ὡσὰν τοῦ πουλιοῦ, ποῦ πιάνεται στὰ ἰξόβεργα. Ἐπὶ τέλους ὁ νοῦς μου εἰς τὸ ὀλιγόλεπτο ταξεῖδί του εὗρε κάτι. Πρὸ ἡμερῶν ἐπαίζομεν χαλίκια εἰς τὴν εὔμορφην παραλίαν μὲ ἕνα συνομήλικο εὔμορφο κορίτσι. Καὶ εἶπα μὲ τὸν νοῦν μου: Θὰ μὲ εἶδε πῶς τὸ ἐφίλησα...

— Ἔρχεσαι συχνά, μὲ εἶπε, εἰς τὸ ἀπέναντι βουνὸ καὶ κυνηγεῖς μικροπούλια;

— Πότε καὶ πότε ἔρχομαι.

— Σὲ εἶδα δύο φορὰς νὰ στήνῃς ἰξόβεργαις καὶ νὰ πιάνῃς πουλιὰ τοῦ Ἁϊ-Νικόλα καὶ τοῦ Ἁϊ-Γεώργι.

— Ποιὰ εἶναι τὰ πουλιά, γέροντα, τοῦ Ἁϊ-Νικόλα καὶ τοῦ Ἁϊ-Γεώργι;

— Αὐτά, ποῦ ἔρχονται νὰ βοσκήσουν εἰς τὸ βουνὸ τῶν μοναστηριῶν. Οἱ ἅγιοι τὰ στέλλουν ἐπίτηδες νὰ καθαρίσουν τὰ δένδρα τῶν βουνῶν ἀπὸ τῆς κάμπιαις, ἀπὸ τὰ σκουλήκια καὶ ἀπὸ τόσα ἔντομα, ποῦ τὰ καταστρέφουν. Ἔρχονται τὰ πουλάκια, μᾶς δουλεύουν, μᾶς κελαϊδοῦν καὶ εὑρίσκονται παιδιὰ νὰ τὰ σκοτόνουν.

— Νὰ τὰ σκοτόνουν!...

Ἡ λέξις ἐκτύπησε πολὺ δυνατὰ στ' αὐτιά μου. Ἐδάκρυσα ἀμέσως καὶ μὲ παράπονον εἶπα:

— Δὲν τῶξευρα, γέροντά μου, συγχώρησέ με.

— Καὶ δὲν σὲ τῶπε καμμιὰ φορὰ στὸν ὕπνο σου, στὸ ὄνειρό σου, ὁ Ἅϊ-Γεώργης, εἴτε ὁ Ἅϊ-Νικόλας;

Ἔκαμα σημεῖον ἀρνήσεως.

— Τότε ἐκ μέρους των σὲ συγχωρῶ ἐγώ. Τὸ κλάμμα σου εἶναι καλὴ μετάνοια! Ἔχεις τὴν ἄδειαν νὰ μεταλάβῃς.

Καὶ ὁ πνευματικός, σκεπάσας τὸ κεφάλι μου μὲ τὸ πετραχῆλί του, ἐδιάβασε τὴν συγχωρητικὴν εὐχήν του...

III

Ἐὰν δὲν μὲ εἶπον οἱ ἅγιοι τὸ ἁμάρτημα εἰς τὸν ὕπνον μου, ὅμως μὲ τὸ εἶπον μὲ ἀντιπρόσωπόν των, ὅταν ἤμην ἔξυπνος. Ἤμην εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ εἶχον ἐκδρομὴν εἰς τὸ Τάραντι, δεκατέσσαρα χιλιόμετρα μακρὰν τῆς Δρέσδης. Τρεῖς λόφοι δασωμένοι περιτριγυρίζουν τὸ Τάραντι καὶ ἑνόνονται εἰς μίαν κορυφήν, ὅπου ὑπάρχουν τὰ ἐρείπια ἑνὸς παλαιοῦ μεσαιωνικοῦ μεγάρου. Τὸ δάσος αὐτὸ δὲν ὡμοίαζε τὰ ἄλλα γερμανικὰ δάση. Σᾶν νὰ ἦσαν τὰ δένδρα ὅμοια κατὰ γραμμὴν καὶ σᾶν νὰ εἶχον ὁμοιότητα στὰ φύλλα, στὸν κορμόν, στὸ ἄνθος. Παντοῦ πλάκες ἄσπρες ἔφερον λατινικὸν ὄνομα τῆς βοτανικῆς καὶ ἐξ αὐτῶν ἐνόησα ὅτι τὸ δάσος ἦτο κανενὸς δασονομικοῦ σχολείου. Ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ δάσους προϋχώρει βραδέως γηραλέος καθηγητὴς μὲ ἕνα μεγάλο γυριστὸ μπαστοῦνι στὸ χέρι, κάτασπρος, ἀλλὰ κατακόκκινος, ὁμιλῶν εἰς εἴκοσι νεαροὺς φοιτητὰς μὲ σοβαρὸν ὕφος. Ἐπλησίασα τὴν συνοδείαν καὶ ἤκουσα. Ὁ καθηγητὴς ὡμίλει περὶ τῆς σχέσεως, ἡ ὁποία ὑπάρχει μεταξὺ δασῶν καὶ βροχῶν.

Ἔλεγε: «Γνωρίζετε, παιδιά μου, ὅτι εἰς τὸν ἀέρα ὑπάρχει καὶ νερὸ ἐν καταστάσει ἀερίου, τὸ ὁποῖον ὀνομάζομεν ὑδρατμόν. Ὁ ὑδρατμὸς εἶναι σπουδαῖος παράγων πρὸς τὸ κλῖμα ἑνὸς τόπου. Διότι ὅσον αὐτὸς εἶναι περισσότερος, τόσον ἀπορροφᾷ περισσοτέρας ἡλιακὰς ἀκτῖνας καὶ ἀφίνει δροσερὰν τὴν ἀτμόσφαιραν, ὅπως συμβαίνει εἰς τὰς παραθαλασσίους χώρας. Ὅσον δὲ εἶναι ὀλίγος ὁ ὑδρατμὸς τῆς ἀτμοσφαίρας, τόσον αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου περνοῦν περισσότεραι, ξηραίνουν τὸν ἀέρα περισσότερον καὶ φλογίζουν τὸν τόπον περισσότερον. Ἡ ὑγρασία τοῦ ἀέρος ρυθμίζει τὴν θερμοκρασίαν τοῦ τόπου. Ὅταν ὁ ἀὴρ εἶναι ὑγρὸς καὶ πέσῃ ἀποτόμως ἡ θερμοκρασία, τότε ἔρχεται ἡ βροχή. Ἔχομεν λοιπὸν τὸ πρῶτον ἀξίωμα: Ὅσοι τόποι ἔχουν ἀέρα ὑγρόν, ἐκεῖνοι εἶναι δροσεροὶ καὶ βροχεροί.

» Ἀλλὰ ποῖοι ἔχουν ἀέρα ὑγρόν; Ἡ φυσικὴ ἀπαντᾷ: Ὅσοι τόποι εἶναι

δασωμένοι. Τὰ δάση ἐμποδίζουν τὰ νερὰ τῆς βροχῆς νὰ τρέξουν ταχέως καὶ συγκρατοῦν νερὰ κάτω ἀπὸ τὰ φυλλώματα, ἅτινα σκεπάζουν τὸ χῶμά των. Ἐνῷ, ὅταν ἡ χώρα ἦνε φαλακρὰ καὶ ἄδενδρος, τότε καὶ ἂν βρέξῃ, τὰ νερὰ συρρέουν ἀμέσως, μεταβάλλονται εἰς ποταμοὺς καὶ πρὶν φθάσουν ν' ἀπορροφηθοῦν, ποτίζοντα τὸ χῶμα, παρασύρουν ὁρμητικῶς τὰ πάντα καὶ ἀντὶ νὰ ὠφελήσουν καταστρέφουν τὴν χώραν. Ἡ βροχὴ γίνεται θύελλα. Παράδειγμα ἔστωσαν αἱ Ἄλπεις τῆς Προβιγκίας. Ἰδοὺ λοιπὸν τὸ δεύτερον ἀξίωμα: Ὅτι διὰ νὰ συγκρατηθῇ τῆς βροχῆς ἡ ὑγρασία εἰς ἕνα τόπον, πρέπει ὁ τόπος νὰ ἦνε δασώδης.

» Ἀλλὰ καὶ πότε ἔρχονται αἱ βροχαί; Πάλιν ἡ φυσικὴ ἀπαντᾷ, ὅτι βροχὰς φέρουν τὰ δάση. Διότι αἱ ρίζαι τῶν δένδρων ἀπορροφοῦν ἀκατάπαυστα νερὸ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς γῆς, καὶ τὰ φύλλα των, μάλιστα τὰ βελονόφυλλα, χύνουν μεγάλας ποσότητας ὕδατος εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν. Ἑπομένως τὸ ἔδαφος τοῦ δάσους μένει πάντοτε σκεπασμένον ἀπὸ ὑδρατμοὺς καὶ ὁ ἀὴρ εἶναι ὑγρός. Εἴπομεν δὲ ὅτι ὅταν ὁ ἀὴρ ἦνε ὑγρός, τότε ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου εἶναι πολὺ μικρά, ὅπως πολὺ μικρὰ εἶναι καὶ ἡ ἐξάτμισις τοῦ ἡλίου. Ὁ καθηγητὴς τοῦ Μονάχου Ἐμπερμάουερ ἐκόρεσε δύο ἐδάφη μὲ τὴν ἰδίαν ποσότητα ὕδατος καὶ ἀπέδειξεν ὅτι εἰς τὸ γυμνὸν ἔδαφος ἡ ἐξάτμισις εἶναι τετραπλασία παρ' ὅσον εἰς τὸ δασωμένον. Τὸ πρῶτον εἶχε κατάξηρον τὸ χῶμα, ἐνῷ τὸ δεύτερον ὄχι. Ἔχομεν λοιπὸν τρίτον ἀξίωμα: Ὅτι τὰ δάση φέρουν αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ὑγρασίαν εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ τὸ σπουδαιότερον ὅτι δὲν ἀφίνουν συνάμα αὐτὴν νὰ ἐξατμισθῇ.

» Ἐνθυμεῖσθε ὅ,τι εἶπον διὰ τὰς θυέλλας, αἱ ὁποῖαι γίνονται εἰς τὰς φαλακρὰς χώρας. Ἐκεῖ φλογίζει ὁ ἥλιος, διψᾷ ἡ γῆ, ἡ ἀνομβρία μαστίζει τὰ σπαρτὰ καὶ τὴν χώραν, διότι δὲν ὑπάρχουν νέφη. Σχηματίζονται πάρα πολὺ ὀλίγα καὶ ἐκεῖνα σκορπίζονται ἀπὸ τοὺς ἀνέμους. Συχνὰ δὲ ἀντὶ βροχῆς πίπτει χάλαζα καταστρεπτική. Ἐνῷ εἰς τὰ δασωμένα μέρη δὲν γίνεται οὔτε κἂν χάλαζα. Ἔχουν προφύλαξιν τὰ δάση των. Ἡ πρώτη παρατήρησις ἐγένετο ἐν Ἑλβετίᾳ. Χώρα, ἡ ὁποία σκεπάζεται ἀπὸ δάση καὶ μάλιστα βελονόφυλλα, δὲν προσβάλλεται ἀπὸ χάλαζαν. Ὁ Βεκερὲλ σοφώτατα ἀπέδειξεν ὅτι τὸ δάσος ἀφαιρεῖ ἠλεκτρισμὸν ἀπὸ τὰ νέφη, διαιρεῖ αὐτὰ εἰς μικρὰς ὁμάδας, ἀντιτάσσει μηχανικὸν πρόσκομμα καὶ ἐκτρέπει τὴν διεύθυνσιν ἀπὸ τὰς θυέλλας. Ὦ φίλοι μου, λατρεύετε τὰ δάση. Εἶναι ἡ εὐτυχία τοῦ τόπου σας!

» Τὸ δάσος, ἐξηκολούθησεν ὁ καθηγητής, εἶναι ὁ τροφοδότης τῆς χώρας. Αἱ κυβερνήσεις ὀφείλουν, εἰς τὸ συμφέρον αὐτῆς τῆς ὑπάρξεώς των, νὰ ὑπολογίζουν ἐπὶ τοῦ δάσους. Ἡ δασολογία καὶ ἡ μετεωρολογία θὰ ὁδηγοῦν τὴν κυβέρζουν ἐπὶ τοῦ δάσους. Ἡ δασολογία καὶ ἡ μετεωρολογία θὰ ὁδηγοῦν τὴν κυβέρνησιν κάθε χώρας. Εἶναι δυνατὸν νὰ ὁρισθῇ ἀρκετὰ καλῶς ἐὰν θὰ βρέξῃ καὶ πόσον θὰ βρέξῃ ἀπὸ τὴν ἔκτασιν, τὴν ὁποίαν ἔχουν τὰ δάση. Ὁ Ἄνω Ρῆνος παρὰ τὸ Mannheim κυλίει κατὰ μέσην στάθμην νερὰ 1350 κυβικῶν μέτρων εἰς κάθε δευτερόλεπτον, δηλαδὴ 116,114,000 κυβικὰ μέτρα καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Εὑρέθη λοιπὸν ὅτι τὸ ποσὸν αὐτὸ τοῦ νεροῦ ἀποδίδει τὸ δάσος, τὸ ὁποῖον ἔχει ἔκτασιν 167,000 στρέμματα. Ἡ δασολογία ὁρίζει σήμερον καὶ

πόσον ποσὸν νεροῦ ἀπεταμίευσεν ἡ γῆ κατόπιν τῶν βροχῶν, ὅπως καὶ πόσον ποσὸν νεροῦ ἐξητμίσθη. Οἱ μετεωρολογικοὶ καὶ οἱ δασονομικοὶ σταθμοὶ κατὰ τὸ ἀκτινωτὸν radialstationen σύστημα, τὸ ὁποῖον οἱ Αὐστριακοὶ ἐφήρμοσαν πρῶτοι μὲ ὀμβρομετρικοὺς σταθμούς, εἶναι ὁδηγοὶ τῆς πλουτολογίας μιᾶς χώρας. Ἀφίνω τώρα τὰ ξύλα, ἀφίνω τὰ ζῷα, ἀφίνω τὴν ὑγείαν καὶ ὅσα ἄλλα ἀνεκτίμητα καλὰ μᾶς παρέχουν τὰ δάση.

»Πρέπει, ἐπανέλαβεν ὁ καθηγητής, ἀπὸ μικρὰ παιδιὰ νὰ μάθωμεν τοὺς εὐεργέτας μας καὶ νὰ λατρεύωμεν ὡς θεοὺς τὰ δάση. Νὰ σεβασθῶμεν τὸ κλωνί των, νὰ καμαρόνωμεν τὸ φύλλωμά των καὶ νὰ χαιρώμεθα εἰς τὰ μικρὰ πουλιά, ποῦ ἔστειλεν ὁ Θεὸς νὰ τὰ καθαρίζουν, ὡσανεὶ ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ἀχαριστίαν τῶν ἀνθρώπων. Καὶ τί ἀχαριστίαν!

»Ἄ! εἶπε. Πῶς μερικοὶ ἄνθρωποι εἶναι ἐξωτερικῶς μόνον πολιτισμένοι! Ἐταξείδευσα προπέρυσι εἰς τὴν Ἀνατολήν. Εἰς τὴν ἀποβάθραν μιᾶς ὡραίας καὶ δασωμένης νήσου πωλητὴς ἐπώλει μικροπούλια κατὰ δεσμίδας.

»— Καὶ ποῦ τὰ ἐφόνευσαν; ἠρώτησα.

»— Τἄπιασαν μὲ ἰξόβεργα εἰς τὰ δάση, ἀπήντησε κἄποιος ἀφελῶς.

»—Ἄ τοὺς κακούργους! μόλις εἰμπόρεσα νὰ ἐκστομίσω».

Ἡ λέξις κακοῦργος ἐπανέφερε τὴν ἁμαρτίαν μου ἐκείνην εἰς τὴν μνήμην μου. Ἡ φαντασία μου μοὶ ἐπανέφερεν ἀπὸ τὸ δάσος τοῦ Τάραντ εἰς τὸ μοναστῆρι τοῦ Ἁγίου Νικολάου τῆς Πριγκήπου, πρὸ τοῦ πνευματικοῦ ἐκείνου γέροντος τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας.

Ὁ καθηγητὴς ἐπανέλαβεν:

«Ἔσπευσα νὰ φύγω ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὅπου καταστρέφουν μὲ τοιαῦτα ἔνστικτα τοὺς εὐεργέτας των».

IV

Ἐγὼ δὲν ἐτόλμων πλέον νὰ παρακολουθήσω τὴν συνοδείαν. Ἔμεινα ὀπίσω βυθισμένος εἰς σκέψεις. Μακρόθεν παρετήρουν ὅτι ὁ καθηγητὴς συνήρχετο ἐκ τοῦ θυμοῦ του καὶ ἡ γαλήνη ἐκάθισεν ἐκ νέου ἐπὶ τῆς μορφῆς του. Ἀλλὰ δὲν ἤκουον πλέον ὅ,τι ἔλεγε. Μόνον κατάκαρδα ἀντήχουν οἱ λόγοι του:

— Τοὺς κακούργους!

Ἔκλαυσα ἀκόμη μίαν φορὰν διὰ τὸ ἁμάρτημά μου, ἀλλὰ τὴν φορὰν αὐτὴν μὲ βαθεῖαν γνῶσιν τοῦ τί ἔκαμα. Ἐνθυμήθην τὴν κατωφέρειαν τοῦ βουνοῦ μου καὶ τὴν «Γλῶσσαν» μὲ τὰ ἰξόβεργά μου. Ἐνθυμήθην τὸ ἀκρογιάλι τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ τὴν ἐξομολόγησίν μου. Καὶ ὡσὰν νὰ ἦτο ἐκείνη ἡ ὥρα ἤκουσα τὸν πνευματικόν νὰ μοῦ λέγῃ:

— Ἐγὼ ξεύρω τὴν ἁμαρτίαν ποὖκαμες... Δὲν σοὶ τὸ εἶπε στὸν ὕπνο σου, εἰς τὸ ὄνειρό σου, ὁ Ἅϊ-Νικόλας;

Μὲ τὸ εἶπε βέβαια· ἀλλ' ἔπειτα ἀπὸ τόσα χρόνια.

Ἐν Φαναρίῳ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

ΕΝ ΤΟΙΣ ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟΙΣ*

Κύριοι,

Τὸ θέμα τοῦ λόγου μου ἀφορᾷ τὴν τεχνικὴν ἐκπαίδευσιν τῶν καθ' ἡμᾶς Ὀρφανοτροφείων. Αὕτη, ὡς δὲν ἀγνοεῖτε, συνίσταται εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῶν στοιχείων μιᾶς οἱασδήποτε τέχνης, δι' ὧν ἐφοδιαζόμενοι οἱ ὀρφανοὶ ἀπολύονται, ἵνα, καθόσον ἀναπτύσσονται τὴν ἡλικίαν, τελειοποιηθῶσιν ἐν τοῖς ἐργοστασίοις τῆς ἀγορᾶς, υἱοθετούμενοι ἢ μισθούμενοι παρὰ τῶν ἐργοστασιαρχῶν. Δυστυχῶς ὅμως, ἕνεκα λόγων γενικωτέρων, τὰ Ὀρφανοτροφεῖα ἡμῶν περιορίζουσι τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν αὐτοῖς τεχνῶν εἰς τέσσαρας μόνον, τὴν ραπτικήν, ὑποδηματοποιΐαν, ξυλουργικὴν καὶ σιδηρουργικήν, ὁ δὲ περιορισμὸς οὗτος θὰ ἐπιφέρῃ μετ' οὐ πολύ, ὡς εἰκός, ἂν μὴ ἐπέφερεν ἤδη, κατὰ τὴν γενικὴν τῆς οἰκονομολογίας ἀρχὴν τῆς ζητήσεως καὶ τῆς προσφορᾶς, τὴν πληθώραν τῶν ἐργατῶν ἐν ταῖς τέχναις, τὸν μέγαν συναγωνισμὸν καὶ τὴν ἔκπτωσιν τῶν ἡμερομισθίων, κατ' ἀκολουθίαν δὲ καὶ τὴν δυστυχίαν αὐτῶν. Ἴσως τινὲς μὲ ἐκλάβωσιν ὡς λίαν ἀπαισιόδοξον καὶ ὡς ἐκφραζόμενον λίαν ὑπερβολικῶς, καθόσον ἀφορᾷ τὸ θέμα τοῦτο· πλὴν αὐτὰ ταῦτα τὰ πράγματα βοῶσι καὶ συνηγοροῦσιν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας τῶν ὑπ' ἐμοῦ λεγομένων. Οὐ πρὸ πολλῶν ἔτι ἐτῶν ἡ συντεχνία τῶν ἐν Ἀθήναις ἐπιπλοποιῶν, συνεδριάσασα ἐν τῷ Δημαρχιακῷ καταστήματι, ὁμοφώνως ἀπεφάνθη ὅτι ἡ εἰς τὰ μέλη τῆς συντεχνίας των παρατηρουμένη δυσπραγία δέον ν' ἀποδοθῇ κατὰ μέγα μέρος καὶ εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Χ΄΄ Κώστα, τὸ ὁποῖον κατ' ἔτος ἀπολύει ἱκανὸν ἀριθμὸν μαθητῶν, οἵτινες συντελοῦσιν εἰς τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἡμερομισθίου καὶ συνεπῶς εἰς τὴν δυστυχίαν τῶν τεχνιτῶν.

Τοιαῦτα πρὸ δεκαετίας περίπου ἀνωμολογοῦντο ὑπ' αὐτῶν τούτων τῶν τεχνιτῶν. Τί ἆρά γε συμβαίνει σήμερον; Δὲν ἀμφιβάλλομεν ποσῶς ὅτι ἡ αὐτὴ καὶ πλείων δυστυχία κατὰ γεωμετρικὴν πρόοδον ἐξακολουθεῖ νὰ μαστίζῃ τὰς ἐργατικὰς ἐκείνας τάξεις, εἰς τὰς ὁποίας ὑπάρχει πληθώρα ἐργατῶν, προερχομένη ἐκ τῶν καταρτιζομένων ἐν τοῖς ἐργοστασίοις τῶν Ὀρφανοτροφείων καὶ ἐν τοῖς ἐργοστασίοις τῆς ἀγορᾶς συγχρόνως.

* *Ἀνεκοινώθη ἐν τῷ πρώτῳ Ἐκπαιδευτικῷ Συνεδρίῳ Ἀθηνῶν.*

Ἐπειδὴ δὲ κατὰ φυσικὸν λόγον ἡ πληθώρα τῶν τεχνιτῶν φέρει ἀνισορροπίαν, οὕτως εἰπεῖν, καὶ ἀνωμαλίαν εἰς τοὺς κύκλους τῆς τέχνης, πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἰσορροπίας ἀνάγκη κατ᾽ ἀκολουθίαν νὰ ἐκλείψουν οἱ πλεονάζοντες τεχνῖται. Ὁ κλῆρος ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πίπτει βεβαίως πάντοτε εἰς τοὺς μᾶλλον ἀδυνάτους, καθόσον ἀφορᾷ τὴν πρόοδον τῆς τέχνης, καὶ εἰς τοὺς ἐστερημένους ὑποστηρίξεως. Τοιοῦτοι δ᾽ εἰσὶν οἱ ἀπόφοιτοι τῶν Ὀρφανοτροφείων.

Ὀκταετὴς περίπου πεῖρα εἰς τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐθνικὸν Ὀρφανοτροφεῖον καὶ πολλαὶ ἀτομικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου μ᾽ ἔπεισαν ὅτι ἐκ τῶν ἀποφοίτων τούτων οἱ 60 τοῖς % καὶ πλέον δὲν ἀκολουθοῦσιν ἐν τῇ ἀγορᾷ τὰς ὁποίας ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ ἐδιδάχθησαν τέχνας, ὡς μὴ ζητούμενοι, ἐστερημένοι δὲ καὶ ὑποστηρίξεως τρέπονται εἰς ἄλλα ἔργα, τοιαῦτα συνήθως, πρὸς τὰ ὁποῖα θὰ ἐπεδίδοντο καὶ ἂν μὴ ἐμαθήτευον ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ. Αἱ δαπάναι ἄρα, εἰς τὰς ὁποίας τὸ Ὀρφανοτροφεῖον ὑπεβλήθη δι᾽ αὐτούς, καὶ τὰ ἔτη, τὰ ὁποῖα οὗτοι κατηνάλωσαν ἐν αὐτῷ, ὡς καὶ οἱ κόποι, τοὺς ὁποίους κατέβαλον πρὸς ἐκμάθησιν τῶν στοιχείων τῆς τέχνης των, ἀπέβησαν εἰς μάτην. Μία ἀκριβὴς στατιστικὴ ἠδύνατο βεβαίως νὰ διαφωτίσῃ ἡμᾶς πόσοι ἀπόφοιτοι τῶν Ὀρφανοτροφείων μας ἀκολουθοῦσιν ἐν τῇ ἀγορᾷ τὰς τέχνας, ἃς ἐν αὐτοῖς ἐδιδάχθησαν, καὶ ἐκ ταύτης θὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ κρίνωμεν ἀσφαλῶς κατὰ πόσον οἱ ὀρφανοὶ ὠφελοῦνται ἐξ αὐτῶν καὶ τὰ Ὀρφανοτροφεῖά μας ἐπιτυγχάνουσι τοῦ σκοποῦ των. Ἐν τούτοις, ἐν ἐλλείψει στατιστικῆς, ἐπικαλούμενος τὰς μαρτυρίας τῶν κατὰ διαφόρους καιροὺς διευθυντῶν ἀμφοτέρων τῶν Ἐθνικῶν Ὀρφανοτροφείων, τοῦ τε ἐν Τουρκίᾳ καὶ ἐν Ἑλλάδι, τολμῶ μετὰ πεποιθήσεως νὰ εἴπω ὅτι μόλις οἱ 40 τοῖς % ἐκ τῶν ἀποφοίτων ἀκολουθοῦσι τὰς τέχνας των, οἱ δὲ λοιποὶ 60, ἵνα μὴ εἴπω ἀπόλλυνται, ἀλλὰ τοὐλάχιστον τρέπονται κατ᾽ ἀνάγκην ἀναπόφευκτον εἰς ἄλλα ἔργα, ἐντελῶς αὐτοῖς ξένα, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι ἀνάγκη νὰ μεταβληθῇ τὸ ἐν τοῖς ἡμετέροις Ὀρφανοτροφείοις ὑπάρχον σύστημα, ἵνα μὴ εἰς μάτην καταδαπανᾶται τοσοῦτον χρῆμα καὶ χρόνος.

Πρὸ πολλοῦ ἐπιχειρήσαντες νὰ σχηματίσωμεν τοιαύτην στατιστικήν, ἀπετύχομεν τοῦ σκοποῦ μας καὶ ἕνεκα τῆς ἀχανοῦς ἐκτάσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἕνεκεν ἐλλείψεως συνδρομῆς.

Τοιαύτην ὅμως στατιστικήν, ἄνευ ἀνυπερβλήτων κωλυμάτων, δύνανται, εἰς τὸ μέλλον τοὐλάχιστον, νὰ παρουσιάσουν εἰς ἡμᾶς τὰ ἐν Ἑλλάδι Ὀρφανοτροφεῖα. Σημειωτέον ὅμως ὅτι τότε καὶ μόνον θὰ ἀναφέρηται ἐν τῇ στατιστικῇ ὁ ὀρφανὸς ὡς ἐξακολουθῶν τὴν τέχνην του, ὅταν πεισθῶμεν ὅτι ἐπὶ μίαν πενταετίαν τοὐλάχιστον συνεχῶς μετῆλθεν αὐτὴν ὡς βιοποριστικὸν ἔργον. Τοῦτο δὲ εἶναι λίαν ἀναγκαῖον, διότι μετὰ τὴν ἀπόλυσίν του ὁ ὀρφανὸς ἀμέσως τοποθετεῖται πλησίον τεχνίτου ὑπὸ τοῦ Ὀρφανοτροφείου, ἀκολούθως ὅμως, μετὰ παρέλευσιν μηνῶν τινων, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ἡμερῶν, ἐγκαταλείπει ταύτην ἕνεκα πολλῶν λόγων.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὀκταετοῦς διαμονῆς μου ἐν Κωνσταντινουπόλει συνήντησα τέσσαρας ἐκ τῶν τροφίμων τοῦ Ὀρφανοτροφείου Χ´´ Κώστα μαθητάς

μου, ἐξ ὧν ὁ μὲν εἷς, ὁ Λάζαρος Δημητριάδης, ἀκολουθεῖ τὴν τέχνην του, τὴν λεπτουργικήν, καὶ τοῦτο διότι ἔχει ἀδελφοὺς λεπτουργούς, ἔχει δηλονότι ὑποστηρίξεις, οἱ δὲ λοιποὶ τρεῖς, ἐγκαταλείψαντες τὴν τέχνην των, μετέρχονται ὁ μὲν εἷς (σιδηρουργὸς) τὸν μουσικὸν εἰς τὰ καφῳδεῖα τοῦ Γαλατᾶ, ὁ δὲ β´, σπουδάσας τὴν βιβλιοδετικήν, ἠναγκάσθη νὰ γίνῃ, φρικτὸν εἰπεῖν, οἰκιακὸς ὑπηρέτης, καὶ ὁ γ´ (λεπτουργὸς) μετέρχεται τὸν παιδονόμον. Εἰς τὴν ἐρώτησίν μου, διατί ἀφῆκαν τὴν τέχνην των, ἀπήντησαν καὶ οἱ τρεῖς ὅτι πανταχοῦ, ὅπου ἀπηυθύνθησαν, εὗρον τὰς θύρας τῆς τέχνης των κλειστάς, ἐλάμβανον δὲ στερεότυπον τὴν ἀπάντησιν «ἔχομεν πολλοὺς ἐργάτας».

Ἀλλὰ καὶ ἡ τύχη πολλῶν ἀποφοίτων τοῦ ἱδρύματος τούτου ἐν Ἑλλάδι δὲν εἶναι καλλιτέρα, ὡς αὐτὸς οὗτος ἠδυνήθην ἀμέσως ν᾽ ἀντιληφθῶ κατὰ τὸ πενταετὲς διάστημα τοῦ ἐν αὐτῷ διδασκαλικοῦ μου βίου.

Καὶ ὅμως οὐδεὶς ἀρνεῖται ὅτι τὸ φιλανθρωπικὸν τοῦτο ἵδρυμα ἐλειτούργησεν ἄριστα· οὐδεὶς ἀρνεῖται ὅτι εἰς αὐτὸ ὀφείλομεν κατὰ μέγα μέρος τὴν πληθώραν τῶν ἐργατῶν, ἐνῷ ἄλλοτε ἡ ἀγορά μας ἐστερεῖτο τοιούτων καὶ ἠναγκάζετο νὰ μετακαλῇ ξένους· ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς ἀρνεῖται ὅτι ἄλλοτε εἴχομεν ἀνάγκην ἐργατῶν, ἐνῷ σήμερον ἔχομεν ἀνάγκην ἐργασίας. Οἱ καιροὶ ἤλλαξαν· καὶ τὰ πράγματα μετεβλήθησαν. Ἐπιβάλλεται ἄρα ὅπως καὶ τὰ Ὀρφανοτροφεῖά μας, ἀκολουθοῦντα τὴν φορὰν τῶν πραγμάτων, μεταβάλωσι καὶ αὐτὰ τὸ σύστημα τῆς τεχνικῆς αὐτῶν ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐξεύρωσιν ἕτερον πρακτικώτερον. Ἀνάγκη ὅπως καταρτίζωνται ὅσον ἔνεστι τελειότερον οἱ τρόφιμοι ἐν ταῖς τέχναις, οὕτως ὥστε νὰ δύνανται νὰ συναγωνίζωνται πρὸς τοὺς ἄλλους ἐν τῇ ἀγορᾷ τεχνίτας καί, εἰ δυνατόν, νὰ ὑποσκελίζωσιν αὐτούς. Ἐπιτακτικὴν ὅμως καὶ λυσιτελῆ ἀνάγκην θεωρῶ τὴν εἰσαγωγὴν εἰς τὰ Ὀρφανοτροφεῖα τεχνῶν τῆς πρώτης καὶ ἀπολύτου ἀνάγκης, οὕτως ὥστε οὐδέποτε οἱ ἐξασκούμενοι εἰς αὐτὰς νὰ ἐπιφέρωσιν ἀνισορροπίαν εἰς τὴν κοινωνίαν, ὅσοι δήποτε κἂν ὦσιν οὗτοι.

Τοιαύτη τέχνη, θεραπεύουσα τὸ κακόν, εἶναι ἡ μήτηρ καὶ ἡ τροφὸς τῶν ἄλλων τεχνῶν, ἡ γεωπονία. Διὰ τῆς ἐκμαθήσεως ταύτης οἱ τρόφιμοι τῶν Ὀρφανοτροφείων δὲν θὰ ὦσι πλέον ὑπόχρεοι νὰ ἐγκαθίστανται μόνον ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσιν, ὡς νῦν συμβαίνει, ἀλλὰ θὰ ἐπεκτείνωσι τὸν κύκλον τῆς τέχνης αὐτῶν ἐν τοῖς χωρίοις καὶ γεωργικοῖς μέρεσιν, ἔνθα καὶ αἱ δαπάναι αἱ βιωτικαὶ εἰσὶ μετριώτεραι καὶ τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα ἁγνότερα. Δὲν θὰ ὑφίστανται τὰ μαρτύρια τῶν ἐν ταῖς πόλεσι βιούντων πτωχῶν καὶ ἀπροστατεύτων, ἀλλὰ καὶ θὰ ζῶσιν ἐν σχετικῇ εὐτυχίᾳ.

Ἀλλὰ καὶ αἱ δαπάναι τῶν Ὀρφανοτροφείων περιορίζονται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, καθόσον τὰ πλεῖστα τῶν τροφίμων, ἵνα μὴ εἴπω ἅπαντα, θὰ προέρχωνται ἐκ τῶν κτημάτων αὐτῶν, τῶν καλλιεργουμένων ὑπ᾽ αὐτῶν τούτων τῶν ὀρφανῶν, ὡς νῦν γίνεται εἴς τινας ἱερατικὰς σχολάς. Οἱ δὲ μαθηταί, ὡς ἐκ τῆς μικρᾶς δαπάνης, ἥτις θ᾽ ἀναλογῇ εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν, καὶ ὡς ἐκ τῆς ὑλικῆς ὠφελείας, τὴν ὁποίαν θὰ παρέχῃ εἰς τὸ κατάστημα ἡ ἐργασία των, θὰ

εἶναι δυνατὸν νὰ παραμένωσιν ἐν αὐτῷ, οἱ βουλόμενοι, ἐννοεῖται, μέχρι τοῦ 21ου ἔτους τῆς ἡλικίας των, μέχρι δηλονότι τῆς τελείας ἐνηλικιώσεώς των, ὁπότε θὰ ἀπέρχωνται οὐχὶ πλέον, ὡς σήμερον, μὲ τὰ στοιχεῖα τῆς τέχνης, ἀλλ' ὡς ἄριστοι ἐργάται καὶ οἱ καλλίτεροι τῶν γεωργῶν τῆς Ἑλλάδος.

Κρίνω περιττὸν νὰ εἴπω ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς γεωπονίας — μεθ' ὅλων αὐτῆς τῶν κλάδων—ἐν τοῖς Ὀρφανοτροφείοις θὰ ἐξαναγκάσῃ ταῦτα, ὡς εἶναι ἑπόμενον, νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰ καλλιμάρμαρα μέγαρα τῶν πόλεων, ὅπως ἐκλείψῃ τὸ σόλοικον καὶ ὅλως ἀσυμβίβαστον μὲ τὴν λογικὴν καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα τοῦ νὰ κατοικῇ ἡ **φτώχεια** καὶ ἡ **ὀρφάνια** ἐν μεγάροις καὶ νὰ μετενεχθῶσι μακρὰν τῶν πόλεων ἐν ἀγροῖς παραλίοις ἢ παρὰ σιδηροδρομικοῖς σταθμοῖς εὑρισκομένοις δι' εὐνοήτους λόγους. Ἡ μετάθεσις αὕτη τῶν Ὀρφανοτροφείων μας ἐν γεωργικοῖς τόποις θὰ ὠφελήσῃ οὐκ ὀλίγον τοὺς πέριξ γεωργικοὺς πληθυσμούς, ἐπειδὴ ταῦτα θὰ κῆνται ὡς πρότυπα γεωργικῆς τέχνης κέντρα, πρὸς τὰ ὁποῖα προσβλέποντες οἱ χωρικοὶ θὰ φιλοτιμῶνται πρὸς βελτίωσιν τῆς τέχνης των.

Περαίνοντες τὴν βραχεῖαν ταύτην ἡμῶν διάλεξιν, ἐξάγομεν ἐκ ταύτης τὰ ἑξῆς συμπεράσματα: α΄) ὅτι τὰ Ὀρφανοτροφεῖα δὲν ἐκπληροῦσι τὸν προορισμόν των μὲ τὸ ὑπάρχον σύστημα τῆς τεχνικῆς αὐτῶν ἐκπαιδεύσεως καὶ μὲ τὸν περιορισμὸν τῶν τεχνῶν εἰς τέσσαρας· β΄) ὅτι πρέπει νὰ καταρτίζωνται τελειότερον ἐν ταῖς τέχναις οἱ ὀρφανοὶ ἐν τοῖς Ὀρφανοτροφείοις καὶ οὐχὶ νὰ ἐξέρχωνται αὐτῶν μὲ τὰ στοιχεῖα μόνον ὡς σήμερον καὶ γ΄) ὅτι εἶναι λυσιτελέστατον εἴς τε τοὺς ὀρφανοὺς καὶ τὰ Ὀρφανοτροφεῖα καὶ τὴν κοινωνίαν καθόλου νὰ εἰσαχθῇ εἰς αὐτὰ ἡ γεωπονία ὡς τέχνη τῆς πρώτης καὶ ἀπολύτου ἀνάγκης. Ἐπειδὴ δὲ ζήτημα τοσαύτης σπουδαιότητος καὶ ἀξίας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ πραγματευθῶμεν εἰς μίαν τόσον βραχεῖαν διάλεξιν καὶ νὰ πείσωμεν τοὺς ἁρμοδίους νὰ προβῶσιν εἰς τὴν ἀλλαγὴν τοῦ ἐπικρατοῦντος συστήματος, ἐπαφίεμεν τὴν συζήτησιν, ἀποδοχὴν καὶ υἱοθέτησιν τῶν προτεινομένων εἰς τὴν ἐγνωσμένην τοῦ Συνεδρίου καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς ἀντίληψιν.

ΜΑΡΚΟΣ ΤΡΙΑΝΤΙΝΟΣ

Ἐπιμελητὴς τοῦ Ἐθν. Ὀρφανοτροφείου.

ΤΑ ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΑΙΚΣΠΕΙΡΟΥ

**** Ὁ τυφλωμένος δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ λησμονήσῃ*
τί θησαυρὸν πολύτιμον στερήθηκε τὸ φῶς του.

**** Ὅποιος δὲν ἔλαβε πληγήν, γελᾷ τοὺς πληγωμένους.*

**** Τάνθος, ποῦ λέγουν ρόδον,*
ὅπως ἀλλέως κι' ἂν τὸ ποῦν, τὸ ἴδιο θὰ μυρίζῃ.

ΦΥΤΟΦΑΓΟΙ ΚΑΙ ΚΡΕΩΦΑΓΟΙ*

Τῶν ζῴων διαιρουμένων, ἐξ ἀπόψεως τροφῆς, εἰς φυτοφάγα, ζωοφάγα καὶ παμφάγα, ὁ ἄνθρωπος, ὡς ὁ πίθηκος, κατατασσόμενος εἰς τὴν τάξιν τῶν μαστοφόρων, εἶναι, κατὰ τοὺς φυτοφάγους, φύσει φυτοφάγος· ὁρισμὸς αὐθαίρετος καὶ ἄγνωστος τῇ ἐπιστήμῃ τῆς ζωολογίας μὴ παραδεχομένης διαίρεσιν τοῦ ὀργανικοῦ κόσμου ἐπὶ τῇ βάσει τῆς τροφῆς, διότι αἱ ἐν τοῖς ζῴοις παρατηρούμεναι ἀνατομικαὶ ὁμοιότητες δὲν προσδιορίζουσι καὶ τὸ εἶδος τῆς τροφῆς· ἡ τροφή, τοιαύτη ἢ τοιαύτη, συμβάλλει πάντως εἰς τὸ σχῆμα τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος τῶν ζῴων, τὰ ὁποῖα καὶ διατηροῦσιν αὐτὸ σκοπίμως, πλήν, μεταβαλλομένων τῶν ὅρων τῆς ζωῆς, συμμεταβάλλεται τό τε εἶδος τῆς τροφῆς καὶ τὸ σχῆμα τοῦ ἐντερικοῦ σωλῆνος· οἱ φυτοφάγοι παραγνωρίζουσιν, ὅτι ὁ ζωϊκὸς ὀργανισμὸς εἶναι ἐξέλιξις, ἧς τὴν ἀνωτάτην βαθμίδα, λόγῳ σωματικῆς ὀργανώσεως καὶ πνευματικῆς ἀναπτύξεως, κατέχει ὁ ἄνθρωπος, πρὸς ὃν ὁ πίθηκος οὐδὲ καθ' ὑπόθεσιν δύναται νὰ ὑποστῇ σύγκρισιν· καὶ ἐὰν ἔτι γίνῃ παραδεκτόν, ὅτι πατὴρ τοῦ πρώτου ἀνθρώπου ὑπῆρξε πιθηκάνθρωπός τις, ὁ ἄνθρωπος ὅμως οὗτος, διὰ τῆς μεταβολῆς τῆς διαίτης καὶ τῆς ἐν πᾶσιν ὑπεροχῆς, δὲν δύναται σήμερον πλέον νὰ ἐξομοιῶται μετὰ τῶν εἰκαζομένων προπατόρων αὐτοῦ πιθήκων· φυσιογνωμικῶς δὲ καὶ γεννετικῶς εἶναι ἀποδεδειγμένον, ὅτι πάντα τὰ ζῷα, καὶ αὐτὰ τὰ φυτά, ἐν ὡρισμέναις πρὸς τὸ περιβάλλον περιστάσεσιν ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς τὴν δύναμιν καὶ ἱκανότητα τοῦ συμμεταβάλλεσθαι.

Πρὸς ὑποστήριξιν τῶν θεωριῶν αὐτῶν οἱ φυτοφάγοι προσάγουσιν, ὅτι οἱ ὀδόντες τοῦ ἀνθρώπου πολλὴν ἔχουσι τὴν ὁμοιότητα πρὸς τοὺς τῶν πιθήκων, ἐπίσης καὶ ὁ ἐντερικὸς σωλήν, ἕνεκα μείζονος διαρκείας τῆς πέψεως τῆς φυτικῆς τροφῆς, ἐπιμηκέστερος ὡς δι' ἀντιπαραθέσεως πρὸς ἄλλα φυτοφάγα καὶ δὴ καὶ διὰ τὸν πίθηκον ζητοῦσι ν' ἀποδείξωσιν· ἀλλ' οἱ ἀνθρωποειδεῖς πίθηκοι, ὡς ἀπέδειξαν οἱ φυσιολόγοι, δὲν εἶναι μόνον φυτοφάγοι, ἀλλὰ καὶ ζωοφάγοι, διότι τρώγουσι καὶ ᾠά, ἔντομα, νεοσσοὺς καὶ μικρὰ πτηνά, ὥστε ὁ ἀνθρωποειδὴς πίθηκος δὲν δύναται νὰ συγκριθῇ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ἄλλως δὲ πᾶσα σύγκρισις, εἰς μεγάλας ταλαντεύσεις ὑποκειμένη, οὐδεμίαν ἔχει ἀξίαν καὶ σοβαρότητα κατὰ τὰς συγκριτικὰς ἀνατομικὰς μελέτας τῶν νεωτέρων· ὁ ἄνθρωπος, κατὰ τὸν περιώνυμον R. Wirchow, κατατάσσεται εἰς εἰδικὴν διάμεσον τάξιν καὶ ἔχει τὴν ἱκανότητα τὰς ποικιλωτέρας τῶν τροφῶν νὰ τρώγῃ καὶ νὰ πέπτῃ, τείνων πάντοτε νὰ μεταβάλληται συμμεταβαλλομένου καὶ τοῦ σχετικοῦ ὀργάνου, ὡς τοιοῦτό τι συμβαίνει τοῖς ἀπὸ τῆς φυτικῆς εἰς τὴν ζωϊκὴν τροφὴν μεθισταμένοις.

Οἱ ἐρασταὶ τῆς ἀποκλειστικῆς φυτοφαγίας ἐπιμόνως ἰσχυρίζονται, ὅτι ἡ φυτικὴ τροφὴ κρατύνει τὴν ἀντοχὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ συντελεῖ εἰς μακροβιότητα· ἡ ἀξίωσις αὕτη σοβαρῶς διαφιλονεικεῖται, διότι ὀφθαλμοφανῶς βεβαιούμεθα, ὅτι οἱ δι' ἀποκλειστικῆς φυτικῆς τροφῆς διαιτώμενοι ἔχουσι τὸ πρόσωπον ἀναιμικόν, μῦς ἀτροφικούς, ὑποδόριον λίπος ἀνεπαρκές, κατ' ἀκολουθίαν ὠχροί, σκελετώδεις, σκυθρωποί, εὐερέθιστοι, νευροπαθεῖς, ἐν τῇ κοπιώδει ἐργασίᾳ ἥττονες, ἄνευ κάλλους καὶ σφρίγους ὑγείας καὶ τῶν ζωοφάγων ἧττον μακρόβιοι· ἀφ' ἑτέρου τὴν ἀνάγκην τῆς ζωϊκῆς τροφῆς ἐν μέτρῳ

* *Ἀπόσπασμα ἰδιαιτέρας ἀνεκδότου μελέτης μου.*

λογικῷ ἀνεγνώρισαν καὶ οἱ κατ' ἐξοχὴν φυτοφάγοι λαοὶ τῆς γῆς, διότι κατὰ τὸν ἤδη διεξαχθέντα πόλεμον ἐν τῇ Ἄπω Ἀνατολῇ, οἱ Ἰάπωνες ἐλάμβανον καθ' ἑκάστην τακτικὴν μερίδα κρέατος, ἐκ πείρας πάντως βεβαιωθέντες, ὅτι αἱ φυσικαὶ καὶ ψυχικαὶ δυνάμεις τῶν ἀγωνιζομένων διὰ ζωϊκῆς τροφῆς, καὶ οὐχὶ δι' ὀρύζης, ἐξεγείρονται καὶ ἐντείνονται. Φυσιολογικαὶ δὲ παρατηρήσεις ἀπέδειξαν, ὅτι τὸ λεύκωμα, τὸ ἀναγκαιότατον τοῦτο διὰ τὸν ἀνθρώπινον ὀργανισμὸν ὑλικόν, ὡς φυτικόν, ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ζωϊκὸν δυσκόλως καὶ ἀνεπαρκῶς χρησιμοποιεῖται, παρ' ὅλας δέ, τὰς πραγματικὰς ἄλλως, ἀρετὰς τῆς ἤττονος πεπτικῆς αὐτοῦ ἰδιότητος, ὅπως καλύψῃ τὴν ἀπαιτουμένην ποσότητα, ἔχει τὸ μειονέκτημα νὰ εἰσάγηται ἐν μεγάλῃ ποσότητι καὶ οὕτω διὰ τοῦ βάρους νὰ καταθλίβῃ τὸν στόμαχον καὶ ἀναπτύσσῃ ἐν τῷ ἐντερικῷ σωλῆνι πολλὰ ὀξέα καὶ πολυειδῆ ἀέρια, οὐδαμῶς συμβάλλοντα εἰς πάχος, ρώμην καὶ μακρότητα ἡμερῶν· ἡ φυτικὴ τροφὴ ὡς τοιαύτη καὶ δὴ καὶ ἀποκλειστικὴ καὶ καλῶς ἔτι καὶ μετὰ τέχνης παρασκευαζομένη, ἀμβλύνει τὸ αἰσθητήριον τῆς γεύσεως, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ζωϊκήν, οὐ μόνον εἶναι μονότονος, ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν ὑγείαν, διότι ὡς ἀπεδείχθη στατιστικῶς, λέγει ὁ Albu, μεγάλη παρετηρήθη τῶν ἐν ταῖς Πρωσσικαῖς φυλακαῖς κρατουμένων θνησιμότης ἐκ τῆς μεγάλης χρήσεως τῆς φυτικῆς τροφῆς, ὅτε ἀνεγνωρίσθη καὶ ἡ ἀνάγκη μείζονος ζωϊκῆς τροφῆς· καὶ εἶναι μὲν ἐπιστημονικῶς ἀποδεδειγμένον ὅτι, διὰ τὴν ἄμεμπτον λειτουργίαν τοῦ μυϊκοῦ συστήματος αἱ λιπώδεις καὶ τῶν φυτικῶν τροφῶν αἱ ὑδατανθρακοῦχοι, ἕνεκα τῶν θερμαντικῶν αὐτῶν ἰδιοτήτων, γίγνονται πηγὴ μυϊκῆς δυνάμεως, ἀλλ' ἐπίσης βέβαιον εἶναι, ὅτι ὁ ὀργανισμὸς ἔχει ἀνάγκην καὶ δυνάμεων ταμιευτικῶν δι' ἐνδεχομένας αὐτοῦ ἀνάγκας, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀπαιτεῖται καὶ ποσότης λευκώματος ἱκανή, ὅπερ εὐκολώτερον καὶ ἀφθονώτερον παρέχει ἡ ζωϊκὴ τροφή· ὥστε οὐχὶ ἀποκλειστικὴ φυτικὴ τροφή, ὡς ἀξιοῦσιν οἱ φυτοφάγοι, ἕνεκα δῆθεν ἀνατομικῶν καὶ ἐνστίκτων κληρονομικῶν, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης μόνον καὶ ἕνεκα λόγων γεωγραφικῶν, κλιματολογικῶν καὶ οἰκονομικῶν, δικαιολογεῖται δὲ ὁ H. Winckel, λέγων ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι αἰχμάλωτος τῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ καὶ ὁ Albu ὅτι ἡ πενία ὠθεῖ εἰς τὴν φυτοφαγίαν [1].

Ὑγιεινῶς, κατὰ τοὺς φυτοφάγους, ἡ ζωϊκὴ τροφὴ βλάπτει, διότι εἶναι οὐσία νεκρὰ ἀπὸ νεκροῦ καὶ σεσηπότος ζῴου, ὅθεν καὶ παρακολουθεῖται ὑπὸ πυρετοῦ καὶ φαινομένων δηλητηριωδῶν, κατ' ἀκολουθίαν ὁ κρεωφάγος κτείνει ἑαυτὸν εἰσάγων ἐν τῷ ὀργανισμῷ τὰς νοσογόνους πτωμαΐνας, τὰ παράσιτα, ὡς τὰς τριχίνας, τὸ φυματικὸν μικρόβιον καὶ ἄλλα· ἡ ζωϊκὴ τροφή, προσθέτουσι, προκαλεῖ κόπωσιν, ὀκνηρίαν καὶ κλίσιν εἰς τὰ οἰνοπνευματώδη ποτά· κατὰ τῶν εἰρημένων προλήψεων καὶ σκέψεων, τὸ πλεῖστον θεωρητικῶν, ἡ ἐπιστημονικὴ παρατήρησις ἀποδεικνύει, ὅτι καὶ ὁ φυτικὸς κόσμος δι' ἀπορροφήσεως σηπτικῶν προϊόντων ὀργανικῆς ἀποσυνθέσεως δηλητηριάζεται, διὰ μυκήτων καὶ μικροβίων προσβάλλεται ἢ ἀφαιρουμένων τῶν φύλλων καὶ τοῦ καρποῦ νεκροῦται· ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀπολύμανσις τοῦ κρέατος, ὑπολογιζομένου τοῦ χρόνου ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἀφαιρέσεως τῆς ζωῆς ζῴου καὶ φυτοῦ, ἐνωρίτερον τῆς φυτικῆς γίγνεται, ἔπεται ὅτι, οὐ μόνον τὸ κρέας, ἀλλὰ καὶ ὁ τρώγων οὐδεμίαν ἀναδίδει σηπτικὴν ὀσμήν· ὅτι προκαλεῖ πυρετὸν εἶναί τι ὅλως φαντασιῶδες, μὴ ἐπιβεβαιούμενον ὑπὸ τῆς καθ' ἡμέραν πείρας, ἡ δὲ κόπωσις καὶ ὁ πρὸς τὴν ἐργασίαν ὄκνος δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα κρεωφαγίας, ἀλλ' ὑπερφορτώσεως στομάχου εἰς πᾶν εἶδος τροφῆς, ἐν τῇ φυτικῇ μάλιστα καὶ διὰ μικροτέρας ποσότητος ἕνεκα τῶν δυσπέπτων στοιχείων, ἅτινα παραμένουσιν ἀκατέργαστον καὶ ἀχρησιμοποίητον βάρος τοῦ ἐντερικοῦ σωλῆνος· εἰς τὸν διϊσχυρισμὸν [τῶν φυτοφάγων περὶ τῆς δηλητηριώδους ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ ἐπιδράσεως τῆς ζωϊκῆς τροφῆς δὲν ἀρνούμεθα τὰς ἐκ τῆς ἀποκλειστικότητος τοιαύτης

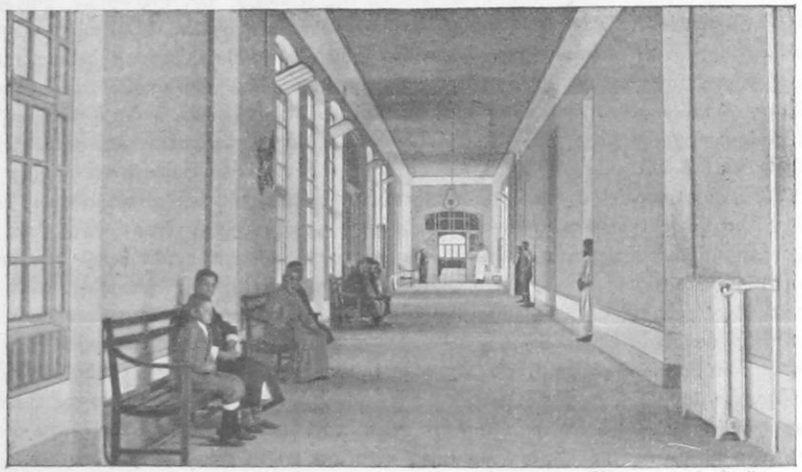
1. «Zentrabblah fur innere Medicis» N. 9 1905.

μόνον τροφῆς ἀσθενείας, μάλιστα ἔν τισι γενικοῖς νοσήμασιν· ἀλλ' ἐὰν δηλητηριώδεις ὀνομάζουσι τὰς τῷ οὐρικῷ ὀξεῖ συγγενεῖς ὀργανικὰς συνθέσεις, ὡς τὴν Κρεατίνην, Κρεατινίνην, Ξανθίνην κλπ., αὗται, ἐν ᾗ ἀναλογίᾳ κυκλοφοροῦσιν ἐν τῷ ὀργανισμῷ δὲν εἶναι δηλητηριώδεις καὶ δρῶσιν ἀποτελεσματικῶς ἐν τῇ πεπτικῇ λειτουργίᾳ· περὶ τῶν παρασιτικῶν ἀσθενειῶν, τῶν διὰ τοῦ κρέατος εἰσαγομένων, ἐν αἷς καὶ τῆς φυματιώσεως, ἡ μὲν τελευταία αὕτη, μὴ ἀποδειχθείσης τῆς ἀπὸ τοῦ βοὸς εἰς τὸν ἄνθρωπον μεταβιβάσεως, ἀποκλείεται, αἱ δὲ λοιπαὶ δὲν εἶναι καὶ τόσον ἐπίφοβοι, διὰ τοῦτο καὶ ὑγειονομικῶς περισσοτέρα προσοχὴ καὶ ἐπιτήρησις ἐνδείκνυται ἐπὶ τῶν ἀώρων ὀπωρῶν, λαχάνων, δηλητηριωδῶν μυκήτων, καὶ ἄλλων τινῶν φυτικῶν οὐσιῶν, ἐξ ὧν αἱ ἀσθένειαι Ἐργοτινισμός, Πελλάγρα, Beri-Beri κλπ.,ἐπὶ δὲ τοῦ φιλαλκοολισμοῦ τῶν κρεωφάγων παρατηροῦμεν, ὅτι τὸ νοσηρὸν τοῦτο καὶ ἀπείρων δυστυχημάτων ἐλάττωμα παρατηρεῖται ἔν τε τοῖς ἀρχαίοις καὶ νεωτέροις χρόνοις παρά τε τοῖς φυτοφάγοις καὶ κρεωφάγοις, εἶναι δὲ ἀποτέλεσμα οὐχὶ τροφῆς, ἀλλὰ κακῆς ἕξεως καὶ πλημμελοῦς μορφώσεως.

Οἱ ἐπὶ φυτοφαγίᾳ ἐνασμενίζοντες ἐπικαλοῦνται ὑπὲρ ἑαυτῶν τὸ αἴσθημα, τὴν ἠθικήν, τὴν θρησκείαν καὶ τὴν κοινὴν ἀνάγκην· οὕτω ἰσχυρίζονται ὅτι ἐπὶ τῇ θέᾳ ὠμοῦ κρέατος καὶ ἀπὸ τοῦ ἀγκίστρου κρεμαμένου χοίρου ἢ προβάτου καταλαμβανόμεθα ὑπὸ ρίγους καὶ ἀπογοητεύσεως, ἀνατριχιῶμεν δὲ καὶ ἐκ τῆς γεύσεως τῶν ἐντοσθίων καὶ ἐπὶ τῇ ἁπλῇ ἀναμνήσει τῶν ἐν τῷ ὀργανισμῷ εἰδικῶν αὐτῶν λειτουργιῶν. Ἀλλὰ μήτοι καὶ ἐν τῇ καταβροχθίσει τῶν ὀπωρῶν καὶ ἄλλων ἐδωδίμων δὲν ἐνθυμούμεθα πολλάκις καὶ τὰς χεῖρας, αἵτινες ἤγγισαν αὐτά; Δὲν καταλαμβανόμεθα πολλάκις ὑπὸ ἀηδίας καὶ ἀπελπισίας, μάλιστα οἱ νευροπαθέστεροι, ὅταν ἀπὸ τοῦ μαγειρείου ἀνέρχεται ἡ ὀσμὴ τῶν ἐψηνομένων πράσσων καὶ λαχάνων; Τὸ δὲ σκόροδον, τὸ πάντοτε κατάρατον, ὡς, αὐταῖς λέξεσιν, ὠνόμασεν αὐτὸ ἕλλην ἰατρὸς κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος;

Τῶν φυτοφάγων οἱ σχετικῶς ἀμαθεῖς καὶ τὸ πνεῦμα ὑποδεεῖς, παραδόξως δὲ καὶ ἄνδρες ὑπερόχου πνεύματος, διατείνονται, ὅτι ἡ φυτικὴ τροφὴ εἶναι ἐντολὴ θεία, ἡ δὲ ζωϊκὴ παράβασις αὐτῆς, κατ' ἀκολουθίαν ἁμάρτημα ὁ θάνατος τῶν ζῴων· ἀλλ' ἐὰν ἡ τόση τοῖς φυτοφάγοις προσφιλὴς φυτικὴ τροφὴ προαπαιτῇ τὴν γεωργίαν, αὕτη ἄνευ τῆς κτηνοτροφίας εἶναι ἀνεπαρκὴς καὶ τότε, ἀπέναντι τόσων κόπων καὶ μόχθων πρὸς βελτίωσιν καὶ ἀνάπτυξιν ἀμφοτέρων, εἶναι φυσικὸν ἢ δίκαιον ν' ἀπαγορευθῇ ἡ ἀπόλαυσις τῶν καρπῶν πολυμόχθου ἐργασίας; Δὲν εἶναι ἠθικὸν λέγουσιν! Ἀλλ' ἠθικὸν ἰδεῶδες, ἐνιαῖον καὶ διαρκὲς δὲν ὑπάρχει· ἡ ἠθικὴ δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς τροφῆς ὡς καὶ ἡ λειτουργία τοῦ ἐγκεφάλου τοῦ διακρίνειν τὸ ἠθικόν, εἶναι ἀνεξάρτητος τῆς θρέψεως, διότι ἡ δύναμις αὕτη εἶναι ἀπόρροια ψυχικῆς ἐνεργείας, κληρονομικῶς δι' ἀνατροφῆς μονιμοποιουμένη καὶ διὰ τῆς πείρας μεταβαλλομένη, ἐν τῷ ἀπασχολοῦντι δ' ἡμᾶς ζητήματι ἠθικὸν εἶναι ἡ ἀπόλαυσις τοῦ κρέατος ὡς ἀμοιβὴ τῆς ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου κτηθείσης ὑπεροχῆς ἐπὶ τῶν δι' ἐνστίκτων μόνον πεπροικισμένων ζῴων. Ἡ φυτικὴ τροφή, φαντάζονται οἱ φυτοφάγοι, καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ἥμερον, ἀγαθὸν καὶ εἰς πνευματικὴν ἐργασίαν ἐξόχως ἱκανόν, ἐνῷ ἡ ζωϊκὴ εὐερέθιστον, σκληρόν, ἐκδικητικὸν καὶ αἱμοβόρον· ἡ φυτικὴ ἐξημερόνει τοὺς κακοὺς καὶ ἀπολιτίστους, προικίζει τὸν ἄνθρωπον διὰ τῆς χρηστότητος, εὐγενείας καὶ κάλλους, αὐτὴν τὴν τίγριν μεταβάλλει εἰς ζῷον κατοικίδιον· πάντα ταῦτα εἶναι ἁπλαῖ ὑποθέσεις ἀντικρουόμεναι πρὸς τὰ συμπεράσματα τῆς φυσιολογίας, γνωστὸν δ' ἄλλως εἶναι, ὅτι οἱ μᾶλλον εὐερέθιστοι, ἐκδικητικοὶ καὶ αἱμοχαρεῖς παρατηροῦνται ἐν ταῖς ἐργατικαῖς τάξεσιν, αἵτινες εἶναι καὶ αἱ κατ' ἐξοχὴν φυτοφάγοι, βεβαίως οὐχὶ τῆς τροφῆς ἕνεκεν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἔλλειψιν ἀνατροφῆς, νοημοσύνης καὶ ἱκανότητος τοῦ συγκρατεῖν τὰ πάθη, καὶ δι' ἔλλειψιν τροφῆς πολλάκις, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐκ τοῦ εἴδους τῆς τροφῆς· εἶναι δὲ γνωστὸν ἤδη ἱστορικῶς, ὅτι ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἔζων καὶ λαοὶ κατ' ἐξοχὴν χορτοφάγοι, θύοντες ἢ τρώγοντες τοὺς οἰκείους αὐτοῖς γέροντας. Ἡ ἐκπολιτιστικὴ δύναμις τῆς φυτικῆς τροφῆς καὶ τὰ δι' αὐτῆς

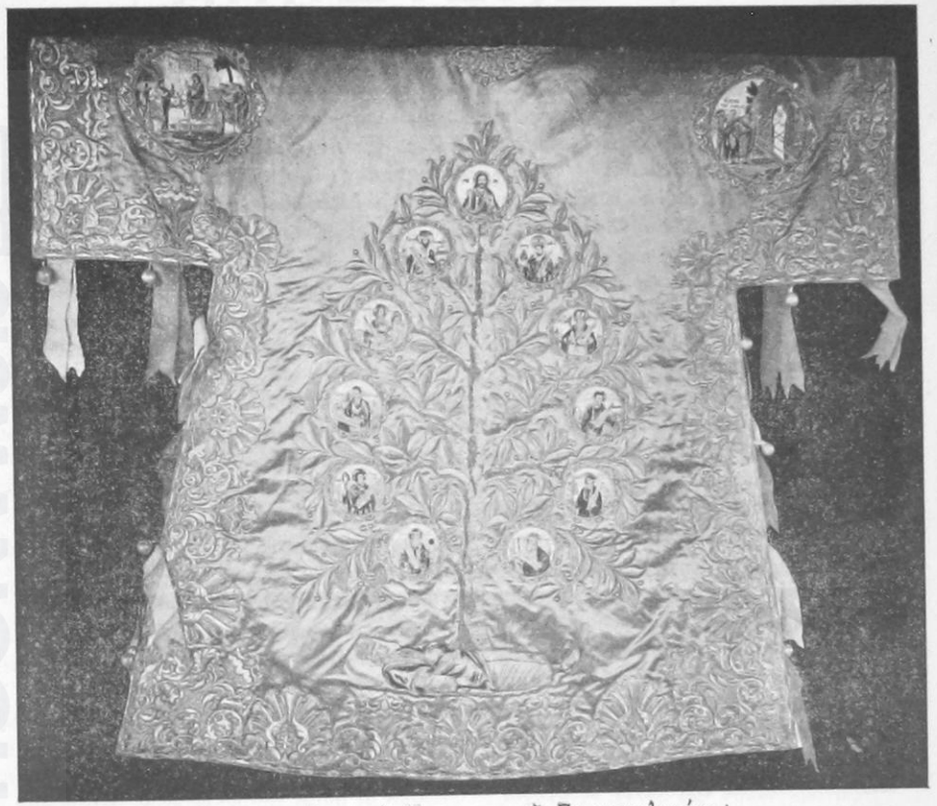
προσγινόμενα σωματικά, ἠθικὰ καὶ πνευματικὰ χαρίσματα δὲν ἀπεδείχθησαν ἔτι, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ, μεταξὺ τῶν χρῆσιν ποιουμένων τῆς ζωϊκῆς τροφῆς, καταδεικνύει περίτρανα δείγματα τῶν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ, ἐν ταῖς ἐπιστήμαις καὶ ταῖς τέχναις διατρεψάντων μεγάλων ἀνδρῶν, τὸν βίον καὶ τὴν ἀνατροφὴν τῶν μεμορφωμένων κοινωνιῶν καὶ τὴν χάριν καὶ τὴν ὡραιότητα τῶν συγκροτούντων αὐτὰς ἀτόμων· ὅτι τὸ ἔνστικτον ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν φυτοφαγίαν δὲν εἶναι ἐπιχείρημα σοβαρόν· τὰ νήπια ἐνστίκτως ὁδηγοῦνται πάντοτε εἰς τὴν τοῦ μητρικοῦ γάλακτος τροφήν, οἱ δὲ μείρακες ἐν τῇ ἀπολαύσει τῆς φυτικῆς τροφῆς, ἐὰν ἠδύναντο, μόνον ὀπώρας θὰ κατεβρόχθιζον· αἰτία τῆς ὁρμῆς ταύτης εἶναι ἡ πεῖρα τοῦ ὡρίμου μετὰ τοῦ ἡδέος· ἡ θέα τοῦ στάχυος, τῶν γεωμήλων καὶ τῆς κυνάρας διεγείρει ποτὲ τὴν ὄρεξιν; ἡ ὀσμὴ ὅμως τοῦ ὀβελίου ἀμνοῦ, μάλιστα ἐν ὑπαίθρῳ, ἢ ἡ θέα τεχνικῶς παρασκευασθέντος πλακοῦντος, καὶ παρὰ στομάχῳ μὴ κενωθέντι ἔτι, διεγείρει σφοδρὰν τὴν ἐπιθυμίαν· πράγματι ἔντεχνος ἐδεσμάτων κατασκευή, κομψὴ καὶ εὐπαρουσίαστος παράθεσις ἢ περιαγωγὴ αὐτῶν, σύμπλεγμα συνδαιτυμόνων μεμορφωμένων καὶ εὐαρμόστως συμπαρακαθημένων, συνδιάλεξις καὶ συζήτησις σώφρων, εὐφυὴς καὶ ζωηρά, οὐ μόνον τὴν ὄρεξιν ἐξεγείρει καὶ τὴν πέψιν

Ἐθνικὰ Νοσοκομεῖα : Διάδρομος τῆς νέας Χειρουργ. Κλινικῆς ἀνδρῶν.

ὑποβοηθεῖ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καθηδύνει καὶ τὰ αἰσθήματα ἐξευγενίζει. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα δὲν κατορθοῦνται μόνον διὰ τῶν χόρτων καὶ τῶν βοτανῶν, οὐδὲ δι' ὀπωρῶν. Θρησκευτικῶς καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἱερῶν γραφῶν πᾶσα ἀπόπειρα δικαιολογίας τῆς ἀποκλειστικῆς φυτικῆς διαίτης ἀποτυγχάνει, ὡς ἀπέτυχε καὶ ἡ φαντασιόπληκτος προσπάθεια, ἐπὶ τῇ βάσει τοιαύτης διαίτης, κοινωνικῶν βελτιώσεων καὶ μεταρρυθμίσεων, ἃς καὶ οἱ διασημότεροι τῶν οἰκονομολόγων καὶ κοινωνιολόγων δὲν ἠδυνήθησαν ἔτι νὰ ὑποδείξωσι. Διὰ τῶν εἰρημένων ἐπιστημονικῶν ἀντιρρήσεων ἀνδρῶν, μὴ παραγνωριζόντων καὶ τὰς ἀρετὰς τῆς φυτικῆς διαίτης, καταδικάζεται τὸ ἀποκλειστικὸν τῆς τροφῆς ταύτης, ἱστορικῶς δὲ ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ βελτίωσις τῶν ὅρων τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου, ἡ φυσική, κοινωνική, πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ αὐτοῦ πρόοδος κατωρθώθη, ἔνθα τῆς ζωϊκῆς μᾶλλον διαίτης χρῆσις ἐγένετο· οἱ δὲ τὴν φυτοφαγίαν ἀποκλειστικῶς ἐξυμνήσαντες μεγάλοι ἄνδρες, ἐν μὲν τῇ ἀρχαιότητι ὁ ***Πλάτων,*** ὁ ***Ζήνων,*** ὁ ***Πυθαγόρας,*** ὁ ***Πλούταρχος*** καὶ ἄλλοι, ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων ὁ Voltaire, Rousseau,

Bossuet, Pascal, Cuvier κλπ., ἵνα παραλείψω τοὺς ἰδιορρύθμους καί τινας ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἰατρῶν, ποσῶς δὲν ἐτήρησαν, ὅσα ἐδίδαξαν· ἁπλῶς μόνον ἠθέλησαν νὰ συνηγορήσωσιν ὑπὲρ τῆς διὰ φυτικῆς διαίτης ἐγκρατείας καὶ λιτότητος ἐν τῷ βίῳ τῶν ἀνθρώπων, διότι κατὰ τὸν ***Ἐπίκουρον*** αὐτὸν «τὸ συνειθίζειν ἐν ταῖς ἁπλαῖς καὶ οὐ πολυτελέσι διαίταις, καὶ ὑγιείας ἐστι συμπληρωματικόν, καὶ πρὸς τὰς ἀναγκαίας τοῦ βίου χρήσεις ἄοκνον ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον». Αὐτὸς ὁ ***Πυθαγόρας,*** ὁ χάριν λιτότητος

Ἱερὰ κειμήλια τοῦ Πατριαρχικοῦ Σκευοφυλακίου :
Ἡ ῥάχις τοῦ Πατριαρχικοῦ Σάκκου « Ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί ».

βίου ἀπαγορεύσας «τῶν ἐμψύχων ἅπτεσθαι... ὥστε εὐπορίστους αὐτοῖς εἶναι τὰς τροφὰς...» διὰ τὸ «σώματος ὑγίειαν καὶ ψυχῆς ὀξύτητα περιγίνεσθαι», αὐτός, λέγομεν, ὁ Πυθαγόρας, ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ φερωνύμου γεωμετρικοῦ προβλήματος, δὲν ἐδίστασε νὰ προσφέρῃ τοῖς θεοῖς θυσίαν βοῶν ἑκατόν· ἔκτοτε ἀπὸ τῆς ἑκατόμβης ταύτης, πάνυ εὐφυῶς προσθέτει σατυρικός τις, χρονολογεῖται καὶ ὁ τρόμος τῶν βοῶν ἐπὶ τῇ ἑκάστοτε ἀνακαλύψει νέας ἀληθείας.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ

ΤΑ ΕΛΕΥΣΙΝΙΑ

Ἅπαντες σχεδὸν οἱ συγγραφεῖς τῆς ἀρχαιότητος ἀνομολογοῦσι τὴν ὑφισταμένην ταὐτότητα τῆς ἐν Αἰγύπτῳ τιμωμένης ***Ἴσιδος*** μετὰ τῆς ***Δήμητρος,*** ἣν ἐλάτρευον οἵ τε Ἕλληνες καὶ Ρωμαῖοι. — «***Ἴσις*** δ' ἐστὶ κατὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν ***Δήμητερ***», λέγει ὁ Ἡρόδοτος. Καὶ ἀλλαχοῦ : «Αἰγυπτιστὶ δὲ ***Ἀπόλλων*** μὲν ***Ὧρος, Δήμητερ*** δὲ ***Ἴσις, Ἄρτεμις*** δὲ ***Βούβαστις***».

Οἱ Ἀθηναῖοι, παρ' οἷς ἡ λατρεία τῆς Δήμητρος εἶχεν ἐγκαταστῇ, ἦσαν ἀποικία Αἰγυπτίων, ἐλθόντων ἐκ Σάϊδος, ἔνθα ἐλατρεύετο ἡ ***Ἴσις.*** Ἐν Κορίνθῳ, ἐν Φωκίδι, ἐν Ἀργολίδι, ἡ Δήμητερ διετήρησε τὸ ὄνομα αὐτῆς ***Ἴσις.*** Ἡ ἱστορία τῆς Δήμητρος εἶναι εἰς πλείστας τοῦ βίου αὐτῆς περιπτώσεις ἡ αὐτὴ μὲ τὴν τῆς Αἰγυπτίας θεᾶς. Ἰδοὺ κατὰ τί μόνον διαφέρει.

Ὁ Πλούτων, θεὸς τῶν κατωτέρων σημείων, ὅπως ὁ ***Τυφὼν*** εἶναι θεὸς τοῦ ἐρέβους, ἁρπάζει τὴν Περσεφόνην, θυγατέρα τῆς Δήμητρος, καὶ φέρει αὐτὴν εἰς τὸν Ἅδην. Ἀπαρηγόρητος διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς θυγατρὸς αὐτῆς ἡ Δήμητερ τρέχει πρὸς ἀναζήτησιν αὐτῆς. Ἀνάπτει δᾷδα ἵνα ὁδηγήσῃ τὰ βήματα αὐτῆς, καὶ ἀφοῦ διέτρεξε πολλὰς χώρας, φθάνει, τέλος, εἰς Ἐλευσῖνα τῆς Ἀττικῆς. Ὁ Ζεύς, ἐν τούτοις, διατάττει τὸν Πλούτωνα ν' ἀποδώσῃ τὴν Περσεφόνην τῇ μητρὶ αὐτῆς. Ὁ θεὸς συγκατατίθεται ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ μὴ ἔφαγε καὶ φάγῃ ἡ Περσεφόνη οὐδὲν κατὰ τὴν ἐν τῷ Ἅδῃ διαμονὴν αὐτῆς. Οὕτως εἶχεν ἀποφασίσει ἡ εἱμαρμένη. Δυστυχῶς, ἡ Περσεφόνη, περιφερομένη ἐν τοῖς κήποις τοῦ καταχθονίου ἀνακτόρου, συνέλεξε καρπὸν ροιᾶς, ἐξ οὗ ἔφαγεν ἑπτὰ κόκκους. Ἐκεῖνο, ὅπερ ἠδυνήθη τότε νὰ πράξῃ ὁ Ζεύς, ἦτο νὰ διατάξῃ ὥστε ἡ Περσεφόνη νὰ διαμένῃ ἓξ μῆνας παρὰ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς καὶ ἑτέρους ἓξ παρὰ τῇ μητρί.

Ἡ περίπτωσις αὕτη εὑρίσκεται ἐν τῷ μύθῳ τοῦ Ἀδώνιδος. Καθάπερ καὶ ἡ ***Ἴσις,*** ἡ Δήμητερ εἶχε μικρὸν υἱόν, ὀνόματι ***Ἴακχον.*** Τὸ ὄνομα τοῦτο ἐσήμαινεν εἰς τὴν φοινικικὴν «θηλάζον τέκνον». Ὁ ***Ἴακχος*** οὗτος, ὁ ***Ὧρος*** τῶν Αἰγυπτίων, ἦτο διάσημος εἰς τὰ ***Ἐλευσίνια Μυστήρια,*** ἀπεκάλουν δὲ αὐτὸν ἐπίσης Βάκχον. Ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν ***Τιτάνων*** ὅπως ὁ ***Ὄσιρις*** ὑπὸ τοῦ ***Τυφῶνος.*** Ἑώρταζον ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐν Πάτραις τῆς Ἀχαΐας τὴν ἑορτὴν τοῦ ***Βάκχου Αἰσυμνήτου,*** τοῦ ἰδίου μὲ τὸν ***Ἴακχον*** τῶν ***Ἐλευσινίων Μυστηρίων,*** τὴν δὲ νύκτα τῆς προτεραίας ὁ ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τούτου ἐκόμιζε λάρνακα, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐφυλάττετο τὸ ἄγαλμα τοῦ θεοῦ.

Τὰ μυστήρια τῆς Δήμητρος, ὧν ἡ ἵδρυσις ἀνέρχεται κατὰ τὴν γενικὴν γνώμην εἰς τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα πρὸ Χριστοῦ, λέγεται ὅτι ἐκομίσθησαν ἐν Ἐλευσίνι ὑπὸ τοῦ ***Εὐμόλπου,*** — δὲν περιωρίσθησαν μόνον ἐν Ἐλευσίνι, ἀλλ' ἐγίνωσκον αὐτὰ ἐπίσης ἐν Σικελίᾳ καὶ ἐν Ρώμῃ, κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τοῦ Σύλλα εὑρίσκονται καὶ ἴχνη αὐτῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς βασιλείας τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ.

Καθ' ὃν χρόνον ἐτελοῦντο τὰ μυστήρια ταῦτα ἐν Ἑλλάδι, ὅλα τὰ ἔθνη συνέρρεον ἐν τῇ ἑορτῇ ταύτῃ, ὅπως ἐν Αἰγύπτῳ ὅλος ὁ λαὸς συνέρρεεν εἰς τὰς ἑορτὰς τῆς ***Σαΐδος,*** τῆς ***Βουβάστιδος,*** τῆς ***Ἡλιουπόλεως,*** τῆς ***Παμπρέμιδος.*** Συνέρρεον ἐκεῖ ἐξ ὅλων τῶν

μερῶν τῆς Ἑλλάδος, διότι, ὄχι μόνον οἱ Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἅπαντες οἱ Ἕλληνες ἠδύναντο νὰ μυηθῶσιν ἐν αὐτοῖς. Ἡ συρροὴ ἦτο μεγίστη. Ἐν καιρῷ πολέμου, οἱ Ἀθηναῖοι ἔσπευδον νὰ χορηγῶσιν ἀδείας ἐλευθέρας κυκλοφορίας πρὸς ὅλους ἐκείνους, οἵτινες ἤθελον νὰ παραστῶσιν εἰς τὰ ***Ἐλευσίνια,*** εἴτε ὡς ὑποψήφιοι, εἴτε ὡς ἁπλοῖ θεαταί.

Τὰ μυστήρια ταῦτα ἦσαν τὸ ἀντικείμενον μεγάλου σεβασμοῦ ἀπὸ μέρους τῶν Ἑλλήνων.

Τὰ μυστήρια ταῦτα διηροῦντο εἰς δύο τάξεις, εἰς ***Μεγάλα*** καὶ εἰς ***Μικρά.*** Τὰ τελευταῖα ἐτελοῦντο ἐν ***Ἄγρᾳ,*** κατὰ τὸν μῆνα Ἀνθεστηριῶνα, ἤτοι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔαρος, καί, κατά τινας μαρτυρίας, εἰς τιμὴν τῆς ***Περσεφόνης*** μόνον, εἰς ἀπόστασιν δύο ἢ τριῶν σταδίων νοτιανατολικῶς τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἐκαλοῦντο ***«τὰ ἐν Ἄγρας»***. Ἐκεῖ εὑρίσκετο ναός, πλησίον τοῦ ὁποίου ἔρρεεν ὁ ***Ἰλισσός,*** οὗτινος τὰ ὕδατα ἐχρησίμευον διὰ τὰς προκαταρκτικὰς καθάρσεις. Οἱ μυούμενοι ἔθυον κατὰ πρῶτον χοιρίδιον, καὶ ἐκαθαίροντο ὑπὸ ἱερέως ***Ὑδρανοῦ*** ἐπικαλουμένου. Ὁ ***Δᾳδοῦχος,*** δεύτερος λειτουργὸς τῆς μυήσεως, ἔθετε τὸν ἀριστερὸν πόδα τοῦ ὑποψηφίου ἐπὶ τῶν δερμάτων τῶν θυμάτων. Μετὰ τὸν ἁγνισμὸν τοῦτον ὁ ***Μυσταγωγός,*** ὁ καὶ ***Ἱεροφάντης*** καλούμενος, ἀπῄτει παρὰ τοῦ ὑποψηφίου ὅρκον τρομερόν, ἵνα βεβαιωθῇ περὶ τῆς ἐχεμυθίας αὐτοῦ. Εἶτα ἀπηύθυνεν αὐτῷ διαφόρους ἐρωτήσεις, μετὰ δὲ τὰς ἀπαντήσεις ἐχεμυθίας αὐτοῦ. Εἶτα ἀπηύθυνεν αὐτῷ διαφόρους ἐρωτήσεις, μετὰ δὲ τὰς ἀπαντήσεις αὐτοῦ ἔδιδεν αὐτῷ προκαταρκτικήν τινα διδασκαλίαν, καθιστῶσαν αὐτὸν ἱκανὸν νὰ ἐννοήσῃ τὰ ἀποκαλυφθησόμενα αὐτῷ ἐν τοῖς ***Μεγάλοις Μυστηρίοις*** μυστήρια, καὶ εἶτα ἔβαλλεν αὐτὸν νὰ καθεσθῇ ἐπὶ θρόνου, καὶ ὠρχοῦντο πέριξ αὐτοῦ. Ὁ μυούμενος εἰς τὰ ***Μικρὰ Ἐλευσίνια*** δὲν ἐγίνετο δεκτὸς εἰς τὸν σηκὸν τῆς Δήμητρος, ἀλλ' ἵστατο, τελουμένης τῆς τελετῆς, ἐν τῇ στοᾷ ἢ τῷ προνάῳ. Ἡ αὐτὴ τελετὴ ἐλάμβανε χώραν καὶ κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν μυστηρίων τῆς Σαμοθρᾴκης.

Κατὰ τὸν Δίωνα τὸν Χρυσόστομον, ὁ ναὸς τῆς ***Ἄγρας*** παρίστα τὸ ***Σύμπαν.*** Τὰ ***Μικρὰ Μυστήρια*** ἦσαν προπαρασκευὴ εἰς τὰ ***Μεγάλα,*** ἐνέκλειον δὲ κυρίως ἱεροπραξίας ἱλαστηρίους καὶ καθαρτηρίους, καὶ διδασκαλίαν ἅμα σχετικὴν πρὸς τὰ ἱεροπραξίας ἱλαστηρίους καὶ καθαρτηρίους, καὶ διδασκαλίαν ἅμα σχετικὴν πρὸς τὰ ***Μεγάλα Μυστήρια.*** Οἱ μυούμενοι εἰς τὰ πρῶτα ἐκαλοῦντο ***Μύσται,*** εἰς δὲ τὰ δεύτερα ***Μεγάλα Μυστήρια.*** Οἱ μυούμενοι εἰς τὰ πρῶτα ἐκαλοῦντο ***Μύσται,*** εἰς δὲ τὰ δεύτερα ***Ἐπόπται.*** Μεταξὺ τῶν δύο μυήσεων ὤφειλον νὰ παρέλθωσι πέντε ἐνιαυτοί.

Διάφοροι ἱεροτελεστίαι προηγοῦντο τῆς τελετῆς τῶν ***Μεγάλων Μυστηρίων,*** τελουμένων τὴν 15ην τοῦ μηνὸς Βοηδρομιῶνος, ἤτοι περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ φθινοπώρου, αἱ δὲ ἱεροτελεστίαι αὗται διήρκουν ἐννέα ἡμέρας.

Ἡ πρώτη ἡμέρα ἐκαλεῖτο ***Ἀγυρμός,*** ἤτοι ***Συνέλευσις.*** Τὴν ἡμέραν ἐκείνην οἱ ὑποψήφιοι συνήρχοντο ἐν τῷ τόπῳ τῆς συνεντεύξεως.

Τῇ ἐπαύριον ἔκαμνον λιτανείαν μέχρι τῆς θαλάσσης, ὅπως λουσθῶσιν εἰς καθαρισμόν. Ἡ τελετὴ αὕτη ἐκαλεῖτο ***«Ἅλαδε μύσται»***.

Τὴν τρίτην ἡμέραν καθιέρουν τῇ νηστείᾳ καὶ παρεσκευάζοντο εἰς τὴν ἐγκράτειαν, πίνοντες τὸ ποτὸν τὸ καλούμενον ***κυκεῶνα,*** κατὰ μίμησιν τῆς Δήμητρος. Τὸ ἑσπέρας κατέλυον τὴν νηστείαν δι' ἐλαφρᾶς τροφῆς, συνισταμένης ἐκ σησάμου, ἐκ διπυρίτιδος, καλουμένης ὡς ἐκ τοῦ σχήματος αὐτῆς ***Πυραμίδος,*** καὶ ἐκ διαφόρων ἄλλων ἐδεσμάτων, ἐγκεκλεισμένων ἐν τῇ ***Κίστῃ*** ἢ ***Μυστικῷ Καλάθῳ.*** Ἡ ἡμέρα αὕτη διήρκετο ἐν θλίψει.

Θυσία προσεφέρετο τὴν τετάρτην ἡμέραν, καθ' ἣν ἀπηγορεύετο τοῖς ὑποψηφίοις νὰ θίξωσι τὰ γεννητικὰ ὄργανα τῶν θυμάτων. Ἐξετέλουν χοροὺς ἱερούς, ἀπεικονίζοντας θίξωσι τὰ γεννητικὰ ὄργανα τῶν θυμάτων. Ἐξετέλουν χοροὺς ἱερούς, ἀπεικονίζοντας τὴν περὶ τὸν ἥλιον περιστροφὴν τῶν πλανητῶν, διότι ἡ γνώμη, ἥτις θεωρεῖ τὸν ἥλιον περιστροφὴν τῶν πλανητῶν, διότι ἡ γνώμη, ἥτις θεωρεῖ τὸν ἀστέρα τοῦτον ὡς τὸ κέντρον τοῦ πλανητικοῦ συστήματος, δὲν εἶναι νέα, ἀλλ' ἐπηγγέλλετο ὑπὸ τῶν ἀστρονόμων ἀπὸ τῶν ἀπωτάτων τῆς ἀρχαιότητος χρόνων.

Ἡ τελετή, ἡ καλουμένη τῶν ***Λαμπαδοφοριῶν,*** ἑωρτάζετο τὴν πέμπτην ἡμέραν. Οἱ ὑποψήφιοι, κρατοῦντες ἕκαστος πυρσὸν ἐν τῇ χειρί, καὶ προηγουμένου τοῦ ***Δᾳδούχου,*** διήρχοντο ἀνὰ δύο, βαθεῖα δὲ σιγὴ ἐβασίλευε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς

τελετῆς ταύτης. Εἰσήρχοντο ἐν τῷ ἐν Ἐλευσῖνι ναῷ τῆς Δήμητρος, καὶ μετεβίβαζον ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα τοὺς πυρσούς, ὧν αἱ φλόγες εἶχον τὴν ἀρετὴν τοῦ καθαίρειν. Ὁ ναὸς τῆς Ἐλευσῖνος ἔκειτο ἐπὶ λόφου καὶ περιεκυκλοῦτο ὑπὸ τοίχων. Ὁ ***Σηκὸς*** ἦτο καταπληκτικοῦ μεγέθους. Ὁ μέγας τοῖχος, ὅστις περιεκύκλου τὸν ναόν, ἦτο προωρισμένος νὰ ἐγκλείῃ ἅπαντας τοὺς ***Μύστας,*** τοὺς ἐπιδιώκοντας τὴν τελευταίαν μύησιν, πρὶν γίνωσι δεκτοὶ ἐν τῷ μυστηριώδει σηκῷ.

Ἡ ἕκτη ἡμέρα, καλουμένη ***Ἴακχος,*** ἦτο καθιερωμένη ***τῷ νέῳ Ἰάκχῳ.*** Ὁ θεός, παριστάμενος μὲ στέφανον ἐκ μυρσίνης, φυτοῦ ἐπικηδείου, καὶ κρατῶν δᾷδα ἐν τῇ χειρί, ἐφέρετο ἐν πομπῇ ἐκ τοῦ ***Κεραμεικοῦ*** εἰς τὴν Ἐλευσῖνα. Μετὰ τὸ ἄγαλμα εἵποντο ὁ ἀλληγορικὸς ***Λικμὸς*** καὶ ὁ ***Κάλαθος*** μεθ' ἁπάντων τῶν περιεχομένων ἐν αὐτῷ, καὶ ἰδίως τοῦ ***Φαλλοῦ.*** Αἱ ἐπανειλημμέναι κραυγαὶ *Ἴακχε!* ἠκούοντο καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς πομπῆς, ἥτις ἐξήρχετο ἐκ τῆς ***Ἱερᾶς Πύλης*** τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἐλάμβανεν εἶτα τὴν ὁδὸν τῆς Ἐλευσῖνος, ἣν, τούτου ἕνεκεν, ἐκάλουν ***Ἱερὰν ὁδόν.*** Τὴν νύκτα τῆς ἕκτης πρὸς τὴν ἑβδόμην, ἥτις νὺξ ἐκαλεῖτο ***Ἱερὰ*** ἢ ***Μυστική,*** καὶ μετὰ τὴν πομπὴν τοῦ μυστικοῦ ***Ἰάκχου,*** ἐλάμβανε χώραν ἡ εἰς τὰ ***Μεγάλα Μυστήρια*** μύησις, ἧς τὰ τυπικὰ εἶχον δημοσιευθῇ διὰ τοὺς μυηθησομένους. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ αὐτοκράτορος Γαληνοῦ, τὰ ἀντίγραφα τούτων εἶχον μεγάλως πολλαπλασιασθῇ καὶ ἐξήγειραν ζωηρῶς τὴν περιέργειαν τῶν βεβήλων. Δὲν ἀπέμειναν ὅμως ἐξ αὐτῶν ἢ ἀτελεῖς περικοπαί, ἐφ' ὧν βασιζόμενοι θὰ προσπαθήσωμεν νὰ περιγράψωμεν τὴν συνοδεύουσαν τὴν μύησιν τελετήν.

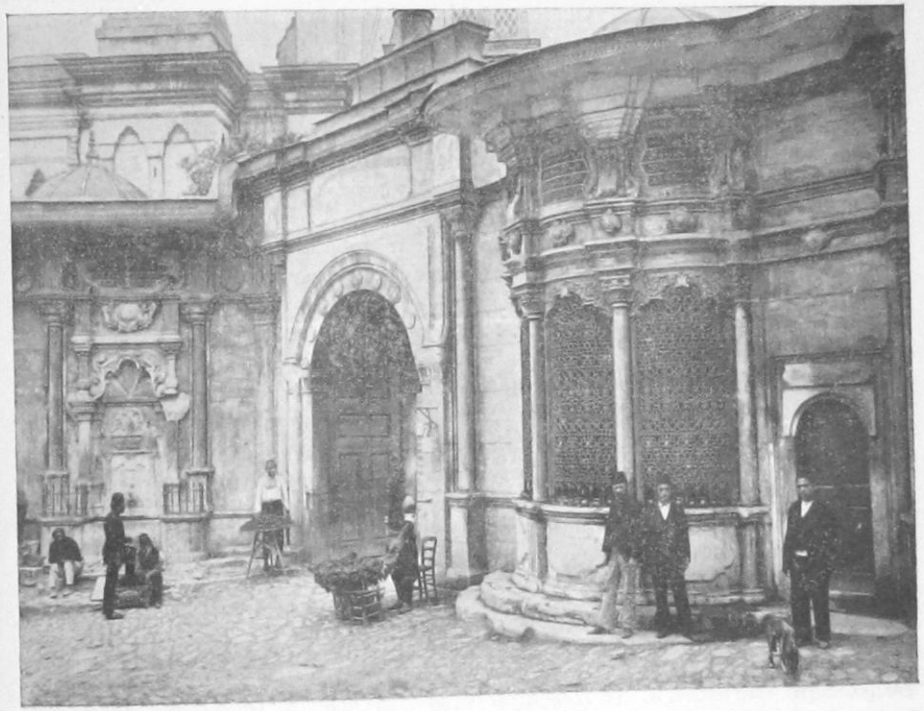
Εἴπομεν ὅτι τὸ μᾶλλον ἀπαράβατον ἀπόρρητον περιέβαλλε τὰ μυστήρια. Αἱ γυναῖκες, καίτοι μεμυημέναι εἰς τὰ ***Θεσμοφόρια,*** ἦσαν ρητῶς ἀποκεκλεισμέναι τῶν μυστηρίων τούτων. Συνέβη ἐν τούτοις ποτὲ ὁ ἄρχων Δημήτριος, θρασυνθεὶς ἐκ τῆς προστασίας τοῦ Ἀντιγόνου, νὰ διατάξῃ νὰ τεθῇ τὸ ἑδώλιον διὰ τὴν παλλακίδα αὐτοῦ Ἀριστα γόραν, πλησίον τοῦ βωμοῦ τῆς Ἐλευσῖνος, καθ' ὃν καιρὸν ἐτελοῦντο τὰ μυστήρια, ἀπειλῶν νὰ τιμωρήσῃ αὐστηρῶς πάντα ἀνθιστάμενον. Πρὸ τοῦ θανάτου αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ μυηθῶσιν εἰς τὰ μυστήρια ταῦτα, καὶ ἐκ τῆς παιδικῆς αὐτῶν ἡλικίας ἠδύναντο νὰ συμμετάσχωσι τῆς τελετῆς ταύτης. Δὲν ἐγένοντο ὅμως δεκτοὶ ὅπως μυηθῶσιν οἱ ἀνθρωποκτόνοι, οἱ ἱερόσυλοι, οἱ ἀκάθαρτοι, οἱ μεταχειριζόμενοι τὴν μαγείαν, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπέκλεισαν τῆς μυήσεως τοὺς ἐπικουρικούς, τοὺς χριστιανοὺς καὶ τοὺς ἀθέους.

Κατ' ἀρχὰς ἡ μύησις ἐγίνετο δωρεάν, ἀλλ' αἱ ἀνάγκαι τοῦ κράτους δὲν ἐπέτρεψαν κατόπιν νὰ διατηρηθῇ τὸ ἔθος τοῦτο, καὶ διὰ νόμου, συνταχθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀριστογείτονος, οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ γείνῃ δεκτὸς εἰς τὰ μυστήρια ἢ ἐπὶ πληρωμῇ χρηματικῆς τινος ποσότητος. Ἐν Ρώμῃ, αἱ δημευόμεναι περιουσίαι τάξεως κακούργων, καθὼς καὶ τὰ ἐπιβαλλόμενα πρόστιμα ἀφιεροῦντο τῇ Δήμητρι.

Οἱ ὑποψήφιοι δὲν ἐμυοῦντο ἅπαντες ταὐτοχρόνως καὶ δὲν εἰσήρχοντο ἢ ἀλληλοδιαδόχως ἐντὸς τοῦ ἀλληγορικοῦ ***Σηκοῦ.*** Ὁ ***Ἱεροκῆρυξ*** ἤρχιζε τὴν τελετὴν τῆς μυήσεως διὰ τῆς ἀκολούθου προκηρύξεως: «Ἐὰν ἄθεός τις, χριστιανὸς ἢ ἐπικουρικός, εἶναι θεατὴς τῶν μυστηρίων τούτων, ἐξελθέτω, ἵνα οἱ πιστεύοντες τῷ θεῷ μυηθῶσιν ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς».

Εἶτα οἱ ὑποψήφιοι ἔδιδον νέον ὅρκον ἐχεμυθίας. Ἠρώτων αὐτούς: — Ἔφαγες ἄρτον; — Ὄχι, ἀπήντων οὗτοι, ἔπιον κυκεῶνα, ἔλαβον κίστην. Ἀφοῦ εἰργάσθην, ἔβαλον ἐν τῷ ***Καλάθῳ,*** εἶτα τὸν ***Κάλαθον*** ἐν τῇ κίστῃ». Ἡ ἀπάντησις αὕτη ἐδήλου ὅτι οἱ ὑποψήφιοι εἶχον προσηκόντως μυηθῇ εἰς τὰ μυστήρια τῆς ***Ἄγρας.*** Ὁ ὑποψήφιος ὤφειλε νὰ ἐμφανισθῇ γυμνός, ἐκάλυπτον δ' αὐτὸν εἶτα διὰ δέρματος ἀρτιεννήτου ζῴου, τετυλιγμένου περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ. Ἀπέβαλεν ἐκ νέου τὸ ἔνδυμα τοῦτο καὶ ἐνεδύετο τὸν ἱερὸν χιτῶνα, ὃν ὤφειλε νὰ φέρῃ μέχρις οὗ οὗτος ἀπερρακοῦτο. Βεβυθισμένος εἰς τὴν φρίκην τῆς νυκτὸς καὶ περίτρομος, ὁ ὑποψήφιος περιέμενεν ἐν τῷ προνάῳ ν' ἀνοιχθῶσι δι' αὐτὸν αἱ θύραι τοῦ ἀδύτου. Ἤκουε δοῦπον, ὅμοιον τῷ κεραυνῷ, οἱ ἄνεμοι

ἐμυκῶντο, ἀστραπαὶ ἀνέλαμπον κατὰ διαστήματα, φάσματα ἐνεφανίζοντο πρὸ αὐτοῦ, καί, μεταξὺ ἄλλων, ἓν ἔχον τὸ σχῆμα τοῦ Κερβέρου. Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀναπαρίστων προφανῶς τὸ τραγικὸν τέλος τοῦ ***Ἰάκχου*** ἢ ***Βάκχου,*** φονευθέντος ὑπὸ τῶν Τιτάνων, ἢ τὴν πάλην τῶν δύο στοιχείων, τοῦ σκότους καὶ τοῦ φωτός, τοῦθ' ὅπερ ἔδωκε τοῖς λειτουργοῖς τῆς Ἐλευσῖνος τὸ ἐπίθετον ***φιλοπόλεμοι.*** Μετὰ τὰς περιπετείας καὶ τοὺς τρόμους τούτους, ἠνοίγοντο αἱ πύλαι τοῦ ἀδύτου, καὶ ὁ ὑποψήφιος ἐθεᾶτο τὸ ἄγαλμα τῆς θεᾶς ἐν μέσῳ ἀπαστραπτόντων φώτων. Ταὐτοχρόνως ὁ μυούμενος ἐστέφετο μυρσίνῃ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ κατεθαμβοῦντο ὑπὸ θελκτικωτάτων θεαμάτων, ἅμα δὲ καὶ τὰ ὦτα αὐτοῦ κατεκηλοῦντο ὑπὸ γλυκυτάτων ἐναρμονίων ᾀσμάτων. Ἀνεκηρύττετο τότε ***Ἐπόπτης*** καὶ οἱ ***Μυσταγωγοὶ*** ἀπεκάλυπτον αὐτῷ τὸ ἀπόρρητον δόγμα, «ἀλλ' ἄνευ

Κρήνη Νούρι Ὀσμανιέ, κειμένη παρὰ τὴν Μεγάλην Ἀγοράν.

τέχνης, λέγει ὁ Πλούταρχος, χωρὶς νὰ φέρωσιν οὐδεμίαν ἀπόδειξιν, οὐδὲν ἐπιχείρημα, δυνάμενα νὰ δώσωσι τοῖς λόγοις αὐτῶν ἐπεξηγηματικὴν ἔννοιαν». Μετὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ δόγματος τούτου, ἡ συνέλευσις διελύετο διὰ τῆς τυπικῆς φράσεως ***Κὸγξ-ομ-πάξ,*** ἣν ἐπανελάμβανον ἅπαντες οἱ μεμυημένοι, Ἡ φράσις αὕτη, ἥτις σύγκειται ἐκ διεφθαρμένων βραχμανικῶν λέξεων, καὶ ἥτις ἦτο πιθανῶς κοινὴ εἰς ὅλα τὰ μυστήρια, ἔρχεται εἰς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης, τῆς ἀποδιδούσης τοῖς ***Γυμνοσοφισταῖς*** τὴν ἵδρυσιν τῶν μυστηρίων.

Μετὰ τὰς τελετάς, ἃς περιεγράψαμεν, καὶ αἵτινες ἐλάμβανον χώραν τὴν νύκτα, οἱ μεμυημένοι ἐπανέκαμπτον εἰς Ἀθήνας τὴν ἑβδόμην ἡμέραν. Καθ' ὁδὸν ἀνεπαύοντο παρὰ τῇ ἱερᾷ συκῇ. Ἐκ τοῦ ξύλου τοῦ δένδρου τούτου κατεσκευάζετο ὁ ἐν τῷ ***Καλάθῳ*** κεκλεισμένος ***Φαλλός.*** Ὁ καρπὸς τῆς συκῆς ἔχει πράγματι μεγάλην ἀναλογίαν πρὸς

μέλος τι τοῦ ἀνδρός. Εἶτα οἱ μυούμενοι ἐπανελάμβανον τὴν πορείαν αὐτῶν. Οἱ κάτοικοι τῶν πλησιοχώρων, ***Γεφυρισταὶ*** καλούμενοι, προσέτρεχον, πανταχόθεν ἵνα ἴδωσιν αὐτοὺς διερχομένους, καὶ ἔσκωπτον αὐτούς, ὅτε ἀφικνοῦντο παρὰ τὴν ἱερὰν γέφυραν τοῦ ***Κηφισσοῦ,*** τὰ δὲ σκώμματα ἐκαλοῦντο ***Γεφυρισμοί.*** Οἱ μυούμενοι ἐπροσπάθουν ν' ἀπαντήσωσιν εὐστόχως, χρώμενοι τοῖς αὐτοῖς ὅπλοις, ἐκεῖνος δ' ὅστις ἐξήρχετο νικητὴς τῆς πάλης, ἐστέφετο διὰ ταινιῶν.

Ἡ ὀγδόη ἡμέρα τῆς ἑορτῆς ἐκαλεῖτο ***Ἐπιδαύρια,*** καὶ ἦτο ἀφιερωμένη τῷ Ἀσκληπιῷ, ὅστις, φθὰς ἐξ Ἐπιδαύρου μετὰ τὴν μύησιν, δὲν ἠδυνήθη νὰ λάβῃ μέρος ἐν αὐτῇ. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐπέτρεψαν αὐτῷ νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν τελετὴν ταύτην τῇ ἐπαύριον, καὶ ἔκτοτε καθιερώθη τὸ ἔθος δευτέρας μυήσεως διὰ τοὺς μὴ δυνηθέντας νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν πρώτην. Ἡ ἐννάτη ἡμέρα ἐκαλεῖτο ***Πλημοχόαι,*** ἐκ τοῦ ὀνόματος πηλίνου ἀγγείου ἰδιαιτέρου σχήματος. Οἱ ἱερεῖς ἐπλήρουν οἶνου δύο τῶν Πλημοχοῶν τούτων, εἶτα ἀνέτρεπον αὐτάς, τὴν μίαν πρὸς ἀνατολὰς καὶ τὴν ἄλλην πρὸς δυσμάς, προφέροντες μυστηριώδεις λέξεις. Ἡ ἑορτὴ αὕτη ἦτο θλιβερά. Τῇ ἐπαύριον ἐλάμβανε χώραν ἡ τέλεσις τῶν γυμνικῶν ἀγώνων, δι' ὧν κατέληγον τὰ Ἐλευσίνια.

Οἱ λειτουργοὶ τῶν Ἐλευσινίων διηροῦντο εἰς ἀνωτέρους καὶ κατωτέρους. Εἰς τὴν πρώτην τάξιν ἀνῆκον ὁ ***Ἱεροφάντης,*** ὁ ***Δᾳδοῦχος,*** ὁ ***Ἱεροκῆρυξ*** καὶ ὁ ***Ἐπιβώμιος,*** πάντες ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν ***Εὐμολπιδῶν*** καὶ κηρύκων, διὸ καὶ ἔν τινι περιγραφῇ ***«Μύσται τοῦ Εὐμόλπου»*** καλοῦνται. Ὁ ***Ἱεροφάντης,*** ὁ μέγας οὗτος Ἀρχιερεὺς τῆς Ἀττικῆς, ἐξεπλήρου τὴν πρώτην λειτουργίαν ἔν τε τοῖς ***Μεγάλοις*** καὶ τοῖς ***Μικροῖς*** μυστηρίοις, εἰσάγων δ' εἰς τὸν ναὸν τοὺς δοκίμους ἐδίδασκεν αὐτοῖς ὅσα τοῖς ἐπεβάλλοντο χρέη. Εἰς τὸ ἀνώτατον τοῦτο ὑπούργημα δὲν περιήρχετο ἢ ἐν προβεβηκυίᾳ ἡλικίᾳ, ὤφειλε δὲ νὰ διατελῇ καθ' ἅπαντα τὸν βίον αὐτοῦ ἄγαμος. Εἰς αὐτὸν ἀπεδίδετο καὶ θρόνος καὶ διάδημα. Τοιοῦτο διάδημα ἔφερε καὶ ὁ ***Δᾳδοῦχος,*** ὁ πρῶτος, μετὰ τὸν ***Ἱεροφάντην,*** ἱερεύς, καὶ ὁ μὲν ***Ἱεροφάντης*** ἀπεικόνιζε τὸν Δημιουργόν, ὁ δὲ ***Δᾳδοῦχος,*** ὅστις ὤφειλε νὰ ὑποστῇ ἐξετάσεις πρὶν ἀναλάβῃ τὰ ἑαυτοῦ καθήκοντα, ἀπεικόνιζε τὸν Ἥλιον. Ὡσαύτως ὁ ***Ἱεροκῆρυξ,*** ὅστις ἐπέβλεπε μή τοι βέβηλος εἰσδύσῃ ἐν τῷ ναῷ, τὸν ***Ἑρμῆν,*** ὁ δὲ περὶ τῶν τοῦ ναοῦ ἐπιμελούμενος ***Ἐπιβώμιος,*** τὴν ***Σελήνην.*** Πάντες δὲ οὗτοι οἱ ἱερεῖς ἔφερον κοινῶς στέφανον μυρσίνης, ἱερᾶς τῇ τε Ἀφροδίτῃ καὶ Δήμητρι, περιεβάλλοντο δ' ἐνδύματα πορφύρας, καλούμενοι γενικῶς ***Ἱερώνυμοι,*** διὰ τοῦ ὁποίου ἱεροῦ ὀνόματος ὑπέκρυπτον τὸ ἑαυτῶν, ὁ μὲν ***Ἱεροφάντης*** ἰσοβίως, οἱ δὲ λοιποὶ ἐφ' ὅσον ὑπηρέτουν.

Πλεῖστοι ὅσοι τίτλοι ἀπεδίδοντο εἰς τοὺς ἱερεῖς τῆς κατωτέρας τάξεως. Ὁ ***Ὑδρανὸς*** ἐνησχολεῖτο εἰς τὸ νὰ καθαίρῃ τοὺς ὑποψηφίους, ὁ ***Δαειρίτης,*** ἰδιάζων ἱερεὺς τῆς Περσεφόνης, οἱ ***Ὑμνωδοὶ*** ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Λυκομηδῶν, οἱ ***Σπονδοφόροι*** ἐπεμελοῦντο τῶν σπονδῶν, οἱ ***Πόρφυροι*** ἔφερον τὸ πῦρ, ὁ ***Ἱεραυλητὴς*** ηὔλει τὸν ἱερὸν αὐλόν, ὁ ***Ἰακχωγὸς*** ἦγε τὴν πομπὴν εἰς τιμὴν τοῦ Ἰάκχου, ὁ ***Λικνοφόρος*** ἔφερε τὸν μυστικὸν ***Λίκνον,*** οἱ ***Νεωκόροι*** ἱστάμενοι πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ ναοῦ, οἱ δὲ ***Ἐξηγηταὶ*** ἐξήγουν ὅ,τι εἶχεν ἀναφορὰν πρὸς τὰ τοῖς μυστηρίοις ἐπιταττόμενα καὶ τὰς ἱερὰς πομπάς. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς ἱερεῖς τούτους ὁ ***Ἄρχων*** εἶχε τὴν ἀνωτάτην ἐπιστασίαν, ἐν αὐτῷ δὲ καὶ μόνῳ ἐναπέκειτο νὰ ἀπείργῃ τῶν μυστηρίων τοὺς εἰς τὰς ποινὰς τῶν νόμων καθυποβληθέντας, νὰ θύῃ ἐπὶ τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ Ἐλευσῖνι ναῶν τῆς Δήμητρος, καὶ νὰ προφέρῃ εὐχὰς ὑπὲρ τῶν κατοίκων τῆς Ἀττικῆς. Ἐβοηθεῖτο δὲ ὑπὸ τεσσάρων ***Ἐπιμελητῶν,*** ὧν οἱ δύο ἐξελέγοντο ἐξ Ἀθηναίων ἁπάντων, οἱ δὲ ἄλλοι δύο ἐκ τῶν ἱερῶν οἰκογενειῶν τῶν ***Εὐμολπιδῶν*** καὶ τῶν ***Κηρύκων.***

ΧΑΡΙΛΑΟΣ Π. ΚΑΛΑΪΣΑΚΗΣ

ΟΜΟΙΟΣ ΤΟΝ ΟΜΟΙΟ

Μιὰ φορὰ ἕνας μαυροκόρακας ἀγάπησ' ἓν ἄσπρο περιστέρι. Τὸ περιστέρι αὐτὸ ἤρχουνταν ἀπὸ πολὺ μακρυά, ἀπὸ τὴν Αὐστραλία· καὶ ἦταν ἀπὸ εἶδος πολὺ σπάνιο, ἀπὸ 'κεῖνα, ποῦ δὲν εὑρίσκουνταν 'ς τὴν πατρίδα τοῦ φτωχοῦ τοῦ κόρακα. Αὐτὸς ἦταν νέος, πολὺ νέος, τρελλὸ πουλί, ὅτι βγῆκε 'ς τὸ φτερό, μὰ ὁ καϋμένος ἦταν κι' ἄσχημος, Θεέ μου! τί ἀσχημιὰ ἦταν ἐκείνη, ποῦ οὔτε τὰ νειᾶτα ἐλογάριαζες οὔτε καὶ τὴν καλωσύνη του, γιατὶ ὁ μαῦρος ἦταν καὶ καλός, ἀπείραχτος, 'σὰν ὅλοι τὴς σωστοὶ κοράκοι. Ὅλος ὁ κόσμος ξέρει πῶς αὐτοὶ δὲ βλάφτουν διόλου, μᾶς δείχτουν μάλιστα καὶ τὸν καιρό, ποῦ θὰ κάμῃ τὴν ἄλλη μέρα, ὅταν τὸ βράδυ μὲ τὸ βασίλεμα τοῦ ἥλιου πετοῦν ὅλοι μαζὺ ἔχοντας ὁμπρὸς τὸν ἀρχηγό τους, καὶ ὅποιος τοὺς διῇ θὰ πῇ «νὰ τὰ κοράκια· θ' ἀλλάξῃ αὔριο ὁ καιρὸς τὸ δίχως ἄλλο». Κι' ἔτσι λοιπὸν ὁ κόρακας αὐτὸς ἦταν νέος, μὰ κι' ἄσχημος πολὺ ὁ ταλαίπωρος· εἶχ' ἕνα λαιμὸ μακρὺ-μακρὺ καὶ φαλακρό, μιὰ μύτη, μὰ μιὰ μύτη, ἤτανε ἄγαρμπος, μαῦρος, λιγνός, κακοκαμωμένος, τέλος δὲν ἤτανε δὰ γιὰ νὰ πάρῃ περιστέρα. Μὰ γιὰ διὲς πῶς, ὅπως λένε, ὁ διάβολος ἔχει πολλὰ ποδάρια! Εὐθὺς ποῦ γνώρισεν ὁ κόρακας τὴν ἄσπρη περιστέρα, τοῦ κόλλησ' ἡ ἀγάπη, ἐκόντεψε νὰ τὸν φάγῃ τὸ μαράζι. Δὲ βάσταξε καὶ τῆς τὸ εἶπε ἕνα βράδυ 'πάνω 'ς ἕνα δέντρο, ποῦ ἐκάθισεν ἐκείνη μὲ ὅλο τὸ θάρρος τῆς νεοφερμένης ὄμορφης, ποῦ καταλαβαίνει πῶς ὅλοι τὴν καμαρώνουν. Κι' ἐκείνη, θὰ ρωτήσετε, πῶς τὸν ἐδέχτηκε; Θὰ πῆτε μέσα σας πῶς χωρὶς ἄλλο θὰ ξεκαρδίστηκε 'ς τὰ γέλοια, πῶς θὰ τῆς φάνηκε παράξενο, πῶς θὰ τὸν πῆρε γιὰ τρελλό, πῶς θὰ τὸν ἐμέτρησ' ἀπὸ πάν' ὡς κάτω καὶ πῶς θὰ πέταξε νὰ τὸ γεμίσῃ 'ς ὅλα τὰ πουλιὰ πῶς τέτοιος ἕνας παλαβὸς τῆς ἔκαμε προτάσεις. Ἐδῶ γελήστε ὅσια-ὅσια. Τὸ εἴπαμε πῶς ὁ μαυροκόρακας αὐτὸς ἦταν ἄσχημος, μὰ ἦταν καὶ καλὸς ὁ κακομοίρης· λοιπὸν ἀπ' τὴν καρδιά του ἐγβαίναν τέτοια ὡραῖα λιγερὰ κρὰ-κρά, ἐκύτταζε τὴν περιστέρα μὲ τέτοια γλύκα, ποῦ ἂν καὶ δὲν ἐκατάλαβεν ἐκείνη (γιατὶ ἤτανε καὶ λιγάκι κουφόμυαλη), πῶς δὲν εἶχε μπροστά της ἕνα κόρακα ἀπὸ τὴς συνηθισμένοι πρόστυχοι κοράκοι, μὰ μιὰ ψυχὴ καλή, ποῦ ἐπονοῦσε γιὰ τ' ἀκείνη, ποῦ ἄρεσε τὴν ἄσπρη της τὴν ὄψι, ποῦ ἐλάτρεψε τὴν ὁμορφιά της καὶ ἤθελε νὰ κτίσουνε μαζὺ φωλιὰ καὶ νὰ ζευγαρωθοῦνε, ἂν καὶ δὲν τἄνοιωσε ὅλ' αὐτὰ ἡ τρελομπούλα, ἐν τούτοις τῆς ἐφάνηκε τὸ πρᾶμμα νόστιμο, ἀνήκουστο, φανταστικό. Γιὰ φανταστῆτε αὐτὴ νὰ πάρῃ

ἕνα μαυροκόρακα! Ἐδόθηκε λοιπὸν ᾽ς αὐτήνε τὴν ἀγάπη χωρὶς νὰ λογαριάσῃ καὶ τὰ παρακάτου, ὅπως ὅλαις ᾗ τρελομποῦλες τοῦ κόσμ᾽ αὐτοῦ, καὶ χωρὶς νὰ λυπηθῇ τὸν ἄμοιρο τὸν κόρακα, ποῦ τῆς ζητοῦσε ἀγάπη ἀληθινὴ καὶ νόμιζε πῶς τἄσπρα περιστέρια πολυκαιρίζουνε μέσ᾽ ᾽ς τὴ φωλιὰ τῶν μαυροκοράκων. Τὸ μάθανε τὸ νέο ἀξάφνου τὰ κοράκια, οἱ συγγενεῖς, κι᾽ ἕνα βράδυ μάλιστα ὁ ἀρχηγὸς ἐφώναξε τὸν ἐρωτεμένο κόρακα καὶ τοὔπε δυὸ λόγια γνωστικὰ γιὰ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἀπὸ τέτοια τρέλλα. Μ᾽ αὐτὸς ἐπέταξε μακρυὰ καὶ οὔτε γύρισε νὰ διῇ τὸ γεροξεκουτιάρη ἀρχηγό του· κι᾽ ἔμαθε μιὰ μέρα πῶς ἐπῆραν ὅρκο ὅλ᾽ οἱ φίλοι καὶ οἱ συγγενεῖς νὰ τὸν ἀφήσουν πειὰ ᾽ς τὴν τύχη του καὶ κανεὶς ἀπ᾽ αὐτοὺς νὰ μὴν πάγῃ κοντά του. Τὸ ἔμαθεν αὐτὸς μιὰ μέρα, ποῦ βρισκούντανε κοντὰ ᾽ς τὴν ποθητή του, μὰ μήπως καὶ τὸν ἔμελλε γι᾽ αὐτούς; Αὐτὸς δὲν εἶχε πειὰ δική του τὴν ἄσπρη περιστέρα; Τί ἄλλο ἤθελε; Ἦρθε καιρὸς νὰ γίνῃ ἡ φωλιά· ὁ κόρακας ἐμάζεψε τσαλιὰ καὶ βέργες καὶ πάσχιζ᾽ ὁ ταλαίπωρος νὰ κάμῃ τὴ φωλιὰ καλή, μὰ ὅσο καὶ ἂν τυραννιούντανε, αὐτὴ ἐγίνονταν χοντρή, μεγάλη, ἄσχημη γιὰ τὴ μικρὴ τὴν ὄμορφη νυφοῦλα, κι᾽ αὐτή, ἅμα τὴν εἶδε, ἀρχίνησε νὰ κλαίῃ καὶ μὲ κανένα τρόπο δὲ θέλησε νὰ ἔμπῃ νὰ καθίσῃ.

— «Ψυχή μου, εἶπ᾽ ὁ πονεμένος κόρακας, δὲν ἔμαθα νὰ χτίζω φωλιὲς ᾽ς᾽ν τ᾽ ἀδέρφια σου τὰ περιστέρια· ἄχ, γιατί νὰ μὴ μπορέσω νὰ σ᾽ εὐχαριστήσω! Μὰ ἔλα μέσα· δὲν πειράζει, ἂν ἡ φωλιὰ ἔχει τὴν ὄψι ἄσχημη, θὰ εἴμαστε ζεστά».

— «Ἐγὼ κρυώνω», εἶπ᾽ ἡ περιστέρα.

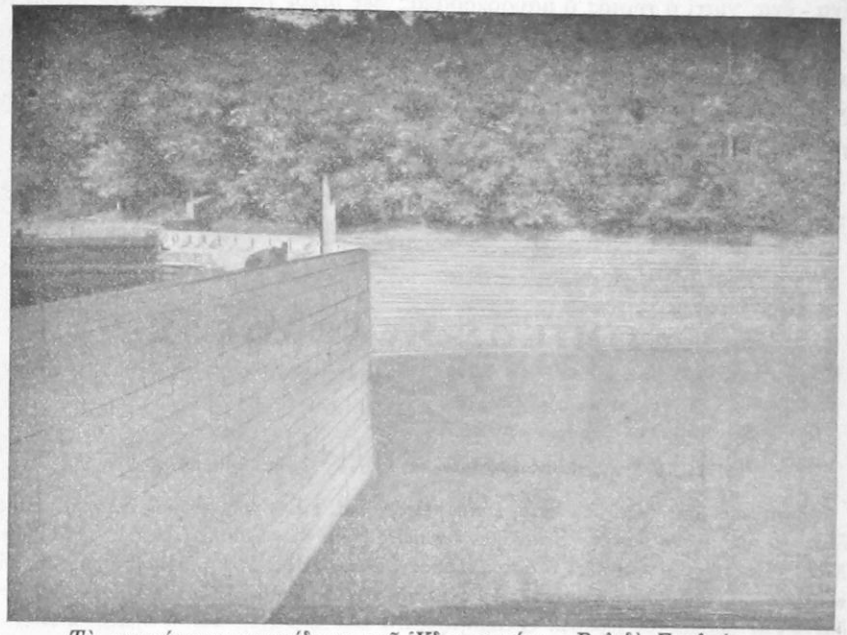
— «Στάσου νὰ ζεσταθῇς», εἶπ᾽ ὁ ἄντρας της, κι᾽ ἀρχίνησε νὰ μαδᾷ μὲ τὴ μύτη του τοῦ στήθους του τὰ μαῦρα φτερά, γιὰ νὰ τῆς κάμῃ στρῶμα νὰ πλαγιάσῃ.

Μαζέφτηκε τέλος πάντων ἡ περιστέρα νὰ πλαγιάσῃ, κι᾽ ὅλη τὴ νύχτα τὴν ἄκουεν ὁ κόρακας ποῦ ἔκλαιγε κάτω ἀπὸ τὸ φτερό της καὶ μαράζιαζεν ὁ δυστυχισμένος γιὰ τὴν τόση λύπη τῆς καρδιᾶς τῆς λατρευτῆς του. Ὕστερ᾽ ἀπὸ καμπόσες μέρες ἐγέννησε ἡ περιστέρα τρί᾽ αὐγά, ἐγέννησε, μὰ πῶς, ποῦ ἐκόντεψε νὰ πάγῃ, κι᾽ ὁ κόρακας ἐνόμισε πῶς θὲ νὰ τρελλαθῇ ὁ καϋμένος ἀπ᾽ τὸ φόβο μὴν τὴ χάσῃ. Ἔτρεξ᾽ ἀπάνου - κάτου γιὰ νὰ τῆς εὕρῃ σπόρους. Ἐσκάλιζε τὸ χῶμα ἐδῶ κι᾽ ἐκεῖ γιὰ νά ᾽βρῃ ὅ,τι χρειάζεται σὲ μιὰ λεπτὴ καὶ ἄρρωστη μικρὴ περιστεροῦλα, μὰ πάλι δὲν τῆς ἄρεσε· τὰ πέταξ᾽ ὅλα μακρυά της καὶ ἀρχίνησε τὰ κλάμματα καὶ πάλι.

— «Δὲν τρώγω τέτοια πράμματα ἐγώ, τοῦ ἔλεγε».

Ἐπάσχιζ᾽ ὁ καϋμένος νὰ τὴν παρηγορήσῃ, μ᾽ αὐτὴ τὸν ἔδιωχτε ἀπὸ κοντά της καὶ τοὔλεγε σκληρὰ - σκληρά: «φεῦγα, σὲ συχαίνομαι· δὲν ἔχεις πειὰ φτερὰ ᾽ς τὸ σῶμά σου», χωρὶς νὰ συλλογιστῇ ἡ ἄπονη πῶς γι᾽ αὐτὴ ἀπόμεινε γδυμνὸς ὁ δυστυχής. Κι᾽ ἔτσι ἐπερνοῦσεν ὁ καιρὸς κι᾽ ὁ μαῦρος ἔλυωνε γιὰ νὰ τὴν εὐχαριστήσῃ κι᾽ αὐτὴ τὸν ἔδιωχτε καὶ τὸν ἐπρόσβαλε σὲ ὅλα. Ἐπέρασαν καὶ μερικὲς μέρες κι᾽ ἡ περιστέρα οὔτ᾽ ἐγύριζε πειὰ νὰ τόνε διῇ, μόνο ἐπερίμενε νὰ βγοῦνε τὰ πουλιά της. Μιὰ μέρα, τσίου - τσίου ἐσπάσανε τ᾽ αὐγὸ μὲ τὴ μυτίτσα

τους καὶ βγῆκαν... μὰ τί βγῆκαν πειὰ δὲ λέγεται· τρία τέρατα ἄσχημ᾽ - ἄσχημα, τρομαχτικά, τρία κορακάκια μακρουλά, λιγνά, κακορρίζικα ᾽ς᾽ν τὸ μπαμπᾶ τους. Ἡ περιστέρα ἔκλαψε πικρά, ὁ κόρακας ἀπελπισμένος τὴν ἐκύτταζεν ἀπὸ μακρυά, μὰ δὲν ἐτόλμησε νὰ πάῃ κοντά της. Εἶχε καιρό, πολὺ καιρό, νὰ τὴν χαϊδέψῃ ὁ καϋμένος καὶ νὰ τῆς εἰπῇ τὰ καλά του κρὰ - κρά. Ἐκατάλαβε πειὰ πῶς αὐτὴ δὲν τὸν ἀγαποῦσε, πῶς ἤτανε μιὰ μικρὴ φανταγμένη, μιὰ χαϊδεμένη, ποῦ δὲν ἦταν ἄξια γιὰ τοὺς καϋμοὺς τῆς ἀγάπης, γιὰ τὴ ζέστη τῆς φωλιᾶς, γιὰ τὴν ἀφοσίωσι ᾽ς τὸν ἔρωτα ἑνὸς κόρακα, πῶς ἦταν ἀνίκανη νὰ μεγαλώσῃ τὰ παιδιά της, πῶς ἔτσι, γιὰ μιᾶς στιγμῆς τρέλλα, ἐπῆγε μαζύ του, πῶς ἔκλαιγε γιὰ τὴ φτώχεια του, γιὰ τὴν ἀσχημιά του, γιὰ τὰ χάλια τῶν παιδιῶν του, γιὰ

Τὸ μαρμάρινον κρηπίδωμα τοῦ Ὑδραγωγείου «Βαλιδὲ Σουλτάν».

ὅλα, ποῦ ἐφαντάστηκε καὶ ποῦ δὲν ηὗρε, πῶς ἔπαιξε μαζύ του καὶ μὲ τὸν ἔρωτά του, πῶς ἤτανε ἀπὸ ᾽κεῖνες, ποῦ ἀρέσουνε τὰ γλυκὰ λόγια μόνο, ποῦ χαίρουνται ᾽ς᾽ν τῆς θυμιάζουν, ποῦ καμαρόνουν γιὰ τὰ πάθη, ποῦ ἐμπνέουν, καὶ δὲν φαντάζουνται ἀπὸ πρὶν πῶς ἀπ᾽ τὸν ἔρωτα τοῦ κόρακα γεννιοῦνται κορακάκια. Καὶ τώρα ὅλ᾽ αὐτὰ τὰ εἶδε ἀπὸ κοντὰ κι᾽ ἐφοβήθηκε. Μὰ τί τῆς φταίει ὁ καϋμένος αὐτός; Αὐτὸς κόρακας ἤτανε καὶ πρίν, κόρακας καὶ τόρα· δὲν τὴν ἐγέλασε ὁ ταλαίπωρος σὲ τίποτα. Αὐτὸς ἔλυωσε γιὰ ᾽κείνη· ἐξέχασε τὸν κόσμο κι᾽ ἔκαμ᾽ ὅ,τι ἠμποροῦσε, γιὰ νὰ τῆς κάμῃ τὴ ζωὴ γλυκειά. Μὰ ἔτσι ᾽ς᾽ν τὴν εἶδε ξένη καὶ ἀδιάφορη γι᾽ αὐτόνε, ἔνοιωσε τότες αὐτὸς βαθειὰ ᾽ς τὰ

σπλάχνα του τὴν προσβολή. Γιὰ πρώτη φορὰ τότες κατάλαβε πῶς δὲν ἔπρεπε νὰ 'μπιστευθῇ σὲ τέτοιας μιᾶς ὄμορφης καὶ ξένης τὴν ἀγάπη καὶ πῶς ἔπρεπε νὰ πνίξῃ τὴν ἀγάπη του μέσ' 'ς τὴν καρδιά του, παρὰ νὰ φάγῃ κι' ἄλλη προσβολή.

Τὴν ἄλλη μέρα 'ςὰν ἐξύπνησεν ὁ κόρακας, ηὗρ' ἀδειανὴ τὴ θέσι τῆς περιστέρας. Εἶχε πετάξει αὐτὴ μακρυὰ καὶ ἄφησε μονάχο τὸν ἄντρα της μὲ τὰ παιδιά του 'ς τὴ φωλιά. Ἔφυγε νὰ πάγῃ 'ς τὴν πατρίδα καὶ 'ς τ' ἀδέλφια της· ἀρνίστηκε γιὰ πάντα αὐτόνε, ποῦ τῆς ἔδωκε τόσα λίγα: μιὰν ἄτεχνη φωλιὰ καὶ τὴν καρδιά του.

Κι' ἔμειν' αὐτὸς μονάχος ν' ἀναθρέψῃ τὰ μωρά. Ὡς τέλος πεθάναν τὰ μικρὰ ἕνα - ἕνα, γιατὶ ὁ χηριὸς ὁ μαυροκόρακας δὲν ἤξερε νὰ μεγαλώσῃ τὰ μικρά του.

Κι' ἔμεινε τότες ἡ φωλιὰ ἀδειανή. Ἦρθ' ὁ χειμώνας, κι' ὁ ἀγέρας ἔσπασε μερικὲς βέργες της, ποῦ τὴ βαστοῦσαν 'ς τὸ κλαδὶ δεμένη, καὶ κρέμουνταν βαρειὰ ἡ φωλιὰ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος καὶ φυσῶντας ὁ ἀγέρας τὴν ἔσειε δεξιᾷ - ζερβᾷ γιὰ νὰ φανῇ ἡ ἐρημιά της.

'Εν νήσῳ 'Αντιγόνῃ. ΝΟΕΜΗ Α. ΖΩΗΡΟΥ

ΚΩΜΙΚΟΣ ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ

('Ιστορικόν).

ΑΝΤΩΝΙΟΣ (ὡς νὰ συνεχίζῃ ἱστορίαν, ἣν εἶχεν ἀρχίσει πρὸ πολλοῦ).

Ὕστερα λοιπὸν ἀπ' ὅλα αὐτά, λύπη, μελαγχολία, σκοτωμοί, δαρμοί, δάκρυα. Εἴμαστε ὅλοι νὰ μᾶς κλαίῃ κανείς. Ξεκινᾶμε λιγωμένοι ἀπὸ τὰ γέλοια. Κόσμος 'ς τὴν Ὁμόνοια. Νά!! «Πιάστε τον, φωνάζει ὁ ἀστυφύλακας», ἀλλὰ ποῦ! Ψυχὴ 'ς τοὺς δρόμους. Πέρνομε τὸ τραμ τῶν Πατησίων καὶ τραβοῦμε γιὰ τὸν Πειραιᾶ. Ἔ! τί τὰ θέλετε, βρὲ παιδιά!.. Τὸν δρόμο τὸν ξέρετε... Ὁ Δημήτρης... ὁ κὺρ Δημήτρης ντέ, ὁ ἀμαξᾶς... Λαμπρὸς νοικοκύρης, ἀγαθὸς ἄνθρωπος, ἀρνάκι τοῦ Θεοῦ. Τοῦ εἶχε χαρισθῇ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ποινῆς του καὶ μόλις εἶχε βγῆ μετὰ εἰκοσαετῆ φυλάκισιν. Φυλαγότανε 'ς τὸ δρόμο, ἀλλὰ 'μεῖς βιαζόμαστε...Τὸ κάρρο καινούργιο, ἓξ-ἑπτὰ τρύπες, ἕνα ἄλογο θεριό, ἓξ ἑπτὰ πληγὲς 'στὴν πλάτη. Ποῦ νὰ πάρῃ τὰ πόδια του! Μάινα τὰ πανιά, ὄρτσα παπαφίγκο, σπάει τὸ χαλινάρι, φεύγει ἡ βάρκα, ἀράζομε 'ς τὸ Μενίδι. Πέρνομε τὸ μονοπάτι, τραβοῦμε κατὰ τὴ ράχη. Ρεμματαριές, πεῦκα, ἀνήφοροι διαβολεμένοι. Ἄ! ἐδῶ εἴμαστε καλά! Ἐμεῖς ἤμαστε ποῦ τὸ εἴπαμε; (σοβαρῶς). Τί εἶναι αἱ βουλαὶ τῆς θείας Προνοίας! Φουρτοῦνα! Χαλασμὸς Κυρίου! Τὰ κύματα ὡς ἐκεῖ ἐπάνω. Νὰ καὶ ὁ Μπαρμπαθανάσης κάτου ἀπὸ ἕνα πεῦκο. Δυστυχὴς ὅμως ἄνθρωπος ὁ Μπαρμπαθανάσης! Βουβὸς καὶ ἐντελῶς ἄφωνος ἐκ γενετῆς. Μᾶς διηγήθη μόνος τὴν ἱστορίαν του ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ. Καὶ γιὰ τὸ πάθημά του αὐτό, ἔμεινεν ἀνύπανδρος. Δυὸ παιδάκια μόνον εἶχε καὶ μιὰ γυναικοῦλα 'ςὰν τὸ κρύο νερό. Δυὸ παιδάκια δίδυμα. Τὸ ἕνα πέντε χρόνια μικρότερο ἀπὸ τ' ἄλλο. Τὸ μεγαλείτερο ἓξ-ἑπτὰ μηνῶν. — «Ἔ!, βρὲ παιδιά, δὲν κάθεσθε καὶ 'ς τὸ

καλύβι μου νὰ σᾶς περιποιηθῶ μὲ ὅ,τι βρεθῇ!» λέει ὁ Μπαρμπαθανάσης. Γιατί ὄχι! Δένει ὁ γυιός του τ' ἄλογο 'ς ἕνα σκοῖνο, πέρνουμε καὶ μεῖς τὰ τουφέκια μας νὰ βγοῦμε παγάνα. Οἱ ἄλλοι δὲν ηὗραν τίποτα, ἐγὼ ἔφερα ἕνα ροφὸ ὡς δυό μισι ὀκάδες. Καθόμαστε καὶ σοῦ τραβᾶμε ἕνα φαΐ!!! Κοντέψαμε νὰ σκάσωμε!!! Ὡς ποῦ νὰ ξημερώσῃ, πεθάναμε ἀπὸ τὴν πεῖνα. Ἀνήμερα τῆς ἁγίας Πεντέλης. Οἱ ἐν τέλει 'ς τὴν ἁγία Εἰρήνη. Παράτα! Στρατεύματα!! Ταμποῦρλα!!! Τρουμπέτες!!! Ἥλιος χαρὰ Θεοῦ! Ζέστη μὲ τὸ καντάρι! Ἐγὼ φοροῦσα καὶ τὴ γοῦνά μου. Οἱ πατάτες στρογγυλές, τ' αὐγὰ δίκροκα, δός του, δός του, μὲ τῆς μαναβέλες ξεπατώνοντας τὰ καλάθια. Μπούμ, 'ς τὸν πάτο!! Ἡ θάλασσα ὀργυιὲς βαθειά. Μπῆκα ἴσα μὲ τοὺς ἀστραγάλους. Πέρνω τὸ μέταλλο τὸ πάω στὸ γύφτο. Εἶναι, λέει, καλὸ γιὰ πέταλα. Ἐμοιράσαμε ἀπὸ δύο κ' ἑξῆντα ὁ καθένας καὶ—πάει λέοντας.

Ι. ΔΕΛΗΚΑΤΕΡΙΝΗΣ

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΔΕΗΣΙ ΣΤΗΝ ΑΝΟΙΞΙ *τοῦ Sully Prudhomme.*

Σύ, ποῦ ἀλλάζεις σὲ ρόδα ὅ,τι κι' ἂν 'γγίζῃς,
ποῦ τὰ παληὰ τὰ δάση ξανανιώνεις,
ποῦ τὸ γέλοιο 'ς τὰ χείλη μας χαρίζεις
καὶ τὴν καρδιὰ μὲ νέα ζωὴ πυρώνεις·

'Στὴν ὥρα, ποῦ ἐδῶ κάτου ὅλοι ἀγαπᾶμε,
ποῦ ὡς καὶ οἱ τάφοι εἶναι μ' ἄνθη στολισμένοι,
παρθένα μου χρυσῆ, Ἄνοιξι, κάμε
νὰ σὲ χαροῦν καὶ οἱ μαῦροι οἱ πεθαμένοι.

Νὰ μὴν εἶν' μόνοι αὐτοὶ 'ς ὅλη τὴ φύσι,
ποῦ χαρὰ δὲν αἰσθάνονται καμμία·
ἄχ! 'ς τὴ σκόνη τους κάμε νὰ βλαστήσῃ
καὶ χαρᾶς καὶ ζωῆς ἐλπίδα θεία!

ΣΟΝΕΤΤΟ *τοῦ Alfred Délpit.*

Ὅταν ἡ πεταλοῦδα, κουρασμένη
ἀπὸ τὸ αἰώνιο πέταμα, ἡσυχάζῃ,
τὸ παιδὶ ποῦ τὴ βλέπει κουρασμένη,
τρέχει καὶ ἀπ' τὴ φτεροῦγα τὴν ἁρπάζει.

Κ' ἐκεῖ ποῦ τὴ νομίζει σκλαβωμένη,
τοῦ φεύγει αὐτὴ καὶ γύρω φτερουγιάζει.
Καὶ μοναχὰ 'ς τὰ δάχτυλα τοῦ μένει
σκόνη ψιλή, ποῦ 'ςᾶν ἀσῆμι μοιάζει.

Εἶν' ὅμοια ἡ τύχη τοῦ θνητοῦ ἐδῶ κάτου.
Ποθεῖ τὴν εὐτυχία, τὴν κυνηγάει,
κι' ὅταν νὰ τὴν πλησιάσῃ κατορθώνῃ,
χορτὰ 'ςὰν ἀστραπὴ φεύγ' ἡ χαρά του,
καὶ τὸ χρυσ' ὄνειρο, ποῦ τὸν πλανάει,
ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ λίγη σκόνη.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΗΣ

ΤΑ ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΑΙΚΣΠΕΙΡΟΥ

*** *Ὁ ἀσθενέστερος καρπὸς 'ς τὴ γῆ θὰ πρωτοπέσῃ.*
*** *Κύτταξε λύχνος, τί μικρός, πόσον μακρὰν φωτίζει!*
Τὸ ἴδιο λάμπ' ἡ ἀρετὴ εἰς ἕν' ἀχρεῖον κόσμον.
*** *Τὴν ἀγαθότητα φοβοῦ ἀπὸ ψυχὴν ἀχρείαν.*

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο ΕΝ ΕΤΕΙ 1813 ΛΟΙΜΟΣ ΕΝ ΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΙ

Ἡ εἴδησις τῆς ἐνσκήψεως λοιμοῦ ἐν Μελίτῃ καὶ Ἑλλάδι, μεταδοθεῖσα τῇ 3ῃ Μαΐου 1813 ἐν Ζακύνθῳ, εἰς δικαίαν ἐνέβαλε ταραχὴν οὐ μόνον τοὺς κατοίκους, ἀλλὰ καὶ αὐτὰς τὰς ἀρχὰς τῆς Ζακύνθου, αἵτινες καὶ πάραυτα προέβησαν εἰς τὴν λῆψιν ἐκτάκτων καὶ δραστηρίων μέτρων πρὸς ἀποσόβησιν τοῦ κακοῦ.

Ἐκ τῶν βιβλίων καὶ ἐγγράφων τοῦ παρ' ἡμῖν Δημοσίου Ἀρχειοφυλακείου προκύπτουσιν αἱ ἐνέργειαι τῶν διαφόρων τῆς νήσου ἀρχῶν, καὶ δὴ τῶν ὑγειονομικῶν, ἅμα δὲ τὸ ἐνδιαφέρον ἐν γένει τῶν κατοίκων, ὅπως μὴ ἡ βροτολοιγὸς αὕτη νόσος ἐνσκήψῃ καὶ ἐν Ζακύνθῳ, ἐν μεγίστῃ τότε συγκοινωνίᾳ διατελούσῃ μετὰ τῶν λοιμοβλήτων ἐκείνων μερῶν. Ἔκθεσις τοῦ ἰατροχειρούργου τοῦ 35ου Συντάγματος Ἰακώβου D. Tully ἀπὸ 18 Ἰουνίου 1813 πρὸς τὸν ἄγγλον Διοικητὴν Ζακύνθου ἀντισυνταγματάρχην Moore, διαλαμβάνει τὰ περὶ τῆς ἐξαπλώσεως τῆς νόσου ἐν τῇ Δυτικῇ Ἑλλάδι, ἔνθα εἶχε διαταχθῇ νὰ μεταβῇ πρὸς ἐπιθεώρησιν καὶ ὑποβολὴν κατόπιν τοῦ πορίσματος τῆς ἐξετάσεώς του.

Ἐκ τῆς ἀνεκδότου ταύτης ἐκθέσεως, ἰταλιστὶ γεγραμμένης, φαίνεται ὅτι ὁ ἀνωτέρω ἰατροχειροῦργος Tully, ἀφικόμενος ἐν Πάτραις τῇ 10 Μαΐου, ἀνεχώρησε, τῇ συνοδείᾳ ἑνὸς Τατάρου, εἰς Ναύπακτον.

«Κατόπιν ἰσχυροῦ ἀνέμου, διαρκέσαντος καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἐκτίθησιν ὁ Tully, ἠγκυροβολήσαμεν τῇ 8 μ. μ. εἰς τὸν λιμένα Λεβαδείας, ὅπου τὸ τελωνεῖον μ' ἐπληροφόρησεν, ὅτι τὸ τέταρτον τῶν κατοίκων εἶχον φύγει πρὸ πολλοῦ ἐκ Λεβαδείας, ὁ δὲ Διοικητὴς εὑρίσκετο ἐν Διστόμῳ, χωρίῳ δίωρον ἀπέχοντι. Ἔπεμψα πάραυτα πρόσωπον, ὅπως πληροφορήσω αὐτὸν περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἀφίξεώς μου, παρακαλῶν ἅμα αὐτὸν νά μοι πέμψῃ, τῇ πρωΐᾳ τῆς ἑπομένης, ἵππους, ἵνα μεταβῶ εἰς τὸ χωρίον του. Ἅμα τῇ πρωΐᾳ, οἱ ἵπποι ἀνέμενον ἐν τῇ προκυμαίᾳ μετὰ καί τινων ἐκ μέρους τοῦ Διοικητοῦ ἀναγκαίων ἐφοδίων, τῇ δὲ 7 π. μ. ὥρᾳ ἐπεσκέφθην αὐτόν, μεγίστην ἀποδίδοντα σπουδαιότητα εἰς τὴν ἣν ὤφειλε νὰ μοὶ κάμῃ ἐξέτασιν. Ἔσχον τὴν εὐχαρίστησιν νὰ εὕρω παρ' αὐτῷ, ἐπαινοῦντι τὸν ζῆλον καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τῆς Κυβερνήσεώς μου, προθυμίαν καὶ τῷ ἐπέστησα τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῶν κατοίκων καὶ τοῦ τόπου, διαβεβαιῶν αὐτόν, ὅτι αἱ ὁδηγίαι μου δὲν περιωρίζοντο μόνον εἰς τὴν ἐξεύρεσιν τῆς αἰτίας καὶ προόδου τῆς θρυλλουμένης ἀσθενείας, τῆς ἐν Λεβαδείᾳ ἐκδηλωθείσης, ἀλλὰ προσέτι εἰς τὴν ὑποβολὴν τῇ Διοικήσει τοιούτων μέτρων, ἅτινα θὰ ἔκριναν ἀναγκαῖα πρὸς ἐκρίζωσιν τοῦ κακοῦ καὶ ἐπαναφορὰν τῆς ὑγείας τῆς πόλεως. Καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἐπέστησα τὴν ὅλην προσοχήν μου. Ὁ Διοικητὴς ἐνέκρινε τὴν ἀναφοράν, ἣν εἶχε λάβει τῇ προηγουμένῃ ἑσπέρᾳ, προσθέσας ὅτι ὁ προὔχων καὶ ὁ ἀρχίατρος, δι' ὧν εἶχον ἐπιστολάς, συμπεριελαμβάνοντο μεταξὺ τῶν φυγόντων εἰς τὴν κώμην Ἀράχωβαν, τρίωρον ἀπέχουσαν τοῦ Διστόμου, καὶ ὅτι εἶχε λάβει ἀναφορὰν

παρὰ τοῦ Ὑποδιοικητοῦ Λεβαδείας, τῇ πρωΐᾳ ἐκείνῃ, δι' ἧς ἐπληροφορεῖτο ὅτι οὐδεὶς θάνατος ἐπὶ 18 ἡμέρας εἶχε συμβῇ, ἐκτὸς ἑνὸς ἐξ ἐκτρώσεως καὶ ἑτέρου ἐξ ἡλικίας.

»Ἀναγκαῖον θεωρήσας νὰ συνοδευθῶ εἰς Λεβαδείαν παρὰ τοῦ προὔχοντος καὶ τοῦ ἀρχιάτρου, προέτεινα τῷ Διοικητῇ νὰ σταλῇ λέμβος τῇ ἑπομένῃ ἑσπέρᾳ ἢ τῇ πρωΐᾳ, ἐνωρίς, ὅπως ἔλθωσιν οὗτοι, καὶ εἰς τοῦτο συνῆνεσε, μοὶ δώσῃ δὲ προσέτι διαταγήν, ὅπως, ἐάν τις ἀπέθνησκεν ἐν Λεβαδείᾳ, διατηρηθῇ ὁ νεκρὸς ἐκεῖνος καὶ ἐξετασθῇ ὑπ' ἐμοῦ.

»Ἔμαθον ὅτι πολλοὶ τῶν ἐγκριτοτέρων κατοίκων εἶχον καταφύγει εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἁγίου Λουκᾶ, δίωρον ἀπέχουσαν τοῦ Διστόμου καὶ τετράωρον τῆς Λεβαδείας, ἔκρινα δ' ἐπίσης ἀναγκαῖον νὰ μεταβῶ εἰς τὴν κώμην Στῆρι. Ἔπεισα τὸν Διοικητὴν περὶ τῆς ἀνάγκης νὰ ἐπισκεφθῶ τοὺς μεμονωμένους ἐκείνους τόπους καὶ ἔλαβον τὴν ἄδειαν νὰ μεταβῶ ἐκεῖ. Ἐντὸς ὥρας ἀφικόμην εἰς Ἅγιον Λουκᾶν, οὗ οἱ κάτοικοι ὑπερβαίνουσι τοὺς 300 καὶ οἱ πάντες ἀπολαύουσι πλήρους ὑγείας. Ἡ Στῆρι εἶναι μεμονωμένη, ἀλλ' ὑγιής, ἡ δὲ πεδιὰς τῆς μονῆς κατοικεῖται ὑπὸ τῶν πτωχῶν τῆς Λεβαδείας, ἣν ἐξελέξαντο ὡς κατοικίαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ ἀπολαύουσι καὶ αὐτοὶ πλήρους ὑγιείας.

»Ἦτο ἀργά, ὅταν ἐπέστρεψα εἰς Δίστομον, οὐδεμιᾶς δ' ἀπαντήσεως σταλείσης ἐξ Ἀραχώβης, ἐπεσκέφθην τὸν Διοικητὴν καὶ ἔκαμον τὰς ἀναγκαίας προετοιμασίας, ὅπως τῇ πρωΐᾳ μεταβῶ εἰς Λεβαδείαν. Ἐπειδὴ δ' ἀμφέβαλλον περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ τε προὔχοντος καὶ ἰατροῦ, διαρκούσης τῆς νυκτός, ὁ ἀγγελιαφόρος ἐπέστρεψε κομίζων ἐπιστολὴν μετ' ἀναγκαίων τινῶν βοηθημάτων τοῦ προὔχοντος, δι' ἧς ἐζήτει συγγνώμην ἐπὶ τῇ, λόγῳ ἀσθενείας, μὴ ἀφίξει του. Κατόπιν ὅμως πληροφοριῶν, ὅτι δὲν θὰ ἤρχετο, μὴ δυνάμενος ν' ἀναμένω ἐπὶ πλέον, ἀνεχώρησα εἰς Λεβαδείαν, ὅπου καὶ ἀφικόμην τῇ 10ῃ ὥρᾳ τῆς Κυριακῆς. Ἀνέμεινα οὐχὶ ἐπὶ πολὺ εἰς τὸ ἄκρον τῆς πόλεως, ὅπως φθάσῃ ὁ Ὑποδιοικητής, συνοδευόμενος ὑφ' ὅλης σχεδὸν τῆς πόλεως. Ἤρχισα τὴν ἐπιθεώρησιν μεθ' ὅλης τῆς ἀπαιτουμένης προσοχῆς καί, τῇ βοηθείᾳ τοῦ Ὑποδιοικητοῦ, ἐπεθεώρησα πλείονας τῶν πεντήκοντα, καὶ εἶδον, ὅτι ἡ δοθεῖσά μοι πληροφορία ἦτο ἀληθής.

»Φαίνεται ὅτι πρὸς τὴν 15ην Μαΐου ἔ. ν. ἕλλην τις κάτοικος, Καλουντζῆς ὀνόματι, ἀφίκετο ἐκ Ζητούνης, φαινομενικῶς ἀπολαύων πλήρους ὑγείας, τῇ δ' ἑπομένῃ πρωΐᾳ ἠσθένησε καὶ τῇ ἑσπέρᾳ ἔπαυσε τοῦ ζῆν. Ἡ διάγνωσις τῆς ἀσθενείας του δὲν ἐγένετο, ὁ δ' αἰφνίδιος οὗτος θάνατος συνεκέντρωσεν ἐπὶ ταὐτὸ τοὺς κατοίκους τῶν δύο πλησίον οἰκιῶν καὶ τοὺς φίλους τοῦ θανόντος, ἤτοι τοὺς Θεοχάρην καὶ Φράντσαιναν, ἕλληνας.

»Τῇ ἑπομένῃ τοῦ θανάτου τοῦ Καλουντζῆ, ἡ ὑπηρέτριά του εἶχε προσβληθῇ ὑπὸ ἰσχυροῦ πυρετοῦ, συνοδευομένου ὑπὸ διαρκοῦς ἐμέτου. Τὰ συμπτώματα ταῦτα ηὔξησαν μετ' ἀγωνίας καὶ ἡ πάσχουσα ἀπέθανε τῇ πρωΐᾳ τῆς τρίτης ἡμέρας. Ἡ σύζυγος καὶ ὁ υἱός, μετὰ τὸν θάνατον τῆς ὑπηρετρίας, ἐγκατέλιπον τὴν πόλιν, λέγεται δ' ὅτι ἀπέθανον καὶ αὐτοί, τῇ ἑπομένῃ, ἐν τῇ κώμῃ Πίσσᾳ. Τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ δύο πτώματα, τὸ μὲν γυναικός, τὸ δὲ παιδός, κατεφαγώθησαν ὑπὸ κυνῶν ἔν τινι ἀμπέλῳ, δύο περίπου μίλια μακρὰν τῆς πόλεως. Τῇ 24ῃ Μαΐου, ἡ θυγάτηρ τῆς Φράντσαινας, καθ' ἃ ἀνέφερεν ἡ μήτηρ της, παρεπονέθη διὰ πόνον τοῦ στήθους πρὸς ἀριστερά, συνοδευόμενον ὑπὸ πυρετοῦ καὶ ἀποδοθέντα εἰς πτῶσιν αὐτῆς, ἐπισυμβᾶσαν πρό τινων ἡμερῶν. Ὁ πυρετὸς ἐξηκολούθησε, τῇ δὲ τετάρτῃ ἡμέρᾳ ὁ πόνος τοῦ προσβεβλημένου μέρους εἶχεν αὐξήσει, ὁ πυρετὸς ἀνυψώθη μετ' ἀγωνίας καὶ τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ ἡ ἀσθενής, τὸ 15ον ἔτος ἄγουσα τῆς ἡλικίας της, ἀπέθανεν.

»Ἡ νεᾶνις αὕτη εἶχε προσβληθῇ ὑπὸ τῆς δεκαεξαέτιδος ὑπηρετρίας τοῦ Θεοχάρη, ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατον τῆς Φράντσαινας, παρεπονεῖτο δὲ διὰ πόνους τῆς κεφαλῆς καὶ ἔσχε συμπτώματα πυρετοῦ. Τῇ αὐτῇ ὅμως ἑσπέρᾳ παρεπονέθη διὰ πόνους εἰς ἀμφοτέρους τοὺς βουβῶνας, τῇ ἑπομένῃ ἡ κατάστασίς της ἐδεινώθη, διαρκῶς δ' ἐμέσσουσα ἠδυνάτησεν αἰσθητῶς. Οἱ ἀδένες τῶν βουβώνων εἶχον ἤδη ἐξογκωθῇ καὶ

σκληρύνει, τὰ δὲ συμπτώματα τοῦ πυρετοῦ ηὔξησαν μετ' ἀγωνίας καὶ τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ ἀπέθανε. Διαρκούσης τῆς περιόδου ταύτης, ὀλίγα ἄλλα πρόσωπα ἀπεβίωσαν, οὐδεμία δὲ ὑπάρχει ἀπόδειξις ἐξογκώσεως τοῦ ἀδένος κατὰ τὰς συμπτώσεις ταύτας, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω περιγραφεισῶν.

»Τῇ ἑπομένῃ τοῦ θανάτου τῆς ὑπηρετρίας τοῦ Θεοχάρη, ἡ μήτηρ τῆς Φράντσαινας παρεπονέθη διὰ πόνους τῆς κεφαλῆς μετὰ πυρετοῦ καὶ ἐλαφροῦ ἐμέτου, τῇ δευτέρᾳ δὲ ἡμέρᾳ τὰ συμπτώματα εἶχον αὐξήσει, παρετηρήθησαν δὲ καὶ δύο μικρὰ οἰδήματα εἰς ἀμφοτέρας τὰς ψόας. Ὁ πυρετὸς ἠλαττοῦτο καὶ τῇ πέμπτῃ ἡμέρᾳ τὰ ὑγρὰ ἐχωρίσθησαν, ἡ δὲ κατάστασις εὐτυχῶς ἐβελτιοῦτο.

»Κατόπιν τῶν θανάτων τούτων καὶ τῆς ἐξακριβώσεως ὅτι ὁ Καλουντζῆς εἶχεν ἀποθάνει ἐν Ζητούνῃ, γενικὸς τρόμος ἐξεδηλώθη καθ' ἅπασαν τὴν πόλιν, ἐντὸς δὲ δύο ἡμερῶν τὰ δύο τρίτα τῶν κατοίκων εἶχον καταφύγει εἰς τὰ παράκτια χωρία. Ὁ Ὑποδιοικητὴς μ' ἐβεβαίωσεν, ὅτι ἡ ἡσυχία εἶχεν ἀποκατασταθῇ ἐν τῷ λαῷ, ἐπιδοθέντι εἰς τὰ ἔργα του.

»Τρία μόνον συμπτώματα ἀσθενείας ἦσαν γνωστὰ καθ' ὅλην τὴν πόλιν. Τοὺς ἀσθενεῖς τούτους ἀπεφάσισα νὰ ἴδω, αὐτὸς δὲ μὲ συνώδευσε μέχρι τῶν πυλῶν, ὅπου εἶχον κομισθῇ οἱ ἀσθενεῖς, ὧν ἡ κακοδιαθεσία ἦτο μικρᾶς σπουδαιότητος.

»Κατὰ τὴν πρώτην ἐκδήλωσιν τῆς ἀσθενείας τὰ λουτρά, τὰ καφενεῖα καὶ τὰ δημόσια μέρη ἐκλείσθησαν καὶ παραμένουσιν ἔτι κεκλεισμένα. Αἱ ὕποπτοι οἰκίαι ἐπιβλέπονται καλῶς. Πᾶσα μετὰ τῆς Ζητούνης συγκοινωνία ἀπαγορεύεται, οὐδ' εἰς αὐτὸ τὸ ταχυδρομεῖον ἐπιτρέπεται τοῖς πολίταις νὰ πλησιάζωσιν. Αἱ πλησίον κῶμαι δὲν ἐπιτρέπουσιν ἀλληλογραφίαν μετὰ τῆς Λεβαδείας, οὐδ' ἡ συγχρώτισις προσώπων ἐπιτρέπεται, καλῶς ἐπιτηρουμένων τῶν ὁδῶν, οὐδενὶ δ' ἡ εἴσοδος ἐπιτρέπεται, μὴ ἐφωδιασμένῳ μὲ ἄδειαν τοῦ Διοικητοῦ ἢ τοῦ προϋχοντος.

»Πρὶν ἢ καταλίπω τὴν Λεβαδείαν, προσθέτει ὁ Tully ἐν τῇ ἐκθέσει του, ἐπεθεώρησα τὰ νεκροταφεῖα, ὅπως μὴ πλανηθῶ ὑπὸ ψευδῶν ἢ ἐσφαλμένων, ὡς πρὸς τὴν θνησιμότητα, πληροφοριῶν.

»Εἰσῆλθον εἰς Δίστομον πρὸς τὸ ἑσπέρας τῆς Κυριακῆς καὶ συνέστησα τῷ Διοικητῇ ἰδιάζουσαν προφύλαξιν, εἶχον δὲ τὴν ἱκανοποίησιν, ὅτι οὗτος ἐβεβαιώθη περὶ παντὸς ὅ,τι εἶχον συστήσει αὐτῷ, οὐδ' ἀμφέβαλλον εἰς τὰς ὑποσχέσεις του, στηριζόμενος εἰς τὸν ἐν γένει χαρακτῆρά του. Μεταβὰς εἰς τὴν προκυμαίαν ἐπεβιβάσθην τοῦ πλοίου καὶ τὴν νύκτα ἀπῆρα. Διαρκοῦντος τοῦ ταξειδίου, καθ' ὃ συνηντήσαμεν ἐναντίους ἀνέμους, προσηγγίσαμεν εἰς διαφόρους λιμένας, μὴ συγκοινωνήσαντες μέν, λαβόντες ὅμως προμηθείας τινὰς μετὰ πάσης ἐπιφυλακτικότητος.

»Περὶ τῶν ἃς συνέλεξα πληροφοριῶν μικραὶ ὑπάρχουσιν ἀμφιβολίαι, ἐκ τῶν συμπτωμάτων ὅμως καταφαίνεται ὅτι ὁ λοιμὸς λίαν ταχέως ἐξεδηλώθη, καίτοι, εὐτυχῶς, ἀνεκόπη ἐν τῇ ἐξαπλώσει του. Κατὰ τὴν μᾶλλον αὐθεντικὴν πληροφορίαν, ἡ ἀσθένεια αὕτη ἐξακολουθεῖ τὸ καταστρεπτικὸν ἔργον της ἐν Τυρνάβῳ, τετράωρον ἀπέχοντι τῆς Λαρίσσης, ἔνθα πλείονες τῶν 700 οἰκογενειῶν, καθὰ λέγεται, ἔπαθον. Ἐν Λαρίσσῃ προχωρεῖ μετρίως. Ἐν Ζητούνῃ 17 οἰκογένειαι, κατ' ἀσφαλεῖς πληροφορίας, ἔπεσον θύματα, ἐρημωθείσης σχεδὸν ἤδη τῆς πόλεως ἐκείνης. Ἐν Ἀμφίσσῃ καὶ Γαλαξειδίῳ ἀπηλλάγησαν τῆς ἀσθενείας ταύτης. Ἀστυνομία δραστηρία ἐγκαθιδρύθη ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Πελοποννήσου, αἱ δὲ προελεύσεις ἐκ τῆς Δυτ. Ἑλλάδος ὑποβάλλονται εἰς κάθαρσιν».

Κατόπιν τῶν πληροφοριῶν τούτων τοῦ ἰατροχειρούργου Tully, ἡ διοίκησις Ζακύνθου, ἐν συνεννοήσει μετὰ τῆς ὑγειονομικῆς ἀρχῆς, ἐξέδωκε προκήρυξιν, δι' ἧς διετάσσετο :

1ον. Νὰ ὀχυρωθῇ ἡ παραλία τῆς τε πόλεως καὶ ἐξοχῆς Ζακύνθου ἐν ταῖς ὡρισμέναις τοποθεσίαις, ὅπως ἐμποδισθῇ ἡ ἀποβίβασις προσώπων καὶ πραγμάτων, ἐκ μερῶν ὑπόπτων προερχομένων.

2ον. Νὰ χρησιμοποιηθῶσι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον οἱ κάτοικοι ἀπὸ 16 — 60 ἐτῶν

διὰ τὴν ἐξοχήν, φρουροῦντες ἀνὰ διήμερον τρεῖς τούτων ἐναλλάξ, καὶ διὰ τὴν πόλιν ἐπίσης τρεῖς τούτων ἀνὰ εἰκοσιτετράωρον, ἐπιφορτισθέντων πρὸς τοῦτο διὰ μὲν τὴν ἐξοχὴν τῶν ἀρχηγῶν τῆς Μεγαλομερίας καὶ Μικρομερίας, διὰ δὲ τὴν πόλιν τῶν ἀρχηγῶν τῶν συνοικιῶν.

3ον. Καὶ τῆς μὲν ἐξοχῆς τοποθεσίαι προφυλακτέαι νὰ ὁρισθῶσι : τὸ Σχοινάρι, ὁ Ἅγιος Νικόλαος, αἱ Ἅλυκαί, ἡ Ἁγία Κυριακή, τὸ Ψαροῦ, ὁ Ἅγιος Κωνσταντῖνος, ἡ Ἁγία Ἐλεοῦσα, ἡ Ἁγία Τριὰς τοῦ Φάφλα, ὁ Ἅγιος Σπυρίδων, ὁ Ἅγιος Εὐστάθιος τοῦ Δαβία, τοῦ Κόκκιαρη, ὁ Γάϊδαρος, ἡ Σπηλιά, ὁ Ἅγιος Νικόλαος τοῦ Βασιλικοῦ, ὁ Γέρακας, τὸ Πορτεσέλο, τὸ Γυψόλιθον, ὁ Ἅγιος Σώστης καὶ ἡ Κούκλα.

4ον. Τῆς δὲ πόλεως, ὁ Ἅγιος Κωνσταντῖνος, ὁ Μῦλος εἰς Ἅγιον Διονύσιον, αἱ παραλίαι Διαμαντοπούλων, Ἁγίου Λουκᾶ, Μοτσενίγου, Λούντζη, Τελωνείου, Ραφτοπούλου, Ἁγίων Πάντων, Βούλτσου, Βερυκίου, Μανιώτη, Ἐσταυρωμένου, Ἁγίου Πέτρου καὶ Κρύο-νεροῦ.

5ον. Νὰ προστεθῶσιν εἰς τὰς πρὸς δημοσίαν χρῆσιν παραληφθείσας τέσσαρας λέμβους δύο προσέτι τοιαῦται, ὅπως διαπλέωσι τὴν παραλίαν ὡς ἑξῆς :

Ἀπὸ Σχοινάρι μέχρις Ἁγίου Κωνσταντίνου, — ἀπὸ Ἁγίου Κωνσταντίνου μέχρι Κρύο-νεροῦ,— ἀπὸ Κρύο-νεροῦ μέχρι Δαβία,—ἀπὸ Δαβία μέχρι Βασιλικοῦ,— ἀπὸ Βασιλικοῦ μέχρι Γέρακα,— ἀπὸ Γέρακα μέχρι Κερί. Ἐφ' ἑκάστης δὲ λέμβου νὰ ἐπιβαίνῃ εὐγενὴς ἀντιπρόσωπος καὶ στρατιωτικὴ φρουρά.

6ον. Ἅπασαι αἱ προελεύσεις ἐκ Πελοποννήσου, Ρούμελης καὶ Ἀλβανίας νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς κάθαρσιν 14 ἡμερῶν διὰ τὰ πρόσωπα καὶ 28 διὰ τὰ εἴδη.

7ον. Ἅπασαι αἱ προελεύσεις ἐκ Σικελίας, Λευκάδος καὶ Λίσσης νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς ἑφθήμερον κάθαρσιν.

8ον. Αἱ λέμβοι, αἱ προερχόμεναι ἐκ Πελοποννήσου, Ρούμελης καὶ Ἀλβανίας, μόνον εἰς τὸ κιγκλιδωτὸν περίφραγμα νὰ προσεγγίζωσιν, οὗσης ἐπικινδύνου τῆς προσορμίσεως ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ Ὑγειονομείου καὶ

9ον. Εὑρισκομένων ἐν τῷ Λοιμοκαθαρτηρίῳ τῶν δύο ἐπιστατῶν Γ. Μαρτελάου καὶ Κ. Δραγώνα, νὰ παύσῃ ἡ δικαιοδοσία τῆς Ἐπιτροπῆς, τῆς ἐπιβλεπούσης τὸ αὐτὸ Λοιμοκαθαρτήριον.

Διὰ τῶν προφυλακτικῶν τούτων μέτρων ἠδυνήθη ἡ νῆσός μας Ζάκυνθος, καθόσον τοὐλάχιστον γινώσκομεν, νὰ διαφύγῃ τὸν κίνδυνον, ὃν ἠπείλει ἡ ἀνὰ τὴν Μελίτην καὶ τὴν Δυτικὴν ἰδίως Ἑλλάδα ἐξάπλωσις τῆς ἐπαράτου νόσου.

Ζάκυνθος, 1905 ΛΕΩΝΙΔΑΣ Χ. ΖΩΗΣ

ΤΑ ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΑΙΚΣΠΕΙΡΟΥ

**** Τὰ λίθινα ἐμπόδια δὲν τὰ μετρᾷ ὁ ἔρως·*
ὅ,τι δὲν εἶναι δυνατὸν τολμᾷ καὶ νὰ τὸ κάμῃ.

**** Τὸ μέλι τὸ γλυκύτερον ἀπ' τὴν πολλή του γλύκα*
καὶ τὸ βαρύνεται κανεὶς καὶ τὸ ἀηδιάζει.
Λοιπὸν καὶ ἡ ἀγάπη σου ἂς εἶναι μετρημένη·
αὐτὴ εἶναι μόνη διαρκής· ἐξ ἴσου ὑ' ἀποτύχῃ
κι' ὅποιος πολὺ ἀργοπατεῖ, καὶ ὅποιος πολὺ τρέχει.

Η ΓΡΗΑ ΜΕ ΤΑ ΚΟΛΛΥΒΑ

Εἶχον τελειώσει τὰς ἐν Κεγχρεαῖς μελέτας μου, πλήρης ζωηρῶν ἱερῶν ἀναμνήσεων Παύλου, Φοίβης τῆς Διακόνου, Ἀκύλα καὶ Πρισκίλλης, ὧν τὰ πνεύματα ἐνόμιζον ὅτι βλέπω περιπλανώμενα ἀναμέσον τῶν ἐκεῖ ἐρειπίων, ὡς τὰ πνεύματα Λυδίας, Εὐοδίας καὶ Συντύχης εἰς τὰ ἐρείπια τῶν Φιλίππων, ὅταν ὁ καλὸς χωρικὸς κὺρ Θεόδωρος μοὶ προτείνει νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸ δύο ὥρας μακρὰν τῶν Κεγχρεῶν ἀπέχον χωρίον Κατακάλι, ὅπως ἴδω τὴν νύμφην, ἣν θὰ στεφανώσω μὲ τὸ καλό του τὸ παιδὶ Δημήτρη, καὶ θὰ βαττίσω ἓν τῶν τέκνων του εἰς ὄνομα Φοίβης τῆς Διακόνου.

Τί εὐτυχία καὶ πάλιν νὰ ἀκουσθῇ τὸ ὄνομα Φοίβη ὕστερον ἀπὸ τόσους αἰῶνας! Νὰ ἀναζήσῃ κόρη, περιπατοῦσα ἀνὰ τὰ ἐρείπια τῶν Κεγχρεῶν καὶ φέρουσα τὸ ὄνομα τῆς Διακονίσσης, τῆς πρώτης ἐν Κεγχρεαῖς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας!

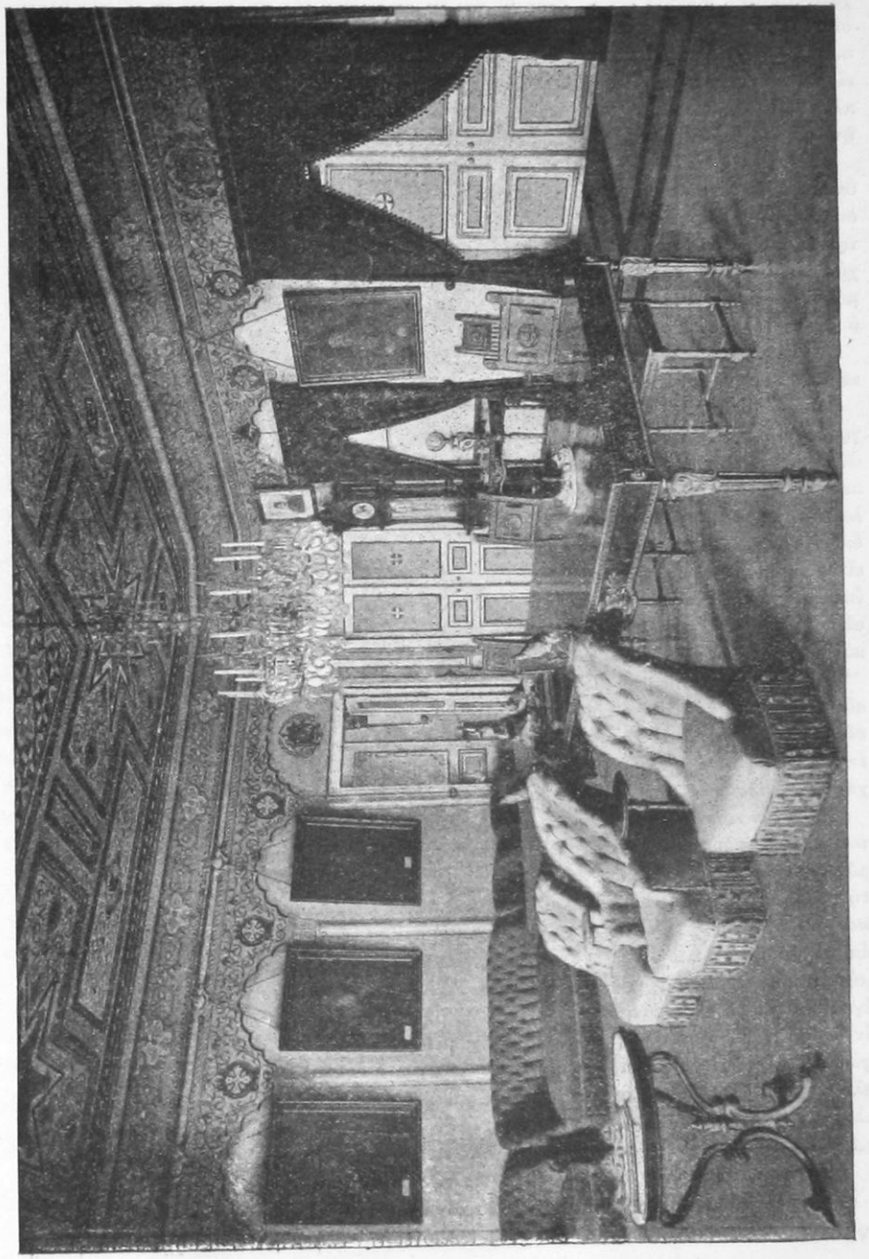
Περιπατῶν ἀνὰ τὰ ἐρείπια τῶν Κεγχρεῶν καὶ διασκελίζων σωροὺς χωμάτων χιλιάκις μόνος, ἀνεφώνουν τὸ πρὸς Ρωμαίους: «Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὖσαν διάκονον τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς».

Ποῖαι συγκινήσεις, ποῖαι ἀναμνήσεις, ποῖαι ἡμέραι νέου ἐνδόξου μεγαλείου τῆς πρωτογόνου Ἐκκλησίας τῆς Χριστιανικῆς Ἑλλάδος! Πόση ζωὴ μέσα εἰς αὐτὰ τὰ ἐρείπια καὶ πόση νέκρα μέσα εἰς τὴν ζωὴν τῶν μεγαλείων τῶν πόλεων!

Τέλος πάντων ἂς ἀφήσωμεν τὰ ἱστορικὰ καὶ ἂς ἔλθωμεν εἰς τὰ τοῦ πρακτικοῦ βίου. Ἡ σοῦστα, εἶδος ἁμάξης, ἡτοιμάσθη καὶ ἤδη ἐπ' αὐτῆς ὁ πατήρ, ὁ υἱὸς καὶ ὁ μνηστήρ, ὁ ἐξάδελφός του καὶ ἡ ταπεινότης μου μεταβαίνομεν εἰς Κατακάλι.

Πλήρης χαρᾶς ὁ νέος, ἀλλὰ καὶ πλήρης αἰδοῦς, ἥτις μοὶ ἀναμιμνήσκει τοὺς καλοὺς υἱοὺς τῶν ἀρχαίων χριστιανικῶν χρόνων, κρύπτει τὴν μὴ κρυπτομένην χαράν του, ὑπὸ μορφασμοὺς ἀδιαφορίας, ἴσως-ἴσως καὶ στενοχωρίας, διότι δῆθεν ἀφίνει τὴ δουλειά του νὰ τρέχῃ ἀπὸ τὰς Κεγχρεὰς εἰς τὸ Κατακάλι. Τὸν βιάζομεν τρόπον τινὰ νὰ ἔλθῃ μαζύ μας, καὶ τί νὰ κάμῃ; Ἔρχεται, ἀλλ' ὄχι καὶ μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν! Ὁ καϋμένος ὁ Δημήτρης, ἁπλοῦς μαθητὴς προτελειοφοίτου, νομίζει ὅτι ἀπατᾷ, ἐνῷ προκαλεῖ τὸν ὡραῖον γέλωτα, ὅστις μοὶ ὑπενθυμίζει τὰ ἰδικά μου τρεχάματα καὶ τὰς ἰδικάς μου ***ἀδιαφορίας,*** αἵτινες κυριολεκτικῶς μὲ ***κατέτρωγον!*** Ἡ ἀπόστασις τῷ φαίνεται μικρά, ἡ ἀθλία, πλὴν ρομαντικὴ ὁδός, δι' αὐτὸν ὁμαλωτάτη καὶ συντομωτέρα ἢ ἂν συνεδέετο δι' ἠλεκτρικοῦ σιδηροδρόμου. Καὶ διατί νὰ μὴ εἶναι συντομωτέρα; Μήπως ὁ ἔρως δὲν εἶναι πολλῷ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ συντομώτερος; Δὲν ἔχει πτερά; Δὲν συμβολίζει τὴν πτῆσιν καὶ τὴν ἀστραπιαίαν ταχύτητα; Μήπως δὲ ὁ ἠλεκτρισμὸς καὶ ὁ ἔρως δὲν ἔχουν κοινὸν τὸν θάνατον διὰ τοὺς τολμῶντας νὰ ἐγγίζωσι τὰ φοβερὰ καὶ πυρσοφόρα σύρματα; Ἐκεῖνος μὲν τὸν σπινθῆρα, οὗτος δὲ τὸ βέλος. Τί σημαίνει ἂν τὰ ὄργανα εἶναι διάφορα; Τὸ ἀποτέλεσμα δὲν εἶναι τὸ αὐτό; Τέλος πάντων ἡ σοῦστα τρέχει-τρέχει καὶ φέρει ἐπάνω της ἕνα πατέρα εὐτυχῆ, ἕνα υἱὸν εὐτυχέστερον, ἕνα ἐξάδελφον ἀδιάφορον, καὶ ἕνα φιλόσοφον καμαρώνοντα τὴν εὐτυχίαν τοῦ πατρός, τὴν χαρὰν τοῦ υἱοῦ καὶ προσευχόμενον διὰ τὸ καλὸν τέλος τοῦ συνοικεσίου.

Καὶ ἰδού· εὐτυχεῖς, περιχαρεῖς, πετῶντες μᾶλλον ἢ ἐποχούμενοι μὲ τὸν αἰδήμονα γαμβρὸν διασχίζομεν τὸν ὡραῖον πευκῶνα τοῦ χωρίου καὶ εἰσερχόμεθα ἐν αὐτῷ.

Αἴθουσα Πατριαρχῶν.

Εἰσερχόμεθα εἰς τὸ χωρίον καὶ ἰδοὺ γραῖα μὲ τὸ ἕνα της χέρι κρατεῖ ἕνα μεγάλο πιάτο κόλλυβα καὶ ἐπάνω δύο κίτρινα κηρία, καὶ ἀπ' τὸ ἄλλο κρατεῖ ἕνα ραβδὶ καὶ τρεχάτα-τρεχάτα, σοβαρὰ καὶ μὲ ἀγωνίαν διὰ νὰ προφθάσῃ τὸν παπᾶ, τρέχει εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ὦ πτωχή μου γραῖα! δὲν ἤλθε καὶ διὰ σὲ ὁ γαμβρὸς γελαστὸς μιὰ φορὰ διὰ νὰ σοῦ φέρῃ τὴν ἀνέκφραστον χαράν, τὴν ὁποίαν πρόκειται νὰ φέρῃ ὁ ἀγαπητὸς Δημήτρης εἰς τὴν ἀγαπητήν του Εὐγενίαν; Δὲν εἶχες καὶ σὺ ποτὲ εἰς τὸν βίον πρὸ ἡμίσεως καὶ πλέον αἰῶνος τοιαύτην συνέντευξιν, τοιαύτην συνάντησιν, καθ' ἣν ὅλος ὁ κόσμος σοῦ ἦτο μηδέν, ἀπέναντι τῆς νεανικῆς σου ἐκείνης εὐδαιμονίας;

Καὶ τώρα; Καὶ τώρα γρηὰ μὲ ἕνα πιάτο κόλλυβα καὶ μὲ μιὰ μαγκούρα, νὰ μὴ πέσῃ, ὑποβαστάζει τὸ κουφάρι της τὸ μαραμένο, καὶ τρέχει εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀδιαφοροῦσα δι' ὅλον τὸν κόσμον καὶ δι' αὐτὴν τὴν σοῦστα ἀκόμη, ἡ ὁποία ἔψαλλε ἀπὸ χαρὰ καὶ τρέχει ἀπὸ 'μπροστά της, καὶ ἡ ὁποία νομίζεις ὅτι διασπείρει τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐτυχίαν εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Σοβαρή, κάτω σκυμμένη, τρέχει ἡ γρηὰ 'ς τὴν ἐκκλησιὰ καὶ μόνον τὸ ψυχοχάρτι σκέπτεται, ἂν εἶναι καλὰ γραμμένα τὰ ὀνόματα, ἂν θὰ τὰ πῇ καλὰ ὁ γέρος ἢ ὁ νέος, ἀδιάφορον, ἐφημέριός της. Καὶ ἤθελα νὰ τὴν ἐρωτοῦσα τὴ γρηΐτσα:

— Γρηΐτσα μου, γιὰ ποιὸν πηγαίνεις τὰ κόλλυβα 'ς τὴν ἐκκλησίαν; Διατί ἔχεις δυὸ κεριά; Τοῦ γέρου σου ἢ τῶν παιδιῶν σου;

Μὰ ἡ σοῦστα ὡς ἀστραπὴ διέθη ἀπ' ἐμπρός της καὶ τώρα, ἐνῷ ἐγὼ κάθημαι καὶ γράφω αὐτὰ εἰς γωνίαν ἑνὸς τραπεζίου, τὸ γέλοιο καὶ ἡ χαρὰ χύνεται εἰς τὸ σπίτι ὅπου ἀνέβημεν φέροντες τὸν γαμπρὸ εἰς τὸ χρυσὸ νέο κορίτσι. Ὁ Θεὸς ἂς συγχωρήσῃ τὰ πεθαμένα τῆς γρηᾶς μας, ἀλλ' ἂς εὐλογήσῃ καὶ τὸ νέον μας ζεῦγος, τὸ χαριτωμένο λεβέντη Δημήτρη ἀπὸ τὰς Κεγχρεὰς καὶ τὴ χαριτωμένη Εὐγενία ἀπὸ τὸ Κατακάλι, ὅπως λέγεται τὸ χωρίον, εἰς τὸ ὁποῖον εὑρισκόμεθα. Τέτοιος εἶναι ὁ κόσμος! Τέτοιος εἶναι ὁ βίος! Κλαίουν εἰς ἕνα σπίτι, ὅπου ἐγέλασαν χθές, καὶ γελοῦν ἀλλοῦ, ὅπου ἔκλαιον χθές. Μόνος ὁ νόμος τοῦ Χριστοῦ μου, μόνον ἡ ἀλήθειά Του μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Ἡ δικαιοσύνη Σου δικαιοσύνη καὶ ὁ λόγος Σου ἀλήθεια. Ὁπόσην παρηγορίαν καὶ εἰς τὴν χαρὰν μας δίδει ἡ Ἐκκλησία, καὶ εἰς τὴν λύπην, καὶ μάλιστα εἰς τὴν λύπην!

Ὅταν μεθυσμένοι ἀπὸ χαρὰν νομίζομεν ὅτι εἴμεθα οἱ κύριοι τοῦ κόσμου, ἡ Ἐκκλησία μᾶς λέγει: «***Πάντα ματαιότης τὰ ἀνθρώπινα. Μὴ πεποίθατε ἐπ' ἄρχοντας, ἐπὶ υἱοὺς ἀνθρώπων. Ἄνθρωπος ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ. Μὴ καυχάσθω ὁ σοφὸς ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ, καὶ μὴ καυχάσθω ὁ δυνατὸς ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ, καὶ μὴ καυχάσθω ὁ πλούσιος ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ***».

Καὶ ὅταν πάλιν εἴμεθα κατηφεῖς ἀπὸ τὰς λύπας τοῦ κόσμου, ἀπὸ τὴν λύπην τοῦ θανάτου ἢ ἀπὸ τὴν λύπην τῆς ἐγκαταλείψεως τῶν ὑψηλῶν ἡμῶν προστατῶν, ἡ Ἐκκλησία πάλιν μᾶς λέγει ὅτι εἴμεθα πολῖται τοῦ οὐρανοῦ «***ὅτι οὐκ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν***», ὅτι ὁ κόσμος παρέρχεται, «***παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου***». Πρὸς δὲ τί εἶναι τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν ἀποκαλυφθῆναι; καὶ ὅτι ἂν ὅλοι σὲ ἐγκαταλείψωσι, καὶ αὐτὸς ὁ πατήρ σου καὶ ἡ μήτηρ σου, «***ἐγὼ οὐ μὴ σὲ ἐγκαταλείπω***». Λέγει Κύριος Παντοκράτωρ, ἀρκεῖ σὺ νὰ μὴ ἐγκατέλειψες Κύριον τὸν Θεόν σου καὶ νὰ μὴ Τὸν ἠρνήθης, νὰ μὴ Τὸν περιεφρόνησας ἐν ὥρᾳ τῆς εὐτυχίας σου καὶ ἐν ὥρᾳ τῆς μέθης τῆς ἀπεράντου δυνάμεώς σου! Μία φωνὴ ἡ ἀληθής! μία φωνὴ ἡ αἰώνιος! μία φωνὴ πλήρης ἀγάπης, πλήρης στοργῆς, πλήρης φίλτρου, πλήρης πατρικοῦ ἐνδιαφέροντος, πλήρης ὅλων τῶν ἀγαθῶν τοῦ κόσμου, πλήρης ἡ φωνὴ τοῦ Χριστοῦ μου, ὅταν τὸν βλέπω εἰς τὴν ἐκκλησίαν νὰ μοῦ λέγῃ: «***Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς***».

Καὶ τώρα αὐτὴν τὴν στιγμὴν εἶμαι εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Τὸ κόλλυβον εἶναι ἐκεῖ, ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸν Χριστόν, τὰ κηριὰ εἶναι ἀναμμένα, μὰ ἡ γρηΐτσα δὲν φαίνεται πουθενά. Ὁ ἱερεὺς τελειόνει τὴν ἐκφώνησιν καὶ ἄρχεται νὰ ψάλλῃ

τὸ «***Κύριε, ἐκέκραξα***». Ἐγὼ γνωρίζω καλῶς καὶ τοὺς ὀκτὼ ἤχους. Τί ἦχον ὅμως ψάλλει ὁ ἱερεύς μοὶ εἶναι ἄγνωστον. Ἐπεμβαίνω καὶ τί συμβαίνει; Εἶναι ἀπόδοσις τῆς Πεντηκοστῆς καὶ ψάλλω πολὺ εὐχαρίστως τοὺς ὕμνους, οὓς μετὰ τοῦ ἀγαπητοῦ μου Χατζοπούλου, ἰατροῦ, κατὰ τοὺς φοιτητικούς μας χρόνους ἐν Λειψίᾳ ἁπλήστως ἐψάλλομεν, καὶ ὧν προεξῆρχεν ὁ ὕμνος «***Πάντα χορηγεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον***». Ψάλλω εἶτα τὸ «***Βασιλεῦ Οὐράνιε***».

Οὐδέποτε τὸ ἀπήγγειλα, οὐδὲ τὸ ἐννόησα τόσον συγκινητικῶς, ὅσον εἰς τὸν ἑσπερινὸν τοῦτον. Τὸ ἔκαμε τοῦτο ἡ γρηΐτσα; Τὸ ἔκαμεν ὁ νεωστὶ ἔγγαμος βίος μου; Τὸ ἔκαμόν τινες πιθαναὶ πικρίαι τοῦ βίου; Ἀγνοῶ. Γνωρίζω τοῦτο μόνον ὅτι ὅταν ἔφθασα εἰς τὸ «***καὶ καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ πάσης κηλῖδος***», οἱ ὀφθαλμοί μου ὑγράνθησαν, καὶ ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τῆς Ὡραίας Πύλης ἐθεώρει ἕνα ναυαγὸν τῶν μεγαλοπόλεων, ζητοῦντα τὸ ἔλεος τῆς θείας εὐσπλαγχνίας ὑπὸ τὴν στέγην τῆς ταπεινῆς ἐκκλησίας τοῦ χωρίου Κατακάλι.

Ἐφθάσαμεν εἰς τὸ τέλος τῶν Στιχηρῶν καὶ ἁπλοῦς χωρικὸς βοηθὸς μοῦ κάμνει νόημα ὅτι ἐπέσαμεν ἔξω εἰς τοὺς στίχους, νὰ ἀφήσω τὸ τελευταῖον τροπάριον «***Τριάδα Ὁμοούσιον***» διὰ νὰ εἴπω ἐγὼ τὸ «***Δόξα Πατρί***». Διατί νὰ τὸν δυσαρεστήσω; Νὰ τοῦ δείξω σοφίαν ὅτι ἠδυνάμεθα νὰ τὸ εἴπωμεν δὶς καὶ νὰ εἴπω οὕτως ἐγὼ τὸ «***Δόξα Πατρί***»; Ἄλλαις λέξεσι διὰ τῆς ἀταξίας νὰ φέρω δῆθεν τὴν σοφὴν τάξιν; Καθόλου. Εἰς τὸ νεῦμά του ἀφήνω τὸ τελευταῖον τροπάριον, ὅπερ ὅμως ροφῶ μόνος καὶ δὲν χάνω τὴν βαρυσήμαντόν του ἀξίαν. Καὶ ἀμέσως σοβαρὸς ὡς πρωτοψάλτης τοῦ Κατακάλι ἀρχίζω τὸ «***Δόξα Πατρὶ***» εἰς ἦχον πλ. δ', ποίημα Λέοντος τοῦ Δεσπότου, «***Δεῦτε λαοί, τὴν Τρισυπόστατον Θεότητα προσκυνήσωμεν***». Πόσον μοὶ εἶναι ἀγαπητόν, πόσον μοὶ εἶναι προσφιλές! Ἰδοὺ τί ἔγραφον ποτὲ περὶ τοῦ ὕμνου τούτου ἐν τῷ ὡραίῳ ἐκκλησιαστικῷ Περιοδικῷ «Σιὼν»[1] τοῦ ἀοιδίμου Λάτα:

«Μεγαλοπρεπὲς δὲ καὶ ἀπαστράπτον λαμπρότητα εἶναι τὸ Δοξαστικὸν τοῦ ἑσπερινοῦ, ἔργον Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, μαθητοῦ τοῦ σοφωτάτου Φωτίου. Ὁ εὐσεβὴς αὐτοκράτωρ συνέγραψε τὸν ὕμνον, ὅτε ἦν ἀκόμη διάδοχος τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θρόνου καὶ ἔφερε τὸν τίτλον Δεσπότου. Ὡσεὶ δὲ νὰ προῃσθάνετο ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, ὅτι μετά τινα ἔτη (τῷ 911, Ἰουνίου 11), ὡς ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς Ἁγίας Πεντηκοστῆς, κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς ἔμελλε νὰ παραδώσῃ εἰς χεῖρας τοῦ Πλάστου τὸ ἑαυτοῦ πνεῦμα, ἐφρόντισεν ὅπως διὰ τοιούτου, πλήρους ὑψηλῆς δογματικῆς θεολογίας, ὕμνου φιλοδωρήσηται τὴν ἀείποτε ἐν τῷ πολυκυμάντῳ καὶ πολυπαθεῖ αὐτοῦ βίῳ παραμυθησαμένην αὐτὸν Ἐκκλησίαν· ἔχει δὲ ὡς ἑξῆς: ***Δεῦτε λαοί, τὴν Τρισυπόστατον Θεότητα προσκυνήσωμεν, Υἱὸν ἐν τῷ Πατρί***. . . »

Τελειώνει ὁ ἑσπερινός. Ὁ ἱερεὺς ἄρχεται τοῦ Τρισαγίου. Ἐξημέρωνε Σάββατον καὶ τὰ Σάββατα γνωστὸν ὅτι εἶναι τῶν ψυχῶν. «***Αἱ ψυχαὶ αὐτῶν ἐν ἀγαθοῖς αὐλισθήσονται***». Τελειώνει καὶ τὸ Τρισάγιον καὶ ἐπιφαίνεται καὶ ἡ γρηοῦλα. Παίρνει τὸ πιάτο, ἔρχεται κοντά μου μὲ τὸ ραβδὶ καὶ μὲ τὸ πιάτο της. Δὲν κρατοῦμαι καὶ ἀμέσως τῆς λέγω:

— Ποῖον ἔχασες, γερόντισσα;

— Ἄχ! γυιέ μου, τὸ παιδί μου! Δὲ μοῦ ἔμεινε κανεὶς 'ς τὸν κόσμον ἀπ' αὐτὸ τὸ παιδί, ὅλους τοὺς ἔθαψα· τώρα ἔχασα καὶ αὐτό, καὶ μοῦ ἄφησε τὴ γυναῖκά του καὶ τρία ὀρφανά!

— Καὶ εἶναι καιρός;

— Τὰ χρόνια του εἶναι σήμερα (εἶπεν αὐθορμήτως εἰς συμπληρωματικὴν ἀπάντησιν ἐρχόμενος ὁ ἱερεύς).

— Καὶ πόσων χρόνων εἶναι; ἐρωτῶ.

— Τριανταέξ, μοὶ λέγει ὁ ἱερεύς.

---

1. «Σιών», *ἔτος 1888, Ἰουνίου 19, ἀριθμ. 357.*

— Τριανταὲξ χρόνων ἡ γρηά;
— Ὄχι. Ἐγώ, μοῦ λέγει ὁ ἱερεύς.
— Ἄ, ὄχι σεῖς, ἡ γρηὰ ἐννοῶ.
— Ἄμ' ἡ κυρὰ Κατερίνα, ποιὸς ξεύρει, οὔτε αὐτὴ θυμᾶται· ἀπάν' ἀπὸ ἑβδομῆντα.

Ἐξῆλθον τοῦ προαυλίου τῆς ἐκκλησίας ὑπὸ μυρίων διακατεχόμενος σκέψεων καὶ συγκινητεκῶν μελετῶν τοῦ βίου. Βλέπομεν τὰ ἁλώνια καὶ τὰς ἁλωνιζούσας γυναῖκας καὶ μελετῶ πόσον διάφοροι αἱ συνθῆκαι τοῦ βίου τῶν γυναικῶν τῶν πόλεων. Τί δὲν μοῦ ἐπροξένησεν ἡ θέα τῆς ἀγαπητῆς μου γρηᾶς, ἡ θέα τῶν κολλύβων εἰς στιγμήν, καθ' ἣν ἡμεῖς εὐτυχεῖς μετὰ τοῦ γαμβροῦ εἰσερχόμεθα εἰς τὸν οἶκον τῆς νύμφης!...

Ἐν Κεγχρεαῖς τῆς Κορίνθου, 10 Ἰουνίου 1905.

Γ. ΛΑΜΠΑΚΗΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ

Ο ΚΩΣΤΑΣ

Τηρᾶτ' αὐτὴ τὴν Κώσταινα πῶς περπατεῖ καὶ λέει,
πὄχει τὸν Κώστα τς ἔμορφο, τὸν Κώστα καμαριάρη.
Ὅσα κοράσα τὸν ἰδοῦν ὅλα κοντά του πᾶνε.
Κ' ἕνα κοράσι ροϊδινὸ καθέται τὸν ρωτάει·
— Γιὰ πές μας, πές μας, Κωσταντῆ, ἂν εἶσαι παντρεμένος;
— Μὰ τὸ σπαθάκι, ποῦ βαστῶ, δὲν εἶμαι παντρεμένος.
Κι' ὁ γρίβας ἀντικρύθηκε ἀπ' τὸν ταβλᾶ δεμένος·
— Φυλάξου, κόρη ροϊδινή, μὴ σὲ γελάσῃ ὁ Κώστας!
Τοῦ Κώστα κακοφάνηκε, τοῦ μαύρου γρίβα λέει:
— Τὸ τί παντέχεις, γρίβα μου, κι' ἂν δὲ στὸ ξαγοράσω,
ἂν δὲ σὲ πάω στὴν ἁλυκὴ νὰ σὲ φορτώσω ἁλάτι,
κουβέλι ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά, κουβέλι ἀπὸ τὴν ἄλλη,
κουβέλι ἀπανουσάμαρα κι' ὁ Κώστας καββαλάρης.

ΤΑ ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΑΙΚΣΠΕΙΡΟΥ

**** Σηκώνετ' ἀπ' τὸ γεῦμα*
κανένας μὲ τὴν ὄρεξιν, ποῦ εἶχε πρὶν καθήσῃ;
Ποῦ εἶδες ἄλογον ποτὲ νὰ δευτεροπηδήσῃ
τὰ δύσκολα ἐμπόδια εἰς τὴν ἐπιστροφήν του,
μὲ ὅσην ζέσιν καὶ ὁρμὴν τὰ πρωτοπῆρε;—Ὅλα
μὲ πόθον περισσότερον τὰ πρωτοκυνηγοῦμεν,
παρὰ ποῦ τὰ χαιρόμεθα κατόπιν.

ΑΣΥΛΑ ΤΩΝ ΑΣΤΕΓΩΝ ΕΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΙΗ΄ ΑΙΩΝΑ

Τὴν 25 Ἀπριλίου τοῦ 1729 ὁ ***Νέων Πατρῶν Νικηφόρος*** διὰ κανονικῶν ψήφων μετετέθη εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον ***Μονεμβασίας καὶ Καλαμάτας ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου πάσης Πελοποννήσου καὶ τόπον ἐπέχοντος Ἱεροσολύμων*** ἀντὶ τοῦ κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἀποθανόντος λογίου Ἱεράρχου ***Γρηγορίου Σωτήρη*** τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν [1].

Ἐπὶ εἴκοσι περίπου ἔτη ὁ μητροπολίτης Νικηφόρος ἐποίμανε χρηστῶς καὶ ἀξίως τὴν λαχοῦσαν εἰς αὐτὸν μητρόπολιν Μονεμβασίας καὶ Καλαμάτας, πολλὰ ὑπὲρ ταύτης ἐνεργήσας καὶ κατορθώσας. Μεταξὺ δὲ τῶν ποικίλων αὐτοῦ κοινωφελῶν ἔργων συγκαταλέγεται καὶ ἡ ἐξ ἰδίων ἐν Καλαμάτᾳ ἀνέγερσις μικρῶν οἰκιῶν, προωρισμένων πρὸς στεγασμὸν πτωχῶν χριστιανῶν ἄνευ καταβολῆς ἐνοικίου τινός.

Ἰδοὺ τί ἀναφέρει περὶ τοῦ προκειμένου ὁ ὑπ' ἐμοῦ, κατὰ φιλικὴν παραχώρησιν τοῦ κ. ***Χρυσάνθου Παγώνη,*** κατεχόμενος Κῶδιξ τῆς μητροπόλεως Μονεμβασίας καὶ Καλαμάτας [2] (φύλλον 73 [α]):

«†Ἡ μετριότης ἡμῶν, διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου γράμματος, δῆλον » ποιοῦμεν πᾶσι, ἔστωντας καὶ νὰ ἠθέλησα ἰδοθελήτος καὶ ἄνευ βίας τινός, νὰ » ἐκτελέσω ἕνα θεάρεστον ἔργον εἰς τὴν ἡμετέραν ἐπαρχίαν, τοῦτ' ἔστιν εἰς τὴν » Καλαμάταν, νὰ κτήσω μερικὰ ὁσπήτια, διὰ τοὺς ἀδερφούς μου πτωχοὺς [3] » χριστιανούς, νὰ κατ' οἶκον εἰς αὐτά, ἄνευ πλερομῆς χωρὶς νίκοι, μόνον νὰ » ἔχει τὴν ἔννοιαν ὅποιος κάθεται εἰς αὐτά, ἂν χαλάσουν [4] ναταδιορθώνῃ, εἰ » καὶ ἄλη ἀνάγκη ἔχουν ὁσπήτιον, καὶ νὰ μὶν ἔχει νὰ πληρώνῃ οὔτε τὸν » ἀρχιερέαν οὔτε τὸν ἱερέαν, οὔτε τὸν ἐπίτροπον τῆς Ἐκκλησίας, οὔτε τοὺς » προεστοὺς τῆς πολιτείας, ἀλλὰ νὰ κάθηται ἀδωροδοκῆτος ἐπειδὴ καὶ τὰ » ἀφιέρωσα διὰ τὴν ἐλεηνὴν μου ψυχὴν, εἰς τὸν Θ[εὸ]ν καὶ εἰς τὴν κυρίαν » Θ[εοτό]κον τὴν μητέραν αὐτοῦ. Καὶ ὅποιος παρέβει τὸ ὅρος ὑπὸ φιλαργιρίας » νικόμενος, καὶ γυρεύει νὰ ἀδικήσῃ τοὺς πτωχοὺς νὰ πάρῃ νοίκη, ἢ πλερομὴν » ἢ μετα τον θάνατόν μου ὅποιος ἀρχιερέας χρηματήσει εἴ ἄλος τὶς ἂν γυρεύσῃ [5]

1. Νίκου Α. Βέη: *Ἔκφρασις Κώδικος τῆς μητροπόλεως Μονεμβασίας καὶ Καλαμάτας (ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ ς΄ τόμου τοῦ Δελτίου τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος), Ἀθήνησι, 1903, σ. 207 κ. ἑ. ἀριθμ. 77.*

2. *Τηρῶ τὰς ἀνορθογραφίας τοῦ πρωτοτύπου. Κεφαλαιογραφῶ τὰ διὰ Κεφαλαίου γράμματος γραφόμενα, ἑνώνω τὰ διεστῶτα καὶ χωρίζω διακρηδὸν τὰ ἡνωμένα.*

3. *Ἡ λέξις ἐν τῷ διαστίχῳ.*

4. *Ὁ Κώδιξ:* σταλάσουν.

5. *Ἔπονται διαγεγραμμένα:* τοὺς ἀ

» νὰ ἀδικήσῃ ὡς γράφομεν τοὺς πτωχοὺς χριστιανοὺς νὰ ζητήσῃ πλερωμὴν » ἀπὸ τὰ αὐτὰ ὁσπήτια νὰ ἀδικήσῃ τοὺς ἀδελφούς μου χριστιανοὺς ὁποῦ κάτ » οἰκοῦν εἰς αὐτά, νὰ εἶναι τοῦ ἀναθέματος καὶ ἡ μερεῖς αὐτῶν μετα τοῦ » προδότου Ἰοῦδα καὶ μετὰ τῶν συσταυρωσάντων τὸν Κύριον ὡς παραβάται » τῆς ἡμετέρας ἐντολῆς, ὅθεν καὶ εἰς ἀεΐδιμον μνήμην καὶ δήλοσιν τῶν μετα- » γενεστέρων, ἐγράφθει ἐν τω παρόντῃ κόνδηκῃ, καὶ οἱ τειχῶντες [1] μεταγενέ- » στεροι πενητες χριστιανοί, εἰ βούλητο ἱκετεύωντες τον Κύριον διὰ τὴν ἄφεσιν » τῶν πολλῶν μου πλημελημάτων.— Ἐν ἔτῃ ᾳψμη[φ] σεπτεμβρίου 17[η].

» † ***Ὁ Μονεμβασίας Νικηφόρος βεβαιοῖ*** —

» † ***Ὁ Δυρραχίου Ἄνθιμος*** *μάρτις* : —† ***Ὁ Ἀνδρούσης Θεοδόσιος. Πανάγος Ντο-*** » ***γατζὶς*** *μαρτιρῶ* — ***Μιχάλης Τζάνες*** *μαρτηρο* :— ***Θαιοδορακὶς Μπὲνακὶς*** *μάρτιρο*— » ***Ἰωαννὶς Τζανες*** *μαρτιρω* — ***Ντζῶρτζις Αυρειανης*** *μαρτιρῶ* — ***Αλεξαντρις Στουνος*** » *μαρτηρο* — ***Σταμάτης Βῶβος Ἐφέσιος*** *μαρτίρο* — ***Ἀθανάσιος Κιρηακος*** *μαρτηρο*: — » ***Γηοργακης Τζανες*** *μαρτηρο* : —»

Αἱ ὑπογραφαὶ τῶν ἀρχιερέων εἶναι μονοκονδυλικῶς γεγραμμέναι. Ἐπὶ κεφαλῆς δὲ τοῦ γράμματος ἐπίσης μονοκονδυλικῶς ἀναγινώσκομεν : ***Νικηφόρος ἐλέῳ Θεοῦ μητροπολίτης Μονεμβασίας, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Πελοποννήσου.***

Τοῦ μητροπολίτου Νικηφόρου διάδοχος ὑπῆρξεν ὁ ἐκ Μιτυλήνης καταγόμενος Ἄνθιμος, μετατεθεὶς ἐξ ἄλλης τινὸς ἐπαρχίας, μὴ μνημονευομένης, εἰς τὴν μητρόπολιν Μονεμβασίας καὶ Καλαμάτας κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1749 [2]. Ὁ Λέσβιος Ἄνθιμος κατεδείχθη ἀνταξιος τοῦ προκατόχου κατὰ τὰς χριστιανικὰς ἀρετὰς καὶ τὴν δραστηριότητα, ὢν ἐπὶ πλέον λόγιος καὶ γλωσσομαθής. Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἤκμαζεν ἐν Καλαμάτᾳ καὶ καθόλου ἐν Πελοποννήσῳ ὁ ζάπλουτος οἶκος τοῦ Παναγιώτη Μπενάκη, τὸν ὁποῖον — καθὼς ἀναφέρει ἡ παράδοσις — ἔπεισε καταλλήλως ὁ μητροπολίτης Ἄνθιμος νὰ καταβάλλῃ ἐτησίως ὡρισμένον χρηματικὸν ποσόν, δι᾽ οὗ κυρίως, καθὼς καὶ ἐξ ἄλλων προσφορῶν, οἱ ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως Νικηφόρου χάριν τῶν πτωχῶν ἀνεγερθέντες οἰκίσκοι κατέστησαν εὐεργετικώτατα ἄσυλα τῶν ἀστέγων καὶ καταφύγια τῶν ἀρρώστων. Ἐκεῖ προσέτρεχον, ὄχι μόνον ἐκ Καλαμάτας καὶ τῆς πέριξ χώρας, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀπωτέρων τόπων, ἀσθενεῖς κοτατρυχόμενοι ὑπ᾽ ἀνιάτων νόσων, ἀλῆται, ἐπαῖται καὶ ἄλλοι ἀπόκληροι τῆς μοίρας, εὑρίσκοντες περίθαλψιν πρόθυμον καὶ λόγους παρηγόρους.

Δυστυχῶς αἱ ταραχαὶ τοῦ 1769 συνετέλεσαν εἰς τὴν διακοπὴν τῆς λειτουργίας τῶν ἀγοθοεργῶν αὐτῶν ἱδρυμάτων, διότι ὁ μὲν Π. Μπενάκης κατέστη ἔκπτωτος καὶ μετ᾽ οὐ πολὺ ἀπέθανεν ἀτυχὴς μακρὰν τῆς πατρίδος του, ὁ δὲ μητροπολίτης Ἄνθιμος κατέφυγεν εἰς Κύθηρα [3], ὅθεν ἐπανῆλθε βραδύτερον, ἀλλὰ δὲν εὑρέθησαν πλέον πόροι πρὸς συντήρησιν τῶν ἀσύλων. Μόνον διὰ τὰς γυναῖκας δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἀνεπτύχθη ἔκτοτε καταφύγιον ἡ εἰσέτι διατηρουμένη ἐν Καλαμάτᾳ καὶ λίαν ἀγαθοεργῶς δρῶσα μονὴ τῆς Μπενακοπούλας.

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

1. *Κατ᾽ ἀρχὰς εἶχε γραφῆ* : **τειχώντες.**

2. *Πρβλ. Νῖκος Α. Βέης, ἔνθ᾽ ἀνωτέρω, σ. 207, ἀριθμ. 75 καὶ 208, ἀριθμ. 78, ὅπου κατὰ τυπογραφικὴν παρεκδρομὴν σημειοῦται 1747 ἀντὶ 1749.*

3. Π. Χιώτου : *Ἱστορικὰ ἀπομνημονεύματα, τόμ. Γ΄, σελ 482.*

Η ΚΑΘΕΛΚΥΣΙΣ

(Ἀπὸ τὰς ἀναμνήσεις μου).

Κάθε φορά, ποῦ ἐπρόκειτο νὰ ρίξουν καινούργιο πλοῖο ᾽ς τὸ γιαλό, ὁλόκληρο τὸ χωριὸ κείνη τὴν ἡμέρα εἶχε πανηγύρι. Καὶ τὰ παιδιὰ ᾽ς τὸ πανηγύρι αὐτό, ὡς ἦτον ἐπόμενον, ἐπρωτοστατοῦσαν. Μόλις ἀπέλυσαν ἡ ἐκκλησίαις τοῦ χωριοῦ, Κυριακὴ πρωῒ-πρωΐ, τὰ παιδιὰ ἕνα κομμάτι ψωμὶ ᾽ς τὸ χέρι καὶ δρόμο γιὰ τὰ μαγαζιά. Ἡ χαρμόσυνος εἴδησις ἀπὸ τὸ Σάββατον εἶχε διαδοθῇ καὶ ἡ ἀνυπομονησία τοῦ μικροκόσμου εἶχε κορυφωθῇ. Ἡ δική μου συγκίνησις δὲν εἶχεν ὅρια καὶ γιὰ τὸ ἔκτακτον γεγονὸς αὐτὸ καθ᾽ ἑαυτό, καὶ διότι ἡ σκοῦνα, ποῦ θὰ ἔριχναν ᾽ς τὴ θάλασσα, ἀνῆκεν εἰς τὸν θεῖόν μου τὸν καπετὰν Νικολῆ. Εἶχα μεγάλο καρδιοκτύπι νὰ ἰδῶ μὲ τί πλευρὰ θὰ γείρῃ ἡ σκοῦνα, ὅταν ἔπεφτε ᾽ς τὴ θάλασσα· ἂν ἔγερνε δεξιά, θὰ ἦταν τυχερή, ὅπως ἄκουα νὰ λέγουν, καὶ ἂν ἀριστερά, κακότυχη.

Ἅμα λοιπὸν ἀπόλυσε ἡ Ἐλεημονήτρια, ἡ ἐκκλησία τῆς ἐνορίας μας, ἔτρεξα ᾽ς τὸ σπίτι, ποῦ ἦταν πενῆντα βήματα μακρυά, ἐπῆρα ἕνα γωνίδι ψωμὶ κ᾽ ἐτράβηξα ἴσια ᾽ς τὰ μαγαζιά. Τ᾽ ἄλλα τὰ παιδιὰ μ᾽ εἶχαν προλάβει. Ἄλλα εἶχαν πέσει ᾽ς τὴ θάλασσα κ᾽ ἐκολυμποῦσαν, ἄλλα ἐκυλοῦνταν ᾽ς τὴν ἄμμο, ἄλλα ἐπάλευαν κι᾽ ἄλλα ἐκαμάρωναν τὸ σκάφος χυτὸ καὶ καμαρωμένο ᾽σὰν τὴν ὄμορφη κοπέλλα. Ὁ ἥλιος μόλις εἶχεν ὑψωθῇ ἕνα καλάμι ἀπὸ τὸν ὁρίζοντα κ᾽ ἔκαμνε τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ πελάγους νὰ λάμπῃ μὲ τὶς ἀκτῖνές του. Δυὸ τρεῖς βάρκες μισοσυρμένες ᾽ς τὴν ἄμμο θ᾽ ἀκολουθοῦσαν τὸ σκάφος, ποῦ ᾽σὰν νεράϊδα θὰ γλυστροῦσε μετ᾽ ὀλίγον ἀπάνω ᾽ς τὰ στρωμένα ᾽ς τὴν ἄμμο φαλάγγια. Τὸ κυματάκι ἀδύνατο καὶ μαλακό, μόλις κατώρθωνε νυσταγμένο νὰ γλύφῃ τ᾽ ἀκρογιάλι μ᾽ ἕνα ἐλαφρότατο καὶ νανουριστικὸ φλοῖσβο. Ἡ πλατειὰ τῶν μαγαζιῶν ἀμμουδιὰ ἄρχισε σιγὰ-σιγὰ νὰ γεμίζῃ ἀπὸ θεατὰς καὶ βοηθοὺς γιὰ τὴν καθέλκυσι. Μιὰ χαρὰ ἦταν ζωγραφισμένη εἰς τὰ πρόσωπα ὁλονῶν, ποῦ ἦσαν ἐκεῖ. Μόνον ὁ ἀρχιμάστορης, ἕνας ξηρακιανός, ἡλιοκαμμένος, καὶ μακρὺς ἄνδρας, ὁ Σκοπελίτης Μαστρονικόλας, ἦταν σοβαρὸς κ᾽ ἔδινε τὶς τελευταίες του διαταγὲς σὲ πέντ-᾽ἕξη μαστόρους βοηθούς του. Ἐγὼ δὲν ἐξεκολλοῦσα ἀπὸ κοντά του, τόσο, ποῦ ἐγύρισε καὶ μ᾽ ἐκύταξε μὲ ἄγριο μάτι, ἕτοιμος νὰ μὲ βρίσῃ, ἀλλὰ ᾽σὰν μ᾽ ἀνεγνώρισε, ἄλλαξε ὕφος καὶ μοῦ εἶπε μὲ χαμόγελο :

— «Τραβήξου, παιδί μου, νὰ μὴ σὲ χτυπήσωμε».

Μὲ εἶχε καταλάβει ψύχωσις γιὰ τὸ δεξιὸ ἢ ἀριστερὸ πλάγιασμα τοῦ

σκάφους καὶ τόσο μὲ εἶχε κυριεύσει, ποῦ μοῦ ἤρχετο νὰπῶ 'ς τὸν Μαστρονικόλα νὰ προσπαθήσῃ νὰ κάμῃ τὸ σκάφος νὰ γύρῃ δεξιά. Κ' ἐστρυφογύριζα κοντά του, καὶ γιὰ μιὰ στιγμὴ ἀπεφάσιζα νὰ τοῦ τὸ 'πῶ, ἔπειτα πάλι δὲν τῶβρισκα καλὸ καὶ σταματοῦσα. Ἐπῆγα κάμποσες φορὲς ἀπὸ τὴν πλώρη τῆς σκούνας κ' ἐζύγιζα μὲ τὸ μάτι μου γιὰ νὰ ἰδῶ ποῦ γέρνει τὸ σκάφος. Ἐκεῖνο ὅμως ἔστεκε ὁλόισο 'ς τὰ σκαριά του, μὲ τὴν πρύμη κατὰ τὸ πέλαγος καὶ ὀρθοπλωρισμένο περιμένοντας νὰ γλυστρήσῃ καὶ περήφανο νὰ σχίσῃ τὴ θάλασσα καὶ νὰ πλεύσῃ 'σὰν τὸ δελφίνι.

Τριάντα-σαράντα βήματα παρέκει, κοντὰ 'ς τὸν ὄχθο, δὲν εἶχα παρατηρήσει ποῦ ἡ ὑπηρέτρια τῆς θειᾶς μου, ἡ κυρὰ Καλή, καθισμένη μπροστὰ 'ξένα καζάνι, ἔβγαζε ἀπὸ μέσα μὲ μιὰ τρυπητὴ κουτάλα λουκουμάδες. Κάμποσα παιδιὰ εἶχαν συναχθῆ γύρω· ἡ μυρωδιὰ τὰ εἶχε σύρει τόσο κοντά, ποῦ ἡ κυρὰ Καλὴ δ' ἐμποροῦσε νὰ κουνηθῆ. Μὲ τὸ ἀριστερὸ χέρι μέσα 'ς τὴ σκάφη ἔπερνε μιὰ φούχτα ζυμάρι, ἔσφιγγε τὸ γρόθο της καὶ τὸ ζυμάρι, νερουλό, ἐξεπετιόνταν ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ μεγάλο καὶ τὸ δεύτερο δάκτυλό της· ἔπερνε ἔπειτα τὸ ζυμάρι μὲ ἕνα κουτάλι, ποῦ εἶχε βρέξει πρωτήτερα 'ς τὸ νερὸ καὶ τὸ ἔρριχνε 'ς τὸ λάδι, ποῦ ἐκόχλαζε μέσα 'ς τὸ καζάνι. Τὰ παιδιὰ ὁλοένα ἐστένευον τὸν κύκλον των τόσον, ποῦ ἡ κυρὰ Καλὴ ἐβγῆκεν ἀπὸ τὴν ὑπομονήν της.

Ἀφοῦ κάμποσες φορὲς τὰ εἶχα διώξει καὶ δὲν ἤθελαν ν' ἀκούσουν, ἔτσι καθὼς ἦταν τὸ ζερβί της χέρι μὲ τὰ ζυμάρια, ἁρπάζει ἕνα παιδί, τὸ ποιὸ ἀδιάντροπο ἀπὸ τὴ ρούντα τῶν μαλλιῶν του καὶ τοῦ καταφέρνει μιὰ 'ς τὰ πισινὰ μὲ τὴ λαδωμένη κουτάλα. Τὰ παιδιὰ ἔβαλαν τὰ γέλοια εἰς τὴν θέαν τοῦ πασαλειμμένου μὲ ζυμάρια παιδιοῦ, ἄλλα δὲ τολμηρότερα ἐπωφελήθησαν ἀπὸ τὴν σύγχυσιν αὐτὴν κ' ἐβούτηξαν 'ς τὶς λουκουμάδες. Τὸ συμβὰν αὐτὸ ἐφαίδρυνε ἀκόμη περισσότερον τοὺς θεατάς. Ἡ ὥρα ὅμως ἐπερνοῦσε καὶ ὁ καπετὰν Νικολῆς δὲν ἐφαίνετο. Εἶχε λειτουργηθῆ 'ς τὸν Ἅϊγιώργη καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν θὰ κατέβαινε 'ς τὰ μαγαζιὰ μὲ τοὺς παπάδες γιὰ νὰ ψάλουν τὸν ἁγιασμό, ν' ἁγιασθῆ τὸ σκάφος κ' ἔπειτα νὰ τὸ ρίξουν 'ς τὴ θάλασσα.

Τέλος, κάποιος ποῦ ἐκύταξε ψηλὰ 'ς τὸ κάστρο, ἐφώναξε πῶς κατέβαινεν ὁ καπετὰν Νικολῆς μὲ τοὺς παπάδες καὶ ὅλοι ἐγύρισαν νὰ ἰδοῦν. Πράγματι, ὁ θεῖός μου, ὁ πατέρας μου ὁ μακαρίτης καὶ τέσσερες-πέντε ἄλλοι συγγενεῖς κατέβαιναν ἀπὸ τὸ δρόμο.

Ἔστησαν κάτω ἀπὸ τὴν πλώρη τῆς σκούνας, 'ς τὸν ἴσκιο, ἕνα τραπεζάκι, τὸ σκέπασαν μ' ἕνα κάτασπρο τραπεζομάντυλο κ' ἔβαλαν ἐπάνω μιὰ λεκάνη μὲ νερὸ καὶ δυὸ καντηλέρια.

Μετὰ πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας ἔφθασαν τρεῖς παπάδες, μαζὺ μὲ τὸ θεῖό μου καὶ τοὺς ἄλλους.

Ἡ σκοῦνα, ἄφωνη, ἐστηρίζετο καμαρωτὴ 'ς τὰ σκαριά της κι' ἐπερίμενε τὸν ἀρχιμάστορη νὰ κτυπήσῃ τὴ σφήνα, ποῦ θὰ τὴν ἄφινε νὰ τρέξῃ χαρούμενη 'ς τὴν ἀγκαλιὰ τῆς μάγισσας θάλασσας. Ἐπάνω, ψηλὰ 'ς ἕνα γρετίδικο κατάρτι,

ἐκυμάτιζε ἡ σημαία καὶ 'ς τὴ λιγαδοῦρα, ποῦ ἦταν δεμένη, ἐκρέμουνταν ἔξηἐφτὰ μεταξωτὰ μαντήλια, δῶρα γιὰ τοὺς τεχνίτες. Πίσω ἀπὸ τὴν πρύμη, ἀπὸ ἕνα κοντάρι χρωματισμένο ἄσπρο καὶ γαλάζιο, μὲ σταυρό, ἐκρέματο ἄλλη σημαία, μεταξωτὴ αὐτή, ἔργον τῆς καπετάνισσας.

Ἐψάλη τέλος πάντων καὶ ὁ ἁγιασμός, εἰς τὸν ὁποῖον ἐγὼ καθόλου δὲν εἶχα προσέξει. Ἐσήκωσε κάποιος τὴ λεκάνη μὲ τὸν ἁγιασμὸ καὶ ὁ παπᾶς μὲ τὴν ἁγιαστοῦρά του ἤρχισε ν' ἁγιάζῃ πρῶτα τὰ σκαριά, ὕστερα τὸ σκάφος καὶ τὰ φαλάγγια. Ὅλη αὐτὴ ἡ διαδικασία μοῦ ἐφάνη πῶς διήρκεσε ὧρες.

Ἔξαφνα ἀκούω μιὰ φωνὴ δυνατὴ τοῦ ἀρχιμάστορη: «Τραβηχθῆτε 'ς τὴν πάντα, παιδιά». Ὁ κόσμος ἐτραβήχθη φοβισμένος.

Παρακολουθοῦσα μὲ ἀγωνία ὅλας τὰς κινήσεις τοῦ Μαστρονικόλα. Ἐκρατοῦσε 'ς τὸ δεξί του χέρι ἕνα μεγάλο σκεπάρνι κι' ἔστεκε ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν πλώρη τοῦ σκάφους 'ς τὴν ἄκρη τῶν σκαριῶν. Ἔκαμε τὸ σταυρό του. Οὔτε ἄχνη δὲν ἄκουες ἀπὸ ὅλο ἐκεῖνο τὸ πλῆθος καὶ μέσα 'ς ἐκείνη τὴ σιωπή, ἀκούσθηκε μιὰ δυνατὴ φωνή: «Καλορρίζικο!» καὶ μαζὺ μὲ τὴ φωνὴ κι' ἕνας κτύπος, ἔπειτα ἕνα τρίξιμο παρατεταμένον καὶ ὁ ὄγκος ἐκεῖνος 'σὰν ζωντανός, 'σὰν ἔμψυχος, ἐξεκίνησε σιγὰ-σιγὰ καὶ ἁπαλὰ πρὸς τὸ ἀκρογιάλι. Ὅσο προχωροῦσε, τόσο καὶ γρηγορώτερα ἔφευγε.

Τὰ μάτια μου εἶχαν θολώσει ἀπὸ τὴ συγκίνησι, οἱ κτύποι τῆς καρδιᾶς μου ἐγίνοντο δυνατώτεροι, τ' αὐτιά μου ἐβούιζαν, τὰ πόδια μου ἐτρεμούλιασαν κι' ἐγονάτισα...

Εἶχα λιποθυμήσει...

Ὅταν μὲ συνέφεραν καὶ ἄνοιξα τὰ μάτια μου, τὸ γλέντι εἶχε κορώσει, καὶ ἡ σκούνα δεκαπέντε ὀργυιὲς μακρυὰ ἀπὸ τὸ ἀκρογιάλι ἀνεπαύετο 'ς τὴν ἀγκαλιὰ τῆς θάλασσας.

Λουκουμάδες ἔφαγαν ὡς κ' οἱ γάτες.

Α. Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙ τοῦ Shelley

Ἕνα πουλάκι 'ς τὸ ξερὸ κλαδὶ
κλαίει γιὰ τὸ ταῖρί του τὸ πεθαμένο·
ὁ παγωμένος ὁ Βορρηᾶς ἀπάνω του,
καὶ τὸ ρυάκι κάτω παγωμένο.

Σ' τὸ δάσος τὸ γυμνὸ φύλλο δὲν ἤτανε,
'ς τὸ χῶμα ἕνα λουλοῦδι δὲν ἀνθοῦσε
καὶ τὴ γαλήνη γύρω δὲν ἐτάραζε
παρὰ ὁ τροχὸς τοῦ μύλου, ποῦ ἐβογγοῦσε.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΠΟΡΦΥΡΑΣ

ΠΕΝΘΗ

Σ ΤΟΝ ΤΑΦΟ

Σ' ἐσένα θέλω, ἀγάπη μου,
τὴν κεφαλὴ νὰ γέρνω,
κι' ὅταν θὰ παραδέρνω
σὲ χάρου ἀπελπισιὰ
καὶ σὲ κυττάζω ἀμίλητη
καὶ δακρυσμένη ὀμπρός μου,
νὰ κλείσω μέσ' 'ς τὸ φῶς μου
τὴ θεία σου ὀμορφιά.

Ἔτσι καὶ μέσ' 'ς τὸ μνῆμά μου
πιστὰ κατεβασμένη
θὰ ζῇς καθρεφτισμένη
'ς τὰ μάτια τὰ κλειστά,
ὡς που τὸ χῶμα λαίμαργο
θὲ νὰ τὰ περιζώσῃ,
σιγαλινὰ νὰ λυώσῃ
καὶ σὲ μαζὺ μ' αὐτά.

ΧΡΥΣΑΝΘΕΜΑ

Ἐσεῖς, ποῦ περισσότερον
ἀπὸ μιὰ μέρα ζῆτε
παράξενα κι' ἀταίριαστα
χαρίσματα τοῦ Ἡλιοῦ,
δὲν ξέρω ἂν 'ς τὰ δαχτύλια σας
μπορῆτε νὰ κρατῆτε
τὴ λαύρα καὶ τὴν ἄσβεστη
λαχτάρα ἑνὸς φιλιοῦ.

Σ' τὴ χώρα σας τὴ φλογερή,
'ς τὴ χώρα τῆς ἀγάπης,
μηνύματα πονετικὰ
σᾶς στέλνω, ἄνθια, ἐγώ.
Δὲν εἶμαι τῶν παραμυθιῶν
ὁ δράκος ἢ ὁ ἀράπης·
ἀγάπη δίνω μοναχὰ
κι' ἀγάπη κυνηγῶ.

ΖΩΗ

Οἱ θύμησες κ' οἱ συλλογές, κρυφοὶ καϋμοὶ κ' οἱ δυό,
ξέρω ποῦ μ' ὁδηγοῦν, ὠιμέ, ὅμως σιγὰ ἂς μὲ πάνε . . .
Κι' ἂν ὅλα τὰ φαρμάκια τους ἐγὼ εἶνε νὰ τὰ πιῶ,
μὰ καὶ μὲ τόσα βάσανα πάλ' ἡ ζωὴ γλυκειά' νε.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΟΙ ΚΑΘΡΕΦΤΕΣ

Ἀπὸ τὸ καφενεῖο ἔπρεπε νὰ λείπουν οἱ καθρέφτες. Οἱ ἄνθρωποι μπαίνουν ἐκεῖ γιὰ νὰ ξεχάνωνται. Ὅμως οἱ καθρέφτες στέκουν εἰς τοὺς τοίχους, γιὰ νὰ μὴν ἀφίνουν τὸν ἄνθρωπο νὰ λησμονῇ.

Εἶναι φθινόπωρο, καὶ ὁ ἄνεμος φέρνει τοὺς ἀνθρώπους 'ς τὸ καφενεῖο. Δυὸ καθρέφτες, δυὸ μεγάλα κρύσταλλα, ποῦ χωροῦν μέσα των τὸν ἄνθρωπο, τὸ περπάτημά του, τὴν κίνησί του, ὅλον τὸν ἄνθρωπο, στέκουν δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ τῆς πόρτας. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀδύνατος καί, μόλις μπαίνει μέσα, πιάνεται 'ζὰν ἀπὸ χέρι δυνατό. Οἱ καθρέφτες τὸν πιάνουν. Τὸν σταματοῦν. Τοῦ λέγουν :

— Κύτταξε ποιὸς εἶσαι.

Βλέπω αὐτὴ τὴ σκηνὴ ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ καφενείου. Οἱ ἄνθρωποι μπαίνουν μὲ ὁρμὴ 'ς τὴν πόρτα. Ὅμως σκοντάφτουν ἐμπρὸς εἰς τὰ μεγάλα κρύσταλλα. Ἐκεῖ καταστρέφεται τὸ βῆμά των. Πρέπει νὰ καθρεφτιστοῦν. Εἶναι νόμος. Καὶ τότε κάνουν τὴν κίνησι τῆς στιγμῆς, ἕνα κύτταγμα προσεκτικὸ 'ς τὸν καθρέφτη, ἐνῷ τὸ χέρι ἀγγίζει τὰ μαλλιά, μήπως τοὺς δώσῃ κάποια νέα μορφή. Αὐτὸ τὸ κίνημα βαστᾷ μόλις δυὸ ἢ τρία δευτερόλεπτα. Ἔπειτα φεύγουν οἱ ἄνθρωποι. Ὅμως φεύγουν λυπημένοι. Τὸ ἀνθρώπινο δρᾶμα ζῇ 'ς ἐκεῖνα τὰ τρία δευτερόλεπτα. Ἡ ζαρωματιά, ἡ ἄσπρη τρίχα τῶν κροτάφων, ἡ κούρασις τῶν ματιῶν, ἔπαιξαν τὸ ρόλο των. Ὁ ἄνθρωπος, φεύγοντας ἀπὸ τὸν καθρέφτη, πέφτει 'ς τὸ κάθισμα, μετανοημένος γιατὶ ἐκύτταξε... Ἔτσι, εἶναι χρόνια τώρα ποῦ βλέπω τοὺς ναυαγισμένους πελάτες τῶν καφενείων, ἐκείνους ποῦ ἀράξαν σὲ μιὰ καρέκλα, νὰ παίζουν αὐτὸ τὸ δρᾶμα τῆς στιγμῆς. Ἐνῷ εἶναι βέβαιο πῶς δὲ θὰ βρεθοῦν καλλίτεροι, ἅμα κυττάξουν 'ς τὸν καθρέφτη, δὲ μποροῦν ὅμως νὰ τὸ ἀποφύγουν. Ἐκεῖνα τὰ ἀλύπητα κρύσταλλα τοὺς πιάνουν 'ς τὴν πόρτα. Πάντα κυττάζουν μέσα, καὶ πάντα φεύγουν λυπημένοι. Πέφτουν ἔπειτα 'ς τὸ κάθισμα καὶ συλλογίζονται βαθειά.

Κάποτε μπαίνει μέσα μιὰ γυναῖκα ὅλη νειάτα, ὠμορφιὰ καὶ θόρυβο φουστανιοῦ, γυρίζοντας ἀπὸ χορό. Ξέρει πῶς εἶναι 25 ἐτῶν, πῶς εἶναι ἄνθος, πῶς εἶναι πόθος ζωντανός. Δὲ φοβᾶται λοιπὸν τοὺς καθρέφτες. Αὐτοὶ οἱ ἐχθροὶ τῶν ἄλλων εἶναι φίλοι γι' αὐτήν, εἶναι ὅ,τι ὁ ποιητής, ποῦ θὰ τῆς γράψῃ σονέττο, καὶ ὁ ζωγράφος, ποῦ θὰ τὴν ἀναστήσῃ σὲ εἰκόνα. Στέκει καὶ βυθίζεται μέσα 'ς τοὺς καθρέφτες, μέσα σὲ ὅλους τοὺς καθρέφτες τοῦ καφενείου, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς λαμπρούς, 'ζᾶ νὰ βυθίζεται 'ς τὸ κῦμα. Ἐκεῖ γίνεται ἕνα τρελλὸ καθρέφτισμα, ἕνα παιγνίδι ὡραιότητος, ποῦ μόνον μὲ παιγνίδι κυμάτων καὶ γυναῖκας μπορεῖ νὰ μοιάζῃ. Οἱ καθρέφτες τὴν ἀγκαλιάζουν ὁλόκληρη, πίνουν αὐτὸ τὸ μακάριο πλάσμα. Μόνον σὲ τέτοια στιγμὴ οἱ καθρέφτες εἶναι χαρὰ τῆς ζωῆς.

Ὅσο γιὰ τοὺς ἄλλους, ποῦ εἴπαμε, αὐτοὶ τώρα συλλογίζονται πιὸ βαθειά. Τὸ κυμάτισμα καὶ τὸ καθρέφτισμα τῆς γυναικείας ὠμορφιᾶς, τοῦτο τὸ ποίημα, ποῦ ἔπαιξε γιὰ μιὰ στιγμὴ μὲ τὴ ζωή, ἀφίνει βαρειὰ θλίψι 'ς τὸ καφενεῖο καὶ μεγαλώνει τὴ σιωπή του. Μπαίνουν ἄλλοι ἄνθρωποι μέσα καὶ κάνουν ὅ,τι ἔκαμαν οἱ ἄλλοι. Κυττάζονται μιὰ στιγμή, βρίσκονται χειρότεροι, καὶ ξαπλώνονται 'ς τὸ κάθισμα.

Καθένας ἀπ' αὐτοὺς μισεῖ τὸν καθρέφτη, 'ζᾶν ἔμψυχο, ποῦ δὲν ἐγνώρισε ποτὲ τὴν ἐπιείκεια. Καθένας πλανᾶται μήπως εὕρῃ καθρέφτη, ποῦ νὰ μὴν εἶναι σκληρός. Τέτοιος καθρέφτης δὲν ὑπάρχει. Ὅμως ἐκεῖνος αὐτὸν ζητεῖ. Καὶ κυττάζει 'ς τὰ γυαλιά, 'ς τὸ νερό, παντοῦ, ζητῶντας ἕναν καθρέφτη, ποῦ θὰ τὸν δείξῃ καλλίτερο. Γιὰ κάθε ἄνθρωπο, ποῦ γέρασεν, ὅλοι οἱ καθρέφτες τοῦ κόσμου βγαίνουν ἀπὸ κακὰ ἐργοστάσια.

Ζ. Λ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΑΙ ΠΡΟΣΩΝΥΜΙΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑΙ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑΙ

Α' ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Τίς ἡ ἱστορικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ ἔννοια τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς προσωνυμίας *οἰκουμενικός;* Ἡ λέξις γραμματικῶς σημαίνει τὸ ἀνῆκον εἰς τὴν οἰκουμένην. Ἡ δὲ λέξις *οἰκουμένη* ἐκ τῆς παρὰ Ξενοφῶντι κυριολεκτικῆς ἐννοίας *τῆς οἰκουμένης πόλεως* (ἐννοεῖται ὅτι οὐδέποτε ἐν τοιαύτῃ ἐννοίᾳ ἡ λέξις τίθεται ἁπλῶς *οἰκουμένη*, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ τοῦ *πόλις*, ἔχουσα πάντοτε τὴν πρώτην μετοχικὴν καὶ ἐπιθετικὴν αὐτῆς ἰδιότητα), μετέστη ἤδη παρ' Ἀριστοτέλει εἰς τὴν σημασίαν τῆς οἰκουμένης γῆς, τοῦ οἰκουμένου μέρους τῆς γῆς (τιθεμένη πλέον ὡς ὄνομα οὐσιαστικὸν ἄνευ τοῦ οὐσιαστικοῦ *γῆ*), εἶτα δὲ ἐν τοῖς μετὰ Ἀλέξανδρον χρόνοις παρὰ τοῖς γεωγράφοις τῶν χρόνων τούτων ἐσήμαινε τὴν ὅλην *οἰκουμένην* καὶ ἀκατοίκητον ὑπὸ θαλάσσης περικλυζομένην γῆν, ἐντεῦθεν δὲ παρὰ τῷ Πολυβίῳ ἤδη καθίσταται ταυτόσημον πρὸς τὸ ρωμαϊκὸν universus = ἅπας, σύμπας, καὶ μάλιστα ἐν τύπῳ οὐδετέρου γένους ὡς οὐσιαστικὸν πρὸς τὸ universum=σύμπαν, καὶ ἐντεῦθεν σύμπας ὁ κόσμος ὁ ἀνθρώπινος, σύμπαν τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ἐν τοιαύτῃ δὲ σημασίᾳ χρώμενος τῷ ὀνόματι ὁ Πολύβιος ἐκάλεσε τὴν ἱστορίαν τῆς συμπάσης ἀνθρωπότητος «ἱστορίαν τῆς Οἰκουμένης». Ἀλλ' ὁ αὐτὸς Πολύβιος πρὸς δήλωσιν τῆς ἱστορίας τῆς *Οἰκουμένης* ἐχρήσατο καὶ ἐπιθέτῳ τινὶ ὀνόματι οὐχὶ ἐκ τοῦ *οἰκουμένη* παραγομένῳ. Τοιούτου ἐπιθέτου ἡ χρῆσις ἄρχεται πολλῷ βραδύτερον ἐν τοῖς αὐτοκρατορικοῖς χρόνοις τῆς Ρώμης (Ὁ ὅρος *οἰκουμενικὴ* ἱστορία = παγκόσμιος ἱστορία, εἶναι τῶν βυζαντινῶν χρόνων. Τούτου ποιεῖται χρῆσιν ὁ κατὰ τὸν 7ον μ. Χ. αἰῶνα συγγράψας Θεοφύλακτος Σιμοκάττης). Ὁ δὲ Πολύβιος κατεσκεύασεν ἄλλην λέξιν καὶ ὅρον πρὸς δήλωσιν τῆς τοιαύτης ἐννοίας, οὐχὶ ἐκ τοῦ πράγματος, ἀλλ' ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ἀντιλήψεως καὶ συλλήψεως τῆς ἰδέας ποιήσας αὐτήν. Ὁ μέγας ἱστορικός, ὁ συλλαβὼν τὴν ἰδέαν τῆς «καθόλου ἱστορίας» καὶ τῶν τῆς «Οἰκουμένης Πράξεων» ἐποίησε τὴν λέξιν «*καθολική*», καὶ ἐχρήσατο τῷ ὅρῳ «καθολικὴ ἱστορία». Ἡ οὕτω δημιουργηθεῖσα λέξις καὶ ὅρος δὲν ἔτυχε τῆς ἐγκρίσεως πάντων τῶν μεγάλων συγγραφέων τῶν μετὰ Πολύβιον χρόνων καὶ οἱ μεγάλοι ἱστορικοὶ τῶν χρόνων τοῦ Αὐγούστου, Διόδωρος ὁ Σικελιώτης, Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς καὶ

Στράβων ὁ Καππαδόκης, προυτίμησαν τὴν χρῆσιν τοῦ ὅρου «κοινὴ ἱστορία». Οὐχ ἧττον ἡ λέξις *καθολικὴ* ἡ ὑπὸ τοῦ Πολυβίου ἐπινοηθεῖσα ἔμεινεν ἐν χρήσει ὡς ἐπιθετικὸς τύπος κατ' οὐσίαν μὲν καὶ ἐν τοῖς πράγμασιν ἤ, ὡς λέγομεν σήμερον, ἐξ *ἀντικειμένου*, τοῦ *Οἰκουμένη*, ἐκ τοῦ τρόπου δὲ τῆς ἀντιλήψεως, ἐξ *ὑποκειμένου*, τοῦ ὅρου «*καθόλου*». Ἀλλ' ἐν τοῖς αὐτοκρατορικοῖς χρόνοις ἤδη παρήχθη ἐπίθετον ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τοῦ *Οἰκουμένη* τὸ ἐπίθετον *Οἰκουμένιος* (οὐχὶ οἰκουμενικός). *Οἰκουμένιοι* δὲ ἐκλήθησαν ἐν τῷ Ρωμαϊκῷ κράτει *οἱ ἀγῶνες* οἱ ἔχοντες καθολικὸν χαρακτῆρα, οἱ τελούμενοι καθ' ἅπαν τὸ κράτος, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς κατὰ τόπους τελουμένους ἰδιαιτέρους ἀγῶνας. Κατὰ μικρὸν ὁ ὅρος *καθολικός*, ὡς καὶ ὁ ταυτόσημος λατινικὸς universalis, εἰσήχθη καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὴν χριστιανικήν. Καθολικαὶ ὠνομάσθησαν αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Ἀποστόλου αἱ ἀπευθυνόμεναι πρὸς ἅπασαν τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλ' ἐν τῇ χρήσει τοῦ ὅρου *καθολικὸς* περὶ τῆς ὅλης Ἐκκλησίας ὑπερίσχυσε κατὰ μικρὸν ἡ ἔννοια ἡ δογματική, ἡ ἔννοια τῆς ἐσωτερικῆς ἐν τῷ δόγματι ἑνότητος, τῆς ἐννοίας τῆς ἐξωτερικῆς ἐκτάσεως καὶ ὁλότητος.

Καθολικὴ ὠνομάσθη ἡ Ἐκκλησία *ἐν τῷ ὅλῳ αὐτῆς*, οὐχὶ ὡς πρὸς τὴν ἑνότητα τὴν ἐξωτερικὴν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς κατὰ τόπους Ἐκκλησίας, ἀλλὰ ἐν τῇ ἑνότητι τῇ ἐσωτερικῇ, τῇ δογματικῇ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς «αἱρέσεις», καὶ ἐντεῦθεν ὁ ὅρος «*καθολικὸς*» κατέστη ταυτόσημος πρὸς τὸ *ὀρθόδοξος*, ὅπερ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην ἐπεκράτησεν ἰδίως ἐν τῇ ἑλληνικῇ Ἀνατολῇ. Ἐν τούτοις ὁ ὅρος *καθολικὸς* (λατ. Generalis = γενικὸς) ἐκ τῆς ρωμαϊκῆς πολιτείας τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων, ἐν ᾗ ἐσήμαινε τὸν ἀνώτατον ἐν παντὶ κλάδῳ ὑπηρεσίας ἄρχοντα, ἰδίως τὸν γενικὸν *ρατιονάλιον* ἢ *λογοθέτην*, ὡς ἐκλήθη βραδύτερον ἐν Βυζαντίῳ (ἴδε τὰ κατωτέρω περὶ Λογοθετῶν λεγόμενα), παρελήφθη καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐδίδετο εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ἄρχοντας, ἤτοι ἀρχιερεῖς τῶν ἐξεχόντων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ θρόνων (ἐν τοιαύτῃ σημασίᾳ διατηρεῖται τὸ ὄνομα μέχρι σήμερον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν Γρηγοριανῶν καὶ παρὰ τοῖς Γεωργιανοῖς ὀρθοδόξοις). Τότε δὲ ἐπεκράτησε καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τὸ *καθολικὸς* καὶ νέον ἐπίθετον ταυτόσημον ἐκ τοῦ *οἰκουμένη* καὶ τοῦ παρὰ τοῖς ἐθνικοῖς *οἰκουμένιος* (οἰκουμένιοι *ἀγῶνες*) τὸ *οἰκουμένιος*, διδόμενον ἐν ἀρχῇ ὡς προσωνυμία εἰς τοὺς ἐπισκόπους Ρώμης ὡς πρωτευούσης τῆς οἰκουμένης (ὡς caput orbis terrarum). Ἀλλὰ ἀντὶ τοῦ τύπου Οἰκουμένιος ἐπεκράτησε πρωΐμως ὁ ἕτερος τύπος *Οἰκουμενικός*. Οὕτω δὲ προσηγορεύθη κατὰ τὸν 6ον αἰῶνα ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης ὡς «Παναγιώτατος οἰκουμενικὸς Πατριάρχης» ἢ «οἰκουμενικὸς Πάπας» (λατινιστὶ δὲ Papa universalis). Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐπίσκοποι ἢ ἀρχιεπίσκοποι τῆς Νέας Ρώμης ὡς ἐπίσκοποι τῆς πόλεως τῆς «διεπούσης τὰ σκῆπτρα τῆς οἰκουμένης». Οὕτω τὸ Καθολικός, Οἰκουμενικός, Γενικὸς κατέστησαν ταυτόσημα (πρβλ. καὶ οἰκουμενικὴ ἱστορία), ἐπεκράτησε δὲ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ (πλὴν τοῦ δογματικοῦ πλέον καταστάντος ὅρου καθολικὸς) τὸ Οἰκουμενικὸς (πρβλ. διδάσκαλοι οἰκουμενικοί, ὡς ἐκλήθησαν οἱ

μεγάλοι πατέρες τῆς συμπάσης Ἐκκλησίας· οὕτω δὲ ἐκλήθη καὶ ὁ διευθύνων τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Θεολογικὴν καὶ Φιλοσοφικὴν Σχολήν). Ἐκλήθησαν δὲ ἀπὸ τοῦ 4ου αἰῶνος οἰκουμενικαὶ καὶ αἱ μεγάλαι καὶ καθολικαὶ Σύνοδοι αἱ ἐκκλησιαστικαί, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς τοπικὰς Συνόδους. Σημειωτέον ἐν τούτοις ὅτι οἱ Πάπαι ἁπλῶς προσηγορεύοντο *Οἰκουμενικοί*, οὐδέποτε αὐτοὶ λαμβάνοντες τοιαύτην ἐπίσημον προσηγορίαν, ἐνῷ οἱ τῆς Νέας Ρώμης ἐπίσκοποι, ἀφ' οὗ χρόνου ὁ αὐτοκράτωρ Μαυρίκιος (582-602) καὶ ἐπισήμως ἀνεγνώρισε τὴν τοιαύτην προσωνυμίαν εἰς τὸν θρόνον τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, ἤρξαντο νὰ καλῶσιν αὐτοὶ ἑαυτοὺς Οἰκουμενικοὺς πατριάρχας, τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ ποιησαμένου τὴν ἀρχήν. Σημειωτέον ἐν τούτοις ὅτι ἡ προσωνυμία αὕτη ἔμεινε πάντοτε, ὡς ἦν ἐξ ἀρχῆς, ἁπλῶς τιμητική, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουσα πρὸς τὴν ἔκτασιν τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ἥτις τὴν ἱστορικὴν αὐτῆς ἐξέλιξιν ἀκολουθοῦσα μεγίστην ἄλλως ἔλαβεν ἔκτασιν, ἐπεκταθεῖσα συνοδικοῖς δόγμασι καὶ ἐπὶ τοὺς πέραν τοῦ Ἴστρου λαούς.

Β΄ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΞΙΩΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΛΟΓΟΘΕΤΩΝ

Τὸ ἀξίωμα τῶν Λογοθετῶν, ὅπως τὰ πλεῖστα τῶν πολιτικῶν βυζαντινῶν ἀξιωμάτων, ἔχει τὴν ἀφανῆ αὐτοῦ ἀρχὴν ἐν τῇ ρωμαϊκῇ πολιτείᾳ τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων. Κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους τῆς Ρώμης ὑπῆρχε τὸ ἀξίωμα τῶν κατ' ἐπαρχίας οἰκονομικῶν ἐπιτηρητῶν, οἵτινες ἐκαλοῦντο rationales ἢ rationarii (καὶ ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ Βυζαντινῇ γλώσσῃ ρατιωνάλιοι), ἤτοι λογισταί. Οἱ λογισταὶ οὗτοι ἦσαν διαφόρων τάξεων καὶ βαθμῶν ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐπαρχίας, οἱ δὲ ἀνώτατοι ἐλέγοντο *καθολικοί*. Τοῦ ὀνόματος τούτου γίνεται χρῆσις ἐν τῇ πρὸς Εὐσέβιον ἐπιστολῇ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, λέγοντος ὅτι ἔδωκε τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς εἰς τοὺς *Καθολικοὺς* τῶν ἐπαρχιῶν πρὸς ἀγορὰν βιβλίων τῆς ἱερᾶς Γραφῆς, διανεμηθησομένων εἰς τὰς *ἐπαρχίας*. Βραδύτερον ἀντὶ τοῦ ὀνόματος *καθολικοὶ* (λογισταὶ) εὑρίσκομεν τὸ ὄνομα «δημοσίων λογιστῶν», συνηθέστερον δὲ ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἰουστινιανοῦ τὸ ὄνομα *Λογοθέτης*, βραδύτερον δὲ καὶ τὸ *λογοθέσιον* (τὸ γραφεῖον τοῦ Λογοθέτου). Ἀλλὰ Λογοθέται δὲν καλοῦνται πλέον οἱ ἐπαρχιακοὶ λογισταί, ἀλλὰ ἀνώτατος ἐν τῇ πρωτευούσῃ ἰθύντωρ τῶν οἰκονομικῶν τοῦ κράτους. Φαίνεται δὲ ὅτι ἐνῷ τὸ ὄνομα ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἐπαρχιακοῦ λογιστοῦ, κατὰ μετάφρασιν τοῦ λατινικοῦ rationalis («Λογοθέτην. Ἑλληνίζοντες τὴν τιμὴν ταύτην καλοῦσι Ρωμαῖοι» κατὰ Προκόπιον). Τὸ πρᾶγμα, τὸ ἀξίωμα δηλονότι τοῦ *Λογοθέτου*, ἦν οὐχὶ τὸ τοῦ *λογιστοῦ*, ἀλλὰ τοῦ ἄρχοντος τοῦ καλουμένου Comes largitionum sucrarum, ἤτοι τοῦ ὑπουργοῦ τῶν αὐτοκρατορικῶν οἰκονομικῶν. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ τοιοῦτος *Λογοθέτης* ἐκαλεῖτο *Γενικὸς* (ὡς πρότερον οἱ ἐπαρχιακοὶ λογισταὶ ἐκαλοῦντο *καθολικοί*), ἐντεῦθεν δὲ προῆλθε καὶ τὸ *γενικὸν* λογοθέσιον (παρὰ Θεοφάνει) καὶ τὸ ἐν ταῖς Νεαραῖς «λογοθέσιον πολιτικῶν πόρων». Ὁ Γενικὸς Λογοθέτης ἐλέγετο καὶ Λογοθέτης τοῦ Γενικοῦ, ὑπῆρχε δὲ

καὶ «Λογοθέτης τοῦ εἰδικοῦ», ἢ «τῶν οἰκιακῶν» (πιθανώτατα ὁ τοῦ οἰκιακοῦ Λογοθέτης ἦτο ὁ πρώην comes rerum privatarum), ἤτοι τῶν ἰδιαιτέρων οἰκονομικῶν τοῦ αὐτοκράτορος ἢ τῆς αὐλῆς. Ὁ Λογοθέτης δὲ τοῦ *Γενικοῦ* ἦν ἐν ἀρχῇ ὁ κατ' ἐξοχὴν Λογοθέτης. Ἀλλ' εἶτα τὸ ὄνομα ἐδόθη καὶ εἰς τοὺς προϊσταμένους τῶν ἄλλων κλάδων τῆς ὑπηρεσίας. Ἀλλὰ σπουδαιότατοι ἐν τοῖς Λογοθέταις ἦσαν πάντοτε πλὴν τοῦ Γενικοῦ Λογοθέτου ἢ τοῦ Λογοθέτου τοῦ *Γενικοῦ* (τῶν γενικῶν δηλαδὴ) ὁ τοῦ Δρόμου, ὁ τῆς συγκοινωνίας τρόπον τινά, ὁ ὑπουργὸς δηλαδὴ τῶν Ἐσωτερικῶν, ἤτοι τῶν *Στρατιωτικῶν*, ἔπειτα δὲ τῶν Πλωΐμων (τῶν Ναυτικῶν). Βραδύτερον εἷς τῶν Λογοθετῶν, ὁ τοῦ Γενικοῦ ἢ ὁ τοῦ Δρόμου, ἐκλήθη καὶ Μέγας Λογοθέτης. Ἀλλὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου εἶναι μεταγενέστερον. Λογοθέτης δὲ πρῶτος ἐκλήθη οὕτως ὁ Γεώργιος Ἀκροπολίτης (κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα) ἢ ὁ Θεόδωρος ὁ Μετοχίτης (κατὰ τὸν 14ον). Εἶχον δὲ καὶ οἱ Πατριάρχαι καὶ οἱ μητροπολῖται τοὺς Λογοθέτας αὐτῶν, οἵτινες καὶ ἐξωτερικὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐνίοτε παρ' αὐτοῖς ἐτέλουν ὑπηρεσίας, οἷον τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ κρατεῖν τὸν δίσκον, διανέμοντος τοῦ Πατριάρχου ἀντίδωρον. Ἐν τοῖς μετὰ τὴν ἅλωσιν χρόνοις οἱ πατριαρχικοὶ Λογοθέται ἔλαβον τὴν προσωνυμίαν Μέγας Λογοθέτης ἢ Ἄρχων Μέγας Λογοθέτης ὡς μέχρι νῦν, τὸ δὲ ἀξίωμα αὐτῶν ἐν μέρει καὶ πολιτικόν.

Π. ΚΑΡΟΛΙΔΗΣ

ΤΑ ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΑΙΚΣΠΕΙΡΟΥ

**** Ὅποιος ἔχει τὰ πολλά, ἀσπρίζουν τὰ μαλλιά του ἀρχήτερα·*
ὅποιος ἔχει ὅσα τοῦ ἀρκοῦν, πηγαίνει ἡ ζωή του μακρύτερα.

**** Δὲν εἶναι τίποτ' ἐπὶ γῆς ὅσον σκληρὸν κι' ἂν εἶναι,*
καὶ ἄγριον κι' ἀπάνθρωπον, ὁποῦ τὸ φυσικόν του
νὰ μὴ τ' ἀλλάζ' ἡ μουσική, ἐνόσῳ τὴν ἀκούει.
Ὁ ἄνθρωπος, ποῦ μέσα του δὲν ἔχει ἁρμονίαν
καὶ ὅπου δὲν τὸν συγκινεῖ τῶν ἤχων ἡ μαγεία,
εἶναι καλὸς δι' ἁρπαγὰς καὶ δόλους κι' ἀπιστίας·
τὸ πνεῦμά του ἐργάζεται θαμπὰ ὡσὰν τὴν νύκτα
καὶ μαῦραι 'ς᾽ τὸ ἔρεβος αἱ κλίσεις τῆς ψυχῆς του.
Ποτὲ μὴν ἐμπιστεύεσαι κανέν' αὐτοῦ τοῦ εἴδους.

**** Ἀπὸ ψυχὴν ἀχρεία*
ν' ἀκούῃς λόγια ἱερά, εἶναι ὡσὰν νὰ βλέπῃς
κακοῦργον ἀθεόφοβον μὲ γελαστὴν τὴν ὄψιν,
μῆλον μὲ χρώματα λαμπρὰ καὶ σάπιον ἀπὸ μέσα.
Ὤ, πῶς τὸ ψεῦδος φαίνεται καλόθωρον ἀπ' ἔξω!

ΜΙΚΡΑ ΕΚΔΡΟΜΗ*

Η ΔΥΣΙΣ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΟΣ

Ζωῆς παλμὸς ἔσφυζε καὶ διέτρεχε τὸ γήινον τοῦτο οἰκητήριον ἀθανάτου θεοῦ, ἐν τῇ κεφαλῇ τοῦ Διὸς κυοφορηθείσης, τὴν σοφίαν καὶ τὴν σωφροσύνην συμβολιζούσης, τὴν ἐν εἰρήνῃ τιμίαν ἐργασίαν, τὴν ἐν πολέμοις στρατηγικότητα καὶ ὁρμήν. Χάρις ἀνέφικτος καὶ μεγαλοπρέπεια, αὐστηρὰ ἁρμονία καὶ ρυθμοῦ μυστηριώδης ἐπιβολὴ κατέπλησσε, καὶ ἁλίσκουσα εἰς ἐνθουσιασμόν, ἐφόβιζεν ἅμα τὴν ψυχήν, ἐνῷ τοῦ θαυμασμοῦ τὸ ἰσχυρὸν αἴσθημα ἀπολέμητον καὶ γοργὸν ἐφήμου τὴν φωνὴν εἰς τὸ στόμα, καὶ ἐπήγαγε θείαν ἔκστασιν ἀνερμήνευτον καὶ ἀσύλληπτον, αἰσθητὴν ὅμως καὶ εὐφρόσυνον εἰς τὴν αἴσθησιν καὶ τὸ πνεῦμα.

Οὐχὶ τοσοῦτον ὁ καταστροφεὺς χρόνος, ὅσον ὁ ἱερόσυλος ἄνθρωπος ἐκακούργησε κατὰ τοῦ σεμνώματος τούτου τῆς τέχνης καὶ τῆς ἁρμονίας. Ὅ,τι ἐσώθη ἀπὸ τοῦ πυρός, ὅ,τι ὄρθιον ἀπέμεινεν εἶτα, ἔθραυσεν ἡ σφύρα ἀκολούθως, θρυμματίζουσα τὰ τμήματα τῶν ἀναγλύφων καὶ αὐτὰ τῶν ἐρειπίων τὰ λείψανα, τὰς ζώσας καὶ σπαργώσας φέροντα παραστάσεις. Ἡ ψυχὴ τοῦ Φειδίου, τοῦ εἰς τὴν γῆν ἐφαρμόσαντος τὰς ἀπὸ τῶν οὐρανῶν καὶ τοῦ Ὀλύμπου ἁρυσθείσας ἐμπνεύσεις, θὰ ᾐσθάνθη πέραν τοῦ κόσμου τὸ ὀξὺ τῆς συμφορᾶς ἄλγος καὶ τὸ ἀπὸ τῆς καταστροφῆς τοῦ προσφιλεστάτου τούτου τῆς μεγαλοφυΐας του τέκνου.

Αἱ μακραὶ τῆς ἡμέρας ὧραι διῆλθον ἀνεπαισθήτως σήμερον ὑπὸ τὴν ἰσχυρὰν καὶ μεγαλοπρεπῆ δύναμιν καὶ ἐπιβολὴν τῶν ἀρχαίων ἐντυπώσεων.

Ἤδη τοῦ Ἐκηβόλου τὸ λαμπρὸν ἅρμα ἄρχεται καταφερόμενον πρὸς τὴν Δύσιν. Μικρὸν ἔτι καὶ ἡ πότνια νὺξ θ' ἀναπτύξῃ τὴν ἀστερόεσσαν χλαῖνάν της, καλύπτουσα ἐντὸς διαυγοῦς σκότους τὴν ἀτμοσφαῖραν τῶν Ἀθηνῶν. Ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τὸ πνεῦμα νικᾷ πάντοτε τὴν ὕλην, καὶ ἡμεῖς, οἱ ἅμα τῇ αὐγῇ ἀνελθόντες ἐνταῦθα, ἐλησμονήσαμεν τὰς ἀνάγκας τῆς τροφῆς καὶ τὴν κόπωσιν. Ἡ πνευματικὴ τοῦ ἀνθρώπου ὑπόστασις ζῇ μόνη καὶ αἰσθάνεται ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ περιβόλῳ, ὅπου ἡ ὕλη ὑποχωρεῖ καὶ τὸ πνεῦμα μόνον καὶ τὸ αἴσθημα ἐπιβάλλεται καὶ κυριαρχεῖ.

Ἂς ἀποσπάσωμεν ἐπὶ βραχὺ τὸ βλέμμα καὶ τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἀπὸ τοῦ

* *Ἡ ἀρχὴ τοῦ ἄρθρου τούτου ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ α' τόμῳ τοῦ Ἡμερολογίου τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων.*

ἐντρυφήματος τούτου τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς διανοίας. Ἂς ἀναβάλωμεν τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ χαμηλοῦ τούτου Μουσείου, ἔνθα ἀπετέθησαν οἱ ἀπὸ τῶν ἐγκάτων τῆς Ἀκροπόλεως ἀνασκαφέντες θησαυροί. Ἂς ἐπισκοπήσωμεν ταχέως καὶ προχείρως τὸ ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως ἐκτυλισσόμενον ὡραῖον σκηνογράφημα τῶν νέων Ἀθηνῶν καὶ ἀπὸ τούτου ἐπισκοπήσωμεν τὰ πέριξ.

Ἴδε πρὸς βορρᾶν πόσον ἁρμονικῶς πυργοῦται τὸ Πεντελικὸν προσόμοιον πρὸς ἀετὸν ἀναπεπταμένας ἔχοντα τὰς πτέρυγας. Τὰ λατομεῖά του διὰ τοῦ ἀφθόνου καὶ περικαλλοῦς μαρμάρου, ὅπερ πλουσίως καὶ εὐχερῶς προσεκόμιζον εἰς τὴν γλυπτικήν, συνέτειναν εἰς τῆς τέχνης τὴν ἔξαρσιν. Παράκειται μηκυνομένη πρὸς τὴν θάλασσαν ἡ ὑλήεσσα Πάρνης, θήρας τρέφουσα ἄλλοτε εἰς τὰς λόχμας καὶ τοὺς δρυμούς της, καὶ ἐπὶ τῶν μεσημβρινῶν κλιτύων τῆς ὁποίας ἐγείρεται τὸ ἐρειπιωμένον φρούριον τῆς Φυλῆς, τὸ καλύψαν τὸν Θρασύβουλον.

Ἴδε χαμηλότερον ἔτι πρὸς τὸ πέλαγος. Ἐκεῖ μαρμαίρει τῆς Σαλαμῖνος τὸ κῦμα καὶ τὸ ἀθάνατον στενόν. Ἀπὸ τοῦ Θρασυβούλου ἀνέρχεται πρὸς τὸν Θεμιστοκλέα ὁ στοχασμὸς καὶ χαιρετίζει ἀμφοτέρους μὲ εὐγνώμονος μνήμης καὶ δόξης προσφώνημα.

Πέραν ἔτι, μακράν, συγχέονται εἰς τὴν φωτεινὴν ἀπόστασιν τῆς Κορινθίας τὰ ὄρη. Ὁ Ἀκροκόρινθος χαιρετίζει τὴν Ἀκρόπολιν. Ἐκεῖθεν τοῦ κυανοῦ πορθμοῦ τῆς Ἀφνειοῦ πόλεως, ὀφθαλμὸς καὶ φαντασία ἀναζητεῖ τὸν Κιθαιρῶνα, τὸν Ἑλικῶνα, τὸν Παρνασσόν. Πόσαι καὶ ποῖαι μυρμηκυιῶσι παντοχοῦ αἱ εὐκλεεῖς ἀναμνήσεις! Καὶ ὅταν ἀπὸ τοῦ ἀφεστῶτος θεάματος ἐπαναστρέφῃ τις πρὸς τὸ ἐγγύτερον σκηνογράφημα, καθορᾷ τῆς Τροιζῆνος τὰ ὄρη, ὑψούμενα ἀντιθέτως τῆς ἐσχάτης τῆς Ἀττικῆς ἄκρας, ἔνθα ἐπὶ τοῦ κυματοπλήκτου Ἀκρωτηρίου ἐγείρει τοὺς φθαρέντας καὶ ἐρήμους κίονας ὁ ναὸς τῆς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς, σκέλος ἀποτελῶν θαυμασίου τριγώνου, οὗτινος πᾶσα κορυφὴ ἐστέφετο ὑπὸ ἱεροῦ τῆς πολιούχου τῶν Ἀθηνῶν θεοῦ, τοῦ Παρθενῶνος ἐντεῦθεν ὡς κορυφῆς, τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς ἐν Αἰγίνῃ καὶ τοῦ τοῦ Σουνίου ἐκεῖθεν.

Ἡ ἡμέρα ἔκλινε. Τοῦ Ὑμηττοῦ τὰ χρώματα, ἀποβάλλοντα τὴν ἔντονον ἀκμὴν τοῦ φωτός, ἄρχονται βραδέως ἐνδυόμενα ἰόχρουν χιτῶνα. Ἡ σιωπὴ κατέρχεται ἠρέμα μετὰ τῆς ἀμφιλύκης εἰς τὴν θαυμασίαν ταύτην λεκάνην τῶν Ἀθηνῶν, τὴν ἐλαιόφυτον, ἣν Πάρνης, Πεντέλη καὶ Ὑμηττὸς κατακλείουσι περιφερικῶς, καὶ τὸ πέλαγος τοῦ Σαρωνικοῦ τερματίζει πρὸς τὴν δύσιν καὶ τὴν μεσημβρίαν. Ἐκεῖ μικρὸν ἀπωτέρω τοῦ Κεραμεικοῦ διακρίνεις χλοερὸν λοφίσκον ὑψούμενον χαριέντως ὕπερθεν τοῦ καταφύτου πεδίου, καὶ ὃ ἐπιστέφουσι νεώτεροι κίονες δύο μεμονωμένοι: εἶναι ὁ ἀργήτης Κολωνός, τοῦ Σοφοκλέους ἡ πατρίς, ὃν εὐμόλπως καὶ εὐμούσως ὕμνησεν εἰς τὸ χορικὸν τοῦ φερωνύμου Οἰδίποδος. Εἰς τὰς συσκίους συστάδας του ἐδίδαξεν ὁ Πλάτων, φιλοσοφῶν καὶ ὑψηγορῶν, ἐπὶ τῶν ὑπερτάτων καὶ μεταφυσικωτάτων προβλημάτων τῆς ψυχῆς καὶ τῆς συνειδήσεως, καὶ ἐτάφη, ἐκεῖ που, κατακτήσας νεκρὸς ἀνεφίκτως εὔφημον ἀθανασίαν. Τὸ Θησεῖον παρατάσσει τὴν κομψὴν

καὶ αὐστηρὰν μεγαλοπρέπειαν τῶν δωρικῶν κιόνων τὸν μικρὸν ἐντεῦθεν τοῦ Κεραμεικοῦ, καὶ ἐπὶ τῆς ἑτέρας πλευρᾶς, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰλισσοῦ, ὅπου σειραὶ πλατάνων ἀειθαλῶν ἀνακαλοῦσί πως τὰ ἄλλοτε δροσερὰ τῶν ὀχθῶν του φυλλώματα, ὅπου ἐφιλοσόφει μετὰ τῶν μαθητῶν ὁ φιλόσοφος καὶ ὅπου μαρμαρόδμητον ἀνέζησε σήμερον τὸ παναθηναϊκὸν στάδιον, ὑψοῦνται οἱ Κορινθιακοὶ κίονες τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διός, αὐστηρᾶς καὶ ὀγκώδους ἐπιβολῆς. Τὸ Κυνόσαργες, τὸ Λύκειον, ὑπὸ τὸ ἄλσος τοῦ ὁποίου ἐπλανᾶτο διδάσκων ὁ Ἀριστοτέλης, ἡ Ἀλωπεκῆ, ὅπου ἐγεννήθη ὁ Σωκράτης, τὰ κράσπεδά τῆς Πνυκὸς ἀντιθέτως, ὅπου ἀπέθανε ροφήσας ἠρέμως τὸ κώνειον, πληθὺς ἄλλη θέσεων καὶ τοποθεσιῶν μεστῶν εἰκόνων καὶ ἱστορικῶν ἀναμνήσεων ἐκτυλίσσονται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου, ἤδη θεωροῦντος τὴν εὐρεῖαν ταύτην ζώνην τῆς κλεινῆς πόλεως, ὑπὲρ ἣν εὔνους φύσις ὕψωσε τὸν ἀθάνατον βράχον, ἐφ' οὗ ἱστάμεθα, καὶ ὃν εὐνουστέρα τύχη καὶ ἡ τῶν Ἀθηναίων μεγαλοφυΐα καὶ ἔμπνευσις ἡγίασε καὶ ἀφθίτως ἐλάμπρυνεν.

Ἤδη ὁ Ἥλιος δύει. Πόσον θαυμασία εἶναι ἡ δύσις ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως θεωμένη καὶ ἀπὸ τοῦ Παρθενῶνος! Μὲ τάχος ἐκπληκτικὸν ἀλλάσσουσι τὰ χρώματα τοῦ οὐρανοῦ. Ποικίλλουσιν, ἐνδυναμοῦνται, ὠχριῶσιν, ἀλλοιοῦνται, ἀφανίζονται. Τῆς δύσεως ἡ τέως χρυσάκτινος περιβολὴ μετεβλήθη εἰς πορφύραν καλύπτουσαν, ἀλουργίδος δίκην, τὴν γῆν τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς Ἑλλάδος. Ἐνῷ εἰς τὴν ἄκραν τοῦ κυανοῦ πόντου κατέρχεται βραδέως ὁ ἄναξ τῆς χρυσῆς ἡμέρας, ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ Ὑμηττοῦ, ἰδοὺ ἀνερχομένη ἡ Σελήνη! Ἄρτεμις καὶ Ἀπόλλων, αἱ δίδυμοι τοῦ φωτὸς θεότητες, χαιρετίζουσιν ἀλλήλας εἰς τὰ ἀντίθετα ἄκρα τῆς Ἀθηναϊκῆς ἀτμοσφαίρας καὶ τοῦ ὁρίζοντος, ὑπὲρ ὃν μνήμη εὐκλεὴς πλανᾶται καὶ ἡ δόξα σκηνοῖ.

Καιρὸς νὰ κατέλθωμεν. Ρίψον ἓν ἔτι ἀγάπης καὶ θαυμασμοῦ βλέμμα πρὸς τὸ σύνολον τοῦτο τῶν ἐρειπίων τῆς Ἀκροπόλεως, θεώρησον ἔτι συμπαθῶς τὸ τερπνὸν τοῦτο καὶ ἐλπίδων πλῆρες πανόραμα τῶν ἀναγεννηθεισῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἄγωμεν.

Ὅταν μετὰ μικρὸν ἡ Σελήνη αὐγάσῃ μὲ τὸ μελαγχολικὸν φῶς της τοὺς κίονας, τὸν βράχον τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τὰ ἐρείπιά της, νέαι εἰκόνες μυστηριώδους μεγαλείου ἔμπλεοι θὰ ἐκτυλιχθῶσιν εἰς τὴν σιωπὴν τοῦ ἱεροῦ τούτου ὕψους, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου εὐλαβῶς καὶ ἀδιαφθόρως τρέχει ὁ αἰώνιος καὶ μοχθηρὸς χρόνος.

Ἐξ Ἀθηνῶν. ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ

ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑΝ
ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΟ ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΛΕΩΝΙΔΟΥ

Ἡ τοπογραφία τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τοὺς χριστιανικοὺς χρόνους δὲν ἠρευνήθη μέχρι τοῦδε ἐπαρκῶς ἐν συγκρίσει μάλιστα πρὸς τὸ πλῆθος τῶν μελετῶν τῶν γενομένων πρὸς καθορισμὸν τῶν μνημείων τῆς πόλεως, τῶν ἀναγομένων εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους.

Τὴν ἔλλειψιν ταύτην συνησθάνθησαν ἤδη οἱ περὶ τὴν μεσαιωνικὴν ἱστορίαν τῶν Ἀθηνῶν διατρίψαντες, εὑρεθέντες πολλάκις ἐν ἀπορίᾳ ὡς ἐκ τῆς ἀνεπαρκείας τῶν βοηθημάτων, ἅτινα ἀναφέρονται εἰς τὴν τοπογραφίαν τῆς πόλεως, ἰδίᾳ κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ χριστιανισμοῦ.

Ὁ γλαφυρὸς ἱστοριογράφος τῶν χριστιανικῶν Ἀθηνῶν Φερδινάνδος Γρηγορόβιος, ὁ συστηματικώτερον διατρίψας εἰς τὴν ἴδρυσιν καὶ τὴν βαθμιαίαν πρόοδον τῆς Ἐκκλησίας Ἀθηνῶν, μετὰ δυσθυμίας ἐξέφρασε τὴν ἔκπληξιν αὐτοῦ διὰ τὴν τοιαύτην παντελῆ ἔλλειψιν εἰδήσεων καὶ βοηθημάτων περὶ τῶν πρώτων χριστιανικῶν μνημείων τῆς πόλεως. Ἀληθῶς δ' ἐκπληκτικὸν εἶναι πῶς Ἐκκλησία, ἥτις ἐλαμπρύνθη διὰ σειρᾶς ἐπιφανῶν ἱεραρχῶν, ἥτις ἤκμασε καὶ ἐμεγαλύνθη κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ ηὐνοήθη κατ' ἐξοχὴν ὑπὸ τῶν Καισάρων τοῦ Βυζαντίου, στερεῖται μνημείων συνδεομένων ἀμέσως πρὸς αὐτήν.

Τὴν ἔλλειψιν ταύτην νομίζομεν ὅτι δύναται ν' ἀναπληρώσῃ ἡ ἔρευνα μνημείου, ὅπερ παραδόξως δὲν ἔτυχε μέχρι τοῦδε τῆς προσηκούσης προσοχῆς παρὰ τῶν σπουδαίως ἀσχολουμένων εἰς τὴν μελέτην τῆς ἐν Ἑλλάδι χριστιανικῆς τέχνης, μνημείου δυναμένου πολλὰ νὰ ἐξηγήσῃ καὶ διαφωτίσῃ.

Ἀληθῶς ὅμως ἓν τῶν αἰτίων, δι' ἃ δὲν ἔτυχε τῆς δεούσης προσοχῆς τὸ μνημεῖον τοῦτο, ὑπῆρξεν ἡ ἐσφαλμένη καὶ κατ' ἐπιπολὴν ἀπόδοσις αὐτοῦ εἰς τοὺς φραγκικοὺς χρόνους ὑπὸ παλαιῶν τῆς πόλεως περιηγητῶν, οἵτινες δὲν εἶχον οὔτε καιρὸν οὔτε εἰδικότητα ὅπως διακρίνωσι σαφῶς τὸν ρυθμὸν τῶν χριστιανικῶν μνημείων τῶν Ἀθηνῶν. Περὶ τοῦ μνημείου τούτου ἡμῖν ἐνταῦθα ὁ λόγος.

Ἐπὶ τῆς νησίδος, ἣν σχηματίζει ὁ Ἰλισσὸς νοτιοανατολικῶς τοῦ περιβόλου τοῦ Ὀλυμπιείου, σώζονται τὰ ἐρείπια μεγάλου χριστιανικοῦ οἰκοδομήματος, μέχρι τῶν θεμελίων σχεδὸν κατεστραμμένου. Τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο ἀποτελεῖται ἐξ ἐπιμήκους σηκοῦ, ἔχοντος ἑκατέρωθεν πλάγια κλίτη, κατὰ δὲ τὴν ἀνατολικὴν αὐτοῦ πλευρὰν μεγάλην ἡμικυκλικὴν ἁψίδα. Συνεχομένη καὶ περιλαμβανομένη ἐντὸς τοῦ διαγράμματος αὐτοῦ εὕρηται, πρὸς τὴν βορείαν πλευράν, ὑπόγειος κρύπτη.

Τὸ διάγραμμα τοῦ οἰκοδομήματος παρουσιάζει πάντα τὰ γνωρίσματα βασιλικῆς τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων, εἶναι δὲ ἄξιον πολλοῦ λόγου διὰ τὸ ἀσύνηθες ἐν συγκρίσει

πρὸς τὰ ἄλλα ἐν Ἀθήναις χριστιανικὰ μνημεῖα, μέγεθος καὶ τὴν κατασκευήν. Τὸ μῆκος αὐτοῦ ὑπερβαίνει τὰ πεντήκοντα μέτρα, ἀνάλογον δ' εἶναι τὸ πλᾶτος. Ὅσον δύναταί τις νὰ εἰκάσῃ ἐκ τῶν σωζομένων λειψάνων, ἡ βασιλικὴ αὕτη διηρεῖτο εἰς πέντε ἐπιμήκεις χώρους, τὸν ἐν τῷ μέσῳ σηκὸν (ναῦν) καὶ ἀνὰ δύο ἑκατέρωθεν κλίτη. Δύο ἕτεροι ἐγκάρσιοι χῶροι εὑρηνται, ὁ μὲν παρὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῶν πέντε πρώτων, ἀποτελῶν τὸ ***βῆμα*** μετὰ διακονικοῦ καὶ προθέσεως ἑκατέρωθεν, ὁ δ' ἕτερος ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ ἀποτελῶν τὸν νάρθηκα. Τὸ διάγραμμα τοῦτο εἶναι ἀνάλογον πρὸς ἄλλα ἐν ἑλληνικαῖς χώραις βασιλικῶν διαγράμματα, μάλιστα τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. Ἰδίας ὅμως προσοχῆς ἀξία εἶναι ἡ μετὰ τῆς βασιλικῆς συνεχομένη ὑπόγειος κρύπτη, εἰς ἣν ἄγει ἐξ αὐτῆς στενὴ κλίμαξ. Ἡ κρύπτη αὕτη ἀποτελεῖται ἐκ τετραγωνικοῦ χώρου, ἔχοντος εἰς τὰς τρεῖς πλευράς, βορείαν, ἀνατολικὴν καὶ δυτικήν, ἀνοίγματα ἑνὸς περίπου μέτρου βάθους μετὰ ἡμικυλινδρικῆς ὀροφῆς. Εἰς τὴν νοτίαν πλευράν, εἰς ἣν ἄγει ἡ κλίμαξ, εὑρηται θύρα χθαμαλή, ἔχουσα ἁπλοῦν ἐκ μαρμάρου ὁριζόντιον ὑπέρθυρον. Αἱ ἡμικυλινδρικαὶ ὀροφαὶ τῶν τριῶν ἀνοιγμάτων σχηματίζονται διὰ μεγάλων πλίνθων ὀπτῶν, μετὰ ἐξαιρετικῆς τέχνης καὶ ἀκριβείας συνηρμοσμένων. Ἡ θέα αὐτῶν ἐμπνέει τὴν πεποίθησιν ὅτι εἶναι καὶ στερεαὶ καὶ ἀσφαλεῖς. Τὰ τρία ταῦτα ἀνοίγματα παρουσιάζουσι πάντα τὰ γνωρίσματα χριστιανικῶν νεκρικῶν μνημείων, οἷα ἀπαντῶσιν ἐν Ρώμῃ μάλιστα. Εἶναι τὰ λεγόμενα arcosolia, ὡς διακρίνονται τὰ ἔχοντα ἡμικυλινδρικὴν ὀροφὴν ἀπὸ τῶν ἁπλῶν παραλληλεπιπέδων (loculi). Τὰ διαστήματα τὰ μεταξὺ τῶν κογχῶν τούτων εἶναι ᾠκοδομημένα ὡσαύτως διὰ πλίνθων ὀπτῶν ἐν ὁριζοντίᾳ στρώσει, ἀκολουθοῦντα δὲ τὸ περίγραμμα τῶν τόξων σχηματίζουσι κωνοειδῆ θολωτὰ (trompes) ἐν ταῖς γωνίαις. Οὕτω ἡ κρύπτη κορυφοῦται εἰς τροῦλλον χθαμαλόν, νῦν κατὰ τὸ πλεῖστον κατεστραμμένον. Ἡ βάσις τῶν κογχῶν, ἥτις κεῖται ὑψηλότερον τοῦ ἐδάφους τοῦ μέσου χώρου, ἔφερεν ἀρχικῶς πλάκας ἐπιτυμβίους, ὡς δύναταί τις νὰ εἰκάσῃ ἐκ τῶν ἰχνῶν, ἅτινα ἀπομένουσιν. Αἱ κόγχαι αὗται ἦσαν προωρισμέναι πρὸς ὑποδοχὴν νεκρῶν. Ἡ δ' ὅλη κρύπτη ἀποτελεῖ νεκρικὴν αἴθουσαν (cubicalum) ἀνάλογον πρὸς ἄλλας ἐν Ρώμῃ καὶ ἀλλαχοῦ.

Τὸ ὅλον διάγραμμα τῆς νεκρικῆς ταύτης αἰθούσης, ἐσωτερικῶς μὲν εἶναι σταυροειδές, ἐξωτερικῶς δὲ ὀκταγωνικόν, ἐκτισμένον διὰ τοῦ αὐτοῦ ὡς ἡ βασιλικὴ ὑλικοῦ. Ἡ συνύπαρξις δ' αὐτῆς μετὰ τοῦ ναοῦ μαρτυρεῖ ὅτι δὲν ἐχρησίμευσε πρὸς ὑποδοχὴν σωμάτων κοινῶν θνητῶν, ἀλλ' ὅτι πάντως ἐνταῦθα εὑρηται μνημεῖον συνδεόμενον πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἀθηνῶν. Τὴν σκέψιν ταύτην ἐνισχύει καὶ ἡ ἐξαίρετος κατασκευὴ τῆς κρύπτης καὶ τὸ σταυροειδὲς αὐτῆς διάγραμμα, μάλιστα δ' οἱ χρόνοι, εἰς οὓς ἀνάγεται τὸ χριστιανικὸν τοῦτο μνημεῖον, διότι, ὡς ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἐρειπίων πείθεταί τις, τοῦτο δὲν δύναται ν' ἀνήκῃ εἰμὴ εἰς ἀρχαίους χριστιανικοὺς χρόνους. Εἰς τοῦτο δύο τινὰ δύνανται νὰ ληφθῶσιν ὡς τεκμήρια ἀσφαλῆ : α') ἡ τεχνικὴ ἐκτέλεσις τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς κρύπτης καὶ β') τὰ περισωθέντα τμήματα τοῦ ψηφιδωτοῦ διακόσμου καὶ δαπέδου τῆς βασιλικῆς. Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὴν τεχνικὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς κρύπτης, ἡ διὰ πλίνθων ὀπτῶν κατασκευὴ τῶν ἡμικυλινδρικῶν ὀροφωμάτων καὶ τῶν κωνοειδῶν θολωτῶν μαρτυρεῖ ὅτι εἶναι ἡ αὐτὴ τῶν αὐτοκρατορικῶν ρωμαϊκῶν χρόνων, οἷα ἐπεκράτει μέχρι τῆς Ε' ἑκατονταετηρίδος. Ἡ σύγκρισις τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς κρύπτης πρὸς ρωμαϊκὰ ἔργα διὰ πλίνθων ἐκτισμένα διδάσκει σαφῶς ὅτι τὸ παρὰ τὸν Ἰλισσὸν χριστιανικὸν μνημεῖον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ νομισθῇ μεταγενέστερον τῆς Ε' ἑκατονταετηρίδος, προσθέτως δὲ ἡ χρῆσις τοιούτων ὑπογείων νεκρικῶν μνημείων παύει ἀπὸ τῆς ΣΤ' ἑκατονταετηρίδος. Τὸ διάγραμμα τῆς κρύπτης ἀνακαλεῖ ἕτερα ὅμοια νεκρικὰ χριστιανικὰ μνημεῖα, ἅτινα ὡς ἀπεδείχθη ἔχουσι προέλευσιν ἐκ τῆς ἐξελληνισμένης Ἀνατολῆς. Τοιαῦτα δὲ εἶναι τὸ ἐν Ραβέννῃ μαυσωλεῖον τῆς Πλακιδίας καὶ τὸ ἐν Μεδιολάνοις, τὸ κοινῶς καλούμενον τοῦ Ἁγίου Ναζαρίου. Ἐν τῷ ἡμετέρῳ ὑπὸ

μικροτέραν κλίμακα εὑρηται τὸ διάγραμμα τοῦ μαυσωλείου τῆς Πλακιδίας. Καὶ ἐν ἐκείνῳ τὰ σκέλη τοῦ σταυροῦ σχηματίζονται διὰ ἡμικυλινδρικῶν ὀροφωμάτων, ὁ δ' ἐν τῷ μέσῳ τροῦλλος διὰ τεσσάρων κωνοειδῶν θολωτῶν.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ ἐν τῷ δαπέδῳ τῆς βασιλικῆς περισωθέντα τμήματα ψηφιδώσεως, ἡ τεχνικὴ αὐτῶν ἐκτέλεσις εἶναι ἐκ τῶν τελευταίων ρωμαϊκῶν χρόνων. Ὁ αὐτὸς τρόπος ἦτο ἐν χρήσει κατὰ τὰς Δ' καὶ Ε' ἑκατονταετηρίδας ἐν Ραβέννῃ, Ρώμῃ καὶ πολλαχοῦ τῆς Ἀνατολῆς.

Ἡ μεγάλη βασιλικὴ μετὰ τοῦ συνεχομένου ὑπογείου μνημείου ἀπετέλουν ***μαρτύριον,*** ἤτοι ἱερὸν ἱδρυμένον πρὸς τιμὴν μαρτύρων, ὧν περιέκλειε τὰ λείψανα. Ἡ Ἐκκλησία Ἀθηνῶν κατὰ τοὺς χρόνους τῶν διωγμῶν ἀνέδειξεν ὄχι ὀλίγους μάρτυρας, ὧν τὴν μνήμην ἐτήρουν εὐλαβῶς ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας. Πάντως λοιπὸν πρὸς μάρτυρας τῆς Ἐκκλησίας Ἀθηνῶν συνδέεται ἡ βασιλικὴ τοῦ Ἰλισσοῦ. Ἀλλ' ἡ ὕπαρξις τοσοῦτον λαμπροῦ καὶ μεγάλου χριστιανικοῦ μνημείου συνδεομένου πρὸς ἱερωτάτας παραδόσεις τῆς πόλεως ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξαλειφθῇ τέλεον, νὰ μὴ ἀφήσῃ οὐδεμίαν γραπτὴν μαρτυρίαν; Βεβαίως ὄχι. Ἀληθῶς περιεσώθη πολύτιμος μαρτυρία περὶ τοῦ σεπτοῦ τούτου μνημείου τῆς πίστεως καὶ τῶν ἀγώνων τῆς χριστιανικῆς κοινότητος τῶν Ἀθηνῶν.

Ἡ μαρτυρία αὕτη, ἥτις μέχρι τοῦδε παρωράθη, διδάσκει προσθέτως ὅτι ἡ βασιλικὴ μετὰ τοῦ ὑπογείου μνημείου ἐσώζετο καὶ ἦτο ἐν χρήσει μέχρι τῶν τελευταίων ἐτῶν τοὐλάχιστον τῆς ΙΒ' ἑκατονταετηρίδος. Εὑρηται δ' αὕτη παρὰ τῷ κλεινῷ μητροπολίτῃ Ἀθηνῶν Μιχαὴλ Χωνιάτῃ τῷ Ἀκομινάτῳ, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ τελευταῖος μητροπολίτης τῆς πόλεως πρὸ τῆς καταλήψεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν Φράγκων. Ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν ἁπάντων τοῦ Ἀκομινάτου, τῇ γενομένῃ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Σ. Λάμπρου, εὑρηται μεταξὺ ἄλλων λόγων, εἷς, ὃν ἐξεφώνησεν οὗτος ἐν Ἀθήναις, ὅστις ἐπιγράφεται ***εἰς τὸν ἅγιον ἱερομάρτυρα Λεωνίδαν καὶ τὴν συνοδίαν αὐτοῦ.*** Ὁ λόγος οὗτος ἐξεφωνήθη ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ***μαρτυρίου,*** ἤτοι τοῦ ναοῦ, ὅστις περιέκλειε τὰ λείψανα τοῦ μάρτυρος ἐτισκόπου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἁγίων γυναικῶν. Ἐκ τούτου δ' ἐξάγεται ὅτι ὁ ναὸς οὗτος περιεσώζετο κατὰ τὰ τέλη τῆς ΙΒ' ἑκατονταετηρίδος.

Ὁ Μιχαὴλ Ἀκομινάτος ἦλθε τὸ πρῶτον ὡς μητροπολίτης ἐν Ἀθήναις τῷ 1175.

Ἄδηλον ποῖον ἔτος ἀκριβῶς ἐξεφωνήθη ὁ λόγος, γενικώτερον μόνον δυνάμεθα νὰ τάξωμεν τὸν χρόνον μεταξὺ τῶν 1175—1204. Ὁ ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν Λεωνίδας, εἰς ὃν ἀναφέρεται ὁ λόγος, ἐμαρτύρησεν ἐν Κορίνθῳ ἐπὶ Δεκίου τῷ 250 μετὰ τριῶν χριστιανῶν γυναικῶν. Τὰ λείψανα αὐτῶν ἐκομίσθησαν εἰς Ἀθήνας καὶ ἐπὶ τῶν τάφων αὐτῶν ἱδρύθη ***μαρτύριον*** καὶ ναός.

Ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Ἀκομινάτου εὑρηται τὸ ἑξῆς χωρίον : ***«Ἡμεῖς δὲ μικρὸν πρὸ τῆς πόλεως δεῦρο βαδίζειν ὀκνοῦμεν καὶ τῷ ἱερῷ τούτῳ πολυανδρίῳ προστρέχειν»,*** πολυτιμότατον διὰ τὸ ἀπασχολοῦν ἡμᾶς ζήτημα, διότι καθορίζει τοπογραφικῶς τὸ σπουδαιότατον χριστιανικὸν μνημεῖον τῶν Ἀθηνῶν. Καὶ δὴ ἡ φράσις ***μικρὸν πρὸ τῆς πόλεως*** διδάσκει σαφῶς ὅτι ἔκειτο πλησιέστατα τῶν Ἀθηνῶν, ἡ δὲ φράσις ***ἱερῷ τούτῳ πολυανδρίῳ*** ὅτι περιέκλειε μνημεῖον οὐχὶ ἑνός, ἀλλὰ πλειόνων τάφων. Τούτων οὕτως ἐχόντων, νομίζομεν ὅτι δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσι ταῦτα πρὸς τὴν βασιλικὴν τοῦ Ἰλισσοῦ, διότι οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ πέριξ τῶν Ἀθηνῶν εὑρηται χριστιανικὸν μνημεῖον παρουσιάζον γνωρίσματα μαρτυρίου. Τὰ πέριξ τῶν Ἀθηνῶν εὑρισκόμενα χριστιανικὰ μνημεῖα εἶναι πάντα ναΐσκοι ἀσήμαντοι, τὰ πλεῖστα τῶν μέσων καὶ νεωτέρων χρόνων.

Οὐδὲν δὲ ἴχνος χριστιανικῆς νεκρικῆς ὑπογείου αἰθούσης (cubiculium) εὑρηται ἄλλο πλὴν τοῦ ἐν τῇ βασιλικῇ τοῦ Ἰλισσοῦ. Οἱ εὑρεθέντες εἰς τὰ πέριξ τῶν Ἀθηνῶν ἅλλο πλὴν τοῦ ἐν τῇ βασιλικῇ τοῦ Ἰλισσοῦ. Οἱ εὑρεθέντες εἰς τὰ πέριξ τῶν Ἀθηνῶν χριστιανικοὶ τάφοι πάντες ἦσαν εὐτελέστατοι, οἱ πλεῖστοι μόνον ἐκ μικρῶν ἐπιτυμβίων ἐπιγραφῶν ἀναγνωριζόμενοι ὡς τοιοῦτοι. Πλὴν δὲ τούτου ἡ φράσις ***πολυάνδριον*** ἐκφράζει σαφῶς τὸν χαρακτῆρα τοῦ μνημείου Λεωνίδου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

Ἡ βασιλικὴ λοιπὸν τοῦ Ἰλισσοῦ, ἡ κειμένη ***μικρὸν πρὸ τῆς πόλεως,*** τῶν τότε μάλιστα χρόνων, ἡ μόνη ἐν τοῖς πέριξ τῶν Ἀθηνῶν παρουσιάζουσα, μετὰ τῆς συνεχομένης αὐτῇ ὑπογείου κρύπτης, πάντα τὰ γνωρίσματα ***μαρτυρίου,*** δέον νὰ ταυτισθῇ πρὸς τὸν ναὸν τὸν περικλείοντα τὰ λείψανα τοῦ ἱερομάρτυρος Δεωνίδου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ γυναικῶν, ἐν ᾧ ὁ κλεινὸς μητροπολίτης Μιχαὴλ ἐξεφώνησε τὸν λόγον αὐτοῦ, γεραίρων τὴν μνήμην τῶν μαρτύρων.

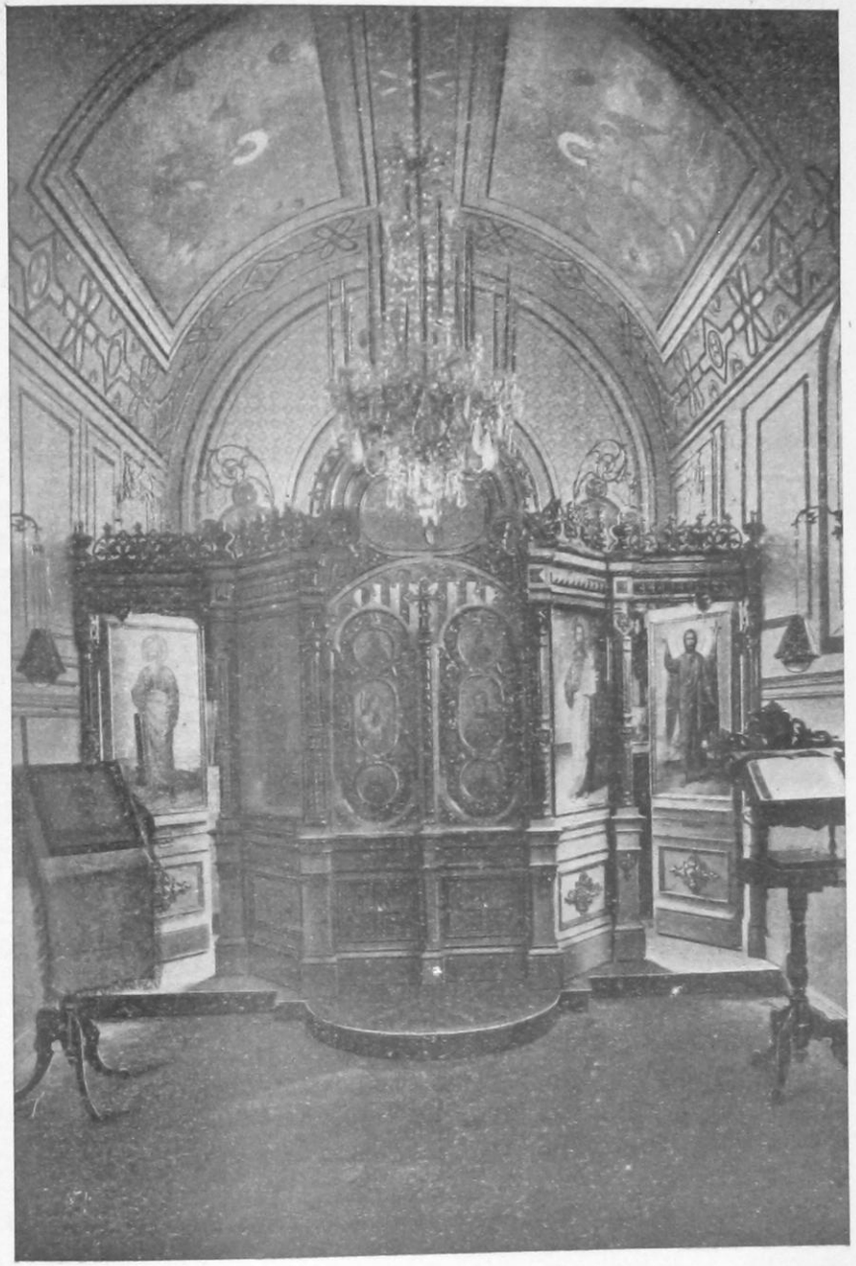
Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν θέσιν, ἐν ᾗ ἱδρύθη ἡ βασιλικὴ αὕτη καίῃτις ἠδύνατο νὰ φανῇ εἴς τινα ὡς ἀπομεμακρυσμένη πως τοῦ Ἄστεως, παρατηροῦμεν ὅτι ἐξηγεῖται ἐκ τῶν χρόνων, καθ' οὓς ἱδρύθη. Ὅτε τὸ πρῶτον ἤρξατο ἐξαπλούμενος ὁ χριστιανισμὸς ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς χώραις, ἐν τῇ πόλει τῆς Παλλάδος δὲν ἔτυχε καλῆς ὑποδοχῆς. Γνωστότατα εἶναι τὰ συμβάντα ἐνταῦθα κατὰ τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου. Ἡ χριστιανικὴ κοινότης τῶν Ἀθηνῶν δὲν ἦτο πολυάριθμος κατὰ τὰς δύο πρώτας ἑκατονταετηρίδας ἐν συγκρίσει μάλιστα πρὸς τὴν ἐν Κορίνθῳ καὶ Θεσσαλονίκῃ. Ἐντεῦθεν εὐνόητον εἶναι ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἐν τῇ πόλει κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἴδια εὐκτήρια παρὰ τὰ ἱερὰ τῆς ἀρχαίας θρησκείας. Τὸ πρῶτον περιωρίσθη εἰς τὰ πέριξ τῆς πόλεως, εἰς τὰ προάστεια, βαθμιαίως δὲ καθ' ὅσον ηὔξανε τὸ πλῆθος τῶν πιστῶν ἐπεξετείνετο πρὸς τὴν πόλιν, ἐκτοπίζουσα τοὺς ἀρχαίους θεοὺς ἐκ τῶν γηραιῶν αὐτῶν ἀσύλων. Ὡς ἐπιφανὴς τῆς ἀρχαίας τέχνης ἱεροφάντης ἐξεφράσθη, ἡ Ἀκρόπολις ὑπῆξεν ἡ τελευταία κατάκτησις τῆς νέας θρησκείας. Εἰς τὴν τοιαύτην βαθμιαίαν πρόοδον ὁ χριστιανισμὸς ὑπεβοηθήθη ὅπως ἑδραιωθῇ ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τῆς αὐλῆς τοῦ Βυζαντίου, ἥτις ἔβλεπε μὲ ὄμμα ἀνήσυχον τὸν ἐθνισμὸν ἀκμάζοντα ἐν τῇ πόλει τῆς Παλλάδος, καθ' οὓς χρόνους ἀλλαχοῦ εἶχεν ὑποκύψει εἰς τὴν νέαν τοῦ Ναζωραίου διδασκαλίαν. Ἡ τοιαύτη ἐκ μέρους τῆς βυζαντινῆς αὐλῆς προστασία τοῦ χριστιανισμοῦ κατὰ τῆς ἀρχαίας λατρείας πιστοῦται δι' ἑτέρου πολυτίμου μνημείου τῶν χριστιανικῶν Ἀθηνῶν, οὗ τὴν γνῶσιν ὀφείλομεν εἰς ἕνα τῶν δοκιμωτάτων ἐρευνητῶν τῆς βυζαντινῆς τέχνης, τοῦ Q. Millet.

Τὸ μνημεῖον τοῦτο εἶναι ἡ πρώτη μονὴ ἡ ἐν Δαφνίῳ ἱδρυθεῖσα, ἥτις ἀνήκει εἰς τὴν Ε΄ ἑκατονταετηρίδα. Τὸ μοναδικὸν τοῦτο ἐν ἑλληνικαῖς χώραις μνημεῖον ἱδρύθη τῇ ἀρωγῇ καὶ ἐπινεύσει τῆς ἐν Βυζαντίῳ αὐλῆς, ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς κέντρον χριστιανικῆς διδασκαλίας ἀντιμέτωπον τῆς σχολῆς τοῦ ἐθνισμοῦ, ἐπ' αὐτῆς τῆς ὁδοῦ, δι' ἧς διήρχοντο οἱ τελευταῖοι μῦσται τῶν μυστηρίων τῆς ἀρχαίας θρησκείας.

Ἀναλογία ὑπάρχει μεταξὺ τῆς ἀρχαίας μονῆς Δαφνίου καὶ τῆς βασιλικῆς τοῦ Ἰλισσοῦ. Οὕτω ἐν αὐτῇ ἐπὶ τοῦ χώρου, ἐν ᾧ τὸ πρῶτον οἱ εὐάριθμοι χριστιανοὶ ἔθαψαν τὸν μάρτυρα αὐτῶν ἐπίσκοπον μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ, ἀνιδρύθη λαμπρὸν ἱερὸν μετὰ μαυσωλείου εἰς χρόνους πάντας μὴ ἀπέχοντας πολὺ ἐκείνων, καθ' οὓς ἱδρύθη ἡ μονὴ Δαφνίου. Ὡς εἴδομεν ἀνωτέρω, ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῆς κρύπτης καὶ τὰ ψηφιδωτὰ τοῦ δαπέδου τῆς βασιλικῆς, μαρτυροῦσι χρόνους προγενεστέρους τῆς ΣΤ΄ ἑκατονταετηρίδος. Συνεπῶς δυνάμεθα ν' ἀποδώσωμεν τὴν βασιλικὴν εἰς τὴν αὐτὴν ἐποχήν, καθ' ἣν βλέπομεν τὸ ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῶν χριστιανικῶν Ἀθηνῶν τῆς αὐλῆς τοῦ Βυζαντίου, ἥτις, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, τὴν ἀνίδρυσιν τοιούτων χριστιανικῶν μνημείων ἐν τῷ Ἄστει, ἐνόμιζον ὡς προμαχῶνα κατὰ τῆς ἀρχαίας θρησκείας. Ἄλλως τε, εἶναι γνωστὸν ὅτι εἰς τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἀνάγονται τὰ πλεῖστα τῶν ***μαρτυρίων,*** τῶν ἱδρυθέντων ὅπως περικλείωσι λείψανα μαρτύρων, ὧν γνωστότερα εἶναι ἡ ἐν Θεσσαλονίκῃ λαμπρὰ βασιλικὴ τοῦ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 8ῃ Σεπτεμβρίου 1905.

ΚΩΝΣΤ. Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Τὸ Πατριαρχικὸν Παρεκκλήσιον.

ΔΥΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΟ ΤΥΠΙΚΟΝ
ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἐν τοῖς τετυπωμένοις Μηναίοις ἅπασιν, εἰς τὸν Ἑσπερινὸν τῆς 26ης Μαρτίου, ὅτε ψάλλεται ἡ Ἀκολουθία τῆς Συνάξεως τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ, περιέχονται καὶ δύο Προφητικὰ ἀποσπάσματα, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὸν Ἀρχάγγελον. Τὸ μὲν εἶνε ἀπόσπασμα τῆς Ἐξόδου καὶ ὁμιλεῖ περὶ τῆς βάτου, ἣν εἶδεν ὁ Μωϋσῆς, τῆς καιομένης καὶ μὴ καταφλεγομένης, τὸ δ' εἶνε ἀπόσμασμα ἐκ τῶν Παροιμιῶν καὶ ὁμιλεῖ περὶ τῆς Προαιωνίου καὶ Ἀκτίστου Γεννήσεως ἐκ Πατρὸς ἀμήτορος τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας. Προφανῶς δέ, ὡς ἐκ τοῦ περιεχομένου τούτου δείκνυται, τὰ Προφητικὰ ταῦτα ἀποσπάσματα ἀνήκουσιν εἰς τὴν προηγηθεῖσαν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, αὐτὰ κυρίως ἀναφερόμενα εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς μεγάλης ἑορτῆς τῆς διὰ Πνεύματος Ἁγίου Συλλήψεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ὅστις συναϊδίως ὑπάρχων πρὸ τῶν Αἰώνων τῷ Πατρί, ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων φιλανθρωπευσάμενος, πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἐγένετο ἄνθρωπος. Γνωστὸν δ' ἄλλως ὑπάρχει, ὅτι Προφητεῖαι ἀναγινώσκονται μόνον ἐν μνήμαις ἑορταζομένων Ἁγίων, ἡ δὲ μνήμη τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ, τῇ 26ῃ Μαρτίου, δὲν εἶνε ἑορταστική, φυσικὰ δέ, κατὰ τὴν γενικὴν ταύτην ἀρχὴν τοῦ Τυπικοῦ, δὲν ἀναγινώσκονται ἐν αὐτῇ Προφητεῖαι. Καὶ οὐδὲ εἶχε βεβαίως Προφητείας ἡ Ἀκολουθία τῆς 26ης Μαρτίου.

Ἀλλὰ πῶς λοιπὸν ἐν ἅπασι τοῖς τετυπωμένοις Μηναίοις ἐπεκράτησε νὰ τυπόνωνται τὰ δύο ἐκεῖνα Προφητικὰ ἀποσπάσματα;

Ἡ λύσις τῆς ἀπορίας ταύτης εὐκόλως εὑρίσκεται, ἐὰν ἀναδράμωμεν εἰς τὸ παλαιὸν Τυπικὸν τῆς Ἐκκλησίας, τὸ Τυπικὸν τοῦ Ἁγίου Σάββα λεγόμενον, κατὰ τὸ ὁποῖον εἶνε συντεταγμέναι αἱ τῶν Μηναίων Ἀκολουθίαι, αἱ καθ' ἑκάστην ψαλλόμεναι.

Τὸ Τυπικὸν δὲ τοῦτο τοῦ Ἁγίου Σάββα ἀνοίγοντες βλέπομεν ὅτι ἡ Ἀκολουθία τοῦ Εὐαγγελισμοῦ δὲν ἐψάλλετο, ὡς σήμερον, κατὰ τὴν συνήθειαν τὴν ἐπικρατοῦσαν εἰς ἑορτάς, ἔξω τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς κειμένας, ἀλλ' ὡς παρεμπίπτουσα πάντοτε ἐντὸς τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ἐψάλλετο κατὰ τὴν προσήκουσαν τάξιν, ὡς γίνεται τοῦτο ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς Εὑρέσεως τῆς Κεφαλῆς

Ὠμοφόριον καὶ Ἐπιτραχήλιον τῆς πατριαρχικῆς στολῆς «Τιβεριάδος».

τοῦ Τιμίου Προδρόμου καὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Τεσσαράκοντα Μεγάλων Μαρτύρων. Δηλαδὴ κατὰ τὴν κυρίαν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς, μετὰ τὸ τέλος τοῦ Ὄρθρου, ἀνεγινώσκοντο αἱ Ὧραι καὶ ἤρχιζε κατόπιν ὁ Ἑσπερινὸς τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν ἀναγνωσμάτων. Εἶτα δὲ μετὰ τὸ ***Κατευθυνθήτω,*** ἀναγινωσκομένου τοῦ ***Ἀπυσιόλου*** καὶ τοῦ ***Εὐαγγελίου*** τῆς ἑορτῆς, ἐξηκολούθει ἡ Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων. Οὕτω τελοῦνται αἱ ἐντὸς τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς συμπίπτουσαι ἑορταί. Οὕτω δὲ ἐτελεῖτο καὶ ἡ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, πλὴν ἐν αὐτῇ ἐγίνετο ἡ Λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου ἀρχῆθεν, ἀντὶ τῆς Προηγιασμένης.

Ἡ περικοπὴ αὕτη τοῦ Τυπικοῦ τοῦ Ἁγίου Σάββα ὡς πρὸς τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἔχει ὡς ἑξῆς: «Εἰς τὰς κε΄ ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Ὡρῶν ἀπαρχόμεθα τοῦ Λυχνικοῦ. Εἰς τὸ ***Κύριε, ἐκέκραξα*** ἱστῶμεν στίχους ι΄. ***Δόξα. Ἀπεστάλη ἐξ Οὐρανοῦ***... Εἴσοδος, τὸ ***Φῶς ἱλαρὸν*** καὶ τὰ Ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας πρῶτον, ἤτοι τοῦ Τριῳδίου, εἶτα τῆς ἑορτῆς, τὸ α΄ τῆς Ἐξόδου καὶ τὸ 6΄ τῶν Παροιμιῶν (περὶ ὧν ὁ λόγος). Τὸ ***Κατευθυνθήτω***. Τὸ Τρισάγιον. Ὁ Ἀπόστολος, τὸ Εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς καὶ καθεξῆς ἡ θεία Λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου. Κοινωνικὸν ***Ἐξελέξατο ὁ Κύριος τὴν Σιὼν***... »

Οὕτω λοιπὸν ἐξηγεῖται σαφέστατα ὅτι τὰ ἐν τῷ Ἑσπερινῷ τῆς 26ης Μαρτίου δύο Προφητικὰ ἀποσπάσματα ἀνήκουσιν ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, καὶ ἀνεγινώσκοντο ἐν τῇ Λειτουργίᾳ τῆς ἑορτῆς κατ' αὐτὴν τὴν κυρίαν ἡμέραν, ἐν τῷ προηγηθέντι Ἑσπερινῷ αὐτῆς, τῇ 24ῃ Μαρτίου βράδυ, ἀναγνωσθέντων ἄλλων ἀποσπασμάτων, τῶν τριῶν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα συνήθως ἀναγινώσκονται εἰς τὰς ἑορτὰς τῆς Παναγίας. Συμπεραίνοντες φρονοῦμεν ὅτι, ἀφοῦ πλέον σήμερον ἡ Ἀκολουθία τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ψάλλεται ὡς ἡ τῶν ἄλλων ἑορτῶν, τῶν ἔξω τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, καλὸν εἶνε νὰ διορθωθῶσι μὲν τὰ Μηναῖα ὡς πρὸς τὸ μέρος τοῦτο, τὰ δὲ δύο Προφητικὰ ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς 26ης Μαρτίου νὰ μετενεχθῶσιν εἰς τὸν Ἑσπερινὸν τῆς 25ης, διότι ἀνήκουσιν, ὡς ἀνωτέρω ἐδείξαμεν, εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, καὶ νὰ ἀναγινώσκωνται μετὰ τῶν τριῶν ἀναγνωσμάτων. Οὕτω δὲ λαμπρῶς πλέον θὰ χαρακτηρίζηται ἡ διφυὴς αὕτη ἑορτή, ἥτις καὶ Δεσποτικὴ καὶ Θεομητορικὴ θεωρεῖται, διαφέρουσα ἀπὸ τὰς ἄλλας τῆς Παναγίας ἑορτάς. Διότι ἐν ἐκείναις μὲν ἢ τὴν Γέννησιν τῆς Θεοτόκου ἑορτάζομεν, ἢ τὰ Εἰσόδια αὐτῆς, ἢ τὴν Κοίμησιν, ἐν ταύτῃ δὲ πανηγυρίζομεν τὴν ὑπερτάτην τοῦ Θεοῦ Συγκατάβασιν καὶ τὴν πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων γενομένην Οἰκονομίαν τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου. Πρὸς ταύτην δὲ τὴν ἔννοιαν τῆς λαμπρᾶς ἑορτῆς μόνα τὰ δύο αὐτὰ Προφητικὰ ἀποσπάσματα συμφωνοῦσιν, ὧν τὸ μὲν προτυπόνει τὴν σάρκωσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου ἐν τῇ ἀειπαρθένῳ Μαρίᾳ, μὴ καταφλεχθείσῃ ὑπὸ τοῦ θείου πυρός, τὸ δὲ κηρύττει τὸ συνάναρχον καὶ συναΐδιον τοῦ Υἱοῦ πρὸς τὸν Πατέρα, τοῦ γεννηθέντος ἀνάρχως ἐκ Πατρὸς πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι... Καὶ θεραπεύεται οὕτω τὸ ἄτοπον τοῦ νὰ μὴ περιέχῃ ἁρμοδίως τῇ ἐννοίᾳ αὐτῆς Προφητείας ἡ λαμπρὰ ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, κατὰ τὴν σφαλερὰν αὐτὴν λησμοσύνην τῶν μεταλλαξάντων τοῦ ἀρχαίου Τυπικοῦ τὰς διατάξεις.

Καὶ θὰ ἦτο μὲν ὄντως μεγαλοπρεπέστερον καὶ ἐξαίρετον καὶ τὰ μάλιστα ἁρμόζον τῇ μεγαλοπρεπείᾳ καὶ ἐξαιρετικότητι τῆς παγκοσμίου πανηγύρεως, ἥτις κεφάλαιον τῶν ἑορτῶν ὑπάρχει, ἐὰν ἐπανήρχετο ἡ διάταξις τοῦ Τυπικοῦ τοῦ Ἁγίου Σάββα πλήρης καὶ τελεία, καὶ ἐπανήρχιζε πάλιν νὰ τελῆται ἡ ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὡς ἐτελεῖτο πρὸ αἰώνων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ κατὰ τὴν διάταξιν, ἣν ἀνωτέρω ἀναφέρομεν, μετὰ Ἑσπερινοῦ πανηγυρικοῦ, ἀλλὰ δὲν

τολμῶμεν νὰ εἰσηγηθῶμεν ἡμεῖς τὴν γνώμην ταύτην, ἀρκούμενοι μόνον εἰς τὰς ἀνωτέρω παρατηρήσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία λαμβάνουσα ἀφορμήν, ἂς μελετήσῃ τὸ θέμα, διότι εἶνε ἄξιον μελέτης, καὶ ἂς διατάξῃ τὰ κρείττονα καὶ τῇ σεμνῇ Παραδόσει ἐμπρέποντα καὶ τῇ μεγάλῃ ἡμέρᾳ ἁρμόδια.

Ἡ δευτέρα δὲ παρατήρησις ἡμῶν ἀφορᾷ εἰς τὴν διάταξιν τῆς Ἀκολουθίας Κυριακῶν, αἱ ὁποῖαι συμπίπτουσιν ἐν μεθεόρτοις Δεσποτικῶν ἢ Θεομητορικῶν ἑορτῶν. Κατὰ τὸ ἐν χρήσει Τυπικὸν τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας, ὅταν ἐν μέσῳ μεθεόρτων Δεσποτικῶν ἢ Θεομητορικῶν ἑορτῶν τύχῃ Κυριακή, ψάλλονται κατ' αὐτὴν ἔν τε τῷ Ἑσπερινῷ καὶ τοῖς Αἴνοις προσόμοια μεθέορτα τῆς τυχούσης σειρᾶς.

Τοῦτο θεωροῦμεν ὡσαύτως σφαλερὸν καὶ συνάμα ἄτοπον, μὴ συμβιβαζομένων τῶν τῆς σειρᾶς πενιχρῶν μεθέορτων, ἅτινα εἶνε καθημερινῆς Ἀκολουθίας τροπάρια, πρὸς τὴν χαρμόσυνον καὶ πανηγυρικὴν τῆς Κυριακῆς Ἀκολουθίαν, μεθ' ἧς συμψάλλονται. Ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, ὅπου ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ Τυπικοῦ οὐδεμίαν ὑπέστη διακοπὴν καὶ ἀλλοίωσιν, σήμερον πάνυ κανονικῶς τηρεῖται κατὰ τὰς περιπτώσεις αὐτὰς ἡ ἀρχαία τῆς Ἐκκλησίας διάταξις, ψάλλονται δὲ εἰς τὰς Κυριακὰς αὐτὰς οὐχὶ τὰ τῆς σειρᾶς προσόμοια, ἀλλ' αὐτὰ τῆς κυρίας ἑορτῆς τὰ τροπάρια, πλὴν τῶν δοξαστικῶν. Ὅτι δὲ αὕτη ἦτο ἡ ἀρχαία διάταξις, ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἑξῆς σαφεστάτων σημείων: Ἀνοίγοντες τὸ Πεντηκοστάριον, βλέπομεν ὅτι ἐν τῇ Κυριακῇ τῆς Σαμαρείτιδος καὶ τῇ Κυριακῇ τῶν Ἁγίων Πατέρων, αἵτινες εἶνε Κυριακαὶ λαχοῦσαι ἐν μεθεόρτοις Δεσποτικῶν ἑορτῶν, ἡ μὲν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἑορτῆς τῆς Μεσοπεντηκοστῆς, ἡ δὲ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἑορτῆς τῆς Ἀναλήψεως, ψάλλονται οὐχὶ τὰ τῆς τυχούσης σειρᾶς καθημερινὰ προσόμοια, ἀλλ' αὐτὰ τῆς κυρίας ἑορτῆς τὰ τροπάρια διὰ τὸ πανηγυρικὸν βέβαια τῆς ἀναστασίμου Ἀκολουθίας, μεθ' ἧς συμψάλλονται. Καὶ οὕτω εὑρίσκονται τετυπωμένα ἐν τοῖς ἐν χρήσει βιβλίοις. Τῇ μὲν Κυριακῇ τῆς Σαμαρείτιδος τὰ ***Παρέστιν ἡ μεσότης ἡμερῶν,*** τῇ δὲ Κυριακῇ τῶν Ἁγίων Πατέρων τὰ ***Ὁ Κύριος ἀνελήφθη εἰς Οὐρανούς***... Ὡσαύτως τὸ αὐτὸ βλέπομεν καὶ ἐν τῷ Μηναίῳ τοῦ Δεκεμβρίου τετυπωμένον, κατὰ τὴν Κυριακὴν μετὰ τὴν Χριστοῦ Γέννησιν, ὅτε ἐν μὲν τῷ Ἑσπερινῷ ψάλλονται τὰ ἑσπέρια τῆς ἑορτῆς τῆς Γεννήσεως ***Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ***..., ἐν δὲ τοῖς Αἴνοις τὰ τροπάρια τῶν Αἴνων ὡσαύτως τῆς ἑορτῆς ***Εὐφραίνεσθε, δίκαιοι***... καὶ οὐχὶ τῆς τυχούσης σειρᾶς τὰ προσόμοια. Φρονοῦμεν λοιπὸν ὅτι καλὸν εἶνε νὰ ἐπανέλθῃ ἡ ἀρχαία αὐτὴ διάταξις ἐν τῇ Ἀκολουθίᾳ τῶν τοιούτων Κυριακῶν, ἥτις καὶ ἐκ τῶν βιβλίων τῆς Ἐκκλησίας μαρτυρεῖται, καὶ ἐμπρέπουσα εἶνε τὰ μάλιστα, ὡς ἄνω εἴπομεν, εἰς τὴν πανηγυρικὴν Ἀκολουθίαν τῆς Κυριακῆς. Θὰ ἐξαχθῶσι δὲ καὶ οἱ μ

ΤΑ ΩΡΑΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ καὶ ΑΙ ΚΑΛΑΙ ΤΕΧΝΑΙ*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΝ

Ἐκηρύχθη πρὸ χρόνου βραχυτάτου ὅτι ἡ ἐπιστήμη ἐχρεωκόπησεν. Ὁ τοῦτο δὲ ἀποφηνάμενος σοφὸς Γαλάτης εἶχε μὲν πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν Ἔδισον καὶ τὸν Ραῖτγκεν, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τὰς ἐφευρέσεις μικρὰς ἔκρινε πρὸς τὰς τῶν παλαιοτέρων παραβάλλων, οἵτινες τοὺς νόμους τοὺς αἰωνίους τῆς φύσεως ἠρεύνησαν καὶ ἀφετηρία εἰς τοὺς τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης σταδιοδρόμους ὑπῆρξαν. Καὶ ἀληθῶς ποῦ σήμερον οἱ ἄνδρες οἱ μεγαλοφυεῖς, ὁ Κοπέρνικος, ὁ Νεύτων, ὁ Βόλτας, ὁ Λαπλάς, ὁ Κυβιέρος, ὁ Παπέν, ὁ Τορικέλλης, ὁ Γούερικ, ὁ Μὸρς καὶ ὁ λοιπὸς ἐκ πνεύματος μεγαλειοτάτου ἀκτινοβολῶν χορὸς τῶν κατὰ πάντα τὰ εἴδη τοῦ ἐπιστητοῦ κραταιῶς ἀνασσόντων, πρὸς τὸν θρόνον τῶν ὁποίων οὐδεὶς τῶν νεωτέρων οὐδὲ νὰ προσεγγίσῃ ἠδυνήθη;

Ἀλλ᾽ ἡ χρεωκοπία δεινοτέρα ἐπῆλθεν εἰς τὴν φιλολογίαν καὶ τὴν τέχνην. Ἡ ἐπικὴ ποίησις ἀπέθανε πλέον, οὐ μόνον ἡ κατὰ τὰ ὁμηρικὰ ὑποδείγματα θείαν μεγαλειότητα περιβεβλημένη ἐκείνη τοῦ Δάντου καὶ τοῦ Μίλτωνος καὶ τοῦ Κλόπστωκ, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ τῶν λυρικῶν ἐπυλλίων τοῦ Βύρωνος καὶ τοῦ Γκαῖτε, αὐτοῦ τοῦ Τέννυσον. Ποῦ δὲ πλέον ἡ ὑψηλὴ λυρικὴ ποίησις τοῦ Σχίλλερ, τοῦ Γκαῖτε, τοῦ Σέλλεϋ, τοῦ Βύρωνος, τοῦ Οὐγκώ, τοῦ Λεοπάρδη; Καὶ ἐν τῷ δράματι δὲ ἐν μὲν τῇ τραγῳδίᾳ, ἀντὶ τῶν ἐξαιρόντων τὸν θεατὴν ὑψηλῶν χαρακτήρων τοῦ Ἄμλετ, τοῦ Σίδ, τοῦ Φάουστ, τοῦ Γουλιέλμου Τέλλου, ἔχομεν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἐν τῷ θεάτρῳ τὰ ἐξοιδημένα ἐκ τοῦ ἀλκοολισμοῦ, τὰ ἠλίθια ἢ ἐξηρεθισμένα ἐκ τῆς ἀσελγείας πρόσωπα τῶν ἐκφύλων τοῦ κοινωνικοῦ βίου τῆς σήμερον, τὴν ἀτίμωσιν τῆς «Τιμῆς» ὑπὸ τοῦ Σούδερμαν, τοὺς «Βρυκόλακας» τοῦ Ἴψεν. Ἐν δὲ τῷ κωμικῷ δράματι, ἀντὶ τῶν χαριέντων καὶ σεμνῶν ἔργων τοῦ Σαίξπηρ («Ἡ Κωμῳδία τῶν παρεξηγήσεων», «Ὁ ἔμπορος τῆς Βενετίας» κλπ.) καὶ τοῦ Μολιέρου καὶ τοῦ Γολδόνη («Ἡ πανοῦργος χήρα», «Ἡ ξενοδόχος», «Τὸ

* Τῆς καλολογικῆς ταύτης μελέτης τὸ δεύτερον μέρος θὰ δημοσιευθῇ εἰς τὸν τόμον τοῦ ἐπιόντος ἔτους. (Σ. Σ. Η.)

ριπίδιον», «Ὁ ἀρχαιολόγος» κλπ.), ἅτινα θέλγουσι καὶ διδάσκουσιν ἅμα, ἡ σύγχρονος θάλλει κωμῳδιογραφία ἁπλῶς εἰς τὸν χυδαῖον γέλωτα ἀποβλέπουσα, ὁμοία πρὸς τὴν ἀρχαίαν Μεγαρικήν, ἢ διὰ ψυχρῶν εἴτε λεπτῶν εὐφυολογημάτων οὐχὶ τὸ πνεῦμα νὰ ἐξεγείρῃ, ἀλλὰ τὴν σάρκα νὰ ἐξερεθίσῃ σκοποῦσα («Οἱ δύο τρόποι», «Κοραλλία καὶ Σία», «Δυπὸν καὶ Σία»). Καὶ ὁ πεζὸς δὲ λόγος εἰς τὴν αὐτὴν κατάπτωσιν ἔχει κρημνισθῇ. Ἡ μυθιστορία, πλὴν τῆς γενναιοτάτης τοῦ Σιγκίεβιτς, καὶ αὐτὴ ἡ τοῦ Τολστόη — ἐξόχου διὰ τὴν ἀκριβῆ περιγραφὴν καὶ τὸν φιλόσοφον βαθὺν σκοπὸν τοῦ περιεχομένου—διὰ τὴν μονότονον εἰκόνισιν τῆς δυστυχίας καὶ τῆς βδελυρίας τῆς ἐν Ρωσίᾳ ἀνθρωπίνης κτηνωδίας, γίγνεται σφόδρα ἀνιαρά, ἀδυνατοῦσα νὰ ἐξαρθῇ εἰς τοὺς χώρους τοῦ καλοῦ, ὅπου σελαγίζουσι τὰ ἔργα τοῦ Οὐγκὼ καὶ τοῦ Δίκενς. Ἡ ἱστοριογραφία οὐδένα οὐδαμοῦ ἔχει νὰ δείξῃ ἀνταξιον τοῦ Γίβωνος καὶ τοῦ Γρόττε καὶ τοῦ Μακώλευ, τοῦ Ράγκε, τῶν Θιερρύ, τοῦ Μακκιαβέλη καὶ τοῦ Καντού. Ἡ φιλοσοφία μόνον φαίνεται λόγου ἀξία, ἀλλ᾽ ὁ μὲν πρὸ ἔτους τελευτήσας τὸν βίον Σπένσερ ἀνήκει εἰς τὴν προτέραν, τὴν γενναίαν ἡλικίαν (1820—1904), ὁ δὲ Βοὺνδ δὲν ἐξῄρθη εἰσέτι εἰς τὸ ὕψος τοῦ Βάκωνος, τοῦ Καρτεσίου, τοῦ Καντίου καὶ τοῦ Σπινόζα. Ἡ δὲ ρητορικὴ συναπέθανε μετὰ τοῦ Γαμβέττα, τοῦ Γλάδστωνος καὶ τοῦ Καστελλάρ.

Ἂν δὲ ἡ φιλολογία ἀπὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν ἀπὸ τοῦ τελείου ἀνδρικοῦ βίου εἰς τοιοῦτον κατέπεσε γεροντικὸν μαρασμὸν ἢ παραλήρησιν πνευματικήν, πολλῷ δεινότεραι εἶναι τῆς τέχνης αἱ συμφοραί. Ἐν τῇ μουσικῇ οὐδαμοῦ πλέον οἱ γονιμώτατοι ἀθανάτων ἔργων διδάσκαλοι ἐν Ἰταλίᾳ ἀπὸ τοῦ Ροσσίνη μέχρι τοῦ Βέρδη, ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τοῦ Βοϊελδιὲ μέχρι τοῦ Γουνώ, ἐν Γερμανίᾳ ἀπὸ τοῦ Βὰχ μέχρι τοῦ Βάγνερ. Σήμερον, ἀντὶ μεγαλοφυοῦς τινος Βετχόβεν, ὅστις μὲ κούφας πτέρυγας ἤγαγε τὴν ψυχὴν εἰς τοὺς αἰγλήεντας χώρους τοῦ ὑψηλοῦ ἐν τῷ καλῷ, μέτριαί τινες σοβοῦσι διάνοιαι, ἀξιώσεις ἐπὶ τοῦ θαυμασμοῦ ἔχουσαι τῶν εἰς τὴν μουσικὴν θελγομένων. Γλυκύ, ἁπαλὸν ἀκαλανθίδος κελάδημα δὲν εἶναι ἡ θεία αὐδή, ἡδονὴν ἐνέχουσα καὶ μεγαλοπρέπειαν. Ἀλλὰ τοῦτο μέγα τι ὑπολαμβάνεται σήμερον· δικαίως. Σοφὴ ἀραβικὴ παροιμία λέγει: «ἐν χώρᾳ χθαμαλῇ ὑψηλὸς λόφος νομίζεται μέγα ὄρος». Λοιπὸν καὶ οἱ συνθέσαντες μονάκριβά τινα ἔργα, ὡς τὴν «Καβαλλερίαν Ρουστικάναν» καὶ τοὺς «Παλιάτσους» μεγάλοι μουσικοδιδάσκαλοι νομίζονται. Καὶ εἶναι κομψὰ ἀληθῶς τὰ ἔργα αὐτῶν, ἁρμόττοντα πρὸς τὸ πνεῦμα τῶν σήμερον τὸ ἰσχνόν. Τοῦτ᾽ αὐτὸ συνέβη ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι, ἀφ᾽ οὗ ἔδυσαν αἱ γενναιόταται ἐν τῇ ποιήσει καὶ τῷ πεζῷ λόγῳ διάνοιαι. Ἤκμασαν τότε ἐκ τοῦ ὄχλου τῶν πνευμάτων ἀνακύψαντες ὁ Πλούταρχος καὶ ὁ Λουκιανὸς καὶ ὁ Πλωτῖνος, ἐφύησαν δὲ χαρίεντα, ἀλλ᾽ ἰσχνὰ πνεύματα, τῶν ἐπιγραμμάτων, εὐφυῶν κομψευμάτων, οἱ ποιηταί, ὁ Παλλαδᾶς, Παῦλος ὁ Σιλεντιάριος καὶ Ἀγαθίας ὁ Σχολαστικὸς καὶ ἄλλοι.

Ἀλλὰ καὶ τὴν τοιαύτην μουσικὴν ἐν τῇ πενίᾳ ἡμῶν ἀγαθὸν ἔχομεν· ὅταν ἐλλείπῃ τοῦ ἡλίου ἡ αἴγλη, ἂς φωτίζῃ ἡμᾶς τῶν ἀστέρων τὸ φέγγος τὸ ἀγνόν.

Διότι ὑπάρχει καὶ μουσική, ὅπως καὶ ποίησις, ὀργίων ἀκολάστων ὑπηρέτις καὶ προαγωγός. Ζητεῖται πανταχοῦ τὸ εὔκολον· διότι ὄχι μόνον ἡ πρὸς τὴν ἀρετὴν —πρὸς τὸ ἀληθές, τὸ ἀγαθόν, τὸ δίκαιον— ὁδὸς εἶναι μακρὰ καὶ ὀρθία, ὡς ἔλεγεν ὁ Ἡσίοδος, ἀλλ' ὡσαύτως ἀνάντης καὶ τραχεῖα εἶναι καὶ ἡ ἄγουσα πρὸς τὸ ἀκραιφνὲς καλόν. Ταύτην βαίνουσιν αἱ ἀκμαῖαι ψυχαί, Ὅμηρός τις καὶ Ἀριστοφάνης τις, Θουκυδίδης καὶ Ἰκτῖνος καὶ Φειδίας καὶ Ἀπελλῆς ἢ Δάντης καὶ Σχίλλερ καὶ Μολλιέρος καὶ Μιχαὴλ Ἄγγελος καὶ Ἀντώνιος Ἀλλέγρης, ὁ Κορρέγιος καὶ Θορβάλδσεν. Βεβαίως καὶ οἱ σκώληκες, ὡς εἶπεν ὁ μῦθος, δύνανται ἕρποντες νὰ φθάσωσιν ἐπὶ τοῦ ὄρους τὴν κορυφήν, τοῦ ἀετοῦ ἄσειστον θρόνον, ἀλλὰ μόνη μικρὰ ἀνέμου ριπὴ ἀρκεῖ νὰ τινάξῃ τὸ ρυπαρὸν ἑρπετὸν εἰς τὸ ἕλος τῆς πεδιάδος τὸ ταπεινόν. Καὶ ἐν τῇ τέχνῃ ἄνδρας οὐδενὸς ἢ μετρίου λόγου ἀξίους ἐτίμησεν ἀπειρόκαλον ἢ διεφθαρμένου συναισθήματος κοινόν, ἀλλ' ἐπῆλθεν ἡ φιλόσοφος κριτικὴ καὶ κατέρριψε τὰ εἴδωλα τὰ ἱδρυθέντα εἰς τὸν Μολὸχ τοῦ αἰσχροῦ.

Τοῦτο τὸ εὔκολον ἐν τῷ καλῷ, τὸ προσπῖπτον εἰς τὰς αἰσθήσεις, καὶ οὐχὶ εἰς τὸ βαθὺ συναίσθημα, πάντοτε ὑπῆρξεν ἐν τῇ τέχνῃ. Ζωγράφος κακὸς ἐπέδειξεν εἰς τὸν Ζεῦξιν Ἀφροδίτην κατάφορτον ἐκ χρυσῶν στεφάνων καὶ ψελλίων καὶ περιδεραίων καὶ χρυσῶν ἐπὶ τῆς ἐσθῆτος κεντημάτων καὶ παρυφῶν. Ὁ Ζεῦξις εἶπεν: «Ἀφ' οὗ δὲν ἠδυνήθης νὰ ζωγραφήσῃς Ἀφροδίτην καλήν, ἐζωγράφησας χρυσῆν». Ὁμοιάζει ἡ τοιαύτη τέχνη τὸ δένδρον, ὅπερ πολλὰ μὲν ἔχει φύλλα, ὀλίγους δὲ καρπούς, γεννᾶται δὲ ὅπου λείπει ἡ ἀληθὴς ἔμπνευσις, ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή. Τὸ ἔχον τὴν ἀλήθειαν ἔργον φαίνεται ἀναπνέον καὶ κινούμενον καὶ μειδιῶν ὡς μουσικῆς θείας τελειοτάτη ἁρμονία· καὶ ἂν δὲ ὑπνῶττον εἰκονίζεται, ἀναπνέει καὶ ζῇ, ὡς «Ὁ Σάτυρος» τοῦ Διοδώρου καὶ τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου «Ἡ Νύξ».

Ὁ κακὸς τεχνίτης, περιβάλλων τὸ ἀρχιτεκτονικὸν ἔργον δι' ὁρμαθῶν ἀνθέων καὶ φόρτου κοσμημάτων καὶ εἰς τ' ἀγάλματα ἢ τὰς ζωγραφίας δίδων βιαίας κινήσεις, προσπαθεῖ νὰ ὑποκαταστήσῃ τὴν ἐλλείπουσαν ζωήν. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη πρὸς βίαν ζωὴ ὁμοιάζει τὰ ψευδῆ τινάγματα τῶν ποδῶν τοῦ βατράχου, τιθεμένου ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ρεύματος ἠλεκτρικοῦ. Τὰ τοιαῦτα ἔργα θέλγουσι τοὺς μωρούς, τοὺς χυδαίους καὶ τοὺς διεστραμμένον ἔχοντας τοῦ καλοῦ τὸ συναίσθημα, ἀλλ' οὐχὶ τοὺς πεπαιδευμένους ὑπὸ τοὺς νόμους τοὺς αἰωνίους τοῦ καλοῦ. Διότι, ὅταν ἐξ ἀτυχημάτων ἐθνικῶν ἢ ἐξ ἄλλων ἐπηρειῶν διαφθαρῇ τὸ ὀρθῶς συναισθάνεσθαι, τότε ἄνδρες φορτικοὶ τρέπονται εἰς τὴν τοιαύτην ὁμαλὴν τοῦ ψεύδους ὁδόν, τὸ γνωστὸν ἐν τῇ νεωτέρᾳ τέχνῃ baroco.

Τοῦτο ἀλλοίωσις μὲν καὶ παράβασις εἶναι τῶν ἀγράφων νόμων τοῦ καλοῦ, τῆς γαληναίας μεγαλοπρεπείας καὶ τῆς σεμνῆς χάριτος, ἀλλ' εἶναι ἀνεκτὸν εἰς τὰς δεξιὰς χεῖρας εὐφυῶν τεχνητῶν. Ἡ δὲ γένεσις αὐτοῦ δυνατὸν εἶναι νὰ ζητηθῇ εἰς χρόνους πολλῷ τοῦ Jovanni Bernini ἀρχαιοτέρους· διότι καὶ «Ὁ Φαρνέσιος Ταῦρος» καὶ «Ὁ Λαοκόων» καὶ πάντα τοῦ Ροδίου Ἐργαστηρίου τὰ ἔργα

ὑπὸ τοιαύτας ἀρχὰς ἔχουσιν ἐκτελεσθῇ, ἀλλ' ἡδύνει ἡ θέα αὐτῶν, διότι δὲν ἐλλείπει ἀπ' αὐτῶν ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀλήθεια. Ὡσαύτως τὰ σώματα ὑγιαίνοντα καὶ ζῶντα ποιεῖ καὶ ἐπὶ τοῦ προσώπου τὰ τῆς ψυχῆς ἔργα προσεικάζει, καίτοι περιπνέει μικρὸν τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ τὸ baroco, τῶν νεωτέρων τεχνιτῶν ὁ μεγαλοφυέστατος Μιχαὴλ Ἄγγελος ὁ Βουοναρόττης.

Δυστυχῶς ἡ παρεκτροπὴ δὲν ἔμεινεν ἐν τούτῳ, ἐν ᾧ ἡ τέχνη δὲν μεταπίπτει εἰς τὸ γελοῖον ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ, ἀλλ' ἀπό τινων ἐτῶν νεωτερισμός τις (μόδα) ἐν τῇ ἰδέᾳ τῆς παραστάσεως τοῦ καλοῦ, κίνδυνος εἶναι νὰ παρασύρῃ τὴν τέχνην προθέλυμνον εἰς τοῦ καταγελάστου τὸν βυθόν, ἡ *καινὴ τέχνη* (art nouveau) κληθεῖσα, καινὴ λατρεία σοροδαίμονός τινος, οὐχὶ τιτᾶνος, νὰ ἀφανίσῃ ζητοῦντος τοὺς Ὀλυμπίους θεοὺς τοῦ καλοῦ ἐν τῇ ποιήσει, τῇ μουσικῇ, τῇ ἀρχιτεκτονικῇ, τῇ πλαστικῇ καὶ τῇ ζωγραφίᾳ.

Παραφθορὰ καὶ παρακίνησις τῆς γραμμῆς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἀγγειογραφίᾳ ἄτονος, ἄψυχος, ἠλίθιος, ἐκφυλισμός τις ἢ ἐκφύλων πνευμάτων ἐπίνοια, ἡ τέχνη αὕτη, ἀληθὴς πνευματικὸς ἀλκοολισμός, ἐγένετο ὑποκείμενον σπουδαίων μελετῶν καὶ ἐλέγχων, ἀλλὰ καὶ χαριεστέρων πραγματειῶν («Ἡ νῆσος τῶν ἠλιθίων» die Insel der Blödsinnigen, Verlag der «Lustigen Blätter» Dr Eysler et Co, Berlin, 1901). Ἀλλ' οἱ σοφοὶ τὸν κίνδυνον βλέπουσι μεῖζονα, κίνδυνον διαφθορᾶς οὐ μόνον τοῦ καλοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ ἀληθοῦς, αὐτοῦ τοῦ ὑψηλοῦ, ἐφ' ᾧ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τὸ ἀνθρώπινον ὑπερηφανεύεται γένος. Κατενόησαν ὅτι ὁ πολιτισμὸς κινδυνεύει ἐκ τῆς ἀμελέστερον τελουμένης σήμερον θεραπείας πρὸς τὰς Ἑλληνίδας Μούσας καὶ τὴν τέχνην τὴν Ἑλληνικήν, ὅτι δὲ ἀπὸ τοῦ νέου τούτου μεσαίωνος, θέλει σώσῃ τὸν πολιτισμὸν τοῦτον ὅ,τι καὶ εἰς προγενεστέρους χρόνους, ὁ ἀνθρωπισμός, ἡ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς φιλολογίας καὶ τέχνης μελέτη καὶ ἡ γνῶσις αὐτῶν. Τοῦτο κορυφαὶ τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας ἐκήρυξαν ὡς σωτήριον ἐν τῷ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔαρ συνελθόντι ἐν Ἀθήναις Πρώτῳ Ἀρχαιολογικῷ Συνεδρίῳ, καὶ κατὰ τοῦ κινδύνου ὡς σωτήριον πρόφραγμα τοῦτο νὰ τάξωσιν ἔκριναν οἱ τοῦ τμήματος τῆς διδασκαλίας τῆς Ἀρχαιολογίας, οὗτινος προήδρευεν ὁ περίπυστος Γερμανὸς Conze.

Ἡμεῖς πρὸ ἱκανοῦ μὲν χρόνου εἴχομεν παρασκευάσῃ πρόγραμμα ἀναλυτικὸν τῆς διδασκαλίας τῆς Ἱστορίας τῆς τέχνης ἐν τοῖς σχολείοις τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας· καὶ δὲν ἠδυνήθημεν μὲν νὰ κάμωμεν ἀνακοίνωσιν περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ Ἀρχαιολογικῷ Συνεδρίῳ νόσου ἕνεκα, νῦν δ' ἀνασκοπήσαντες καὶ συμπληρώσαντες τὴν ἐργασίαν, δημοσιεύομεν, ἐπειδὴ πιστεύομεν ὅτι καὶ οἱ τὴν ἀγωγὴν τῶν Ἑλληνοπαίδων διευθύνοντες, τὸν κίνδυνον τὸν ἐκ τῆς θέας πονηρῶν ἔργων τέχνης, τὸ ἦθος ἐν γένει διαφθειρόντων, ν' ἀποτρέψωσιν ἀπὸ τῆς νεολαίας βουλόμενοι, θὰ εἰσαγάγωσι τὸ μάθημα τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιολογίας εἰς τὰ Γυμνάσια, οὕτω δὲ ἡ ἀρχαία φιλολογία ἡ Ἑλληνικὴ καὶ ἡ τέχνη, Διόσκουροι τηλαυγεῖς, θὰ φωτίζωσι τὴν νεότητα ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ βίου. Οἱ διδάσκοντες τότε, ἐπιδεικνύοντες ἀφ' ἑνὸς τὴν ἀρχαίαν τέχνην, τὴν Ἑλληνικήν, τὴν

θεοῖς φίλην καὶ θεοειδῆ, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν νέαν, θὰ δύνανται νὰ λέγωσιν ὅ,τι ὁ Ἅμλετ εἰς τὴν μητέρα αὐτοῦ :

« Κύτταξ' ἐκείνην τὴν εἰκόνα καὶ αὐτήν,
πισταὶ ἀπεικονίσεις δύο ἀδελφῶν.
Ἰδέ, τί χάρις εἰς αὐτὸ τὸ πρόσωπον·
Ἀπόλλωνος οἱ βόστρυχοι· τὸ μέτωπον
Διός· οἱ ὀφθαλμοὶ ὡς οἱ τοῦ Ἄρεως
προστάζοντες καὶ ἀπειλοῦντες ἐν ταὐτῷ·
ἡ στάσις του ὡς ἡ τοῦ κήρυκος Ἑρμοῦ
καθιπταμένου εἰς οὐρανογείτονος
βουνοῦ τὴν κορυφήν· μορφὴ καὶ σύνολον,
ἐφ' ὧν θὰ ἔλεγέ τις ὅτι πᾶς θεὸς
ἐπέθηκε σφραγῖδα, τύπον τέλειον
ἀνθρώπου εἰς τὸν κόσμον ἐγγυώμενος.
Ἴδε καὶ αὐτόν·
στάχυς νοσηρός,
τὸν ὑγιᾶ του διαφθείρων ἀδελφόν.
Αἴ! βλέπεις; Ἔχεις ὀφθαλμούς; Πῶς τὰς βοσκὰς
ἀφῆκες τὰς ὡραίας τοῦ βουνοῦ αὐτοῦ,
κι' ἔπεσες εἰς τὸ τέλμ' αὐτὸ νὰ παχυνθῇς;
Αἴ! ἔχεις ὀφθαλμούς; »

Ἡ νεότης ἔχει ὀφθαλμούς, καὶ τὴν εἰκόνα τῆς θείας μορφῆς προκρίνουσα ἱεροφάντις θέλει καθοσιωθῇ εἰς τὸ καλὸν καὶ σὺν αὐτῷ εἰς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἀληθές, ὑψηλόφρων λάτρις τῆς ἀρετῆς.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΖΗΣΙΟΥ

ΗΡΘΕΣ ΚΑΙ ΠΑΣ

I

Κάτι ἀμίλητο μιλοῦσαν
τὰ λουλούδια, τὰ πουλιά,
καὶ τὰ στήθια λαχταροῦσαν
'ς τὴν παράξενη μιλιά!

Κάτι ἀψηλὸ τἀστέρια,
κάτ' ἡ θάλασσα βαθύ,
ποῦ ἅπλωνα τὰ δυό μου χέρια
καρτερῶντας τί θἀρθῇ! . . .

Κι' ἀκαρτέρει ἕν' ἀγγελοῦδι
ἢ νεράϊδα ξωτική,
'σὰν ἀπόκοσμο λουλοῦδι
ἤρθες ἄξαφνα ἐσύ! . . .

II

Κάτι μοῦπε τὸ φεγγάρι
μὲ μιὰ 'χτίδα του πικρή . . .
κάτι, ἀπὸ ἰτιᾶς κλωνάρι
μιὰ τρυγόνα ἐρημική. . .

Κάτι, ἀπόσπερα, ἡ Δύση . . .
κάτι τὸ ἄστρο τοὐρανοῦ,
ποῦ πετᾷ καὶ πάει νὰ σβύσῃ . . .
μὲ γοργάδα 'σὰν τὸ νοῦ!

Κι' ὡς που ὁ νοῦς μου νὰ ἐξηγήσῃ
καθετὶς τί πάει νὰ πῇ,
τί ἡ τρυγόνα, τί καὶ ἡ Δύση,
πᾶς καὶ σὺ . . . 'σὰν ἀστραπή!

Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ

Ὅτι ὁ θάνατος ἔχει μόνον ἐξωτερικὰς αἰτίας, ὅτι δηλαδὴ τὸ ἄθροισμα τῶν ἐξωτερικῶν προσβολῶν καὶ αἱ ταραχαὶ καὶ αἱ βλάβαι, αἱ ὁποῖαι ἐπενεργοῦν ἐκ τῶν ἔξω, ἀναγκάζουν ἐπὶ τέλους τὴν μηχανὴν νὰ σταματήσῃ, εἶνε γνώμη ἀστήρικτος καὶ σφαλερά. Τὸ νῆμα τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου τὸ βλέπομεν νὰ ἐκτυλίσσεται μὲ τυπικὴν κανονικότητα. Βλέπομεν τὰς δυνάμεις ν' αὐξάνουν καὶ τὰς βλέπομεν νὰ ὀλιγοστεύουν βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον, ἐπὶ τῇ βάσει ὡρισμένων νόμων. Ὁ διάφορος τρόπος τοῦ βίου, ὁ βαθμὸς τῶν ἐπιδράσεων, αἱ ὁποῖαι ἐπενεργοῦν ἀπὸ τὰ ἔξω, ἔχουν καὶ αὐταὶ βέβαια ἐπιρροὴν εἰς τὴν πορείαν καὶ εἰς τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς, ἀλλ' ὁπωσδήποτε δὲν κατορθόνουν νὰ σκεπάσουν τὰ τυπικὰ φαινόμενα τῆς ἀνιούσης καὶ κατιούσης ἐξελίξεως.

Ἐὰν παραβάλωμεν τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς διαφόρων θηλαστικῶν, θὰ ἴδωμεν ὅτι τὰ ζῶα ἔχουν τόσον μακροτέραν ζωήν, ὅσον βραδυτέρα εἶνε καὶ ἡ αὔξησίς των. Ὅσον βραδυτέρα ἡ ἀνάβασις εἰς τὴν κορυφήν, τόσον βραδυτέρα καὶ ἡ κατάβασις εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ βουνοῦ. Ἡ ζωὴ ὁμοιάζει μὲ κῦμα, τοῦ ὁποίου τὸ σχῆμα καὶ τὸ μῆκος ἐπροορίσθη ἐντὸς τοῦ σπόρου καὶ μόλις τροποποιεῖται ἐκ τῶν ἔξω, ὑπὸ συνθήκας ὁμαλάς.

Θὰ παραθέσω δὲ ἐδῶ καὶ πίνακα, ὅπου σημειόνεται ἡ διάρκεια τῆς ζωῆς καὶ ἡ ταχύτης τῆς αὐξήσεως διαφόρων θηλαστικῶν. Εἰς τὴν πρώτην στήλην τῶν ἀριθμῶν ἀναγράφεται ὁ χρόνος, καθ' ὃν διπλασιάζεται τὸ βάρος τοῦ σώματος τοῦ νεογεννήτου ζώου [1]. Ὁ Φλουρὰνς (1794 — 1867) ἐπροσδιώρισε τὴν ταχύτητα τῆς αὐξήσεως ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ σημείου τῆς ἡλικίας, κατὰ τὸ ὁποῖον συντελεῖται ἡ συνοστέωσις τῆς διαφύσεως μὲ τὰς ἐπιφύσεις τῶν ἐπιμήκων ὀστῶν, ὅτε καὶ συμπληροῦται ἡ τελεία αὔξησις τοῦ σκελετοῦ. Ἡ ἡλικία αὐτή, ἐὰν πολλαπλασιασθῇ μὲ τὸν ἀριθμὸν 5, θ' ἀποδώσῃ τὴν μέσην διάρκειαν τῆς ζωῆς τῶν ζώων. Πρῶτος ὁ Βυφφὼν (1707 — 1788) ἔδωκε τὴν ἰδέαν νὰ ὑπολογισθῇ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ διάρκεια τῆς ζωῆς [2], παρεδέχθη δὲ τὸν ἀριθμὸν

1. Βλέπε καὶ Θ. Χ. Φλωρᾶ «Περὶ τῆς προϊούσης ἀνικανότητος τῶν γυναικῶν πρὸς γαλουχίαν τῶν τέκνων των», ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ ΚΗ' τόμου τοῦ Περιοδικοῦ τοῦ Ἑλλ. Φιλ. Συλλόγου, 1903, σελ. 160—164.

2. Βλέπε τὸ βιβλίον «Ἡ Μακροβιότης» ὑπὸ Γεωργ. Λαμπρινοπούλου, ἰατροῦ. Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων, ἀριθμ. 61, 1905, σελ. 14 — 15.

6 — 7, ὡς παράγοντα πρὸς πολλαπλασιασμὸν τοῦ χρόνου τῆς αὐξήσεως τῶν ὀστῶν. Ὁ ἀριθμὸς 5 τοῦ Φλουράνς συμφωνεῖ διὰ τὸν ἄνθρωπον, τοῦ ὁποίου ἡ συνοστέωσις πραγματικῶς συντελεῖται εἰς τὸ 20ὸν ἔτος, ἐὰν ὡς φυσικὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς παραδεχθῶμεν ἡλικίαν 100 ἐτῶν, ἀλλὰ δὲν συμφωνεῖ δι' ὅλα τὰ ζῶα, ὄχι διὰ τὸν ἵππον π. χ., ὁ ὁποῖος ἡλικιοῦται ἤδη εἰς τὸ τέταρτον ἔτος καὶ ὅμως φθάνει εἰς τὰ 50 πολὺ συχνότερα, παρὰ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὰ 100 ἔτη. Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Φλουράνς, ὁ ἵππος πολὺ σπανίως ἔπρεπε νὰ ὑπερβαίνῃ τὰ 20 ἔτη. Ἰδοὺ ὁ ἀναφερόμενος πίναξ:

	Ἡμέραι ἀπαιτούμεναι πρὸς διπλασιασμὸν τοῦ σωματικοῦ βάρους ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς γεννήσεως τῶν ζώων.	Ἔτη ἀπαιτούμενα πρὸς συνοστέωσιν τῆς διαφύσεως μὲ τὰς ἐπιφύσεις, κατὰ τὸν Φλουράνς.	Μέση διάρκεια τῆς ζωῆς, κατὰ τὸν Φλουράνς.	Μεγίστη διάρκεια τῆς ζωῆς, κατὰ τὸν Φλουράνς.	Μέση διάρκεια τῆς ζωῆς, κατὰ τὸν Βάσμαν.	Μέση διάρκεια τῆς ζωῆς, κατὰ τὸν Μπρέμ.	Μεγίστη διάρκεια τῆς ζωῆς, κατὰ τὸν Μπρέμ.
Ἄνθρωπος	180	20	90—100	152—169			
Κάμηλος		8	40	100			
Ἵππος	60	5	25	50	40—50		40—46
Βοῦς	47	4	15—20				
Πρόβατον	15				15		
Χοῖρος	14				25 (ἀγριόχοιρ.)	20—30 (ἀγριόχοιρ.)	
Λέων		4	20	60	35	70 ἐν περιορισμῷ	
Γάτα	9 ½	1 ½	9—10	20			
Σκύλος	9	2	10—12	24			26—30
Λαγώς		1	8		10	7—8	
Ἰνδόχειρος		7 μῆνας	6—7			6—8	

Δυστυχῶς δὲν ἠξεύρομεν πολλὰ πράγματα οὔτε περὶ τῆς διαρκείας τῆς ζωῆς, οὔτε περὶ τῆς γοργότητος τῆς αὐξήσεως τῶν διαφόρων ζώων καὶ ὅσα ἠξεύρομεν περιορίζονται μόνον εἰς τὰ κατοικίδια, τὰ ὁποῖα ζοῦν ἄλλως τε ὑπὸ παρὰ φύσιν συνθήκας. Ἀπὸ τοὺς ὑπολογισμοὺς περὶ τῆς μέσης διαρκείας τῆς ζωῆς πρέπει ν' ἀποκλεισθοῦν ὅλαι αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς τὸ ζῶον ἀπέθανεν ἀπὸ ἀσθένειαν

ἢ ἄλλην βιαίαν αἰτίαν, πρέπει δὲ ν' ἀποκλεισθοῦν καὶ αἱ περιπτώσεις ἐκεῖναι, καθ' ἃς ἀσθένειαι καὶ ἄλλα βλαβερὰ αἴτια, ἂν καὶ δὲν ἐπέφεραν τὸν θάνατον, ἐσυντόμευσαν ὅμως τὸν ἐπίλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς. Τοιοῦτοι προσδιορισμοὶ δὲν ἔγιναν ἀκόμη.

Δὲν ὑπάρχει ὅμως καμμία ἀμφιβολία, ὅτι εἰς ὅλα τὰ ζῶα ἡ διάρκεια τῆς ζωῆς συνδέεται μὲ τὸν χρόνον τῆς ἐμφανίσεως καὶ τῆς διαρκείας τῶν *γεννητικῶν λειτουργιῶν*. Ὁ σκοπὸς τῆς φύσεως τείνει εἰς τὸ νὰ διατηρήσῃ τὸ εἶδος καὶ τὴν ζωήν, ὄχι ὅμως καὶ εἰς τὸ νὰ διατηρήσῃ τὸ ἄτομον. Ἅμα τὸ ἄτομον ἐκπληρώσῃ τὰς γεννητικάς του λειτουργίας καὶ φροντίσῃ ὁπωσδήποτε περὶ τῆς προστασίας καὶ τῆς διατροφῆς τῆς γονῆς του — εἰς μερικὰ δὲ τελειότερα ζῶα καὶ περὶ τῆς ἀνατροφῆς αὐτῆς — τότε ἐξεπλήρωσε πλέον τὸ ἄτομον καὶ τὴν ἀποστολήν του — καὶ χρεωστεῖ νὰ ὑποκύψῃ.

Εἰς πολλὰ κατώτερα ζῶα βλέπομεν φανερώτατα πῶς ὁ ἀτομικὸς βίος παύει εὐθὺς ὡς παύσῃ καὶ ἡ δύναμις τῆς ἀναπαραγωγῆς. Πολλὰ ἄρρενα ἔντομα ἀποθνήσκουν εὐθὺς μετὰ τὴν πρώτην καὶ τελευταίαν συνουσίαν, τὰ δὲ θήλεα, εὐθὺς ὡς καταθέσουν τὰ ᾠά των.

Ὁ σκώληξ τοῦ *χρυσοκανθάρου* ἐπὶ τρία ὁλόκληρα ἔτη τρώγει ὑπὸ τὴν γῆν τὰς ρίζας τῶν φυτῶν καὶ ἅμα φθάσῃ τὸ μέγεθος τοῦ ἀρτίου ζώου, ἡσυχάζει ἐπὶ ἓν ἄλλο ἔτος ὑπὸ μορφὴν νύμφης διὰ νὰ διαμορφώσῃ τὴν περίπλοκον συσκευὴν τῶν γεννητικῶν του ὀργάνων. Ἀλλὰ ὁ χρυσοκάνθαρος ζῇ μόνον ὀλίγας ἑβδομάδας. Τὸ ἄρρεν ἀποθνήσκει εὐθὺς μετὰ τὴν συνουσίαν, τὸ δὲ θῆλυ, ἅμα ὡς ἐπιστρέψῃ ἔρπον ὑπὸ τὴν γῆν διὰ νὰ ἐναποθέσῃ τὰ ᾠά του.

Τὰ ἄρρενα πολλῶν *χρυσαλλίδων* ἀποθνήσκουν εὐθὺς μετὰ τὴν συνουσίαν, τὰ δὲ θήλεα εὐθὺς μετὰ τὴν ἐναπόθεσιν τῶν ᾠαρίων. Ὑπάρχουν χρυσαλλίδες, αἱ ὁποῖαι ζοῦν μόνον 24 ὥρας.

Μερικὰ εἴδη ἐφημέρων μυιῶν ζοῦν μόνον 4-5 ὥρας. Μόλις πλησιάσῃ τὸ δειλινόν, ἐξολισθαίνουν ἀπὸ τὸν βόμβυκά των καὶ ἅμα δυναμώσουν τὰ πτερά, πετοῦν εἰς τὸν ἀέρα καὶ ἐκεῖ ἀρχίζει πλέον ἡ ἀναπαραγωγή. Καταβαίνουν πάλιν εἰς τὸ νερόν, ἐκφορτόνουν τὰ ᾠάριά των καὶ ἡ ζωὴ παύει — τὸ ζῶον ἀπέθανε [1].

Ἡ ἀρσενικὴ μέλισσα, ὁ λεγόμενος *κηφήν*, ἀποθνήσκει αἰφνιδίως κατὰ τὴν γαμήλιον πτῆσιν, ἀκριβῶς εἰς τὴν στιγμὴν τῆς συνουσίας, ἡ δὲ θηλυκὴ μέλισσα ἀποκόπτει μόνη της τὸ ἐγκαθήμενον ὄργανον τοῦ κηφῆνος διὰ ν' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὸ φορτίον τοῦ πτώματός του. Ὁ κηφὴν ἐξεπλήρωσε τὸν προορισμόν του· ἔπεσε μάλιστα ὡς γενναῖος στρατιώτης, ἐκπληρῶν τὸ καθῆκόν του ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Ἡ θηλυκὴ ὅμως ἐξακολουθεῖ νὰ ζῇ ἀκόμη ἐπὶ τρία ἔτη καὶ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο γεννᾷ αὐγά, τὰ ὁποῖα ἐγονιμοποιήθησαν κατὰ τὰς γαμηλίους αὐτὰς πτήσεις [2].

---

1. Αὐγούστου Βάισμαν «Περὶ τῆς διαρκείας τῆς ζωῆς», 1882, σελ. 19.
2. Βλέπε καὶ τὸ βιβλίον «Αἱ Μέλισσαι» ὑπὸ Γ. Δροσίνη, Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων, ἀριθμ. 13, 1901, σελ. 23.

Τὸ φαινόμενον τοῦ θανάτου τοῦ κηφῆνος μένει αἰνιγματῶδες καὶ δὲν κατωρθώθη ἀκόμη νὰ μᾶς δοθῇ περὶ αὐτοῦ καμμία ἱκανοποιητικὴ ἐξήγησις.

Ἀλλὰ παρόμοιον πρᾶγμα συμβαίνει καὶ εἰς μερικὰ κατώτερα σπονδυλωτά. Τὸ μικρὸν πετρόμυζον τὸ ποτάμιον (τὸ κοινῶς λεγόμενον **χελάκι**) ζῇ 3 — 4 ἔτη εἰς ἄωρον κατάστασιν, ὡς τυφλόν, σκωληκόμορφον ζῶον μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς κρυμμένους ὑπὸ τὸ δέρμα. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τόσον ὀλίγον ὁμοιάζει μὲ τὴν μορφήν, τὴν ὁποίαν θὰ προσλάβῃ κατόπιν, ὥστε παρεσύρθησαν ἄλλοτε εἰς πλάνην καὶ τὸ κατέταξαν εἰς ἄλλην κλίμακα ὑπὸ τὸ ὄνομα *ἀμμοκοίτης*. Ἀλλὰ κατὰ τὰ 3 — 4 ταῦτα ἔτη ὁ σκώληξ φθάνει εἰς μῆκος 16 — 20 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου καὶ εἰς ὀλίγους κατόπιν μῆνας ἀναπτύσσεται τέλειον μὲ τὰ γεννητικά του ὄργανα. Εὐθὺς ὅμως μετὰ τὴν γονιμοποίησιν ἀποθνήσκει καὶ τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ. Ἡ ἀνακάλυψις τῆς περιέργου αὐτῆς μεταμορφώσεως ὀφείλεται εἰς τὸν Αὔγουστον Μύλλερ (1810 — 1875), καθηγητὴν τῆς Ἀνατομίας εἰς τὴν Καινιξβέργην.

Φαίνεται δὲ ὅτι τὰ πετρόμυζα δὲν εἶνε οἱ μόνοι ἰχθῦς, οἱ ὁποῖοι ἀποθνήσκουν εὐθὺς μετὰ τὴν πρώτην γέννησιν τῶν αὐγῶν. Ὁ Henderson[1], ὑφηγητὴς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Κονεκτικούτης, λέγει ὅτι εἰς τὴν Ἀλάσκαν ὑπάρχει γένος ἀττακέων, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τὴν θάλασσαν ἀνέρχονται τὰ ρεύματα τῶν ποταμῶν κατὰ πυκνὰ σμήνη διὰ νὰ γεννοβολήσουν, ἀλλ' ὅτι δὲν εἶδέ ποτε οὐδὲ ἕνα ἀττακέα νὰ ἐπιστρέφῃ εἰς τὴν θάλασσαν, ὑποθέτει δὲ ὅτι ὅλοι ἀποθνήσκουν εὐθὺς μετὰ τὸ γεννοβόλημα.

Τὰ τελειότερα σπονδυλωτὰ βεβαίως δὲν ἀποθνήσκουν μετὰ τὴν πρώτην καὶ μόνην γεννητικὴν πρᾶξιν, ἀλλ' εὐθὺς ὡς ἐξαντληθοῦν αἱ γεννητικαί των δυνάμεις. Διὰ τὸν ἄνθρωπον πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἡ διάρκεια τῆς ζωῆς παύει, ἅμα παύσῃ καὶ ἡ γεννητική του δύναμις, καὶ μάλιστα εἰς τὸν ἄνδρα. Ἅμα σβεσθῇ ἡ γεννητικὴ δύναμις, ἡ ζωὴ τοῦ ὑγιοῦς ἀνδρὸς δὲν διαρκεῖ πλέον πολὺ καὶ θὰ ἦτον ἀκόμη βραχυτέρα, ἐὰν δὲν διετηρεῖτο μὲ πολὺ τεχνητὰς περιποιήσεις. Ὑπὸ φυσικοὺς ὅρους, ὁ γέρων, ὁ ὁποῖος δὲν δύναται πλέον νὰ τεκνοποιήσῃ, θὰ ἔφθανε πολὺ ἐνωρίτερα εἰς τὸ τέρμα τῆς ζωῆς του. Ὅτι δὲ ἡ γυνὴ καὶ μετὰ τὴν ἀπόσβεσιν τῶν γεννητικῶν λειτουργιῶν ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νὰ ζῇ μακρότερον χρόνον, ἐξηγεῖται τελεολογικῶς ἀπὸ τὸ ὅτι ἡ φύσις ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτὴν τὴν περίθαλψιν τῶν τέκνων. Τὸ ὅτι εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ γεροντικὴ ἡλικία, τὸ διάστημα δηλαδὴ καθ' ὃ ὀλιγοστεύουν αἱ δυνάμεις, διαρκεῖ περισσότερον παρὰ εἰς κάθε ἄλλο ζῶον, πιθανὸν νὰ ἔχῃ τὸν λόγον του εἰς τὸ ὅτι εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐργασία διαρκεῖ περισσότερον καιρόν, ἕως οὗ ἀποκατασταθῇ ἡ ὑψίστη πνευματικὴ καὶ σωματικὴ ἀνάπτυξις.

Ἀπὸ τὸν φυσικὸν αὐτὸν θάνατον πρέπει νὰ διακρίνωμεν αὐστηρῶς τὸν θάνατον, ὁ ὁποῖος προέρχεται ἀπὸ ἐξωτερικὰς ταραχάς. Ποῖαι δὲ εἶνε αἱ ταραχαί, αἱ ὁποῖαι κατ' ἀνάγκην τὸν ἐπιφέρουν;

1. Yandell Henderson, «The popular Science Monthly» Ἀπριλίου 1902, σελ. 507.

Ἐὰν καθ' ἕνα ὁποιονδήποτε τρόπον σταματήσουν αἱ κινήσεις τῆς καρδίας καὶ τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, θὰ ἐπέλθῃ μετ' ὀλίγον ἀφεύκτως ὁ θάνατος ὅλων τῶν ὀργάνων. *Κάθε θάνατος λοιπὸν εἶνε θάνατος ἐξ ἀσφυξίας.* Ἐὰν σταματήσῃ ἡ καρδία, ἡ ἀναπνοὴ δὲν ὠφελεῖ, διότι τὸ ὀξυγόνον δὲν προχωρεῖ πέραν τῶν πνευμόνων. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀναπνοή, ἐὰν σταματήσῃ ἡ καρδία, δὲν ὠφελεῖ, διότι ἡ καρδία στέλλει ὀξυγονοῦχον αἷμα εἰς τὰ ὄργανα καὶ θ' ἀναγκασθῇ νὰ σταματήσῃ καὶ ἡ ἰδία ἕνεκεν ἐλλείψεως ὀξυγόνου.

Ἐὰν φονεύσωμεν ἓν ζῶον μὲ τὴν *ἀφαίμαξιν*, ἡ πίεσις τοῦ αἵματος θὰ καταπέσῃ, ἕως οὗ νὰ μὴ κλείουν πλέον καλὰ αἱ βαλβίδες τῆς καρδίας, καὶ θὰ ἐπέλθῃ πάλιν *ἀσφυξία* ἕνεκα στάσεως τοῦ αἵματος. Ἐὰν ἀντικαταστήσωμεν τὸ χυθὲν αἷμα μὲ ἀραιὸν διάλυμα χλωριονατρίου (0,6 %), ἡ κυκλοφορία δύναται νὰ ἐπαναρχίσῃ καὶ νὰ διατηρηθῇ ἡ ζωή, ἀλλ' ἐὰν χυθοῦν τὰ $^{2}/_{3}$ τοῦ αἵματος, δὲν θ' ἀρκέσῃ πλέον ἡ ὑπόλοιπος αἱμοσφαιρίνη εἰς τὴν προσαγωγὴν τοῦ ὀξυγόνου καὶ ὁ θάνατος θὰ ἐπέλθῃ πάλιν ἀπὸ *ἀσφυξίαν*.

Ἡ μεγάλη κρήνη «Τὸπ-χανέ».

Ἀλλὰ μὲ τὸ ἴδιον δίκαιον θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι κάθε θάνατος εἶνε *θάνατος ἐκ πείνης*, διότι καὶ ἡ λοιπὴ τροφὴ εἶνε ἐναποθηκευμένη εἰς κάθε

στοιχεῖον τῶν ὀστῶν. Δι' αὐτὸ τὸ πᾶν ἔγκειται εἰς τὴν προσαγωγὴν ὀξυγόνου. Ἡ αἰτία λοιπὸν τοῦ θανάτου εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις εἶνε ἡ ἔλλειψις πηγῆς δυνάμεως καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἡ προσαγωγὴ λανθανουσῶν δυνάμεων, ἰδίως τοῦ ὀξυγόνου, διατηρεῖ τὰ εἰς ἡμᾶς ὁρατὰ φαινόμενα τῆς ζωῆς καὶ τῶν μυῶν καὶ ὅτι ἡ ἀφαίρεσις τῶν δυνάμεων τούτων ἐπιφέρει τὸν θάνατον, τὴν μυϊκὴν δυσκαμψίαν. Ἄρα καὶ ὁ μυικὸς θάνατος εἶνε θάνατος ἐξ ἀσφυξίας.

Ὁμοίως καὶ αἱ ταραχαὶ τοῦ κεντρικοῦ συστήματος τῶν νεύρων, καθὼς καὶ αἱ βλάβαι εἰς τὴν ἀπόκρισιν ἀπὸ μέρους τῶν νεφρῶν, ἐὰν ἐξετασθοῦν κατὰ βάθος, ἀποδεικνύονται θανατηφόροι εὐθὺς ὡς ἐπιφέρουν βλάβην εἰς τὰ κέντρα τῆς κυκλοφορίας καὶ τῆς ἀναπνοῆς, τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται εἰς τὸν προμήκη μυελόν. Ἄρα καὶ αὐτὸς ὁ θάνατος εἶνε πάλιν θάνατος ἐξ ἀσφυξίας.

Τὴν ἀπορίαν μας ὅμως κινεῖ ἡ ταχεῖα ἐνέργεια μερικῶν *δηλητηρίων*, τὰ ὁποῖα φονεύουν ὅλα τὰ ζωντανὰ πλάσματα καὶ ἐκεῖνα ἀκόμη, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν νευρικὸν σύστημα, καὶ τὰ μονοκύτταρα ἀκόμη, τὰ ὁποῖα δὲν ὑπόκεινται εἰς τὴν ἀσφυξίαν ἐντὸς τοῦ ἀέρος. Τοιαῦτα δηλητήρια, τὰ πρωτοπλασματικὰ λεγόμενα, ὡς τὸ χλωριοφόρμιον, ἡ ἄχνη τοῦ ὑδραργύρου, τὸ φαινικὸν ὀξύ, καταστρέφουν τὴν ζωὴν πολὺ ταχύτερον, παρὰ ἡ ἀφαίρεσις τοῦ ὀξυγόνου, καὶ ἐὰν μάλιστα ἐνεργήσουν ἐπί τινα χρόνον, δὲν ἐπιτρέπουν πλέον τὴν ἀναβίωσιν. Εἰς πολλὰ δραστικὰ δηλητήρια δὲν κατωρθώθη ἀκόμη ν' ἀποδειχθῇ καμμία ἀλλοίωσις εἰς κἀνένα ἀπὸ τοὺς διαφόρους ἱστούς.

Οἱ ὑλισταὶ εὔκολα καταστρώνουν τὸν ὁρισμὸν τοῦ θανάτου· ἡ μηχανή, λέγουν, σταματᾷ, ἐὰν δὲν θερμανθῇ ἢ ἐὰν χαλάσῃ. Ὁ ὀργανισμὸς ὅμως δὲν εἶνε μηχανή. Ἡ κυριωτέρα διαφορὰ μεταξὺ ὀργανισμοῦ καὶ μηχανῆς ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι ὁ ὀργανισμὸς μόνος του θερμαίνεται καὶ μόνος του διορθόνει τὰς βλάβας του. Πρέπει πρῶτα νὰ ἴδωμεν τί τὸ κοινὸν ἔχουν ἀναμεταξύ των ὅλαι ἐκεῖναι αἱ ταραχαί, αἱ ὁποῖαι στεροῦν τὸν ὀργανισμὸν τὴν ἱκανότητά του νὰ θερμαίνεται μόνος του καὶ νὰ διορθώνῃ μόνος του τὰς βλάβας. Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο δὲν εὑρέθη ἀκόμη τρόπος νὰ μᾶς δοθῇ καμμία ἀπάντησις. Ἐφ' ὅσον δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ὁρίσωμεν τὴν ἔννοιαν τῆς ζωῆς, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ ἡ ἔννοια τοῦ θανάτου θὰ μᾶς μένῃ ἀσαφής. Ὁ θάνατος εἶνε ἔννοια ἀρνητική, εἶνε ἡ ἄρνησις τῆς ζωῆς.

Θ. Χ. ΦΛΩΡΑΣ

ΤΑ ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΑΙΚΣΠΕΙΡΟΥ

*** *Ὅ,τι κ' ἂν ζῇ ἐπὶ τῆς γῆς, ὅσον πτωχὸν κι' ἂν ἦναι,*
κάτι καλὸν ἐπὶ τῆς γῆς μπορεῖ νὰ προξενήσῃ.
Πλὴν δὲν ὑπάρχει καὶ καλόν, ποῦ ἂν τὸ καταχρᾶσαι,
νὰ μὴ χαλνᾷ ἡ φύσις του κ' εἰς βλάβην νὰ γυρίζῃ.
Ἀκόμη ὡς κ' ἡ ἀρετὴ γυρίζει 'ς ἁμαρτίαν,
ἂν ἐφαρμόζεται κακῶς, καθὼς κ' ἡ ἁμαρτία
ἐνίοτ' ἐξαγνίζεται 'ς τὸν δρόμον της κ' ἐκείνη.

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΕΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙ τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας Ὄσκάρ.

Ἕνα τραγοῦδι!
ποῦ διαλαλεῖ τῆς ἄβυσσος τῆς μακρυνῆς τὸ μάγεμα
καὶ πάντα μέσα του ἡ καρδιὰ ἡ ἀνθρώπινη σαλεύει
καὶ ποῦ γαλήνια τὶς χαρὲς τὶς παιδικές του χαίρεται,
ἢ πέφτει ἀπὸ τὸ χτύπημα τῆς Μοίρας καὶ ἀγριεύει.

Ἕνα τραγοῦδι!
ποῦ ξαναλέει σιγὰ σιγὰ τὰ μοῦ μολόησες, τἄφραστα,
ποῦ τὰ κρατοῦσε φυλακὴ τῆς νύχτας ἡ πυκνάδα,
καὶ κρυφοψιθυρίζει μας τὰ ὄνειρα ταγύνωτα,
ποῦ γιόμιζαν τὸ δρόμο σου μὲ ἀγάπη καὶ ὀμορφάδα.

Ἕνα τραγοῦδι!
ποῦ λέει πόσο εἶναι λαμπρὰ τῆς χαραυγῆς τὰ κύματα,
τὰ ἴδια, ποῦ ὅταν εἴσουνα παιδούλα — ὢ χρόνια ὡραῖα! —
μὲ τὸν καλόφωνο ρυθμὸ μαγνήτιζαν τὴ σκέψη σου
καὶ φέρνανε 'ς τοὺς πόθους σου νικήτρα τὴν Ἰδέα.

Ἕνα τραγοῦδι!
γιὰ τοὺς καημούς σου, ποῦ ὄνομα δὲν ἔχουνε, γιὰ τἄγριο
μεθύσι ποῦ σὲ τίναξε 'ς τὰ πέλαα ποῦ μουγκρίζουν,
γιὰ τὰ τρελλὰ τὰ νιᾶτά σου, τὰ νιᾶτά σου τἀπόκοτα,
ποῦ μιὰν ἰδέα λαχταροῦν, καὶ ὁρμοῦν, καὶ δὲν τὴ 'γγίζουν.

Ἕνα τραγοῦδι!
παραπονιάρα τεναξιὰ γιὰ τὰ πλανέματα... Ἔρχεται,
ὠιμέ! ἡ ἀλήθεια ἀκούραστη τραχειὰ νὰ τὰ σαρώσῃ·
ἀπὸ τῆς μνήμης τὸ βωμὸ μὴν ἀλαργέψῃς, δάκρυσε,
στάλαξε κάποιο δάκρυο, ποῦ δὲ θὰ σὲ προδώσῃ.

Ἕνα τραγοῦδι!
θρῆνος γιὰ τὶς ὁλόμαυρες φουρτοῦνες, ποῦ περάσαμε,
γιὰ τὴν ἡμέρα ποῦ ἄχνισε νωρὶς καὶ καταλύθη,
γιὰ τὰ λωλὰ τἀντίφεγγα, τἀντίφεγγα τἀστόχαστα,
ποῦ ἂν ὄχι ἄλλο, κάποτε μᾶς πότιζαν τὴ λήθη.

Ἕνα τραγοῦδι!
γιὰ νὰ ὑμνήσῃ, Ἐλπίδα, ἐσέ, καὶ Εἰρήνη, μεγαλόστομα
κ' ἐσέ, Ἁρμονία, τῶν οὐρανῶν ἤσυχες θυγατέρες,
καὶ τοῦ τραγουδιστῆ ἡ ψυχή, ποῦ ὁ πόνος τὴ λαγάρισε,
μ' ἕναν ἀθάνατο ρυθμὸ νὰ πάῃ πρὸς τοὺς αἰθέρες!

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

Κρήνη ἐν τῷ προαυλίῳ τοῦ τεμένους Σουλτὰν Βαγιαζήτ.

ΑΘΗΝΑΪΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

— Πᾶνε κι' αὐτοί, μοῦ εἶπε μελαγχολικῶς ἠλικιωμένος κύριος, γνώριμός μου, μετὰ τοῦ ὁποίου ἔτυχε νὰ συνδειπνῶμεν μίαν ἑσπέραν θερινὴν ἔξω εἰς τὸ πεζοδρόμιον ἑνὸς τῶν ἑστιατορίων τῶν Χαφτείων· ἐξεφυλίσθησαν καὶ οἱ ἀθηναϊκοὶ τύποι. Κύτταξε αὐτὸν ἐκεῖ . . . τί ἐλεεινότης!

Καὶ μοῦ ἐδείκνυε μετ' ἀηδίας καὶ οἰκτιρμοῦ ἕνα ἄθλιον ρακενδύτην, βρωμερόν, μὲ τὸν σίελον τοῦ ἀλκοολισμοῦ ῥέοντα ἀπὸ τὸ στόμα του, ὅστις εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ μὲ βραγχνὴν φωνὴν καὶ μὲ ἀνουσίους κορδακισμοὺς ἀπεπειρᾶτο ν' ᾄδῃ διάφορα ᾄσματια τῆς ἐποχῆς, ἀπομιμούμενος τοὺς ἀκκισμοὺς καὶ τοὺς λαρυγγισμοὺς πριμαδόνας, καὶ ἐνῷ πέριξ του ἀντήχει ἤδη ὡς χορὸς τὸ οὐρλίασμα τῆς χλεύης τῶν συναχθέντων ἐκ τῶν πέριξ ἀσπλάγχνων ἀγυιοπαίδων, περιήρχετο καὶ περισυνέλλεγε τὰ κερμάτια τοῦ φιλομούσου κοινοῦ.

Ἡ παρατήρησις τοῦ γνωρίμου κυρίου ἦτο ὀρθή· διότι καὶ ἐγὼ ἔτυχε πολλάκις νὰ σημειώσω ὄχι μόνον τὴν προϊοῦσαν σπάνιν τῶν φαιδρῶν καὶ περιέργων ἀθηναϊκῶν τύπων, τῶν ἐχόντων ὡς προορισμὸν νὰ φαιδρύνωσι τὰς ἀγυιὰς καὶ τὰ δημόσια μέρη καὶ νὰ τροφοδοτῶσι τὴν εὔθυμον χρονογραφίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν παρ' αὐτοῖς παρακμὴν τῆς πρωτοτυπίας, τῆς ἑτοιμότητος, τῆς ἀγχινοίας, τῆς ἰδιοτρόπου φρασεολογίας, τῆς θυμοσοφίας, ἥτις τοὺς διέκρινεν. Ἐγένετο δὲ ἀφετηρία ἡ παρατήρησις αὕτη προχείρου ἀναδρομῆς εἰς τὴν κοινωνικὴν τῶν Ἀθηνῶν ἱστορίαν καὶ μνημοσύνου τῶν κυριωτέρων τύπων, τῶν καταλιπόντων ἀνεξιτήλους ἐντυπώσεις εἰς τὴν μνήμην τῶν πρεσβυτέρων.

Διότι αἱ Ἀθῆναι ἦσαν ἐκ τῶν προνομιούχων πόλεων περὶ τὴν γένεσιν — καὶ τὴν δημιουργίαν ἐνίοτε — τύπων περιέργων, ἀποτελούντων διὰ τῆς παραδόξου συμπεριφορᾶς των καὶ τῆς εὐφυΐας των τὸ χάρμα τῶν συγχρόνων των, εἶχον δέ, καθὸ ἑστία τοῦ πνεύματος καὶ τῶν φώτων, τὸ πλεονέκτημα τοῦ νὰ προσελκύωσι καὶ ἐπήλυδας τοιούτους. Τί ἄλλο παρὰ τύπος ἦτο ὁ περίφημος *Διογένης* ὁ Σινωπεὺς καὶ οἱ ὅμοιοι αὐτῷ κυνικοὶ φιλόσοφοι, τῶν ὁποίων τὰς εὐφυεῖς ἀπαντήσεις καὶ τὰ δηκτικώτατα ἀποφθέγματα ἀπεθησαύρισεν ὁ Λαέρτιος καὶ ὁ Στοβαῖος; Οἷος δὲ περιεργώτατος καὶ χαρακτηριστικώτατος τύπος δὲν ἦτο ὁ μισάνθρωπος ἐκεῖνος *Τίμων*, τὸν ὁποῖον μὲ τόσην χάριν περιέγραψεν ἡ γραφὶς τοῦ Λουκιανοῦ; Τύποι δὲ βεβαίως ἰδιοτρόπων καὶ ἰδιορρύθμων περὶ τὸ φέρεσθαι καὶ τὸ σκέπτεσθαι ἀστῶν ἢ ἀγροτῶν ἦσαν τὰ ὑποδείγματα τοῦ *Δικαιοπόλιδος* καὶ τοῦ *Στρεψιάδου*, καὶ τῶν ἄλλων κωμικῶν προσώπων, ὅσα ὑποδυόμενα τὸν κόθορνα ἐνεφανίζοντο εἰς τὰς ἀθανάτους κωμῳδίας τοῦ Ἀριστοφάνους.

Δὲν ἦτο ἀνάγκη ὅμως νὰ ἐπιχειρήσωμεν τόσον μακρυνὴν ἀναδρομὴν ἀνὰ τοὺς αἰῶνας, ὅπως ἀνεύρωμεν τοὺς ἐνδιαφέροντας ἀθηναϊκοὺς τύπους. Καὶ ἡ νεωτέρα κοινωνικὴ ἱστορία τῆς πόλεώς μας ἀναφέρει τοιούτους νεωτέρους, καὶ ἴσως περισσότερον ἐνδιαφέροντας, ὡς συμφωνοτέρους πρὸς τὰ ἤθη τῶν μεταγενεστέρων χρόνων καὶ πρὸς τοὺς ὅρους τοῦ σημερινοῦ κοινωνικοῦ βίου. Οὕτως οἱ τύποι τῶν ἰδιορρύθμων ἀναφαίνονται ἐν Ἀθήναις εὐθὺς ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων, ὅτε ἐγένετο ἡ πόλις καθέδρα τοῦ βασιλείου. Διαπρέπει μεταξὺ αὐτῶν ὁ *Σπυριδιών*, ὁ ἰδιότροπος ἐκεῖνος Ἑπτανήσιος, ὁ ἀθλοφορήσας

μὲν πρότερον ἐν Ναυπλίῳ, ἀπαθανατισθεὶς δὲ κατόπιν διὰ τῆς ἱστορικῆς αὐτοῦ προσφωνήσεως πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν Ἀθηνῶν, οὓς συνεκάλεσεν εἰς τὸν παρὰ τοὺς Στύλους χῶρον, διὰ ν' ἀπαγγείλῃ ἐνώπιόν των τὸ περίφημον ἐκεῖνο :

Ὦ Ἀθήνα, πρώτη χώρα,
τί γαϊδάρους τρέφεις τώρα !

Ἀνεμιγνύετο δὲ καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν ὁ Σπυριδιών, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἀνέκδοτον ἐκεῖνο τῶν σκύλλων, τοὺς ὁποίους, ἀφοῦ ἠστίασεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ἀπέπεμψε κατόπιν μεθ' ὕβρεων, ἐλέγχων τὴν ἀχαριστίαν των, θελήσας δὲ διὰ τοῦ τρόπου τούτου νὰ ὑπαινιχθῇ τινας, καθ' ὧν ὑπῆρχε τότε μεγάλη ἐκ μέρους τῶν ἐγχωρίων καταφορά, ὅθεν καὶ κατεδιώχθη ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας διὰ τὴν πρᾶξίν του. Ἀπεναντίας ὁ μέγας *Ἐξαρχόπουλος, ὁ Ρομφαῖος καὶ τῶν ποιητῶν κορυφαῖος,* ὡς αὐτοκαλεῖται, τοῦ ὁποίου τὴν περίεργον γελωτογραφίαν ἐφιλοτέχνησεν εἰς τὸ γνωστὸν ἐπίγραμμα ὁ Ἰακωβάκης Ρίζος Νερουλός, ἦτο ἐπιδεδομένος ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν λατρείαν τῶν Μουσῶν καὶ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀφθίτου αὐτοῦ φιλολογικῆς δόξης· καὶ τόσον ἐτίμα τὰ ποιητικὰ αὐτοῦ προϊόντα, ὥστε, καθὰ μοὶ διηγήθη ὁ μακαρίτης ποιητὴς Γεώργιος Παράσχος, ἠρνήθη νὰ παραδώσῃ τὰ χειρόγραφά του εἰς τὸν Θεόδωρον Ὀρφανίδην καὶ ἄλλους τινὰς εὐθύμους νέους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μεταβάντας μετημφιεσμένους ὡς λόρδους εἰς τὸ ταπεινόν του δωμάτιον καὶ κατὰ τὴν συνοικίαν Ροδακιοῦ, εἰ καὶ προσέφερον αὐτῷ τίμημα τριῶν ἑκατομμυρίων ! Ἀνάλογος πρὸς αὐτὸν φιλολογικὸς τύπος ἦτο καὶ ὁ σύγχρονός του *Σερίφιος* ὁ καὶ *δάσκαλος* λεγόμενος, ἀγαθὸν γερόντιον, μὲ ἀνατολικὴν περιβολήν, ποιητὴς καββαλιστικός. Τὸ σπανιώτατον σήμερον φυλλάδιον, τὸ ὁποῖον ηὐτύχησα ν' ἀποκτήσω, τὸ ἐκδοθὲν παρ' αὐτοῦ ἐν ἔτει 1847, φέρει ἀντὶ τίτλου τοὺς ἑξῆς μυστηριώδεις στίχους :

Κλιμακτὴρ ᾄσματος ᾠδῶν
ἀνάβα, κατάβα, ἑπτὰ ἀναβαθμῶν.
Ἄρδην, ἄσον ἀσμολογῇ
ἔτη προκείμενα συμβὰν ἠχολογεῖ.
αρμζ ! αρμη ! αρμθ !

Ἡ δὲ ἀγγελία του τελευτᾷ ὡς ἑξῆς :

Ὁ κάλαμός μου εἶναι ταχὺς εὐθὺς ὡς ξίφ,
τὸ ὄνομα ὡς ἔχω Ι. Π. ἐκ Σερίφ.

Ἐνεθυμήθημεν κατόπιν ἄλλους τύπους νεωτέρους, τὸν δικηγόρον *Στεφανίδην*, τὸν εὔθυμον θαμῶνα τοῦ ἱστορικοῦ καφενείου τῆς «Ὡραίας Ἑλλάδος», χρηματίσαντα καὶ βουλευτὴν Ἀγυιᾶς καὶ μετενεγκόντα εἰς τὸ Βουλευτήριον τὴν ὁμηρομανίαν καὶ τὴν ἀθυροστομίαν του, ἀποθανόντα δὲ πρὸ ὀλίγου ἐν βαθυτάτῳ γήρᾳ. Ἀκόμη ἀναφέρονται μεταξὺ τῶν πρεσβυτέρων τὰ ἱλαρὰ ἀνέκδοτα καὶ τὰ ἀποφθέγματα τοῦ Στεφανίδου, πνευματώδη μὲν καὶ εὐφυέστατα τὰ πλεῖστα, ἀλλὰ περιβεβλημένα τὴν βδελυρὰν αἰσχρότητα τοῦ Ἀρετίνου. Τὸν *Doctum Doctissimum*, ἕνα παράδοξον ἄνθρωπον μὲ μαῦρον ὑψηλὸν πῖλον καὶ πεπαλαιωμένην ρεγδιγκόταν, μὲ μαύρας διόπτρας, μὲ ἓν ἀλεξιβρόχιον ἐξηρθρωμένον διαρκῶς ὑπὸ μάλης καὶ μὲ δέσμην ἐγγράφων εἰς τὴν χεῖρα περιερχόμενον ἐπὶ ὥρας εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος. Τὸν γηραιὸν *Λοβέρδον*, ἀπόστρατον ταγματάρχην, φέροντα ποδῆρες ἐπανωφόριον, τοῦ ὁποίου αἱ χειρίδες ἐκρέμαντο ἐπὶ ἤμισυν πῆχυν τοὐλάχιστον κάτω τῶν χειρῶν αὐτοῦ, ἃς ἐπιμελῶς ἀπέκρυπτεν, ἐξοργιζόμενος μέχρι μανίας κατὰ τοῦ τυχὸν ἀποπειρωμένου νὰ ἴδῃ αὐτάς. Ἐμνήσθημεν δὲ καὶ ἄλλων λαϊκωτέρων μορφῶν, ἐπισημοτέρα τῶν ὁποίων ἦτο ὁ *Μπάρμπα-Γιάννης ὁ Κανατᾶς*, ὅστις ὅλην τὴν ἑβδομάδα περιήρ-

χετο τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν μὲ τὸ ὀνάριόν του, πτωχικὰ ἐνδεδυμένος καὶ πωλῶν πήλινα σκεύη, τὴν δὲ Κυριακὴν ἐνεδύετο μεγαλοπρεπῶς, φέρων ὑψηλὸν πῖλον καὶ τὸ ἀπαραίτητον σάλι του ἐπ' ὤμων καὶ ἐνεφανίζετο εἰς τὴν πλατεῖαν κατὰ τὴν ὥραν τῆς μουσικῆς καὶ εἰς τοὺς δημοσίους περιπάτους αὐστηρὸς καὶ σκεπτικὸς πάντοτε. Τὸν Μπάρμπα-Γιάννην ἐξύμνησεν ἡ λαϊκὴ μοῦσα, ἐπὶ πολὺν χρόνον δὲ ἀντήχουν εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν αἱ στροφαὶ τοῦ δι' αὐτὸν ποιηθέντος ᾄσματος ἐπὶ τοῦ ἤχου γνωστοῦ ἰταλικοῦ ᾄσματος τὴν ἐποχῆς ἐκείνης :

Μπάρμπα-Γιάννη, σὲ λατρεύω
καὶ σὲ ἀγαπῶ πιστά.
Μπάρμπα-Γιάννη Κανατᾶ . . .
Μπάρμπα-Γιάννη μὲ τὴς στάμναις
καὶ μὲ τὰ τσανάκια σου,
πρόσεξε μὴ σὲ γελάσῃ
καμμιὰ εὔμορφη κυρ ὰ
καὶ σοῦ φάγῃ τὸ γαϊδοῦρι
καὶ σ' ἀφήσῃ τὴν οὐρά.

Τὸ τέλος τοῦ Μπάρμπα-Γιάννη ὑπῆρξεν ὅλως διόλου παράδοξον. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν ὁ πασίγνωστος αὐτὸς ἀθηναϊκὸς τύπος ἐξηφανίσθη αἰφνιδίως, ἐγνώσθη δὲ κατόπιν ὅτι, παραιτήσας καὶ τὸν ὄνον καὶ τὰ σκεύη του, μετέβη εἰς κάποιαν ἑλληνικὴν πόλιν τῆς Ρωμυλίας, ὁπόθεν κατήγετο, καὶ ἐκεῖ ἔγεινε . . . συμβολαιογράφος, ἀπέθανε δὲ πρό τινων ἐτῶν, ἐξασκῶν ἕως τέλους τὸ ἀξιοσέβαστον τοῦτο ἐπάγγελμα.

Σύγχρονος τοῦ Μπάρμπα-Γιάννη ἦτο καὶ ὁ περιβόητος *Κώστας ὁ ῥήτορας*, οὗ ὁ τύπος ἔτυχε καὶ τῆς ὑψηλῆς τιμῆς νὰ εἰσαχθῇ καὶ εἰς τὸ θέατρον, ἀναβιβασθεὶς ἐπὶ σκηνῆς εἰς ἓν τῶν κωμειδυλλίων τοῦ μακαρίτου Κόκκου. Μέχρι τῶν τελευταίων ἡμερῶν τοῦ βίου του, ὁ Κώστας μὲ τὸν ρυπαρὸν πῖλόν του, μὲ τὸ ἀτημέλητον γένειον καὶ τὴν ὀζώδη μαγκοῦραν ἀνὰ χεῖρας, ἀπήγγελλε τοὺς περιφήμους πεντάρικους καὶ δεκάρικους λόγους του, τοὺς περιστρεφομένους εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν καὶ τὰ κοινωνικὰ ζητήματα, κατὰ προτίμησιν δὲ εἰς τὴν ***ἐργολαβίαν***. Ἡ μαγκοῦρά του ἦτο ὅπλον ἐπιθετικὸν ἅμα καὶ ἀμυντικόν, περιλαμβανομένης καὶ αὐτῆς εἰς τὰ ῥητορικὰ σχήματα τοῦ ἀγορητοῦ τῶν ἀγυιῶν καὶ πολλάκις ἐξηκοντίζετο μακρὰν κατὰ τῶν ἐνοχλούντων αὐτὸν ἀγυιοπαίδων. Διότι ὁ Κώστας ἦτο φύσει ὀργίλος, εἶχε δὲ καὶ λογαριασμοὺς ἐκκρεμεῖς μὲ τὴν δικαιοσύνην, τραυματίσας ἄλλοτε ἐπικινδύνως ἐν Καρύστῳ, ὁπόθεν, νομίζω, κατήγετο, τὴν ἀπιστήσασαν σύζυγόν του. Ἀπέθανε πρὸ εἰκοσαετίας περίπου ἐν τῷ δημοτικῷ νοσοκομείῳ Ἀθηνῶν.

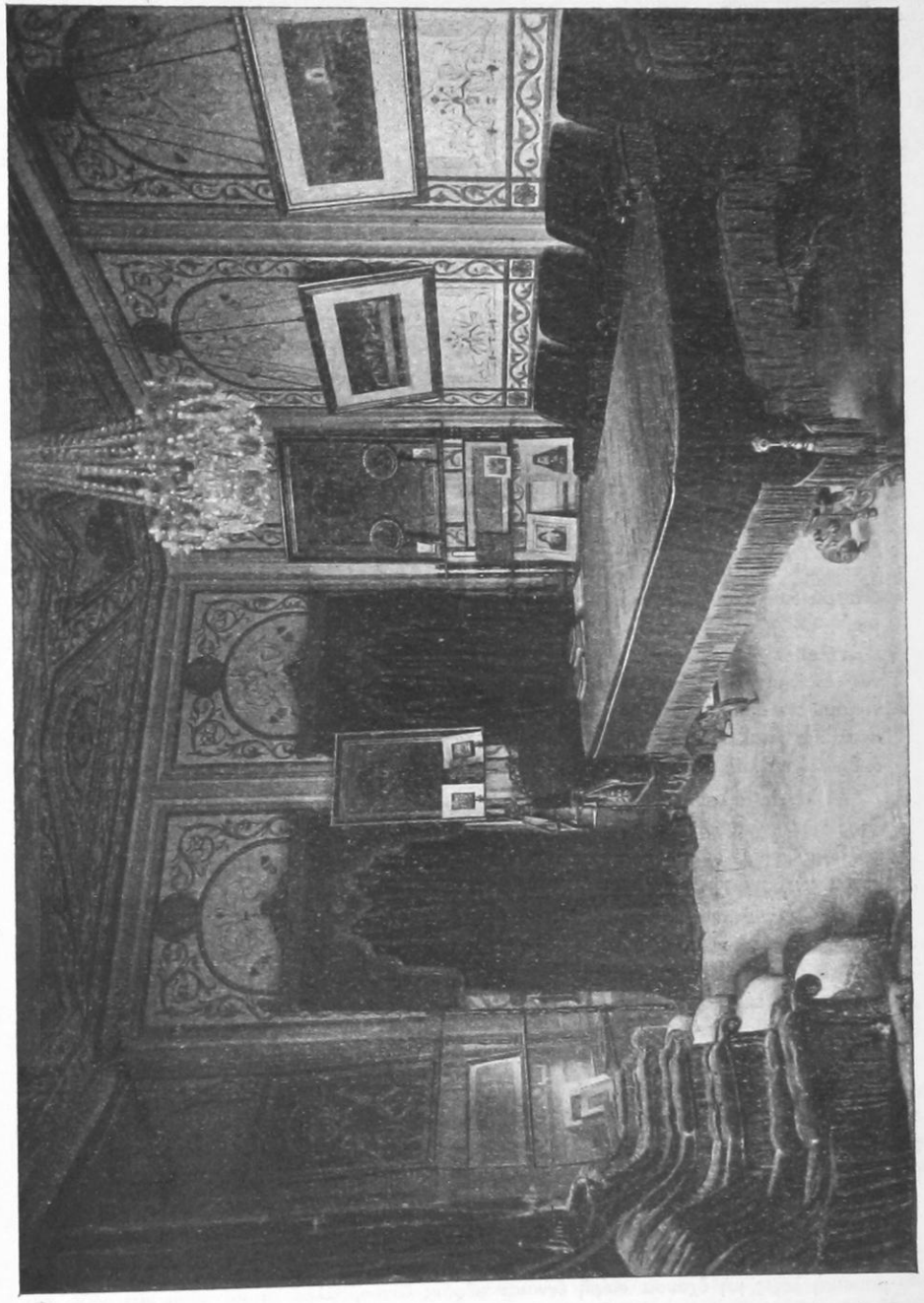
Κατ' αὐτὴν περίπου τὴν ἐποχὴν περιοδικῶς ἔλαμψαν εἰς τὸ στερέωμα τῶν Ἀθηνῶν ὁ περικλεὴς κόμης *Δὲ Κάστρος*, ὁ συγγραφεὺς τῆς «Μάρτυρος Αἰκατερίνης», τοῦ ὁποίου αἱ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐμφανίσεις κατέλιπον ἀλησμονήτους φαιδρὰς ἀναμνήσεις, καὶ ὁ πρίγκηψ *Ἀθερινόπουλος*, ὅστις περιήρχετο τὰ τραπεζιτικὰ γραφεῖα ζητῶν νὰ ἐξαργυρώσῃ ἐπιταγὰς ἐξ ἑκατομμυρίων καὶ συμβιβαζόμενος ἐν τέλει μὲ φιλοδώρημα δύο δεκαρῶν. Παρήλασαν ἔπειτα εἰς τὸν θολὸν ὁρίζοντα τῶν ἀναμνήσεών μας *ὁ Μπουρδούσης*, ὁ ἐλεεινὸς πελώριος ἐπαίτης, ὁ διάσημος διὰ τὴν ἀναισθησίαν του, ἀφοῦ οἱ ἀπάνθρωποι σπιθαμαῖοι Τορκουεμάδαι τῶν ἀγυιῶν πολλάκις ἐκαυτηρίαζον τοὺς γυμνοὺς πόδας του, ἐνῷ ἐκοιμᾶτο ἐξηπλωμένος εἰς τὸ πεζοδρόμιον, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ !, τοῦ ὁποίου τὸ ἐπίθετον ἔμεινεν ἐν τῇ λαϊκῇ γλώσσῃ συνώνυμον τῆς ἐσχάτης ἀθλιότητος· ὁ μέθυσος *Καραβίδας*, ἡ *Ψιλὴ - Ζάχαρη*, ὁ *Ἄκυρος ὁ γάμος σου* καὶ ἄλλοι τινές, τῶν ὁποίων τὸ

ὄνομα ἀντικατέστησε τὸ παρωνύμιον ἢ ἡ πειρακτικὴ καὶ ἐξερεθίζουσα αὐτοὺς φράσις. Μεταξὺ αὐτῶν ἦτο καὶ ὁ *Πόλεμος*, πλανώδιος ἀνθρακοπώλης περιερχόμενος μὲ τὸ κάρρον του εἰς τὰς συνοικίας καὶ γενόμενος ἐμμανής, ὁσάκις ἤκουεν ἀπευθυνομένην εἰς αὐτὸν τὴν λέξιν ταύτην, καὶ ὁ *Κόφ'το*, ὅστις ἔπαθε διασάλευσιν τῶν φρενῶν, ὡς διστάζων νὰ κόψῃ κάποιον δένδρον ἐκ τοῦ κήπου του, ἐμποδίζον αὐτόν, καὶ καταδιωκόμενος ἀνηλεῶς ὅθεν καὶ ἂν διήρχετο ἐκ τῆς ἠχηρᾶς ταύτης προτροπῆς. Τὸ *Κόφ'το* μάλιστα ἔμεινεν ἐπὶ ἀρκετὸν χρονικὸν διάστημα ὡς χλευαστικὸν ἐπιφώνημα, ἢ ὡς ρητὸν ἄνευ σημασίας, ἐξ ἐκείνων, εἰς τὰ ὁποῖα ἀρέσκονται τὰ πλήθη ἐνίοτε καὶ ἀντήχει ἀδιακόπως εἰς πάσας τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς ρύμας τῶν Ἀθηνῶν, λησμονηθὲν κατόπιν καὶ ἀντικατασταθὲν ὑπὸ τοῦ *Ἥλιος* καὶ ἄλλων, ἀναλόγων πρὸς τὸ σημερινόν: *Τί Χαμποῦ;*

Ἡ μακρὰ παρέλασις μᾶς ὡδήγησε καὶ μέχρι τῶν σημερινῶν γνωστοτέρων τύπων τῶν Ἀθηνῶν, εὑρέθη δὲ ἡ κρίσις μας σύμφωνος κατὰ τοῦτο, ὅτι ἀπέναντι τῆς λάμψεως τόσων καὶ τηλικούτων φωστήρων τοῦ παρελθόντος, τὸ σημερινὸν στερέωμα τῶν ἀλλοκότων καὶ φαιδρῶν τύπων παρουσιάζει ἀστέρας ἥττονος μεγέθους. Δὲν ἀπολείπουσι βεβαίως οἱ ἄξιοι λόγου καὶ οἱ κατακτήσαντες τὴν φήμην καὶ ἴσως τὴν ἀθανασίαν. Ἀλλ' ἐξ αὐτῶν τινὲς μέν, ὡς ὁ ἐλλόγιμος *Μυριανθούσης*, ὁ ἀπαραίτητος ἥρως ὅλων τῶν mots de la fin τῶν ἐφημερίδων, ἐδημοσίευεν ἤδη πρὸ τριακονταετίας καὶ πλέον τὸν ***Προμαχῶνά*** του ἢ ***Προμαχεῶνα,*** ἔνθα λόγον ποιούμενος περὶ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἀνέλαβε τὸ ἱερατικὸν σχῆμα, ἔγραφε τὸν θαυμάσιον ἐκεῖνον θεολογικογεωγραφικὸν μαθηματικὸν τύπον: «Τῆς ματαιότητος τὰ βέλη ἠρξάμην ἐνρίπτων ἄγων τὰς περὶ τὸν ἥλιον στροφὰς $10 \times 2 + 5$, ἅπερ ἔτεα καλέουσιν», ἀνήκει δ' ἑπομένως δικαιωματικῶς εἰς τὴν παρελθοῦσαν γενεάν. Ἕτεροι δέ, ὡς ὁ πολὺς *Σακουλές*, ὁ ὀκνηρὸς τρωγλοδύτης, ὁ διαιτώμενος ἐν τοῖς παρὰ τὴν Ἀκρόπολιν σπηλαίοις καὶ εἰπὼν τὸ περίφημον ἐκεῖνο: «Ἑκατὸν χιλιάδες Ἀθηναῖοι δὲν ἠμποροῦν τάχα νὰ θρέψουν κ' ἕνα τεμπέλην;», ὁ λεξιποιὸς *Μελαγχροινός*, ὁ φέρων πάντοτε μεθ' ἑαυτοῦ φιαλίδιον ὀξέων, ὅπως προλάβῃ τὴν ἐξ ἀφάτου ἡδονῆς λιποθυμίαν τῶν ἀκροωμένων τοὺς στίχους του, ὁ *κὺρ Γιάννης*, ὁ θεωρῶν ὡς κτήματα ἴδια τὰς οἰκίας πάσας τῶν Ἀθηνῶν — νεωτέρα ἔκδοσις πανομοιότυπος τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου Θρασύλλου, τοῦ θεωροῦντος ὡς ἴδια τὰ καταπλέοντα εἰς Πειραιᾶ πλοῖα — περιερχόμενος δὲ καθ' ἑκάστην πρὸς εἴσπραξιν τῶν ὀφειλομένων ἐνοικίων, εἶναι τύποι πεπαλαιωμένοι, ἀποβαλόντες ἤδη τὸ ἐνδιαφέρον τῆς πρωτοτυπίας.

Ἀλλ' ἡ ἔκλειψις ἢ ἡ παρακμὴ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς παροδικὸν φαινόμενον, ὡς τελικὸν δὲ συμπέρασμα τῆς παρούσης συνοπτικῆς ἐπιθεωρήσεως δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ἡ σκέψις μου ἡ τερματίσασα τὴν πρόχειρον ἐκείνην συνδιάλεξιν. Ἡ ποικιλία, εἶπα, εἶναι στοιχεῖον ἀπαραίτητον εἰς πᾶσαν ὁσονδήποτε ὁμοφυᾶ καὶ ὁμόρρυθμον κοινωνίαν καὶ τὸ ἀλλόκοτον καὶ τὸ κωμικόν, τὸ χονδροειδὲς καὶ βαναυσουργημένον ποτὲ δὲν θὰ λείψωσιν ἐκ τῆς Πινακοθήκης της. Ὅθεν καὶ ἡ τέχνη, ἥτις ἀρύεται τὰς ἐμπνεύσεις ἐκ τῆς φύσεως καὶ τῆς ζωῆς, παρουσιάζει εἰς τὰ τέλεια αὐτῆς δημιουργήματα τὴν ἀντίθεσιν ταύτην. Εἰς τὴν Ἰλιάδα ὁ Θερσίτης ἐγείρεται ἀντιμέτωπος τοῦ λαμπροῦ Ἀχιλλέως καὶ τοῦ μεγαλοπρεποῦς Ἀτρείδου καὶ εἰς τὰς τραγῳδίας τοῦ Σαιξπήρου ὁ Φάλσταφ ἀντικρύζει τὰς σκοτεινὰς μορφὰς τοῦ Ἁμλέτου καὶ τοῦ Μάκβεθ.

Ἀθῆναι. ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ ΑΝΝΙΝΟΣ

Τὸ μικρὸν Συνοδικὸν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Η ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΕΝ ΤΗ ΓΛΩΣΣΗ

Ἐνῷ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα μένει διὰ τοὺς πολλοὺς ἄλυτον καὶ δύναται εἰς πᾶσαν στιγμὴν νὰ προκαλέσῃ ὄχι μόνον γλωσσολογικὰς ἀτελευτήτους καὶ πλήρεις παραλογισμῶν καὶ ἑτεροζητήσεων διαμάχας μεταξὺ τιτλούχων γλωσσολόγων, εἴτε ἐγχωρίων εἴτε ξενιτευμένων καὶ ξένων, ἀλλὰ καὶ φιλονεικίας *εὐαγγελικὰς* καὶ *ὀρεστειακάς*, ὑπάρχει στενὸς μὲν ἀλλ' ἐκλεκτότατος κύκλος λογοτεχνῶν, οἱ ὁποῖοι γνωρίζουσιν ἀσφαλῆ ***αἰσθητικὴν τῆς γλώσσης*** καὶ θεωρητικῶς ἱκανοποιοῦσαν τὸ λιποτακτικὸν ἐκ τοῦ πανεπιστημίου τάλαντον αὐτῶν καὶ πρακτικῶς διαφωτίζουσαν τὴν λογοτεχνίαν των. Τὸ οὐσιωδέστερον κεφάλαιον αὐτῆς εἶναι ἡ μουσικὴ τῆς γλώσσης, ἥτις ἐκδηλωθεῖσα παλαιόθεν ὡς τάσις πρὸς ἀπόσπασιν τῆς γλώσσης ἀπὸ τὸ ἄμουσον κριτήριον τῆς ὁράσεως («Ὀρθογραφία»), εἰς τὸ μουσικώτατον κριτήριον τῆς ἀκοῆς («Ἀνάπτυξις τῆς γραφῆς», 1888,) ἀπετελειώθη ὁπωσοῦν διὰ τῆς πραγματείας *Ἡ γλῶσσα ὡς καλλιτεχνία* («Τὸ περιοδικόν μας», 1901) καὶ διὰ τῶν συμπληρώσεων τῆς *Γλωσσογονίας* («Ἀττικὴ Ἶρις», 1904,) ἐξήντλησεν ἐπαρκῶς τὰς ἀριστουργηματικὰς γλωσσολογικὰς προπονήσεις τοῦ Πλάτωνος ἐν Κρατύλῳ, αἵτινες ὑπὲρ πάσας τὰς νεωτέρας γλωσσολογικὰς θεωρίας μόναι ἱκανοποιοῦσιν ὀρθῶς τὸ ποιητικὸν αἴσθημα, τὸ τόσον ἁδρῶς ἀντιτασσόμενον κατὰ τῆς σχολικῆς καὶ σχολαστικῆς διδασκαλίας καὶ μόναι ἀναβιβάζουσιν εἰς τὴν πρωτογενῆ ἀνθρωπίνην λαλιάν.

Αἱ λέξεις δηλαδὴ εἶναι ὡς μεταλλικὰ νομίσματα (ὄχι χαρτονομίσματα), ὁ δὲ ὁλικὸς ἦχος τῶν συλλαβῶν καὶ τῶν στοιχείων ἑκάστης λέξεως πρέπει νὰ ἀποτελῇ ἰδιάζουσαν καὶ ἁρμόζουσαν ἀκουστικὴν φυσιογνωμίαν, ἥτις καὶ μόνη νὰ μεθερμηνεύῃ τὸ σημαινόμενον αὐτῆς ὡς ἄλλη μουσική.

Ὡς ἐκ τούτου ἀθανατώτερα στοιχεῖα εἶναι τὰ πρόσφορα ἐκφραστικῶς, τὰ δὲ μὴ πρόσφορα ταχέως θὰ ἐξορισθῶσιν ἢ θὰ ἀλλοιωθῶσιν· οὕτω τὸ *ρ* σημαίνει δόνησιν ἀέρος καὶ εἶναι καταλληλότατον εἰς τὰ ***κρούω, θραύω, τρίβω*** κτλ., τὸ δὲ *λ* εἶναι γλοιῶδες καὶ κατάλληλον εἰς τὰ ***γλυκύς, ὀλισθαίνω, λεῖος*** κτλ., ἀλλ' ἀκατάλληλον ἐν συνδυασμῷ μετὰ τοῦ ὅλως ἀντιθέτου *ρ* εἰς τὴν λέξιν ***σκληρός,*** ἥτις ἔπρεπε ὁπωσδήποτε νὰ ἀντικατασταθῇ διὰ τῆς ***σκηρὸς*** ἢ ***ξηρός.***

Ὁ Πλάτων, ἐννοήσας ὅτι ἡ παλαιοτάτη γλῶσσα ἦτο ὅλως ἀγροῖκος καὶ ζωώδης ἔχουσα μονοσυλλάβους ἢ μᾶλλον ἀσυλλάβους καὶ κακοδιαρθρώτους λέξεις, ὁποῖαι εἶναι τὰ μόρια, αἱ καταλήξεις καὶ τὰ ἐπιθέματα, χονδροειδῶς πως καὶ κακοστόμως καὶ ζωωδῶς ἐκφωνούμενα, ἐφαντάσθη τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον περιστοιχούμενον ὑπὸ τῶν πολυτρόπως διασταυρουμένων φυσικῶν ἤχων καὶ ὡς νήπιον ἀπομιμούμενον αὐτοὺς διὰ τῆς φωνῆς, οὕτω δὲ ἐνωτίζετο εἰς τὴν συλλαβὴν *ρὸς* ὁλόκληρον καταρράκτην ***(ἴμε+ρος=ἵεμενος+ρεῖ).*** Δι' αὐτῆς ὁ Πλάτων δηλοῖ ὅτι τὸ χονδροειδὲς ἐκεῖνο τῶν παιδίων ***σρρρ*** εἶναι μουσικὴ λέξις μὴ ἔχουσα σαφῆ ἔννοιαν μέρους λόγου, ἀλλὰ σημαίνουσα καὶ *ροῦς* καὶ ***ρεῦμα*** καὶ ***ρέει*** καὶ ***κρουνηδὸν*** καὶ τὰ ὅμοια. Συμφώνως δὲ πρὸς τὴν προπόνησιν ταύτην

καὶ ἡμεῖς ἐσχετίσαμεν τὰ *τρίβω, τέρπω, θερμαίνω, ἕτερος, δεξιτερός, φίλτερος, -τὴρ* καὶ αὐτὸ τὸ *τρία* ***(τρυπητῆρι).***

Ἀλλὰ κυρίως τὸ μουσικὸν αἴσθημα ἀποβλέπει εἰς τὴν σύγχρονον γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν περιβάλλει μὲ γόησσαν στοργήν. Οὕτω ἡ ἀλήθεια εἶναι κατὰ Πλάτωνα *λεία* καὶ *θεία*, ἀπέναντι τῆς ὁποίας θὰ ἦσαν ψυχρὰ καὶ παγετώδη καὶ νεκρολόγα *ἀ+λήθη*, ἡ δὲ ***δόξα τόξον.*** Τὴν τοιαύτην οὐρανοχαρῆ μουσικὴν θέλοντες καὶ μὴ αἰσθανόμεθα καὶ ἡμεῖς σήμερον εἰς τὴν λέξιν ***χερουβείμ,*** διότι ἀκουστικῶς ἐξαγγέλλει τὸ ἀγγελικὸν ***χαίρου,*** ἐνῷ ἡ ἴση ἄλλως λέξις ***σεραφεὶμ*** ἀπὸ τοιαύτην ἔννοιαν εἶναι ὅλως πεζή.

Τὴν μουσικὴν ταύτην δυστυχῶς καταπολεμεῖ ἡ σχολὴ διὰ τῆς ὀρθογραφίας, διότι θεωρεῖ ἀγράμματον τὴν προσέγγισιν λέξεως γραφομένης διὰ τοῦ *χαι* πρὸς λέξιν γραφομένην διὰ τοῦ *χε·* καὶ ὅμως τοὐναντίον ἔπρεπε νὰ γίνῃ, δηλαδὴ ἡ ἀναγκαία ἀκουστικὴ προσέγγισις ἔπρεπε νὰ ἀναγνωρισθῇ πλέον ὡς γεγονὸς σπουδαῖον διὰ τὴν περαιτέρω ἐξέλιξιν τῆς γλώσσης καὶ οὕτω τὰ ὁμοίως προφερόμενα νὰ γράφωνται καὶ ὁμοίως διὰ νὰ μὴ γινόμεθα κορακόμουσοι καὶ κωφάλαλοι γλωσσοδιδάσκαλοι.

Ἀπαιτεῖται τῷ ὄντι μεγάλη μουσικὴ ἀναισθησία καὶ ἀπειροκαλία διὰ νὰ δύναται ἐν τῇ σημερινῇ ἀκουστικῇ τῆς γλώσσης νὰ λέγεται τὸ *νὰ κηλήσῃ τὰ ὦτα* καὶ *τὰ πρόσωπα γεγανωμένα.* Ὅπως καὶ ἂν γραφῇ τὸ ***νὰ κιλύσῃ,*** ἡ λέξις ὄχι μόνον δὲν σημαίνει μουσικὴν τέρψιν, ἀλλὰ καὶ ὅλως κακέμφατος εἶναι.

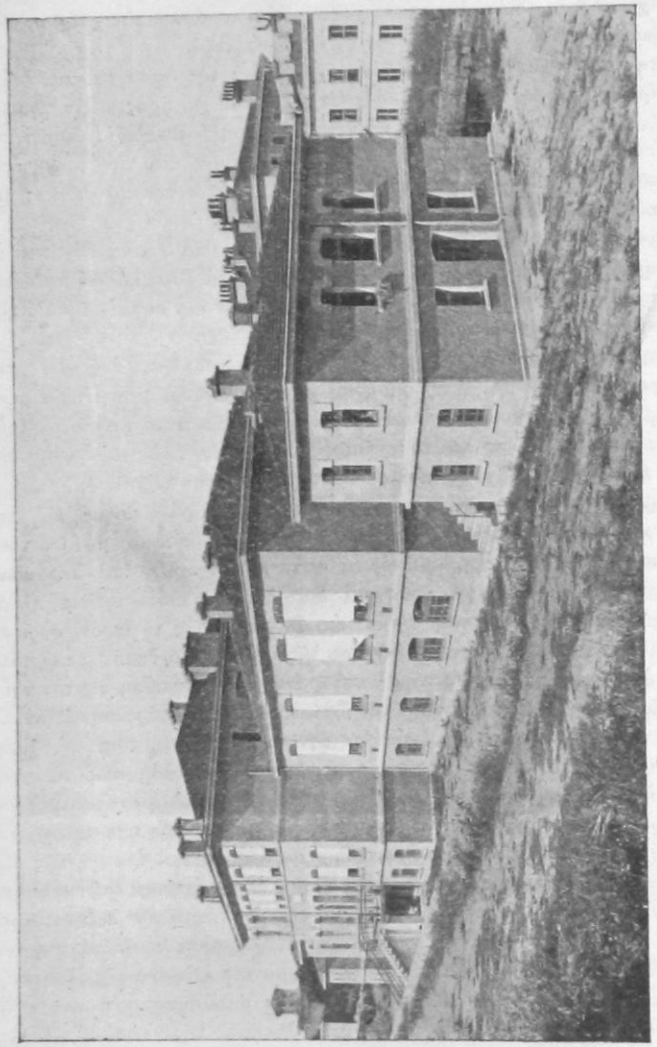
Παρομοίαν ἀναισθησίαν δεικνύουν οἱ λέγοντες ὅτι ὁ δεῖνα εἶναι *χῆρος*, ἐνῷ οἱ λεπτότεροι ἕνεκα τοῦ ἀδιάφορόν πως γραφομένου ὁμοήχου *χοῖρος*, λέγουσι διακριτικῶς μετὰ εἰλικρινοῦς συμπαθείας *χηριός*, χηρευάμενος· καθὼς καὶ οἱ ἀρχαῖοι ποτέ, ἐνῷ κατὰ τοὺς γραμματικοὺς κανόνας τὸ *υἱός* ἔπρεπε νὰ τὸ συναιρέσουν εἰς *ὗς*, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς βρωμερᾶς ὁμοφωνίας πρὸς τὸν χοῖρον (ὗς) κατεσκεύασαν ἄλλως τὴν λέξιν *υἱός.*

Ὅτι δὲ σπουδαιοτέρα εἶναι αἰσθητικῶς ἡ σύγχρονος μουσικὴ παρὰ ἡ ἀρχικὴ καὶ ἐτυμολογική, φαίνεται καλλίτερον εἰς τὰ ἀρχαῖα, *φιλονεικία*, κ. ἄ., ὅπου ὡς μόνη ἔννοια καὶ συγγένεια ἀπεδόθησαν τὰ *νεῖκος* κλπ. καὶ εἰς τὰ νεώτερα ***ἐνέχυρον*** καὶ ***Ἱερουσαλήμ.*** Σήμερον κάλλιστα τὸ ***Ἱερουσαλὴμ*** γράφεται διὰ δασείας, διότι οὐδεὶς πλέον ἔχει τὴν σχολαστικὴν ξηρότητα ὥστε νὰ νοήσῃ αὐτὸ ὡς ἄσχετον πρὸς τὸ ἱερόν, οὐδὲ ***τὸ ἐνέχυρον*** νὰ φαντασθῇ ὅτι γίνεται ἄνευ μεσολαβήσεως τῆς χειρός, διὸ ἕκαστος ἐπὶ πολὺ ἐξανίσταται κατὰ τῆς ὀρθογραφίας του. Ὅταν δὲ κατορθώσῃ νὰ ἐντυπώσῃ εἰς τὸν νοῦν του—ἐκ φόβου τοῦ διδασκάλου—ὅτι τὸ μὲν πρῶτον ἔχει ὡς βάσιν τὴν ἑβραϊκὴν λέξιν . . . (τὴν ὁποίαν ἡμεῖς ἐλησμονήσαμεν), τὸ δὲ δεύτερον τὴν λέξιν ἐχυρός, τότε θὰ χάσῃ καὶ τὸ ἐνέχειρον καὶ πᾶσαν καλαισθησίαν τῆς γλώσσης, δηλαδὴ θὰ μάθῃ πῶς νὰ στρεβλώνῃ τὴν καλλιτεχνικὴν ἀντίληψιν τῆς γλώσσης. Ναί, εἶναι ἀβελτερία ἡ σχολαστικὴ καὶ ὀρθογραφικὴ ἐπαναφορὰ τύπων ἐκ τῆς ἀρχαίας ἄνευ ἐκλογῆς ἀκουστικῆς καὶ αὐτόχρημα ἀντιπλατωνική. Ὁ Πλάτων ἐν αὐτῇ τῇ γλώσσῃ του εὗρισκε φρυγικὰς καὶ ἀποβλητέας τὰς λέξεις *ὕδωρ, πῦρ* καὶ ἐν τῇ γλωσσολογικῇ του διορατικότητι ἐπροφήτευσεν ὅτι ἔμελλε τὸ ***φωτιὰ (φωθιὰ)*** καὶ οἱ νεώτεροι γλωσσοθέμιδες ἐκήρυξαν αὐτὰ χυδαῖα προϊόντα ἁμαρτωλῶν ἐποχῶν. Ὁ Πλάτων τόσον ἀποφεύγει τὰ τραχέα ἰνδογερμανικὰ λείψανα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης (τὰ ἐν τέλει διπλᾶ κτλ.), ὥστε νομίζει τις ὅτι ἀκούει συλλαβικὴν εὐφωνίαν τῆς σημερινῆς γλώσσης. Πρὸ πάντων ὅμως ἡ διὰ κανόνων δολοφονία τῆς γλωσσικῆς εὐφωνίας ἀποδεικνύεται εἰς τὸ *ψεύτης*, τὸ ὁποῖον θέλουν νὰ γίνῃ ***ψεύστης*** (δηλ. ***ψέφστης),*** διότι ευ=εφ λέγει τὸ ἀλφαβητάριον πλὴν ἑνὸς ἐξ ὅσων γνωρίζω διδασκάλου, ὅστις διϊσχυρίσθη ὅτι τὸ *υ* εἶναι λεπτότερον τοῦ *φ.*

Ὅμοιαι παραμορφώσεις ἐκ τῆς σχολαστικῆς ἐφαρμογῆς κανόνων εἶναι τὰ τόσον καλαισθητικῶς καταπολεμηθέντα ἐκ τῆς ζωντανῆς γλώσσης ***ᾠκοδομήθη, ᾤκτειρε, ἐδέξατο, νὰ ἐνθυμῶμαι, νὰ ἔλθητε, νὰ διορθῶται*** (!), ***δεδιδαγμένα, συνεχέσι, Δημόσθε-***

νες, Περίκλεις καὶ τὰ τόσον μισητὰ κατασκευάσματα *καφεῖα* καὶ *ραφεῖα*, τὰ ὁποῖα ἔμειναν στὸ ράφι μετὰ τοῦ *ὑπερσυντελίκου*.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐνόησαν αὐτοὶ οἱ ἀμουσότατοι καὶ ἀπειρόκαλοι. Ἀλλ' ἐδῶ πρόκειται κυρίως περὶ τῆς ὑψηλῆς αἰσθητικῆς, καθ' ἣν πᾶσα λέξις ὀφείλει νὰ λέγῃ τι μουσικῶς, καὶ ἡ μὲν *Ἀθηνᾶ* δὲν δύναται νὰ εἶναι ἄλλο ἢ *Θεονόη*, ὁ δὲ *Ἀπόλλων* ὁ *Ἀπολύων*. Τί σχέσιν ἔχει ἡ ἀνόρυξις οἱασδήποτε ἰνδικῆς ρίζης ἀπέναντι τῶν ποιητικῶν ἐτυμολογιῶν *Αἰάζει Αἴας*, *Οἰδίποις = οἱ δίπους* (Σοφοκλῆς), *Ὠδύσαο = Ὀδυσεύς*, εἰς *ἅλα ἅλτο* (Ὅμηρος); Ἐὰν ἡ ἄλλη μουσικὴ λεπτύνῃ καὶ ἐξευγενίζῃ τὸ αἴσθημα, ἡ μουσικὴ τῆς γλώσσης ἐξαγιάζει καὶ μεταφέρει εἰς τοὺς ἀγγέλους, διότι διδάσκει τὴν ὑπερτάτην λεπτότητα, ἤτοι τὴν λεπτότητα αὐτῆς τῆς φωνῆς.

Τὸ ἐξωτερικὸν τῆς Χειρουργικῆς Μαυρογορδατείου Κλινικῆς γυναικῶν.

*

Ἄλλο σπουδαῖον κεφάλαιον τῶν γλωσσικῶν ἡμῶν ἐρευνῶν, τὸ ὁποῖον ἐξητάσθη διεξοδικῶς εἰς τὰ σχόλια τοῦ Δημοσθένους, εἶναι ἡ εὐκινησία ἐν τῇ γλώσσῃ ***(καινοπρέπεια, συρμός)***, ἥτις εἶναι πολὺ σκανδαλωδεστέρα διὰ τοὺς λατρεύοντας ὡρισμένους τύπους καὶ ὡρισμένον λεξιλογικὸν πλοῦτον.

Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον ἡ παλαιὰ γλῶσσα δὲν γνωρίζει στενὴν γραμματικὴν ἀκρίβειαν οὐδὲ ἐντὸς βραχυτάτου χρονικοῦ καὶ τοπικοῦ διαστήματος, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον σταθερότητα καὶ στασιμότητα γλώσσης ὡς ἐννοοῦν αὐτὴν σήμερον αἱ Ἀκαδημίαι.

Διὰ τὴν παραμικρὰν ἀφορμὴν καὶ σχεδὸν πολλάκις χάριν παιδιᾶς αἱ λέξεις μετακινοῦνται μετὰ παιγνιώδους ἐλευθερίας. Οὕτω εἰς τοὺς καλλίστους συγγραφεῖς (ἀκριβῶς διότι καὶ τοῦτο εἶναι κάλλος γλωσσικόν, ὡς συρμός) ἔχομεν ἀδιαφιλονεικήτους γραφάς: *ἀναγκαιέστερος, δικαιέστερος, ἰδιώτερος, φιλότερος, φιλώτερος* (ὀρθογραφία!), *φιλαίτερος, φίλτερος, πρωτεραίτερος, κυντερώτερος, κυντότατος, κυντατώτατα, ἐγχέλυες, ἐγχέλυς, ἐγχέλεις, ἐγχελίδες, πεπέριδος, θήλυδος, ἴδριδα, τὰ δάκρη, τὰ δόρη. τῷ δόρει* καὶ *δορί, ἀρώσιμοι, ἤμυσυν, τειχίδιον, ὀφίδιον, νεανισκίδριον, παιδισκάριον* κτλ.

Καὶ τόρα ἐρωτῶμεν ποῖος ἐπταετὴς μαθητὴς δὲν θὰ ὑβρισθῇ καὶ ἴσως καὶ δαρῇ, ἂν δὲν γνωρίζῃ τὰ κλασσικὰ ταῦτα καλλίτερα ἀπὸ τοὺς κλασσικούς;

Καὶ ὅμως, ὅστις ἀντιληφθῇ τὴν τοιαύτην ἐλευθερίαν τῆς γλώσσης καὶ ἔχει ἄλλως ἀρτίαν γλωσσικὴν μόρφωσιν καὶ καλαισθησίαν ἀποκηρύττει πλέον τὴν ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου διαμόρφωσιν τῆς γλώσσης καὶ ἀναγνωρίζει αὐτὴν ὡς δικαίωμα τῶν λογογράφων.

Πᾶν ὅ,τι διέπλασεν ἡ σχολαστικότης δυνατὸν νὰ συντελῇ εἰς τὸ νὰ βραβεύῃ ἔργα ὁ σχολαστικὸς Λασσάνειος διαγωνισμός, ἀλλὰ πᾶν ὅ,τι ζῇ ἐν τῇ γλώσσῃ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐγκριθῇ ὑπὸ τῆς αἰσθητικῆς τῆς γλώσσης.

Τὸ κεφάλαιον τοῦτο τῆς ἐλευθέρας ἀναπτύξεως τῆς γλώσσης καὶ τοῦ πλατωνικοῦ παγχειρισμοῦ τοῦ λόγου ἀνεπτύξαμεν ἰδιαιτέρως ἐν τῇ «Πινακοθήκῃ» (1902) γράψαντες περὶ τῆς αἰσθητικῆς τοῦ Λέσσιγ, καθ' ἣν ὁ λόγος δὲν ἐπλάσθη δῆθεν διὰ νὰ ζωγραφίζῃ, καὶ ἀποδώσαντες εἰς αὐτὸν τὰ θεῖα καὶ ὑπέροχα δικαιώματα ἐπὶ τοῦ παντός.

Ἁπλῶς δὲ πρὸς διαφωτισμὸν τῶν διδασκόντων σχολαστικῶς, κρίνομεν καλὸν νὰ προσθέσωμεν εἰς ἐπίμετρον ὅτι ἰδίως διὰ τοῦ νόμου τῆς ἐλευθέρας ἀναπτύξεως τῆς γλώσσης ὄχι μόνον ἀπεκαταστήσαμεν πάσας τὰς ἀρχαίας γραφὰς εἰς τὰ ἐκδοθέντα καὶ σχολιασθέντα ὑφ' ἡμῶν κείμενα, ἀλλὰ καὶ πολλαχοῦ ὑπεδείξαμεν ὅτι ἐν καιρῷ τῷ δέοντι θὰ ἀποδείξωμεν τὸν *Ἀρίσταρχον* φοβερὸν Προκρούστην τοῦ *Ὁμήρου*, ὅστις πᾶν ὑψηλὸν καὶ πᾶν ποιητικὸν δασκαλικῶς παρενόει καὶ διέστρεφεν, ἐφαρμόζων τὸ σύστημα τῆς ἀναλογίας καὶ τοῦ ὁμοιομόρφου. Οὕτω τὸ τόσην νοσταλγίαν καὶ ἰδανισμὸν ἀποπνέον πλανώμενον βλέμμα τοῦ Ἀχιλλέως πέραν τοῦ ὁρίζοντος καὶ εἰς τὸ ἀχανὲς τοῦ πόντου μετὰ τὴν ἀκαλαίσθητον περὶ γυναικὸς (οὐχὶ ἄλλου τινὸς) χυδαίαν διαμάχην: *Ἥστο δ' ὁρόων ἐπ' ἀπείρονα πόντον*, τὸ μετέβαλε κατ' ἄλλο χωρίον τοῦ Ὁμήρου εἰς: *Ἥστο δ' ὁρόων ἐπὶ οἶνοπα πόντον*, χωρὶς νὰ σκεφθῇ ὅτι τὴν δευτέραν φορὰν βλέπει αὐτὸν τὸν πόντον ὁ Ὀδυσσεὺς εὑρισκόμενος ἐν μέσῳ τοῦ πελάγους καὶ τῶν μαύρων κυμάτων, ὁπότε εἶναι πράγματι ὁ πόντος *οἴνοψ*, ἐνῷ κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν ἦτο ἤρεμος, ἑλκυστικός, καὶ ἀποτρέπων ἀπὸ τὰς κοσμικὰς λογομαχίας καὶ ταραχάς, προσκαλῶν δὲ εἰς τὴν ἰδανικὴν βελτίωσιν τῆς ζωῆς.

Ἄλλα τινὰ κεφάλαια, ἰδιαιτέρως καταρρίπτοντα διὰ λογικῶν ἐπιχειρημάτων τὸ κῦρος τῶν γραμματικῶν κανόνων, ἕνεκα τῶν ἐξαιρέσεων, παρελείφθησαν ἐνταῦθα ὡς περιττὸς κόπος διὰ τοὺς ἐξ ἀρχῆς μὴ πλανηθέντας.

Κ. ΖΑΜΠΑΣ

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

Η ΑΘΥΜΙΑ ΤΟΥ ΣΑΤΑΝΑ τοῦ Leconte de Lisle.

Σιωπηλός, μὲ τοὺς γρόθους 'ς τὰ δόντια, μὲ ράχη σκυμμένη,
μέσ' 'ς τῶν δυό του φτερῶν τυλιγμένος τὴ σκέπη,
πάνω σὲ ἄκρη βουνοῦ, ποῦ τὰ χιόνια κρατοῦν σκεπασμένη,
μιὰ νυχτιὰ ὁ Κατάρατος στέκει καὶ βλέπει.

Τῆς γῆς κάτω ἁπλώνουνται οἱ μαῦροι κι ἀπέραντοι κάμποι,
τὶς στεριές της οἱ θάλασσες δέρνουν μὲ λύσσα,
ἀπὸ πάνω οὐρανὸς μὲ τὸ σύμπαν ὁλόφωτος λάμπει,
μ᾽ αὐτὸς μόνο τὴν τρίσβαθη βλέπει τὴν πίσσα.

Τὰ αἱματόσταχτα μάτια ἴσια τὸ βόθρο κυττάζουν,
ποῦ τὸν ἔχ᾽ ἡ ζωὴ μὲ φουρτοῦνες γεμᾶτο,
ποῦ ἀνθρῶποι καὶ ζῶα μυριάδες γεννιοῦνται καὶ βράζουν,
σὲ ὠργισμένων αἰώνων τὸν ἴσκιο ἀπὸ κάτω.

Τέτοιος πένθιμος ἦχος, ποῦ ἀπ᾽ τοῦ ἄμοιρου κόσμου τὸ στόμα
βγαίνει ἀφ᾽ ὅτου ᾽γεννήθη καὶ φέγγει φῶς ᾽μέρας,
πειὸ ἀδάμαστος, ἄγριος, βαρὺς κὶ ἀπ᾽ τὸ μῖσός του ἀκόμα
ὁλοτρόγυρα βόιζε ᾽ς τἀθάνατο τέρας.

᾽Σ τοὺς δυσμέτρητους χρόνους, ποῦ ἡ πρώτη του δόξα φωτοῦσε
τὴν αὐγὴ τοὐρανοῦ — μ᾽ ἕνα πήδημα φτάνει
καὶ τῆς μαύρης του μοίρας τὴ φρίκη καθὼς ἐθωροῦσε,
τὰ θεότρανα σπλάχνα του ρῖγος τὰ πιάνει.

Στρεφοαπλώνει τὰ χέρια, ζαρώνει τὰ νύχια καὶ κράζει
τῶν ὀνείρων ὁ πρῶτος, τ᾽ ἀρχαῖο τὸ θῦμα,
κ᾽ ἡ φωνή του πειὸ πέρ᾽ ἀπ᾽ τοὺς ὅμορφους κόσμους τραντάζει,
ποῦ τοὺς λούζει τῶν ἥλιων τὸ ἀπέραντο κῦμα᾽.

« — Οἱ μονότονες μέρες — βροχὴ φοβερή! πλημμυροῦνε
τὴν αἰώνια ζωή μου καὶ δὲν τὴ γεμίζουν,
περηφάνεια, χολή, ἀπελπισία — τοῦ κάκου μὲ σκοῦνε,
ὡς κ᾽ οἱ ἀγῶνες κ᾽ οἱ λύπες βαραίνουν, συγχύζουν.

Ὅσο ψεύτρα καὶ πλάνα ἡ ἀγάπη, ἄλλο τόσο τὸ μῖσος!
Ἤπια θάλασσα ἀπ᾽ ἄγονα δάκρυα καὶ πάθια.
Κεραυνοὶ καὶ μυριόκοσμοι! Πέστε, πλακῶστέ με, κ᾽ ἴσως
ὁ ἅγιος ὕπνος μὲ πάρῃ ᾽ς τὰ μαῦρα του βάθια».

Κ᾽ οἱ δειλοί, ποῦ εὐτυχοῦν, κ᾽ οἱ φτωχοὶ κολασμένοι ὡς τοῦ τρίτου
τοὐρανοῦ θὲ νἀκοῦν τὰ λαμπρὰ τότες ὕψη
ν᾽ ἀνεβαίνῃ φωνή: — « Σατανᾶς δὲν ὑπάρχει! » — Μαζί του
καὶ τὸ ἔργο τῶν ἓξ ἡμερῶν θὲ νὰ λείψῃ.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

Ο ΜΥΣΤΙΚΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΟΙΝΟΧΟΪΚΑ

ΤΟΥ ΔΙΑΣΗΜΟΥ ΠΕΡΣΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ

ΧΑΦΙΖ ΣΙΡΑΖΗ

Τὸ μέγα πρόβλημα, ὅπερ ἐπησχόλησεν, ἐπασχολεῖ καὶ θὰ ἐπασχολήσῃ ἀναμφηρίστως τοὺς περὶ τὴν φιλοσοφίαν ἀσχολουμένους, τυγχάνει ἡ εὕρεσις τοῦ ἀνθρωπίνου προορισμοῦ, θεωρουμένου ὑπὸ τὴν τριπλῆν αὐτοῦ ἔποψιν, τουτέστι τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀτόμου, τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ εἴδους.

Δὲν προτιθέμεθα νὰ ἐπιληφθῶμεν τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος τούτου, οὔτε ἔχομεν τὴν ἀξίωσιν νὰ διαμφισβητήσωμεν πληθὺν φιλοσοφικῶν συστημάτων, ἅτινα ἔξοχοι διάνοιαι συνέλαβον καὶ διετύπωσαν, οὔτε νὰ συσσωρεύσωμεν τὰ ἐπιχειρήματα τῶν ὑλιστῶν, φρονούντων ὅτι ἀποδεικνύουσιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος, καθὸ ἄμεσος ἀπόγονος τοῦ πιθήκου, οὐδόλως διαφέρει τῶν ζώων καὶ ἑπομένως οὐδένα ἔχει προορισμόν. Περιοριζόμεθα προεισαγωγικῶς εἰς ὀλίγιστά τινα, καθιστῶντα καταληπτὰς τὰς ἀρχὰς τοῦ μυστικισμοῦ.

Κατὰ τοὺς φιλοσοφοῦντας ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου δέον ν᾽ ἀναζητῆται ἐν τῇ φύσει αὐτοῦ, ἧς θεωρουμένης ὡς ἀπολύτου, ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα, ὅτι οὗτος συνίσταται εἰς τὴν ἀπόλυτον ἠθικότητα. Οὗτοι φέρουσιν ἐπὶ τοῦ τάπητος τὸ ζήτημα ἂν ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκπληροῦται καθ᾽ ὁλοκληρίαν ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, ἂν ἄρχεται πρὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ καὶ ἂν λήγῃ διὰ τοῦ θανάτου του. Θεωροῦντες τὸν ἀνθρώπινον βίον ὡς μίαν μόνην σκηνὴν τοῦ θείου δράματος, ἐν τῷ ὁποίῳ οὔτε ἡ δέσις οὔτε ἡ λύσις αὐτοῦ καταφαίνεται, παραδέχονται ὅτι ὁ ἀνθρώπινος βίος δὲν ἀποτελεῖ οὔτε τὴν πρώτην οὔτε τὴν τελευταίαν πρᾶξιν τοῦ δράματος τούτου καὶ ὅτι τυγχάνει συνέχεια προλόγου, διαδραματισθέντες πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ ἀνθρώπου, παραπεμπομένης τῆς λύσεως αὐτοῦ εἰς τὸ ἄπειρον καὶ ἀτελεύτητον τοῦ χρόνου διάστημα. Καθὼς ὁ χῶρος καὶ ὁ χρόνος καὶ ἐν γένει ἡ ποσότης, ὁ ἀριθμὸς δὲν ἔχει ὡρισμένην μονάδα καὶ ὡρισμένον τέρμα, οὕτω καὶ ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου, λέγουσιν, οὔτε ἀρχὴν οὔτε τέλος δύναται νὰ ἔχῃ.

Οἱ παραδεχόμενοι τὸν προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου θέτουσι τὸ ζήτημα ὁποία δέον νὰ εἶναι ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐνδεχομέναις περιπτώσεσιν ἡ διαγωγὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἢ ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ὁποῖαί εἰσιν αἱ συνέπειαι τῆς διαγωγῆς αὐτοῦ, τοῦθ᾽ ὅπερ ἀπαρτίζει τὸ ἀντικείμενον τοῦ φυσικοῦ δικαίου. Πρὸ τῆς λύσεως

τοῦ οὐσιαστικοῦ τούτου ζητήματος ἀναφύεται προδικαστικόν, οὕτως εἰπεῖν, ζήτημα, πρὸ τῆς καταφατικῆς λύσεως τοῦ ὁποίου ἀναγνωρίζουσιν, ὅτι ἡ ἐπιστήμη καθίσταται καθαρὰ χίμαιρα, φαντασιοκόπημα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας.

Ἡ παραδοχὴ τῆς ἰδέας νόμου, δικαιώματος, καθήκοντος, προϋποθέτει φυσικῷ τῷ λόγῳ τὴν ἰδέαν τῆς ὑποχρεώσεως, ἧς μὴ ὑπαρχούσης, ἡ ἰδέα τοῦ κανόνος, τοῦ νόμου καθίσταται εὐδιάρρηκτος πομφόλυξ. Διάφορα καὶ σπουδαιότατα μάλιστα φιλοσοφικὰ συστήματα διαρρήδην ἀρνοῦνται τὴν ὕπαρξιν ὑποχρεωτικῆς δυνάμεως. Ταῦτα διαιροῦνται εἰς τρεῖς κλάσεις: 1ον εἰς τὰ ἀρνούμενα τὴν ὕπαρξιν τοιούτου νόμου ὑποχρεωτικοῦ τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἀρυόμενα τὰ ἐπιχειρήματα αὐτῶν ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν λόγων τῶν ἠθικῶν φαινομένων· 2ον εἰς τὰ ἀναζητήσαντα διὰ τῆς ἐρεύνης καὶ τῆς ἀναλύσεως τῶν ἠθικῶν φαινομένων τὸν νόμον τοῦτον καὶ μὴ εὑρόντα αὐτὸν καὶ 3ον εἰς τὰ φρονοῦντα μὲν ὅτι συνήντησαν αὐτόν, ἀλλὰ παραγνωρίσαντα καὶ διαστρέψαντα παντοιοτρόπως αὐτὸν καὶ καθιεροῦντα ἠλλοιωμένον καὶ ψευδῆ νόμον μὴ φέροντα τὴν σφραγῖδα τῆς ὑποχρεώσεως. Τὰ συστήματα ταῦτα τυγχάνουσι τὰ πανθεϊστικά, τὰ τοῦ σκεπτικισμοῦ, τὰ ἀρνούμενα τὸ αὐτεξούσιον τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὰ τοῦ μυστικισμοῦ.

Ὁ πανθεϊσμὸς παραδέχεται ὅτι δὲν ὑπάρχει ἓν μόνον ὂν ἀφ' ἑαυτοῦ ὑπάρχον, ἀναγκαίως ὑπάρχον, ὅπερ καλεῖται Θεός, ὅτι μὴ ὑπάρχοντος ἐνιαίου ὄντος, ἕπεται ὅτι οἱ ἄνθρωποι καὶ πάντα τὰ ἔμψυχα καὶ ἄψυχα πλάσματα ἀποτελοῦσι διαφόρους παραλλαγάς, διαφόρους ἐκφάνσεις τοῦ ἐνιαίου τούτου ὄντος, οὗτινος μὴ ὑπάρχοντος, ἐκλείπει πᾶσα αἰτιότης καὶ ἐν ἐλλείψει τοιαύτης, ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ αὐτεξούσιον.

Ὁ σκεπτικισμὸς εἶναι δύο εἰδῶν, τὸ μὲν ἀρνεῖται τὴν βεβαιότητα πάσης γνώσεως, στηριζόμενος ἐπὶ τῆς ἀντιθέσεως καὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἀνθρωπίνων γνωμῶν ἐπὶ παντὸς ἀντικειμένου, τὸ δὲ ὅτι ἡ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ὡς ἀλήθεια ἀναγνωριζομένη τυγχάνει μὲν ἡ πραγματικὴ ἀλήθεια, ἀλλ' ἀρνεῖται αὐτήν, λόγῳ ὅτι ἡ ἀντίληψις προέρχεται ἐκ τοῦ διοργανισμοῦ ἡμῶν. Ἂν δὲ ἄλλοῖον εἴχομεν διοργανισμόν, ἄλλως θὰ ἀντελαμβανόμεθα τῶν πραγμάτων, ἑπομένως ὅ,τι φαίνεται ἤδη ἡμῖν ἀληθές, ἤθελεν εἶσθαι ψευδὲς καὶ τἀνάπαλιν.

Χαίρειν ἐῶντες τὰ δύο ταῦτα συστήματα, ἔλθωμεν εἰς τὸ κύριον ἡμῶν θέμα, τὸν μυστικισμόν.

Ὑπαρχόντων πλείστων ὅσων συστημάτων τοῦ μυστικισμοῦ, ἓν τούτων χρησιμεύσει ὡς πηγὴ τῶν λοιπῶν, οὗτινος οἱ ὀπαδοὶ δοξάζουσιν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀδυνατεῖ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν προορισμὸν αὐτοῦ, ἀδυνατεῖ νὰ πράξῃ τὸ καλόν, ὅσας καὶ ἂν καταβάλῃ προσπαθείας, καὶ ὅτι κατ' ἀκολουθίαν τὸ μόνον, ὅπερ δέον νὰ πράττῃ ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, συνίσταται εἰς τὴν ἀναμονὴν τῆς ἄρσεως τῶν κωλυμάτων καὶ οὕτω ἡ ψυχὴ ἀπηλλαγμένη τῶν δεσμῶν μετενεχθῇ εἰς τάξιν πραγμάτων ἐπιτρεπόντων τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ τὸν οὕτω σκεπτόμενον ἡ ἐν τῷ βίῳ δρᾶσις εἶναι ἄσκοπος καὶ ἀνωφελὴς καὶ ὡς ἐκ τούτου μόνη λογικὴ κατάστασις τυγχάνει ἡ παθητική.

Ὅθεν οἱ ὀπαδοὶ τοῦ μυστικισμοῦ ἀναμένουσι ν' ἀπαλλάξῃ αὐτοὺς ὁ Θεὸς τῶν ἁλύσεων τῆς παρούσης καταστάσεως, ὅτε ἄρχεται ἡ αὐτενέργεια καὶ ἡ δρᾶσις, καὶ ἀφίνονται εἰς τὸ ρεῦμα τοῦ πεπρωμένου, πάσης ἄλλης ἐνεργείας οὔσης ἀσυνεποῦς, πάσης ὑποχρεώσεως θεωρουμένης ὡς ἀντιθέσεως.

Ὑπὸ τὰ ἐρείπια τοῦ σκεπτικισμοῦ καὶ τῆς ἠθικῆς καταπτώσεως ἀνέθαλε τὸ δενδρύλλιον τοῦ μυστικισμοῦ, οὗτινος ἡ μεγαλειτέρα ἀνάπτυξις ἐπετελέσθη κατὰ τοὺς μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Χριστιανισμοῦ χρόνους. Κατὰ τὴν πτῶσιν τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, ὁ σκεπτικισμός, συνδυασθεὶς μετὰ τῆς ἠθικῆς καταπτώσεως, ἐπίστευεν ὅτι ἀπεδείκνυεν ὅτι ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ἀρετὴ εἶναι λέξεις κεναὶ καὶ μάλιστα τὰ συμβάντα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης συνετέλουν εἰς τὴν ἀπογοήτευσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἰς τὴν παράστασιν ὅτι πᾶσα δρᾶσις, πᾶσα προσπάθεια τυγχάνει πάνυ ἀνωφελής. Διατί νὰ ζητῆται ἡ ἀλήθεια, ἀφοῦ αὕτη κατὰ τὸν σκεπτικισμὸν δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀνακαλυφθῇ; Οὐδεμία ἀνάγκη δράσεως ὑφίσταται, ἀφοῦ σειρὰ ἡρωϊκῶν αἰώνων ἀπολήγουσιν εἰς βίον πλήρη δυστυχιῶν καὶ ταλαιπωριῶν.

Ταῦτα ἐψιθύριζεν ὑποβολέως δίκην ἡ μεγάλη ἐκείνη ἐποχὴ καὶ τοιοῦτον ἐζωγράφει τὸν προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ κακῶς ἐννοούμενος πνευματισμὸς τῆς χριστιανικῆς ἐκείνης ἐποχῆς ὑπηγόρευσε τὴν περιφρόνησιν παντὸς γηίνου καὶ τὴν ἔξαλλον ἐπιθυμίαν τῆς πρὸς τοὺς οὐρανοὺς διευθύνσεως. Ταῦτα πάντα παρώθησαν τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν κόσμον, ν' ἀπέλθῃ εἰς τὰς ἐρήμους καὶ νὰ καταφύγῃ τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῶν κατοίκων τῆς Αἰγύπτου εἰς τὰς ἐρήμους τῆς Θηβαΐδος καὶ νὰ καθιερώσῃ τὸν ἀσκητισμόν. Τὸ πνεῦμα τοῦτο δὲν ἐπαιάνισε μὲν τὰ νικητήρια, ἀλλ' ἔρριψεν ἐπὶ εὐφόρου γῆς τὸν παραγωγικὸν σπόρον τοῦ μοναχικοῦ πνεύματος, ὃν δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποξηράνῃ ὁλόκληρος σειρὰ δεκαπέντε αἰώνων καὶ ὅστις παρήγαγε τὴν ἀφθονωτάτην εἰσοδείαν κατὰ τοὺς ἀποφράδας τοῦ μεσαίωνος χρόνους.

Οὐδὲν φιλοσοφικὸν σύστημα δύναται νὰ ἦναι ἀποτέλεσμα ἐπιπολαίου ὅλως κρίσεως· ἅπαντα ἔχουσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν ἀφετηρίαν καὶ τὴν ἀφορμὴν αὐτοῦ. Ἡ δυσχέρεια ἔγκειται ἐν τῇ διακρίσει καὶ κατανοήσει τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ ἡ παραμόρφωσις αὐτῆς παράγει κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τὰ διάφορα συστήματα. Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ συστήματος τούτου, καθορῶντες τὴν ματαιότητα τοῦ κόσμου τούτου, τὸ μηδαμινὸν τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν, τὸ ἐλλιπὲς μέτρον τῆς καταμετρήσεως καὶ τῆς διανομῆς αὐτοῦ ἀναλόγως τῆς δράσεως καὶ τῆς ἱκανότητος τοῦ προσώπου, ἐσχημάτισαν πλήρη πεποίθησιν περὶ τοῦ αἰωνίου βίου, ἔνθα παρίσταται ἡ λύσις τοῦ δράματος τοῦ ἀνθρωπίνου προορισμοῦ, λύσις διαρκὴς καὶ ἀτελεύτητος. Ὁ κόσμος οὗτος πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν εἶναι τόπος ποινῆς, ἔνθα ὁ ἄνθρωπος ἐρρίφθη ἵνα ἐκτίσῃ τὴν ποινὴν τὴν ἐπιβληθεῖσαν ἐπὶ τοῦ ἐγκλήματος τοῦ διαπραχθέντος ὑπὸ τοῦ προπάτορος ἡμῶν, πρὸς ὃν ὁ Θεὸς κατὰ τὴν πλάσιν ἐδωρήσατο εὐδαί-

μονα βίον, πᾶν ἀγαθὸν ἐν τῷ θείῳ Παραδείσῳ τῆς Ἐδέμ. Κατὰ τὰς ἰδέας ταύτας ὁ ἄνθρωπος δέον νὰ ὑφίσταται ἀγογγύστως πᾶσαν ἐπίγειον κάκωσιν, νὰ ἀνέχηται πᾶσαν στέρησιν, νὰ γίνηται τὰ πάντα τοῖς πᾶσιν, ἀναμένων τὴν χαρμόσυνον ὥραν τῆς ἀπελευθερώσεώς του ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, τῆς ἀληθοῦς ταύτης κολάσεως. Εὐδαιμονία, εὐτυχία ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ δὲν ὑπάρχει· καθὼς τὸ ψῦχος ἀποτελεῖ τὸν ἐλάχιστον βαθμὸν τῆς θερμότητος, οὕτω καὶ ἡ εὐτυχία τυγχάνει ὁ ἐλάχιστος βαθμὸς τῆς δυστυχίας. Θερμότης καὶ δυστυχία ἀποτελοῦσι πραγματικὰς ὑπάρξεις, ψῦχος καὶ εὐτυχία ἀποτελοῦσι κατάπτωσιν τοῦ θερμομέτρου αὐτῶν. Μάτην τὸ πονηρὸν πνεῦμα, ὁ διάβολος, ἀποπλανήσας τὴν Εὔαν ἐν τῷ Παραδείσῳ, καταβάλλει, πᾶσαν τὴν δυνατὴν προσπάθειαν, ὅπως περιπλέξῃ ἐν τοῖς δικτύοις αὐτοῦ τὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ ὅσιον. Οὗτος ὡς ὑπεράνθρωπος ἥρως ἀντιτάσσεται κατὰ τοῦ διαβόλου, ψάλλων τὰ ἐπινίκια τὰ πλημμυροῦντα τὰ Συναξάρια.

Αἱ συνέπειαι τῆς τοῦ μυστικισμοῦ θεωρίας εἰσὶ γνωσταὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ πρακτικοῦ βίου. Κατ' αὐτὴν ὁ κόσμος οὗτος οὐ μόνον δὲν ἐπιβοηθεῖ τὴν ἁρμονικὴν ἀνάπτυξιν ἁπασῶν τῶν ἡμετέρων δυνάμεων, ἀλλ' ἀπεναντίας καταπολεμεῖ αὐτὰς δι' ἀκαταγωνίστου καὶ ἀκαταβλήτου ἰσχύος. Ἡ ἀνάπτυξις παντὸς ὄντος περιορίζεται ὑπὸ τῆς τῶν ἄλλων καὶ συνάμα περιορίζει τὴν ἰδέαν αὐτοῦ. Ἑπομένως πᾶσα ἀνάπτυξις τυγχάνει ἀτελὴς καὶ ἡ ἀτέλεια αὐτῆς συμπαρασύρει εἰς τὸ ρεῦμα τῆς διαρκοῦς πάλης τὸ ἀποτέλεσμα. Ὁ ὀργανισμὸς τοῦ κόσμου τούτου ἀναπτύσσει ἡμᾶς, ὁ δὲ κόσμος οὗτος, ἐν ἄλλαις λέξεσιν, εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς κακῆς ἡμῶν καταστάσεως, καθιστῶν ἀδύνατον τὴν ἐπίτευξιν τοῦ προορισμοῦ ἡμῶν. Τὸ γήινον σαρκίον μᾶς καταβάλλει ἐν τῷ ἐξωτερικῷ κόσμῳ, παράγει διαφόρους ἀντιδράσεις, μᾶς ἀναχαιτίζει, μᾶς περιορίζει. Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ταύτης ὁρμώμενος ὁ ἀναχωρητὴς ἄσπονδον ἐκήρυξε πόλεμον κατὰ τοῦ κόσμου τούτου καὶ τοῦ σώματος. Παραδεχόμενοι οἱ τοιοῦτοι τὴν διπλῆν τοῦ ἀνθρώπου φύσιν, ἐφρόνουν ὅτι ἐφ' ὅσον καταβάλλουσι τὸ σῶμα, ἐπὶ τοσοῦτον ἐνισχύεται ἡ ψυχή·

Τοιαῦται πετῶντι καλάμῳ καὶ ἐν συνόψει τυγχάνουσιν αἱ ἀρχαὶ τοῦ μυστικισμοῦ, διαδραματίσαντος σπουδαῖον πρόσωπον ἐν τῷ φιλοσοφικῷ κόσμῳ ὑπὸ διαφόρους μορφάς, ὧν αἱ κυριώτεραί εἰσι: α΄) ἡ τοῦ νεοπλατωνισμοῦ, τῆς μητρὸς ταύτης τῶν ἀνατολικῶν συστημάτων τοῦ μυστικισμοῦ καὶ θυγατρός, δυνατὸν εἰπεῖν, τῆς θεολογίας τῶν Αἰγυπτίων καὶ τῶν Χαλδαίων, τῆς ἀμφιθαλοῦς ταύτης ἀδελφῆς τῆς μαγείας, τῆς γοητείας, τῆς ἀστρολογίας, τῆς ἀλχημίας, τοῦ πνευματισμοῦ καὶ λοιπῶν· β΄) ὁ χριστιανικὸς μυστικισμὸς καὶ γ΄) ὁ τῶν νεωτέρων χρόνων.

Ἓν εἶδος τοῦ μυστικισμοῦ ἀποτελεῖ καὶ τὸ *τεσσαβοὺθ* λεγόμενον σύστημα. Χωρὶς νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὰ καθέκαστα τοῦ συστήματος τούτου, περιοριζόμεθα εἰς τὴν ἔμμετρον μετάφρασιν τοῦ ἀλληγορικοῦ ποιήματος τοῦ περιωνύμου Πέρσου ποιητοῦ Χαφὶζ Σιραζῆ, τοῦ ἐπιγραφομένου τὰ «Οἰνοχοϊκά».

Ὁ Χαφὶζ Σιραζῆ, κυρίως ὀνομαζόμενος Μεχμὲτ Σεμσοὺδ-δήν, ἐγεννήθη

ἐν Σιρὰζ κατὰ τὸ 1320 ἔτος ἢ τὸ 720 ἔτος τῆς Ἐγίρας, ἀποθανὼν κατὰ τὸ 792 ἔτος τῆς Ἐγίρας εἰς ἡλικίαν 72 ἐτῶν. Ἐπιδοθεὶς κατὰ πρῶτον εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀραβικῆς φιλολογίας, ἐγκατέλειψε κατόπιν τὰς ἐπιστημονικὰς μελέτας, ἀκολουθήσας τὸ στάδιον, εἰς ὃ ὡδήγει αὐτὸν ἡ ἔκλαμψις ἀλλοίων τῆς καρδίας αὐτοῦ αἰσθημάτων, εἰς ὃ παρώθησαν αὐτὸν ὁ ποιητικὸς οἶστρός του. Ὡς δερβίσης τῆς τάξεως τοῦ Καλενδέρ, ἀπέφευγε νὰ σχετίζεται μετὰ τῶν μεγάλων, ἀρκούμενος νὰ διάγῃ τὸν βίον του ἐν ἐσχάτῃ πενίᾳ καὶ στερήσει. Ὁ Σάχης τῆς Βαγδάτης πολλάκις προσεκάλεσεν αὐτόν, ἀλλ' οὗτος προετίμα, ἀντὶ τῶν παλατίων, τὴν ζωὴν τῶν στερήσεων. Ἡ συλλογὴ τῶν ποιημάτων αὐτοῦ περιέχει 571 περσικὰς ᾠδὰς εἰς καλλιεπεστάτην καὶ ἐναρμόνιον γλῶσσαν καὶ μετεφράσθη εἰς διαφόρους γλώσσας. Ἐν ταῖς ᾠδαῖς ταύταις ὁ οἰστρηλατούμενος οὗτος ποιητὴς ψάλλει τὸν οἶνον, τὸν ἔρωτα, τὰς ἡδονάς, εἰς τρόπον ὥστε ἀπέναντι τῶν βλεμμάτων τοῦ ἐπιπολαίου παρατηρητοῦ νὰ φαίνεται ἀνειμένων ἠθῶν φιλόσοφος, μὴ σεβόμενος πολὺ τὰς αὐστηρὰς τῆς θρησκείας του ἐντολάς. Ἡ ἀληθὴς ὅμως ἔννοια τῶν ᾠδῶν αὐτοῦ ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῶν ἐπαϊόντων καὶ μετ' ἄκρας μάλιστα ὑπερβολῆς ἐθεωρήθη ὡς ὀπαδὸς τοῦ μυστικισμοῦ καὶ τὰ ποιήματά του ἡρμηνεύθησαν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοιούτων ἰδεῶν. Ἐπειδὴ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ συλλογή του ἐν τῇ γενικότητι τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ εὐχαριστεῖ τοὺς συμβουλευομένους τὴν τύχην, θεωρεῖται ὡς προγνωστική, διὰ τοῦτο ὠνομάσθη ***γλῶσσα τοῦ ἀοράτου.*** Ὅταν ὁ Ταμερλάνος κατὰ τὸ 1383 ἔτος ἐκυρίευσε τὴν Περσίαν, εἶπεν εἰς τὸν Χαφίζ: «Πῶς συμβαίνει, ὥστε σὺ τὴν Σαμαρκάνδην καὶ τὴν Βουχάραν, διὰ τὴν κυρίευσιν τῶν ὁποίων ἐγὼ κατέστρεψα πλείστας στρατιὰς καὶ ἀπείρους θησαυρούς, νὰ δωρῇς εἰς τὴν ὡραίαν ἐρωμένην σου, ἂν ἀπέλαυες αὐτῆς;» ὑπονοῶν στίχον του τινὰ ἔχοντα οὕτως: ***Ἂν φέρῃ εἰς χεῖρας ἡ καρδία ἡμῶν ἐκείνην, τὴν Σιράζειον ὡραίαν, δωροῦμαι ἀντὶ τοῦ μέλανος φακοῦ της τὴν Σαμαρκάνδην καὶ τὴν Βουχάραν.*** Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ὁ Χαφὶζ ἀπήντησεν: «Ἰδού, βασιλεῦ, διατί δὲν ἀπαλλάσσομαι τῆς πενίας, καθόσον ἐκ τοῦ πλουσιοπαρόχου βαλαντίου μου τοιαύτας ποιοῦμαι δωρεάς». Ἡ ἀπάντησις αὕτη κατευχαρίστησε τὸν Ταμερλάνον, προσενεγκόντα αὐτῷ πολύτιμα δῶρα.

Διηγοῦνται ὅτι ὁ βασιλεὺς Γιακοὺπ Μιρζᾶ εἶχε πρωθυπουργὸν τὸν Νεδζμουδδήν, πρὸ ἡν ἐπαίτην. Οὗτος πάντοτε ἐπέκρινε τὰ ποιήματα τοῦ Χαφίζ, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁποίου ὁ βασιλεὺς Γιακοὺπ προέτεινεν ἡμέραν τινὰ εἰς τὸν πρωθυπουργόν του τοῦτον, ἵνα συμβουλευθῇ τὴν τύχην του ἐπὶ τῆς συλλογῆς τοῦ Χαφίζ, ἧς ἀνοιχθείσης κλειστοῖς ὄμμασιν, ἐπὶ τῆς πρώτης σειρᾶς τῆς τυχούσης σελίδος ἀνεγνώσθη ὁ ἑξῆς στίχος:

«Εὑρίσκομαι ἐν τῇ στενοχωρίᾳ τῆς ἐκπλήξεως, ἕνεκα τῆς ἀλαζονίας τοῦ ἀντιπάλου μου. Ὦ Θεέ, μὴ γένοιτο ἵνα ὁ ἐπαίτης καταστῇ ἐπίσημος».

Κατόπιν τούτου ὁ βασιλεὺς ἔρριψεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ὑπουργοῦ του τὴν συλλογήν.

Τὰ λυρικὰ ταῦτα ποιήματα τοῦ Χαφὶζ ἀπεμιμήθησαν πάντες οἱ προγενέστεροι ἕξοχοι ὀθωμανοὶ ποιηταί, ὧν ἡ πλήρης κατάληψις ἤρτηται, κατ' ἐμὲ κριτήν, ἐκ τῆς κατανοήσεως τῶν ᾠδῶν αὐτοῦ, μίαν ἐκ τῶν ὁποίων οὐχὶ ὁμιοκαταλήκτως μετέφρασα οὕτω:

Μέσ' 's τὸν ἴδρω βουτημένη, ξεπλεγμένα τὰ μαλλιά,
μεθυσμένη καὶ γελῶσα μὲ τὰ στήθη ἀνοικτά,
τραγῳδοῦσα καὶ κρατοῦσα κρυσοπότηρον λαμπρόν,
μὲ τὰ μάτια γουρλωμένα καὶ μὲ χείλη καυτερά,
ἦλθε χθὲς τὸ μεσονύχτι ἡ ἀγάπη μ' ἡ γλυκειά,
καὶ εἰς τὸ προσκέφαλόν μου σιγὰ κάθισε σιγά,
καὶ μὲ εἶπε λυπημένη 's τὸ αὐτί μου σιγαλά·
Ὦ ταλαίπωρ' ἐρωμένε, σὲ ὁ ὕπνος νὰ νικᾷ;
Ὁ σοφός, ὅστις δὲν πίνει τέτοιο νυκτικὸ κρασί,
ποῦ τὸ δίδει γλυκὸ χέρι, εἶν' τοῦ ἔρωτ' ἀρνητής.
Εὐλαβῆ! φύγε, μὴ ψέξῃς ὅσους πίνουν τὸ κρασί,
γιατὶ 's τὴν αἰώνια 'μέρα τέτοιο δῶρον θὰ δοθῇ.
Ἐμεῖς πίνουμ' ὅ,τι ρίπτει 's τὸ ποτῆρ' ἡ ἀγαπῶ,
εἴτε θεῖον νέκταρ εἶναι εἴτε καὶ μεθυστικό.
Γελαζούμενο ποτῆρι καὶ πλεξοῦδες ἢ σγουραῖς,
πόσους ὅρκους ἀναιροῦνε 'σὰν τοῦ δύστηνου Χαφίζ!

Ἔχοντες τὴν πεποίθησιν ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν ἀναγνωστῶν ἐννοοῦσι τὰς ἀλληγορίας ταύτας, θέλομεν δημοσιεύσει ἄλλοτε ἔμμετρον μετάφρασιν τῶν «Οἰνοχοϊκῶν» τοῦ Χαφίζ.

ΑΠ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ

Κυδωνίαι.

ΤΑ ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΑΙΚΣΠΕΙΡΟΥ

**** Μέσ' 's τὸν δροσᾶτον κάλυκα αὐτοῦ ἐδῶ τοῦ ἄνθους*
εἶναι κρυμμένο ἰατρικὸν καὶ κατοικεῖ φαρμάκι.
Ἂν τ' ὀσφρανθῇς, τὸ ἄρωμα εὐφραίνει τὰς αἰσθήσεις·
ἂν τὸ γευθῇς, καὶ τὴν καρδιὰ καὶ τὴ ζωὴ νεκρώνει.
Κ' εἰς τοῦ ἀνθρώπου τὴν καρδιά, καθὼς 's τὸ ἄνθος τοῦτο,
δυὸ δυνατοὶ ἀντίπαλοι στρατοπεδεύουν πάντα:
ἡ θεία χάρις ἐξ ἑνός, ἐξ ἄλλου κακὴ τάσις.
Καὶ ὅταν τὸ χειρότερον νικᾷ καὶ ὑπερέχῃ,
τρώγει τὴν ρίζαν τοῦ φυτοῦ ὁ σκώληξ τοῦ θανάτου!

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

Η ΚΟΛΑΣΙΣ ΤΟΥ ΔΑΝΤΟΥ

ΑΣΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

[*Ὑπόθεσις*: Ὁ ποιητὴς παρεκτρέπεται τῆς ὁδοῦ καὶ ἀποπλανᾶται εἰς ἓν σκοτεινὸν δάσος. Ἐκεῖ, θέλων ν' ἀναβῇ λόφον τινά, ἀπαντᾷ τρία ἄγρια θηρία, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐμποδίζεται νὰ προχωρήσῃ. Τότε βλέπει ἐμφανιζόμενον ἐνώπιόν του τὸν Βιργίλιον, ὅστις τῷ ὑπόσχεται νὰ τὸν ὁδηγήσῃ εἰς τὸν Ἅδην καὶ εἰς τὸ Καθαρτήριον· τῷ ἀναγγέλλει δέ, ὅτι ἡ Βεατρίκη θὰ τὸν ποδηγετήσῃ εἰς τὴν πρὸς τὸν Παράδεισον ἄνοδον. Ὁ Δάντης, ὁμολογῶν εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν Βιργίλιον, ἀκολουθεῖ τὰ βήματά του.]

Ἐς τὸ μονοπάτι τῆς ζωῆς μισοστρατὶς φθασμένος,
μέσα σὲ δάσος σκοτεινὸ εὑρέθηκα παντέρμος,
κι' ὁ ἴσιος δρόμος ἄφανος ἐγίνηκε ἀπ' ἐμπρός μου.
Ἄχ, τί λαχτάρα εἶναι γιὰ μὲ πικρὴ νὰ περιγράψω

1. *Μισοστρατὶς* λέγων ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὸ 35ον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ὅτε παριστᾷ ὅτι ἔγραψε τὸ ποίημα. Εἶναι δὲ τῷ ὄντι τὸ ἥμισυ τῆς συνήθους ἡλικίας τὸ 35ον ἔτος, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη καὶ κατὰ τὸν Ψαλμῳδὸν ψάλλοντα: *Αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν ἡμῶν ἐν αὐτοῖς ἑβδομήκοντα ἔτη* κτλ. (Ψαλ. 89, ἐδάφ. 10). Τοῦτο γνωρίζομεν καὶ ἐκ τῆς πείρας αὐτῆς. Εἷς τῶν δοκιμωτέρων σχολιαστῶν τοῦ Δάντου, ὁ Λομβάρδης, θέλει ὅτι ὁ πρῶτος στίχος τοῦ ποιήματος εἶναι ἀπομίμησις τῶν λόγων ἐκείνων τοῦ Ἐζεκίου: *Ἐγὼ εἶπα ἐν τῷ ὕψει* (λατινιστὶ in dimidio) *τῶν ἡμερῶν μου, ἀπελεύσομαι ἐν πύλαις Ἅδου* (Ἡσαΐας, ΛΗ', ἐδάφ. 10).

2. *Δάσος σκοτεινὸ* ὀνομάζει μεταφορικῶς ὁ ποιητὴς τὴν πληθὺν τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν καὶ κακιῶν. Ὁ Ὁράτιος ὀνομάζει δάσος τὴν ζωὴν ὡς πλήρη τραχυτήτων καὶ δυσκολιῶν.

3. Ἡ ὁδὸς τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ δικαίου, τοῦ ὀρθοῦ. Ἰδοὺ πῶς μετέφρασε τοὺς τρεῖς πρώτους στίχους ὁ Γάλλος Δεσχιάμπης:

Quand j' étais à moitié du chemin de la vie,
La lumière à mes yeux tout à coup fut ravie.
Et je me retrouvai dans un âpre forêt,
Où mon ame perdue et désolée errait.

Ἐκ τῶν τεσσάρων τούτων στίχων ὁ δεύτερος δὲν ὑπάρχει, ἐν ἐννοίᾳ, εἰς τὸ πρωτότυπον, ἀλλ' εἶναι γέννημα τῆς ἀκάμπτου ἀνάγκης τῆς ὁμοιοκαταληξίας.—Ἐν τῷ τετάρτῳ στίχῳ ὁ μεταφραστὴς δὲν ἐδίσταση νὰ μεταβῇ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν ἀλληγορουμένην ἔννοιαν, τὴν ὁποίαν κυριολεκτικῶς καὶ ἀπροκαλύπτως ἡρμήνευσεν, ἀπογυμνώσας οὕτω τὴν ἔκφρασιν ἀπὸ τῆς χάριτος τῆς μεταφορᾶς τοῦ πρωτοτύπου, διασπάσας δὲ καὶ τὴν ἑνότητα αὐτῆς, λαβούσης ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ πρώτου στίχου.

ἐκειὸ τὸ ἔρμο κι' ἄγριο, ἐκειὸ τὸ φρικτὸ δάσος!
Ὅταν ἐμπρὸς 'ς τὰ μάτια μου ὁ λογισμὸς τὸ φέρῃ,
τρομάζω καὶ τὸ αἷμά μου 'ς ταῖς φλέβαις του παγόνει,
καὶ κρύος εἶν' ὁ πάγος μου 'σὰν πάγος τοῦ θανάτου.
Ἀλλὰ 'ς τοῦ δάσους τὴν ἐρμιὰ τὸ ἀγαθὸν εὗρῆκα.
Τὸ ηὔρεμα τὸ ἀγαθὸ τ' ἤτανε θὲ νὰ γράψω,
καὶ τ' εἴδανε τὰ μάτια μου εἰς τὴν ἐρμιὰν ἐκείνη.
Μοῦ σβύστηκ' ἡ ἐνθύμηση 'ς τὸ δάσος πῶς ἐμβῆκα·
τόση μ' ἐπῆρε ἀναισθησιὰ καὶ τόση ἀποκοίμια,
τὴν ὥρα πὠξεμάκρυνα ἀπὸ τὸν ἴσιο δρόμο.
Καὶ περπατῶντας, 'ς τὴν ποδιὰ ἑνὸς βουνοῦ εἶχα φθάσει,
κ' εἶχεν ἐκεῖ τὸ σῶσμά του ἐκεῖνο τὸ λαγκάδι,
λαγκάδι, ποῦ μὠπάγωσε τὸ αἷμα ὀχ τὴν τρομάρα.
Κ' ἐσήκωσα τὰ μάτια μου κ' εἶδα τὸ κορφοβοῦνι,
ὁποῦ τὸ χρυσοντυούσανε ἡ ἀχτῖνες τοῦ πλανήτη,
ποῦ ὁδηγάει κάθε θνητὸ 'ς ὅποιο τὸν εὕρῃ δρόμο.
Τότες ὀλίγο ἐσίγησε ἡ μαύρη ἀνεμοζάλη,
ὁποῦ τὴ λίμνη τῆς καρδιᾶς μὠτάραξε μὲ βία,

8. Μετέφρασα οὕτω, διότι ἐθεώρησα, κατὰ τοὺς περισσοτέρους σχολιαστάς, τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως amara τοῦ πρωτοτύπου ἀναφερομένην εἰς τὸ paura μᾶλλον παρὰ εἰς τὸ selva.

13. *Ἀναισθησιὰ καὶ ἀποκοίμια* εἶναι ὁ σκοτισμὸς τοῦ πνεύματος, ὁ ἐκ τῆς σφοδρότητος τῶν παθῶν προερχόμενος.

14. Φανερόνει τὴν ἀποπλάνησίν του ἀπὸ τῆς εὐθείας ὁδοῦ, μετὰ τὸν θάνατον τῆς ἐρασμίας αὐτοῦ Βεατρίκης, ὅτε, ἀπὸ ψευδεῖς ἰδέας μελλούσης εὐτυχίας ἀπατηθείς, παρεδόθη εἰς τὰς σαρκικὰς ἡδονάς, κατὰ τὸν Βιαγιόλην, ἢ περιεπλέχθη εἰς τὰ δημόσια πράγματα, κατὰ τὸν Σκολάρην, τὰ ὁποῖα πολλὰς τὸν ἐπότισαν πικρίας.

15. Τὸ ὄρος τῆς ἀρετῆς, ἤτις ἀρχίζει ἐκεῖθεν, ὅπου ἡ κακία τελειόνει.

20. Ἔννοεῖ τὸν ἥλιον· εἰς δὲ τὸν ἥλιον ἀλληγορεῖται, κατὰ τὸν Βιαγιόλην, ἡ σοφία, ἡ ἐπιστήμη, ἡ θρησκεία, αἵτινες παντοῦ καὶ πάντοτε διὰ τῆς λαμπάδος των δεικνύουσι τὴν ἀλήθειαν.

22. Ἂς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ μὴ συμφωνήσωμεν μὲ τοὺς σχολιαστὰς Βιαγιόλην, Μαγαλόττην καὶ Σκολάρην, ὡς πρὸς τὴν ἑρμηνείαν τῆς ῥήσεως *λίμνη τῆς καρδιᾶς*. Ὁ μὲν θέλει, ὅτι ὠνομάσθη παρὰ τοῦ ποιητοῦ *λίμνη* ἡ καρδία ὡς ἑστία τῶν ζωτικῶν πνευμάτων, οἱ δέ, καθὸ δοχεῖον τοῦ αἵματος. Συμφωνοῦμεν μᾶλλον μὲ τὸν Λάμην, ὅτι διὰ τοῦ *λίμνη* ἠθέλησεν ὁ Δάντης νὰ φανερώσῃ τὸ ταραχῶδες καί, τρόπον τινά, πολυκύμαντον τοῦ πνεύματός του. Ἀναλόγως μεταχειρίζεται καὶ ἡ ἑλληνικὴ τὰς λέξεις *θάλασσα, πέλαγος, πόντος*, πρὸς δήλωσιν τῶν ἐννοιῶν τοῦ *ταραχώδους*, τοῦ *πολυπληθοῦς*, τοῦ *ἀπείρου*, οἷον: *τοῦ βίου τὴν θάλασσαν, χρυσίου πόντος* (= *τὸ ἄμετρον πλῆθος τοῦ χρυσίου*) — *τῆς θείας εὐσπλαγχνίας τὸ πέλαγος*. Τοιαῦται ἐκφράσεις, οἷα ἡ ἀνωτέρω, *λίμνη τῆς καρδιᾶς*, καὶ διότι δὲν ἀνήκουσιν εἰς ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν διάλεκτον, ἀλλ' εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς ποιήσεως, καὶ διότι ἀποτελοῦσι τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς φυσιογνωμίας ἑκάστου ποιητοῦ, πρέπει, νομίζομεν, νὰ διατηρῶνται εἰς πᾶσαν μεταγλώττισιν ἀκέραιαι. Διὰ νὰ φυλάξωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν ῥῆσιν, ἠναγκάσθημεν νὰ ἀναπτύξωμεν ὅπωσοῦν καὶ ἐπεκτείνωμεν τὴν μεταφοράν, ὅπως καταστήσωμεν αὐτὴν μᾶλλον εὐάρμοστον εἰς τὴν δημοτικήν μας γλῶσσαν.

τὴν νύχτα, ποῦ ἐπέρασα μὲ τρόμο, μὲ λαχτάρα.
Κ' εἶδες ποτὲ 'ς τὸ πέλαγο κἀνένα νὰ παλαίβῃ
μὲ τ' ἀγριωμένα κύματα, κι' ἀφοῦ, μὲ τόσο ἀγῶνα,
φθάσῃ 'ς τὴν ἀκροπελαγιά, καὶ τὴ στεριὰ πατήσῃ,
στρίφτει, θωρεῖ τὴ θάλασσα τὴν πικροκυματοῦσα;
ὅμοια κ' ἐμένα ἡ καρδιά, ποῦ ἔφευγε κ' ἐπέτα,
ἐγύρισε, μία 'ματιὰ ὀπίσω της νὰ ῥίξῃ
'ς τὸν τόπον, ὅθε ζωντανὸς κἀνένας δὲ γλυτρόνει.
Κι' ἀφοῦ τὸ μαῦρό μου κορμὶ τὸ βαρεμένο ἐπῆρε
'σὰν μιὰ μικρὴν ἀνάπαψη, τὸ δρόμο βάνω ἐμπρός μου,
κ' ἐπερπατοῦσα ἔρημος 'ς τὰ ἔρημα τὰ πλάγια·
κ' ἐκεῖ ποῦ ἐπερπάτουνα, 'ς τὸ κάθε πάτημά μου,
πλειὸ χαμηλὸ ἐξέμενε τὸ στερεό μου πόδι.
Κι' ὅτι ἐκείνην τὴν πλαγιὰ κινάω ν' ἀναιβαίνω,
καὶ νὰ μιὰ λεοπάρδαλη, ποὖχ' ἐλαφρὸ τὸ σῶμα,
γοργὸ γοργὸ περπάτημα, τὸ δέρμα πλουμιδάτο.
Διόλου δὲν ἐμάκρυνε τὸ ζῶον ἀπ' ἐμπρός μου,
μάλιστα τόσο ἐμπόδιζε τὸ δρόμο, π' ἀκλουθοῦσα,
πὠγύρισα πολλαῖς φοραῖς, ὀπίσω νὰ γυρίσω.

23. Ὡς νύκτα θέλει νὰ παραστήσῃ τὸν καιρόν, καθ' ὃν ἀνενοήθη ὅτι ἦτον ἀποπλανημένος εἰς τὸ δάσος τῶν παθῶν.

27. Ὁ Μαγαλόττης, ὀνομάζων θαυμασίαν τὴν παρομοίωσιν ταύτην, ἔχει καὶ ἡμᾶς συνθαυμαστάς του. Ὁ Βαγιόλης παρατηρεῖ τὴν ἔντεχνον κατασκευὴν τῶν στίχων τοῦ πρωτοτύπου, *τοὺς ὁποίους δὲν δύναταί τις*, λέγει, *ν' ἀπαγγείλῃ εἰμὴ μὲ τὴν ἀγωνιώδη ἐκείνην ἀπνοήν, τὴν ὁποίαν νὰ ἐκφράσῃ προτίθεται ὁ ποιητής*. Τὴν λεκτικὴν ταύτην ἀρετὴν καὶ εἰς τοὺς στίχους τῆς μεταφράσεως ἐὰν δὲν κατωρθώσαμεν νὰ μετοχετεύσωμεν, ἐπροσπαθήσαμεν τοὐλάχιστον.

28. *Ποῦ ἔφευγε κ' ἐπέτα*· διὰ τούτων θέλει νὰ ἐκφράσῃ ὁ ποιητὴς τὸ ἐπτοήμενον καὶ περίφοβον αὐτοῦ. — Τὸ πρωτότυπον ἔχει: l'animo mio che ancor fugiva. Ἡ ῥῆσις αὕτη εἶναι ἐσχηματισμένη κατὰ τὴν Κικερώνειον ἐκείνην: Refugit animus, eaque reformidat dicere. φιλοπ. κτλ. (Φιλιππ. ΙΔ', 9) — ἢ κατὰ τὴν τοῦ Βιργιλίου: Refugit animus (Αἰν. Β', ς, 12). Οὕτω μᾶλλον ἀνεπτυγμένως εἶπε καὶ ὁ ἡμέτερος ποιητὴς Βαλαωρίτης:

Σκιάζομαι, μάνα, 'σὰν πουλί, φεύγει, πετᾷ ἡ καρδιά μου (Μνημόσ.).

Πολὺ δὲ πρὸ τοῦ Βιργιλίου, τοῦ Δάντου καὶ τοῦ Βαλαωρίτου εἶπεν ὁ Εὐριπίδης:

*Αἴ, αἴ, τί δράσω! **καρδία γὰρ οἴχεται,***
γυναῖκες, ὄμμα φαιδρὸν ὡς εἶδον τέκνων·
(Μήδ. ς', 1040).

35. Πόσον γραφικῶς παριστᾷ ὁ ποιητὴς τὴν στάσιν ἑαυτοῦ ἐπὶ ἀνωφεροῦς τόπου ἀναβαίνοντος! Μεταγλωττίζοντες τὸ μέρος τοῦτο ἐκρίνομεν, ἀντὶ τῆς ὄχι τόσον ἐκφραστικῆς ἔννοιας τοῦ sempre, νὰ μεταχειρισθῶμεν τὸ *'ς τὸ κάθε πάτημά μου*, ὅπως δηλώσωμεν τῶν βημάτων τὴν διαδοχήν.

37. Ὡς πρῶτον ἐμποδίσαν ἑαυτὸν παριστᾷ τὸ ἀκόλαστον τοῦτο ζῶον ὁ ποιητής, ἐπειδὴ ἐκ τῶν παθῶν τὸ τῆς ἀκολασίας πρῶτον κυριεύει τὸν ἄνθρωπον.

41. *Πὠγύρισα — νὰ γυρίσω* — διὰ τοῦ στίχου τούτου ἐπροσπαθήσαμεν ν' ἀπομιμηθῶμεν τὴν παιδιὰν τῶν λέξεων τὴν χαρίεσσαν τοῦ πρωτοτύπου ταύτην:

ch' i' fui per ritornar più *volte volto*.

Ὥρα γλυκειὰ τῆς χαραυγῆς ἦταν ἐκείν' ἡ ὥρα,
κι' ὁ ἥλιος 'πρόβαινε λαμπρὸς μαζῆ μ' ἐκειὰ τἀστέρια,
ποῦ τᾶχε συντροφιὰ γλυκειά, ὁπόταν τέτοια κάλλη
ἐσκόρπισε κ' ἐκίνησεν ὁ Ἔρωτας ὁ θεῖος,
κ' εἰς τὸ γαλᾶζιον οὐρανὸ τοὺς γύρους των ἀρχίσαν.
Κ' ἡ γλυκειὰ ὥρα τῆς αὐγῆς, τῆς ἄνοιξης τὰ κάλλη,
καὶ τοῦ θεριοῦ τ' ὡριόπλουμο, τ' ὁλόχαρό του δέρμα,
μοῦ ἐγεννῆσαν 'ς τὴν καρδιὰ παρηγοριαῖς κ' ἐλπίδαις.
Κ' ἐκεῖ ποῦ ἀναφτερούγιαζαν χρυσόφτεραις ἐλπίδαις,
ἐτρόμαξα πῶφάνηκε λιοντάρι ξάφν' ἐμπρός μου,
'σὰν νἄθελεν ἐπάνω μου νὰ τρέξῃ, νὰ χουμήξῃ.
'Ορθὸ εἶχε τὸ κεφάλι του καὶ λυσσιασμένη πεῖνα,
ποῦ λὲς ὁπῶς τὸ 'τρόμαζε κι' ὁ ἴδιος ὁ ἀγέρας.
Κ' ἐφάνη καὶ μιὰ λύκαινα 'σὰν νᾶχε φορτωμένη
'πιθύμιαις πλῆθος κι' ὄρεξαις τὴν τόση της ἀχάμνια.
Τὴν εἶδα καὶ μ᾽ὐβάρυνε βαρὺ τὸ σῶμα βάρος,
καὶ πλειὰ ν' ἀναίβω τὸ βουνὸ μοῦ κόβουντ' ἡ ἐλπίδαις.

43. *Ἐκειὰ τ' ἀστέρια*, ἤτοι ὁ ἀστερισμὸς τοῦ Κριοῦ. Διὰ τῶν στίχων δὲ τούτων θέλει νὰ φανερώσῃ ὁ ποιητής, ὅτι ἡ ὥρα ἐκείνου τοῦ ἔτους ἦτον ἡ τοῦ ἔαρος· διότι, κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν, ὅταν ἐκτίσθη ὁ κόσμος, ἦτον ἔαρ· τότε δὲ ὁ ἥλιος εὑρίσκεται εἰς τὸ σημεῖον τοῦ Κριοῦ.

45. Βεβαίως ἐκ τοῦ ἀπείρου αὐτοῦ ἔρωτος μόνον ὁρμηθεὶς ἔκτισε τὸν κόσμον ὁ Θεός. Οὕτω καὶ ὁ Ἡσίοδος εἰς τὴν «Θεογονίαν» του θέτει τὸν *Ἔρωτα* ὡς μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων πρωτογενῶν οὐσιῶν τοῦ κόσμου, ὡς μίαν τῶν τεσσάρων ἀρχικῶν τῆς δημιουργίας δυνάμεων, εἰς τὴν ὁποίαν, ἄλλως τε, ἀλληγορεῖται τὸ στοιχεῖον τοῦ πυρὸς καὶ τῆς θερμότητος καὶ τῆς ζωῆς:

ἤτοι μὲν πρώτιστα χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα
Γαῖ' εὐρύστερνος, πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεί,
Τάρταρα τ' ἠερόεντα μυχῷ χθονὸς εὐρυοδείης,
ἠδ' ΕΡΟΣ, ὃς κάλλιστος ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι,
λυσιμελὴς πάντων τε θεῶν, πάντων τ' ἀνθρώπων
δάμναται ἐν στήθεσι νόον, καὶ ἐπίφρονα βουλήν.

(Θεογον. ς', 116).

Τὸ θαυμάσιον τοῦτο πῦρ εἴτε *Ἔρως* εἶναι εἴτε *Ἥλιος*, διὰ τῆς δαιμονίου αὐτοῦ ἰσχύος καὶ ἐνεργείας, θερμαίνει καὶ ζωογονεῖ, καί, διὰ τῆς μαγνητικῆς αὐτοῦ ἁλύσεως, συνέχει καὶ συσφίγγει τόν τε φυσικὸν καὶ ἠθικὸν κόσμον τοσοῦτον ἐναρμονίως.

51. Ὑπερνικήσας τὰς σαρκικὰς ὀρέξεις συναπαντᾷ τὴν ὑπερηφάνιαν, τῆς ὁποίας ἔμβλημα εἶναι ὁ λέων· διότι τὰς ἐφόδους τῆς ἡδυπαθείας διαδέχονται αἱ τῆς ἀλαζονίας.

55. Μετὰ τὴν λεοπάρδαλιν καὶ τὸν λέοντα ἀπήντησεν ἐμφράττουσαν τὴν ὁδὸν λύκαιναν, ἤγουν τὴν φιλαργυρίαν, διότι τελευταῖον τὸ ἐλάττωμα τοῦτο προσβάλλει τὸν ἄνθρωπον. Χαρακτηρίσματα δὲ τῆς φιλαργυρίας εἶναι τὸ ἄπληστον καὶ ἀκόρεστον καὶ ἡ τρόπον τινὰ ἰσχνότης αὐτῆς καὶ ἀθλιότης, ὡς ἐκ τῆς μὴ ἀπολαύσεως τῶν ἀποκτωμένων καὶ σωρευομένων. Πολλοὶ βεβαίως ἔγειναν καὶ γίνονται, καθ' ἑκάστην, θύματα τοῦ μισητοῦ τούτου ἐλαττώματος, οὐ μόνον οἱ φιλάργυροι αὐτοί, ὡς εἰς παντοίας στερήσεις καὶ ἐξαχρειώσεις ὑποβάλλοντες ἑαυτούς, ἀλλὰ καὶ οἱ ὑπὸ τῶν φιλοχρημάτων ἀδικούμενοι,

Κ' εἶδες ποτὲ φιλάργυρο τὰ πλούτια νὰ σωριάζῃ,
κ' ἦλθε μιὰ ὥρα, μιὰ ῥιπή, καὶ τόσοι κόποι πᾶνε,
κι' ὅλοι τοῦ νοῦ του οἱ λογισμοὶ μὲ δάκρυα τὸν ποτίζουν,
σὲ τέτοια ζάλην ἔβαλε τὸ νοῦ μου ἐκειὸ τὸ ζῶο,
π' ἀσίγητα ἐκουνιώτουνε, κι' ἀνάπαψη δὲν εἶχε,
κι' ὡρμοῦσε κατ' ἐπάνω μου μὲ βιά, κι' ἀπ' ὥρα 'ς ὥρα
ἐκεῖ, π' ὁ ἥλιος σιωπᾷ, νὰ πέσω μ' ἀπωθοῦσε.
Κ' ἐκεῖ ποῦ 'ς ἄγριους κρεμνοὺς νὰ πέσω κινδυνεύω,
ἕνας ἐμπρὸς 'ς τὰ 'μάτια μου αἰφνίδια ἐφανερώθη,
κι' ὀχ τὴ σιωπὴ τόσου καιροῦ, 'ς τὴν τόσην ἐρημία,
τ' ὁμίλημά του ἀκούστηκε ἀδύνατο, σβυμένο.
'Εκεῖνον εἰς τὴν ἐρημιὰ τὴν ἄσωστη 'σὰν εἶδα,
'ψηλὴ φωνὴν ἐσήκωσα, κάμ' ἐσπλαχνία, τοῦ λέω,
ὅ,τι κι' ἂν ἦσαι, ἢ φάντασμα, ἢ ἄνθρωπος μὲ σῶμα.
Κ' ἐκεῖνος μ' ἀποκρίθηκε:—ἄνθρωπος πλειὰ δὲν εἶμαι.
'Εκεῖνοι ποῦ μ᾽ὠδώκανε ζωὴ καὶ φῶς 'ς τὸν κόσμο,
ἀπὸ τὰ μέρη καὶ οἱ δυὸ τῆς Λομβαρδίας ἦσαν,

64. Τὸ ἀνήσυχον καὶ ἀεικίνητον εἶναι γνωρίσματα χαρακτηριστικώτατα τῆς διὰ τῆς λυκαίνης παριστωμένης φιλαργυρίας.

66. *Ὁ ἥλιος σιωπᾷ*, λέξεως κατάχρησις εὐστοχωτάτη. Ἡ διάλεκτος τῆς ποιήσεως ἀναπτεροῦται συνήθως ὑπεράνω τῆς κοινῆς γλώσσης, καὶ παριστᾷ τὰ μὲν ἀόρατα, ὡς φαινόμενα, τὰ δὲ φαινόμενα καὶ νεκρά, ὡς ζῶντα καὶ ἐνεργοῦντα· οὕτως, οἷον, τρόπον τινά, λαλοῦντος τοῦ φωτὸς ἀντιλαμβανόμενος ὁ ποιητής, ὡς σιωπὴν τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ νοεῖ καὶ ἐκδηλοῖ ἐπὶ τὸ ζωηρότερον. Ἐξ ἄλλου ἡ ῥῆσις αὕτη, οὖσα ἐκ τῶν Δαντείων, εἶναι ἓν ἀπὸ τὰ νήματα τοῦ θαυμαστοῦ ὑφάσματος, ἐξ ὧν διαγινώσκεται ὁ ἔντεχνος ὑφαντουργός. Παραπλησίως εἶπε καὶ εἰς τὸ Ε' ᾆσμα τοῦ Ἅδου:

luogo d' ogni luce muto.

Ὁμοίως οἱ Λατῖνοι ἔλεγον: LUNA SILENS, quando amplius non aparet. Ἐπίσης καὶ ὁ Σοφοκλῆς, ὡς ἀπτομένου, ἐν τῇ ζωηρότητι τῆς φαντασίας του, ἀντιληφθεὶς τοῦ ἡλίου, ἐπὶ τὸ ζωηρότερον εἶπε:

Καί μοι τάδ' ἦν πρόρρητα (καὶ τοιαῦτ' ἔδρων),
τὸ φάρμακον τοῦτ' ἄπυρον, ΑΚΤΙΝΟΣ τ' αἰεὶ
ΘΕΡΜΗΣ ΑΘΙΚΤΟΝ, ἐν μυχοῖς σώζειν ἐμέ,
ἕως νιν ἀρτίχριστον ἁρμόσαιμί που.

(Τραχιν. ς', 681).

Τοιαῦται κατηγορημάτων φαινόμεναι καταχρήσεις, χρησιμώταται, ἄλλως τε, καὶ σκοπιμώταται, πυκναὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀπαντῶνται ποιητάς.

69. Διὰ τοῦ *σιωπὴ τόσου καιροῦ* ἐννοεῖ πιθανώτατα ὁ Δάντης τὴν παντελῆ περὶ τὰ ἔπη τοῦ Βιργιλίου ἀμέλειαν ἐν Ἰταλίᾳ, κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους.

70. Ὑπεμφαίνει διὰ τοῦ στίχου τούτου ὁ ποιητής, ὅτι τῷ ἀπηύθυνε κατ' ἀρχὰς λόγους τινὰς μὲ φωνὴν ἀπηυδημένην ὁ Βιργίλιος. Τοῦ Δάντου ὅμως ἡ παρατήρησις αὕτη, περὶ τῆς ἰσχνότητος τῆς φωνῆς τοῦ ἀοιδοῦ, ἐνδέχεται καὶ ν' ἀναφέρηται εἰς τοὺς ἀκολούθως ἀκουσθέντας λόγους του.

73. Φυσικωτάτη εἶναι τοιαύτης ἀμφιβολίας ἡ γέννησις εἰς ψυχὴν ἐπτοημένην καὶ τεταραγμένην, ἐν μέσῳ μάλιστα τοιαύτης ἀτεράντου ἐρημίας περιπλανωμένην.

75. Οἱ γονεῖς τοῦ Βιργιλίου.

76. *Λομβαρδίας*. Ὀνομασία πολὺ μεταγενεστέρα τῆς ἐποχῆς τοῦ Βιργιλίου, τὴν ὁποίαν

κ' εἶδαν τὸ φῶς καὶ τὴ ζωὴ 'ς τῆς Μάντοβας τὴ χώρα.
'Σ τοῦ 'Ιουλίου Καίσαρα ταῖς 'μέραις ἐγεννήθην,
προτοῦ δικτάτορας γενῇ· μ' εἶδε νὰ ζήσω ἡ Ῥώμη,
τὸν Αὔγουστο τὸν ἀγαθὸ 'σὰν εἶχε βασιλειά της,
εἰς τοὺς καιρούς, ποῦ εἴδωλα ὁ κόσμος ἐπροσκύνα.
Τραγούδια ἔπλεξα πολλὰ 'ς τὸν κόσμο, 'σὰν ἔζοῦσα,
κινδύνους κι' ἄθλα ἔψαλα τοῦ τέκνου τοῦ 'Αγχίση,
ποῦ δίκαιο ἦτον περισσά, κι' ὀχ τὴν Τρῳάδα ἦλθεν,
ἀφοῦ ἦ φλόγαις ἔφαγαν, καὶ στάκτη ἐκατηντῆσαν
τὸ Ἴλιο τὸ περίφανο, τὸ Ἴλιο τ' ἀκουσμένο.
'Αλλὰ 'μολόγησε γιατί γυρίζεις 'ς τ' ἄγρια δάση,
πῶς τὸ βουνὸ μὲ ταῖς χαραῖς ἐσὺ δὲν ἀναιβαίνεις,
ποῦ κάθε ἀγαλλίαση ἐκεῖθεν ἀναβρύζει;
Κ' ἐντροπαλὴν ἀπόκριση 'ς τὸ λόγο τέτοια δίνω:
'Εκεῖνος ὁ Βιργίλιος, ἐκεῖν' ἡ βρύση εἶσαι,
'ποῦ χείμαρρο μελίρρυτο τῆς εὐγλωττίας χύνει;
Ὦ σὺ τῶν ἄλλων ποιητῶν ἡ δόξα κι' ὁ φωστήρας,
οἱ κόποι ὅσους ἔβαλα σοφία ν' ἀποκτήσω,

ὅμως παρίσταται οὗτος μεταχειριζόμενος εἰς τοὺς πρὸς τὸν Δάντην λόγους του, ὅπως οὗτος κάλλιον δῆθεν ἐννοήσῃ τὸν τόπον, προσδιοριζόμενον διὰ τῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Φλωρεντινοῦ ποιητοῦ ὀνομασίας.

77. Καθ' ἑαυτὸ εἰς τὰς Ἄνδεις ἐγεννήθη ὁ Βιργίλιος, πόλιν ἀπὸ τῆς Μαντούης τρία μίλια ἀπέχουσαν.

78. Διὰ τοῦ: Nacqi sub Julio παριστᾷ τὸν Βιργίλιον ὁ Δάντης ὡς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος γεννηθέντα, χρονολογία, ἥτις ἀκριβέστερον προσδιορίζεται διὰ τοῦ ἐπιφερομένου

ancor che fosse tardi,

τὸ ὁποῖον τινὲς τῶν σχολιαστῶν λέγουν, ὅτι πρέπει νὰ ἐννοηθῇ οὕτω: *ἂν καὶ βραδύτερον*, (25 ἔτη) *μετὰ τὴν γέννησίν μου, ἔλαβε τῆς Ῥώμης τὴν δικτατορίαν*. Ὥστε πρέπει νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ὁ Βιργίλιος θέλει (κατὰ τὸν ποιητήν), νὰ παραστήσῃ τὸν Ἰούλιον Καίσαρα ὡς λίαν ἐπίσημον πρόσωπον, καὶ οἱονεὶ ἄρχοντα τῆς Ρώμης, καὶ πολὺ πρὶν γίνῃ ταύτης δικτάτωρ, ὡσανεί, διὰ τῆς μεγαλοφροσύνης καὶ τοῦ μεγαλεπηβόλου τοῦ ἀνδρός, διέβλεπεν αὐτὸν τοῦτον ἐν τῷ μέλλοντι ἐν δόξῃ ἀπαστράπτοντα.

83. Ἔψαλε τὰς τύχας τοῦ Αἰνείου, ὅστις ἐγεννήθη ἀπὸ τὸν 'Αγχίσην ἐκ τῆς 'Αφροδίτης.

84. *Τρῳὰς* ὀνομάζεται ὅλη ἡ κατὰ τὴν μικρὰν 'Ασίαν χώρα, ἡ ἀπὸ τὸ ἀκρωτήριον Λέκτον ἐκτεινομένη μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου. — *Τροία* καλεῖται ἡ πόλις, *Ἴλιον* δὲ ἡ ἀκρόπολις.

91. Ὁ Βιργίλιος ἐνταῦθα εἶναι τῆς ποιήσεως τὸ σύμβολον.

93. Ἡ ἐπαινετικὴ αὕτη καὶ μεγαλυντικὴ ἔκφρασις τοῦ Δάντου πρὸς τὸν Βιργίλιον πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ὡς ἀπορρεύσασα ἐκ διαχύσεως εὐγνωμοσύνης πρὸς ἐκεῖνον, ἀπὸ τὰς πηγὰς τοῦ ὁποίου ἤντλησε τῆς σοφίας καὶ τῆς ποιήσεως τὰ νάματα. Ὅθεν οὐδεμία ἀνάγκη, καθ' ἡμᾶς, νὰ σεβασθῶμεν τὴν ἔκφρασιν ταύτην, καθάπερ ἀμετάκλητον καὶ ὁριστικὴν ἀναγόρευσιν τοῦ κύκνου τῆς Μαντούης, ὡς τοῦ κορυφαίου μεταξὺ τῶν ποιητῶν, τίτλου ἐνδόξου, ὅστις ἄλλως τε ἀναφαιρέτως ἀνήκει εἰς τὸν δημιουργὸν τῆς Ἰλιάδος. Ἀλλ' ὁ Δάντης ἠθέλησε διὰ τοῦ στίχου τούτου, τὸν στέφανον, τὸν ὁποῖον ἐπὶ τῆς θείας κορυφῆς τοῦ πατρὸς τῆς ποιήσεως Ὁμήρου περιέθηκε τῶν αἰώνων ἡ χορεία, τοῦτον ν' ἀφαιρέσῃ πρὸς στιγμήν, καὶ ἐπιθέσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Βιργιλίου, ὅπως, ἐπὶ μικρόν, αἰσθανθῇ καὶ οὗτος τὸ γλυκύτατόν του βάρος.

κι' ὁ ἔρωτάς μου ὁ θερμὸς γιὰ τὰ ποιήματά σου,
τοῦτα 'ς τὸν ἔρμο δρόμο μου οἱ βοηθοί μου ἂς γίνουν.
Ὁ δάσκαλός μου εἶσαι σύ, κ' ἐκειὸς ὁποῦ ποθοῦσα,
καὶ ζέσην εἶχα χωριστὴ τὰ λόγια σου ν' ἀκούω.
'Σ τοὺς θησαυρούς σου ἄπλωσα τὸ χέρι μου κ' ἐπῆρα
τὸ γράψιμο, ποῦ μῶφερε καρποὺς τιμὴ καὶ δόξα.
'Δὲς τὸ θεριό, ποῦ μ' ἔκαμε ὀπίσω νὰ γυρίσω,
ἐμένα τώρα 'γλύτρωσε ὀχ τοῦ θεριοῦ τὰ 'νύχια,
ὁποῦ 'σὰν φυλλοκάλαμο καθὼς τὸ βλέπω τρέμω.
Κ' ἐκεῖνος, ὡσὰν ἔνοιωσε τὰ μαῦρα δάκρυά μου,
εἶν' ἄλλος, μοῦπ', ὁ δρόμος σου, ὁποῦ νὰ πάρῃς μέλλει,
ἂν θέλῃς ἀπὸ τὴν ἐρμιὰ τὴν ἄγρια νὰ γλυτρώσῃς,
γιατὶ ἐτοῦτο τὸ θεριό, ποῦ τόσο σὺ τρομάζεις,
ἀπείραχτο 'ς τὸ δρόμο του κἀνένα δὲν ἀφίνει,
παρὰ χουμάει ἐπάνω του, καὶ θάνατο τοῦ δίνει.
Καὶ τόση ἀνεχορταγιὰ τὸ ζῶο τοῦτο δέρνει,
ποῦ ἡ θροφὴ τοῦ γένεται ὅλ' ὄρεξη καὶ πεῖνα.
Δὲν εἶναι λίγα τὰ θεριά, ποῦ ἔρχεται σὲ σμίξη,
καὶ θἄναι περισσότερα ὅσο ποῦ νἄλθῃ ὁ Σκύλος.
Ὁ Σκύλος δὲ θὰ θρέφεται μὲ χῶμα, μὲ χρυσάφι,
θὰ θρέφεται μὲ ἀρετή, μ' ἀγάπη, μὲ σοφία.
Φέλτρο ἀπ' ἐδῶ, Φέλτρο ἀπ' ἐκεῖ ὁ τόπος του θὲ νἄχῃ,

100. Ὁ Δάντης ἦτον ἤδη περίφημος διὰ τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ *Νέα ζωὴ* (Vita nuova) ἐπιγραφόμενον, τὸ ὁποῖον πρὸ τοῦ μεταφραζομένου ποιήματος συνέθεσε· πρὸς δέ, καὶ διὰ τὰ χαρίεντα αὐτοῦ ᾄσματα, ἅτινα ἐποίει εἰς τὴν τότε καθομιλουμένην γλῶσσαν, δηλαδὴ τὴν ἰταλικήν, καὶ ὄχι τὴν λατινικήν, εἰς ἣν συνείθιζον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην νὰ γράφωσιν.

105. Ἂν θέλῃς δηλαδὴ νὰ φθάσῃς εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἀληθῆ εὐδαιμονίαν, πρέπει ν ἀπαρνηθῇς τὰ πάθη καὶ τὰ ἐλαττώματα, εἰς τῶν ὁποίων τὴν ἐρημίαν περιπλανᾶσαι.— Βλέπε καὶ σημ. 124.

112. Ἀλληγορικῶς ἐκφράζει ὁ ποιητὴς τὰς παντοδαπὰς κακίας, τὰς ὁποίας συνεπάγεται τὸ τῆς φιλαργυρίας ἄχαρι ἐλάττωμα. — Διὰ τοῦτο ἐν τῶν λογίων ἐκείνων τῆς ἀρχαιότητος, τὰ ὁποῖα εἶναι ὡσανεὶ ἀποστάγματα μακροχρονίου πείρας καὶ σοφίας βαθυτάτης, διὰ μεταφορᾶς προσφυεστάτης ἀπεικονίζει *τὴν φιλαργυρίαν εἶναι μητρόπολιν πάσης κακίας* (Βίων).

113. Ὁ *Σκύλος* εἶναι, κατά τινας, ὁ Κὰν-δέλλα-Σκάλλας, ἐξουσιαστὴς τῆς Βερώνης, ὅστις θὰ δώσῃ μίαν ἡμέραν ἄσυλον εἰς τὸν Δάντην. — Ὁ Δάντης ἐπεξειργάσθη τὸ ποίημα μέχρι τῆς τελευτῆς του (1321). καὶ συνέγραψε τὴν διήγησίν του παρ' αὐτὰ τὰ πράγματα. Ἐπειδὴ ὅμως πλάττει, ὅτι ἐπεχείρησε τὴν ὁδοιπορίαν του κατὰ τὰ 1300, ἐπεμελήθη, διὰ νὰ μὴ περιπέσῃ εἰς ἀντιφάσεις, νὰ παραστήσῃ ὡς προῤῥήσεις τὰ ὁποῖα εἶδε μετὰ τὸ ἔτος τοῦτο συμβάντα.

116. Ὡς δύο Φέλτρα ἐννοεῖ ἀφ' ἑνὸς τὴν Μάρκαν Τριβιγιάναν, ὅπου εἶναι Φελτρία χώρα σημαντικὴ μερὶς αὐτῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅλην τὴν Ῥωμανίαν, ὅπου εἶναι ἡ πόλις Μόντε Φελτρία. Ἰδοὺ δὲ πῶς ὁ Γότσης ἐξηγεῖ τὸ χωρίον: Ἀναφέρει οὗτος, ὅτι ὁ Μιχαὴλ Σκῶττος προεῖπεν εἰς τὸν Μέγαν Κύνα (Can Grande), ἐξουσιαστὴν τῆς Βερώνης, ὅτι θὰ γίνῃ κύριος τῆς Μάρκας Τριβιγιάνης καὶ τοῦ Παταυίου· ὁ δὲ ποιητής, ἀπὸ

τῆς Ἰταλίας τῆς ταπεινῆς στύλος ἂς γένῃ ὁ Σκύλος·
γιὰ κείνην ποῦ ἀπέθανε Καμίλλα ἡ παρθένα,
ὁ Τοῦρνος, ὁ Εὐρύαλος, ἀπὸ πληγαῖς, καὶ ὁ Νῖσος.
Θὰ διώξῃ ὁ Σκύλος τὸ θεριὸ ἀπὸ ταῖς χώραις ὅλαις,
ὥστε νὰ πέσῃ νὰ θαφτῇ 'ς τὰ τάρταρα τοῦ Ἅδῃ,
ἐκεῖ, ὅθεν τὠξέρασεν εἰς τὴν ἀρχὴν ὁ φθόνος.
Ἰδὲς πῶς θέλω καὶ ζητῶ θερμὰ τὴν εὐτυχιά σου.
Ἀκλούθα με ποῦ πγαίνω ἐμπρὸς τὸ δρόμο νὰ σοῦ δεῖξω.
Ἀπὸ τὸ δάσος τ' ἄγριο ἐγὼ θὲ νὰ σ' ἐβγάλω,
καὶ θὰ περάσουμ' ὕστερα 'ς ἀραχνιασμένον κόσμο.
Ἐκεῖ φωναῖς ἐλεεναῖς ἀπελπισιᾶς θ' ἀκούσῃς,
τῶν 'πεθαμένων ταῖς ψυχαῖς θὰ ἰδῇς τόσω χρονῶνε,
θὰ ἰδῇς σὲ ἄσωστους καϋμοὺς σκληρὰ νὰ τιμωροῦνται,
κι' ὀχ τὰ σκληρὰ τὰ βάσανα νὰ ἐπιθυμοῦν, νὰ κράζουν,
δεύτερος νἄλθῃ θάνατος ταῖς θλίψαις νὰ τοὺς πάψῃ.
Θὰ ἰδῇς κ' ἐκειούς, ποῦ ἤσυχα ταῖς φλόγαις ὑποφέρουν,

εὔνοιαν πρὸς τὸν ἐξουσιαστήν, τοῦ Σκώττου τὴν πρόῤῥησιν ἐπεξέτεινε συμπεριλαβὼν εἰς αὐτὴν καὶ ὅλην τῆς Ῥωμανίας τὴν χώραν, ἥτις πλήρης ἦτο τότε Γιβελλινῶν, καὶ εἰς τὰ μεθόρια τῆς ὁποίας εἶναι ἡ πόλις Μόντε Φελτρία. — Ταῦτα δὲ κατὰ τὸν σχολιαστὴν Στρόκκην.

117. *Τῆς Ἰταλίας τῆς ταπεινῆς.* Τῶν ἑρμηνευτῶν τινες κυριολεκτικῶς ἐννοοῦσι τὸν προσδιορισμὸν *ταπεινῆς*, θεωροῦντες αὐτὸν ὡς ἀναφερόμενον εἰς τὸ μέρος τῆς Ἰταλίας, ὅπου ἀπέθανεν ἡ παρθένος Καμίλλα, εἴτε Λάτιον εἴτε Μαρίτιμαν εἴτε Καμπανίαν *(χώρας πεδινὰς καὶ ἑλώδεις)*, θελήσωμεν νὰ τὸ ὀνομάσωμεν. Αἱ χῶραι αὗται οὐδὲν ἔχουσι κοινόν, εἰς ἀντίθετον μάλιστα κεῖνται θέσιν πρὸς τὸ Ὄτραντον, πρώτην χώραν τῆς Ἰταλίας ὑπὸ τοῦ Αἰνείου ἀνακαλυφθεῖσαν, εἰς ἣν ἀναφέρεται τοῦ Βιργιλίου ὁ στίχος οὗτος:

Obscuros colles, humilemque videmus Italiam. (Αἰν. Γ', 522.)

118. *Καμίλλα*, θυγάτηρ τοῦ Μετάβου, ἥτις, ὅτε ἀνηγορεύθη βασίλισσα τῶν Βολούσκων, ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ Αἰνείου εἰς βοήθειαν τοῦ Τούρνου, καὶ πλείστους ἐθανάτωσεν. Ἀπέθανε δὲ ἀπὸ τραῦμα, τὸ ὁποῖον ὑπὸ Ἀρουντίου τινὸς ἔλαβεν.

119. *Ὁ Τοῦρνος* ἦτο ἄρχων τῶν Ῥουτούλων, υἱὸς τοῦ Δαύνου καὶ τῆς Βενιλίας. Αὐτός, ἀνδρειότατος ὤν, ἐπολέμησε κατὰ τοῦ Αἰνείου, ἵνα ἐκδιώξῃ αὐτὸν ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν ὅπως μὴ νυμφευθῇ Λαβινίαν, τὴν θυγατέρα τοῦ Λατίνου, πρότερον εἰς ἑαυτὸν μεμνηστευμένην. Ἐνικήθη ὅμως, καὶ ἐφονεύθη ἐπὶ τέλους, μονομαχήσας μὲ τὸν Αἰνείαν. — *Εὐρύαλος*, Τρωαδίτης, ἐλθὼν μετὰ τοῦ Αἰνείου εἰς τὴν Ἰταλίαν, περίφημος γενόμενος διὰ τὴν ἀθάνατον μὲ τὸν Νῖσον φιλίαν του. — *Νῖσος*, ἕτερος ἐκ τῆς Τρῳάδος εἰς Ἰταλίαν ἐλθών, καὶ γενόμενος διάσημος διὰ τὴν ἀνδρείαν αὐτοῦ καὶ γενναιότητα.

122. Ἀπὸ φθόνον πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὁ ἐχθρὸς αὐτοῦ διάβολος, μὴ κληρονομήσῃ τὴν διαμονήν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν, διὰ τὴν παρακοήν, ἐξωρίσθη, ἔπεμψεν ἀπὸ τὸν Ἅδην εἰς τὸν κόσμον τὴν φιλαργυρίαν, καὶ μ' αὐτὴν τἄλλα ἐλαττώματα.

124. Ἐγὼ θὰ σοὶ δεῖξω (εἰς τὸν ποιητὴν λέγει ὁ Βιργίλιος), τὴν εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἄγουσαν ὁδὸν διὰ τοῦ Ἅδου ὁδηγῶν σε, τοῦ Καθαρτηρίου, καί, διὰ τῆς Βεατρίκης, εἰς τὸν Παράδεισον. Ὡς ἂν ἔλεγεν, ὅτι διὰ νὰ φθάσῃ τις εἰς τὴν ἀρετὴν ὀφείλει νὰ παραδοθῇ εἰς τὴν θεωρίαν καὶ μελέτην τῶν μετὰ θάνατον τυχῶν τοῦ ἀνθρώπου.

131. Κατὰ τὸ λόγιον ἐκεῖνο τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Ἰωάννου: *Ζητήσουσι τὸν θάνατον καὶ οὐχ εὑρήσουσιν αὐτόν* (Κεφ. Θ' ς' 6). Λέγει *δεύτερος* ἀναφορικῶς πρὸς τὸν ἐπισυμβάντα ἤδη πρῶτον τοῦ σώματος.

132. Ὑπαινίττεται τὸ Καθαρτήριον.

γιατὶ ἐλπίδες θρέφουνε, 'σὰν ἔλθ' ἡ γλυκειὰ ὥρα,
πῶς 'ς τὰ οὐράνια θ' ἀναιβοῦν, 'ς τῆς εὐτυχιᾶς ταῖς χώραις.
Σ ἐκειαῖς ταῖς χώραις ἔπειτα ἂν θέλῃς σὺ ν' ἀναίβῃς,
ψυχὴ πλειὸ ἄξια ἀπὸ μὲ τὸ δρόμο ἐκεῖ σοῦ δείχνει·
ὅταν χωρίσουμε, 'ς αὐτὴν ἐγὼ σὲ παραδίνω·
γιατὶ Ἐκειός, ποῦ καὶ 'ς αὐτὰ τὰ μέρη βασιλεύει,
'σὰν δὲν ἐπορευόμουνα 'ς τὸν ἅγιό του δρόμο,
δὲν βούλεται 'ς τὴν Πόλη του ψυχαῖς νὰ ὁδηγάω.
Ὅλην τὴ κτίση κυβερνᾷ, κ' ἐκεῖ ἐξουσιάζει,
ἐκεῖν' ἡ βασιλεία του καὶ τὸ 'ψηλὸ θρονί του·
καλότυχος ποῦν' ἐκλεχτὸς 'ς τοὺς κόλπους του νὰ μένῃ!
Τότες ἐγὼ παρακαλῶ τὸν ποιητή, καὶ λέω:
Κάμε γιὰ 'κεῖνον τὸν Θεόν, π' ἀγνώριστος σοῦ ἦτον,
κάμε νὰ φύγω ἀπ' αὐτὸ τὸ ἔρμο κι' ἄγριο δάσος,
κι' ἀπ' ὅσαις ἄλλαις δυσκολιαῖς μὲ καρτεροῦν 'ς τὸ δρόμο
'πάρε με, δεῖξέ μου νὰ ἰδῶ τοὺς τόπους, ποῦ μοῦ τάζεις,
νὰ ἰδῶ τὴ θύρα τὴ λαμπρὴ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου,
κ' ἐκείνους ποῦ μοῦ 'μολογᾷς 'ς ταῖς θλίψαις βυθισμένους.
Ἐκεῖνος τότ' ἐκίνησε, κ' ἐγὼ τὸν ἀκλουθοῦσα.

1865. Π. ΒΕΡΓΩΤΗΣ

Σημ. *Τὸ πρῶτον ᾆσμα τοῦτο εἶναι μεστὸν ἀλληγορίας ὧν δὲ, τρόπον τινά, ἡ εἰς τἄλλα ᾄσματα εἰσαγωγή, ἰδιαιτέρας χρῄζει μελέτης, ὅπως καὶ τὰ ἀκόλουθα διαλευκαῖνον, εὐληπτα κ' ἐκεῖνα καταστήσῃ.*

135. Ἡ Βεατρίκη, ἐρωμένη τοῦ ποιητοῦ, θὰ ὁδηγήσῃ τοῦτον εἰς τὸν Παράδεισον.

137. Ὁ Θεὸς δηλ., ὅστις κύριος ὢν τοῦ παντός, εἶναι κύριος καὶ τῶν, ὅπου ὁ Βιργίλιος διετέλει, διαμονῶν.

138. Ἐπειδή, πρὶν Χριστοῦ ζήσας, δὲν ἐδέχθη τὸν Χριστιανισμόν.

139 — 141. Εἰς τοὺς οὐρανοὺς εἶναι ἡ τοῦ Θεοῦ ἰδιαιτέρα ἕδρα, καθὼς αὐτὸς ὁ ἴδιος μᾶς φανερόνει εἰς τὴν παρ' αὐτοῦ παραγγελθεῖσαν εἰς ἡμᾶς προσευχὴν ταύτην: *Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς* κτλ. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ λέγεται ***Βασιλεία τῶν οὐρανῶν*** ἢ ***Βασιλεία ἐπουράνιος***, εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην. Καὶ εἰς ἄλλο μέρος αὐτῆς: *Ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει.*

142. Μακάριος ὄντως εἶναι ὁ πλησίον τοῦ Θεοῦ διαμένων. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Προφητάναξ κράζει πρὸς τὸν Θεόν: *Παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς· ἐν τῷ φωτί σου ὀψόμεθα φῶς.*—Καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: *Ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.*

145. Ἀπὸ τὸ δάσος δηλ. τῶν κακιῶν καὶ ἐλαττωμάτων.

146. Καὶ ἀπὸ τῶν ἐλαττωμάτων καὶ κακιῶν τὰ θλιβερὰ παρακολουθήματα.

148. Τινὲς θέλουσιν, ὅτι ἐννοεῖ ὁ Δάντης τὴν θύραν τοῦ Καθαρτηρίου, ἄλλοι, ὅτι τοῦ Παραδείσου αὐτοῦ· τὴν θύραν ὑπαινίττεται κατὰ τὸ λόγιον ἐκεῖνο: *Καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς* κτλ. (Ματθ. ις', 16—19).

149. Τοὺς κολασμένους δηλ.

ΑΒΑΡΙΑ

Σ τὸν Ἀργύρη τὸν Ἐφταλιώτη.

Ἡ γολέττα τοῦ καπετάν Ζήση εἴτανε τό πιό πιτυχημένο καί θαλασσινό καράβι τοῦ νησιοῦ. Τή σκάρωσε ὁ μάστρο Θεωνᾶς καί τήνε λέγανε «Ἀδάμ».

Μά τό φορτίο πού τή φόρτωσε ὁ κύρ Κοσμᾶς εἴτανε κακοροΐζικο. Ἕνα βαρύ καί κακοστοίβαχτο φορτίο: Ἀρετές.

Κι εἴτανε καί χειμώνας· βαρυχειμωνιά.

Ὅσο φυσοῦσε πρύμος, πάει καλά. Ἡ γολέττα ἀρμένιζε σάν τό θαλασσοπούλι· ἔκοβε μίλια· περνοῦσε ὅλα τά καράβια.

— Χαράχτο, τό καράβι μας!

Λέγανε οἱ νάφτες καί τραγουδούσανε στὴν πλώρη. Σάν φουρτούνιαζε ὅμως ὁ καιρός:

— Καπετάν Ζήση, νά ποδίσωμε, φωνάζανε.

⁂

Ὁ καπετάν Ζήσης εἴτανε θαλασσινός ἀπό τά γεννησοφάσκια του. Περήφανος καί ἄξιος· πού νἀκούσει νά ποδίσει; Δέν ἐπόδισε ποτέ του.

— Ὄρτσα! φώναζε ἀπό τήν πρύμη.

Καὶ οἱ νάφτες του, ὁ Γνώσης, ὁ Σκέψης, ὁ Κρίσης, ὁ Θέλησης κι ὁ Συνείδησης, θένε δέ θένε, τρέχανε στά ἄρμενα.

Ἔτσι, πότε πρύμα, πότε ὄρτσα, μὲ τραβέρσα καί μέ βόλτες ἡ γολέττα πήγαινε τό δρόμο της, ὡς πού ζύγωσε τῆς Συλλογῆς τόν κάβο, ἕνα κάβο ξακουστό γιά τούς ἀγέριδες, πού βγάζει, καὶ γιά τίς φουρτοῦνές του.

— Ἀγάντα μπαμπαφίγκο, κόντρα φλόκους καί στραλλιέρες, διάταξε ὁ καπετάν Ζήσης, νά περάσωμε τὸν κάβο.

Μά ὁ ἄνεμος ἐνάντιος, Ἐγωϊσμός μέ μπόρες, ἔριχτε τή γολέττα ἴσια στά νησάκια τὰ λεγόμενα Ἀπόλαψες. Ὅσο ὁρτσάριζε ἡ γολέττα τόσο ὁ ἄνεμος δυνάμωνε. Τά κύματα, σάν ἀσυλλόγιστες ἐπιθυμίες, μπαίνανε ἀπό τήν πλώρη καί βγαίνανε ἀπό τήν πρύμη.

— Πᾶ ν' ἀράξωμε, καπετάν Ζήση, φωνάξανε οἱ νάφτες.

— Κάλλια σύψυχοι νά πᾶμε, τούς ἀπάντησε ὁ καπετάν Ζήσης, παρά νά παραδώκω τό φορτίο μου στῶν πειρατῶ τά χέρια.

⁂

Τωόντι στά νησάκια ἀφτά, τά λεγόμενα Ἀπόλαψες, ὑπάρχανε κάτι φυσικά

λιμανάκια πού μπορούσανε ν' ἀράξουνε ὡς πού νά σιάξει ὁ καιρός. Μά εἶχε καί κάτι πειρατές, πού τούς λέγανε τά Πάθη, φοβερούς καὶ τρομερούς.

— Ἀγάντα τό λοιπόν τίς σκότες!

— Ἀγάντα! μά κι ὁ ἄνεμος δέ χωράτεβε. Ἀνάμεσα τή Συλλογή καί τίς Ἀπόλαψες, τούς πῆρε τά πανιά σάν μαντηλάκια.

Ὡς νά βάλουνε στή θέση ἄλλα πᾶνε καί οἱ βάρκες καί οἱ γούμενες καί τά ρεσπέτα. Ἄλλα σάρωσε ἡ θάλασσα, ἄλλα οἱ νάφτες ρίξανε γιά νά λαφρώσει ἡ γολέττα.

— Ἀνάθεμά το γιά φορτίο! μουρμούριζε ὁ καπετὰν Ζήσης, θά μᾶς πνίξει.

Καί βαστοῦσε μέ μεγάλη προσοχή τό τιμόνι μήν πάρει πότζα τό καράβι καὶ μπατάρει.

Ποῦ σ' ἀκούει ὅμως τέτοια ὥρα τό τιμόνι; Πρὶν περάσουνε τόν κάβο τό φορτίο κύλισε στή μπάντα καί τά κύματα πατούσανε τή γολέττα σάν νά εἴτανε κανένας βράχος μέσ τή θάλασσα.

— Χαθήκαμε, φωνάξανε οἱ νάφτες.

— Χύση, διάταξε ὁ καπετάνιος.

⁂

Ὅπου ρίξει ρίξει Ἀρετές στή θάλασσα.

Καθώς τίς εἶχανε στό ἀμπάρι στοιβαγμένες πρῶτες πρῶτες ρίξανε τήν Ἀφταπάρνηση καί τή Θυσία. Ὕστερα δώκανε δρόμο στήν Καλή πίστη καί τήν Ἐλεημοσύνη. Ἀπάνω πού μισορίχτανε τή Φιλανθρωπία, τήν Ἀγάπη καί τήν Τιμιότη, ἀκοῦνε ἕνα κρότο στήν πλώρη καί τό Συνείδηση νά φωνάζει:

— Καθίσαμε!

Φόβος καὶ τρόμος τοὺς ἔπιασε ὅλους. Ἡ γολέττα δέν τό κουνοῦσε πιά. Εἴτανε καλά καθισμένη στά ρηχά τοῦ πρώτου νησιοῦ, τοῦ Ἔρωτα. Μήτε τά πανιά της μπορούσανε νά τή ξεκολλήσουνε μήτε κι ἂν ρίχτανε ἀκόμα φορτίο θά ἔβγαινε.

— Σέ λίγο νάσου κ οἱ πειρατές μέ τά καΐκια τους.

Ἀνάγκη πᾶσα ὁ καπετάν Ζήσης νά παραδοθεῖ.

⁂

— Τί εἶσαι φορτωμένος; τόν ρωτήξανε τά Πάθη, σάν πατήσανε τή γολέττα.

— Ἀρετές, ἀπάντησε δειλά δειλά ὁ καπετάν Ζήσης.

Τὰ Πάθη τρελλαθήκανε ἀπό τή χαρά τους. Τέτοιο φορτίο εἶχανε καιρό νά τό δοῦνε. Στή στιγμή ἐπέσανε στ' ἀμπάρια σάν τά κοράκια στό ψωφίμι.

— Πάει καί πάει τό φορτίο τοῦ κύρ Κοσμᾶ! εἶπε μεσ' τό νοῦ του ὁ καπετάν Ζήσης. Τουλάχιστο νά σωζότανε ἡ γολέττα μου.

Πρίν τό καλοσκεφτεῖ φάνηκε ἕνας καπνός στόν κάβο κι ἕνα βαποράκι πού ἐρχότανε ἴσια τή γολέττα. Εἴτανε τό ναυαγοσωστικό ἡ «Ἀλήθεια».

— Ἔ! παιδιά, εἶπε ὁ καπετάνιος τῆς «Ἀλήθειας» στά Πάθη, σᾶς φτάνει. Πάρτε ὅ,τι θά πάρτε κι ὄξω. Νά σώσωμε τό καράβι.

Τά Πάθη ὑπακούσανε στόν καπετάν Φύση. Εἴτανε παλιός τους γνώριμος.

*

Σέ λίγες μέρες ἡ γολέττα ρεμουρκούμενη ἀπό τήν «Ἀλήθεια» ἔμπαινε στό λιμάνι γιά νά παραδώκει τό φορτίο της. Δηλαδή τό φορτίο πού ἀπόμεινε.

Ὁ παραλήπτης τοῦ φορτίου εἴτανε κάποιος μισέ Κοινώνης, ἀνταποκριτής τοῦ κύρ Κοσμᾶ, ἄνθρωπος πολύ παράξενος καί δύσκολος. Σάν εἶδε τοῦ φορτίου τήν κατάσταση, γίνηκε θερίο. Πῆγε στό δικηγόρο του, ἕνα δικηγόρο ξακουστό, τόν Ἠθικό, καί διαμαρτυρήθηκε.

Μά κι ὁ καπετάν Ζήσης βρῆκε ἕνα ἄλλο δικηγόρο, νέο, μά ξυπνό, Ἄτομο ὀνομαζόμενο, καί διαμαρτυρήθηκε κι ἀφτός.

*

— Φταίει τό πλοῖο, ἔλεγε ὁ ἕνας δικηγόρος. Ἀπό τήν ἀνικανότητα τοῦ καπετάνιου καί τά λάθια του γινῆκαν ὅλες οἱ ζημιές. Δέν εἴμαστε σέ τίποτα ὑπέφτυνοι. Πρέπει ἡ γολέττα νά μᾶς πλερώσει τίς ζημιές μας.

— Φταίει τό φορτίο τοῦ κύρ Κοσμᾶ, ἔλεγε ὁ ἄλλος δικηγόρος. Ἡ κακή του ἡ ποιότη. Τό κακό του τό μπαλλάρισμα. Τέτοιο φορτίο δέν ταξειδέβεται. Πρέπει τό φορτίο νά μᾶς πλερώσει ὅλες τίς ζημιές μας.

Τό δικαστήριο διόρισε κανονιστές τῆς ἀβαρίας δυό παλιούς ἐμπόρους, τόν Δικαίωμα καί τόν Καθῆκο, καί ἀφτοί σκεφτήκανε κι ἀποφασίσανε:

« Ἐπειδή τό πλοῖο εἶναι ξύλινο, τό ταξεῖδι ἐπικίνδυνο καί τό φορτίο κακό-
» βολο, φταῖνε κι ὁ φορτωτής πού φόρτωσε κι ὁ καπετάνιος πού ταξείδεψε τό
» φορτίο· ἑπομένως τά ἄλλα περιστατικά, τό ἀγαντάρισμα τῶν πανιῶ, τό χύσιμο,
» τό κάθισμα κι ἡ κλεψιά θεωροῦνται *ὡς συνέπειες τοῦ ἀρχικοῦ φταιξιμάτου*
» καί τῶν δυό καί οἱ ζημιές τοῦ πλοίου πᾶνε στό πλοῖο κι οἱ ζημιές τοῦ φορτίου
» στό φορτίο.

» Τό μόνο, πού καί τά δυό, πλοῖο καί φορτίο, θά πλερώσουνε ἀναλογία τόν
» κόπο τῆς «Ἀλήθειας» πού τᾶσωσε».

*

Τήν ἄλλη μέρα γράφανε οἱ ἐφημερίδες πού ὁ μισέ Κοινώνης ἔκανε φαλιμέντο

Πρώτη τοῦ Ἀγουστου 1905.

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΦΥΤΙΛΗΣ

ΦΑΙΔΡΑΙ ΣΤΙΓΜΑΙ

Ἡ κυρία καθηγητοῦ: Θεόφιλέ μου, ἔχω ἀνάγκην ἑνὸς νέου ἀλεξηλίου.
Ὁ κύριος καθηγητής: Μά πρὸς τί, ἀγάπη μου, ἀφοῦ θά ἔχουμε αὐτὸ τὸ ἔτος ὁλικὴν ἔκλειψιν ἡλίου;

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΠΟΛΥΣ ΘΟΡΥΒΟΣ ΓΙΑ ΤΙΠΟΤΕ*

ΚΩΜΩΔΙΑ ΤΟΥ SAKESPEARE

[Ὁ Λεοννάτος, διοικητὴς τῆς Μεσσίνας, ἔχει μιὰν ὡραία κόρη - μοναχοκόρη, τὴν Ἡρώ. Ἔχει καὶ μιὰν ἀνεψιά, ποῦ κατοικεῖ μαζῆ του, τὴ Βεατρίκη. Πόλεμος ἦταν, ἀλλὰ ἐτελείωσε· καὶ μερικοὶ Ἰταλοὶ καὶ Ἱσπανοὶ εὐγενεῖς ξαναγύρισαν 'ς τὴ Σικελία Ὁ Δὸν Πέτρος, πρίγκηψ τῆς Ἀραγῶνος, ἔρχεται 'ς τὴ Μεσσίνα, καὶ μαζῆ του οἱ νέοι του ἀξιωματικοί, Κλαύδιος ὁ Φλωρεντῖνος καὶ Εὐλογητὸς[1] ὁ Παδοβάνος. Ὅλους τοὺς καλοδέχεται πρόθυμα ὁ Λεοννάτος. Ὁ Κλαύδιος εἶχε 'ς τὸ μάτι τὴν Ἡρώ, προτοῦ κινήσῃ γιὰ τοὺς πολέμους. Ὁ Εὐλογητὸς εἶχε μετρηθῆ μὲ τὴ Βεατρίκη σὲ πολλοὺς ἀκροβολισμοὺς ἐξυπνάδας. Διότι ἡ Βεατρίκη εἶνε ζωηρὴ καὶ ἀνοιχτομάτα· καὶ ὁ θεῖός της σωστὰ τὸ λέγει, πῶς « εἶνε σὰν ἕνας πόλεμος ἀστεῖος ἀνάμεσα 'ς αὐτὴ καὶ τὸν ἄρχοντα Εὐλογητό ». Μὲ αὐτὴ τὴν ἀρχοντικὴ συντροφιὰ ἔρχεται καὶ ὁ Δὸν Ἰωάννης, ὁ νόθος ἀδελφὸς τοῦ Δὸν Πέτρου — ζηλόφθονος καὶ ραδιοῦργος ἄνθρωπος, ποῦ δὲν κρύβει ἀπὸ τοὺς συντρόφους του τὰ κακά του διανοήματα. Αὐτὰ εἶνε τὰ πρόσωπα, μὲ τὰ ἔργα τῶν ὁποίων θὰ συμβῇ ὁ «Πολὺς θόρυβος ».

Ὁ Κλαύδιος εἶνε ἐρωτευμένος μὲ τὴν Ἡρώ· καὶ ὁ φίλος του Δὸν Πέτρος τοῦ δίνει θάρρος 'ς τὸν ἔρωτά του. Ὁ πρίγκηψ ὁ ἴδιος θὰ ἐξηγήσῃ τὰ τρέχοντα 'ς αὐτὴ καὶ 'ς τὸν πατέρα της. Γίνεται χορὸς προσωπιδοφόρων 'ς τὸ σπίτι τοῦ Λεοννάτου· καὶ ὁ πρίγκηψ προσωπιδοφόρος, παίρνει τὴν Ἡρὼ παράμερα Ὁ Δὸν Ἰωάννης ἔχει μυρισθῆ τοὺς σκοποὺς τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ ἀρχίζει νὰ βάζῃ σκάνδαλα, ἀνάβοντας τὴ ζήλια τοῦ Κλαυδίου. Ἀλλὰ ὁ πιστὸς καὶ εἰλικρινὴς φίλος του πρίγκηψ γρήγορα διώχνει τοὺς φόβους του. Ἔχει κερδήσῃ τὴν κόρη γιὰ τὸ φίλο του, κ' ἐπέτυχε τὴν καλὴ γνώμη τοῦ πατέρα. Ὡς νὰ γείνῃ αὐτὴ ἡ προξενιά, ἡ Βεατρίκη ἔχει συναπαντηθῆ μὲ τὸν Εὐλογητό· καί, κάμνοντας πῶς δὲν τὸν ἐγνώρισε, ἔχει σωριάσῃ ἐπάνω του πείραγμα σὲ πείραγμα, τόσο ποῦ λέγει αὐτός : « Ἐστεκόμουν σὰν ἄνθρωπος 'ς τὸ σημάδι, μὲ στρατὸν ὁλόκληρο ἐπάνω μου νὰ ρίχνῃ ». Ἀλλὰ ὁ πρίγκηψ μὲ τὸν Κλαύδιο καὶ τὴν ἀρραβωνιαστική του τὴν Ἡρὼ συνεννοοῦνται κρυφὰ μεταξύ τους, πῶς νὰ κάμουν τὴ Βεατρίκη νὰ ἐρωτευθῆ μὲ τὸν Εὐλογητὸ καὶ τὸν Εὐλογητὸ μὲ τὴ Βεατρίκη· Γίνεται ὅμως καὶ ἄλλη σοβαρώτερη συνεννόησι ἀπὸ τὸ Δὸν Ἰωάννη, μὲ κατάλληλο ὄργανο τῆς κακουργίας του, τὸν Βοράκιο

Ἡ ἀστεία συνεννόησι γιὰ τὴ Βεατρίκη καὶ τὸν Εὐλογητὸ γίνεται ἔτσι: Ὁ Εὐλογητὸς πηγαίνει 'ς τὸν κῆπο τοῦ Λεοννάτου. Μονολογεῖ γιὰ τὴν τρέλλα τοῦ Κλαυδίου, ποῦ εἶν' ἐρωτευμένος. Ὅσο γιὰ τὸν ἑαυτό του, « ὡς ποῦ νὰ βρεθοῦν ὅλες αἱ χάρες σὲ μιὰ γυναῖκα, ἀπὸ μένα δὲ θὰ βρῇ καμμιὰ γυναῖκα χάρη » — λέγει. Πρέπει νά 'νε πλούσια, φρόνιμη, ἐνάρετη, ὡραία, ἤμερη, ἀρχοντικιά, « καλομίλητη, ἔξοχη 'ς τὴ μουσική, καὶ τὰ μαλλιά της νά 'χουν ὅτι χρῶμα ἀρέσει τοῦ Θεοῦ », δηλαδὴ νὰ μὴν τὰ βάφῃ. Εἰδεμή, δὲν τὴ θέλει. Ὁ Εὐλογητὸς

* *Μετεφράσθη κατ' ἐντολὴν διὰ τὸ ἐν Ἀθήναις Βασιλικὸν Θέατρον.*

1. *Εἰς τὸ πρωτότυπον* Benedick.

κρύβεται σὲ μιὰν ἀναδενδράδα, καθὼς βλέπει τὸν πρίγκηπα, τὸν Κλαύδιο καὶ τὸ Λεοννάτο νὰ πλησιάζουν. Αὐτοὶ τὸ γνωρίζουν πῶς εἶνε κρυμμένος, καὶ ἀρχίζουν τὴν κουβέντα γιὰ τὴ Βεατρίκη. Λέγουν πῶς αὐτὴ τὸν ἀγαπᾷ, ἀλλὰ ποτὲ δὲ θὰ φανερώσῃ τὸν ἔρωτά της, καὶ κάλλιο τό 'χει «νὰ πεθάνῃ, ἂν αὐτὸς τῆς κάνῃ κόρτε, παρὰ νὰ κόψῃ μιὰ σταλιὰ ἀπ' τὴ συνηθισμένη της τὴ στραβοκεφαλιά». Ὁ Εὐλογητὸς πέφτει 'ς τὴν παγίδα: «Ἀγαπᾷ ἐμένα! ἄ, μὰ αὐτὸ θέλει ἀνταπόδοση . . . Ὅταν ἔλεγα πῶς θὰ πεθάνω ἄγαμος, δὲ φανταζόμουν πῶς θὰ ζήσω ὡς ποῦ νὰ παντρευτῶ!» Στὸ ἴδιο περιβόλι, τὸ ἴδιο στρατήγημα παίζουν τῆς Βεατρίκης ἡ Ἡρὼ καὶ ἡ παρακόρη της ἡ Ὄρσολα. Ξέρουν πῶς εἶνε κρυμμένη μέσ' 'ς τὰ περιτρίκης ἡ Ἡρὼ καὶ ἡ παρακόρη της ἡ Ὄρσολα. Ξέρουν πῶς εἶνε κρυμμένη μέσ' 'ς τὰ περιπλοκάδια, καὶ πηγαίνουν κοντὰ καὶ λέγουν πῶς «ὁ Εὐλογητὸς λατρεύει τὴ Βεατρίκη» καὶ πῶς «ἡ ἀκαταδεξιὰ κι' ὁ μῶμος σπιθοβολοῦνε μέσ' 'ς τὰ μάτια της καβάλλα». Ἡ ἀκατάδεχτη καὶ ἔξυπνη ἀρχόντισσα σαγηνεύεται καὶ ξεφωνίζει:

«Εὐλογητέ μου, ἀγάπα με· θὰ σοῦ τὸ ἀνταποδώσω!»

Ἡ σοβαρὴ συνεννόησι γιὰ τὸν Κλαύδιο καὶ τὴν Ἡρὼ τραβᾷ καὶ αὐτὴ τὴν πορεία της. Ὁ Δὸν Ἰωάννης ἔρχεται 'ς τὸν ἀδελφό του καὶ τὸν Κλαύδιο, καὶ τοὺς λέγει πῶς ἡ Ἡρὼ εἶνε ἄπιστη, καὶ πῶς θὰ λάβουν τὴν ἀπόδειξι τῆς ἀπιστίας της, ὡς καὶ τὴ νύχτα, ποῦ ξημερώνει ὁ γάμος της. Ὁ Βοράκιος λέγει τὴν ἱστορία 'ς τὸ σύντροφό του, τὸν Κονράδο: «Μάθε, ὅτι ἀπόψε ἔκανα κόρτε τῆς Μαργαρίτας, τῆς παρακόρης τῆς ἀρχόντισσας Ἡρῶς, μὲ τῆς Ἡρῶς τὸ ὄνομα· μοῦ σκύβει ἀπ' τὸ παράθυρο τοῦ δωματίου τῆς κυρᾶς της, μοῦ λέγει χίλιες φορὲς τὴν καληνύχτα . . . Ὁ πρίγκηψ, ὁ Κλαύδιος κι' ὁ ἀφέντης μου, στημένοι καὶ βαλμένοι καὶ παραπλανεμένοι ἀπ' τὸν ἀφέντη μου, τὸ Δὸν Ἰωάννη, εἶδαν ἀπὸ τὸν κῆπο μακρυὰ αὐτὴ τὴν ἐρωτικὴ συνάντησι». Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν φανερό: «Δρόμο πῆρε ὁ Κλαύδιος, λυσσασμένος!»

Καὶ τώρα φθάνει αὐτὴ ἡ ἱστορία 'ς τὸ τραγικό της μέρος, καὶ γίνεται ἡ θλιβερὴ σκηνὴ τῆς ἐκκλησίας.]

ΠΡΑΞΙΣ Δ΄

ΣΚΗΝΗ Α΄

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Εἰσέρχονται οἱ **Δὸν Πέτρος, Δὸν Ἰωάννης, Λεοννάτος, Παπᾶ-Φραγκῖσκος, Κλαύδιος, Εὐλογητός,** *ἡ* **Ἡρώ,** *ἡ* **Βεατρίκη** *καὶ καλεσμένοι.*

Λεον. Ἐλᾶτε, Παπᾶ-Φραγκῖσκε, σύντομα 'ς τὸ τυπικὸν ἁπλῶς τοῦ γάμου, καὶ θὰ τοὺς ἀραδιάσετε τὰ ἰδιαίτερα καθήκοντά τους ὑστερώτερα.

Παπᾶς. Ἔρχεσθε ἐδῶ, αὐθέντα μου, νὰ στεφανώσετε αὐτὴ τὴν ἀρχόντισσα;

Κλαύδ. Ὄχι.

Λεον. Νὰ στεφανωθῇ μαζύ της· ἐσεῖς, παπᾶ μου, ἔρχεσθε νὰ τήνε στεφανώσετε.

Παπᾶς. Ἀρχόντισσα, ἔρχεσθε ἐδῶ νὰ στεφανωθῆτε μ' αὐτὸν τὸν κόμητα;

Ἡρώ. Μάλιστα.

Παπᾶς. Ἂν κανεὶς ἀπὸ τοὺς δυό σας γνωρίζῃ τίποτε ἐσωτερικὸ ἐμπόδιο, ποῦ νὰ μὴν πρέπῃ νὰ ἑνωθῆτε, σᾶς προστάζω, 'ς τὴ σωτηρία τῶν ψυχῶν σας, νὰ τὸ φανερώσετε.

Κλαύδ. Ξέρετε ἐσεῖς κανένα, Ἡρώ;

Ἡρώ. Κανένα, αὐθέντα μου.

Παπᾶς. Ξέρετε ἐσεῖς κανένα, κόμη;

Λεον. Τολμῶ νὰ δώσω ἐγὼ τὴν ἀπάντησί του: κανένα.

Κλαύδ. Ὤ, τί τολμοῦν οἱ ἄνθρωποι καὶ κάνουν! τί μποροῦν καὶ κάνουν οἱ ἄνθρωποι! τί καθημερινῶς κάνουν οἱ ἄνθρωποι, χωρὶς νὰ ξέρουνε τί κάνουν!

Εὐλ. Αἴ, τ' εἶν' αὐτά; ἐπιφωνήματα; Μὰ τότε, ἂς εἶνε καὶ μερικὰ γελαστικά, σὰν τὸ χά, χά, χῖ!

Κλαύδ. Παπᾶ, στάσου παράμερα.—Πατέρα, μὲ τὸ θάρρος:—
Μοῦ δίνετε μ' ἐλεύθερη κι' ἀβίαστη τὴν ψυχή σας
Νὰ πάρω τὴν κοπέλλα αὐτή, ποῦ εἶνε δική σας κόρη;

Λεον. Γυέ μου, ὅσο ἐλεύθερα ὁ Θεὸς τὴν ἔδινε σὲ μένα.

Κλαύδ. Καὶ τί νὰ δώσω ἐγὼ σὲ σᾶς πίσω, ποῦ νὰ ζυγιάζῃ
Ὅσον αὐτὸ τὸ πλούσιο καὶ ἀτίμητό σας δῶρο;

Δ. Πέτρ. Τίποτε, ἐκτὸς ἂν δώσετε αὐτὴ τὴν ἴδια πίσω.

Κλαύδ. Εὐγνωμοσύνη ἀρχοντικὴ μ' ἐμάθατε, γλυκέ μου
Πρίγκηψ.—Νά, ξαναπάρτε την πίσω, Λεοννάτε! Ἐτοῦτο
Τὸ σάπιο πορτοκάλι μὴν τὸ δώσετε σὲ φίλο·
Αὐτή 'νε μόνον ἡ θωριά, τὸ ἀπέξω τῆς τιμῆς της.
Δῆτε! πῶς κοκκινίζει ἐδῶ, σὰν νά 'τανε ἁγνὴ κόρη!
Ὤ, μὲ τί αὐθεντιά, μὲ τί φαινόμενον ἀλήθειας
Μπορεῖ νὰ περισκεπασθῇ ἡ παμπόνηρη ἁμαρτία!
Τὸ αἷμα αὐτὸ δὲν ἔρχεται σὰ σεμνὴ μαρτυρία
Νὰ ἐπικυρώσῃ τὴν ἁπλῆ της ἀρετή; Σεῖς ὅλοι,
Ποῦ ἐμπρός σας τὴν κυττάζετε, δὲ θενὰ παίρνατε ὅρκο,
Μ' αὐτό της τὸ ἐξωτερικό, πῶς ἤτανε ἀθῶα;
Ὅμως δὲν εἶνε· εἶνε ἐνοχὴ τὸ κόκκινό της χρῶμα,
Ὄχι σεμνότης!

Λεον. Τί μ' αὐτό, αὐθέντα μου, ἐννοεῖτε;

Κλαύδ. Νὰ μὴ στεφανωθῶ, καὶ νὰ μὴ δέσω τὴν ψυχή μου
Μὲ μιὰν ἀποδειγμένη ἄσεμνη.

Λεον. Ἄχ, ἀκριβέ μου αὐθέντα,
Ἂν ἔχετε, γιὰ δοκιμὴ δική σας, σεῖς ὁ ἴδιος
Νικήσῃ τὴν ἀντίσταση τῆς νιότης.

Κλαύδ. Ξέρω
Ποῦ πάγει ὁ νοῦς σας· ἂν ἐγὼ τὴ γνώρισα, θὰ 'πῆτε·
Ἄ! ὄχι, Λεοννάτε·
Ποτὲ δὲν τὴν ἐπείραξα μ' ἄπρεπα λόγια· μόνο
Σὰν ἀδελφὸς 'ς τὴν ἀδελφή του, πάντα τῆς μιλοῦσα
Μ' ἐντροπαλὴ εἰλικρίνεια καὶ μ' ἄδολην ἀγάπη.

Ἡρώ. Κ' ἐγὼ σὲ σᾶς ἀλλοιώτικα ἔχω φανῇ ποτέ μου;

Κλαύδ. Ἀλλοῖ σου! Τὸ φαινόμενο! Θὰ τοῦ ἀραδιάσω τώρα! . . .
Μοῦ φαίνεσθε, σὰν ἡ Ἄρτεμις 'ς τὸ φωτεινό της κύκλο,
Καὶ τόσο ἁγνή,— σὰν τὸν ἀνθὸ τοῦ ρόδου πρὶν ἀνοίξῃ·
Μὰ ἔχετε λαύρα 'ς τὸ αἷμά σας.

Ἡρώ. Καλά 'νε ὁ κύριός μου,
Καὶ μιλεῖ τόσο ἀστόχαστα;

Λεον. Γιατί, γλυκέ μου πρίγκηψ,
Σεῖς δὲν μιλεῖτε;

Δ. Πέτρ. Τί νὰ πῶ! κ' ἐγὼ 'μαι ἀτιμασμένος,
Ποῦ νὰ παντρέψω ἐφρόντιζα τὸν ἀκριβό μου φίλο
Μὲ μιὰ κοινὴ γυναῖκα.

Λεοντ. Αὐτὰ τὰ πράγματα, τὰ λένε;
Ἢ μήπως καὶ ὀνειρεύομαι;
Δ. Ἰωάνν. Κύριε, τὰ λένε, καὶ εἶνε
Ἀλήθεια αὐτὰ τὰ πράγματα.
Εὐλ. Δὲν φαίνεται σὰ γάμος
Αὐτό, ποῦ γίνεται.
Ἡρώ. Ὦ Θεέ μου! Ἀλήθεια!
Κλαύδ. Λεοννάτε,
Στέκομαι ἐγὼ ἐδῶ; εἶν' αὐτὸς ὁ πρίγκηψ; αὐτὸς εἶνε
Τοῦ πρίγκηπος ὁ ἀδελφός; αὐτὸ τὸ πρόσωπον εἶνε
Τῆς κόρης σας Ἡρῶς; κι' αὐτὰ τὰ μάτια εἶνε δικά σας;
Λεοντ. Αὐτὰ ὅλα εἶν' ἔτσι· μὰ ἀπ' αὐτό, αὐθέντα μου, τί βγαίνει;
Κλαύδ. Ἀφῆστέ με 'ς τὴν κόρη σας μιὰ ἐρώτηση μονάχα
Νὰ κάμω· καὶ μὲ τοῦ πατρὸς τὴ φυσικὴ ἐξουσία,
Προσταγὴ δῶστέ της ἐσεῖς ἀλήθεια νἀπαντήσῃ.
Λεοντ. Σοῦ τὸ προστάζω, κόρη μου ἀφοῦ εἶσαι, νὰ τὸ κάμῃς.
Ἡρώ. Ὦ Θεέ μου, σῶσέ με! γιατί μὲ βασανίζουν ἔτσι;
Τί παίδεμα τὸ λέτε σεῖς αὐτό;
Κλαύδ. Γιὰ νὰ σᾶς κάμῃ
Νἀποκριθῆτε ἀληθινὰ 'ς τὄνομα τὸ δικό σας.
Ἡρώ. Καὶ δὲν τὸ λένε Ἡρώ; Καὶ ποιὸς μπορεῖ νὰ τὸ λερώσῃ
Μὲ κατηγόρια βάσιμη;
Κλαύδ. Μὰ τὸ Θεό, μονάχη
Ἡ Ἡρώ. — Μπορεῖ ἡ Ἡρὼ μόνη της λερώνοντας νὰ σβύσῃ
Τῆς Ἡρῶς τὴν ὑπόληψη. Ποιὸς ἄνδρας ἦταν
Αὐτός, 'ς τὸ παραθύρι σας, χθὲς βράδυ, ποῦ μιλοῦσε
Μαζῆ σας ἀπ' τίς δώδεκα ὣς τὴ μία; — Τώρα, ἂν εἶσθε
ἁγνή, ἀποκριθῆτέ μου 'ς αὐτό.
Ἡρώ. Τὴν ὥρα ἐκείνη
Μ' ἄνδρα κανένα, αὐθέντα μου, δὲ μίλησα.
Δ. Πέτρ. Μὰ τότε,
Δὲν εἶσθε ὁλότελα ἀθῶα. — Λεοννάτε, πρέπει
Μὲ λύπη μου νὰ σᾶς τὸ πῶ: 'ς τὸ λόγο τῆς τιμῆς μου,
Ἐγώ, ὁ ἀδελφός μου, αὐτὸς ἐδῶ ὁ ἀδικημένος κόμης,
Τὴν εἴδαμε καὶ τὴν ἀκούσαμε, χθὲς βράδυ
Τὴν ὥρα ἐκείνη, νὰ μιλῇ ἀπ' τὸ παράθυρό της
Μ' ἕναν ἀγύρτη· ποῦ ὕστερα, σὰν αἰσχρολόγος ποῦ εἶνε
Φαῦλος, κάθησε κ' εἶπε χίλια δυό.
Δ. Ἰωάνν. Οὔ! ντροπή!... δὲν εἶνε,
Αὐθέντα, νὰ τὰ 'πῇ κανεὶς καὶ νὰ τὰ μελετήσῃ·
Δὲν εἶνε ἁγνότης ἀρκετὴ 'ς τὴ γλῶσσα ὥστε νἀρθρώσῃ
Τὰ τέτοια δίχως προσβολή. — Τόσον, ὡραία κυρά μου,
Πικραίνομαι γιὰ τὸ κακό σου φέρσιμο, τὸ μεγάλο.
Κλαύδ. Ὦ Ἡρώ, τί Ἡρὼ θὰ ἤσουν,
Ἂν τοῦ προσώπου σου αἱ μισὲς χάρες ἦσαν βαλμένες
Ἐσ τοῦ νοῦ σου τὰ φρονήματα, 'ς τοὺς πόθους τῆς καρδιᾶς σου!
Μὰ χαῖρε, ὦ παναισχρότατη καὶ πανωραία! χαῖρε,
Ὦ ἐσύ, ἁμαρτία πάναγνη καὶ ἁμαρτωλὴ ἀγνότης!

Γιὰ σένα, ὅλες τοῦ ἔρωτος τὶς πόρτες θὰ κλειδώσω,
Κι' ὁ δισταγμὸς θὰ κρεμασθῇ 'ς τὰ βλέφαρά μου ἀπάνω
Σὲ λογισμοὺς ἐπίβουλους κάθε ὁμορφιὰ νἀλλάξῃ,
Ὥστε νὰ μὴν ξαναφανῇ μὲ χάρες στολισμένη!
[Ἡ Ἡρὼ λιγοθυμᾷ]
Δ. Ἰωάνν. Ἐλᾶτε, πᾶμ' ἐμεῖς! Αὐτὰ τὰ πράγματα, ποῦ βγῆκαν
Ἔτσι 'ς τὸ φῶς, τῆς πνίγουν τὴ ζωή.
*[Ἐξέρχονται ὁ **Δὸν Πέτρος**, ὁ **Δὸν Ἰωάννης** καὶ ὁ **Κλαύδιος** μὲ τοὺς καλεσμένους].*
Εὐλ. Ἡ κυρὰ πῶς εἶνε;
Βεατρ. Μοῦ φαίνεται πῶς πέθανε. — Βοήθεια, θεῖε! Ἡρώ μου!
Καλὲ Ἡρώ! Θεῖέ μου! Ἄρχοντα Εὐλογητέ! Παπᾶ μου!
Λεοντ. Ὦ Μοῖρα! τὸ βαρύτατο χέρι σου μὴν τραβήξῃς:
Ποῦ νὰ εὐχηθῶ ὡραιότερο πέπλο γιὰ τὴ ντροπή της
Ἀπὸ τὸ θάνατο;
Βεατρ. Καλὲ ξαδέρφη Ἡρώ; πῶς εἶσαι;
Παπᾶς. Ἐλᾶτε, ἀρχόντισσα, καρδιά!
Λεοντ. Πῶς; τἄνοιξες τὰ μάτια;
Παπᾶς. Γιατί νὰ μὴν τἀνοίξῃ;
Λεοντ. Γιατί; Μὰ κάθε πρᾶγμα ἐδῶ στὴ γῆ δὲν τῆς φωνάζει
Ντροπή σου; Καὶ πῶς νἀρνηθῇ μπορεῖ τὴν ἱστορία,
Ποῦ τὴν τυπώνει καθαρὰ ς' τὸ μέτωπό της τὸ αἷμα;
Μὴ ζήσῃς παραπάνω, Ἡρώ· τὰ μάτια μὴν τἀνοίξῃς!
Γιατί, ἂν δὲν φανταζόμουν πῶς ἀμέσως θὰ πεθάνῃς,
Ἂν ἔλεγα πῶς ἤτανε πειὸ δυνατὴ ἡ ζωή σου
Παρὰ οἱ πομπές σου, μόνος μου θἀρχόμουν ἐφεδρεία
Ἐσ αὐτὴ τὴν κατηγόρια σου, τὴ ζήση σου νὰ κόψω.
Καὶ τό 'χα ἐγὼ παράτονο μιὰ κόρη ποῦ εἶχα μόνο;
Κ' ἐγρύνιαζα τὴν τσιγγουνιὰ τῆς Φύσεως γιὰ τοῦτο;
Ὦ! εἶνε κ' ἡ μιὰ παραπολλή, μ' ἐσένα! Γιατί νἄχω
Κόρη; Γιατί 'ς τὰ μάτια μου χαριτωμένη νά 'σαι;
Γιατί μὲ χέρι σπλαχνικὸ τὴ γέννα μιᾶς ζητιάνας
Δὲν ἔπαιρνα ἀπ' τὴν πόρτα μου; — ποῦ τώρα, μαυρισμένη
Καὶ λασπωμένη σὰν ἐσὲ κι' ἂν ἦταν μ' ἀτιμίες,
Θά 'λεγα «Τίποτε 'ς αὐτὴ δικό μου δὲν ὑπάρχει·
» Τὸ αἶσχος αὐτὸ ἀπὸ νεφρὸν ἀγνώριστο ἐγεννήθη!»
Μὰ ἡ δικιά μου ἡ κόρη μου, ἡ κόρη, ποῦ ἀγαποῦσα,
Ἡ κόρη μου, ποῦ ἐδόξαζα κ' εἶχα κρυφὸ καμάρι,
Ποῦ τόσο ἦταν δική μου,
Ὥστε 'ς τὸν ἑαυτό μου ἐγὼ δὲν ἤμουν πειὰ δικός μου,
Τόσο τὴν ἐτιμοῦσα! — αὐτή, ὤ! τώρα εἶνε πεσμένη
Μέσα σὲ λάκκο μελανιοῦ, ποῦ ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη
Δὲν ἔχει στάλες ἀρκετὲς ὥστε νὰ τὴν ξεπλύνῃ,
Οὔτε τὸ ἁλάτι της μπορεῖ νὰ δώσῃ νοστιμάδα
Ἐσ τὴ βρωμισμένη σάρκα της!
Εὐλ. Κύριε, κύριε, ἡσυχᾶστε.
Κ' ἐμένα τόσο ὁ θαυμασμὸς μ' ἔχει περιτυλίξῃ,
Ὥστε δὲν ξέρω τί νὰ 'πῶ.

Ἀπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἄγγλου ζωγράφου Χάμιλτων: **Ἡ σκηνὴ τοῦ γάμου.**

Βεατρ. Ὤ! μὰ τὴν ψυχή μου, τά 'χουν
Βγαλμένα τῆς ξαδέρφης μου ψέμματα.

Εὐλ. Ἀρχόντισσά μου,
Χθὲς βράδυ ἐκοιμηθήκατε μαζῆ της 'ς τὸ κρεββάτι;

Βεατρ. Ὄχι, μὰ τὴν ἀλήθεια· ὄχι· ἂν κ' ἴσα μ' ἐψὲς τὸ βράδυ,
Ὅλο τὸ δωδεκάμηνο μαζῆ της ἐκοιμώμουν.

Λεονν. Νά, ἡ βεβαιότης! Γένηκεν ἀράνταχτο αὐτό, ποῦ ἦταν
Στερεωμένο κι' ἀπὸ πρὶν μὲ σιδερένιες δέστρες!
Λὲν ψέμματα οἱ δυὸ πρίγκηπες; κι' ὁ Κλαύδιος ἀκόμα,
Ποῦ τόσο τὴν ἐλάτρευεν, ὥστε γιὰ τὴν πομπή της
Μιλῶντας τὴν ἐξέπλενε μὲ δάκρυα; Τραβηχθῆτε
Μακρυά της! Ἂς πεθάνῃ!

Παπᾶς. Μή! Λίγο κ' ἐμένα ἀκοῦστε·
Γιατὶ πολλὴ-ὥρα μοναχὸς στεκόμουν κ' ἐσιωποῦσα,
Κι' ἄφησα δρόμον ἀνοιχτὸ 'ς τῆς τύχης τὴν πορεία,
Κυττάζοντας μὲ προσοχὴ τὴ νύφη· λοιπὸν εἶδα
Χιλιάδες ὄψὲς κόκκινες νὰ ὁρμοῦν 'ς τὸ πρόσωπό της,
Κι' ἄλλαις χιλιάδες ἐντροπὲς ἀθῶες μ' ἀγγέλου ἀσπράδα
Νὰ δώχνουν τὸ κοκκίνισμα, ἐνῷ μέσ' τὴ ματιά της
Μιὰ φλόγα εἶχε φανερωθῇ τὶς ἀβανιὲς νὰ κάψῃ
Ποῦ εἶπαν οἱ πρίγκηπες αὐτοὶ ἐνάντια 'ς τὴν ἀλήθεια
Τῆς παρθενιᾶς της. Πέτε με τρελλό· μὴν πιστευθῆτε

Οὔτε 'ς τὸ διάβασμα οὔτε κἂν 'ς τὴν παρατήρησή μου,
Ποῦ ἔβαλε 'ς τὴ μελέτη μου τῆς πείρας τὴ σφραγῖδα·
Μὴν ἔχετε πεποίθησιν οὔτε 'ς τὰ γερατειά μου,
Οὔτε 'ς τὸ ἔργο τὸ ἱερό, τὸ σχῆμά μου ἢ τὸ σέβας,
Ἂν τούτη ἡ ἀρχόντισσα ἡ γλυκειὰ δὲν κοίτεται ἐδῶ πέρα
Πεσμένη κἄποιας φοβερᾶς πλάνης ἀθῶο θῦμα.

Λεονν. Παπᾶ μου, αὐτὸ δὲν ἠμπορεῖ νά 'νε ἔτσι· ἡ μόνη, ὡς βλέπεις,
Χάρη, ποῦ τῆς ἀπόμεινεν εἶνε νὰ μὴν προσθέτῃ
'Σ τὴν κολασμένη της ψυχὴ τῆς ψευδορκίας τὸ κρῖμα.
Δὲν τἀρνιέται· γιατί ζητᾷς μὲ δικαιολογίες
Αὐτό, ποῦ φάνηκε ἐντελῶς γυμνό, νὰ τὸ σκεπάσῃς;

Παπᾶς. Σὰν τί ἄνθρωπος ἦταν αὐτός, ποῦ λὲν γιὰ σᾶς, κυρά μου;

Ἡρώ. Αὐτοί, ποῦ μὲ κατηγοροῦν, τὸ ξέρουν· δὲν τὸν ξέρω
'Εγώ: ἂν ἀνθρώπου ἐγνώρισα 'ς τὸν κόσμο παραπάνω
Παρ' ὅσον ἡ παρθενικὴ σεμνότης μοῦ ἐπιτρέπει,
Ἂς μείνουν ἀσυγχώρετες ὅλες μου αἱ ἁμαρτίες!
Πατέρα, ὤ! βρῆτε ἀπόδειξη πῶς ἄνθρωπος μαζῆ μου
Μίλησε 'ς ὥρα ἀταίριαστην, ἢ πῶς μὲ κἄποιο πλᾶσμα
Χθὲς βράδυ πῆρα κ' ἔδωσα τὰ λόγια μου, καὶ τότε
Μισῆστέ με, ἀρνηθῆτέ με, βάλτε με νὰ πεθάνω
Μὲ τὰ βασανιστήρια!

Παπᾶς. Κἄποια τυφλώνει πλάνη
Παράξενη τοὺς ἱππότας.

Εὐλ. Ἀπὸ τοὺς τρεῖς οἱ δυό των
Ἴσια τραβοῦνε 'ς τῆς τιμῆς τὸ δρόμο· κι' ἂν σὲ τοῦτο
Τὸ πρᾶγμα ἡ σοφὴ γνώμη των ἔχει παραστρατήσῃ,
Ἂς εἶν' καλὰ ποῦ τό φτιαξεν ὁ Δὸν Γιάννης ὁ νόθος,
Ποῦ ὅλο μὲ τὴν κατεργαριὰ τὸ πνεῦμά του δουλεύει.

Λεονν. Δὲν ξέρω. Ἂν εἴπανε γι' αὐτὴν ἀλήθεια, θὰν τὴ σκίσουν
Αὐτὰ τὰ χέρια· ἂν ἄδικα προσβάλλουν τὴν τιμή της,
Ὁ πειὸ ἀντρειωμένος των θἀκούσῃ τὰ μαντᾶτα.
Ὁ χρόνος τόσο τὸ αἷμά μου δὲ στέγνωσεν ἀκόμα,
Μὰ οὔτε τὸ γῆρας ἔφαγε τόσο τὸ λογικό μου,
Κ' ἡ τύχη τόσο θερισμὸ δὲν μοῦ ἔκαμε τῶν μέσων,
Οὔτε ἡ ζωή μου ἡ ἄχαρη μᾶφησε χωρὶς φίλους
Τόσο, ποῦ νὰ μὴ βροῦν αὐτοὶ 'ς ἐμένα, ἀναστημένα
Μὲ τέτοιον τρόπο, δύναμη μελῶν, καὶ νοῦ ἐξυπνάδα,
Καὶ μέσων πλῆθος, κ' ἐκλογὴ φίλων, ὥστε μὲ τούτους
Νὰ τὰ ξοφλήσω ὁλότελα.

Παπᾶς. Σταθῆτε λίγο· ἀφῆστε
Σ' αὐτὸ τὴ συμβουλή μου, νὰ σᾶς δεῖξῃ τὴν πορεία.
Ἔχουν ἀφήσῃ οἱ πρίγκηπες ἐδῶ γιὰ πεθαμένη
Τὴ θυγατέρα σας· κρυφὰ 'ς τὸ σπίτι ἂς μείνῃ λίγο
Κλεισμένη, κι' ἂς μαθητευθῇ πῶς πέθανε 'ς τ' ἀλήθεια·
Πένθος κρατεῖστε φανερά, καὶ 'ς τὸ προγονικό σας
Μνῆμα τὸ ἀρχαῖο λυπητερὲς ἐπιγραφὲς κρεμᾶστε,
Κι' ἂς γείνῃ κάθε τελετή, ποῦ ἁρμόζει 'ς τὴν κηδεία.

Λεονν. Τί θά 'νε τὸ ἀποτέλεσμα; κι' ἀπ' ὅλα αὐτὰ τί θά 'βγῃ;

Παπᾶς. Μὰ τὴν Παρθένα· αὐτό, ἂν γενῇ καλά, θὰ τῆς γυρίσῃ
Σὲ λύπη τὴν καταλαλιά· κι' αὐτὸ κἄπως καλό'νε·
Μὰ ἐγὼ δὲν ὀνειρεύομαι τοῦτο μονάχα νά 'βγῃ
'Απ' τὸ ἀλλόκοτον αὐτὸ μέσον· ἀλλὰ προσμένω
Γέννα τρανότερη νὰ ἰδῶ μέσ' ἀπὸ τόσους πόνους.
Ὅποιος τἀκούσῃ ὅπως ἐμεῖς πρέπει νὰ τὸ κρατοῦμε,
Ὅτι, τὴν ἴδια τὴ στιγμὴ ποῦ τὴν κατηγοροῦσαν,
Ἔπεσε πεθαμένη,
Θὰ κλάψῃ, θὰ τὴ λυπηθῇ καὶ θὰ τῆς δώσῃ δίκηο :
Ἔτσι συμβαίνει· ὅ,τι ἔχομε, ποτὲ δὲν τὸ τιμοῦμεν
ἐνόσῳ τὸ χαιρόμαστε, μὲ τὴ σωστή του ἀξία·
παρὰ σὰν λείψῃ καὶ χαθῇ, αἴ! τότε πειὰ τὸ λέμε
πῶς ἦταν ἀνεκτίμητο, τότε τὴν ἀρετή του
βρίσκομε, ποῦ μᾶς ἔκρυβεν ἡ κατοχή του, ἐνόσῳ
κτῆμα δικό μας ἦταν·
Ἔτσι καὶ μὲ τὸν Κλαύδιο· γιὰ τὴν Ἡρὼ ἅμα ἀκούσῃ
πῶς πέθανε ἀπ' τὰ λόγια του, τὸ εἴδωλο τῆς ζωῆς της
θὰ 'δῇ νὰ γλυκοσέρνεται 'ς τῆς φαντασίας τὰ βύθη,
καὶ κάθε ἀξιολάτρευτον ὄργανο τῆς ζωῆς της
Θέ νἄρθῃ μὲ πλουσιώτερα στολίδια φορεμένο,
Καὶ συμπαθητικώτερο, καὶ μὲ ζωὴ γεμᾶτο,
'Σ τὰ μάτια καὶ 'ς τὰ ὁράματα νὰ φανῇ τῆς ψυχῆς του,
Παρὰ σὰν ζοῦσε ἀληθινά· τότε θὰ τὴν θρηνήσῃ,
— Ἂν εἶχε ὁ ἔρωτας ποτὲ 'ς τὰ σωθικά του μέρος,—
Καὶ πῶς τὴν κατηγόρησε τόσο, θὰ μετανοιώσῃ,
Ναί, κι' ἂν ἀκόμα ἀληθινὴ θαρρῇ τὴν κατηγόρια.
Ἂς γίνῃ αὐτό, καὶ βέβαιοι νά 'στε πῶς τὰ συμβάντα
Θὰ πλάσῃ μ' ὡραιότερη μορφὴν ἡ ἐπιτυχία
Παρ' ὅσο πιστευτὰ μπορῶ ἐγὼ νὰ τὰ ἱστορήσω.
Μά, κι' ἂν κακοσημαδευθῇ κάθε σκοπός μας ἄλλος,
Αὐτὸ καὶ μόνο, ὅτι νεκρὴ θὰ τήνε λογαριάζουν,
Τῆς ἀτιμίας τὸ σκάνδαλο θὰ σβύσῃ ἀπ' τὄνομά της.
Κι' αὐτὸ ἂν δὲν ἔβγῃ σὲ καλό, τὴν κλείνετε γιὰ πάντα,
—Ὅπως 'ς τὴν πληγωμένη της ὑπόληψι ταιριάζει,—
Σὲ κἄποια ζωὴν ἀπόκοσμη μὲ τῆς θρησκείας τὴ σκέπη,
Μακρυὰ ἀπὸ κάθε μάτι, γλῶσσα, ἰδέα καὶ καταφρόνια.

Εὐλ. Ἄρχον Λεοννάτε, τοῦ παπᾶ τὴ συμβουλὴ δεχθῆτε.
Καί, μόλο ποῦ γνωρίζετε πόση στενὴ φιλία
Κι' ἀγάπη ἔχω τοῦ πρίγκηπος καθὼς καὶ τοῦ Κλαυδίου,
Μὰ τὴν τιμή μου! θὰ φερθῶ 'ς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τόσο
Δίκαια, καὶ τόσο μυστικά, ὅσο γιὰ τὸ κορμί σας
Τὸ ἴδιο ἡ ψυχή σας.

Λεον. Τώρα πειά, ποῦ κολυμπῶ 'ς τὴν πίκρα,
Μὰ κ' ἡ λεπτότερη κλωστὴ μπορεῖ νὰ μὲ τραβήξῃ.

Παπᾶς. Καλὰ τὸ ἀποφασίζετε· καὶ τώρα ἀποσυρθῆτε·
'Σ τὸν πόνο τὸν παράξενο πρέπει παράξενη γιατρειά·
Κυρά μου, πέθανε γιὰ νὰ ζήσῃς· θὰ ξαναρθῆτε
Γιὰ τὴ χαρά της· ἔχετε ὑπομονὴ πειὰ καὶ καρδιά. *[Ἐξέρχονται.]*

[Μὲ τὴν τραγικὴ αὐτὴ σκηνὴ τῆς ἐκκλησίας κρίνεται καὶ ὁ ἔρως τοῦ Εὐλογητοῦ μὲ τὴ Βεατρίκη. Τοὺς συνδέει τώρα ἡ κοινὴ συμπάθεια, ποῦ ἔχουν γιὰ τὴν ἄμοιρην Ἡρώ. Καὶ ὁ Εὐλογητὸς ὁρκίζεται «'ς τὸ χέρι τῆς Βεατρίκης» πῶς ὁ Κλαύδιος θὰ τοῦ δώσῃ ἀκριβὰ λογαριασμό, γιὰ τὴν ἄδικη προσβολή, ποῦ ἔκαμε τῆς ἐξαδέλφης της.

*Ἡ πλεκτάνη ἐπὶ τέλους ξεδιαλύνεται, διὰ νὰ τελειώσῃ «Ὁ Πολὺς θόρυβος». Ἀλλὰ ἡ ἀνακάλυψις τῆς συκοφαντίας γίνεται μὲ ἕνα μέσον πολὺ ἀλλόκοτο. Δὲν εὐοδώνει τὰ πράγματα εἰς τὸ καλὸ τέρμα ἡ μετρημένη σοφία τοῦ παπᾶ, ἀλλὰ ἡ ἀνόητη στενοκεφαλιὰ τοῦ Κοντόξυλου (Dogberry), δημοσίου φύλακος, καὶ αὐτὴ ἐμποδίζει τὸ τέρμα νὰ σημειωθῇ παραπολὺ γρήγορα. Διότι ἡ πρωτεύουσα ἰδέα αὐτῆς τῆς κωμῳδίας εἶνε ὅτι ὑπάρχει μία πραγματικὴ ὄψις τῶν πραγμάτων, τὴν ὁποίαν βλέπει τὸ ἀκροατήριον, ἀλλὰ δὲν βλέπουν τὰ δρῶντα πρόσωπα. Καὶ μὲ αὐτὴ τὴ σκέψη ἀνακατεύονται εἰς τὸ δρᾶμα ὁ Κοντόξυλος καὶ ὁ σύντεκνός του, ὁ Βέργες. Αὐτοὶ συλλαμβάνουν τὰ ὄργανα, ποῦ μετεχειρίσθη ὁ Δὸν Ἰωάννης διὰ νὰ σκαρώσῃ τὸ ἀνοσιούργημά του. Αὐτοὶ κάμνουν τὴν ἀνάκρισιν καὶ πηγαίνουν νὰ ἀνακοινώσουν τὸ ἀποτέλεσμα 'ς τὸν πατέρα τῆς Ἡρῶς. Ἀλλὰ δὲν τὰ καταφέρνουν νὰ τοῦ ἐξηγήσουν τί τρέχει. Καὶ ὁ Λεοννάτος τοὺς ἀφήνει διὰ νὰ τοὺς ἀκροασθῇ ἀργότερα, πηγαίνει 'ς τὴν ἐκκλησία, καὶ ἐκεῖ ξεσπᾷ τὸ σκάνδαλο. Ὁ περιπαθὴς ἐραστής, ὁ ἀτάραχος καὶ διορατικὸς πρίγκηψ, ὁ φιλόστοργος πατέρας δὲν κυττάζουν πῶς ν' ἀνακαλύψουν τὴν ἀπάτη, ἀλλὰ κάθονται καὶ θρηνοῦν καὶ πιάνονται μεταξύ των, ἐνῷ, ούμφωνα μὲ τὴ συμβουλὴ τοῦ παπᾶ, ἡ Ἡρὼ θεωρεῖται πεθαμένη. Ἔξαφνα ὁ Κοντόξυλος παρουσιάζει 'ς τὸν πρίγκηπα τοὺς ἀνθρώπους τοῦ ἀδελφοῦ του: «Μὰ τὴν Παναγιά, κύριε, ἔχουνε διαπράξῃ ψεύτικη ἀναφορὰ· κι' ἀκόμα παραπάνω· ἔχουνε 'πῇ ὄχι ἀληθινά· **ἐν δευτέροις,** εἶνε συκοφάντες· ἔκτον καὶ τελευταῖον, ἔχουνε γλωσσοφάγῃ μὰν ἀρχόντισσα· τρίτον, ἔχουνε πιστοποιήσῃ ἄδικα πράγματα· καί, γιὰ νἀρθοῦμε 'ς τὸ συμπέρασμα, εἶνε ψεῦτες, τιποτένιοι!» Ἔτσι ἀπὸ τὴν τύχη φανερώνεται αὐτό, ποῦ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ στοργὴ καὶ ἡ ἐξυπνάδα δὲ μπόρεσαν νἀνακαλύψουν· ἡ συκοφαντία, ποῦ ὁ σοφὸς Κοντόξυλος ἐπιμένει νὰ βαφτίσῃ μὲ τὸ ὄνομα «τῆς κλοπῆς διὰ ρήξεως», γίνεται ἀχνὸς καὶ χάνεται· ἡ Ἡρὼ παρουσιάζεται ζωντανὴ καὶ ἀθῶα καὶ παίρνει τὸν Κλαύδιό της, ὁ Εὐλογητὸς παίρνει τὴν Βεατρίκη του, καὶ «Ὁ Πολὺς θόρυβος» παίρνει τέλος,—ποῦ ἐγεννήθη ἀπὸ ἕνα «Τίποτε», ἀπὸ τὴν ἀπαίτησιν τοῦ βλακὸς Κοντοξύλου νὰ κάμῃ τὴν ἀναφορά του μὲ παραπολλὰ σοφὰ λόγια, τὰ ὁποῖα ὁ ἴδιος ἐννοεῖ. Καὶ—ὅπως παρατηρεῖ ὁ κριτικὸς Charles Knight—«ἐδῶ εἶνε τὸ κορύφωμα τῆς εἰρωνείας τοῦ φιλοσόφου ποιητοῦ. Ὅσοι **παίζουν** τὸ παιγνίδι τῆς ζωῆς δὲν βλέπουν τίποτε, ἢ βλέπουν μηδαμινὰ μέρη της· ἀλλὰ καὶ ὁ ἠλιθιώτερος **θεατὴς** των παίρνει 'ς τὴ ματιά του κἄτι περισσότερο ἀπ' αὐτούς»].*

Ἀθῆναι, 1905. Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

ΦΑΙΔΡΑΙ ΣΤΙΓΜΑΙ

Μεταξὺ δύο φίλων.—*Ὁ ἕνας :* Καὶ δὲ μοῦ λές, φίλε μου, πῶς κατώρθωσες καὶ ἀπέφυγες νἀγοράσῃς γιὰ τὴ γυναῖκά σου τὴ σαμουρόγουνα, ποῦ ἐπεθυμοῦσε;

Ὁ ἄλλος : Ἁπλούστατα· ὑπεσχέθην νὰ τῆς τὴν δώσω δῶρον, ὅταν θὰ ἑορτάσῃ τὴν τριακονταετηρίδα της, καὶ ἐννοεῖς ὅτι ἡ ἡμέρα αὐτὴ δὲν θὰ φθάσῃ ποτέ.

Ὑπηρέτης τῆς ἐποχῆς. — *Ἡ κυρία :* Σοφία, θέλεις νὰ φύγῃς, γιατὶ νομίζεις ὅτι ἐργάζεσαι πολύ· καὶ ἐν τούτοις τὴ μισὴ δουλειὰ τοῦ σπιτιοῦ τὴν κάμνω ἐγὼ ἡ ἰδία.

Ἡ ὑπηρέτρια : Δὲν τὸ ἀρνοῦμαι αὐτό, κυρία· ἀλλὰ πρέπει νὰ ὁμολογήσετε καὶ σεῖς ὅτι τὴν ἄλλη μισὴ δουλειὰ τὴν ἔκαμνα ἐγώ.

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΥ ΜΟΥ ΒΙΟΥ

— Θέλεις νὰ αἰσθανθῇς βαθύτατα τὴν ὡραίαν πνοὴν τοῦ ἑλβετικοῦ πολιτισμοῦ; Ἔλα μαζύ μου, νὰ κάμωμεν ἕνα περίπατον ἀνὰ τὴν πόλιν.

Αὐτὴν τὴν φράσιν μοὶ ἀπέτεινε πρὸ πολλῶν ἐτῶν, κατὰ τὴν ὡραίαν ἐποχὴν τοῦ φοιτητικοῦ μου βίου, στενός μου φίλος, ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν εἰς Γενεύην τῆς Ἑλβετίας ἄφιξίν μου.

Μνημεῖα ὑπάτης καλλιτεχνικῆς ἀληθείας, ἀναμμνήσκοντα ζωηρῶς κόσμον ὁλόκληρον ἀποιχομένων ἐποχῶν, δὲν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡ Γενεύη, ἡ τόσῳ γραφικὰ κειμένη ἐπὶ τῶν γελαστῶν ἀκτῶν τῆς λίμνης τοῦ Λεμάν. Δὲν φέρει τὴν ἀθάνατον σφραγῖδα τῶν μεγάλων ἱστορικῶν ἀναμνήσεων ἢ τὴν σφραγῖδα τῶν αἰωνίων τοῦ κλασικισμοῦ παλμῶν. Ἡ Γενεύη εἶνε πόλις τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ, τῆς ὁποίας κάθε ἐκφανσις πολιτειακή, κοινωνικὴ καὶ οἰκογενειακή, ἀποτελεῖ τὴν ἰδανικωτέραν ἀλτρουιστικὴν σελίδα τοῦ ὡραίου νόμου τῆς ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐξελίξεως τῆς ἀνθρωπότητος.

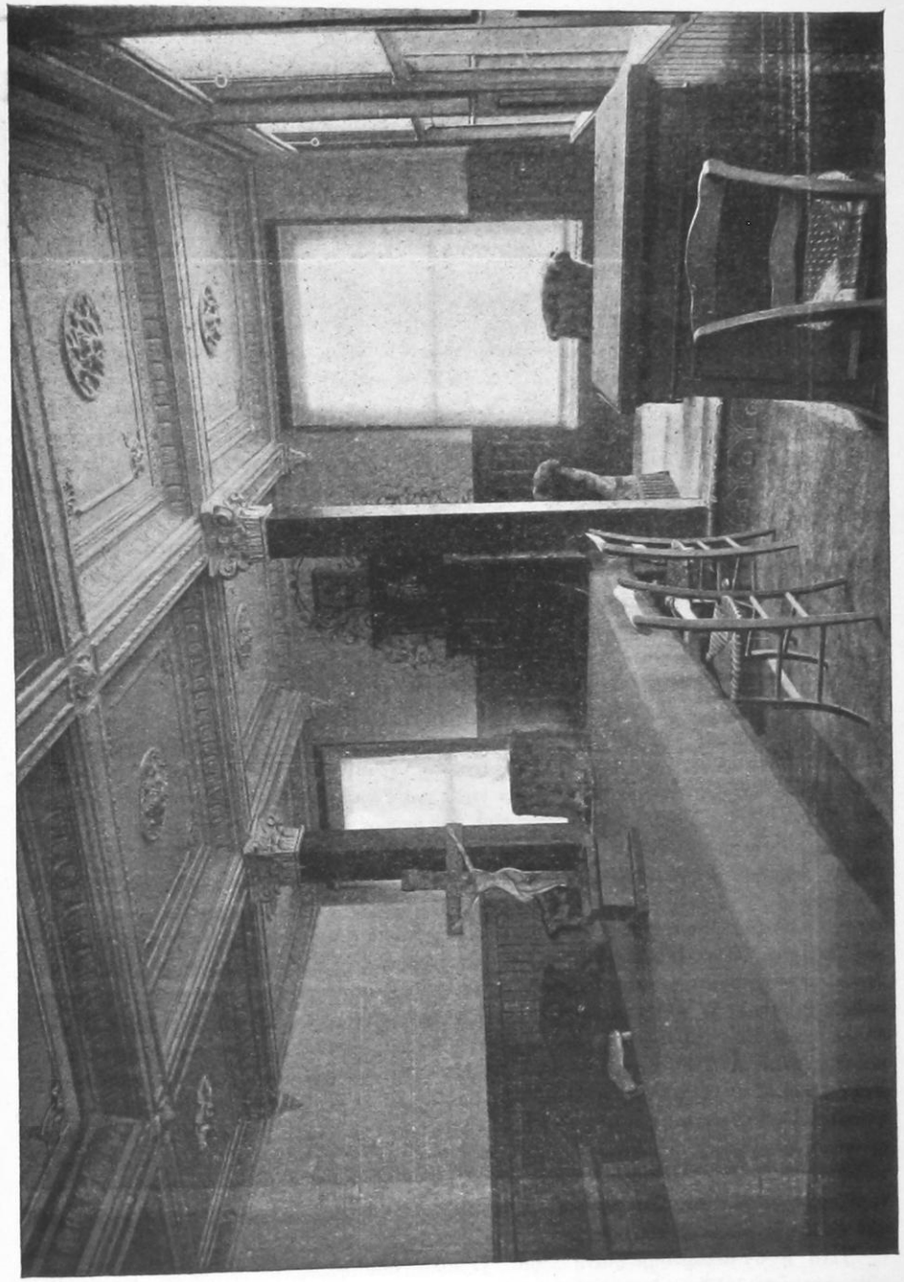
*

Τὴν πρότασιν τοῦ φίλου μου ἐδέχθην εὐχαρίστως. Ἐν πρώτοις μὲ ὡδήγησεν εἰς γραφικώτατον δροσόλουστον κῆπον, τοῦ ὁποίου τὰ ἄνθη μοὶ ἐφάνησαν ἐπιμελημένα μὲ τὴν πλέον στοργικὴν καὶ τρυφερὰν μέριμναν. Οἱ περιπατηταὶ ἦσαν ὀλίγοι, διότι δὲν ἦτο ὥρα περιπάτου. Εἰς μίαν σκιερὰν γωνίαν, κειμένην ὑπὸ κἄποιον σεμνὸν καὶ ἀπέριττον φύλλωμα, συνωμίλουν τρυφερὰ ζεῦγος νεαρόν. Τὸ αἰώνιον εἰδύλλιον τῆς ζωῆς, ἡ ἀθάνατος πνοὴ τῆς χαρᾶς! Ἦτο αὐτὴ ἡ ζωή, αὐτὴ ἡ χαρά! Δὲν ἤκουσα τί ἔλεγον. Ἀλλ' ἐφαντάσθην ἀπὸ τὸν μύχιον ψίθυρον τῶν χειλέων των, ἐξερχόμενον τὸν γλυκύτατον πρὸς τὸν ἔρωτα ὕμνον τῶν ἐραστῶν. Ἐπί τινων ἄλλων ἀναπαυτικῶν βάθρων ἐκάθηντο ὀλίγοι φοιτηταί, δύο-τρεῖς ρομαντικοὶ πειναλέοι ἢ πέντε-ἓξ ὀνειροπόλοι, οἱ αἰωνίως ταξειδεύοντες εἰς τοὺς ὠκεανοὺς τῆς χιμαίρας.

Τὰ ἄνθη ἦσαν εἰς τὴν διάθεσιν παντὸς διαβάτου. Δὲν ὑπῆρχον οὔτε κιγκλίδες οὔτε ἄλλα κωλύματα. Οἱαδήποτε αὐθάδης χεὶρ ἠδύνατο νὰ κόψῃ ὀλίγα ρόδα, ὀλίγα τριαντάφυλλα (καὶ διατί ὀλίγα;) καὶ ὅσα ἄλλα ἄνθη ἤθελε, τὰ ὁποῖα, μυροβόλα, ἐνετρύφων χαριτωμένα εἰς τὴν ἰδικήν των ζωήν. Οὔτε κηπουροὺς εἶδον οὔτε φύλακας· καὶ διηρωτήθην πῶς φυλάσσονται αὐτὰ τὰ ἄνθη, τὰ ὁποῖα ἀλλαχοῦ ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν δεκάδες βεβήλων χειρῶν θὰ εἶχον καταστρέψει. Πινακίδες τινὲς ἀνηρτημέναι ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἔλυσαν τὴν ἀπορίαν μου. Ἰδοὺ τί ἀνέγνωσα ἐπ' αὐτῶν: « Τὰ ἄνθη τίθενται sous la sauvegarde τῶν πολιτῶν ». Πάντες οἱ πολῖται φύλακες τοῦ κήπου! Αὐτὴ ἡ ἐλαχίστη λεπτομέρεια τῶν ἑλβετικῶν ἠθῶν δὲν ἐμφαίνει εὐγλωττότατα τὴν ἀληθῆ ἐξιδανίκευσιν τοῦ ἑλβετικοῦ πολιτισμοῦ; Ὁ καλός μου φίλος ἀντελήφθη τὸν θαυμασμόν μου καὶ μοῦ εἶπεν:

— Ἔλα τώρα νὰ θαυμάσῃς ἄλλα πράγματα!

Μετέβημεν εἰς ἕνα « Οἶκον ἐγκρατείας ».

Αἴθουσα τοῦ 42ου Πυραυλικοῦ Διαστημόπλοιου.

— Εἶνε αἱ κατ' ἐξοχὴν ἑστίαι τοῦ ἑλβετικοῦ ἀνθρωπισμοῦ, μοῦ λέγει ὁ καλοκάγαθος τῶν Ἑλβετῶν θαυμαστής!

Καὶ ἔμαθον ὅτι εἰς τὰ εὐαγῆ ταῦτα καθιδρύματα, ἱδρυόμενα ἑκάστοτε χάριν τῶν ἀπόρων τῶν κοινωνίας τάξεων, αἱ ὁποῖαι εἰς μείζονα βαθμὸν προσβάλλονται ὑπὸ τοῦ ἀλκοολισμοῦ, εὑρίσκει τις τὸ πρωὶ μὲν αὐγά, σοκολάτα, καφὲ καὶ γάλα, τὴν μεσημβρίαν δὲ καὶ τὴν ἑσπέραν πᾶν ὅ,τι παρασκευάζεται εἰς τὰ μετρίας τάξεως ξενοδοχεῖα, πλὴν τοῦ ποτοῦ. Ἡ καθαριότης εἶνε ἀνεπίληπτος, ἡ ὑπηρεσία στοργικωτάτη. Τί νομίζετε δὲ ὅτι πληρώνει ὁ ἐργάτης δι' ἓν ἄφθονον γεῦμα; Τὸ πολὺ ὀκτὼ σολδία, δηλαδὴ 1 ½ γρόσιον. Καὶ ὁ ἐργάτης, ἀντὶ νὰ διευθυνθῇ, ὡς καὶ ἄλλοτε ἔγραφον, εἰς τὴν ἀποπνυκτικὴν ἀτμόσφαιραν τῶν ξενοδοχείων, συχνάζει εἰς τὰς ἐξανθρωπιστικὰς ταύτας ἑστίας, ἐν ταῖς ὁποίαις εὑρίσκει ἄφθονον καὶ καθαρὰν τροφήν, φωτισμὸν ἄπλετον καὶ διαφόρους ἐφημερίδας καὶ περιοδικά. Τῶν ἐξόχως τούτων κοινωφελῶν ἱδρυμάτων ἐπωφελοῦνται καὶ οἱ ξένοι, οἱ παρεπιδημοῦντες καὶ ἀποκατεστημένοι ἐν Ἑλβετίᾳ, ἰδίᾳ δὲ ἡ ἄπορος τάξις τῆς ἀκαδημιακῆς νεότητος. Δὲν δύναμαι ν' ἀποκρύψω καὶ τὴν φορὰν ταύτην τὴν γνώμην, τὴν ὁποίαν ἐμόρφωσα, ὅτι οἱ συχνάζοντες εἰς τὰ εὐεργετικὰ ταῦτα καταστήματα φοιτηταί, ἐνσαρκοῦσιν αὐτὴν ταύτην τὴν φιλοπονίαν καὶ αὐταπαρνησίαν ἐν τῷ ἔργῳ των, ἐκπροσωποῦσι δὲ τὴν σεμνοτέραν μορφὴν τῆς εὐέλπιδος καὶ χρηστῆς φοιτητικῆς λεγεῶνος. Εἶνε ἴσως οἱ εὐγενέστεροι εἰς τὰ φρονήματα αὐτῶν, οἱ ἰδανικώτεροι εἰς τὰ ὄνειρά των, οἱ μᾶλλον καρτερικοὶ εἰς τὴν πραγμάτωσιν τῶν προσδοκιῶν των.

Προκειμένου δὲ περὶ τῶν «Οἴκων Ἐγκρατείας», οὐχὶ ἄσκοπον θεωρῶ νὰ εἴπω ἐν παρόδῳ ὅτι λειτουργοῦσιν εἴς τινα μέρη τῆς Ἑλβετίας καὶ «Ἀντιαλκοολικαὶ Λέσχαι», ἐν ταῖς ὁποίαις εὑρίσκει ὁ λαὸς πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ συντελέσῃ ὅπως ἐφελκύσῃ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ψυχήν του καὶ τὸν ἀποτρέψῃ ἀπὸ τοῦ νὰ συχνάζῃ εἰς τὰ καπηλεῖα καὶ τὰ λοιπὰ ἀνόσια κέντρα. Αἱ «Ἀντιαλκοολικαὶ Λέσχαι» ἔχουσιν ἰδιαιτέρας αἰθούσας διὰ τὰς ἑκάστοτε διδομένας συναυλίας, θεατρικὰς παραστάσεις καὶ ὠφελίμους τῷ λαῷ διαλέξεις ὑπὸ διαπρεπῶν προσωπικοτήτων, αἱ ὁποῖαι ἀνυψοῦσι τὸν λαὸν εἰς τὰς σφαίρας τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ὡραίου καὶ ἐνστερνίζουσιν εἰς τὴν ψυχήν του τὴν λατρείαν τοῦ ἀγαθοῦ. Ὡσαύτως ὑπάρχουσιν εἰς τὰς λέσχας ταύτας αἴθουσαι ἀναγνωστηρίων πλουσιώταται, γυμναστήρια καὶ λουτρῶνες ἔτι πρὸς ἀναζωπύρησιν τῶν ἐξηντλημένων σωμάτων τῶν ἐργατῶν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ λόγος περὶ τῶν μέσων, δι' ὧν καταπολεμεῖται ὁ ἀλκοολισμός, δὲν θεωρῶ περιττὸν νὰ ἐπαναλάβω ὅ,τι ἄλλοτε εἶπον, ὅτι ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ ὁ κλῆρος μεγάλως συντελεῖ πρὸς καταπολέμησιν τοῦ ἀλκοολισμοῦ. Ὁ ἱερεὺς ἐν Ἑλβετίᾳ δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν ξηρὰν ἑρμηνείαν τῶν θείων τοῦ Εὐαγγελίου ρημάτων ἢ εἰς τὴν καθαρῶς θρησκευτικὴν ποδηγέτησιν τοῦ λαοῦ. Οἱ ἱερεῖς εἰς τὸ κήρυγμά των καθ' ἑκάστην Κυριακὴν πραγματεύονται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ θέματα κοινωφελῆ ὑπὸ ἔποψιν κοινωνικὴν καὶ διαπλάττουσιν οὕτω οὐχὶ μόνον πολίτας εὐσεβεῖς, δηλονότι καλοὺς χριστιανούς, ἀλλὰ καὶ στρατιώτας τοῦ καθήκοντος, καὶ δι' ἑαυτοὺς καὶ διὰ τὸν πλησίον ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις. Καὶ παρέστην τρὶς εἰς τοιαῦτα μαθήματα ἠθικοποιήσεως καὶ ἐθαύμασα ἀληθῶς τὴν οὕτω συντελουμένην διαπαιδαγώγησιν τοῦ ἑλβετικοῦ λαοῦ. Καὶ ὅταν ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος ἢ ἀπὸ ἄλλου βήματος ὁ ἱερεὺς φωνῇ ὅτι ὁ ἀλκοολισμὸς φονεύει, ὅτι ὁ ἀλκοολικὸς πατὴρ εἶνε ὁ κάκιστος τῶν πατέρων, ὅτι εἶνε ἐγκληματίας, ὡς φονεύων λεληθότως τὰ τέκνα του καὶ λεληθότως καταπροδίδων τὴν ζωτικότητα τῆς φυλῆς του καὶ ὡς προσφέρων τὰς ἀχαριστοτέρας τῶν ὑπηρεσιῶν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, νομίζομεν ἀδιστάκτως ὅτι μεγάλη μερὶς τοῦ λαοῦ φρονηματίζεται καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθοῦς σωτηρίας.

Ἦτο ἡ 6η μεταμεσημβριανὴ ὥρα. Ὁ καλός μου φίλος μὲ ὡδήγησεν εἰς ἀχανῆ αἴθουσαν, ὅπου ἐδίδετο δωρεὰν *λαϊκὴ* συναυλία. Καὶ μοῦ εἶπεν:

—Ὁ Ἑλβετὸς δὲν δύναται νὰ ζήσῃ χωρὶς μουσικήν. Καὶ ὁ πτωχότερος ἐργάτης

μανθάνει νὰ παίζῃ μουσικόν τι ὄργανον ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας. Αἱ μουσικαὶ ἑταιρεῖαι εἶνε πολυάριθμοι. Ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ συντεχνίαι τῶν κρεωπωλῶν, τῶν ἀρτοποιῶν, τῶν ὑπαλλήλων τῶν καφενείων καὶ ἄλλων κατωτέρων ἐπαγγελμάτων ἔχουσι τὰς ἰδιαιτέρας αὐτῶν ὀρχήστρας, ὡς ἔχουσι τὰς ἰδιαιτέρας ἐφημερίδας των. Ἀπό τινων δὲ ἐτῶν συνεκροτήθησαν, προσέθηκεν, ὀρχῆστραι μαθητικῶν Συλλόγων. Πράγματι, ἡ ἀνάμνησις παρελάσεως ὀρχήστρας τοιαύτης ἐκ νεαρῶν μαθητῶν, οἵτινες ἔφερον ὁμοιομόρφους γραφικὰς στολὰς καὶ ἐχώρουν μὲ στρατιωτικὸν ὑπερήφανον βῆμα, μοὶ εἶνε γλυκυτάτη. Τὰ πάντα μαρτυροῦσιν ἐν Ἑλβετίᾳ ὅτι ἡ μουσικὴ θεωρεῖται ὡς τὸ λυσιτελέστερον μέσον πρὸς ἐξευγένισιν τοῦ ἤθους, ὡς ἄριστον μέσον ἠθικοποιήσεως τοῦ λαοῦ. Τὸ δὲ μάθημα τῆς μουσικῆς ἐν τοῖς σχολείοις εἶνε δι' ὅλους τοὺς μαθητὰς ὑποχρεωτικόν, διότι αὐτὸ μόνον ἀμεσώτατα καταλαλεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.

— Δὲν θὰ σὲ ἀφήσω νὰ πηγαίνῃς εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν σου, μοὶ λέγει ὁ φίλος μου, θὰ δειπνήσωμεν ἀπόψε μαζὺ πολὺ φθηνά!

Ἦτο ὥρα φαγητοῦ.

Κατηυθήνθημεν εἰς τὰ «Λαϊκὰ Κέντρα». Εὑρέθην μετ' ὀλίγον ἐντὸς αἰθούσης, ἀπαστραπτούσης ἀπὸ καθαριότητα, φωτισμένης δὲ δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός. Ἡ ὑπηρεσία διενεργεῖτο ἀπὸ νεαράς, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, μειδιώσας γυναῖκας. Ἐφαντάσθην τὴν περίπτωσιν ταύτην ἀλλαχοῦ καὶ ἐμακάρισα πάλιν ἐκ βάθους ψυχῆς τοὺς ἀπαραμίλλους εἰς τὸν ἀνθρωπισμὸν Ἑλβετούς. Ἐπληρώσαμεν τὸν στόμαχόν μας πλουσιοπαρόχως. Ἀλλὰ καὶ τί χρηματικὸν ποσὸν μᾶς ἐζήτησαν δι' ἀμφοτέρους; Ἑξήκοντα λεπτά· δηλαδὴ δύο γρόσια περίπου! Τὰ «Λαϊκὰ» ταῦτα «Κέντρα» συντηροῦνται τῇ ἐπιστασίᾳ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Καντονίου. Καὶ βλέπει τις ἐν αὐτοῖς ἀναμὶξ ἐργάτας παντὸς ἐπαγγέλματος, ἐργατρίας, πολλοὺς ξένους ἀπόρων τάξεων, ναυαγοὺς τοῦ βίου, ἐκπεπτωκότας «εὐγενεῖς», φοιτητὰς καὶ φοιτητρίας καὶ ὄχι ὀλίγους φιλαργύρους. Ἐν τοῖς «Λαϊκοῖς Κέντροις», ἀντιθέτως πρὸς τοὺς οἴκους τῆς ἐγκρατείας, εὑρίσκει ὁ ζητῶν καὶ οἶνον, ἀλλὰ μόνον τὸ ποτὸν τοῦτο. Πρὶν ἢ ἀποσυρθῶμεν, ἐζητήσαμεν ἑσπερινήν τινα ἐφημερίδα. Μᾶς ἐδόθη τὸ «Βῆμα τῆς Γενεύης», τὸ ὁποῖον ἔχει πέντε ἐκδόσεις καθ' ἑκάστην, τακτικῶς. Ὁ φίλος μου ἐζήτησε τὸ καθιερωμένον *καρὲ* τῆς ἑσπέρας. Ἀνέγνωμεν ὅτι τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἐδίδοντο τρεῖς λαϊκαὶ συναυλίαι εἰς διάφορα μέρη τῆς πόλεως, ὀκτὼ διαλέξεις δημόσιαι (οἱ ρήτορες ἦσαν καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, ἰατροί, δημοσιογράφοι καὶ ἱερεῖς) καὶ μία θεατρικὴ παράστασις *λαϊκή*· δύο δὲ ἐπιστημονικαὶ ἀνακοινώσεις ἐπρόκειτο νὰ γείνωσιν εἰς καθαρῶς ἐπιστημονικὰ σωματεῖα. Ὁ πολὺς Ζωρές, ἐπὶ τούτῳ προσκληθεὶς ἐκ Παρισίων, προὐτίθετο ὡσαύτως νὰ ὁμιλήσῃ εἰς τὴν εὐρυτέραν λαϊκὴν αἴθουσαν, ἥτις, ἐν παρόδῳ, δύναται νὰ περιλάβῃ 4,000 ἀκροατάς. Τὸ θέμα τῆς διαλέξεώς του ἦτο μεγίστου ἐνδιαφέροντος, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ διάσημοι Ἑλβετοὶ ἱεροκήρυκες, πολέμιοι τοῦ διασήμου Γάλλου ρήτορος, ἐπρόκειτο νὰ λάβωσι τὸν λόγον καὶ ἀντικρούσωσι τὰς ἄγαν τολμηρὰς θεωρίας του· ὁ φίλος μου προὐτίμησε νὰ μεταβῶμεν εἰς τὴν ἑσπερίδα τοῦ Σωματείου τῶν Γενευῶν φοιτητῶν.

*

Ἐν ὅλῳ, τὰ φοιτητικὰ Σωματεῖα ἐν Γενεύῃ εἶνε ὀκτώ.

Ἰδιαίτερος κανονισμὸς διέπει τὰς ἐργασίας ἑκάστου Σωματείου, συμφώνως πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῆς ἐθνικότητος αὐτοῦ.

Τὰ τρία ἰδίως ἑλβετικὰ Σωματεῖα ἀποτελοῦσιν αὐτόχρημα φωτοβόλους ἑστίας ὑπερόχου πνευματικῆς ἀναπτύξεως, ἐν αἷς ὁ σπουδαστὴς μορφοῦται ἐθνοπρεπῶς, τὸ αἴσθημα τοῦ καθήκοντος ἀείποτε διαθερμαίνεται καὶ ἡ φιλοτιμία του εὐαρέστως ὑπεκκαίεται, ἵνα καταστῇ χρηστὸς καὶ χρήσιμος ἐν τῇ κοινωνίᾳ πολίτης. Ὡς ἐκ περισσοῦ τὰ Σωματεῖα ταῦτα οὐ μόνον ἐνδελεχῶς στοχάζονται τῆς διανοητικῆς τῶν μελῶν ἀναπτύξεως καὶ

τῆς ἠθικῆς αὐτῶν διαπλάσεως, συντελουμένης ἄριστα ὑπ᾽ αὐτῶν τούτων, εἰς περιβάλλον ἀποπνέον εἰλικρίνειαν καὶ μάθησιν, ὡς ἐχόντων ἐξόχως ὑγιᾶ τὴν ἀντίληψιν τοῦ προορισμοῦ καὶ τῶν καθηκόντων αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς σωματικὰς ἀσκήσεις χάριν τῆς εὐεξίας τοῦ σώματος καὶ τῆς καθόλου ὑγείας ἀποβλέπουσι, συντηροῦντα διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον ἰδιαίτερα γυμναστήρια, σκοπευτήρια, αἰθούσας διὰ ξιφασκίαν κλπ. Καὶ οὕτω βλέπομεν τὸν Ἑλβετὸν φοιτητὴν οὐχὶ μόνον ὑπὸ πνευματικὴν ἔποψιν ἀρτίως κατηρτισμένον, ἀλλὰ καὶ τέλειον sport man.

Καθ᾽ ἑκάστην συνεδρίαν, ἥτις γίνεται ἅπαξ ἢ δὶς τῆς ἑβδομάδος, ἓν μέλος τοῦ Σωματείου κατὰ σειρὰν ὀφείλει νὰ παρουσιάσῃ ἓν πρωτότυπον ἔργον οἱουδήποτε φιλολογικοῦ ἢ ἐπιστημονικοῦ θέματος. Τὴν ἐπίκρισιν τοῦ ἔργου ἀναλαμβάνει *οἰκειοθελῶς* ἕτερον τοῦ Σωματείου μέλος. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ὑποδεικνύεται τὸ καταλληλότερον ὑπὸ τῆς πλειονοψηφίας. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἔργου ὑπὸ τοῦ ῥήτορος τῆς ἑσπέρας, ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ ἐπικριτοῦ ἡ κριτική του, εἶτα δὲ ἄρχεται ἡ συζήτησις μεταξὺ ὅλων τῶν μελῶν. Ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ ἐκείνῃ πνευματικῇ κονίστρᾳ ἀναδεικνύονται αἱ εὐφυίαι· ἐκεῖ ἐν ταῖς συζητήσεσιν, αἵτινες, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ψυχραίμως, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ μετριοπαθῶς διεξάγονται, φιλοτιμοῦνται ἅπαντα τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου νὰ ἐπιδείξωσι τὰς γνώσεις των, ἐκεῖ μορφοῦνται ἐγκυκλοπαιδικῶς, ἐκεῖ οἱ χαρακτῆρες διαπλάσσονται ἐπὶ τὸ βέλτιον, διότι οὐδέποτε αἱ συζητήσεις προσλαμβάνουσιν ἐπιθετικὸν ἢ ὀξὺν χαρακτῆρα. Ἡ ἁβροέπεια εἶνε τὸ μόνον χαρακτηριστικὸν αὐτῶν. Ὡσαύτως τὰ πλεῖστα τῶν φοιτητικῶν Σωματείων ἔχουσι καὶ τὰς ἰδιαιτέρας αὐτῶν ὀρχήστρας, ἅπαντα δὲ τὰς οἰκείας αἰθούσας ἀναγνωστηρίων μὲ πλουσίας βιβλιοθήκας, εἰς τὰς ὁποίας εὑρίσκει τις διάφορα περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδας.

Ἕκαστος Σύλλογος δὶς ἢ ἅπαξ τοῦ ἔτους διοργανοῖ φιλολογικάς, μουσικὰς καὶ χορευτικὰς ἑσπερίδας, πρὸς ὄφελος εὐεργετικοῦ τινος σκοποῦ, συντελούσας μεγάλως εἰς τὴν ἐπίρρωσιν τοῦ αἰσθήματος τῆς ἀλληλεγγύης μεταξὺ τῆς ἀκαδημαϊκῆς νεότητος ἀνεξαρτήτως ἐθνικότητος καὶ θρησκεύματος. Εἰς τὰς ἑσπερίδας ταύτας δύναταί τις νὰ ἐκτιμήσῃ καὶ ἀποθαυμάσῃ ἀληθῶς τὴν ὑψίστην ἐξιδανίκευσιν τῶν ἑλβετικῶν ἠθῶν. Οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου μετ᾽ ἰδιαζούσης ψυχικῆς εὐφροσύνης προσερχόμενοι εἰς τὰς ἑορτὰς ταύτας, φέρουσι τὰ πηλίκια τῶν φοιτητικῶν των χρόνων μὲ *ἀνοικτὴν καρδιάν*, συνευθυμοῦσι μετὰ τῶν φοιτητῶν, γελῶσι μετ᾽ αὐτῶν, συνδιαλέγονται, συζητοῦν, ᾄδουν καὶ ἀναμιγνύονται εἰς τὰς χαριτωμένας προσφωνήσεις αὐτῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἀποπνέει ὅλον τὸ ἄρωμα τῆς χαριτολογίας τοῦ ἑλβετικοῦ πνεύματος. Εὐαρέστως ὑπομιμνήσκουσι τῇ σπουδαζούσῃ νεότητι τοὺς εὐτυχεῖς ἀποιχομένους χρόνους τοῦ φοιτητικοῦ των βίου καὶ χαιρετίζουσιν ἐν τῷ προσώπῳ τῆς ἐνθουσιώσης νεολαίας τὴν ἑσπέραν ἐκείνην τὸν ἀραγῆ πυρῆνα τῆς μελλούσης ἐθνικῆς σταδιοδρομίας, τὰ εὐέλπιδα στελέχη τοῦ μέλλοντος ἔν τε τῇ ὁδῷ τῆς εὐγενοῦς ἀκμῆς καὶ δράσεως καὶ τῇ ὁδῷ τοῦ καθόλου ἀνθρωπισμοῦ. Αἱ ἑσπερίδες αὗται ἀποτελοῦσι μίαν πνευματικὴν πανήγυριν πρὸς τιμὴν τῆς ἀνθρωπίνης ἰσότητος. Πρόεδροι τῆς Ὁμοσπονδίας, καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τόσαι ἄλλαι ἐπίσημοι καὶ ἐξέχουσαι προσωπικότητες τῆς χώρας οὐδαμῶς διστάζουσι νὰ κρούσωσι τὸ ποτήριον μεθ᾽ οἱουδήποτε φοιτητοῦ. Ὅλαι αἱ κοινωνικαὶ προκαταλήψεις, αἱ ὀπισθοδρομικώταται κοινωνικαὶ συνθῆκαι ἀποκλείονται. Πρυτανεύει ἀκτινοβολοῦν, φαεινόν, ὑπέροχον τὸ πνεῦμα τῆς ἀδελφοσύνης, ἡ ἔκλαμπρος ἰδέα τῆς ἀνθρωπίνης ἀδελφοποιήσεως διὰ τῆς πνευματικῆς ἐπικοινωνίας, κάποιο μέγα ἰδεῶδες, αἰθέριον καὶ τὸ ὡραιότερον ἴσως ἁπάντων, τὸ ἰδεῶδες τῆς ἀνθρωπίνης ἀδελφοποιήσεως. Καὶ εἰς ἑκάστην φράσιν τῶν συνδαιτημόνων ἀποκρυσταλλοῦται μὲ ἀδαμαντίνην λαμπρότητα τὸ ἰδεῶδες αὐτό, ὑπὲρ οὗ κρατερῶς μάχεται ἡ προνομιοῦχος μερὶς τῆς πνευματικῆς ἀριστοκρατίας τῆς Δύσεως, χωρὶς νὰ λαμβάνῃ ὑπ᾽ ὄψιν οὔτε τὰς ἐπιπολαίας εἰρωνείας οὔτε τὰ περιφρονητικὰ μειδιάματα τῶν ἀντιπάλων αὐτῆς.

Εἰς τὰς ἑσπερίδας ἐκείνας, ὧν ἀλησμόνητοι αἱ ἀναμνήσεις, πανηγυρίζεται λεληθότως ἡ ἀδελφοποίησις τῶν λαῶν, ὁ ἐν τῇ γενεθλίῳ δ᾽ αὐτοῦ σωβινιστικώτερος τῶν ἀνθρώπων, ἐκεῖ εἰς τὸ παρήγορον περιβάλλον τῆς ἀδελφοποιήσεως γίνεται ὁ ἐνθουσιωδέστερος ὑμνητὴς τῆς ἀνθρωπίνης ἀλληλεγγύης καθ᾽ ὅλας τὰς ἐκφάνσεις αὐτῆς.

Α. ΚΑΛΕΥΡΑΣ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΙΣ ΙΩΑΚΕΙΜ ΤΟΝ Γ΄, κινδυνεύσαντα ἐν θαλάσσῃ παρὰ τὸ Μυλοπόταμον.

Οὐ μὴν κυδάλιμον σεπτῆς ἡγήτορα Νηὸς
Σωτῆρος βουλὴ βένθεα δῦναι ἁλός!
Καὶ πόντος μύστην οἰάκων Τρίτων, ἠδ᾽ ἅμα Πρῶτον,
οὔ τι βορὰν πωθέει, πλὴν σάλου ἀντίμαχον.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΕΡΑΤΙΟΝ ΚΟΛΠΟΝ, παγέντα τῇ 26ῃ Ἰανουαρίου 1893.

Πῆχθεν Κερατίου ὕδατ᾽, ἐν δ᾽ ὁλκὰς θεοτευχὴς
ἐσφήνωται, πλεῖ δ᾽ οὐ πρόσω, οὐδ᾽ ὀπίσω.
Λίσσομαι, ἡμετέρῳ παγερῷ, Θεέ, ἔμβαλε κόλπῳ
ζείδωρον θάλπος σοῖο πυρὸς ζαθέου.

ΕΙΣ ΟΜΙΛΟΝ ΝΕΑΝΙΔΩΝ, φωτογραφηθέντα ὑπὸ τὴν ἐν Βέικος (Νυμφαίῳ) γηραιὰν πλάτανον.

Κάτω ἀπὸ γέρο πλάτανο,
μέσ᾽ ’ς τὰ πυχτὰ κλαδιά του,
πόχουν γεραὶς παληαὶς φωληαὶς
τοῦ Βόσπορου τ᾽ ἀηδόνια,
κάθησ᾽ ἡ Νιότη, κ᾽ ἔλαβε
πνοὴ ἀπ᾽ τὴ σκιά του!...
πῆρε κι᾽ ὁ πλάτανος ζωὴ
γιὰ ἄλλα χίλια χρόνια!...

Τῇ 7ῃ Αὐγούστου 1905. Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΘΗΣΑΥΡΟΣ SISMANOGLIO

ΕΜΠΟΡΙΟΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΣ

Φίλτατε κύριε,

Ἐπὶ στήλης ὀρθουμένης ἐπὶ μιᾶς τῶν κορυφῶν τῶν Καρπαθίων ὀρέων εἶχον χαράξει πρὸ δωδεκαετίας τὰ ἀρχικὰ τοῦ ὀνόματός μου στοιχεῖα εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐκεῖθεν διαβάσεως τοῦ ἐν ἐλαχίστοις φίλου σου. Τὰ ἐχάραξα, οὐχὶ μὲ τὴν πρόθεσιν τοῦ νὰ τὰ ἀνεύρω, ἐὰν ποτε συμβῇ ν' ἀνέλθω ἐκ νέου μέχρι τοῦ ὕψους ἐκείνου, ἀλλὰ πρὸς ἐξωτερίκευσιν τοῦ θαυμασμοῦ, ὁ ὁποῖος μὲ εἶχε καταλάβει πρὸ τοῦ ἐξόχως ἐπαγωγοῦ θεάματος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου διέκρινον ἐπὶ ὥρας ὅλας ἐκστατικὸς τὴν μεγαλουργὸν τῆς ἀνθρωπίνης δραστηριότητος ἐξέλιξιν. Ὁλόκληρος ἡ Τρανσυλβανία καὶ ἐν ἀπόπτῳ ἡ Οὐγγαρία ἡπλοῦντο πρὸ ἐμοῦ μὲ τὰς ἐπαγωγοτέρας ἀποχρώσεις, μὲ τὰς ἀδυσωπήτως εὐθείας γραμμὰς τῶν δημοσίων ὁδῶν, αἵτινες διασχίζουσιν ὅλην ἐκείνην τὴν ἀχανῆ ἔκτασιν καὶ ἐξυπηρετοῦσι τὰς ἀνάγκας τῶν ἀγροτῶν ἀπὸ τοῦ μεγάλου χωροδεσπότου μέχρι τοῦ ἐλαχίστου μισθίου ἐργάτου, μὲ τὴν σπαργῶσαν πανταχοῦ βλάστησιν, μὲ τὰς ρυθμικὰς αὐλακώσεις, ἃς ἐχάραξαν οἱ ἀροτῆρες βόες, μὲ τὰς μαιανδρίους διευθύνσεις τῶν ποταμῶν καὶ τῶν ρυάκων της, μὲ τὰς ἐπαύλεις τῶν εἰσοδηματιῶν της καὶ τοὺς οἰκίσκους τῶν χωρικῶν της. Καὶ διενοούμην, βλέπων ὅλην ἐκείνην τὴν εἰκόνα τῆς παραγωγικότητος, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι μία τεραστίων διαστάσεων μηχανή, ὁ δὲ βίος τῶν λαῶν τὸ ἀτελείωτον δρᾶμα, οὗ τὴν τελευταίαν εἰκόνα εἰς οὐδένα ἐπετράπη εἰσέτι νὰ ἴδῃ. Ἀλλὰ μήπως τὴν μηχανὴν αὐτὴν δὲν εἶχον ψηλαφητὴν ἐνώπιόν μου, πρὸ τῶν ποδῶν μου αὐτῶν, καὶ δὲν ἀπελάμβανον τὰ ἔξῆς ἀγαθά; Ναί, φίλτατε. Ἐκεῖ, ἐπὶ τῆς βραχώδους κορυφῆς τῶν Καρπαθίων, ὁ ἄνθρωπος, ἡ μηχανὴ αὐτή, ἡ ***τὸ Πήλιον ἐπὶ τὴν Ὄσσαν καὶ τὴν Ὄσσαν ἐπὶ τὸν Ὄλυμπον ἀναμοχλεύουσα,*** ἐλάξευσεν ἓν ζυθοπωλεῖον τοῦ γραφικωτέρου εἴδους, ὅπου ὁ νωπὸς βούτυρος, τὰ ***κόρνα*** καὶ τὰ ***βὺρστ*** διηρπάζοντο κυριολεκτικῶς ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ κέλνερ καὶ ἀντ' αὐτῶν ἐπληροῦτο ὁ δίσκος του ἐκ μυριάδων κρούτσερ. Τὸ πνεῦμα τῆς ἐπιχειρηματικότητος ἔφθανεν ἕως ἐκεῖ ὑψηλὰ καὶ κατώρθου νὰ ἑλκύσῃ ἐπὶ ὁλόκληρον θερινὴν ἐποχὴν ἕως ἐκεῖ ἐπάνω ὅλον τὸν παραθερίζοντα κόσμον τῆς Στεφανουπόλεως (Κρόνσταδ, Brasow οὐγγριστί). Τὸ πῶς ἀνερριχᾶτο αὐτὸς ὁ ἀβροδίαιτος κόσμος ἕως ἐκεῖ ἐπάνω, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ μάθωσιν οἱ ἀγαπητοί ἀναγνῶσται τοῦ δημοφιλοῦς ***Ἡμερολογίου τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων,*** διότι τὸ μαντεύουν. Ἡ αὐτὴ ἀνθρώπινος χεὶρ κατεσκεύασε διὰ μέσου τοῦ περιβάλλοντος τὸ ὄρος ἐκ πευκῶν δάσους τοὺς ὡραιοτέρους καὶ ἀνετωτέρους ἐξ ὅσων εἶδον δρόμους μὲ τὸ ἐλαφρῶς ἀνάντες αὐτῶν· καὶ μὲ τὰ ἀπαραίτητα ξεκουραστικά του ἐδώλια. Καὶ ἐνῷ ἀνέρχεται ἀκμαῖος καὶ τρελλὸς ἀπὸ χαρὰν ὁ κόσμος, ἀπολαύει ταὐτοχρόνως τοῦ ὡραίου θεάματος τῆς βιομηχανικῆς τοῦ τόπου ἐκείνου κινήσεως, διότι πρέπει νὰ γνωρίζῃς, φίλτατε, ὅτι ἐκεῖ, εἰς τὴν ἐσχατιὰν τῶν οὐγγρικῶν συνόρων, ἀνθεῖ καὶ ἀκμάζει ἡ ὑφαντουργία, τῆς ὁποίας τὰ προϊόντα πάμπολλα καὶ εὐθηνά, ἁπλοῦνται προκλητικῶς ἐπὶ τῶν θυρίδων τῶν ἐργοστασίων καὶ ἐπὶ τῶν προαυλίων αὐτῶν.

Ὅλα αὐτὰ βεβαίως ἀποτελοῦν τὸ μικροσκοπικώτατον δεῖγμα τῆς παραγωγικότητος

ἑνὸς λαοῦ, θέλοντος νὰ κερδήσῃ, ν' ἀπολαύσῃ, νὰ ζήσῃ, νὰ καταστρέψῃ, νὰ καταναλώσῃ, νὰ παραγάγῃ ἐκ νέου, διὰ νὰ ζήσῃ καὶ πάλιν, νὰ διαιωνίσῃ τὸ εἶδός του, νὰ δημιουργήσῃ ἀπὸ τοῦ μηδενός, ἀπὸ τοῦ ὁποίου καὶ ἀπορρέει.

Αὐτὴ εἶναι ἡ μεγάλη καὶ ἄνευ ἀρχῆς καὶ τέλους ἀφετηρία, ὁ σκοπὸς καὶ τὸ μέσον συνάμα τῆς ὑποστάσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ὅτε οἱ ἡμίθεοι καὶ ἥρωες τοῦ Λουκιανοῦ ἀνεμόχλευον ὄρη ἐπὶ ὀρέων, τίποτε ἄλλο δὲν ἔκαμνον παρὰ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπαναλαμβάνεται ἀπὸ καταβολῆς τοῦ κόσμου.

Ἤθελον νὰ φθάσωσιν ἐκεῖνοι εἰς τὸ πολύεδρον τοῦ Δωδεκαθέου, ὅπως καὶ κάθε ἄνθρωπος δὲν παύει ἐργαζόμενος καὶ προχωρῶν, προσκρούων καὶ ἀναρριχώμενος ἐπὶ πτωμάτων καὶ ὁλοκλήρων λαῶν διὰ νὰ φθάσῃ ὑψηλότερον ἀφ' ὅπου εὑρίσκεται, ν' ἀποκτήσῃ περισσότερα, ν' ἀπολαύσῃ, νὰ ζήσῃ ἀνθρωπινώτερον, νὰ φθάσῃ πρὸς τὸ ἄφθαστον, πρὸς τὸ ἀνέφικτον, ζητῶν νέους ἀγνώστους ὁρίζοντας, νέας πάντοτε εἰκόνας τοῦ ἀπειρομεγέθους δράματος, τὸ ὁποῖον καλεῖται ζωή.

Ἀλλ' ἡ τελευταία εἰκὼν ἐξακολουθεῖ νὰ μένῃ ἀκόμη ὀπίσω καὶ θὰ μένῃ ἀόρατος. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀκόμη εἰς τὸ μέσον τῆς δημιουργικότητός του. Ὅ,τι ὅμως παρήγαγε μέχρι σήμερον προοιωνίζεται κἄτι τὸ ἀσυλλήπτως τεράστιον.

Ὅταν ἀκούωμεν ὅτι ὁ Ἀτλαντικὸς θὰ διαπλέεται μετ' ὀλίγον ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν, δὲν πρέπει νὰ τὸ θεωρῶμεν ὡς φαντασίας ἀποκύημα, καθὼς δὲν πρέπει νὰ σείωμεν τὴν κεφαλήν, ὅταν μᾶς λέγουν οἱ μηχανικοὶ τοῦ Καΐρου ὅτι ἀπὸ τῆς ἐνδοιαστικῶς τὴν κεφαλήν, ὅταν μᾶς λέγουν οἱ μηχανικοὶ τοῦ Καΐρου ὅτι ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας εἰς τὸ Ἀκρωτήριον θὰ διασχίζωμεν τὴν μαύρην ἤπειρον ἐπὶ αὐτοκινήτου. Αὐτὰ τὰ θαυμάσια τῆς ταχυτέρας συγκοινωνίας δὲν εἶναι προωρισμένα διόλου πρὸς ἁπλῆν ἡμῶν τέρψιν. Εἶναι οἱ μεγάλοι ὀχετοί, δι' ὧν κυλιόμενον θ' αὐξάνῃ ὡς ἡ χιὼν εἰς ρευστὴν κατάστασιν τὸ χρυσίον τῶν λαῶν καὶ τὰ ἀντικείμενα τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν. Καὶ ἄνθρωπον ὀρέξεις καὶ ἀπολαύσεις, ἐπὶ τοσοῦτον αὐτὸς θὰ ἐργάζεται καὶ θὰ παράγῃ.

Πρὸ τριετίας ἡ ὁλικὴ σιτοπαραγωγὴ ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ ἀνήρχετο εἰς 9 ἑκατομμύρια μετρ. στατῆρας. Ἐφέτος ἀνῆλθεν εἰς 12 καὶ πλέον τοιαῦτα καὶ θ' αὐξήσῃ ἀκόμη εἰς τὸ μέλλον ἡ παραγωγή, ὅπως θ' αὐξήσῃ ἀναλόγως ἡ ζήτησις, ὅπως θ' αὐξήσουν τὰ μέσα τῆς παραγωγικῆς, ἀνταλλακτικῆς καὶ μετακομιστικῆς κινήσεως. Ὅτε κατὰ τὸ 1902 μόναι αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Βορείου Ἀμερικῆς ἀπέδωκαν εἰς ἀραβόσιτον ἐσοδείαν 1850 ἑκατομμυρίων βουσελ, οἱ στατιστικολόγοι ἀπεφήναντο ὅτι ἡ τοιαύτη παραγωγὴ εἶχε φθάσει τὸ *ρεκὸρ* αὐτῆς. Καὶ ὅμως ἡ ἐφετεινὴ παραγωγὴ τοῦ εἴδους ἐκεῖ ἀνῆλθεν εἰς 2,082 ἑκατομμύρια. Ἰλιγγιᾷ βεβαίως ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ Ἀμερικανοὶ ἐξίσου ἐξίστανται πρὸ τοῦ κολοσσοῦ τούτου τῆς παραγωγῆς καὶ τῇ προοπτικῇ τοῦ πρώτου αὐτῶν ἄρχοντος ἐκπέμπουσιν εὐχαριστίας πρὸς τὸν ὑπέρτατον ἄρχοντα, πρὸς τὸ πνεῦμα ἐκεῖνο τὸ χειραγωγοῦν τὸν ὑλικὸν ἄνθρωπον εἰς δημιουργίαν. Ἐφέτος ἡ παγκόσμιος σιτοπαραγωγὴ (σῖτος, ἀραβόσιτος, βρώμη, κριθὴ καὶ σίκαλις) ἀνῆλθεν εἰς 3,138 ἑκατομμύρια μετρ. στατῆρας, ἐνῷ ἡ ἐτησία κατανάλωσις καθ' ὅλον τὸν κόσμον ἀπαιτεῖ 3,200 ἑκατομμύρια καὶ πλέον. Καὶ ὅμως ἡ ἐφετεινή, κρινομένη πρὸς τὴν περυσινὴν ἐσοδείαν, φαίνεται ὑπολειπομένη πολὺ ἐκείνης. Πῶς θὰ πληρωθῶσι τὰ ἐλλείποντα ποσά; Διὰ τοῦ νόμου τῆς προσφορᾶς καὶ ζητήσεως. Αἱ τιμαὶ τοῦ ἀραβοσίτου, παρ' ὅλην τὴν ἀμερικανικὴν πληθώραν, εἶναι καὶ θὰ μείνωσιν ὑψηλαί. Αἱ τιμαὶ τῶν σίτων ἐπίσης, ἐνῷ εἶναι γνωστὸν ὅτι οὐδέποτε ἄλλοτε εἶχον φθάσει εἰς τόσῳ ὑψηλὰ ὅρια (112 σέντς). Ἀπὸ τοῦ 1897 δὲν εἴχομεν ἰδεῖ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἀγορᾷ τόσῳ ὑψηλὰς τιμάς, 42 οἱ λευκόσιτοι καὶ 46 οἱ σκληρόσιτοι Ἀνατολῆς εἰς παράδες ἡ ὀκᾶ. Πόθεν προῆλθε τοῦτο; Ἀπὸ ἐλλειπῆ ἐσοδείαν βεβαίως ὄχι, ἀφοῦ ἡ ἐφετεινὴ ὑπῆρξε μεγαλειτέρα τῆς περυσινῆς. Ἀναμφιβόλως ἀπὸ τὴν αὔξουσαν ἐν γένει κατανάλωσιν καὶ τὴν συνεχῆ ζήτησιν, πάντοτε ὅμως μὲ δευτερεύοντά τινα αἴτια συνοδευομένην.

Ἀλλ' ἡ κατάστασις αὕτη, ἐφ' ὅσον ἰσοπεδοῦνται τὰ προσκόμματα τῆς ταχείας ἐπικοινωνίας τῶν λαῶν, εἶναι καὶ ἡ πρώτη αἰτία τῶν διαφόρων παραγωγικῶν καὶ ἐμπορικῶν κρίσεων, αἵτινες ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν ἐξεταζόμεναι ἀποτελοῦν τὸ ἀτελεύτητον ζήτημα τῆς πολλαπλότητος τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν, τῶν ἀξιώσεων ἑνὸς ἑκάστου ἀτόμου, τοῦ ὁρμεμφύτου αὐτοῦ πρὸς ὑποσκέλισιν τοῦ ὁμοίου του. Τὸ διαρρεῦσαν ἔτος πολλὰς ἀνέγραψε τοιαύτας κρίσεις, δι' ὧν πολλοὶ καθεστῶτες θεσμοὶ ἐξηλέγχθησαν ἀνεπαρκεῖς, καὶ ἐπὶ τοῦ τάπητος ἐτέθη διὰ μυριοστὴν φορὰν τὸ ζήτημα τοῦ περιορισμοῦ τῶν κερδοσκοπικῶν πράξεων. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ θεσμοῦ τούτου ὑπερβαίνει τὰ ὅρια διατριβῆς ἐν Ἡμερολογίῳ. Τοῦτο μόνον περὶ αὐτοῦ δύναται ἐνταῦθα νὰ λεχθῇ, ὅτι ὁ περιορισμὸς ἢ ἡ κατάργησις αὐτοῦ ἰσοδυναμεῖ πρὸς δέσμευσιν τῆς ἐμπορικῆς δραστηριότητος.

Παρῆλθεν ἡ ἐποχή, καθ' ἣν ὁ ἔμπορος, ἀποθηκεύων τὸ εἶδός του, περιέμενε τὸν ἀγοραστὴν νὰ διασκελίσῃ τὸν οὐδὸν τοῦ γραφείου του διὰ νὰ ἀγοράσῃ. Σήμερον αἱ ταχεῖαι καὶ κατ' εὐθεῖαν σιδηροδρομικαὶ συγκοινωνίαι, οἱ τηλέγραφοι καὶ τὰ τηλέφωνα εἶναι οἱ πρῶτοι ὑπάλληλοι, διὰ τῶν ὁποίων διενεργοῦνται αἱ πράξεις μεταξὺ δύο μεμακρυσμένων ἀπ' ἀλλήλων κέντρων. Ἡ συγκέντρωσις εἰς ἑνὸς καὶ μόνου χεῖρας ποσῶν ἐμπορευσίμων κατ' ἀνάγκην ἐπιφέρει ἀνάπτυξιν δραστηριότητος παρ' αὐτῷ μεγαλειτέρας καὶ ἐπινόησιν μέσων ἐξοδεύσεως οὕτως ἢ ἄλλως ἐπισφαλῶν καὶ παρακεκινδυνευμένων, δι' ὧν ἢ ἐπιτυγχάνεται ὁ σκοπὸς ἢ καταβαραθροῦται οἰκονομικῶς ὁ ἐφαρμόζων αὐτά. Αἱ ἐκ τούτου προερχόμεναι κρίσεις εἶναι ἑπομένως φυσικὴ συνέπεια ἐργασιῶν, τεινουσῶν εἰς κατάκτησιν ἐδάφους ὅσῳ τὸ δυνατὸν μεγαλειτέρου καὶ ἐξάρτησιν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν διαθέσεων ἑνὸς καὶ μόνου ἀτόμου. Τοῦτο, καθὸ ἀντιβαῖνον εἰς τὰς ἰσχυούσας συνθήκας, ἐπιφέρει τὰ ὀδυνηρὰ ἀποτελέσματα, τῶν ὁποίων συχνάκις παριστάμεθα μάρτυρες καὶ πολλάκις τὰ θύματα. Ἐν ὅσῳ δὲ ἡ δραστηριότης τῶν λαῶν καὶ τῶν ἀτόμων θ' αὐξάνῃ, τὰ τοιαῦτα δὲν θὰ λείπωσι καὶ ἐν ὅσῳ θὰ ἐμφανίζωνται νέαι πλουτοπαραγωγοὶ δυνάμεις, τὸ δέλεαρ θὰ σκορπίζεται ἀφθονώτερον καὶ ἡ κερδοσκοπία θὰ δρᾷ πάντοτε ἐπὶ μεγαλειτέρας κλίμακος.

Τοιαῦται νέαι δυνάμεις ἀνεφάνησαν καὶ δὴ τρομακτικαὶ αἱ πεδιάδες τῆς Ἀργεντινῆς καὶ τῶν Ἰνδιῶν. Ἐν τῇ πρώτῃ ὑπάρχουσιν εἰσέτι διαθέσιμοι γαῖαι 30,000 λευγῶν τετραγωνικῶν κατάλληλοι εἰς γεωργίαν. Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι καὶ ἡ Γαλλία ὁμοῦ ἀριθμοῦσι πλέον τῶν πέντε καὶ ἡμίσεος ἑκατομμυρίων ἀγροτικῶν ὑποστατικῶν. Ἐὰν ἡ Ἀργεντινὴ ὑπερβῇ μόνον κατὰ 500,000 τὰ ἤδη ὑπάρχοντα, τότε θὰ εἶναι δύσκολος ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ ποσοῦ τῆς γεωργικῆς αὐτῆς παραγωγῆς, ἥτις θ' ἀφήσῃ πολὺ ὀπίσω οἱονδήποτε συναγωνισμὸν ἐπὶ τῶν παγκοσμίων ἀγορῶν.

Τῇ 15ῃ Νοεμβρίου 1905. Δ. Μ. ΓΙΑΝΝΑΡΑΚΗΣ

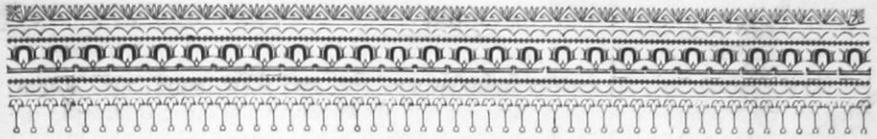
ΦΑΙΔΡΑΙ ΣΤΙΓΜΑΙ

*** *Ἡ πτωχὴ μητέρα:* Ἄχ! κυρία μου, σᾶς παρακαλῶ, πάρετε τὴν κόρη μου ὑπηρέτριαν σας καὶ τὸν πρῶτο χρόνο μὴν τῆς δίδετε μηνιάτικο.

Ἡ κυρία: Πῶς! Χωρὶς μηνιάτικο; Καὶ ἀπὸ ποῦ λοιπὸν θὰ κρατῶ τὴ ζημία γιὰ τὰ πιάτα, ποῦ θὰ μοῦ σπάνῃ;

*** *Τὸ γεροντοπαλλίκαρο:* Ἠμπορεῖτε νὰ μοῦ εἰπῆτε, δεσποινὶς Περσεφόνη, πότε ἕνας ἄνδρας κάμνει ἡρωϊκὴν πρᾶξιν;

Ἡ γεροντοκόρη: Ὅταν πανδρευθῇ.

ΤΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑ

ΑΡΧΑΙΑ ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ μεγαλομάρτυς Δημήτριος ὁ Μυροβλύτης ἐκτάκτως ἐτιμᾶτο ἐν Θεσσαλονίκῃ οὐ μόνον ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ξένων. Κατὰ τὴν 26ην Ὀκτωβρίου, ὅτε ἐτελεῖτο ἡ μνήμη αὐτοῦ, ἑορτὴ μεγαλοπρεπὴς ἤγετο ἐκεῖ καὶ πλῆθος ἄπειρον συνέρρεε πανταχόθεν. Περὶ τῆς ἑορτῆς ταύτης ὑπάρχει ἀρχαία λεπτομερὴς περιγραφὴ αὐτόπτου τινὸς μάρτυρος, ὅστις ἤκμασε κατὰ τὸν 12ον αἰῶνα μ. Χ., περιέχεται δὲ ἡ περιγραφὴ αὕτη ἔν τινι διαλόγῳ ἐπιγραφομένῳ: ***Τιμαρίων ἢ περὶ τῶν κατ' αὐτὸν παθημάτων***. Πρὶν ἐξετάσωμεν τὰ τῆς ἑορτῆς, ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ εἴπωμεν συντόμως τινὰ περὶ αὐτοῦ τοῦ διαλόγου.

Τὸ χειρόγραφον τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος διαλόγου εὑρίσκεται ἔν τινι κώδικι τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Βατικανοῦ ὑπ' ἀριθμ. 87, ἐν τῷ ὁποίῳ περιέχονται καὶ διάλογοι τοῦ Λουκιανοῦ· εἶναι δὲ ὁ κῶδιξ τοῦ 14ου αἰῶνος, γεγραμμένος μετὰ πολλῆς φιλοκαλίας.

Περὶ τοῦ χρόνου τῆς συγγραφῆς τοῦ διαλόγου παρέχει ἡμῖν αὐτὸς οὗτος δύο τεκμήρια· ἀναφέρονται δῆλον ὅτι ἐν αὐτῷ δύο ἐπίσημα πρόσωπα, ὧν τὸ μὲν κατὰ τὸν χρόνον τῆς συγγραφῆς τοῦ διαλόγου εὑρίσκετο ἐν τῇ ζωῇ, τὸ δὲ ἕτερον πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἀποθάνει. Τὸ πρῶτον, περὶ οὗ πολὺς λόγος γίνεται, καλεῖται Δοὺξ τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ εἶναι, ὡς ἀπέδειξεν ὁ Hase, Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος· τὸ δεύτερον, τὸ πρὸ ὀλίγου ἀποθανὸν πρόσωπον, οὗτινος γίνεται ἐπίσης μνεία ἐν τῷ διαλόγῳ, εἶναι ὁ ἐκ Σμύρνης σοφιστὴς Θεόδωρος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἀναφέρεται εἰς τὰ πρακτικὰ Συνόδου τινὸς ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀλεξίου τοῦ Α΄ καὶ τοῦ Πατριάρχου Νικολάου Γ΄ ἐν Κωνσταντινουπόλει· ἀναφέρεται δὲ ὡς πρόεδρος τῆς συγκλήτου καὶ ὕπατος φιλοσόφων. Ἐπειδὴ τὸ λοιπὸν ὁ Τιμαρίων, τὸ διαλεγόμενον πρόσωπον, ἀναφέρει ἐν τῷ διαλόγῳ, ὅτι ἐν Θεσσαλονίκῃ εἶδε τὸν Δοῦκα, ἐν δὲ τῷ Ἅιδῃ συνήντησε τὸν Θεόδωρον, ὃν καὶ διδάσκαλον αὐτοῦ ἀποκαλεῖ, ἕπεται ὅτι ὁ διάλογος συνετάχθη καὶ ἑπομένως ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ ἤκμασε κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ 12ου αἰῶνος.

Τίς ἦτο ὁ Τιμαρίων, ἤτοι ὁ συγγραφεὺς τοῦ ὁμωνύμου διαλόγου, δὲν εἶναι γνωστόν. Τινὲς ἀποδίδουσι τὸν διάλογον εἰς τὸν Θεόδωρον Πρόδρομον, ἀλλ' ὁ Hase, λίαν ὀρθῶς, εὑρίσκει μεγάλην διαφορὰν μεταξὺ τοῦ ὕφους τῆς γλώσσης τοῦ Τιμαρίωνος καὶ τοῦ Προδρόμου. Ἐκ τοῦ διαλόγου φαίνεται μόνον ὅτι ὁ συγγραφεύς, ἐὰν ταὐτισθῇ συγγραφεὺς καὶ διαλεγόμενον πρόσωπον, κατήγετο ἐκ Καππαδοκίας καὶ ἠσχολεῖτο εἰς τὴν φιλοσοφίαν. Μοναχὸς δὲν φαίνεται νὰ ἦτο, διότι μοναχὸς τοῦ 12ου αἰῶνος δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀποδώσῃ τοσαύτην τιμὴν εἰς τὸν εἰκονομάχον βασιλέα Θεόφιλον, τὸν ὁποῖον παριστᾷ ἐν τῷ διαλόγῳ ὡς διορισθέντα δικαστὴν ἐν τῷ Ἅιδῃ διὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ.

Ἐλθομεν ἤδη εἰς τὰ τῆς ἑορτῆς· ὁ διάλογος, ὡς εἴπομεν, ἐπιγράφεται ***Τιμαρίων ἢ περὶ τῶν κατ' αὐτὸν παθημάτων***. Δύο εἶναι τὰ ἐν αὐτῷ διαλεγόμενα πρόσωπα, ὁ Τιμαρίων καὶ ὁ Κυδίων, ἐξ ὧν ὁ πρῶτος διηγεῖται εἰς τὸν δεύτερον, φίλον του ὄντα, τὴν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Θεσσαλονίκην ἀποδημίαν του ἕνεκα εὐσεβοῦς, ὡς λέγει,

καὶ ἱεροῦ σκοποῦ καὶ τὴν ἐκεῖθεν ἐπάνοδόν του, ὅτε καθ' ὁδὸν παρὰ τὸν Ἔβρον, ποταμὸν τῆς Θρᾴκης, καταληφθεὶς ὑπὸ πυρετοῦ ἀπέθανεν· ἐπειδὴ ὅμως ὁ θάνατός του ἦτο ἄωρος, ἐπανῆλθε πάλιν ἀποφάσει τῶν δικαστῶν τοῦ Ἅδου εἰς τὴν ζωήν. Τὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, τῆς ἀποδημίας του εἰς τὸν Ἅδην, τῆς συναντήσεώς του ἐκεῖ μετὰ διαφόρων γνωστῶν αὐτῷ προσώπων, τῆς δίκης, ἣν ἤγειρε κατὰ τῶν ψυχοπομπῶν, ὡς ἀώρως ἀποσπασάντων τὴν ψυχὴν ἐκ τοῦ σώματος, καὶ τῆς καταδίκης αὐτῶν ὑπὸ τῶν δικαστῶν τοῦ Ἅδου, ἀποτελοῦσι τὸ κύριον θέμα τοῦ διαλόγου. Ἐν εἴδει δὲ παρεκβάσεως διηγεῖται ἐν ἀρχῇ ὅτι κατὰ τὴν διαμονήν του ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐγένετο θεατὴς καὶ τῆς μεγαλοπρεποῦς ἑορτῆς τοῦ πολιούχου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου. Ἡ ἀφήγησις αὕτη εἶναι πλείστου λόγου ἀξία οὐ μόνον διὰ τὴν χάριν καὶ ἀκρίβειαν τῆς περιγραφῆς, ἀλλὰ καὶ διότι, ὡς εἴπομεν, εἶναι ἡ μόνη εἴδησις, ἣν ἔχομεν περὶ τῆς λαμπρᾶς ἐκείνης ἑορτῆς, ἥτις συνήθροιζε τοσοῦτον πλῆθος ἐκ πάντων τῶν μερῶν τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου.

Διηγεῖται λοιπὸν ὁ Τιμαρίων εἰς τὸν φίλον του Κυδίωνα ὅτι ἔφθασεν εἰς τὴν περίπυστον Θεσσαλονίκην ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. Τὸν πρὸ τῆς ἑορτῆς χρόνον ἀτεφάσισε νὰ διέλθῃ κυνηγῶν παρὰ τὸν Ἀξιὸν ποταμόν, τὸν ὁποῖον Ὁμηρικῷ τῷ τρόπῳ (πρβ. Ἰε. Β, 849) ἐγκωμιάζει ὡς « ἠΰν τε μέγαν τε ». Τὴν παρὰ τὸν ποταμὸν τοῦτον χώραν, ἀφ' οὗ ἐξυμνεῖ ὡς εὐφορωτάτην καὶ κατάλληλον πρὸς παράταξιν καὶ σύνταξιν στρατευμάτων, ὡς φίλος τοῦ κυνηγίου ἐπιφέρει: «εἰ δὲ καὶ θηρεύειν βουληθείης, φαίης ἄν, ὡς ἐνταῦθα καὶ ἐρῶσα τοῦ Ἱππολύτου ἡ Φαίδρα ἐπιστράσαιτο ἂν εὐφυῶς, καὶ κυσὶ θωῦξαι καὶ βαλιαῖς ἐλάφοις ἐγχρίψαιτο» (Εὐρ. Ἱππολ. 217).

Ἐκεῖ λοιπὸν συνεθήρευσε μετὰ τῶν φίλων καὶ ἐπιστάσης τῆς ἑορτῆς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πόλιν· ἀφ' οὗ δὲ προσῆλθεν εἰς τὰ θεῖα τεμένη καὶ τὰ ἱερὰ καὶ τὴν ὀφειλομένην τιμὴν ἀπένειμεν, ἐπεσκέφθη καὶ τὴν ἐμπορικὴν πανήγυριν, ἥτις ἐτελεῖτο ἔξω τῶν τειχῶν τῆς πόλεως· ἤρχετο δὲ ἡ πανήγυρις αὕτη ἓξ ἡμέρας πρὸ τῆς ἑορτῆς καὶ ἔληγε τὴν δευτέραν ἡμέραν αὐτῆς (ἤτοι 20—28 Ὀκτωβρίου).

Ἐνταῦθα γενομένου τοῦ λόγου, ὁ Κυδίων παραπονεῖται ὅτι ὁ φίλος του εἶναι λίαν λακωνικὸς καὶ ἀπαιτεῖ λεπτομερῆ περιγραφὴν τῆς τε ἑορτῆς καὶ τῆς ἐμπορικῆς πανηγύρεως, ὁ δὲ Τιμαρίων, ἱκανοποιῶν τὴν περιέργειαν τοῦ φίλου του, ἄρχεται τῆς περιγραφῆς ὡς ἑξῆς:

«Ἑορτὴ δή ἐστι τὰ Δημήτρια, ὥσπερ Ἀθήνῃσι Παναθήναια καὶ Μιλησίοις τὰ Πανιώνια· γίνεται δὲ μεγίστη τῶν πανηγύρεων ». Εἰς τὴν πανήγυριν ταύτην, ἐξακολουθεῖ λέγων ὁ Τιμαρίων, συρρέουσι πανταχόθεν οὐ μόνον ἰθαγενεῖς καὶ ἐξ ἄλλων μερῶν Ἕλληνες, ἀλλὰ καὶ παντοδαπὰ γένη Μυσῶν, κατοικοῦντα ἀπὸ τοῦ Ἴστρου μέχρι Σκυθικῆς, καὶ Καμπανοὶ καὶ Ἰταλοὶ καὶ Ἴβηρες καὶ Λυσιτανοὶ καὶ Κέλται τῶν ἐπέκεινα Ἄλπεων καὶ ἐν γένει τὰ παράλια τοῦ Ὠκεανοῦ ἀποστέλλουσιν ἱκέτας καὶ θεωροὺς πρὸς τὸν μάρτυρα· «τοσοῦτον αὐτῷ τῆς δόξης κατὰ τὴν Εὐρώπην περίεστιν». Ἐγὼ δέ, λέγει ὁ Τιμαρίων, ἅτε Καππαδόκης ὢν καὶ μὴ ἔχων ἔτι πεῖραν τοῦ πράγματος, ἐπεθύμουν τὰ πάντα νὰ ἴδω· δι' ὃ ἀνῆλθεν εἰς ἀκρώρειάν τινα εὑρισκομένην πλησίον τοῦ τόπου τῆς ἐμπορικῆς πανηγύρεως καὶ καθήσας ἐκεῖ ἐπεσκόπουν τὰ πάντα ἐν ἡσυχίᾳ.

Τὴν ἐκ τῆς ἀκρωρείας ἐκείνης ἄποψιν τῶν κατασκευασθεισῶν σκηνῶν διὰ τὴν ἐμπορικὴν πανήγυριν μετὰ φαντασίας ποιητικῆς καὶ χάριτος οὐ σμικρᾶς περιγράφει ὁ Τιμαρίων. Ὑπῆρχον, λέγει, δύο στοῖχοι σκηνῶν μακρότατοι καὶ παραλλήλως ἐκτεινόμενοι, ἀπέναντι ἀλλήλων· ἐγκαρσίως τούτων ὑπῆρχον ἕτεροι πολλοὶ στοῖχοι σκηνῶν, μικρότεροι ὅμως οὗτοι, ὥστε τὸ σύνολον μακρόθεν ὡμοίαζε πρὸς ζῷόν τι ἑρπετόν, πρὸς τὸν ἴουλον (=σαραντάποδαρον), ὑπὸ τὴν κοιλίαν τοῦ ὁποίου φύονται πολυπληθεῖς μικροὶ πόδες.

Ἐπίσης γλαφυρῶς περιγράφει τὸν συμμιγῆ ἦχον καὶ τὸν θόρυβον, ὅστις ἐκ τοῦ μέρους ἐκείνου τῆς πανηγύρεως ἔφθανε μέχρις αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς ἀκρωρείας καθημένου· ὁ ἦχος οὗτος προήρχετο ἐκ τῶν φωνῶν τῶν πολλῶν καὶ διαφόρων ζώων, τὰ ὁποῖα εὑρίσκοντο ἐκεῖ.

ταῦτα δὲ ἦσαν «ἵπποι χρεμετίζοντες, βόες μηκώμενοι, πρόβατα βληχώμενα, χοῖροι γρυλλίζοντες καὶ κύνες βαΰζοντες· ἔπονται γὰρ καὶ οὗτοι τοῖς δεσπόταις, ὁτὲ μὲν λύκων, ὁτὲ δὲ φωρῶν πολέμιοι».

Ἀφ' οὗ τοιουτοτρόπως μακρόθεν ἔτερψε τὴν ὅρασιν καὶ τὴν ἀκοὴν ὁ Τιμαρίων, κατῆλθεν ἐκ τῆς ἀκρωρείας καὶ ἐπλησίασεν εἰς τὸν τόπον τῆς ἐμπορικῆς πανηγύρεως, ἔνθα, ὡς λέγει, ἔμεινεν ἔκθαμβος διὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν ἐκεῖ εὑρισκομένων ἐμπορευμάτων. Ἐκεῖ ὑπῆρχον διάφορα ὑφάσματα καὶ νήματα, τὰ ὁποῖα ἀπεστάλησαν ἐκ τῆς Βοιωτίας, τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Ἰταλίας· ἐπίσης διάφορα ἐμπορεύματα προερχόμενα ἐκ τῆς Φοινίκης, τῆς Αἰγύπτου, τῆς Ἱσπανίας καὶ τῶν Ἡρακλείων στηλῶν· καὶ ταῦτα μὲν ἀπ' εὐθείας κομίζουσιν οἱ ἔμποροι πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην καὶ τὴν περὶ αὐτὴν χώραν. Τὰ δὲ τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἐμπορεύματα συναθροίζονται πρῶτον εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐκεῖθεν διὰ πολλῶν ἵππων καὶ ἡμιόνων μετακομίζονται εἰς Θεσσαλονίκην. Ποίου εἴδους ἦσαν τὰ ἐμπορεύματα ταῦτα τοῦ Εὐξείνου Πόντου δὲν ἀναφέρει ὁ Τιμαρίων· φαίνεται ὅμως ὅτι ἦσαν μηλωταί, δέρματα, ἰχθύες καὶ ὠὰ αὐτῶν τεταριχευμένα (τὸ γνωστὸν χαβιάρι τῆς Ρωσίας), τῶν ὁποίων ἔκτοτε ἤδη ἐγίνετο κατανάλωσις ἐν τῷ κράτει τοῦ Βυζαντίου. Οὕτω λοιπὸν ἡ Θεσσαλονίκη κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγ. Δημητρίου μετεβάλλετο εἰς διεθνῆ ἔκθεσιν, εἰς παγκόσμιον ἀγορὰν βιομηχανικῶν καὶ φυσικῶν προϊόντων.

Μετὰ τὴν ἐπισκόπησιν τῆς ἐμπορικῆς πανηγύρεως, ἐξακολουθῶν τὴν διήγησίν του ὁ Τιμαρίων, λέγει ὅτι ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα καὶ ἄλλων θεαμάτων κοινωνὸς καταστῇ, καὶ μάλιστα τῆς ἱερᾶς συνάξεως, τῆς θρησκευτικῆς δηλονότι πομπῆς, ἥτις ἐτελεῖτο πρὸς τιμὴν τοῦ μεγαλομάρτυρος. Ἡ τελετὴ αὕτη ἐγίνετο ἐπὶ τρεῖς παννύχους διανυκτερεύσεις ἤτοι ἀγρυπνίας[1], καθ' ἃς πολλοὶ ἱερεῖς καὶ μοναχοί, εἰς δύο χοροὺς διῃρημένοι, ἔψαλλον ὕμνους πρὸς τιμὴν τοῦ μάρτυρος. Ἀρχιθέωρος δὲ ἐπὶ τούτοις ἵστατο ὁ ἀρχιερεύς, ἐπιμελούμενος ὅπως τὰ τῆς ἑορτῆς διεξαχθῶσι δεόντως καὶ ἐν τάξει.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐτελοῦντο, ὡς λέγει, ἔννυχα καὶ ὑπὸ φωτὶ καὶ λαμπάδι, κατὰ τὴν πρωίαν δὲ (26 Ὀκτωβρίου) προσῆλθεν εἰς τὸν ναὸν ὁ ἡγεμὼν τῆς χώρας· τίς ἦτο οὗτος δὲν λέγεται ρητῶς ὑπὸ τοῦ Τιμαρίωνος, ἐξ ὅσων ὅμως λέγει περὶ αὐτοῦ φαίνεται ὅτι ἐννοεῖ, ὡς εἴπομεν, τὸν Μιχαὴλ Παλαιολόγον. Ὁ Τιμαρίων δὲν εὑρίσκει καταλλήλους λέξεις, ὅπως ἐκφράσῃ τὸν θαυμασμόν του· κατὰ τὸ σύστημα τῶν κολάκων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἄφθονον καίει τὸ θυμίαμα πρὸς τιμὴν αὐτοῦ. Κατ' ἀρχὰς ἐγκωμιάζει τὴν συνοδείαν του, ἥτις ἀπετελεῖτο ἐκ λογάδων· πάντες οὗτοι, λέγει, ἦσαν « ἀκμάζοντες σφριγῶντες, ἄνδρες Ἄρεος ἐννυαλίοιο μύσται καὶ τρόφιμοι, σηρικαῖς καὶ καταστίκτοις ἀμφίοις τὴν περιβολὴν καλλυνόμενοι, οὗλοι τὰς κόμας, ξανθοὶ τὰς κόμας »· οἱ ἵπποι αὐτῶν ἦσαν « Ἀραβικοὶ γαυριῶντες, μετάρσιοι τῷ πόδε καὶ τοῖς ἅλμασι δεικνύντες, ὡς ἀέρος ἐφίενται καὶ τὴν γῆν ἀποστρέφονται ».

Τούτων προπορευομένων, ἐπηκολούθει ὁ ἡγεμών, ὅστις ἦτο λαμπρότερος τοῦ Ἑωσφόρου καὶ τοῦ Ἑσπέρου « καὶ οὔθ' Ἕσπερος οὐθ' Ἕῳος οὕτω θαυμαστός, ὡς ἡμῖν ἐκεῖνος τῷ τότε παρανατέταλκε ». Ἐξυμνεῖ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ, μεταχειριζόμενος τὸ τῆς Γραφῆς « χαροποιοὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς ἀπὸ οἴνου καὶ λευκοὶ οἱ ὀδόντες αὐτοῦ ἢ γάλα »· ἐπίσης ἐπαινεῖ τὸ ἀνάστημά του, τὸ ὁποῖον ἀνήρχετο ὡς κυπάρισσος καὶ τοῦ ὁποίου ἡ συμμετρία ἦτο τοιαύτη, ὥστε ἠδύνατο νὰ λεχθῇ περὶ αὐτοῦ τὸ θρυλούμενον « οὔκ ἐστι προσθεῖναι οὐδ' ἀφελεῖν ». Προκειμένου περὶ τοῦ προσώπου του εὑρίσκεται ἐν ἀμηχανίᾳ πῶς νὰ περιγράψῃ αὐτό, διότι ἄλλοτε μὲν διαφαίνεται ἐπ' αὐτοῦ ἡ χάρις τῆς Ἀφροδίτης, ἄλλοτε τὸ ὁρμητικὸν τοῦ Ἄρεως, ἄλλοτε τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦ Διὸς καὶ ἄλλοτε τὸ γοργὸν καὶ ἀγχίστροφον τοῦ Ἑρμοῦ. Οὔτε τὴν

1. *Τὴν νύκτα τῆς 25, 26 καὶ 27 Ὀκτωβρίου.*

κόμην αὐτοῦ παραλείπει, ἥτις οὐδαμῶς ἦτο μέλαινα, ἀλλ' οὐδὲ καὶ πάνυ ξανθή, « τῆς ἀκρότητος δὲ τούτων κολαζομένης κεκραμένον ἄλλο τι βάμμα θαυμάσιον τὴν τρίχα ὑπέβαττε· τό τε γὰρ μέλαν αὐχμηρὸν καὶ ἀνέραστον, τό τε ξανθὸν γυναικῶδες καὶ ἀνανδρον· τὸ δὲ κεκραμένον ἐξ ἀμφοτέρων ἐν ἀνδρείᾳ φέρει τὸν ἔρωτα ». Τὴν φωνήν του τέλος « γέμουσαν πειθοῦς καὶ χαρίτων καὶ μουσικῆς ἐμμελείας » ἐτόρευσεν, ὡς φαίνεται, Σατφώ τις.

Τοιοῦτος λοιπὸν ὢν ὁ γεννάδας, προσῆλθεν εἰς τὸν ναὸν καὶ προσηυχήθη εἰς τὸν μάρτυρα· ἐπευφημία τότε οὐρανομήκης ἀντήχησεν ἐκ μέρους τοῦ πλήθους. Ἀφ' οὗ δὲ ἔστη εἰς τὴν δι' αὐτὸν ὡρισμένην θέσιν, προσεκάλεσε πλησίον αὐτοῦ τὸν ἀρχιερέα. Ἡ ἱεροτελεστία τότε, ἐπὶ παρουσίᾳ τοιούτων θεωρῶν, ἐτελέσθη ἐν ἐκτάκτῳ μεγαλοπρεπείᾳ· θεία ψαλμῳδία ἀντήχει ἐν τῷ ναῷ, ἐκτελουμένη ἐν ρυθμῷ καὶ τάξει· ἦτο ὕμνος ἀναπεμπόμενος πρὸς τιμὴν τοῦ μεγαλομάρτυρος καὶ προερχόμενος οὐ μόνον ἐξ ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν· «ἀλλὰ δὴ καὶ γυναῖκες ὅσιαι καὶ μονάζουσαι περὶ τὸ πτερύγιον, εὐώνυμά που τοῦ ἱεροῦ, πρὸς δύο χοροὺς ἀντιφώνους διαιρεθεῖσαι, καὶ αὐταὶ τὸ ὅσιον ἀπεδίδουν τῷ μάρτυρι».

Ἐνταῦθα λήγει ἡ ἀφήγησις τοῦ Τιμαρίωνος περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, τοῦ ὁποίου ὁ ναὸς σώζεται ἔτι ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ τοῦ ὁποίου ὁ τάφος ἐξακολουθεῖ νὰ ἀναβλύζῃ νᾶμα θεῖον πρὸς σωματικὴν καὶ ψυχικὴν σωτηρίαν τῶν προσερχομένων εὐσεβῶν.

ΕΜΜ. ΔΑΥΙΔ

ΔΕΙΛΙΝΟ

Ἀστροσπαρμένοι τ' οὐρανοῦ ἀνθίζουν πάλ' οἱ κάμποι
καὶ μήτε χρῶμα γύρω μας, μήτε μορφὴ δὲ μένει·
ς τὰ δαχτυλίδια σου —γιὰ ἰδές! - στερνὴ μιὰ ἀχτίδα λάμπει,
θαρρεῖς ς τὸ φῶς τὸ ἀποσπερνὸ πῶς κάτι ἀργοπεθαίνει.

Ἔλ', ἀδελφή, καὶ βάλε μου ς τὸ μέτωπο τὰ χέρια
τὰ δροσερά, ς ὰν τὸ νερό, καὶ τ' ἀπαλά, ς ὰ χνοῦδι,
ν' ἀνοίξῃ, ἂν θές, ς ὰν τὸν ἀνθό, μπρός σου ἡ ψυχή μου ἀκέρια,
κρῖνος ἁγνὸς ς τὰ πόδια σου, ς τὴ νειότη σου τραγοῦδι.

Μιὰ μυστικὴ μέσ' ς τἄπειρο σταλάζει καλοσύνη,
κι' ὅταν τὰ μάτια τὰ γλυκὰ πρὸς τ' ἄστρ' ἀνασηκώνῃς,
μοῦ λὲς τὸν κάθε στεναγμό, ποῦ κάθε πλᾶσμ' ἀφίνει . . .
– Κλαίει ἡ ψυχή μου ς ὰν κι' αὐτά, γιατί δὲν τὴ μερόνεις;

(Μίμησις) ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΝΕΩΤΕΡΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ*

Μέχρι τοῦ 1830 ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου ἐγράφησαν μὲν δύω ἢ τρία θεατρικὰ ἔργα, ἀλλὰ σκηνὴ πρὸς παράστασιν εἴτε αὐτῶν, εἴτε ἄλλων τινῶν ἀλλαχοῦ γραφέντων ἢ μεταφρασθέντων οὐδεμία ἐπήχθη. Ἀλλ' οὐδ' εἰς ἄλλην τινὰ πόλιν τῆς Ἑλλάδος μέχρι τῆς ἀναφερθείσης ἐποχῆς ἀνεπέτασσε τὴν αὐλαίαν αὐτῆς ἡ ἑλληνικὴ σκηνή, ἐὰν ἐξαιρέσωμεν τὰς δύω ἐν Τήνῳ γενομένας κατὰ τὸ 1825 παραστάσεις, περὶ ὧν κατωτέρω ἐν ὑποσημειώσει γενήσεται λόγος, καὶ δύω ἄλλας γενομένας ἐν Σαντορίνῃ κατὰ τὸ 1827 [1].

Πλὴν καὶ αἱ παραστάσεις αὗται δὲν δύνανται νὰ λογισθῶσιν ὡς ἀπαρχὴ τῆς λειτουργίας τῆς ἐν Ἑλλάδι σκηνῆς, ἥτις πράγματι ἐνεφανίσθη τὸ πρῶτον εἰς ἄλλην τοῦ Αἰγαίου Πελάγους νῆσον, τὴν Σῦρον. Δυστυχῶς δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς καὶ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας αὐτῆς, καθόσον αἱ δύω μόνον ὑπάρχουσαι σχετικαὶ πληροφορίαι εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν ἀντιφατικαί.

Ὁ Ἄγγλος Charles Mac-Farlane ἐν ἔργῳ αὐτοῦ ἀναφέρει ἐν παρόδῳ τὰ κάτωθι, ἐξ ὧν κατὰ φυσικὸν λόγον δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ σκηνὴ εἶχεν ἤδη ἀρχίσει νὰ λειτουργῇ ἐν Σύρῳ κατὰ τὸ 1827: «Μία τραγῳδία νεωτέρας ἑλληνικῆς ὑποθέσεως, ἣν ἔπαιξαν μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας ἐν Σύρῳ κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1827, ἦτο ἔργον νεαρᾶς κυρίας καλῆς οἰκογενείας [2]».

---

* *Ἀπόσπασμα ἐκ τῆς ἀνεκδότου Ἱστορίας τοῦ Νεοελληνικοῦ Θεάτρου ὑπὸ Ν. Ι. Λάσκαρη.*

1. Περὶ τῶν δύω αὐτῶν παραστάσεων εὑρίσκω ἐν τῇ «Γενικῇ ἐφημερίδι τῆς Ἑλλάδος» (Μάρτιος 1827, ἀριθμ. 34, σελ. 135) τὰς ἑξῆς πληροφορίας, αἵτινες εἶναι καὶ αἱ μόναι ἐπὶ τοῦ προκειμένου σωζόμεναι: «Εἰς τὴν Σαντορίνην διατρίβει ἰατρός τις ὀνόματι Δομένικος Σανταντώνης. Ὁ ἐνάρετος οὗτος ἄνθρωπος ἠθέλησε νὰ προξενήσῃ εὐθυμίαν εἰς τοὺς Σαντορινοὺς κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἀποκρεύσεως, ὡς γίνεται σχεδὸν πανταχοῦ εἰς τὰ χριστιανικὰ ἔθνη, καὶ διὰ προτροπῆς, ὁδηγίας καὶ δαπάνης ἰδίας ἐσυστάθη θέατρον. Εἰς τὸ θέατρον τοῦτο παρέστησαν δύω κωμῳδίας εἰς ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἐκ τῆς ἰταλικῆς μεταφρασμέναι καὶ ἓν δρᾶμα τοῦ Μεταστασίου εἰς τὴν ἰταλικήν. Ἔλαβε μέρος καὶ ὁ κ. Δομένικος καὶ ἡ παράστασις ἐφάνη ἀξιόλογος. Τὸ πρᾶγμα ἐσκανδάλισε τὸν προεστῶτα τῶν δυτικῶν Ἑλλήνων τῆς νήσου κ. Πέγκ, ὥστε ἠμπόδισε τοὺς δυτικοὺς Ἕλληνας δι' ἱερατικῆς κατάρας ἀπὸ τοῦ νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὸ ἀθῷον ἐκεῖνο θέατρον. Ἐκ Σύρας, 23 Φεβρουαρίου 1827».

2. «Constantinople et la Turquie en 1828 et 1829» par Charles Mac-Farlane, traduit de l'anglais par M. Vattement, vol. II, pag. 279, Paris 1830. —Κυκεὼν ὁλόκληρος! Ὁ Ἄγγλος συγγραφεὺς

Ἐν τούτοις, ἄλλος συγγραφεύς, Γάλλος αὐτός, ὁ Thomas Abbet Grasset, περιηγηθεὶς τὴν Ἑλλάδα, ἀναφέρει ὅτι, ἐπ' εὐκαιρίᾳ δράματός τινος τοῦ Ζαμπελίου, ἀνηγέρθη τὸ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι θέατρον ἐν Σύρῳ τῷ 1829. Προσθέτει μάλιστα ὅτι καὶ ὁ συγγραφεὺς Ζαμπέλιος, κατὰ τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα, ἔπαιξε τὸν πρῶτον ρόλον τοῦ δράματός του [1]. Ἐκ τῆς προσθήκης αὐτῆς δικαιούμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι αἱ πληροφορίαι τοῦ Γάλλου συγγραφέως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ἀκριβεῖς, καθόσον ὁ Ζαμπέλιος κατὰ τὴν ἀναφερομένην ἐποχὴν διετέλει ἀνώτερος δικαστὴς ἐν Κεφαλληνίᾳ καὶ ἑπομένως θὰ τοῦ ἦτο ἀδύνατον νὰ παραιτήσῃ τὴν δικαστικὴν τήβεννον ἐν Ἑπτανήσῳ, διὰ νὰ ὑποδυθῇ τὸν κόθορνον ἐν Ἑρμουπόλει [2].

Ἐὰν θέσωμεν κατὰ μέρος, ὡς ἄλλως τε εἶναι ὀρθόν, τὰς δύω ἀναφερθείσας *ξενικὰς* πληροφορίας, ἔχομεν τὸ ἔτος 1830 ὡς βεβαίαν χρονολογίαν τῆς ἐνάρξεως τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς, πιστοποιουμένην καὶ ἄλλοθεν μέν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ κατωτέρω ἐν πανομοιοτύπῳ δημοσιευομένου ἱστορικοῦ θεατρικοῦ ἐγγράφου, ἐν ᾧ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀναφέρεται καὶ ἡ λῆξις τῆς πρώτης θεατρικῆς περιόδου.

Ἡ ἱστορία τῆς πρώτης αὐτῆς ἐμφανίσεως τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἐδάφους εἶναι περίεργον ὅτι ὁμοιάζει καταπληκτικῶς καὶ μέχρις αὐτῶν ἀκόμη τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν, πρὸς τὰς ἀπαρχὰς ὅλων ἐν γένει τῶν νεωτέρων θεάτρων, τῶν ὁποίων τὴν ἱστορίαν ἀναγινώσκων τις ἄγεται νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἐχρησίμευσεν ὡς πρότυπον εἰς τὸ νεώτερον ἑλληνικὸν θέατρον. Καὶ ὅμως, καθ' ὃν χρόνον ἀσυνειδήτως τρόπον τινὰ καὶ κατ' ἀναπόδραστον, οὕτως εἰπεῖν, ἀνάγκην, ἀντεγράφετο αὕτη ὑπὸ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, τὰ θέατρα, ὧν αἱ ἀπαρχαὶ ἐθεωρήθησαν καλαὶ πρὸς ἀπομίμησιν ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου, εἶχον φθάσει εἰς βαθμὸν τελειότητος σχετικῆς πάντοτε πρὸς τὴν τότε ἐποχήν, ἐξ οὗ φυσικῶς γεννᾶται εἰς πάντα ἡ ἀπορία διατί ἀντεγράφη ἡ νηπιώδης ἐκείνη περίοδος τῶν θεάτρων καὶ δὲν ἐλαμβάνοντο ὑπ' ὄψει αἱ μετέπειτα πρόοδοι αὐτῶν.

Ἡ ἀπάντησις δὲν μοῦ φαίνεται δύσκολος. Ἡ καλλιτεχνικὴ καὶ πᾶσα ἄλλη ἐν γένει μόρφωσις τῶν κατοίκων τοῦ ἄρτι συσταθέντος τότε Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, καθ' ὃν χρόνον ἀπεπειρῶντο ν' ἀνασυστήσουν τὴν ἑλληνικὴν σκηνήν, ὡμοίαζε καθ' ὁλοκληρίαν μὲ τὴν τῶν ἄλλων ἐθνῶν, ὅτε συνίστων τὰ πρῶτα

ἀκούσας, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ὅτι κατὰ τὰ ἔτη ἐκεῖνα ἐγράφη δραματικὸν ἔργον ὑπὸ ἑλληνίδος κυρίας, πρὸς δὲ ὅτι ἓν τοιοῦτο ἔργον ἐπαίχθη εἴς τινα τοῦ Αἰγαίου Πελάγους νῆσον, διὰ τῆς εὐκόλου μεθόδου τῆς φαντασίας, τὴν σκηνὴν τῆς παραστάσεως αὐτῆς καθίδρυσεν ἐν Σύρῳ κατὰ τὸ 1827, ἐποχήν, καθ' ἣν οἱ Συριανοὶ δὲν εἶχον ἀκόμη ἰδέαν θεάτρου! Ποία τις λοιπὸν ἡ ἱστορικὴ ἀκρίβεια ἐπὶ τοῦ προκειμένου; Κατὰ τοὺς χρόνους οὓς ἀναφέρει ὁ Mac-Farlane, ἐκτὸς τοῦ «Νικηράτου», οὐδὲν ἄλλο δραματικὸν ἔργον εἶχε γραφῇ ὑπὸ κυρίας, ὁ δὲ Νικήρατος οὐδέποτε παρεστάθη.

1. «Essai de théâtre» ἐν τῷ «Annuaire de l'association des études grecques», ἔτος 6, σ. 207, 1872.

2. Βιογραφία Ι. Ζαμπελίου ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν ἔργων αὐτοῦ ὑπὸ Σ. Ραφτάνη. Ἐν Ζακύνθῳ 1810, τομ. Ι.

αὐτῶν θέατρα. Δύναταί τις μάλιστα νὰ εἴπῃ ὅτι οἱ Ἕλληνες, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, εὑρίσκοντο εἰς ἴσσονα ἐκείνων μοῖραν καὶ ἐν τούτοις ᾐσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπάρξεως θεάτρου, ἥτις δὲν παρετηρήθη ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη. Καὶ τὴν ἀνάγκην αὐτὴν ἔσπευσαν νὰ πληρώσουν ἰδιῶται, οἵτινες καὶ ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις ἔσχον πάντοτε τὴν πρωτοβουλίαν ἐπὶ παρομοίων ζητημάτων. Ἐν Σύρῳ, ὅπου τὸ πρῶτον ἐμφανίζεται ἡ ἑλληνικὴ σκηνή, εἰσηγηταὶ αὐτῆς ἐγένοντο ὁ Γεώργιος Μαντζουράνης καὶ Γεώργιος Καλόγνωμος, οἵτινες καὶ κατέβαλον τὰ πρῶτα πρὸς τοῦτο κεφάλαια.

Πρώτη φροντὶς αὐτῶν, μετὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ θιάσου των, ἐν ᾧ προσῆλθον, ἐκτὸς τοῦ Ἰωάννου Κυριακοῦ, Θεμ. Ἐλευθεριάδου καὶ Τηλεμ. Παΐζη, καὶ ἄλλοι νέοι «ἐξ εὐυπολήπτων οἰκογενειῶν», ἦτο ἡ ἀνεύρεσις στέγης, ὑφ' ἣν νὰ στεγασθῶσιν αἱ πρῶται εὐγενεῖς αὐτῶν ἀπόπειραι.

Κτίριον θέατρον, κατὰ φυσικὸν λόγον, δὲν ὑπῆρχε τότε ἐν Σύρῳ, οὐδὲ ἦτο δυνατὸν ν' ἀνεγερθῇ τοιοῦτον ἐπίτηδες κατὰ τὴν πρώτην αὐτὴν ἀπόπειραν τῆς ἀνιδρύσεως τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς. Ἐπόμενον ἄρα ἦτο ἐκ τῶν ἐνόντων νὰ οἰκονομήσωσι τὸ πρᾶγμα καὶ ἐκ τοῦ προχείρου μετέβαλον εἰς θέατρον αἴθουσάν τινα καταστήματος, «ἐν ᾧ ἐδιδάσκοντο τὰ ἠθικώτερα τῶν δραμάτων τῆς τότε ἐποχῆς[1]».

Ὁ σκηνικὸς διάκοσμος τοῦ πρώτου αὐτοῦ θεάτρου, ἂν δὲν ὡμοίαζε μὲ τὸν τῆς ἐποχῆς τοῦ Σαίκσπηρ, ὁπότε τὰ πάντα ἀντικαθίστα πινακίς τις, ἐφ' ἧς ἀνεγράφετο διὰ μιᾶς λέξεως τὸ μέρος, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ φαντάζεται ὁ θεατής, δὲν εἶχεν οὐχ ἧττον οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην σχέσιν καὶ μὲ τὰς ἀτελεῖς αὐτὰς ἀκόμη σκηνογραφίας, ἃς ἐπαρουσίασε μετά τινα ἔτη αὐτὸ τοῦτο τὸ ἑλληνικὸν θέατρον ἐπὶ Ὄθωνος. Ὅλος ὁ σκηνικὸς διάκοσμος περιωρίζετο τότε ἐν Σύρῳ εἰς μερικὰ χρωματιστὰ χαρτιά, ἐφ' ὧν φύρδην μίγδην εὑρίσκοντο ἐρριμμένα καὶ τὰ ἑπτὰ τῆς Ἴριδος χρώματα, ποικιλίας ἕνεκα [2]!

Οἱ ὑποκριταὶ πάντες ἦσαν ἄρρενες, ὑποδυόμενοι κατόπιν ἠρωϊκοῦ ξυρίσματος γενείου τε καὶ μύστακος, καὶ τοὺς γυναικείους ρόλους, οὓς οὐδεμία γυνὴ συγκατετίθετο ν' ἀναλάβῃ [1].

1. «Ἡ νῆσος Σῦρος» Τ. Ἀμπελᾶ, σελ. 623.

2. Αἱ ἀπαρχαὶ τοῦ σκηνικοῦ διακόσμου ἐν Γαλλίᾳ δὲν ἦσαν καλλίτεραι. Ὁ Perrault («Parallèle des anciens et des modernes», 1862, τόμ. ΙΙΙ, σελ. 191), διηγεῖται ὅτι ἤκουσε τοὺς γεροντοτέρους λέγοντας ὅτι τὸ θέατρον τῆς Κωμῳδίας εἶχε τὰς αὐτὰς σκηνογραφίας μὲ τὰς τῶν σχοινοβατῶν τοῦ πανηγυριοῦ Saint-Germain καὶ τῶν τσαρλατάνων τοῦ Πὸν-Νέφ. Ἀργότερον δὲ ὅτι τὸ θέατρον ἐστολίσθη μὲ χρωματιστὰ ὑφάσματα, σχηματίζοντα εἰς τὰ μέρη, ὅπου συνενώνοντο, εἰσόδους καὶ ἐξόδους διὰ τοὺς ἠθοποιούς.—Ἴδε καὶ «L'envers du Théâtre» par M. J. Moynet, σελ. 10 καὶ 11. —Ἐν Ἱσπανίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ μόνον ἡ φαντασία τῶν θεατῶν ἀντικαθίστα τοὺς διαφόρους τόπους, ἐν οἷς ἐξετυλίσσοντο τὰ παριστανόμενα ἔργα («Le Théâtre français avant la periode classique» par E. Rigal, σελ. 235—236).— Ἐξαίρεσιν ἀπετέλεσαν οἱ Ἰταλοί, τῶν ὁποίων τὰ θέατρα κατ' ἀρχὰς περιωρίσθησαν εἰς τὰ δουκικὰ καὶ παπικὰ ἀνάκτορα (Royer «Histoire du théâtre universel», τόμ. ΙΙ, σελ. 90).

3. Τοῦτ' αὐτὸ συνέβη καὶ εἰς πάντα ἐν γένει τὰ νεώτερα θέατρα, καθόσον παρ' ἅπασι

Τὸ βεστιάριόν των ἦτο πενιχρότατον, ἀποτελούμενον ἀπὸ μερικὰ ἰδιόρρυθμα θεατρικὰ ἐνδύματα, ντόμινα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, περικεφαλαίας τινὰς ἐκ χρυσομένου ναστοχάρτου καὶ τρεῖς-τέσσαρας περροῦκες κατεσκευασμένας ἀπὸ μαλλιὰ προβάτων [1]. Κατὰ τὰ διαλείμματα τῶν παραστάσεων ὀρχήστρα, ἐκ τριῶν συγκειμένη ὀργάνων [2], διεσκέδαζε τοὺς θεατάς, οἵτινες πάντοτε πολυπληθεῖς παρηκολούθουν τὰς πρώτας αὐτὰς παραστάσεις.

Αἱ τιμαὶ τῶν θέσεων «τόσον διὰ τοὺς μεγάλους, καθὼς καὶ διὰ τὰ παιδία»

τοῖς λαοῖς πᾶσα γυνὴ ἀνερχομένη τὴν σκηνὴν ἐθεωρεῖτο ἄτιμος. — Ἐν Γαλλίᾳ μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἑρρίκου Γ', τοὺς γυναικείους ρόλους ὑπεδύοντο πάντοτε ἄνδρες. (Ἴδε: «Le théâtre français avant la periode classique, pa Eug. Rigal, σελ. 181. — «Histoire du théâtre universel», par Royer, τόμ. I, σελ. 95 καὶ 223, καθὼς καὶ «La comédie italienne en France» par M. Bernardin, σελ. 12). — Ἡ πρώτη ἐν Γαλλίᾳ ἐμφάνισις γυναικὸς ἐπὶ σκηνῆς προεκάλεσε σκάνδαλα. «Ἡ τόλμη αὕτη, γράφει ὁ Zola («Le naturalisme au théâtre» σελ. 107) προεκάλεσε φρικώδες σκάνδαλον τοῦ κοινοῦ, δυσθυμήσαντος διὰ τὸ ἀνήθικον τοῦ πράγματος». — Ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπίσης μέχρι τοῦ 17ου αἰῶνος οὐδεμία γυνὴ εἶχεν ἀνέλθει ἐπὶ σκηνῆς. Ὅτε κατὰ τὰ ἔτη 1629, 1633 δύο θίασοι γαλλικοί, ἐν οἷς ὑπῆρχον καὶ γυναῖκες, μετέβησαν εἰς Λονδῖνον, ἀπεδοκιμάσθησαν οἰκτρῶς.—«Αἱ Γαλλίδες ἠθοποιοί, γράφει ὁ Lotheissen («Geschichte der Franzosischen Literatur in XVII», τόμ. 2, σελ. 379), ἐσυρίχθησαν καὶ ἀγροίκως προσεβλήθησαν, αἱ δὲ παραστάσεις των κατεκρίθησαν ὡς ἀσυγχώρητος προσβολὴ κατὰ τῆς εὐσχημοσύνης». — Ἐν Ἰταλίᾳ αἱ γυναῖκες εἶχον ἀποκλεισθῆ τῆς σκηνῆς μόνον ἐπί τινα ἔτη κατὰ τὸν XVI αἰῶνα. (Ἴδε Toldo ἐν τῇ «Revue d'histoire litt. de la France», Ἀπρίλ. 1898, σελ. 260). — Ἐν Γερμανίᾳ μόλις κατὰ τὸ 1684 ἀντεκατέστησαν τοὺς ἄνδρας εἰς τοὺς γυναικείους ρόλους αἱ γυναῖκες. («Le théâtre en Allemagne», par Ida Brüning, σελ. 12 καὶ 114). — Ἐν τῷ Ἰνδικῷ θεάτρῳ, μετὰ ξένην κατάκτησιν, αἱ γυναῖκες ἀντεκατεστάθησαν ὑπὸ ἀνδρῶν («Hist. univers»., par Royer, τόμ. I, σελ. 67 — 68). — Ἐν Ἰαπωνίᾳ ἐπίσης μέχρις ἐσχάτων τοὺς γυναικείους ρόλους ὑπεδύοντο ἄνδρες («Le théâtre japonais», par A. Lequeux).—Τὸ πρῶτον ἐπὶ τοῦ ἰαπωνικοῦ θεάτρου ἐνεφανίσθη γυνὴ τῷ 1575. Ἔκτοτε μέχρι τοῦ 1643 εἰς τὰ ἰαπωνικὰ θέατρα ἐλάμβανον μέρος καὶ γυναῖκες, ὅτε τὸ τοιοῦτον θεωρηθὲν ὡς ἀνήθικον ἀπηγορεύθη («Le théâtre au Japon», par A. Rénazet, σελ. 158 καὶ ἑφεξῆς). — Ἐν Ρωσσίᾳ μόλις τῷ 1752 ἀνῆλθον τὴν σκηνὴν γυναῖκες («Le théâtre en Russie», par Pierre Nevsky, σελ. 121).—Ἐν Κίνᾳ δὲν ὑπάρχουν γυναῖκες ἠθοποιοί. Ἄλλοτε ἐπὶ τῶν Μογγόλων αὐτοκρατόρων ἀνήρχοντο τὴν σκηνὴν καὶ γυναῖκες, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἀπηγορεύθη τὸ τοιοῦτον («Le théâtre des Chinois», par le General Tcheng-Ki-Toug, σελ. 29 — 30).

1. Ἐν Γαλλίᾳ οἱ ἠθοποιοὶ κατὰ τὸν XVII αἰῶνα ἐνεδύοντο «infâmement» («Tallemant de Réaux», «Les historiettes», τόμ. X, σελ. 39. — Ἴδε εἰδικώτερον: Ad. Jullien «Histoire du costume au théâtre depuis les origines du theâtre en France, jusqu'à nos jours». Paris 1880).—Ἐν Γερμανίᾳ οἱ ἠθοποιοὶ εἶχον μίαν πρόστυχον ἐνδυμασίαν διὰ τοὺς κοινοὺς ρόλους καὶ μίαν ἄλλην ἐπίσημον, ἀπαρτιζομένην ἀπὸ ἱμάτιον μὲ σειρήτια καὶ πανταλόνι ἀπὸ μαῦρον βελοῦδο. Πρὸς δὲ μίαν περροῦκαν καὶ ἓν ξίφος. Μὲ τὴν τελευταίαν αὐτὴν ἐνδυμασίαν ἔπαιζαν καὶ τὸν «Κάρολον XII» καὶ τὸν «Κρόμβελ» καὶ τὸν «Κροῖσον» καὶ τὸν «Ἰάσωνα»! («Le théâtre en Allemagne» par Brüning, σελ. 120—121. Ἴδε καὶ σελ. 172—173).

2. Ἡ «symphonie», ὅπως ἐκαλεῖτο ἡ κατὰ τὰ διαλείμματα ἐκτελουμένη μουσική, ἐξετελεῖτο παρ' ἑνὸς πλαγιαύλου καὶ ἑνὸς τυμπάνου, «ou de deux méchants violons au plus», (Perrault, προαναφερθὲν σύγγραμμα, τόμ. III, σελ. 191).

ἦσαν ἐλάχιστοι. Ἐποίκιλλον δὲ ἀπὸ δύω μέχρι τριῶν γροσίων [1]. Αἱ παραστάσεις, διδόμεναι κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ ἑορτὰς μόνον, ἀνηγγέλλοντο εἰς τοὺς «φιλοκάλους φιλοθεάμονας» προφορικῶς πάντοτε καὶ κατὰ δύω διαφόρους τρόπους. Μετὰ τὸ τέλος ἑκάστης παραστάσεως, εἷς ἐκ τῶν ὑποκριτῶν, ἐξερχόμενος ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ εὐσεβάστως ὑποκλινόμενος πρὸ τοῦ ἀκροατηρίου, ἀνήγγελλε τὴν ἑπομένην παράστασιν, ἥτις, κατὰ τοὺς νόμους τῆς προόδου καὶ τὴν πεποίθησιν τοῦ ἀναγγέλλοντος, ἦτο πάντοτε καλλιτέρα τῆς πρὸ αὐτῆς [2]. Ἀλλ' ὁποία τις θὰ ἦτο ἡ μέλλουσα αὕτη παράστασις οὐδέποτε ἀνηγγέλλετο, καθόσον ἡ περὶ αὐτῆς ἀπόφασις ἐλαμβάνετο δύω-τρεῖς ἡμέρας πρὸ αὐτῆς ἐν γενικῇ συνεδριάσει τοῦ θιάσου [3].

Ἐκτὸς τῆς ἀπὸ σκηνῆς ἀναγγελίας, ἡ ἑκάστοτε παράστασις ἀνηγγέλλετο τὸ ἀπόγευμα τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἔμελλε νὰ δοθῇ, διὰ *τελάλη* [4], ἡ εὐεργετικὴ

---

1. Ἐν Γαλλίᾳ ἡ τιμὴ τῶν θέσεων εἶχεν ὁρισθῇ κατὰ τὸ 1541 ὑπὸ τοῦ Parlement εἰς δύω πεντάρες (E. Rigal, προαναφερθὲν σύγγραμμα, σελ. 156).—Κατὰ τὸ 1577 gli gelosi ἐν Παρισίοις ἐλάμβανον τέσσαρας πεντάρας κατ' ἄτομον («Les comédiens hors la loi», par G. Maugras, Paris 1887, σελ. 78). —Ἐν Γερμανίᾳ αἱ συνήθεις θέσεις ἐτιμῶντο ***δέκα τρία*** λεπτὰ (un gros), αἱ δὲ διακεκριμέναι εἴκοσιν ἓξ καὶ πεντήκοντα δύω λεπτά («Le th. en Allemagne», par Brüning, σελ. 157).—Ἐν Ρωσίᾳ κατὰ τὸ 1725 αἱ τιμαὶ τῶν θέσεων εἶχον ὁρισθῇ εἰς δύω, πέντε καὶ δέκα καπίκια («Le théâtre en Russie» par Nevsky σελ. 66).—Ἐν Ἰταλίᾳ αἱ πρῶται θέσεις τοῦ θεάτρου ἐτιμῶντο 50 λεπτῶν (G. Maugras, προαναφερθὲν σύγγραμμα, σελ. 183).

2. Ἀνάλογόν τι συνέβαινε καὶ ἐν τῷ Γαλλικῷ θεάτρῳ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς Λουδοβίκου ΙΔ'. Μεταξὺ τῶν προσώπων τῶν ἀπαρτιζόντων τοὺς τότε θιάσους, ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ ἦσαν καὶ οἱ λεγόμενοι *orateurs* «qui entretenait le public du merite de la pièce qu'on se proposait de représenter la prochaine fois» («Le théâtre français sous Louis XIV», par E. Despois, Paris, 1874, σελ. 140).

3. Τοῦ μέσου αὐτοῦ τῆς ἀναγγελίας τῶν θεατρικῶν παραστάσεων γίνεται ἀκόμη χρῆσις ἔστιν ὅτε ἐν ταῖς ἐπαρχίαις. Ἐγὼ αὐτός, κατὰ τὸ 1889, ἐγενόμην ἐν Τριπόλει αὐτήκοος μάρτυς τῆς ἑξῆς κωμικωτάτης σκηνῆς. Ἔδιδε τότε παραστάσεις ἐκεῖ ἑλληνικὸς θίασος ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν μακαριτῶν ἤδη Τασσόγλου καὶ Σιαπάτη. Μίαν ἑσπέραν παριστάνετο ὁ «Πῦργος τοῦ Νέλ» τοῦ Δουμᾶ πατρός. Διαρκούσης τῆς παραστάσεως, ὁ εἷς τῶν διευθυντῶν τοῦ θεάτρου, ὁ Σιαπάτης, ὑποκρινόμενος τὸν Βουριδάνον μετὰ τὴν ὀγδόην σκηνὴν τῆς Β' πράξεως, καθ' ἣν ἀντηλλάσσετο μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς Μαργαρίτας ὁ ἑξῆς διάλογος:

Βουριδάνος.— Μαργαρίτα, θέλω χρυσίον.

Μαργαρίτα. — Θέλεις τὸ λάβει, καὶ ἂν ἀκόμη ἤθελε κενωθῇ ὁλόκληρον τὸ θησαυροφυλάκιόν μου.

Βουριδάνος.— Θέλω νὰ γίνω εὐγενής.

Μαργαρίτα.— Θὰ γίνῃς....

ὕψωσεν αἴφνης τὴν φωνήν του καὶ λαμβάνων μεγαλοπρεπεστέραν τῆς πρὶν στάσιν προσέθηκε: «Θέλω ἐπίσης νὰ παρακαλέσητε ὅλους αὐτοὺς τοὺς κυρίους, ποῦ μᾶς ἀκούουν (καὶ ἔδειξε τὸ ἀκροατήριον!), νὰ μὲ τιμήσουν εἰς τὴν αὐριανὴν εὐεργετικήν μου διὰ τῆς παρουσίας των, ἥτις μοῦ εἶναι ἀναγκαιοτάτη καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους καὶ διότι δεῖ δὴ χρημάτων καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν δύναται νὰ γίνῃ, ὡς πολὺ ὀρθῶς ἔλεγεν εἷς τῶν προγόνων τῶν κυρίων ἀκροατῶν μου!»

4. Ἡ διὰ *τελάλη* ἀναγγελία τῶν θεατρικῶν παραστάσεων δὲν εἶναι ἐφεύρεσις ἑλληνική.

μεσολάβησις τοῦ ὁποίου διὰ τὰς θεατρικὰς παραστάσεις διετηρήθη ἐν τῷ ἑλληνικῷ θεάτρῳ μέχρις ἐσχάτων ἀκόμη [1].

Ἡ ἀπαγγελία ὅλων ἐν γένει τῶν ὑποκριτῶν ἦτο εἰς ἄκρον στομφώδης, κατὰ δὲ τὰς διηγήσεις τοῦ Λουκᾶ Ράλλη, ὅσον πλέον στομφώδης ἐγίνετο αὕτη, τόσον περισσότερον προεκάλει τὰς ἐπιδοκιμασίας τῶν «φιλοκάλων», οἵτινες διὰ τοῦ τρόπου των αὐτοῦ προεκάλουν τὴν ἄμιλλαν τῶν δυστυχῶν ὑποκριτῶν εἰς τὸ ξελαρυγκίζεσθαι! [2].

Πρὸ τῆς χρήσεως τῶν θεατρικῶν προγραμμάτων, ὁ τελάλης ὑπῆρξε τὸ μόνον μέσον τῆς ἀναγγελίας τῶν παραστάσεων εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ νεώτερα θέατρα. Ἐν Γαλλίᾳ αἱ παραστάσεις ἠγγέλλοντο ἄλλοτε μὲν διὰ τυμπανοκρουσίας (Sorel «La maison des jeux», τόμ. I, σελ. 408), ἄλλοτε δὲ διὰ τοῦ Ἀρλεκίνου, συνοδευομένου ὑπὸ τυμπανιστοῦ («*La comédie des comédiens*», poème de nouvelle invention par Monsieur de Scudery, πρόλογος καὶ πρᾶξις I, σκηνὴ I καὶ II).— Ἐν Γερμανίᾳ, ὁ ἠθοποιὸς ὁ ὑποδυόμενος τοὺς κωμικοὺς ρόλους περιήρχετο τὰς ὁδοὺς ἔφιππος καὶ ἀνήγγειλλε τὴν παράστασιν τῆς ἑσπέρας («Le théâtre en Allemagne», par Brüning, Paris, σελ. 166).— Τ' αὐτὰ ἐγίνοντο καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῆς Ἱσπανίας («El viage entretenido de Agustiu de Rojas»).

1. Καὶ μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς διὰ προγραμμάτων ἀναγγελίας τῶν θεατρικῶν παραστάσεων, ἥτις ἐνωρίτατα εἰσήχθη καὶ ἐν τῷ ἑλληνικῷ θεάτρῳ, εἰς πολλὰς μικρὰς τῆς Ἑλλάδος πόλεις ὅπου εἴτε ἕνεκα ἐλλείψεως τυπογραφείου, εἴτε διότι καὶ ὅλαι αἱ ἄλλαι ἀναγγελίαι πάσης φύσεως γίνονται ἀκόμη προφορικῶς, ὁ *τελάλης* ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ εἰς πᾶσιν θεατρικὴν παράστασιν. Μία τῶν ἀστειοτέρων διὰ τελάλη ἀναγγελιῶν θεατρικῆς παραστάσεως εἶναι καὶ ἡ ἑξῆς:

Κατὰ τὸ 1888, διερχόμενος ἑλληνικός τις θίασος ἐκ Κραβασαρᾶ, παρεκλήθη ὑπὸ τοῦ τότε δημάρχου νὰ δώσῃ καὶ ἐκεῖ μίαν παράστασιν, ἥτις ἀνηγγέλθη διὰ τοῦ τελάλη οὕτω: «Ἤρθαν τὰ θέατρα 'ς τοῦ Θανάση τὴν ἀποθήκη!.. Ἤρθε τοῦ καπετὰν Γεράσιμου τὸ καΐκι κ' ἔφερε κρασί!.. Τοῦ καπετὰν Σταμάτη ἡ μπρατσέρα ἔφερε κρεμμύδια!.. Ἕνας ἔχασε κἄτι κλειδιά!.. Δέκα δεκάρες τὰ θέατρα!.. τέσσερες τὸ κρασί!.. τρεῖς τὰ κρεμμύδια!.. κ' ἕνα φράγκο τὰ βρεθίκια του!»

2. Ἐν Γαλλίᾳ τὸ στομφῶδες ἐν τῇ ἀπαγγελίᾳ ἦτο τὸ χαρακτηρίζον ὅλους ἐν γένει τοὺς ἠθοποιούς. Διὰ νὰ μὴν ἀναφέρω τὰ ὅσα ἔγραψαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου πάντες οἱ Γάλλοι ἱστορικοὶ τοῦ θεάτρου, σημειῶ ἐνταῦθα μόνον τὸ ἑξῆς ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ «Parnasse réformé» («Le Parnasse réformé et la guerre des autres» par M. Guerret, σ. 41-42), ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι οἱ Γάλλοι ἠθοποιοὶ ἔπασχον τὰ πάνδεινα ἐκ τοῦ ὑποχρεωτικοῦ τῆς στομφώδους ἀπαγγελίας. Ἐν τῷ προμνημονευθέντι συγγράμματι, ὁ Μονφλερὶ ἀπαντῶν εἰς ἐπίθεσιν τοῦ Τριστὰν κατὰ τῆς κωμῳδίας, λέγει, κατὰ τὸν συγγραφέα: «Νομίζω πῶς ὁμιλοῦν ἐδῶ περὶ κωμῳδίας.... Εἴθε νὰ μὴ ἐγράφοντο ποτὲ τραγῳδίαι, θὰ ἤμην ἀκόμη εἰς κατάστασιν νὰ ἐμφανίζωμαι ἐπὶ τῆς σκηνῆς... Ἔφθειρα τοὺς πνεύμονάς μου, εἰς τὰς βιαίας ἐκείνας κινήσεις τῆς ζηλοτυπίας, τοῦ ἔρωτος, τῆς φιλοδοξίας... Ὅστις θελήσῃ νὰ μάθῃ ἀπὸ τί ἀπέθανα, ἂς μὴν ἐρωτήσῃ ἂν ἔπαθα ἀπὸ πυρετὸν ἢ ἄλλην τινὰ ἀσθένειαν, ἀλλ' ἂς μάθῃ ὅτι ἀπέθανα ἐξ αἰτίας τῆς *Ἀνδρομάχης*». — Ἐν Ἀγγλίᾳ τὰ πράγματα δὲν ἦσαν καλλίτερα. Γνωσταὶ εἶναι ἐπὶ τοῦ προκειμένου αἱ συμβουλαί, ἃς δίδει ὁ Ἄμλετ πρὸς τοὺς ὑποκριτάς: «Ὦ! εἶδον, λέγει, ὁ Δανὸς πρίγκηψ, ὑποκριτὰς παριστάνοντας, καὶ ἐκθύμως μάλιστα ὑπ' ἄλλων ἐπαινουμένους, οἵτινες, Θεέ, συγχώρησόν μοι!, οὔτε προφοράν, οὔτε βάδισμα χριστιανῶν, οὔτε εἰδωλολατρῶν, οὐδὲ ἀνθρώπων εἶχον, καὶ οἵτινες μετὰ τόσου κόπου ἐβάδιζον καὶ ὠρύοντο, ὥστε ἐνόμισα ὅτι βαναυσουργός τις τοῦ ἐργαστηρίου τῆς φύσεως, ἀποπειραθεὶς νὰ κατασκευάσῃ ἀνθρώπους, κατεσκεύασεν

Τὸ δραματολόγιον τοῦ θιάσου ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὰ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐκδοθέντα ἔργα τοῦ Ζαμπελίου, τοῦ Ρίζου Νερουλοῦ, καὶ ἀπὸ τὰς μεταφράσεις τοῦ «Βρούτου», τοῦ Βολταίρου καὶ τοῦ «Φιλίππου» καὶ «Ὀρέστου», τοῦ Ἀλφιέρη. Ἐὰν ἐπαίχθησαν καὶ κωμῳδίαι εἶναι ἄγνωστον, εἰς ἐμὲ τοὐλάχιστον. Οὐχ ἧττον, ἐν τῇ τῆς δευτέρας θεατρικῆς περιόδου χειρογράφῳ ἀναγγελίᾳ, ἥτις κατωτέρω δημοσιεύεται ἐν πανομοιοτύπῳ, ἀναφέρεται ὅτι ἐκτὸς τῶν τραγῳδιῶν θὰ παριστάνωνται καὶ *κωμῳδίαι*, παντομίμαι, χοροὶ καὶ εἰκονοπαραστήματα. Ἐν τούτοις, οὐδαμοῦ κατώρθωσα νὰ ἀνεύρω ἔστω καὶ τὸν τίτλον μιᾶς οἱασδήποτε ἐκ τῶν κωμῳδιῶν, ἐξ οὗ συμπεραίνω ὅτι τοιαῦται δὲν ἐδόθησαν καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους καὶ διότι οἱ ὑποκριταὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν ὡς ἐκ τοῦ στομφώδους τῆς ἀπαγγελίας των δὲν ἠδύναντο νὰ φέρωσιν αὐτὰς εἰς πέρας, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι ἐθεώρουν κατώτερον ἑαυτῶν τὴν παράστασιν κωμῳδίας! Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς χορούς, τὰς παντομίμας καὶ τὰ εἰκονοπαραστήματα, εἶναι βέβαιον ὅτι τοιαῦτα ἐδίδοντο πάντοτε μετὰ τὸ τέλος τοῦ δράματος ἢ τῆς τραγῳδίας [1].

Μὲ τοιαῦτα καλλιτεχνικὰ ἐφόδια, ἠθικὰ καὶ ὑλικά, ὁ πρῶτος οὗτος συστηματικὸς ἑλληνικὸς θίασος, ἐνθέρμως ὑποστηριζόμενος, διεξήγαγε τὴν πρώτην αὐτοῦ θεατρικὴν περίοδον, ἥτις ἔληξε τὴν 13 Νοεμβρίου 1830.

Ἀμέσως μετ' ὀλίγας ἡμέρας, τὴν 19 ἰδίου μηνός, οἱ αὐτοὶ διευθυνταὶ τοῦ θεάτρου, ἐνθαρρυνθέντες ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἐπιχειρήσεώς των ἐξέδωκαν ἐν χειρογράφῳ τὴν ὄπισθεν προκήρυξιν, ἐν ᾗ ἔχουν ὑπογράψει ἰδιοχείρως καὶ ἅπαντες οἱ τότε συνδρομηταὶ τοῦ θεάτρου:

αὐτὸν ἀτελῶς, τόσον αἰσχρῶς ἐμιμοῦντο τὴν ἀνθρωπότητα». (Σαίξπηρ, «Ἄμλετ», μετάφρ. Μ. Δαμιράλη, πρᾶξ. Γ', σκηνὴ II). — Τ' αὐτὰ περίπου ἔγραφεν ὁ Σερβαντὲς περὶ τῶν Ἱσπανῶν ἠθοποιῶν («Ἴδε τρία ἄρθρα περὶ τοῦ Ἱσπανικοῦ θεάτρου ὑπὸ Damias-Hinard ἐν τῷ «Moniteur Universel» τοῦ 1853). — Ἐν Γερμανίᾳ, «αἱ λέξεις ἐμηκύνοντο τόσον φοβερὰ ὑπὸ τῆς ἐμφάσεως τῆς ἀπαγγελίας, ὥστε ἑκάστη φρᾶσις ἐφαίνετο ὡς κ... ἥτις πλησιάζει ὀλίγον κατ' ὀλίγον, κατόπιν ἐκσπᾷ εἰς τρομερὰς ἀστραπὰς καὶ κεραυνοβολεῖ τὸ ἔντρομον ἀκροατήριον» («Le Théâtre en Allemagne», σελ. 121).

1. Εἶναι περίεργον ὅτι ἡ τοιαύτη διάταξις τοῦ θεάματος χρονολογεῖται ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι μετὰ τὰς τραγῳδίας ἐδίδοντο τὰ σατυρικὰ δράματα. Ἐν Ρώμῃ, ὅταν ὁ Λίβιος Ἀνδρόνικος εἰσήγαγε τὸ σοβαρὸν καὶ καλλιτεχνικὸν δρᾶμα, «ἡ σάτυρα μετὰ τοῦ συγγενοῦς αὐτῇ Ἀτελανοῦ δράματος ἐδιδάσκοντο εἴτε δρᾶμα, «ἡ σάτυρα μετὰ τοῦ συγγενοῦς αὐτῇ Ἀτελανοῦ δράματος ἐδιδάσκοντο εἴτε ἰδίως εἴτε ἐν τέλει τῶν σκηνικῶν παραστάσεων χάριν διαχύσεως τῶν θεατῶν ἐκ τῆς ἀπὸ τῶν τραγῳδιῶν δυσθυμίας» (Περὶ Ἀτελανοῦ δράματος, ἐν Ἀθηναίῳ, τόμ. ΣΤ', σελ. 65. ὑπὸ Ε. Καστόρχη). — Ἐν Ἀγγλίᾳ, κατὰ τὰ τέλη τοῦ XVI αἰῶνος «ἡ φάρσα ἢ τὸ jig ἐπηκολούθει τὸ μεγάλον ἔργον» (Royer «Hist. univ. du th.» τόμ. II, σελ. 414) — Ἐν Ἱσπανίᾳ, ἐκτὸς τῶν διαφόρων ᾀσμάτων, δι' ὧν ἐποικίλετο ἡ παράστασις, αὕτη ἐπεραιοῦτο διὰ χοροῦ κωμικοῦ (Damias-Hinard § 2. σελ. 1330 καὶ § 1. σελ. 1194) — Ἐν Γαλλίᾳ, κατὰ τὸν μεσαίωνα, μετὰ τὰ μυστήρια, πολλάκις ᾄδοντο καὶ κωμικὰ ᾄσματα. — Ἐν Ἰαπωνίᾳ, ὡς *διάμεσα* τῶν σοβαρῶν ἔργων, ***No*** καλουμένων, ἐδίδοντο μικρὰ κωμικὰ ἔργα ***Κιγιογκὲν*** καλούμενα. Κιγιογκὲν σημαίνει: τρελλὰ λόγια («Le théâtre au Japon» par A. Bénazet, Paris 1901, σελ. 93). — Ἐν Κίνᾳ τὸ δρᾶμα πάντοτε συνοδεύεται ὑπὸ λαϊκῆς κωμῳδίας. Maurice Conrant «Le Théâtre en Chine» ἐν τῇ «Revue de Paris» 1900, N° 10 σ. 345).

Προκήρυξις

Κατὰ τὴν 13. τοῦ Ἰουλίου ἐξετέθησαν τὰ ἔργα τῆς περιόδου τοῦ παραγωγικοῦ τοῦ Ἐλληνικοῦ Δημοτικοῦ Θεάτρου.

Οἱ ὑπογραινόμενοι διὰ δύναμιν ἐμοὶ νὰ ἐνδιαφερθοῦν διὰ τὴν ἀρεστὴν καὶ ὠφέλιμον τοῦτο ἔθνος διὰ τὴν σύναξιν τοῦ Θεάτρου, ἐπειδὴ ἐβεβαιώθησαν ὅτι ἡ σκέψις ἐπαρατήρησαν τὸ δύσκολον τοῦ ἔργου ἐπὶ τῆς ἀρχῆς, ἐπὶ τὰς ἀδρὰς δαπάνας ἐξ ἀνάγκης ἔρχεται ἀφιλόκερδος καὶ ἐπὶ τὰς ἀπείρους ἐμποδίσεις ἐπὶ τὴν ἀνάγκην τοῦ καλλιτέχνου, μὲ γνησιότητα θέλει συγχωρήσῃ καὶ ἐλπίζει, ὅτι ἀνάγκη ὀφείλει νὰ συνέβησαν καὶ τὰ τοιαῦτα.

Μὲ ὅλην τὴν ὑπερτέρησιν αἴτιον σκοπὸν, ἐμοὶ ὑποστηρίζει ἡ ἐμπεριέχουσιν τοῦ Ἐλληνικοῦ Δημοτικοῦ Θεάτρου — ἡ τοῦ ἐνεστῶτος ὑποστήσουν ἐκ, ἐπειδὴ ὑφέρῃ τὸ Θέατρον καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ χρόνου, προσεταγοῦ τὴν φιλομάθη φιλοδιάθεσιν τῆς νέας συνδρομῆς.

Εἰς σχολὴν νέων ἐ ἀνδρῶν ἐξ Εὐαγγελισμοῦ θέλουσιν ἀνοιχθῇ σύντομα τὰ ἔμβα ἐκ ἐθνικοῦ ὑποκειμένου τοῦ ἔτους, οἵτινες θέλουν παραχθῇ · Τραγῳδίαι · Κωμῳδίαι παντομιμίαι · χορὸ · ἐ θεατρικαὶ πλήκτια βλαικ. —

Τὸ Ἐλληνικὸν Δημοτικὸν Θέατρον θέλει ἐφοδιασθῇ μὲ λαμπρὰ φορέματα, ἐ μὲ νέαν διακοσμητικήν. ἡ μουσικὴ θέλει αὐξηθῇ · ἐ ἡ φωλοχορία. ἐκτὸς δὲ τὴν ἐνεργείαν ἐ ἐσλαγὰ θέλουν ἐσθῇ τὰ ἔργα ἀνδιαφέροντα ὑποδοχὴν ἐκ ὑποκειμένων.

Ἡ νέα αὐτὴ συνδρομὴ ἐποδιορίζεται διὰ δύο μῆνας

Ὁ Ἀρχισυν.

ἀρχομένων ἀπὸ τὴν σήμερον παράσασιν, ἥτις θέλει γενῇ τὴν ἐρχομένην Τρίτην καλάνδας 25. τοῦ Ἰουλίου.

Ἡ πληρωμὴ τῆς συνδρομῆς ἐποδιορίζεται χρόσια ὅπου θέλει ἀριθ. 25. τὴν αὐτὴν τῶν δύο μηνῶν, δηλ. ἤγουν ἀπὸ 12. τὸ δύο μῆνα, διὰ καθὲ ἓν ἄλογον, δόσον διὰ τὴν μεσαίαν, καθὼς ἐ διὰ τὸ θαυστὸ, ἐποδιορίζεται αὐτὰ ἀνοδίξως.

Ἐὰν δὲ ἔχῃ τοῦ ἀρθόου μετὰ δύο καθὲ ἐξ παράσημα ἐποδὸς ἐβδὸ τῶν πλοιῶν · ἐ ἐὰν δὲ ἔχῃ τοῦ δεύτερου, ἕνα ἐποδὸς ἐβδὸ τοῦ ἔχοντος.

Ἐν Ἐρμουπόλει τῇ 19 Ὀκτ.βρ.ίου 1830

οἱ Διευθυνταί.

ὁ γ. Μανδουράκης.

ὁ π. Κυπριανίδης

Ἐλληνικὸν	Θεατρικὸν	Σύνολον
	Ἰονικαὶ ἄρχοντες, δύο 2	
	Νομικὴ ἄρχοντες, δύο 2	
Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς 2.	Ἀρχιγραμματεὺς 2	
Ἰατρὸς ἀνωτ. 2.	Ἰατρὸς ἀνωτ. 2	
Μέλαν Νομ. 1	Μέλαν Νομ. δύο 2	
Ὁ Νόμος 2.	Μαιευτικὸς 1	
Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς 2.	Ἀρχιγραμματεὺς 1	
Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς 1

Ἀλλ' ἆρά γε ἐξετελέσθησαν καὶ ὅσα ὑπέσχετο ἡ προκήρυξις; Ἐκτὸς τῶν τραγῳδιῶν, τῶν παντομιμῶν, τῶν χορῶν καὶ τῶν εἰκονοπλαστημάτων, παρεστάθησαν καὶ κωμῳδίαι; Ἐφωδιάσθη τὸ θέατρον μὲ λαμπρὰ φορέματα καὶ νέας σκηνογραφίας; Ἡ μουσικὴ ηὐξήθη καὶ ἡ φωτοχυσία;

Περὶ αὐτῶν οὐδεμία πληροφορία διεσώθη. Τὸ μόνον ἐνδιαφέρον καὶ γνωστὸν τῆς δευτέρας αὐτῆς θεατρικῆς περιόδου εἶναι ὅτι προσετέθη καὶ νέον ἔργον εἰς τὸ ἑλληνικὸν δραματολόγιον, ὁ «Ἀριστόδημος», καὶ ὅτι δύω νέοι ἠθοποιοὶ διεκρίθησαν περισσότερον τῶν ἄλλων, ὁ Τηλέμαχος Παΐζης καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς Μ. Ἐλευθεριάδης.

Περὶ τοῦ πρώτου, τοῦ Παΐζη, εὑρίσκω ἐν τῷ προλόγῳ τῆς πρώτης ἐκδόσεως τοῦ «Ἀριστοδήμου», τῆς γενομένης ἐν Ἑρμουπόλει τῷ 1835 [1], καὶ τὰ ἑξῆς γραφέντα παρὰ τοῦ συναδέλφου του Ἐλευθεριάδου:

«Ἐνθυμεῖσαι, ὅταν τὸ πρόγραμμά μας [2] ἀνήγγειλεν εἰς τὸ κοινὸν «ὁ Ἀριστόδημος παριστάνεται», ὁπόση συρροὴ ἐκεῖνο τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ θέατρόν μας; ὁποῖαι χειροκροτήσεις, ὅταν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὁ Ἀριστόδημος ἐπαρουσιάζετο; Ἀγαπῶ τὴν ἀλήθειαν, Τηλέμαχε, τόσον ἐκινοῦσες τὰς καρδίας τῶν θεατῶν μας, ὥστε κ' ἐγὼ μ' ὅλον ὅτι συνειθισμένος εἰς ἐντυπώσεις, ὁσάκις σὲ ἤκουα, ὁσάκις σ' ἔβλεπα ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἔκλαια. Ὅταν Εὐμενὴς εἰς τὴν σκηνὴν ἔμβαινα, τὸ πάθος ὅπου ἐκίνει εἰς τὴν καρδίαν μου ἡ παράστασίς σου, ἡ θέα σου μόνον περισσότερον συνετέλει εἰς τὸ νὰ δακρύω καὶ μὲ τρέμουσαν φωνὴν ν' ἀπαγγέλλω, παρὰ ἡ παράστασις ἢ ἡ μίμησις».

Ἕτερον, ἄξιον σημειώσεως, οὐδὲν ἐγένετο κατὰ τὴν δευτέραν αὐτὴν θεατρικὴν περίοδον. Ἀλλ' ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας καὶ μὲ τὰ αὐτὰ πρόσωπα καὶ ἔργα ἐξηκολούθησε τὸ θέατρον μέχρι τοῦ 1833, ὅτε καὶ διεκόπησαν αἱ παραστάσεις, διαλυθέντος τοῦ θιάσου.

Ἔκτοτε ἡ Σῦρος μέχρι τοῦ 1836 ἐτρέφετο ὑπὸ θεατρικὴν ἔποψιν μὲ ἀναμνήσεις μόνον. «Ἐνθυμεῖσαι, ἔγραφεν ἐν τῷ προαναφερθέντι προλόγῳ ὁ Ἐλευθεριάδης πρὸς τὸν Παΐζην, τοὺς καιροὺς ἐκείνους; Ἐνθυμεῖσαι ἐκεῖνο τὸ μικρόν, τὸ πτωχικὸν ἑλληνικὸν θέατρόν μας; Πτωχικόν, ναί, ἀλλὰ πόσην ὠφέλειαν δὲν ἐπροξένησεν; Εἴθε νὰ ὑπῆρχεν εἰσέτι! Εἴθε οἱ φιλόκαλοι Ἑρμουπολῖται, σιμὰ τῶν ἄλλων δημοσίων καταστημάτων, τὰ ὁποῖα ἀνήγειρον, νὰ ἐφρόντιζαν καὶ περὶ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ζωηροτέρου τούτου σχολείου τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς προόδου!»

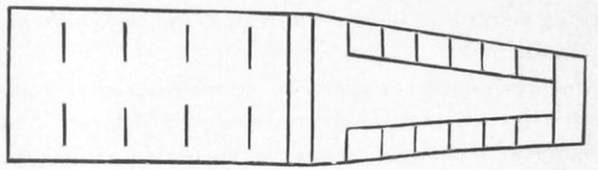
1. «Ἀριστόδημος», τραγῳδία τοῦ περιφήμου Μόντη ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ. Ἐκ τῆς τυπογραφίας Κ. Δημάδου καὶ Γ. Α. Μεγακλέους, ἐν Ἑρμουπόλει 1853. Τῆς αὐτῆς μεταφράσεως ἐγένοντο καὶ δύω ἄλλαι ἐκδόσεις, ἡ μὲν ἐν Ἀθήναις τῷ 1862 ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἀπόλλων», ἡ δὲ ἐν Σμύρνῃ τῷ 1879. Τὸν «Ἀριστόδημον» μετέφρασε κατὰ τὸ 1840 καὶ ὁ Ἀριστίας Κυριακός.

2. Ἐκ τῆς φράσεως αὐτῆς τοῦ Ἐλευθεριάδου ἀποδεικνύεται ὅτι ἐξεδίδοντο καὶ προγράμματα τότε ἐν Σύρῳ, ἐκτὸς ἂν ὁ γράφων ἐννοεῖ τὰς προφορικῶς προαγγελλομένας παραστάσεις. Ὁπωσδήποτε οὐδὲν πρόγραμμα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης σώζεται.

Αἱ εὐχαὶ τοῦ Ἐλευθεριάδου εἰσηκούσθησαν ταχέως.

Ἓν ἔτος κατόπιν, τὸ 1836, ἡ Σῦρος ἀπέκτησεν ὁπωσδήποτε εὐπρόσωπον θέατρον, περὶ τοῦ ὁποίου Γερμανὸς περιηγητής, ὁ Pukler-Muskan, ἐπισκεφθεὶς τὴν Σῦρον, γράφει τὰ ἑξῆς [1]:

«Ἐνῷ αἱ Ἀθῆναι μόνον ἓν ξύλινον παράπηγμα ἔχουσι πρὸς χρῆσιν τῶν σχοινοβατῶν, ἡ Σῦρος ἔχει ἀληθῆ αἴθουσαν θεάτρου μὲ πλατεῖαν καὶ δύω σειρὰς θεωρείων, φωτιζομένων ὑπὸ πολυφώτων μὲ ποικιλόχροα γυαλιά. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πῶς εἶναι μικρά, πτωχὴ καὶ ἐλλειποῦς σχήματος κατὰ τὸ παρατιθέμενον σχέδιον,

ἀλλ' ὁπωσδήποτε εἶναι πάντοτε μία ἀρχή. Ἱματιοφυλάκιον καὶ ἄλλα ἀντικείμενα πολυτελείας τοῦ εἴδους αὐτοῦ δὲν ὑπάρχουν. Μόνον μία στενὴ δίοδος εὑρίσκεται ὄπισθεν τῶν παρασκηνίων του, ὧν ἄλλως τε μία ἄκρα μόλις φαίνεται παριστῶσα ἐναλλὰξ δάσος ἢ οἰκίαν ἀναλόγως τοῦ μέρους, τὸ ὁποῖον στρέφουν πρὸς τοὺς θεατάς. Ἡ φαντασία δέον ν' ἀναπληροῖ τὰ ἐλλείποντα, ὅπως ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σαίκσπηρ. Αἱ ἐνδυμασίαι ἦσαν κατεσκευασμέναι πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως, ποῦ νὰ ξεκαρδίζεται κανεὶς ἀπὸ τὰ γέλοια. Τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἔπαιζαν, ἦτο ὁ «Βροῦτος». Ὁ πατὴρ Βροῦτος, ἀρχηγὸς τῆς Συγκλήτου, φέρων χιτῶνα λουτροῦ καὶ μεγάλην μαλλίνην περρούκαν, ὡμοίαζε καθ' ὁλοκληρίαν μὲ τράγον, ἐνῷ ὁ υἱός του, περιβεβλημένος μέγα μαῦρο ντόμινο μὲ περικεφαλαίαν ἐξ ἀργυροχρόου χάρτου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἐφαίνετο μᾶλλον κουρεὺς ἐν χορῷ μετημφιεσμένων παρὰ ρωμαῖος ἥρως.

»Τὴν θυγατέρα ὑπεδύετο νεανίας τις μὲ μαῦρα πονηρὰ μάτια. Ἔφερε ξανθὴν κόμωσιν, μεταξίνην ἐσθῆτα μὲ πλατυτάτας πρὸς τὰ ἄνω χειρίδας, ἐσφιγμένην εἰς τὴν μέσην μὲ πλατείας κορδέλας, συνήθη γυναικεῖα ὑποδήματα καὶ πλεκτὰ χειρόκτια, οὐχὶ καθ' ὁλοκληρίαν λευκά. Ἐν Ἑλλάδι ὅλα τὰ γυναικεῖα πρόσωπα παίζονται ἀπὸ νεανίας, τὸ δὲ κοινὸν ἐνδιαφέρεται τόσον δι' αὐτούς, ὅσον παρ' ἡμῖν ἐνδιαφέρονται δι' εὐνοουμένους ἠθοποιούς.

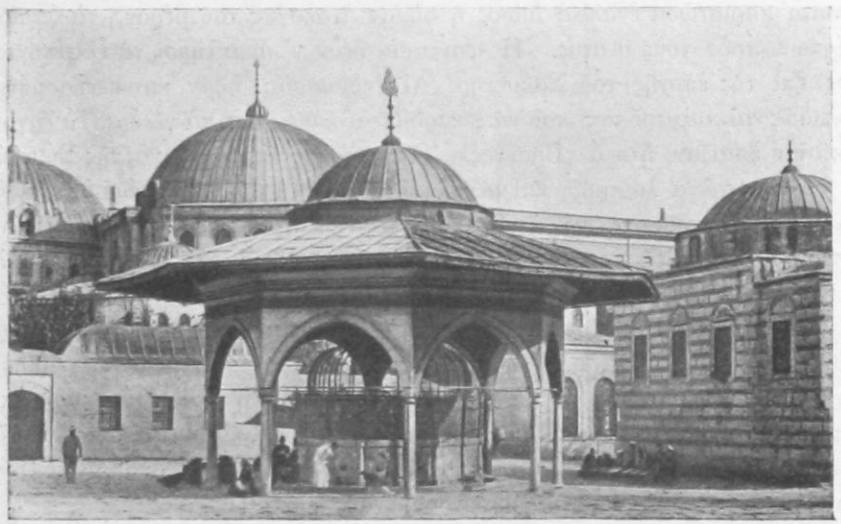
»Πρέπει νὰ ὁμολογήσω ὅτι εἰς τὴν παράστασιν, εἰς ἣν παρευρισκόμην, ἡ ἀρσενικὴ πρωταγωνίστρια ἔπαιξε καλλίτερα ὅλων, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι αἱ προσπάθειαι αὐτῆς πρὸς ἀπομίμησιν τοῦ γυναικείου βαδίσματος ἦσαν κάποτε κωμικώταται. Τὸ ἀκροατήριον ἦτο κοσμιώτατον καὶ λόγῳ συμπεριφορᾶς καὶ λόγῳ περιβολῆς, τὰ δὲ θεωρεῖα πλήρη ὡραίων κυριῶν».

1. De Pukler-Muskan «Voyage dans l'Archipel» traduit de l'Allemand par Jean Cohen, tome II p. 35—37, Bruxelles 1840.

Ἕτερος περιηγητής, ὁ J. A. Buchon, ἐπισκεφθεὶς τὴν Σῦρον κατὰ τὸ 1840, μᾶς δίδει συμπληρωματικὰς πληροφορίας περὶ τοῦ ἀκροατηρίου τοῦ θεάτρου τῆς Σύρου, τῆς περιβολῆς αὐτοῦ, καὶ τῆς ἐν γένει ἐν τῷ θεάτρῳ συμπεριφορᾶς του. «Τὰ θεωρεῖα, γράφει [1], ἦσαν πλήρη γυναικῶν πολὺ ὡραῖα ἐνδεδυμένων κατὰ τὴν γαλλικὴν μόδαν, ἐνῷ εἰς τὴν πλατεῖαν οἱ ἄνδρες ἐφόρουν τὴν κομψὴν λευκὴν φουστανέλλαν, τὸ κομψὸν κοντογοῦνι, τὸ κόκκινο ζωνάρι καὶ τὸ νεώτερον φέσι μὲ τὴν κυανῆν φούνταν... Κατὰ τὰ διαλείμματα οἱ ἐν τοῖς θεωρείοις ἐτερβιρίζοντο παγωτὰ καὶ σερμπέτια. Ἐν συντόμῳ, ἄνευ τοῦ καπνοῦ τῶν σιγάρων καὶ τῶν τσιμπουκίων τῶν θεατῶν, ὅστις ἦτο διακεχυμένος καθ' ὅλην τὴν αἴθουσαν ὡς νοεμβριανὴ ὁμίχλη [2], θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι εὑρίσκεται εἰς μικράν τινα ἰταλικὴν πόλιν».

Ἐν τῷ νέῳ αὐτῷ θεάτρῳ παρέστησαν οἱ προαναφερθέντες ἠθοποιοὶ σὺν τῷ I. Κυριακῷ μέχρι τοῦ 1840, ὁπότε μετέβησαν εἰς Ἀθήνας, ὅπου καὶ κατὰ τὰς τότε ἐφημερίδας ἀπέτυχον. Ἔκτοτε ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν Σύρῳ ἐπεκράτησε τὸ ἰταλικὸν μελόδραμα.

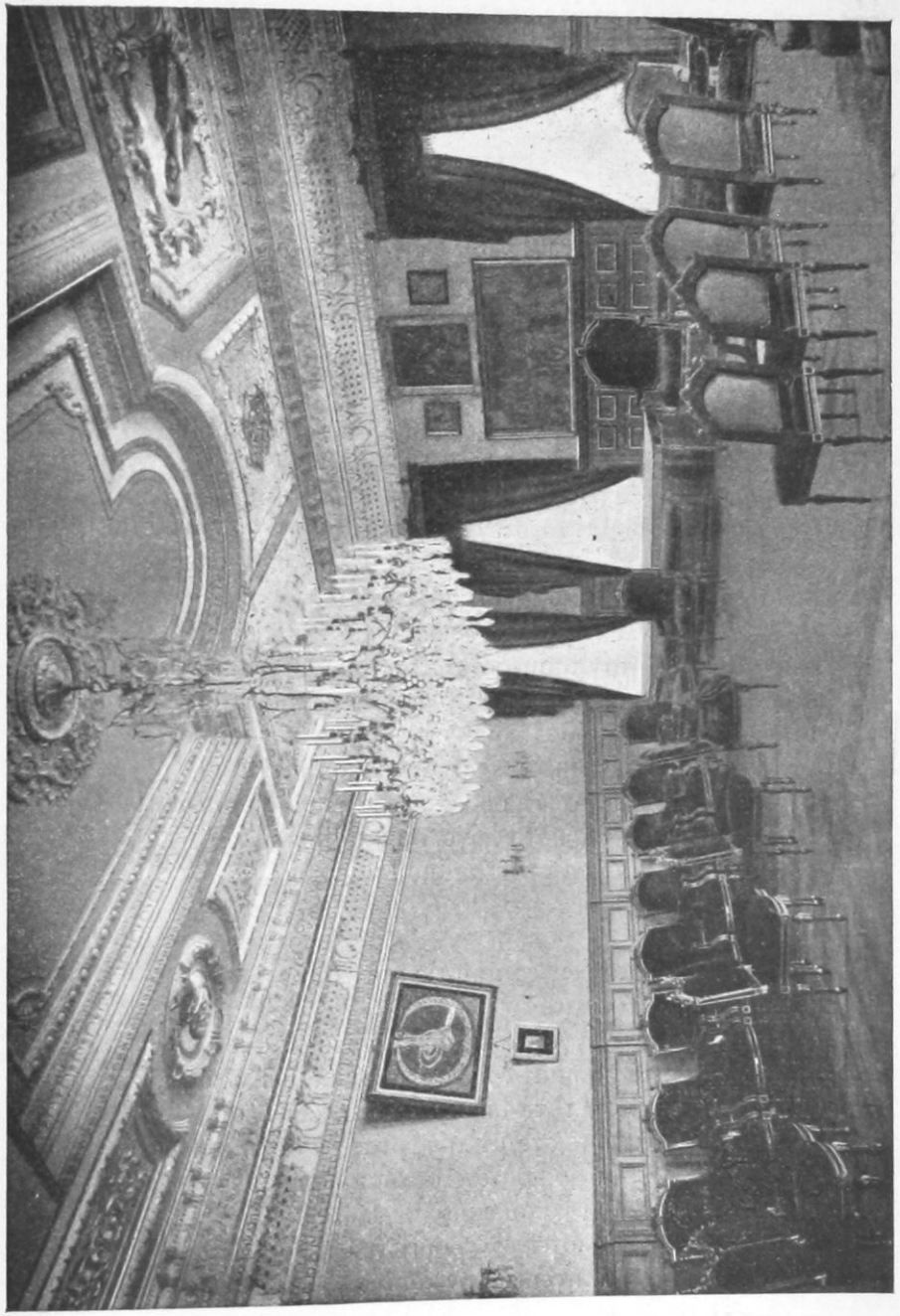
ΝΙΚ. Ι. ΛΑΣΚΑΡΗΣ

Κρήνη Ἁγίας Σοφίας.

1. « a Grèce continentale et la Morée» par J. A Buchon, Paris MDCCCXLIII.

2. Ἐν τῷ προαναφερθέντι συγγράμματί του ὁ Abbet Grasset ἀφηγεῖται ὅτι, προκειμένου νὰ δοθῇ ἡ πρώτη παράστασις ἐν Σύρῳ, ἠγέρθη μεγάλη συζήτησις μεταξὺ τῶν κατοίκων περὶ τοῦ ἂν θὰ καπνίζουν, διαρκούσης τῆς παραστάσεως, ἢ ὄχι. Μετὰ πολλὰς καὶ μακρὰς συζητήσεις, γράφει ὁ συγγραφεύς, ἐπέτυχον οἱ ἠθοποιοὶ ὅπως οἱ ἀκροαταὶ ἀφίνουν τὰ τσιμπούκιά των εἰς τὴν θύραν τῆς αἰθούσης τοῦ θεάτρου!

Τὸ Μέγα Συνοδικὸν τῶν Πατριαρχείων.

ISTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI

ΑΡΧΑΙΑ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ο ΘΡΗΝΟΣ ΤΗΣ ΔΑΝΑΗΣ, τοῦ Σιμωνίδη *(Ἀπόσπ. 44)*.

Ὅταν μ᾽σα ᾽ς τὸ ὡριόπλουμο τὸ σεντουκάκι ὁ ἀγέρας
κ᾽ ἡ ταριγμένη θάλασσα τὴν κύλισαν μὲ τρόμο,
ἀπελπισμένη ξέσκιζε τἄβρεχτα μάγουλά της
καὶ τὸν Περσέα της ἔσφιγκε γλυκὰ ᾽ς τὴν ἀγκαλιά της.
Κ᾽ εἶπε : ὦ παιδί μου, τί καημὸς μοῦ σφίγγει τὴν ψυχή μου.
Μὰ ἐσὺ κλεῖς τὰ ματάκια σου κι᾽ ἀνέγνοιαστο κοιμᾶσαι
ὡσὰν μωρὸ μὲς ᾽ς ἄχαρη καὶ χαλκοκαρφωμένη
καμάρα, ἀφοῦ ξαπλώθηκες μὲς σὲ σκοτάδι πίσσα.
Κι᾽ ἂν ἀπὸ πιάνω ἀπ᾽ τὰ στεγνὰ καὶ τὰ πυκνὰ μαλλιά σου
περνάῃ τὸ κῦμα κι᾽ ἂν βογκάῃ ὁ ἀγέρας, δὲ σὲ νοιάζει
κοιτάμενο μὲς σ᾽ ἄλικο μικρὸ πανωφοράκι,
γλυκό μου προσωπάκι.
Ὅμως ἂν σοῦ ἦταν τρομερὸν αὐτό, ποῦ ἀλήθεια εἶν᾽ τρόμος,
θὰ στήλωνες ᾽ς τὰ λόγια μου τὸ τρυφερό σου αὐτάκι.
Μὰ σὲ προστάζω, ἀγόρι μου, κοιμήσου· κι᾽ ἂς κοιμᾶται
τὸ πέλαο κιὶ τ᾽ ἀμέτρητο κακό μας ἂς κοιμᾶται.
Μὰ τώρα πιὰ κ᾽ ἡ γνώμη σου, πατέρα Δία, ἂς ἀλλάξῃ!
Κι᾽ ἂν ξεσιομίζω ἀπόκοτο λόγο, συμπαθησέ με
γιὰ χάρη τοῦ παιδιοῦ μας.

ΤΗΝ ΑΝΟΙΞΗ, τοῦ Ἴβυκου.

Τὴν ἄνοιξη κ᾽ οἱ κυδωνιές, ποῦ τὶς ποτίζουν
τῶν ποταμῶν τὰ ρέματα
᾽ς τὸν κῆπο τὸν ἀνέγγιχτο κι᾽ ἀπὸ κορίτσια, ἀνθίζουν.
Τὴν ἄνοιξη ᾽ς τὰ κλήματα καὶ τὸ μπουμπούκι σκάζει,
ποῦ αὐξαίνει κάτω ἀπ᾽ τὰ ἰσκιερὰ ἀμπελλόφυλλα.
Ὅμως γιὰ μένα οὔτε στιγμὴ ὁ ἔρωτας δὲ συχάζει,
γιατὶ σὰν θρακικὸς βοριᾶς ἀπ᾽ ἀστραπὴ ἀναμμένος
κι᾽ ἀπὸ τὴν Κύπριδα ξαπολυμένος
μὲ τρέλλες ἄγριες σκοτεινές, τρομαχτικός, βαριὰ
ἀπὸ παιδὶ μοῦχει πληγώσει τὴν καρδιά.

(Μετάφρασις) ΗΛΙΑΣ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗΣ

Ο ΕΘΝΙΚΟΣ

Προβάλλει εἰς τὰς ἐπάλξεις τῆς προασπίσεως τῶν «τιμαλφῶν συμφερόντων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους» δειλὰ-δειλά, pianissimo, καὶ προχωρεῖ εἰς τὴν ἐξέλιξίν του μὲ ἅλματα ἀθλητοῦ, βαίνων in crescendo.

Μικρέμπορος κατ᾽ ἀρχὰς εἰς τὴν Μεγάλην Ἀγορὰν τῆς Πόλεως, ὅπου ἐκληρονόμησε τὸ μικροσκοπικὸν κατάστημα τοῦ πατρός του, πωλεῖ πανικὰ διάφορα, ἀλλὰ μὲ τὸν αὐτὸν πάντοτε πῆχυν, τὸν ἰδικόν του, τὸν πῆχυν ἐκεῖνον, ὅστις, ἀπὸ τοῦ προπάππου του χρονολογούμενος καὶ ἐπὶ αἰῶνα ὁλόκληρον συνεχῶς χρησιμοποιηθείς, ἀπώλεσεν ὡς ἐκ τῆς τριβῆς ἀνὰ ἓν τοὐλάχιστον ρούπιον ἑκατέρωθεν. Μὲ τοιοῦτον πῆχυν καὶ μὲ μερικὰς ἄλλας *κασκαρίκας*, ἀναγομένας εἰς τοὺς ὑψηλοὺς κύκλους τῆς *μετρικῆς* τέχνης, κασκαρίκας, τὰς ὁποίας παιδιόθεν διδαχθεὶς παρὰ τῷ πατρί του κατὰ τὰς σχολικὰς διακοπάς, ἠδυνήθη ἅμα τῇ χειραφετήσει του νὰ μεταρρυθμίσῃ ἐπὶ τὸ βέλτιον καὶ νὰ τελειοποιήσῃ ἐπὶ τὸ συστηματικώτερον, ταχέως κατορθοῖ ὁ ἀξιότιμος κ. Γεώργιος Συμβουλιάδης νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ «ἐμπορικοῦ του οἴκου» καὶ εἰς τὸ παραπλεύρως κείμενον κατάστημα, προσθέτων εἰς τὴν ἄκραν τοῦ πελωρίοις ἐπιχρύσοις γράμμασιν ἀναγραφέντος ὀνόματός του καὶ ἓν «καὶ Σία» ἀνυπόστατον, φανταστικόν, αὐθαίρετον, πλὴν θαμβωτικὸν τῶν ἁπλουστέρων καὶ ἑλκυστικὸν τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ πολλοῦ κόσμου. Ἡ προσθήκη αὕτη ἐξηγγέλθη διὰ μεγάλων ἐμπορικῶν ἐγκυκλίων καὶ δι᾽ ἰδιαιτέρων χρονικῶν τῶν ἐφημερίδων, αἵτινες ἀντὶ κερματίων τινῶν χρυσοῦ ἔπλεξαν τὰ θερμότερα τῶν ἐγκωμίων εἰς τὴν ἐπιχειρηματικότητα τοῦ μεγαλεμπόρου κ. Γεωργίου Συμβουλιάδου, κατατάξασαι αὐτὸν μεταξὺ τῶν «ὄντως τιμώντων τὸ ἑλληνικὸν ἐμπορικὸν πνεῦμα».

Τὸ ἐμπόριον, διεξαγόμενον μὲ τὸν ἴδιον πάντοτε πῆχυν, χωρὶς τοὐλάχιστον καὶ εἰς αὐτοῦ τὰς ἄκρας νὰ προστεθῶσι τὰ ἐλλείποντα ρούπια, εὐδοκιμεῖ, ὡς ἦν ἐπόμενον, καὶ ὁ κὺρ Γεωργάκης — οὕτω τὸν ἐγνώριζε καὶ τὸν γνωρίζει ἀκόμη ἡ ἐνορία Τεκφοὺρ-Σεραγίου, ὅθεν κατάγεται — εὑρίσκεται μετ᾽ οὐ πολὺ «ἔχων τὸν τρόπον» νὰ ἐπιδιορθώσῃ τὴν ἐν τῇ ἐνορίᾳ ταύτῃ πατρικήν του οἰκίαν, ἢ μᾶλλον νὰ διασκευάσῃ αὐτὴν κατ᾽ εἰκόνα καὶ ὁμοίωμα τῶν οἰκημάτων τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ρυθμοῦ, τὰ ὁποῖα ἠδυνήθη μιᾷ τῶν ἡμερῶν νὰ θαυμάσῃ, ἐπισκεφθεὶς ἐν Σταυροδρομίῳ μίαν οἰκογένειαν ἔχουσαν νύμφην πρὸς ἔκδοσιν. Καὶ ἔξωθεν μὲν ἀναστηλοῖ τοὺς πρὸς τὴν γῆν, ὥσπερ κλάδους ἀκακίας τῆς θρηνούσης, ῥέποντας ἐξώστας της, ἀνοίγει κανονικώτερα παράθυρα, ἀντικαθιστᾷ τὴν ἐκ σκωληκοφαγωμένου ξύλου ἐξώθυραν δι᾽ ἄλλης σιδηρᾶς, φερούσης ἄνω τὸ μονόγραμμά του, ἀπὸ τοῦ ὁποίου δὲν παρελείφθη καὶ τὸ «Σία», ἀντὶ δὲ τῶν χυδαίων πλήκτρων τῆς προκατόχου της ἐφοδιάζει τὴν νέαν μὲ κομψὸν ἠλεκτρικὸν κωδωνίσκον, τὸν μηχανισμὸν τοῦ ὁποίου ἐπὶ ἑβδομάδας ὅλας κατεγίνετο νὰ διδάξῃ τοὺς περιοίκους, ἑρμηνεύων ἰδίᾳ ἐκεῖνο τὸ ἱερογλυφικὸν «Poussez s. v. p.». Ἔσω δὲ ἀποβάλλει τὰς παλαιὰς καὶ ποντικοφαγωμένας ψάθας, αἵτινες ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ πάππου του ἐκάλυπτον τὰ

λακκώδη δάπεδα τῶν δωματίων, καὶ στρώνει ἀντ' αὐτῶν τάπητας εὐρωπαϊκοὺς μὲ ποικιλοχρώμους καὶ πολυπλόκους τὰς κλαδώσεις, ἀντικαθιστᾷ τὰ ἀρχαϊκὰ μακάτια διὰ καναπέδων καὶ φωτέιγ, τὰ ὁποῖα ἠγόρασεν ἀπὸ μίαν δημοπρασίαν, ἐξορίζει δὲ τέλος εἰς τὸ ὑπερῷον τῆς οἰκίας τὰ χάλκινα μαγγάλια, τὰ ὁποῖα τόσας γενεὰς εἶχον θερμάνει, καὶ στήνει ἀντ' αὐτῶν θερμάστρας, αἱ καπνοδόχοι τῶν ὁποίων ἐπιδεικτικῶς πρὸς τὰ ἔξω προβάλλουσαι ἐξήγγελλον εἰς ὅλην τὴν ἐνορίαν τὴν ἐπελθοῦσαν ριζικὴν μεταρρύθμισιν, ρίπτουσαι καπνὸν . . . καὶ στάχτην εἰς τὰ 'μμάτια τοῦ κόσμου, ἐν τῇ ἐκτιμήσει τοῦ ὁποίου ὁ κὺρ Γεωργάκης ὁλονὲν προεβιβάζετο.

Εἰς τοὺς ἁπλουστέρους μάλιστα τῶν ἐνοριτῶν ἐντύπωσιν μεγάλην ἐνεποίει τοῦτο ἰδίως, ὅτι ἐνῷ ὁ κὺρ Γεωργάκης εἶχεν ὁπωσδήποτε «βάλει τὸ νερὸ 'ς τ' αὐλάκι» ἐξηκολούθει ἐν τούτοις νὰ τηρῇ μίαν θεάρεστον συνήθειαν τῆς ἐφηβικῆς του ἡλικίας, τὴν συνήθειαν νὰ μεταβαίνῃ τακτικῶς ἀνὰ πᾶσαν Κυριακὴν εἰς τὸν ναὸν καὶ νὰ κοσμῇ διὰ τῆς χαριτοβρύτου παρουσίας του τὸν δεξιὸν χορὸν τῶν ψαλτῶν, συμβάλλων καὶ αὐτὸς τὰς φωνητικάς του χορδὰς εἰς ὕμνησιν τοῦ Ὑψίστου. Μολονότι δὲ οἱ ἐν τῷ χορῷ ἱστάμενοι εἶναι ἀπηλλαγμένοι τῶν ἐνοχλητικῶν ἐπισκέψεων τῶν δισκοφόρων, ἐν τούτοις ὁ κὺρ Γεωργάκης, ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος ποιούμενος, ὄχι μόνον δὲν τοὺς ἀπέφευγεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκάλει ἐπιμόνως, ἐπιδεικτικῶς δ' ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς θέσεώς του ἔρριπτε τὸν ὀβολὸν αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ ναοῦ ἢ ὑπὲρ τῶν ὀρφανῶν, τονίζων τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἓν «Κύριε ἐλέησον» εἰς ὑψηλοτέραν τῶν ἄλλων κλίμακα.

Ἡ πρᾶξίς του αὕτη, ἐπαινουμένη ὑπὸ πάντων, δὲν ἤργησε νὰ ἐκτιμηθῇ ὅλως ἰδιαιτέρως ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων τοῦ ναοῦ, οἵτινες στενωτέρας κατέστησαν τὰς μετὰ τοῦ νεαροῦ τσορμπατζῆ σχέσεις των, διαβλέποντες ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ κομματικὸν παράγοντα in statu nascente. Τὰς μετ' αὐτῶν σχέσεις ὁ κὺρ Γεωργάκης ἐκαλλιέργησε καὶ ἠδυνήθη μικρὸν κατὰ μικρὸν νὰ μυηθῇ εἰς τὰ φοβερὰ καὶ τρομερὰ μυστήρια τῆς διοικήσεως τῶν κοινῶν, νὰ γνωρίσῃ δὲ καὶ τὰς γενικὰς γραμμὰς τοῦ πολυπλόκου μηχανισμοῦ τοῦ παγκαρίου, τοῦ ὁποίου δὲν ἤργησε νὰ δοκιμάσῃ καὶ τὰς ἡδονάς.

Εἰς τὸ Τσαρσῆ γείτονα εἶχεν ἕνα κηροπώλην, ὅστις καθημερινῶς τὸν ἐπονοκεφάλει καὶ τὸν παρεκάλει νὰ τὸν συστήσῃ εἰς τοὺς ἐπιτρόπους τῆς ἐνορίας του πρὸς προμήθειαν τῶν κηρίων τοῦ ναοῦ, ὑπολογίζων εἰς γενναίαν χάριν αὐτοῦ ἔκπτωσιν τῶν τιμῶν καὶ εἰς ἱκανοποιητικωτάτην μεσιτείαν. Ὁ κὺρ Γεωργάκης, ὑπὸ τῆς μεσιτείας κυρίως συγκινηθείς, ἔκαμε λόγον εἰς τοὺς ἐπιτρόπους, οἱ ὁποῖοι ἀνταλλάξαντες μερικὰ βλέμματα πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐν σιγῇ ἀνομολογήσαντες ὅτι δίκαιον ἦτο νὰ *φάγῃ* μερικὰ καὶ ὁ φίλος των, ἐδέχθησαν τὴν πρότασίν του καὶ εἰς αὐτὸν ἀνέθηκαν τὴν φροντίδα τῆς προμηθείας 80 ὀκάδων κηροῦ πρὸς 27 γρόσια τὴν ὀκᾶν τὸ πολύ.

Ὁ κὺρ Γεωργάκης τὴν ἐπαύριον κατέβη εἰς τὴν ἐργασίαν του φέρων τὴν πρώτην φροντίδα τοῦ βουληφόρου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀνδρός. Ἦτο περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην ἡμέραν φουσκωμένος, περιεπάτει βαρύτερον τοῦ συνήθους, ἡ δὲ φυσιογνωμία του ἐνεῖχε κάτι τὸ ἀπείρως σοβαρόν. Ἐν τῇ κεφαλῇ του κατεστρώνοντο πράξεις ἀριθμητικαὶ καὶ λογιστικοὶ συνδυασμοὶ πολύπλοκοι, ἐξήγοντο δὲ συμπεράσματα, τὰ ὁποῖα ὁλονὲν ζωηρότερα προὐκάλουν τὰ σκιρτήματα τῆς καρδίας του.

Ἱστορεῖται ὅτι Χιώτης ἔμπορος κομίζων ποτὲ μὲ τὸ τρεχαντῆρί του ἓν ἑκατομμύριον τσίρων πρὸς πώλησιν εἰς τὴν ἀγορὰν Κωνσταντινουπόλεως ὑπελόγιζε καθ' ὁδὸν τὰ κέρδη, τὰ ὁποῖα ἠδύνατο νὰ πραγματοποιήσῃ διὰ τῆς ἐκποιήσεως εἰς καλὴν τιμὴν τοῦ ἐμπορεύματός του.—«Ἕνα ἑκατομμύριο τσῖροι. . . Ἀπὸ μισὸ παρᾶ 'ς τὸν τσῖρο . . . ἔχουμε μισὸ ἑκατομμύριο παράδες! . . . Ἀμ' ἂν κερδίσω ἕνα παρᾶ 'ς τὸ κομμάτι; . . . Ἔχουμε τότε ἕνα ἑκατομμύριο παράδες! . . . Καὶ ἂν τὰ φέρῃ βολικὰ ὁ Καμπούρης [1]

1. *Οὕτω κοινῶς ὀνομάζουν οἱ Χῖοι τὸν προστάτην των Ἅγιον Ἰωάννην τῶν Χίων.*

ΜΟΥΣΙΚΗ ΜΠΕΤΟΒΕΝ (*Ἀπάνω σὲ μιὰ εἰκόνα τοῦ Μπαλεστριέρη*).

Στὸ Ζαχαρία Παπαντωνίου.

Ἂν καὶ ἡ φωνὴ τοῦ δοξαριοῦ καὶ τῶν κοκκάλων λείπει,
γιὰ νὰ σ' ἀκούσω ἀληθινά, ὦ μουσικὴ οὐρανία!
μὰ κ' ἔτσι ἀκόμα τὸ ἄφωνο τῶν ἄλλων καρδιοχτύπι
μὲ κάνει τὴν ἀπόκοσμη νὰ νοιώθω λιτανεία.

Τίποτ' ἀπ' τὴ συγκίνησι τὴν ἥσυχα πνιγμένη
μέσ' 'ς τὰ βαρειὰ σκεπάσματα καὶ τῶν τεσσάρων τοίχων,
τίποτε, ξένο κι' ἀπὸ μέ, ἢ ἀμάντευτο δὲ μένει,
ποῦ 'ς τὸ κατῶφλι στέκομαι προσκυνητὴς τῶν ἤχων.

Κ' ἐνῷ δὲν ξέρω ποιὰ γροικοῦν αἰθέρια συμφωνία,
τοῦ Ναπολέοντα τάχατες, ἢ τάχα τῶν Ποιμένων;
ὡς τόσο φτάνει καὶ σὲ μέ, καθάρια ἡ ἁρμονία,
δασῶν ἀνεμομοφίλητων, κυμάτων ἀφρισμένων.

Καὶ τότε βλέπω — ὦ πλάνεμα — τὴν ἴδια εἰκόνα Ἐκείνου,
σιγὰ σιγὰ ξεφεύγοντας ἀπὸ τὸν τοῖχο ἐπάνου,
νὰ κρούῃ αὐτὴ μὲ δάχτυλα, λευκὰ σὰν ἄνθια κρίνου,
τὰ πλῆχτρα τὰ ἐλεφάντινα τοῦ μαγεμένου ὀργάνου.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΤΑ ΧΕΛΙΔΟΝΙΑ

Ἐκεῖ — τὴν πρώτην ἄνοιξιν — 'ς τοῦ καραβιοῦ τὴν πλώρη,
'ς τῆς ξύλινης Νεράιδας τοὺς κόλφους, ἔχουν στήσει
δυὸ χελιδόνια μιὰ φωλιά, ἀγάτης παρεκκλῆσι,
κι' ἀπὸ τὸν ἥλιο ἀπόσκεπο κι' ἀπὸ ταγριοβόρι.

Τοῦ ναύτη ἡ ἀγαπητικιά, τοῦ καπετάνιου ἡ κόρη,
μαζὺ μ' ἐκεῖνον τἄθρεφε, τἄχε μαζὺ ἀγατήσει,
μὰ τώρα ἠχάει τὸ βούκινον τὸ πλοῖον νὰ ξεκινήσῃ
καὶ κλαίει ποῦ φεύγουν τὰ πουλιὰ μὲ τὸ ξανθὸ τὸ ἀγόρι.

Ἠχάει τὸ βούκινον στερνά· καὶ ποθοπλανταγμένη
δέρνεται ἡ κόρη, δέρνεται, μὰ λέει καὶ 'ς τὰ πουλιά της
νὰ τραγουδοῦν, νὰ τὰ γροικᾷ, 'ς τὸ καληνώρισμά της,

Νὰ τραγουδοῦν τοῦ ναύτη της σὰν μπαίνει καὶ σὰν βγαίνει:
— Γουλέτα καλοθάλασση καὶ γοργοταξειδεύτρα,
μὴ μπιστευτῇς 'ς τὴν ξενητειά, κ' ἡ ξενητειὰ εἶναι ψεύτρα.

Ι. ΓΡΥΠΑΡΗΣ

ΣΥΝΝΕΦΑ

Ἀργά, βουβά, καὶ μαῦρα ἀπόψε βράδυ
τὰ σύννεφα 'ς τὸν ἔρημο οὐρανὸ κυλοῦνε,
γλυστροῦν καὶ φεύγουν, φεύγουν 'ς τὸ σκοτάδι,
δὲ βρέχουνε τὸν πόνο τους νὰ ποῦνε,
ἀργά, βουβά, καὶ μαῦρα ἀπόψε βράδυ.

Ἄλλα λευκὰ σὰ χιόνι, ἄλλα σὰν πίσσα
σκεπάζουν τὰ βουνὰ καὶ πνίγουν τἄστρα,
προσκυνητὲς θολοὶ 'ς τὰ ἐρημοκκλήσια
καὶ μαῦροι καβαλλάρηδες 'ς τὰ κάστρα,
ἄλλα λευκὰ σὰ χιόνι, ἄλλα σὰν πίσσα.

Ἀπόψε ἀργά, βουβὰ — Θέ μου γυρίζουν
σιμὰ 'ς τὰ κάστρα καὶ τρελλὰ χορεύουν
σιμὰ 'ς τὰ ἐρημοκκλήσια καὶ τἀγγίζουν,
κάποια καλὰ χαμένα λὲς γυρεύουν,
κι' ἀπόψε ἀργά, βουβὰ — Θέ μου — γυρίζουν.

Κάποια καλά, μὰ αἰώνια χαμένα
δίχως ὀργὴν ἀπόψε, δίχως δάκρυα,
τὰ σύννεφα — ἀδελφάκια μου θλιμμένα—
γυρεύουν ἀπ' τὴ μιὰ ὡς τὴν ἄλλη ἄκρη
κάποια καλά, μὰ αἰώνια χαμένα.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΠΟΡΦΥΡΑΣ

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΔΑΣΚΑΛΟΣ ΜΟΥ

Εἶχε καρδιὰ παράπολυ μεγάλη,
εἶχε ὁ φτωχὸς ἀπέραντη ψυχή,
κ' ἔγυρε χθὲς τὸ κάταστρο κεφάλι
τὸν ὕπνο τὸ στερνὸ νὰ κοιμηθῇ.

Τὸ παγωμένο σῶμα δακρυσμένος
ἐσίμωσα κ' ἐφίλησα θερμά.
Πόσο 'ς ἐμένα ὁ γέρο πεθαμένος
ἦταν πάντα δεμένος γκαρδιακά.

Κ' ἐνῷ γεμάτος πόνο ἀκολουθοῦσα
τὴν κατάμαυρη κάσα τὴ φτωχή,
ἄλλο νεκρὸ κλεισμένο ἐκεῖ θρηνοῦσε
πῶχυνε φῶς 'ς τὴ δόλια μου ψυχή.

Ἐφθάσαμε 'ς τὸν τάφον καὶ 'ς τὸ χῶμα
ἔγυρα σκεφτικὸς χωρὶς λαλιὰ
κ' ἔθαψα ἐκεῖ τοῦ γέρου μου τὸ σῶμα
καὶ τὰ πρῶτά μου χρόνια τὰ χρυσά.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

ΛΥΠΗ ΚΑΙ ΧΑΡΑ

Σ τὸ δρόμο, ποῦ ψηλὰ πηγαίνει,
ἀπαντηθῆκαν μιὰ φορὰ
ἡ Λύπ' ἡ μαυροφερεμένη
κ' ἡ ἀνθοστόλιστη Χαρά.

Κ' εἶν' ἡ Χαρὰ γεμάτη νειᾶτα,
ξανθομαλλούσα, γαλανή,
κ' εἶναι κ' ἡ Λύπη ἡ μαυρομμάτα,
γλυκειὰ παρθένα ταπεινή.

Μέσα 'ς τὰ χείλη της, 'ς τὴν ἄκρη,
κρύβει ἕνα γέλοιο ἡ Χαρά,
κρύβει κ' ἡ Λύπη ἕνα δάκρυ
'ς τὰ μάτια της τὰ φωτερά.

Κ' εἶπε ἡ Χαρά: — Σὰν τί σοῦ λείπει
κ' ἔχεις τὸ βλέμμα ταπεινό;
Καὶ τῆς ἀπήντησεν ἡ Λύπη:
— Πονῶ, αἰώνια πονῶ!

Καὶ ἡ Χαρά, καλὴ παρθένα,
τὴν συμπονεῖ 'ς τὰ ἀληθινά,
κ' ἔνοιωσε ἀμέσως δακρυσμένα
τὰ μάτια της τὰ γαλανά.

Πρώτη φορὰν ὅπου δακρύζει,
αὐτὴ τοῦ γέλοιου ἡ συντροφιά,
κ' ἡ Λύπη ποῦ τὴν ἀντικρύζει
θαμπώνετ' ἀπ' τὴν ὠμορφιά.

Κ' εἶπεν ἡ Λύπη: — Σ' ὠμορφαίνει
τὸ δάκρυ μου, Χαρὰ τρελλή!...
Κ' εὐθὺς 'ς τὸ πλάι της πηγαίνει
καὶ τὴ φιλεῖ καὶ τὴ φιλεῖ.

Κ' ἡ Λύπη, νά, χαμογελάει,
αὐτὴ τοῦ πόνου ἡ συντροφιά,
καὶ ἡ Χαρά, ποῦ τὴν κυττάει,
θαμπώνετ' ἀπ' τὴν ὠμορφιά.

Κ' εἶπε ἡ Χαρά: — Σὲ ὠμορφαίνει
τὸ γέλοιο μου, Λύπη δειλή!...
Κ' εὐθὺς 'ς τὸ πλάι της πηγαίνει
καὶ τὴ φιλεῖ καὶ τὴ φιλεῖ.

Κ' ἐνῷ φιλιοῦνται καὶ χαϊδεύουν
ἡ μιὰ τῆς ἄλλης τὰ μαλλιά,
δάκρυα, γέλοια ἀνακατεύουν
μέσα 'ς ἐκεῖνα τὰ φιλιά.

Λέγ' ἡ Χαρὰ ἡ ζηλεμένη
'ς τὴ Λύπη, ποῦ αἰώνια ζῇ:
—Ἡ μιὰ τὴν ἄλλην ὠμορφαίνει,
ἔλα νὰ ζήσωμε μαζύ.

Ἡ Λύπη πειὰ δὲν τὴν ἀφίνει,
μὰ κ' ἡ Χαρὰ τὴν προσκαλεῖ:
κ' οἱ δυὸ γυναῖκες,—τί νὰ γείνῃ; —
θέλουν ν' ἀρέσουν πειὸ πολύ.
Γι' αὐτὸ ζευγάρι πάντα ζῇ
ἡ Λύπη κ' ἡ Χαρὰ μαζύ.

Ι. ΠΟΛΕΜΗΣ

ΓΕΓΡΑΠΤΑΙ *(Σονέττο)*

Τὴν εἶδον καὶ τὴν βλέπω!... Γοητείας
συμπλέκουσα στενοὺς δεσμοὺς ποικίλης
καὶ φάρμακα μιγνύουσα μαγείας,
ἔλκει ὡς σύρει ἡ ἀγκάλη φίλης!...

Εἰς νέων λάμπει τὰς φαιδρὰς θαλίας
καὶ θέλγει τῶν γερόντων τὰς ἀνίας.
Τὴν θέλουν!... ὅμως πνεύματος καὶ ὕλης
τὴν σφίγγουν νόμοι καὶ χρησμοὶ Σιβύλλης.

Εἶν' ἡ ζωή!... Ὦ θέλγητρα πολλά!
Ἀλλὰ καὶ ποῖον αἴνιγμα κυλᾷ!...
Τὰ μὲν μοὶ φεύγουν· φεύγω δ' ἐγὼ τοῦτο.

Πάλη σφοδρά, ἦττα, φυγή, ἀνία
καὶ ὑπὸ γῆν σιγὴ ὡς σωτηρία!...
Εἶναι ἡ λύσις!... Γέγραπται δὲ οὕτω!...

Ἐν Χάλκῃ, Ἰούνιος 1905.

Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΤΟ ΝΗΣΙ ΜΟΥ

Ποιὸς δὲν τὸ ξέρει τὸ νησὶ μὲ τῶν τσαμιῶν τὰ δάση,
ποῦ βρίσκει ὁ ἔρωτας σκιά, π᾽ ἀνθεῖ τὸ καραμπάσι,
ποῦ τὸ στολίζει φορεσιὰ μὲ πράσινο ἀτλάζι,
κ᾽ ἔχει τὴ σκέψη τοῦ ἀγοριοῦ, τοῦ κοριτσιοῦ τὸ νάζι;

Σάμπως παιδὶ ᾽ς τὴν κλίνη του, ἀγγελοκαμωμένο,
κοιμᾶται, μεσ᾽ τοῦ Μαρμαρᾶ τὸν κόρφο ξαπλωμένο!
κ᾽ ἡ στρώση του μοσκοβολάει ἀπ᾽ τἄνθια τοῦ ἀλαδάνου
κ᾽ ἔχει γιὰ κουνουπιέρα του, τὸν οὐρανὸ ἀπὸ πάνου!

Αὐτὸ τὸ θεόχτιστο νησί, ποῦ δυὸ φορὲς γεννήθηκα,
(τὴ δεύτερη... σά, μιὰ βραδειά, μ᾽ ἐκείνην ἀπαντήθηκα...)
Ἄχ! εἶναι ἡ Χάλκ᾽ ἡ μάγισσα! τῆς Πόλης τὸ καμάρι!
Τυφλός! κοντὰ ποῦ πέρασε χωρὶς νὰ ξεμπαρκάρῃ!...

Καὶ ποιὸς δὲν εἶδε τὸ χωριό, ποῦ λάμπει στἀκρογιάλι,
σὰ μιὰν ἰδέα πρόφαντη σὲ παιδικὸ κεφάλι;..
Ποῦ κρύβει ἀγάπη ἁπλοϊκὴ τὸ κάθε του σπιτάκι;..
κι᾽ ἀνθοβολεῖ, πορτὶ πορτί, κι᾽ ἀπόνα νησιωτάκι;

Σ᾽ αὐτὸ τ᾽ ἀθῶο τὸ χωριὸ ποὖδα καὶ ᾽γὼ τὸ φῶς μου,
σ᾽ αὐτὸ ποῦ πρωτοδέχτηκα τὸ θεῖο ρυθμὸ τοῦ κόσμου!
καὶ τὸ πλευρό μου στόλισα μὲ τὴν ξανθή της χάρη.
σ᾽ αὐτό, κι᾽ ὁ Χάρος, ἤθελα, νὰ στρέξῃ νὰ μὲ πάρῃ!

Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΤΑ ΣΠΙΤΑΚΙΑ

Σᾶς βλέπω καὶ σᾶς χαίρουμαι, ζωγραφιστὰ σπιτάκια,
χιονᾶτα ποῦ φαντάζετε ᾽ς τὴν πράσινη ραχούλα·
περίγυρά σας κελαϊδοῦν ὁλάργυρα ταὐλάκια
κι᾽ ἀμάραντα χαροκοποῦν τὸ πεῦκο κ᾽ ἡ μυρτούλα.

Σᾶς βλέπω καὶ σᾶς χαίρουμαι κ᾽ ἐγώ, ποῦ ἀργοδιαβαίνω
μὲ συλλογὴ τὸ ἀλαργινὸ τοῦ λόγγου μονοπάτι
καὶ πάω πρὸς τὸν ἀντίλαλο τὸν παραπονεμένο,
ποῦ χύνει κάποιο σήμαντρο ᾽ς τῆς ἐρημιᾶς τὰ πλάτη.

Καὶ τώρα, ποῦ ἔσπειρεν ἁδρὰ τὰ στάχυα τὰ χρυσᾶ του
ὁ ἥλιος βασιλεύωντας καὶ ζώνει σας μ᾽ ἐκεῖνα,
καλοτυχίζω ὅσες ψυχὲς ἀπ᾽ τὴ σκεπή σας κάτου
κλώθουν φωλιὲς ὁλόθερμες μὲ τῆς ἀγάπης κρῖνα.

Καὶ καρτεράω περίλυπος μὲ ἀπόκρυφην ἐλπίδα
νὰ φθάσῃ ἀπ᾽ τὴν ἀγάπη τους ᾽ς ἐμένα κἄποια ἀχτίδα,
νὰ μοῦ ἡμερώσῃ τὴν ψυχή, πρὶν ἔρθ᾽ ἡ νύχτα ἡ μαύρη
καὶ τὰ βουνὰ φλογίσουνε οἱ στεναγμοί μου οἱ λάβροι.

Σᾶς βλέπω καὶ σᾶς χαίρουμαι, πανέμορφα σπιτάκια,
γιατὶ ὅταν τἄστρα τρέμωντας τρανὰ φεγγοβολοῦνε,
ἀπ᾽ τὰ οὐράνια ὁλόλευκα πετοῦν περιστεράκια
καὶ ᾽ς τὴν αὐλή σας πέφτουνε νὰ γλυκοκοιμηθοῦνε.

Καὶ ἀπ᾽ τὰ παραθυράκια σας, ἀγνῆς παρθένας χέρια
μόλις τἀνοίξουν τὴν αὐγή, αἰθέριους μόσχους χύνουν
οἱ χάρες οἱ χερουβικές, τὰ οὐράνια περιστέρια,
᾽ς τὸ μαρμαρένιο κόρφο της λιπόθυμα ποῦ σβύνουν.

Καὶ ἡ θύρα σας κελαϊδιστὰ σὲ λίγο ἅμα θὰ τρίξῃ,
γέρος ψηλὸς τὸ ἐγγόνι του κρατῶντας θὰ προβάλῃ
καὶ πρὸς τὴ θάλασσα Ὄλυμπος πελώριος θὰ τραβήξῃ,
νὰ δείξῃ ᾽ς τὸν ξανθό του ἀνθὸ τῆς χρυσαυγῆς τὰ κάλλη.

Ἄχ! νἄμουν τὸ καλόμοιρο τοῦ γέρου ἐγὼ βλαστάρι,
μὲ χρυσὸ χτένι τὰ χυτά νὰ χτένιζα μαλλιά του
καὶ μὲ πυρρὰ τριαντάφυλλα κ᾽ ἐλῆας δασὺ κλωνάρι
νὰ στεφανώσω τὴ σεμνὴ καὶ λαμπυρὴ ὠμορφιά του.

Κ᾽ ἐκεῖ, ποῦ τὸ στεφάνι του ὁ ἥλιος θὰ φλογίζῃ
᾽ς τὸ κῦμα πλάι, ποῦ μὲ βουητὸ θὰ λυώνῃ καὶ θἀφρίζῃ,
᾽ς τοῦ παγωραίου γέροντα τὰ πόδια ἐμπρὸς νὰ γείρω
καὶ νὰ χρισθῶ μὲ τῆς γλυκειᾶς εὐχῆς του τἅγιο μῦρο.

Καὶ ἀργὰ καὶ ὀκνὰ τὸ δειλινὸ κρατῶντάς με ἀπ᾽ τὸ χέρι
ν᾽ ἀνωφερίσουμε βουνὰ καὶ κάμπους νὰ διαβοῦμε,
νὰ πᾶμε ᾽ς ταμπελάκι μας, νὰ πιοῦμε κρυονέρι
καὶ ᾽ς τὸ χωριό μας χαροποὶ καὶ δροσεροὶ νἀρθοῦμε.

— Γειά σας, μικροί μου σύντροφοι, καλόκαρδοί μου φίλοι!
Πλάι ᾽ς τὸν παππού μου στέκουμαι ψηλὰ ᾽ς τὸ λόγγο ἀπάνου
καὶ χαιρετῶ σας κ᾽ ἔρχουμαι ᾽ς ἐσᾶς χείλη μὲ χείλη
νὰ φιληθοῦμε ἀδερφικὰ ᾽ς τὴ ρίζα τοῦ πλατάνου.

Ἄκου! Βελάζουν ᾽ς τὲς πλαγιὲς βραχνὰ τὰ προβατάκια.
Τρέμει τὸ φῶς! Τὸ ἀπόδειπνο ᾽ς τὴν ἐκκλησιὰ τελειώνει.
Τὸ λευκὸ δεῖπνο εἶν᾽ ἕτοιμο μέσ᾽ ᾽ς τὰ μικρὰ σπιτάκια
κ᾽ ἡ κάθε μάν᾽ ἀραδιαστὰ γιὰ τὰ παιδιά της στρώνει.

Καὶ ἅμ᾽ ἄναψαν τὰ φτωχικὰ λυχνάρια — ὦ συμφορά μου! —
μοῦ ἅρπαξε ἡ νύχτα τὄνειρο καὶ ἀκούω σὰν ἀπ᾽ τὸν ᾅδη
τῆς ἐρημιᾶς τὸ σήμαντρο νὰ κλαίῃ ᾽ς τὴ μοναξιά μου
καὶ πελαγώνω σιωπηλὸς ᾽ς τὸ ἀλάλητο σκοτάδι.

Σᾶς εἶδα καὶ σᾶς χάρηκα, σπιτάκια εὐλογημένα,
καὶ τὸ Θεὸ περικαλῶ Λαμπρὴ νὰ μὴν περάσῃ
χωρὶς ν᾽ ἀντιλαλήσουνε τραγούδια εὐτυχισμένα
ἀπ᾽ τἀνθισμένο δῶμά σας μέσ᾽ ᾽ς τὴ γαλήνια πλάσι.

Ὀκτώβριος τοῦ 1905. Ι. Π. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ, ΒΟΣΠΟΡΙΤΗΣ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Σελ.

Πατριαρ. Πιττάκιον πρὸς τὴν Συντακτικὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Ἡμερολογίου τῶν Ἐθν. Φιλ. Καταστημάτων 2
Πρόλογος. 2
Μηνολόγιον. 3-16
Ἀρχαῖαι μεγάλαι πανηγύρεις, ὑπὸ Μανουὴλ Ι. Γεδεών, Μ. Χαρτοφύλακος καὶ Χρονογράφου τῆς Μ. Ἐκκλησίας. 3-16
Πασχάλιον τοῦ ἔτους 1906 17
Χρονολογίαι. 17
Ἑορταὶ Μωαμεθανικαί. 17
Ἡγεμονικαὶ ἑορταί 18
Μνημόσυνον αἰώνιον εἰς τοὺς μεγάλους εὐεργέτας τῶν Ἐθν. Φιλ. Καταστημάτων(Ν.Ζαρίφης, Χρυσοβέργης Γεωργίου, Ἰωσὴφ Δημητριάδης Ἐγξερτζῆς) ὑπὸ Ἐμμ. Καβάδα. 20
Ἐκκλησίαι: ***Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.*** — Οἱ μακαρ. Πατριάρχαι.— Πρόεδροι Ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν.—Αἱ τῷ Οἰκ. Θρόνῳ ὑποκείμεναι Σταυροπηγιακαὶ Μοναί.— Αἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Πατριαρχ. Σταυροπηγ. Μοναί . . . 23-38
Μέλη τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας 39
Στατιστικαὶ εἰδήσεις : Γεωγραφ. Εὐρώπη, Ἀσία, Ἀφρική, Ὠκεανία. 43
Στατιστικοὶ πίνακες : Συγκριτικὸς πίναξ ἀγρονομικῶν στατιστικῶν. Ἐμπόριον ἀγρονομικ. προϊόντων εἰς φρ. Ἀπαρίθμησις κτηνῶν. 45-48
Ἀπόσπασμα ἐκ τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου (Κανονισμὸς περὶ ἐκλογῆς καὶ διορισμοῦ Πατριάρχου. Κανονισμὸς περὶ τῶν ἀναγκαίων προσόντων τῶν εἰς Ἀρχιερατείαν ἐκλεξίμων, ἔτι δὲ καὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν. Κανονισμὸς περὶ Μοναστηρίων) . . . 49
Κανονισμὸς ἱερατικοῦ ταμείου τοῦ ἐνοριακοῦ Κλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κων/πόλεως (ἀπόσπ.). 56
Κανονισμὸς τῆς Π. Κ. Ἐκκλ. Ἐπιτροπῆς. Εἰδ. διατάξεις (ἀπόσπ.) 58
Διατίμησις τῶν εἰς τὸ πατρ. Ταμεῖον καταβαλλομένων δικαιωμάτων 61
Ταχυδρομεῖα καὶ τηλέγραφοι (Διευθύνσεις τῶν ἐν τῷ Τουρκ. Κράτει ταχυδρομείων. Τιμολόγιον ταχυδρ. τελῶν. Τιμολ. ταχυδρομ. ἐνταλμάτων. Ὅροι. Τιμολ. ὀθωμ. τηλεγραφείου Κων/πόλεως. Ὁ νέος Κανονισμὸς περὶ ἀποστολῆς ταχυδρομικῶν δεμάτων. Γραφεῖα ἐκτελοῦντα τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων, ἐνταλμάτων καὶ ἐπιστολῶν δεδηλωμένης ἀξίας) 64
Ἀπόσπασμα τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου (Περὶ τοῦ τέλους κατ' ἀποκοπήν. Ἔγγραφα καὶ ὁμόλογα ἀνταλλασσόμενα μεταξὺ κυβερνητικῶν τιμημάτων καὶ ἰδιωτῶν. Ἔγγραφα καὶ ὁμόλογα ἀνταλλασσόμενα μεταξὺ ἰδιωτῶν.—Τέλος κατ' ἀναλογίαν : Περὶ τοῦ ποσοῦ τῶν τελῶν. Ἐμπορικὰ γραμμάτια) . . . 72
Δημόσιοι Μουσουλμαν. βιβλιοθῆκαι ἐν Κ/πόλει, ὑπὸ Λ.Κοπάση ἐφέντη 77
Διπλωματικὸν σῶμα ἐν Κων/πόλει 81
Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα (Ἀπόσπασμα ἐκ τῆς λογοδοσίας τῶν πεπραγμένων ὑπὸ τῆς Ἐφορίας αὐτῶν κατὰ τὸ 1904 : Κληροδοτήματα, νέοι πόροι, δωρεαί, ἀνάγκαι τῶν Καταστημάτων. — Ἀνάλυσις τῆς μερίδος *Δωρεαὶ ἔκτακτοι.* — Ἀπολογισμὸς τῆς διαχειρίσεως ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου μέχρι Δεκεμβρίου 1904) 83
Τὰ ἐθνικὰ σεμνώματα ὑπὸ Ζάνου Γρ. Βασιλάρου 89
Ἡ ἑορτὴ τῆς φιλανθρωπίας, ὑπὸ Φ. Δημητριάδου. 98
Ἐπιτροπὴ Ἐλεῶν, ὑπὸ Γ. Γεωργιάδου 104
Ἡ πατριαρχικὴ Μεγ. τοῦ Γένους Σχολὴ (Ἱστορικὴ σπουδαιότης τῆς Σχολῆς.—Ἡ σύστασις καὶ τὸ ἱστορικὸν μεγαλεῖον τῆς Σχολῆς. — Ἐκπαιδευτικαὶ περίοδοι τῆς Σχολῆς. — Τὸ ἐν ἔτει 1873-74 ὡρολόγιον τῶν μαθημάτων τῆς Π. Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς. — Τὸ παράρτημα τῆς Σχολῆς. — Τὸ οἴκημα τῆς Σχολῆς.—Βιβλιοθήκη.—Ἀναγνωστήριον. — Μουσεῖον. — Πινακοθῆκαι. — Πόροι τῆς Σχολῆς. — Τὸ συμπέρασμα) ὑπὸ Ἀ.Μαζαράκη 107
Αἱ ἐν τῷ κλίματι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἱεραὶ μητροπόλεις :
Ε' Ἡ μητρόπολις Νικομηδείας . . . 128
ΣΤ' Ἡ μητρόπολις Νικαίας. 142
Η' Ἡ μητρόπολις Δέρκων 145
Τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐν Χαλκηδόνι ἱεροῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Τριάδος. 159
Τὰ ἱερὰ ἄμφια τοῦ πατριαρχικοῦ σκευοφυλακίου ὑπὸ † Β. 164
Οἱ ἐν Αἰγύπτῳ ὁμογενεῖς, ὑπὸ Φ. Δημητριάδου. 177
Στατιστικοὶ πίνακες τῶν ὀρθοδόξων Σχολῶν, διδασκάλων καὶ μαθητῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κων/πόλεως κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1904-1905, ὑπὸ ἀρχιμανδρ. Γρ. Παπαδοπούλου, πατρ. ἐπόπτου τῶν Σχολῶν 182
Αἱ ἐνορίαι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως (Ἐκκλησίαι.—Ἅγια λείψανα.—Κειμήλια ἐκκλησιῶν : ἁγιογραφίαι, ἄμφια, ἱερὰ σκεύη καὶ ἱερὰ βιβλία. — Ἐπιγραφαὶ ἐκκλησιῶν. — Ἁγιάσματα. — Σχολαί. — Ἐφορίαι. —Ἐπιτροπαί. — Ἀδελφότητες.— ***Ἐνορίαι:*** Σταυροδρομίου, Σωτῆρος Χριστοῦ (Γαλατᾶ), Ἁγίου Νικολάου (Γαλατᾶ), Παναγίας Καφατιανῆς (Γαλατᾶ), Ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων (Γαλατᾶ), Ταταούλων, Εὐαγγελιστρίας (προπόδων Ταταούλων), Φερίκιοϊ, Διπλοκιονίου, Μεσαχώρου, Μεγάλου Ρεύματος, Βεβεκίου, Βαφεοχωρίου, Ἁγίου Νικολάου (Νεοχωρίου), Χάσκιοϊ, Τζιβαλίου, Μουχλίου, Ποτηρᾶ, Βαλίνου, Ἐγρὶ-Καποῦ, Ἐδιρνὲ-Καποῦ, Κοντοσκαλίου, Τὺπ-Καποῦ, Τεκφοὺρ-Σεραγίου, Ἐξ Μαρμάρων, Ἁγίου Γεωργίου Κιπαρισσᾶ, Σαρμασικίου, Ξυλοπόρτης, Θείας Ἀναλήψεως (Ὑψωμαθείων), Ἁγ. Κωνσταντίνου (Ὑψωμαθείων), Σουλοῦ-μοναστὶρ (Ὑψωμαθείων), Ἁγ. Νικολάου (Ὑψωμαθείων), Σαλματομβρουκίου, Βελιγραδίου, Βαλατᾶ, Σωσθενίου) . . . 190
Αἱ Σουλτανικαὶ κρῆναι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὑπὸ Λέοντος Γ. Καζανόβα 212
Μία Βυζαντινὴ παροιμία (μὲ τάμάξι πιάνουν τὸ λαγό), ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου 216
Ἀναμνήσεις : Ἡ Κωνσταντινούπολις, καὶ ἰδίως τὸ Σταυροδρόμιον, κατὰ τὸ 1860.—Ἡ πόλις καὶ οἱ ἄνθρωποι.—Ἡ ἵδρυσις τοῦ Ἑλλ. Φιλολογ. Συλλόγου ὑπὸ Ἀλ. Ζωηροῦ 219
Ἡλίας Τανταλίδης. (Πρόλογος ὑπὸ Ι. Π. Ι. Β.) Προσφώνησις περὶ τοῦ ποιητοῦ, ἀπαγγελθεῖσα ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ ὑπὸ Ι. Δ. Ταντα λίδου 235
Ἐπίγραμμα : Ἐς ἕνα νέο ἀδικοπεθαμένο ὑπὸ Ἰωαννίδου, Βοσπορίτου 240
Ἕρμη ἐς τὰ ξένα, διήγημα Ἀλεξάνδρου Παπαδιαμάντη 241
Τὸ πρόβλημα τῆς εὐτυχίας, ὑπὸ Γ. Ἀποστολίδου, δ. ν. δικηγόρου . . . 248
Τραγούδια τῆς Ναυπάκτου, ἐκ τῆς Συλλογῆς τοῦ κ. Π. Βασιλικοῦ, ἀνακοινωθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Βλαχογιάννη 256
Ὁ Νικόδημος Μεταξᾶς. Τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθὲν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρῶτον ἑλληνικὸν τυπογραφεῖον, ὑπὸ Α. Σ. Κοπάση, Μ. Ρήτορος τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων . . . 258
Περὶ τῆς σχέσεως τῆς γλωσσολογίας πρὸς τὴν φιλολογίαν, ὑπὸ Γ. Ν. Χατζιδάκι 264
Ἂν εἶν' ἀπὸ Θεοῦ, διήγημα Χρ. Χρηστοβασίλη 269
Αἱ ἐν Ζακύνθῳ ἐκκλησίαι, ὑπὸ Σπ. Δὲ Βιάζη 276
Μουσικὴ καὶ μελοθεραπεία, ὑπὸ Μ. Μωϋσείδου 280
Σ τὰ μικροπούλια (τὸ ἁμάρτημά μου) διήγημα Ν. Βασιλειάδου 284
Ἡ τεχνικὴ ἐκπαίδευσις ἐν τοῖς Ὀρφανοτροφείοις, ὑπὸ Μάρκου Τριαντινοῦ, ἐπιμελητοῦ τοῦ Ἐθν. Ὀρφανοτροφείου 289
Φυτοφάγοι καὶ κρεωφάγοι, ὑπὸ Α. Χρηστίδου 293
Τὰ Ἐλευσίνια, ὑπὸ Χ Π. Καλαϊτζάκη 298
Ὅμοιος τὸν ὅμοιο, διήγημα Νοεμῆς Α. Ζωηροῦ. 303
Κωμικὸς μονόλογος, ὑπὸ Ι. Δεληκατερίνη 306
Ξένοι ποιηταί: Δέησις ἐς τὴν Ἀγοξὶ (τοῦ Sully Prudhomme), Σονέττος (τοῦ Alfred De...i), μεταφράσεις Στυλιανοῦ Χρυσομάλλη 307
Ἱστορικὸν σημείωμα : Ὁ ἐν ἔτει 1813 λοιμὸς ἐν τῇ δυτικῇ Ἑλλάδι, ὑπὸ Λεων. Χ. Ζώη. 308
Ἡ γρηὰ μὲ τὰ κόλλυβα, διήγημα Γ. Λαμπάκη. 312
Τραγούδια τῆς Ναυπάκτου : Ὁ Κώστας 316
Ἄσυλα τῶν ἀστέγων ἐν Καλαμάτᾳ κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα, ὑπὸ Νίκου Α. Βέη 317
Ἡ καθέλκυσις, διήγημα Ἀ. Κωνσταντινίδου 319
Ξένοι ποιηταί: Τραγουδάκι τοῦ Selvey, μετάφρ. Λάμπρου Πορφύρα 321
Πέρθη : Σ τὸν τάφο.—Χρυσάνθεμα. — Ζωή, ποιήματα Μ. Μαλακάση 322
Οἱ καθρέφτες, ὑπὸ Ζ. Λ. Παπαντωνίου 322

Σελ.

Βυζαντιναὶ προσωνυμίαι πολιτειακαὶ καὶ ἐκκλησιαστικαί : Α' Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. — Β' Περὶ τοῦ ἀξιώματος τῶν Λογοθετῶν, ὑπὸ Παύλου Καρολίδου 324
Μικρὰ ἐκδρομή: Ἡ δύσις τοῦ Ἡλίου ἀπὸ τοῦ Παρθενῶνος, ὑπὸ Σπυρ. Παγανέλη 328
Συμβολὴ εἰς τὴν τοπογραφίαν τῶν Χριστιανικῶν Ἀθηνῶν : Τὸ μαρτύριον τοῦ ἐπισκόπου Λεωνίδου ὑπὸ Κωνστ. Μ. Κωνσταντοπούλου . . 331
Δύο παρατηρήσεις εἰς τὸ Τυπικὸν τῆς Μ. Ἐκκλησίας ὑπὸ Ἀλεξ. Μωραϊτίδου 336
Τὰ ὡραῖα γράμματα καὶ αἱ καλαὶ τέχναι : Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν, ὑπὸ Κ. Ζησίου 340
Ἥρθες καὶ πᾶς, ποίημα Δ. Τανταλίδου 344
Ὁ θάνατος, μελέτη Θ. Χ. Φλωρᾶ . . 345
Ξένοι ποιηταί : Ἕνα τραγοῦδι, ποίημα τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας Ὄσκαρ, μετάφρασις Κωστῆ Παλαμᾶ. . . . 351
Ἀθηναϊκοὶ τύποι, ὑπὸ Χαρ. Ἀννίνου. 353
Ἡ αἰσθητικὴ ἐν τῇ γλώσσῃ, ὑπὸ Κ. Ζάμπα. 358
Ξένοι ποιηταί : Ἡ ἀθυμία τοῦ Σατανᾶ (τοῦ Leconte de Lisle), μετάφρ. Ἀργύρη Ἐφταλιώτου 361
Ὁ μυστικισμὸς καὶ τὰ οἰνοχοϊκὰ τοῦ διασήμου Πέρσου ποιητοῦ Χαφὶζ Σιραζῆ, ὑπὸ Ἀπ. Φωτιάδου 363
Ξένοι ποιηταί : Ἡ κόλασις τοῦ Δάντου : τὸ πρῶτον ᾆσμα, μετάφρασις καὶ σχόλια Π. Βεργωτῆ 369
Ἀβαρία, διήγημα Ζ. Φυτίλη 378
Ξένοι ποιηταί : Ἡ τετάρτη πρᾶξις τῆς κωμῳδίας τοῦ Shakespeare «Πολὺς θόρυβος γιὰ τίποτε», ἔμμετρος μετάφρασις Ν. Πορφύρα 381
Ἀνθρωπισμός. Ἀναμνήσεις τοῦ φοιτητικοῦ μου βίου, ὑπὸ Α. Καλεύρα 399
Ι. Δ. Τανταλίδου Ἐπιγράμματα : Εἰς Ἰωακεὶμ τὸν Γ', κινδυνεύσαντα, ἐν θαλάσσῃ παρὰ τὸν Μυλοπόταμον. Εἰς τὸν Κεράτιον κόλπον, παγέντα τῇ 26ῃ Ἰαν. 1893. Εἰς ὅμιλον νεανίδων, φωτογραφηθέντα ὑπὸ τὴν ἐν Βέικοζ γηραιὰν πλάτανον 395
Ἐμπόριον καὶ ἐπιχειρηματικότης, ὑπὸ Δ. Μ. Γιανναράκη 396
Τὰ Δημήτρια. Ἀρχαία πανήγυρις πρὸς τιμὴν τοῦ Μεγαλομάρτυρος, ὑπὸ Ἐμμ. Δαυίδ 399
Δειλινό, ποίημα Α. Σημηριώτου . . . 402
Τὸ πρῶτον Ἑλλ. θέατρον κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, ὑπὸ Ν. Λάσκαρη 403
Ἀρχαῖα ἐπιγράμματα : Ὁ θρῆνος τῆς Δανάης, τοῦ Σιμωνίδου. Ἡ ἄνοιξις, τοῦ Ἰβύκου, μεταφράσεις Ἠλία Π. Βουτυερίδου 416
Τύποι καὶ χαρακτῆρες τῆς Κωνσταντινουπόλεως : Ὁ Ἐθνικός, ὑπὸ Κ. Γ. Μακρίδου 417
Ἐπίγραμμα : Σ τὸν Παῦλο Οἰκονομίδη, ὑπὸ Ἰωαννίδου, Βοσπορίτου 422
Ἀπὸ τὴν σύγχρονον ποίησιν : Τὸ ὅραμα τοῦ Λάμπρου (Τὸ ἑσπέρας τῆς Λαμπρῆς), Δ. Σολωμοῦ. Ἡ μαγεμμένη βρύση, Κ. Κρυστάλλη. Εἰς τὸ Φεγγάρι, Γ. Ζαλλοκώστα.— Οἱ Τάφοι τοῦ Κεραμεικοῦ (Ὕμνος τῆς Ζωῆς. —Ὦ τάφοι), Κωστῆ Παλαμᾶ. Ἀπὸ τὸ τραγοῦδι τῆς Δυσδαιμόνας, Δ. Σολωμοῦ. Προσευχὴ πρὸς ἕνα δέντρο, Γ. Βλαχογιάννη. Σ τὴν Ἑλλὰ ἀπὸ κάτω, Γερ. Μαρκορᾶ. Μουσικὴ Μπετόβεν, Κ. Μαλακάση. Τὰ Χελιδόνια, Ι. Γρυπάρη. Σύννεφα, Λάμπρου Πορφύρα. Ὁ πρῶτος δάσκαλός μου, Σ. Μαρτζώκη. Λύπη καὶ Χαρά, Ι. Πολέμη. Γέγραπται, Ι. Τανταλίδου. Τὸ νησί μου, Δ. Τανταλίδου. Τὰ σπιτάκια, Ι. Π. Ἰωαννίδου, Βοσπορίτου 423
Τὰ σοφὰ λόγια τοῦ Σαικσπείρου : (Μετάφρασις Δ. Βικέλλα). Σελ. 126 127, 163, 181, 246, 292, 307, 311, 316, 327, 350, 368.
Φαιδραὶ στιγμαί Σελ. 215, 380, 389, 398.

Λέξεις τινὲς ἐσφαλμένως τυπωθεῖσαι ἐν τῷ βιβλίῳ διορθωτέαι ὡς ἑξῆς : Σελ. 2 ἀντὶ τόσου ***τόσον***· σ. 219 ἀντὶ αὐτῆς ταύτης, ***ταύτην***· σ. 228 ἀντὶ τὴν ὅπα ***τὰν*** ὅπα· σ. 232 ἀντὶ Σαὶν Μάρη Ζιαρδέν, Σαὶν ***Μὰρκ*** Ζιαρδέν· σ. 234 ἀντὶ Nessum, **Nessun**· σ. 234 ἀντὶ non mergitur, **nec** mergitur· σ. 416 ἀντὶ καμάρα, ***κάμαρα***.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμ. Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ὁ Γ'.— Ἡ Α. Ὑψηλ. ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας Χασὶμ πασᾶς.—***Τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου :*** Ὁ σεβ. μητροπ. Κυζίκου κ. Ἀθανάσιος (σελ. 23).—Ὁ σεβ. μητροπ. Νικομηδείας κ. Φιλόθεος (23).—Ὁ σεβ. μητροπ. Πισσιδείας κ. Γεράσιμος (24).—Ὁ σεβ. μητροπ. Τραπεζοῦντος κ. Κωνστάντιος (24).— Ὁ σεβ. μητροπ. Χίου κ. Κωνσταντῖνος (25).—Ὁ σεβ. μητροπ. Σηλυβρίας κ. Διονύσιος (26).— Ὁ σεβ. μητροπ. Γάνου καὶ Χώρας κ. Κωνσταντῖνος (26).— Ὁ σεβ. μητροπ. Σισανίου κ. Σεραφεὶμ (27).— Ὁ σεβ. μητροπ. Κολωνίας κ. Πολύκαρπος (27).— Ὁ σεβ. μητροπ. Βελλᾶς καὶ Κονίτσης κ. Κωνσταντῖνος (28).— ***Τὰ μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου :*** Ζήσης Θ. Ζήση (29).—Ἀριστείδης βέης Κυριακοῦ (30).— Ι. Χατζόπουλος (31).—Ἄγγελος Ἰωαννίδης (31).—Λ. Γ. Καζανόβα (32).— Κορν. Α. Σπαθάρης (32).—Ἐμμ. Ρακτιβὰν (33).—Κ. Θ. Ταχιντζῆς (33).—***Τὰ μέλη τῆς Ἐφορίας*** τῶν Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων : Μ. Ψαλίδας (34).—Σ. Παντερμαλῆς (34)—Ἡ. Ἡλιάσκος (35).—Σόλων Γ. Καζανόβα (35).—Στ. Ναρλῆς (36).—Π. Καμπανάκης (36)—Χρ. Θωμαΐδης (37).—Στ. Νομικὸς (37).—Θ. Τζούνης (39). —***Μέλη τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας :*** Ἡ Α. Ε. ὁ Μεχμὲτ Σουκρῆ βέης· ἡ Α. Ε. ὁ Γεωργάκης ἐφέντης Ὀχάνης· ἡ Α. Ε. ὁ Α. Γ. Βαπορίδης ἐφέντης (41—43). Ἡ κρήνη Χαμηδιέ (46). Ἐσωτερικὴ ἄποψις αἰθούσης Χειρουργ. Κλινικῆς (81).— Νοτία πρόσοψις τοῦ συνόλου τῆς Χειρουργ. Κλινικῆς (89).—Μαυρογορδάτ. ἐγχειρητήριον μετὰ τοῦ γυναικείου Μαυρογορδ. τμήματος (93).—Ἐξωτερ. ἄποψις Χειρουργ. Κλινικῆς ἀνδρῶν (96).—Τελετὴ καταθέσεως θεμελίου λίθου τοῦ Μαυρογορδατείου Φθισιατρείου (98).— Ὁ Πατριάρχης κατερχόμενος εἰς κατάθεσιν τῶν θεμελίων λίθων (99). — Ὁ Πατριάρχης μετὰ τοῦ κ. Θ. Μαυρογορδάτου καταθέτοντες τὸν θεμέλιον λίθον τοῦ Μαυρογορδ. Φθισιατρείου (102).— Ὁ Πατριάρχης χρίων τὸν θεμέλιον λίθον τοῦ Μαυρογορδατείου Φθισιατρείου (103).— Ὁ σεβ. μητροπ. Σάρδεων κ. Μ. Κλεόβουλος, Σχολάρχης τῆς Π. Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς (107) Ἡ Πατριαρχικὴ Μ. τοῦ Γένους Σχολὴ (110).— Ἡ κυρία εἴσοδος τῆς Π. Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς (111).— Αἴθουσα τελετῶν τῆς Π. Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς (121).— Χημεῖον τῆς Π. Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς (124).— Ὁ σεβ. μητροπ. Νικαίας κ. Ἱερώνυμος (143).—Ὁ σεβ. μητροπ. Δέρκων κ. Καλλίνικος (148).—Ὁ σεβ. μητροπ. Χαλκηδόνος κ. Γερμανὸς (158).— Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἐν Χαλκηδόνι ἱεροῦ ναοῦ τῆς Ἁγ. Τριάδος (160).— Τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐν Χαλκηδόνι νεοδμήτου ἐκκλησίας τῆς Ἁγ. Τριάδος (161).— Λιτανεία ἐπὶ τοῖς ἐγκαινίοις τοῦ ἐν Χαλκηδόνι ναοῦ τῆς Ἁγ. Τριάδος (168).— Τὸ Πατριαρχ. Σκευοφυλάκιον καὶ τὸ Διαρκὲς Ἐθνικὸν Μ. Συμβούλιον (165).— Ὁ Σάκκος τῆς Τιβεριάδος (166).— Ἡ ράχις τοῦ Σάκκου τῆς Τιβεριάδος (167).— Ὁ Σάκκος τῶν Σμάλτων (168).— Ἡ ἐμπροσθία ἐπιφάνεια τοῦ Σάκκου «οἱ Ἅγιοι Πάντες», ἢ «ἡ ρίζα τοῦ Ἰεσσαί» (170). — Διάφορα Ἐπιτραχήλια (171). — Ἐπιγονάτια καὶ Ἐπιμάνικα (173). — Μίτραι, Ἐγκόλπια, Εὐαγγέλιον καὶ Σταυρὸς (175). — Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Πατριαρχικοῦ ναοῦ (176). — Ἡ Α. Θ. Μ. ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Φώτιος (177). — Ἡ ὀργανοθήκη τῆς Π. Μεγ. τοῦ Γένους Σχολῆς (211). — Κρήνη Γκιὸκ-Σουγιοῦ (212). — Κρήνη Σὰχ-Ζαδὲ (213). — Κρήνη Σουλτὰν-Ἀχμὲτ (214). — Πίδαξ Σουλτὰν-Ἀχμὲτ (215). — Σπυρ. Μαυρογένης (225). — Κωνστ. Ἡροκλῆς Βασιάδης (225). — Ξ. Ζωγράφος (227). — Ι. Ζωγράφος (227). — Θ. Ζωγράφος (228). — Ἀλέξ. Ζωηρὸς πασᾶς (233). — Ἠλίας Τανταλίδης (234). — *Κιθαρίζουσα,* ἔργον Θαλείας Φλωρᾶ (236). — *Προσωπογραφία,* ἔργον Θαλείας Φλωρᾶ (237). — Αἴθουσα συνεδριάσεων τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου (247). — Ἡ εἴσοδος τοῦ Πατριαρχικοῦ οἴκου (257). — Κρήνη ἀναμνηστικὴ ἀνεγερθεῖσα ὑπὸ τῆς Α. Μεγ. τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Γουλιέλμου τοῦ Β' (283). — Διάδρομος τῆς νέας Χειρουργικῆς Κλινικῆς ἀνδρῶν τῶν Ἐθν. Νοσοκομείων (296). — Ἡ ράχις τοῦ πατριαρχικοῦ σάκκου «ἡ ρίζα τοῦ Ἰεσσαί» (297). — Κρήνη Νοῦρι Ὀσμανιὲ (301). — Τὸ μαρμάρινον κρηπίδωμα τοῦ Ὑδραγωγείου «Βαλιδὲ Σουλτὰν» (305). — Αἴθουσα πατριαρχῶν (312). — Τὸ πατριαρχικὸν παρεκκλήσιον (335). — Ὡμοφόριον καὶ Ἐπιτραχήλιον τῆς πατριαρχικῆς στολῆς «Τιβεριάδος» (337). — Ἡ μεγάλη κρήνη «Τὸπ-χανὲ (349). — Κρήνη ἐν τῷ προαυλίῳ τοῦ τεμένους «Σουλτὰν Βαγιαζὴτ» (352). — Τὸ μικρὸν Συνοδικὸν τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου (357). — Τὸ ἐξωτερικὸν τῆς Χειρουργ. Μαυρογορδατείου Κλινικῆς γυναικῶν (360). — «Ἡ σκηνὴ τοῦ γάμου» ἀπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἄγγλου ζωγράφου Χάμιλτων (386). — Αἴθουσα τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου (391). — Πανομοιότυπον τῆς πρώτης προκηρύξεως τοῦ νεωτέρου ἑλληνικοῦ θεάτρου (413). — Κρήνη Ἁγ. Σοφίας (414). — Τὸ μέγα Συνοδικὸν τῶν Πατριαρχείων (415).

Τοῦ παρόντος τόμου ἡ ἐκτύπωσις ἐγένετο ἀπὸ τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1905 μέχρι τῆς 25ης Ἰανουαρίου 1906 εἰς τὸ Ἐμπορικὸν τυπογραφεῖον Ἀριστοβούλου καὶ Ἀναστασιάδου.

Τὰς φωτογραφίας ἐφιλοτέχνησεν ὁ κύριος Ρωμύλος Α. Σπαθάρης.

Τζιγκογραφίαι Λειψίας (Schelter & Giesecke) καὶ Ἀθηνῶν (Καζάνη).

ΚΡΕΔΙ ΛΥΟΝΝΑΙ

(ΛΥΩΝΙΚΗ ΠΙΣΤΩΣΙΣ)

Ἱδρυθεῖσα τῷ 1863.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

Κεφάλαιον* 250,000,000 *Φράγκα

καθ' ὁλοκληρίαν κατάβληθέν.

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

Μεγάλη ὁδὸς Γαλατᾶ, Καράκιοϊ Γενῆ Χάν, Πλατεῖα Καράκιοϊ.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Πέραν, Μεγάλη ὁδὸς Πέραν, ἀριθμ. 333.

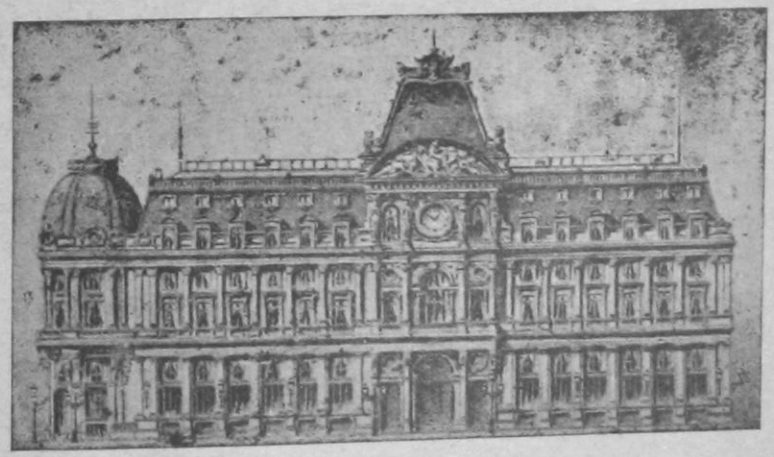
Σταμπούλ, Πλατεῖα Σουλτὰν Χαμάμ, Ἀλλαχβερδῆ Χάν.

Τὸ ***Κεντρικὸν Κατάστημα*** καὶ τὰ ***Ὑποκαταστήματα*** ἐκτελοῦν πᾶσαν Τραπεζιτικὴν ἐργασίαν.

Τὸ ***Κεντρικὸν Κατάστημα*** καὶ τὰ ***Ὑποκαταστήματα Πέραν*** καὶ ***Σταμπούλ*** διαθέτουν ἐπὶ ἐνοικίῳ χρηματοκιβώτια ἀκαταγώνιστα ὑπὸ τὴν ἔποψιν στερεότητος καὶ τιμῆς.

Αἴθουσαι εὑρίσκονται εἰς τὴν διάθεσιν τῶν φερόντων πιστωτικὰς ἐπιστολὰς ἔν τε τῷ ***Κεντρικῷ Καταστήματι*** καὶ ἐν τῷ ***Γραφείῳ τοῦ Πέραν.***

Τὸ ***Ὑποκατάστημα Σταμπούλ*** χορηγεῖ προκαταβολὰς ἐπὶ ἐμπορευμάτων καὶ δέχεται ἐμπορεύματα δι' ἐλευθέραν ἐναποθήκευσιν ἐν εἰδικῇ αὐτῆς ἀποθήκῃ εἰς Σιρκεδζῆ.

ΠΥΡΕΙΑ

ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

ΠΡΩΤΙΣΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΑ ΠΡΟΣ ΟΦΕΛΟΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΟΥΣ

Τὸ ἔργον τῆς εὐποιΐας, ὅπερ [τόσον σωτηρίως ἐξασκεῖται ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς Φιλανθρ. Καταστήμασιν, ἐπεκτεινόμενον σὺν τῷ χρόνῳ,συνεπάγεται καὶ αὔξησιν τῶν δαπανῶν αὐτῶν. Πρὸς θεραπείαν ἑπομένως τῶν ὁσημέραι αὐξουσῶν ἀναγκῶν τῶν ἱερῶν τούτων καθιδρυμάτων, ἀπεφασίσθη ἡ πώλησις Πυρείων πρὸς ὄφελος αὐτῶν, ἐπὶ τῇ δικαίᾳ προσδοκίᾳ, ὅτι πᾶς φιλάνθρωπος θὰ προτιμήσῃ-ἀντὶ ἄλλων τὴν χρῆσιν τῶν ἐξαιρέτων τούτων Πυρείων, ἀξημίως προσερχόμενος οὕτως ἐπίκουρος εἰς τὸ εὐεργετικὸν ἔργον τῶν ἱερῶν τούτων ἀσύλων, ἐν οἷς νοσηλεύονται καὶ περιθάλπονται :

	ΗΜΕΡΗΣΙΩΣ	ΕΤΗΣΙΩΣ
Ἀσθενεῖς	400	6500
Φρενοβλαβεῖς	450	650
Γηροκομούμενοι	150	200
Ὀρφανὰ	150	200
Προσωπικὸν	200	200
	1350	7750

πλὴν ἄλλων ὑπερδεκακισχιλίων ἐξωτερικῶν ἀσθενῶν, πρὸς οὓς χορηγεῖται δωρεὰν ἰατρικὴ περίθαλψις καὶ μετὰ φαρμάκων εἰς τοὺς ὅλως ἀπόρους ἐξ αὐτῶν.

Διὰ πᾶσαν παραγγελίαν ἀπευθυντέον εἰς τὸ Γενικὸν Γραφεῖον τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων (Γαλατᾷ, Μέγα Ἐθνικὸν Χάνιον, 69 καὶ 3), ἢ παρὰ τοῖς Κυρίοις ***Ζώνιᾳ καὶ Πολυζώη*** (Σταμπούλ, Τουτοὺν Γιομβρούκ, 13 καὶ 17).

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

BANQUE NATIONALE DE GRÈCE

ΕΝΤΟΚΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

Συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου ΦΚΣΤ' τῆς 11ης Ἀπριλίου 1859 τοῦ ἄρθρου 6 τῆς Συμβάσεως 2 Δεκεμβρίου 1896, κυρωθείσης διὰ τοῦ Νόμου ΒΥΞΑ' τῆς 8ης Ἰανουαρίου 1887 κτλ. περὶ ἐργασιῶν κτηματικῆς πίστεως τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης.

Ἡ ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ τῆς Ἑλλάδος δέχεται ἐντόκους καταθέσεις, ἀποδοτέας εἰς ὡρισμένην προθεσμίαν ἢ διαρκεῖς.

Αἱ καταθέσεις εἶναι δεκταὶ εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια ἢ εἰς χρυσοῦν, ἤτοι εἰς φράγκα καὶ λίρας στερλίνας. Αἱ εἰς χρυσοῦν καταθέσεις καὶ οἱ τόκοι αὐτῶν πληρώνονται εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα εἰς ὃ ἐγένετο ἡ κατάθεσις.

Γίνονται δεκταὶ καταθέσεις οἱουδήποτε ποσοῦ οὐχὶ κατωτέρου τῶν δρ. 300.

Αἱ ὁμολογίαι τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικαὶ ἢ ἀνώνυμοι.

Αἱ πρὸς ἔκδοσιν ὁμολογιῶν καταθέσεις χρημάτων γίνονται παρὰ τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τοῖς Ὑποκαταστήμασι τῆς Ἐθν. Τραπέζης. Δύναται ἐπίσης ν' ἀποσταλῇ τὸ καταθετέον ποσὸν πρὸς τὸ ἐν Ἀθήναις Κεντρικὸν Κατάστημα τῆς Τραπέζης δι' ἐπιταγῆς. Μετὰ τὴν εἰσπραξιν δὲ ταύτης ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἢ ἐξωτερικῷ, ἡ Τράπεζα ἐκδίδει τὴν ὁμολογίαν καὶ ἐπιμελεῖται τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς πρὸς τὸν ὁμολογιοῦχον.

Τὸ κεφάλαιον τῶν ὁμολογιῶν πληρώνεται ἐν τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τῇ αἰτήσει τοῦ καταθέτου ἐν τοῖς Ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπέζης.

Αἱ ὁμολογίαι εἶναι παρὰ τῆς Τραπέζης καὶ πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας αὐτῶν εἰς πληρωμὴν δανείων ἐπὶ ὑποθήκῃ.

Ἐπίσης αἱ ὁμολογίαι γίνονται δεκταὶ ὑπὸ τῆς Τραπέζης πρὸς ἀσφάλειαν δανείων καὶ ἀνοικτῶν λογαριασμῶν ἐπὶ ἐνεχύρῳ.

ΤΟΚΟΙ ΕΝΤΟΚΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ

1 ½ τοῖς % κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις ἐπὶ ἓξ μῆνας τοὐλάχιστον.

2 τοῖς % κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις ἐπὶ ἓν ἔτος τοὐλάχιστον.

2 ½ τοῖς % κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις ἐπὶ δύο ἔτη τοὐλάχιστον.

3 τοῖς % κατ' ἔτος διὰ καταθέσεις ἐπὶ τέσσαρα τοὐλάχιστον ἔτη.

4 τοῖς % κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις ἐπὶ πέντε ἔτη τοὐλάχιστον.

Ὁ τόκος καταβάλλεται καθ' ἑξαμηνίαν τῇ 2 Ἰανουαρίου καὶ 1 Ἰουλίου.

Ὁ τόκος τῶν καταθέσεων καταβάλλεται τῷ ὁμολογιούχῳ ἐν τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι ὡς καὶ τῇ αἰτήσει αὐτοῦ παρὰ τοῖς Ὑποκαταστήμασι τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἐν Κερκύρᾳ, Κεφαλληνίᾳ καὶ Ζακύνθῳ· οἱ τόκοι πληρώνονται καὶ τὰ κεφάλαια ἀποδίδονται κατ' αἴτησιν τοῦ δικαιούχου διὰ τῶν ἐκεῖ Ὑποκαταστημάτων τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης.

Ὁ τόκος τῶν εἰς χρυσοῦν καταθέσεων καταβάλλεται εἰς χρυσοῦν ἢ δι' ἐπιταγῆς ὄψεως (cheque) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κατ' ἐκλογὴν τοῦ ὁμολογιούχου.

Ἐπιταγαὶ τῶν καταθετῶν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης πρὸς πληρωμὴν τόκων καὶ κεφαλαίων δὲν εἶναι δεκταὶ ἄνευ προηγουμένης μετὰ τοῦ ὁμολογιούχου συννενοήσεως.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΕΙΣ ΜΕΤΟΧΑΣ, ΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΙΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ

Δραχμαὶ 25,000,000.

Τὸ κεφάλαιον καὶ αἱ καταθέσεις εἰς χρήματα καὶ χρεώγραφα ἐν γένει ἀνήρχοντο τῇ 31 Ὀκτωβρίου 1905 εἰς δραχμ. 212,000,000.

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ: ἐν Λονδίνῳ (55-56 Bishopsgate Street), Ἀλεξανδρείᾳ, Καΐρῳ, Κων/πόλει, Σμύρνῃ, Πειραιεῖ, Πάτραις, Βόλῳ, Σύρῳ, Καλάμαις, Χανίοις, Ἡρακλείῳ.

Τηλεγραφικὴ Διεύθυνσις: ***ΑΘΗΝΑΪΚΗΝ.***

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν ἐκτελεῖ πᾶσαν Τραπεζιτικὴν ἐργασίαν, ἤτοι:

Προκαταβολὰς ἐπὶ ἐμπορευμάτων, χρεωγράφων καὶ συναλλαγματικῶν. Ἐκτελεῖ προεξοφλήσεις· εἰσπράξεις τοκομεριδίων. Ἐκδίδει συναλλαγματικάς, ἐπιταγάς, πιστωτικὰς ἐπιστολάς, ἐνεργεῖ δὲ καὶ τηλεγραφικὰς ἐντολὰς πληρωμῆς εἰς τὰς κυριωτέρας πόλεις τῆς Εὐρώπης. Ἐκτελεῖ τὴν εἴσπραξιν Γραμματίων ἐπὶ Ἑλλάδος καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ὡς καὶ χρηματιστικὰς ἐντολάς. Ἀνοίγει τρεχουμένους λογαριασμούς.

Ἡ Διεύθυνσις τῆς Τραπέζης Ἀθηνῶν, πρὸς ἐμψύχωσιν τοῦ παρὰ τῷ λαῷ πνεύματος τῆς ἀποταμιεύσεως, προσδιώρισε τόκον 4 % ἐτησίως διὰ τὰς ἐν τῷ ταμιευτηρίῳ της καταθέσεις, ἀποδοτέας εἰς πρώτην ζήτησιν, παρέχουσα πάσας τὰς εὐκολίας διὰ τὰς καταθέσεις καὶ ἀπολήψεις τῶν πελατῶν της.

Ἡ Τράπεζα δέχεται καταθέσεις εἰς χρυσόν, εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰς τραπεζογραμμάτια, πληρόνουσα τόκον:

διὰ καταθέσεις ἀποδοτέας	εἰς πρώτην ζήτησιν	3 %
» »	μετὰ ἓξ μῆνας	3 ½ %
» »	μετὰ ἓν ἔτος	4 %
» »	μετὰ δύο ἔτη καὶ ἐπέκεινα	5 %

Αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις εἶνε ἀποδοτέαι εἰς ὃ νόμισμα ἐνηργήθησαν, αἱ δὲ εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ὁμοίως δι' ἐπιταγῶν (chèques) τῆς Τραπέζης ἐπὶ τοὺς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀνταποκριτάς της. Οἱ δεδουλευμένοι τόκοι πληρώνονται καθ' ἑξαμηνίαν ἀπὸ τῆς 2ας Ἰανουαρίου καὶ ἀπὸ τῆς 1ης Ἰουλίου ἑκάστου ἔτους.

Ἡ Τράπεζα δέχεται καταθέσεις χρεωγράφων πρὸς φύλαξιν ἀντὶ ἐλαχίστων δικαιωμάτων, ἐπιφορτίζεται δὲ καὶ τὴν εἴσπραξιν τοκομεριδίων ἑλληνικῶν καὶ εὐρωπαϊκῶν χρεωγράφων παντὸς εἴδους.

Ἐκτελεῖ χρηματιστικὰς ἐντολὰς ἀντὶ τῶν μεσιτικῶν δικαιωμάτων.

Ἐνοικιάζει διαμερίσματα χρηματοκιβωτίων διαφόρων διαστάσεων ὑπὸ ὅρους λίαν εὐνοϊκοὺς διὰ τὸ κοινόν.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ Γενικὸς Διευθυντὴς

Ι. Γ. ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ

BANQUE IMPÉRIALE OTTOMANE

SOCIÉTÉ ANONYME

FONDÉE PAR FIRMAN IMPÉRIAL EN 1863

Capital: Ltq. 11,000,000 ou Lstg. 10,000,000 ou Frs. 250,000,000.

SIÈGE CENTRAL:

CONSTANTINOPLE (Galata).

SUCCURSALE A STAMBOUL
PLACE DE YÈNI DJAMI

BUREAU A PÉRA
GRAND' RUE DE PÉRA

AGENCE A LONDRES
26, THROGMORTON STREET E.C.

AGENCE A PARIS
7, RUE MEYERBEER

SUCCURSALES

Adalia	Beyrouth	Jérusalem	Panderma
Adana	Biledjik	Konia	Port-Said (Egypte)
Afion-Carahissar	Brousse	Larnaca (Chypre)	Salonique
Aïdin	Caire (Egypte)	Limassol d°	Samsoun
Alep	Castambol	Mersine	Sivas
Alexandrie(Egypte)	Cavalla	Mételin	Smyrne
Andrinople	Damas	Monastir	Trébizonde
Angora	Dédéaghatch	Nazli	Tripoli (Syrie)
Bagdad	Eskichéhir	Nicosie (Chypre)	Uskub
Bassorah	Jaffa	Ouchak	

SERVICE SPÉCIAL POUR LES ACCRÉEDITÉS

ΤΡΑΠΕΖΑ

Α. Σ. ΣΙΝΙΟΣΟΓΛΟΥ, ΡΑΛΛΗ ΚΑΙ ΣΑΣ

Ἀλλαλεμδζιὰν Χάν, Σταμπούλ.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΑΙ
ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ
ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΠΙΤΑΓΩΝ, ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΙΣ
ΠΙΣΤΩΤΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΠΙ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΤΗΣ ΟΘΩΜ. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΕΝΤΟΚΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΙΓΓΕΡ

Προμηθευτὴς τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου,
τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος, τῆς Α.Β.Υ. τοῦ Ἡγεμόνος τῆς Βουλγαρίας
καὶ τῆς Α. Υ. τοῦ Χεδίβου τῆς Αἰγύπτου.

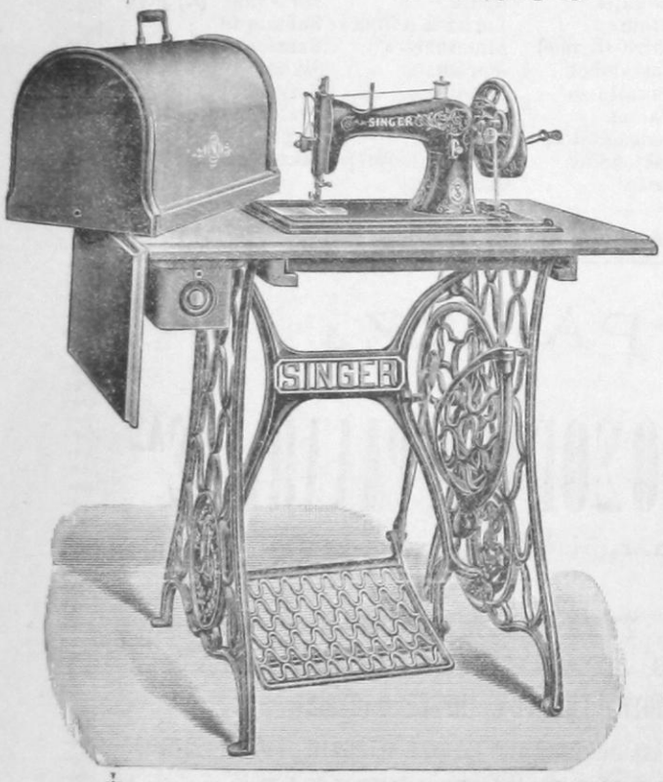
ΓΝΗΣΙΑΙ ΡΑΠΤΟΜΗΧΑΝΑΙ
ΣΙΓΓΕΡ

αἳ ἄρισται ἐν τῷ κόσμῳ δι' οἰκογενείας, τεχνίτας καὶ βιομηχάνους.

Πλήρεις ἐγκαταστάσεις μετὰ κινητηρίου δυνάμεως (ἀτμοῦ, ἠλεκτρισμοῦ).

Διδασκαλία τοῦ κεντήματος καὶ τῆς ραπτικῆς δωρεάν.

Εὐκολίαι περὶ τὴν πληρωμήν. — Ἐπιδιορθώσεις δωρεάν.

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ
διὰ τὴν Τουρκίαν, Αἴγυπτον, Ἑλλάδα καὶ Βουλγαρίαν :
ἐν Κωνσταντινουπόλει, Πέραν, Μ. ὁδός, ἀριθμ. 343 καὶ 343 bis.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΠΟΘΗΚΗ
ἐν Γαλατᾷ,
ΣΙΓΓΕΡ ΧΑΝ,
ὁδὸς Βιλλούρ.

ΠΩΛΗΣΙΣ ΛΙΑΝΙΚΗ

Πέραν : Μ ὁδός, ἀρ. 343 καὶ 343 bis, οἰκία Δούζογλου.

Πέραν : Μ. ὁδός, ἀρ. 208, ἔναντι τοῦ Αὐτοκρ. Λυκείου Γαλατᾶ-Σεραΐ.

Γαλατᾶ : Καράκιοϊ, ἀρ. 120, ἔναντι τοῦ σταθ. τῶν Τροχιοδρ.

Ἐν Πόλει : 1, Σουλτὰν Χαμάμ, 2, Σουλτὰν Βαγιαζίτ.

Ἐν Χρυσουπόλει : Τσαρσῆ Μπογιοῦ, 140.

Ἐν Χαλκηδόνι : πλησίον τῆς ἀποβάθρας.

***ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ** ἐν ἁπάσαις ταῖς πόλεσιν.*

ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ
ΤΥΠΟ-ΛΙΘΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΑΡΙΣΤΟΒΟΥΛΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΟΥ

ΕΝ ΓΑΛΑΤΑ

ΠΕΜΠΤΟΠΑΖΑΡΩ, ΟΔΩ ΤΣΕΣΜΕ, Αριθμ. 3,

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

ΣΦΡΑΓΙΔΟΠΟΙΕΙΟΝ
ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ
ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ
ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ
ΕΙΣ ΤΙΜΑΣ ΛΙΑΝ ΕΥΘΗΝΑΣ

J. G. SCHELTER & GIESECKE

LEIPZIG

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΜΗΧΑΝΩΝ, ΧΥΤΗΡΙΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ,
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΦΩΤΟΤΥΠΙΑΣ, ΓΑΛΒΑΝΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ ΚΛΠ.

Στοιχεῖα τυπογραφικά, κοσμήματα διαφόρων εἰδῶν, χαλκογραμμαί (filets).
Φωτοτυπικαὶ εἰκόνες (clichés) ἐπὶ χαλκοῦ, λευκοσιδήρου καὶ λευκοσιδηροχαλκοῦ δι' ἐκτυπώσεις ἑνὸς ἢ καὶ πολλῶν χρωμάτων.

ΤΕΛΕΙΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΩΝ

Τυπογραφικαὶ μηχαναὶ διὰ χιλιάδας ἀντιτύπων « Windsbraut ».
Ποδήλατοι τυπογραφικαὶ μηχαναὶ « Phœnix ».
Εἰδικὸν ἐργοστάσιον ἀνελκυστήρων (Ascenseurs) δι' ἄτομα καὶ ἐμπορεύματα, ἐν Leipzig-Plagwitz.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΠΡΑΚΤΟΡΕΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑΝ — REISER & MINACH — ΑΓΚΟΠΙΑΝ ΧΑΝ ΓΑΛΑΤΑ-ΚΩΝ/ΠΟΛΙΣ

Τὰ πλεῖστα τῶν τυπογραφικῶν στοιχείων, κοσμημάτων καὶ εἰκόνων τοῦ παρόντος Ἡμερολογίου εἶναι προελεύσεως τσῦ εἰρημένου ἐργοστασίου.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΑΛΑΤΑΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
69, Ὁδῷ Γιοργαντζιλάρ 69,

ΜΕΓΑΛΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΘΕΡΜΑΣΤΡΩΝ
ἐκ φαβεντιανοῦ, ἐκ πορσελάνης,
ἐκ σιδήρου ἁπλοῦ ἢ μεμιλτωμένου.

ΜΑΓΕΙΡΙΚΑΙ ΘΕΡΜΑΣΤΡΑΙ
ΑΝΤΛΙΑΙ
ΕΙΔΙΚΑ ΥΓΙΕΙΝΑ ΑΠΟΧΩΡΗΤΗΡΙΑ
ΚΡΟΥΝΟΙ, ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΚΩΔΩΝΕΣ, ΟΙΚΙΑΚΑ ΣΚΕΥΗ
ΕΠΙΠΛΑ ΚΗΠΩΝ
ΣΩΛΗΝΕΣ
ἐκ σφυρηλάτου καὶ χυτοῦ σιδήρου

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ
κατασκευῆς καὶ ἐπιδιορθώσεως
διαφόρων μεταλλικῶν σκευῶν

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ
θερμαστρῶν, μαγειρικῶν θερμαστρῶν, ἀντλιῶν, ἀποχωρητηρίων κλπ. κλπ.

ΧΟΝΔΡΙΚΩΣ — ΛΙΑΝΙΚΩΣ
ΤΙΜΑΙ ΣΥΓΚΑΤΑΒΑΤΙΚΑΙ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΚΟΝΙΑΚ
ΑΝΔΡΕΟΥ Π. ΚΑΜΠΑ

ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1882

ΕΝ ΚΑΝΤΖΑι ΑΤΤΙΚΗΣ

ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΟΝ
ΤΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ

ΟΥΔΕΝ
ΕΙΝΑΙ ΕΦΑΜΙΛΛΟΝ
ΑΥΤΟΥ

Τὰ προϊόντα του εἶναι ἀπαράμιλλα, προερχόμενα ἐκ τῶν ἰδιοκτήτων ἀπεράντων ἀμπελώνων τῆς ἐν Κάντζᾳ τῆς Ἀττικῆς ἐπαύλεως αὐτοῦ.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ ΟΛΩΣ ΜΟΝΑΔΙΚΟΝ

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ἀναγνωρίζουσα τὴν ἀγνότητα καὶ γνησιότητα τοῦ Κονιὰκ ΚΑΜΠΑ, παρεχώρησε πρὸς αὐτὸν διὰ νόμου τῆς Βουλῆς, ψηφισθέντος τῇ 14 Μαρτίου 1904 τὴν ἐπίσημον ταινίαν τῆς Κυβερνήσεως, ἣν δέον νὰ φέρωσιν ἅπασαι αἱ φιάλαι πρὸς διάκρισιν τῶν ἄλλων Κονιὰκ καὶ γνῶσιν τοῦ δημοσίου.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ *ἐν Γαλατᾷ Κ/πόλεως, Μουμχανέ, 51.*

Μόνοι ἀντιπρόσωποι διὰ τὴν Τουρκίαν:

ΥΙΟΙ ΛΑΖΑΡΙΔΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑ

"ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ"

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΑ ΤΑ ΜΙΚΡΑ, ΔΙΑ ΤΗΝ ΝΕΟΛΑΙΑΝ, ΔΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ΄

Διευθυντὴς καὶ Ἐκδότης: Ι. Π. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ, ΒΟΣΠΟΡΙΤΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ: ΕΝ ΠΕΡΑ, ΣΑΚΗΣ-ΑΓΑΤΣ, ΤΑΤΑΥΛΑ ΣΟΚΑΚ, 3

Ὁ ***Παιδικὸς Κόσμος*** ἔχει σκοπὸν νὰ καταστῇ τὸ προσφιλέστερον ἀνάγνωσμα τῶν οἰκογενειῶν. Δημοσιεύει τοιαύτην ὕλην, ὥστε νὰναγινώσκουν τὰς σελίδας του μὲ τὴν ἰδίαν εὐχαρίστησιν καὶ οἱ νέοι καὶ οἱ γέροντες· διότι ὅ,τι γράφεται μὲ φωτεινὴν συνείδησιν καὶ μὲ χαριτωμένην ἁπλότητα εἶναι προωρισμένον νὰ εὐφραίνῃ τὸν ἄνθρωπον, ὁποιανδήποτε ἡλικίαν καὶ ἂν ἔχῃ. Ὁ ***Παιδικὸς Κόσμος*** εἶναι τὸ διδακτικώτερον ἐντρύφημα τῆς νεολαίας μας, ὁ τερπνότερος σύντροφος τῶν μικρῶν παιδιῶν. Δημοσιεύονται ἐν αὐτῷ διάφοροι μορφωτικαὶ καὶ διδακτικαὶ μελέται εἰς γλῶσσαν καθαρεύουσαν, ἀλλ' ἀπέριττον καὶ σαφῆ. Εἰς τὸν ***Παιδικὸν Κόσμον*** ὁ σχολαστικισμὸς καὶ ὁ λογιωτατισμὸς δὲν θὰ εὑρίσκῃ φιλοξενίαν. Θὰ καταβληθῇ προσπάθεια εἰς τὰς σελίδας του νὰ λάμπῃ τὸ φῶς τῆς ὑγείας. Εἰς τὸν ***Παιδικὸν Κόσμον*** μόνον τὰ ποιήματα, τὰ διηγηματάκια καὶ τὰ παραμύθια, ὅσα εἶναι προωρισμένα διὰ τὰ μικρὰ παιδάκια καὶ ὅσα ἐμπνέει ἡ παοάδοσις, θὰ γράφωνται εἰς γλῶσσαν ἁπλῆν. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἁπλῆ γλῶσσά του οὔτε σχολαστικὴ θὰ ἦναι οὔτε ἐξεζητημένη. Ἡ ἁπλῆ γλῶσσα τοῦ ***Παιδικοῦ Κόσμου*** θὰ ἦναι ὁμαλωτάτη καὶ ἀπηλλαγμένη ἀπὸ κάθε χυδαϊσμὸν καὶ ἀκαλαίσθητον καινοτροπίαν. Ὁ ***Παιδικὸς Κόσμος*** δὲν θὰ κουράζῃ τὸ πνεῦμα τῶν μικρῶν ἀναγνωστῶν του. Ἐνῷ θὰ τοὺς φαιδρύνῃ, θὰ πλουτίζῃ ταὐτοχρόνως τὰς γνώσεις των καὶ θὰ διαπλάσῃ τὴν ψυχήν των. Εἰς τὸν ***Παιδικὸν Κόσμον*** δημοσιεύονται πάντοτε ἓν ἢ δύο μυθιστορήματα ἠθικὰ καὶ ἐπαγωγά, περιγραφαὶ ταξειδίων, μικρὰ διηγηματάκια καὶ παραμύθια, μῦθοι, διάλογοι καὶ ποιήματα, γρῖφοι καὶ αἰνίγματα, ποικίλα διασκεδαστικὰ παιγνίδια καὶ πνευματικαὶ ἀσκήσεις. Συμφώνως πρὸς τὸ σχετικὸν πρόγραμμα, θὰ ἀπονέμωνται βραβεῖα εἰς τοὺς λαμβάνοντας μέρος εἰς τοὺς διαγωνισμοὺς τοῦ ***Παιδικοῦ Κόσμου***. Ἀπὸ τοῦ ***Παιδικοῦ Κόσμου*** τὰς σελίδας θὰ παρελάσουν αἱ φυσιογνωμίαι τῶν σεβαστῶν διδασκάλων μας καὶ θὰ δημοσιεύωνται σκιαγραφικῶς αἱ προσωπογραφίαι τῶν ἐκλεκτῶν μας. Εἰς τὸν ***Παιδικὸν Κόσμον***, πρὸς ἐμπέδωσιν τοῦ αἰσθήματος τῆς εὐσεβείας, δημοσιεύονται ἄρθρα θρησκευτικά, σύντομα ὅμως καὶ χωρὶς στομφώδεις ρητορισμούς. Ὁ ***Παιδικὸς Κόσμος*** θὰ προσπαθήσῃ νὰ συγκρατήσῃ τὴν νεολαίαν εἰς τὰ πατριαρχικὰ ἤθη τῶν πατέρων μας. Ὁ ***Παδικὸς Κόσμος*** ἐκδίδεται κατὰ δεκαπενθημερίαν δεκαεξασέλιδος εἰς σχῆμα τέταρτον. Εἶναι τυπωμένος ἐπὶ χάρτου καλοῦ καὶ μὲ πολλὴν τυπογραφικὴν φιλοκαλίαν καὶ ἁπλότητα.

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ:

Συνδρομὴ ἐτησία: Εἰς τὴν Κων/πολιν Γρ. 40 · Εἰς τὰς ἐπαρχίας » 50 · Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν Φρ. χρ. 12

Ἡ πολυτελὴς ἔκδοσις: Εἰς τὴν Κων/πολιν 1 λίραν. · Εἰς τὰς ἐπαρχίας Γρ. 120 · Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν Φρ. χρ. 25

Αἱ ἀποδείξεις πληρωμῆς συνδρομῶν δέον νὰ φέρωσι τὴν σφραγῖδα καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Διευθυντοῦ Ι. Π. Ἰωαννίδου, Βοσπορίτου. Οὐδεμία ἄλλη ἀπόδειξις ἀναγνωρίζεται.

Ὅρος ἀπαράβατος: ***Αἱ συνδομαὶ προπληρώνονται,*** διότι ἡ ἔκδοσις εἶναι πολυδάπανος καὶ μόνον διὰ τῆς προπληρωμῆς ἑδραιοῦνται καὶ ζοῦν τὰ τοιαῦτα ἔργα.

Οὐδεμία αἴτησις πρὸς ἐγγραφὴν λαμβάνεται ὑπ' ὄψει, ἐὰν δὲν συνοδευθῇ καὶ ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου τῆς συνδρομῆς. Αἱ συνδρομαὶ εἶναι ***ἐτήσιαι*** καὶ ἀρχίζουν ἀπὸ τῆς 1ης Ἰαν. Εἰς τοὺς ἐγγράφοντας δέκα συνδρομητάς, προπληρώνοντας πάντοτε τὴν συνδρομήν των, παρέχεται ἡ σειρὰ τοῦ ἔτους δωρεάν.

ΘΩΜΑΣ ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΛΥΠΤΗΣ - ΖΩΓΡΑΦΟΣ

ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛ. ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΔΙΑ ΤΟΥ ΒΡΑΒΕΙΟΥ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ

Ἀριστεύσας εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον Ἀθηνῶν,
εἰς τὰς Ἀκαδημίας Μονάχου καὶ Φλωρεντίας.

Κατασκευάζει προτομὰς καὶ τὰ καλλίτερα μνημεῖα ἐκ μαρμάρου Πεντέλης.

Τὰς ὡραιοτέρας ἁγιογραφίας καὶ τέμπλα ἐκκλησιῶν κλπ.

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΤΙΜΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΗΣ

Ἐξωτερικοῦ δὲ ἓν ἔτος φρ. 25 · δὲ ἓξ μῆν. φρ. 13

Αἱ ἐγγραφαὶ λογίζονται ἀρχόμεναι ἀπὸ 15 Ὀκτωβρίου ἢ 15 Ἀπριλίου.

Ἓν τεῦχος ἀποστέλλεται δωρεὰν ὡς δεῖγμα.

Ἕκαστον ἔτος τῶν «Παναθηναίων» ἀποτελοῦν ***δύο*** ὀγκώδεις καὶ πλουσίως εἰκονογραφημένοι τόμοι, τιμώμενοι: πολυτελῶς χρυσόδετοι φρ. χρ. 30· ἁπλῶς χρυσόδετοι φρ. χρ. 28· χαρτόδ. φρ. χρ. 25, ἐλεύθεροι ταχ. τελῶν.

Πᾶσα αἴτησις πρὸς ἐγγραφὴν συνοδεύεται ἀπαραιτήτως ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου εἰς τραπεζιτικὴν ἢ ταχυδρομικὴν ἐπιταγήν, πρὸς τὸν κ. ***Κίμωνα Μιχαηλίδην***, διευθυντὴν τῶν «Παναθηναίων», ὁδὸς Ἀριστοτέλους, 35, Ἀθήνας, ἢ πρὸς τὴν «Τράπεζαν Ἐμπεδοκλέους, Ἀθήνας.

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Διευθυντὴς: Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ: ***Ἐν Ἑλλάδι Δρ. 12. - Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Φρ. χρ. 12.***

ΓΡΑΦΕΙΑ: ***Ὁδὸς Γ΄ Σεπτεμβρίου, 85.***

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Κ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΑΛΑΤΑ - ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

Γιουκσὲκ Καλδιρήμ, Ρώση χάν, ἀριθμὸς 16.

Σφραγῖδες ἐξ ἐλαστικοῦ στερεαὶ εἰς τιμὰς εὐθηνάς.

دوقتور ژورژ آنطونياديس

٢٠ نومرو — بك اوغلنده سركيس سوقاغنده — نومرو ٢٠

ويانه دارالفنونندن شهادتنامه‌لى و ويانه خسته‌خانه‌لرينك سابق داخلى طبيبى

امراض جلديه و افرنجيه طبيب متخصصى

Dr GEORGES N. ANTONIADIS

SPÉCIALISTE

POUR LES

MALADIES VÉNÉRIENNES et de la PEAU

20, RUE SERKIS 20,

PÉRA

Diplômé de l'Université de Vienne, où il a étudié pendant onze années ayant aussi servi comme assistant dans les grandes cliniques spéciales pour maladies secrètes des professeurs Neumann, Kaposi et Dittel de Vienne.

Reçoit seulement les malades souffrant de maladies vénériennes et de la peau, qu'il guérit d'après les méthodes les plus modernes et le plus perfectionnées.

Ne reçoit aucun autre malade en dehors de sa spécialité.

Ο ΙΑΤΡΟΣ Γ. Ν. ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ

Πέραν, ὁδὸς Σερκίζ, ἀριθμ. 20 (πλησίον τῆς ἀγγλικῆς πρεσβείας)

ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΥΦΙΛΙΔΟΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ

Διπλωματοῦχος τῆς Βιέννης,

σπουδάσας ἐκεῖ ἐπὶ ***ἕνδεκα*** ὅλα ἔτη, χρηματίσας δὲ ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη καὶ ***βοηθὸς*** ἰατρὸς εἰς τὰ Συφιλιδικὰ καὶ Δερματικὰ νοσοκομεῖα τῶν ἐν Βιέννῃ καθηγητῶν *Neumann, Kaposi καὶ Dittel*,

ΔΕΧΕΤΑΙ μόνον τοὺς πάσχοντας ***ἀφροδίσια*** (δηλ. ὅλα τὰ κοινῶς λεγόμενα ***Γαλλικὰ*** πάθη μὲ ὅλας τὰς ἐπιπλοκάς καὶ τὰς συνεπείας των) καὶ ***δερματικὰ*** νοσήματα, τὰ ὁποῖα καὶ θεραπεύει κατὰ τὰς ***νεωτάτας*** πάντοτε καὶ ***τελειοτάτας*** ἐπιστημονικὰς μεθόδους ***ριζικῶς*** καὶ ***ταχέως***. Οὐδένα δὲ ἄλλον ἀσθενῆ ἐκτὸς τῆς εἰδικότητός του δέχεται.— Τοὺς μὴ εὐκαιροῦντας τὴν ἡμέραν, δέχεται τὴν ἑσπέραν μέχρι τῆς 9ης ὥρας εὐρωπαϊστί.

ՏՕԳԹՕՐ ԺՕՐԺ Ն. ԱՆՏՕՆԻԱՏԻՍ

Պէյօղլուճա Սարգիս սօգաղըճա Ն. 20

Վիէննա Տարիվճինուրճան ըանաստըճամէրի վէ Վիէննա խասթախանէլէրինին սապրգ տախիլի թապիպի:

Խրազը նիլիյէ վէ էժրէճինիյէ թապիպի միւթէխասսիսին:

Gebrüder Körting Actien-Gesellschaft

KÖRTINGSDORF près Hannover (Allemagne)

OESTERREICHISCHE MASCHINENBAU ACTIEN-GESELLSCHAFT KÖRTING

VIENNE

SOCIÉTÉ FRANÇAISE D'EXPLOITATION DES APPAREILS KOERTING

PARIS

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ, ΒΡΥΞΕΛΛΑΙΣ, ΜΟΣΧΑ, ΣΕΣΤΡΙΠΟΝΕΝΤΕ (ΙΤΑΛΙΑ) ΚΛΠ.

Ἐγκαταστάσεις τεχνικῆς θερμάνσεως διὰ θερμοῦ ὕδατος καὶ δι' ἀτμοῦ.
Ἐγκαταστάσεις συστήματος ἀερισμοῦ καὶ λουτρῶν.
Κινητήριοι μηχαναὶ δι' ἀερίου, πετρελαίου, βενζίνης κλπ.
Κινητήριοι μηχαναὶ δι' ἐλαφροῦ ἀερίου (à gaz pauvre) κλπ. κλπ. κλπ.

Μελέται καὶ προϋπολογισμοὶ δωρεάν.

Γενικοὶ ἀντιπρόσωποι διὰ τὴν Τουρκίαν

REISER & MINACH

Ἀγκοπιὰν Χάν, Γαλατᾶ-Κωνσταντινουπόλεως.

Τὰ Ἐργοστάσια ὡς πληροφορίαν (référence) παρέχουσι τὰς ἐν Κωνσταντινουπόλει διαφόρους ἐγκαταστάσεις θερμάνσεων κλπ.

Kaupisch et Singer

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

Γαλατᾷ, Χάνιον Παλαιᾶς Ὀθωμ. Τραπέζης (St Pierre), 21-22.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΙ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ

Προμηθευταὶ παντὸς εἴδους ὑλικῶν Σιδηροδρόμων, Ἀτμοπλοίων, Μεταλλείων, Ἐργοστασίων κλπ.

Εἰδικοὶ δι' ἐγκατάστασιν κεντρικῆς θερμάνσεως δι' ἀτμοῦ **(Calorifères)** ἐπὶ συμφερωτάτοις ὅροις.

Προϋπολογισμοὶ καὶ τιμαὶ παρέχονται τῷ αἰτοῦντι.

Μηχαναί, ἀντλίαι καὶ παραρτήματα παντὸς εἴδους.

Ὑλικὸν σωλήνων, διοχετεύσεων καὶ λοιπῶν χρειωδῶν διὰ βιομηχανικὰς ἐγκαταστάσεις.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ
ΣΥΡΟΥ

ΜΕΤ' ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛ. ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΑΓΟΝΟΥΣ ΓΡΑΜΜΑΣ

Ὁ στόλος τῆς Ἑταιρίας συνίσταται ἐξ ἕνδεκα σκαφῶν.

Τακτικαὶ ἑβδομαδιαῖαι ἀναχωρήσεις

διὰ τῶν καλλιτέρων ταχυδρ. ἀτμοπλοίων τῆς Ἑταιρίας

Γραμμὴ Κων/πόλεως, Πειραιῶς, Ἁγίων Σαράντα : Ἀναχωρήσεις ἐκ τῶν Προκυμαιῶν Γαλατᾶ καθ' ἑκάστην Πέμπτην, τὴν 4ην μ. μ., διὰ

Δαρδανέλλια, Πειραιᾶ, Σῦρον, Πάρον, Νάξον καὶ Θήραν.

Δέχεται ἐπιβάτας καὶ ἐμπορεύματα δι' ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς λιμένας Ἑλλάδος, Κρήτης καὶ Ἀλβανίας μετὰ ἀμέσου μεταβιβάσεως ἐν Πειραιεῖ.

Γραμμὴ Κων/πόλεως-Βάρνης : Ἀναχωρήσεις καθ' ἕκαστον Σάββατον ἐκ τῶν Προκυμαιῶν Γαλατᾶ, τὴν 3ην μ. μ., διὰ Πύργον καὶ Βάρναν.

"ΦΑΒΡ-ΛΑΪΝ,,

ΓΑΛΛΙΚΗ ΥΠΕΡΩΚΕΑΝΕΙΟΣ ΑΤΜΟΠΛΟΪΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Γραμμὴ Κων/πόλεως-Νέας Ὑόρκης : Εἰδικαὶ ἀναχωρήσεις δι' Ἀμερικὴν τῶν ἐκ Τουρκίας καὶ Ἀνατολῆς μεταναστῶν διὰ τῶν νεοτεύκτων θαλαμηγῶν ἀτμοπλοίων «Ρώμα», «Γερμανία», «Μαντόνα», «Ἀναγέννησις», «Γαλλία», «Ἀμερική», «Μασσαλία».

Ἀτμόπλοια νεότευκτα, ναυπηγηθέντα ἀποκλειστικῶς διὰ μετανάστας, μὲ διπλᾶς μηχανάς, δύο ἕλικας καὶ ταχύτητος 20 μιλλίων καθ' ὥραν, διαθέτοντα 1400 κλίνας γ' θέσεως, νοσοκομεῖα, λουτῆρας καὶ πᾶσαν εὐκολίαν διὰ τοὺς μετανάστας.

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ—ΤΑΚΤΙΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ

ἐκ Κων/πόλεως ἑκάστην Δευτέραν καὶ Πέμπτην μὲ ἄμεσον συνάντησιν ἐν Νεαπόλει καὶ Μασσαλίᾳ διὰ Νέαν Ὑόρκην.

Διάρκεια ταξειδίου ἐκ Κων/πόλεως ἡμέραι 17—20.

Εἰσιτήρια διὰ μετανάστας : Οἱ κατὰ τόπους πράκτορες τῆς ἑταιρίας ***Φὰβρ-Λάϊν*** ἐκδίδουσιν εἰσιτήρια ἀπ' εὐθείας διὰ Νέαν Ὑόρκην, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐξόδων μεταβιβάσεως καὶ διαμονῆς ἐν Νεαπόλει, καθὼς καὶ τῆς διατροφῆς τῶν ἐπιβατῶν α', 6' καὶ γ' θέσεως ἐκ τοῦ λιμένος τούτου μέχρι Νέας Ὑόρκης, πρὸς δέ, διὰ τοὺς μεταβαίνοντας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Β. Ἀμερικῆς. Οἱ γενικοὶ πράκτορες τῆς ἑταιρίας ἐφοδιάζουσι τοὺς ἐπιβάτας τούτους διὰ σιδηροδρομικῶν εἰσιτηρίων, ἰσχυόντων ἐκ Νέας Ὑόρκης δι' οἱανδήποτε πόλιν τοῦ ἐσωτερικοῦ, εἰς τρόπον ὥστε οἱ μετανάστα οἱ ταξειδεύοντες διὰ τῶν ἀτμοπλοίων τῆς ὑπερωκεανείου ἑταιρίας ***Φὰβρ-Λάϊν*** ἀπαλλάσσονται πάσης καθ' ὁδὸν δαπάνης, καὶ μέχρι τέρματος τοῦ ταξειδίου αὐτῶν.

Διὰ περισσοτέρας πληροφορίας, καθὼς καὶ δι' εἰσιτήρια, ἀποταθήτωσαν καὶ ταχυδρομικῶς πρὸς τὸν κ. ***Θεόδωρον Ν. Κουρμούζην,*** γενικὸν πράκτορα ἐν Κων/πόλει, Ρεχτὴμ Χάνιον, ἀριθμ. 18, 19, καθὼς καὶ εἰς τοὺς κατὰ τόπους πράκτορας αὐτοῦ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ
ΤΖΩΝ ΜΑΚ ΔΟΥΑΛ ΚΑΙ ΒΑΡΒΟΥΡ

*Ἕδρα ἐν **Πειραιεῖ**.—Διευθυντὴς **Ν. Νατσούλης.***

ΑΤΜΟΠΛΟΙΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΜΥΚΑΛΗ, ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ, ΑΝΤΙΓΟΝΗ, ΑΦΡΟΔΙΤΗ, ΗΡΑ, ΠΟΣΕΙΔΩΝ, ΑΘΗΝΑ, ΕΥΒΟΙΑ,

ἅπαντα ἠλεκτροφώτιστα.

Τακτικὴ ἑβδομαδιαία γραμμὴ μεταξὺ Ἁγίων Σαράντα, Πειραιῶς, Κωνσταντινουπόλεως, Πύργου, Βάρνης καὶ τἀνάπαλιν.

Ἀναχωρήσεις ἐκ Κωνσταντινουπόλεως :

Ἑκάστην Δευτέραν, ὥρᾳ 5η μ. μ., ἐκ τῶν προκυμαιῶν Γαλατᾶ διὰ ***Πύργον καὶ Βάρναν.***

Ἕκαστον Σάββατον, ὥρᾳ 5η μ. μ. ἐκ τῶν προκυμαιῶν Γαλατᾶ διὰ ***Δαρδανέλλια, Πειραιᾶ, Πάτρας, Κέρκυραν καὶ Ἁγίους Σαράντα.***

Ἄμεσος συγκοινωνία ἐν Πειραιεῖ μετὰ τῶν ἀτμοπλοίων τῆς ἰδίας Ἑταιρίας δι' ὅλους τοὺς λοιποὺς λιμένας τῆς Ἑλλάδος, Κρήτης καὶ Ἠπείρου.

Πράκτωρ ἐν Κωνσταντινουπόλει
ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΥΜΑΚΗΣ

ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΚΟΥΖΟΥ ΚΕΧΑΓΙΑ

Προμηθευτοῦ
τῶν κυριωτέρων Σχολῶν καὶ Νοσοκομείων.

Μ. ὁδὸς Πέραν, Δίοδος Χαλέπ, 158 (Σίρκ)

EPICERIE
GRÉGOIRE COUZOS KEHAYA

Fournisseur
des Ecoles et des Hôpitaux.

Grand'Rue de Péra, Cité Halep, 158 (Cirque)

ΠΩΣ ΠΑΡΑΤΕΙΝΕΤΑΙ Η ΖΩΗ;

Ὁ Λατῖνος ἱστορικὸς Σουετῖνος, συγγραφεὺς τοῦ βίου τῶν δώδεκα Καισάρων, ἀναφέρει περὶ τοῦ κλασικοῦ ὀλιγοφάγου Κλονάρο, ὅτι μετὰ ἐπανειλημμένας ἐρεύνας ἐπὶ τῆς ἰδιοσυγκρασίας του, καθώρισε τὴν δίαιτάν του εἰς 36 δράμια στερεᾶς τροφῆς καὶ 112 δράμια νέου οἴνου ἡμερησίως, διῃρημένα εἰς τέσσαρα γεύματα. Ὁ Κλονάρο ἔζησε τοιουτοτρόπως ἄνω τῶν 100 ἐτῶν, καίτοι διῆγε βίον ἐπίπονον.

Ἡ σωτήριος ἐπενέργεια τοῦ οἴνου ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ εἶναι τοιαύτη, οἵαν οὐδὲν τονωτικὸν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ, διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον, ὅτι ταῦτα μὲν ἀποτόμως ἐπισπεύδουσι τὸ ἔργον τῆς φύσεως, ἐκεῖνος δὲ βραδέως διαχέει εἰς τὸ σῶμα ἡμῶν τὴν ρώμην καὶ τὸ σφρῖγος, τὰ ὁποῖα ἀντανακλῶσιν ὑπὸ μορφὴν ροδόχρου ὑγείας, φαιδρότητος ψυχῆς καὶ διαυγείας πνεύματος. Ὁ καλὸς οἶνος ἀνέκαθεν ἐκυριάρχει εἰς τοὺς οἴκους, τὸ δὲ ἱστορικὸν παροίνιον ᾄσμα τῶν ἀρχαίων ἀναφέρει: «Ὡς ἄριστον ἀγαθὸν τῷ ἀνθρώπῳ πρῶτον μὲν τὴν ὑγείαν, δεύτερον δὲ τὸν καλὸν οἶνον»· εἶναι γνωστὴ ἐπίσης καὶ ἡ κρίσις τοῦ Δαυῒδ περὶ αὐτοῦ. Κατὰ τὴν σύγχρονον ἐποχὴν πάντες οἱ ἀγροτικοὶ ἡμῶν πληθυσμοὶ ἐκ τοῦ οἴνου ἀντλοῦσι διαρκῆ ἀκμὴν διὰ τὰς ἐργασίας των, ὑπάρχουσι δὲ καὶ πόλεις ἐν Τουρκίᾳ, ὅπου οὐδέποτε ἐγνώρισαν καὶ αὐτοῦ τοῦ ὕδατος τὴν πόσιν· τοιουτοτρόπως οἱ πατέρες καὶ οἱ πάπποι ἡμῶν, μὴ ἀποχωριζόμενοι παντάπασι τοῦ οἴνου, ἦσαν ὑγιέστατοι καὶ οὐδέποτε ὑπέφερον ἐκ στομαχικῆς τινος ἀσθενείας. Εἶναι μακαρία ἡ ἐποχὴ ἐκείνη, καθ' ἣν ἕκαστος οἰκογενειάρχης διετήρει τὴν ἄμπελόν του καὶ ἐφιλοτιμεῖτο τίς πρῶτος νὰ παρασκευάσῃ τὸν καλλίτερον οἶνον καὶ τὸ ἀγνὸν ρακί. Ὁ μεγαλείτερος ἔπαινος δι' ἕκαστον οἰκοκύρην ἦτο τότε τίς θὰ προσήνεγκε κατὰ τὰς ἑορτασίμους ἡμέρας τὸν παλαιότερον οἶνον, διότι καθεὶς ἐφύλαττε τοιοῦτον δι' ἐνδεχομένην ἀσθένειαν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας του, διὰ τὰς λεχοὺς καὶ τοὺς ἀναρρωνύοντας καὶ διὰ τὸν πτωχὸν πλησίον του, διότι ὁ παλαιὸς καὶ καλὸς οἶνος εἶναι τὸ καλλίτερον ἰατρικὸν διὰ τὸν ὀργανισμὸν ἡμῶν. Ἤδη εἰς οὐδένα οἶκον τῆς Κωνσταντινουπόλεως εὑρίσκεται οὐχὶ παλαιός, ἀλλ' οὔτε νέος οἶνος. Ἐν τούτοις, ὡς ἐδείχθη ἀνωτέρω, ὁ οἶνος εἶναι καθαρὸν ἑλληνικὸν ποτὸν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων χρόνων μέχρι σήμερον, ἀλλ' ὁ ψευδοπολιτισμὸς τῆς Εὐρώπης κινδυνεύει ν' ἀφαιρέσῃ αὐτὸν τῆς τραπέζης μας, συναφαιρῶν τοιουτοτρόπως τὴν ροδόχρουν ὑγείαν καὶ τὴν ζωήν μας ἐν γένει· ὁ ψευδοπολιτισμὸς αὐτὸς ἐπενόησε ποικίλα ἄλλα δηλητηριοῦχα ποτά, ἐν οἷς καὶ τὸν ζῦθον, τῶν ὁποίων οὐδεὶς ἐχέφρων ἀρνεῖται τὴν βλαβερὰν ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ ἡμῶν ἐπενέργειαν. Οἱ πρόγονοι ἡμῶν, οἱ τόσον ὑγιεῖς καὶ ἀνδρεῖοι, δὲν ἔπινον ζῦθον, ἀλλὰ τὸ καλὸ καὶ παλαιὸ κρασί. Ἡμεῖς, λησμονοῦντες ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ Εὐρωπαῖοι παραθέτουσιν εἰς τὰς τραπέζας των οἶνους, ἐξ ὧν δίδουσι καὶ εἰς τὰ βρέφη των αὐτά, προετιμήσαμεν νὰ μιμηθῶμεν τὰς κακὰς ἐκείνων ἐπινοήσεις καὶ νὰ πνιγώμεθα εἰς τὸν ζῦθον, ὑποσκάπτοντες τὴν ὑγείαν μας, διότι φαίνεται πεπρωμένον μόνον τὰ κακὰ τοῦ πολιτισμοῦ νὰ ἑλκύωσιν ἡμᾶς, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ καλά. Ἐὰν τὰ ποτὰ ἦναι διεγερτικὰ τῆς διανοίας, πρὸ πάντων ὁ ζῦθος ζαλίζει τὸ πνεῦμα, καὶ οὐδεὶς μέγας νοῦς δύναται ποτὲ νὰ σκεφθῇ ὑγιῶς διὰ τῆς πόσεως ζύθου· ἀλλ' οἶνος καὶ καθ' ἑκάστην χρῆσιν ἐν μέτρῳ γενόμενος συντηρεῖ τὴν ὑγείαν ἐπὶ μακρὸν ἀνθηράν, ὅπως καὶ οἱ ποιηταὶ ἀκόμη συνιστῶσι τὴν χρῆσιν τοῦ οἴνου, συντελοῦσαν εἰς ἐξέγερσιν τῆς φαντασίας, ὡς καὶ τὸ λόγιον τοῦ ποιητοῦ Λατίνου συνιστᾷ τὴν χρῆσιν τοῦ οἴνου, λέγων: «δὲν θὰ συντάξωμεν Διθυράμβους ἐὰν μὴ χρῆσιν τοῦ οἴνου ποιώμεθα». Ὑπάρχει καὶ παραγγελία εὐσεβῶν ἀνδρῶν, συνιστώντων τὴν χρῆσιν αὐτοῦ ὡς ἀπαραίτητον διὰ τοῦ ἑξῆς ρητοῦ: «Ἄνδρα ὑδροποτεῖν οὐ καλόν». Ἐξ ἄλλου ἡ ἐκ τοῦ ζύθου μέθη εἶναι ἀσυγκρίτως τρομερωτέρα τῆς τοῦ οἴνου, ἐπιφέρουσα πολυήμερον καρηβαρίαν ἀφόρητον· διὰ τὰς βλαβερὰς ταύτας ἰδιότητας τοῦ ζύθου ἐξανέστη καὶ ὁ ἐν Εὐρώπῃ ἐπιστημονικὸς κόσμος, δὲν θὰ παρέλθῃ δὲ πενταετία ἀκόμη καὶ θέλει ἐγερθῇ τρομερὸς κατὰ τῆς ζυθοποσίας πόλεμος. Ἀλλὰ ἀργά! διότι προσβάλλει αὖτη τὸν στόμαχον καὶ τοὺς νεφρούς, δύο τῶν κυριωτέρων ὀργάνων τοῦ ἀνθρώπου, ἐξ ὧν ἐξαρτᾶται πρωτίστως ἡ τοῦ ὅλου σώματος ὑγεία. Τὸ λυπηρότερον εἶναι, ὅτι, μὴ ἀρκούμενοι εἰς τὴν βλάβην τοῦ ἄρρενος γένους, συνειθίσαμεν εἰς τὴν κατάχρησιν ταύτην καὶ τὰς κυρίας αὐτὰς καὶ δι' αὐτὸ δὲν βλέπει πλέον κανεὶς εἰμὴ ὠχρὰ πρόσωπα καὶ ἀναιμικὰ σώματα, μέλλοντα νὰ φέρωσιν ἡμέραν τινὰ εἰς τὸν κόσμον πλάσματα ὠχρότερα καὶ ἀναιμικώτερα ἐκείνων· ὁ ζῦθος ποτίζει βαθμιαίως τὸ σῶμα διὰ τοῦ δηλητηρίου ὀπίου, ἐνῷ ὁ οἶνος ζωογονεῖ αὐτὸ διὰ τοῦ αἰθυλικοῦ οἰνοπνεύματος· ὁ οἶνος εἶναι ὡς ἄλλο αἷμα τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἶναι ἀπαραίτητον εἰς τὸν ὀργανισμὸν ἡμῶν ὡς ὁ ἀὴρ καὶ τὸ ὕδωρ· ἡ κατάλληλος ἐκλογὴ τῶν τριῶν τούτων ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν στερεὰν τροφὴν εἶναι ἡ καλλιτέρα συνταγὴ πρὸς συντήρησιν καὶ παράτασιν τῆς ὑγείας ἡμῶν. Οἴνους γνησίους ἐφιλοτιμοῦντο κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν πατέρων μας νὰ φυλάττωσιν εἰς τὰς ἀποθήκας αὐτῶν οἱ ἐργοστασιάρχαι τοῦ εἴδους τούτου, δὲν ἦτο δὲ σπάνιον ἡλικία οἴνου πεντηκονταετὴς καὶ τοιουτοτρόπως ἐν κρισίμῳ στιγμῇ ἀσθενοῦς ἐσῴζετο ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων· ἤδη, συνεπείᾳ τῆς πρὸς τὴν ζυθοποσίαν τάσεως τοῦ κοινοῦ, ἐξέλιπε καὶ παρὰ τοῖς ἐργοστασιάρχαις ἡ μέριμνα αὕτη πρὸς διατήρησιν παλαιῶν οἴνων, πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν πομπωδῶς διαφημιζομένων μὲ νόθα ὀνόματα δῆθεν καλῶν δὲν εἶναι ἢ μετριότατοι καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νενοθευμένοι. Εὐτυχῶς ὁ φιλότιμος ἐργοστασιάρχης κ. Χ. Κ. Σαμαρτζίδης, ἐνοικιαστὴς τοῦ «Λαβυρίνθου τοῦ Πέραν», διατηρεῖ ἀκόμη τὴν ὡραίαν ἐκείνην τῶν παλαιῶν συναδέλφων του συνήθειαν, ἐναποθηκεύσας ἐν ταῖς ἀπεράντοις ἀποθήκαις του τοὺς καλλιτέρους καὶ παλαιοτέρους οἴνους ἀπὸ ἔτους 1868 μέχρι 1893, οὓς συνιστῶσι πρωτίστως ἅπαντες οἱ ἰατροὶ τῆς πόλεώς μας. Ὁ κ. Σαμαρτζίδης εἶναι πράγματι ὁ μόνος, ὅστις ἔχει ἀποθήκας εἰς τὸν τόπον τῶν σταφυλιῶν *Ἀλτὴν-τὰς* καὶ κατασκευάζει τὰ πεφημισμένα ἐκεῖνα ἀρχαῖα Κωνσταντινουπολίτικα κρασιά, κατασκευάζει διὰ τὸν Μάϊον τὸ μαϊάτικον κρασὶ *Πηλῖον*, τὸ περίφημον Ρετσινάτο, τὸ Ρουμπίνι, τὸ ὁποῖον εἶναι ἔκτακτον διὰ τὸ τραπέζι κρασί, καὶ ἔχει τὰ ἔκτακτα τοῦ φρούτου *Νέκταρ*, τῶν ὁποίων ἡ πόσις φέρει ἄσβεστον σφρῖγος καὶ ὑγείαν ἀκάματον δι' ὅλης τῆς ζωῆς.

Λ. Ω.

ΖΥΘΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΒΙΕΝΝΗΣ

ΓΙΑΝΝΗ

ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΟΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ Α' ΤΑΞΕΩΣ

396, Μεγάλη Ὁδὸς Πέραν, 396

Τ. ΙΒΡΑΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

Ἐργολάβος τοῦ ἐν τῷ Σιδηροδρομικῷ Σταθμῷ τῶν Ἀνατολικῶν Σιδηροδρόμων

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ ΕΝ ΣΙΡΚΕΤΖΗι

καὶ τοῦ παρακειμένου

ΖΥΘΟΠΩΛΕΙΟΥ-ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ

Ἔχων τὴν ἀποκλειστικὴν εἰσαγωγὴν καὶ κατανάλωσιν τοῦ Ζύθου Μονάχου, Lowenbrau *καὶ* Spatenbrau *καὶ ἀντιπρόσωπος τοῦ Ζύθου Γιαγκοδίνας.*

Προγεύματα καὶ δεῖπνα κατ' ἐκλογήν.

Οἶνοι ἐκλεκτοὶ καὶ ἡδύποτα πρώτης τάξεως.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ χειμῶνος νωπὰ καὶ ἐκλεκτὰ ὀστρείδια.

Παραγγελίαι ἐντὸς τῆς πόλεως. - Διάφοροι πληροφορίαι παρέχονται. - Εὐρωπαϊκαὶ ἐφημερίδες. Annuaire Oriental *καὶ* le Didot Bottin.

ΓΝΗΣΙΑ ΣΙΓΑΡΟΧΑΡΤΑ

ΤΣΑΘΟΥΣΗ

ΜΕ ΑΛΗΘΙΝΗΝ "ΑΓΚΥΡΑΝ,,

Ὁδὸς Καπνοτελωνείου, 14.

Ἐπειδὴ ἀνεφάνησαν πολλαὶ παραποιήσεις εἰς τὰ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν μὲ τὴν *Ἄγκυραν* πεφημισμένα Σιγαρόχαρτά μας, ἐναντίον μὲν τῶν παραποιητῶν θὰ ἐφαρμοσθῶσιν αἱ διατάξεις τοῦ νόμου, παρακαλοῦμεν δὲ τὸ σεβαστὸν Κοινὸν νὰ προσέχῃ καλῶς τὴν *Ἄγκυραν,* τὴν ποιότητα τοῦ πράγματος καὶ τὴν διεύθυνσίν μας, ὁδὸς Καπνοτελωνείου, ἀριθμ. *14.* Καὶ τοῦτο, διότι μερικοὶ μεταπράται καὶ καπνοπῶλαι, διὰ νὰ ἔχωσι κέρδος περισσότερον, προσπαθοῦν νὰ ἐξαπατήσωσι τοὺς ἀγοραστάς, δίδοντες εἰς αὐτοὺς τὰ παραπεποιημένα καὶ πρόστυχα Σιγαρόχαρτα ἀντὶ τῶν καλῶν καὶ γνησίων Σιγαροχάρτων μας.

Ζητήσατε λοιπὸν τὴν ἀληθινὴν *Ἄγκυραν* ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν μας, ὁδὸς Καπνοτελωνείου, ἀριθμ. *14.*

ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ ΛΥΚΕΙΟΝ

ΧΡΗΣΤΟΥ ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ,

ΙΠΠΟΤΟΥ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝ. ΑΡΓ. ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΥ ΠΑΡΑΣΗΜΟΥ

ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

('Εν τῷ Πέραν Κων/πόλεως, Ταξίμ).

Τὸ *'Ελληνογαλλικὸν* τοῦτο ***Λύκειον***, ἀνεγνωρισμένον ὑπὸ τῆς 'Ελληνικῆς Κυβερνήσεως, ὡς ἰσότιμον πρὸς τὰ 'Ελλ. Δημόσ. Γυμνάσια, καὶ ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Πανεπιστημίων καὶ ὑπὸ πασῶν τῶν 'Επιστημον. Σχολῶν, ἱδρύθη τῷ 1859 ὑπὸ τίτλον καὶ πρόγραμμα *'Ελληνικοῦ Λυκείου* (τελείου Γυμνασίου), μεταρρυθμισθὲν δὲ ἀπὸ τοῦ 1892—93 συμφώνως ταῖς ἐκπαιδευτικαῖς ἀπαιτήσεσι τῶν νῦν καιρῶν εἰς *'Ελληνογαλλικόν*, σκοπεῖ τὸ μὲν τὴν ὀρθόδοξον καὶ ἑλληνοπρεπῆ μόρφωσιν τῶν ὁμογενῶν παίδων διὰ τῆς γυμνασιακῆς παιδεύσεως, τὸ δὲ τὴν διδασκαλίαν τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, ἀναγκαιοτάτης πρός τε τὰς ἐπιστήμας καὶ τὴν ἐμπορίαν. Διῄρηται δὲ πρὸς τὸν διττὸν σκοπὸν αὐτοῦ εἰς δύο τμήματα, α') τὸ *'Ελληνικὸν* ἐκ τάξεων 11 (7 τοῦ ***Προγυμνασιακοῦ*** καὶ 4 τοῦ ***Γυμνασίου***), λειτουργοῦν ἀπὸ τῆς 8 π. μ. μέχρι τῆς 12 καὶ ἐν ᾧ διδάσκεται ἡ 'Ελληνικὴ γλῶσσα, νεωτέρα καὶ ἀρχαία, τὰ ἐγκυκλοπαιδικὰ μαθήματα συμφώνως τῷ προγράμματι τῶν 'Ελλην. Γυμνασίων, ὡς καὶ αἱ γλῶσσαι ***Λατινικὴ*** καὶ ***Τουρκική***, καὶ β') τὸ ***Γαλλικόν***, ἐξ 11 ὁμοίως τάξεων, λειτουργοῦν ἀπὸ τῆς 1—4 μ. μ. καὶ ἐν ᾧ διδάσκεται ἡ Γαλλικὴ γλῶσσα, γαλλιστὶ δὲ Ἱστορία, Γεωγραφία, Φυσιολογία καὶ 'Αριθμητική, πλείονος ἕνεκεν ἐνασκήσεως ἐν τῇ γλώσσῃ ταύτῃ.

Τὰ *'Εμπορικὰ* μαθήματα διδάσκονται ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστί, ὁμοίως τηρουμένων καὶ τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων. Γλῶσσα μ. μ. καὶ ἐν γένει τῆς Διευθύνσεως ἐν σχέσει παντοίᾳ πρὸς τοὺς μαθητὰς ὡρισμένη ἐστὶν ἡ Γαλλική. *'Εφορία*, ἀσκοῦσα τὴν ὑπάτην τοῦ ***Λυκείου*** ἐποπτείαν, ἐκλεγομένη δὲ ψήφῳ τῶν γονέων καὶ κηδεμόνων, πενταμελής ἐστιν, ἐξ ὧν τρεῖς ἐκ τῶν ὁμογενῶν, δύο δὲ ἐκ τῆς Alliance Française· ἀποτελεῖται δὲ νῦν αὕτη ὑπὸ τοῦ ἐξοχ. κ. ***Β. Σαρακιώτη Βέη***, προέδρου, τοῦ κ. Baron de Vandeuvre, ἀντιπροέδρου, καὶ τῶν μελῶν κ. κ. Γ. 'Αποστολίδου, Μ. Ψαλίδα καὶ Alex. Bossy. Ἡ ***γενικὴ ἐσωτερικὴ διεύθυνσις***, ἡ ἀφορῶσα εἰς τὴν τάξιν, τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν πειθαρχίαν, ἀνατεθειμένη ἐστὶν ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ τοῦ ἱδρυτοῦ καὶ τοῦ ἐν Παρισίοις πρὸς διάδοσιν τῆς Γαλλικῆς γλώσσης Κεντρ. Γαλλικοῦ Συνδέσμου (Alliance Française), συναινέσει καὶ τῆς 'Εφορίας, τῷ ἐλλογίμῳ κυρίῳ Georges Vatelot, πτυχιούχῳ τῆς Université de France. Ἡ δὲ ***ὑποδιεύθυνσις*** τῷ κ. 'Α. Βασακοπούλῳ, ἀρχαίῳ πτυχιούχῳ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ Διδασκαλείου καὶ ἐντριβεῖ τῶν παιδαγωγικῶν.

Καθηγηταὶ τοῦ Λυκείου : 'Εν τῷ ***Γυμνασίῳ*** *: ὁ Αἰδεσ. 'Αλέξ. Ζῶτος. Ὁ ἱδρυτὴς καὶ Γυμνασιάρχης. Οἱ κκ. Μ. Αὐθεντόπουλος, 'Ι. Εὐαγγελίδης, Μ. Σάγκας, 'Ι. Βαλαβάνης, Β. Μυστακίδης, 'Αλ. Εὐσταθιανὸς καὶ Σ. Βραχάμης, πάντες διδάκτορες Πανεπιστημίων. Ἐν τῷ* ***Προγυμνασιακῷ*** *: Ὁ ὑποδιευθυντὴς κκ. 'Α. Βασακόπουλος, οἱ κκ. Γ. Παπαρρόδου, 'Ι. Χατζηιωάννου, Π. Δελλαγραμμάτικας, 'Α. Ἄκος, Γ. Αὐθεντόπουλος καὶ Μ. 'Ανδρούτσος, πάντες διπλωματοῦχοι οἰκείων Σχολῶν. 'Εν τῇ* ***Γαλλικῇ*** *: Ὁ διευθυντὴς G. Vatelot, A. Bouchez, P. Le-goff, J. Langhade, P. Courchel, P. Lambert, P. Joly, A. Sioros, P. Francon, J. Massimo, J. Lousson, Ph. Démétriades, N Diamantides, M. Androutsos, P Dellagrammaticas. Τῆς* ***Τουρκικῆς*** *: Μουσταφᾶ Rechid-Βέης, Π. Μελιτόπουλος, Θ. Θεοφυλακίδης καὶ Α. Κωνσταντινίδης. Τῆς* ***Γερμανικῆς***, *τῆς* ***'Αγγλικῆς*** *: Δεπόλος. Τῆς 'Ιχνογραφίας καὶ Ζωγραφικῆς : Κ. Ὀρφανουδάκης, τῆς φωνητικῆς Μουσικῆς: Γ. Παχτῖκος, τῆς Γυμναστικῆς: Ἡρ. Στάγκαλης.*

Προαιρετικαὶ γλῶσσαι ἐπὶ ἰδιαιτέροις διδάκτροις, 5 λίρ. Τουρκ. ἐτησίως, εἰσὶν ἡ 'Αγγλική, ἡ Γερμανικὴ καὶ ἡ Ρωσσική —Δίδακτρα· α) ἐν τῷ ***Γυμνασίῳ*** *τῶν τροφ. λίρ. Τουρκ. 45, τῶν ἡμιτρ. λίρ. Τουρκ. 22 ½· τῶν ἐξωτερ. λίρ. Τουρκ. 16. β) ἐν τῷ* ***Σχολείῳ***, *τῶν τροφ. λίρ. Τουρκ. 40, τῶν ἡμιτρ. λίρ. Τ. 20, τῶν ἐξωτερ. λίρ. Τ. 14, ἐν τῷ* ***Δημοτικῷ*** *· τῶν τροφ. λίρ. Τ. 38, τῶν ἡμιτρ λίρ. Τ. 18, τῶν ἐξωτερ. λίρ. Τ. 10.*

Κανονισμὸς τοῦ ***Λυκείου*** *ἀποστέλλεται τοῖς αἰτοῦσιν.*

ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ ΛΥΚΕΙΟΝ

ΧΡΗΣΤΟΥ ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΙΠΠΟΤΟΥ ΤΟΥ ΕΛΛ. ΑΡΓ. ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΥ ΠΑΡΑΣΗΜΟΥ

ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

('Εν τῷ Πέραν Κωνσταντινουπόλεως, Ταξίμ)

Τὸ **'Ελληνογαλλικὸν** τοῦτο **Λύκειον** ἀνεγνωρισμένον ὑπὸ τῆς 'Ελληνικῆς Κυβερνήσεως, ὡς ἰσότιμον πρὸς τὰ 'Ελλ. Δημόσ. Γυμνάσια, καὶ ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Πανεπιστημίων καὶ ὑπὸ πασῶν τῶν ἐπιστημον. Σχολῶν ἱδρύθη τῷ 1869 ὑπὸ τίτλον καὶ πρόγραμμα **'Ελληνικοῦ Λυκείου** (τελείου Γυμνασίου), μεταρρυθμισθὲν δὲ ἀπὸ τοῦ 1892—93 συμφώνως ταῖς ἐκπαιδευτικαῖς ἀπαιτήσεσι τῶν νῦν καιρῶν εἰς **'Ελληνογαλλικόν**, σκοπεῖ τὸ μὲν τὴν ὀρθόδοξον καὶ ἑλληνοπρεπῆ μόρφωσιν τῶν ὁμογενῶν παίδων διὰ τῆς γυμνασιακῆς παιδεύσεως, τὸ δὲ τὴν διδασκαλίαν τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, ἀναγκαιοτάτης πρός τε τὰς ἐπιστήμας καὶ τὴν ἐμπορίαν. Διῄρηται δὲ πρὸς τὸν διττὸν σκοπὸν αὐτοῦ εἰς δύο τμήματα, α') τὸ **'Ελληνικὸν** ἐκ τάξεων 11 (7 τοῦ ***Προγυμνασιακοῦ*** καὶ 4 τοῦ ***Γυμνασίου***), λειτουργοῦν ἀπὸ τῆς 8 π. μ μέχρι τῆς 12, καὶ ἐν ᾧ διδάσκονται ἡ 'Ελληνικὴ γλῶσσα, νεωτέρα καὶ ἀρχαία, τὰ ἐγκυκλοπαιδικὰ μαθήματα συμφώνως τῷ προγράμματι τῶν 'Ελλην. Γυμνασίων, ὡς καὶ αἱ γλῶσσαι ***Λατινικὴ*** καὶ ***Τουρκικὴ*** καὶ β') τὸ **Γαλλικόν**, ἐξ 11 ὁμοίως τάξεων, λειτουργοῦν ἀπὸ τῆς 1—4 μ. μ. καὶ ἐν ᾧ διδάσκεται ἡ Γαλλικὴ γλῶσσα, γαλλιστὶ δὲ Ἱστορία, Γεωγραφία, Φυσιολογία καὶ 'Αριθμητική, πλείονος ἕνεκεν ἐνασκήσεως ἐν τῇ γλώσσῃ ταύτῃ.

Τὰ **'Εμπορικὰ** μαθήματα διδάσκονται ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ ὁμοίως τηρουμένων καὶ τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων. Γλῶσσα μ. μ. καὶ ἐν γένει τῆς διευθύνσεως ἐν σχέσει παντοίᾳ πρὸς τοὺς μαθητὰς ὡρισμένη ἐστὶν ἡ Γαλλική. **'Εφορία** ἀσκοῦσα τὴν ὑπάτην τοῦ **Λυκείου** ἐποπτείαν, ἐκλεγομένη δὲ ψήφῳ τῶν γονέων καὶ κηδεμόνων πενταμελής ἐστιν, ἐξ ὧν τρεῖς μὲν ἐκ τῶν ὁμογενῶν, δύο δὲ ἐκ τῆς Alliance Française· ἀποτελεῖται δὲ νῦν αὕτη ὑπὸ τοῦ ἐξοχ. κ. **Β. Σαρακιώτη βέη**, προέδρου, τοῦ κ. Baron de Vendeuvre, ἀντιπροέδρου, καὶ τῶν μελῶν κ. κ. Γ. 'Αποστολίδου, Μ. Ψαλίδα καὶ Alex. Bossy. Ἡ ***γενικὴ ἐσωτερικὴ διεύθυνσις***, ἡ ἀφορῶσα εἰς τὴν τάξιν, **τὴν** ἐπιμέλειαν καὶ τὴν πειθαρχίαν, ἀνατεθειμένη ἐστὶν ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ τοῦ ἱδρυτοῦ καὶ τοῦ ἐν Παρισίοις πρὸς διάδοσιν τῆς Γαλλικῆς γλώσσης Κεντρ. Γαλλικοῦ Συνδέσμου (Alliance Française), συναινέσει καὶ **τῆς** 'Εφορίας, **τῷ** ἐλλογίμῳ κυρίῳ Georges Vatelot, πτυχιούχῳ τῆς Université de France. Ἡ δὲ ***ὑποδιεύθυνσις*** **τῷ** κ. 'Α. Βασακοπούλῳ, ἀρχαίῳ πτυχιούχῳ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ Διδασκαλείου καὶ ἐντριβεῖ τῶν παιδαγωγικῶν.

Καθηγηταὶ τοῦ Λυκείου: 'Εν τῷ Γυμνασίῳ ὁ Αἰδεσ. 'Αλέξ. Ζῶτος. 'Ο ἱδρυτὴς καὶ Γυμνασιάρχης. Οἱ κ. Μ. Αὐθεντόπουλος, 'Ι. Εὐαγγελίδης, Μ. Σάγκας, 'Ι. Βαλαβάνης, Β. Μυστακίδης, 'Αλ. Εὐσταθιανὸς καὶ Σ. Βραχάμης, πάντες διδάκτορες Πανεπιστημίων. 'Εν τῷ Προγυμνασιακῷ: 'Ο ὑποδιευθυντὴς κ. 'Α. Βασακόπουλος, οἱ κ. Γ. Παπαρρόδου, 'Ι. Χατζηιωάννου, Π. Δελλαγραμμάτικας, 'Α. 'Ακος, Γ. Αὐθεντόπουλος καὶ Μ. 'Ανδρούτσος, πάντες διπλωματοῦχοι οἰκείων Σχολῶν. 'Εν τῇ Γαλλικῇ: 'Ο διευθυντὴς G. Vatelot, A. Bouchez, P. Le-goff, J. Langhade, P. Courchel, P. Lambert, P. Joly, A. Sioros, P. Francon, J. Massimo, J. Lousson, Ph. Démétriades, N. Diamantides, M. Androutsos, P. Dellagrammaticas. Τῆς Τουρκικῆς: Μουσταφᾶ Rechid-Βέης, Π. Μελιτόπουλος, Θ. Θεοφυλακτίδης καὶ Α. Κωνσταντινίδης· τῆς Γερμανικῆς· τῆς 'Αγγλικῆς Δεπόλος· τῆς 'Ιχνογραφίας καὶ Ζωγραφικῆς Κ. 'Ορφανουδάκης, τῆς φωνητικῆς Μουσικῆς Γ. Παχτῖκος, τῆς Γυμναστικῆς Ἡρ. Στάγκαλης.

Προαιρετικαὶ γλῶσσαι, ἐπὶ ἰδιαιτέροις διδάκτροις 5 λίρ. ὀθ. ἐτησίως, εἰσὶν ἡ 'Αγγλική, ἡ Γερμανικὴ καὶ ἡ Ρωσσική.—Δίδακτρα· α') ἐν τῷ Γυμνασίῳ· τῶν τροφ. λίρ. ὀθ. 45, τῶν ἡμιτρ. λίρ. ὀθ. 22½· τῶν ἐξωτερ. λίρ. ὀθ. 16. β') Ἐν τῷ Σχολείῳ· τῶν τροφ. λίρ. ὀθ. 40, τῶν ἡμιτρ. λίρ. ὀθ. 20, τῶν ἐξωτερ. λίρ. ὀθ. 14. Ἐν τῷ Δημοτικῷ· τῶν τροφ. λίρ. ὀθ. 38, τῶν ἡμιτρ. λίρ. ὀθ. 18, τῶν ἐξωτερικῶν λίρ. ὀθ. 10.

Κανονισμὸς τοῦ Λυκείου ἀποστέλλεται τοῖς αἰτοῦσιν.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

BANQUE NATIONALE DE GRÈCE

ΕΝΤΟΚΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΣΕΙΣ

Συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου ΦΚΣΤ' τῆς 11 Ἀπριλίου 1859 τοῦ ἄρθρου 6 τῆς Συμβάσεως 2 Δεκεμβρίου 1896, κυρωθείσης διὰ τοῦ Νόμου ΒΥΞΑ' τῆς 8 Ἰανουαρίου 1887, κτλ. περὶ ἐργασιῶν κτηματικῆς πίστεως τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης.

Ἡ ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ τῆς Ἑλλάδος δέχεται ἐντόκους καταθέσεις ἀποδοτέας εἰς εἰς ὁρισμένην προθεσμίαν ἢ διαρκεῖς.

Αἱ καταθέσεις εἶνε δεκταὶ εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια ἢ εἰς χρυσόν, ἤτοι εἰς φράγκα καὶ λίρας στερλίνας. Αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις καὶ οἱ τόκοι αὐτῶν πληρώνονται εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα εἰς ὃ ἐγένετο ἡ καταθεσις.

Γίνονται δεκταὶ καταθέσεις οἱουδήποτε ποσοῦ οὐχὶ κατωτέρου τῶν δρ. 300.

Αἱ ὁμολογίαι τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικαὶ ἢ ἀνώνυμοι.

Αἱ πρὸς ἔκδοσιν ὁμολογιῶν καταθέσεις χρημάτων γίνονται παρὰ τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τοῖς ὑποκαταστήμασι τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. Δύναται ἐπίσης ν' ἀποσταλῇ τὸ καταθετέον ποσὸν πρὸς τὸ ἐν Ἀθήναις Κεντρικὸν Κατάστημα τῆς Τραπέζης δι' ἐπιταγῆς. Μετὰ τὴν εἰσπραξιν δὲ ταύτης ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἢ ἐξωτερικῷ ἡ Τράπεζα ἐκδίδει τὴν ὁμολογίαν καὶ ἐπιμελεῖται τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς πρὸς τὸν ὁμολογιοῦχον.

Τὸ κεφάλαιον τῶν ὁμολογιῶν πληρώνεται ἐν τῷ κεντρικῷ καταστήματι καὶ τῇ αἰτήσει τοῦ καταθέτου ἐν τοῖς Ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπέζης.

Αἱ ὁμολογίαι εἶναι παρὰ τῆς Τραπέζης καὶ προ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας αὐτῶν εἰς πληρωμὴν δανείων ἐπὶ ὑποθήκῃ.

Ἐπίσης αἱ ὁμολογίαι γίνονται δεκταὶ ὑπὸ τῆς Τραπέζης πρὸς ἀσφάλειαν δανειων καὶ ἀνοικτῶν λογαριασμῶν ἐπὶ ἐνεχύρῳ.

ΤΟΚΟΙ ΕΝΤΟΚΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΣΕΩΝ

1 1/2 τοῖς % κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις ἐπὶ ἓξ μῆνας τοὐλάχιστον.

2 τοῖς % κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις ἐπὶ ἓν ἔτος τοὐλάχιστον.

2 1/2 τοῖς % κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις ἐπὶ δύο ἔτη τοὐλάχιστον.

3 τοῖς % κατ' ἔτος διὰ καταθέσεις ἐπὶ τέσσαρα τοὐλάχιστον ἔτη.

4 τοῖς % κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις ἐπὶ πέντε ἔτη τοὐλάχιστον.

Ὁ τόκος καταβάλλεται καθ' ἑξαμηνίαν τῇ 2 Ἰανουαρίου καὶ 1 Ἰουλίου.

Ὁ τόκος τῶν καταθέσεων καταβάλλεται τῷ ὁμολογιούχῳ ἐν τῷ κεντρικῷ καταστήματι ὡς καὶ τῇ αἰτήσει αὐτοῦ παρὰ τοῖς Ὑποκαταστήμασι τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἐν Κερκύρᾳ, Κεφαληνίᾳ καὶ Ζακύνθῳ οἱ τόκοι πληρώνονται καὶ τὰ κεφάλαια ἀποδίδονται κατ' αἴτησιν τοῦ δικαιούχου διὰ ιῶν ἐκεῖ Ὑποκαταστημάτων τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης.

Ὁ τόκος τῶν εἰς χρυσὸν καταθέσεων καταβάλλεται εἰς χρυσὸν ἢ δι' ἐπιταγῆς ὄψεως (chèque) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κατ' ἐκλογην τοῦ ὁμολογιούχου.

Ἐπιταγαὶ τῶν καταθετῶν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζης πρὸς πληρωμὴν τοκων καὶ κεφαλαίων δὲν εἶναι δεκταὶ ἄνευ προηγουμένης μετὰ τοῦ ὁμολογιούχου συνεννοήσεως.

ΤΡΑΠΕΖΑ

Α. Σ. ΣΙΝΙΟΣΟΓΛΟΥ, ΡΑΛΛΗ ΚΑΙ Σ^ΑΣ

Ἀλλαλεμδζιὰν Χάν, Σταμπούλ

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΑΙ

ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΠΙΤΑΓΩΝ, ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΙΣ

ΠΙΣΤΩΤΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΠΙ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΤΗΣ ΟΘΩΜ. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΝΤΟΚΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΣΕΙΣ

BANQUE

A. S. SINIOSSOGLU, RALLI & CIE

Allalemdjian Han, Stamboul

TRAITES

TOUTES OPÉRATIONS DE BANQUE

OUVERTURE DE COMPTES COURANTS

Emission de Chèques et Lettres de Crédit sur les principales Villes de l'Intérieur et de l'Étranger.

ESCOMPTES, etc., eté.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΕΙΣ ΜΕΤΟΧΑΣ, ΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ Δρ. 24,343,872.30

Αἱ καταθέσεις εἰς χρήματα καὶ τὰ χρεώγραφα ἐν γένει τὰ κατατεθειμένα ἐν τῷ θησαυροφυλακείῳ τῆς Τραπέζης ἀνήρχοντο τῇ 20 Ἰουνίου 1903 εἰς Δρ. 114,780,000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ: ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩι (55-56, Bishopsgate street), ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ, ΚΑΪΡΩι, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, ΣΜΥΡΝΗι, ΠΕΙΡΑΙΕΙ, ΠΑΤΡΑΙΣ, ΒΟΛΩι, ΣΥΡΩι, ΚΑΛΑΜΑΙΣ, ΧΑΝΙΟΙΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΩι

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ. Ἡ διεύθυνσις τῆς Τραπέζης Ἀθηνῶν πρὸς ἐμψύχωσιν τοῦ παρὰ τῷ λαῷ πνεύματος τῆς ἀποταμιεύσεως προσδιώρισε τόκον 4 % ἐτησίως διὰ τὰς ἐν τῷ ταμιευτηρίῳ της καταθέσεις ἀποδοτέας εἰς πρώτην ζήτησιν παρέχουσα πάσας τὰς εὐκολίας διὰ τὰς καταθέσεις καὶ ἀπολήψεις τῶν πελατῶν της.

ΤΜΗΜΑ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ. Ἡ τράπεζα δέχεται καταθέσεις εἰς χρυσὸν εἰς ἐπιταγὰς chèque ἐπὶ τὸ ἐξωτερικὸν καὶ εἰς τραπεζογραμμάτια πληρώνουσα τόκον.

Διὰ καταθέσεις ἀποδοτέας εἰς πρώτην ζήτησιν 3 % Διὰ καταθέσεις ἀποδοτέας μετὰ ἓξ μῆνας 3 ½. Διὰ καταθέσεις ἀποδοτέας μετὰ ἓν ἔτος 4 %. Διὰ καταθέσεις ἀποδοτέας μετὰ 2 ἔτη καὶ ἐπέκεινα 5 %.

Αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις εἶνε ἀποδοτέαι εἰς ὃ νόμισμα ἐνηργήθησαν αἱ δὲ εἰς ἐπιταγὰς chèque ὁμοίως ἀποδίδονται δι' ἐπιταγῶν τῆς Τραπέζης ἐπὶ τοὺς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀνταποκριτάς της. Οἱ δεδουλευμένοι τόκοι πληρώνονται καθ' ἑξαμηνον. ἀπὸ τῆς 1 Ἰαν. καὶ ἀπὸ τῆς 1 Ἰουλίου ἑκάστου ἔτους.

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν ὑπομιμνήσκει εἰς τοὺς πελάτας της τὴν ἀπὸ 1 Μαρτίου 1900 ἐγκύκλιον αὐτῆς Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν ὑπομιμνήσκει εἰς τοὺς πελάτας της τὴν ἀπὸ 1 Μαρτίου 1900 ἐγκύκλιον αὐτῆς δι' ἧς ἀνήγγειλε τὴν ἐγκαινίασιν τοῦ συστήματος τῶν παρ' αὐτῇ ἀλληλοχρεοπιστώσεων (giro conto ἢ virements) καὶ συνιστᾷ αὐτοῖς νὰ ποιῶσι χρῆσιν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον τοῦ συστήματος τούτου τοῦ ἁπλοποιοῦντος τοσοῦτον τὰς συναλλαγὰς καὶ περιβάλλοντος αὐτὰς διὰ μείζονος ἀσφαλείας.

ΤΜΗΜΑ ΤΙΤΛΩΝ. Ἡ Τράπεζα δέχεται καταθέσεις χρεωγράφων πρὸς φύλαξιν ἀντὶ ἐλαχίστων δικαιωμάτων ἐπιφορτίζεται δὲ καὶ τὴν εἴσπραξιν τοκομεριδίων ἑλληνικῶν καὶ εὐρωπαϊκῶν χρεωγράφων παντὸς εἴδους. — Ἐκτελεῖ χρηματιστικὰς ἐντολὰς ἀντὶ τῶν συνήθων μεσιτικῶν δικαιωμάτων.

Ἐνοικιάζει διαμέρισμα χρηματοκιβ. διαφόρων διαστάσεων ὑπὸ ὅρους λίαν εὐνοϊκοὺς διὰ τὸ κοινόν.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Διοικητ. Συμβουλίου καὶ Γενικὸς Διευθυντὴς

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΑΛΑΤΑΙ-ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

69, Ὁδῷ Γιοργαντζιλάρ, 69

ΜΕΓΑΛΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΘΕΡΜΑΣΤΡΩΝ

ἐκ φαϐεντιανοῦ, ἐκ πορσελάνης, ἐκ σιδήρου ἁπλοῦ ἢ μεμιλτωμένου

ΜΑΓΕΙΡΙΚΑΙ ΘΕΡΜΑΣΤΡΑΙ

ΑΝΤΛΙΑΙ

ΕΙΔΙΚΑ ΥΓΙΕΙΝΑ ΑΠΟΧΩΡΗΤΗΡΙΑ

ΚΡΟΥΝΟΙ, ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΚΩΔΩΝΕΣ, ΟΙΚΙΑΚΑ ΣΚΕΥΗ

ΕΠΙΠΛΑ ΚΗΠΩΝ

ΣΩΛΗΝΕΣ

ἐκ σφυρηλάτου καὶ χυτοῦ σιδήρου

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ

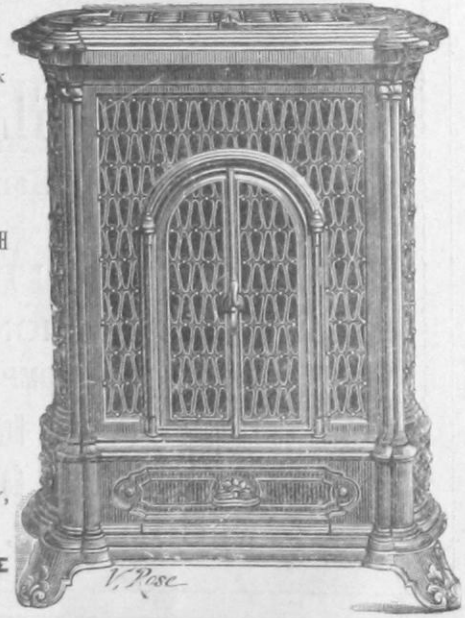
κατασκευῆς καὶ ἐπιδιορθώσεως διαφόρων μεταλλικῶν σκευῶν

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ

θερμαστρῶν, μαγειρικῶν θερμαστρῶν, ἀντλιῶν, ἀποχωρητηρίων κλπ. κλπ.

ΧΟΝΔΡΙΚΩΣ ✻ ΛΙΑΝΙΚΩΣ

ΤΙΜΑΙ ΣΥΓΚΑΤΑΒΑΤΙΚΑΙ

MARQUE DEPOSÉE

MARQUE DEPOSÉE

USINE ANGLO-SUISSE DE CONSTANTINOPLE

COMPANY LIMITED

56-58, Rue Kilitz Alï, 56-58 — Moumhané, Galata

CONSERVES ALIMENTAIRES

PRIX COURANT DES CONSERVES ALIMENTAIRES

	ΤΟ ΚΥΤΙΟΝ ΤΗΣ ΟΚΑΣ
Artichauts *('Αγκινάρες)*	Γρ. 5.—
Aubergines *(Μελιτζάνες)*	» 5.—
Bamias *(Μπάμιες)*	» 5.—
Courges *(Κολοκύνθια)*	» 4 ½
Haricots *(Φασόλια)*	» 4 ½
Fèves *(Κουκιά)*	» 4.—
Feuilles de Vigne *(Κλιματόφυλλα)*	» 4.—
Poivrons dolma *(Πιπεριὲς δολμᾶ)*	» 4.—

	ΤΟ ΚΥΤΙΟΝ ΤΗΣ ΟΚΑΣ
Tourlou *(Τουρλοῦ)*	Γρ. 5.—
Tomates entières *(ὁλόκλ. τομάτες)*	» 3.—
Semizotte *(Σεμιζότιον)*	» 4.—
Poissons *(Ψάρια)*	
Maquereaux *(Σκουμπριὰ)* 1/1	» 4.—
Sardines *(Σαρδέλλες)* 1/5	» 1 ½
Palamide *(Παλαμήδα)* 1/2	» 1 ½
Toric *(Τορίκι)* 1/4	» 4.—

J. G. SCHELTER & GIESECKE

LEIPZIG

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΜΗΧΑΝΩΝ, ΧΥΤΗΡΙΟΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ,

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΦΩΤΟΤΥΠΙΑΣ, ΓΑΛΒΑΝΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ.

Στοιχεῖα τυπογραφικά, κοσμήματα διαφόρων εἰδῶν, χαλκογραμμαί *(filets)*. Φωτοτυπικαὶ εἰκόνες *(clichés)* ἐπὶ χαλκοῦ, λευκοσιδήρου καὶ λευκοσιδηροχαλκοῦ δι' ἐκτυπώσεις ἑνὸς ἢ καὶ πολλῶν χρωμάτων.

ΤΕΛΕΙΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΩΝ

Τυπογραφικαὶ μηχαναὶ διὰ χιλιάδας ἀντιτύπων « Windsbraut ».

Ποδήλατοι τυπογραφικαὶ μηχαναὶ « Phœnix ».

Εἰδικὸν ἐργοστάσιον ἀνελκυστήρων (Ascenseurs) δι' ἄτομα καὶ ἐμπορεύματα, ἀ Leipzig-Plagwitz.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΠΡΑΚΤΟΡΕΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑΝ

Reiser & Minach

ΑΓΚΟΠΙΑΝ ΧΑΝ ΓΑΛΑΤΑ-ΚΩΝ/ΠΟΛΙΣ

Τὰ τυπογραφικὰ στοιχεῖα, τὰ κοσμήματα καὶ αἱ εἰκόνες τοῦ παρόντος Ἡμερολογίου τῶν Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων εἶναι προελεύσεως τοῦ εἰρημένου ἐργοστασίου.

ΜΕΓΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩ 1885

Ἐν τῷ Πέραν Κωνσταντινουπόλεως, Ἀριθ. 238

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

ΑΘΑΝ. Ν. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ ΠΡΩΤΗΣ ΤΑΞΕΩΣ

ΟΔΗΓΟΙ, ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΓΛΩΣΣΟΜΑΘΕΣ

ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ ΔΙ' ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΣ ΑΠΑΡΑΜΙΛΛΟΣ - ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΡΟΘΥΜΟΣ

ΚΑΙ ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ

Γαλλικὴ παροιμία λέγει ὅτι ἡ κατάστασις τοῦ στόματος εἶναι τὸ κάτοπτρον τῆς ὑγείας μας. Καὶ ἡ ἀλήθεια αὕτη ἀπεδείχθη τρανῶς τὴν σήμερον, ὁπότε οἱ μικροβιολόγοι καὶ οἱ ἰατροὶ ἐξήτασαν καὶ ἠρίθμησαν πόσας χιλιάδας μικροβίων κρύπτει ἡ κοιλότης αὕτη τοῦ στόματος τὴν ὁποίαν νομίζουσι τινὲς πολὺ καθαράν. Εἶναι μία καλὴ ἑστία μικροβίων καὶ σήψεως τῶν ἀπολειμμάτων τῆς τροφῆς. Ἑπομένως ὅσις ἐπιθυμεῖ νὰ διατηρήσῃ τοὺς ὀδόντας του ὑγιεῖς καὶ ἀκεραίους πρέπει πρὸ πάντων νὰ συνειθίσῃ νὰ διατηρῇ τὸ στόμα εἰς ἀρίστην καθαριότητος κατάστασιν καὶ ταύτην πραγματόνει ἡ πλύσις αὐτοῦ διά τινος ὑγροῦ ἀντισηπτικοῦ.

Ὁ καθαρισμὸς τῶν ὀδόντων ὅμως μὲ κάθε πάσταν ἢ κόνιν ὁσονδήποτε ἔστω καλὴν δὲν ἠμπορεῖ νὰ τοὺς προφυλάξῃ ἀπὸ τὴν σῆψιν, οὔτε ἐξαλείφει τὴν δυσώδη ὀσμὴν τοῦ στόματος. Πολὺ περισσότερον δὲν θεραπεύει τὰς παθήσεις τοῦ στόματος. Ἐνῷ τὸ ἀντισηπτικὸν καὶ ἀρωματῶδες ὑγρὸν εἰσδύει παντοῦ καὶ καταστρέφει ὅλους τοὺς μικροοργανισμοὺς καὶ τὰ μικρόβια, τονόνει καὶ συγκρατεῖ τὰ οὖλα προφυλάττει τὸ στόμα καὶ διατηρεῖ τοὺς ὀδόντας ἀπὸ πάσης σήψεως. Εἶναι φάρμακον ὅπερ προλαμβάνει καὶ θεραπεύει συνάμα.

Δι' αὐτὸ εἶναι καθῆκον ἐπιβαλλόμενον εἰς πάντα ἄνθρωπον νέους, γέροντας καὶ παιδία οὐχὶ μόνον ὑπὸ τῆς ὑγείας, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς καλῆς ἀνατροφῆς αὐτῆς.

Εἰς τὰς κυρίας μάλιστα, ὅπου ἡ ὡραιότης καὶ τὸ ἄβρὸν τοῦ προσώπου ἀποτελοῦσι προνόμιον ἰδιαιτέρου τίτλου εἶναι ἀναπόφευκτος σύντροφος καθημερινός.

Σκευασία πραγματικῶς ἀποτελεσματικὴ εἶναι τὸ 'Ελιξήριον Στουγιαννίδου.

Ἡ ἐντελὴς καθαριότης τοῦ στόματος δὲν ἐπιτυγχάνεται εἰμὴ διὰ τοῦ 'Ελιξηρίου Στουγιαννίδου. Μικρὰ ποσότης αὐτοῦ, μιγνυομένη μεθ' ὕδατος, ἀποτελεῖ τὸ καταλληλότερον πρὸς πλύσιν τοῦ στόματος φάρμακον.

Παύει τὸν ὀδοντόπονον καθαρίζει καὶ λευκαίνει τοὺς ὀδόντας ἐνδυναμόνει τὰ οὖλα καὶ ἐξαλείφει τὴν δυσώδη ὀσμὴν τοῦ στόματος.

"ΣΑΛΑΜΑΝΤΕΡ„

ΟΛΛΑΝΔΙΚΗ ΠΥΡΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΕΝ ΑΜΣΤΕΛΟΔΑΜΩι

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩι 1888

'Ασφαλίζει κατὰ τῶν κινδύνων τοῦ πυρὸς κτήματα παντὸς εἴδους, ἔπιπλα καὶ ἐμπορεύματα ἐπὶ μετρίοις ἀσφαλίστροις.

Μεγάλαι εὐκολίαι καὶ ταχεῖα πληρωμὴ τῶν ζημιῶν.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΠΡΑΚΤΟΡΕΣ ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑΙ

ΦΩΣΚΟΛΟΣ, ΜΑΓΚΟΣ ΚΑΙ Σ^Α

Πρακτορεῖα εἰς ὅλας τὰς κυριωτέρας πόλεις τῆς 'Οθωμ. Αὐτοκρατορίας.

Τράπεζα τῆς 'Εταιρίας:

Αὐτοκρατορικὴ 'Οθωμ. Τράπεζα.

ΖΥΘΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΒΙΕΝΝΗΣ

ΓΙΑΝΝΗ

ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΟΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ Α' ΤΑΞΕΩΣ

396, Μεγάλη 'Οδὸς Πέραν, 396

Τ. ΙΒΡΑΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

'Εργολάβος τοῦ ἐν τῷ Σιδηροδρομικῷ Σταθμῷ τῶν 'Ανατολικῶν Σιδηροδρόμων

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ ΕΝ ΣΙΡΚΕΤΖΗΙ

καὶ τοῦ παρακειμένου

ΖΥΘΟΠΩΛΕΙΟΥ-ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ

Ἔχων τὴν ἀποκλειστικὴν εἰσαγωγὴν καὶ κατανάλωσιν τοῦ Ζύθου Μονάχου, Lowenbrau καὶ Spatenbrau καὶ ἀντιπρόσωπος τοῦ Ζύθου τῆς Γιαγκοδίνας.

Προγεύματα καὶ δεῖπνα κατ' ἐκλογήν.
Οἶνοι ἐκλεκτοὶ καὶ ἡδύποτα πρώτης τάξεως.
Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ χειμῶνος νωπὰ καὶ ἐκλεκτὰ ὀστρεῖδια
Παραγγελίαι ἐντὸς τῆς πόλεως. — Διάφοροι πληροφορίαι παρέχονται. — Εὐρωπαϊκαὶ ἐφημερίδες. Annuaire Oriental et le Didot Bottin.

ΤΕΧΝΟΧΗΜΙΚΟΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ

ΕΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΖΥΜΗΣ

(μαγιᾶς)

ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΝ ΤΥΡΟΥ

S. BARYEKOW

ἐν Μαλτεπὲ τῆς Σουηδίας.

ΥΨΗΛΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

75

ΧΡΥΣΑ ΜΕΤΑΛΛΙΑ

Μελβούρνου	*1893*	*Ροσφὸρ 3/Μέρ*	*1898*
Σικάγου	*1893*	*Παρισίων*	*1900*
Βουένος-Ἄϋρες	*1895*	*Ζέφλ*	*1901*
Μαλμὸ	*1896*	*Βουένος-Ἄϋρες*	*1902*
Στοκχόλμης	*1897*	*ΑΘΗΝΩΝ*	**1903**

Γενικοὶ ἀντιπρόσωποι δι' ὅλην τὴν 'Οθωμαν. Αὐτοκρατορίαν **Ὄνιγκερ, Δημητριάδης καὶ Σα,** ἐν Γαλατᾷ, Μέγα 'Εθνικὸν Χάνιον, 49.

ΓΝΗΣΙΑ ΣΙΓΑΡΟΧΑΡΤΑ

ΤΣΑΟΥΣΗ

ΜΕ ΑΛΗΘΙΝΗΝ "ΑΓΚΥΡΑΝ„

Ὁδὸς Καπνοτελωνείου, 14

'Επειδὴ ἀνεφάνησαν πολλαὶ παραποιήσεις εἰς τὰ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν μὲ τὴν **Ἄγκυραν** πεφημισμένα σιγαρόχαρτά μας, ἐναντίον μὲν τῶν παραποιητῶν θὰ ἐφαρμοσθῶσιν αἱ διατάξεις τοῦ νόμου, παρακαλοῦμεν δὲ τὸ σεβαστὸν Κοινὸν νὰ προσέχῃ καλῶς τὴν **Ἄγκυραν,** τὴν ποιότητα τοῦ πράγματος καὶ τὴν διεύθυνσίν μας, ὁδὸς Καπνοτελωνείου, ἀριθ. 14. Καὶ τοῦτο, διότι μερικοὶ μεταπράται καὶ καπνοπῶλαι, διὰ νὰ ἔχωσι κέρδος περισσότερον, προσπαθοῦν νὰ ἐξαπατήσωσι τοὺς ἀγοραστὰς δίδοντες εἰς αὐτοὺς τὰ παραποιημένα καὶ πρόστυχα σιγαρόχαρτα ἀντὶ τῶν καλῶν καὶ γνησίων σιγαροχάρτων μας.

Ζητήσατε λοιπὸν τὴν ἀληθινὴν **Ἄγκυραν** ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν μας, ὁδὸς Καπνοτελωνείου, ἀριθ. 14.

ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ — ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ

ΠΡΟΤΙΜΑΤΕ

ΤΑ

ΠΥΡΕΙΑ

ΚΑΙ ΤΑ

ΣΙΓΑΡΟΧΑΡΤΑ

ΤΩΝ

ΕΘΝΙΚΩΝ

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΩΝ

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΠΑΥΣΩΔΥΝΟΝ ΜΥΡΙΔΟΥ

ΒΡΑΒΕΥΘΕΝ ΕΙΣ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΔΙΑ ΧΡΥΣΩΝ ΚΑΙ ΑΡΓΥΡΩΝ ΜΕΤΑΛΛΙΩΝ

Τὸ θαυμάσιον τοῦτο κατὰ τῶν νευραλγικῶν πόνων φάρμακον, τὸ ἐγκριθὲν καὶ ὑπὸ τοῦ ἀνωτάτου ὑγειονομικοῦ καὶ τοῦ πολιτικοῦ ἰατρικοῦ συμβουλίου τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως, εἶναι παντὸς ἐπαίνου ἀνώτερον. Οὐδὲν δύναται νὰ εἴπῃ τις ἐπὶ πλέον συνιστῶν αὐτό, ὅταν τὰ πράγματα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ βοῶσιν. Οὕτως ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἐντὸς ὀλίγου σχετικῶς χρόνου τεραστία τοῦ φαρμάκου διάδοσις καὶ καταναλωσις, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ λαμπρὰ πιστοποιητικὰ πολλῶν τῆς πόλεώς μας ἐξοχοτήτων, καθὼς καὶ τὰ ἀπειράριθμα τῶν ἀσθενῶν εὐχαριστήρια πρὸς τὸν ἐφευρέτην τῆς χρησιμωτάτης ταύτης σκευασίας, ὅρκοῦσιν ὅπως πείσωσι πάντα περὶ τῶν πολλῶν ὠφελειῶν, τὰς ὁποίας τὸ φάρμακον ταῦτο ἐπιφέρει, καταπραῦνον θαυμασίως τοὺς πόνους τῶν ἀρρώστων καὶ βαθμηδὸν ἐπιφέρον τὴν ριζικὴν αὐτῶν ἴασιν. Ἰδίως δ' ἐνδείκνυται τοῦτο εἰς τὰς ὀσφυαλγίας ὅπως καὶ εἰς τοὺς νύσσοντας πόνους τῶν ἀταξικῶν τὴν ἰσχιαδικὴν νευραλγίαν, τὰς ὀξείας καὶ χρονίας μορφὰς τῶν ρευματισμῶν, μὴ ἐξαιρουμένης καὶ τῆς ποδάγρας, καθὼς καὶ πάσης αἰσθήποτε νευραλγίας καὶ τῆς μᾶλλον ἀνιάτου, ἐφ' ὧν ἰδιαιτέραν ἐξασκεῖ ἐπωφελῆ ἐπίδρασιν.

Τὸ παρασκεύασμα τοῦτο δύναται πᾶς ἀσθενὴς μετὰ θάρρους καὶ πεποιθήσεως νὰ μεταχειρισθῇ βέβαιος ὢν περὶ τῶν ἐνεργητικῶν ἀποτελεσμάτων, τοσούτῳ μᾶλλον καθόσον στηρίζεται ἐπὶ τῶν δύο ἀφορισμῶν τοῦ πατρὸς τῆς ἐπιστήμης Ἱπποκράτους: Ὠφελέειν ἢ μὴ βλάπτειν, προαῦνειν τὸ ἄλγος θεῖον ἐστιν.

Κεντρικὴ ἀποθήκη φαρμακείων Α. Μυρίδου Κων/πολις Οὐζοὺν Τσαρσὶ Μπασί, ἀριθ. 307–309.

Εὑρίσκεται εἰς ὅλα τὰ Φαρμακεμπορεῖα καὶ τα κυριώτερα Φαρμακεῖα.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΚΩΣΤΑΚΗ ΒΑΦΕΙΑΔΟΥ

Βαξὲ Καποῦ, Χαμηδιὲ Δζαδεσῆ, Ἀριθ. 2

Ἐκτέλεσις διαφόρων Φωτογραφιῶν, Τζιγκογραφιῶν, Ἐλαιογραφιῶν μεγέθους φυσικοῦ (agrandissement) μέχρι μικροσκοπικοῦ κτλ. κτλ.

ΠΡΟΤΙΜΑΤΕ

ΤΑ

ΣΙΓΑΡΟΧΑΡΤΑ ΚΑΙ ΠΥΡΕΙΑ

ΤΩΝ

ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

Gebrüder Körting Actien-Gesellschaft

KÖRTINGSDORG près Hannover (Allemagne)

OESTERREICHISCHE MASCHINENBAU ACTIEN-GESELLSCHAFT KÖRTING

VIENNE

SOCIÉTÉ FRANÇAISE D'EXPLOITATION DES APPAREILS KOERTING

PARIS

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ, ΒΡΥΞΕΛΛΑΙΣ. ΜΟΣΧΑ, ΣΕΣΤΡΙΠΟΝΕΝΤΕ (ΙΤΑΛΙΑ) ΚΑΠ.

Ἐγκαταστάσεις τεχνικῆς θερμάνσεως διὰ θερμοῦ ὕδατος καὶ δι' ἀτμοῦ.
Ἐγκαταστάσεις συστήματος ἀερισμοῦ καὶ λουτρῶν.
Κινητήριοι μηχαναὶ δι' ἀερίου, πετρελαίου, βενζίνης κλπ.
Κινητήριοι μηχαναὶ δι' ἐλαφροῦ ἀερίου (à gaz pauvre) κλπ. κλπ. κλπ.

Μελέται καὶ προϋπολογισμοὶ δωρεάν

Γενικοὶ ἀντιπρόσωποι διὰ τὴν Τουρκίαν

REISER & MINACH

Ἀγκοπιὰν Χάν, Γαλατᾶ-Κων/πολις

Τὰ Ἐργοστάσια ὡς πληροφορίαν (Référence) παρέχουσι τὰς ἐν Κωνσταντινουπόλει διαφόρους ἐγκαταστάσεις θερμάνσεων κλπ.

Kaupisch et Singer

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

Γαλατᾶ, Χάνιον Παλαιᾶς Ὀθωμ. Τραπέζης [St Pierre], 21/22

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΙ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ

Προμηθευταὶ παντὸς εἴδους ὑλικῶν Σιδηροδρόμων, Ἀτμοπλοίων, Μεταλλείων, Ἐργοστασίων κλπ.

Εἰδικοὶ δι' ἐγκατάστασιν κεντρικῆς θερμάνσεως δι' ἀτμοῦ (Calorifères) ἐπὶ συμφερωτάτοις ὅροις.

Προϋπολογισμοὶ καὶ τιμαὶ παρέχονται τῷ αἰτοῦντι.

Μηχαναί, ἀντλίαι καὶ παραρτήματα παντὸς εἴδους.

Ὑλικὸν σωλήνων, διοχετεύσεων καὶ λοιπῶν χρειωδῶν διὰ βιομηχανικὰς ἐγκαταστάσεις.

SISMANOGLIO
MEGARO